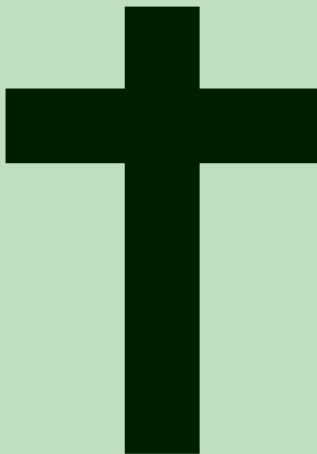

Mushuq Tistamintu

New Testament in Quechua, Cajamarca (PE:qvc:Quechua,
Cajamarca)

Mushuq Tistamintu

New Testament in Quechua, Cajamarca (PE:qvc:Quechua, Cajamarca)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Quechua, Cajamarca

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Quechua, Cajamarca [qvc], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Quechua, Cajamarca

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
809e9444-d513-5b95-a161-6cfa1bfcd83d

Contents

SAN MATIYU	1
SAN MARKUS	57
SAN LUKAS	93
SAN JWAN	149
ICHUS	191
RRUMANUS	241
1 KURINTYUS	264
2 KURINTYUS	286
GÁLATAS	300
IFISYUS	308
FILIPINSIS	316
KULUSINSIS	321
1 TISALUNISINSIS	327
2 TISALUNISINSIS	332
1 TIMUTIYU	335
2 TIMUTIYU	341
TITU	346
FILIMUN	349
IBRIYUS	351
SANTYAGU	369
1 PIDRU	375
2 PIDRU	381
1 JWAN	385
2 JWAN	391
3 JWAN	392
JUDAS	394
APUKALIPSIS	396

SAN MATIYUM JISUKRISTUPA BIDAMBAQ ISKIBIRIQAN

¿Pitaq karqan San Matiyuqa? San Matiyuqam Jisukristupa dusi apustulninmanda suqnin karqan. Payllam Libipis shutiq. Payqam Jisukristupi manaraq kriyishpaqa, rru-manukunapaq kuntribusyunda kubrakuq karqan. Chaymandaqam Jisukristu qayaptin: “Shamuy noqawan purinanchiq” niptinga, Matiyuqa trabajunda dijashpa, Jisuswanna tukuy diya puriq mas di kimsa watasta. Chaymi kikin ñawinwan rikashpa, ancha allita yach'ashpa Jisukristu tukuy ima rurashqanda, kay libruta iskibirqan. Masta yach'ananchiq Matiyupaq, liyishunllapa: Matiyu 9.9-13; Markus 2.13-17; Lukas 5.27-32.

¿Pikunapaqmi iskibirqan kay librutaqa? Kay librutaqam masta iskibirqan isrraylinukunapaq.

¿Imaraykum iskibirqan kay librutaqa? Unay tiympupim, Matiyu manaraq nasiptin, Dyusqa isrraylinukunata ufrisishqa karqan, Akrashqan Washadurta paykunaman kach'amunambaq. Chay Washadurpaqmi Dyuspaq achka rimaqkunapis chay Unay Tistamintupi iskibrishqallapa karqan. Piru Jisukristuqam achka tiympumandaraq nasirqanqa. Chaymi Matiyuqa ancha munarqan yumbay isrraylinu masinguna intyindinambaq: Jisukristuqam chay ufrisiwashqanchiq Akrashqan Washadur. Payqam Dyuspa Churin, nishpa.

¿Imapaqmi kay libruqa yach'achiwanchiqllapa? Kay librum yach'achiwanchiq Jisukristupa bidambaq, nasishqanmandapacha kawsamushqangaman.

Mt 1.1–2.23 niwanchiqllapa, Jisukristu nasishqambaq.

Mt 3.1–4.11 niwanchiq, Jwan Shutichikuq Jisukristuta shutichishqambaq, dyablu Jisusta tyintayta munashqambaq.

Mt 4.12–18.35 niwanchiq, Jisukristu prubinsya Galiliyapi yach'achikushqambaq, milagrukunata chay prubinsyapi rurashqambaq.

Mt 19.1–20.16 niwanchiq, Jisukristu prubinsya Judiyapi yach'achikushqambaq.

Mt 20.17–21.11 niwanchiq, Jisukristu Jirusalinman riqshina ñambi yach'achikushqambaq, milagrukunata rurashqambaq.

Mt 21.12–25.46 niwanchiq, Jisukristu Jirusalimbi rurashqambaq, yach'achikushqambaq.

Mt 26.1–28.20 niwanchiq, Jisukristu padisishpa, wañushpa kawsamushqambaq, yach'akuqningunaman rishpa, kayshina kamachishqambaq: “Riyllapa tukuy munduman noqapaq yach'achikuq” nishqambaq.

*Kayshinam karqan Jisukristupa unay agwilunguna
(Lk 3.23-38)*

¹ Jisukristuqam unay Abrajamba, unay gubyirnu Dabidpa karu willkanmanda nasirqan. Kaypim iskibrini Jisuspa chay unay agwilungunapa shutingunata:

² Chay agwilun Abrajamba churinmi Isak shutirqan.

Isakpa churingam Jakubu.

Jakubupa churingunaqam Juda masangunawan karqan.

³ Chay Judaqam ishkay churiyuq karqan. Suqqam shutirqan Faris. Suqqam shutirqan Sari.

Chay runakunapa mamanqam shutirqan Tamar.

Chay Farispa churingam Isrum shutirqan.

Isrumba churingam Aran;

⁴ Aramba churingam Aminadab;

Aminadabpa churingam Nasun;

Nasumba churingam Salmun;

⁵ chay Salmumba churingam Bus; Buspa mamanmi shutiq Rrab.

Chay Buspa churingam Ubid;

Ubidpa mamanmi shutiq Rut.

Chay Ubidpa churingam Isayi.

⁶ Isayipa churingam karqan chay unay gubyirnu Dabid.

Chay Dabidmi alma Uriyaspa warmin biyudapi churiyuq karqan. Chay churingam karqan chay gubyirnu Salumun.

⁷ Salumumba churingam Rrubun;

Rrubumba churingam Abiyas;

Abiyaspa churingam Asa;

⁸ Asapa churingam Jusafat;

Jusafatpa churingam Jur;

Jurpa churingam Usiyas;

⁹ Usiyaspa churingam Jutan;

Jutamba churingam Akas;

Akaspa churingam Isikiyas;

¹⁰ Isikiyaspa churingam Manasis;

Manasispa churingam Amun;

Amumba churingam Jusiya.

¹¹ Chay Jusiyaqam churiyuq karqan isrraylinukunata prisushpa, Babiluña nasyunman apashqanllapa tyimpupim. Chaqa chay tyimpupim churin Jikuniyas yumbay masan-gunawan nasirqan.

¹² Chaymandaqam chay Jikuniyas Babiluñamanda Isrrayilman kutimushqan tyimpupim nasirqan churin Salatyl shutiq.

Chay Salatylpa churingam Surubabil shutirqan.

¹³ Surubabilpa churingam Abiyud;

Abiyudpa churingam Ilyakin;

Ilyakimba churingam Asur;

¹⁴ Asurpa churingam Saduk;

Sadukpa churingam Akin;

Akimba churingam Ilyud;

¹⁵ Ilyudpa churingam Ilyasar;

Ilyasarpa churingam Matan;

Matamba churingam Jakubu.

¹⁶ Jakubupa churingam Jusi shutirqan. Chay Jusim Maryapa qosanqa karqan. Chay Maryam Jisuspa mamanqa karqan. Chay Jisusllam Dyus Akrashqan Washadurpis shutin.

¹⁷ Chayshinam chay agwilu Abrajanmandapacha agwilu Dabidkaman katarsi agwilukuna karqan. Chay Dabidpa tyimpunmandapacham isrraylinukunata Babiluñaman apashqan tyimpukamambis katarsi agwilukuna karqan. Chay tyimpumandapismi Jisukristu nasishqan tyimpukaman katarsi agwilukuna karqan.

Jisukristum kayshina nasirqan

(Lk 2.1-7)

¹⁸ Kayshinam Jisukristuqa nasirqan. Suq warmi Marya shutiqmi suq runa Jusi shutiqwan tratukushqa karqan kasarananllapa. Piru dunsillaraq kashpa, manaraq puñuptinllapam, chay Maryaqa pach'ayuqna (ukuyuqna) karqan, Dyuspa Santu Ispiritumba pudirninmanda. ¹⁹ Kanan Jusiqa ancha allin runa karqan. Chaymi Marya "Pach'ayuqmi (Ukuyuqmi) kani", niptin, mana munarqanchu dimandayta, ni suqkunata parlachiyta: "Suqwanmi kashqa", nishpaqa. Ashwanmi munarqan uyaraplla (uyaralla) akrakayta Maryamandaqa. ²⁰ Chaymi akrakanambaq yuyaykaptinqa, Dyuspa suq anjilnin musqoynimbi Jusitaqa nirqan:

—Dabidpa karu willkan Jusi, ama manchaychu Maryawan kasaranykiga. Chaqa payqam mana runayuqchu kashqa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritumba pudirninmanda pach'ayuqqa (ukuyuqqa). ²¹ Chay wambrituqam nasyun masin isrraylinukunata uchangunamanda rin washqa. Chayri nasiptinqa, Jisusta shutichiy. *[Nuta: Chay shutin Jisusqam munan niyta: "Tayta Dyusmi washakun", nishpa.]*

²² Tukuy chaykunam pasarqan, Tayta Dyus nishqan kumplinambaq. Chaqa payqam Santu Librumbi paypaq suq rimaqta kayshina iskiwichishqa karqan:

²³ Suq dunsilla china manaraq runawan puñushpa, pach'ayuq (ukuyuq) rin kaq. Chaymi rin qeshyaq suq wambrituta. Chay wambritundam rinllapa shutichiq Imanwilta.* Chay shutinmi munan niyta: "Dyusmi noqanchiqkunawan", nishpa.

²⁴ Chaymi Jusiqa puñuyamanda rikch'akashpa, Dyuspa anjilnin kamachishqanshina rurashpa, Maryawangqa kasararqanna. ²⁵ Piru kasarashpapismi, Jusiqa mana puñurqanchu Maryawangqa, chay kulaka churin nasinangaman. Nasiptinqam Jusiqa chay wambritumbaqaq nirqan: "Jisusmi rin shutiq", nishpa.

2

Lusirukunapaq yach'aq runakunam wambritu Jisusta adurarqanllapa

¹ Jisusqam kayshina nasirqan prubinsya Judiyapa Bilin llaqtambi. Waq tyimpupim gubyirnu Irudis chay Judiyapiqa kamachikuykarqan. Jisus nasiptinqam, lusirukunapaq wakin yach'aqkuna lusirukunata rikashpa yach'arqan: Suq kamachikuq wambritush nasishqa, nishpa. Chaymi paykunaga ancha karu nasyunninmanda maskashpa,

* 1:23 Isaías 7.14

ch'ayamurqanllapa Jirusalin llaqtakaman. Paykunaqam shamushqallapa karqan rupay llugshinan ladumandapacha. ² Ch'ayashpaqam, tapukurqanllapa:

—¿Maypitaq nasishqa kay nasyunnika chay chayraq nasiq gubyirnunqa? Chaqa waq rupay llugshinambi kashpam, rikarqayllapa mushuq lusiruta kay ladupi. Chay lusiruta rikashpaqam, yach'arqayllapa: Suq mushuq gubyirnum nasishqa, nishpa. Chaymi shamushqallapa kani, payta aduraq, nishpa.

³ Chaymi chay yach'ayniyuq runakuna chayshina tapukuptinllapaqa, chay gubyirnu Irudis, chay Jirusalimbi achka tiyaqkunapis chayta yach'ashpaqa, ancha manchashpa, yuyarqanllapa: ¿Ima, mushuq gubyirnuchush nasishqa? nishpa. ⁴ Chaymi chay Irudisqa chay kamachikuq isrraylinu kurakunata, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunatapis qayachishpa, tapurqan:

—Dyuspa Santu Librumbiqa ¿imatam nin? ¿Maypitaq nasinambaq kashqa Dyus Akrashqan Washadurqa? nishpa.

⁵ Chaymi paykunaqa Irudista nirqanllapa:

—Kay prubinsya Judiyapa Bilin llaqtambim nasinambaqqa kashqa. Chaqa Dyuspaq rimaq librumbi iskibrishqa karqan:

⁶ Qamkuna Bilin llaqtapi tiyaqkuna, prubinsya Judiyamanda llaqtayki takshita kashpapisti, ancha rin baliq chay Judiyapa mas kamachikuqnin llaqtangunamandaqa. Chaqa chay llaqtitaykipim rin nasiq suq ancha pudirniyuq gubyirnu, yumbay isrraylinukunata shumaqta kamachinambaq, nishpa.*

⁷ Chayshina niptinllapaqam, chay Irudisqa chay karumanda shamuyach'ayniyuqkunata uyaraplla (uyaralla) qayachishpa, tapurqan:

—¿Ima diyam rikarishqa chay lusiruta? nishpa.

[Nuta: Chay Irudisqam chayshina tapurqan, munashpa yach'ayta chay wambritupaqa: ¿Ima tyimpum nasishqa? nishpa.]

⁸ Chaymi Irudisqa (chay runakunata ingañayta yuyashpa) nirqan:

—Mayá, riyllapa Bilinman, tapukuq chay wambritupaqa. Tarishpaqar abisawayllapa, noqapis rinaypaq aduraq, nishpa.

⁹ Chayshina Irudis kunaptinmi, chay yach'ayniyuq runakunaqa llugshirqanllapana Jirusalinmanda. Kanan chay rikashqanllapa lusirugaq paykunapa ñawpanllapata rirqan Bilin llaqtaman chay wambritu Jisus kashqangaman. Chaymi chay lusiru Jisus kashqanman ch'ayashpaqa, wasip sawan dirichumbina shayarqan. ¹⁰ Chaymi chay runakuna lusiruta shayaqta rikashpaqa, anchana kushikurqanllapa. ¹¹ Chaymandaqam chay wasiman yaykushpaqa, rikarqanllapana chay wambritu Jisusta, maman Maryawan kaykaqta. Chaymi qongorikushpa, Jisusta adurarqanllapa. Chaymandaqam apamushqan trastinllapata kich'ashpa, surgoshpa uruta, ancha ch'aniyuq insinsyuta, ch'aniyuq mirra shutiq ambita, Jisuspaq qorqanllapa. ¹² Chaymandaqam nasyunninman kutinambaqllapaqa, Tayta Dyus musqoynimbi chay runakunata kayshina nirqan:

—Amakish kutingillapachu chay gubyirnu Irudismanqa, nishpa.

Chaymi Dyusta kasushpa, suq ladu ñandana kutirqanllapa nasyunninmanqa.

Jusi Maryawan Ijptu nasyunman mitikarqanllapa

¹³ Chaymandaqam chay yach'ayniyuq runakuna riptinllapanaqa, Jusi puñuykaptin, Dyuspa suq anjilnin musqoynimbi nirqan:

—Jusi, atarishpa chay wambrituta mamitandinda mitikachiy Ijptu nasyunman. Chay nasyumbi tiyayllapa, noqa nishunaykaman. Chaqa chay gubyirnu Irudismi rin kamachiq suldadungunata, chay wambrituta wanchinambaqllapa, nishpa.

¹⁴ Chaymi Jusiqa puñuykashqanmanda rikch'akashpa, chay uras tutaplla Bilinmanda chay wambrituta mamandinda Ijptu nasyunman aparqan. ¹⁵ Chayshina rishpam, chay Ijptu nasyumbina tiyarqanllapa chay gubyirnu Irudis wañunangaman. Chayshina ruraptinllapam, kumplrinqan Tayta Dyuspaq suq rimaq Santu Librumbi kayshina nishqan: “Churiy tam Ijptu nasyunmanda kay Isrrayil nasyunman kutichimurqay”, nishpa.*

Gubyirnu Irudismi kamachikurqan, ullqo wambritukunata wanchinanllapa

¹⁶ Chay yach'ayniyuq runakuna Irudista mana abisaptinqam, payqa yach'arqan: Chay runakunaqam ingañawashqa, nishpa. Chaymi ancha fiyuta piñakushpa, suldadungunata kamachirqan:

—Riyllapa Bilin llaqtaman tukuy rridurninman. Chaypi wanchiyllapa yumbay ullqo wambritukunata manaraq ishkey watayuq kaptinllapa, nishpa.

Chayshinan chay Irudisqa kamachikurqan, chay yach'ayniyuq runakuna chay wambraqaq kayshina nishqa kaptin: “Chay lusirum rikakushqa ishkey watana”,

* 2:6 Miqueas 5.2 * 2:15 Oseas 11.1

nishpa. ¹⁷ Chayshina chay Irudis kamachikuptinmi, Dyuspaq rimaq Jirimiyas nishqanqa kumplirqanna. Chaqa chay Jirimiyasmi Dyuspa Santu Librumbi isikibrishqa karqan:

¹⁸ Uyashqam kanchiq chay llaqta Rrama shutiqpi ancha kunyashpa yupakuqta. Chaqa Rrakilpa karu willkangunam wambritungunapaq llakishpa yupakuykarqanllapa. Mananam ni pipis atirqanchu kunswilayta, chay wambritunguna wañushqana kaptinqa, nishpa.*

Jisusmi maman Maryawan Jusiwan rirqan Nasarit llaqtaman tiyaq

¹⁹ Chaymandaqam Irudisqa wañurqanna. Wañuptinqam, Dyuspa anjilnin waq Ijtiptupi Jusita musqoynimbi nirqan:

²⁰ —Jusi, atarishpa, wambrituta mamitandinda apashpa, kutiriy Isrrayil nasyunnikiman. Chaqa chay wambrituta wanchiyta munaqkunagam wañushqana, nishpa.

²¹ Chaymi Jusiqa atarishpa chay wambrituta mamitandinda apashpana, kutirqan Isrrayil nasyunmanna. ²² Lukismi alma Irudispa churin Arkilawna taytamba rrimplasun gubyirnu karqan chay Isrrayilpa prubinsyan Judiyapiqa. Chaymi Jusiqa chay gubyirnu Arkilawpaq yach'ashpa, mancharqan Judiyaman kutiytaqa. Chayshina Jusi manchaptinmi, bwilta musqoyningunapi Tayta Dyus kunarqan, chay prubinsya Galiliyaman rinambaq. ²³ Waqman ch'ayashpaqam, Nasarit llaqtamanna rirqan tiyaq. Chayshina ruraptinmi, Dyuspaq rimaqkuna nishqan kumplirqan. Chaqa paykunagam nishqallapa karqan: “Washadurninchiqmi nasarinu rin shutiq”, nishpa.

3

Jwan Shutichikuqmi chuncha lugarkunapi yach'achikuq

(Mk 1.1-8; Lk 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ (Chay Nasaritpi tiyaykaptinllapam) suq runa Jwan Shutichikuq rirqan prubinsya Judiyapa chuncha lugarninman. Chaypi runakunata yach'achishpam,

² kutin kutin nirqan:

—Dyusmi dasna rin shamug, shumaqta kamachiwananchiqllapa. Chayri uchaykillapata dijashpa, shumaqtana kawsayllapa, nishpa.

³ Chay Jwambaqmi Dyuspaq rimaq Isayiasqa librumbi isikibrishqa karqan:

Chunchakunapim suq runa ancha jwirtita rimashpa, kayshina rin yach'achikuq:

“Siñurninchiqta shumaqta ch'ayachinaykillapa, bidaykillapata ñandashina allichayllapa.

Chayri kananmandaga, amana uchakunata rurashpachu, shumaqtana kawsayllapa. Chaqa uchaykillapata dijashpaqam, alabis qamkunaqa allichaykangimanshina Siñurninchiqpa ñanninda”, nishpa.*

⁴ Chay Jwanqam chuncha lugarkunapi tiyaq. Mudananqam kamillu animalpa millwanmanda awadu karqan. Wach'ukunqam qaramanda karqan. [Nuta: Chay mudananqam Dyuspaq unay rimaqkunapa mudananshina karqan.] Chay chunchakunapi tiyashpaqam, chay Jwanqa atun churqapkunata (churqakunata), myil di abijata mikuq. ⁵ Achka lugarkunamandam runakuna, warmikuna chay Jwan kashqanman rirqanllapa, payta uyaq. Jirusalin llaqtamanda, prubinsya Judiyapa yumbay llaqtangunamanda, tukuy chay rriyu Jurdamba ladungunamandapis rirqanllapa Jwanmanqa. ⁶ Kanan achka uyaqkunagam, chay Jwanda kriyishpa, Dyusman mañakurqan, uchangunata pirdunanambaq. Chaymi Jwanqa chay uchata dijaqkunata rriyu Jurdambi shutichiq.

⁷ Piru achka farisiyu duktrinayuqkuna, achka sadusiyo duktrinayuqkuna (uchangunata mana dijashpachu) Jwanman shamurqanllapa, paykunata shutichinambaq. Chaymi paykunata rikashpa, Jwanqa nirqan:

—¡A! ¿Qamkuna kulibrapa wambranguna layapischu munangillapa washakayta, ama kastigadu kanaykillapa? ⁸ Chayshina washakanaykillapa uchaykikunata dijashpana, Dyusman tukuy shungo mañakuyllapa, qamkunata pirdunashunambaq. Kananmandaga allitana rurashpa kawsayllapa. ⁹ Piru amar ni ashlita yuyayllapachu: Abrajamba karu willkanguna kaptinchiqmi, Dyusqa rin washawaqninchiq, nishpaqa. Ashwan allita intyindiwayllapa, Dyusmi kay rumikunamanda runakunata atin rurayta, Abrajamba karu willkanguna kanambaqqa. ¹⁰ Chaqa qamkunagam uchata rurashqaykirayku, suq yura birdura mana allita puqogshina kangillapa. Chaymi Dyusqa qamkunaman achanda gemishqana. Listunam suq yurataashina bulashunanllapa. Chaqa Tayta Dyusqam yumbay chay mana baliq birdura yurakunata das kuchushpa, rin wichuq lumayyakaq ninaman rupanambaq. ¹¹ Alliptam niykillapa, ucha rurashqaykikunata dijaptikillapaqam, noqaga yakupilla shutichiykillapa. Piru rinnam shamug noqamanda suq mas pudirniyuq.

* 2:18 Jeremías 31.15 * 3:3 Isaías 40.3

Chaymi qamkuna paypi kriyiptikiqa, payqa Dyuspa Santu Ispiritunwan rin shutichishuql-lapa, chay Santu Ispiritunwanna purinaykillapa. Piru chay mas pudirniyuqpi mana kriyiptikillapaqam, ninawan rin kastigashuql-lapa. Chaqa pay ancha pudirniyuq kapt-inmi, noqaqa mana nimapaqpis balinichu paypa ñawpambiq, ni llaqenda apanaypaq.¹² Chaqa paypi kriyiqkunaqam paypa trigunshina. Payqam palata piskaqshina kashpa, chay trigunda rin abyintaq, trujanman apanambaq. Piru paypi mana kriyiqkunaqam tamushina. Chaymi paykunataqa Siñurninchiqqa rin wichuq chay mana nunka wañuq ninaman, tamushina rupanambaq, nishpa.

Jwan Shutichikuqmi Jisusta shutichirqa
(Mk 1.9-11; Lk 3.21-22)

¹³ Jisusmi prubinsya Galiliyamanda rirqa rriyu Jurdanman, Jwan shutichinambaq.
¹⁴ Piru Jwanqam Jisusta mana munashpa shutichiya nirqa:

—Manam balinichu, noqaman shamunayki shutichishunaqqa. Ashwanri qam noqata shutichiway, nishpa.

¹⁵ Chaymi Jisusqa nirqa:

—Shutichiwaylla. Chayshinam alli rurananchiqpaq, Taytanchiq Dyus yumbay munashqanda kumplinaypaq, nishpa.

Chaymi Jwanqa “Mayá”, nishpa, shutichirqanna Jisustaqa.¹⁶ Jisus shutikushpa, yaku-manda llugshiypaq, syilu das kich'akarqa. Chaymi Jisusqa rikarqa Dyuspa Santu Ispiritunda suq palumashina syilumanda urangumushpa payman shamugta.

¹⁷ Kanan syilumandapacham Tayta Dyusqa nirqa:

—¡Kaymi ancha kuyashqay Churisyuqa! ¡Paywanmi noqaqa ancha kushikuni! nishpa.

4

Dyablu Jisusta munaqan tyintayta
(Mk 1.12-13; Lk 4.1-13)

¹ Jisus shutikuqinmi, Dyuspa Santu Ispiritun suq chuncha lugarman aparqa, dyablu mallipanambaq.² Chay chuncha lugarpiqam 40 diyasta punchawnindin tutapnindin mana nimata mikurganchu. Chaymi ancha mallaqarqa.³ Kanan dyablu mallaqtana rikashpaqa, qemikarqa tyintanambaq. Chaymi Jisustaqa nirqa:

—Mayá, qam Dyuspa Churin allip kashpaqa, kamachiy kay rumikunata, tandapaq tikranambaq, nishpa.

⁴ Chaymi Jisusqa nirqa:

—¡Manám! Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin: “Runakuna warmikunaqam mana mikunawanllachu kawsanqallapa. Ashwanmi kawsanqallapa Dyus tukuy ima nishqan-gunawan”, nishpa.

⁵ Chaymandaqam dyabluqa Jisusta aparqa Dyus akrashqa llaqta Jirusalinman. Waqpin Dyuspa adurana wasimba mas altu sawanman surqoshpa,⁶ Jisusta nirqa:

—Mayá, Dyuspa Churin allip kashpaqa, kaymanda ura pachakaman brinkay. Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin:

Dyusmi anjilningunata rin kamachiq kwidashunanllapa. Chaymi makingunapi rin ch'askishuql-lapa, ama ni ch'akikikuna waq ura rumikunapi tupakashpa chuqrikanambaq, nishpa.*

⁷ Chayshina dyablu niptinmi, Jisusqa nirqa:

—Dyuspa Santu Librumbiqam niwanchiqpis: “Amar Dyusnikita mallipaychu, munashqaykita ruranambaqqa”, nishpa.*

⁸ Chaymandaqam chay dyabluqa suq ancha altu qaqapa sawanman Jisusta apashpa, rikachirqa kay mundupa yumbay nasyunningunata, tukuy chay munaypaq imandinda.

⁹ Chaymandaqam nirqa:

—Mayá, qonqorikushpa adurawaptikiqam, yumbay kay nasyungunata qoshqayki, chaykunapi qamna kamachikunayki, nishpa.

¹⁰ Piru Jisusqam mana kasushpachu, nirqa:

—¡A dyablu, ashuy laduymanda! Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin: “Tayta Dyustalla aduray. Pay munashqandalla rurashpa kawsay”, nishpa.*

¹¹ Chaymi chay dyabluqa, (mana atishpa uchata rurachiya), Jisuspa ladunmandaga ladiyarqa. Chaymandaqam Jisus sapalitanna kaykaptinqa, Dyuspa anjilningunana shamushpa, payta tukuy imapi yanaparqanllapa.

* 4:6 Salmo 91.11-12

* 4:7 Deuteronomio 6.16

* 4:10 Deuteronomio 6.13

Jisusmi rirqan prubinsya Galiliyaman yach'achikuq
(Mk 1.14-15; Lk 4.14-15)

¹² Jisusqam chay chunchakunamanda kutimushpa, yach'ashpa: Kay prubinsya Judiyapish Jwan Shutichikuqta karsilashqallapa, nishpaqa, prubinsya Galiliyaman kutirgan. ¹³ Piru manana kidashpa Nasarit llaqtapim, rirqanna Kapirawun llaqtaman tiyaq. Chay Kapirawunqam Galiliya Atun Qoch'apa manyambi kidan. Chay Kapirawumba ladumbim ishkay lugarkuna karqan. Chaykunaqam shutiqllapa Sabulun, Niptali. ¹⁴ Chayshina Jisus chay Kapirawunman riptinmi, Dyuspaq rimaq Isayiyas iskiбришqan kumplrigan:

¹⁵ Chay prubinsya Galiliyapa yumbay llaqtangunapi tiyaqkunam rikashqallapana Dyusmanda shamug Washadurta. Chay Sabulun lugarpi tiyaqkuna, chay Niptali lugarpi tiyaqkuna, chay ancha atun qoch'apa manyambi tiyaqkuna, chay rriyu Jurdamba ladungunapi tiyaqkuna, isrraylinukuna, mana isrraylinu kaqkunapismi Washadurta rikashqallapana.

¹⁶ Chay uchayukuna tutayagpishina kawsaqkunagam suq atun michatashina rikashqallapa. Chay Washadurninchigqam paykunata uchangunamanda washashqana, nishpa.*

¹⁷ Chay Kapirawun llaqtaman rishpa tiyaqmi, Jisusqa yach'achikuykarqan: —Dyusqam ch'ayamuykanna qamkunaman, shumaqta kamachikunambaq. Chayri uchaykillapata dijashpa, paytana shumaqta ch'ayachiylapa, nishpa.

Jisusmi ch'usku runakunata qayarqan, paywanna purinanllapa
(Mk 1.16-20; Lk 5.1-11)

¹⁸ Jisusqam Galiliya Atun Qoch'apa manyanda riykashpa, ishkay runa masapura kaqta rikarqan. Suqqam Simun Pidru shutiq. Suqqam Andris shutiq. Paykunaqam atarrayanllapata yakuman wichuykarqanllapa, piskaduta piskanambaqlapa. ¹⁹ Paykuna chayshina ruraykaptinqam, Jisusqa nirqan:

—Shamuyllapa noqawan purinayki. Qamkunaqam yach'angina piskadukunata piskayta. Noqagam rini yach'achishuqllapa, runakunatana maskashpa, yach'achinaykillapa, noqapi kriyinanllapa, nishpa.

²⁰ Chayshina niptinmi, chay uras paykunaqa, atarrayanllapata dijashpa, Jisuswanna rirqanllapa.

²¹ Riykashpa, ashla waqsitupiqam Sibidiyupa ishkay churingunatapis rikarqan. Suqmi shutirgan Jakubu. Masangan shutirgan Jwan. Paykunam taytan Sibidiyuwan chay yakupa manyambi yakupi puriq barkumbi atarrayangunata rrimindaykarqanllapa. Piru Jisus chayshina qayaptingam, ²² chay uras das barkunamanda ishkishpa, taytanda chaypi dijashpa, Jisuswanna rirqanllapa.

Jisusmi achka runakunata yach'achirqan
(Lk 6.17-19)

²³ Jisusmi Galiliyapa tukuy llaqtangunaman, kasiriyungunaman rirqan yach'achikuq. Kada llaqtaman ch'ayashpaqam, sinaguga wasiman rishpa, Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikushpa nirqan:

—Tayta Dyusmi dasna rin shamug, shumaqta kamachikunambaq, nishpa.

Tukuy laya nanaywan kaqkunatapismi kach'akachirgan. ²⁴ Chaymi Jisuspa famandaga yach'arqanllapa prubinsya Siryapa tukuy lugarningunapi: Jisusqash qeshyaqkunata kach'akachiyan, nishpa. Chaymi chay siryanukunaqa Jisusman apamurqanllapa tukuy laya nanaywan padisiyakaqkunata, dyablupa ispiritunwan puriqkunata, atakiwan padisiyakaqkunata, wafushqashina kwirpuyukunata. Chaypim Jisusqa yumbayta kach'akachirgan. ²⁵ Chaymi ancha achka runakuna, warmikuna shamurqanllapa prubinsya Galiliyamanda, prubinsya Dikapulismamanda, Jirusalin llaqtamanda, prubinsya Judiyamanda, rriyu Jurdamba waq ladunmanda, Jisusta uyanambaqlapa. [Nuta: Chay shutin “Dikapulismi” munan niyta: Dyis llaqtakunapa prubinsyan, nishpa.]

5

Jisusmi yach'achikurqan suq lumapi

¹ Chay achka ch'ayamuykunata rikashpam, Jisusqa suq lumaman rishpa, tiyashpa, paykunata yach'achirgan. Chaymi payman shamugkunaqa chay punta yach'akuqningunawan Jisuspa rridurninman tandakarqanllapa. ² Chaypim Jisusqa kayshina yach'achikurqan:

* 4:16 Isaias 9.1-2

Kayshina kawsaqqunatam Dyusqa rin yanapaq
(Lk 6.20-23)

³ —Tayta Dyusta nisitaqqunar kushikunqallapa. Chaqa Dyus allita kamachikushpa, paykunata shumaqta rin ch'askiq, paywanna kawsananllapa.

⁴ Waqaqqunar kushikunqallapa. Chaqa Dyusmi paykunataqa rin kunswilaq.

⁵ Umildi shungoyuqqunar kushikunqallapa. Chaqa Tayta Dyus kay mundupi shumaqta kamachikuptinmi, paykunapis paywan pulla rinllapa kamachikuq.

⁶ Dyusta ancha munaq kasuqqunar kushikunqallapa. Chaqa Dyusmi paykunataqa ancha rin yanapaq, pay nishqanda allita kasushpa kawsananllapa.

⁷ Runa masinda llakipaqqunar kushikunqallapa. Chaqa paykuna llakipashqanshinam Taytanchiq Dyuspi paykunata rin llakipa.

⁸ Limpyu shungoyuqqunar kushikunqallapa. Chaqa Dyuswanmi rinllapa kawsaq.

⁹ Suqqunata alliyachiqqunar kushikunqallapa. Chaqa paykunapaqmi Dyusqa ninqa: “Kaykunam wambraykunaga”, nishpa.

¹⁰ Qesachadukunapisri kushikunqallapa. Chaqa paykunaqam Dyus munashqanda rurashqanrayku padisiyanllapa. Chaymi Tayta Dyusqa shumaqta kamachikushpa, paykunata rin washaq, paywan kawsananllapa.

¹¹⁻¹² Chayri noqapi yuyakushqaykirayku musyashushpa, qamkunata qesachashuptinqa, kushikuylapa. Yangakunata rimashuptinllapaqa, masta kushikuylapa. Chaqa Dyusmi ancha allin primyuykita syilupi rin qoshuqlapa. Chay qesachadu kashqaykishina Dyuspaq chay unay rimaqqunapis qesachadu karqanllapa.

Jisusta kasuqqunam kach'ishina, michashina
(Mk 9.50; Lk 14.34-35)

¹³ Jisukristuqam nirqambis:

—Kay mundupi kawsashpaqam, qamkunaqa kach'ishina kangillapa. Piru kach'i lambaqyaptinqam, manana atinchu kach'ipaq tikrakaytaqa. Chaymi chay mana baliq kach'itaga wichukunchiqna. Chaypinam runakuna sarrun, *¿manachu?*

¹⁴ Qamkunaqam kay mundupi tiyaqqunapaqqa michashinapis kangillapa, paykuna Dyusman ch'ayanallapaqa. Chaymi allita kawsaptikillapa, suq michatashina das rikashungillapa, suq llaqta qaqap sawambi kaqta das rikashqanllapashina. ¹⁵ Chayshinallam suq michata syindishpa, mana kajumba waranmanga ruranchiqchu. Ashwanmi altupi ruranchiqqa, chay wasipi yumbay kaqta achikchawananchiq, *¿manachu?*

¹⁶ Qamkunapisri michashina kashpa, allitalla rurashpa kawsayllapa. Chayshina allita ruraptikillapam, chay rikashuqkuna alabanqallapa Taytanchiq Dyusta.

Jisusmi nirqan, Dyus kamachikushqanda kasunanchiq

¹⁷ Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Kinsapch'i wakinniki yuyangillapa: Jisukristum rin chingachiq Muysis kamachikushqanda, Dyuspaq chay suq rimaqquna kamachikushqanda, nishpa. Amakish chayshinaga yuyangillapachu. Manam chingachiqchu shamushqaqa kani. Ashwanmi shamushqaqa kani, tukuy ima nishqanda kumpli. ¹⁸ Alliptam niykillapa, Dyuspa Santu Librumbi kaq liyningunaqam mana nimapis rinllapachu chingaq, kay pachawan syilu ushyakanangaman. Chay liyningunamandaqam mana rinchu chingaq ni suq litra ni suq puntitupis, tukuy ima nishqan kumplinangaman. ¹⁹ Chaqa Dyuspa yumbay liyningunam ancha balin. Chayri yumbay chay liyningunata kasushunllapa. Chaymi suq runa suq taksha liysituta mana kasushpachu, suqqunatapis animachiptin ama kasunanllapaqa, Dyuspaqqa mana nimapis balinchi. Taytanchiq Dyus shumaqta kamachiwaptinchiqqam, chay laya uchayuqqa mana nimapaqpis rinchu baliq. Piru suq runa ichu suq warmi Dyus nishqanda allita kasushpa, suqqunata kasunambaq yach'achishpaqam, syilupiqqa ancha rinllapa baliq. ²⁰ Chaymi ancha klaruta niykillapa, Tayta Dyus munashqandar tukuy shunqo rurayllapa. Chaqa mayqanniki chay farisiyu duktrinayugshina ichu Muysispa liyningunata chay yach'achikuq runakunashina Dyus munashqanda ashlitatalla rurashpaqam, ringillapa chingaq. Piru paykunamanda mas allita Dyusta kasuptikillapaqam, payqa rin washashuqlapa, shumaqta kamachikuptin, paywan kawsanaykillapa.

Jisusmi nirqan, ama piñakunanchiq
(Lk 12.57-59)

²¹ Jisusqam nirqambis:

—Qamkunaqam yach'angillapa chay unay agwiluykikunata Tayta Dyus kamachishqanda: “Ama pitapis wanchiychu. Mayqan wanchikuqqam dimandadu rin kaq, juyiskuna sintinsyashpa kastigananllapa”, nishpa. ²² Piru kananqam noqaqa

niykillapa, runa masikipaq pifakushpaqam, uchayug kangi. Chaymi sintinsyadu ringi kaq. Chayshinallam suq runata musyashpapis, ancha kastigadu ringi kaq chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapa ñawpambi. Runa masikita: “Ancha tuntum kangi” nishpaqam, ancha kastigadu ringi kaq infyirunapa ninambi.

²³ Chayri ufrindaykita apashpa pata altarman Dyusta aduranaykiqa, piru yuyashpa: Suq runa masiytam pifachishqa kani, nishpaqa, ²⁴ amaraq ufrindaykita qoychu. Ashwanri chay uraslla pata altarpa ñawpambi ufrindaykita dijashpa, kutishpa chay runa masikiman, paywan allichay. Chayshina allichashparaqmi, atingi ufrindaykita qoytaqa.

²⁵ Chayshina suq runata mana allita ruraptiki, juyisman riykaptin dimandashuqqa, payman das rishpa, ñambilla allichay, amana dimandashunambaq. Mana chayta rurap-tikikish, apashungiman juyisman. Chaykish juyisqa kach'ashungiman suldadukunaman karsilachishunan. ²⁶ Aliptam niykillapa, karsilmandaqam mana ringichu llugshiq, tukuy ima dibirashqaykita payta pagaranaykikaman!

Jisusmi nirqan: “Suqa warminda ama munakuychu”, nishpa

²⁷ Jisusqam nirqambis:

—Qamkunaqam uyakushqallapa kangi unay tyimpupi kayshina kamachikushqanda: “Suq runapa warminwan ama puñuyllapachu”, niqta. ²⁸ Piru kananqam noqaqa kaytapis niykillapa, mayqan runa chapashpa suqqa warminda, paywan puñunambaqam ancha uchayugna. Chaqa chayshina shunqombilla yuyashpaqam, alabis puñuyanmanshinana chay warmiwanqa.

²⁹ Chayri ama nima laya uchata ruraychu. Piru chay allin ladu ñawiki inkitashuptin uchata ruranaykiqa, surqoshpa wichukuy. Mas allim suq parti kwirpuykillla chinganambaq, ama yumbay kwirpuykita infyiruman wichukunambaq. ³⁰ Chayshinallar chay allin ladu makiki ancha qawch'u kaptin uchata ruranambaqpis, kuchushpa wichukuy. Mas allim suq parti kwirpuykillla chinganambaq, ama yumbay kwirpuykita infyiruman wichukunambaq.

Jisusmi nirqan: “Rrispitu warmikimanda ama akrakaychu”, nishpa

(Mt 19.9; Mk 10.11-12; Lk 16.18)

³¹ Unayqam nirqanllapapis: “Mayqan runa warminmanda akrakaqqa, suq duku-mintuta qonqa, amana warmin kanambaq”, nishpa. ³² Piru kananqam noqaqa niykillapa, suq runa warminmanda akrakashpa, ancha uchayugna. Piru mayqan warmi runanda traysyunda rurashpa, suq runawan kaptinllam, qosanqa atin akrakaytaqa. Manaqa manam balinchu warminda qatinanqa. Chaqa chay qatishqa warmiqa suq runawan kashpam, uchata ruranman. Piru chay punta runan qatishpam, chay uchataqa rurach-inman. Kanan chay qatishqa warmita mayqan tандаqpismi uchayugna.

Jisusmi nirqan, ama jurashpa rimananchiq

³³ Unay liykunaqam agwiluykikunata kayshinapis nirqan: “Amakish yanqata rimash-paqa: ‘purdyusitu’ ningichu. Imata Tayta Dyuspa ñawpambi ufrisikushpa, ‘purdyusitu’ nishpaqa, allipta kumpli. Amakish llullakungichu”, nishpa, ¿manachu? ³⁴ Piru kananqam noqaqa niykillapa, amar nimapaqpis “purdyusitu” nishpaqa, jurayllapachu. Amakish Dyuspa tiyanan syiluta myintashpaqa jurangillapachu. ³⁵ Amakish kay pacha allpata myintashpaqa jurangillapachu. Chaqa kay pacha allpaqam Dyuspa ch'akin sarrukushgan lugar. Amakish ni Dyus akrashqan Jirusalin llaqtata myintashpaqa jurangillapachu. ³⁶ Amakish ni umaykita myintashpa jurangillapachu. Chaqa Dyusllam rurashqa umayk-itaqa. Qamqam mana ni suq aqchaykita atingichu yuraqyachiya ni yanayachiyta. ³⁷ Chayri ama jurayllapachu. Ashwan imatapis ufrisikushpaqa kumpli. Chaqa qamkuna jurashpa ufrisikuptikiqam, dyablu chayshinaqa rimachishungillapa.

Jisusmi nirqan, ama pitapis bingananchiq

(Lk 6.29-30)

³⁸ Unay nishqanllapatapismi uyashqallapa kangi: “Mayqan runa masinda suq ladu ñawinda sarkuyachiptinqa, chayshinalla paytapis dimandashpa, suq ladu ñawindalla sarkuyachinqa. Mayqan runa masinda suq kirunda surqoptinqa, dimandashpa, chayshi-nalla paytapis suq kirundalla surqonqallapa”, nishpa. ³⁹ Piru kananqam noqaqa niykil-lapa, suq malutaqa ama bingayllapachu. Ashwan kayshina rurayllapa: Mayqan allin ladu qaqllaykipi takashuptinqa, tikrakay, chay suq ladu qaqllaykipis maqashunambaq. ⁴⁰ Ichu mayqan dimandashushpa munaptin kushmaykita qoch'ishuytaqa, punchuyki-tapis dijay apanambaq. ⁴¹ Mayqan qamkunata kamachishuptin, trastinda suq kilu-mitru y midyukaman apanaykipaqqa, kimsa kilumitrukaman apay. ⁴² Mayqan imata

mañashuptimbis, qoy. Mayqan pristanayki munaqtaqa, ama fyirusyashpachu, pristay ima munashqanda, nishpa.

Jisusmi yach'achikurqan, kuntrawaqninchiqta kuyananchiq
(Lk 6.27-28, 32-36)

⁴³ Jisusqam kayshinapis nirqan:

—Unay nishqanllapatam kayshina yach'akushqallapa kangi: “Kuyashuqkunata kuyay. Kuntrashuqkunataqa ch'iqniy”, nishpa, ¿manachu? ⁴⁴ Piru kananqam chaypaqqa niykil-lapa, kuntrashuqkunata kuyayllapa. Maldisyashuqkunapaq Dyusman mañakuyllapa, paykunata yanapanambaq. Ch'iqnishuqkunata allita rurayllapa. Musyashushpa, qe-sachashuqkunapaq Dyusman mañakuyllapa, paykunata tukuy imapi yanapanambaq. ⁴⁵ Chaqa chay Taytaykillapa Dyusmi ancha allin yumbaywan. Chaymi rupayta llugshichin, tanyachikun yumbay mañakuyllapa, malukunapaqpis. Chayri qamkunapis yumbaywan shumaqta kawsayllapa, chay rikashuqkuna ninambaq: “Waq kriyiqkunaraqam allipta Dyuspa wambranguna”, nishpa. ⁴⁶ Chaqa kuyashuqkunatalla kuyashpaqam, mana ancha allitaqa ruraykangillapachu. Chaymi chay layata ruraqqa ¿ima laya pagutaraq Dyus-mandaqa rinllapa ch'askiq? Chaqa chay uchayuy kuntribusyunda kubrakuqkunapismi chayshina kuyaq masingunatalla kuyanllapa, ¿manachu? ⁴⁷ Chayri qamkunaqa uyawayl-lapa, kriyiq masikikunatalla napaykushpaqam, chay uchayuy runakunamandaqa mana mas allitachu ruraykangillapa. Chaqa chayshina kuyashpaqam, Dyuspi chay mana kriyiqkunashinalla kawsaykangillapa. Chayshinallam chay mana kriyiqkunaqa kuyaqku-natalla shumaqta napaykunllapa. ⁴⁸ Chayri allita uyawayllapa: Taytaykillapa Dyusqam ancha allin kashpa, mana nima maluta ruranchu. Chayri qamkunapis Dyusshina kawsayl-lapa, ama nima maluta rurashpachu.

6

Suqkunata yanapashun, piru ama alabadu kananchiq

¹ Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Ima allikunata rurashpaqa, ama rurayllapachu, runakuna rikashushpa alabashu-nambaq. Alabadu kaptikillapaqam, Tayta Dyusqa mana qoshunqallapachu primyuyki-taqa. ² Chayri pubrisitukunata yanapashpaqa, ama pitapis parlachiychu: “Kayshinam no-qaqa yanapakuni”, nishpaqa, Dyusta chay shiminwanlla kasuqkunashinaqa. Chaqa chay shiminwanlla kasukuqkunaraqam pita imanllapata qoshpaqa, sinaguga wasipi, kalliku-napi yanapakushqanda rimanllapa, uyaqkuna paykunata alabananllapa. Piru alliptam niykillapa, paykunaraqam chayshina alabadukuna kashpaqa, manana Dyusmandaqa ni-matapis rinllapachu ch'askiq. ³ Chayri ufrindaykita qoptikiqa, ama ni mas kuyashqayki yanasuyki (yanasayki) yach'anqachu. ⁴ Chayshina pakashpa qoptikiqam, Taytanchiq Dyus rikashuqla ufrindaykipaqqa yach'anqaga. Chaymi payqa yumbaypa ñawpambi primyuykitaqa rin qoshuq.

Tayta Dyuswan kayshina parlashun
(Lk 11.2-4)

⁵ Jisusqam nirqambis:

—Amar chay shiminwanlla kasukuqshinaqa Tayta Dyusmanqa mañakuyllapachu. Chaqa paykunaraqam ancha gustanllapa shayashpa sinaguga wasikunapi, kallikunapa iskinangu-napi Dyusman mañakuyta, suqkuna rikanambaq. Piru alliptam niykillapa, paykunaraqam chayshina kay bidapi alabashqakuna kashpaqa, Dyusmandaqa mana nima primyuta rinllapachu ch'askiq. ⁶ Chayri qamkunaqa ama paykunashinaqa kayllapachu. Ashwanri Dyusman munashpa mañakuytaqa, uku wasikiman yaykushpa, punguykita kirpashpa, sapalaykilla Dyusman mañakuy. Chayshina mañakuptikiqam, Tayta Dyuslla uyashushpa, suq shumaq primyuta yumbaypa ñawpambi rin qoshuqlapa.

⁷ Piru Dyusman mañakunaykillapaqa, ama kutin kutinga rimayllapachu Dyuspi mana kriyiqkunashinaqa. Chaqa paykunaraqam kutin kutin ancha mañakunllapa dyusningu-naman, yuyashpa: Achkata rimashpa mañakuptiyimi, dyusniykuna rinllapa uyawaq, nishpa. ⁸ Amar paykunashinaqa kayllapachu. Chaqa Taytanchiq Dyusqam manaraq ni mañakuptiki, yach'anna imam faltashungi, nishpa. ⁹ Chayri kayshina Tayta Dyusman mañakuyllapa:

Taytanchiq Dyusitu syilupi kaq, qamllam ancha santu, mana nima uchayuychu kangi. Chaymi ancha balin, yumbay runa, warmi qamtalla alabashunanllapa.

¹⁰ Shamuyri, qamna yumbayta shumaqta kamachinayki. Qam munashqaykitar yumbay runa warmi kay pachapi rurangallapa, anaq syilupi ruraqkunashina.

¹¹ Taytitu, tukuy diyapaqri mikunitayta qowayllapa.

¹² Mana allita rurashqaytapisri pirdunawayllapa, noqaykuna waq mana alli rurawaqkunata pirdunashqayshina.

¹³ Dyablu munaptin tyintawaytapisri, ama dijaychu uchata rurachiwananqa. Ashwanri tukuy chay mana allikunamanda washawayllapa.

„Tukuy imar qamtalla kasushunqa. Chaqa qamllam ancha pudirniyuqqa kang. Qamllam ancha shumaqtaqa llipyangi. Chayshinallar tukuy tyimpu kanqa, nishpa.

¹⁴ „Chayri yumbay ñawachishuqkunata pirdunayllapa. Chaqa mayqan runa ichu warmi mana allita rurashuptin, qamkuna pirdunaptikiqam, syilupi kaq Tayta Dyuspi uchaykimanda rin pirdunashuq. ¹⁵ Piru paykunata mana pirdunaptikiqam, Taytanchiq Dyuspi mana rinchu pirdunashuqllapa.

Jisusmi nirqan, runakunapa ñawpambiqa ama ayunananchiq

¹⁶ Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Ayunashpaqa, ama rurayllapachu Dyusta shiminwanlla kasuqkunashinaqa. Chaqa paykunagam ayunashpaqa, llakiqkunashina tukunllapa, rikaqkuna ninanllapa: „Rikay, akakaw, ayunaykanllapam”, nishpa. Piru allita uyawayllapa: chay shiminwanlla kasuqkunapaq chayshina niptinllapaqam, Dyusmandaqa mana nima primyunda rinllapachu ch'askiq. ¹⁷ Chayraykur qamkuna ayunashpaqa, qaqllaykita mayllashpa, shumaqta ñaqchakuyllapa, ¹⁸ rikashuqkuna ama yach'anambaq: Chay runam ayunaykan, nishpa. Chayshina ruraptikillapaqam, Tayta Dyuslla yach'anqa. Chaymi payqa primyuykita yumbaypa ñawpambi, rin qoshuq.

Dyusta kasushpaqam, syilupi tukuy imayuq rinchiq kaq

(Lk 12.33-34)

¹⁹ Jisusqam nirqambis:

—Amar llakiyllapachu, kay mundupi tukuy imayuq kanaykiqa. Chaqa kay mundupiqam pulillakuna chay kusanikikunata rin kush'kuq. Wakin kusanikiqam rin muqosuyaq. Wakindaqam ladrunguna rin apaq. ²⁰ Chay kusaskunamandaqa ashwan mushuq bidapaq syilupi ancha yuyayllapa. Chaqa waqpiqam mana nima pulillaqa kanchu, imatapis kush'kunallapaqa. Manam nimapis rinchu muqosuyaq, ni ladrunguna kanchu apananllapaqa. ²¹ Chayri allita yuyayllapa, tukuy imaykiwan Dyuspaq trabajanayki. Chayshina trabajashpaqam, Dyuspi ringillapa yuyakuq; mananam kusanikiqam.

Dyuspi allita yuyakushpaqam, allin ñawiyuqshina kanchiqllapa

(Lk 11.34-36)

²² Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Ñawinchiqqam kwirpunchiqpa michanshina. Chaymi ancha yanapawanchiq allita rikakushpa, yach'ananchiq: ¿Maymanmi rini? nishpa. Chayshinallam Dyuspi suq michashina paypi kriyiqkunapaqqa. Chaqa paymi yanapawanchiq, yach'ananchiq: ¿Imam alli? ¿Imam mana allichu? nishpa. ²³ Piru Dyusmanda akrakashpaqam, tutayaqpishina puriykanchiq. Chaymi mana nimatapis rinchiqchu intyindiq Dyuspaqqa.

¿Mayqanmi mas balin: Dyus ichu qellay?

(Lk 16.13)

²⁴ Manam pipis atinchu ishkay patrunda kasuytaqa. Chaqa ishkay patrunchiyuq kashpaqam, suq patrunchinda ch'iqnishpa, suqta masta kuyanman. Chaymandaqam suqta manana kasushpachu, suqтана masta kasurinman. Chayshinallam noqanchiqkunapis mana atinchiqchu Dyusta qellaytapis pullata kasuytaqa.

Dyusmi kwidan paypi yuyakuqkunata

(Lk 12.22-31)

²⁵ Jisusqam nirqambis:

—Noqagam niykillapa, ama llakiyllapachu: ¿Imataraq mikushaq? ¿Imataraq up-yashaq kawsanaypaqqa? ¿Imataraq rurakushaq? nishpallapaqa. Ima, ¿manachu yach'angillapa, Taytanchiq Dyusmi bidaykita qoshushqanshina, mikunaykitapis rin qoshuq kawsanaykipaq, nishpaqa? Ima, ¿manachu yach'angillapa, paymi kwirpuykillapata rurashqanshina rin yanapashuqllapa mudanayupis kanaykillapa, nishpaqa? ²⁶ Pishqokunata chapashpa, allita yuyayllapa: Paykunagam mana tarpukunllapachu, ni kusichakunllapachu, ni trujakunapi granukunata tandanllapachu. Piru Tayta Dyus paykunata mantinyin. Dyuspaqgam qamkunaqa masta balingillapa chay pishqokunamandaqa. ²⁷ Mayá, ancha munashpa masta wiñaytaqa, ¿atingimanchu midyu mitru masta wiñayta? Manám. Chaymi niykillapa, ama chayshinaqa llakiyllapachu, nishpa.

²⁸ 'Mudanaykipaqpis *¿imaraykutaq llakingillapaqa?* Yuyayllapa chay liryu tuktukunapi. Chaykunagam mana trabajanllapachu, ni puchkakunllapachu. ²⁹ Piru alliptam niykillapa, chay ancha kapuq gubyrnu Salumunqam maychika ancha shumaqta mudakushpapis, mana chay tuktukunashinaqa mudakurqanchu. ³⁰ Yuyayllapapis qewakunapaq. Chaykunagam suq tyimpupaqla kawsan. Chaymanda limpu chakiptinqam, rupachinapagna balin. Chayshina mana duraqkuna kaptimbismi, Dyusqa ancha shumaq munaypaqta mudachin. Piru qamkunagam chay qewakunamandaqa Dyuspaqqa masta balingillapa. *¿Ima manachu yuyakungillapa Dyuspiqa?* Payqam chay tuktukunamandaqa ashwan mas shumaqta qamkunataqa rin kwidashuqlapa. ³¹ Chaymi niykillapa, ama llakiyllapachu: *¿Imataraq mikushun? ¿Imataraq upyashun? ¿Imataraq rurakushun?* nishpaqa. ³² Dyuspi mana yuyakuqkunallam chay layapaqqa llakinllapa. Piru qamkunaqar ama paykunashinaqa kayllapachu. Chaqa Taytanchiq Dyusmi allita yach'an imam faltashungillapa, nishpaqa. ³³ Chayri chay tukuy imapaq llakinaykimandaqa, ashwan ancha munayllapa Dyus munashqanda ruraptikiqam, payqa ima nisitashqaykita rin qoshuqlapa. ³⁴ Chayri ama llakiyllapachu: *¿Qayaqa imaraq pasawanqa?* nishpaqa. Kanan kaqtalla allichayllapa. Qaya ima pasashuptin, qayaraq allichayllapa.

7

Suqkunata ama jugshunllapachu
(Lk 6.37-38, 41-42)

¹ Jisusqam nirqambis:

—Runa masikitaqa ama jugsayllapachu, qamkunatapis Dyus ama jugshunambaq. ² Chaqa suqkunata jugaptikiqam, qamkunatapis Dyusqa chayshinalla rin jugashuqlapa. ³ Qamkuna mas uchayuqkunaga ama jugsayllapachu kriyiq masikita, ashla uchata ruraptinqa. Chaqa jugshapaqam, paypa ñawimbi uqshitatashina rikangi. Piru manam rikangichu qamba ñawikipi suq bigatashinaqa. ⁴ Chayshina qamba kikin ñawikipi suq biga kaptinqa, *¿imashinataq kriyiq masikita atingi niyta:* “Dijaway chay ñawikimanda chay uqshitata surqonaypaq”, nishpaqa? ⁵ ¡A, shimikiwanlla kasukuq! ¡Qambaqam kan grasyayki, suqkunata jugsanayki! Chayshina kanaykimandaqa puntata qamba ñawikimandaraq chay bigatashina surqoy. Chaymanda allita rikakushparaq, atingiman surqoyta chay uqshitatashina kriyiq masikipa ñawinmanda.

Dyusta asipaqqunataqa ama yach'achishunllapachu

⁶ Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Ancha santu Tayta Dyusta asipaqqunataqa ama yach'achiylapachu. Chaqa paykunakish saqra allgo kanikuqkunashina ancha dañachishungiman. Chay yach'akushqayki nutisyaqam ancha baliq ch'aniyuq perlaskunashina. Piru Dyusta asipaqqunagam chay shumaq nutisyataqa mana munanllapachu uyayta. Chaqa paykunagam kuchikunashina sarruykan chay llipyaq perlasshina nutisyataqa.

Ama shaykushpachu, Dyusman mañakushun
(Lk 11.9-13; 6.31)

⁷ Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Dyusman (mana shaykuq) mañakuyllapa. Chaqa qamkuna chayshina mañakuptikiqam, payqa rin qoshuqlapa. Nisitashqaykita maskashpaqam, Dyusmanda ringillapa ch'askiq. Chaqa payman mañakushpaqam, pungumbi qayakuykangishina, yanapashunambaq. Chayshina (mana shaykuq) qayakuptikiqam, Tayta Dyusqa rin yanapashuq. ⁸ Chaymi mañakuqqa paymanda ch'askin; ima nisitashqanda maskaqqam paypiqa tarin; chay pungumbishina qayakuqqam ukuman yaykun.

⁹ *¿Suq wambrayki tandata mañashuptinchu, suq rumita qongiman? Manám.* ¹⁰ *¿Ichu suq piskaduta mañashuptinqa, suq kulibrata qongiman? Manám.* ¹¹ Chaqa qamkuna malukuna kashpapis, yach'angillapa wambraykillapata allin kusaskunata qoyta. Piru Taytanchiq Dyusqam qamkunamandaqa mas allin. ¡Chaymi payman yumbay mañakuqtaqa ancha rin yanapaq!

¹² 'Qamkunagam munangi, suqkuna allita rurashunambaq. Chayshina munashpaqa, ashwan qamkuna allita ruray paykunata. Chayshina rurashpaqam, ringi kumpliqa Muysis kamachikushqanda, Dyuspaq rimaqkuna yach'achikushqandapis.

Jisukristum suq kumparasyunda ruraraqan kich'ki punguwan
(Lk 13.24)

¹³⁻¹⁴ Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Kay bidapiqam kan ishkey pungu, ishkey ñan. Suq pungu, suq ñanqam ancha anchu, mana nima trabajuschu yaykunanchiq. Chaymi ancha achka runakuna, warmikuna chay punguta, chay ñanda riykanllapa. Piru chay anchu ñanmi rin apashuqllapa infyirnuman, chaypi ushyakanaykillapa.

Kambismi suq pungu, suq ñan ancha kich'ki ancha trabajus yaykunanchiq. Chayri allita yuyashpa, chay kich'ki punguta yaykushpa, chay kich'ki ñanda riy. Chaqa wakingunallam chay kich'ki punguta chay kich'ki ñanda maskashpa tarinllapa, mushuq bidaman ch'ayananllapa, tukuy tyimpu kawsananllapa.

Runakuna rurashqanda rikashpa, yach'ashun: Allin runa ichu malu, nishpa
(Lk 6.43-44)

¹⁵ Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Kwidakayllapa Dyuspaq rimaq tukuqkunamanda. Chaqa paykunaqam rinllapa niq: “Noqaykunam Dyuspaq allip rimaqkuna kanillapa”, nishpa. Piru shunqonllapapiqam chay lubu (ichu chay surru) wishata mikuqkunashina rinllapa kaq. Chayri allita kwidakayllapa yumbay chay mana baliq yach'achikuqmanda, gamkunata ama pandachishunanllapa. ¹⁶ Kayshinam paykunataqa atingillapa riqsiyta: Dyuspaqchu allipta yach'achikun ichu mana, nishpaqa. Allita rurashpa kawsaptinllapaqam, ringillapa yach'aq: Alliptam Dyuspaq yach'achikunllapa, nishpa. Piru chay llullakuqkunaraqam mana baliq yurakunashina. Chaqa kashakunamandaqam mana tandanchiqchu ubaskunata ichu iguskunata. ¹⁷ Yumbay allin yuraqam allindalla puqon. Piru chay mana baliq yurapa puqoyningam mana balinchu mikunapaqqa. ¹⁸ Chaqa chay allin yurakunaqam mana atinllapachu mana baliqta puqoytaqa. Chayshinallam chay mana allin yurakunapis maychikapis mana atinllapachu allinda puqoytaqa. ¹⁹ Chaymi yumbay chay mana allinda puqoy yurakunataqa kuchushpa wichukunllapa ninaman. Chayshinallam Tayta Dyusqa rin ruraq chay llullakuqkunataqa. ²⁰ Chaymi niykillapa, chay llullakuqkunataqam atingillapa riqsiyta, ima laya kashqanllapata, allita ichu mana allita ruraptinllapa, nishpa.

Dyusta mana kasuqkunatam Jisusqa rin niq: “Manam riqsiykichu”, nishpa
(Lk 13.25-27)

²¹ Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Yumbay niwaqkuna: “Kamachikuq Siñursitu, Kamachikuq Siñursitu”, nishpaqam, mana rinllapachu yaykuq syilumanqa. Chaqa Taytay Dyus nishqandaqam mana kasushqallapachu. Piru Taytay Dyusta kasuqkunam paywan, noqawan rinllapa kawsaqaqa. ²² Chaymi chay jwisyu diyapiqa achka rinllapa niwaq: “¡Kamachikuq Siñursitu, Kamachikuq Siñursitu, qamba shutikita myintashpam yach'achikurqayllapa! ¡Shutikita myintashpam, dyablukunata qatirqayllapa! ¡Shutikita myintashpam, achka milagrukunata ruraraqayllapa!” nishpa. ²³ Chayshina niwaptinllapaqam, noqaqa rini niq: “Manam nunka riqsishushqallapachu kani. Qamkuna mana alli ruraqkunaqa akrakayllapa noqamanda.”

Runakunapa bidanllapam ishkey laya wasishina
(Mk 1.22; Lk 6.47-49)

²⁴ Kay nishqayta kasuqqam suq ancha yach'ayniyuq runashina. Chay yach'ayniyuqqam wasinda rurarkan kaskajupa sawambi. ²⁵ Chaymandaqam ancha tamyaptin, rriyukuna undaptin, ancha jwirti wayraptinqa, chay yach'ayniyuqqa wasinqa mana bulakarqanchu, ancha allin simyintuyuq kashqanrayku. ²⁶ Piru kay nishqayta mana kasuqqam suq tuntu runa aqokunap sawambi wasikuqshina. ²⁷ Chaymandaqam ancha tamyaptin, rriyukuna undaptin, ancha jwirtita wayraptin, chay tuntupa wasinqa limpu bulakarqan.

²⁸ Chaykunata Jisus yach'achikuptinqam, chay uyaqkunaqa ancha ispantashqata yuyarqanllapa: Jisusqam ancha yach'ayniyuq, nishpa. ²⁹ Chaqa Jisusqam ancha yach'ayniyuq kamachikuq kashpa, mana yach'achikuqchu Muysispa liyningunata yach'achikuqkunashina.

8

Jisusmi suq ismuykaq kwirpuyuq runata kach'akachirqan
(Mk 1.40-45; Lk 5.12-16)

¹ Chay lumamanda Jisus uraman riptinmi, ancha achka runakuna, warmikuna ikinda rirqanllapa. ² Chaypin suq runa ismuykaq kwirpuyuq shamushpa, ñawpambi qonqorikushpa, nirqan:

—Kamachikuq taytitu, yanapawayri. Chaqa qamqam munashpa kay qeshyayniyman-daqa das atingi kach'akachiwayta, nishpa.

³ Chaymi Jisusqa chay millanaypaq runapa sawanman makinda rurashpa nirqan:

—Munanin kach'akachishuyta. Kanalitan kach'akay, nishpa.

Chayshina niptinllam, chay qeshyayqa limpu chingarqan.

⁴Chaymi Jisusqa nirqan:

—Amakish pitapis nimata ningichu “Kayshinam kach’akachiwarqan”, nishpaqa. Ashwan kuramanlla riy, pay rikashushpa nishunambaq: “Kach’akashqanam kangi”, nishpa. Chaymandaqa apay ufrindaykita Muysis kamachikushqanshina, yumbay yach’ananllapa: Chay runaqam kach’akashqana, nishpa.

Jisusmi suq kamachikuq suldadupa kriadunda kach’akachirqan
(Lk 7.1-10)

⁵Jisus ch’ayaptin Kapirnewun llaqtamanmi, payman shamurqan suq suldadu rumanu. Paymi achka suldadukunapa kamachikuqnin karqan. Chay kamachikuq suldadupa suq ancha kuyashqan kriadunmi qeshyaq karqan. Chaymi chay suldaduqa qemikashpa, Jisusta kayshina rruqarqan:

⁶—Kamachikuq Taytitu, kriaduymi wasiypi ancha qeshyaq kamapi. Mananam atinchu kuyuyta. Kanan nanaywanmi ancha padisin, nishpa.

⁷Chaymi Jisusqa nirqan:

—Rishaqri kach’akachiq, nishpa.

⁸Chaymi chay kamachikuq suldaduqa nirqan:

—Kamachikuq Taytitu, gamkuna isrraylinukuna ningillapa: Manam balinchu suq isrraylinu yaykunambaq suq furastiru runapa wasinman, nishpa. Ancha pudirniyuqmi kangi. Chayri kamachikuyla, chay kriaduy kach’akanambaqqa. Chayshinallam kach’akanqa. ⁹Chaq noqapismi kamachiwaqkunata kasuni. Chayshinallam suldaduykunapis ima nishqayta kasuwanllapa. Suqninda “riy”, niptiyqam, rin. Suqta “shamuy”, niptiyqam, shamun. Kriaduykunata “kayta ruray”, niptiyqam, ruran. Chaymi yach’ani: Rimaptikillam, kriaduyqa das rin kach’akaq, nishpa.

¹⁰Chayshina niqta uyashpaqam, Jisusqa ispantashpa, kushikushpa, chay pullan riqkunata nirqan:

—¡Kay furastiru runaqam ancha shumitaqta kuntistawan! ¡Alloptam niykillapa, kay nasyunninchiq Isrrayilpiqam mana ni suq runata tarishqachu kani kay ancha yuyakuq furastiru runatashinaqa! ¹¹Chaymi niykillapa, yumbay nasyungunamanda achka furastirukuna Dyuspi kriyishpaqam, chay unay agwilunchiq Abrajanwan, Isakwan, Jakubuwan pulla tiyashpa, rinllapa mikuq Dyuswan syilupi. ¹²Piru achka llaqta masinchiq isrraylinukunataqam (noqapi mana kriyishqanrayku), sawa tutayaqman rinllapa wichukuq. Chaypiqam ancha padisishqanrayku waqashpa kirunllapata rinllapa gech’yachiq.

¹³Chayshina nishpaqam, Jisusqa chay kamachikuq suldadutaqa nirqan:

—Riyna. Kriyishqaykishinam rin kaq, nishpa.

Chay nishqan urasllam kriadunqa kach’akarqanna.

Jisusmi Pidrupa swigranda kach’akachirqan
(Mk 1.29-31; Lk 4.38-39)

¹⁴Suq diyam Jisusqa Pidrupa wasinman shamushpa, Pidrupa swigranda tarirqan jibriwan qeshyaq kamapi kaqta. ¹⁵Chaymi Jisus chay warmita makinmanda piskaptinlla, chay jibrimandaqa das kach’akarqan. Chaymandaqam atarishpana, paykunata qararqan.

Jisusmi achka qeshyaqkunata kach’akachirqan
(Mk 1.32-34; Lk 4.40-41)

¹⁶Amsayaykaptinnam dyablukuna kamachishqan runakunata, warmikunata Jisusman apamurqanllapa. Chaymi payqa dyablukunata “Lluqshiy” niptinlla, chay runakunamanda llushirqanllapa. Kach’akachirqanmi yumbay chay apamushqan qeshyaqkunatapis. ¹⁷Chayshinaqam karqan Dyuspaq rimaq Isayiyas kayshina isikibrishqan kumplinambaq: “Paymi tukuy laya nanayninchiqmanda kach’akachiwashqa kanchiq”, nishpa.*

Jisustam munarqanllapa sigiyta
(Lk 9.57-62)

¹⁸Suq diya Jisusman ancha achka runa tandakaptinmi, ch’awpinllapapina kashpa, yach’akuqningunata nirqan:

—Aku pasaq kay ancha atun qoch’apa waq chimba ladunman, gamkunawanlla kanaypaq, nishpa.

¹⁹Chayshina niptinmi, suq runa Muysispa liyningunata yach’achikuqqa qemikashpa, Jisusta nirqan:

—Yach’achikuq Taytitu, maytapismi gamwannan munani riyta, nishpa.

* 8:17 Isaías 53.4

²⁰ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Surrkunam mach'ayniyuqkuna. Pishqokunam kamachayuqkuna. Piru noqa Dyus-manda shamug runa kashpapisimi, mana nima wasiyuqchu kani samanaypaqqa. (Chayri yach'akuqniy kashpaqa, qambis noqashina ancha ringi padisiq.)

²¹ Chaymandaqam suq yach'akuq masiy nirqan:

—Taytitu, dijaywari puntata rinaypaq taytayta pambaq. Pambashpaqam qamwanna rini puriq, nishpa.

²² Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:

—Mas allim noqawan purinayki. Chaga noqapi mana kriyiqkunaqam wafushqakunashina. Chayri shamuyana noqawan purinayki. Taytayki wafuqtingam, chay wafushqa laya aylluykikunana pambanqa, nishpa.

Jisusmi wayrata yakuta qasillachirqan

(Mk 4.35-41; Lk 8.22-25)

²³ Jisusmi yach'akuqningunawan yakupi puriq barkupi rishpa, chay ancha atun qoch'ata pasaykarqanllapa. ²⁴ Piru yakupa ch'awpimbi kaykaptinllapam, ancha jwirtitana wayrargan. Chaymi yakuqa ancha maqchikamushpa undaykarqanna chay barkumanqa. Chayshina kaykaptinqam, Jisusqa puñuykarqan. ²⁵ Chaymi paykunaqa Jisusta rikch'achishpa, nirqanllapa:

—¡Ay, Taytitu, washawayllapa! ¡Seqaykanchiqnam yakuman! nishpa.

²⁶ Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Imaraykutaq ancha manchangillapa? Qamkunaqam mana allitachu noqapi yuyakungillapa.

Chayshina nishpaqam, Jisusqa atarishpa, chay wayrata yakuta jwirtita rimashpa, kamachishpa, limpu qasillachirqan. ²⁷ Chaymi ancha ispantashqata nirqanllapa:

—¿Ima laya runataq kay Siñurninchiq Jisusqa? Rikay, kamachiptinlla, yakuqa wayrawan kasushpa qasillarqan, nishpa.

Dyabluwan lukuyashqa runakunam Jisusman shamurqanllapa

(Mk 5.1-20; Lk 8.26-39)

²⁸ Jisus chay ancha atun qoch'ata pasashpam, ch'ayarqan Gadara lugarman. Chayshina ch'ayaptinmi, pantyunmunda ishkey lukukuna shamurqanllapa Jisusta tinguy. Chay lukukunapa ukumbiqam dyablukunapa ispiritunguna kashqanrayku, ancha wapukuna kargan. Kanan chay lukukuna ñambi kaptinllapaqam, mana pipis atirqanllapachu pasayta. ²⁹ Chaymi Jisusman ch'ayashpaqa, chay lukukunaqa kayshina qayach'akurqan:

—Qam Jisus Dyuspa Churinga, ¿imapaqtaq mitikungi noqaykunamanqa? ¿Ima shamushqachu kangi kastigawaqllapa, manaraq jwisyu diya ch'ayamuptin? nishpa.

³⁰ Chay kaykashqanllapa sirkambiqam runakuna achka kuchikunata michiykarqanllapa. ³¹ Chaymi chay dyablukunaqa Jisusta ancha rrugarqanllapa:

—Noqaykunata qatiwashpaqar, yush'ayku dijayay, waq kuchikunaman yaykunayllapa, nishpa.

³² Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Mayá, riyllapa waq kuchikunaman, nishpa.

Chayshina niptinmi, chay dyablukunaqa chay runakunamanda llugshishpa, rirqanllapa chay kuchikunamanna. Chaymi chay kuchikunaqa das lukuyashpa, qaqamanda chay ancha atun qoch'aman yumbay seqashpa, yakupi ch'uqashpa, limpu wafurqanllapa.

³³ Chaymi chay kuchikunata michiqkunaqa ancha manchashpa, kallpaylla rirqanllapa Gadara llaqtaman abisakuq. Ch'ayashpaqam nirqanllapa:

—Jisusqam chay ishkey lukukunataqa kayshina kach'akachirqan, nishpa.

³⁴ Chaymi yumbay chay gadarinukuna manchashpa, Jisus kaykashqanman shamushpa nirqanllapa:

—Jisus, yush'ayku kay llaqtamandaqa riyna suq laduman, nishpallapa.

9

Jisusmi suq runa wafushqashina kwirpuyuqta kach'akachirqan

(Mk 2.1-12; Lk 5.17-26)

¹ Chayshina niptinllapaqam, Jisusqa yakupi puriq barkuman yaykushpa, pasarqan suq ladu chimbaman llaqta Kapirawunman. ² Chaymi chaypina kaykaptinqa, runakuna ch'ayarqanllapa suq runa wafushqashina kwirpuyuqta parapi apamushpa. Chaymi Jisusqa yach'ashpa: Chay runakunam noqapi ancha yuyakunllapa, nishpaqa, chay runa wafushqashina kwirpuyuqta nirqan:

—Ijitu, ama llakiychu. Noqam uchaykikunamanda pirdunayki, nishpa.

³ Chayshina Jisus niptinqam, Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkuna uyashpa, kayshina yuyarqanllapa: Kay runaqam Dyusshina yanqa tukushpa, Tayta Dyusta burlaykan, nishpa. ⁴ Chaymi Jisusqa yuyashqanllapata yach'ashpa, paykunata nirqan:

—¿Imaraykutaq chayshina mana baliqkunataqa yuyaykangillapa? ⁵ Mayá, ¿imataq mas trabajus ruranaypaq, ichu ninaypaq: “Uchaykikunatam pirdunayki” ichu ninaypaq: “Kach'akachiykim; atarishpa, riy” nishpa? ⁶ Mayá, kayta rikachishqayki yach'anaykillapa: Tayta Dyus Jisusta pudirniyuqta rurashqa, kay mundupi runakunata uchangunamanda pirdunanambaq, nishpa.

Chaymandaqam Jisusqa chay runa wafushqashina kwirpuyugtaqa nirqan:

—Atarishpa, paraykita apashpa, riyna wasikiman, nishpa.

⁷ Chaymi chay runaqa das atarishpa, kach'akashqana rirqan wasinman. ⁸ Chay milagruta ruraptinqam, chay rikaqkunaqa ispantashqata Dyusta kayshina ancha alabarqanllapa:

—Dyusilupagi, Taytitu, pudirnikitam qoshqa kangi chay runakunata, nishpa.

Jisusmi Matiyuta akrarqan, yach'akuqnin kanambaq

(Mk 2.13-17; Lk 5.27-32)

⁹ Jisusqam chay kashqanmanda shamugshinaqa, noqa Matiyuta rikawarqan kuntribusyun kubrakunay dispachuypi tiyaykaqta. Chaymi niwarqan:

—Shamuy. Aku noqawan, nishpa.

Chaymi noqaqa chay urasna paywan rirqay.

¹⁰ Chaymandaqam Jisus noqaykuna yach'akuqningunawan wasiypi mikuykaptiyllapa, wakin kuntribusyunda kubraq masiykuna, suq laya uchayug runakunapis ch'ayamushpa, pullayllapana tiyarqanllapa. ¹¹ Chaymi wakin farisiyu duktrinayugkunaqa chayta rikashpa, noqaykuna Jisusqa yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—¿Imaraykutaq Jisusqa chay millanaypaq kuntribusyunda kubraqkunawan, chay suq laya mana baliqkunawanqa mikuyan? nishpa.

¹² Chaymi Jisusqa chayshina niqta uyashpaqa, nirqan:

—Mana qeshyaqkunam mana munanchu ambikuqtaqa. Qeshyaqkunallam munan ambikuqtaqa. ¹³ (Kay uchayugkunam qeshyaqkunashinaqa.) Chaymi paykunata washaq shamushqaqa kani. Manam shamushqachu kani chay allin tukuqkunata washaq. Chayrayku yach'akuyllapa Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqanda: “Noqaqam munani llakipakuqkuna kanaykillapa. Chaymi qamkuna suqkunata mana llakipaptikiqa, mana munanichu ufrindaykillapata qowashpa adurawanaykiqa”, nishpa.*

Jisustam ayunupaqtap turqanllapa

(Mk 2.18-20; Lk 5.33-35)

¹⁴ Jwan Shutichikuqpa yach'akuqningunam Jisusman qemikarqanllapa, kayshina tapunambaqllapa:

—Taytitu, noqaykuna Jwanda kasuqkunaqam ayunanillapa. Yumbay chay farisiyu duktrinayugpismi ayunanllapa. ¿Imaraykutaq qamba yach'akuqnirikunaga mana ayunanllapachu? nishpa.

¹⁵ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Mayá, suq runa kasaraykaptinqachuraq, yanasunguna (yanasanguna) chaypi pulan kaykaptin, ¿ayunanmanllapa? Manám. Chayshinallam kay yach'akuqnirikunaga noqawan kashpaqa, kushikuyanllapa. Chaymi manaraq ayunanllapachu. Piru suq diyam (ch'iqniwaqkuna) paykunamanda rinllapa akrawaq. Chayshina akrawaptinraqmi, paykunapis rinllapa ayunaq.

¹⁶ Manam pipis mawka mudanandaqa mushuq rritasuwanqa rrimindanchu, ¿manachu? Chayshina ruraptinqach'i, chay mushuq rritasuqa qendishpa, ashwamba llikinman chay mawka mudanataqa. ¹⁷ Chayshinallam llullu binutapis mana wichunchiqchu mawka qara taligamanqa. Chay chay llullu binuqash' qarwashpa, chay mawka qara taligata pach'yachinman. Chayshinam pulla qesachakanman binuwan qara taligaqa. Chaymi llullu binutaqa mushuq qara taligaman wichunchiq, ama ni binu ni taliga qesachakanambaq. [Nuta: Jisuspa chay mushuq yach'achikushqanqam chay llullu binushina. Isrraylinukunacha chay unay kustumbringunaqam chay mawka qara taligashina. Chaymi mana balirqanchu taqllunanllapa Jisuspa mushuq duktrinangunata chay mawka kustumbrikunawanqa.]

Jisusmi suq warmita kach'akashishpa, suq chinata kawsachimurqan

(Mk 5.21-43; Lk 8.40-56)

* 9:13 Oseas 6.6

¹⁸ Chayshina Jisus rimaykaptinmi, ch'ayamurqan suq runa. Chay runaqam israylinukunapa suq kamachikuqnin karqan. Payqam Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, kayshina ancha rruqarqan:

—Taytitu, chinitaymi kanalitan wañurqanna. Yush'ayku aku kawsachinayki. Chaqa kriyini: Makikita sawambi ruraptikim kawsarinqa, nishpa.

¹⁹ Chaymi Jisusqa “Ari”, nishpa, chay lugarmanda llugshishpa, noqaykuna yach'akuqningunawan chay runawanna rirqayllapa.

²⁰⁻²¹ Chaymi ñanda riykaptiyllapaqa, suq warmipis noqaykunawan riykarqan. Chay warmitaqam dusi wata tukuyta yawar mana dijashqachu karqan. Chaymi yuyarqan: Jisuspa kapamba manyanda llamkashpallam kach'akashaq, nishpa. Chayshina yuyashpa, manchashpapisti, chay warmiqa ikinda rigshina Jisuspa kapamba manyanda ashrita llamkarqan. ²² Chayshina llamkaptinmi, Jisusqa ikinman tikrakashpa, chay warmita chapashpa nirqan:

—Ijita, ama manchashpachu, animakay. Noqapi allita yuyakushqaykiraykum kach'akashqana kang, nishpa.

Chaymi chay urasmandapacha chay warmiqa kach'akarqanna.

²³ Chaymandaqam Jisusqa chay kamachikuq runapa wasinman ch'ayashpaqa, rikarqan runakunata, warmikunata kunyalla waqaykaqta, flawtirukunatapisi. ²⁴ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Ashuyllapa. Manam wañushqachu chinitaqa. Puñuykanllám, nishpa.

Chaymi chay uyaqkunaqa Jisusta asiparqanllapa. ²⁵ Chaymandaqam chay asipaqkunataqa ukumanda sawaman surqoshpa, Jisusqa uku wasiman yaykurqan. Chaymandaqam chay almataqa makinmunda piskaptin, das kawsamushpa, shayarqan. ²⁶ Chaymi chay milagruta rurashqambaqqa, Jisuspa famanqa tukuy mayta shikwakarqan.

Jisusmi ishkay sarkukunata chapachirqan

²⁷ Chay Jayrupa wasinmunda Jisuswan riykaptiyllapam, ishkay sarkukuna ikiyllapata rirqan, ancha jwirtita qayakushpa:

—¡Unay Dabidpa Karu Willkan, yush'ayku llakipawayllapa! nishpa. [Nuta: “Dabidpa Karu Willkanmi” munan niyta: “Dyus Akrashqan Washadur”, nishpa.]

²⁸ Chaymandaqam Jisusqa suq wasiman ch'ayashpa, ukuman yaykuptinqa, chay ishkay sarkukunapis ikinda yaykurqan. Chaymi Jisusqa paykunata tapurqan:

—¿Qamkunaqachu kriyingi: Jisusmi atin kach'akachiwayta? nishpa.

Paykunaqam nirqan:

—Ari, Taytitu, nishpa.

²⁹ Chaymi Jisusqa ñawinllapata llamkashpa, nirqan:

—Qamkuna kriyishqaykishina kang, nishpa.

³⁰ Chayshina niptinllam, paykunapa ñawingunaqa ancha klarutana rikakurqanllapa. Chaymandaqam Jisusqa paykunata nirqan:

—Amakish pitapis parlachingillapachu kay rurashqaypaqqa, nishpa.

³¹ Piru paykunaqam chay wasimanda llugshishpa, waqman kaymanna rishpa, yum-bayta parlachirqan:

—Jisusmi kach'akachiwashqa, nishpa.

Jisusmi suq muduta kach'akachirqan

³² Chayshina riykaptiyllapam, wakin runakunaqa suq muduta apamurqanllapa Jisusman. Chaqa dyablupa ispiritunmi chay runapa kwirpunman yaykushpa, muduyachishqa karqan. ³³ Chaymi Jisus chay dyabluta runamanda qatiptinqa, atirqanna rimayta. Chaymi chayta rikaqkuna ancha ispantashqata nirqanllapa:

—¡Manakish nunka kay Jisus rurashqandashinaqa rikashqallapachu kanchiq kay Isrrayilpiqa! nishpa.

³⁴ Piru farisiyu duktrinayuqkunaqam chayta rikashpaqa, Jisusta kuntrashpa, nirqanllapa:

—Dyablukunapa kamachikuqnin yanapaptinmi, Jisusqa chay dyablukunata runakunamanda atin qatiytaqa, nishpa.

Kusichaqam achka

³⁵ Chay diyakunapim Jisusqa ancha achka llagtakunaman, kasiriyukunaman rirqan yach'achikuq. Chaymi sinaguga wasikunapi Dyuspa shumaq nutisyangunata yach'achikushpa, nirqan:

—Taytanchiq Dyusmi dasna rin shamug, shumaqta kamachikunambaq, nishpa.

Chayshina yach'achikushpam, tukuy laya qeshyaqkunata kach'akachirqan. ³⁶ Chaymandaqam Jisusqa ancha achka ch'ayamuqkunata rikashpa, ancha llakiparqan.

Chaq chay ch'ayamuqkunaqam ancha shaykushqa, wichukudu mana michidurniyuq wishakunashina qarqanllapa. ³⁷ Chaymi payqa noqaykuna yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—Alliptam niykillapa, chay achka maskawaqkunaqam ancha achka kusichashina. Piru kusichadurkunaqam ashlitalla kanchiqllapa. ³⁸ Tayta Dyusmi chay kusichapa dwiñun. Chayri payman mañakuyllapa, mas kusichadurkunata numbranambaq, yanapawananchiqllapa, yumbayta yach'achinanchiq, Dyuspi kriyinanllapa, nishpa.

10

Jisusmi yach'akuqningunamanda dusita akrarqan, apustulninguna kanambaq
(Mk 3.13-19; Lk 6.12-16)

¹ Jisusmi yumbay chay yach'akuqninmanda dusi runakunata akrawashpa, pudirniyuqkunata rurawarqanllapa, atinayllapa runakunamanda dyablukunata qatiyta, tukuy laya nanaywan kaqkunata atinayllapa kach'akachiyta. [Nuta: Chay dusi akrashqangunaqam "apustulkuna" shutirqanllapa.]

² Chay dusi apustulkunaqam kaykuna qarqayllapa: puntatam Simun; payllam Pidrupis shutin; chay Pidrupa masan Andris, Sibidiyupa churinguna Jakubuwan Jwan, ³ Filipi, Bartulu (payllam Natanayilpis shutin), Tumas. Suqqam noqa Matiyu. Unaymi noqaqa kuntribusyunda kubrakuq qarqay. Suqqam Alfiyupa churin Jakubu. Suqqam Libiyu; payllam Tadiyupis shutin. ⁴ Suqqam suq Simun. Payqam isrraylinu Kananista partidumanda qarqan. Suqqam Judas Iskaryuti. Chay Judas Iskaryutim Jisusta intrigakurqan chay kuntraqkunamanqa.

Jisusmi chay dusi apustulningunata kach'arqan, paypaq yach'achikunanllapa
(Mk 6.7-13; Lk 9.1-6)

⁵ Jisusmi noqaykuna dusi yach'akuqningunata manaraq kach'awashpa, kayshina kunawarqanllapa:

—Amakish chay suq nasyungunamanqa ringillapachu. Amakish chay prubinsya Samaryamambis ringillapachu. ⁶ Ashwan riyllapa llagta masinchiq isrraylinukunamanlla. Chaga paykunaqam chingashqa wishakunashina puriyanllapa. ⁷ Chayri niyl-lapa: "Taytanchiq Dyusmi kay tyimpupi qallariykan shumaqta kamachikuq", nishpa. ⁸ Chayshina yach'achikushpaqar, qeshyaqkunata kach'akachiyl-lapa. Chay ismuykaq kwirpuyukunatapis kach'akachiyl-lapa. Wafushqakunatapis kawsachiyl-lapa. Dyablukunatapis runakunamanda, warmikunamanda qatiyl-lapa. Chaga qamkunataqam dibaldilla pudirniyuqta rurashushqallapa kani. Chayri qamkunapis chay pudirniywanqa yumbayta yanapayllapa, ama nimata kubrashpachu.

⁹ Chayshinalla riyllapa. Amakish ñannikipaqa apangillapachu uruta, ni qellayta ni kubrimanda qellaykunatapis bulsikuykipiqa. ¹⁰ Amar ni alfurjata ni llanqeta ni burdunda apayllapachu. Mudanaykitapis suqstitutalla apayllapaqa. Chaga suqkunata yach'achiptiki, kach'akachiptikiqam, alli paykuna qamkunata qarashunambaq. Manchu suq trabajaqa dirichuyuq, pagunda ch'askinambaq.

¹¹ Chayri suq llagtaman ichu suq kasiriyuman ch'ayashpaqa, maskayllapa suq allin runata, chaypi paywan kidanaykillapa, chay llagtamanda rinaykillapa diyakaman. ¹² Suq wasiman ch'ayashpaqar, shumaqta napaykushpa, Dyusman mañakuyllapa, chay wasipi tiyaqkunata yanapanambaq. ¹³ Chay wasipa dwiñun shumaqta qamkunata ch'ayachishuptinqa, masta mañakuyllapa paykunapaq. Piru qamkunata fyirusyashuptinqa, paykunapaqa amana mañakuyllapachu. Chaga Dyusqam mana rinchu yanapaq paykunataqa. ¹⁴ Chayshina mana munaptinllapa chay wasiman ch'ayachishuyta ni uyashuytaqa, chay wasimanda ichu chay llagtamandaqa das llugshishpa, riyllapa suq ladumanna. Ch'akikillapamanda pulbuta ch'apsiy, chay llagtapi tiyaqkuna yach'anambaq: Chay yach'achikuqkunaqam manana kwintayuqchu noqanchiqkunawanqa, nishpa. ¹⁵ Alliptam niykillapa, jwisyu diyapiqam chay mana ch'askishuqkunataqa ancha fiyuta rinllapa kastigaq, maski chay ancha uchayuq runakuna Sudumapi, Gumurrapi tiyaqkunamanda.

Jisusmi nirqan: "Rinllapam qesachashuq", nishpa
(Mk 13.9-13; Lk 21.12-19)

¹⁶ Jisusqam niwarqanllapapis:

—[Alliptam niykillapa! Uñitakunata ancha atun surrukunapa ukunda kach'aykaymanshinam, qamkunataqa kach'ayki, chay malu runakunapa ukunda rinaykillapa. Chayri ancha sabidu kayllapa kulibrashina, yumbayta allita yanapanaykillapa. Piru ancha allin mana nimata dañachikuq palumitashinar kayllapa. ¹⁷ Allita yuyashpa, kwidakashpa puriyllapa. Chaga chay wapu runakunam

prisushushpa, awturidarkunapa ñawpambi rinllapa dimandashuq. Rinllapapismi asutishuqlapa sinaguga wasikunapi. ¹⁸ Kanan noqapi kriyiptikiqam, prifiktukunaman, gubyrnukunaman rin apashuqlapa. Chaymi qamkunaqa chay awturidarkunapa ñawpambi, chay mana isrraylinu kaqkunapa ñawpambipis noqapaq ringillapa yach'achikuq. ¹⁹ Chayri awturidarkunaman qamkunata apashuptingqa, ama llakiyllapachu: ¿Imataraq rimashaq? nishpaqa. Chaqa prisushuptinllapaqam, chay uras Dyus kikin rin yanapashuqlapa, shumaqta paypaq yach'achikunayki. ²⁰ Chaqa chay uraspiqam manana qamkunallachu ringillapa yach'achikuqqa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritun qamkunapi kashpa, rin yanapashuq, shumaqta rimanayki.

²¹ 'Wakingunaqam chay tyimpupi masanda rinllapa intrigakuq wanchinambaql-lapa. Wakin taytaqam wambranda rin intrigakuq. Wakin wambrangunaqam tay-tanda mamanda kuntrashpa, rinllapa intrigakuq wanchinambaql-lapa. ²² Kanan no-qapi kriyishqaykiraykum, achka runakuna qamkunata rinllapa ch'iqnishuq. Chayshina padisishpa, noqapi mana shaykuq yuyakuptikillapa wafunayki diyakamanqam, rini washashuq. ²³ Chayri suq llaqtapi qamkunata qesachashuptingqa, suq llaqtaman mitikayllapa. Chaqa alliptam niykillapa, qamkuna manaraq yach'achikuptiki kay Isrrayilpa yumbay llaqtangunapim, noqaga Dyusmanda Shamuq Runa rini kutimuq.

²⁴⁻²⁵ 'Piru noqata qesachawashqanshinam, qamkunatapis rinllapa qesachashuq. Chaqa suq yach'achikuqmi mas rrispitadu rin kaq yumbay yach'akuqninmandaga. Chayshinallam suq patrumbis mas pudirniyuq rin kaq yumbay kriyadunmandaga. Chayri suq yach'akuqqa yuyanga: Allita yach'akushaq, chay yach'achikuqniyshina kanaypaq, nishpa. Chayshinallar suq kriyadupis yuyanga: Allita yach'akushaq, patrunkiyschina kanaypaq, nishpa. Piru noqapaq niptinllapa: "¡Jisukristum chay mas pudirniyuq dyablu Bilsibu!" nishpaqam, qamkunataqa ashwamba rinllapa musyashuq.

Dyustalla manchashunllapa

(Lk 12.2-7)

²⁶ Jisusqam kayshinapis yach'achiwarqanllapa:

—Runa masikitaqa ama manchayllapachu. Chaqa tukuy ima pakadu kaqpaqmi ancha klaruta rinchiqlapa yach'aq. Tukuy ima pakaduta maychika ñigashqapis, yach'ashqa rin kaq. ²⁷ Chayri chay pakadu nishushqaytaqa, qamkunaqa amana pakashpachu, yumbayta yach'achiyllapa. Chay uyariatap nishushqaytaqa, wasikikunapa sawanmanta ancha jwrtita rimayllapa, yumbay uyashunanllapa. ²⁸ Chayshina rimashpaqa, ama manchayllapachu wanchikuqkunataqa. Chaqa paykunaqam qamkunapa kwirpuykitalla atinman wanchiyta. Piru almaykitaqam mana nimatapis atinllapachu dañachiytaqa. Chayri Taytay Dyustalla manchayllapa. Chaqa payqam kwirpuykillapata almandinda atin chingachiyta infyirrupi.

²⁹ '(Tayta Dyusmi ancha allita kwidashungillapa. Chayri ama manchayllapachu chay wanchikuqkunataqa.) ¿Manachu ishkay pishqetuta suq rriyalitupaqla randikunllapa? Piru mana baliqsitukuna kaptimbismi, ni suq pishqetu atinchu wafuyta Taytanchiq Dyus mana dijaptingqa. ³⁰ Dyusmi ancha allita kwidashushpa, yumbay aqchaykillapatapis ancha allita yupashqa. ³¹ Chayri ama pitapis manchayllapachu. Chaqa qamkunaqam pishqokunamandaqa masta balingillapa Dyuspaqqa.

Runakunapa ñawpambi Jisukristupa yach'achikushun

(Lk 12.8-9)

³² 'Qamkuna runakunapa ñawpambi noqapaq niptikillapa: "Noqam Jisukristuta sigini" nishpaqam, noqapis qambaqqa syilupi Dyuspa ñawpambi rini niq: "Paymi allipta noqata sigiwashqa", nishpa. ³³ Piru penqakushpa, runakunapa ñawpambi ñigawaptiki: "Manam siginichu Jisusta", nishpaqam, noqapis Taytay Dyuspa ñawpambiq rini ñigashuq: "Manam riqsinichu paytaqa", nishpa.

Jisusmi nirqan: "Noqapi yuyakuptikiqam, wakin aylluyikuna qamandaqa rin akrakaq", nishpa

(Lk 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Jisusqam kayshinapis yach'achiwarqanllapa:

—Noqapaqqa ama yuyayllapachu: Jisusmi kay munduman shamushqa, ama pipis qesachawananchiq, nishpaqa. Ashwanmi noqapi kriyiptikillapaqa, aylluyikuna, suqkuna rinllapa qesachashuq. ³⁵ Chaqa wakin runakuna noqapi kriyiptinqam, ullqo wambran rin kuntraq. Wakin warmikunapis noqapi kriyiptinqam, warmi wawan rin kuntraq. Chayshinallam wakin llumchukunapis swigranllapata rin kuntraq. ³⁶ Chayshinallam kikin aylluyikunapis kuntraykillapa rin kaq.*

* 10:36 Miqueas 7.6

³⁷ '(Chaymi niykillapa, yumbay runakunata kuyashpapis, noqata masta kuyaway.) Piru mayqanniki noqata ashlatalla kuyawashpa, taytaykita ichu mamaykita masta kuyashpaqam, mana balingichu yach'akuqniy kanaykiqa. Chayshinallam noqata ashlatalla kuyawashpallapa, wambraykikunata masta kuyashpaqa, mana balingichu noqapa yach'akuqniy kanaykillapaqa. ³⁸ Chayri noqapi kriyishqaykirayku padisishpa ichu suq kruspi munaptinllapa wanchishuytapis, allita kasuwashpaqa, noqapa allip yach'akuqniy ringillapa kaq; manaqa manám. ³⁹ Chaymi mayqanniki noqata ñigawashpa bidaykita washanaykiqa, ringillapa chingaq tukuy tyimpupaq. Piru noqapi kriyishqaykirayku wanchishuptinllapaqam, noqa rini washashuq, tukuy tyimpu noqawan kawsanaykipaq.

Primyukunam rin kaq

(Mk 9.41)

⁴⁰ Jisusqam niwarqanllapapis:

—Mayqan runa ichu warmi qamkunata shumaqta ch'ayachishushpaqam, noqata ch'ayachiwaykanshina. Chayshina noqata ch'ayachiwashpaqam, Taytay Dyustapis ch'ayachikanmanshina. ⁴¹ Chaqa Dyuspaq rimaqta, shumaqta ch'ayachiptikiqam, Dyusqa primyuykita rin qoshuq chay rimaqqa primyundashina. Chayshinalla Dyus munashqanda ruraykaq runata yanapaptikiqam, paypa primyundashina Dyus rin qoshuq. ⁴² Chayraq yach'akuykaq wambraykunata yanapashpam, primyuykita ringi ch'askiq. Chaqa allipta niykillapa, chiri yakituta qoptiki upyananmi, Taytanchiq Dyus ancha shumaq primyuykita rin qoshuq, nishpa.

11

Jwan Shutichikuqmi yach'akuqningunata Jisusman kach'arqan

(Lk 7.18-35)

¹ Jisusmi noqaykuna dusi yach'akuqningunata kunawashpaqa, chay llaqtamanda suq llaqtakunamanna rirqan, Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuq.

² Chay Jwan Shutichikuqmi karsilpina kashpa, yach'arqanna Jisukristu ruraykashqambaq. Chaymi ishkaq yach'akuqningunata Jisusman kach'arqan, kayshina tapunanllapa:

³ —Taytitu, ¿Dyusmanda chay shamunambaq Akrashqan Washadurqachu qam kangi, ichu suqtaraq shuyashaqllapa? nishpa.

⁴ Chayshina tapuptinllapaqam, Jisusqa nirqan:

—Riyllapa, Jwanda willay noqa yach'achikushqayta uyashqaykita, kay rurashqayta tukuy ima rikashqaykita. ⁵ Chaqa sarkukunaqam kach'akachiptiy rikakunna. Kujkunapismi purinna. Kwirpun ismuykaqkunapismi allinna kidan. Surdukunapismi uyakunna. Wañushqakunapismi kawsamunna. Pubrikunatam Taytanchiq Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achiykani. ⁶ (Chayri Jwanda niyllapa, noqapi mas allita kriyinambaq.) Chaqa noqapi chay mana shaykuq kriyiqqam ancha rin kushikuq, nishpa.

⁷ Chaymandaqam Jwamba chay kach'adunguna riptinllapaqa, Jisusqa chaypi kaqkunata kayshina yach'achikurqan Jwan Shutichikuqpaq:

—¿Ima laya runatam rirqaykillapa chapaq chay chuncha lugarmanqa? ¿Rirqaykillapachu chapaq suq runa mana alli yach'aqta, suq kañata wayra waqman kayman kuyuchiqtashina? Manám. ⁸ Ichu ¿rirqaykillapaqa chapaq suq runa ancha ch'aniyuq shumaq mudanayuyqta? Manám. Chaqa qamkunaqam allita yach'angillapa, chay ancha shumaq mudanayuyqkunaqam gubyrnukunapa atun wasingunapi tiyanllapa, ¿manachu? ⁹ Chaymi tapuykillapa: ¿imata rikaqtaq rirqaykillapaqa? Rirqaykillapa rikaqqam Dyuspaq suq ancha yach'ayniyuq rimaqta, ¿manachu? Arí, qamkuna chay rikashqaykiqam Dyuspaq yumbay rimaqkunamandaqa mas klaruta noqapaqqa yach'achikushqa. ¹⁰ Chaymi Jwan Shutichikuqpaq Taytay Dyusqa Santu Librumbi kayshina niwarqan:

Qamba mas puntaykitam noqanchiqpaq suq rimaqta rini kach'aq. Chaqa paymi qambaq rin yach'achikuq, chay uyaqkuna shumaqta ch'ayachishunanllapa. Chayshina yach'achikushpaqam, ñannikita allichaykanmanshina, nishpa.*

¹¹ Chaymi allipta niykillapa, runakuna kawsashqan diyamandapacha kanangamanqam, mana pipis kashqachu Jwan Shutichikuqmanda mas baliqqa. Piru noqapi kriyiqkunamanda chay yaqqa mana baliqqam chay Jwanmanda mas pudirniyuq rin kaq syilupiqa.

¹² Chaymi chay Jwan Shutichikuq yach'achikushqan diyamandapacha achka runakuna, warmikuna Tayta Dyusta allitana kasuykanllapa. Piru achka wapu runakunapismi Dyusta ancha kuntraykanllapa. ¹³ Kanan chay Jwan Shutichikuq manaraq yach'achikuptinmi, unay tyimpukunapi Muysis liynimbi, Dyuspaq yumbay rimaqkuna librununapipis nirqanllapa: "Taytanchiq Dyusmi suq diya tukuy maypi rin kamachikuq", nishpa.

* 11:10 Malaquías 3.1

¹⁴ Chayri kay nishushqayllapata paqtar qamkuna intyindingiman: Chay Eliyas shamunambaq kaqqam chay Jwan Shutichikuq kashqa, nishpa. ¹⁵ Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa, allita uyawashpa intyindiylapata.

¹⁶ Piru kay tyimpumanda mana kriyiqkunaqam chay wambra mana munaq pugllaqkunashina. Manchu wakin wambrakunaqa plasakunapi pugllanllapa, fyistatashina rurashpa ichu suq almata pambaykaqshina tukushpa. Piru wakin wambrakuna mana munaptin pugllaytaqam, chay pugllaqkunaqa kayshina anyanllapa: ¹⁷ “Flawtata waqachiptiylapam, ay, qamkunaqa mana munangillapachu dansayta. Chaymendaqam noqaykuna llakiy llakiyta yupakuptiypis, qamkunaqa mana munangillapachu waqayta noqaykunawanga”, nishpa. (Chayshinallam wakinnikipis mana munangillapachu uyayta ni Jwan Shutichikuqta ni noqata.) ¹⁸ Chaqa chay Jwan shamushpa, allinda mana mikuptin, binuta mana upyaptin, chay yupakuq wambrakunashina kaptinmi, qamkunaqa nirqaykillapa: “Waq Jwamba uku kwirpumbim dyablupa ispiritun”, nishpa. ¹⁹ Chaymendaqam noqa Dyusmanda Shamuq Runa shamushpa, imata mikushpa upyaptiyqa, ningillapa: “Chay Jisusqam mana undaqchu mikun, binuta upyan. Kanan kuntribusyunda kubraqukunawan suq laya uchayuqkunawanmi tandakan”, nishpa. Piru noqapi kriyiqkunaqam Dyus munashqanshina kawsaptinllapa, suqkuna rikashpa rinllapa yach'aq: Taytanchiq Dyusmi ancha yach'ayniyuq kashpa, Churin Jisusta, chay Jwan Shutichikuqtapis kach'amushqa, noqanchiqkunata yach'achiwananchiq, nishpa.

Jisusmi paypi mana kriyiqkunata anyarqan
(Lk 10.13-15)

²⁰ Jisukristu chay llaqtakunapi achka milagrukunata ruraptimbismi, chaypi tiyaqkunaqa mana munarqanllapachu uchanllapata dijaytaqa. Chaymi Jisusqa kayshina anyarqan:

²¹ —¡Ay, imanangiraqri qamkuna Kurasin llaqtapi tiyaqkuna, qamkuna Bitsayda llaqtapi tiyaqkunaqa! Chaqa ñawpaykillapim achka milagrukunata ruraptiypismi, mana munangillapachu noqapiqa kriyiya. Piru qamkunapi rurashqay milagrukunata waq uchayuq Tiru llaqtapi, waq Sidun llaqtapi ruraptiyqach'i, paykunaqa unayna uchangunata dijanandallapa. Chaqa paykuna mana allikunata rurashqanrayku syintishpach'i, waqashpa, lutu mudanakunata rurakushpa, ush'pata sawanman basyanandallapa. ²² Kaykish niykillapa, jwisyu diyapiqam qamkunaqa chay Tirumanda Sidunmanda kaqkunamandaq mas kastigadu ringillapa kaq.

²³ “Mayá, qamkuna Kapirawumbi tiyaqkunaqa, ¿imatam yuyangillapa? ¿Palanganukuna kashpachu yuyangillapa: Syilumanmi rini ch'ayaq, nishpa? ¡Manám! Ashwanmi qamkunataqa rinllapa wichushuqllapa wafushqakuna kashqanman. Chaqa kay milagrukuna qamkunapi rurashqayta waq chingachishqa Suduma llaqtapi ruraptiyqach'i, chaypi tiyaqkunaqa uchanllapataqa dijanandana. Chayshina dijaptinllapaqam, Tayta Dyusqa chay llaqtandaqa mana chingachinadachu. Ashwanmi kanagaman kananda. ²⁴ Kaykish niykillapa, jwisyu diyapiqam qamkunaqa chay Suduma llaqtapi tiyaqkunamandaq mas kastigadu ringillapa kaq, nishpa.

Jisusmi nirqan: “Noqaman shamuy samanaykillapa”, nishpa
(Lk 10.21-22)

²⁵⁻²⁶ Chay tyimpupim Jisusqa Tayta Dyusta nirqan:

—Taytitu, kay pachapa, anaq syilupa kamachikuqninmi qamlla kangi. Kanan yuyashqaykitam chay yach'ayniyuqkunamanda pakashqa kangi. Piru chay mana yach'aqkunatam chay yuyaynikikunata yach'achishqa kangi. Chaqa chayshina kanambaqmi munashqa kangi. Taytitu. Chaymi ancha alabayki.

²⁷ Chaymendaqam Jisusqa nirqambis:

—Taytay Dyusmi noqatalla akrawashqa, tukuy imata paypaq yach'ashpa, pudirniyuq yach'achikuq kanaypaq. Chaqa manam pipis alliptaq riqsiwanachu. Taytayllam riqsiwan Churin kashqaytaqa. Chayshinallam paytapis mana pipis riqsinchu. Noqa sapalan Churin kaqlam paytaqa riqsin. Kanan noqapi kriyiqkunata yach'achiptiyimi, paykunapis atinllapa Taytay Dyustaq riqsiyta yuyayninllapapi.

[Nuta: Piru paykunaqam ancha yuyarqanllapa: ¿Imashinam atini kasuyta Muysispa yumbay liyingunata washakanaypaq, Taytanchiq Dyus ama kastigawanambaq? nishpa. Chayshina ancha yuyashpaqam, suq ancha llashaquyugutashina apaykarqanllapa. Chaymi Jisukristuqa paykunata kayshina nirqan:]

²⁸ “Qamkuna yugutashina apaqkuna, shaykushpa, shamuy noqaman samachishunaqpaqlapa, amana llakinaykillapa. ²⁹ Chaqa noqamanda yach'akuqqam suq yunta wangu-dushina noqawanqa rin kawsaq. Kanan noqaqam ancha manshu ancha umildi kani. Chaymi mana trabajuschu rin kaq qamkuna noqawan purinaykiqa. Chaymi noqapi

yuyakushpa, mana nimata llakishpachu, noqapina atingillapa samayta. ³⁰ Chaqa manam trabajuschu rin kaq gamkuna chay yach'achishushqayta kasunaykiqa. Suq mana llashaq yugitushinam rin kaq, nishpa.

12

Samana diyapim trigukunapa ispigangunata pitirqanllapa

(Mk 2.23-28; Lk 6.1-5)

¹ Waq tyimpupim Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunawan samana diyapi trigu tarpudupa ukunda riykarqayllapa. Chaymi noqaykuna yach'akuqningunapaq mallaq-nashpa, pasaqshina trigupa ispiganda pitikushpa, qaqokushpa mikurqayllapa. ² Chaymi wakin farisiyu duktrinayuqkunapa rikawashpallapa, Jisusta anyarqan:

—Liyinchiqim kamachiwanchiq, samana diyapi ama trabajananchiq. Rikay, yach'akuqnirikunapa kay samana diyapi qaqokushpa trabajaykanllapa, nishpa.

³ Chaymi Jisusqa chay farisiyukunata nirqan:

—¿Ima, manachu liyishqallapa kang'i chay unay gubyirnu Dabid kumpañirungunawan mallaqnashpa rurashqandaga? ⁴ Chaqa payqam yaykurqan karpamanda adurana wasi-man mikunata maskaq. Chay adurana wasipi ufrinda tandakuna kaqmi kurakunapaqlla karqan. Suqkunapaq mana atiqllapachu mikuytaqa. Piru chay Dabidqam kumpañirungunawan mana dirichuyuq kashpapis, chay ufrinda tandakunata mikurqanllapa. ⁵ ¿Manachu Muysispa libruna liyishqallapa kang'i? Chaypim nin: “Dyuspa adurana wasimbiqam kurakunapaq samana diyata mana gwardashpachu trabajanqallapa”, nishpa. ¿Chayshina trabajashpachu, paykunapaq uchata ruraykanllapa? Manám. ⁶ Alliptam niykillapa, Dyuspa chay adurana wasinmandaqam noqa mas baliqqa kani. ⁷ Chaqa Dyuspa Santu Librunmanda intyindishpaqach'i, kay nishqandaga yach'angimanllapa: “Manam munanichu animalkunata wanchishpa, chay laya ufrindata qowanaykillapaqa. Ashwanmi munani suqkunata llakipanaykillapa”, nishpa.* Chayta intyindishpaqach'i, qamkunapaq kay mana uchayuqkunataq mana wichupanaykitachu. ⁸ Noqaqam Dyus-manda Shamuq Runa kashpa, samana diyapa dwiñun kani. Chaymi atini kamachikuya: Kaymi alli ichu kayqam mana allichu, samana diyapi rurananchiqqa, nishpa.

Jisusmi kach'akachirqan suq qendishqa makiyuq runata

(Mk 3.1-6; Lk 6.6-11)

⁹ Jisusqam chay kashqayllapamanda rishpa, sinaguga wasiman yaykurqan. ¹⁰ Chaypim karqan suq qendishqa makiyuq runa. Chaymi wakin isrraylinukuna Jisusta munashpa dimandayta, yanqa tapurqanllapa:

—Mayá, ¿Dyusqachu kamachiwanchiq samana diyapi suq qeshyaqta kach'akachinanchiq ichu mana? nishpa.

¹¹ Chaymi Jisusqa chay tapuqkunata nirqan:

—Mayqannikipa suq wishayki samana diyapi seqaptin suq pusumanqa, ¿manachu das surqongiman? ¹² Kanan suq runaqam suq wishamandaqa masta balin. Chaymi liyninchiq dijawanchiqllapa, samana diyapi runa masinchiqkunata allita rurananchiqllapa.

¹³ Chaymandaqam chay chaki makiyuq runata nirqan:

—Chutay makikita, nishpa.

Chaymi runapa makinga chaki kashqanmanda das allinyarqan, chay suq ladu makin allin kaqshinana. ¹⁴ Piru chay farisiyu duktrinayuqkunapaq chay uras sawaman llugshishpa, kunanakurqan, Jisusta wanchinanllapa.

Dyuspaq unay rimaq Isaiyasmi Jisuspaq kayshina yach'achikushqa karqan

¹⁵ Chay farisiyukuna kunanakuptinqam, Jisusqa yach'arqan. Chaymi chay sinaguga wasimanda llugshishpaqa, paykunamanda akrakashpa, suq ladumanna rirqayllapa. Piru ancha achka runakuna, warmikunam sigirqanllapa. Kanan Jisusqam yumbay qeshyaqkunata kach'akachishpa, ¹⁶ kayshina kamachirqan:

—Amakish suqkunataqa parlachingichu: “Jisusmi kach'akachiwashqa”, nishpaqa.

¹⁷ Chayshina Jisus niptinni, Dyuspaq rimaq Isaiyas nishqan kumplrinqan. (Chaqa Isaiyaspa librubim Tayta Dyus Churimbaq kayshina nishqa karqan):

¹⁸ Kaymi akrashqay yanapawaqqa. Paytam ancha kuyani. Paywanmi ancha kushikuni. Chaymi Ispirituyta qoptiy, payqa tukuy kay mundupi tiyaqkunata noqapaq rin yach'achiq: “Kayshinam Tayta Dyus allin justisyata rin ruraq”, nishpa.

¹⁹ Chay yanapawaqqam mana ni piwambis anyanakunqachu. Chaymi mana ni pipis rinchu uyaq kallikunapi anyanakuptinqa.

* 12:7 Oseas 6.6

²⁰ Ancha llakipakuq kashpam, chay manaraq allita kriyiqkunataqa mana rinchu wichukuq suq llawikaykaq kañatashinaqa. Chay ashllalla kriyiqkunataqam mana rinchu wanchiq salqayaykaq michatashinaqa. Chayshinam rin llakipakuq, malukunata binsishpa, allin justisyata ruranangaman.

²¹ Kanan yumbay nasyungunapi achka runa warmim paypi rinllapa yuyakuq, nishpa.*

Wakin runakunam nirqanllapa: "Jisustash dyablu yanapan", nishpa

(Mk 3.19-30; Lk 11.14-23; 12.10)

²² Suq dyablum suq runaman yarkushpa sarkuyachishpa, muduyachishqa karqan. Chayraykum chay sarku mudu runata Jisusman apamuptinllapa, payqa kach'akachirqan. Chaymi chay runaqa atirqanna chapakuyta, parlayta. ²³ Chayraykum payta rikaqkunaga ancha ispanashqata kayshina tapunakurqanllapa:

—¿Kay Jisusqachuraq chay unay gubyirnu Dabidpa Karu Willkan chay shamunambaq Washadurninchig? nishpa.

²⁴ Chayshina tapunakuptinmi, farisiyu duktrinayuqkunaga uyashpa nirqan:

—Kay runaqam mana payllachu dyablukunataqa qatin. Chay mas pudirniyuq dyablu Bilsibu yanapaptinmi, atin qatiytaqa, nishpa.

²⁵ Jisusqam chay yuyashqanllapata yach'ashpa, kayshina nirqan:

—Mayqan nasyumba awturidarninguna paykunapura pilyanakushpaqash', chingachinakunman. Suq llaqtapi ichu suq ayllupi paykunapura pilyashpaqam, ushyanakunman. Maychikapisch'i mana atinmanllapachu duraytaqa. ²⁶ Chayshinallam chay Satanaspis dyablu masingunawan pilyashpaqa, mana atinmanchu suqkunata binsiyta. Chayshinaqach'i limpu chingachinakunman. ²⁷ Qamkunagam noqapaq ningillapa: "Dyablu Bilsibu yanapaptinmi, qatin dyablukunataqa", nishpa. Chayshina kaptinqa ¿chay kikin Bilsibuchu yanapan wakin yach'akuqnikitapis, dyablukunata qatinambaqqa? ¡Manam! Chaymi paykuna rikachishungillapa qamkuna pandashqaykitaga. ²⁸ Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunmi noqataqa yanapawan, dyablukunata runakunamanda qatinaypaqqa. Chaymi allita yach'anchiqllapa: Dyuspa pudirningam ch'ayamuykanna qamkunaman, nishpa.

²⁹ Chaqa suq goch'ikuq runaqam mana atinchu dasqa goch'iyta imangunata suq ancha wapu runataqa. Chay goch'ikuqqam puntata chay wapu runata binsishpa, alli alli ch'agnashparaq, atin goch'iyta imandaqa. (Chay runashinam noqapis dyabluta binsishpa, runakunata, warmikunata goch'ini washanaypaq), nishpa. ³⁰ Jisusqam nirqambis:

—Chay mana yanapawaqqam kuntrawaykan. Chaymi mana yanapawanchu, runakunata, warmikunata tandanaypaqqa. Ashwanmi tandashqaykunataqa shikwaykan.

³¹ Chayshina kaptimbismi, Dyusqa runakunapa tukuy laya uchangunata rin pirdunaq. Piru Dyuspa Santu Ispiritunda kuntrashpa rimaqkunataqam mana rinchu pirdunaq.

³² Chaqa mayqan kuntrawaqqam Tayta Dyusqa atin pirdunayta. Piru Santu Ispiritunda kuntrashpa rimaqkunata mana rinchu pirdunaq, ni kay bidapi, ni suq bidapi.

Jisusmi nirqan: "Suq runa rurashqanqam suq yurapa puqoyinshina", nishpa

(Lk 6.43-45)

³³ Suq allin yuraqam allinda puqon. Piru suq mana baliq yuraqam mana baliqta puqon. Chaqa suq yurataqam riqsinchiq puqoyinmanda. ³⁴ ¡A, farisiyu duktrinayuqkuna, qamkunagam kulibrakunapa wawanguna kangillapa! ¡Malukuna kashpam, mana atingillapachu allikunata rimaytaqa! Chaqa shimikillapaqam shunqoykillapapi kaqkunata riman. ³⁵ Chaymi allin runaqam shunqombi allita yuyashpa, allita riman. Piru malu runaqam, shunqombi mana allita yuyashpa, chayshinalla mana allikunata riman. ³⁶ Chaymi niykillapa, jwisyu diyapiqam yumbay ringillapa kwintata qoq chay mana baliq rimashqaykipaq. ³⁷ Chaymi chay rimashqaykimanda Dyusqa jusgashushpa, rin nishuqllapa: "Uchayumqi kang", ichu "Manam uchayumchu kang", nishpa.

Malu runakunam Jisusta nirqanllapa, suq milagruta ruranambaq

(Mk 8.12; Lk 11.29-32)

³⁸ Jisukristu chayshina niptinmi, wakin farisiyu duktrinayuqkunaga Muysispa liyningunata yach'achikuqkunawan Jisusta nirqanllapa:

—Yach'achikuq Taytitu, munanillapam suq milagruta ruranaykipaq, nishpa.

³⁹ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Qamkunagam ancha uchayuy kashpa, Dyusta mana munangillapachu kasuyta. Kanan munangillapam suq milagruta rikayta. Piru manam rurashaqchu qamkuna munashqaykitaga. Ashwanmi kayshina kanqa. Manchu unay tyimpupi Dyus ruraraq suq milagruta paypaq rimaq Junaswan. Chay laya milagrutallam Dyusqa noqawambis rin ruraq, qamkuna rikanaykiqu. ⁴⁰ Chaqa Junasqam suq ancha atun piskadupa ukumbi kimsa

* 12:21 Isaías 42.1-4

diya, kimsa tutata karqan. Chayshinallam noqapis kimsa diya, kimsa tutata uku allpapi rini kaq. ⁴¹ (Chaymandaqam chay Junasta piskadu wichukuptinqa, rirqan Ninibi llaqtaman, Dyuspaq yach'achikuq.) Chayshina Junas yach'achikuptinmi, chay ninibinukunaqa uchangunata dijashpa, Dyustana kasurqanllapa. Chaymi jwisyu diyapiqa chay ninibinukuna qamkuna farisiyukunata, qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkunata rin shimbishuqlapa: "Qamkunaqam ancha uchayuqkuna kangillapa", nishpa. Chaqa chay Junasmanda mas pudirniyuq kaptiypismi, mana kasuwangillapachu. ⁴² Chay jwisyu diyapim Saba nasyumba gubyirnambis kawsamushpa, kay tyimpumanda kaqkunataqa rin shimbishuqlapa. Chaqa chay gubyirna warmiqam ancha karu nasyunmandapacha shamurqan, chay yach'ayniyuq gubyirnu Salumun yach'achikushqanda uyaq. Piru kaypi Salumunmanda mas yach'ayniyuq kaptiypismi, mana munangillapachu uyawaytaqa.

Suq dyablum kutirqan Dyuspi mana kriyiqman
(Lk 11.24-26)

⁴³ 'Suq dyablum suq runamanda llugshishpaqa, rin puriq chuncha lugarkunaman, maskashpa maypi tiyanambaq. Piru mana tarishpa tiyanandaqam, chay runa llugshishqanmanda kaqpaq yuyashpa nin: ⁴⁴ "¡A, paymanlla kutirishaq!" nishpa. Chayshina yuyashpa, kutirishpaqam, chay runataqa tarin suq illaq wasi pichadutashina. ⁴⁵ Chaymi rin riq apamuq mas dyablu masingunata. Chaymi chay punta dyabluqa syiti dyablukuna mas fiyuta tarishpa, apamun chay runaman. Chayshinam suq trupa dyablukunapa ispiritunguna chay runamanqa yaykunllapa, wasipishina tiyaq. Chaymi chay runaqa ashla malu kashqanmandaqam mas maluna tikrakan. Chayshinallam rin kaq kay malu runakunawambis, nishpa.

Jisusmanmi masanguna mamanwan ch'ayarqanllapa
(Mk 3.31-35; Lk 8.19-21)

⁴⁶ Jisus runakunata parlachiypaktinmi, maman masangunawan ch'ayarqan. Chaymi paywan munashpa parlayta, sawapilla shuyaykarqanllapa. ⁴⁷ Chaypi paykuna shuyaykaptinqam, suq runa Jisusta nirqan:

—Kay sawapim mamitayki masaykikunawan shuyashuykan. Anchash munanllapa parlayta qamwan, nishpa.

⁴⁸ Chaymi Jisusqa chay willaqtataq nirqan:

—¿Pitaq mamay? ¿Pitaq masaykunaqa? nishpa.

⁴⁹ Chaymandaqam makinwan noqaykuna yach'akuqningunaman rikachikushpa, nirqan:

—Kaykunam mamitay, masaykunaqa. ⁵⁰ Chaqa Tayta Dyus munashqanda kasuqkunam mamay, masaykuna, paniykunaqa, nishpa.

13

Jisukristum kumparasyunda rurarqan suq tarpukuqwan
(Mk 4.1-9; Lk 8.4-8)

¹ Jisusqam chay diyalla wasimanda llugshishpa, rirqan chay ancha atun qoch'apa manyanman yach'achikuq. Chayman ch'ayashpa tiyaykaptinmi, ² ancha achka runakuna, warmikuna payman shamushpa, qoch'apa manyambi undarqanllapa. Chaymi payqa yakupi puriq barkuman llugshishpa, chay barkupi tiyarqan yach'achikunambaq. ³ Chaymandaqam Jisusqa achka laya kumparasyunda rurashpa, kayshina yach'achikurqan:

—Suq runam rirqan tarpukuq. ⁴ Chaymi simillanda shikwaptinqa, walinga ancha angu ñanman ishkirqan. Chaymandaqam pishqokuna shamushpa, chay simillakunata limpu pallarqan. ⁵ Wakin simillaqam kaskajuman ishkirqan. Chaymi sawitapilla kashpa, wayralla wiñarqan. ⁶ Piru kaskaju kashqanrayku mana ukukaman atishpa ch'upakuytam, रुपay llugshiptinqa, das chakirqan. ⁷ Wakin simillaqam kashakunapa ukunman ishkirqan. Chaymi chay kashakunaqa wiñashpa, maqashpa limpu chingachirqan. ⁸ Piru wakin simillaqam allin allpaman ishkirqan. Chaykunaqam shumaqta wiñashpa, allita puqorqan. Wakingam kada simillita syin granusta puqorqan. Wakingam 60 granusta; wakingam 30 granusta puqorqan. ⁹ ¡Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita uyawayllapa kay nishushqayta!

Kayraykum Jisusqa kumparasyungunawan yach'achikurqan
(Mk 4.10-12; Lk 8.9-10)

¹⁰ Chaymi noqaykuna yach'akuqninguna qemikashpa, Jisusta tapurqayllapa:

—¿Imaraykutaq kumparasyunwanqa yach'achikungi? nishpa.

¹¹ Chayshina tapuptyillapaqam, Jisusqa niwarqanllapa:

—Dyusmi munan yach'anaykillapa imashinam sylupi paywan ancha shumaqta ringillapa kawsaq, nishpa. Chaymi kay kumparasyungunawan yach'achikushpaqa, qamkunatalla intyindichiyki. Piru chay mana munaq kriyiqkunataqam mana intyindichinichu. Paykunapaqqam pakadu. ¹² Chayshina mayqan allita uyawaqtaqam yanapani, mas yach'ayniyuq kanambaq. Piru chay mana kriyiqtaqam ashrita yach'akushqanda Taytay Dyus limpu rin qoch'i. ¹³ Chaymi noqapi chay mana munaq kriyiqkunataqa kumparasyungunawan yach'achini. Chaqa paykunaqam maychika rikashpa uyashpaqa, mana intyindinllapachu chay yach'achikushqayta. ¹⁴ Chayshina mana intyindiptinllapam, Dyuspaq rimaq Isayiyas kayshina nishqanqa kumpliyanpa paykunapi: Maychika uyashpapi, mana ringillapachu intyindiq. Rikashpapi, mana ringillapachu yach'aq: imam chayqa, nishpaqa.

¹⁵ (Chaymandaqam Taytanchiq Dyusqa Isayiyasta kayshina nirqan:) Chay runakunapa shungonqam ancha angu tikrakashqa, ama kasuwananllapa. Chaymi yach'achiptipis, mana intyindinllapachu. Chaqa ñawinda, rinrinda kirpanllapa, noqapi ama kriyinanllapa, uchanllapamanda ama pirdunanaypaq, nishpa.*

¹⁶ Piru Tayta Dyusqam qamkunawanga ancha alli. Chaymi ñawikillapawan chapashpa, intyindingillapa. Rinrikillapawan uyakushpa kasungillapa. Chayri kushikuylapa. ¹⁷ Alliptam niykillapa, Dyuspaq achka rimaqkuna, suq laya allin runakunapismi ancha munaqanllapa rikawayta, uyawayta qamkuna rikawashqaykishina. Piru paykunaqam wañurqan manaraq shamuptiy. Chaymi mana atirqanllapachu rikawayta ni uyawayta.

Jisukristum chay kumparasyun rurashqanda intyindichikurqan
(Mk 4.13-20; Lk 8.11-15)

¹⁸ Alliptam niykillapa, chay tarpukuq kumparasyunwan yach'achikushqayta. ¹⁹ Chay angu ñanqam munan niyta runakuna, warmikuna angu shungoyuqkunapaq. Chaqa paykunaqam mana munaqanllapachu intyindiya Dyuspa shumaq nutisyandaqa. Chaymi chay pishqokuna simillata pallaqshinam dyabluqa chay uyakushqanda das qongachin. ²⁰ Chay kaskaju ch'akraqam yach'achiwanchiq chay das disanimakaqkunapaq. ²¹ Chaqa paykunaqam Dyuspa shumaq nutisyanda uyashpaqa, kushikushpa das kriyinanllapa. Piru manam allitachu noqapi quyakunllapa. Chaymi noqapi kriyishqanrayku qesachadu kashpaqa, das disanimakashpa, manana munaqanllapachu noqapi kriyiytaqa. ²² Chay allpa kashayuyqam munan niyta Dyus nishqanda ashla uyaqkunapaq. Chaqa paykunaqam Dyus nishqanda uyashpaqam, kay munda kusasningunapaq llakishpa, tukuy imayuq munashpa kayta, manana munaqanllapachu Dyus nishqanda kasuytaqa. Chaymi manana siginllapachu Dyuspi yuyakushpaqa. ²³ Piru wakin uyaqkunapaq chay ancha allin allpashina. Paykunaqam nishqayta uyashpa, allita kriyishpaqa, ancha allita rurashpa kawsanllapa. Wakinqam chay ancha allin allpa syin granusta puqoqshina, ancha allita Dyusta kasunllapa. Wakinqam chay allin allpa 60 granusta puqoqshina. Wakinqam chay allin allpa 30 granusta puqoqshina, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda ruraraqan ballikuwan

²⁴ Jisusmi suq kumparasyundapis rurashpa, kayshina nirqan:

—Taytanchiq Dyusmi suq runa tarpukuqshina rin ruraq. Chay runam allin simillanda ch'akrambi tarpurqan. ²⁵ Piru tarpushpa puñunangamanmi, chay runapa suq kuntran shamushpa, trigun tarpushqamba ukunman ballikuta shikwashpa rirqan. ²⁶ Chaymi trigun wiñashpa, ispiyaykaptinqa, chay ballikukunapis ukumbi wiñarqan. ²⁷ Chaymi dwiñupa kriyadungunaqa ballikuta rikashpaqa, rirqanllapa niq: “Patrunsitu, ¿manachu allin simillata tarpurqaykiqa? ¿Maymandaraq chay ballikukuna trigupa ukumbi wiñashqa?” nishpa. ²⁸ Chaymi dwiñupa nirqan: “Suq kuntrawaqmi chaytaqa rurashqa kanga.” Chayshina niptinqam, chay kriyadungunaqa nirqan: “Patrunsitu, ¿munangichu rinaypaqlapa, chay ballikuta trigumanda surqoq?” nishpa. ²⁹ Piru dwiñunqam nirqan: “Dijayllapa wiñanan. Ballikuta pilashpa, imakish trigundinda pilangimanllapa. ³⁰ Chayri dijayllapa trigupa pullan wiñanambaq kusichakaman. Kusicha tyimpupinam syigaqkunata rini kamachiq, puntata chay ballikukunata akrashpa, qotushpa, rupachinambaq, chaymanda trigutalla trujaypi waqaychananllapa”, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda ruraraqan ñapushpa murunwan
(Mk 4.30-32; Lk 13.18-19)

³¹ Kay kumparasyunda rurashpapi, Jisusqa paykunata kayshina nirqan:

—Dyusta kasuqkunapaq ñapushpa murunshina. Chaqa suq runa ch'akrambi tarpuptinqam, ³² chay ñapushpa murunqa yumbay simillamanda mas takshita kashpapi,

* 13:15 Isaías 6.9-10

wiñashpaqa, achka tarpuduta binsin. Chayshina atunna kaptinqam, pishqokuna rikrangunapi kamachakunllapa (makachakunllapa). [Nuta: Chay ñapushpa muritunshinam Dyusta kuyaqkunapis ashrita kashqanllapamanda rinllapa achkayaq.]

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan libadurawan
(Lk 13.20-21)

³³ Kay kumparasyunda rurashpam, Jisusqa nirqan:

—Dyusta kasuqkunaqam libadura saksachikuqshina. Manchus suq warmi midyu kustal mash'kata yakuwan sangushpa, ashla libadurata taqlluptinqa, ancha achkayashpa, yumbay chay mach'kataqa limpu saksachin. [Nuta: Chayshinallam Dyusta kasuqkunapis, ashlitalla kashpapis, ancha rinllapa achkayaq.]

Jisusqam kumparasyungunata rurashpa yach'achikurqan
(Mk 4.33-34)

³⁴ Jisusqam yumbay chay nishqanda achka kumparasyunwanlla yach'achikurqan. Mana kumparasyunda rurashpaqam, mana yach'achikuqchu. ³⁵ Chayshina Jisukristu yach'achikuptinmi, Dyuspaq rimaq kayshina isikibrishqan kumplrinqan:

Tayta Dyus kay munduta rurashqan tyimpumandapacha manaraq yach'ashqanllapatam kumparasyungunawan rini yach'achikuq, nishpa.*

Jisusmi yach'achikurqan chay ballikupaq

³⁶ Runakunata yach'achishpa ushyashpaqam, Jisusqa wasiman yaykurqan. Chaymandaqam noqaykuna yach'akuqninguna qemikashpa kayshina tapurqayllapa:

—Taytitu, kay noqaykunatar intyindichiway zimam munan niyta chay nishqayki ch'akrapi ballikuqa? nishpa.

³⁷ Chaymi Jisusqa noqaykunata kayshina niwarqanllapa:

—Noqa Dyusmanda Shamuq Runam chay allin simillata tarpuq runashinaqa kani.

³⁸ Kay munduqam chay ch'akrashina. Dyusta kasuq runakuna, warmikunam chay allin simillashinaqa. Dyabluta kasuq runakuna, warmikunam chay ballikushinaqa.

³⁹ Chaqa dyablum kuntrayqa. Chaymi pay chay ballikuta tarpuq runashinaqa. Chay dyabluqam wambrangunata taqllun wambraykunaman. Jwisyu diyaqam chay syigashina rin kaq. Dyuspa anjilningunam chay syigakuqkunaqa. ⁴⁰ Chay ballikukunata akrashpa rupachishqanshinam, jwisyu diyapi chay mana wambray kaqkunataqa rinllapa rupachiq.

⁴¹ Chaqa noqa Dyusmanda Shamuq Runaqa kashpam, anjilniykunata rini kamachiq, wambraykunamanda akrananllapa uchata rurachikuqkunata, tukuy chay uchayuku-natapis. ⁴² Chaymandaqam rin wichuqllapa lumyaykaq urnuman. Chaypim chay uchata ruraqkunaqa ancha waqashpa, kirunllapata rinllapa qech'yachiq. ⁴³ Piru Dyus shamuptin, shumaqta kamachikunanmi, payta kasuqkunaqa ancha alabashqa rinllapa kaq. Chaymi rupayshina rinllapa llipyaq. Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa, allita uyaylla-kaya kay nishushqayta.

Dyuswan kawsananchiqqam ancha baliq minashina

⁴⁴ 'Dyuswan suq bidapi kawsananchiqqam ancha balin suq kampupi mina pakadushina. Chaymi suq runa chay minata tarishpaqa, manana munanchu dijayta. Chaymi mushuqmanda chay minata pambarishpa, kushikushpa rin tukuy iman kaqta randikuq. Chayshina randikushpa, kutimushpaqam, chay ch'akra minayuqta randin.

Suq kumparasyun ancha ch'aniyuq perlawan

⁴⁵ 'Dyuswan suq bidapi kawsananchiqqam ancha balin suq ancha ch'aniyuq perla rumishina. Suq nigusyantiqam chay mas shumaq llipyaq perlas rumikunata maskan.

⁴⁶ Chaymi chay mas munaypaq llipyaq perla rumita tarishpaqa, tukuy iman kaqkunata randikun, kutirinan randiq. [Nuta: Chayshinar tukuy ima atishqanchiqta rurashun, Dyuswan syilupi kawsananchiqllapa.]

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan piskadukunata akraqkunawan

⁴⁷ 'Tayta Dyus shamushpa shumaqta kamachikunanmi, piskadukunata piskaqu-nashina rin ruraq. Chaqa chay runakunaqam piskadukunata piskanambaqqa, atar-ayanda yakuman wichukunllapa. ⁴⁸ Chaymandaqam tukuy laya piskadukuna bul-sachakaptin, atun qoch'apa manyanman chutashpa tiyanllapa, allin piskadukunata akrananllapa kanastanman. Piru mana baliq piskadukunataqam wichukunllapa.

⁴⁹ Chayshinam jwisyu diyapi Dyuspa anjilninguna allin kaqkunamanda uchayukunata akrashpa, ⁵⁰ lumyaykaq ninaman rin wichukuqllapa. Chaypim chay uchata ruraqkunaqa ancha waqashpa kirunllapata rinllapa qech'yachiq.

* 13:35 Salmo 78.2

Ishkay laya ancha baliq duktrinakuna: unay duktrina, mushuq duktrina

⁵¹ Jisusmi noqaykuna yach'akuqningunata kayshina tapuwarqanllapa:

—¿Qamkunaqachu intyindingillapa yumbay chay kumparasyunda? nishpa.

Noqaykunaqam nirqanillapa:

—Ari, intyindinillapam, Taytitu, nishpa.

⁵² Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Wakin runakunaqam Dyuspa Santu Librunmanda allita yach'achikunllapa: “Kayshinam Tayta Dyus shumaqta rin kamachikuq”, nishpa. Chay laya yach'achikuqqam suq wasipa dwiñunshina. Chaqa chay dwiñuqam yach'an surqoyta unay waqaychashqanda, chayraq waqaychashqandapis. [Nuta: Chayshinallam chay yach'achikuqkunapis Dyuspa unay duktrinangunata, mushuq duktrinangunatapis allita yach'an yach'achikuyta.]

Jisustam Nasaritpi disprisyarqanllapa

(Mk 6.1-6; Lk 4.16-30)

⁵³ Jisusqam chay kumparasyungunawan yach'achikushpaqa, chay lugarmandaqa rirqanna. ⁵⁴ Chaymi uywakashqan llaqta Nasaritman ch'ayashpaqa, sinaguga wasipi llaqta masingunata yach'achirqan. Chaymi paykuna uyashpa ancha shumaqta yach'achikuptinqa, ancha ispantashqata nirqanllapa:

—¿Ima, maymandataq kay runa ancha yach'ayniyuqqa? ¿Imashinataq achka milagrukunataqa rurana? ⁵⁵ ¿Manachu kayqa chay karpintirupa churin? ¿Manachu mamanqa Marya shutin? ¿Manachu masangunaqa Jakubu, Jusi, Simun, Judas shutin? ⁵⁶ ¿Manachu kay llaqtanchiqpi paningunaqa tiyanllapa? Chayshinaqa, imashinataq kay karpintirituqa ancha yach'ayniyuq, tukuy chaykunata ruranaqbaqqa?

⁵⁷ Chayshina ninakushpaqam, mana munarqanllapachu chay yach'achikushqanda kasuytaqa. Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Dyuspaq rimaqkunataqam suq llaqtakunapiqa shumitaq ch'askishpa kasunllapa. Piru llaqta masinguna, kikin ayllungunaqam mana kasunllapachu, nishpa.

⁵⁸ Chaymi paykuna mana kriyishqanrayku, Jisusqa chay Nasaritpiqa mana achka milagrukunataqa ruraraqanchu.

14

Gubyirnu Irudismi Jwan Shutichikuqta wanchichishqa karqan

(Mk 6.14-29; Lk 9.7-9)

¹ Chay tyimpupi prubinsya Galiliyapa gubyirnun Irudis Jisuspa famanda yach'ashpa, ² yanapakuqnin awturidarkunata nirqan:

—Chay alma Jwan Shutichikuqmi kawsamushqana. Chaymi chay milagrukunata atin rurayta, nishpa.

³⁻⁴ Chaqa chay Irudismi chay Jwan Shutichikuqta wanchichishqa karqan. Piru manaraq wanchichiptinmi, kayshina karqan. Puntatam chay Irudisqa masan Filipipa warmin Irudiyaswan kashqa karqan. Chaymi chay Jwanqa Irudista kayshina anyashqa karqan:

—Ama masaykipa warminwanga kaychu, nishpa.

Chayshina anyashqambaqmi chay Irudisqa sultadungunata kamachirqan, Jwandaqa prisushpa, watashpa, karsilananllapa. ⁵ Irudisqam Jwanda munarqan wanchichiya. Piru ancha achka runakunam Jwambaqqa kriyirqanllapa: Paymi Dyuspaq rimaq, nishpa. Chaymi Irudisqa paykunata manchashpa, mana daschu Jwandaqa wanchichirqan.

⁶ Chaymandaqam Irudisqa diyambaq suq fyistata rurarkan. Chaypim yumbaypa ñawpambi chay warmi Irudiyaspa chinan ancha dansaptin, chay gubyirnu Irudistaqa ancha gustarqan. ⁷ Chaymi payqa intinadanda jurashpa nirqan:

—Ima mañawashqaykitam qoshqayki, nishpa.

⁸ Chaymi maman kunaptin, chay chinaqa padrastun Irudista nirqan:

—Jwan Shutichikuqpa umanda suq platupi qoway, nishpa.

⁹ Chayshina mañaptinmi, gubyirnu Irudisqa limpu malaganayarqan. Piru yumbaypa ñawpambi jurashqanraykum, ¹⁰ suq sultadunda kamachirqan, karsilman rishpa, Jwamba umanda apamunambaq.

¹¹ Chayshina Jwanda wanchishpam, umanda suq platupi apamurqan chinaman. Chinagam ch'askishpaqa, mamandana qorqan.

¹² Chaymi chay Jwamba yach'akuqningunaqa chay karsilman ch'ayashpaqa, Jwamba kwirpundallana aparqanllapa pambaq. Pambashpaqam, rirqanllapa Jisusta willaq chay pasashqambaq.

Jisusmi 5.000 runakunata qararqan

(Mk 6.30-44; Lk 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Jisusqam yach'ashpa, Jwan Shutichikuqta wanchishqallapa, nishpaqa, chay kaykashqanmanda rirqan yakupi puriq chuncha lugarman, sapalan chaypi kanambaq. Piru ancha achka runakuna, warmikunam yach'arqan: Chay lugarmanmi riykan, nishpa. Chaymi llaqtangunamanda ch'akip rishpa, Jisus riykashqan lugarman ch'ayarqanllapa. ¹⁴ Chaymi Jisusqa chay barkumanda ishkishpaqa, chay ancha achka runakunata, warmikunata rikarqan. Chaymi paykunata llakipashpa, apashqan qeshyaqkunata kach'akachirqan. ¹⁵ Amsayaykaptinqam noqaykuna yach'akuqningunaqa qemikashpa, Jisusta kayshina nirqayllapa:

—Tardinám. Kay chunchapiqam mana pipis tiyanchu. Chayri kay runakunataqa kach'ayna, sirka kasiriyukunaman rinambaqllapa, mikunata randiq, nishpa.

¹⁶ Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—¿Imapaqnamir rinqallapaqa? Qamkuna qarayllapa, nishpa.

¹⁷ Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa nirqayllapa:

—Manam nima mikuna kanchu. Sinku tandita, ishkay piskaditullam kan, nishpa.

¹⁸ Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Chaykunata kayman apamuyllapa, nishpa.

¹⁹ Chaymandaqam Jisusqa kamachikurqanna qewakunapa sawambi chay runakuna, warmikuna tiyanambaqllapa. Chaymandaqam chay sinku tanditata, chay ishkay piskadituta piskashpa, syiluman chapakushpa, Dyusta pagikurqan. Chayshina pagikushpaqam, chay tanditakunata piti piti rurashpa, noqaykuna yach'akuqningunata qowarqanllapa, chay runakunata qonaypaqllapa. Chayshinam rurarqan chay ishkay piskadituwambis. ²⁰ Mikushpallapaqam yumbay undarqanllapa. Chay tandawan piskaduqam subrarqanraq dusi kanasta undakuna. ²¹ Kanan chay mikuqkunagaqam ullqokunalla 5.000ch'i karqan. Warmikunata, wambrakunataqam mana yuparqayllapachu.

Jisusmi ancha atun qoch'apa sawanda ch'akip rirqan

(Mk 6.45-52; Jn 6.16-21)

²² Chaymi chay uras Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—Lluqshishpa chay barkuman, ñawpayllapa waq chimbaman, nishpa.

Chay barkupi riykaptiyllapaqam, Jisusqa kidarqan dispidiq chay achka runakunata, warmikunata. ²³ Chaymandaqam payga rirqan suq chuncha lumaman, chaypi Tayta Dyusman mañakuq. Chaymi chaypilla sapalitan tutayarqan. ²⁴ Chay barkupi noqaykuna riykaqqam ancha atun qoch'apa ch'awpimbina karqayllapa. Lukismi ñawpa ladumanda ancha wayrarqan. Chaymi yakukuna waqmanda kaymanda maqchikashpa chay barkuta arkaptin, manana atirqayllapachu riyta. ²⁵ Piru yaqqana achikyaptinmi, Jisusqa yakupa sawanda ch'akip riykarqan noqaykunapa ikiyta. ²⁶ Chaymi noqaykuna rikashpa, yakupa sawanda riykaptinqa, ancha manchashpa qayach'akurqayllapa:

—¡Ichichín, almam shamuykan! nishpa.

²⁷ Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Ama manchayllapachu. Noqam kani, nishpa.

²⁸ Pidruqam nirqan:

—Qam Jisukristu kashpaqar, kamachikuy, kay yakukunapa sawanda purishpa, ch'akip shamunaypaq qaman, nishpa.

²⁹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Shamuyri, nishpa.

Chaymi Pidruqa chay barkumanda ishkishpa, chay yakupa sawanda riykarqan Jisusman. ³⁰ Lukismi rikashpa ancha wayraykan, nishpa, manchashpa, yuyarqan: seqayman imakish, nishpa. Chaymi seqaykashpana, qayach'akushpa, Jisusta kayshina nirqan:

—¡Washawayri, Taytí! nishpa.

³¹ Chaymi Jisusqa Pidruta das piskashpa, nirqan:

—¡A, runa noqapi mana allita kriyiq! ¿Imapaqmír mana allitaqa noqapiqa yuyakungichu? nishpa.

³² Chaymandaqam Jisuswan Pidru barkumanna llugshiptinqa, chay wayraqa limpuna qasillarqan. ³³ Chaymi chay barkupi noqaykuna Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, payta adurarqayllapa,

—¡Alibra qamqa Dyuspa Churin kangí! nishpa.

Jisusmi Jinisarit pambapi qeshyaqkunata kach'akachirqan

(Mk 6.53-56)

³⁴ Chay ancha atun qoch'ata pasashpaqam, ch'ayarqayllapa suq atun pamba Jinisarit shutiqman. ³⁵ Chaymi chay jinisarinukuna Jisusta rigshishpaqa, chay lugarnimba tukuy rridurninman abisukunata kach'arqanllapa. Chaymi yumbay qeshyaqninllapata Jisusman apamurqanllapa. ³⁶ Ch'ayamushpaqam Jisusta kayshina rrugarqanllapa:

—Dijawayri kapitaykipa manyandalla llamkanaypaq, nishpa.

Chaymi chay qeshyaqkuna kapanda llamkaqkunaqa yumbaynin das kach'akarqanllapa.

15

Kaykunam uchayuqkunata rurachiwanchiq

(Mk 7.1-23)

¹ Suq diyam Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyu duktrinayuqkuna Jirusalin llaqtamanda Jisusman shamurqanllapa. Payman qemikashpam, tapurqanllapa:

² —Unay agwilunchiqkunaqam mikunambaqqa puntata mayllakuna kustumbrita rurashpa, makingunata mayllaqllapa. Yach'achiwarqanchiq, noqanchiqkunapis chay kustumbrita ruranchiq. Chayri ¿imaraykutaq yach'akuqnikikunaqa mana kasunllapachu chay kustumbritaqa? nishpa.

³ Chaymi Jisusqa paykunata tapurqan:

—¿Imaraykutaq Dyus kamachikushqanda dijashqallapa kangi, kustumbrikitala ruramaykillapaqa? ⁴ Chaqa Dyusqam kayshina kamachikushqa: “Taytaykita, mamaykita rrispitayllapa. Mayqan runa warmi taytanda mamanda maldisyaaqqaqman wañunqa”, nishpa.* ⁵ Piru qamkunaqam kustumbrikikunata kasushpa, ningillapa: “Taytayki, mamayki mañashuptin yanapanaykiqam, atingi ñigayta: ‘Chay mañawashqaqkitaqam rini qoq Dyusta. Chaymi mana atinichu qamtaqa yanapashuyta’ ”, nishpa. ⁶ Chayshina yach'achikushpaqam, Dyus kamachikushqandaqa ñigaykangillapa, chay kustumbrikikunata siginaykirayku. ⁷ ¡A, shimikiwanlla kasukuqkuna! Dyuspaq rimaq Isayiasqam qamkunapaq ancha allita kayshina nirqan:

⁸ Kay runakunaqam shiminwanlla adurawanllapa. Piru shunqonllapapiqam mana nimatapis kuyawanllapachu.

⁹ Chaymi yanqa adurawanllapa. Chaqa runakuna kamachikushqandallam yach'achikunllapa. Manam yach'achikunllapachu noqapa duktrinaytaqa, nishpa.*

¹⁰ Chaymi Jisusqa chay uyakuq runakunata qayashpa nirqan:

—Allita uyawashpa, intyindiyllapa: ¹¹ Imata mikushpaqam, mana uchayuqchu kanchiq. Ashwan shunqonchigpi mana allikunata yuyashpa, shiminchiqwan rimashpam, uchayuqqa kanchiq, nishpa.

¹² Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa qemikashpa, Jisusta kayshina nirqayllapa:

—Taytitu, chayshina niptikiqam, farisiyu duktrinayuqkunaqa mana gustashpachu ancha piñakurqanllapa.

¹³⁻¹⁴ Chaymi Jisusqa noqaykunata niwarqan:

—Paykunataqa ama manchayllapachu. Chaqa runakunaqam plantakunashinalla. Suq diyam Tayta Dyus paypi mana kriyiqkunataqa rin wichukuq mana baliq plantatashina. Chay farisiyu duktrinayuqkunaqam ancha pandashpa, sarkukunashina kidashqallapa. Chaymi suqkunata mana baliq duktrinanda yach'achishpa, sarkupura rambanakuqshina. Chaymi chay farisiyukuna, paykunata kasuqkunapis ush'kuman seqaqkunashina kashpa, limpu rinllapa chingaq, nishpa.

¹⁵ Chaymi Pidruqa nirqan:

—Intyindichiwayllapár chay kumparasyunda, nishpa.

¹⁶ Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Ima manachu qamkunapis intyindingillapa? ¹⁷ Allita yuyayllapa. Mayqan runa imatapis mikuptin upyaptingam, pach'anman yaykun, ¿manachu? Chaymandaqam pach'anmandaqa sawaman pasan. (Manam shunqonmanchu yaykun, uchayuq kanambaqqa.) ¹⁸ Piru mana baliq palabrakunata rimashpam uchayuqqa. Chaqa chay rimashqandaqam shunqombi yuyashpa, rimanqa. ¹⁹ Kay laya mana baliq yuyaykunagaqam shunqonmanda llushin: wanchikunambaq; warmiyuq kashpa, suqwan kanambaq; manaraq willashpa taytanda mamanda, chinawan puñunambaq; suwakunambaq; yanqa llullakunata rimanambaq; washa rimay kanambaq. ²⁰ Chay laya mana baliq yuyayniyuqkunam uchayuqqa. Piru chay mayllakuna kustumbrita mana ruraqkunaqam mana uchayuqchu, nishpa.

Suq furastira warmim Jisuspi ancha yuyakurqan

(Mk 7.24-30)

²¹ Chaymandaqam Jisusqa chay kaykashqanmanda rirqanna (Isrrayilpa ladumbi kaq nasyunman.) Chay nasyumba Tiru llaqtamba, Sidun llaqtamba sirkanina ch'ayarqan.

* 15:4 Éxodo 20.12; 21.17 * 15:9 Isaías 29.13

²² Waqqim prubinsya Kanayanmanda kaq warmi tiyaq. Chay warmim Jisusman shamushpa ancha jwirtita qayakurqan:

—¡Unay gubyirnu Dabidpa Karu Willkan Taytitu, llakipawayri! ¡Wawaymanmi dyablupa ispiritun yaykushqa! ¡Chaymi mana dijashpachu, ancha padisichin! nishpa.

²³ Piru Jisusqam uyararqanlla. Manam nimatapis nirqanchu. Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa Jisusta nirqayllapa:

—Chay warmi ikinchiqta shamuy qayakushpaqam ancha piñachiwanchiq. Yush'ayku, willay rinambaqna.

²⁴ Chayshina niptiyllapam, Jisusqa chay warmita nirqan:

—Taytay Dyusqam mana kach'amuwashqachu furastirukunamanqa. Ashwan kach'amuwashqaqam isrraylinukunaman, nishpa.

²⁵ Piru chay warmiqam Jisuspa ñawpanman shamushpa, qonqorikushpa urkunda pachaman ch'ayachishpa, kayshina rrugarirqan:

—¡Taytitu, yanapawayri! nishpa.

²⁶ Jisusqam nirqan:

—Manam allichu wambrakunata mikunanda qoch'ishpa, allqetukunata qonanchiqqa. (Chayshinallam mana allichu, isrraylinukunata dijashpa, qamkuna furastirukunata yanapashunayqa), nishpa.

²⁷ Chayshina niptinqam, chay warmiqa nirqan:

—Ari. Chayshinam, Taytitu. Piru patrunguna mesapi mikuptinqam, allqokunapis chay pidasitun ishkiqkunata mikunllapa. (Chayshinam alli kanman, noqaykunatapis ashlitata yanapawanayki), nishpa.

²⁸ Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:

—¡Warmisita! ¡Ancha allitaraq noqapi kriyishqa kang! Chaymi chay mañawashqaykita rini ruraq, nishpa.

Chayta nishqan urasmandapacham chinanqa kach'akarqanna.

Jisusmi achka qeshyaqkunata kach'akachirqan

²⁹ Jisusmi chay lugarmanda rishpaqa, Galiliya ancha atun qoch'apa manyanda rishpa, suq lumaman llugshishpa, chaypi tiyarqan. ³⁰ Jisus kaykashqanman achka runakuna, warmikuna ch'ayarqanllapa apamushpa kujukunata, sarkukunata, mudukunata, mankukunata, suq laya nanaywan kaqkunatapis. Chayshina ch'ayashpaqam, chay qeshyaqkunata Jisuspa ñawpambi ruraraqanllapa. Chaymi payqa yumbayta kach'akachirqan. ³¹ Chaymi mudukuna rimaptin, mankukuna allinyaptin, kujukuna puriptin, mana rikakuqkuna chapakuptinqa, chay isrraylinu rikaqkunaga ancha ispantashqata Taytanchiq Dyusta ancha alabarqanllapa.

Jisusmi 4.000 runakunata qararqan

(Mk 8.1-10)

³² Chayshina paykunata kach'akachishpam, Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunata qayawashpa, kayshina niwarqanllapa:

—Ancharaq kay runakunapaq llakini. Chaqa kimsa diyanam kaypi pullay noqawan; piru manam nima kanchu mikunanllapaqa. Chaymi mana munanichu mallaqta kach'ayllapataqa. Chaqa ñambi imakish binsikanmanllapa, nishpa.

³³ Chaymi noqaykunaga nirqanillapa:

—¿Imatamir qarashun kay chunchapiqa? Chaqa kaypiqam mana pipis tiyanchu, mikunata randichiwananchiqqa, paykunata qarananchiq, nishpa.

³⁴ Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—¿Ayka tanditayuqmi kangillapa? nishpa.

Noqaykunagaqam nirqayllapa:

—Syiti tandita, ashla piskaditullam kan, nishpa.

³⁵ Chaymi Jisusqa kamachikurqan, yumbay chay runakuna pambapi tiyanambaqlapa. ³⁶ Chaymendaqam chay syiti tanditata, chay piskaditukunata piskashpa, Dyusta pagikurqan. Chaymendaqam piti piti rurashpa, noqaykunata qowarqanllapa, chay yumbay runakunata qaranaypaqlapa. ³⁷ Qaraptiyllapaqam, yumbay mikurqanllapa undananganam. Mikuptinllapaqam, syiti kanasta unda subrarqan. Chaymi chay subraqkunata tandarqayllapa. ³⁸ Chay mikuqkunagaqam ullqokunalla 4.000ch'i kargan. Warmikunata wambrakunataqam mana yuparqayllapachu. ³⁹ Chaymendaqam chay runakunamanda dispidikashpaqa, Jisusqa yakupi puriq barkuman llugshishpa, rirqanna Magdala shutiq lugarmam.

16

Jisustam nirqanllapa, suq milagruta ruranambaq

(Mk 8.11-13; Lk 12.54-56)

¹ Wakin farisiyu duktrinayuqkuna sadusiyo duktrinayuqkunawan shamushpam Jisusta mallipanambaq, yanqa kayshina nirqanllapa:

—Mayá, suq manchaypaq milagruta ruray yach'anaypaqlapa, allipchu syilumanda shamushqa kang ichu mana, nishpa.

² Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Qamkunaqam tardiman rupay seqaptin, syilupi chupikata rikashpaqa, ningillapa: “Allin diyam qayaqa rin kaq”, nishpa. ³ Chayshinallam madrugadupi syilu tuldadu kaptin, qarwita chupikayaykaqta rikashpaqa, ningillapa: “Tamyagmi rin”, nishpa. ⁴ A shimikiwanlla Dyusta kasuqkuna! Chayshina syiluta chapashpam, yach'angillapa, imashinam rin kaq tyimpu, nishpa. Chayshina yach'ashpaqa, *zimaraykutaq* mana yuyangillapachu, Dyus nishqanmi kumpliylkanna, nishpaqa? ⁵ *Qamkuna kay tyimpumanda malukunaqam Dyus-taq mana munangillapachu kasuyta!* Chaymi qamkuna chay milagru mañawashqaykitaga mana rinichu ruraq. Ashwanmi kay laya milagrulla rin kaq. Manchu Dyuspaq rimaq Junaswan suq milagru karqan. Chayshinallam noqawambis kanqa. *[Nuta: Chay Junasqam suq ancha atun piskadupa pach'ambi karqan pambadushina. Chaymandaqam llushirqan. Chayshinallam Jisuspi atun mach'ayshina sipulturapi pambadu kashpa, kawsamushpa, llushirqan.]*

Chayshina nishpaqam, paykunamandaqa akrakashpa, rirqanna.

Farisiyukunapa duktrinanmi dañachikuq libadurashina

(Mk 8.14-21)

⁵ Noqaykuna Jisuspa yach'akuqningunam chay ancha atun qoch'apa waq chimbaman rishpaqa, qonqarqayllapa tandata apaq. ⁶ Chaymandaqam chay chimbaman ch'ayaptiylapaqa, Jisusqa niwarqanllapa:

—Uyawayllapa, kaykish niykillapa, farisiyukunapa libaduranmanda, sadusiyyukunapa libaduranmanda kwidakanaykillapa, nishpa.

⁷ Chayshina niwaptinllapaqam, noqaykunapura kayshina parlarqayllapa:

—Tandata mana apamushqanchigraykum chay libadurapaqqa niwanchiqllapa.

⁸ Piru chayshina parlaptiylapaqam, Jisusqa yach'ashpa, kayshina niwarqanllapa:

—Tandaykillapata qonqashpaqa *zimaraykutaq* chayshina parlaykangillapa? *zIma manachu allita noqapi yuyakungillapa: Jisukristum atin qarawayninchigta, nishpaqa?* ⁹ *zIma manachu intyindingillapa? zManachu yuyangillapa chay sinku tanditakuna chay 5.000 runapaq aypashqandaqa? zManachu yuyangillapa paykuna mikushpa undaptinllapa, chay achka kanastakunapi subrashqandaqa?* ¹⁰ *zManachu ni yuyangillapa chay syiti tandakuna 4.000 runakunapaq aypashqandaqa? zManachu yuyangillapa chay 4.000 mikushpa undaptinllapa, chay achka kanastakunapi subrashqandaqa?* ¹¹ *zIma manachu intyindingillapa? Manam niykillapachu, tandaykillapata qonqashqaykiraykuchu. Ashwanmi niykillapaqa, farisiyukunapa, sadusiyyukunapa libaduranmanda kwidakanaykillapa, nishpa.*

¹² Chayshina noqaykunata niwaptinraqmi intyindirqayllapa: Manam niwashqachu kanchiq, tandapa libaduranmanda kwidakananchiqchu. Ashwanmi chayshinaqa niwarqanchiq, farisiyukunapa, sadusiyyukunapa duktrinanmanda kwidakananchiq, nishpa. *[Nuta: Chaq ashla libadurallam achka masata atin saksachiyta. Chayshinallam farisiyupa, sadusiypa kustumbringunata ashlitatalla ruraptinchiq, ancha dañachiwanchiqman.]*

Pidrum Jisusta nirqan: “Qamqam Dyuspa Churin kang”, nishpa

(Mk 8.27-30; Lk 9.18-21)

¹³ Jisusqam ch'ayashpa prubinsya Filipupa Sesarya llaqtamba lugarningunaman, noqaykuna yach'akuqningunata tapuwarqanllapa:

—Runakunaqa *zimatam* nin noqapaqqa? *zPish kani noqaga paykunapaqqa?* nishpa.

¹⁴ Chaymi noqaykunaga nirqayllapa:

—Wakingam nin chay alma Jwan Shutichikuqshi kang. Wakingam nin: Dyuspaq chay unay rimaq Eliyasshi kang. Wakingam nin: Dyuspaq chay unay rimaq Jirimiaysshi kang ichush Dyuspaq suq unay rimaq kang, nishpa.

¹⁵ Chaymandaqam tapuwarqanllapa:

—Mayá, qamkunaga *zimatataq* ningi? *zPitaq kani qamkunapaqqa?* nishpa.

¹⁶ Chaymi Simun Pidruqa nirqan:

—Qamqam Dyus Akrashqan Washadurniylapa kang. Qamqam Dyus kawsaqpa Churin kang, nishpa.

¹⁷ Chayshina niptingam, Jisusqa nirqan:

—Manam ni mayqan runa nishushqachu: pim Jisukristuqa, nishpaqa. Ashwanmi Taytanchiq Dyus syilupi kaq yanapashushqa intyindinayki. Chayri qam, Junaspa churin Simun Pidruqa kushikuy. ¹⁸ (Chaqa shutiki “Pidrum” munan niyta “rumi.”) Kanan suq simyintu rumishinan ringi kaq. Chaqa runakuna, warmikuna qamanda yach'akushpa, noqapi kriyiptinllapaqam, rini washaq, ama ni mas pudirniyuq dyablu atinambaq apayta wafñushqakunapa lugarninman. Chaqa noqapi chay kriyiqkunagaqam ilgisyay. ¹⁹ Syilupa llabingunatam rini qoshuq. Chaqa noqapi chay mana kriyiqkunagaqam dyablupa kadinangunawan watadushina. Piru kay mundupi noqapaq yach'achikushpaqam, chay kadinakunata paskaykangimanshina. Chaymi noqapaq willaptiki, paykuna noqapi kriyiptinllapaqa, syilupa pungunda kich'aykangimanshina, syiluman yaykunanllapa. Piru noqapaq willashqaykita mana kriyiqkunagaqam watadushinalla kidan. Manam atinqallapachu yaykuyta syilumanqa.

²⁰ Chayshina nishpaqam, Jisusqa yumbay yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—Amaraq ni pitapis noqapaqqa niyllapachu: “Jisusqam Dyus Akrashqan Washadurn-inchiq”, nishpaqa.

Jisusqam nirqan: “Rinllapam wanchiwaq”, nishpa

(Mk 8.31–9.1; Lk 9.22–27)

²¹ Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunata kayshina niriwarqanllapa:

—Riqmi rini Jirusalin llaqtaman. Waqpim chay kamachikuq ansyankuna, chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna ancha rinllapa padisichiwaq. Kanan rinllapam sintinsyawaq wafñunaypaq. Piru chay wanchiwashqan diyamandam qaya suq punchawnin rini kawsamuq, nishpa.

²² Chaymi Pidruqa Jisusta suq laduman sapalanda apashpa, nirqan:

—Taytitu, amar Taytanchiq Dyus munanmanchu chayshina padisishpa wafñunaykipaqa, nishpa.

²³ Chaymi Jisusqa tikrakashpa, Pidruta nirqan:

—¡Qamqam dyablushina rimaykangi! ¡Ashuy ñawpaymanda! Chaqa qamqam munangi disanimachiwayta, Tayta Dyus munashqanda ama ruranaypaq. Mana intyindi runashinan yuyaykangi. Manam yuyaykangichu Dyus yuyashqanshinaqa, nishpa.

²⁴ Chaymandaqam Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—Mayqan munaq yach'akuqniy kaytaqa tukuy ima munashqanda dijashpa, noqatalla sigiwanqa, suq kruspi munaptinllapa wanchiyta. ²⁵ (Chaqa noqapi kriyiqkunataqam chay kuntrawaqkuna munanqallapa wanchiyta.) Piru amar ñigawaychu, chay kuntrawaqkuna ama wanchishunanllapa. Chayshina ñigawashpaqam, jwisyu diyapiqa ringi chingaq. Piru noqapi kriyishqaykirayku wanchishuptingam, jwisyu diyapi rini washashuq, tukuy tyimpu noqawan kawsanayki. ²⁶ Chaqa suq runa ichu suq warmi kay mundupa tukuy imanda ch'askishpa, piru jwisyu diyapi chingashpaqa, ¿imatam ganashqa? Chaqa manam atinchu pagarakuyta washakanambaqqa. ²⁷ Noqam Dyus-manda Shamuq Runa kashpa, Taytay Dyuspa pudirninwan lliyashpa, anjilningunawan syilumanda rini kutimuq. Chay diyapim runakuna tukuy ima rurashqambaq rini pagaraq, primyunda qoshpa, ichu kastigashpa. ²⁸ Alliptam niykillapa, wakinnikiqam manaraq wafñushpa, ringillapa rikawaq, chayshina Dyuspa pudirninwan lliyashpa, shamuptiyqa.

17

Jisukristum llipyarqan

(Mk 9.2–13; Lk 9.28–36)

¹ Chay nishqanguna sayis diyas pasaptinnam, Jisusqa Pidruta, Jakubuta, masan Jwan-nindinda apashpa, rirqan suq altu lumapa sawanman. ² Chay lumapim Jisusqa suq layayarqan. Chaqa qaqllangam rupayshina lliyashpa, achikchakurqan. Rurakushqan mudanambismi rupayshina ancha llipyarqan. ³ Chaymandaqam Dyuspaq chay unay rimaqkuna Muysiswan Eliyas chay uras ladumbi rikakushpa, Jisuswan parlaykarqanllapa. ⁴ Chaymi Pidruqa Jisusta nirqan:

—Taytitu, ancha alliraq kaypi kananchiqllapa. Munaptikiqa, kimsa chuqllata rurashaql-lapa, suqta qambaq, suqta Muysispaq, suqta Eliyaspaq, nishpa.

⁵ Chayshina Pidru rimaykaptinllam, suq llipyaq pukutay shamushpa, limpu pambar-qan. Chayshina pambaptingam, chay uras pukutaypa ukunmanda Dyusta uyarqanllapa kayshina niqta:

—Kaymi kuyashqay Churiy. Paywanmi anchallana kushikuni. ¡Paytar uyayllapa! nishpa.

⁶ Chayta uyashpaqam, chay kimsa yach'akuq masiykunaqa ancha manchashpa, qonqorikurqanllapa qaqllanllapa allpaman ch'ayanangaman. ⁷ Chaymi Jisusqa qemikashpa, paykunapa sawanman makinda rurashpa, nirqan:

—Atariyllapa. Ama manchayllapachu, nishpa.

⁸ Chaymi atarishpaqa, manana ni pitapis ladumbiq rikaqanllapachu. Jisustallanam rikaqanllapaqa.

⁹ Chaymandaqam Jisus chay lumamanda uraman riqshinaqa, chay kimsa yach'akuq masiykunata kamachirqan:

—Kay rikashqaykitaqa amaraq pitapis niyllapachu, wañushpa kawsamunaykaman, nishpa.

¹⁰ Chaymi chay yach'akuq masiykunaqa Jisusta tapurqanllapa:

—Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqa ¿imaraykutaq ninllapa: “Dyus Akrashqan Washadur manaraq shamuptinshi, chay alma Eliyas kawsamushpa, puntata rin shamuq”, nishpaqa?*

¹¹ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Allibmi chayshina. Eliyasmi puntata shamunambaq karqan, runakunata yach'achinambaq, uchangunata dijanambaqllapa. ¹² Piru noqagam niykillapa, Eliyasqam shamurqanna. Piru paytaqam mana riqsirqanllapachu, Dyuspaq rimaq, nishpaqa. Chaymi paytaqa munashqanllapata rurarqanllapa. Paytashinallam noqa Dyusmanda Shamuq Runatapis ancha rinllapa padisichiwaq, nishpa.

¹³ Chayshina Jisus Eliyaspaq niptinqam, paykunaqa intyindirqanllapa: Jwan Shutichikuqpaqmi chayshina niwashqaqa kanchiq, nishpa.

Jisusmi suq wambra atakiyuqta kach'akachirqan

(Mk 9.14-29; Lk 9.37-43)

¹⁴ Jisus chay kimsa yach'akuq masiykunawan chay lumamanda shamushpaqam, chay kashqayllapaman ch'ayamurqanllapa. Chaymi suq runa shamushpa, Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, kayshina rrugarqan:

¹⁵ —Taytitu, llakipayri wambrayta. Atakikuna piskashpam, ancha padisichin. Chaqa kutin kutin piskashpam, ninakunaman yakukunaman bulashqa. ¹⁶ Chaymi kay yach'akuqnikikunaman apamushqa kani. Piru paykunaqam mana atishqallapachu kach'akachiyta, nishpa.

¹⁷ Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:

—¡A, qamkuna Dyuspi mana yuyakuqkuna, mana allita ruraqkunaqa! ¿Ima tyimpukamanraq qamkunawanqa padisishaq? ¿Ima tyimpukamanraq qamkunataqa agwan-tashqaykiqa? Mayá, kayman apamuyllapa wambraykita, nishpa.

¹⁸ Apamuptinllapaqam, Jisusqa dyabluta anyashpa, chay chulumanda qatirqan. Chaymi chay urasmandapacha kach'akashqa kidarqan.

¹⁹ Chaymandaqam noqaykunalla Jisuswan kashpaqa, kayshina tapurqayllapa:

—¿Imaraykutaq noqaykunaqa mana atirqayllapachu chay dyabluta qatiytaqa? nishpa.

²⁰ Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Dyuspi mana allita yuyakushpam, mana atirqaykillapachu qatiytaqa. Piru alliptam niykillapa, ashrita Dyuspi yuyakushpa, chay ñapushpa muritun tantitutaqach'i, kay atun urqqota kamachiptikillapa suq laduman rinambaqqa, kasushushpa rinman suq laduman. Chaqa qamkuna Dyuspi allipta yuyakuptiqam, mana nimapis trabajuschu kanman qamkunapaqqa. ²¹ Piru kay laya dyablutaqam chayshinallaqa mana atingillapachu qatiyta. Ashwanmi ayunashpa, Dyuspi allita yuyakushpa, payman mañakushpa atingillapa qatiytaqa, nishpa.

Jisusmi nirirqan: “Rinllapam wanchiwaq”, nishpa

(Mk 9.30-32; Lk 9.43-45)

²² Prubinsya Galiliyapi kaykaptiyllapam, Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunata kayshina niriwarqanllapa:

—Noqa Dyusmanda Shamuq Runataqam rinllapa intrigakuwaq runakunapa makin-man. ²³ Rinllapam wanchiwaq. Piru kimsa diyamanmi rini kawsamuq, nishpa.

Chayshina niwaptinllapaqam, ancha llakirqayllapa.

Dyuspa adurana wasimbaqmi kuntribusyunda kubrakurqanllapa

²⁴ Jisusqam noqaykuna yach'akuqningunawan Kapir nawun llaqtaman ch'ayarqayllapa. Chaypi kaptiyllapam, kuntribusyunda kubrakuqkuna Pidruman qemikashpa, kayshina tapurqanllapa:

* 17:10 Malaquías 4.5-6

—¿Qamkunapa yach'achikuqnikichu Dyuspa adurana wasimbaq kuntribusyunda pagarakun ichu mana? nishpa.

²⁵ Chaymi Pidruqa nirqan:

—Ari, pagarakunmi, nishpa.

Chaymandaqam Simun Pidru wasiman yaykuptinqa, manaraq nimata niptin, Jisusqa tapurqan:

—Mayá, ¿ima ningitaq, Simun? Kay mundupi gubyirrukunaqa ¿pitataq kubranllapa kuntribusyundaqa? ¿Llaqta masingunatachu ichu jwirakunata? nishpa.

²⁶ Chaymi Pidruqa nirqan:

—(Girrapí binsishqanraykum), jwirakunataqa kuntribusyunda kubranllapa, nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ari. Chay gubyirrukunapa llaqta masingunaqam mana pagarakunchu kuntribusyundaqa. (Chaymi noqanchiqkuna Dyuspa wambran isrraylinukuna kashpaqa, mana nisis-aryuchu pagarakunanchiq chay kuntribusyundaqa.) ²⁷ Piru ama ni pitapis piñachinanchiq pagarakushun. Chayri riy chay atun qoch'aman, answiluykiwan piskaduta piskanayki. Chaqa chay punta piskadu piskashqaykipa shimimbim ringi tariq suq qellayta. Chayta apamushpa, noqapaq qambaqpis chay kuntribusyunda pagarakuy, nishpa.

18

Mas kamachikuqmi kayshina kanqa

(Mk 9.33-37; Lk 9.46-48)

¹ Chay tyimpupim noqaykuna yach'akuqninguna Jisusman qemikashpa, kayshina tapurqayllapa:

—Taytitu, Tayta Dyus shumaqta kamachikuptin syilupiqa, yumbay runamandaqa ¿pitataq masta rin kamachikuqqa? nishpa.

² Chaymi Jisusqa suq wambrituta qayashpa, ch'awpiyllapapi rurashpa, ³ kayshina niwarganllapa:

—Alliptam niykillapa, kay umildi wambritushina mana kashpaqam, mana ringilla-pachu atiq yaykuyta syiluman, Dyuswan kawsanaykillapa. ⁴ Chaymi Tayta Dyus shumaqta kamachikuptinqa, kay wambritushina umildi kaqkunaqam Dyuspaqqa masta rinllapa baliq. ⁵ Mayqan runa kasuwashpa kay laya wambrituta ch'ayachiqqam, noqata ch'ayachiwaykanshina, nishpa.

Ama suqkunata uchata rurachishunchu

(Mk 9.42-48; Lk 17.1-2)

⁶ Noqapi chayraq kriyiqkunata uchata rurachiqqam ancha kastigadu rin kaq. Chaymi chay uchata rurachiqqaqqa mas alli kanman, suq atun mulinu rumita kungambi watashpa, wichukunanllapa mar yakupa ch'awpinman, chaypi ch'uqashpa wañunambaq (manaraq chay uchata rurachiptin, ama mas kastigadu kanambaq). ⁷ ¡Akakaw kay mundupi kawsaqqunapaqqa! Chaqa achka laya mana baliq yuyaykunam runakunata, warmikunata animachin, uchata rurananllapaqa. Chaymi ancha trabajus rin kaq, shumaqta kawsananllapaqa. ¡Piru mas kastigadum rin kaq chay runa uchata rurachikuqqa!

⁸ Chayrayku makiki ichu ch'akiki ancha qawch'u kaptin uchata rurachishunana, kuchushpa wichukuy, uchata ama ruranaikipaq. Mas allim kanman, kuju ichu manku suq bidaman yaykunaykipaqqa. Manam allichu ishkaq makiyuq ichu ishkaq ch'akiyuq kashpa, tukuy tyimpu lumyaykaq ninaman wichukudu kanaykipaqqa. ⁹ Kanan ñawikiwan imata rikashpa, animakashpa uchata ruranaikipa, surqoshpa, karuman wichukuy. Chaqa mas allim suq ñawiyuqlla kashpa, suq bidaman yaykunayki. Manam allichu ishkaq ñawiyuq kashpa, lumyaykaq infyirnuman wichukudu kanaykipa.

Jisusmi suq kumparasyunda ruraraqan chingashqa wishawan

(Lk 15.3-7)

¹⁰ Kay taksha wambritutashinaqa ama disprisyayllapachu. Chaqa paykunata kwidaq anjilkunam Tayta Dyuspa ñawpanman ima uraspis atin ch'ayayta, chay wambritukunapaq mañakunan. ¹¹ Noqaqam shamushqa kani, chay chingashqakunata washanaypaq.

¹² ¿Imatataq yuyangillapa? Suq runa 100 wishayuq kashpa, suq wishitan chingaptinga, ¿manachuraq chay 99ta lumapi dijashpa, rinman chay suq chingashqa wishitanda maskaq tarinangaman? ¹³ Chay chingashqa wishanda tarishpaqash', ancha kushikunqa maski chay 99 mana chingashqakunapaq. ¹⁴ Chayshinam syilupi Taytanchiq Dyuspis mana munanchu kay wambritushina kaqkuna ni suqnin chinganambaq.

Kriyiq masinchikunata pirdunashun

(Lk 17.3)

¹⁵ “Kriyiq masiki mana allita rurashuptingq, rishpa, paywanlla parlay: “Kayshinam dañachiwashqa kang”, nishpa. Chaymi kasushushpa alliyaptingq, shumaqtana ringi kawsaq chay kriyiq masikiwanqa. ¹⁶ Piru mana kasushuptingq, apay suq ichu ishkey tistigukunata, ishkey ichu kimsa yach'anaykillapa, ¿imatam nin? nishpa. ¹⁷ Chay apashqaykikunata mana kasuptingq, yumbay chay tandakaq kriyiq masinchigkunata willay. Yumbay paykunata mana kasuptingq, paytaqa suq mana kriyiqtashina ichu suq uchayuy kuntribusyunda kubrakuqtashinana riqsiyllapa.

¹⁸ “Alliptam niykillapa, noqapi chay mana kriyiqkunataqam dyablu kadinakunawan watashqashina. Piru kay mundupi noqapaq yach'achikushpaqam, chay kadinakunata paskaykangimanshina. Chayshina suqkunata animachishpa noqapi kriyinanllapaqam, qamkunaga syilupa pungunda alabis kich'aykangimanshina, syiluman yaykunanllapa. Piru kay mundupi yach'achikushqaykita mana kriyiqkunataqam watadushinalla rin kidaq. Manam atinqallapachu yaykuyta syilumanqa.

¹⁹ “Niykillapapismi, kay mundupi ishkey qamkuna suq yuyayniyuqla kashpa, Tayta Dyusman mañakuptikiqam, payqa mañashqaykita syilumanda rin qoshuqllapa. ²⁰ Chaqa ishkey ichu kimsa noqapi yuyakushpa tandanakuptingqam, paykunapa ch'awpimbi kani, nishpa.

²¹ Chaymi Pidruqa gemikashpa, Jisusta kayshina tapurqan:

—Taytitu, suq kriyiq masiy mana allita rurawaptingq, ¿ayka kutindam pirdunashaq? ¿Syiti bwiltastachu pirdunashaq? nishpa.

²² Chayshina tapuptinmi, Jisusqa nirqan:

—Manam niykichu syiti bwiltastalla pirdunay, nishpaqa. Ashwan pirdunayqa 70 bwiltasta syitiyuqwan, nishpa. [Nuta: Chayqam munan niyta tukuy bwiltasta pirdunananchiq.]

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan ishkey dibirakuqwan

²³ Jisusqam nirqambis:

—Taytanchiq Dyus shumaqta kamachikuptingqam, suq gubyirnu pirdunakuqshina rin kaq. Chaqa chay gubyirnum munarqan yach'ayta: Kriyadyukunaqa, ¿aykatataq dibirawanllapa? nishpa. ²⁴ Chaymi kwintanda surqoykaptinqa, apamurqanllapa suq runa 10.000 talintu dibiraqta. [Nuta: 10.000 talintukunaqam ancha achka qellay karqan. Chaqa suq trabajaq runam masdi 15 watakunata trabajashpa, suq talintutalla atiq ganayta.] ²⁵ Chaymi chay dibirakuqqa manana nimatapis atirqanchu pagarakuytaqa. Chaymi patrunninga kamachikurqan: “Randikuyllapana kay runata warmindinda, wambrandingunata, tukuy imandinda, chay dibirawashqanda kutichiwanambaq”, nishpa. ²⁶ Piru chay dibiraqqam qonqorikushpa, ancha rrugarqan chay gubyirnuta: “Patrunsitu, yush'ayku shuyawayri. Yumbay dibirashushqaytam pagarashqayki”, nishpa. ²⁷ Chaymi chay gubyirnuqa chay dibiraq rrugapting, llakipashpa, yumbay dibirashqambaq nirqan: “Pirdunaykinam. Mananam dibirawangichu. Librinam kang”, nishpa.

²⁸ “Piru chay pirdunashqa kriyaduqam chay gubyirnumanda llugshishpalla, suq kriyadu masinda tarirqan. Payqam 100 dinaryu qellaytalla dibirarqan. Piru payqam chay dibiraqtaqa kunganmanda piskashpa, urka urka rurashpa nirqan: “Pagaraway dibirawashqaykita”, nishpa. ²⁹ Chaymi chay dibiraqqis qonqorikushpa ancha rrugarqan: “Shuyawayri. Rinim pagarashuq yumbay dibirashushqayta”, nishpa. ³⁰ Piru payqam mana shuyashpachu, apamurqan karsilman, yumbay dibirashqanda pagaranangaman. ³¹ Wakin kriyadu masingunam chayshina chay dibiraqta rurapting rikashpaqa, ancha llakiparqan. Chaymi rirqanllapa chay gubyirnuta parlachiq yumbay rikashqanda. ³² Chayraykum chay gubyirnuqa chay pirdunashqa kriyadunda qayachishpa nirqan: “¡A, kriyadu malu! Rrugawaptikiqam noqaga yumbay dibirawashqaykita pirdunashushqa kani. ³³ Chayshina qambis llakipashpa, chay dibirashuqta pirdunanaykita”, nishpa. ³⁴ Chaymi patrunninga ancha piñakushpa, karsilman apashpa, kastigakuqkunata intrigarqan, munashqanda kastigananllapa, yumbay dibirashqanda pagaranangaman.

³⁵ Chaymi Jisusqa nirqambis:

—Runa masikikunata tukuy shunqo qamkuna mana pirdunaptikiqam, syilupi tiyaq Taytanchiq Dyuspi qamkunata mana rinchu pirdunashuq.

19

Jisusmi nirqan: “Rispitu warmikimanda ama akrakaychu”, nishpa

(Mt 5.31, 32; Mk 10.1-12; Lk 16.18)

¹ Jisusqam ushyashpa rimaytaqa, rirqanna chay prubinsya Galiliyamandaqa. Chayshina rishpam, ch'ayarqan rriyu Jurdamba waq chimba ladunman, chay prubinsya

Judiyapa lugarningunaman. ² Piru ikindaqam ancha achka runakuna, warmikuna rirqanllapa. Chaypim Jisusqa yumbay qeshyaqkunata kach'akachirqan.

³ Chaymi wakin farisiyu duktrinayuqkuna ch'ayashpa, pandachiyta munashpa, yanqa kayshina tapurqanllapa:

—¿Allichuraq suq runa imapaqpis yuyashpa, warminmanda akrakanambaq? nishpa.

⁴ Chayshina tapuptinllapaqam, Jisusqa nirqan:

—Qallarishqan tyimpuqam Dyusqa ullqota, warmita rurargan. ¿Manachu librumbiqa chayta liyishqallapa kangi? ⁵ Chaqa paykunapaqmi Taytanchiq Dyusqa nirqan: “Runaqam taytanda, mamanda dijashpa, warminwanna tandakashpa rin tiyaq. Chaymi ishkay kashpapis, suqshinallana kanqallapa”, nishpa.* ⁶ Chaymi niykillapa, rrispituyukunaqam ishkay kashpapis, suqlana. Chayri Dyus tandashqandaqa, runakunaqa ama akranqachu, nishpa.

⁷ Chayshina Jisus niptinqam, chay farisiyukunaqa nirqan:

—Chayshina kaptinqa, ¿imaraykutaq Muysisqa unay agwilunchiqkunata kamachirqan, suq runa warminmanda akrakanambaqqa suq dukumintuta qonqa, nishpaqa?

⁸ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Chaqa angu shungoyuqkuna kaptinllapam, Muysisqa dijarqan paykunata, dukumintuta qoshpa, warminmanda akrakananllapaqa. Piru qallarishqan tyimpupiqam mana chayshinachu karqan. Ashwan Tayta Dyusqam runakunata, warmikunata rurargan, tandanakushpa, ama akrakananllapa. ⁹ Chaymi niykillapa, suq runa warminmanda akrakashpa, suq warmiwan kanambaqqam ancha uchayuqna. Chayshinallam chay warmi dijashqawan suq runa kasaraqpis ancha uchayuqna. Piru mayqan warmi runanda traysyunda rurashpa, suq runawan kaptinllam, qosanqa atin akrakaytaqa. Managa manam balinchu akrakananqa.

¹⁰ Chayshina Jisus niwaptinllapaqam, noqaykuna yach'akuqningunaqa malaganayashpa, kayshina nirqayllapa:

—Chayshina warmiyuqkuna manana atishpa akrakayta, suqwan kanambaqqa, mas allich'i kanman, ama ni mayqan warmiyuq kananchiqllapa, nishpa.

¹¹ Chaymi Jisusqa niwarganllapa:

—Yumbay runakunaqam mana atinchu intyindiya kay nishushqaytaqa. Piru Taytanchiq Dyus yanapaptinllam, walinga atinllapa intyindiya. ¹² Wakin runakunaqam mana atinllapachu kasaraytaqa. Chaqa walingam nasin, sapalanlla kawsanambaq. Wakindaqam runakuna inukuta rurallapa, ama kasaranaambaq. Piru walingam mana kasaranchu, Dyusta mas allita sirbinanllapa. Chayri mayqanniki kay nishushqayta atishpa ruraytaqa, rurayllapa, nishpa.

Jisusmi wambritukunata bindisirqan

(Mk 10.13-16; Lk 18.15-17)

¹³ Walingam wambritukunata Jisusman apamurqanllapa, makinda sawambi rurashpa, Dyusman mañakunambaq paykunapaq. Piru noqaykuna yach'akuqningunaqam chay wambran apamuqkunata anyarqayllapa (ama Jisusta piñachinanllapa). ¹⁴ Chaymi Jisusqa niwarganllapa:

—Ama arkayllapachu. Ashwan dijayllapa, chay wambritukuna noqaman shamunanllapa. Chaqa mayqan kay wambritukunashina kaqmi Dyuswanqa syilupi rin kawsaq, nishpa.

¹⁵ Chaymandaqam chay wambritukunapa sawambi makinda rurashpa, Dyusman mañakushpaqa, rirqanna suq lugarmen.

Suq kapuq runam Jisuswan parlarqan

(Mk 10.17-31; Lk 18.18-30)

¹⁶ Suq wambra runa shamushpam, Jisusta kayshina tapurqan:

—Ancha Allin Yach'achikuq Taytitu, ¿imatam atini rurayta, Taytanchiq Dyuswan tukuy tyimpu kawsanaypaqqa? nishpa.

¹⁷ Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Imaraykutaq niwangi: “Ancha Allin Yach'achikuq”, nishpaqa? Dyusllam ancha allinqa. Munaptiki suq bidapi tukuy tyimpu kawsanaykipaqqa, Dyus kamachikushqanda kashpa kawsay, nishpa.

¹⁸ Chaymi chay runaqa nirqan:

—¿Mayqan kamachikushqandam kasushaqqa? nishpa.

Chayshina tapuptinqam, Jisusqa nirqan:

* 19:4 Génesis 1.27

* 19:5 Génesis 2.24

—Ama wanchikuychu. Qam warmiyuq kashpaqa, ama suq warmiwanqa puñuychu. Ama suwakuychu. Ama yanga llullakunata runa masikipaq rimaychu. ¹⁹ Taytaykita, maykita ancha rrispishpa kasuy. Qam kwirpuykita kuyashqaykishina, runa masikitapis kuyay, nishpa.*

²⁰ Chayshina Jisus niptingam, chay runaqa nirqan:

—Yumbay chaykunatam wambra kashqaymandapacha kasushqa kani. ¿Imataq mas faltawan ruranaypaqqa? nishpa.

²¹ Jisusqam nirqan:

—Dyus nishqanda ancha allita kumplinaykipaqqa, tukuy imayki kaqta randikushpa, qoy chay mana nimayuqkunata. Chayshina qoshpam, syilupiqta tukuy imayuqqa ringi kaq. Chayta rurashpaqa shamuyina, noqawan purinanchiq, nishpa.

²² Chayshina niptingam, chay runaqa limpu malaganayashpa, tukuy imambaq llakishpa, rirqan.

²³ Chaymi Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—Alliptam niykillapa, ancha trabajusmi suq kapuq runa Dyusta kasunambaq, paywan kawsanambaq. ²⁴ Suq kutindam niriylkillapa. Mas fasilmi chay atun kamillu animal awjap rinrinda pasanambaq. Piru suq runa tukuy imayuqqam Dyusta kasushpa syiluman yaykunanga ancha trabajus, nishpa.

²⁵ Chayshina niwaptinllapaqam, noqaykunaqa ancha ispantashqata kayshina parlarqayllapa:

—Chayshina kapuqkuna mana washakaptinga, ¿pitaq atinman washadu kaytaqa? nishpa.

²⁶ Chaymi Jisusqa noqaykunata chapawashpa niwarqanllapa:

—Runakunallaqam mana atinchu washakaytaqa. Piru Dyuspaqqam mana nima trabajushu, runakunata washanambaqqa, nishpa.

²⁷ Chaymi Pidruqa nirqan:

—Taytitu, noqaykunaqam tukuy imayllapata dijashqallapa kani, qamwanna purinaypaqlapa. Chayshina dijashpaqa, ¿imatam ganashaqlapa? nishpa.

²⁸ Jisusqam niwarqanllapa:

—Alliptam niykillapa, mushuq bidapi noqa Dyusmanda Shamuq Runa lliyashpa kamachikuptyigam, qamkuna sigiwaqkunapis dusi awturidarkuna ringillapa kaq, chay dusi isrraylinu atun ayllukunata kamachinaykillapa. ²⁹ Chayshinallam rin kaq chay mayqan dijashpa wasingunata, masangunata, paningunata, taytanda, mamanda, warminda, wambrangunata, ichu ch'akrangunata, noqata kasuwanambaqqa. Chaqa payqam 100 tantusta rin ch'askiq. Kanan suq bidapim tukuy tyimpu rin kawsaq. ³⁰ Piru kay pachapi achka kamachikuqqam suq bidapiqa manana rinllapachu baliq. Piru kay pachapi mana kamachikuqkunaqam syilupiqqa kamachikuqkuna rinllapa kaq, nishpa.

20

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan trabajaqkunawan

¹ Jisusqam kay kumparasyunda rurashpa yach'achikurqan:

—Tayta Dyus kutimushpaqam, suq ubasniyuq runashina rin ruraq. Chaqa chay ubasniyuq runaqam madrugadu wasinmanta llugshishpa, rirqan trabajaqkunata maskaq, rinanllapa ubasninda kusichaq. ² Chaymi trabajaqkunata tarishpaqa nirqan: “Riylapa trabajaq ch'akraypi. Chishyashtin qamkuna trabajaptikiqam, suq dinaryu qellayta pagarashqaykillapa”, nishpa. Chaymi chay runakunaqa “Ari”, nishpa, rirqanna trabajaq. ³ Chaymandaqam chay ch'akra dwiñuqa las nwibich'i ririrqan plasaman. Chaypim wakin runa mana trabajuyuqta rikashpa, ⁴ paykunatapis nirqan: “Riylapa ubasniyta kusichaq. Kabaltam rini pagarashuqllapa”, nishpa. Chaymi chay runakunaqa “Ari”, nishpa, rirqanllapana trabajaq. ⁵ Chaymandaqam chay patrunqa larrdusitach'i bwilta ririrqan mas trabajaqkunata maskaq. Chaymandaqam, las tris di la tarditapisch'i bwilta kutirirqan maskariq mas trabajadurkunata. ⁶ Chaymandaqam las sinku di la tardipisch'i kutirishpa, suq mana trabajuyuqkunata tarirqan. Paykunatapismi tapurqan: “¿Qamkunaqa imata rurashpam chishyangillapa kaypiqa?” nishpa. ⁷ Chaymi chay runakunaqa nirqan: “Manam pipis trabajuta qowanllapachu”, nishpa. Chaymi chay ubasniyuqqa nirqan: “Qamkunapis riylapa ubasniyta kusichaq. Kabaltam rini pagarashuq”, nishpa.

⁸ Chaymandaqam amsayaykaptinna, chay patrunqa kapatasninda nirqan: “Piyungunata qayashpa, pagarayna. Piru puntata pagaray chay iki yaykuqkunata. Chay punta yaykuqkunataqa ultimutaraq pagarayqa”, nishpa. ⁹ Chaymi chay ultimu yaykuqkunaqa rirqanllapana pagunda ch'askiq. Paykunaqam pagundaq ch'askirqan suq dinaryu

* 19:19 Éxodo 20.12-16; Levítico 19.18

qellayta kada unu. ¹⁰ Chayshina chay iki yaykuqkunata puntata pagarashpam, chay punta yaykuqkunataq ultimutaraq pagararqan. Chaymi chay punta yaykuqkunataq yuyarqanllapa: Paykunamandaqam masta rini ch'askiq, nishpa. Piru paykunapismi suq dinaryutalla pagundaqa ch'askirqanllapa. ¹¹ Chaymi pagunllapata ch'askishpaqa, piñakushpa, anyarqanllapa chay dwiñuutaq: ¹² “Chay ultimu yaykuqkunataq suq uritatal-lana trabajarqanllapa. Piru paykunatapismi igwalta pagarashqa kangi. Noqaykunagam chishyashtin ancha trabajashqallapa kani tukuy rupaypi”, nishpa. ¹³ Chaymi dwiñuutaq chay anyaqkunata suqninda nirqan: “Yanasita (Yanasitu), manam nima agrabyuta rurashushqachu kani. Chaqa tratukurqanchiqqam, suq dinaryuta pagarashunaqpaq, ¿manachu? ¹⁴ Mayá, kaypi paguyki. Riyna. Noqagam munani kay ultimu yaykuqkunatapismi qamtashinalla igwalta pagarayta. ¹⁵ Chaqa noqagam dirichuyq kani, munashqayta ruranyapaq qellayniywanqa. ¿Qamqachu imbidyakungi qellayniywan paykunata yanapaptiyqa?” nishpa.

¹⁶ Chay kumparasyunda rurashpam, Jisusqa nirqan:

—Chayshinam kay pachapi achka kamachikuqkunaga suq bidapiqam manana rinllapachu baliq. Piru kay pachapi achka umildi kaqkunagaqam suq bidapiqa ancha rinllapa baliq. Chaqa Taytanchiq Dyusqam achkata qayan. Piru paypi yuyakuqkunatallam akran, paywan kawsananllapaqa, nishpa.

Jisusmi niririrqan: “Rinllapam wanchiwaq”, nishpa

(Mk 10.32-34; Lk 18.31-34)

¹⁷ Jisusmi paywan puriqkunawan Jirusalinman riykashpa, ñanmanda suq laduman noqaykuna dusi yach'akuqnindalla apawashpa, kayshina niwarqanllapa:

¹⁸ —Rikayllapa, Jirusalinmannam riykanchiqllapa. Waqqim noqa Dyusmanda Shamuq Runataqa rin intrigakuwaq kamachikuq isrraylinu kurakunaman, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaman. Paykunagaqam rinllapa sintinsyawaq wanchiwananllapa. ¹⁹ Chayshina sintinsyawashpaqam, nasyunninchiq Isrrayilpa kuntrangunaman rinllapa intrigakuwaq. Paykunana asipawashpa, suq lastima rurawashpa, asutiwashpallapa, kruspi klabawanqallapa wañunaykaman. Piru kimsa diyamanmi rini kawsamuq, nishpa.

Jakubupa Jwamba mamanmi Jisusta suq faburta mañarqan

(Mk 10.35-45)

²⁰ Sibidiyupa warminmi chay ishkay wambran Jakubuwan, Jwanwan Jisusman shamushpa, qonqorikushpa, suq faburta mañarqan.

²¹ Chaymi Jisusqa tapurqan:

—¿Imapitaq munangi yanapashunaypaq? nishpa.

Chaymi chay Sibidiyupa warminqa nirqan:

—Taytitu, yumbaypa gubyirnun kashpaqar, yush'ayku kamachikuy, kay wambraykuna suqnin allin laduykipi, suqnin ichuq laduykipi tiyashpa, qamwan kamachikunanllapa.

²² Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Qamkunagaqam mana yach'angillapachu: Imatam mañaykani, nishpaqa. Chaqa noqagam ancha rini ñakaq. Chay ñakaykunagaqam noqapaqqa suq basu ancha ayaq yakuta upyaykaymanshina rin kaq. ¿Chayshinachu qamkunapis atingimanllapa padisiyta? nishpa.

Chaymi paykunagaqam nirqan:

—Ari. Atinillapam chayshina padisiyta, nishpa.

²³ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Alliptam qamkunapis ancha padisishpaqam, chay ayaq basumandashina ringillapa upyaq. Piru noqagam mana atinichu kamachikuyta, allin laduypi ichu ichuq laduypi tiyanaykillapaqa. Ashwanmi Taytay Dyuslla sigurashqa, pikunam rinllapa tiyaq allin laduypi ichu ichuq laduypi, nishpaqa.

²⁴ Chay mañakushqambaq yach'ashpaqam, noqaykuna dyis yach'akuqkunagaqam chay ishkay masaykunawanqa piñakurqayllapa. ²⁵ Chaymi Jisusqa noqaykunata qayawashpa, niwarqanllapa:

—Chay suq nasyungunapiqam gubyirnunguna patrungunashina wapuyashpa, manchachikushpa, laqta masingunata kamachin, ¿manachu? ²⁶ Piru qamkunagaqam ama chayshinaqa kayllapachu. Ashwan mas kamachikuq munashpa kaytaqa, suqkunata sirbiyllapa. ²⁷ Chayri mayqanniki munashpa kamachikuq kaytaqa, suq kriyadushina kanqa. ²⁸ Chayshinalla noqa Dyusmanda Shamuq Runa kashpapisti, mana shamushqachu kani suqkuna sirbiwananqa. Ashwanmi shamushqaqam kani, yumbayta sirbinaypaq. Chaymi rini wañuq uchangunapaq pagarakunay, ama kastigadu kanambaqllapa. Chayshinam noqapi yumbay yuyakuqkunata rini washaq.

Jisusmi ishkay sarkukunata kach'akachirqan

(Mk 10.46-52; Lk 18.35-43)

²⁹ Noqaykuna Jiriku llaqtamanda Jisuswan riykaptiyllapam, ancha achka runakuna, warmikuna Jisuspa ikinda rirqanllapa. ³⁰ Chay ñamba ladumbi ishkay sarku runakuna tiyaykashpam, yach'arqanllapa: Jisukristum kayta pasaykan, nishpa. Chaymi ancha jwirtita qayakurqanllapa:

—¡Dabidpa Karu Willkan Taytitu, llakipawayri! nishpa.

³¹ Chaypi kaqkunaraqam chay sarkukunata anyarqan, uyaranambaq. Piru paykunaraqam mana uyarashpachu, ashwamba masta qayakurqanllapa:

—¡Dabidpa Karu Willkan Taytitu! ¡llakipawayri! nishpa.

³² Chaymi Jisusqa rishqanshina shayashpa, chay sarkukunata qayashpa, tapurqan:

—¿Imashinam munangillapa yanapashunayqa? nishpa.

³³ Chaymi paykunaga nirqan:

—Taytitu, munanillapam rikakuyta, nishpa.

³⁴ Chaymi Jisusqa llakipashpa, chay sarkukunapa ñawingunata llamkarqan. Chay urasllam das rikakurqanllapa. Chaymi Jisuspa pullanna rirqanllapa.

21

Jisusmi yaykurqan Jirusalinman

(Mk 11.1-11; Lk 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Jirusalin llaqtaman yaqqana ch'ayashpaqam, puntata ch'ayarqayllapa Bitfaji llaqtita-man. Chay Bitfajiqam Ulibu lumapa sirkambi kidan. Chay lugarpiqam Jisusqa ishkay yach'akuq masiykunata nirqan:

² —Rikay, waq ñawpanchiqim suq kasiriyu. Waqman rishpam, ringillapa tariq suq burra watashqata wawandinda. Chay burrata paskashpa, ishkandinda apamuyllapa. ³ Piru mayqan imata nishuptinllapaqa, niyllapa: “Siñurninchiqmi munan. Dasllam rin kutichimuq”, nishpa.

⁴ Chayshina ruraptinllapam, Dyuspaq rimaq kayshina iskibrishqanqa kumplirqanna:

⁵ Jirusalin llaqtapi tiyaqkunata niyllapa: “Rikay, gubyrnuykiqa suq burrapa wawambi muntakushpa, ancha umildi shamun qamkunaman”, nishpa.*

⁶⁻⁷ Chaymi chay ishkay yach'akuqnin masiykunaga rishpa, Jisus nishqanshina apamurqanllapa suq burrata wawandinda. Chaymandaqam sawanman kapanllapata ruraraqanllapa. Chayshina ruraptinllapaqam, Jisusqa muntakushpana rirqan. ⁸ Chaypim ancha achka runakuna, warmikuna karqan. Paykunam Jisus riykashqan ñawpanda kapangunata mandashpa rirqan. Wakingam muntipa rikran raprayuqkunata kuchushpa, mandarqanllapa. ⁹ Kanan chay ñawpanda, ikinda riqkunaraqam ancha kushikushpa, ancha jwirtita kunyarqanllapa:

—¡Biba, biba! ¡Alabashun unay Dabidpa Karu Willkan Jisusta! ¡Taytanchiq Dyus ancha yanapanqa kay rrimplasun shamuykaqta! ¡Tayta Dyustaqa ancha alabashunllapa! nishpa.

¹⁰ Jirusalinman yaykuptinqam, chaypi achka tiyaqkuna ancha kunyaptinllapaqa, wakinga kayshina tapurqanllapa:

—¿Pitaq kay runaqa? nishpa.

¹¹ Chaymi chay runakuna, warmikunaga nirqanllapa:

—Kayqam Dyuspaq rimaq Jisus. Payqam Galiliyapa Nasarit llaqtanmanda shamushqa, nishpa.

Jisusmi Tayta Dyuspa adurana wasinmanda randikuqkunata qatirqan

(Mk 11.15-19; Lk 19.45-48; Jn 2.13-21)

¹² Chaymandaqam Jisus Tayta Dyuspa adurana wasinman yaykushpaqa, (patyumbi) tarirqan randiykaqkunata randikuqkaqkunata. Chaymi yumbay paykunata qatirqan, chay adurana wasimanda llugshinanllapa. Kanan chay qellay kambyaqkunapa mesan-gunata, chay palumitakunata randikuqkunapa iskañundindam bularqan. ¹³ Kanan paykunataqam nirqan:

—Dyuspa Santu Librumbiqam nin: “Wasiyqam noqaman mañakunanllapa”, nishpa.* Piru qamkunaraqam ladrungunapa mach'aynindashina rurashqallapa kangi, nishpa.*

¹⁴ Chaymandaqam Tayta Dyuspa adurana wasimbi Jisus kaykaptin, payman tandakarqanllapa sarkukuna, kujukuna. Chaymi yumbay paykunata kach'akachirqan. ¹⁵ Piru isrraylinu kurakunapa kamachikuqninguna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunam Jisusta rikarqanllapa, chay milagrukunata ruraykaptin. Chaymandaqam uyarqanllapapis

* 21:5 Zacarías 9.9; Nuta: Chay Jirusalin llaqtallam Siyumbis shutirqan.

* 21:13 Isaías 56.7

* 21:13 Jeremías

chay wambritukunata, Tayta Dyuspa adurana wasimbi Jisusta kayshina alabaptinllapa: “¡Biba gubyirnu Dabidpa Karu Willkan!” nishpa. Chaymi ancha pñakushpa, ¹⁶ Jisusta kayshina tapurqanllapa:

—¿Uyangichu kay wambrakuna niqta? (Manam balinchu qambaq ninanllapa: “Dabidpa Karu Willkanmi”, nishpaqa.)

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ari, uyanim. ¿Manachu liyishqallapa kangi Dyuspa Santu Librumbi paykunapaq kayshina nishqanda?

Dyus yanapaptinmi, chay wambritukuna tukuy chay iti ñuñuykaqkuna ancha shumaqta rinllapa alabaq, nishpaqa.*

¹⁷ Chaymandaqam paykunata dijashpana, Jisusqa noqaykunawan rirqan Bitanilla (Bitaniya) llaqtamanna, waqpina chay tuta kidanayllapa.

Jisusmi suq yura igus mana puqoqtam chakichirqan

(Mk 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Jisusqam qayandin madrugadu Jirusalinman kutiriykashpaqa mallaqnarqan. ¹⁹ Chayshina riqshinaqam, ñamba ladumbi suq yura igusta rikarqan. Rikashpaqam rirqan puqoyinda maskaq. Piru manam nima puqoyinda tarirqanchu. Raprangunatallam tarirqanqa. Chaymi chay yura igustaqa nirqan:

—¡Mananam nunka ringichu puqoq! nishpa.

Chayshina niptinllam, chay uras igusqa limpu chakirqan. ²⁰ Chayta rikashpam, noqaykuna yach'akuqningunaqa ispantashqata tapurqayllapa:

—¿Imashinataq chayta niptikilla, chay igusqa das chakirqan? nishpa.

²¹ Chaymi Jisusqa kayshina niwarqanllapa:

—Alliptam niykillapa, Dyuspi allita yuyakushpa mañakushpaqam, kay rurashqaymanda masta atingillapa rurayta. Chaymi Dyuspi allita yuyakushpa, kay qaqata niptikillapa, “Riy mar yakuman”, nishpaqam, chayshina rin kaq. Piru chayshina ruranaykiqam mana balinchu ashlitatalla Tayta Dyuspi yuyakunaykillapa. ²² Chaymi Dyuspi allita yuyakushpa, tukuy ima mañakushqaykita paymanda ringillapa ch'askiq.

Jisustam tapurqanllapa: “¿Pitaq numbrashushqa, kamachikuq kanaykiqa?” nishpa

(Mk 11.27-33; Lk 20.1-8)

²³ Jisus Tayta Dyuspa adurana wasinman yaykushpa yach'achikuykaptinmi, kamachikuq isrraylinu kurakuna, chay kamachikuq ansyankunawan payman qemikashpa, tapurqanllapa:

—Mayá, niwayllapa. ¿Ima karguyuqtaq kangi? ¿Pitaq numbrashushqa, awturidar kanaykiqa? nishpa.

²⁴ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Mayá, noqapis suq tapunata tapushqaykillapa. Chayta qamkuna kuntistawaptikim, noqapis nishqaykillapa: Pi kamachiwaptinmi, kaykunata rurani, nishpa. ²⁵ Mayá, Jwan Shutichikuqtaqa ¿pitaq numbrarqan, shutichikunanga? ¿Dyuschu ichu runakunalla?

Chaymi chay isrraylinu kurakuna, chay ansyankununaqa suqnin suqnin parlarqanllapa: —Dyusmi kamachishqa, niptinchigqach'i, niwashun: “Chayshina numbraptinqa, ¿imaraykutaq qamkuna mana kriyirqaykichu paytaqa?” nishpa. ²⁶ Piru “runakunallam kamachishqa” niptinchigqach'i, ¿imanachiwashun yumbay kay runakunanga? Chaqa paykunam Jwambaqqa kriyinnllapa, Dyuspaq rimaqmi karqan, nishpa.

²⁷ Chaymi Jisusta kayshinana nirqanllapa:

—Manam yach'anillapachu, nishpa.

Chayshina niptinllapaqam, Jisuspi paykunata nirqan:

—Noqapismi mana nishqaykillapachu pi kamachiwaptinmi, kaykunata rurani, nishpaqa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan suq runapa ishkay churingunawan

²⁸ Jisusqam chay kamachikuqkunata nirqan:

—Mayá, ¿imatam yuyangillapa kaypaqqa? Suq runam ishkay churiyuq karqan. Chaymi suqninda nirqan: “¡Jitu, riy kananga ubasninchigta kusichaq”, nishpa. ²⁹ Chay churingam nirqan: “Manam rinichu”, nishpa. Piru chaymandaqam taytanda kasushpa, rirqanna trabajaq. ³⁰ Chayshinallam taytanga chay suq churindapis nirqan: “Riy ubasninchigta kusichaq”, nishpa. Payqam, “Rishaqri” nirqan. Piru yangam nirqanqa. Manam rirqanchu tandaqqa. ³¹ Chayshinaqa ¿mayan churindaq taytan nishqandaqa kasurqan? nishpa.

Chaymi paykunaga nirqan:

—Chay punta churinmi kasurqanqa, nishpa.

* 21:16 Salmo 8.2

Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Alliptam niykillapa, chay uchayuq kuntribusyunda kubrakuqkuna, bandulira warmikunapismi chay uchangunata dijashpa, Dyustana kasushpa, qamkunamanda mas puntata syillum rinllapa yaykuq, Dyuswan kawsananllapa. ³² Chaqa Jwan Shutichikuq shamushpaqam, qamkunata yach'achishurqan, allita rurashpana kawsanaykillapa. Piru qamkunagam paytaqa mana kriyirqaykillapachu. Piru chay kuntribusyunda kubrakuqkuna, chay bandulira warmikunam Jwandaqa kriyirqanllapa. Piru qamkunagam chayta rikashpapis, uchaykikunataqa mana dijarqaykillapachu, Dyuspi yuyakunaykiqa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan malu partidaryukunawan

(Mk 12.1-12; Lk 20.9-19)

³³ 'Uyayllapa kay suq kumparasyunda: Suq runa ancha achka ubasta tarpush-pash, rridurninda muralla pirqata rurarqan. Chaymandaqash jwirti rumi kantiriyapi ush'kukushpa, suq pusuta rurarqan, ubasningunata kusichashpa, chaypi qapinambaq. Rurarqambisshi suq altu turrita, chay altumanda chay tarpudunda kwidanambaq. Chayshina rurashpaqash, partidaryungunawan ch'akranda dijashpa, payqa karumanna rirqan. ³⁴ Chaymandaqash ubasta kusichanan tyimpu ch'ayaptinga, chay ch'akrapa dwiñunqa kriyadungunata kach'arqan, chay partidaryunguna partinda qoptinllapa apanambaq. ³⁵ Piru chay partidaryungunaqash, chay dwiñupa kriyadunguna ch'ayaptinga, piskashpa, suqninda alli alli maqarqanllapa; suqtaqash wanchirqanllapa; suqtaqash rumikunawan sitarqanllapa. ³⁶ Chaymandaqash chay dwiñuqa mas achka kriyadungunata kach'arirqan. Paykunatapissshi chayshinalla suq lastima rurarqanllapa chay punta shamukunataashina.

³⁷ 'Ultimutaqash chay dwiñuqa churindana kach'arqan: “Churiytaqam kasunqallapana”, nishpa. ³⁸ Piru chay partidaryungunaqa chay dwiñupa churin yaqqana ch'ayaqta rikashpaqash suqnin suqnin parlarqanllapa: “Payqam irinsyawan rin kidaq. Chayri aku wanchiq, noqanchiqkunana kay ch'akranwan kidananchiq”, nishpa. ³⁹ Chayshi chayshina parlashpaqa, chay dwiñupa churinda piskashpa, ch'akranmanda sawaman surqoshpa, wanchirqanllapa.

⁴⁰ Chaymi Jisusqa chay runakunata kayshina tapurqan:

—Chay ch'akrapa dwiñun shamushpaqa, ¿imanachinqaraq chay malu partidaryungunataqa? nishpa.

⁴¹ Paykunagam nirqanllapa:

—Chay malukunataqam mana llakipashpachu wanchinqa. Chaymandaqam allin partidaryukunata maskanqa, kusichan puqoptin, partinda qonanllapa, nishpa.

[Nuta: Chay ch'akrapa dwiñunqam munan niyta Tayta Dyus. Chay kriyadungunaqam munan niyta Dyuspaq rimaqkuna. Chay dwiñupa churingam munan niyta Jisukristu. Chay mana baliq partidaryukunaqam munan niyta chay mas kamachikuq isrraylinu kurakuna chay kamachikuq ansyanukunapis, nishpa.]

⁴² Chayshina niptinllapaqam, Jisusqa suq kumparasyunda rurashpa, nirqan:

—Qamkunagam riqsiwangillapa mana baliq rumitashina. Piru Dyuspa Santu Li-brumbiqa ¿manachu liyishqallapa kangi kayshina nishqandaga?

Albañilkuna wichukushqan rumitaqam kananqa Dyusqa wasimba simyintumbi mas baliqpaqna rurashqa. Dyus chayshina rurashqanraykum ancha alabanchiqllapa: “Ancha shumitaqtam rurashqa”, nishpa.*

⁴³ Chaymi niykillapa, qamkuna disprisyawashpam, manana ringillapachu kawsaq Dyuswanqa. Ashwanmi payta kasuqkunalla suq bidapiqa paywan rinllapa kawsaq.

⁴⁴ Piru chay ancha baliq rumipa sawambi bulakaqkunagam piti piti rin kidaq. Kanan chay rumi mayqamba sawanman ishkishpaqam, limpu chankashpa, pulbuta rin dijaq, nishpa. *[Nuta: Jisukristum chay rumishinaqa. Paypi mana munaq yuyakuqkunam chay albañilkunashina, chay rumipi bulakaqkunashina.]*

⁴⁵ Chay ishkay kumparasyunda uyashpaqam, chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, chay farisiyu duktrinayuqkunaga intyindirqanllapa: Noqanchiqkunatam kumparawaykanchiq chay malu partidaryukunawan, chay albañilkunawanqa, nishpa. ⁴⁶ Chaymi Jisustaga prisuytana munarqanllapa. Lukismi runakunata mancharqanllapa. Chaqa achka rumam kriyirqanllapa: Jisusmi Dyuspaq rimaq, nishpa.

22

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan kasaraqkunapa fyistanwan

(Lk 14.15-24)

* 21:42 Salmo 118.22-23

¹ Jisusmi achka kumparasyunda rurashpa, suq kutinda paykunata kayshina yach'achirqan:

² —Dyuswan suq bidapi kawsananchiqqam suq kasamyintu fyistashina. Suq gubyir-nush fyistata rurarkan, churin kasaranambaq. ³ Chaymandaqash kriadungunata nirqan: “Riylapa kumbidashqaykunata apamuq”, nishpa. Piru chay kumbidashqangu-naqash mana munarqanllapachu shamuytaqa. ⁴ Chayshi paykuna mana shamuptinqa, suq kriadungunata nirqan: “Rishpa chay kumbidashqaykunata kayshina niylapa: ‘Pa-trunniymi yanuchikushqa mikunata. Gurduyachishqan mishirungunata wanchichishqa. Suq laya animalkunatam gurduyachishpa wanchichishqana, ancha mishkita miku-nanchiq. Tukuy imatam allichashqana. Akullapar fyistaman’”, nishpa. ⁵ Piru payku-naqash kriadungunata fyirusyashpa, suqqa ch'akranman rirqan trabajaq. Suqqash rirqan nigusyungunata ruraq. ⁶ Suqkunaqash chay gubyirnupa kriadungunata suq lastima maqashpa wanchirqanllapa.

⁷ Chayshi chay gubyirnu chay rurashqanllapata yach'ashpaqa, ancha piñakushpa, sul-dadungunata kamachirqan: “Riylapa wanchiq chay matansyirukunata. Wanchish-paqa, llaqtanda rupachiylapa”, nishpa. ⁸ Chaymandaqash chay gubyirnuqa kriadun-gunata nirqan: “Alliptam niykillapa, tukuy imam allichashqana, kasamyintu fyistata rurananchiqllapa. Lukismi chay kumbidashqaykunaqa fyirusyawashqa. Chaymi man-ana munanichu paykuna shamunanqa. ⁹ Mayá, atun ñangunaman rishpa, yumbanda kumbiday, shamunanllapa kay kasamyintu fyistaman”, nishpa. ¹⁰ Chayshi kriadunguna ñangunaman rishpaqa, yumbay tarishqanllapata allinda, maluta kumbidarqan, fyistaman shamunambaq. Chayshinash chay wasimanqa achka runakuna undarqan.

¹¹ Chaymandaqash gubyirnuqa yaykurqanna chay kumbidashqangunata rikaq. Piru chaypi karqan suq kumpañoq runa. Payqash (chay kasaraqta mana rrispitaqshachu) mana mudakushqachu karqan kasamyintu mudanataqa. ¹² Chayshi chay gubyirnuqa tapurqan: “Yanasita (Yanasitu), ¿imashinataq kaymanqa yaykumurqayki kasamyintupaq mana mudakushpaqa?” nishpa. Piru runaqash uyararqanlla. ¹³ Chayshi chay gubyir-nuqa kriadungunata kamachirqan: “Ch'akingunata, makingunata ch'aqnashpa, sawa tutayaqman wichukuyllapa. Chay tutayaqpim ancha padisishpa, waqashpa, kirungunata rin qech'yachiq”, nishpa. ¹⁴ Chaqa Taytanchiq Dyusqam achkata kumbidaykan, paywan kawsananllapa. (Piru ashlalla paypi yuyakunllapa.) Chaymi ashlatala akran, (paywan tukuy tyimpu kawsananllapaqa.)

Jisusmi kuntribusyumba q yach'achikurqan
(Mk 12.13-17; Lk 20.19-26)

¹⁵ Chaymandaqam farisiyu duktrinayuqkunaqa tandanakushpa, kayshina parlarqanl-lapa:

—Aku tapuq Jisusta, imapi pandaptin, chaypaq tumbanna prisunanchiqllapa, nishpa.

¹⁶ Chaymi chay farisiyukunaqa wakin yach'akuqningunata, Irudispa partidunmanda wakin kaqkunatapis kach'arqanllapa, Jisusta kayshina tapunan:

—Yach'achikuq Taytitu, qamqam allip kaqtalla Dyuspaq yach'achikungi. Chaqa manam nima pudirniyuq runata manchashpachu ni sawachashpachu, Dyus munashqandalla yach'achikungi. ¹⁷ Chayri niwayllapa, ¿Allichu Rrumapa gubyirnunda kuntribusyunda pagarananchiqllapa, ichu mana? nishpa.

¹⁸ Piru Jisusqam yach'arqan: Prisuwananraykum chay layataqa tapuwanllapa, nishpa. Chaymi paykunataqa nirqan:

—¡A, shimikiwanlla Dyusta kasuqkuna! ¿Imaraykutaq chayshinaqa munangillapa malli-pawaytaqa? ¹⁹ Mayá, rikachiwayllapa chay kuntribusyun pagarakunanchiq qellayta, nishpa.

Chayshina niptinqam, chay runakunaqa suq dinaryu qellayta rikachirqanllapa.

²⁰ Chaymi Jisusqa chay qellayta rikashpaqa, paykunata tapurqan:

—¿Pipa rritratunmi, pipa shutinmi kay qellaypiqa? nishpa.

²¹ Chaymi paykunaqa nirqan:

—Rrumapa gubyirnumba shutinwan rritratunmi, nishpa.

Chayshina niptinllapaqam, Jisusqa paykunata nirqan:

—Rrumapa gubyirnumba kaqtaqa, payta qoyllapa. Dyuspa kaqtaqa Dyusta qoyllapa, nishpa.

²² Chayshina Jisusta mana atishpa pandachiytaqam, chay kuntraqkunaqa ancha ispan-tarqanllapa. Chaymi dijashpana, rirqanllapa.

¿Wañushqakunachu rin kawsamuq ichu mana?
(Mk 12.18-27; Lk 20.27-40)

²³ Chay diyataqmi wakin sadusiyu duktrinayugkunaqa shamurqanllapa Jisusta rikaq. Chay sadusiyukunaqam kriyinllapa: Wañushqakunaqash manana rinchu kawsamuq, nishpa. Chaymi paykunaga Jisusta tapurqanllapa:

²⁴ —Yach'achikuq Taytitu, chay unay Muysismi kamachikushqa, suq warmiyuq runa manaraq wambrayug kashpa wañuptinqa, chay almaga masanna biyudawan kasaranga, chay biyudapi wambrayug kaptin, chay alma masamba wambrashina kanambaq. ²⁵ Chaymi munanillapa tapushuyta: Suq aylupish syiti ullqo masapura karqan. Chay syitimanda kulaka masanqash warmikurqanna. Piru manaraq wambrayug kashpash wañurqan. Chayshina wañuptinqash, chay almaga minur masanna kasararqan biyudawanqa. ²⁶ Chay masambisshi chayshina manaraq wambrayug kashpa wañurqan. Chaymandaqash chay mas minur masanna chay biyudawanqa kasararirqan. Paypish manaraq wambrayug kashpa wañurqan. Chayshinash syitindin chay warmiwan kasarashpa, mana ni mayqannin chay warmipiga wambrayug kashpachu wañurqanllapa. ²⁷ Chaymandaqash chay warmipis wañurqanna. ²⁸ Chayshina wañushqakuna allipta kawsamuptinqach'i, ¿mayqannimba warminraqri kanman? Chaga syitindimba warminshi kashqa, nishpa.

²⁹ Chayshina niptinllapam, Jisusqa paykunata nirqan:

—Qamkunaqam Dyuspa Santu Librun nishqanda mana intyindishpa ni Dyus pudirniyuq kashqambaq yach'ashpa, ancha pandashqa kang. ³⁰ Chaga wañushqakuna kawsamushpaqam, manana warmiyuqchu ni runayuqchu rinllapa kaq. Ashwanmi Dyuspa anjilningunashina manana kasarashpachu rinllapa kawsaq. ³¹⁻³² Piru wañushqakunapaq yach'ananchiqqa, yuyashunllapa chay unay agwilunchiqkunapaq Dyus nishqanda. Chaga chay unay alma agwilunchiqkuna Abrajan, Isak, Jakubum puntata wañurqanllapa. (Chaymandaqam achka watakunamanda) Tayta Dyus paykunapaq nirqan: “Kanangamanmi paykunaga Dyusnin kani”, nishpa. * Chaymi yach'anchiq: Chay almakunam Dyuspaqqa kawsaykanllaparaq, nishpa. ¿Manachu chaytaqa liyishqallapa kang?

³³ Chayshina Jisus ancha shumaqta yach'achikuqtingam, chaypi kaq uyaqkuna ancha ispantashqata yuyarqanllapa: Ancha yach'ayniyuqmi kay runaqa, nishpa.

Dyuspa yumbay liyninmandaqam kaykuna mas allinqa

(Mk 12.28-34; Lk 10.25-28)

³⁴ Farisiyu duktrinayugkuna yach'ashpa: Jisusmi sadusiyu duktrinayugkunata uyarachishqa nishpa, tandakarqanllapa, paykunapis payta tapunambaq. ³⁵ Chaymi Muysispa liyningunata suq yach'achikuq mallipananrayku Jisusta kayshina tapurqan:

³⁶ —Yach'achikuq Taytitu, ¿Tayta Dyuspa yumbay liyninmandaga mayqan liytaq mas allinqa? nishpa.

³⁷ Chaymi Jisusqa nirqan:

—“Dyusnikita kuyayllapa, tukuy shunqoykiwan, tukuy bidaykiwan, tukuy yuyaynikivan.”* ³⁸ Kay liymi mas alli ruranaykipaqqa. ³⁹ Kay suq liypismi chay punta liyshinalla ancha balin. Kayshinam nin: “Qam kwirpuykita kuyashqaykishina, yumbay runa masikitapis kuyay”, nishpa. ⁴⁰ Kay ishqay liykunata kasushpaqam, alabis Muysispa yumbay liyningunata, Dyuspaq suq rimaqkuna yumbay nishqanllapatapis kasyukangillapa.

Jisusmi tapurqan: “¿Pipa karu willkandaq Dyus Akrashqan Washadurqa?” nishpa

(Mk 12.35-37; Lk 20.41-44)

⁴¹ Chayshina farisiyu duktrinayugkuna tandanakushqa kaptinmi, Jisusqa paykunata tapurqan:

⁴² —¿Imatataq yuyangillapa Dyus Akrashqan Washadurpaqqa? ¿Pipa karu willkandaq qamkunapaqqa? nishpa.

Farisiyukunaqam nirqanllapa:

—Alma gubyirnu Dabidpa karu willkanmi, nishpa.

⁴³ Chayshina niptinllapam, Jisusqa tapurirqan:

—Chayshina kaptinqa, ¿imaraykutaq Dyuspa Santu Ispiritum Dabidta rimachirqan: “Dyus Akrashqan Washadurqam kamachikuqniy”, ninambaqqa? Chaga Dabidqam nirqan:

⁴⁴ Tayta Dyusmi Kamachikuqniyta nirqan: “Allin laduypi tiyay, kuntrashuqkunata binsishpa, ch'akikipa waranman ruranaykaman (qamta kasushunanllapa)”, nishpa.*

⁴⁵ Chayshina chay ancha baliq gubyirnu Dabid Dyus Akrashqan Washadurpaq “Sifurniyim” nirqan. Piru Dabidpa karu willkan kaptinqam, ¿imashinataq sifurninqa

* 22:31-32 Éxodo 3.6

* 22:37 Deuteronomio 6.5

* 22:39 Levítico 19.18

* 22:44 Salmo 110.1

kanman? [Nuta: Jisusqam chayshinaqa nirqan, chay uyaqkuna yach'anambaqllapa: Dyus Akrashqan Washadurqam, runa kashpapis, yumbay runakunamanda mas pudirniyuq, nishpa.]

⁴⁶ Chayshina tapuptinqam, manana ni pipis atirqanchu Jisusta kuntistaytaqa. Chaymi chay diyamandapacha manana ni pipis almitikarqanchu Jisusta yanqa tapuytaqa.

23

Jisusmi anyarqan farisiyukunata, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunata
(Mk 12.38-40; Lk 11.37-54; 20.45-47)

¹ Chaymandaqam Jisusqa chaypi kaqkunata, noqaykuna yach'akuqnindapis kayshina niwarqanllapa:

² —Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyu duktrinayukunawanmi kayshina yuyanllapa: Noqanchiqkunallam kamachikuqqa kanchiq, Muysispa liyningunata suqkunata intyindichinanchiqqa, nishpa. ³ Paykuna yach'achikushqandar kasuyllapa, piru ama rurayllapachu paykuna rurashqandaqa. Chaqa paykunaqam shiminwanlla ninllapa: “Kay imata rurashunllapa”, nishpa. Piru manam chay nishqandaqa rurannllapachu. ⁴ Paykunaqam Dyus nishqanda yach'achikushpaqa, yuyayningunatapis yapanllapa. Chayshina yach'achikushpaqam, laqta masinchikunata ancha llashaqtashina aparichiykan: “Yumbay kaykunata rurayllapa”, nishpa. Piru kamachishpaqam, paykunaqa mana ni ashliita ni suq didunwan munannllapachu yanapayta, chay kamachikushqanda kumplinambaqqa.

⁵ “Tukuy imataqam rurannllapa, runakuna rikanambaqlla. Chaymi Dyuspa Santu Librunmanda wakin birsikulukunata taksha papillkunapi isikibrishpa, mas atun kajitakunapa ukumbi rurashpa, urkungunapi, rikrangunapi watashpa purinllapa. Kanan kapangunatapismi rurakunllapa manyangunapi mas atun flikuskunata rurashpa, suqkuna alabashpa: “Waqkunaqam kamachikuqkuna”, ninannllapa. ⁶ Apartinllapa mikuqpirimi, gustannllapa chay mas kamachikuqkunapa ladumbi tiyayta, yumbay rikanannllapa. Chayshinallam sinaguga wasipipis gustannllapa kamachikuqkunapa tiyanambi tiyayta. ⁷ Plasakunaman rishpam, munannllapa suqkuna shumaqta napaykunannllapa: “Yach'achikuq Taytitu”, nishpa.

⁸ “Piru qamkunaga ama dijakayllapachu, suqkuna “Yach'achikuq Taytitu” nishunanllapaqa. Chaqa yumbay qamkunagaqam masapurashinalla kangillapa. Noqallam qamkunapa yach'achikuqnikiga kani. ⁹ Chayri kay mundupi mayqan kamachikuqtaqa ama “Taytitu” niyllapachu. Chaqa Dyus syilupi kaqlam Taytaykillapaqa. ¹⁰ Amar ni dijakayllapachu: “Kamachikuq Taytitu” nishunanllapaqa. Chaqa noqa Dyus Akrashqan Washadurllam kamachikuqnikiga kani. ¹¹ Qamkunapa kamachikuqnikigam yumbayta sirbinqa kriyadushina. ¹² Chaqa mayqan palanganutaqam Taytanchiq Dyusqa rin penqachiq. Piru mana kamachikuq kaqkunataqam kamachikuqpaq rin numbraq.

¹³ “Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, qamkuna farisiyu duktrinayukunaga! ¡Chaqa shimikiwanllam Dyustaqa kasungillapa! Dyusta kasuyta munaqkunataqam mana baliq duktrinaykikunata yach'achishpa, ancha dañachingillapa. Chaymi paykunaga syilumanga manana rinllapachu yaykuq, Dyuswan kawsananllapa. Chayshina dañachishpaqam, qamkuna syilupa pungunda kirpaykangishina. Chaymi qamkunaga syilumanga mana ringillapachu atiq yaykuya.

¹⁴ “Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyu duktrinayukunaga! ¡Chaqa qamkunagaqam shimikiwanlla Dyusta kasungillapa! Kanan biyudakunapa wasingunata qoch'ingillapa. Chaymandaqam allin runakunapaq tukushpa, yumbaypa ñawpambi Dyusman mana shaykuq mañakungillapa. Chaymi suqkunamanda mas kastigadu ringillapa kaq.

¹⁵ “Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyukunaga! ¡Chaqa shimikiwanllam Dyustaqa kasungillapa! Qamkunagaqam ancha qawch'u kangillapa, tukuy pachata, tukuy mar yakutapis rinaykillapa, suq runa masta duktrinaykipi kriyichinaykillapa. Piru chay runa kriyichishqaykiga qamkunashina ruraptinqam, ishkay tantu mas uchayuqta ruraykangillapa, infyirrupi mas kastigadu kanambaq.

¹⁶ “Imanangiraqri qamkuna mana allita yach'achikuqkunaga! Dyus nishqanda mana intyindiptiqigam, yuyaynikikunaga suq mana rikakuqshina. Chaymi suqkunata mana baliq kustumbrikikunata yach'achishpaqa, paykunatapis pandachingillapa. Chaqa qamkunagaqam yach'achikungi: Mayqan runa ichu warmi Tayta Dyuspa adurana wasimba shutimbi jurashpaqam, mana nisisaryuchu kumplinambaq. Piru mayqan runa Dyuspa adurana wasimba urumba shutimbi jurashpaqam, ancha nisisaryuna kumplinambaq, nishpa. ¹⁷ ¡A, tuntu sarkukunashina! ¿Mayqannindaq masta balin Dyuspaqqa, uru ichu

paypa adurana wasin? Paypa adurana wasinmi masta balin urumandaqa. Chay uruqa Dyuspa adurana wasimba kaptinmi santu kidan, Dyuspaqna kashqanrayku. Manaqa manam balinmanchu Dyuspaqqa. ¹⁸ Ningillapapismi: “Pata altarpa shutimbi jurashpaqam, mana nisisaryuchu kumplinambaqqa. Piru chay pata altarpa sawambi ufrinda kaqpa shutimbi jurashpaqam, ancha nisisaryu kumplinambaq. Chaqa mana kumplishpaqam ancha uchayuq”, nishpa. ¹⁹ ¡A tuntutuna! ¡Sarkukunashinam mana nimatapis rikangillapachu! ¿Mayqandaq masta balin, ufrindachu ichu pata altar? Chay pata altarmi mastaqa balin. Chaqa pata altarpichay ufrinda Dyuspaqna kashpaqam, ancha balin. Manaqa manam balinchu. ²⁰ Alliptam niykillapa, pata altarpa shutimbi juraqqam, tukuy ufrindandimba shutimbipis juraykan. ²¹ Dyuspa adurana wasimba shutimbi juraqqam, Dyuspa shutimbipis juraykan. Chaqa Dyusqam tiyan chay shumaq wasimbi. ²² Syilupa shutimbi juraqpismi, Dyuspa ancha altu trunumba shutimbipis juraykan. Chaqa syilupa Dyuspa ancha shumaq trunun. Chayshinaqam Dyuspa shutimbipis juraykan.

²³ ¡Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, qamkuna farisiyu duktrinayuqkunaqa! ¡Chaqa qamkunaqam shimikiwanlla Dyustaga kasungillapa! Asta anisnikimanda, kuminusnikimanda mintaykimandam dyismuta surqongillapa Dyuspaq. Piru Tayta Dyus mas baliq kamachikushqandaqam mana kasungillapachu. Chayri bidaykillapata kambyashpa, chay mas baliq kamachikushqanda kasushpaqam, allitana rurashpa, llakipakuqkuna kashpa, Dyuspi allita kriyingimanllapa. Chayshina rurashpaqa, chay dyismuykitapis qoyllapa. ²⁴ ¡A, qamkuna, mana yach'ayniyuq yach'achikuqkuna! Qamkunaqam ancha allita kwidakangillapa, ama nima mapa mikunata mikunaykillapa. Piru mas fiyu uchakunata rurashpaqam, mana ni intyindingillapachu: Uchatam ruraykani, nishpaqa. Ancham kwidakangillapa, ama ni suq chushpisitu shimikiman yaykunam. Piru manam intyindingillapachu: Suq atun mapa kamillu animalmi yaykuyan shimiymam, nishpaqa.

²⁵ ¡Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, qamkuna farisiyu duktrinayuqkuna! ¡Chaqa qamkunaqam shimikiwanlla Dyustaga kasungillapa! Qamkunaqam basuykikunapa, platuykikunapa sawandalla mayllangillapa, piru kwirpuyki munashqandalla rurashpaqam, chay upyashqaykita, chay mikushqaykita qoch'ishqallapa kangiruna masikikunata. Chaymi shunqoykillapaqa ancha mapa Dyuspaqqa. ²⁶ ¡A, mana yach'ayniyuq farisiyukuna! Puntata Dyusman mafakuy, yumbay uchaykimanda pirdunashunambaq. Chaymandaqa pay munashqanda rurashpaqam, limpyu shunqoyuq kayllapa. Chayshina rurashpaqam, tukuy kwirpuykipis Dyuspaqqa limpyuna rin kaq.

²⁷ ¡Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, qamkuna farisiyu duktrinayuqkunaqa! ¡Chaqa qamkunaqam shimikiwanlla Dyustaga kasungillapa! Chaymi qamkunaqa chay almakuna pambakashqa nichu laya sipulturashina kangillapa. Manchu almata pambaptinchigqa, nichupa sawanda ancha shumaqta blankiyanchiq. Piru ukunqam tullu likidu ancha millanaypaq mapakuna ash'nan. ²⁸ Chay nichushinallam qamkunapis kangillapa. Chaqa sawa kwirpuykillam allin laya kangillapa, runakuna rikashunanllapa. Piru shimikiwanlla Dyusta kasushpaqam, shunqoykipiqa ancha uchayuq kangillapa.

²⁹ ¡Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, qamkuna farisiyu duktrinayuqkunaqa! ¡Chaqa qamkunaqam shimikiwanlla Dyustaga kasungillapa! Unay agwiluykillapam wanchirqan Dyuspaq rimaqkunata. Piru kananmi qamkunaqa chay rimaqkunapa nichu laya sipulturangunata kwidaykangillapa. Chay nichungunata kwidashpa, chay unay rimaqkunata alabashpaqam, ³⁰ ningillapa: “Chay unay agwilunchiqkunapa tyimpumbi kawsashpaqach'i, Dyuspaq rimaqkunata mana wanchinayllapatachu”, nishpa. ³¹ (Piru kananqam noqata munangillapa wanchiwayta.) Chaymi chay unay agwiluyki wanchikuqkunashina kangillapa. ³² Chaqa qamkunaqam munangillapa ushyayta chay unay agwiluykikuna qallarishqanda.

³³ ¡Qamkunaqam malukuna kashpa, kulibrapa ayllunguna kangillapa! Chayshina kashpaqa, ¿imashinaraq atingimanllapa infyrnumandaqa washakayta? Manam ringillapachu atiq washakaytaqa. ³⁴ Chayshina malukuna kaptikillapam, qamkunaman rini kach'amuy noqapaq rimaqkunata, yach'ayniyuqkunata, yach'achikuqkunata. Piru paykunamanda wakindaqam ringillapa wanchiq. Wakindaqam kruspi ringillapa klabaq. Wakindaqam sinaguga wasikunapi ringillapa asutiq. Llaqtan llaqtanmi ikinllapata ringillapa rig, paykunata qesachanayki. ³⁵ Chayshina ruraptikillapam, chay unay agwiluykikuna allin runakunata wanchishqangunapaq qamkunapis uchayuqkuna ringillapa kaq. Chay ancha allin Abilta wanchishqan tyimpumandapacha, chay Birikiyaspa churin Sakariyasta wanchishqan tyimpukaman, yumbay chay agwiluykikuna wanchishqan runakunapaqmi qamkunapis kastigadu ringillapa kaq. Chay unay agwiluykikunaqam chay Sakariyasta wanchirqanllapa Dyuspa adurana wasimba pungumbi, pata altarpa flawpambi. ³⁶ Chayri

allita uyawayllapa, Taytanchiq Dyusqam yumbay qamkunata rin kastigashuqllapa, chay ancha uchata rurashqaykirayku, chay agwiluykikuna rurashqanraykupis.

Jisusmi Jirusalimbi tiyaqkunapaq waqarqan
(Lk 13.34-35)

³⁷ 'iAy, Jirusalimbi tiyaqkuna! Qamkunaqam Taytanchiq Dyuspaq rimaqkunata wanchingillapa. Kanan Dyus kach'amushqan runakunatam sitangillapa. Manchu suq wallpaqa alitamba warambi pulichitungunata tandan. Chayshinallam noqapis qamkunata kutin kutin ancha munashqa kani tandashuylapata, piru mana munarqaykillapachu. ³⁸ Chaymi kay llaqtaykiqa wichukudu rin kidaq. ³⁹ Kanan mananam ringillapachu rikawaq, syilumanda kutimunay diyakaman. Chay diyapiqam noqapaq ringillapa niq: "iAlabashqa kanqa Tayta Dyuspa rrimplasun shamuqqa!" nishpa.

24

Jisusmi nirqan: "Dyuspa adurana wasindaqam limpu rinllapa bulaq", nishpa
(Mk 13.1-2; Lk 21.5-6)

¹ Tayta Dyuspa adurana wasinmanda Jisus llusqashishpa riykaptinnam, noqaykuna yach'akuqningunaqa qemikashpa, nirqayllapa:

—iSiñursitu, rikay kay ancha shumaq atun adurana wasita! nishpa.

² Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Kananqam rikaykangillapa kay atun wasitaqa. Piru alliptam niykillapa, suq diyam kay rikashqaykitaqa limpu rinllapa bulaq. Chayshina bulaptinllapa kay wasitaqam, manana ni suq rumi patachaduqa rinchu kidaq, nishpa.

Jwisyu diya sirkana kaptinqam, kayshina rin kaq
(Mk 13.3-23; Lk 21.7-24; 17.22-24)

³ Jisusmi noqaykuna yach'akuqningunawan Ulibu lumaman rishpa, chaypi tiyarqan. Chaypi tiyaykaptinmi noqaykunaqa qemikashpa, uyaraplla (uyaralla) tapurqayllapa: —Niwayllapari chay nishqaykikunaqa ima tyimpum rin kumpli? ima rikashpam yach'ashaqllapa: Jisukristum rinna kutimuq. Kay munduqam rin ushyakaqna, nishpaqa?

⁴ Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Kwidakayllapa ama pipis ingañashunambaq. ⁵ Chaqa achka llullakuqkuna shamushpam, noqapa shutiyta myintashpa, rin niq: "Noqam Dyus Akrashqan Washadurqa kani", nishpa. Chayshinam achka runata, warmita rinllapa ingañaq. ⁶ Qamkunaqam ringillapa uyaq: "Waqpi, kaypim pilyaykanllapa", nishpa. Piru amar manchayllapachu. Chayshinam rin kaq. Piru chayshina kaptimbismi, manaraq rinchu ushyakaq kay munduqa. ⁷ Chaqa puntata suq nasyumbi tiyaqkunam rin pilyaq suq nasyumbi tiyaqkunawan. Achka nasyungunapuram rinllapa pilyaq. Kay mundupiqam waqpi, kaypi qeshyaykuna, ambrunakuna rin kaq. Pachapismi waqpi kaypi rin kuyuq. ⁸ Tukuy kay siñakunaqam munan niyta, ñakaykunam qallariykanna, nishpa. Chaymandaqam mas achka ñakaykuna rin kaq.

⁹ 'Qamkunatapismi qesachashushpa, rinllapa wanchishuq. Yumbaymi rin ch'iqnishuqllapa, noqapi kriyishqaykirayku. ¹⁰ Chaymi achka runakuna noqamandaqa rinllapa akrakaq. Kanan paykunapura ch'iqninakushpam, kuntrangunaman rinllapa intriganakuq. ¹¹ Achka llullakuqkuna shamushpam, rinllapa niq: "Noqam Dyuspaq rimaq kani. (Paypaqmi yach'achikuni)" nishpa. Chayshinam achka runata warmita rinllapa ingañaq. ¹² Chay runakuna, warmikuna ancha maluyashpam, manana rinllapachu llakipaq runa masingunataqa. ¹³ Piru noqapi mana shaykuq yuyakuptikiqam, suq bidapi rini washashuq. ¹⁴ Kanan noqapi yuyakuqkunam shumaq nutisyayta tukuy mundupi ringillapa yach'achikuq: Jisukristum shumaqta rin kamachiwaqningichiq, nishpa, yumbay nasyungunapi noqapaq yach'anallapa. Chaymandaraqmi rin ushyakaq kay munduqa.

¹⁵ 'Dyuspaq rimaq Dañilmi (unay tyimpupi) librumbi kayshina iskibrirqan: "Suq millanaypaq dañachikuqmi rin yaykuq Tayta Dyuspa adurana wasinman", nishpa.* Chayri qamkuna yach'ashpa: Chay millanaypaq dañachikuqmi chay santu lugarmen yaykushqa, nishpaqa, intyindiylapa: Chay unay Dañil iskibrishqanqam kumpliyananna, nishpa. ¹⁶ Chayta yach'ashpaqa, kay prubinsya judiyapi kaqkunaqa qaqakunaman mitikanqallapa. ¹⁷ Kanan wasimba sawambi kaqkunapisri ishkishpa, ama yaykunqallapachu wasinman, imangunata surqonambaqqa. Ashwanri chayshinalla das mitikanqallapa. ¹⁸ Ch'akrapi kaqkunapis ama wasinman kutingallapachu, ni mudananda apananllapaqa. ¹⁹ jmananqallaparaq chay pach'ayuq (ukuyuq) warmikuna, chay iti wambrituyukunaqa! ²⁰ Chayri Dyusman mañakuyllapa, ama mitikanaykillapa tamya tyimpupi, ni samana

* 24:15 Daniel 9.27; 11.31

diyapi. ²¹ Chay mitikanayki tyimpupiqam yumbay runakuna, warmikuna ancha rinllapa ñakaq maski yumbay ñakaykunamanda. Chaqa kay mundu qallarishqan diyamandapacham mana nunka ñakashqallapachu chay mitikanan tyimpupishinaqa. Chay ñakana tyimpu ushyakaptinmi, manana nunka rinllapachu ñakaq chay tyimpupishinaqa. ²² Piru Dyusqam akrashqan wambrangunata llakipashpa, chay ñakana diyakunata das rin pasachiq, paypi kriyiqkuna ama achka diyakunata padisinanllapa. Chaqa chayshina mana pasachiptin-qach'i, mana pipis atinmanchu kawsaytaqa. Yumbay runa, warmi wañunmanllapa.

²³ 'Chayri mayqan runa qamkunata nishuptin: "¡Rikayllapa, kaypim Dyus Akrashqan Washadurqal!" ichu nishuptin: "Kay waqpim payqa", nishpaqa, ama kriyiyllapachu. ²⁴ Chaqa achka llullakuqkuna shamushpam rin niq: "Noqam Dyus Akrashqan Washadur kani", nishpa, ichu "Noqam Dyuspaq rimaq kani", nishpa. Paykunam ispanataypaq milagrukunata, siñakunata rinllapa ruraq. Chayshina rurashpam, achka runata, warmita rinllapa ingañaq. Atishpaqach'i, asta Dyuspa akrashqan wambrangunatapis ingañanmanllapa. ²⁵ Kaykash manaraq chaykuna pasaptin, nishushqallapana kani (ama pipis ingañashunanllapa). ²⁶ Chayri nishuptinllapa: "Waq chunchapim Washadurninchiqqa", nishpaqa, ama riyllapachu; ichu "Kay uku wasipim", nishuptinllapapis, ama kriyiyllapachu. ²⁷ Chaqa noqa Dyusmanda Shamuq Runam rini kutimuq llipyayq rrilampagushina. Manchu rrilampaguqa tukuy syilupi lliwyay kay ladumanda suq ladukuna. Chayshinallam noqapis yumbay ladukunapi lliwyashpa, rini kutimuq. ²⁸ Chaqa maypi suq wañushqa kaptinqam, shingukuna tandakanllapa. [Nuta: Chay shingukunata karumanda rikashpam yach'anchiq, imam wañushqa, nishpa. Chayshinallam chay diya Jisukristu shamuriptinqa, karumanda yumbay rinllapa rikaq.]

Jisukristum syilumanda kayshina rin kutimuq
(Mk 13.24-27; Lk 21.25-28)

²⁹ 'Chay ñakaykuna pasaptinllam, rupaywan killa wañushpa, manana rinchu achikchakuq. Lusirukunapismi syilumanda rinllapa ishkimuq. Syilupi tukuy ima kaqkunapismi rin kuyuq.* ³⁰ Chaymandaqam yumbayna rinllapa rikaq syilupi suq siñata. Chaymi rinllapa yach'aq: Dyusmanda Shamuq Runa Jisukristum kutimuykanna, nishpa. Chay siñata rikashpaqam, tukuy mundupi ancha manchashpa, rinllapa waqaq. Chaypinam rinllapa rikawaq, syilumanda pukutaypa sawambi, ancha pudirniyuq llipyashpa shamuykaqta. ³¹ Anjilniykunatam rini kach'aq kay pachapa yumbay kuchungunaman, paykuna kurnitata waqachishpa, akrashqaykunata tandananllapa.

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan suq yura igus pallpamuqwan
(Mk 13.28-31; Lk 21.29-33)

³² 'Kay kumparasyunda allita yach'akuyllapa: Qamkunaqam suq yura igusta pallpamuykaqta rikashpaqa, yach'angillapana: Biranunam rin kaq, nishpa. ³³ Chayshinallar yumbay kay nishushqayllapa qallariptinqa, yach'ayllapa: Chay willawashqanchiqmi rinna kumpli, nishpa. ³⁴ Alliptam niykillapa, kay tyimpupi kawsaqkuna manaraq wañuptinmi, kay nishushqaykunaqa rin kumpli. ³⁵ Chaqa syiluwan kay pacham rin ushyakaq. Piru kay nishushqaykunaqam mana nunka rinchu ushyakaq. Ashwanmi yumbay rin kumpli.

Manam pipis yach'anchu: ¿Ima tyimpum Jisukristuqa rin kutimuq? nishpa
(Mk 13.32-37; Lk 17.26-30, 34-36)

³⁶ 'Piru manam pipis noqapaqqa yach'anchu: ¿Ima diyata, ima urastam rin kutimuq? Nishpaqa. Manam ni anjilkuna ni noqa Dyuspa Churimbis yach'anillapachu. Tayta Dyusllam chaytaqa yach'an. ³⁷ Nuwipa tyimpumbi kashqanshinam, kutimunay tyimpupis rin kaq. ³⁸ Chaqa chay Nuwipa tyimpumbiqam runakunaqa mikuykarqan, upyaykarqan, kasaraykarqan, wambrangunata kasarachiykarqan, chay Nuwi wambuq wasiman yaykushqan diyakaman. ³⁹ Manam intyindirqanllapachu: Ancha tamyaptinmi, yakukunapi yumbay ch'uqashpa rinchiqllapa ushyakaq, nishpaqa. Chayshinallam noqa Dyusmanda Shamuq Runa kutimuptiy, mana rinllapachu yach'aq: Kay diyapim Jisukristu rin kutimuq, nishpaqa. ⁴⁰ Ishkay runa ch'akrapi kaykaptinmi, suqta apashaq, suqta dijashaq. ⁴¹ Chayshinallam ishkay warmi kutakuykaptimbis, suqta apashaq, suqta dijashaq.

⁴² 'Chaqa manam yach'angillapachu: ¿Imurasmi Jisukristuqa rin kutimuq? nishpaqa. Chayrayku chayta yuyashpa, allita kwidakashpa, listu kayllapa kutimunaypaqqa. ⁴³ Kaytapis allita yach'ayllapa, suq runa yach'ashpa, ima urasmi ladrunqa rin shamuy, nishpaqach'i, wasindaga ancha allita kwidanman, ama yaykunambaq suwaq. ⁴⁴ Chayshina qamkunapis tukuy tyimpu listu kayllapa. Chaqa noqaqam mana yuyashqaykillapa uraspi rini kutimuq.

* 24:29 Isaías 13.10

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan allin kriyaduwan, mana allin kriyaduwan (Lk 12.41-48)

⁴⁵ 'Noqata allita shuyawaqkunaqam allin yach'ayniyuq kumplidu kriyadushina. Chaqa chay allin kriyadupa patrunningam paypa makimbi dijan wasinda: "Kay kriyadu masikikunatar allita kwidashpa, urasnimbi qaray", nishpa. ⁴⁶ Chaymi chay wasi kwidaq kriyaduqa ancha rin kushikuq, chay patrunnin kutimushpa, kamachishqanshina ru-raykaqta tariptin. ⁴⁷ Alliptam niykillapa, chay patrunningam chay allin kriyadunda mas kamachikuqta numbrashpa, tukuy imangunata paypa kwintan rin dijaq, payna kwidanambaq. ⁴⁸ Piru amakish chay kriyaduqa yuyanqachu: Manaraqmi patrunkiycha rinchu kutimuq, nishpaqa. ⁴⁹ Chaqa chayshina yuyashpa maluyashpaqam, kriyadu masingunata maqashpa, mach'aqkunawan unda unda mikushpa, upyaptinqam, ⁵⁰ patrunninga mana yuyashqan uraspi shamushpa, ⁵¹ ancha fiyuta rin kastigaq. Chay-mandaqam paytaqa rin wichukuq chay shiminwanlla Dyusta kasuqkunapa kashqan-man, chaypi paykunawan pulla padisinambaq. Chaypim waqashpa, kirungunata rin qech'yachiq.

25

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan dyis chinakunawan

¹ 'Suq bidapi Dyusman ch'ayananchiqqam, kay dyis dunsillakuna kasamyintu fy-istaman riqkunashina rin kaq. Chaqa chay dyis dunsillakunaqam michangunata piskashpa, rirqanllapa kasamyintu fyistaman, suq dunsilla masimba namuradunda shuyaq. ² Paykunamandam sinku chinakuna ancha yach'ayniyuq, jwisysakuna kar-qan. Sinkuqam dijada mana yach'ayniyuqkuna karqan. ³ Chay dijadakunaqam michangunatalla aparqan. Manam lamparamba mas asiytindaqa aparqanllapachu. ⁴ Piru chay yach'ayniyuq dunsillakunaqam butillangunapi asiytinllapata aparqanllapa. ⁵ Chaymandaqam chay kasaraq runa unayaptin ch'ayamuqqa, chay dunsillakunaqa shuyashqanshina, yumbayninna puñurqanllapa.

⁶ 'Chaymandaqam ch'awpi tutata uyarqanllapa kayshina qayakuqta: "jKasaraq runaqam shamuykanna! jLuqshiylapa tingui!" nishpa. ⁷ Chaymi yumbay chay dunsillakunaqa utqaymaya atarishpa, michanllapata allicharqanllapa. ⁸ Piru dijadakunaqam jwisysaku-nata nirqan: "jMichayllapam wafuykanna! jAshlita asiytikitar qowayllapa!" nishpa. ⁹ Chaymi chay jwisysa dunsillakunaqa chay dijadakunata kayshina nirqan: "Ama pullata faltawananchiq, riyllapa randimuy", nishpa. ¹⁰ Piru chay dijadakuna rinanga-manllapa asiytita randimuqqam, ch'ayamurqanna chay kasaraq runaqa. Chaymi chay sinku dunsilla lista kaqkunaqa wasimanna yaykurqanllapa, dunsilla masinda kushichiq. Chayshina ukupina kaptinllapaqam, pungutaqa kirparqanna. ¹¹ Chaymandaqam chay dijada dunsillakunapis ch'ayamushpaqa, qayakurqanllapa: "Taytitu, Taytitu, punguykitar kich'ay yaykunayllapa", nishpa. ¹² Piru chay kasaraqqam paykunataqa nirqan: "¿Pich'i kangillapa? Alliptam niykillapa, manam riqsiykillapachu", nishpa.

¹³ Chayta nishpaqam, Jisusqa nirqan:

—Chayshinar qamkunapis allita rurashpa shuyawayllapa. Chaqa manam yach'angillapachu: Ima diya, ima urasmi Jisukristuqa rin shamuy, nishpaqa.

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan kimsa runa qellayta trabajachiqwan (Lk 19.11-27)

¹⁴ 'Suq bidapi Dyuswan kawsananchiqqam suq qellayniyuq runashina rin kaq. Chaqa chay runaqam karu nasyunman rinambaq, kriyadungunata qayashpa, qellayninda min-garqan trabajachishpa ganachinanllapa.

¹⁵ 'Suq kriyadundam 5.000 qellayta mingarqan. Suq kriyadundaqam 2.000 qellayta mingarqan. Suq kriyadundaqam 1.000 qellayta mingarqan. [Nuta: Kada qellaymi ancha baliq. Chaqa suq trabajadurmi masdi 15 watakunata trabajaq, mil qellayta gananambaqqa.] Chayshina mingashpaqam, rirqanna karu llaqtaman. ¹⁶ Chaymi chay 5.000 qellayta ch'askiqqa, nigusyukunata rurashpa, ganachirqan 5.000 masta. ¹⁷ Chay 2.000 qellayta ch'askiqpismi, 2.000 masta ganachirqan. ¹⁸ Piru chay 1.000 qellayta ch'askiqqam suqku-namanda akrakashpa, allpapi ush'kukushpa, patrunnimba qellaynindaqa pambarqan.

¹⁹ 'Chaymandaqam achka tyimpumanda chay kriyadukunapa patrunninga kutimurqanna. Chaymi qellaynimba wach'aynimbaq chay kriyadungunata kwintata mañarqan. ²⁰ Chay 5.000 qellayta ch'askiq kriyadungam 5.000 masta apamushpa patrunnindaqa nirqan: "Patrunitsu, 5.000 qellaytam qowarqayki. Piru 5.000 mastam ganachishqa kani", nishpa. ²¹ Chaymi patrunninga paytaqa nirqan: "Allin kumplidu kriyaditu, allitam noqapaq trabajachishqa kang'i chay ashla qellayniy mingashushqayta.

Chaymi ancha achka imaykunata qamta rini mingashuq, qamna rikanayki. Chayri allin lugarniyma yaykuy, kushikunanchiq”, nishpa.

²² ‘Chay 2.000 qellayta ch’askiqpismi nirqan: “Patrunitsu, 2.000 qellaytam qowarqayki. Piru 2.000 mastam ganachishqa kani”, nishpa. ²³ Chaymi chay patrunitinqa nirqan: “Allin kumplidu kridayitu, qambismi allita noqapaq trabajachishqa kangiy chay ashla qellayniy mingashushqayta. Chaymi achka imaykunata qamta rini mingashuq, qamna rikanayki. Chayri qambis allin lugarniyma yaykuy kushikunanchiq”, nishpa.

²⁴ ‘Piru chay 1.000 qellayta ch’askiq kridayunmi ch’ayashpaqa nirqan: “Patrunitu, noqagam riqsishurqaq wapu kashqaykita. Chaga suqkuna tarpushqangunatam qamna kusichangi. ²⁵ Chaymi manchashushpa, chay 1.000 qellay qowashqaykita all-papi ush’kukushpa pambashpa, pakashqa kani. Kaypi qellayniki”, nishpa. ²⁶ Chaymi chay patrunitinqa nirqan: “¡A, malu, qella kridayu! Qamqam yach’arqayki suqpa tarpuduna kusichashqayta, nishpa. ²⁷ Chayshina waqaychashqayki kwintamandaqa, chay qellayniyuqtaq bankuman runaykita, kutimushpa ganansiyuqta surqonaypaq”. ²⁸ Chayshina nishpaqam, chaypi kaqkunata kayshina kamachirqan: “Chay 1.000 qellay qoshqayta qoch’ishpa, chay 10.000 qellayniyuqta qoyllapa. ²⁹ Chaga chay imayyuqtaqam masta rini qoch’ishqa, chay 10.000 qellayniyuqta qoyllapa. ³⁰ Chayri chay ashla kaqniyuqtaq limpu rini qoch’iq (mana allita kasuwashqanrayku). ³⁰ Chayri chay malu kridayutaqa sawa tutayaqman wichukuyllapa, chaypi padishpa, waqashpa, kirungunata qech’yachinambaq”, nishpa.

Jwisyu diyapim Taytanchiq Dyusqa yumbayta rin jusgaq

³¹ Jisukristuqam kayshinapis nirqan:

—Yumbay anjilniykunawanmi noqa Dyusmanda Shamuq Runa ancha kamachikuq gubyrnu shamushpa, llipyaq trunuypi rini tiyaq kamachikunaypaq. ³² Yumbay nasyungunamandam runakuna, warmikuna ñawpayman rinllapa tandakaq. Manchu michidurqa wishangunata akran chibukunamanda. Chayshinallam noqapis rini akraq noqata kuyawaqkunata chay mana kuyawaqkunamanda. ³³ Chaga chay kuyawaqkunagaqam wishaykuna. Chaymi paykunata allin laduypi rini ruraq. Chay mana kuyawaqkunagaqam chay chibukunashina. Chaymi paykunataqa ichuq laduypi rini ruraq. ³⁴ Chaymandaqam allin laduypi kaqkunataqa rini niq: “Tayta Dyusmi qamkunata ancha yanapashushqa. Chayri noqaman shamuyllapa. Chaga kay munduta rurashqa diyamandapacham Tayta Dyusqa anaq syilupi ancha shumaq lugarta rurashqa, qamkuna waqpi tiyanaykillapa. ³⁵ Chaga mallaqnaptiymi, qamkuna qarawarqayki. Yakunaptiymi, yakuta qowarqayki. Furastiru kaptiymi, pusadata qowarqayki. ³⁶ Mana mudanayuc kaptiymi, qamkuna mudanata qowarqayki. Qeshyaq kaptiymi, shamurqaykillapa watukuwaq. Karsilpi kaptiypismi, rirqaykillapa kunswilawaq”. ³⁷ Chayshina niptiymi, chay kuyawaqkunaga rin niwaq: “Taytitu, ¿ima tyimputaq mallaqta rikashushpa, qarashurqaqllapa, yakunaqta rikashushpa, qoshurqaqllapa? ³⁸ ¿Ima tyimputaq furastiru kaptiki, pusadata qoshurqaqllapa, mana mudanayuc kaptiki, mudanata qoshurqaqllapa? ³⁹ ¿Ima tyimputaq qeshyaq kaptiki, karsilpi kaptiki, rirqayllapa watukuwaqqa?” nishpa. ⁴⁰ Chayshina tapuwaptinllapam, noqaga paykunata rini niq: “Alliptam niykillapa, chay mana imayukunata yanapashpaqam, alabis noqata yanapawashqa kangiy”, nishpa.

⁴¹ ‘Chaymandaqam ichuq laduypi kaqkunatana rini niq: “¡Ashuyllapa laduymanda qamkuna malditu kundinadukuna! Riyllapa chay tukuy tyimpu lumyaykaq ninaman. Chay infyirnutaqam Taytanchiq Dyus rurashqa, dyablu tukuy yanapakuqnin dyablukunawan rupanambaq. ⁴² Chaga mallaqnaptiymi, qamkunaga mana qarawarqaykicu; yakunaptiypismi, mana qowarqaykicu. ⁴³ Furastiru kaptiypismi, mana pusadata qowarqaykicu. Mudanay faltawaptimbismi, mana nimatapis qowarqaykicu. Qeshyaq kaptiy, karsilpi kaptiypismi, mana rirqaykillapachu watukuwaqqa”. ⁴⁴ Chayshina nip-tiyqam, paykunaga rin tapuwaqllapa: “Taytitu, mallaq kaptiki, yakunaptiki, furastiru kaptiki, mana mudanayuc kaptiki, qeshyaq kaptiki, karsilpi kaptikiqam, mana rikashushqachu kanillapa yanapashunayqa”, nishpa. ⁴⁵ Chayshina niwaptinllapam, paykunata nishaq: “Alliptam niykillapa, chay pubrikunata mana yanapashpaqam, alabis noqata disprisyawashqa kangiy”, nishpa.

⁴⁶ Chayta nishpaqam, Jisusqa nirqambis:

—Paykunagaq rinllapa riq chay mana ushyakaq kastiguman. Piru allingunagaq rinllapa riq luryaman, tukuy tyimpu kawsananllapa, nishpa.

26

Jisusta prisunambaqmi parlarqanllapa
(Mk 14.1-2; Lk 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jisusmi chaykunata yach'achikushpaqa, noqaykuna yach'akuqningunata niwarqanl-lapa:

²—Qamkunaqam yach'angillapa: Ishkay diyallanam faltan Paskwa fyista qallarinanqa, nishpa. Chay fyistapim noqa Dyusmanda Shamuq Runataqa kuntrawaqkunaman rinllapa intrigakuwaq, kruspi klabawananllapa, nishpa.

³ Alliptam chay diyakunapi kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningu-nata yach'achikuqkuna, kamachikuq ansyanukunawan tandakarganllapa chay mas ka-machikuq isrraylinu kurapa atun wasimba patyumbi. Chay kuraqam Kayfas shutirgan.
⁴ Yumbay chay kamachikuqkunam kayshina parlarqanllapa:

—¿Imashinaraq Jisusta ingañashpa dimandanchiqman, prisushpa wanchinanchiqllapa? nishpa.

⁵ Chaymandaqam nirqanllapa:

—Kay fyistapiqam mana balinchu wanchinanchiqqa. Chaqa kay fyistapi kaqkunakish kuntranchiq alsakanmanllapa, nishpa.

Suq warmim mishki mutkinata Jisuspa umanman basyarqan

(Mk 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Jisusmi noqaykuna yach'akuqningunawan Bitanilla (Bitaniya) llaqtapi kashpa, rirqayl-lapa suq runa Simun shutiqpa wasinman. Chay Simunmi unayqa ismuykaq kwirpuyuq kashqa karqan. ⁷ Paypa wasimbi kaykaptiyllapam, suq warmi ch'ayarqan kirpadu rumi pumupi ancha ch'anuyuq mishki mutkinata apamushpa. Mesapi kaykaptiyllapam, chay warmiqa chay mishki mutkinawan Jisuspa umanda nuyuchirgan. ⁸ Chayta rikashpam, noqaykunaqa piñakushpa, nirqayllapa:

—¿Imapaqtaq qesachaykan chay ch'anuyuq mishki mutkinataqa? ⁹ Chaytaqash' achka qellaypaq randikushpa, chay mana nimayukunata yanapananchiqta, nishpa.

¹⁰ Chaymi Jisus chayta uyashpaqa, kayshina niwarqanllapa:

—¿Imapaqmi kay warmitaqa piñachingillapa? Payqam ancha allita rurawashqa. ¹¹ Chaqa pubrikunaqam qamkunapa pullaykillapa tukuy tyimpu rinllapa kaq. Piru noqaqam manana tukuy tyimpuchu pullaykillapaqa rini kaq. ¹² Kayshina mishki mutkinata saway-man basyashpaqam, allichawashqashina, wañuptiy pambawananllapa. ¹³ Chaymi allipta niykillapa, tukuy kay mundupi noqapa shumaq nutisyayta yach'achikushpaqam, kay warmi allita rurawashqandapis rinllapa yach'achikuq, payta ama qonqananllapa, nishpa.

Judasmi randikurqan Jisusta

(Mk 14.10-11; Lk 22.3-6)

¹⁴ Chaymandaqam yach'akuq masiy Judas Iskaryutiqa kamachikuq isrraylinu kuraku-naman rirgan kayshina niq:

¹⁵ —¿Aykataq qamkunaqa pagarawangiman, Jisusta intriganagqa? nishpa.

Chaymi chay kamachikuq kurakunaqa 30 yuraq qellayta pagararqanllapa. ¹⁶ Chay uras-mandapacham Judasqa yuyarqan: ¿Maypitaq, imashinataq Jisusta intrigakuni? nishpa.

Kayshinam punta Santa Mikuna karqan

(Mk 14.12-25; Lk 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Kur 11.23-26)

¹⁷ Chay Paskwa fyistapiqam suq laya mikunakunata, kachangakunata noqaykuna is-raylinukunaqa mikunillapa. Chay fyista qallarishqan diyam wakin yach'akuq masiyku-naqa Jisusta tapurqanllapa:

—Kay Paskwa fyista mikunata mikunanchiqqa, ¿maypitaq munangi allichanayllapa? nishpa.

¹⁸ Chaymi Jisusqa paykunataqa nirqan:

—Rishpa Jirusalinmanga, riyllapa chay riqsishqanchiq runaman. Payta niyllapa: “Yach'achikuq Taytitum nin: Ch'ayamushqanam uras. Wasikipim munani rurayta Paskwa fyistata yach'akuqniykunawan”, nishpa.

¹⁹ Chay nishqanshina rurashpam, Paskwa mikunata allicharganllapa. ²⁰ Tutayaptinnagam, Jisusqa noqaykuna dusi yach'akuqningunawan mesapina karqayllapa. ²¹ Chaypi mikuqshinam niwarqanllapa:

—Alliptam niykillapa, suqnikim ringi intrigakuwaq kuntrawaqkunaman, nishpa.

²² Chaymi yumbay noqaykuna limpu malaganayashpa, suqniy suqniy kayshina tapurqayllapa:

—Taytitu, ¿noqachu kani? nishpallapa.

²³ Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Noqawan suq platupilla pullay mikuqmi rin intrigakuwaqqa. ²⁴ Chaqa Dyuspa Santu Librun nishqanshinam noqa Dyusmanda Shamuq Runaqa rini wañuq. Lukis jımanan-qaraqri chay intrigakuwaqqa! Mas allich'i kananda chay runaqa ama nasinambaq, nishpa.

²⁵ Chaymi chay intrigakuq Judasqa Jisusta nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, ¿noqachu kani? nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ari, nishqaykishinam qam kangi, nishpa.

²⁶ Chaypi mikuqshinam Jisusqa kachangata piskashpa, Dyusman pagikurqan. Chay-mandaqam pitishpa, noqaykuna yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—Kay kachangata ch'askiwashpa, mikuyllapa. Kaymi kwirpuy, nishpa.

²⁷ Chaymandaqam kupatapis piskashpa, Dyusman pagikushpa, noqaykunata niwarqan-llapa:

—Kay kupamanda yumbayniki upyayllapa. ²⁸ Chaqa kaymi yawarniy, Dyuswan mushuq tratuta ruranaypaqqa. Yawarniyta ich'aptinllapam rini wafuq, achka runata, warmita uchangunamanda washanaypaq. ²⁹ Piru niykillapam, kay binutaqam manana mastaga rinichu upyaq kay mundupiq, Taytay tiyashqambi qamkunawan mushuq bin-uta upyanaykaman, nishpa.

Jisusmi Pidruta nirqan: “Ringim ñigawaq”, nishpa

(Mk 14.26-31; Lk 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰ Suq imnuta kantashpaqam, noqaykunaqa chay kashqaymanda llushishpa, rirqayl-lapana Ulibu lumaman.

³¹ Riqshinaqam Jisusqa kayshina niwarqanllapa:

—Kay tutaqam yumbayniki noqapi manana yuyakushpa, noqamanda akrakashpa, shikwa shikwana ringillapa riq. Chaqa Tayta Dyuspa Santu Librumbim nin: “Michidurta chuqriptiyqam, wishangunaqa waqta kayta shikwakanqallapa”, nishpa.* ³² Piru wafushqaymanda kawsamushpam, qamkunamanda mas puntata rini riq prubinsya Galiliyaman, nishpa.

³³ Chayshina Jisus niptinqam, Pidruqa nirqan:

—Qambi manana pipis yuyakuptimbismi, noqaqa qambilla rini yuyakuq, nishpa.

³⁴ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Alliptam niyki, kay tuta gallu manaraq kantaptinmi, kimsa kutinda ringi ñigawaq: “Manam riqsinichu Jisustaqa”, nishpa.

³⁵ Chaymi Pidruqa nirirqan:

—Pullayki imapis wafushaq. Manamir ñigashqaykichu, nishpa.

Chayshinallam nirqayllapa noqaykuna chay suq yach'akuqningunapis.

Jisusmi Jitsimani wirtapi Tayta Dyusman mañakurqan

(Mk 14.32-42; Lk 22.39-46)

³⁶ Jisusqam noqaykuna yach'akuqningunawan Jitsimani shutiq lugarman rirqanillapa. Chayman ch'ayashpaqam, Jisusqa niwarqanllapa:

—Kaypi tiyayllapa, noqa kay waqman rinaykaman Dyusman mañakuq, nishpa.

³⁷ Chayshina nishpaqam, Pidruta, Sibidiyupa chay ishka churingunata ashla waqkaq apashpa, Jisusqa suq layayashpa, ancha malaganayarqan. ³⁸ Chaymi paykunata nirqan:

—Ancha jwirtitam llaki piskawan. Limpuraq shungoy tutayan. Tukuy kay llakikunam munan wanchiwayta. Kaypi kidashpa, ama puñushpachu, yapachawayllapa, nishpa.

³⁹ Chaymi ashla waqkaq rishpa, qonqorikushpa, ancha kumurashpa qaqllan allpaman ch'ayachishtin, Dyusman mañakushpa, nirqan:

—Taytitu, kay tukuy ñakaykunaqam noqapaqqa suq kupa ancha ayaq yakushina. Mu-nashpaqar chay ñakaykunamanda washaway. Piru amar noqa munashqayqa kanqachu. Ashwanri qam munashqaykishina kanqa, nishpa.

⁴⁰ Chayshina Dyusman mañakushpa, kutimushpaqam, chay kimsa yach'akuq masiyllap-ata puñuykaqta tarishpa, Pidruta nirqan:

—¿Ima manachu atishqallapa kangi agwantayta puñuymandaqa ni suq uritata?

⁴¹ Rikch'akashpa, Dyusman mañakuyllapa, ama tyintadu kanaykillapa. Chaqa qamkunaqam allipta munangillapa Dyusta kasuyta. Piru manam atingillapachu kwirpuykita sujityta, nishpa.

⁴² Chaymandaqam Jisusqa suq kutinda waqkaq ririshpa, Dyusman kayshina mañakurirqan:

—Taytitu, illuki ñakanaypaq kaptinqa, qam munashqaykishina kanqa, nishpa.

⁴³ Chaymi shamurishpaqa, puñuykaqta taririrqan chay kimsa yach'akuq masiykunataqa. Chaqa paykunataqam puñuyqa ancha binsiykarqan. ⁴⁴ Chaymandaqam chaypilla payku-nata dijashpa, mushuqmanda chay waqkaq ririrqan, Tayta Dyusman mañakuriq. Chay

* 26:31 Zacarías 13.7

kimsa kutindam chayshina nishpalla, mañakurqan. ⁴⁵ Chaymandaqam chay kimsa kutinda kutimushpaqa, chay yach'akuq masiykunataqa nirqan:

—¿Sigingillapachu puñushpa? Kananqam ch'ayamushqa chay uras noqa Dyusmanda Shamuq Runata intrigakuwanan uchayuq runakunaman. ⁴⁶ Atariyllapa. Akuna. Rikayllapa, chay intrigakuwaqqam ch'ayamuykanna, nishpa.

Jisustam prisurqanllapa

(Mk 14.43-50; Lk 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Chayshina rimaykaptinllam, chay yach'akuq masiy Judasqa achka runakunawan ch'ayamurqan. Chay runakunaqam qeruta, atun kuchilluta piskashpa, shamurqanllapa chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, chay kamachikuq ansyankuna kach'amuptin.

⁴⁸ Chay Judas intrigakuqqam paykunataqa nishqa karqan:

—Jisusta riqsinaykillapaqam, muchashpa rini napaykuq. Chaytam piskangillapaqa, nishpa.

⁴⁹ Chaymi ch'ayashpaqa, Jisustaqa muchashpa napaykurqan:

—Bwinas nuchis, Yach'achikuq Taytitu, nishpa.

⁵⁰ Jisusqam nirqan:

—Yanasita (Yanasitu), ¿imapaqtaq shamushqa kangi? nishpa.

Chay uritaslla chay runakunaqa Jisusta piskarqanllapa. ⁵¹ Piru Jisuspa suq yach'akuqninmi atun kuchillunda surqoshpa, mas kamachikuq isrraylinu kurapa kriyadumba rinrinda pitirqan. ⁵² Chaymi Jisusqa nirqan:

—Atun kuchilluykitaga waqaychayna. Chaga kuchilluwan pilyaqqunataqam, kuchilluwan rinllapa wanchiq. ⁵³ ¿Ima manachu yach'angi, noqa Taytay Dyusman mañakuptiyqam, kach'amunman mas di 70.000 anjilningunata washawanambaq, nishpaqa? ⁵⁴ Lukis chayshina kach'amunambaq mañaptiyqach'i, Dyuspa Santu Librumbi noqapaq nishqanqa mana kumplingachu. Chaga librumbiqam kayshina pasawanambaq riman, nishpa.

⁵⁵ Chaymandaqam Jisusqa chay shamuq runakunata nirqan:

—Qamkunaqa, ¿imaraykutaq shamushqallapa kangi atun kuchillukunawan, qerukunawan, saltiyadurtashina prisuwaqqa? Manchu tukuy diya Tayta Dyuspa adurana wasimbi qamkunawan kashpa, yach'achikushqa kani. ¿Imaraykutaq qamkunaqa chaypiqa mana prisuwarqaykichu? ⁵⁶ Piru tukuy kaykunam kayshina pasaykan, Dyuspaq rimaqquna isikibrishqanguna kumplinambaq, nishpa.

Chay urasmi noqaykuna yumbay yach'akuqningunaqa Jisusta sapalitanda dijashpana, mitikarqayllapa.

Jisustam dimandarqanllapa Mas Kamachikuq Tandacaq Juyiskunapi

(Mk 14.53-65; Lk 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Chay prisuqqunam Jisustaqa chay mas kamachikuq isrraylinu kura Kayfaspa wasinman aparqanllapa. Chaypim karqanllapa Muysispa liyningunata yach'achikuqquna, kamachikuq ansyankunapis. ⁵⁸ Piru Pidruqam Jisuspa karu ikinda rirqan chay Kayfaspa wasimba patyungaman. Chaypiqam suldadukunawan tiyarkan, rikanambaq imanachiqshi rin Jisustaqa, nishpa. ⁵⁹ Chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, chay kamachikuq ansyankuna, yumbay chay Mas Kamachikuq Tandacaq Juyiskunapismi tistigukunata maskarqanllapa, llullakushpa, Jisuspa kuntran rimananllapa, chaypaq tumbanna wanchinanllapa. ⁶⁰ Piru maychika suqnin yangakunata llullakushpa, mana igwalta rimaptinllapaqam, mana nimapaq atirqanllapachu tumbayta Jisusta, wanchinanllapaqa. Piru ultimupim ishkay llullakuqquna ñawpanllapaman pasashpa, ⁶¹ nirqanllapa:

—Kay runam nishqa: “Dyuspa chay atun adurana wasinda bulashpam, atini kimsa diyapi mushuqmanda rurariyta”, nishpa.

⁶² Chaymi chay mas kamachikuq isrraylinu kuraqa atarishpa, Jisusta tapurqan:

—¿Manachu nimatapis ningi? ¿Manachu uyangi kay runakuna qambaq rimashqandaqa? nishpa.

⁶³ Piru kuntraptinllapaqam, Jisusqa uyararqanlla. Manam nimatapis nirqanchu. Chaymi chay mas kamachikuq kuraqa nirqan:

—Mayá, kamachiykim juranayki Dyuspa shutimbi, ¿Qamchu Dyuspa Churin kangi? ¿Qamchu Dyus Akrashqan Washadurqa kangi ichu mana? nishpa.

⁶⁴ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Qam nishqaykishinam kani. Niykillapapismi, kananmandaqam noqa Dyusmanda Shamuq Runata ringillapa rikawaq, ancha pudirniyuq Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyaykaqta. Ringillapam rikawaqqis pukutaykunapi syilumanda shamuykaqta, nishpa.

⁶⁵ Chayshina Jisus niptinmi, chay mas kamachikuq isrraylinu kuraqa ancha piñakushpa, kwirpumbi kaq mudananda llikishpa, chay juyiskunata nirqan:

—¡Ichichín, kay runaqam Taytanchiq Dyusta burlaykan! Kananqam manana mu-nanchiqchu tistigukunataqa, ¿manachu? Waqqar kananqa qamkuna kikiki uyashqallapa kangi, kayshina rimashpa Dyusta burlaptinqa.

⁶⁶ Chaymandaqam chay juyiskunata tapurqan:

—¿Imataqa yuyangillapa? nishpa.

Chaymi paykunapaq nirqanllapa:

—Ari, uchayummi. Allim wañunambaq, nishpa.

⁶⁷ Chay urasmi qaqllambi tuqapashpa, wakinqa puñitayarqanllapa, wakinqam qaqllambi paygachishpa, nirqanllapa:

⁶⁸ —Mayá, qam Dyus Akrashqan Washadur kashpaqa, niwayllapa: ¿Pitaq maqashushqa? nishpa.

Pidrum Jisusta ñigarqan

(Mk 14.66-72; Lk 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Pidru chay wasipa patyumbi tiyaykaptinmi, suq kriyada qemikashpa nirqan:

—Qambismi Jisus Galiliyamanda qaqwan purirqayki, nishpa.

⁷⁰ Piru Pidruqam yumbay chaypi kaqkunapa ñawpambi ñigashpa nirqan:

—Manam yach'anichu imatach'i niwaykangi, nishpa.

⁷¹ Chaymandaqam chay patyumanda sawa punguman lluqshiptin, suq kriyadapis Pidruta rikashpa, chaypi kaqkunata nirqan:

—Kay runapismi Jisus Nasaritmanda qaqwan puriq, nishpa.

⁷² Piru payqam kayshina jurashpa, ñigarqan:

—Pur Dyusitu, manam riqsinichu chay runataqa, nishpa.

⁷³ Chaymandaqam suq rratitumandalla, chaypi kaqkuna qemikashpa, Pidruta nirqan: —Allibraq qambis paykunamanda suqnin kangi. Chaqa qamqam chay Galiliyamanda kaqkunashina rimangi, nishpa.

⁷⁴ Chayshina niptinllapam, Pidruqa masta jurashpa, nirqan:

—¡Pur Dyusitu, alipta niykillapa, manamir chay runataqa riqsinichu! nishpa.

Chay urasmi suq gallu kantarqan. ⁷⁵ Chaymi Pidruqa yuyarqan Jisus kayshina nishqanda: “Manaraq gallu kantaptinmi, kimsa kutinda ringi ñigawaq”, nishpa. Chaymi payqa ancha syintishpa, sawaman lluqshishpa, ancha waqarqan.

27

Jisustam gubyirnu Pilatuman aparqanllapa

(Mk 15.1; Lk 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ [Nuta: Chay tyimpukunapim Rruma llaqtamanda kaqkuna achka nasyungunapi kamachikuqllapa. Chaymi isrraylinukunatapis suq rrumanu gubyirnu kamachiq. Chay gubyirnuqam shutiq Pilatu.] Achikyaptinnam isrraylinukunapa yumbay kamachikuq kuranguna, kamachikuq ansyanukunawan tandakarqanllapa parlanambaq, Jisusta wanchinanllapa. ² Chaymandaqam Jisusta grillitashpa, aparqanllapa gubyirnu Punsyu Pilatuta intrigaq.

Judasmi wañurqan

³ Chay intrigakuq Judasqam rikashpa Jisusta sintinsyadu wanchinanllapa kaptinqa, ancha syintirqan intrigakushqambaq. Chaymi rirqan kamachikuq isrraylinu kurakunata, kamachikuq ansyanukunata chay 30 yuraq qellay ch'askishqanda kutichiq. Chaymi nirqan:

⁴ —Uchatam rurashqa kani, suq mana nima uchayuy runata intrigakushpa wanchinaykillapa, nishpa.

Piru chay isrraylinu kurakunaqam Judastaqa nirqanllapa:

—¿Ima kwintayuytaq noqaykunaqa kani? Chayqam qamba kwintayki, nishpa.

⁵ Chayshina niptinqam, Judasqa uku Dyuspa adurana wasimbi chay qellayta wichukurqan. Chaymandaqam suq lugarmán rishpa, urkakashpa wañurqan.

⁶ Chay kamachikuq isrraylinu kurakunaqam chay qellayta tandashpa, kayshina parlarqanllapa:

—Kay qellaypaqmi suq runata intrigakurqan, payta wanchinanichiqllapa. Chaymi liyninchiq mana dijawanchiqchu wichunanchiq ufrindanchiqpa kajunninmanqa, nishpa.

⁷ Chayshina parlashpallapaqam, kayshina yuyarqanllapa: Chay qellaywanqa randishunllapa chay manga ruraqpa ch'akranda, pantyun kanambaq, furastirukuna wañuptin, chaypi pambananchiqllapa, nishpa. ⁸ Chaymi chay ch'akraqa kanan diyakaman shutin “Yawar Pamba”. Chaqa chay ch'akrataqam Jisuspa prisyunwan randirqanllapa. ⁹⁻¹⁰ Chayshinam kumplirqan Dyuspaq rimaq Jirimiyas kayshina nishqan: “Chay isrraylinukunam suq runapaq pagarashqanllapa prisyununda paykunalla

tandarqanllapa. Chay 30 qellaykunawanmi randirqanllapa mangata ruraq runapa ch'akranda, Kamachikuqniy niwashqanshina", nishpa.*

Gubyirnu Pilatum Jisusta tapurqan rriparanambaq

(Mk 15.2-5; Lk 23.3-5; Jn 18.33-38)

¹¹ Gubyirnu Pilatum Jisusta apaptinllapa, paypa ñawpambi shayaykaptinmi, chay Pilatuqa kayshina tapurqan:

—¿Qamchu isrraylinukunapa gubyirnuqa kangiy? nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ari, chay nishqaykishinam kani, nishpa.

¹² Kanan chay kamachikuq kurakuna, chay kamachikuq ansyankuna kuntrashpa kusasta niptimbismi, Jisusqa mana nimatapis nirqanchu.

¹³ Chaymi Pilatuqa Jisusta nirqan:

—¿Manachu uyangi kuntrashushpa, malutash rurashqa kangiy, niptinllapaqa?

¹⁴ Chayshina niptimbismi, Jisusqa mana ni suq palabrata rimarqanchu. Chaymi uyaraq-talla rikashpaqa, chay gubyirnuqa ancha ispantarqan.

Pilatum Jisusta sintinsyarqan wanchinanllapa

(Mk 15.6-20; Lk 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

¹⁵ Chay Paskwa fyistapim gubyirnuqa watan watan suq prisuta kach'aq, runakuna rrugakuptin. ¹⁶ Chay tyimpupim suq runa Barrabash shutiq karsilpi karqan. Paypaqqam yumbay isrraylinukuna ancha allita yach'arqanllapa. ¹⁷ Kanan chay achka runakuna tandakashqandam Pilatuqa kayshina tapurqan:

—¿Pitam munangillapa kach'anaypaq? ¿Barrabasta ichu kay Jisus Dyus Akrashqan Washadur shutiqta? nishpa.

¹⁸ Chaqa Pilatuqam intyindishqa karqan: Paykuna imbidyashpam, kay Jisustaqa intrigawashqallapa, nishpa.

¹⁹ Chayshina Pilatu trunumbi tiyaykaptinmi, paypa warminqa suq rrikaduta kayshina kach'akurqan:

—Chay allin runamanga ama mitikuychu. Chaqa tutam ancha llakita paypaq musqoshqa kani, nishpa.

²⁰ Piru chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, chay ansyankunawanqam chay achka runata kunashpa, animachishpa, kayshina kunarqanllapa:

—Pilatuqa mañayllapa Barrabasta kach'ashpa, Jisusta wanchinan, nishpa.

²¹ Chaymi chayshina niptinllapaqa, chay gubyirnu Pilatuqa paykunata tapurirqan:

—Kay ishka prisukunamanda, ¿mayqannindataq munangillapa kach'anaypaqqa? nishpa.

Paykunaqam nirqanllapa:

—¿Barrabasta kach'ay! nishpa.

²² Chaymi Pilatuqa tapurirqan:

—Chayshinaqa, ¿imanachishaqtaq kay Jisus Dyus Akrashqan Washadur shutiqtaqa? nishpa.

Chaymi yumbaynin nirqanllapa:

—¿Kruspi klabay! nishpa.

²³ Chayshina niptinllapaqam, Pilatuqa nirqan:

—Piru ¿ima malutamir rurashqa? nishpa.

Chayshina tapuptinmi, paykunaqa ashwamba sh'uqyarqanllapa:

—¿Kruspi klabay! ¿Kruspi klabay! nishpallapa.

²⁴ Chayshina niptinllapaqam, Pilatuqa yach'arqanna: Maychika imata niptiypismi, mana rinllapachu kasuwaq. Piñakushpam mastana rinllapa sh'uqyaq. Noqamannam rinllapa alsakaq, nishpa. Chaymi yakuta mañashpa, yumbaypa ñawpambi makingunata mayllashpa, nirqan:

—Kay allin runata gamkuna wanchiptiqiqam, mana uchayuchku kani noqaqa. Gamkuna munashqaykita rurayllapa. Gamkunam uchayuchqa ringillapa kidaq, nishpa.

²⁵ Chayshina niptinmi, yumbay chay runakunaqa nirqan:

—¿Ari! Wanchishpaqam, noqaykuna wambraykunawan uchayuchkuna kashaqlapa, nishpa.

²⁶ Chaymi Pilatuqa, Barrabastana kach'ashpa, Jisustaqa asutichishpa, paykunatana intrigarqan, kruspina klabanambaqlapa.

²⁷ Chaymandaqam chay gubyirnuqa suldadungunaqa uku kwartilninman Jisusta aparqanllapa. Chay ukupiqam yumbay suldadu masingunata Jisuspa rridurninman

* 27:9-10 Zacarías 11.12-13; Jeremías 19.1-13

tandarqanllapa. ²⁸ Chaymandaqam chay suldadukunaqa Jisuspa kapanda surqoshpa, granati kapata rurachirqan, gubyirnushina kanambaq. ²⁹ Umanmanmi rurarqanllapa suq kuruna kasha likiduta. Allin ladu makimbipismi suq gubyirnupa burdunnin layata piskachirqanllapa. Chayshina rurashpaqam, ñawpambina qonqorikushpa, ancha burlarqanllapa:

—¡Biba isrraylinukunapa gubyirnun! nishpa.

³⁰ Kanan tuqapashpam, chay piskachishqanllapa burdunwan umambi waqtarqanllapa.

³¹ Chayshina burlashpaqam, chay kapa rurachishqanllapata surqoshpa, mudananda rurachirqanllapa. Chaymandaqam aparqanllapa, kruspina klabanambaq.

Jisustam kruspi klabarqanllapa

(Mk 15.21-32; Lk 23.26-43; Jn 19.17-27)

³² Kwartilmanda llugshishpaqam, tingunakurqanllapa suq runa Simun shutiqwan. Payqam Sirini llaqtamanda karqan. Chay Simundam Jisuspa krusninda amalas umbruchachirqanllapa apanambaq. ³³ Chayshinam ch'ayarqanllapa chay lugar Gulguta shutiqman. Chay Gulgutaqam paykunapa rimaynimbiqa munan niyta "Kalabira Lugar", nishpa. ³⁴ Chaypina kashpaqam, binuta ayaqwan taqlushpa, Jisusta qorqanllapa upyanambaq. Piru Jisusqam mallishpa chay binutaqa, mana upyarqanchu.

³⁵ Chaymandaqam kruspina klabarqanllapa. Kruspi klabashpaqam, chay suldadukunaqa swirtita rurarqanllapa, Jisuspa mudananda partinakunallapa. Chayshina ruraptinllapam, kumplirqanna Dyuspaq rimaq kayshina iskibrishqan: "Paykunapuram swirtita rurashpa, mudananda partinakurqan", nishpa. ³⁶ Partinakushpaqam, chaypina tiyarqanllapa kwidaq. ³⁷ Chay kruspiqam Jisuspa umamba sawambi suq tablitata rurarqanllapa, imaraykum wañun, nishpa. Chay litrakunaqam niq: "Kay Jisusmi isrraylinukunapa gubyirnun", nishpa.

³⁸ Jisuspa ladumbiqam ishkay ladrungunatapis kruskunapi klabarqanllapa, suqninda allin ladumbi, suqninda ichuq ladumbi. ³⁹ Kanan ladunllapata pasaqkunaqam umanllapata kuyuchishpa, musyashpa niqlapa:

⁴⁰ —Qam Dyuspa adurana wasinda bulashpa kimsa diyapi ruraqqar, qam kikiki washakay. Mayá, Dyuspa Churin kashpaqa, chay krusmanda ishkimuy, nishpa.

⁴¹ Chayshinallam kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyu duktrinayuqkuna, kamachikuq ansyankunapis ancha burlashpa, Jisuspaq nirqanllapa:

⁴² —Suqkunataqam washarqan. Piru pay kikinllaqam mana atinchu washakayta. Mayá, Isrrayilpa gubyirnun kashpaqa, kanalitan chay krusmanda ishkimunga, paypi kriyinanchiqlapa. ⁴³ Payqam niwarqanchiqlapa: "Dyuspa Churinmi kani. Paypillam yuyakuni", nishpa. Mayá, Tayta Dyus payta alliata kuyashpaqa washanqa, nishpa.

⁴⁴ Chay ladrunguna ladumbi kaqkunapismi musyarqanllapa.

Jisusmi wañurqan

(Mk 15.33-41; Lk 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵ Chay diyaqam tukuy pachapi limpu tutayarqan larrdusi urasmanda asta las tres di la tardikaman. ⁴⁶ Yaqgana las tris kaptinmi, Jisusqa ancha jwirtita qayakushpa, nirqan:

—Eli, Eli, ¿lama sabaktani? nishpa.

Chay nishqanqam isrraylinukunapa rimaynimbiqa munan niyta: "Dyusitu, Dyusitu, ¿imapaqmir sapalaytaqa dijawashqa kangi?" nishpa.*

⁴⁷ Chayshina niqta uyashpaqam, chaypi kaqkunamanda wakinninga pandashpa, yuyarqan: Dyuspaq chay unay rimaq Eliyastam qayaykan, nishpa.

⁴⁸ Chay urasmi suqnin kallparqan ish'uputa apamuq. Apamushpaqam puchqo binupi nuyuchishpa, suq kañapa puntambi rurashpa, Jisuspa shiminman qemirqan chupanambaq. ⁴⁹ Piru chay wakingunaqam nirqan:

—Shuyay rikananchiq, mayá, ¿Eliyaschush rin shamuy washaq ichu mana? nishpa.

⁵⁰ Chaymandaqam Jisusqa suq kutinda jwirtita rimashpa, ispiritunda Dyusman mingashpa, wañurqanna. ⁵¹ Chay urasmi Dyuspa adurana wasimba kurtinanga anaqmanda urakaman ch'awpi ch'awpi llikikarqan. [Nuta: Chay ancha atun rrakta kurtinaqam chay Ancha Santisimu Kwartuta akraq chay Santu Kwartumanda.] Chay urasmi timblurpis karqan. Chaymi atun rumikuna limpu partikarqan. ⁵²⁻⁵³ Chaymandaqam Jisus wañushqanmanda kawsamuptinqa, chay mach'ayshina sipultura alma pambakashqanguna kich'akarqan. Chaymi Dyuspi kriyiq wañushqakunapis achka kawsamushpa, rirqanllapa Dyus akrashqan llaqta Jirusalinman. Chay Jirusalimbicam achka runakuna, warmikuna chay kawsamuqkunataqa rikarqanllapa.

* 27:35 Salmo 22.18 * 27:46 Salmo 22.1

⁵⁴ Kanan Jisus wañushqan urasqam kay pachapi timblur karqan. Chaymi chay kwi-daykaq kamachikuq suldaduqa yumbay suldadungunawan chayta rikashpa, tukuy chay mas kusaskuna pasaptinqa, ancha manchashpa nirqanllapa:

—Allibra q kay runaqa Dyuspa Churin kashqa, nishpa.

⁵⁵ Chaypim achka warmikunapis karumanda Jisusta chapaykarqanllapa. Paykunaqam Galiliya kashqanmandapacha payta yanapashpa, pullan shamushqallapa karqan. ⁵⁶ Chay warmikunamanda wakinningan karqan: Marya Magdalamanda kaq, Jakubupa Jusipa maman Marya, chay Sibidiyupa churingunapa mamambis.

Jisustam aparqanllapa pambaq

(Mk 15.42-47; Lk 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ Chay diya byirnis amsayaykaptinnam, suq kapuq runa Jusi shutiq shamurqan Pilatuman. Payqam Arimatiya llaqtamanda karqan. Paypismi Jisuspa yach'akuqnin karqan. ⁵⁸ Chaymi payqa Pilatuman rishpa, Jisuspa kwirpunda mañarqan. Chaymi Pilatuqa kamachikurqan, kwirpunda intrigananllapa Jusita. ⁵⁹ Chayshina Jisuspa kwirpunda intrigaptinqam, suq limpyu trapuwan liyashpa, aparqanna pambaq. ⁶⁰ Chay Jusi qam suq luma qagitapa pach'ambi mushuq mach'ayshina sipulturnata rurachishqa karqan. Chaymi payqa chay sipulturnapina kwirpunda kamakachishpa, suq atun rumiwan kirpashpa, rirqanna. ⁶¹ Chay mach'ayshinapa ñawpambim tiyaykarqanllapa chay Marya Magdalamanda kaq, tukayan Maryawan.

Suldadukunam Jisuspa kwirpunda kwidarqanllapa chay pambashqambi

⁶² Qayandin sabaduqam isrraylinu kurakunapa kamachikuqninguna farisiyu duktrinayukunawan rirqanllapa gubyirnu Pilatuta niq:

⁶³ —Taytitu, yuyanillapam chay alma llullakuq kawsaykashpa kayshina nishqanda: “Wañushpaqam kimsa diyaman rini kawsamuq”, nishpa. ⁶⁴ Chayri wakin suldaduykita kamachiy, riranllapa allita kwidaq chay pambakashqanman, kimsa diya kumplinangaman. Yach'akuqninguna imakish tutap shamushpa, chay kwirpunda surqoshpa, isrraylinu masiyllapata ingañanmanllapa: “Chay wañushqaqash kawsamushqana”, nishpa. Chayshinaqach'i mas piyur llulla kanman chay punta llulla rimashqanmandaq, nishpa.

⁶⁵ Chayshina niptinllapaqam, Pilatuqa nirqan:

—Mayá, chaypim suldadukuna. Paykunata apashpa, may atishqaykikaman ancha allita kwidachiyllapa, nishpa.

⁶⁶ Chayshina niptinmi, paykunaqa rishpa, chay mach'ayshina sipulturnapa kirpanan rumita ancha allita siñalarqanllapa suq silluwan, yach'ananllapa kunfurmi kashqanda. Chaymi chaypina suldadungunata dijarqan kwidanallapa.

28

Jisusmi wañushqanmanta kawsamurqan

(Mk 16.1-8; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Chay samana diya pasaptin, dmingu yaqqana achikyaptinmi, chay Marya Magdalamanda kaq tukayan Maryawan rirqanllapa Jisus pambakashqanman rikaq. ² Chay madrugadum ancha jwirti timblur karqan. Chay urasmi Tayta Dyuspa anjilnin syilumanda shamushpa, chay mach'ayshina sipulturnapa kirpashqan rumita ashuchishpa, sawambi tiyarqan. ³ Chay anjilmi rrilampagushina achikchakurqan. Mudanangunaqam ancha yuraq qasashina llipyarqan. ⁴ Kanan chay kwidakuq suldadukunaqam chay anjilta rikashpaqa, ancha manchashpa ch'apsikashpa, bulakashpa, wañushqashinana kidarqanllapa. ⁵ Chay anjilqam chay warmikunata nirqan:

—Ama manchayllapachu. Noqaqam yach'ani: Qamkunaqam chay kruspi wañushqa Jisusta maskaykangillapa, nishpa. ⁶ Mananam kaypichu. Pay nishqanshinam kawsamushqana. Shamuyllapa kay uku kamakachishqanman chapakuq. ⁷ Utqana rishpa, yach'akuqningunata niyllapa: “Jisusqam wañushqanmanta kawsamushqana. Ñawpaykillapatam prubinsya Galiliyaman riykan. Waqqinam ringillapa rikaq”, nishpa. Chay allip kaqtallam nishushqallapa kani, nishpa.

⁸ Chaymi chay warmikunaqa chay pambakashqanmanta dasna llugshirqanllapa. Chay anjilta rikashqanrayku manchashpapisti, ancha kushikushpa, kallpaylla rirqanllapa chay anjil nishqanda Jisuspa yach'akuqningunata willaq. ⁹ Chayshina riykaptinllapaqam, Jisusqa chay riykashqanllapapi das rikakushpa napaykurqan:

—Bwinus diyas warmisitakuna, nishpa.

Chaymi paykunaqa qemikashpa, ch'akingunata abrasashpa, Jisusta adurarqanllapa.

¹⁰ Kanan Jisusqa paykunataqa nirqan:

—Ama manchayllapachu. Ashwanri masayshina kaqkunaman riyllapa abisaq, paykuna rinanllapa prubinsya Galiliyaman. Waqqinam rinllapa rikawaq, nishpa. [Nuta: Jisus “Riyllapa masayshina kaqkunata abisaq” nishqanqam munan niyta paypa apustulhingunata rinanllapa abisaq.]

Suldadukunam chay pasashqambaq isrraylinu kurakunata abisarqanllapa

¹¹ Chay warmikuna noqaykunaman shamuykaptinqam, wakin kwidakuq suldadukunaga Jirusalinman rishpa, chay kamachikuq isrraylinu kurakunata willarqanllapa chay tukuy ima pasashqambaq. ¹² Chaymi chay kurakuna, kamachikuq ansyankunawan tandakashpa, kayshina parlarqanllapa: “¿Kananqa imatanam rurashunllapa?” nishpa. Chayshina parlashpaqam, suldadukunata achka qellayta pagarashpa nirqan:

¹³ —Amar rimayllapachu chay pasashqandaqa. Ashwan kayshina rimayllapaqa: “Noqaykuna puñunaykamanmi Jisuspa yach'akuqninguna tutup shamushpa, suwawashqallapa paypa kwirpunda”, nishpa. ¹⁴ Kay nishushqayshina rimaptikillapa, gubyirnu yach'aptinqam, noqaykuna paytaqa kriyichishaqllapa: Chay suldadukunaqam mana uchayugchu, nishpa. Chayshinam washashqaykillapa, qamkunata ama kastigashunan, nishpa.

¹⁵ Chaymi chay suldadukuna qellayta ch'askishpaqa, chay kunashqanshinana rimarqanllapa. Chay nishqandam achka isrraylinukuna kanangaman parlanllapa.

Jisusmi yach'akuqningunata kayshina mingarqan

(Mk 16.14-18; Lk 24.36-49; Jn 20.19-23; Ich 1.6-8)

¹⁶ Noqaykuna chay unsi yach'akuqninguna Galiliyaman rishpaqam, Jisus nishqan lumaman rirqayllapa. ¹⁷ Chay lumapi Jisusta rikashpaqam, adurarqayllapa. Piru wakin yach'akuqniy masiykunagam mana allita kriyishpa yuyarqanllapa: ¿Allipchuraq pay? nishpa. ¹⁸ Chaymi Jisusqa noqaykunaman qemikashpa, kayshina niwarqanllapa:

—Tayta Dyusqam ancha pudirniyuq kamachikuqta numbrawashqa, syilupi, kay pachapi kamachikunaypaq. ¹⁹ Chaymi kamachiykillapa, riyllapa yumbay nasyungunaman, runakunata, warmikunata yach'achiq, noqapi kriyishpa, yach'akuqniykuna kanambaq. Chay kriyiqkunataqa shutichiylapa Taytay Dyuspa shutimbi, noqapa shutiypi, Santu Ispiritupa shutimbi. ²⁰ Chayshina shutichishpaqar, yach'achiylapa tukuy kamachikushqayta kasunanllapa. Kay mundu ushyakaptimbismi, noqaqa tukuy tyimpu pullaykillapa rini kaq, nishpa.

Kaytallam iskbriykillapa.

SAN MARKUSMI JISUKRISTUPA BIDAMBAQ ISKIBIRIRQAN

¿Pitaq karqan San Markusqa? San Markusmi Birnabipa ayllun karqan. Payllam Jwan Markuspis shutirqan. Jirusalinmandam karqan (Ichus 12.12). Ayllun Birnabiwan, Pabluwan karu nasyungunaman rirqan, Jisukristupaq yach'achikuq (Ichus 13.5). Chay-mandaqam Pidruwambis purishpa, paymanda ancha allita yach'akurqan Jisukristupa bidambaq. Chay Pidrum Markuspaq nirqan: “Paymi churiyshina”, nishpa (1 Pidru 5.13). Masta yach'ananchiq Markuspaq, liyiyshunllapa: Ichus 12.25; 13.5; 13.13; 15.36-39; Kulusinsis 4.10; 2 Timutiya 4.11.

¿Pikunapaqmi iskibirirqan kay librutaqa? Kay librutaqam masta iskibirirqan mana isrraylinu kaqkunapaq.

¿Imaraykum iskibirirqan kay librutaqa? Chay tyimpupiqam mana kriyiqkuna Jisukristupi kriyiqkunata ancha qesachaykarqanllapa. Chaymi San Markusqa kay librutaqa iskibirirqan, kriyiq masingunata animachinan.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Kay librum yach'achiwanchiq Jisukristupa bidambaq, shutikushqanmandapacha syiluman rishqangaman.

Mk 1.1-13 niwanchiqllapa, Jwan Shutichikuq Jisukristuta shutichishqambaq, dyablu Jisusta munashqan tyintashqambaq.

Mk 1.14-7.23 niwanchiq, Jisukristu prubinsya Galiliyapi yach'achikushqambaq, milagrukunata chay prubinsyapi rurashqambaq.

Mk 7.24-9.50 niwanchiq, Jisukristu kimsa prubinsyaman riqshina yach'achikushqambaq, milagrukunata rurashqambaq.

Mk 10.1-11.10 niwanchiq, Jisukristu Jirusalinman riqshina yach'achikushqambaq, milagrukunata rurashqambaq.

Mk 11.11-13.37 niwanchiq, Jisukristu Jirusalimbi yach'achikushqambaq, milagrukunata rurashqambaq.

Mk 14.1-16.20 niwanchiq, Jisukristu padisishpa, wañushpa, kawsamushpa, syiluman rishqambaq.

*Jwan Shutichikuqmi chunchakunapi yach'achikuq
(Mt 3.1-12; Lk 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)*

¹ Kayshinam qallarín Dyuspa Churin Jisukristupa ancha shumaq nutisyanqa.

² (Jisukristu manaraq shamuptin kay pachamanmi, Tayta Dyuspaq suq rimaq karqanna. Paymi Isaiyas shutirqan.) Chay Isaiyasmi librumbi iskibrishqa karqan Taytanchiq Dyus Churinda kayshina nishqanda:

Qamba puntaykitam rini kach'aq suq runata, qambaq yach'achikunambaq, runakuna, warmikuna shumaqta ch'ayachishunanllapa.

³ Chaymi chunchakunapi ancha jwirtita rimashpa, kayshina rin yach'achikuq: “Uyakuyllapa, Siñurninchiqmi rinna shamug. Chayri shumaqtana kawsayllapa, pay shamuptin, allita ch'ayachinaykillapa. Chaqa uchaykillapata dijashpaqam, alabis allichaykangimanshina paypa ñanninda”, nishpa.*

⁴ Chay nishqanshinam allip karqan. Chaqa Taytanchiq Dyusmi Jisusmanda mas puntata Jwan Shutichikuqta kach'amurqan, Jisuspaq yach'achikunambaq. Chay Jwanmi chunchakunapi runakunata, warmikunata niq:

—Juyawayllapa, uchaykikunata dijashpa, Tayta Dyusta kasushpana, shutikuyllapa, chay uchaykikunamanda pirdunashunambaq! nishpa.

⁵ Chaymi Jirusalin llaqtamanda, tukuy chay prubinsyan Judiyamanda ancha achka runakuna, warmikuna chay chunchaman riqllapa, chay Jwanda uyaq. Kanan Jwanqam chay uchanda dijaqkunataqa rriyu Jurdambi shutichiq.

⁶ Chay Jwanqam chunchakunapim tiyaq. Kapanqam kamillupa millwanmanda kaq. Wach'ukunqam qaramanda kaq. Kanan payqam atun churqapkunata (churqakunata), myil di abijata mikushpa kawsaq. [Nuta: *Jwamba chay mudananqam Dyuspaq unay rimaqkunapa mudananashina karqan.*] ⁷ Payqam runakunata yach'achishpa niq:

—Dyusmandam rinna shamug suq ancha pudirniyuq maski noqamanda. Chay ancha kamachikuqpa ñawpambiqam noqaga mana nimachu kashaq. Chaymi nini, manam

* 1:3 Isaías 40.3; Malaquías 3.1

balinichu ni kriyadunshina llanqemba watunda paskanaypaq. ⁸ Chaqa noqaqam qamkunataqa yakuwan shutichiykillapa. Piru chay ancha baliq shamushpaqam, shutichishunqallapa Dyuspa Santu Ispiritumba pudirninwan, chay Santu Ispiritunwanna purinaykillapa.

Jwan Shutichikuqmi Jisusta shutichirqan

(Mt 3.13-17; Lk 3.21-22)

⁹ Jisusmi prubinsya Galiliyapa Nasarit llaqtanmanda rirqan Rriyu Jurdanman, Jwan shutichinambaq. ¹⁰ Chayshina Jwan shutichtinqam, Jisusqa yakumanda llugshiykashpa, anaqman chapakushpa, syiluta kich'akaykaqta rikarqan. Chaymandaqam rikarqan Dyuspa Santu Ispiritunda suq palumitashina syilumanda urangumushpa payman shamuqta. ¹¹ Chay urasmi syilumandapacha Tayta Dyus Jisusta nirqan:

—¡Ijitu! ¡Qam ancha kuyashqay Churiyqa kang! ¡Qamwanmi ancha kushikuni! nishpa.

Dyablum Jisusta munarqan tyintayta

(Mt 4.1-11; Lk 4.1-13)

¹² Chaymandaqam Dyuspa Santu Ispiritun suq chunchaman Jisusta aparqan. ¹³ Chay chunchapim Jisusqa 40 dias tukuyta tiyarqan, chukaru kita animalkunapa ukumbi. Chaypi kaptinmi, dyabluqa rikakurqan tyintanambaq. Chaymandaqam mana nimapi atishpa tyintaytaqa, Jisusqa ñawpanmanda ashushpa rirqan. Chaymandaqam Dyuspa anjilninguna shamushpa, tukuy imapi Jisusta yanaparqan.

Jisusmi rirqan Galiliyaman yach'achikuq

(Mt 4.12-17; Lk 4.14-15)

¹⁴ Chay Jwan Shutichikuqta karsilaptinmi, Jisusqa rirqan prubinsya Galiliyaman, Tayta Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuq. ¹⁵ Chaymi yumbayta nirqan:

—Tayta Dyusmi qamkunapa laduykimanna ch'ayamushqa, shumaqta kamachishunanllapa. Chayri qamkunaqa mana allikunata rurashqaykirayku syintishpa, Dyusta rruqayllapa pirdunashunambaq. Kanan paypi kriyishpa, allipta yuyakuyllapa: Taytanchiq Dyusmi munan washawayninchiqta, nishpa.

Jisusmi ch'usku runakunata qayarqan, paywan purinanllapa

(Mt 4.18-22; Lk 5.1-11)

¹⁶ Jisusmi chay prubinsya Galiliyapi ancha atun qoch'apa manyanda riykashpa, rikarqan ishkay masapura runakunata. Suqmi shutirqan Simun. Suqqam shutirqan Andris. Chaypim paykunaqa atarrayanwan piskaykarqan piskadukunata. ¹⁷ Paykunatam Jisusqa kayshina qayarqan:

—Shamuylapa noqawan purinayki. Qamkunaqam yach'angina piskadukunata piskayta. Noqaqam rini yach'achishuqllapa, runakunata maskashpa, yach'achinaykillapa, noqapi kriyinanllapa, nishpa.

¹⁸ Chaymi paykunaqa chay uras atarrayangunata dijashpa, Jisuswanna rirqan.

¹⁹ Riykashpallapa, ashla waqman ch'ayaykashpaqam, Jisusqa ishkay runa masta rikarqan. Paykunaqam Sibidiyupa churinguna karqan. Suqnin shutirqan Jwan; suqqam Jakubu. Paykunaqam yakupi puriq barkumba ukumbi atarrayangunata allichaykarqan.

²⁰ Paykunatapismi Jisus qayarqan, paywan pulla purinambaqllapa. Chaymi chay uras das paykunaqa taytanda dijashpa, rirqanllapa Jisuswan. Taytanqam chay barkupiq kidarqan wakin yanapakuqninwan.

Suq runapim dyablupa ispiritun tiyaq

(Lk 4.31-37)

²¹ Jisusqam chay runakunawan Kapirnewun llaqtaman ch'ayarqan. Chay llaqtapiqam samana diyapi sinaguga wasiman yaykushpa, chaypi yach'achikurqan. ²² Chaymi Jisus yach'achikuptinqa, chay uyaqkunaqa ancha ispantashqata uyarganllapa. Chaqa Jisusqam ancha yach'ayniyuq kamachikuq kashpa, mana yach'achikuqchu Muysispa liyningunata yach'achikuqshina. ²³ Chay sinaguga wasipiqam suq runapis karqan. Paypiqam suq millanaypaq dyablupa ispiritun tiyaq. Chaymi qayach'akurqan:

²⁴ —¡A! Qam Jisus Nasaritmada kaq, ¿ima kwintayuqtaq kang! pñachiwanaykiqa? ¿Ima, kayman shamushpachu, ringi chingachiwaqllapa? ¡Noqaqam riqsiyki! ¡Qamqam Dyuspa chay santu Churin kang! nishpa.

²⁵ Chaymi Jisusqa chay dyabluta anyashpa nirqan:

—¡Uyaray! ¡Lluqshiy kay runamanda! nishpa.

²⁶ Chayshina qatiptinqam, chay dyabluqa chay runata atakikunata qoshpa, ancha qayach'akushpa, ukunmanda llugshirqan. ²⁷ Kanan chayta rikashpaqam, chay runakunaqa

ancha ispanashqata chaparqanllapa Jisustaqa. Chaymandaqam paykunapura kayshina parlarqanllapa:

—¿Imataq kayqa? ¿Ima laya mushuq yach'achikuqtaq, ima laya kamachikuqtaq? ¡Rikay, paypaqam mana nimachu waq saqra dyablukunaqa! ¡Chaymi kamachiptinqa, das kasunllapa! nishpa.

²⁸ Jisus rurashqambaqmi das parlarqanllapa chay prubinsya Galiliyapa tukuy lugaringnapa.

Jisusmi Simun Pidrupa swigranda kach'akachirqan
(Mt 8.14-15; Lk 4.38-39)

²⁹ Lluqshishpa chay sinaguga wasimandaqam, Jisusqa chay Jakubuwan, Jwanwan rirqan Simumba, Andrispa wasinman. ³⁰ Chaypin Simumba swigranqa jibriwan kamapi qarqan. Chaymi Jisusta nirqanllapa:

—Simumba swigranmi qeshyaq, nishpa.

³¹ Chaymi Jisusqa chay warmiman qemikashpa, makinmanda rambashpa, shay-achirqan. Chayshina shayachiptinmi, das kach'akarqan. Chaymi chay warmiqa chay uras paykunataqa qararqan.

Jisusmi qeshyaqkunata kach'akachirqan
(Mt 8.16-17; Lk 4.40-41)

³² Chay diya rupay seqaykaptinmi, ancha achka runakuna, warmikuna tandakarqan Jisusman. Paykunaqam apamurqan yumbay qeshyaqningunata, Jisus kach'akachinan. Dyablukuna kamachishqan runakunatapis apamurqanllapa, dyablukunata paykunamanda wichukunambaq. ³³ Chay llaqtapi yumbay tiyaqkunam tandakashpa, Jisus kaykashqan pungupi undakarqanllapa. ³⁴ Jisusqam chaypiqa kach'akachirqan tukuy laya nanaywan kaqkunata. Suqkunamandapismi dyablukunata qatirqan. Chay dyablukunaqam yach'arqanllapa: Jisukristum Dyuspa Churin, nishpa. Piru Jisusqam mana nimatapis dijarqanchu, paypaq rimananllapaqa.

Jisusmi Galiliyapi yach'achikurqan
(Lk 4.42-44)

³⁵ Qayandin yaqqana achikyaykaptinmi, Jisusqa atarishpa, rirqan suq chunchaman, Tayta Dyusman mañakuq. ³⁶ Chay chunchapi kaykaptinmi, Simun Pidrupa chay suqkunawan rishpa payta maskaq, chaypi tarirqanllapa. ³⁷ Tarishpaqam, Jisusta nirqanllapa:

—Yumbaymi maskashuykangi, nishpa.

³⁸ Piru Jisusqam nirqan:

—Ashwan aku waq sirka llaqtakunaman, waqpipis yach'achikunaypaq. Chaqa chaypaqmi shamushqaqa kani, nishpa.

³⁹ Chaymi chay prubinsya Galiliyapa tukuy llaqtangunaman ch'ayashpaqa, sinaguga wasikunaman yaykushpa, yach'achikurqan. Dyablukunatapis runakunamanda qatirqan.

Jisusmi suq ismuykaq kwirpuyuq runata kach'akachirqan
(Mt 8.1-4; Lk 5.12-16)

⁴⁰ Suq diyam suq ismuykaq kwirpuyuq runa Jisusman shamushpa, ñawpambi qonqorikushpa rugarqan:

—¡Taytitu! Qamqam ancha pudirniyuq kang. Chayri qam munashpaqa, atingi kach'akachiwayta, nishpa.

⁴¹ Chaymi Jisusqa chay millanaypaq runata ancha llakipashpa, paypa sawanman makinda rurashpa nirqan:

—Noqam munani kach'akachishuyta. Kanalitan kach'akay, nishpa.

⁴² Chayta niptinllam, chay ancha fiyu qeshyayqa kwirpunmanda das chingarqan. ⁴³⁻⁴⁴ Chaymandaqam Jisusqa chay runata ancha kunarqan:

—Amakish pitapis ni maypipis parlachikungichu. Riy kuramanlla, allita rikashunan. Ufrindaykita apay Dyuspa adurana wasinman, Muysis kamachikushqanda ruramayki, yumban yach'anambaq: Waq runaqam kach'akashqana, nishpa.

⁴⁵ Piru waq runaqam mana rurarqanchu Jisus kunashqandaqa. Ashwanmi payqa rishpa, yumbayta parlachirqan:

—Jisusmi kayshina allita yanapawashqa, nishpa.

Chaymi Jisusqa manana atirqanchu llaqtakunapi yach'achikuyta, ancha achka qeshyaqkuna maskaptinllapa. Chaymi sawa chunchakunapina puriq. Chay chunchakunapi kaykaptimbismi, achka runakuna, warmikunaqa yach'arqanllapa. Chaymi Jisuspa ikinda ancha achkakuna tukuy maymanda chay chunchaman rirqanllapa.

2

Jisusmi suq runa wañushqashina kwirpuyuqta kach'akachirqan

(Mt 9.1-8; Lk 5.17-26)

¹⁻² Suq diyam Jisusqa kutirirqan chay Kapirnewun llaqtaman. Chaymi runakunaqa yach'ashpa: Chaypinam, nishpaqa, ancha achka tandakarqan, Jisusta rikananllapa. Chayraykum Jisus kashqanman undaptinllapa, manana ayparganchu chay wasiqa. Chaymi manana karqanchu lugar ni sawa pungupi. Ukupiqam Jisusqa Tayta Dyus kunashqanda yach'achikuykarqan. ³ Chay kashqanmanmi ch'usku runakuna suq runa wañushqashina kwirpuyuqta parapi apamurqanllapa. ⁴ Piru chay wasiman ch'ayachishpaqam, mana atirqanllapachu irpuyta uku Jisus kashqanman, ancha unda runakuna kaptin. Chaymi wasipa sawanman llugshishpa, tichunda ush'kushpa, chay ush'kutana chay qeshyaqtaqa wasakunawan parambi ishkichirqanllapa Jisusqa uku ñawpanman. ⁵ Jisusqam chayta rikashpaqa, yuyarqan: Ancharaq noqapi yuyakunllapa, nishpa. Chaymi chay qeshyaqtaqa nirqan:

—Ijitu, pirdunaykim uchaykikunamanda, nishpa.

⁶ Piru chay uku wasipiqam Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna tiyashpa, uyakuykarqanllapa. Paykunagam yuyarqan: ⁷ Kay Jisusqam yanga runalla. ¿Imaraykutaq kayshinaqa nin? ¡Chaqqa rikay! Dyusshina tukushpam, Tayta Dyusta burlaykan. Manam ni pipis atinchu uchakunata pirdunakuytaqa. Tayta Dyusllam chaytaqa atin rurayta, nishpa.

⁸ Jisusqam yach'arqanna chay runakuna yuyashqandaqa. Chaymi paykunata tapurqan: —¿Imaraykutaq qamkunaga chay mana baliqkunata yuyaykangillapa? ⁹ Mayá, ¿imataq mas trabajus ruranaypaq, ninaypaq: “Uchaykikunatam pirdunayki” ichu ninaypaq: “Noqam kach'akachiyki; atarishpa, paraykita tandashpa, riy”, nishpa? ¹⁰ Kananqam rini rikachishuq yach'anaykillapa: Tayta Dyus Jisusta pudirniyuqta numbrashqa, runakunata uchanganamanda pirdunanambaq, nishpa.

Chaymandaqam, chay runa wañushqashina kwirpuyuqta nirqan:

¹¹ —Atarishpa, paraykita tandashpa, apashpa, riy na wasikiman, nishpa.

¹² Chayshina kamachiptinllam, chay runaga dasna atarirqan. Chaymi paranda tandashpa, yumbay chapaykaptin, ñawpanllapata rirqan. Chay chapaqkunagam chayta rikashpaqa, ancha ispartarqanllapa. Chaymi Dyusta ancha alabashpa nirqanllapa:

—¡Manam nunka kay layataqa rikashqachu kanchiqllapa! nishpa.

Jisusmi qayarqan Libi shutiq runata

(Mt 9.9-13; Lk 5.27-32)

¹³ Chaymandaqam Jisusqa ririrqan chay ancha atun qoch'apa manyanman. Chaymambismi ancha achka runakuna, warmikuna tandakarqan. Chaymi chaypipis payqa paykunata yach'achirqan. ¹⁴ Chaymanda rigshina suq lugarta pasaqshinam rikarqan suq runa Libi shutiqta. [Nuta: Chay Libillam Matiyupis shutiq.] Payqam Alfiyupa churin karqan. Chay Libiqam tiyaykarqan kuntribusyun kubrakunan dispachumbi. Payta rikashpaqam, Jisusqa kayshina qayarqan:

—Shamuy, aku noqawan, nishpa.

Chaymi Libiqa chay uras atarishpa, Jisuswanna rirqan.

¹⁵ Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunawan rirqan Libipa wasinman mikuq. Chaypim karqanllapa wakin kuntribusyunda kubraquqkuna, suq laya uchayuq runakunapis. Chay uchayuqkunagam chay mesapilla tiyashpa, Jisuswan pulla mikuykarqanllapa. Jisuspa ikinda achka rikunapismi chaypiqa karqan. ¹⁶ Chaymi Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkuna, wakin farisiyu duktrinayuqkunaga chayta rikashpa, Jisuspa yach'akuqningunata tapurqanllapa:

—¿Imaraykum Jisusqa mikun waq kuntribusyunda kubraquqkunawan, waq uchayuq runakunawanqa? nishpa.

¹⁷ Piru Jisusqam uyarqan chay runakuna nishqandaqa. Chaymi paykunataqa nirqan:

—Mana qeshyaqkunagam mana munanchu ambikuqtaqa. Qeshyaqkunallam munan ambikuqtaqa. Chaymi noqaqa shamushqa kani kay uchayuqkunata washanaypaq. (Chayraykum paykunawan kani.) Piru manam shamushqachu kani washaq allita ruraq tukuqkunataqa, nishpa.

Jisustam ayunupaq tapurqanllapa

(Mt 9.14-17; Lk 5.33-39)

¹⁸ Suq diyam Jwan Shutichikuqpa yach'akuqninguna, ayunaykarqanllapa. Chay farisiyu duktrinayuqkunapismi ayunaykarqanllapa. Chaymi chayta rikaqkunaga Jisusman rishpa, payta tapurqanllapa:

—Jwan Shutichikuqpa yach'akuqninguna, chay farisiyukunapis ayunanllapa. ¿Imaraykutaq qamba yach'akuqnikikuna mana ayunanllapachu? nishpa.

¹⁹ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Manchu suq runa kasarashpaqa, kumpañirungunata kumbidan shamunambaq fyistanman. Chay kasaraq runa kumpañirungunawan fyistapi kushikuqkunaqam mana ayunanachu, ¿manachu? Chayshina yupaymi noqapa kumpañiruykunapis pullay kashpaqa, manaraq ayunanllapachu. ²⁰ Piru suq diyam (ch'iqniwaqkunaqa) paykunamanda rinllapa akrawaq. Chaypinam paykunapis rinllapa ayunaqqa.

²¹ Manam pipis mawka trapunda mushuq trapuwanqa rrimindanchu. Chaqa mushuq trapuwan rrimindaptinqam, chay mushuq rritasuqa qendishpa, ashwamba llikin mawka traputaqa. ²² Chayshinallam llullu binutapis rurashpa, mana wichunchiqchu mawka qara taligaman. Chaqa chay llullu binuqam qarwashpa, pach'yachin mawka qara taligataqa. Chayshinam pulla qesachakan binuwan qara taligaqa. Qara taligapismi llikikan. Chayri llullu binutaqa mushuq qara taligakunaman wichushun, chay qara chutakashpa, ama pach'yanambaq. [Nuta: Jisus chay mushuq yach'achikushqanqam chay llullu binushina. Isrraylinukunapa chay unay kustumbringunaqam chay mawka qara taligashina.]

Samana diyapim trigukunapa ispiqangunata pitirqanllapa

(Mt 12.1-8; Lk 6.1-5)

²³ Suq samana diyapim Jisusqa yach'akuqningunawan tarpudukunapa ukunda riykarqan. Chaymi chay yach'akuqninguna mallaqnashpa, pasaqshina trigukunapa ispiqangunata pitikushpa, qaqokushpa, mikurqanllapa. ²⁴ Chaypaqmi farisiyu duktrinayuqkunaqa Jisusta nirqanllapa:

—Muysismi kamachikushqa, samana diyapi ama trabajananchiq. ¡Rikay! Chay yach'akuqnikikunaqa trabajaykanllapa. Manam kasunllapachu Muysis nishqandaqa, nishpa.

²⁵ Chaymi Jisusqa chay farisiyukunata nirqan:

—¿Ima, manachu liyishqallapa kangi chay unay gubyirnu Dabid kumpañirungunawan mallaqnashpa rurashqandaqa? ²⁶ Chaqa payqam yaykurqan chay unay karpamanda adurana wasiman mikunata maskaq. Chay tyimpupim chay kura Abyatarqa mas kamachikuq isrraylinu kura kashpa, chay adurana wasita kwidaq. Chay adurana wasipi ufrinda tandakuna kaqmi kurakunapaqla karqan. Piru chay Dabidqam mana dirichuyuq kashpapis, chay ufrinda tandakunata mikushpa, chay kumpañirungunatapis qorqan mikunambaqllapa.*

²⁷ Jisusqam nirqambis:

—Dyusqam samana diyataqa runakunapaq rurarqan, paykunata yanapanambaq. Manam rurarqanchu samana diyataqa, runakunapa patrunninshina kanambaqqa. ²⁸ Noqaqam Dyusmanda Shamuq Runa kashpa, samana diyapa dwiñun kani. Chaymi atini kamachikuyta: Kaymi alli ichu kayqam mana allichu, samana diyapi rurananchiqqa, nishpa.

3

Jisusmi kach'akachirqan suq qendishqa makiyuq runata

(Mt 12.9-14; Lk 6.6-11)

¹ Suq samana diyapim Jisusqa ririrqan sinaguga wasiman. Chaypim karqan suq qendishqa makiyuq runa. ² Kanan wakinqam Jisustaqa mana shaykuq chaparqanllapa: ¿Ima, kay samana diyapinachu rin kach'akachiq kay qendishqa makiyuqtaqa? Chayta ruraptinqa dimandashun, nishpa. ³ Jisusmi chay qendishqa makiyuqtaqa nirqan:

—Atarishpa, shamuy kay ch'awpiyllapaman, nishpa.

⁴ Chaymi chay runa ch'awpiman riptinqa, Jisusqa yumbay chay runakunata tapurqan:

—Tayta Dyusqa, ¿imatam kamachiwanchiq, samana diyapi rurananchiqqa? ¿Allita rurananchiq ichu maluta? ¿Munanachu runapa bidanda washananchiq ichu wanchinanchiq? nishpa.

Chayshina Jisus tapuptinqam, chay runakunaqa uyaraplla (uyaralla) kidarqanllapa. ⁵ Piru Jisus nishqandaqam mana nimatapis munarqanllapachu intyindiyaqa. Chaymi Jisusqa ancha chapashqanshina malaganayashpa, chay qendishqa makiyuq runataqa nirqan:

—Chutay makikita, nishpa.

Chaymi chay runa makinda chutaptinqa, dasna allinyarqan. ⁶ Chayta rikashpam, chay farisiyu duktrinayuqkunaqa llugshishpa, gubyirnu Irudispa partidungunawan parlarqanllapa, Jisusta wanchinanllapa.

* 2:26 1 Samuel 21.1-6

Jisustam achka runakuna kish'kicharqanllapa

⁷⁻⁸ Jisusmi yach'akuqningunawan ririrqan chay ancha atun qoch'apa manyanman. Chaypi ancha shumaq milagrukunata rurariptinmi, achka runa, warmi yach'ashpa, chay prubinsya Galiliyapa llaqtangunamanda tandakarqanllapa Jisusman. Shamurqambismi prubinsya Judiyamanda, Jirusalin llaqtamanda, Idumiyamanda, Tirumanda, Sidunmanda, rriyu Jurdamba waq ladun chimbanmandapis Jisusta rikaq. ⁹⁻¹⁰ Chay runakuna, warmikunam ancha undarqan Jisus kashqanman. Chaymi yumbay qeshyaqkuna kach'akanambaq kumsanakuypa, waqmanda kaymanda chutakashpa, Jisusqa kapanda munashpa llamkayta, ancha kish'kiyachirqanllapa paytaqa. Chaymi Jisusqa yach'akuqningunata kamachirqan, yakupi puriq barkuta apamunanllapa, chay barkupi tiyashpa yach'achikunambaq.

¹¹ Kanan dyablupa ispiritunwan puriqkunam Jisusman shamushpa, ñawpambi qon-qorikurqanllapa. Paykunapim dyablukunapa ispiritunguna tiyarqanllapa. Chay dyablukunaqam Jisusta rikashpaqa qayach'akuqllapa:

—¡Qamqam Dyuspa Churin kangi! nishpa.

¹² Piru Jisusqam chay dyablukunataqa anyarqan uyarananllapa, ama chayshina rimanallapa.

Jisusmi yumbay yach'akuqninmanda dusita akrarqan, apustulninguna kanambaq (Mt 10.1-4; Lk 6.12-16)

¹³ Jisusqam suq lumapa sawanman llugshishpa, yach'akuqningunata qayarqan, payman shamunanllapa. ¹⁴ Riptinllapaqam, paykunamanda akrarqan dusi yach'akuqningunata, paywan pulla purinanllapa, suq lugarkunaman kach'aptin, pay nishqanda suqkunata yach'achinanllapa. [Nuta: Chay dusi akrashqangunaqam apustulninguna shutiqlllapa.] ¹⁵ Paykunataqam ancha pudirniyuqta rurarqan, atinambaqllapa qeshyaqkuna kach'akachiya, atinambaq dyablukunata runakunamanda qatiyta. ¹⁶ Chay dusi akrashqan runakunaqam kaykuna karqan: Suqmi shutiql Simun. Paypaqlam Jisukristuqa nirqan: “Paylla Pidrupis shutinga”, nishpa. ¹⁷ Ishkayqam karqan Sibidiyupa churinguna Jakubuwan masan Jwan. Paykunapaqmi Jisukristu nirqan: “Buwani rjismi shutingallapa”, nishpa. Chay shutingam rimaynimbiqa munan niyta: “Lanyashina rimayniyuqkuna”, nishpa. ¹⁸ Chay suqkunaqam shutiqlllapa: Andris, Filipi, Bartulu, Matiyu, Tumas. Suqqam karqan Alfiyupa churin Jakubu. Suqqam karqan Tadiyu. Suqqam karqan suq Simun. Payqam isrraylinu Kananista partidumanda karqan. ¹⁹ Suqqam karqan Judas Iskaryuti. Chay Judasmi suq tyimpumanda Jisusta randikurqan.

Wakin runakunam nirqanllapa: “Jisustash dyablu yanapan”, nishpa (Mt 12.22-32; Lk 11.14-23; 12.10)

²⁰ Jisusmi chay yach'akuqningunawan yaykurqan suq wasiman. Chaymambismi, ancha achka runa, warmi tandakarqan. Chaymi Jisusqa yach'akuqningunawan chay shamuqkunata yach'achishpa, yanapashpa, mana ni atirqanllapachu mikuyta. ²¹ Chayshina kaykaptinllapam, suqkuna rimarqanllapa:

—Jisusqash lukuyashqa, nishpa.

Chaymi Jisuspa ayllunguna chayta uyashpaqa, rirqanllapa Jisusta apamuq wasinman.

²² Kanan Muysispa liyningunata yach'achikuqkunam Jirusalin llaqtamanda Jisusman shamushpa, kayshina rimarqanllapa:

—Chay mas kamachikuq dyablu Bilsibupa ispiritunqam Jisuspi tiyan. Chaymi chay Bilsibu yanapaptin, payqa atin dyablukunata runakunamanda qatiyta. Manaqa manam atinmanchu qatiyta, nishpa.

²³ Chaymi Jisus chayta yach'ashpaqa, chay washan rimaqkunata qayashpa, kay kumparasyunda rurashpa nirqan:

—Chay dyablugam mana nunka atinmanchu pay mismuqa qatikayta suq runamandaqa. ²⁴ Chayshinallam suq nasyumbi tiyaqkunapis paykunapura pilyashpa, wanchinakushpaqa, ¿imashinam atinmanllapa kawsaytaqa? ²⁵ Chayshinallam suq ayllupi paykunapura wanchinakushpaqa limpuna chinganmanllapa. ²⁶ Chayshinallam dyablupis mana munanachu pay mismu wanchikaytaqa. Chayshina wanchikashpaqach'i, chinganmanna.

²⁷ Kaytapis uyayllapa: Suq ladrungam mana dasqa atinchu qoch'iya imangunata suq ancha wapu runataqa. Ashwanmi puntata chay wapu runawan pilyan binsinangaman. Chayshina binsishparaqmi, alli alli ch'aqnashpa, atin imangunata qoch'iyaqa. (Chay runashinam noqapis dyabluta binsishpa, runakunata, warmikunata qoch'ini washanaypaq, nishpa.)

28-30 'Dyuspa Santu Ispiritunmi Jisukristuta ancha yanaparqan achka milagrukunata runanambaqqa.) Piru wakin runakunaqam Jisuspaq rimaykarqanllapa: "Jisustaqaq dyablu yanapaykan", nishpa. Chaymi Jisukristuqam chay rimaqkunataqa nirqan:

—(Chayshina kuntrayta rimashpaqam, Dyuspa Santu Ispiritumbaqa "dyablum" niykangillapa.) Alliptam niykillapa, runakuna allipta mañakuptinmi, Taytanchiq Dyus tukuy laya uchangunata, mana baliq rimashqangunata rin pirdunaq. Piru mayqan runa Santu Ispiritumbaqa niptin: "Chayqam dyablu" nishpaqam, chay runataqa Taytanchiq Dyusqa mana nunka rinchu pirdunaq, nishpa.

Jisuspa masangunam mamanwan payman ch'ayaraqanllapa

(Mt 12.46-50; Lk 8.19-21)

³¹ Jisus chay wasipi kaykaptinmi, maman masanguna chayman ch'ayashpa, sawaman-dalla Jisusta qayachirqan. ³² Chaymi Jisuspa ladumbi tiyaykaqkunaqa paytaqa nirqanllapa:

—Mamaykiwan masaykikunash sawapi shuyashuykangillapa, nishpa.

³³ Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Pitaq mamay? ¿Pitaq masaykunaqa?

³⁴ Chaymendaqam rridurnimbi kaqkunata chapashpa nirqan:

—Qamkunam mamay, masaykunaqa kangillapa. ³⁵ Chaqa Tayta Dyus munashqanda kasuqkunam mamay, masaykuna, paniykunaqa, nishpa.

4

Jisukristum suq kumparasyunda rurarkan tarpukuqwan

(Mt 13.1-9; Lk 8.4-8)

¹ Suq diyam Jisus ririshpa chay atun qoch'apa manyanman, yach'achikurirqan. Chaymambismi ancha achka runa, warmi tandakarqan, payta uyanambaq. Chaymi kish'kichaptinllapa, Jisusqa yakupi puriq barkuman llugshishpa, barkumandana paykunata yach'achirqan. Paykunaqam manyapilla kidashpa uyarqanllapa.

² Chaymi Jisusqa achka laya kumparasyunda rurashpa, kayshina yach'achikurqan:

³—Mayá, kayta uyawayllapa: Suq runam rirqan tarpukuq. ⁴Chaymi tarpukushpa, simillanda shikwaptinqa, wakin simillaqa ñanman ishkirqan. Chay simillitadam pishqokuna shamushpa limpu pallarqan. ⁵Wakin simillaqam kaskajuman ishkirqan. Chaymi chay simillaqa sawapilla kashpa, wayralla wiñarqan. Piru kaskaju kashqanraykum, mana ch'upakurqanchu ukukamanqa. ⁶Chaymi rupayaptinqa, das chakirqan, mana ukukaman ch'upakushqanrayku. ⁷Wakin simillaqam kashakunapa ukunman ishkirqan. Chaymi wiñaykaptinqa, kashakuna maqaptin, limpu chingarqan. Manam nimatapis puqorqanchu. ⁸Piru wakin simillakunaqam allin allpaman ishkirqan. Chaykunaqam shumagta wiñashpa, allita puqorqan. Wakinqam kada simillita 30 granusta puqorqan. Wakinqam 60 granusta puqorqan. Piru wakinqam syin granusta puqorqan. ⁹¡Chayri qamkuna rinriyuqkuna, allita uyawayllapa kay nishushqayta!

Kayraykum Jisusqa achka kumparasyunda rurashpa yach'achikurqan

(Mt 13.10-17; Lk 8.9-10)

¹⁰ Chay achka runakuna riptinqam, Jisusqa chay dusi akrashqangunawan, wakin yach'akuqningunawan kidarqan. Chaymi paykunaqa Jisusta tapurqanllapa:

—¿Imaraykutaq kumparasyunwan yach'achikungi? Chay nishqaykiqa ¿imam munan niyta? nishpa.

¹¹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Taytay Dyuslla yuyashqandam qamkunataqa yach'achiyki: Kayshinam ancha shumagta rini kamachikuq, nishpa. Piru manam balinchu chay mana munaq kriyiqkuna chaypaq yach'ananllapaqa. ¹²Chaymi achka kumparasyunwanlla yach'achikuni, paykunaga chapashpa, uyashpapis, ama allita intyindinanllapa. Chaqa manam balinchu, paykuna amalas noqapi kriyishpa, uchangunamada pirdunadu kanambaqqa, nishpa.

Jisukristum chay kumparasyunda intyindichikurqan

(Mt 13.18-23; Lk 8.11-15)

¹³ Jisukristum chay yach'akuqningunata nirqambis:

—¿Ima qamkunapischu mana intyindishqa kangi chay kumparasyundaga? Chayshina mana intyindishpaqa, ¿imashinataq ringillapa intyindiq suq kumparasyungunawan yach'achikuptiyqa? ¹⁴Suq runa Dyus nishqanda yach'achikuqqam chay tarpukuq runashina. Chaymi yach'achikushqanqa chay similla shikwashqanshina. ¹⁵Wakin runakunaqam ancha angu shunqoyuqkuna chay angu ñanshina. Chaymi dyabluqa paykunaman rishpa, uyakushqanda limpu qonqachin. Chaqa dyabluqam chay

pishqokuna simillata ñanmanda pallaqkunashina. ¹⁶⁻¹⁷ Chay kaskaju ch'akraqam yach'achiwanchiq chay das disanimakaqkunapaq. Chaqa paykunaqam Dyuspa shumaq nutisyanda uyashpaqa, kushikushpa das kriyinnllapa. Piru manam allitachu noqapiqa yuyakunllapa. Chaymi noqapi kriyishqanrayku qesachadu kashpaqa, das disanimakashpa, manana munanllapachu noqapi kriyiytaqa. ¹⁸ Wakin runakunaqam chay kashpa ukumbi tarpudu wiñaqkunashina. Chaqa paykunaqam Dyus nishqanda uyashpa, das ch'askinnllapa. ¹⁹ Chaymandaqam kay mundupa imangunapaq llakishpa, tukuy imayuc munashpa kayta, Dyusta das qonqanllapa. ²⁰ Piru wakinqam Dyus nishqanda uyashpa, ch'askishpaqa, allipta paypi yuyakunllapa. Chaymi paykunaqa chay similla allin allpapi wiñaqkunashina. Chaqa Dyusta kuyashpa, kasushpam, shumaqta kawsanllapa. Chaymi paykunaqa chay similla 30 puqoqkunashina. Wakinningam Dyusta masta kuyashpa, chay similla 60 puqoqkunashina. Llalli wakinqam Dyusta masta kuyashpa, chay similla syin puqoqkunashina.

Jisusmi suq kumparasyunda ruraraqan michawan
(Lk 8.16-18)

²¹ Kay kumparasyunda rurashpapismi, Jisusqa yach'achikurqan:

—Mayá, ¿suq michataqachu ruranchiqman suq kajumba waranman ichu suq kamapa waranman? Manám. Ashwanmi altupi ruranchiqqa, allita achikchakunanaqa. ²² Chayshinallam yumbay pakadu kaqqam suq diyaqa manana pakaduchu rin kaq. Ashwanmi achka runakuna chay mana yach'ashqangunata rinllapa yach'aq. ²³ Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa, allita uyawayllapa kay nishushqayta, nishpa.

²⁴ Chaymandaqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Allita kasuyllapa kay uyakushqaykita. Qamkuna allita kasuwaptikiqam, Taytanchiq Dyusqa masta rin yach'achishuqllapa. ²⁵ Allita uyawayllapa, chay allita yach'akuqtaqam Dyusqa masta rin yach'achiq. Piru chay mana allita uyakuqtaqam chay ashla yach'akushqandaqa limpu rin qonqachiq.

Jisusmi suq kumparasyunda ruraraqan tarpudu wiñaqwan

²⁶ Kayshinapismi Jisusqa yach'achikurqan:

—Taytanchiq Dyusta ancha achka runakuna, warmikuna shumaqta kasushpaqam, suq tarpudushina rin kaq. Chaqa suq tarpukuqgam simillanda ch'akrambi tarpushpaqa, chaypina dijan wiñanambaq, ¿manachu? ²⁷ Chaymandaqam chay dwiñuqa ch'akranmanda rishpaqa, puñun, rikch'akan. Manam yach'anchu, imashinam wiñan chay simillaqa, nishpaqa. ²⁸ Piru chay simillaqam gustunlla wiñashpa, allpamanda llugshin. Chayshina wiñashpa atunyashpaqam ispiqanna. Chaymandaqam chay muritungunaqa qarwanna. ²⁹ Chayshinam kusicha tyimpuqa ch'ayamunna. Chaymi runakuna rinna syigaq. [Nuta: Chayshina yupaymi Dyuspaq yach'achikuptinchiq, mas achka runakuna, warmikuna payta kasuykan.]

Jisusmi suq kumparasyunda ruraraqan ñapushpa murunwan

(Mt 13.31-32; Lk 13.18-19)

³⁰ Jisusqam nirqambis:

—¿Ima mas kumparasyunda rurashpam, atini qamkunata yach'achishuyta: “Taytanchiq Dyustam ancha achka runakuna, warmikuna shumaqta rin kasuq”, nishpa? ³¹ Chayqam ñapushpa murunshina rin kaq. Chaqa chay ñapushpa murunqam yumbay simillamanda mas uchulita, ¿manachu? ³² Piru allpapi pambakashpaqam, uchulita kashpapis, atunda wiñan yumbay yurakunata binsishpa. Kanan ancha achkatam rikrakun. Chay rikrangunapim pishqetukunapis tiyashpa llandukun. [Nuta: Chay ñapushshinam Dyusta kasuqkunaqa ashlika kashpapis, ancha rinllapa achkayaq.]

Jisusqam achka kumparasyunwan yach'achikurqan

(Mt 13.34-35)

³³ Jisusmi chayshina achka kumparasyunwanlla yach'achikurqan, chay uyaqkuna may intyindinangaman. ³⁴ Piru yach'akuqningunatallam intyindichiq chay kumparasyungunapaq.

Jisusmi wayrata, yakuta qasillachirqan

(Mt 8.23-27; Lk 8.22-25)

³⁵ Chay diyallam yaqqana tutayaykaptin, Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

—Aku kay atun qoch'apa waq ladu chimbanman, nishpa.

³⁶ Chaymi paykunaqa, runakunata dijashpa, yakupi puriq barkupi Jisusta aparqanllapa. Wakin barkukunapipismi runakunaqa pullan rirqan yapachashpa. ³⁷ Piru riykaptinllapam, ancha jwirtita wayrarqan. Chaymi yakuqa ancha maqchikamushpa chay barkuman undaykarqanna. ³⁸ Chay barkupiqam Jisusqa iki ladupi suq sawanapa sawambi umanda

rurashpa puñuykarqan. Chaymi chay yach'akuqningunaqa utqaymaya rikch'achishpa, Jisusta nirqanllapa:

—¡Ay, Taytitu! ¡Yakumanmi seqaykanchiqna! ¿Ima, manachu noqaykunata llakipawangi? nishpa.

³⁹ Chaymi Jisusqa atarishpa, wayrata, yakuta jwirtita rimashpa kamachirqan:

—¡Qasillay! nishpa.

Chayshina kamachiptinqam, chay wayra, tukuy chay yaku maqchikamuykaq limpu qasillarqan. ⁴⁰ Chaymandaqam chay yach'akuqningunata nirqan:

—¿Imaraykutaq qamkunaqa mancharqaykillapa? ¿Ima manachu allita noqapi yuyakungillapa? nishpa.

⁴¹ Chaymi chay yach'akuqningunaqa ancha manchashqata paypura kayshina parlarqanllapa:

—¿Ima laya runataq kay Siñurninchiqua? ¡Rikay, wayrawan yakuta kamachiptinqa, das kasun! nishpa.

5

Suq luku runam kadinakunata pitirqan

(Mt 8.28-34; Lk 8.26-39)

¹ Chayshina rishpaqam ch'ayarqanllapana waq chimba Gadara lugar shutiqmanna.

² Chay yakupi puriq barkumanda llugshiptinllapaqam, Jisuspa ñawpanman kallpaylla ch'ayarqan suq luku runa dyabluwan puriq. ³ Chay runaqam pantyungunapi tiyaq. Kanan ancha jwirsayuqmi kaq. Chaymi kadinakunawan watashpapis, mana pipis atiqchu suji-taytaqa. ⁴ Sujitananllapa yuyashpam, kutin kutin makingunamanda ch'akingunamanda kadinakunawan ch'aqnaqlapa. Chayshina ruraptinllapapismi, chay runaqa kadinaku-nata limpu pitishpa, maytapis riq. ⁵ Chay runaqam punchawnindin, tutapnindin qaqakunapi, pantyungunapi qayach'akushpa puriq. Kanan rumikunawanmi paylla chankakashpa limpu chuqrikaq. ⁶ Chay runaqam karumanda Jisusta rikashpa, kallpaylla rishpa, ñawpambi qonqorikurqan. ⁷⁻⁸ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Qam, dyablu mana baliq, llugshiy kay runamanda, nishpa.

Chayshina niptinqam, chay dyabluqa kayshina qayach'akurqan:

—¿Imapaqmi noqamanqa mitikungi qam anaq altu Dyuspa Churinga? ¡Yush'ayku, amar gesachawaychu! nishpa.

⁹ Chayshina qayach'akushpa niptinqam, Jisusqa tapurqan:

—¿Imataq shutingi? nishpa.

Chaymi dyabluqa nirqan:

—Noqaykunaqam shutini Manada, ancha achka kashqayllaparayku, nishpa.

¹⁰ Chay dyablukunaqam kutin kutin Jisusta rrugarqan:

—Yush'ayku, kay lugarmandaga ama qatiwayllapachu, nishpa.

¹¹ Chay qaqapa ladumbim ancha achka kuchikuna mikuykarqan. ¹² Chaymi dyabluku-naqa Jisusta rrugarqan:

—Kach'awayllapa, waq kuchikunaman yaykunayllapa, nishpa.

¹³ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Mayá, riyllapa, nishpa.

Chaymi dyablukunaqa runamanda llugshishpa, kuchikunamanna yaykurqan. Yaykuptinllapaqam, kuchikunaqa chay qaqamanda kallpashpa, limpu qaqayashpa, yumbaynin yakuman seqashpa, ch'uqashpa wañurqanllapa. Chay qaqayaq kuchikunaqam ishkey milch'i karqan.

¹⁴ Chaymi chay kuchikunata michiqkunaqa ancha manchashpa kallparqanllapa abisakuq:

—Jisukristum kay kusaskunata rurashqa, nishpa.

Paykunaqam abisarqan ch'akrapi kaqkunata, llaqtapi kaqkunata. Chaymi ancha achka runakuna, warmikuna shamurqanllapa rikaq, mayá, ¿imash kashqa? nishpa. ¹⁵ Chayshina ch'ayamushpaqam, chay runataqa rikarqanllapa manana lukutachu. Ashwanmi ka-panda rurakushpana, Jisuspa ladumbi shumaqta tiyaykarqan. Chaymi chay runakuna, warmikuna chayshina rikashpaqa, anchana mancharqanllapa. ¹⁶ Chay michidurku-naqam chay lukupaq, chay kuchikunapaq manyaqlla paykunata parlachirqanllapa. ¹⁷ Chaymi chay shamukunaqa Jisusta ancha rrugarqanllapa, llugshinan paykunapa lugarninmanda.

¹⁸ Kanan Jisus yaykuptin barkumanqam, chay kach'akashqa runaqa ancha rrugarqan, pullan rinambaq. ¹⁹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Noqawan rinaykimandaqam mas allin aylluykikunawan wasikiman rinayki. Rishpaqa, paykunata parlachiy Dyus llakipashushpa yanapashushqambaq.

²⁰ Chaymi chay runaqa rishpa, dyis llagtakunapa prubinsyambi kayshina parlachikurqan: “Jisusmi ancha yanapawashqa” nishpa. Kanan yumbay uyaqkunaqam ancha ispantashqata kushikurqanllapa.

Jisusmi suq warmita kach'akachishpa, Jayrupa chinanda kawsachimurqan
(Mt 9.18-26; Lk 8.40-56)

²¹ Jisusmi kutirirgan yakupi puriq barkupi atun qoch'apa suq ladun chimbanchan. Chaypipismi ancha achka runakuna, warmikuna tandakarqan, payta uyanambaq. ²² Paykunawan kaykaptinmi, sinaguga wasipa suq kamachikuqnin chayman ch'ayamurqan. Chay runaqam Jayru shutiq. Paymi Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, ²³ kayshina rrugarqan:

—Taytitu, suq faburta ruraway. Chinaymi wañuykanna. Akur makikita sawambi rurashpa, kach'akachinayki, ama wañunambaq, nishpa.

²⁴ Chaymi Jisusqa paywannan rirqan. Chayshina riykaptinqam, ancha achka runakuna, warmikuna ikinda rishpa, ñambiqa Jisusta kish'kicharqanllapa.

²⁵ Chay ikinda riqkunapim suq qeshyaq warmi karqan. Chay warmitaqam dusi watakuna tukuyta yawar mana dijarqanchu. ²⁶ Chaymi ambikuqkunaman rishpa ancha ñakarqan. Kanan qellaynindapisimi limpuna ushyashqa karqan. Piru manam nimatapis kach'akarqanchu. Ashwanmi mastana ashwambayarqan. ²⁷⁻²⁸ Chaymi payqa Jisuspaq uyakushpa, yuyarqan: ¿Imanayraq Jisuspa kapitanda llamkayman kach'akanaypaq? nishpa. Chaymi runakunapa ukundalla rishpa, ikimanda aypakushpa, kapanda llamkarqan. ²⁹ Chay llamkashqan urasllam yawarqa das dijarqan. Chaymi kwirpundaqa kach'akashqatana tantiyarqan. ³⁰ Piru Jisusqam pudirnin llugshiptinqa, yach'arqanna. Chaymi ikiman tikrakashpa tapukurqan:

—¿Pitaq kapayta llamkashqa? nishpa.

³¹ Chayshina tapukuptinmi, chay yach'akuqningunaqa nirqan:

—Rikay, achka runakunam kish'kichashuykangi. ¿Chaychu ningi: “¿Pitaq kapayta llamkashqa?” nishpaqa?

³² Piru Jisusqam yumbayta ancha chaparqan, yach'anambaq, ¿Pim kapayta llamkashqa? nishpa. ³³ Chaymi chay warmiqa yuyarqan: Noqapaqmi chapakuykan, nishpa. Chaymi manchaywan ch'apsikashpa rirqan, ñawpambi qonqorikushpa, tukuy ima pasashqanda Jisusta niq. ³⁴ Jisusqam chay warmita nirqan:

—Ijita, noqapi yuyakushqaykiraykum kach'akashqana kangi. Kushikushpana riy. Chaqa chay qeshyaynikimandam ringi kach'akashqana kidaq, nishpa.

³⁵ Chayshina Jisus chay warmiwan parlanangamanmi, chay Jayrupa wasinmanda abisuwan ch'ayamushpallapa, Jayruta nirqan:

—Chinaykiqam wañushqana. Akuna. Amana piñachiychu kay yach'achikuq siñurtaqa, nishpa.

³⁶ Piru chay nishqanllapata mana kasushpam, Jisusqa Jayruta nirqan:

—Ama manchaychu. Yuyakuylla noqapi, nishpa.

³⁷ Chayshina nishpaqam, Jisusqa chay ikin riqkunataqa manana aparqanchu yumbaytaqa. Aparqanqam Jayruta, Pidruta, Jakubuta, masan Jwandalla. ³⁸ Chayshina Jayrupa wasinman ch'ayashpaqam, uyargan ancha waqashpa yupakuykaptinllapa. ³⁹ Chaymi Jisusqa yaykushpa uku wasinman nirqan:

—¿Imapaqmi kunyallaqa waqaykangillapa? Chinaqam mana wañushqachu. Puñuykanllam, nishpa.

⁴⁰ Chayshina niptinqam, chaypi kaqkunaqa Jisusta asiparqanllapa. Piru Jisusqam yumbay ukupi kaqkunata sawaman surqoshpa, chay chinapa taytanda, mamanda apashpa, chay kimsa pullan riqkunawanlla yaykurqan chay alma kashqanmanqa.

⁴¹ Chaymandaqam chinata makinmanda piskashpa nirqan:

—Talita kumi.

Chay nishqanqam rimaynimbiqa munan niyta: “Chinita, qamtam niyki, jatarimuy!” nishpa.

⁴² Chaymi chinaqa chay uras wañushqanmanda atarishpa purirqanna. Payqam dusi watayuy karqan. Chay rikaqkunaqam ancha ispantarqanllapa. ⁴³ Piru Jisusmi paykunataqa ancha jwirtita kamachirqan, ama pitapis chaytaqa parlachinanllapa. Nirqam-bismi chay chinata qarananllapa.

6

Jisustam Nasaritpi disprisyarqanllapa
(Mt 13.53-58; Lk 4.16-30)

¹ Chay llaqtamandaqam Jisusqa uywakashqan llaqta Nasaritmanna kutirgan. Yach'akuqningunapismi pullan rirqanllapa. ² Chaypiqam samana diya ch'ayamuptinqa, Jisusqa yach'achikuylarqan sinaguga wasipi. Chaymi achka llaqta masinguna uyashpaqa, ancha chapashqanshina rimarqanllapa:

—¿Maypitaq waq imaqa chaykunataqa yach'akushqa? ¿Ima yach'ashqandataq yach'achiwanchiq? ¿Imashinataq waq runaqa milagrukunataqa rurun? ³ Chaqa waqqam chay karpintiru. Maryapa ullqo wawan. Jakubupa, Jusipa, Judaspa, Simumba masanmi kay runaqa. Paningunapismi noqanchiqkunawan kay llaqtapi tiyanllapa.

Chayshina nishpam, ancha rimarqanllapa. Kanan paykunaqam mana munarqanllapachu Jisusta uyaytaqa. ⁴ Chaymi Jisusqa nirgan:

—Yumbay llaqtakunapi Dyuspaq rimaqkunataqam shumaqta ch'askinllapa. Chay rimaqkunapa llaqta masingunalla, ayllunguna, wasimbi tiyaqkunallam mana shumaqtachu ch'askinllapaqa.

⁵ Chaymi payqa chay Nasarit llaqtambiqa manana atirqanchu achka milagrukunata ruraytaqa. Wakin qeshyaqkunapa sawambi makinda rurashpam kach'akachirgan.

⁶ Chaypaqmi Jisusqa ancha yuyarqan: ¿imaraykutaq kay llaqta masiykunaqa mana munanchu noqapi yuyakuytaqa? nishpa.

Chaymandaqam Jisusqa chay sirka llaqtitakunamanna rirqan yach'achikuq.

Jisusmi chay dusi apustulningunata kach'arqan, Dyuspaq yach'achikunanllapa
(Mt 10.5-15; Lk 9.1-6)

⁷ Jisusqam chay dusi apustulningunata qayashpa kamachirgan, ishkay ishkay rinanllapa yach'achikuq. Pudirninda paykunataqa qorqan, dyablukunata runakunamanda qatinanllapa. ⁸ Paykunatam kamachirgan:

—Ñanda rinaykillapaqa, ama nimatapis apayllapachu. Kadunu suq qeru burdundalla apayllapa. Alfurjata, fiyambrita, qellayta ama apayllapachu. ⁹ Llanqekushpalla sapalan kapaykiwanlla riyllapa. Ama apayllapachu ishkay kapaykitaqa. ¹⁰ Pusadata tarishpaqa, chaypilla kidayllapa, chay llaqtamanda rinaykikaman. Ama tiyayllapachu suq wasipi suq wasipiq. ¹¹ Piru mayqan llaqtapi mana munaptinllapa ch'ayachishuyta, ama kidayllapachu chaypiqa. Piru chay llaqtamanda rinaykillapaqa llanqekimanda allpata ch'apsishpa riyllapa, ama ni allpanda apanaykillapa, yach'ananllapa: Paykunaqam manana kwintayugchu noqanchiqkunawanqa, nishpa. Alliptam niykillapa, chay fyirusyashukunaqam jwisyu diya ch'ayamuptinqa, chay Sudumawan Gumurra llaqtakunamanda mas kastigadu rinllapa kaq, nishpa.

¹² Chayshina kamachiptinmi, paykunaqa rishpa, runakunata, warmikunata yach'achirgan, uchanllapata dijashpa, Dyustana kasunambaqllapa. ¹³ Paykunaqam qatirgan achka dyablukunatapis. Qeshyaqkunapa sawanman asiytita rurashpam, paykunatapis kach'akachirgan.

Gubyirnu Irudismi Jwan Shutichikuqta wanchichishqa karqan
(Mt 14.1-12; Lk 9.7-9)

¹⁴ Chay llaqtakunapa gubyirnun Irudismi Jisuspa famanda yach'arqan, yumbay parlaptinllapa. Chay famata yach'ashpaqam nirgan:

—Alma Jwan Shutichikuqmi wafushqanmanda kawsamushqana. Chaymi chay milagrukunata atin rurayta, nishpa.

¹⁵ Suqkunaqam niqllapa:

—Dyuspaq rimaq chay alma Eliyasmi kawsamushpa, Jisusna shutin, nishpa.

Wakinqam niqllapa:

—Payqam Dyuspaq suq mushuq rimaq kanman, chay unay rimaqkunashina, nishpa.

¹⁶ Gubyirnu Irudisqam chaykunata yach'ashpaqa nirirgan:

—Chay Jisusqam alma Jwan Shutichikuq. Manchu noqaqa umanda pitichirqay. Chay almam kananqa kawsamushqa, nishpa.

¹⁷⁻¹⁸ Chaqa chay alma Jwan Shutichikuq kawsaykaptinraqmi, chay gubyirnu Irudisqa masan Filipa warmin Irudiyasta purichiykarqan. Chaymi Jwan Shutichikuqqa mana manchashpachu, anyashqa karqan:

—Manam balinchu masaykipa warminwan kanaykiqa, nishpa.

Chaymi Irudisqa Jwandaqa karsilachishpa, kamachirqan kadinakunawan watananllapa. ¹⁹ Kanan chay warmi Irudiyasmi Jwan Shutichikuqtaqa ancha ch'iqnishpa, munarqanna wanchiyta, piru manam atirqanchu wanchiytaqa. ²⁰ Chaqa Irudisqam Jwanda washashpa, chay warmin Irudiyasta nirqan:

—Ama wanchishunchu, nishpa.

Chaqa payqam Jwanda ancha rrispitashpa yuyarqan: Jwanqam ancha allin runa. Dyus-tam ancha allita kasun, nishpa. Chaymi Jwan yach'achikuptin, chay gubyirnu Irudisqa uyashpa yuyarqan: ¿Kasushaqchu ichu mana? nishpa. Chayshina yuyashpapismi, ancha gustarqan uyaytaqa.

²¹ Piru suq diyam chay warmi Irudiyasqa illuki kayshina rurarqan. Gubyirnu Irudisqam chay prubinsya Galiliyapa yanapakuq awturidarningunata, mas kamachikuq suldadun-gunata, suq laya ancha baliq runakunata kumbidarqan, diyambaq shamuptin, fyistata rurananllapa. ²² Chaymi chay diyambaq kumbidashqangunawan mesapi mikuykaptinqa, chay Irudiyaspa chinan ñawpanllapapi ancha dansarqan. Chayshina dansaptinqam, ancha gustarqan chay Irudistaqa. Chaymi chay Irudisqa intinadanda nirqan:

—Imatapis mañaway. Ima mañawashqaykitam qoshqayki, nishpa.

²³ Chayshinam ancha jurashpa nirirqan:

—Mañawaylla. ¿Imatam munangi? Noqagam tukuy ima munashqaykita qoshqayki. Tukuy imay kaqmandam midya partita atini qoshuyta, nishpa.

²⁴ Chaymi chinaqa llugshishpa, maman Irudiyasta tapurqan:

—¿Imataraq mañayman? nishpa.

Chaymi mamanga nirqan:

—Mañay, Jwan Shutichikuqpa umanda suq platupi qoshunambaq, nishpa.

²⁵ Chaymi chinaqa utqaymaya kallpashpa, yaykurishpa, gubyirnutaga nirqan:

—Jwan Shutichikuqpa umanda suq platupi kanalitan qoway, nishpa.

²⁶ Chayta mañashqanraykum, gubyirnu Irudisqa limpu malaganayarqan. Piru yanapakuq awturidarkunapa ñawpambi jurashqanraykum, mana munarqanchu chinata ñigaytaqa.

²⁷ Chaymi suq suldadunda kamachirqan, rishpa karsilman, Jwamba umanda apamunambaq. ²⁸ Chaymi chay suldaduqa rishpa, Jwamba umanda kuchushpa, suq platupi apamushpa, chinatana qorqan. China ch'askishpaqam mamandana qorqan.

²⁹ Chay alma Jwamba yach'akuqningunam chayta yach'ashpaqa, karsilman rishpa, kwirpundallana aparqanllapa pambaq.

Jisusmi 5.000 runakunata qararqan

(Mt 14.13-21; Lk 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Jisuspa chay dusi apustulninguna yach'achikushpa, qeshyaqkunata kach'akachishpaqam kutimurqanna. Kutimushpaqam Jisusta nirqanllapa tukuy ima rurashqambaqllapa. ³¹ Chay diyakunapiqam ancha achka runa, warmi Jisusman tandakaqllapa. Chaymi payqa yach'akuqningunawan tandakaqkunata yanapashqanrayku, mana atiqllapachu ni mikuyta ni samayta. Chaymi Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

—Akullapa ashrita samaq suq chuncha lugarman, nishpa.

³² Chaymi Jisusqa yach'akuqningunawan rirqanllapa yakupi puriq barkupi chay atun qoch'apa suq chuncha manyanman. ³³ Piru achka runakunam Jisusta rikarqanllapa barkupi riykaqta. Chaymi paykunaqa chay uras chay atun qoch'apa manyanda kallpaylla rirqanllapa. Yumbay chay laqtakunamanda rishpam, chay barkuta binsishpa, puntata chay chunchamanna ch'ayarqanllapa.

³⁴ Chaymi Jisus barkumanda ishkishpaqa, chay ancha achka runata, warmita rikashpa, llakipashpa, yuyarqan: Manam ni pipis kanchu paykunata Dyus nishqanda yach'achinambaqqa. Mana dwifuyuq wishakunashinam purinllapa, nishpa. Chaymi Jisusqa paykunataqa ancha yach'achirqan Dyuspaqqa. ³⁵ Piru tardina kaptinqam, chay yach'akuqningunaqa nirqan:

—Tardinám. Manam pipis kay chunchapiqa tiyanchu. ³⁶ Chayri kay runakunata, warmikunataqa dispidiyna, sirka kasiriyukunaman rinanllapa, mikunanda randiq, nishpa.

³⁷ Piru Jisusqam nirqan:

—Qamkuna qarayllapa, nishpa.

Chaymi paykunaga nirqan:

—¿Maymandataq dusyintus dinaryu qellaytaqa tarishaqllapa, yumbaypaq tandata randi-nayllapaqa? nishpa.

³⁸ Chaymi Jisusqa tapurqan:

—¿Ayka tandayuqtaq kangillapa? Mayá, riyllapa rikay, nishpa.

Chaymi paykunaqa rishpa rikaqqa nirqanllapa:

—Sinku tandita ishkay piskaditullam kan, nishpa.

³⁹ Chaymi Jisusqa yumbay chay runakunata, warmikunata kamachirqan, pachan pachan chay qewakunapa sawambi tiyanambaqlapa. ⁴⁰ Chayshina kamachiptinqam, wakinga 50, 50 tiyarqanllapa; wakingam 100, 100 tiyarqanllapa. ⁴¹ Chaymandaqam Jisusqa chay sinku tanditata, ishkay piskadituta piskashpa, syiluman chapakushpa, Dyusta pagikurqan. Chaymandaqam chay tanditakunata piti piti rurashpa, yach'akuqningunata qorqan, chay yumbay runata, warmita qonanllapa. Chay ishkay piskaditutapismi chayshinalla piti piti rurashpa, yumbayta qorqanllapa. ⁴² Chayshina qoptinqam, yumbay undanangaman mikurqanllapa. ⁴³ Chayshina mikuptinllapaqam, achka pidasu tanda piskaduwan subrarqan. Chaymi dusi kanasta undakunata tandarqanllapa. ⁴⁴ Chay mikuqkunagaqam ullqokunalla 5.000 karqan. (Warmikunawan, wambrakunawanqam mas achka karqan.)

Jisusmi ancha atun qoch'apa sawanda ch'akip rirqan

(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

⁴⁵ Chay ancha achka runakuna, warmikuna mikuptinqam, Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

—Yakupi puriq barkuman lluqshishpa, ñawpayllapa waq chimba Bitsayda llaqtaman, nishpa.

Chayshina nishpam, payqa kidarqan, yumbaymanda dispidikanambaq. ⁴⁶ Chaymandaqam, sapalanllana rirqan suq lumaman, Tayta Dyusman mañakuq. ⁴⁷ Chay diya amsayaptinqam, chay barkuqa chay atun qoch'apa ch'awpimbina karqan. Kanan Jisusqam sapalanlla kidarqan chay lumapi. ⁴⁸ Piru ñawpa ladunmanda ancha wayraptinmi, chay yach'akuqningunaqa mana atirqanllapachu ñawpaman riya. Chayshina kaykaptinmi, Jisusqa paykunataqa rikarqan barkupa kumsanan palangunawan ancha shinchikushpa apaykaqta. Chayshina ñakaykaptinllapam, manaraq achikyaptin, Jisusqa yakupa sawanda ikinllapata rirqan. Chayshina rishpaqam, paykunataqa pasaykarqanna. ⁴⁹⁻⁵⁰ Chayshina yakupa sawanda riykaqta rikashpaqam, paykunaqa yuyarqan: ¡Waqqaq alma! nishpa. Chaymi ancha manchashpa yumbaynin qayach'akurqan. Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ama manchayllapachu. Noqam kani, nishpa.

⁵¹ Chaymandaqam Jisusqa chay barkuman lluqshiptynqa, wayraqa limpu qasillarqan. Chayta rikashpaqam, chay yach'akuqningunaqa ancha ispantarqanllapa. ⁵² Paykunaqam chayraq rikashqallapa karqan, Jisus tanditata achkayachiptin. Piru chay milagruta rikashpapi, manaraq paypiqa allitaqa kriyirqanllapachu, angu shunqoyuq kashqanllaparayku.

Jisusmi Jinisarit pambapi qeshyaqkunata kach'akachirqan

(Mt 14.34-36)

⁵³ Chaymandaqam barkupi chay atun qoch'ata pasashpaqa, Jinisarit pambaman ch'ayarqanllapa. Chayman ch'ayashpaqam, barkuta watarqanllapa atun qoch'apa manyambi. ⁵⁴ Chay barkumanda diki ishkiptinllapaqam, chaypi tiyaqkunaqa Jisustaqda das riqsirqanllapa. ⁵⁵ Chaymi chay rikaqkunaqa kallparqanllapa yumbay chay lugarkunaman abisakuq:

—Jisusqam chay lugarman shamushqa, nishpa.

Chaymi achka qeshyaqkunata parakunapi apamurqanllapa Jisusman. ⁵⁶ Kanan yach'ashpa: Jisusqam chaymanna riykan, nishpa, qeshyaqkunata apaqlapa shuy-achi. Chaymi llaqtakunapi, kasiriyukunapi, chunchakunapi, ñangunapi, tukuy maypi qeshyaqkunata shuyachishpa, Jisusta ancha rrugarqanllapa:

—Yush'ayku kay qeshyaqniykunatar dijay, kapitaykipa manyanda llamkananllapa, nishpa. Chaymi chay qeshyaqkunaqa Jisuspa kapanda llamkashpa, yumbay kach'akarqanllapa.

7

Kaykunam uchakunaqa

(Mt 15.1-20)

¹ Suq diyam wakin farisiyu duktrinayuqkuna, Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkunapis Jirusalin llaqtamanda shamurqanllapa Jisusman. ² Paykuna rikaykaptinmi, Jisuspa wakin yach'akuqninguna makingunata mana mayllashpachu mikurqanllapa. Chaymi chay shamukunaqa Jisuspa yach'akuqningunata anyarqanllapa. Chaqa isrraylinu llaqta masingunapa mayllakuna kustumbrindam mana rurarqanllapachu. ³⁻⁴ Piru chay farisiyukunaqam, isrraylinu masingunawan

kanangaman unay agwilungunapa chay mayllakuna kustumbrinda, suq laya kustumbringunatapis ruranllapa. Chaymi kutin kutin mayllanllapa makingunata, basungunata, jarrangunata, jirru mangangunata, kamangunata. Llalli plasaman rishpa kutimushpaqam, kutin kutin makingunata mayllashparaq mikunllapaqa. Mana mayllashpaqam, mana mikunllapachu. ⁵ Chaymi chay farisiyukuna, Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkunapis piñakushpa, Jisusta nirqanllapa:

—Rikay, qamwan puriqkunaqam mana mayllakushpachu, mapa makingunawan mikunllapa. Mayá, ¿imaraykutaq mana ruranllapachu agwilunchiqkuna rurashqanshinaga? nishpa.

⁶ Chaymi Jisusqa chay rimaqkunata nirqan:

—¡A, qamkuna shimikiwanlla Dyusta kasuqkunaga! Qamkunapaqmi Dyuspaq rimaq Isayiasqa librumbi kayshina Dyus nishqanda iskibrirqan:

Kay runakunaqam shiminwanlla kasuwanllapa. Manam alliptaqa kasuwanllapachu tukuy shunqonwanqa. Chaymi noqamandaqa akrakashqallapana.

⁷ Chayraykum mana nimapis balinchu paykuna noqata alabawananga. Chaqa runakuna nishqandallam yach'achikunllapa, nishpa.*

⁸ Kayshinallam qamkunapis Dyus kamachikushqanda dijashpaqa, runakuna kamachikushqandalla ruraykangillapa. Chaymi chay mayllakuna kustumbri layata rurashpaqa, jaraykikunata, basuykikunata mayllangillapa.

⁹ Chaymandaqam Jisusqa nirqambis:

—Qamkunaqam chay kustumbrikunata ruranaykirayku, Dyus kamachikushqandaga mana kasungillapachu. ¹⁰ Chaqa Muysismi kamachikurqan: “Taytaykita, mamaykita rrispitashpa kasuy. Taytanda mamanda mayqan maldisyaqta wanchiyl-lapa”, nishpa.* ¹¹ Piru qamkunaqam ngi: “Suq runaqam taytanda mamanda atin niyta: ‘Manam atinichu yanapashuyta. Yumbay kusanliykunatam Dyusta rini qoq’” nishpa. ¹² Chayshina nishpaqam, qamkunaga suqkunata yach'achiykangi: “Mana munashpa yanapayta taytaykita mamaykitaqa, ama yanapaychu”, nishpa. ¹³ Chayshina yach'achikushpaqam, qamkunaga Dyus nishqandaqa mana baliqpagna riqsiykangillapa, runakunapa kustumbrindalla ruranaykirayku. Kanan suqmanda yach'akushpam, suqkunatana yach'achingillapa. Achka laya mana baliq kustumbrikunatam rurangillapa chay kustumbritashina.

¹⁴ Chaymandaqam yumbay chaypi kaqkunata qayashpa nirqan:

—Yumbayniki uyawashpa, allita intyindiwayllapa: ¹⁵ Tukuy ima sawamanda yaykuqqam mana uchayuytachu dijashungi. Ashwanmi mana allikunata shunqoykipi yuyashpa, uchayuyqa kangillapa. ¹⁶ Chayri qamkuna rinriyuqkunaga allita uyawayllapa, nishpa.

¹⁷ Chaymandaqam Jisusqa chay achka runakunamanda akrakashpa, suq wasimanna yaykurqan. Chay wasipina kashpaqam, chay yach'akuqningunaqa tapurqanllapa:

—Chay nishqaykitaqar allita intyindichiwayllapa, nishpa.

¹⁸ Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Ima qamkunapischu mana intyindingillapa? Noqagam nishushqallapa kani: Mikuna sawamanda pach'anchiqman yaykushpaqam, mana uchayuytaqa rurachiwanchiqchu.

¹⁹ Chaqa manam ni pipis shunqonmanga mikunchu. Ashwan mikunchiqqam pach'anchiqman. Chaymandaqam kwirpunchiqmandaqa llugshinna litrinaman.

Chayshina nishpaqam yach'achikurqan: Yumbay laya mikunaqam limpyu, nishpa. ²⁰ Kayshinapismi nirqan:

—Runakunapa mana allin yuyayningunam uku shunqonmanda llugshin, uchayuy kanambaqqa. ²¹ Chaqa shunqonllapapi mana allin yuyayninguna kaptinmi, kay laya mana allikunata ruranllapa: Wakingam warmiyuq kashpa, ichu warmipis runayuq kashpaqa, suqwan puñunllapa. Wakin sapalan kaqkunaqam piwambis puñunllapa. Wakingam wanchikun, ²² suwakun, suqpa imangunata ancha munanllapa. Wakingam malnatu-ralkuna. Wakingam mishki mishkita parlachishpa, ingañakunllapa. Wakingam kwirpunda mana sujitashpachu, munashqandalla ruranllapa. Wakingam imapaqpis imbidyakunllapa. Wakingam washa rimaykuna. Wakingam palanganukuna. Wakingam mana jwisuyuyukuna. ²³ Yumbay chay mana baliq yuyaykunaqam runapa shunqombi tarikan. Chay laya mana baliqkunata yuyashpam, uchayuyqna kidanllapa.

*Suq furastira warmim Jisuspi ancha yuyakurqan
(Mt 15.21-28)*

* 7:7 Isaias 29.13

* 7:10 Éxodo 20.12; Deuteronomio 5.16

²⁴ Jisusqam chay kashqanmandaqa rirqanna (Isrrayilpa ladumbi kaq nasyunman. Chay nasyumba) Tiru llaqtamba, Sidun llaqtamba sirkanman ch'ayashpaqam, suq wasipina kidarqan. Jisusqam mana munarqanchu ni pipis yach'anambaq chaypi kashqanda. Piru dasmi yach'arqanllapa. ²⁵⁻²⁶ Chaymi suq warmi Jisus chaypi kashqanda yach'ashpaqa, das shamushpa, ñawpambi qonqorikushpa, rrugarqan:

—Taytitu, chinitaymanmi dyablupa ispiritun yaykushqa. Yush'ayku paymanda qatiy chay dyablutaqa, nishpa.

Chay warmiqam chay suq nasyun Sirufinisya shutiqmanda kashpa, grigu rimaypi rimarqan. Manam isrraylinachu karqan. Chaymi chay warmitaqa Jisusqa nirqan:

²⁷ —Manam allichu isrraylinu masiykunata dijashpa, jwirakunata yanapanaypaqqa. Isrraylinu masiykunaqam wambraykunashina. Puntataqam wambranchiqkunata qaranchiq, ¿manachu? Manam allichu wambranchiqkunapa tandanda qoch'ishpa, allqetukunata puntata qarananchiqqa.

²⁸ Chaymi chay warmiqa nirqan:

—Ari. Chayshinam, Taytitu. Piru wambrakuna mesapi mikuptingam, allqokunapis mesapa warambi tiyashpa, chay pidasitun ishkiqkunata mikunllapa. (Chayshinam alli kanman, noqaykunatapis ashlitata yanapawanayki,) nishpa.

²⁹ Chaymi Jisusqa chay warmiqa nirqan:

—Allitam kuntistawashqa kangi. Chaymi rini yanapashuq. Atinginam riyta. Dyabluqam wawaykimandaqa llugshishqana, nishpa.

³⁰ Chaymi chay warmiqa wasinman kutirishpaqa, chay wawandaqa kamambi tarirqan kach'akashqatana. Chaqa paymandaqam dyabluqa llugshishqana karqan.

Jisusmi suq surdu muduta kach'akachirqan

³¹ Jisusqam chay Tiru llaqta ladumanda rishpaqa, chay prubinsya Sidunda, chay prubinsya Dikapulista pasashpa, ch'ayarirqan chay Galiliya Atun Qoch'aman. [Nuta: Chay shutin "Dikapulismi" munan niyta: Dyis llaqtakunapa prubinsyan, nishpa.]

³² Chayman ch'ayaptingam, Jisusman apamurqanllapa suq surdu mudu runata. Ch'ayachimushpaqam Jisusta rrugarqanllapa, chay runapa sawambi makinda rurashpa, kach'akachinambaq.

³³ Chaymandaqam Jisusqa chay runata suq laduman apashpa, rinringunaman didungunata rurirqan. Tuqayninwan didunda nuyuchishpa, qallunman rurirqan.

³⁴ Chaymandaqam anaq syiluman chapakushpa, llakishpa, samayninda kach'ashpa nirqan:

—¡lfata!

Chayqam munan niyta: "¡Kich'akay!" nishpa.

³⁵ Chayshina niptingam, chay runaqa surdu kashqanmanda chay uras uyakurqanqa. Kanan mudu kashqanmandapismi, chay uras dasna atirqan rimayta. ³⁶ Kanan Jisusqam yumbay chaypi kaqkunata nirqan:

—Kay runata kach'akachishqaypaqqa amakish ni pitapis willangillapachu, nishpa.

Chayshina kutin kutin niptimbismi, paykunaqa mana kasushpachu, ashwamba chay famata parlachikurqanllapa. ³⁷ Chaymi runakunaqa: ¿Ima laya runataq chayqa? nishpa, ancha ispantashqata Jisusta kayshina alabaqllapa:

—¡Rikay kay runaqa! Tukuy imata allita yach'an rurayta. Surdukunatam uyachin. Mudukunatam rimachin, nishpa.

8

Jisusmi 4.000 runakunata qaraqan

(Mt 15.32-39)

¹ Chay tyimpupim ancha achka runa, warmi Jisusman shamurqanllapa. Kanan manam nimapis waqpiqa karqanchu mikunanllapa. Chaymi Jisusqa yach'akuqningunata qayashpa nirqan:

² —Ancham llakini kay uyawaqkunapaq. Chaqa kaypiqam kimsa diyana noqawan kashqallapa uyawanambaq. Kanan paykunaqam mana nimayuqchu mikunanllapaqa.

³ Piru mallaqtalla wasinman kach'aptiyqach'i, shaykushpa ñambi binsikanmanllapa. Llalli wakingam ancha karumanda shamushqallapa.

⁴ Chayshina niptingam, yach'akuqningunaga nirqan:

—¿Imatamir qarashun kay chunchapiqa? Chaqa kaypiqam mana pipis tiyanchu, mikunata randichiwananchiqqa, paykunata qarananchiq.

⁵ Chayshina niptinmi, Jisusqa tapurqan:

—¿Ayka tanditayumki kangillapa? nishpa.

Chaymi paykunaqa nirqan:

—Syiti tanditayuqlam kanillapa, nishpa.

⁶ Chayshina niptinqam, Jisusqa yumbay chay runata, warmita kamachirgan, waqqi kaypi pambapi tiyananllapa. Chaymandaqam chay syiti tanditata piskashpa, Tayta Dyusta pagikurqan. Chayshina pagikushpaqam, tanditakunata piti piti rurashpa, yach'akuqningunata qorqan, paykunana yumbay runata, warmita qarananllapa. ⁷ Karqambismi piskaditukuna. Chaykunapaqpismi pagikushpa, yumbayta qarachirgan. ⁸ Chayshina qarachiptinqam, yumbay runa, warmi undanangaman mikurqanllapa. Chaymandaqam chay subrataqa syiti kanastakuna undata tandarqanllapa. ⁹ Chay mikuqkunaqam ullqokunalla 4.000ch'i karqan. Chaymandaqam yumbayta dispidishpa, dijarqanna rinanllapa. ¹⁰ Chayshina yumbay riptinqam, Jisusqa yach'akuqningunawan yakupi puriq barkupi rirqanllapa Dalmanu lugarmanna.

Farisiyukunam Jisusta nirqanllapa, suq milagruta ruranaq
(Mt 16.1-4; Lk 12.54-56)

¹¹ Chay Dalmanu lugarpina kaptinqam, farisiyu duktrinayuqkunaqa Jisusman shamurqanllapa. Chaymi Jisusta uyashpaqa, payta mallipashpa nirqanllapa:

—Manam chayshinachu. Kayshinám. Mayá, qam Dyusmanda shamuy kashpaqa, suq milagru syilumanda kaqta ruray rikanayllapa, nishpa.

¹² Chaymandaqam Jisusqa shunqombi ancha llakishpa nirqan:

—Kay runakunaqa ¿imaraykutaq munanllapa milagrukunata ruranaqqa? Alliptam niykillapa, manam rinichu ruraq nima laya milagrukunata, nishpa.

¹³ Chaymandaqam chay farisiyukunamanda akrakashpa, Jisusqa yakupi puriq barkupina rirqan chay atun qoch'apa suq manyanman.

Farisiyukunapa duktrinammi dañachikuq libadurashina karqan
(Mt 16.5-12)

¹⁴ Rishpaqam, Jisusqa yach'akuqningunaga tandata mana randishqallapachu karqan. Kanan fyambrinda qonqashpam, suq tanditayuqla riykarqanllapa yakupi puriq barkupiga. ¹⁵ Chaypim Jisusqa paykunata nirqan:

—Farisiyukunapa libaduranmanda, gubyirnu Irudispa libaduranmandaqa kwidakayllapa, nishpa.

¹⁶ Chayshina kunaptinqam, Jisusqa yach'akuqningunaga paykunapura kayshina parlarqanllapa:

—¿Imapaqraq chayshinaqa niwanchiq? Mana tandayuq kaptinchiqch'i, chaytaqa niwanchiq, nishpa.

¹⁷ Chayshina parlaptinqam, Jisusqa tapurqan:

—¿Imaraykutaq niykangillapa: “Manam tandayuqchu kanchiq” nishpaqa? ¿Ima, manachu intyindingillapa? ¿Ima manachu jwisuyuyuk kangillapa? ¹⁸ ¿Ima manachu ñawikillapawan rikashqallapa kangi chay rurashqaytaqa? ¿Ima manachu rinrikiwan uyawangillapa? ¿Ima manachu nimatapis yuyangillapa? ¹⁹ Mayá, chay sinku tanditata piti piti ruraptiy 5.000 runakuna mikuptinqa, ¿ayka kanastakuna undataq subrarqanqa? nishpa.

Chayshina tapuptinqam, paykunaga nirqan:

—Dusi kanastakuna undam subrarqanqa, nishpa.

²⁰ Chaymandaqam Jisusqa tapurqan:

—Mayá, chay syiti tanditata piti piti ruraptiy 4.000 runakuna mikuptinqa, ¿ayka kanasta undataq subrarqanqa? nishpa.

Chayshina tapuptinqam, paykunaga nirqan:

—Syiti kanastakuna undam subrarqanqa, nishpa.

²¹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Ima manaraqchu intyindingillapa? nishpa.

[Nuta: Jisukristuqam mana tandapaqchu rimarqanqa. Ashwanmi nirqanqa: “Ashla libadurallam saksachin achka masata. Chayshinallam chay farisiyukunapa mana baliq kustumbringunata ashlitatalla ruraptinchiqqa, ancha dañachiwanchiqman”, nishpa.]

Jisusmi suq sarku runata kach'akachirqan

²² Chaymandaqam Bitsayda llaqtamanna ch'ayarqanllapa. Chay llaqtapi Jisus kaykaptinqam, suq sarku runata apamurqanllapa, ñawingunata kach'akachinan. ²³ Chaymi Jisusqa chay sarkuta rambashpa, chay llaqtamanda sawa chunchaman aparqan. Chay chunchapiqam chay runapa ñawingunata tuqayninwan nuyuchishpa, makingunata sawambi rurashpa, tapurqan:

—Mayá, ¿atinginachu imatapis rikayta? nishpa.

²⁴ Chayshina tapuptinqam, chay runaga ashla rikakushpaqa, nirqan:

—Salqetatan runakunata rikani muntikuna puriykaqtashina, nishpa.

²⁵ Chaymi Jisusqa chay runapa ñawinda suq kutinda llamkarirqan. Chay urasllam ñawingunaqa allitana chapakurqan. Chaymi tukuy imata atirqanna rikayta. ²⁶ Chayshina rikakuptinqam, Jisusqa chay runataqa kamachirqan:

—Riyna wasikiman. Piru amakish chay llaqtamanqa ringichu. „Amakish ni pitapis nimatapis ningichu, nishpa.

Pidruqam nirqan: “Jisusqam Dyuspa Churin”, nishpa
(Mt 16.13-20; Lk 9.18-21)

²⁷ Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunawan rirqan prubinsya Sesarya Filipupa kasiriyungunaman. Riqshinam ñambi yach'akuqningunata tapurqan:

—Runakunaqa, ¿imatam nin noqapaqqa? ¿Pish kani paykunapaqqa? nishpa.

²⁸ Chaymi paykunaqa nirqan:

—Wakingam nin, Jwan Shutichikuqshi kangi. Wakingam nin, Dyuspaq unay rimaq Eliyasshi kangi. Wakingam nin, Dyuspaq suq rimaqshi kangi, nishpa.

²⁹ Chayshina niptinllapaqam, paykunata tapurqan:

—Mayá, qamkunaqa ¿imatataq ningi? ¿Pitaq kani qamkunapaqqa? nishpa.

Chaymi Pidruqa nirqan:

—Qamqam Dyus Akrashqan Washadurniyllapa kangi, nishpa.

³⁰ Chayshina niptinqam, Jisusqa kamachirqan:

—Amakish ni pitapis chaytaqa ningillapachu, nishpa.

Jisusmi nirqan: “Rinllapam wanchiwaq”, nishpa
(Mt 16.21-28; Lk 9.22-27)

³¹ Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

—Noqaqam Dyusmanda Shamuq Runa kashpa, ancha rini padisiq. Kanan kamachikuq anshanukuna, kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunam mana baliqpaq riqsiwashpa, rinllapa wanchiwaq. Piru wanchi-waptinllapam, kimsa diyamanda rini kawsamuq, nishpa.

³² Chayshina paykunata ancha klaruta niptinqam, Simun Pidruqa suq laduman sapa-landa apashpa, Jisusta nirqan:

—Ama chayshinaqa rimaychu, nishpa.

³³ Chayshina niptinmi, Jisusqa das tikrakashpa, yach'akuqningunata chapashpa, Pidruta kayshina anyarqan:

—¡A dyablu! ¡Ladiyay ñawpaymanda! Chaqa qamqam dyablushina mana munangichu ruranaypaq Taytay Dyus munashqanda. Kanan Dyuspi mana kriyikunashinam qamqa yuyaykangi, nishpa.

³⁴ Chaymandaqam yach'akuqningunata qayashpa nirqan:

—Mayqan runa yach'akuqniy munashpa kaytaqa, noqa munashqayta ruranga. Amana ruranqachu pay munashqandaqa. Noqapi kriyishqanrayku suq kruspi munaptinllapa wanchiytapisri, noqatalla sigiwanqa. ³⁵ Chaymi mayqanniki noqata ñigawashpa bidaykita washanaykiga, ringi chingaq tukuy tyimpupaq. Piru noqapi ichu Dyus nishqambi kriyip-tiki wanchishuptinllapaqam, noqa rini washashuq, tukuy tyimpu noqawan kawsanayki. ³⁶ Piru suq runa ichu suq warmi kay mundupa tukuy imanda ch'askishpa, piru jwisyu diyapi chingashpaqa, ¿imapaqtaq balinman? ³⁷ Mayá, chay wafiushqaga, ¿aykatam pa-garakunman washakananga? ³⁸ Chaymi qamkuna Dyusta kuntraq uchayuy runakunapa ñawpambi noqapaq ichu noqa nishqaypaq penqakushpaqa, kayta yach'ayllapa: Dyus-manda Shamuq Runa Jisukristum syilumanda rin kutimuq suq ancha kamachikuq gubyir-nushina, Tayta Dyuspa llipyayninwan llipyashpa, paypa santu anjilningunawan. Chay diyaqam paypis noqapaqqa rin penqakuq, nishpa.

9

¹ Kayshinapismi Jisusqa nirqan:

—Alliptam niykillapa, kaypi wakin kaqkunam manaraq wafiushta, Taytaypa pudirninda rinllapa rikaq, pay ancha jwirsayuq kamachikuptin, nishpa.

Jisukristum llipyarqan
(Mt 17.1-13; Lk 9.28-36)

² Sayis diyas pasaptinmi, Jisusqa rirqan suq atun lumapa sawanman. Chaymanqam pul-lan aparqan Pidruta, Jakubuta, Jwanda. Chay lumapina kashpaqam, Jisusqa paykunapa ñawpambi suq layayarqan. ³ Kapanqam ancha yuraq llipyaykaq „qasashina“ tikrakarqan. Kay mundupi mudananda mayqan taqshashpapismi, mana pipis atinmanchu chay layata

yuraqyachiytaqa. ⁴ Chaymandaqam chay kimsa yach'akuqningam chapaykashpa rikarqan Eliyasta, Muysista Jisuswan parlaykaqta. ⁵⁻⁶ Chaymi paykunaqa ancha mancharqanllapa. Chayshina manchashpam, Pidruqa Jisusta nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu. Ancha alliraq kaypi kananchiqqa. Rurashaqlapa qamkunapaq kimsa chugllata: suqta qambaq, suqta Muysispaq, suqta Eliyaspaq, nishpa.

Piru Pidruqam manchashpa, chay rimashqambaqqa mana yach'arganchu: ¿Imatam rimaykani? nishpaqa. ⁷ Chaykamanqam paykunapa sawambi pukutay rikakushpa, limpu pambarqan. Chay pukutaypa ukunmandam Tayta Dyus Churin Jisuspaq nirqan:

—Kaymi kuyashqay Churiy. Payta uyayllapa, nishpa.

⁸ Chaymandaqam chay uras rridurninllapaman chapakushpaqa, Jisuswan chay ishkey parlaykaqtaqa manana rikarqanllapachu. Jisustallanam rikarqanllapaqa.

⁹ Chaymandaqam chay lumamanda shamushqina, Jisusqa chay kimsa yach'akuqninda nirqan:

—Qamkuna rikashqaykitaqa amaraq ni pitapis parlachiyllapachu wañushqaymanda kawsamunaykaman, nishpa.

¹⁰ Chaymi paykunaqa mana ni pitapis parlachirqanchu. Piru paykunapuram tapunakurqan:

—¿Imaraq munan niyta: “Wañushqaymanda kawsamunaykaman”, nishpa?

¹¹ Chayshina parlashpaqam, Jisusta tapurqanllapa:

—Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqa ¿imaraykum nin: “Eliyasmi puntata rin shamuy. (Chaymandaraqmi Dyus Akrashqan Washadurqa rin shamuy”, nishpaqa?)

¹² Chaymi Jisusqa nirqan:

—Allibmi Eliyas puntata shamun tukuy imata allichaq. Piru Dyuspa Santu Librumbiqa ¿imatataq nin Dyusmanda Shamuy Runapaq? Chaypiqam nin: “Shamuptingam, runakunaqa mana baliqpaq rinllapa riqsiq. Kanan ancham rin padisiq”, nishpa. ¹³ Piru noqaqam niykillapa, Eliyasqam shamushqana. Shamuptingam, runakunaqa mana llakipashpachu, paykuna munashqanda rurarqanllapa. Chaga Dyuspa Santu Librumbim paypaqqa nishqa karqan: Rinmi padisiq, nishpa. [Nuta: Jisukristuqam chayshina Jwan Shutichikuqpaq parlachikurqan Eliyaspa shutinwan. Payqam Eliyashina karqan. Rikay Matiuy 17.13pi.]

Jisusmi suq wambra atakiyuqta kach'akachirqan

(Mt 17.14-21; Lk 9.37-43)

¹⁴ Jisusqam chay kimsa yach'akuqninwan kutimushpaqa, chay wakin yach'akuqningunata ancha achka runakunawan kaykaqta tarirqan. Chaypim Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqwan anyanakuykarqanllapa. ¹⁵ Chay runakunaqam Jisusta ch'ayaykaqta rikashpaqa, isphantashqata kallparqanllapa napaykuq. ¹⁶ Chaymi Jisusqa paykunata tapurqan:

—¿Imapaqmi paykunawanqa qamkunaqa anyanakuykangillapa? nishpa.

¹⁷⁻¹⁸ Chayshina tapuptingam, chaypi kaq suq runa nirqan:

—Yach'achikuq taytitu, dyablum churiyta muduyachishpa, atakikunata qon. Chaymi qaman apamurqay kach'akachinayki. Chaga chay dyablu chay atakikunata qoptinmi, maypipis churiyqa bulakan. Kanan babash'kunatam sitakuchin. ¡Kirungunatam qech'yachin! Kanan limpunam ishkin. Chaymi yach'akuqnirikunata rrugarqani, kay churiymanda chay dyabluta qatinambaq. Piru paykunaqam mana atishqallapachu qatiyta, nishpa.

¹⁹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—¡A, qamkuna Dyuspi mana yuyakuqkuna! ¿Ima tyimpukamanraq qamkunataqa agwantashqayki? Mayá, chay wambraykita kayman apamuylapa, nishpa.

²⁰ Chayshina paykuna apamuptingam, chay dyablu Jisusta rikashpa, atakikunata qorqan chay wambратаqa. Chaymi chay wambraqa pambaman bulakashpa, bulatikashpa, babash'kunata sitakurqan. ²¹ Chaymi Jisusqa paypa taytanda tapurqan:

—Kay churikiqa, ¿ima tyimpumandapacham kayshinaqa? nishpa.

Chaymi chay runaqa nirqan:

—Takshitanmandam kayshinalla. ²² Kanan kutin kutinmi chay dyabluqa kay wambrituytaqa ninaman yakuman bulan wanchinambaq. ¡Chayri llakipawashpa yush'ayku, atishpaqa kach'akachiy kay wambraytaqa! nishpa.

²³ Chayshina niptingam, Jisusqa nirqan:

—Noqapi yuyakuptikiqam, tukuy imata atini rurayta. Piru ¿atingichuraq noqapi yuyakuytaqa? nishpa.

²⁴ Chaymi chay runaqa qayach'akushpa nirqan:

—¡Qambim yuyakuni! ¡Piru yanapawayri, masta yuyakunaypaq! nishpa.

²⁵ Chayshina niptinqam, Jisusqa achka runa shamuqta rikashpa, utqaymaya chay dyabluta kayshina anyarqan:

—¡Qam surdu mudu dyabluqa, noqa kikiymi kamachiyki, llugshiy kay wambramanda! ¡Amakish yaykuringichu! nishpa.

²⁶ Chayshina nishpa qatiptinqam, chay dyabluqa qayach'akushpa, atakikunata qoshpa, chay wambramanda llugshirqan. Llugshishpaqam wañushqatashina dijarqan. Chaymi rikaqkunaga nirqan:

—¡Wira, wañurqannam wambraqa! nishpa.

²⁷ Piru Jisusqam wambrataqa makinmanda piskashpa shayachirqan.

²⁸ Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunawan yaykurqanna suq wasiman. Chaypi mana pipis kaptinqam, paykunalla Jisusta tapurqanllapa:

—Noqaykunaga, ¿imaraykutaq mana atirqayllapachu qatiyta chay dyablutaqa? nishpa.

²⁹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Chay laya ancha wapu dyablukunataqam mana chayshinallaqa atinchiqchu qatiytaqa. Dyuspi ancha yuyakuqkunallam payman ancha mañakushpa, ayunashpa, atin qatiytaqa.

Jisusmi nirirqan: “Rinllapam wanchiwaq”, nishpa

(Mt 17.22-23; Lk 9.43-45)

³⁰ Jisusqam chay kaykashqanmanda rishpaqa, pasarqan prubinsya Galiliyapa lugarningunata. Piru payqam mana munarqanchu ni pipis yach'anambaq chayman riykashqandaqa. ³¹ Chayman riqshinaqam chay yach'akuqningunata nirqan:

—Noqa Dyusmanda Shamuq Runatam kuntrawaqkunapa makinman rinllapa intrigakuwaq. Chaymi wanchiwanqallapa. Chayshina paykuna wanchiwaptimbismi, kimsa diyamanda rini kawsamuq, nishpa.

³² Piru Jisus chayshina niptinqam, chay yach'akuqningunaga mana nimatapis intyindirqanchu: ¿Imapaqmi chaytaqa niykan? nishpaqa. Kanan tapuq purishpapismi, manchashpa, mana ni tapurqanllapachu.

Mas kamachikuqri kayshina kanqa

(Mt 18.1-5; Lk 9.46-48)

³³ Chayshina rishpaqam, Kapirnewun llaqtamanna ch'ayarqanllapa. Chayman ch'ayashpaqam, suq wasimanna yaykurqanllapa. Chaypi kashpaqam, Jisusqa yach'akuqningunata kayshina tapurqan:

—¿Qamkunaga imapaqmi ñambiqa anyanakurqayki? nishpa.

³⁴ Chaqa paykunagaqam ñambiqa anyanakushqaqa karqan: “Mayqanninchiqmi mas baliqqa kanchiq”, nishpa. Chaymi tapuptinqa, paykunaga penqakushpa, uyaraqanllana.

³⁵ Chaymandaqam Jisusqa chay dusi yach'akuqninda qayashpa, tiyashpa, nirqan:

—Chay mas baliq munaq kaytaqa, umildiyashpa, yumbayta sirbinqa kriyadushina, nishpa.

³⁶ Chaymandaqam suq wambrituta apashpa, paykunapa ch'awpimbi marqashpa nirqan:

³⁷ —Mayqan runa kasuwashpa kay laya wambrituta ch'ayachiqqam, alabis noqata ch'ayachiwaykanmanshina. Piru manam noqatallachu ch'ayachiwaykanqa. Ashwanmi Taytay Dyustapis ch'ayachiyanqa. Chaqa paymi kach'amuwashqa, nishpa.

Chay mana kuntranchiqmi noqanchiqqa faburninchiqqa

(Lk 9.49-50)

³⁸ Chaymandaqam yach'akuqnin Jwanqa nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, rikashqallapam kani suq runata qamba shutikita myintashpa, dyablukunata runakunamanda qatiyakaqta. Piru chay runaqam mana noqanchiqwanqa purishqachu. Chaymi nirqayllapa, ama chayshina ruranambaq, nishpa.

³⁹ Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—Dijayllapa chayshina ruranambaq. Chaqa mayqan ruraq suq milagruta shutiyta myintashpaqam, mana kuntrawanchu. ⁴⁰ Mana kuntranchiq kaqkunagaq, faburninchiq.

⁴¹ Chaymi allipta niykillapa, mayqan runa ichu warmi shutiyta myintashpa, ashla yakituta qoshuptin noqapa kashqaykiraykum, Dyus kikin rin pagaraq, nishpa.

Kwidakayllapa, ama uchata ruranaykipaq

(Mt 18.6-9; Lk 17.1-2)

⁴² Noqapi chayraq kriyiqkunata uchata rurachiqqam ancha kastigadu rin kaq. Chaymi chay uchata rurachiqpagaqqa mas alli kanman suq atun mulinu rumita kungambi watashpa, mar yakuman wichukunanllapa (manaraq chay uchata rurachiptin, ama

mas kastigadu kanambaq). ⁴³ Chayri makiki ancha qawch'u kaptin uchata ruranam-baqqa, kuchushpa wichukuy. Chaqa mas allim kanman, syiluman manku ch'ayanayki. Manam allichu ishkay makiyuq kashpa, uchaykirayku infyirnu mana nunka wañuq ninaman rinaykiqaq. ⁴⁴⁻⁴⁶ Chayshinalla ch'akiki munaptin apashuyta uchata ruramaykiqa, kuchushpa wichukuy. Mas allim kanman, kuju ch'ayanayki syiluman. Manam allichu ishkay ch'akiyuq kashpa, uchaykirayku chay mana nunka wañuq infyirnu ninaman rinaykiqa. Chaqa infyirnupiqam mana nunka wañunqachu chay kuru mikushuqkunaqa. Chaypi chay nina lumaqapismi mana nunka wañunqachu. ⁴⁷ Ñawikiwan imata rikashpa, uchata munaptiki ruraytapis, mas allim surqoshpa wichukunayki. Chaqa mas allim chulla ñawiyuqlla kashpa, syiluman ch'ayanayki. Manam allichu ishkay ñawiyuq kashpa, uchaykirayku infyirnuman rinaykiqa. ⁴⁸ Chaqa infyirnupiqam kuru mikushuqkunaqam mana nunka rinchu wañuq. Chay nina lumaqapismi mana nunka rinchu wañuq.

⁴⁹ (Manchu aychamanga kach'ita wichunchiq, ufrinda kanambaq.) Chayshinallam runakunapa sawanman kach'itashina ninataqa rinllapa ruraq, (uchanmanda akrakanambaq). Chaqa yumbay ufrindakunam kach'iwan allichadu rin kaq. ⁵⁰ Piru kach'iqam allin kashpapis dañakashpaqa, manana nimapaq balinchu, ¿manachu? Chaqa ¿imashinanam at-inchiqman allichaytaqa? Piru qamkuna kuyanakushpaqam, allin kach'ishina kangillapa. Chayri shumaqta kuyanakushpa kawsayllapa.

10

Jisusmi nirqan "Rispitu warmikimanda ama akrakaychu", nishpa
(Mt 5.31-32; 19.1-12; Lk 16.18)

¹ Chay Kapirawun llaqtamandaqam Jisus rirqanna prubinsya Judiyaman, rriyu Jurdamba waq ladu chimbannan. Chaypim ancha achka runakuna, warmikuna Jisusman tandakarqan. Chaypipismi paykunata Taytanchiq Dyuspaq yach'achirqan. ² Wakin farisiyu duktrinayupismi tandakarqanllapa Jisusman, mana atiyapaq tapunakunata tapunanllapa, mana allita kuntistaptin, tumbananllapa. Chaymi kayschina tapurqanllapa:

—Mayá, ¿suq runachu atin warminmanda akrakayta ichu mana? nishpa.

³ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Mayá, ¿imatam Dyuspaq unay rimaq Muysisqa chaypaqqa kamachikurqan? nishpa.

⁴ Chaymi paykunata nirqan:

—Muysismi nirqan, suq runa warminmanda munashpa akrakaytaqash, suq kartata goshpa, atin akrakayta, nishpa.

⁵ Chayshina niptinllapaqam, Jisusqa nirqan:

—Unay agwilunchiqkunaqam qamkunashina Dyustaqqa mana munarqanchu kasuyta. Chaymi Muysisqa ancha angu shunqoyuq kaptinllapa, paykunata kamachirqan, chay kartata qonanllapa. ⁶ Piru Dyusqam mana munanchu chayshina ruranchiqqa. Chaqa kay pachata tukuy imata rurashpaqam, suq ullqota, suq warmita rurarqan. ⁷ Chaymi chay tyimpumandapacha suq ullqoqa taytanmanda, mamanmanda akrakashpa, warminwanna tandakashpa tiyan. ⁸ Kanan ishkay kashpapiismi suqshinallana tiyanllapa. Mananam ishkayshinachu. ⁹ Chayri runakunaqa Dyus tandashqandaqa ama akranqallapachu, nishpa.

¹⁰ Chaymandaqam Jisuswan wasipina kashpallapaqa, chay yach'akuqningunapis chay nishqambaq tapurqan. ¹¹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Mayqan runa warminmanda akrakashpa, suq warmitana tandaqqaqam, punta warminda traysyunda ruraykan. Chaymi ancha uchayunqa chay runaqa. ¹² Warmipismi runanmanda akrakashpa, suq runawan kashpaqa, chay punta runanda traysyunda ruraykan. Chaymi chay warmipis ancha uchayunqa.

Jisusmi wambritukunata bindisirqan
(Mt 19.13-15; Lk 18.15-17)

¹³ Achka runa, warmim wambritungunata apamurqanllapa Jisusman, sawambi makinda rurashpa, Dyusman mañakunambaq. Piru yach'akuqningunaqa wambran apamuqkunata anyarqanllapa. ¹⁴ Chayta uyashpaqam Jisusqa piñakushpa, yach'akuqningunata nirqan:

—Dijayllapa chay wambritukuna noqaman shamunambaq. Ama arkayllapachu. Chaqa Tayta Dyus shumaqta kamachikuptinqam, kay wambritushina kaqkuna paywan rinllapa kawsaq. ¹⁵ Alliptam niykillapa, kay umildi wambritushina kaqkunallam tukuy tyimpu rin kawsaq Dyuswanqa; manaqa manam.

¹⁶ Chayshina nishpaqam, wambritukunata marqashpa, makinda sawanman rurashpa, Dyusman mañakurqan, chay wambritukunata yanapanambaq.

Suq kapuq runam Jisuswan parlarqan
(Mt 19.16-30; Lk 18.18-30)

¹⁷ Jisukristu riykaptinnam, suq runa kallpaylla ñawpanman ch'ayamushpa, qongorikushpa, tapurqan:

—Ancha allin Yach'achikuq Taytitu, ¿imatam atini rurayta, Taytanchiq Dyuswan tukuy tyimpu kawsanaypaqqa? nishpa.

¹⁸ Chaymi Jisusqa tapurqan:

—¿Imaraykutaq niwangi: “Ancha allin Yach'achikuq”, nishpaqa? Dyusllam ancha allinqa.

¹⁹ Qamqam Dyus kamachikushqandaqa allita yach'angi. Paymi nin: “Qam warmiyuq kashpaqa, ama suq warmiwanqa puñuychu; ama wanchikuychu; ama suwakuychu; ama llullakuychu suqkunapaq; ama pitapis ingañaychu, imanda qoch'inayki; taytaykita, mamaykita ancha rrispitay”, nishpa.*

²⁰ Chayshina niptinqam, chay runaqa nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, yumbay chay niwashqaykitaqam wambraymandapacha kumplishqa kani, nishpa.

²¹ Chaymi Jisusqa chapashpa, chay runata ancha kuyashpa, nirqan:

—Kaysitullam faltashungi. Tukuy imaykita randikushpa, mana nimayuqkunata qoy. Chayshina qoshpaqam, syilupiqqa tukuy imayuqna ringi kaq. Chayta rurashpaqar shamuy, noqawan purinanchiq. Awnki kruspi munaptinllapa wanchishuytapis, noqatalla kasuway, nishpa.

²² Chayshina Jisus niptinqam, chay runaqa limpu malaganayarqan. Chaqa tukuy imayuq kashpam, chay imangunapaq llakishpa, kutirqan. ²³ Chaymandaqam Jisusqa rridurninman chapakushpa, yach'akuqningunata nirqan:

—¡Ancha trabajusraq, kapuqkuna Dyusta kasunanllapa, paywan tukuy tyimpu kawsananllapaqa! nishpa.

²⁴ Chayshina niptinqam, yach'akuqningunaqa ancha ispantarqanllapa. Chaymi Jisusqa paykunataqa nirirqan:

—Ijitukuna, ¡ancha trabajusraq waq kapuq runakuna, tukuy imangunapilla yuyakushpa, Dyusta kasunanllapa, paywan tukuy tyimpu kawsananga! ²⁵ Chaqa suq kapuq runa Dyusta kasunambaqmi ancha trabajus. Mas fasilmi kanman chay atun kamillu animal awjapa rinrinda pasanambaq, nishpa.

²⁶ Chayta uyashpaqam, paykunaqa ashwamba ispantarqanllapa. Chaymi paykunapura ancha tapunakurqanllapa:

—Chayshina kaptinqa, ¿pitaq atinman washakaytaqa? nishpa.

²⁷ Chaymi Jisusqa paykunata chapashpa nirqan:

—Runakunallaqam mana nimatapis atinchu washakaytaqa. Piru Dyusqam tukuy ima munashqanda atin rurayta. Paypaqam mana nimapis trabajuschu, nishpa.

²⁸ Chaymi Pidruqa Jisusta nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, noqaykunaqam tukuy imayllapata dihashqallapa kani, qamwan purinaypaqllapa, nishpa.

²⁹ Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:

—Alliptam niykillapa, mayqan runa dijaq wasinda, masangunata, paningunata, taytanda, mamanda, warminda, wambrangunata, ch'akrangunata, noqa nishqayta kasuwashpa, nishqayta yach'achikushqanraykum, ³⁰ syin tantus masta rin ch'askiq kay mundupilla. Qesachadu kashpapismi, mas achka wasingunata, masangunata, paningunata, mamangunata, wambrangunata, ch'akrangunata kay mundupiqqa rin ch'askiq. Chay ch'askishqanmandam syilupiqqa Dyuswan tukuy tyimpu rin kawsaq. ³¹ Piru kay pachapi achka kamachikuqkam suq bidapiqa manana rinllapachu baliq. Piru kay pachapi achka mana kamachikuqkunam syilupiqqa ancha kamachikuqkuna rinllapa kaq.

Jisusmi nirirqan: “Rinllapam wanchiwaq”, nishpa
(Mt 20.17-19; Lk 18.31-34)

³² Chayshina yach'achikushpaqam, Jisusqa yach'akuqningunapa ñawpanda Jirusalin llaqtamanna riykarqan. Chaymi paykunaqa ancha manchashqata ikinda riykarqanllapa. Chaymi Jisusqa riqshina, chay dusi yach'akuqningunatatalla suq laduman qayashpa, kayshina nirqan:

³³ —Rikay, kananga riykanchiqna Jirusalinman. Waqqiqam noqa Dyusmanda Shamuq Runataqa rinllapa intrigakuwaq isrraylinu kurakunapa kamachikuqninman, Muysispa

* 10:19 Éxodo 20.12-16

liyningunata yach'achikuqkunaman. Paykunam jwira runakunaman rinllapa intrigakuwaq wanchiwananllapa. ³⁴ Chaypi paykuna asipawanaraykum, kusas layata rinllapa rurawaq. Kanan tuqapawashpa, suq lastima chuqri chuqri maqawashpa, rinllapa wanchiwaq. Piru kimsa diya wafñushqaymandam rini kawsamuq, nishpa.

Jakubuwan Jwanmi munarqan kamachikuyta

(Mt 20.20-28)

³⁵ Sibidiyupa chay churinguna Jakubuwan Jwanmi qemikashpa, Jisusta rrugarqanllapa: —Yach'achikuq Taytitu, suq faburta rurawayllapa, nishpa.

³⁶ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Mayá, ¿imatam munangillapa, qamkunapaq ruranaypaq? nishpa.

³⁷ Chaymi paykunaqa nirqan:

—Shumaqta llipyashpa, yumbaypa gubyirnun kashpaqar, yush'ayku kamachikuy, suqniy allin laduykipi, suqniy ichuq laduykipi tiyanayllapa, nishpa.

³⁸ Chayshina paykuna mañakuptinqam, Jisusqa nirqan:

—Qamkunaqam mana yach'angillapachu: Imatam mañaykanchiq, nishpaqa. Chaymi chaytaqa mañawangillapa. Chaqa noqagam ancha rini ñaqaq. Chay ñakaykunaqam noqapaqqa suq basu ancha ayaq yakuta upyaykaymanshina rin kaq. ¿Atingimanllapachu qamkunapis noqashina ñakayta? Chaqa kuntrawaqkunaqam ancha padisichiwashpa, rinllapa wanchiwaq. ¿Chayshinachu qamkunapis atingimanllapa padisiyta? nishpa.

³⁹ Chaymi paykunaqa nirqan:

—Ariri. Atinillapam chayshina padisiyta, nishpa.

Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Alliptam qamkunapis chay ayaq yakuta upyaqshina ancha ringillapa padisiq. ⁴⁰ Piru chayshina qamkuna padisiptikipismi, noqaga mana atinichu kamachikuyta, allin laduypi ichu ichuq laduypi tiyanaykillapaqa. Taytay Dyusllam munashqanshina runakunata akrashqa, laduypi tiyananllapa, nishpa.

⁴¹ Chay Jakubuwan Jwan Jisusta mañashqanda chay dyis yach'akuq masinguna yach'ashpaqam, ancha piñakurqanllapa. ⁴² Chayshina chay suqkuna piñakuptinqam, Jisusqa qayashpa, nirqan:

—Chay suq nasyungunapa gubyirnungunam wapuyashpalla, manchachikushpa llaqta masingunata kamachinllapa, ¿manachu? ⁴³ Piru qamkunaqa ama chayshinaqa kayllapachu. Ashwanri mayqanniki munashpa kamachikuytaqa, suq kriadushina sirbiy chay suqniki kunata. ⁴⁴⁻⁴⁵ Chaqa noqa Dyusmanda Shamuq Runa kashpapisimi, mana shamushqachu kani runakuna sirbiwananqa. Ashwanmi shamushqaqa kani, suq kriadushina runakunata sirbinaypaq, wafñushpa, uchangunapaq pagarakushpa, paykunata washanaypaq. Chaymi niykillapa, mayqanniki mas baliq munashpa kaytaqa, chay suqniki kunata kriadushina sirbiyllapa, nishpa.

Jisusmi Bartimiyu sarkuta kach'akachirqan

(Mt 20.29-34; Lk 18.35-43)

⁴⁶ Jisusqam Jirusalinman riqshina, ch'ayarqan Jiriku llaqtaman. Chaymandaqam chay Jirikumanda yach'akuqningunawan ancha achka runakunawan riykaptinqa, suq sarku runa Bartimiyu shutiq ñamba ladumbi tiyaykarqan, limush'nata mañakushpa. Payqam Timiyupa churin karqan. ⁴⁷ Chay Bartimiyuqam yach'ashpa: Jisus Nasaritmanda kaqshi kayta shamuykan, nishpaqa, ancha jwirtita qayakurqan:

—¡Unay Dabidpa Karu Willkan Jisus, llakipawayri, yanapawayri! nishpa. *[Nuta: “Dabidpa Karu Willkanmi” munan niyta: “Dyus Akrashqan Washadur”, nishpa.]*

⁴⁸ Chayshina qayakuptinqam, achka runa anyarqan:

—¡Uyaray! ¡Uyaray! nishpa.

Anyaykaptimbismi, ashwamba qayakurqan:

—¡Unay Dabidpa Karu Willkan, llakipawayri, yanapawayri! nishpa.

⁴⁹ Chaymi Jisusqa rishqanshina shayashpa nirqan:

—Qayamuyllapa chay runata, nishpa.

Qayamuqkunaqam Bartimiyuta nirqan:

—Kushikushpa atariy. Jisusmi qayashungi, nishpa.

⁵⁰ Chaymi payqa, kapanda utqaymayaya wichukushpa, brinkashpa shamurqan Jisusman.

⁵¹ Nawpambina kaptinqam, Jisusqa tapurqan:

—¿Imashinam munangi yanapashunayqa? nishpa.

Chaymi chay sarku Bartimiyuqa nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, yanapawayri rikakunaypaq, nishpa.

⁵² Chaymi Jisusqa nirqan:

—Atinginam riyta. Noqapi kriyishqaykiraykum allitana ringi rikakuq.

Chayshina niptinllam, chay Bartimiyuqa atirqanna rikakuyta. Chaymi kushikushpana, Jisuswan rirqan.

11

Jisusmi yaykurqan Jirusalinman

(Mt 21.1-11; Lk 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Jirusalinman riqshinam, ch'ayarqanllapa chay llaqtakuna Bitanillapa (Bitaniyapa), Bitfajipa ladunman. Chay llaqtakunapa ñawpambim karqan Ulibu luma. Chay lugarpina kashpaqam, Jisusqa ishkay yach'akuqninda nirqan:

² —Rikay, waq ñawpanchiqim suq kasiriyu. Waqman ch'ayashpaqam, ringillapa tariq suq burritu watashqata. Chay burrupiqam manaraq ni pipis purishqachu. Chay burrituta paskashpa, apamuyllapa. ³ Piru mayqan tapushuptinllapa: “¿Imapaqmi apangillapa?” nishpaqa, niyllapa: “Sifurninchiqmi nisitan. Dasllam rin kutichimuq”, nishpa.

⁴ Paykuna rishpaqam, allipta burrutaga ñamba ladumbi suq wasipa pungumbi watashqata tarirqanllapa. Chaymi waskanda paskaykaptinllapa, ⁵ chaypi kaqkunaga tapurqanllapa:

—¿Imatam ruraykangillapa? ¿Imapaqtaq paskangillapa burrutaga? nishpa.

⁶ Chaymi paykuna Jisus nishqanda niptinqa, dijarqanllapana apanambaq. ⁷ Chayshina ch'ayachishpa Jisus kashqanmanqam, paykunaga kapangunata burritupa sawambi rurarqanllapa. Chayshina ruraptinqam, Jisusqa muntakushpana rirqan. ⁸ Ñandaqam achka runakuna Jisuspa ñawpanda riqllapa, kapangunata mandashpa. Wakingam muntikunapa raprangunata kuchushpa, ñambi mandaqllapa. ⁹ Kanan ñawpanda riqkuna, ikinda riqkunagaq yumbaynin ancha kushikushpa, Jisuspaq kayshina kunyaqllapa:

—¡Biba, biba! ¡Kushikushun, Washadurninchiq shamuykashqanrayku! ¡Taytanchiq Dyus ancha yanapanqa kay rrimplasun shamuykaqta! ¹⁰ ¡Biba Washadurninchiq! ¡Chaq shamushqam, noqanchiqkunata shumaqta kamachiwananchiq, chay unay gubyirnu Dabidshina! ¡Biba syilupi Taytanchiq Dyus! ¡Paytalla alabashun! nishpa.

¹¹ Chayshinam Jisusqa Jirusalinman ch'ayarqan. Chaypiqam yaykurqan Tayta Dyuspa adurana wasinman. Chay wasipi kashpaqam, tukuy imata ancha allita chaparqan. Chay-mandaqam tardina kaptinqa, chay dusi yach'akuqninwan kutirqanna Bitanilla (Bitaniya) llaqtaman.

Jisusmi chakichirqan suq yura igus mana puqoqta

(Mt 21.18-19)

¹² Qayandin, Bitanillamanda (Bitaniyamanda) kutiriqshina Jirusalinmanqam, Jisusqa mallaqnarqan. ¹³ Chaymandaqam suq yura igusta rikarqan. Manaraq puqonan tyimpun kaptimbismi, chay igusga raprayuqna karqan. Chaymi Jisusqa rirqan rikaq: Paqta puqoyniyuq, nishpa. Piru ch'ayashpaqam, raprangunatalla rikarqan. Manam nima puqoyniyuqchu karqan. ¹⁴ Chaymi Jisusqa chay igusta nirqan:

—Mananam nunka ringichu puqoq, runakuna mikunambaq puqoynikitaqa, nishpa.

Chay nishqandaqam uyarqan chay yach'akuqninguna.

Jisusmi Tayta Dyuspa adurana wasinmanda randikuqkunata qatirqan

(Mt 21.12-17; Lk 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Chaymandaqam Jisusqa Jirusalinman ch'ayashpaqa, Tayta Dyuspa adurana wasinman yaykurqan. Ukupiqam tarirqan achka randikuykaqta, randiykaqkunata. Achka nasyungunapa qellaynindapismi kambyaykarqanllapa. Chaymi Jisusqa yumbay paykunata animalnindinda sawaman qatirqan. Chay qellayta kambyakuqkunapa mesangunatam sh'ilya sh'ilya bularqan. Palumakunata randikuqkunapa iskañungunatapismi bularqan. ¹⁶ Wakingunaqam suq ñandashina dirichaqllana Dyuspa adurana wasimba patyumbiqa. Chaq kusasningunata apashpam, suq punguta yaykushpa, suq pungutana llushiqllapa. Paykunatapismi Jisusqa anyarqan:

—Kaytaqa ama puriyllapachu, nishpa.

¹⁷ Yumbay chaypi kaqkunatam nirqan:

—Dyuspa Santu Librumbiqam nin: “Kay wasiyqam kanqa yumbay nasyunmanda kaqkuna noqaman mañakunanllapa”, nishpa.* Piru qamkunaqam kay wasitaqa rurashqallapa kangi ladrungunapa mach'aynindashina, nishpa.*

¹⁸ Chayshina niptinqam, chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaga uyashpa, Jisustaqa mancharqanllapa. Chaymi anchana yuyarqanllapa: ¿Imashinaraq paytaqa atinchiqman wanchiyta? nishpa. Chaq chaypi kaqkunagaq

* 11:17 Isaías 56.7

* 11:17 Jeremías 7.11

Jisusta ancha allita uyaqllapa. ¹⁹ Piru tutayaptingam, Jisusqa Jirusalin llaqtamandaqa Bitanilla (Bitaniya) llaqtamanna rirqan.

Yura igusmi chakirqan
(Mt 21.20-22)

²⁰ Qayandin madrugadu kutiriykashpa Jirusalinmanqam, chay yura igustaqa ch'upandinna chakishqata rikarqanllapa. ²¹ Chaymi Pidruqa yuyashpa Jisus chay igusta anyashqanda nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, rikay chay igus qayna anyashqaykiqa chakishqana.

²² Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—Taytanchiq Dyuspi allita yuyakuyllapa. ²³ Chaqa alliptam niykillapa, mayqan runa Dyuspi allita yuyakushpa kay urqqota niptin: “Ashuy kaymanda. Riy mar yakuman”, kamachiptingqa, chay nishqanshina rin kaq. Piru chay kamachikuqgar shungombiqqa ama nimata yuyangachu: Mana imach'i chayshinaqa kanqachu, nishpaqa. ²⁴ Chaymi niykillapa, allita kriyishpa mañakuyllapa, yuyashpa: Dyusmi rin qowaq mañashqayta, nishpa. Chayshina mañakushpaqam, allipta ringillapa ch'askiq. ²⁵ Piru Dyusman mañakunaykiqa, chay mana alli rurashuqta pirdunayllapa. Chayshina pirdunaptikiqam, syilumanda Tayta Dyus qamkunatapis uchaykikunamanda rin pirdunashuq. ²⁶ Chay imanachishuqta mana pirdunaptikiqam, syilumanda Taytanchiq Dyuspi mana rinchu pirdunashuq yumbay uchaykimandaqa.

Jisustam tapurqanllapa: “¿Pitaq numbrashushqa, kamachikuq kanaykiqa?”
(Mt 21.23-27; Lk 20.1-8)

²⁷ Jirusalinman ch'ayashpaqam, Jisusqa Dyuspa adurana wasimbina puriykarqan. Chaypi puriykaptinqam, kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, wakin kamachikuq ansyanukunapis Jisusman tandakarqanllapa. ²⁸ Kanan paykunaqam Jisusta kayshina tapurqanllapa:

—¿Ima karguyuqtaq kangiq? ¿Mayqan awturidartaq numbrashushqa, kaykunata runanaykipaq kay adurana wasipiq? nishpa.

²⁹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Mayá, noqapis suq tapunata tapushqaykillapa. Chayta niwaptikiqam, noqapis nishqayki chay tapuwashqaykipaq. ³⁰ Mayá, ¿pitaq Jwan Shutichikuqtaqa numbrarqan shutichikunanga? Dyuschu numbrarqan ichu runakunalla? Mayá, niwayllapa, nishpa.

³¹ Chaymi paykunapura suqnin suqnin kayshina parlarqanllapa:

—¿Imatam ninchigman? Chaqa niptinchiq: “Dyusmi Jwanda numbrarqan”, nishpaqach'i, Jisusqa niwashun: “Chayshina numbraptinga, ¿imaraykutaq qamkunaqa mana kriyirqaykichu paytaqa?” nishpa. ³² Piru: “Runakunallam numbrarqan”, niptinchiqqach'i, kay yumbay uyakuqkunaqa ¿imanachiwashun? nishpa.

Chaqa chaypiqam ancha achka runakuna uyakuykarqan. Yaqqa yumbay paykunaqam kriyirqan: Dyusmi Jwanda allipta numbrarqan, nishpa. Chaymi chay awturidarkunaqa ancha mancharqanllapa chay uyakuqkunata. ³³ Mana imanayta atishpaqam, Jisusta nirqanllapa:

—Manam yach'anillapachu, nishpa.

Chaymi Jisuspi nirqan:

—Tapushqaqta qamkuna mana niwashqaykiraykum, noqapis mana rinichu nishuq: “Kay laya karguyuqmi kani”, nishpaqa.

12

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan malu partidaryukunawan
(Mt 21.33-46; Lk 20.9-19)

¹ Chaymandaqam Jisusqa kay kumparasyunda rurashpa nirqan:

—Suq runash ancha achka ubasta tarpushpa, rridurninda muralla pirgata rurarqan. Chaymandaqash rumi kantiriyapi ush'kukushpa, suq pusuta rurarqan, ubasingunata kusichashpa, chaypi qapinambaq. Rurarqambisshi suq altu turrita, chay altumanda chay tarpudunda kwidanambaq. Chayshina rurashpaqash, partidaryun-gunawan tratukurgan, paykunana tarpudunda kwidanambaq. Chaymandaqash karu-manna rirqan. ² Chaymandaqash kusicha tyimpu ch'ayamuptingqa, chay ch'akrapa dwiñunqa suq kriyadunda kach'arqan, paypa partinda apamunambaq. ³ Piru chay kwidakuqkunaqash chay kriyadutaqa mana nimata qoshpachu, suq lastima maqaptinl-lapa, illaqlana kutirgan. ⁴ Chaymandaqash chay dwiñunqa suq kriyadunda kach'arirgan, partinda apamunambaq. Chay kriyadu ch'ayaptimbisshi, chay kwidakuqkunaqa ru-mikunawan sitarqanllapa, umanda pakishtin. Kanan ima layash musyarqanllapa chay kriyadutaqa. ⁵ Chayshina paykuna ruraptimbisshi, chay dwiñunqa suq kriyaduta

kach'arirqan. Chaytaqash wanchirqanllapa. Chayshina paykuna ruraptimbisshi, chay dwiñuqa suqta suqta achka kriyadungunata kach'arqan. Piru chay kwidakukunash chay kriyadukunata mana ch'ayachishpachu, wakinda ancha maqarqanllapa, wakinda wanchirqanllapa.

⁶ 'Chay dwiñupaqaqash suq churinlla karqan. Paytaqash ancha kuyaq. Chaymandaqash chay kuyashqan churindana kach'arqan, yuyashpa: Kay churiytaqam kasunqallapa, nishpa. ⁷ Piru chay runakunaqash yaqqana ch'ayaykaqta rikashpaqa, kayshina parlarqanllapa: "Chay churingam irinsyuru rin kaq. Chayri akullapa wanchiq, noqanchikunana piskananchiq kay ch'akrandaqa", nishpa. ⁸ Chayshina parlashpash, chay churindaqa wanchirqanllapana. Chaymandaqash chay ch'akranmanda sawa ladumanna wichukurqanllapa.

⁹ Chayshina nishpaqam, Jisusqa chay uyakuqkunata tapurqan:

—Mayá, chay ch'akra dwiñuqa ¿imanachingaraq chay ch'akrambi tiyaqkunataqa? Payqam shamushpa, yumbayta wanchishpa, suqkunatana ch'akrandaqa mingança. ¹⁰ Dyuspa Santu Librumbim kan suq kumparasyun kay kumparasyunshina. ¿Manachu liyishqallapa kangi? Chaypiqam nin:

Albañilkuna wichukushqan rumiqam mas allin rumi simyintupaq rin kaq.

¹¹ Chaqa Tayta Dyusmi chay rumitaqa akrashqa, mas baliq kanambaq. Chayshina akrashqanraykum ancha ispantashqata kushikunchiqllapa, nishpa.*

[Nuta: Chay ishkay kumparasyunda rurashpaqam, kayshina yach'achiwanchiq: Ch'akra dwiñuqam Taytanchiq Dyus. Chay ch'akra dwiñupa churingam Jisukristu. Chay wanchikuq partidaryukunaqam chay mas kamachikuq isrraylinu kurakuna. Ch'akra dwiñupa kriyadungunaqam Dyuspaq rimaqkuna. Chay albañilkunapismi chay kamachikuq isrraylinu kurakuna. Chay wichukudu rumipismi Jisukristu, nishpa.]

¹² Chay awturidarkuna Jisusta uyashpaqam, intyindirqanllapa: Jisusqam noqanchikunapaq chaytaqa niykan, nishpa. Chaymi piñakushpa, ancha yuyarqanllapa Jisusta prisunanllapa. Piru chaypi kaqkunata manchashpam, mana prisurqanllapachu. Chaymi Jisuspa ñawpanmandaq ladiyarqanllapa.

Jisusmi kuntribusyumbaqa yach'achikurqan

(Mt 22.15-22; Lk 20.20-26)

¹³ Chaymandaqam chay kuntraqkunaqa kach'amurqan wakin farisiyu duktrinayuqkunata, gubyirnu Irudispa wakin partidungunata, imapaq Jisusta tumbashpa prisunanllapa. ¹⁴ Chaymi chay kach'adukuna ch'ayamushpaqa, mishki mishkita kayshina Jisusta parlachirqanllapa:

—Taytitu, noqaykunaqam yach'ani: Qamqam allip kaqtalla rimangi. Chaqa qamqam mana nima pudirniyuq runata manchashpachu ni sawachashpachu, Dyus munashqan-dalla yach'achikungi. Mayá, niwayllapa: ¿Allichu gubyirnu Sesarta kuntribusyunda pagarananchiq, ichu mana? nishpa.

¹⁵ Piru Jisusqam yach'arqan: Yanqam kaykunaqa tapuwaykan, nishpa. Chaymi paykunata tapurqan:

—¿Imapaqmi tapuwangillapa, chaypaq tumbawashpa, prisuwanaykillapaqa? Mayá, suq qellayta apamuylapa rikanaypaq, nishpa.

¹⁶ Chayshina niptinqam, paykunaqa suq qellayta qorqan. Chaymi Jisusqa chay qellayta chapashpaqa nirqan:

—Pipa rritratunmi kay qellaypiqa? ¿Pipa shutindam iskibrishqa kay qellaypiqa? nishpa. Chaymi paykunaqa nirqan:

—Chay mas kamachikuq gubyirnu Sesarpa rritratunda, shutindam rurashqa kay qellaypiqa, nishpa.

¹⁷ Chaymi Jisusqa paykunataqa nirqan:

—Sesarpa kaqtaqa, Sesarta qoyllapa. Dyuspa kaqtaqa, Dyustalla qoyllapa.

Chayshina niptinqam, ancha ispantarqanllapa, ancha yach'ayniyuq kashqanrayku.

¿Wañushqakunachu rin kawsamuq?

(Mt 22.23-33; Lk 20.27-40)

¹⁸ Chaymandaqam sadusiyo duktrinayuqkuna Jisusman shamurqanllapa. Paykunaqam kriyinnllapa: Wañushqakunaqash manana rinchu kawsamuq, nishpa. Chaymi Jisusta tapurqanllapa:

¹⁹ —Yach'achikuq Taytitu, chay unay Muysismi librumi iskibrishpa kamachikushqa, suq warmiyuq runa manaraq wambrayuq kashpa wañuptinqa, chay almapa masanna

* 12:11 Salmo 118.22-23

biyudawan kasaranqa, chay biyudapi wambrayuy kaptin, chay alma masamba wambranshina kanambaq, nishpa. ²⁰ Chaymi munanillapa tapushuyta: Suq aylupish syiti ullgo masapura karqan. Chay syitimanda kulaka masanqash warmikurqanna. Piru manaraq wambrayuy kashpash wañurqan. ²¹ Chayshi wañuptinqa, chay almapa minur masanna biyudawanqa kasararqan. Chay masambisshi manaraq wambrayuy kashpa, wañurqan. Chaymandaga mas minur masanna biyudawanqa kasararqan. Paypisshi manaraq wambrayuy kashpa, wañurqan. ²² Chayshinash syitindin chay warmiwan kasararqanllapa. Piru manash ni mayqannin chay warmipiq wambrayuy kashpachu wañurqanllapa. Chaymandaqash chay warmipis wañurqanna. ²³ Chayshina wañuqkuna allipta kawsamuptinqach'i, ¿mayqannimba warminraq kanman? Chaqa syitindimba warminshi kashqa, nishpa.

²⁴ Chayshina tapuptionllapaqam, Jisusqa nirqan:

—Qamkunaqam Dyuspa Santu Librun nishqanda mana intyindishpa, ni Dyus pudirniyuy kashqambaq yach'ashpa, ancha pandashqa kang: (Wañushqakunaqam mana kawsamunqachu, nishpa). ²⁵ Chaqa wañushqakuna kawsamushpaqam, manana warmiyuqchu ni runayuqchu rinllapa kaq. Chinangunatapismi manana rinllapachu kasarachi. Ashwanmi Dyuspa anjilningunashina manana kasarashpachu kawsangallapa. ²⁶ Piru wañushqakunapaq yach'anaykiqa, yuyayllapa Tayta Dyus nishqanda chay unay agwilunchiqkunapaq Muysispa librumbiqa. Chaqa chay unay almakuna Abrajan, Isak, Jakubum puntata wañurqanllapa. Chaymandaqam achka watakunamanda Tayta Dyus chay lumyaykaq sarsa sach'amanda Muysista parlachishpa, paykunapaq kayshina nirqan: “Noqam kanangaman Abrajamba, Isakpa, Jakubupa Dyusnin kani”, nishpa.* ²⁷ Chayshina niptinmi yach'anchiq: Chay almakunaqam Dyuspaqqa kawsaykanllaparaq, nishpa. Piru qamkuna chayta mana intyindishpaqam, ancha pandashqallapa kang: Wañushqakunaqam mana rinllapachu kawsamuq, nishpa.

Kayshinam Dyuspa mas allin kamachikushqanqa

(Mt 22.34-40; Lk 10.25-28)

²⁸ Jisukristu chay sadusiyyukunata shumaqta kuntistaptinmi, Muysispa liyningunata suq yach'achikuq chaypi uyaykarqan. Chaymi qemikashpa tapurqan:

—Taytitu, Tayta Dyuspa yumbay liyninmandaga, ¿mayqan liytaq mas allinqa? nishpa.

²⁹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Yumbay liyninmandam kay mas allinqa: “Uyakuy isrraylinukuna, Tayta Dyusllam Dyusqa. ³⁰ Payta kuyayllapa tukuy shunqoykiwan, tukuy bidaykiwan, tukuy yuyaynikiwan, tukuy jwirsaykiwan”, nishpa.* Chay liyninmi mas allinqa. ³¹ Chaymandaqam kay suq liypis yaqqalla chay punta liyshina. Kayshinam nin: “Qam kwirpuykita kuyashqaykishina runa masikitapis kuyay”, nishpa.* Manam ni suq liy mastaga balinchu kay ishkaq liymandaga.

³² Chayshina Jisus niptinqam, chay runaga nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, alliptam nishqa kang. Allibmi Taytanchiq Dyusqa payllam Dyusqa. Manam suqqa kanchu. ³³ Chaymi ancha alli, payta kuyananchiq tukuy shunqonchiqwan, tukuy yuyayninchiqwan, tukuy bidanchiqwan, tukuy jwirsanchiqwan. Runa masinchiqtapismi ancha alli kuyananchiq kwirpunchiqtashina. Chayshina kuyanakushpa kawsaptinchiqmi, mastaga balin yumbay chay rupachishqan animalkunamanda ichu chay suq laya ufrindakunata qonanchiqmanda.

³⁴ Chayshina jwisyunwan allita nishqa kaptinmi, Jisusqa nirqan:

—Ashlitallanam faltashungi, Dyusta shumaqta kasunaykiqa, nishpa.

Chaymi chay urasmandapacha manana ni pipis almitikarqanchu Jisusta tapuytaqa.

¿Pipa karu willkandaq Dyus Akrashqan Washadurqa?

(Mt 22.41-46; Lk 20.41-44)

³⁵ Dyuspa adurana wasimbi Jisus yach'achikushpa, kayshina tapurqan:

—¿Imaraykum Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaga nin: “Dyus Akrashqan Washadurmi unay gubyirnu Dabidpa karu willkan rin kaq” nishpaqa? ³⁶ (Chayshina kaptinqa, ¿imaraykutaq chay kikin Dabidqa nirqan: “Dyus Akrashqan Washadurqam kamachikuqniy”, nishpa?) Chaqa Dyuspa Santu Ispiritun rimachiptinmi, chay gubyirnu Dabidqa nirqan:

Tayta Dyusmi Kamachikuqniyta nirqan:

“Allin laduypi tiyay, kuntrashuqkunata binsishpa, ch'akikipa waranman ruranaykaman (qamta kasushunanllapa)”, nishpa.*

* 12:26 Éxodo 3.6

* 12:30 Deuteronomio 6.4-5

* 12:31 Levítico 19.18

* 12:36 Salmo 110.1

³⁷ Mayá, chay Washadurqa Dabidpa karu willkan kaptinqa, ¿imaraykutaq paypaqqa chay Dabidqa nirqan: “Kamachikuqniy” nishpaqa?

Chayshina Jisus yach'achikuqtingam, chay achka runakunaqa ancha gustarqanllapa uyayta.

Jisusmi anyarqan Muysispa liyningunata yach'achikuqkunata
(Mt 23.1-36; Lk 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Chaymandaqam Jisusqa kayshina yach'achikurqan:

—Kwidawkish. Chaqa Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqam ancha gustanllapa shumaq mudananda rurakushpa puriyta. Kanan ñangunapipismi ancha munanllapa shumaqta napaykunallapa. ³⁹ Sinaguga wasikunaman rishpapismi, ancha gustanllapa tiyayta chay mas pwiđiqkunapa tiyanambi. Mikunambaqpisimi mesapiqa mas baliq lugarkunapi tiyanllapa. ⁴⁰ Chayshinam allingunashina tukushpa, biyudakunapa wasingunata qoch'inllapa. Chaymandaqam allin runakunapaq tukushpa, yumbaypa ñawpambi Dyusman mana shaykuq mañakunllapa. Chaymi suqkunamanda mas kastigadu rinllapa kaq.

Suq pubri biyudam ufrindanda qorqan
(Lk 21.1-4)

⁴¹ Dyuspa adurana wasimbim karqan kajunguna, ufrindakunata tandanambaqllapa. Chay kajungunapa ñawpambi Jisus tiyaykaptinmi, achka runakuna, warmikuna ufrindangunata wichuqllapa. Achka kapuq runakunapismi chaypi achka qellayta wichuqllapa chay kajungunaman. ⁴² Piru suq pubri biyuda ch'ayashpam, ishkay qellitaynin kubrimanda kaqta chay kajunman wichurqan. Chay qellitaykunaga ancha ashlitalla balirqan. ⁴³ Chaymi Jisusqa yach'akuqningunata qayashpa nirqan:

—Alliptam niykillapa, kay pubri biyudita qoshqanqam Dyuspaqqa ancha balin maski yumbay chay suqkuna qoshqanmanda. ⁴⁴ Chaqa chay suqkunaqam qellaynin subrandalla qonllapa. Piru chay biyuditaqam ancha pubri kashpapis, mantayinikanan kaqta limpulla qoshqa, nishpa.

13

Dyuspa adurana wasindaqam limpu rinllapa bulaq
(Mt 24.1-2; Lk 21.5-6)

¹ Dyuspa adurana wasinmanda llugshiptinllapam, Jisuspa suq yach'akuqnin nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, rikay Dyuspa adurana wasinqam ancha shumaq. Chaqa ancha atun rumikunawanmi murallanda rurashqallapa, nishpa.

² Chaymi Jisusqa payta nirqan:

—Kananqam rikaykangi kay atun wasita. Piru suq diyam limpu rinllapa bulaq. Chayshina bulaptinllapam, manana ni suq rumi patachaduqa kidanqachu, nishpa.

Jwisyu diya sirkana kaptinqam, kayshina rin kaq
(Mt 24.3-28; Lk 21.7-24; 17.22-24)

³ Chaymandaqam Ulibu lumamanna rirqanllapa. Chay lumaqam Dyuspa adurana wasimba chimba ladu frintimbi karqan. Chay lumapinam Jisusqa samaykarqan. Chaymi Pidru, Jakubu, Jwan, Andrisqa uyaritaplla Jisusta kayshina tapurqanllapa:

⁴ —Chay nishqaykiqua, ¿ima wataraq kanqa? ¿Imataraq rikashpa yach'ashaqllapa: Kay munduqam rinna ushyakaq, nishpaqa?

⁵ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Kwidakayllapa ama pipis ingañashunambaq. ⁶ Chaqa achka llullakuqkuna shamushpam, noqapa shutiya myintashpa, rin niq: “Noqam Dyus Akrashqan Washadurqa kani”, nishpa. Chayshinam achka runata, warmita rinllapa ingañaq.

⁷ 'Chayri qamkuna uyashpa: “Waqpi, kaypim pilyaykanllapa”, nishpapis, ama man-chayllapachu. Chaqa chayshinam rin kaq. Chayshina kaptimbismi, manaraq rinchu ushyakaq kay munduqa. ⁸ Ashwanmi puntata suq nasyumbi tiyaqkuna rinllapa pilyaq suq nasyumbi tiyaqkunawan. Achka nasyungunapuram rinllapa pilyaq. Kay pachapismi waqpi kaypi rin kuyuq. Ambrunapismi waqpi, kaypi rin kaq. Tukuy kay siñakunaqam munan niyta: Ñakaykunam qallariykanna, nishpa. Chaymandaqam mas achka ñakaykuna rin kaq.

⁹ 'Chayri qamkunaqa allita yach'ayllapa: Rinim padisiq, nishpa. Chaqa rinllapam apashuq awturidarkunaman. Kanan sinaguga wasikunapim rinllapa maqashuq. Rinllapam apashuq gubyrinukunapa ñawpanman, noqapi kriyishqaykirayku. Chaymi qamkunaqa paykunapa ñawpambiqa noqapa faburniyta ringillapa rimaq. ¹⁰ Chaqa kay pacha manaraq ushyakaptinmi, puntata yumbay nasyungunapi noqapa shumaq nutisayta

ringillapa yach'achikuq. ¹¹ Kanan qamkunata apashuptinllapa intrigakushuq awturi-darkunamanqa, ama llakiyllapachu ni yuyayllapachu: ¿Imashinaraq kuntistashaq? nishpaqa. Chaqa chay urasmi Tayta Dyus rin yanapashuqllapa, pay munashqanda ninaykillapa. Manam qamkunallachu ringillapa rimaqqa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritun rin yanapashuqllapa, allita rimanaykillapa. ¹² Kanan runakunaqam masanllapata rin intrigakuq wanchinanllapa. Taytakunapismi rinllapa intrigakuq wambrangunata wanchinambaq. Churingunapismi taytangunata kuntrashpa, rinllapa wanchichiq. ¹³ Kanan yumbay runakunam rinllapa ch'iqnishuq, noqapi kriyishqaykirayku. Piru noqapi mana shaykuq yuyakuptikiqam, suq bidapi rini washashuq.

¹⁴ 'Dyuspaq rimaq Dañilmi unay tyimpupi librumbi kayshina iskibrishqa: "Suq millanaypaq dañachikuqmi rin yaykuq santu lugarman mapachakuq", nishpa.* Chayri chaypaq yach'ashpaqa, yuyayllapa chay liyishqaykita. Chaqa chay tyimpu ch'ayamuptinqar, kay prubinsya Judiaypi kaqkunaqa mitikanqallapa chuncha lugarkunaman. ¹⁵ Kanan wasimba sawambi kaqkunapisri ishkishpa das mitikanqallapa, ama ni wasinman yaykushpa imanda surqonambaq. Ashwanri chayshinalla das mitikanqallapa. ¹⁶ Ch'akrapi kaqkunapisri amana kutingallapachu wasinman, imanda surqoqqa. ¹⁷ [Kanan imanangaraqri chay pach'ayuq (ukuyuq) warmikunaqa, chay iti wambrituyukunaqa! ¹⁸ Chayri Dyusman mañakuyllapa, ama mitikanaykillapa tamy tyimpupi. ¹⁹ Chay mitikanayki diyakunapiqam runakuna, warmikuna ancha rinllapa padisiq. Chaqa Dyus kay pachata rurashqan diyamandapacham mana nunka chayshinaqa padisishqallapachu. Chay ñakay diyakuna pasaptinmi, manana nunka chayshinaqa rinllapachu padisiq. ²⁰ Piru Dyusqam akrashqan wambrangunata llakipashpa, chay ñakana diyakunata das rin pasachiq, paypi kriyiqkuna ama achka diyakunata padisinanllapa. Chaqa Taytanchiq Dyusmi chayshina mana pasachiptinqach'i, mana pipis atinmanchu kawsayta.

²¹ 'Chayri mayqan qamkunata nishuptinllapa: "¡Rikay, kaypim Dyus Akrashqan Washadur!" ichu: "¡Rikay, waqqim payqa!" nishuptinqa, ama kriyiyllapachu. ²² Chaqa rinllapam shamuy achka llullakuqkuna: "Noqam Dyus Akrashqan Washadur kani", nishpa, ichu: "Noqam Dyuspaq rimaq kani", nishpa. Kanan rinllapam ruraq ispanaypaq milagrukunata, suqkuna paykunapi kriyirambaqllapa. (Chayshina rurashpam, achka runata, warmita rinllapa ingañaq.) Atishpaqach'i, asta Dyuspa akrashqan wambrangunatapis ingañanmanllapa. ²³ ¡Chayri allita kwidakayllapa! Yumbay kaykunatam nishushqallapana kani manaraq nima pasaptin (ama pipis ingañashunanllapa).

Jisukristum syilumanda kayshina rin kutimuq

(Mt 24.29-35, 42-44; Lk 21.25-36)

²⁴ 'Chay laya ñakaykuna pasaptinqam, rupaywan killa wañushpa, manana rinchu achikchakuq. ²⁵ Lusirukunapismi syilumanda rin ishkimuq. Syilupi tukuy ima kaqkunapismi rinllapa kuyuq. ²⁶ Chaymandaqam noqa Dyusmanda Shamuy Runataqa rinllapa rikawaq syilumanda shamuykaqta. Chaqa noqagam rini shamuy pukutaykunapa ukumbi, ancha pudirniyuq, ancha shumagta llipyashpa. ²⁷ Chayshina shamushpaqam, anjilniykunata rini kamachiq, akrashqay wambraykunata tukuy kay mundumanda tandanallapa.

²⁸ 'Kay kumparasyunda allita yach'akuyllapa: Qamkunaqam suq yura igusta pall-pamuykaqta rikashpaqa, yach'angillapana: Tamy tyimpumanmi ch'ayaykanchiqna, nishpa. ²⁹ Chayshinallam kay nishushqayllapata rikashpa, yach'ayllapa: Allibmi Jisukristu nishqanshina utqana rin kumpli, nishpa. ³⁰ Chaymi allipta niykillapa, kay tyimpupi kawsaqkuna manaraq wañuptinmi, chay nishushqaykunaga rin kumpli. ³¹ Chaqa syiluwam kay pacham rin chingaq. Piru kay nishqaykunagam mana nunka rinchu ushyakaq. Ashwanmi chayshinalla rin kumpli.

³² 'Piru kay nishqaytaqam mana pipis yach'anchu: ¿Ima diya, ima urasmi rin kaq? nishpaqa. Ni syilupi kaq anjilkuna ni noqa Dyuspa Churimbis mana yach'anillapachu. Taytay Dyusllam chaytaqa yach'an.

³³ 'Lalli qamkunaqam mana yach'angichu, ¿Ima tyimpum chay diyaqa rin ch'ayamuq? nishpaqa. Chayraykur qamkunaqa Dyusman mañakushpa, ama shaykushpachu shuyawayllapa. ³⁴ Chaqa noqam qongaylla rini kutimuq suq runa wasiyuq kutimushina. Chay runa karuta rinambaqam wasindaqa kriyadungunata mingashpa rin. Piru manaraq rishpaqam, chay kriyadungunata kamachin, tukuy imangunata allita kwidanambaq, trabajungunata ruranaambaq. Wasikamandapismi kamachin, allita rikanambaq, kutimushpa, tukuy imanda allita tarinambaq. Qamkunaqam chay kriyadukunashina kangillapa. ³⁵ Chayri bidaykita allita allichashpa shuyawayllapa. Chaqa manam

* 13:14 Daniel 9:27; 11:31

yach'angillapachu: ¿Ima diyam Siñurninchiq rin kutimuq? nishpaqa. Kinsapch'i kutimushaqqa chishipacha ichu ch'awpi tuta, ichu gallu kantaykashqan uras ichu achikyaq puriykaptin. ³⁶ Chayri kwidawkish; mana yuyashqayki uras kutimushpa, puñuykaqllapata tarishuyma. ³⁷ Kay nishushqaytaqam yumbay runata, warmita nini: Allita allichashpa bidaykita shuyawayllapa, nishpa.

14

Parlarqanllapam, Jisusta prisunanllapa

(Mt 26.1-5; Lk 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ [Nuta: Tayta Dyusqam unay isrraylinukunata nasyun Ijptumanda surqoshqa karqan. Chaymi chaytaqa ama qonqananllapa, watan watan suq fyistata ruraqllapa. Chayfyistaqam shutiq "Paskwa".] Chay Paskwa fyistapiqam kachangakunata mikuqllapa. Ishkay diya faltaptin chay paskwa fyistapaqqam, kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkunawan kunanakushpa yuyarqanllapa: ¿Imanayraq ingañashpa, Jisusta piskanchiqman wanchinanchiq? nishpa. ² Wakinqam nirqanllapa:

—Ama wanchishunchu fyistapiqa. Chaqa fyistaman tandakaqkunakish, chayta ruraptinchiqqa, kuntranchiq alsakanmanllapa, nishpa.

Suq warmim mishki mutkinata Jisuspa umanman basyarqan

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Suq runa Simun shutiqmi Bitanilla (Bitaniya) llaqtapi tiyaq. Unaymi payqa ismuykaq kwirpuyuk kashqa karqan. Jisusmi chay Simumba wasinman ch'ayashpa, mesaman tiyarqan mikunambaq. Chaypi tiyaykaptinmi, suq warmi ch'ayarqan kirpadu rumi pumupi ancha ch'aniyuq nardu puru plantamanda mishki mutkinata apamushpa. Chaymandaqam chay warmiqa chay pumupa kunganda pakishpa, chay mishki mutkinawan Jisuspa umanda nuyuchirgan. ⁴ Chaymi wakin chaypi kaqkuna chayshina ruraqta rikashpaqa, ancha piñakushpa, paykunapura kayshina parlarqanllapa:

—Kay warmiqa, ¿imapaqraq kay ancha ch'aniyuq mishki mutkinataqa qesachan? ⁵ Chaqa kayta randikushpaqach'i masdi 300 dinaryu qellayta ch'askinanchiqta, chay qellaywan pubrikunata yanapananchiq, nishpa.

Chayshina parlashpaqam, anyarqanllapa chay warmitaqa. ⁶ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Chay warmitaqa ama anyayllapachu. ¿Imapaqmi piñachingillapa? Kayshina rurawashpaqam, ancha allita rurashqa. ⁷ Chaqa pubrikunaqam qamkunawanraq rinllapa kaq, munashqayki uraspi yanapanaykillapa. Piru noqaqam manana qamkunawanqa rinichu kaq. ⁸ Kay warmiqam atishqanda rurashqa. Chaqa manaraq wañuptiy, kay mishki mutkinawan kwirpuyta allichaykan, wañuptiy pambawanallapa. ⁹ Chaymi alliptya niykil-lapa, tukuy kay mundupi shumaq nutisayta yach'achikushpaqam, kay warmi allita rurawashqandapis rinllapa yach'achikuq, paytaqa ama nunka qonqananllapa, nishpa.

Judasmi randikurqan Jisusta

(Mt 26.14-16; Lk 22.3-6)

¹⁰ Chay runa Judas Iskaryuti shutiqmi Jisuspa chay dusi akrashqan yach'akuqninmanda suqnin karqan. Piru chay Judasmi kamachikuq isrraylinu kurakunaman rishpa, tratukurqan, paykunaman Jisusta intrigakunan. ¹¹ Chaymi chay kamachikuq kurakuna ancha kushikushpa, ufrisirqanllapa qellayta qonambaq. Chaymi Judasqa ancha yuyarqan: ¿Imashinataq Jisusta intrigakushaq chay kuntraqkunaman? nishpa.

Jisusmi Santa Mikunata mikurqan

(Mt 26.17-25; Lk 22.7-14, 21-23; Jn 13.21-30; 1 Kur 11.23-26)

¹² Paskwa fyistapiqam uñitakunata wanchishpa, aychanda, kachangakunata, suq laya mikunakunatapis mikuqllapa. Chay punta diya fyistapim Jisuspa yach'akuqninguna payta tapurqanllapa:

—Kay Paskwa fyista mikunata mikunanchiqqa, ¿maypitaq munangi allichanayllapa? nishpa.

¹³ Chaymi Jisusqa ishkay yach'akuqninda kamachirgan:

—Riyllapa Jirusalin llaqtaman. Waqpim ringillapa tinguq suq runa puyñumbi yakuta apaykaqta. Chay runapa ikinda riyllapa. ¹⁴ Chay may yaykushqambi chay wasipa dwiñunda tarishpa, tapuyllapa: "Yach'achikuqniymi nin: ¿Mayqan kwartuykipish yach'akuqniykunawan Paskwa mikunata mikushaq?" nishpa. ¹⁵ Chayshina niptikil-lapam, payqa rin rikachishuq wasimba altumbi suq atun kwartuta tukuy imawan allichashqata. Chaypi allichayllapa Paskwa mikunataqa, nishpa.

¹⁶ Chaymi chay ishkay yach'akuqninguna Jirusalinman rishpaqa, Jisus nishqanshina runata tarirqanllapa. Chaymandaqam chay wasipina Paskwa mikunata allicharqanllapa.

¹⁷⁻¹⁸ Tutayaptinnaqam Jisusqa chay dusi yach'akuqningunawan chay wasimanna rirqan. Chaypinam paykunawan Paskwa mikunata mikuykarqan. Mikuqshinaqam Jisusqa nirqan:

—Alliptam niykillapa, qamkunamanda suqniki noqawan pulla mikuqmi, ringi intrigakuwaq kuntrawaqkunaman, nishpa.

¹⁹ Chaymi paykunaqa limpu malaganayashpa, suqnin suqnin Jisusta tapurqanllapa:

—¿Noqachu kani? nishpallapa.

²⁰ Chaymi Jisusqa chay dusi apustulninda nirqan:

—Suqniki noqawan suq platupilla mikuqmi rin intrigakuwaqqa. ²¹ Chaqa Dyuspa Santu Librumbi noqa Dyusmanda Shamuq Runapaq nishqanqam allipta rin kumpli. Piru chay runa intrigakuwaqqam chay uchanrayku ancha kastigadu rin kaq. ¡Chaymi mas allich'i kananda, chay runa ama nasinambaq!

²² Paskwa mikunata mikuqshinam Jisusqa kachangata piskashpa, Dyusman mañakushpa, bindisirqan. Chaymandaqam pitishpa, paykunata nirqan:

—Ch'askiway kay kachangata. Kaymi kwirpuy, nishpa.

²³ Chaymandaqam suq kupata piskashpa, Dyusta pagikushpa paykunata qorqan. Chaymi paykunaqa chay kupamanda binuta yumbay upyarqanllapa. ²⁴ Paykuna upyaykaptinqam Jisusqa nirqan:

—Kay kupa binuqam yawarniy. Kay yawarniywanmi runakunawan, warmikunawan suq mushuq tratuta rini ruraq. Chaqa kay yawarniyta ich'ashpam, achka runakunata, warmikunata rini washaq. ²⁵ Alliptam niykillapa, mananam rinichu upyaq ubaspa yakundaga, sylupi mushuq binuta upyanaykaman, Taytanchiq Dyus shumaqta kamachikuptin, nishpa.

Jisusmi Pidruta nirqan: “Ringim ñigawaq”, nishpa

(Mt 26.30-35; Lk 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶ Chaymandaqam imnuta kantashpa, Ulibu lumamanna rirqanllapa. ²⁷ Chaypina kashpaqam, Jisusqa nirqan:

—Kay tutam yumbay qamkunaqa manchashpa, noqamanda ringillapa akrakaq. Chaqa Tayta Dyuspa Santu Librumbim nin: “Michidurta suq lastima ruraptiyi, wishangunaqa waqta kayta rinllapa shikwakaq”, nishpa.* ²⁸ Piru wañushqaymanda kawsamushpaqam, qamkunapa ñawpaykita rini riq waq prubinsya Galiliyaman, nishpa.

²⁹ Chaymi Pidruqa nirqan:

—Yumbay manchashpa akrakaptimbismi, noqaqa mana akrakashaqchu qamandaqa.

³⁰ Chayshina niptinmi, Jisusqa Pidruta nirqan:

—Alliptam niyki, kay tuta gallu manaraq ishkay bwiltata kantaptinmi, qamqa kimsa kutinda ringi ñigawaq: “Manam riqsinichu Jisustaqa”, nishpa.

³¹ Chaymi Pidruqa kutin kutin nirqan:

—Pullayki wañushpapismi, mana ñigashqaykichu, nishpa.

Yumbay chay suq yach'akuqningunapismi chayshinalla nirqanllapa.

Jisusmi Jitsimanipi Dyusman mañakurqan

(Mt 26.36-46; Lk 22.39-46)

³² Chaymandaqam Jisusqa chay yach'akuqningunawan rirqanna suq lugar Jitsimani shutiqman. Chaypim wakin paykunataqa nirqan:

—Kaypi tiyayllapa, rinaykaman kay waqman, Tayta Dyusman mañakuq, nishpa.

³³ Chayshina nishpaqam, Jisusqa Pidruwan, Jakubuwan, Jwanwan riqshinaqa, ancha llakirqan. Shunqon munaptin tutayaytam, ³⁴ paykunata nirqan:

—Ancharaq llakini. Chaymi shunqoy tutayashpa munan wanchiwayta. Mayá, kaypilla shuyawayllapa. Piru amakish puñungillapachu, nishpa.

³⁵ Chayshina nishpaqam, Jisusqa mas waqkaq rishpa, qongorikushpa, kumurashpa pambakaman, Dyusta ancha rrugarqan, ama chay kruspi padisinambaq.

³⁶ Mañakushpaqam, kayshina nirqan:

—Taytitu, qamqam tukuy imata atingi rurayta. Munashpaqa washaway, ama chayshina wañunaypaq. Chaqa yumbay kay ñakaykunaqam suq basupi ancha ayaq yakukunashina. Yush'ayku amar dijawaychu, chayshina ñakanaypaqqa. Piru mastam munani qam munashqaykita ruranaykipaq. Amar noqa munashqaytaqa ruraychu, nishpa.

³⁷ Chayshina mañakushpa, paykunaman kutimushpaqam, puñuykaqta tarirqan. Chaymi Pidruta nirqan:

—Simun, ¿ima puñuykangichu? ¿Ima manachu atishqa kang suq uritata agwantayta puñuymandaqa? ³⁸ Allita rikch'akashpa, Dyusta rrugay, ama tyintadu kanaykillapa.

* 14:27 Zacarías 13.7

Qamqam allipta munangi Dyusta kasuyta. Piru manam atingichu kwirpuykita sujityta, nishpa.

³⁹ Chaymandaqam Jisusqa kutirirgan, chayshinalla Dyusman mañakuriq. ⁴⁰ Chaymandaqam kutirimushpaqa, yach'akuqningunata taririrgan puñuykaqta. Chaqa puñuywanqam ñawingunaqa kirpakaykargan. Chaymi paykunaqa pengakushpa, Jisustaqa mana nimatapis atirqanllapachu niyta. ⁴¹ Chaymandaqam Jisusqa suq kutinda rishpa mañakuq, kutirimushpaqa, puñuykaqta taririrgan. Chaymi nirqan:

—Puñuyllapana, samayllapana, nishpa.

(Chaymandaqam suq rratitumanda nirqan:)

—Rikch'akayllapana. Ch'ayamushqanam uras, uchayuq runakunaman noqa Dyus-manda Shamuq Runata intrigakuwanan. ⁴² Atariyllapa. Akuna. Shamunnam chay intrigakuwaq, nishpa.

Jisustam prisurqanllapa

(Mt 26.47-56; Lk 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴³ Jisukristu chay wakin yach'akuqninwan parlaykaptinmi, chay yach'akuqnin Judasqa ch'ayamurqanna achka runakunawan. Paykunaqam atun kuchillukunawan, qeruku-nawan shamurqanllapa. Chaqa paykunataqam chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkuna, chay kamachikuq ansyanukunawan kach'amushqallapa karqan, Jisusta prisunanllapa. ⁴⁴ Judasqam chay runakunata nishqa karqan:

—Qamkuna Jisusta riqsinaykiqam, muchashpa rini napaykuq. Chaymi chay na-paykushqayta piskashpa, apayllapa, nishpa.

⁴⁵ Chaymi chay Judasqa ch'ayashpa, Jisusmanqa qemikashpa, napaykurqan:

—Yach'achikuq Taytitu, nishpam, mucharqan.

⁴⁶ Chaymi chay runakunaqa Jisusta piskashpa aparqanllapana. ⁴⁷ Piru Jisuspa suq yach'akuqninmi das surqoshpa atun kuchillunda, mas kamachikuq isrraylinu kurapa kriyadumba rinrinda pitirgan. ⁴⁸ Chaymi Jisusqa chay runakunataqa nirqan:

—¿Ima qamkunachu shamushqa kangi atun kuchillukunawan, qerukunawan, suq ladrundashina prisuwaq? ⁴⁹ Noqaqam tukuy diya qamkunapa pullaykillapa kashpa, Dyuspa adurana wasimbi yach'achikushqa kani, ¿manachu? Piru chaypiqam qamku-naqa mana prisuwarqaykichu. Kayshinaqam rurawangillapa, Dyuspa Santu Librumbi nishqanshina kumplinambaq, nishpa.

⁵⁰ Chayshina Jisusta piskaptinllapaqam, yach'akuqningunaqa payta sapalandallana dijashpa, mitikarqanllapa.

Suq wambra runam mitikarqan

⁵¹ Suq wambra runa utkumanda kapayummi Jisuspa ikinda riykarqan. Chaymi chay prisuq runakunaqa paytapisna piskarqanllapa. ⁵² Piru chay runaqam, kapanda dijashpa, siprallana mitikarqan.

Jisustam dimandarqanllapa Mas Kamachikuq Tandacaq Juyiskunapi

(Mt 26.57-68; Lk 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵³ Jisustaqaqam chay tutatalla aparqanllapa mas kamachikuq isrraylinu kuraman. Chay-manmi tandakarqan kamachikuq isrraylinu kurakuna, kamachikuq ansyanukuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna. [Nuta: Yumbay chay awturidarkunaqa tandadu kashpam, shutiq Mas Kamachikuq Tandacaq Juyiskuna, nishpa.] ⁵⁴ Kanan Pidruqam Jis-uspa karu ikinda rirgan chay mas kamachikuq isrraylinu kurapa uku patyungaman. Chay patyupiqam nina miraykarqan. Chaypim Pidruqa suldadukunawan ninapi mashakuykar-qan.

⁵⁵ Kanan chay kamachikuq isrraylinu kurakuna yumbay chay Mas Kamachikuq Tan-dacaq Juyiskunawanqam maskarqanllapa allin tistigukunata, Jisusta wanchinanllapa; piru manam tarirqanllapachu. ⁵⁶ Chaqa chay tarishqan tistigukunaqam wakingunaqa suq layata llullakurqan. Wakinnataqmi suq layata llullakushpa rimarqanllapa. Chaymi mana balirqanchu chay rimashqanllapaqa. ⁵⁷ Wakimbismi Jisusta yanqakunata llullakushpa nirqanllapa:

⁵⁸ —Noqaykunaqam uyashqallapa kani kayshina niptin: “Noqaqam Dyuspa adurana wasinda runakuna rurashqandaqa pamba pamba rini bulaq. Chaymandaqam kimsa diyapilla rini rurariq suq laya wasita. Chay wasiqam mana kanqachu runakuna rurashqanshinaqa”, nishpa.

⁵⁹ Chay tistigukunapismi suq layata suq layata rimarqanllapa. Manam chay layatallachu rimarqanllapaqa.

⁶⁰ Chaymi chay mas kamachikuq isrraylinu kura atarishpa, Jisusta tapurqan:

—¿Imaraykum uyarangi? ¿Manachu uyangi kay runakuna qambaq rimashqandaqa? nishpa.

⁶¹ Piru Jisusqam uyararqanlla. Manam nimatapis nirqanchu. Chaymi chay kamachikuqqa Jisusta tapurirqan:

—¿Qamqachu Tayta Dyus Akrashqan Washadur kangi? ¿Binditu Tayta Dyuspa Churinchu kangi? nishpa.

⁶² Chayshina tapuptinmi, Jisusqa nirqan:

—Ari, noqam kani. Kanan qamkunaqam noqa Dyusmanda Shamuq Runata ringillapa rikawaq ancha pudirniyuq Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyaykaqta. Ringillapam rikawaq syilumanda pukutaykunapa ukumbi shamuykaqta, nishpa.

⁶³ Chayshina Jisus niptinmi, chay mas kamachikuq isrraylinu kuraqa ancha pifiakushpa pay kikin kapanda llikishpa, nirqan:

—¡Mayá, kananqa mananam munanchiqchu mas tistigukunataqa! ⁶⁴ Yumbay qamkuna uyarqaykillapa kay runata: “Dyuspa Churinmi kani”, nishqanda. Chayshina rimashpaqam, Dyusta burlaykan. Mayá, qamkunaqa ¿imatam ningillapa? nishpa.

Chaymi yumbay nirqan:

—Chayshina rimashqanrayku wañunqa, nishpa.

⁶⁵ Chaymi wakinqa chay uras Jisusta qaqlambi tuqaparqanllapa. Kanan ñawinda pambashpam, suq lastima maqashpa nirqanllapa:

—Mayá, niwayllapa: ¿Pim maqashurqan? nishpa.

Kanan wakin suldadukunaqam suq lastima qaqlitambi maqarqanllapa.

Pidrum Jisusta ñigarqan: “Manam rigsinichu”, nishpa.

(Mt 26.69-75; Lk 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-29)

⁶⁶ Chay mas kamachikuq isrraylinu kurapam suq kriyadan karqan. Kanan Pidru chay kurapa wasimba patyumbi kaykaptinmi, chay kriyadaqa shamurqan. ⁶⁷ Shamushpaqam, Pidruta ninapi mashakuykaqta rikashpa, ancha chapashqanshina nirqan:

—Qambismi Jisus Nasaritmanda kaqwan puriq kangi, nishpa.

⁶⁸ Piru Pidruqam nirqan:

—Manam paytaqa rigsinichu. Manam ni yach'anichu imatach'i niwaykangi, nishpa.

Chayshina nishpa, Pidruqa sawa punguman llusshiykaptinmi, suq gallu kantarqan.

⁶⁹ Kanan chay kriyadaqam Pidruta ancha chapashpa, chaypi kaqkunata nirirqan:

—Kay runaqam Jisuswan puriq, nishpa.

Chaymi Pidruqa chayshina niqta uyashpaqa nirirqan:

⁷⁰ —Manam rigsinichu Jisustaqa, nishpa.

Chaymendaqam suq rratitumanda chaypi kaqkunaga Pidruta nirirqan:

—Alibmi qamqa paykunapa suqnin kangi. Chaqa chay Galiliyamanda kaqkunashinam rimangi. Chaymi rigsiykillapa, prubinsya Galiliyamandam kangi, nishpa.

⁷¹ Chayshina niptinllapaqam, Pidruqa ancha jurashpa llullakushpa nirqan:

—¡Pur dyusitu, alliptam niykillapa, manam rigsinichu chay runataqa! Pipaqch'i niwaykangillapa, nishpa.

⁷² Chayshina niptinllam, galluqa kantarirqan. Chaymi Pidruqa galluta uyashpa kantariqtaqa, das yuyarqan Jisus nishqanda: “Gallu manaraq ishka kutinda kantaptinmi, qamqa kimsa kutinda ringi ñigawaq: ‘Manam rigsinichu Jisusta’ ”, nishpa. Chay nishqanda yuyashpam, Pidruqa ancha waqarqan.

15

Jisustam gubyirnu Pilatuman aparqanllapa

(Mt 27.1-2, 11-14; Lk 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ [Nuta: Chay tyimpukunapim Rruma llaqtamanda kaqkuna achka nasyungunapi kamachiqlapa. Chaymi isrraylinukunatapis suq rrumanu gubyirnu kamachiq. Chay gubyirnuqam shutiqa Pilatu.] Achikyaykaptinnam kamachikuq isrraylinu kurakuna, kamachikuq ansyanukuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunawan tandanakushpa parlarqanllapa. Paykunaqam Jisuspa makingunata grillitashpa aparqanllapa gubyirnu Pilatuman intrigakuq. ² Pilatuqam Jisustaqa tapurqan:

—¿Qamchu isrraylinukunapa gubyirnun kangi?

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ari, chay nishqaykishinam kani, nishpa.

³ Kanan chay kamachikuq isrraylinu kurakunaqam Jisusta kriminashpa, ancha rimarqanllapa. ⁴ Chaymi gubyirnu Pilatuqa Jisusta tapurqan:

—Kayshina kuntrashushpa ancha rimaptinllapaqa ¿ima manachu qamqa nimata ningi? nishpa.

⁵ Piru Jisusqam mana nimata nirqanchu. Chaymi Pilatuqa ancha ispanartarqan.

Pilatam Jisusta sintinsyarqan wanchinambaqllapa

(Mt 27.15-31; Lk 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

⁶ Piru chay Paskwa fyistapi isrraylinukuna rrugakuptingam, gubyirnu Pilatuqa kada wata suq prisuta karsilimanda surqoq. ⁷ Chay tyimpupi wakin isrraylinukunam rrumanukunawan pilyashpa, wakingunata wanchishqallapa karqan. Chaymi chay wanchikuqkunaga karsilpi karqan. Suqqam Barrabas shutiq. ⁸ Chaymandaqam Pilatupa ñawpambi Jisus kaykaptinqa, suq isrraylinukuna shamurqanllapa rrugakuq, suq prisuta karsilimanda surqonambaq. ⁹ Chaymi Pilatuqa nirqan:

—¿Munangillapachu kay gubyirnuyki Jisusta kach'anaypaq? nishpa.

¹⁰ Chaqa chay Pilatuqam yach'arqan: Chay kamachikuq isrraylinu kurakunaqam Jisusta imbidyashpalla, noqamanqa apamushqallapa, nishpa. ¹¹ Piru chay kamachikuq isrraylinu kurakunaqam chay mañakuq isrraylinukunata ancha kunarqan, Pilatuta ninamaqllapa:

—Jisustaqa ama kach'aychu. Barrabasta kach'ayqa, nishpa.

¹² Chaymi chayshina niptinllapa, Pilatuqa tapurqan:

—Munashpa Barrabasta kach'anaypaqqa, ¿imatam munangillapa kay gubyirnuyki Jisusta runanaypaq? nishpa.

¹³ Chaymi paykunaga ancha sh'uqyarqanllapa:

—¿Jisusta suq kruspi klabayllapa! nishpa.

¹⁴ Chaymi Pilatuqa nirqan:

—¿Imapaqmi kamachishaq wanchinanllapaqa? ¿Ima uchatam rurashqa?

Chayshina niptinqan, paykunaga masta sh'uqyarqanllapa:

—¡Kruspi klabay! ¡Kruspi klabay! nishpa.

¹⁵ Chaymi Pilatuqa ama malpi kidanambaq chay rrugakuqkunawan, Barrabastana karsilimandaq kach'arqan. Chaymandaqam kamachirqan, ancha asutinallapa Jisusta. Asutichishpaqam, suldadukunata intrigarqan, paykunana kruspi klabananllapa.

¹⁶ Chaymi suldadukunaga Jisustaqa aparqanna gubyirnu Pilatupa dispachumba patyunman. Kanan paykunagaq yumbay suldadu masingunata chayman tandarqanllapa. ¹⁷ Chaymandaqam chay suldadukunaga suq granati kapata kapachirqanllapa Jisustaqa. Kanan suq kuruna kashamanda shimbadutam umachachirqanllapa. ¹⁸ Chayshina rurashpaqam, ancha asipashpa, kayshina sh'uqyarqanllapa:

—¡Biba, biba isrraylinukunapa gubyirnun! nishpa.

¹⁹ Chayshina nishpaqam, suq qeruwan umitambi waqtashpa, payta tuqapaqllapa. Kanan ñawpambi qonqorikushpam, aduraq tukuqllapa. ²⁰ Chayshina burlashpaqam ancha asipashpa, chay kapata surqoshpa, paypa kapandana rurachirqanllapa. Chaymandaqam aparqanllapana, kruspi klabananllapa.

Jisustam kruspi klabarqanllapa

(Mt 27.32-44; Lk 23.26-43; Jn 19.17-27)

²¹ Jisusta apaykaptinllapa kruspi klabaqmi, suq runa Sirini llaqtamanda kaq chayta pasaykarqan. Payqam Simun shutiq. Suq churinmi Alijandru shutiq. Suqqam Rrufu shutiq. Chay Simundam suldadukunaga amalas umbruchachirqan Jisus apaykashqan krusta.

²² Kanan Jisustaqam apaykarqanllapa suq lugar Gulguta shutiqman. Chay Gulgutaqam paykunapa rimaynimbiqa munan niyta “Kalabira Lugar”, nishpa. ²³ Chay lugarman ch'ayashpaqam, binuta ayaq qewawan taqllushpa, Jisusta qorqanllapa upyanambaq. Chay ayaq qewaqaq shutin mirra. Piru Jisusqam mana upyarqanchu. ²⁴ Kanan Jisustaqaq kruspina klabarqanllapa. Chaymandaqam chay suldadukunaga swirtita rurarqanllapa, Jisuspa mudananda partinakunanllapa.

²⁵ Jisustaqaq kruspi klabarqanllapa rupay altuna kaptin. Chay urasqam las nwibina karqan. ²⁶ Chayshina kruspi klabashpaqam, chay kruspa puntambi suq tablitata rurarqan. Chay tablitapiqam iskibrishqa karqan: “Kay runaqam isrraylinukunapa gubyirnun” nishpa. Chayshinaqam rurarqan, liyiqkuna yach'anambaq: Jisusqam chayrayku wañurqan, nishpa. ²⁷ Kanan ishkaq ladrungunatapis Jisuspa ladumbi kruskunapi klabarqanllapa, suqninda allin ladumbi, suqninda ichuq ladumbi. ²⁸ Chayshina ruranaqam Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqa karqan: “Dyus Akrashqan Washadurpaqmi ninqallapa: ‘Uchayukunawanmi purin’ ”, nishpa. Chayshinam Dyus nishqanshina kumplirqan.*

* 15:28 Isaías 53.12

²⁹ Kanan kruspa ladunda pasaqkunapismi umanllapata kuyuchishpa, Jisusta musyashpa, asiparqanllapa:

—Jajáy! Qamqam nirqayki: “Dyuspa adurana wasinda pamba pamba bulashpam, kimsa diyapi mushugmanda rini alsariq”, nishpa. ³⁰ Chayshina atishpa ruraytaqa, kananga qam kikiki washakashpa, chay krusmanda ishkimuy, nishpa.

³¹ Kanan kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikukunawan asikushpa, paykunapura kayshina parlarqanllapa:

—Sugkunataqam atirgan washayta. Piru pay kikinllaqam manana atinchu washakayta.

³² Mayá, Dyus Akrashqan Washadur kashpa, Isrrayilpa gubyirnun kashpaqa, krusmanda ishkimunqa, chayta rikashpa, paypi kriyinanchiqlapa, nishpa.

Chay ishkay kruspi kaq ladrungunapismi Jisustaqa musyarqanllapa.

Jisusmi wañurqan

(Mt 27.45-56; Lk 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³ Chay diya larrdusimandapacham las tres di la tardikaman limpu tutayarqan tukuy pachapi. ³⁴ Las tresna kaptinmi, Jisusqa ancha jwirtita kayshina qayakurqan Tayta Dyusman:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabaktani?

Chayqam paykunapa rimaynimbiqa munan niyta: “Dyusituy, Dyusituy, ¿imapaqmi sapalitaytaqa dijawashqa kangi?” nishpa.

³⁵ Chaymi wakin chaypi kaqkuna uyashpaqa nirqan:

—Uyayllapa, Dyuspaq chay unay rimaq Eliyastam qayaykan, nishpa.

³⁶ Chay urasmi suq runa kallpashpa, suq ish'uputa puchqo binupi nuyuchishpa, suq shukchapa puntambi rurashpa, Jisuspa shiminman qemirqan chupanambaq. Chaymandaqam nirqan:

—Shuyashun rikananchiq, mayá, ¿Eliyaschu rin shamuy krusmanda ishkichimuq ichu mana? nishpa.

³⁷ Chaymandaqam Jisusqa jwirtita rimashpa wañurqanna. ³⁸ Jisus wañuptingam, Dyuspa adurana wasimba kurtinanga anaqmanda urakaman punta punta limpu llikikarqan. [Nuta: Chay ancha atun rrakta kurtinaqam chay Ancha Santisimu Kwartuta akraq chay Santu Kwartumanda.] ³⁹ Kanan chay rrumanu suldadukunapa kamachikuqninmi Jisuspa ñawpambi shayaykarqan. Paymi allita rikashqa karqan Jisus, Tayta Dyusman qayakushpa, wañuptin. Chaymi payqa nirqan:

—Allibmi kay runaqa Dyuspa Churin kashqa, nishpa.

⁴⁰ Chaypin wakin warmikunapis karqan. Paykunaqam karumandalla chapaykarqanllapa. Paykunamanda suq warmiqam chay Marya Magdalamanda kaq karqan. Suqqam suq Marya karqan. Payqam minur Jakubupa, Jusipa maman karqan. Suqqam Salumi karqan. ⁴¹ Chay warmikunaqam Jisuspa pullan purishpa, ancha yanapashqa karqan waq prubinsya Galiliyapa llaqtangunapi. Paykunawanmi mas warmikunapis chaypiqa karqan. Paykunaqam Galiliyamanda Jirusalinman Jisuspa pullan shamushqa karqan.

Jisustam aparqanllapa pambaq

(Mt 27.57-61; Lk 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴² Chay diyaqam tardina karqan. Chay urasqam karqan allichakananllapa samana diyapaqna. ⁴³ Chay urasmi suq ancha allin runa Jusi shutiq gubyirnu Pilatuman rirqan. Chay Jusiqam Arimatiya llaqtamanda karqan. Paymi chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapa suq ancha baliq myimbrun karqan. Chay Jusiqam ancha munarqan rikayta, Tayta Dyus shamuptin yumbayta shumagta kamachinan. Chaymi payqa manchayta di-jashpa, Pilatuman rirqan, Jisuspa kwirpunda mañaq. ⁴⁴ Chaymi Jusi ch'ayaptinga, Pilatuqa yuyarqan: ¿Ima dasnachu Jisusqa wañushqa? nishpa. Chayraykum ancha kunsidirashpa, suldadukunapa kamachikuqninda qayachishpa tapurqan:

—¿Alliptachu Jisusqa wañushqana ichu manaraq? nishpa.

⁴⁵ Chaymi suldadukunapa kamachikuqnin Pilatuta nirqan:

—Arí, wañushqanam, nishpa.

Chaymi Pilatuqa Jusita pirmsuta qorqan, Jisuspa kwirpunda apanambaq.

⁴⁶ Chaymi Jusiqa suq atun shumaq traputa randishpa rirqan, Jisuspa kwirpunda krusmanda ishkichimuq. Ishkichimushpaqam, chay trapuwan liyashpa, aparqanna pambaq. Suq luma qaqitapa pach'ambi mushuq mach'ayshina sipulturata rurachishqa karqan. Chaymi chaypi Jisuspa kwirpunda kamakachishpa, suq atun rumiwan kirparqan. ⁴⁷ Pambaptingam Marya Magdalamanda kaq, Jusipa maman Maryawan allita rikarqanllapa.

16

Jisusmi wañushqanmanda kawsamurqan
(Mt 28.1-10; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Samana diya pasaptinmi, Marya Magdalamanda kaq, Jakubupa maman Maryawan, Salumiwan mishki mutkinata randishpa rirqanllapa, Jisuspa kwirpunda chay mishki mutkinawan liyaq, ama ash'nanambaq. ² Chaymandaqam chay diya dumingu madrugadu rirqanllapa Jisus pambakashqanman. ³ Paykunaqam rirqanllapa parlaqshina:

—Chay ancha atun rumiwan chay mach'ayshina sipultura kirpashqandaqa ¿piraq ashuchinman yaykunanchiq? nishpa.

⁴ Piru chay pambashqanman yaqqana ch'ayashpa, chapakushpaqam, chay atun rumitaqa rikarqanllapa chay mach'ayshina sipulturapa yaykunanmanda suq ladumanna isqandaykaqta. ⁵ Chaymi paykunaqa chay sipulturaman yaykushpaqa, suq wambra runa atun yuraq kapayuqta chaypi rikarqanllapa. Uku pantyumbiqam allin ladupi tiyaykarqan. Chaymi chay warmikuna rikashpaqa, ancha mancharaqanllapa. ⁶ Chayraykum chay runaqa nirqan:

—Ama manchayllapachu. Qamkunaqam maskaykangillapa Jisus Nasaritmanda kaq kruspi wañushqata. Kananqam kawsamushqana. Mananam kaypichu. Chapakuyllapa kay kashqanman. ⁷ Riyllapa yach'akuqningunata, Pidruta abisaq: “Jisusqam qamkunapa ñawpaykita riykan prubinsya Galiliyaman. Waqpinam ringillapa rikaq, pay kawsaykashparaq nishushqanshina”, nishpa.

⁸ Chaymi chay warmikunaqa ancha manchashpa, ch'apsikashpa, chay pambakashqanmandaga llugshishpa, kallpaylla rirqanllapa. Paykunaqam manchaywan riykashpa, ñambiq mana pitapis parlachirqanachu.

Jisusqam rikakurqan Marya Magdalamanda kaqman
(Jn 20.11-18)

⁹ Chay diya dumingu achikyaykaptinnam, Jisusqa wañushqanmanda kawsamurqan. Chaymandaqam puntata rikakurqan Marya Magdalamanda kaqman. Chay Maryamandam syiti dyablukunata qatishqa karqan. ¹⁰ Chayshina chay Maryaqa Jisusta rikashpaqam, rirqanna abisaq yach'akuqningunata. Piru paykunaqam ancha llakiwan Jisuspaq waqaykarqanllapa. ¹¹ Chay Maryaqam nirqan:

—Jisusqam kawsamushqana! Noqam payta rikashqa kani, nishpa.

Piru chayshina niptinqam, paykunaqa mana kriyirqanllapachu.

Jisusmi Imawusman rinan ñambi ishkay yach'akuqninman rikakurqan
(Lk 24.13-35)

¹² Chaymandaqam ishkay yach'akuqninguna chuncha ñanda riykaptinllapa, Jisusqa paykunaman rikakurqan suq runa mana yaqqa riqsishqashina. ¹³ Piru payta riqsishpa, kutimushpa, kriyiq masingunata willaptinllapaqam, paykunatapis mana kriyirqanllapachu.

Jisusmi apustulningunata mingarqan, paypaq yach'achikunanllapa
(Mt 28.16-20)

¹⁴ Chaymandaqam chay unsi yach'akuqninguna mesapi tiyashpa mikuykaptinllapa, Jisusqa paykunaman rikakurqan. Kawsamushqa kaptin, chay rikaqkuna niptinqa, chay unsikunaqa mana kriyishqallapachu karqan. Chaymi paykunataqa kayshina anyarqan:

—Qamkunaqam rumi shungoyuqkuna kashpa, kawsamushqayta mana kriyishqallapachu kang, nishpa.

¹⁵ Nirqambismi:

—Riyllapa yumbay nasyungunaman, shumaq nutisyayta yumbay runata, warmita yach'achiq. ¹⁶ Chaymi noqapi kriyishpa shutikuqkunataqa rini washaq. Piru noqapi mana kriyiqkunaraqam rinllapa chinga. ¹⁷ Kanan noqapi kriyiqkunaraqam pudirniywan runakunamanda dyablukunata ringillapa qatiq. Kanan mana yach'ashqayki rimaykunapim ringillapa rimaq. ¹⁸ Kulibrakunata piskashpapismi, mana ringillapachu wañuq. Bininuta mikushpapismi, mana ringillapachu wañuq. Kanan makikikunata qeshyaqkunapa sawanman rurashpam, ringillapa kach'akachiq.

Jisusmi syiluman rirqan
(Lk 24.50-53)

¹⁹ Jisus chayshina paykunata willashpaqam, syiluman rishpa, Tayta Dyuspa allin ladumbina tiyarqan. ²⁰ Chay yach'akuqningunaqam tukuy mayta rirqanllapa, Jisus nishqan-gunata yach'achikuq. Kanan Taytanchiq Dyus yanapaptinmi, paykunaqa milagrukunata ruraraqanllapa. Chaymi chay milagrukunata rikaqkunaqa yach'arqanllapa: Allip kaqkunatam yach'achikunllapa, nishpa.

Kaytallam isikbrini qamkunapaq. Chayshina kanqa.»

SAN LUKASMI JISUKRISTUPA BIDAMBAQ ISKIBIRIRQAN

¿Pitaq karqan San Lukasqa? San Lukasmi suq duktur karqan. Paymi isibirirqan kay libru San Lukasta chay libru Ichustapis. Payqam Jisukristuwan puriqkunata suqta suqta tapurqan, ancha allita Jisukristupaq yach'ashpa, kay libruta isibiririrambaq (Lukas 1.1-3). Lukasqam San Pabluwan pulla riqlapa Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikushpa. Duktur kashpam, Pablutaqa ancha yanapaq. Chaymi Pablu karsilpi kap-timbismi, Lukasqa pullan kidarqan. Manam dijarqanchu wakingunashina (2 Timutiyyu 4.11). Kanan Pablupismi Lukastaqa ancha kuyaq (Kulusinsis 4.14; Filimun 1.24).

¿Pikunapaqmi isibirirqan kay librutaqa? Lukasqam kay librunaqa isibirirqan rrispitashqan yanasun (yanasan) Tiyufilupaq. Grigu rimaypiqam “Tiyufiluqa” munan niyta: “Dyusta kuyaq”, nishpa. Chaymi wakin yach'ayniyuqkuna yuyanllapa: “Chay Tiyufilupaq mana suq runallachu karqan. Ashwan San Lukasqam Dyusta yumbay kuyaqkunapaq kay libruta isibirirqan, isrraylinu kaqkunapaq, mana isrraylinu kaqku-napaqpis”, nishpa.

¿Imaraykum isibirirqan kay librutaqa? Lukasqam ancha munarqan, kay libruta liyiqkuna ancha allita intyindinanllapa Jisukristupa tukuy bidambaq (Lukas 1.3,4). Mu-narqan yach'anallapa: Jisukristuqam wafurqan yumbaypaq; manam isrraylinukuna-paqlachu, nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Kay librum yach'achiwanchiq Jisukristupa bidambaq, nasishqanmandapacha syiluman rishqangaman.

Lk 1.1-4 niwanchiqllapa, Lukas Tiyufiluta napaykushpa nishqambaq, imapaq kay li-bruta isibirishpa kach'ashqambaq.

Lk 1.5-2.52 niwanchiq, Jwan Shutichikuq nasishqambaq, Jisukristu nasishpa, wifashqambaq.

Lk 3.1-4.13 niwanchiq, Jwan Shutichikuq Jisusta shutichishqambaq, dyablu Jisukristuta tyintayta munashqambaq.

Lk 4.14-9.50 niwanchiq, Jisukristu prubinsya Galiliyapi yach'achikushqambaq, mila-grukunata rurashqambaq.

Lk 9.51-19.44 niwanchiq, Jisukristu Jirusalinman riqshina yach'achikushqambaq, mila-grukunata rurashqambaq.

Lk 19.45-21.38 niwanchiq, Jisukristu Jirusalimbi rurashqambaq, yach'achikushqambaq

Lk 22.1-24.53 niwanchiq, Jisukristu padisishpa, wafushpa, kawsamushpa, syiluman rishqambaq.

San Lukasmi Jisuspaq kayshina isibirirqan

¹ Achka runakunam Jisuspa bidambaq manyaqlla isibirishqallapa. ² Paykunaqam Jisuspa pullan puriqkuna nishqanda isibirishqallapa. Chaga chay pullan puriqkunaqam kikin ñawinllapawan Jisustaqa rikashqallapa. Chaymi paykunaqa tistigunguna kashpa, chay rikashqanshinalla shumaq famanda yach'achiwashqallapa kanchiq. ³ Dun Tiyu-filitu, noqapismi chay tistigukuna Jisuspaq nishqanda allita yach'akushqa kani tukuy bidambaq, nasishqan diyamandapacha. Chaymi yuyarqani tukuy ima rurashqambaq manyaqlla isibiriyta, puntata imashina kashqa, chaymandaqa imatam rurashqa, nishpa. ⁴ Kaykunatam isibiriyki, chay yach'ashqaykimanda mas allip kaqta Jisuspaq yach'anayki.

Suq anjilmi rimarqan, Jwan Shutichikuq nasinambaq

⁵ Irudis Judiya prubinsyapa gubyirnun kaptinmi, suq isrraylinu kura karqan. Paymi shutirqan Sakariyas. Payqam kurakunapa suq trupamanda karqan. Chay trupam shutiq Abiyas. Sakariyaspa warmin Ilisabitpismi payshina chay unay kura Arumba karu willkan karqan. ⁶ Paykunaqam ishkandin shumaqta kawsaqlapa. Chaymi Dyusqa ancha kushikurqan paykunawanga. Chaga pay nishqanda, tukuy liyningunatapis al-lita kasushpam kawsarqanllapa. Chaymi mana pipis atirqanchu paykunata anyay-taqa. ⁷ Piru manam wambrayugchu karqanllapa. Chaga chay Ilisabitqam mana nunka wambrayugchu karqan. Kanan ishkandinmi ancha byijitukunana karqanllapa.

⁸⁻⁹ Suq diyam chay Abiyas trupa kurakunata tukarqan, Dyuspa adurana wasimbi ruranganunata rurananllapa. Chaymi chay kurakunaga swirtita rurashpa, Sakariyasta akrarqanllapa, yaykunambaq Dyuspa adurana wasimba Santu Kwartunman, insinsyuwan qondachikunan. ¹⁰ Chaymi uku Santu Kwartupi Sakariyas insinsyuta rupachishpa qondachiykaptinqa, sawapi ancha achka isrraylinukuna Dyusman mafakuykarqanllapa. ¹¹ Chayshina Sakariyas ukupi kaykaptinmi, Dyuspa suq anjilnin

payman rikakurqan. Chay anjilqam insinsyuta qondachikunan pata altarpa allin ladumbi shayaykarqan. ¹² Chaymi Sakariyasqa anjilta rikashpaqa, ancha manchashpa, mana nimanayta atirqanchu. ¹³ Piru anjilqam nirqan:

—Sakariyas, ama manchaychu. Mañakushqaykitam Dyusqa uyashushqa. Chaymi warmiki Iliasabitqa wambrayuyq rin kaq. Chay wambraykitaqam Jwanda ringi shutichiq. ¹⁴ Pay nasiptingam, ancha ringi kushikuq. Chayshinam achka llagta masikikunapis ancha rinllapa kushikuq. ¹⁵ Chaqa Dyusqam chay churikitaqa ancha kamachikuqta rin ruraq, Dyusta sirbinambaq. Manam rinchu upyaq binuta ni suq laya tragukunatapis. Mamamba pach'ambilla kaykaptinmi, Dyuspa Santu Ispiritunqa paypina rin kaq. ¹⁶ Achka isrraylinukunata yach'achiptinmi, uchangunata dijashpa, Dyustana rinllapa kasuq. ¹⁷ Dyusmi Jwannikita Santu Ispiritunda rin qoq, chay unay pudirniyuq Eliyashshina kanambaq. Kanan Dyus Akrashqan Washadurmandaqam Jwannikiqa mas puntata rin yach'achikuq, pifakushqa taytakuna alliyanambaq wambrangunawan, Dyusta mana kasuqkuna yach'akunambaq payta kasuyta. Chayshinam runakunata, warmikunata rin yach'achiq, chay Akrashqan Washadurta shumaqta ch'ayachinanllapa, nishpa.

¹⁸ Chayshina niptinmi, Sakariyasqa anjilta tapurqan:

—¿Imata rikashpam atini kriiyta kay niwashqaykitaq? Chaqa noqaqam ancha byijuna kani. Warmiypismi byijana, nishpa.

¹⁹ Chayshina tapuptionmi, chay anjilqa nirqan:

—Noqaqam Grabyil kani. Dyuspa ñawpambim kani, kamachiwashqanda ruranaypaq. Tayta Dyus kikinmi kach'amuwashqa, chay kushikunayki nutisyata nishunaypaq. ²⁰ Piru chay nishushqaytaqam mana kriyiwangichu. Chaymi muduna ringi kidaq. Mananam ringichu atiq rimayta, kay nishushqay kumplinangaman, nishpa.

²¹ Chayshina ukupi anjilwan unayaptinmi, sawapi kaq runakunaqa Sakariyasta ancha shuyaykarqanllapa: ¿Imanashqataq Sakariyasqa? ¿Imakushparaq ancha unayan luqshimunambaq Santu Kwartumandaqa? nishpa. ²² Chaymanda luqshimushpaqam, Sakariyasqa manana atirqanchu parlachiya paykunataqa. Chaymi intyindirqanllapa: Santu Kwartupi kashpa, musqoypishinach'i karqan, nishpa. Chaqa Sakariyasqam siñakunata rurashpana intyindichirqan. Chayshinam mudullana kidarqan.

²³ Chayshina Sakariyas Dyuspa adurana wasimbi yumbay ruranangunata kumplishpaqam, rirqanna wasinam. ²⁴ Chaymandaqam warmin Iliasabitqa pach'ayuqna (ukuyuqna) karqan. Chaymi wasinmandaqa sinku killata manana maytapis rirqanchu. ²⁵ Payqam nirqan:

—Dyusmi munashqana, wawayuq kanaypaq, suqkuna ama rimawanambaq, nishpa.

Anjilmi Maryata willarqan, Jisus nasinambaq

²⁶ Sayis killamandam Tayta Dyusqa kach'arqan chay anjilnin Grabyilta waq prubinsya Galiliyapa Nasarit Ilaqtanman, ²⁷ parlachinambaq suq china Marya shutiqta. Chay Maryaqam dunsillaraq karqan. Piru tratukushqanam karqan, suq runa Jusi shutiqwan kasaranambaq. Chay Jusiqaq alma gubyirnu Dabidpa karu willkan karqan. ²⁸ Chaymandaqam Dyuspa anjilnin chay Maryaman shamushpa, napaykushpa, nirqan:

—¡Maryita, Dyusri yanapashunga! ¡Kushikuy! Chaqa Tayta Dyusmi qamwan. Paymi qamtaqa rin yanapashuq maski yumbay warmikunamanda, nishpa.

²⁹ Chayshina chay anjil napaykuptinmi, Maryaqa ispantashqata chapashpa, ancha yuyarqan: ¿Imapaqraq kayshina nishpaqa napaykuwan? nishpa.

³⁰ Chaymi anjilqa nirqan:

—Ama manchaychu, Maryita. Chaqa Dyusqam qamwan ancha kushikun.

³¹ Pach'ayuqmi (Ukuyuqmi) ringi kidaq. Chaymandaqam ringi qeshyaq suq wambrirituta. Chay wambrityuqikam rin shutiq Jisus. ³² Paymi ancha kamachikuq rin kaq. Chaymi paypaqqa rinllapa niq: Ancha pudirniyuq Dyuspa Churinmi, nishpa. Kanan Taytanchiq Dyusmi rin ruraq ancha pudirniyuq gubyirnuta, chay karu agwilun Dabidtashina. ³³ Wambraykim yumbay isrraylinukunata tukuy tyimpu rin kamachiq. Chaqa kargunqam mana nunka ushyakanqachu, nishpa.

³⁴ Chayshina chay anjil niptingam, Maryaqa tapurqan:

—Mayá, ¿imashinam chay niwashqaykiqa rin kaq? Chaqa dunsillaraqmi kani. Manaraqmi runawanqa puñushqachu kani, nishpa.

³⁵ Chaymi chay anjilqa nirqan:

—Dyuspa Santu Ispiritunmi gaman rin shamuy. Paymi Tayta Dyuspa pudirninwan pukutayshina rin pambashuq. Chaymi chay urasmandapacha pach'ayuqna (ukuyuqna) ringi kidaq. Chaymi chay nasiq wawaykiqa Dyuspaqla kashpa, mana nima uchayuqchu rin kaq. Paypaqmi ninqallapa: Dyuspa Churinmi, nishpa. ³⁶ Aylluuki Iliasbitpismi ancha byijana kashpapis, pach'ayuqna (ukuyuqna). Paypaqmi niqlapa: “Payqam mana atinchu

wambrayuyq kaytaqa” nishpa. Piru kananqam sayis killakunana pach'ayuq (ukuyuyq).
³⁷ Chaqa Dyuspaqqam mana nima trabajuschu, nishpa.

³⁸ Chayshina anjil niptinqam, Maryaqa nirqan:

—Dyuspa kriyadanmi kani, payta kasunaypaq. Chay niwashqaykishina kanqa, nishpa.
 Chayshina niptinqam, chay anjilqa rirqanna.

Maryam rirqan watukuq Ilisabitta

³⁹ Chay diyakunam Maryaqa utqaymaya rirqan prubinsya Judiyapa jalkanman. Chay jalkapa suq llaqtambim Ilisabitqa tiyaq. ⁴⁰ Maryaqam Sakariyaspa wasinman ch'ayarqan. Chaymandaqam yaykushpa, Ilisabitta napaykurqan. ⁴¹ Chayshina napaykuptinmi, Ilisabitpa pach'ambi wambritunga kuyurqan. Kanan chay urasmi Dyuspa Santu Ispiritunwan Ilisabitqa unda karqan shunqombi. ⁴² Chaymi payqa ancha jwirtita nirqan:

—Maryita, Dyusmi ancha yanapashuykangi maski yumbay warmikunamanda. Pach'aykipi wambrituykitapis ancha yanapaykan. ⁴³ ¿Pitaq kani noqaqa? Manam nimapaq balinichu shamunambaq watukuwaaq Siñurniypa mamanqa. ⁴⁴ Chaqa diki napaykuwaptikim, uku pach'aypi wambrayqa kushikushpa kuyurqan. ⁴⁵ Kriyishqaykirayku kushikuy. Chaqa Tayta Dyus tukuy ima nishushqandam allipta rin kumpli, nishpa.

⁴⁶ Chayshina Ilisabit niptinmi, Maryaqa nirqan:

Taytanchiq Dyustam tukuy shunqoywan ancha alabani.

⁴⁷ Chayshinam ancha kushikuni Dyus Washadurniypaq.

⁴⁸ Chaqa mana baliq kriyadanshina kaptiypismi, Tayta Dyusqa akrawashqa. Chaymi kananmandapacha tukuy runakuna noqapaq kayshina ninqallapa: “Dyus yanapaptinmi, payqa ancha kushikuq warmi”, nishpa.

⁴⁹ Chaqa Dyusqam ancha pudirniyuq kashpa, ancha yanapawashqa. Manam nima maluta ruranchu. Chaymi Santu shutin.

⁵⁰ Kanan Tayta Dyusqam yumbay kasuqkunata tukuy tyimpu rin yanapaq.

⁵¹ Kanan mana ni pi atishqanda ruraytam payqa rurashqa. Yumbay afanirutam binsishqana.

⁵² Pwidiqkunatam kargungunamanda kambyarqanna. Mana karguyuyq kaqkunataqam numbrarqan, ancha kamachikuqkuna kanambaq.

⁵³ Chay mallaqkunatam tukuy imata qorqan. Piru kapuqkunataqam nirqan illaqlana rinanllapa.

⁵⁴ Tayta Dyusmi sirbikuqnin isrraylinukunata llakipawaqninchig, ancha yanapawashqallapa kanchiq.

⁵⁵ Chaqa chay unay agwilunchiq Abrajanda yumbay ayllundinda chayshina ufrishqa karqan yanapayta tukuy tyimpupaq. Chay ufrisishqandam kumplishqana, nishpa.

⁵⁶ Kanan kimsa killatach'i Maryaqa Ilisabitpa pullan tiyarqan. Chaymandaqam kutirqanna wasinman.

Jwan Shutichikuqmi nasirqan

⁵⁷ Chaymandaqam Ilisabitpa qeshyanan tyimpun kumpliptionqa, qeshyarqanna wambritundaga. ⁵⁸ Bisinungunawan ayllungunaqam yach'arqanllapa: Tayta Dyusshi Ilisabitta ancha yanapashqa, nishpa. Chaymi paykunaqa Ilisabitpa wasinman tandakashpa, paywan ancha kushikurqanllapa. ⁵⁹ Chaymandaqam 8 diyasmanda chay wambritupa kwirpumbi siñalta rurarqanllapa. Chay diyapiqam chaypi kaqkuna wambritupaq nirqanllapa:

—Sakariyas shutinqa, taytanshina shutiyuq kanambaq, nishpa.

⁶⁰ Piru mamanqam nirqan:

—¡Manám! Jwanmi rin shutiq, nishpa.

⁶¹ Chaymi mamandaqam nirqanllapa:

—¿Imaraykutaq munangi chayshina shutinanqa? Chaqa manam pipis aylluykipiqa Jwanqa shutinchu, nishpa.

⁶² Chaymi siñiyashpa, taytanda tapurqanllapa:

—¿Wambrituykitaga imatam munangi shutichiya? nishpa.

⁶³ Chayraykum taytanga suq tablitata mañashpa, chaypi kayshina iskibrirqan: “Wambrayqam shutin Jwan”, nishpa. Chaymi chay iskibrishqanda rikashpaqa, yumbaynin ancha ispantarqanllapa. ⁶⁴ Chay urasmi Sakariyasqa mudu kashqanmanda, atirqanna rimayta. Kanan Dyustam ancha alabarqan. ⁶⁵ Chaykunata rikashpaqam, chay bisinungunaqa masta ispantarqanllapa. Chaymandaqam chay famaqa chay prubinsya Judiyapa tukuy jalkangunaman shikwakarqan. ⁶⁶ Yumbay chayta yach'ashpaqam, ancha yuyashpa, paykunapura tapunakurqan:

—Chay wambra wiñashpaqa ¿ima karguyuraq kanqa? nishpa.

Chaqa paytaqam Tayta Dyusqa ancha yanapaq.

Sakariyasmi Dyuspaq rimarqan

⁶⁷ Tayta Dyuspa Santu Ispirittunmi yaykurqan Jwamba taytan Sakariyasman. Chaymi chay Santu Ispiritu rimachiptin, Sakariyasqa kayshina nirqan:

⁶⁸ ¡Alabashqa kanqa noqanchiq isrraylinukunapa Taytanchiq Dyus! Chaqa kayman shamushpam, noqanchiq wambrangunata washawashqa kanchiq.

⁶⁹ Chay unay Dabidqam Tayta Dyusta ancha kasuq. Kananqam chay Dabidpa karu willkanda qowashqa kanchiq, ancha pudirniyuq Washadurninchiq kanambaq.

⁷⁰ Chayshinam Dyusqa unaymandapacha paypaq ancha santu rimaqkunata akrashpa, kayshina rimachirqan:

⁷¹ “Yumbay kuntrashuqmanda, ch'iqnishuqmandam rini washashuqllapa”, nishpa.

⁷² Chaymi Tayta Dyus chay unay agwilunchiqkunata llakipashpa, paykunawan suq santu tratuta rurarqan. Chay tratutaqam mana qongqashqachu.

⁷³ Ashwanmi unay agwilunchiq Abrajanda jurashpa, noqanchiqkunapaq kayshina ufrisirqan:

⁷⁴ “Karu willkaykikunatam kuntraqkunamanda rini washaq, ama ni pita manchashpa noqatalla kasuwananllapa,

⁷⁵ allitalla rurashpa, mana uchayuy kashpa, tukuy tyimpu noqawan kawsananllapa”, nishpa.

⁷⁶ Chayshina nishpaqam, Sakariyasqa chay wambritunda nirqan:

Ijitu, qambaqmi rinllapa niq: “Ancha pudirniyuq Dyuspaq rimaqmi kangi” nishpa. Chaqa qam Dyus Akrashqan Washadurmanda puntata yach'achikushpaqam, ñanninda allichaqshina ringi kag, payta shumaqta ch'ayachinanllapa.

⁷⁷ Ringim kayshina yach'achikuq: “Tayta Dyus pirdunashushpam, uchaykikunamanda rin washashuqllapa”, nishpa.

⁷⁸ Chaqa Taytanchiq Dyusmi kuyawaqninchiq, llakipawaqninchiq, Washadurninchiqta syillumanda rin kach'amuq runakunata, warmikunata washawananchiq. Paymi rupayshina llipyashpa, suq mushuq diyashina rin achikchakuq.

⁷⁹ Uchayuy kashpaqam chingaykarqanchiqllapa. Piru payqam suq mushuq bidata rin qowaqninchiq. Chaqa rinmi yanapawaqninchiq, kushikushpa, shumaqta kawsananchiqllapa, nishpa.

⁸⁰ Chaymandaqam chay Jwan wiñaykaptinqa, Dyuspa Santu Ispiritun yanaparqan, tukuy shunqo Dyusta kuyanambaq. Kanan Jwanqam chuncha lugarkunapi tiyaq, ch'ayanangaman tyimpu isrraylinukunata yach'achinambaq.

2

Jisukristum kayshina nasirqan

(Mt 1.18-25)

¹ Waq tyimpukunapim Rrumapa gubyirnun Sesar Agustu kamachikurqan, suq sinsuta rurananllapa tukuy mundupi. ² Chay punta sinsutaqam rurarqanllapa, chay prubinsya Siryapa prifiktn Siriniyu kaptin. ³ Chayshina chay gubyirnu kamachikuptinmi, yumbay runakuna riqlapa kikin llaqtanman, chay sinsupi apuntakananllapa. ⁴⁻⁵ Chaymi Jusiqa prubinsya Galiliyapa Nasarit llaqtanmanda llugshishpa, rirqanna prubinsya Judiyapa Bilin llaqtanman. Chaqa chay Bilimbim chay unay alma gubyirnu Dabidqa nasishqa karqan. Chaymi Jusiqa Dabidpa karu willkan kashqanrayku, rirqan Maryawan Bilinman, chay sinsupi apuntakanambaq. Chaqa Jusiqa Maryawanqatratukushqana karqan kasarananllapa. (Piru mana puñuptinllapam,) Maryaqa pach'ayuqna (ukuyuqna) karqan. ⁶ Chaymi Bilimbilla kaykaptinllapa, Maryapa qeshyanan diya ch'ayamurqanna. ⁷ Chaymi chaypi qeshyashpa kulaka wambritunda, llambu trapukunawan wangushpa, usurachirqan suq istablu kurralti suq pisibripi. Chaqa pusadapiqam mana karqanchu lugar, paykuna kidanambaqqa.

Anjilkunam michidurkunaman rikakurqan

⁸ Chay Bilimba sawa chunchambim michidurkuna yuraqashtin wishanllapata kwi-daykarqanllapa. ⁹ Paykunamanmi das rikakurqan Dyuspa suq anjilnin. Kanan Tayta Dyuspa llipyayninmi rridurninllapata limpu achikcharqan. Chaymi chay michidurkunaga ancha mancharqanllapa. ¹⁰ Piru anjilqam paykunata nirqan:

—Ama manchayllapachu. Qamkunamanmi ancha shumaq nutisyata apamuni. Kay nutisyata yach'ashpaqam, yumbay runakuna ancha rinllapa kushikuq. ¹¹ Kananmi chay unay Dabidpa llaqtambi nasishqa suq Washadur. Paymi Dyus Akrashqan Washadur. ¹² Kriyawanaykim, chay wambritutaqa ringillapa tariq llambu trapukunawan wangushqata, suq pisibripi usuraykaqta, nishpa.

¹³Chaymandaqam chay anjilpa ladumbi das rikakurqan ancha achka anjilkuna. Paykunaqam kunyarqanllapa, Dyusta kayshina alabashpa:

¹⁴—¡Biba, biba altu syilupi Tayta Dyus! ¡Alabashqa kanqa! ¡Chaqa payqam achka runata, warmita munan yanapayta! ¡Chaymi paykunaqa kay mundupi ancha kushikunqallapa! nishpa.

¹⁵Chayshina chay anjilkuna Dyusta alabashpaqam, kutirqanna syiluman. Chayshina kutiptinllapaqam, michidurkunaqa paykunapura kayshina parlarqanllapa:

—Mayá, akullapa Bilinman, Taytanchiq Dyus niwashqanchiqta rikananchiq, imash' kashqa, nishpa.

¹⁶Chaymandaqam utqaymaya rishpa, Maryata, Jusitaga, iti wambrituyugtana tarirqanllapa. Chay wambritunqam usuraykarqan chay pisibripi. ¹⁷Chaymi

chay michidurkuna wambrituta rikashpaqa, chaypi kaqkunata parlachirqan chay anjil nishqanda. ¹⁸Chayshina parlachiptinqam, yumbay chay uyaqkunaqa ancha ispantarqanllapa. ¹⁹Piru Maryaqam tukuy chaykunata uyashpa, ancha yuyashpa, shunqombilla waqaycharqan. ²⁰Chaymandaqam chay michidurkunaqa kutiriqshina Tayta Dyusta ancha alabarqanllapa yumbay uyashqambaq, rikashqambaqllapa. Chaqa chay anjil tukuy ima nishqanqam allip kashqa karqan.

Wambritu Jisustam aparqanllapa Dyuspa adurana wasinman

²¹Chay wambritu 8 diyasniyuq kaptinmi, kwirpumbi siñalta rurashpa, nirqanllapa: “Jisus shutinga”, nishpa. Chaqa Marya manaraq pach'ayuq (ukuyuq) kaptinmi, Dyuspa anjilnin chayshina nishqa karqan shutinambaq.

²²Chaymi Muysis kamachikushqanda kumplishpaqa, 40 diyasmandaqa rirqanllapana Jirusalinman. Kanan Dyuspa adurana wasinman rishpaqam, Dyusta nirqanllapa: “Kay wambrituytam apamunillapa prisintaq qamba ñawpaykiman, qamta sirbishunan”, nishpa.

²³Chaqa Tayta Dyusqam liynimbi kamachikushqa karqan: “Yumbay ullqo kulaka nasiqtam noqapa ñawpayman apamuyllapa, wiñashpa noqata sirbiwananllapa”, nishpa.* Chaymi Dyus nishqanda ruraraqanllapa. ²⁴Dyusqam liynimbi kamachikushqapis karqan, ufrindananllapa ishkay turtula pishqokunata ichu ishkay palumata.* Chaymi Maryawan Jusiqa chayshina ruraraqanllapa.

²⁵Chay tyimpupim Jirusalimbi suq ancha allin runa tiyarqan. Paymi Simiyun shutirqan. Payqam Dyusta ancha aduraq. Chaymi ancha shuyakuykarqan, Dyus Akrashqan Washadur payta, isrraylinu llaqta masingunata washanambaq. Chaqa Dyuspa Santu Ispirittunmi Simiyunwan kashpa, ²⁶kayshina yach'achishqa karqan: “Manaraq wañushpam, ringi rikaq Tayta Dyus Akrashqan Washadurta”, nishpa. ²⁷Kanan Dyuspa Santu Ispirittun chay Simiyunda apaptinmi, payqa rishqa karqan Dyuspa adurana wasinman. Chaymi Maryawan Jusiqa chay adurana wasiman Jisusta apaptinllapa, Muysis kamachikushqanda kumplanan, ²⁸chay Simiyunqa Jisusta marqashpa, Dyusta kayshina ancha alabarqan:

²⁹Dyusilupagi Taytitu; ufrisiwashqaykitam kumplishqana kang. Chayraykum ancha kushikuni. Kananqam atingina dijayayta wañunaypaq.

³⁰Chaqa kikiy ñawiykunawanmi rikashqana kani kay Washadurta.

³¹Qam paytaqa kach'amushqana kang, yumbay runa, warmi rigsinanllapa.

³²Kay wambritum suq micha achikchakuqshina rin yanapaq yumbay nasyungunapi tiyaqkunata, qamta shunqonllapapi rigsisushpa, allita kasushunanllapa. Kay wambritu achka furastirukunata washaptinmi, paykuna rinllapa alabaq llaqta masin isrraylinukunatapis, nishpa.

³³Chayshina Simiyun Jisusta alabaptinmi, Maryawan Jusiqa ancha ispantarqanllapa.

³⁴Simiyunqam Dyusman mañakurqambis, paykunata shumaqta yanapanambaq. Chay-mandaqam Maryata nirqan:

—Kay wambraykim achka isrraylinu masinchikqkunata rin washaq, paypi kriyiptinllapa. Piru achka llaqta masinchikqkunaqam rinllapa chingaq, paypi mana kriyishpallapa. Chaqa achka runakunam paytaqa rinllapa disprisyaq. ³⁵Chayshina disprisyaaptinllapam, wakinqa chayta rikashpa, yach'anqallapa: Chay runakunaqam mapa shunqoyuqkuna, nishpa. Lukismi Maryita, tukuy chaykunata rikashpaqa, ancha ringi llakiq. Chaqa qambaqkam chay llakikunaqa suq atun kuchilluwan shunqoykipi puntiyashuqshina rin kaq, nishpa.

³⁶⁻³⁷Chaypim karqambis Dyuspaq suq rimaq warmi Ana shutiq. Paypa taytanmi Fanwil shutishqa karqan. Chay Fanwilmi atun ayllu Asirmanda kashqa karqan. Chay Anaqam chinalla kashpa, kasarashqa karqan. Kanan qosanwanqam syiti watastalla purirqan.

* 2:23 Éxodo 13.2 * 2:24 Levítico 12.8

Chaymandaqam qosan wafñuptinqa, 84 watas biyudalla kashpa, ancha byijana karqan. Payqam Dyuspa adurana wasinmandaqa mana llugshiqchu. Chaypim punchawnindin tutapnindin Dyus munashqanda rurashpa, ayunashpa, Dyusman mañakushpa kawsaq. ³⁸ Chay Simiyun wambritu Jisuswan kaykaptinmi, Anaqa paykunaman qemikashpa, Dyusta pagikushpa, chaypi kaqkunata parlachirqan. Paykunaqam unaymandapacha ancha munarqanllapa rikayta, Jirusalin llaqtapa Washadurnin ch'ayamuptin.

Nasarit llaqtamanmi kutirqanllapa

³⁹ Jusiwan Maryaqam, Dyus tukuy ima kamachikushqanda rurashpaqa, wambritundinna prubinsya Galiliyaman kutirqanllapa chay kikin Nasarit llaqtanman. ⁴⁰ Wambritun Jisusqam diyapi diyapi wiñashpaqa, mas jwirsayug, mas yach'ayniyuqna karqan. Kanan Tayta Dyusqam tukuy imapi payta ancha yanaparqan.

Wambra Jisusqam Dyuspa adurana wasimbi kidarqan

⁴¹⁻⁴² Jisuspa taytan mamanmi watan watan riqlapa Jirusalinman chay Paskwa fyistaman. Chaymi Jisusqa dusi watayuqna kaptin, paykunawan rirqan Jirusalinman chay Paskwa fyistamanqa. ⁴³ Chay fyista ushyakaptinqam, taytanwan mamanqa kutiriykarqanna Nasarit llaqtaman. Piru Jisusqam Jirusalimbilla kidashqa karqan. Kanan Maryawan Jusiqaqam mana watukushqachu karqan Jisus kidaptinqa. ⁴⁴ Paykunaqam yuyarqan: Kay achka runapa ukumbich'i riykan, nishpa. Chayshina yuyashpaqam, suq diya ñandana rirqanllapa. Chaymandaqam watukushpaqa, manana tarirqanllapachu. Chaymi ayllungunapi, tukuy chay riqsishqangunapi maskashpa, ⁴⁵ mana tarishpaqa, paykunaqa kutirirqanna Jirusalinman maskaq.

⁴⁶ Chaymi ancha maskashpa, kimsa diyamanda Dyuspa adurana wasimbi tarirqanllapa. Jisusqam Muysispa liyningunata yach'achikuqkunapa ch'awpimbi tiyashpa, paykunata uyaykarqan, tapuykarqan. ⁴⁷ Kanan payta tapuptinllapaqam, ancha allita kuntistarkan. Chaymi yumbay chay uyaqkunaqa isparentashqata kidarqanllapa: ¡Rikay, tapuptinllapaqam, kay wambraqa ancha yach'ayniyuq kashpa, ancha allita kuntistan! nishpa.

⁴⁸ Kanan taytanwan mamanqam chay yach'ayniyuqkunapa ch'awpimbi tarishpaqa, ancha isparentarqanllapa. Chaymi mamanqa nirqan:

—Ay, ijitu, ¿imapaqmir kayshina rurawangillapa? Taytaykiwanmi noqaqa ancha manchashpa, llakishpa, maskaykaykillapa.

⁴⁹ Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:

—¿Imapaqmir maskawaykangiq? ¿Manachu yach'angillapa: Taytaymi munan, paypa wasimbi ruranangunata ruranaypaq, nishpaqa?

⁵⁰ Piru paykunaqam mana intyindirqanchu Jisus nishqandaqa.

⁵¹ Chaymandaqam Jisusqa paykunawan kutirirqan Nasaritman. Chaypim payqa paykunata tukuy imapi kasushpa kawsarqan. Kanan mamanqam yumbay chay pasashqambaq mana pitapis parlachirqanchu. Ashwanmi shungombilla waqaychaq. ⁵² Kanan Jisusqam diyapi, diyapi wiñashpa, mas jwirsayug, mas yach'ayniyuq karqan. Tayta Dyusqa, runakunapismi paywanqa ancha kushikuqllapa.

3

Jwan Shutichikuqmi chuncha lugarkunapi yach'achikurqan

(Mt 3.1-12; Mk 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹ Tibiryu Sesar Rrumapa gubyirnun kinsi watasna kamachikuykaptinmi, prubinsya Judiyapa prifiktun Punsyu Pilatu karqan. Prubinsya Galiliyapa prifiktunmi suq Irudis karqan. [Nuta: Chay suq Irudismi chay punta gubyirnu Irudispa churin karqan.]

Prubinsya Ituriyapa tukuy Trakunitipa prifiktunmi chay Irudispa masan Filipi karqan. Prubinsya Abiliñapa prifiktunqam Lisaniyas karqan. ² Kanan Anaswan Kayfasmi mas kamachikuq isrraylinu kurakuna karqanllapa. Chay tyimpupim suq chuncha lugarpi Sakariyaspa churin Jwanda Dyusqa nirqan, paypaq rimanambaq. ³ Chaymi Jwanqa yach'achikushpa, yach'achikushpa, riykarqan chay rriyu Jurdamba tukuy chuncha lugarningunata. (Chay chunchakunamanmi achka runakuna, warmikuna shamurqanllapa, Jwanda uyaq.) Chaymi paykunata nirqan:

—Uchaykikunata dijashpa, Dyustana kasushpa, shutikuyllapa, Dyus pirdunashunan uchaykikunamanda, nishpa.

⁴ Chay Jwambaqmi Dyuspaq rimaq Isaiyasqa unay tyimpupi librumbi kayshina iskibrishqa karqan:

Chunchakunapim suq runa ancha jwirtita rimashpa, kayshina rin yach'achikuq: “Dyus Akrashqan Washadurta shumaqta ch'ayachinayki, bidaykita allichayllapa suq ñandashina.

⁵ Chaqa mana allin yuyaynikikunam suq weqru ñanshina. Chayri chay mana baliq ñandashina bidaykita allichayllapa, Washadurninchig mas allita qamkunaman ch'ayamunambaq.

⁶ Chayshina bidaykillapata allichaptikiqam, yumbay runakuna rinllapa yach'aq: Kayshinam Dyus washawashun", nishpa.*

⁷ Kanan achka runakuna, warmikuna tandakaptin shutichinanqam, Jwanqa wakinda nirqan:

—¡A, qamkuna kulibrapa wambrangunata! ¿Pinamir nishurqan, Dyuspa ancha manchaypaq kastigunmanda washadu kanaykillapaqa? ⁸ Mana allita rurashgaykirayku malayakushpa, chay uchakunata dijashpana, kananmandaqqa allita rurashpa, kawsayllapa. Piru ama ni ashrita yuyayllapachu: "Abrajamba karu willkanguna kaptinchigmi, Dyus washawashun", nishpaqa. Ashwan allita intyindiwayllapa: Dyusmi kay rumikunamanda runakunata atin rurayta, Abrajamba karu willkanguna kanambaqqa. ⁹ Chaqa qamkunagaq uchata rurashpaqa, chay mana allin puqoq yurakunashina kangillapa. Chaymi Dyusqa qamkunaman achanda gemishqana. Listuna kuchushunanllapa. Chaqa Tayta Dyusqam yumbay chay mana baliq yurakunata kuchushpa, rin wichuq lumyaykaq ninaman rupanambaq.

¹⁰ Chayshina Jwan niptinmi, chay runakunaga tapurqan:

—¿Imatamiri atinillapa rurayta washakanayqa? nishpa.

¹¹ Chaymi Jwanqa nirqan:

—Mayqanniki ishka mudanayuc kashpaqa, suq mudanaykita qoyllapa chay mana mudanayucqa. Mayqanniki mikunayuc kashpaqa, chay mana mikunayucqa qoyllapa, nishpa.

¹² Chay Jwanmanqam wakin kuntribusyunda kubrakuqkunapis ch'ayarqanllapa shutichinambaq. Paykunagaq Jwanda kayshina tapurqan:

—Yach'achikuq Taytitu, ¿imatamiri noqaykunagaq atinillapa rurayta? nishpa.

¹³ Chaymi Jwanqa nirqan:

—Liy nishushqanshinalla kubrakuyllapa; ama mastaga, nishpa.

¹⁴ Chaymandaqam wakin suldadukunapis Jwandaq tapurqan:

—Noqaykunaga ¿imatataq atinillapa rurayta? nishpa.

Chaymi paykunata nirqan:

—Ama ni pitapis jurapashpa, ni yangakunata tumbashpaqa, imanda qoch'iyllapachu. Ashwan paguykita ch'askishpa, kuntintakayllapa, nishpa.

¹⁵ Chaymi Jwambaqqa chay laqta masin isrraylinukunaga yuyarqanllapa: Paqtaraq payna Washadurninchigqa, nishpa. (Chaqa unaymandapacham paykunaga ancha shuyaykarqan, Dyus Akrashqan Washadur shamunambaq.) ¹⁶ Piru Jwanqam paykunataq nirqan:

—Alliptam niykillapa. (Manam paychu kani.) Piru shamunqam rin. Noqagam qamkunataq yakupilla shutichiykillapa. Piru payqam ancha kamachikuq maski noqamanda. Chaymi Dyuspa Santu Ispiritumba pudirninwan ninawambis rin shutichishuqllapa, chay Santu Ispiritunwanna purinaykillapa. Pay shamuptinqam, noqaga mana nimachu kashaq paypa ñawpambiq. Manam ni llanqemba watunda paskanaypaq balishaqchu. ¹⁷ Dyusta kasuqkunagaq allin trigushina. Chaymi chay Washadurninchigqa palan piskashqana, trigunda wayrachashpa, trujambi waqaychanambaq. Piru mayqan paypi mana kriyiqkunagaq tamushina. Chay tamutaqam rin wichuq chay mana nunka wañuq ninaman rupanallapa, nishpa.

¹⁸ Kanan Jwanqam runakunata ancha allita chay Washadurpa shumaq nutisyanida yach'achirqan:

—Dyus Akrashqan Washadurmi rinna shamuc washawananchig, nishpa.

¹⁹ Chay Jwanqam anyashqa karqan gubyirnu Irudista, masanda traysyunda rurashqambaq, suq laya mana allikunata rurashqambaqpis. Chaqa chay Irudisqam masan Filipipa warmin Irudiyasta qoch'ishpa, payna purichiykarqan. ²⁰ Chaymi chay Irudisqa malpaq piskashpa, ashwamba maluta rurashpa, Jwandaq karsilarqan.

Jwan Shutichikuqmi Jisusta shutichirqan

(Mt 3.13-17; Mk 1.9-11)

²¹ Piru Jwan manaraq karsilpi kashpam, ancha achka runakunata shutichirqan. Jisuspi chay diyakunapi Jwanman rirqan shutichinambaq. Chaymandaqam Jisusqa shutikushpa, Dyusman mañakuykaptinqa, syiluqa kich'akarqan. ²² Chaymandaqam Dyuspa Santu Ispiritun suq palumitashina shamurqan Jisuspa sawanman. Chay urasmi Tayta Dyusqa syilumandapacha payta kayshina nirqan:

* 3:6 Isaiás 40.3-5

—¡Qami ancha kuyashqay Churiyqa kang! ¡Qamwanmi ancha kushikuni! nishpa.

Kayshinam qarqan Jisuspa unay agwilunguna

(Mt 1.1-17)

²³ Jisukristu 30 watayuq kashpach'i, qallarirqan Tayta Dyuspaq yach'achikuq.

Jisuspaqqam niqllapa: "Jusipa churinshi", nishpa.

Chay Jusipa taytanmi Eli shutiq.

²⁴ Elipa taytanqam Matat shutiq.

Matatpaqam Libi;

Libipaqqam Milki;

Milkipaqam Jana;

Janapaqqam Jusi;

²⁵ Jusipaqqam Matatiyas;

Matatiyaspaqqam Amus;

Amuspaqqam Nawun;

Nawumbaqam Isli;

Islipaqqam Nagayi;

²⁶ Nagayipaqqam Mat;

Matpaqqam Matatiyas;

Matatiyaspaqqam Simiyi;

Simiyipaqqam Jusi;

Jusipaqqam Juda;

²⁷ Judapaqqam Juwana;

Juwanapaqqam Rrisa;

Rrisapaqqam Surubabil;

Surubabilpaqqam Salatyil;

Salatyilpaqqam Niri;

²⁸ Niripaqqam Milki;

Milkipaqam Adi;

Adipaqqam Kusam;

Kusambaqam Ilmudam;

Ilmudambaqam Ir;

²⁹ Irpaqqam Juswi;

Juswipaqqam Ilyisir;

Ilyisirpaqqam Jurin;

Jurimbaqqam Matat;

³⁰ Matatpaqqam Libi;

chay Libipaqqam Simiyun;

Simiyumbaqam Juda;

Judapaqqam Jusi;

Jusipaqqam Junan;

Junambaqam Ilyakin;

³¹ Ilyakimbaqqam Miliya;

Miliyapaqqam Maynan;

Maynambaqam Matata;

Matatapaqqam Natan;

³² Natambaqam Dabid;

Dabidpaqqam Isayi;

Isayipaqqam Ubid;

Ubidpaqqam Bus;

Buspaqqam Salmun;

Salmumbaqam Nasun;

³³ Nasumbaqam Aminadab;

Aminadabpaqqam Aram;

Arambaqqam Isrum;

Isrumbaqqam Faris;

Farispaqqam Juda;

³⁴ Judapaqqam Jakubu;

Jakubupaqqam Isak;

Isakpaqqam Abrajan;

Abrajobaqam Tari;

Taripaqqam Nakur;

³⁵ Nakurpaqam Siruq;
 Siruqpaqam Rragaw;
 Rragawpaqam Piliki;
 Pilikipaqam Ibir;
 Ibirpaqam Sala;
³⁶ Salapaqam Kaynan;
 Kaynambaqam Arfasad;
 Arfasadpaqam Sim;
 Simbaqam Nuwi;
 Nuwipaqam Lamik;
³⁷ Lamikpaqam Matusalin;
 Matusalimbaqam Inuk;
 Inukpaqam Jarid;
 Jaridpaqam Malalil;
 Malalilpaqam Kaynan;
³⁸ Kaynambaqam Inus;
 Inuspaqam Set.
 Setpa taytanqam kashqa chay punta runa Adan.
 Adandaqam Dyus rurarkan.

4

Dyablum Jisusta munarqan tyintayta
 (Mt 4.1-11; Mk 1.12-13)

¹ Jisusmi chay rriyu Jurdambi shutikushpaqa, kutiykarqanna. Chayshina kutiykaptinqam, Dyuspa Santu Ispiritun shunqombi kaqqa suq chuncha lugarman aparqan.

² Chaypiqam 40 diyas tukuyta karqan, mana nimata mikushpachu. Chaymi Jisus ancha mallaqnaptin, dyabluqa chaypi rikakurqan tyintanambaq. ³ Chaymi Jisustaqa nirqan:

—Mayá, qam Dyuspa Churin allip kashpaqa, kay rumita kamachiy, tandapaq tikrakanambaq, nishpa.

⁴ Chayshina dyablu niptinmi, Jisusqa nirqan:

—Dyuspa Santu Librumbim nin: “Runakuna, warmikunaqam mana mikunawanllachu kawsanqa. Ashwanmi Dyus tukuy ima nishqangunawan kawsay”, nishpa.*

⁵ Chaymandaqam chay dyabluqa suq ancha altu qaqapa sawanman Jisusta apashpa, kay mundupa yumban nasyunningunata rikachishpa, ⁶ nirqan:

—Rikay kay ancha shumaq nasyungunata. Tukuy munaypaq imandindam noqa ch'askishqa kani. Chaymi pitapis atini qoyta. Mayá, qamta qoshqayki, qamna tukuy imapa dwiñun kanaykipaq. ⁷ Piru qam qonqorikushpa adurawaptikiqam, yumbay kaykunata qoshqayki, nishpa.

⁸ Piru Jisusqam nirqan:

—¡A, dyablu, ashuy ñawpaymanda! Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin: “Tayta Dyustalla aduray. Pay munashqandalla rurashpa kawsay”, nishpa.*

⁹ Chaymandaqam dyabluqa Jisusta aparqan Jirusalin llaqtaman. Waqpm Dyuspa adurana wasimba mas altu sawanman surqoshpa, Jisusta nirqan:

—Mayá, Dyuspa Churin allip kashpaqa, kaymanda ura pachakaman brinkay. ¹⁰ Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin: “Dyusmi anjilningunata rin kamachiq kwidashunambaq. ¹¹ Chaymi makingunapi rinllapa ch'askishuq, ama ni ch'akikikuna waq ura rumikunapi tupakashpa chuqrikanambaq”, nishpa.*

¹² Chayshina dyablu niptinmi, Jisusqa nirqan:

—Dyuspa Santu Librumbiqam niwanchiqpis: “Dyusnikitaqar ama mallipaychu, munashqaykita rurambaq”, nishpa.*

¹³ Chayshina dyablu tukuy layata rurashpa, mana atishpa tyintaytaqam, Jisuspa ñawpanmanta suq tyimpupaq ashurqan.

Jisusmi Galiliyapi yach'achikurqan
 (Mt 4.12-17; Mk 1.14-15)

¹⁴ Jisusmi Santu Ispiritupa pudirninwan kutirqan prubinsya Galiliyaman. Kanan chay Galiliyapa yumbay llaqtangunapim waqpi kaypi famanqa shikwakarqan. ¹⁵ Chaqa Jisusqam kada llaqtaman ch'ayashpaqa, sinaguga wasikunaman yaykushpa, shumaqta yach'achikurqan. Chaymi yumbay ancha alabaqllapa.

* 4:4 Deuteronomio 8.3

* 4:8 Deuteronomio 6.13

* 4:11 Salmo 91.11-12

* 4:12 Deuteronomio 6.16

Jisustam Nasaritpi disprisyarqanllapa
(Mt 13.53-58; Mk 6.1-6)

¹⁶ Jisusmi uywakashqan llaqta Nasaritman kutirqan. Waqpm samana diyapi sinaguga wasiman rirqan, chayshina kustumbrin kaptin. Chaymi atarishpa, ñawpanllapaman riptin liyiq Dyuspa Santu Librunmandaq, ¹⁷ qorqanllapa Dyuspaq rimaq Isayiyaspa librunda. Chaymi chay libruta ch'askishpa, kich'ashpa, kayshina liyirqan:

¹⁸ Taytanchiq Dyusmi Ispiritunda qowashqa. Chaqa akrawashqam, paypa shumaq nutisyanda pubrikunata yach'achinaypaq. Kach'amuwashqam llakishqa kaqkunata kunswilanaypaq, prisukunata ninaypaq: "Ringillapanam llugshiq", nishpa, sarkukunata chapachinaypaq; chay qesachadu kaqkunata washanaypaq;

¹⁹ yumbayta ninaypaq: "Rinnam ch'ayamuq Siñurnikipa allin tyimpun. Chay tyimpupim payqa ancha rin yanapashuqllapa", nishpa.*

²⁰ Jisusmi chayta liyishpaqa, chay librundaq kutichirqanna chay sinaguga wasipi yanapakuqta. Chaymandaqam tiyarqanna. Chaymi yumbay chaypi kaqkunaga ancha unayta chaparqanllapa Jisustaqa. ²¹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Dyuspa Santu Librunmanda kay liyishqayqam kanan diya ñawpaykillapapi kumplishqana, nishpa.

²² Chaymi yumbay chay uyaqkunaga isphantashqata, Jisusta ancha alabashpa, kayshina parlaqllapa:

—¡Ancha shumaqtaq rimani! nishpa.

Piru chayshina nishpaqam, suqnin suqnin paypura nirqanllapa:

—Piru kay runaqam Jusipa churin, ¿manachu? nishpa.

²³ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Qamkunach'i chay rimashqaypaqqa niwangimanllapa: "Qam ambikuqqa, qamlla ambikashpa, kach'akay. Mayá, waq Kapirawun llaqtapi yumbay chay rurashqayki milagrukunata, kay llaqtaykipipis ruray rikanaypaqllapa", nishpa.

²⁴ Chayta nishpaqam, Jisusqa nirqambis:

—Alliptam niykllapa, Dyuspaq rimaqkunataqam mana allitaqa ch'askinllapachu kikin llaqtambiqa. ²⁵ Manchu Dyuspaq rimaq Eliyaspa tyimpumbim kimsa wata y midyuta mana tamyarqanchu. Chaymi tukuy Isrrayilpi ambrunawan ancha padisirqanllapa. Chay tyimpupim Isrrayilpiqa achka biyudakuna karqan. ²⁶ Piru Dyusqam chay rimaq Eliyastaqa mana ni suq isrraylina biyudaman kach'arqanchu yanapanambaq. Ashwanmi kamachirqan suq nasyunman rinambaq, chay prubinsya Sidumba Saripta llaqtanman, suq biyudata yanapanambaq.* ²⁷ Chayshinallam Dyuspaq rimaq Elisiyupa tyimpumbipis Isrrayilpiqa achka ismuykaq kwirpuyuk runakuna karqan. Piru Elisiyupismi mana ni mayqanninda kach'akachirqanchu. Ashwanmi chay nasyun Siryamanda kaq runa Naman shutiqta kach'akachirqana.*

²⁸ Chayshina Jisus furastirukunata sawachashpa niptinmi, chayta uyashpa, chay sinaguga wasipi yumbay kaqkunaga ancha piñakurqanllapa. ²⁹ Chaymi Jisusta piskashpa, chay Nasarit llaqtamanda aparqanllapa, suq filamanda wichukuq. Chaqa chay llaqtaqam ancha altu qaqapa sawambi karqan. ³⁰ Piru Jisusqam paykunapa ch'awpinda rirqan.

Suq runapim dyablupa ispiritun tiyarqan
(Mk 1.21-28)

³¹ Jisusqam rirqan prubinsya Galiliyapa Kapirawun llaqtanman. Chay llaqtapiqam samana diyapi sinaguga wasiman rishpa, chaypi ³² ancha yach'ayniyuq kamachikuq kashpa, yach'achikurqan. Chaymi uyaqkunaga ancha isphantarqanllapa. ³³ Chay sinaguga wasipiqam karqan suq runa. Paypiqam dyablupa ispiritun tiyaq. Chaymi chay runaga kayshina qayach'akurqan:

³⁴ —¡A, qam, Jisus Nasaritmanda kaq! ¡Dijawayllapa! ¡Ama mitikuychu noqaykunamanqa! ¿Ima, kayman shamushpachu, ringi chingachiwaqllapa? ¡Noqagam riqsiyki! ¡Qamqam Dyuspa santu Churin kang! nishpa.

³⁵ Chaymi Jisusqa chay dyabluta anyashpa, nirqan.

—¡Uyaray! ¡Lluqshiy kay runamanda! nishpa.

Chayshina Jisus kamachiptinqam, chay dyabluga yumbaypa ñawpanman runata waqtakushpa, mana chugrishpachu, paymanta llugshirqanna. ³⁶ Chayta rikashpam, runakunaga ancha isphantashqata suqnin suqnin Jisuspaq parlarqanllapa:

—¿Ima laya pudirniyuq awturidar kashpam, dyablukunata atin qatiyta? ¡Rikay, "Lluqshiy" niptinlla, chay dyablukunaga das llugshin! nishpa.

* 4:19 Isaías 61.1-2

* 4:26 1 Reyes 17

* 4:27 2 Reyes 5

³⁷ Chay famanqam chay llaqtamandaqa chay prubinsyapa yumbay lugarningunaman shikwakarqan.

Jisusmi Pidrupa swigranda kach'akachirqan
(Mt 8.14-15; Mk 1.29-31)

³⁸ Chaymandaqam Jisusqa chay sinaguga wasimanda llugshishpa, Simun Pidrupa wasinman rirqan. Chay Simumba swigranmi ancha jwirti jibriwan qeshyaq kamapi karqan. Chaymi Jisusta rrugarqanllapa kach'akachinambaq. ³⁹ Chayraykum Jisusqa qeshyaqman rishpa, kumurashpa, jibritaqa anyarqan. Chayshina anyaptinllam, chay warmiq a jibri-manda das kach'akarqan. Kanan chay urasmi atarishpa, paykunata qararqan.

Jisusmi qeshyaqkunata kach'akachirqan
(Mt 8.16-17; Mk 1.32-34)

⁴⁰ Rupay seqaykaptinmam, tukuy laya nanayniyuqkunata apamurqanllapa Jisusman. Chaymi payqa makinda suqpa sawanman rurashpa, yumbayta kach'akachirqan. ⁴¹ Achka runakunamandam dyablukunata qatirqan. Chaymi dyablukunaqa llugshishpa, qayach'akurqan:

—¡A, qamqam Dyuspa Churin kangi! nishpa.

Piru Jisusqam paykunata anyashpa, mana dijarqanchu masta rimananllapa. Chaqa chay dyablukunaqam yach'arqanllapa: Jisusqam Dyus Akrashqan Washadur, nishpa.

Jisusmi Galiliyapi yach'achikurqan
(Mk 1.35-39)

⁴² Achikyaykaptinmam, Jisusqa chay llaqtamanda llugshishpa, suq chunchamanna rirqan. Chay chunchapi kaykaptimbismi, ancha achka runakuna, warmikuna maskarqan tarinangaman. Chaymi tarishpaqa, ancha rrugarqanllapa, paykunamanda amana rinambaq. ⁴³ Piru Jisusqam paykunata nirqan:

—Rinim suq llaqtakunamambis, Taytay Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuq, payta allita kasunanllapa. Chaqa chaypaqmi noqataqa kach'amuwashqa, nishpa.

⁴⁴ Chayshina nishpam, Jisusqa chay prubinsya Galiliyapi llaqtan llaqtan purishpa, sinaguga wasikunapi yach'achikurqan.

5

Achka piskadukunatam piskarqanllapa
(Mt 4.18-22; Mk 1.16-20)

¹ Suq diyam Jisusqa Jinisarit atun qoch'apa manyambi kaykarqan. [Nuta: Chay Jinisarit qoch'allam Galiliya qoch'apis shutiq.]

Chaypim Jisusqa Tayta Dyus nishqanda yach'achikuykarqan. Chaymi ancha achka shamukuna ancha kumsanakushpa Jisusta kich'kichashpa yaqqa bularqan. ² Chayshina yaqqa bulaptinllapaqam, Jisusqa rikarqan ishkay yakupi puriq barkuta chay qoch'apa manyambi shayaykaqta. Chaqa piskaduta piskaqkunagaqam chay barkukunamanda ishkishpa, atarrayangunata mayllaykarqanllapa. ³ Suq barkum Simun Pidrupa karqan. Chay barkunman Jisus llugshishpam, chay Simunda nirqan:

—Kay barkuykita kay manyamanda ashrita waqkaq apay, nishpa.

Chayshina apaptinmi, Jisusqa chay barkupina tiyashpa, chay atun qoch'amanda chay manyambi kaqkunata yach'achirqan. ⁴ Ushyashpa yach'achikuytaqam, Simun Pidruta nirqan:

—Barkuykita kay atun qoch'apa mas ch'awpinman apashpa, atarrayaykita wichuyllapa, piskadukunata piskanayki, nishpa.

⁵ Chaymi Simun Pidrupa nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, kay tutam yuraqashtin yanqa trabajashpa, mana nimatapis piskashqallapachu kani. Piru qam niwaptikiqa, atarrayayta wichurishaq, nishpa.

⁶ Chaymandaqam atarrayanda wichuptinqa, allipta ancha achka piskadukuna atarrayambiq bulsachakarqan. Chaymi lllashaqwanqa atarrayanqa llikikaykarqanna. ⁷ Chayshina kaptinqam, paykunaga makingunawan siñiyakushpa, qayarqanllapa chay suq barkupi kaq kumpañirungunata, shamunambaqllapa yanapaq. Shamuptinllapaqam, yumbayninmanda ishkandin barkuta ancha undachirqanllapa piskadukunawan. Chaymi chay barkukuna ancha lllashaqwanqa yaqqa seqarqanllapa chay atun qoch'aman.

⁸ Chaymi Simun Pidrupa Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, nirqan:

—Kamachikuq Taytitu, noqaqam ancha uchayuc runa kani. Chaymi rrugayki noqaman-daga ashunaykipaq, nishpa.

⁹ Chaqa Simun Pidrupam chay pullan kaqkunawan ancha achka piskaduta surqoshqan-rayku, Jisuspaq ancha ispantarqanllapa. ¹⁰ Simun Pidrupa kumpañirungunam Jakubuwan

Jwan karqan. Paykunaqam Sibidiyupa churinguna karqan. Jisusmi Simun Pidrutaqa nirqan:

—Ama manchaychu. Chaqa piskadukunata maskashqaykishinam, kananmandaqa runakunatana maskashpa, ringi yach'achiq, noqapi kriyinanllapa, nishpa.

¹¹ Chaymi paykunaqa barkunllapata atun qoch'amanda manyanman surqoshpaqa, chaypina tukuy imandinda dijashpa, Jisuswanna rirqanllapa.

Jisusmi suq ismuykaq kwirpuyuy runata kach'akachirqan

(Mt 8.1-4; Mk 1.40-45)

¹² Suq llaqtapi Jisus kaykaptinmi, payman ch'ayarqan suq runa ismuykaq kwirpuyuy. Chaymi Jisusta rikashpaqa, ñawpanman rishpa, qonqorikushpa, qaqllanda pachaman ch'ayachishpa, ancha rrugarqan:

—Kamachikuq Taytitu, munashpaqam kay nanayniymanda atingi kach'akachiwayta, nishpa.

¹³ Chaymi Jisusqa chay millanaypaq runapa sawanman makinda rurashpa, nirqan:

—Munanim kach'akachishuyta. Chayri kanalitan kach'akay, nishpa.

Chayta niptinllam, chay qeshyayqa limpu chingarqan. ¹⁴ Chaymandaqam Jisusqa chay runata kamachirqan:

—Amakish pitapis parlachingichu kay kach'akachishushqaypaq. Ashwan kuramanlla rishpa, Muysis kamachikushqanshina ufrindaykita Dyuspaq qoy, yumbay yach'anambaq: Waq runaqam kach'akashqana, nishpa.

¹⁵ Piru Jisuspaqam chay parlaqa diyapi diyapi ashwamba shikwakarqan. Chaymi ancha achka runa ch'ayamurqanllapa, payta uyanambaq, nanayninmunda kach'akachinambaq. ¹⁶ Piru Jisusqam paykunamanda ladiyashpa, kutin kutin rirqan chuncha lugarkunaman, Tayta Dyusman mañakuq.

Jisusmi suq runa wañushqashina kwirpuyuyta kach'akachirqan

(Mt 9.1-8; Mk 2.1-12)

¹⁷ Suq diyam Jisus yach'achikuykaptin, chaypi tiyaykarqan wakin farisiyu duktrinayukuna, Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkuna. Paykunaqam shamushqallapa karqan prubinsya Galiliyapa, prubinsya Judiyapa llaqtangunamanda, Jirusalinmandapis. Kanan Jisusqam Dyuspa pudirninnwan qeshyaqkunata kach'akachiykarqan.

¹⁸ Chaymi wakin runakunaqa suq runa wañushqashina kwirpuyuyta parapi apamushpa, ch'ayamurqanllapa. Paykunaqam ancha munarqanllapa ukuman yaykuyta Jisuspa ñawpanman, chaypi chay qeshyaqta kach'akachinan. ¹⁹ Piru ancha unda runa kaptinmi, mana mayta atirqanllapachu yaykuytaqa. Chaymi wasipa sawanman qeshyaqta surgorqanllapa. Chaymandaqam tijakunata ashuchishpa, wasakunawan parambi watashpa, qeshyaqtaqa uku runakunapa ch'awpinman, Jisuspa ñawpanman ishkichirqanllapa. ²⁰ Chaymi Jisusqa ancha kriyiqkunata rikashpa, nirqan:

—Runita, uchaykikunamandam pirdunayki, nishpa.

²¹ Chay nishqambaqmi Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkuna, chay farisiyu duktrinayukuna yuyarqanllapa: “¿Ima pitaq kay runaqa chayshina nishpa Dyusshina tukushpa, Tayta Dyusta burlaykan? ¡Paqta imanan ima! Chaqa manam pipis atinchu runakunapa uchangunata pirdunayta. Tayta Dyusllam atin pirdunaytaqa”, nishpa.

²² Chaymi Jisusqa yuyashqanllapata yach'ashpa, paykunata nirqan:

—¿Imaraykutaq chay mana baliqkunata yuyaykangillapa? ²³ Mayá, ¿imataq mas trabajus runanaypaq, ichu ninaypaq: “Uchaykikunamandam pirdunayki” ichu ninaypaq: “Kach'akachiykim; atarishpana, riy” nishpa? ²⁴ Chaymi rini rikachishuq yach'anaykillapa: Tayta Dyusmi Jisukristuta pudirniyuqta numbrashqa, runakunata uchangunamanda pirdunanambaq, nishpa.

Chaymandaqam Jisusqa chay runa wañushqashina kwirpuyuyta nirqan:

—Qamtam niyki, atarishpa, paraykita apashpa, riyna wasikiman, nishpa.

²⁵ Chayshina kamachiptinllam, yumbay chapaykaptin, das atarirqan. Chaymi chay uras paranda tandashpa, Dyusta ancha alabaqshina rirqanna wasinman. ²⁶ Chayta rikashpam, yumbay chaypi kaqkunaqa ancha ispantashqata Dyusta ancha alabarqanllapa. Kanan manchashqatam kayshina parlarqanllapa:

—Mana nunka rikashqanchiqtam kananqa rikanchiq, nishpa.

Jisusmi qayarqan suq runa Libi shutiqta

(Mt 9.9-13; Mk 2.13-17)

²⁷ Chaymandaqam Jisusqa chay kashqanmandaqa rirqanna. Chaymi riqshinaqa rikarqan suq runa Libi shutiqta. [Nuta: Chay Libillam Matiyupis shutiq.] Chay Libiqam tiyaykarqan kuntribusyun kubrakunan dispachumbi. Kanan Jisusqam Libitaqa nirqan:

—Shamuy, aku noqawan, nishpa.

²⁸ Chaymi Libiqa das atarishpa, tukuy imata dijashpa, Jisuswanna rirqan.

²⁹ Chaymandaqam chay Libiqa Jisusta wasinman apashpa, suq atun fyistata paypaq rurargan. Kanan wakin kuntribusyunda kubrakuqkuna, suq runakunapismi chay mesapilla pulla tiyaykarqanllapa. ³⁰ Chaymi chayta rikashpaqa, farisiyu duktrinayuqkuna, Muispa liyningunata yach'achikuqkunaqa ancha piñakushpa, Jisuspa yach'akuqningunata kayshina anyarqanllapa:

—¿Imaraykutaq qamkunaga kuntribusyunda kubrakuqkunawan, suq laya uchayuq runakunawan tandakashpa mikuykangillapa, upyaykangillapaqa? nishpa.

³¹ Chaymi Jisusqa chay piñakuqkunata nirqan:

—Qeshyaqkunallam munan ambikuqtaqa. Chay mana qeshyaqkunagaqam ambikuqtaqa mana munanchu. (Kay uchayuqkunagaqam chay qeshyaqkunashinaqa.) ³² Chayshinallam noqaga shamushqa kani uchayuqkunata qayanaypaq, uchangunata dijashpa, Dyuspi kriyinanllapa. Piru manam shamushqachu kani chay mana uchayuq tukuqkunata qayaq, nishpa.

Jisustam ayunupaq tapurqanllapa
(Mt 9.14-17; Mk 2.18-22)

³³ Wakin runakunam Jisusta tapurqan:

—Jwan Shutichikuqpa yach'akuqninguna, yumbay farisiyu duktrinayuqkunaqa ancha ayunanllapa; kutin kutin Dyusman mañakunllapa. ¿Imaraykutaq qamba yach'akuqnikikuna mana ayunashpachu mikunllapa, upyanllapa? nishpa.

³⁴ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Mayá, suq kasaraq runa kumpañirungunata kumbidashpa, fyistapi kaptingachuraq, ¿atingimanllapa chay kumpañirungunata ayunachiyta? Manám. Chayshinallam kay yach'akuqnykunapis pullay kushikuykashpaqam, mana ayunanllapachu. ³⁵ Piru suq diyam kuntrawaqkuna paykunamanda rinllapa akrawaq. Chayshina akrawaptinraqmi, kay yach'akuqnykunapis rinllapana ayunaq, nishpa.

³⁶ Jisusqam kayshinapis suq kumparasyunda rurargan:

—Manam pipis mushuq mudananmanda suq pidasuta kuchunchu, mawka mudananda rrimindananga. Chaqa mushuq mudananda kuchuptingam qesachakan. Kanan mushuq rritasuqam mana pullachu mawkawanqa. Siraptinqam mana shumaqchu kanqa. ³⁷ Chayshinallam llullu binutapis mana wichunchiqchu mawka qara taligamanqa. Chaqa llullu binuqam qarwashpa, mawka qara taligataqa pach'yachin. Chayshinam binu, qara taligaqa qesachakan. ³⁸ Chayri mushuq binutaqa wichushun mushuq qara taligaman (chay qara chutakashpa, ama pach'yanambag). [Nuta: Chay llullu binuqam Jisuspa mushuq nutisyanshina. Chay mawka qara taligaqam isrraylinukunapa chay unay kustum-bringunashina.] ³⁹ Piru chay qarwashqa binutalla upyaqgqam, llullu binutaqa mana munanllapachu: Qarwashqa binum noqapaqqa mas allinqa, nishpa.

6

Samana diyapim trigukunapa ispigangunata pitirqanllapa
(Mt 12.1-8; Mk 2.23-28)

¹ Suq samana diyapim Jisusqa yach'akuqningunawan tarpudukunapa ukunda pasaykarqan. Chaymi yach'akuqningunaga mallaqnashpa, triguta pitishpa, qaqoshpa, mikuykarqanllapa. ² Chaypaqmi wakin farisiyu duktrinayuqkuna Jisusta anyarqanllapa:

—Samana diyapiqam mana balinchu trabajananchiqqa. ¿Imaraykutaq kay samana diyapi wakin yach'akuqniqqa trigupa ispigangunata pitikushpa, qaqokushpa trabajayanllapa? nishpa.

³ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Ima, ¿manachu liyishqallapa kangi chay unay gubyirnu Dabid kumpañirungunawan mallaqnashpa rurashqandaga? ⁴ Karpamanda adurana wasipi ufrinda tandakuna kaqmi kurakunapaqla karqan. Piru Dabid mana dirichuyuq kashpapisti, chay adurana wasiman yaykushpa, chay ufrinda tandakunata mikushpa, chay kumpañirungunatapis qorqan mikunambag.*

⁵ Chaymandaqam Jisusqa nirqan:

—Noqaqam Dyusmanda Shamuy Runa kashpa, samana diyapa dwiñun kani. Chaymi atini kamachikuyta: Kaymi alli ichu kayqam mana allichu, samana diyapi rurananchiqqa, nishpa.

* 6:4 Levítico 24.5, 9; 1 Samuel 21.6

Jisusmi kach'akachirqan suq qendishqa makiyuq runata
(Mt 12.9-14; Mk 3.1-6)

⁶ Suq samana diyapim Jisusqa sinaguga wasiman rishpa, chaypi yach'achikuykarqan. Chay ukupiqam suq runa allin ladu qendishqa makiyuq karqan. ⁷ Chaymi Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyu duktrinayuqkunaga Jisusta ancha chaparqanllapa: ¿Payqachu rin kach'akachiq chay runata kay samana diyapi ichu mana? nishpa. Chaqa paykunagam yuyarqanllapa, chaypaq tumbashpa dimandanallapa. ⁸ Piru Jisusqam yuyayninllapata yach'ashpa, chay qendishqa makiyuq runata nirqan:

—Atarishpa, shamuy kay ch'awpiyllapaman, nishpa.

Chaymi runaga atarishpa ch'awpinllapapina shayarqan. ⁹ Chaymandaqam Jisusqa chay jusgaqkunata nirqan:

—Mayá, niwayllapa: ¿Imatam Tayta Dyus kamachiwanchiq, samana diyapi rurananchiqqa? ¿Allita rurananchiq ichu maluta? ¿Suq runata washananchiq, ichu wanchinanchiq? nishpa.

¹⁰ Chayshina Jisus nishpaqam, yumbay chay rridurnimbi kaqkunata chapashpa, chay qendishqa makiyuq runata nirqan:

—Chutay makikita, nishpa.

Chaymi chay runa makinda diki chutaptinlla, qendishqa kashqanmandaqa dasna allinyarqan. ¹¹ Chayta rikashpaqam, chay kuntraqkunaga ancha fiyuta piñakurqanllapa. Chaymi paykunapura parlarqanllapa: ¿Imanachishundaq Jisusta? nishpa.

Jisusmi yach'akuqningunamanda dusita akrarqan, apustulninguna kanambaq
(Mt 10.1-4; Mk 3.13-19)

¹² Chay diyakunapim Jisusqa rirqan suq lumaman Dyusman mañakuq. Chay lumapiqam chay tutaqa yuraqarqan Dyusman mañakushpa. ¹³ Chaymandaqam achikyaptinqa, yach'akuqningunata qayashpa, yumbay paykunamanda dusita akrashpa numbrarqan, apustulninguna kanambaq. ¹⁴ Chay dusi apustulningunagaqam kaykuna karqan: Simun; payllam Pidrupis shutirqan; paypa masan Andris; wakingam Jakubu, Jwan, Filipi, Bartulu, ¹⁵ Matiyo, Tumas, Alfiyupa churin Jakubu. Suq Simun shutiqtapismi akrarqan, apustulnin kanambaq. Paymi isrraylinu Kananista partidumanda karqan. ¹⁶ Ishkay apustulkunagaqam Judas shutirqan. Suqqam Jakubupa masan karqan. Suqqam Judas Iskaryuti shutirqan. Chay Judas Iskaryutim suq tyimpupi Jisusta kuntraqkunaman intrigakurqan.

Jisusmi achka runakunata yach'achirqan
(Mt 4.23-25)

¹⁷ Jisusmi chay lumamanda yach'akuqningunawan shamushpa, suq pambaman ch'ayarqanllapa. Chaypim ashla unayarqan. Ancha achka runa, warmim chay pambaman ch'ayamushqallapa karqan prubinsya Judiypa kapitalnin Jirusalinmanda, yumbay llaqtangunamanda, Tiru llaqtapa, tukuy Sidun llaqtapa kustangunamanda. Paykunagam shamushqallapa karqan Jisusta uyanambaq, qeshyayningunamanda kach'akanambaq. ¹⁸ Chaymi Jisusqa paykunata kach'akachishpa, runakunamanda dyablukunatapis qatirqan. ¹⁹ Kanan payqam ancha pudirniyuq kashpa, qeshyaqkunapa sawanman makinda rurashpa, yumbayta kach'akachirqan. Chaymi yumbay qeshyaqkunaga imashinapis munarqanllapa Jisusman makinda rurayta kach'akanambaqllapa.

Kushikuqkuna mana kushikuqkunawan
(Mt 5.1-12)

²⁰ Jisusmi yach'akuqningunata chapashpa nirqan:

—Qamkuna pubrikunagaq kushikuyllapa. Chaqa Tayta Dyus allita kamachikushpaqam, shumaqta rin ch'askishuqllapa, paywan kawsanaykillapa.

²¹ Kanan qamkuna mallaqnaqkunapisri kushikuyllapa. Chaqa suq diyaqam ringillapa undaq. Qamkuna waqaqkunapisri kushikuyllapa. Chaqa suq diyaqam ringillapa kushikuq.

²² Noqay kriyishqaykirayku ch'iqnishuptinllapa ichu qatishuptinllapa ama tadanayki paykunaman, ichu mana allikunata rimashuptinllapa, ichu malukunatachina musyashuptinllapaqa, kushikuyllapa. ²³ Chaqa ancha shumaq primyutam syilupiqa ringillapa ch'askiq. Unay tyimpupipismi chay ch'iqnishuqkunapa agwilungunaga chayshinalla Dyuspaq rimaqkunata ancha qesacharqanllapa.

²⁴ Piru jimanangillaparaqri qamkuna kapuqkunaga! Dyuswanqam mana ringillapachu kushikuq. Chaqa kay pachapi bwina bidata pasashpaqam kushikuykangillapa.

²⁵ Ay, imanangiraqri qamkuna unda unda mikuqkunaga! Chaqa ringillapam mallaqnaq. jimanangiraqri qamkuna asikuqkunaga! Chaqa ancha llakishpam, ringillapa waqaq.

²⁶ 'iAy, imanangiraqri qamkuna, runa masikimanda alabashqakunaqa! Chaqa chay alabashuqkunapa unay agwilungunapismi Dyuspaq rimaq tukuqkunataqa chayshinalla alabarqanllapa.

Jisusmi yach'achikurqan, ch'iqniwaqninchiqta kuyananchiq
(Mt 5.38-48; 7.12)

²⁷ 'Piru qamkuna uyawaqkunatam niykillapa, kuntraykikunata kuyayllapa. Ch'iqnishuqkunata allita rurayllapa. ²⁸ Maldisyashuqkunata niyllapa: "Dyus yanapashunqa", nishpa. Musyashuqkunapaq Dyusman mafakuyllapa, paykunata yanapanambaq. ²⁹ Mayqan runa suq ladu qaqllaykipi takashuptingqa, suq ladutapis qoy, chaypapis takashunambaq. Kapaykita qoch'ishuptimbis, kushmaykitapis dijay apanambaq. ³⁰ Mayqan imata mafashuptimbis, qoy. Pi imaykita qoch'ishuptimbis, amana mafaychu kutichishunanqa. ³¹ Qamkuna munashpa runa masikikuna allita rurashunambaqqa, paykunatapis chayshina allitalla ruray.

³² 'Kuyashuqkunatalla kuyaptikiqam, Dyuspaqqa mana balingillapachu. Chaqa chay ancha uchayuqkunapismi kuyaqkunatalla kuyan. ³³ Chaymi qamkuna faburta rurashuq-talla faburta ruraptikiqa, Dyuspaqqa mana balingillapachu. Chaqa asta chay ancha uchayuq kaqkunapismi chayshinalla ruranllapa. ³⁴ (Chayri qamkunapa imayki kaptingqa, runa masiki ima nisitashqanda pristayllapa.) Piru imata qoshunanrayku pristaptikiqam, Dyuspaqqa mana balingillapachu. Chaqa chay uchayuqkunapismi pristan chay iman qoqkunatalla. ³⁵ Piru qamkunaqar ashwan kuntraykikunata kuyashpa, allita rurayllapa. Qamkunapa imayki kaptingar, ima nisitashqanda pristayllapa. Piru ama imata qoshunanraykuchu pristayllapaqa. Chayshina allita ruraptikiqam, Dyusqa ancha shu-maq primyuykita rin qoshuqllapa. Chayta rurashpallaqam, Dyuspa wambranguna ringillapa kaq. Chaqa Dyusqam ancha allin kashpa, chay mana ni agradisiqkunata, chay malukunatapis yanapan. ³⁶ Chayri ancha allin Taytanchiq Dyus llakipashuptingqa, qamkunapis llakipakuqkuna kayllapa.

Runa masinchiqtaqa ama jusgashunchu
(Mt 7.1-5)

³⁷ 'Ama jusgakuychu, qamkunapis ama jusgadu kanaykillapa. Suqkunata ama wichu-payllapachu, qamkunapis ama wichupadu kanaykillapa. Ashwan suqkunata pirdunayllapa, qamkunapis pirdunadu kanaykillapa. ³⁸ Imayki kaptimbis, suqkunata qoyllapa. Chayshina qoptikiqam, Tayta Dyus rin qoshuq. Chaqa Dyusqa ancha achkata qoshushpa, kuyuchishpa, ch'apishpa, llapchashpa, ich'akaykaqta rin millqachishuq. Chay ima tantuta yanapaptikim, Dyuspis chay tantuta rin yanapashuqllapa, nishpa.

³⁹ Chaymandaqam Jisusqa kay kumparasyundapis yach'akuqningunata nirqan:

—Suq sarku runaqa ¿imashinaraq apanman suq sarkutaqa? Manam atinchu. ¿Imanaymi apanqaqa? Ashwambam suq ush'kuman ishkandu seqanmanllapa, ¿manachu? ⁴⁰ Chayshinallam suq yach'akuqqa mana rinchu binsiq yach'achikuqnindaqa. Piru tukuy imata allita yach'akushpaqam, chay yach'achikuqninshina atin kayta.

⁴¹ 'Qamkuna mas uchayuqkunaga ama jusgayllapachu, kriyiq masiki ashla uchata ruraptinqa. Chaqa jusgashpaqam, paypa ñawimbi suq pidasu uqshitashina kaqta chapa-ykangishina, mana intyindishpa qamba ñawiki suq bigashina kashqanda. ⁴² Chayshina chay kikin ñawiki suq ancha atun biga kashqanda mana rikashpaqa, ¿manachu pen-qakungi masaykita ninayki: "Masita, dijayay ñawikimanda chay uqshitata surqonay-paq" nishpaqa? ¡A, qamkuna shimikiwanlla kasukuqkuna! ¡Suqta jusganaykiqam kan grasyayki! ¡Chaqa suqta jusganaykimandaqa puntata qamba ñawikimandaraq chay ancha atun bigata surqoy! Chayshina allita chapakushparaqmi, kriyiq masikipa ñawinmanda uqshitataqa atingi surqoyta. Manaqa manam atingichu, nishpa.

Allin runata mana allin runataqam riqsinchiq rurashqanmanda
(Mt 7.17-20; 12.33-35)

⁴³ 'Suq yura mana baliqqam mana allitaqa puqonchu. Piru suq allin yuraqam allinda puqon. ⁴⁴ Chayshinam yumbay plantakunataqa puqoyninmanda riqsinchiq, ¿manachu? Kashamandaqam mana iguskunataqa pallanchiqchu. Chayshinallam chay sarsaman-dapis mana ubaskunataqa pallanchiqchu. ⁴⁵ Chayshinallam allin runaqa allikunata riman, allin yuyaykuna shunqombi kashqanrayku. Piru chay mana allin runakunaqam mana baliqqunata riman, malu yuyaykuna shunqonllapapi kashqanrayku. Chaqa shun-qombi ima laya yuyaykuna kashqandam shiminwanqa rimanllapa; manam maymandachu.

Runakunapa bidanllapam ishkay laya wasikunashina
(Mt 7.24-27)

⁴⁶ ‘¿Imaraykutaq qamkunaqa “Siñursitu, Siñursitu” niwangillapaqa, nishushqayta mana kasushpaqa? ⁴⁷ Suq kumparasyunda nishqaykillapa. Noqata allita kasuwaqkunaqam suq yach'ayniyuq runa wasita ruraqshina. ⁴⁸ Chay yach'ayniyuq runaqam wasinda ruranambaqqa allakurqan uku angu rumiman ch'ayashtin. Chaymandaqam chay jwirti rumipa sawambina simyintunda rurashpa, wasinda alsarqan. Chaymanda ushyaptinqam, rriyu undashpa, ancha jwirtita ch'ayamurqan bulaq chay wasitaqa. Piru manam ni kuyuchirqanchu, rumipa sawambi allin simyintuyuq kashqanrayku. Chay rumipa sawambi wasikuqshinam noqata kasuwaqkunaqa. ⁴⁹ Piru mana kasuwaqkunaqam suq runa pamba allpapi mana simyintuyuq wasinda ruraqshina. Chaqa wasinda ushyaptinqam, chay rriyu undashpa, ancha jwirtita ch'ayamushpa, chay wasi mana simyintuyuqta bulashpa, limpu chingachirqan, nishpa.

7

Jisusmi suq rrumanu suldadupa kriyadunda kach'akachirqan
(Mt 8.5-13)

¹ Jisusqam paykunata yach'achishpaqa, rirqanna Kapir nawun llaqtaman. ² Chaypim suq rrumanu suldadu tiyaq. Chay suldaduqam achka suldadukunapa kamachikuqnin karqan. Paypam suq ancha kuyashqan kriyadun qeshyaq wañuykarqanna. ³ Chay rrumanu suldaduqam Jisuspa famanda yach'arqan. Chaymi kach'arqan kamachikuq ansyanu isrraylinukunata, rinambaqllapa Jisusta rrugashpa apamuq, kriyadunda kach'akachinambaq. ⁴ Chaymi kach'adungunaqa rishpa, Jisusta ancha rrugarqanllapa:

—Ancha allinmi chay rrumanu suldaduqa. Yanapayri yush'ayku. ⁵ Chaqa noqanchiq isrraylinukunatam ancha kuyawanchiq. Chaymi sinaguga wasita rurashqa noqaykunapaq, nishpa.

⁶ Chayshina niptinqam, Jisusqa chay rrugaqkunawanna rirqan. Chaymi suldadupa wasinman yaqqana ch'ayaptinqa, chay rrumanuqa wakin kumpañirunda kach'arqan, ñanmanlla tingushpa, ninanllapa:

—Taytitu, amar piñakuychu. Amanar kaykamanqa shamuychu. Chaqa manamir baliq runachu kani, kay wasiymam yaykunaykiqa. ⁷ Chaymi mana rirqaychu noqa kikiy maskashuqqa. Kamachikuyri. Chay nishqaykiwanllam kriyaduyqa rin kach'akaq. ⁸ Chaqa noqapismi kamachiwaqta kasuni. Chayshinallam kamachishqay suldaduykunapis kasuwan. Suqninda “Riy”, niptiyimi, rin. Suqta “Shamuy”, niptiyimi, shamun. Kriyaduyta kamachiptiy, imata ruranambismi ruran.

⁹ Chayshina niptinmi, Jisusqa ancha ispantashpa, kushikurqan. Chaymi tikrakashpa chay pullan riqkunata nirqan:

—Alliptam niykillapa, kay ancha kriyiq runatashinaqam mana ni suqta tarishqachu kani, ni kay llaqta masinchiq isrraylinukunapi, nishpa.

¹⁰ Chaymandaqam chay kach'adungunaqa wasiman kutirishpaqa, chay kriyadun qeshyaqtaqa kach'akashqatana tarirqanllapa.

Jisusmi suq biyudapa wawanda kawsachirqan

¹¹ Chaymandaqam Jisusqa Nayin shutiq llaqtamanna rirqan. Paypa pullanmi rirqanllapa yach'akuqninguna, ancha achka runakuna, warmikuna. ¹² Chay Nayin llaqtaman yaqqana ch'ayashpaqam, rikarqan suq almata apaykaptinllapa pambaq. Chay wañushqaqam suq biyudapa sapalan ullqo wawan kashqa karqan. Chay llaqtamandaqam achka runakuna, warmikuna riykarqan pambakuq, chay biyudata kumpañashpa. ¹³ Chaymi Jisusqa chay biyudata chapashpa, llakipashpa nirqan:

—Amar waqaychu, nishpa.

¹⁴ Chaymandaqam almanan qemikashpa, paranman makinda rurarqan. Chaymi chay apaqkunaqa riykashqanmanda shayaptin, Jisusqa chay almata nirqan:

—Wambra, qamtam niyki, jatariy! nishpa.

¹⁵ Chayshina niptinllam, chay wañushqa wambraqa alsakamushpa, parlarqanna. Chaymandaqam Jisusqa chay wambraqa kawsaqtana mamanda intrigarqan. ¹⁶ Chaymi rikaqkunaga manchashqata chapashpa, Dyusta kayshina alabarqanllapa:

—¡Dyuspaq suq ancha kamachikuq rimaqmi kay noqanchiqkunaman shamushqa! nishpa.

Nirqanllapapismi:

—Tayta Dyusmi shamushqa yanapawananchiq, nishpa.

¹⁷ Kanan Jisuspa famanqam chay prubinsya Judiypa tukuy rridurnin llaqtakunaman shikwakarqan, “Jisusshi kawsachikushqa”, nishpa.

Jwan Shutichikuqmi yach'akuqningunata Jisusman kach'arqan
(Mt 11.2-19)

¹⁸ Chaykunata Jisukristu ruraptinmi, Jwan Shutichikuqpa yach'akuqninguna yach'arqan. Chaymi paykunamanda yach'ashpa, Jwanqa ishkay yach'akuqninda qayashpa, ¹⁹ Jisusman kach'arqan, kayshina tapunambaq:

—Mayá, ¿qamchu Dyusmanda chay shamunambaq Washadur kang, ichu suqtaraq shuyashaqlapa? nishpa.

²⁰ Chaymi chay kach'adungunaqa rishpa, Jisusta nirqan:

—Jwan Shutichikuqmi kach'amuwashqa tapushunayllapa: “¿Qamchush Dyusmanda chay shamunambaq Washadur kang, ichu suqtaraq shuyashaqlapa?” nishpa.

²¹ Chay urasmi Jisusqa achka qeshyaqkunata kach'akachiylkarqan. Wakinmandaqam dyablukunata qatiylkarqan. Achka sarkukunatapismi chapachiylkarqan. ²² Chaymi Jisusqa chay tapuqkunata nirqan:

—Kutirishpa, Jwanda niyllapa kay rikashqaykillapata, uyashqaykillapata, sarkukuna rikakushqanda, kujukuna purishqanda, ismuykaq kwirpuyuqkuna kach'akashqanda, surdukuna uyakushqanda, wafushqakuna kawsamushqanda, pubrikuna Dyusna shumaq nutisyanda uyashqanda. ²³ Kanan noqapi mana shaykuq kriyiqkuna kushikunqallapa. Chayta Jwanda niyllapa, nishpa.

²⁴ Chayshina niptinmi, chay kach'adungunaqa Jwanmanna kutirirqan. Riptinllapaqam, Jisusqa chaypi kaqkunata kayshina yach'achikurqan Jwan Shutichikuqpaq:

—¿Ima laya runatam rirqaykillapa chapaq chay chuncha lugarmanta? ¿Rirqaykillapachu chapaq suq runa mana alli yach'aqta, suq kañata wayra waqman kayman kuyuchiqtashina? Manám. ²⁵ Ichu rirqaykillapaqa chapaq suq ancha ch'aniyuq mudanayuy runata? Manám. Chaqa chay ancha shumaqta mudakuqkuna, chay bwina bida kawsaquinaqam tiyanllapa gubyirnukunapa atun wasingunapi, ¿manachu? ²⁶ Chayshinaqa ¿imata rikaqtaq rirqaykillapaqa? ¿Dyuspaq suq allip rimaqta? Ari, alliptam niykillapa, Dyuspaq ancha baliq rimaqta rirqaykillapa rikaqqa. Kanan chay Jwanqam yumbay chay suq rimaqkunamanda mas baliq kashqa. ²⁷ Chaqa chay Jwambaqmi Taytanchiq Dyusqa Santu Librumbi Akrashqan Washadurta kayshina niwarqan:

Qamba ñawpaykitam noqapaq suq rimaqta rini kach'aq. Paymi ñanda allichanmanshina runakunata rin yach'achiq, shumaqta qamta ch'ayachishunanllapa, nishpa.*

²⁸ Chaymi allipta niykillapa, Dyuspaq yumbay rimaqkunamandam mana ni suq Jwanmandaq mas baliqqa kashqachu. Piru noqa Taytaywan kamachikuptyi, noqapi yuyakuqmandam mas umildi kaqqam mas baliq rin kaq chay Jwanmandaq, nishpa.

²⁹ Chayshina Jisus Jwanda alabaptinqam, yumbay chay uyaqkuna asta chay kuntribusyun kubrakuqkunapis nirqanllapa:

—Dyusqam ancha allin kashqa noqanchiqkunawanqa, nishpa.

Chaqa yumbay paykunatam Jwanqa shutichishqa karqan. ³⁰ Piru farisiyu duktrinayuykuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqam mana dijakashqachu karqan Jwan shutichinambaq. Ashwanmi Tayta Dyus paykunata munaptin washaytaqa, fyirusyashpa mana munarqanllapachu.

³¹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Imawandaq kay tyimpumanda runakunataqa atini kumparayta? ¿Ima laya kustumbriyumi paykunataqa? ³² Kay mana kriyiqkunataqam kumparani chay wambra mana nimatapis munaq pugllaqkunawan. Manchhu wambrakunaqa plasapi pugllanllapa, fyis-tatashina rurashpa ichu suq almata pambaqshina tukushpa. Piru wakin wambrakuna mana munaptin pugllaytaqam, chay pugllaqkunaqa ninllapa: “¿Fyistapishina flawtata waqachiptymi, mana dansangillapachu! ¡Pambakuqshina llakiy llakiyta kantaptiypismi, mana waqangillapachu!” nishpa. (Chayshinallam wakinnikikuna mana munangillapachu uyayta ni Jwan Shutichikuqta ni noqata). ³³ Chaqa chay Jwan shamushpa, mana ni tandata ni allin mikunata mikuptin, mana ni binuta upyaptinqam, nirqaykillapa: “Waq Jwanqam dyablun kashpa, lukushina purin”, nishpa. ³⁴ Chaymandaqam Dyusmanda Shamuy Runa kashpa mikupti, imitata upyaptiyqam, noqapaq ningillapa: “¡Jwi, mana undaqmi mikun, upyan! Chay uchayuykunawan, kuntribusyunda kubrakuqkunawanmi tandakan”, nishpa. ³⁵ Piru Dyus nishqanda kasuqkunaqam ancha yach'ayniyuqkuna. Chaymi shumaqta kawsaptinllapa, rikaqkunaqa intyindinllapa: Ancha yach'ayniyuqmi Dyusqa, nishpa.

Jisusmi farisiyu Simumba wasimbi mikurqan

³⁶ Suq farisiyu duktrinayuy runam Jisusta nirqan:

—Aku wasiymam mikuy, nishpa.

Chaymi Jisusqa wasinman rishpaqa, mesaman tiyarqan mikunambaq. ³⁷ Chay llaq-tapim suq warmi ancha uchayuy karqan. Chay warmim yach'arqan chay farisiyupa

* 7:27 Malaquías 3.1

wasimbi Jisus kashqanda. Chaymi ikinda ch'ayarqan mishki mutkinata suq rumi pumupi apashpa. ³⁸ Jisuspa ch'akinman qemikashpam, ancha waqarqan. Waqarqashinam ch'akingunata nuyuchirqan waqayninwan. Nuyuchishpaqam aqchanwan chakichishpa, muchashpa, chay mishki mutkinawan pasarqan. ³⁹ Chay farisiyu Jisusta apaqqam chay warmi chayta ruraykaqta rikashpaqa, yuyarqan: Atatayraq kay warmiqa. Mana allikunata rurashpam purirqan. Kay runa Dyuspaq allip rimaq kashpaqach'i, atinanda yach'ayta: Uchayyuq warmim ch'akiymanda piskawaykan, nishpa. ⁴⁰ Chayshina yuyaptinmi, Jisusqa nirqan:

—Simun, munanim suq kusitata nishuyta.

Chaymi farisiyuqa nirqan:

—Niwayri, Yach'achikuq Taytitu, nishpa.

⁴¹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ishkay runam suq qellayniyuqta dibiraq. Suqmi 500 dinaryu qellayta dibirarqan; suqqam 50 dinaryu qellayta dibirarqan. ⁴² Mana atiptinllapa pagaraytam, chay qellay dwiñuqa chay ishkandin dibiraqta pirdunargan. Mayá, niway, chay dibiraqkunaqa, ¿mayqanninraq masta rin kuyaq chay qellay dwiñutaqa? nishpa.

⁴³ Chayshina niptinqam, Simunqa nirqan:

—Noqam yuyani, chay runa mas achka dibirashqan pirdunashqanmi mastaqa rin kuyaq, nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Arí, chayshinam. Allitam yuyashqa kang, nishpa.

⁴⁴ Chaymandagam chay warmita chapashpa, Simunda nirqan:

—¿Intyindishqachu kang kay warmi rurashqandaga? Rikay, kay wasikiman yaykup-tiyqam, mana qowarqaykichu yakuta, ch'akiykunata mayllanayqa. Piru kay warmiqam waqayninda ich'ashpa, ch'akiykunata aysashpa, aqchanwan chakichishqa. ⁴⁵ Qamqam mana napaykuwashqachu kang muchawashpa. Piru payqam ch'ayamushqay urasmandapacha mana shaykuq ch'akiykunata muchashqa. ⁴⁶ Qamqam mana umaytaqa asiyti-wanqa pasarqaykichu, shumaqta ch'ayachiwanaykiqa. Piru payqam ancha ch'aniyuq mishki mutkinawan ch'akiykunata liyashqa. ⁴⁷ Chaymi allipta niyki, Taytanchiq Dyus kay warmita yumbay uchangunata pirdunaptinqam, kayshina ancha kuyawan. Piru Tayta Dyus suq runa ashla uchaytuqta pirdunaptinqam, chay runaqa ashlitatalla kuyan, nishpa.

⁴⁸ Chaymandagam chay warmitaqa nirqan:

—Uchaykimandam pirdunayki, nishpa.

⁴⁹ Chayshina niptinqam, Jisuswan mesapi kaqkunaqa, suqnin suqnin parlarqanllapa:

—¿Imataq kashpa, kay yanqa runaqa uchangunata pirdunaykan? nishpa.

⁵⁰ Piru Jisusqam chay warmita nirqan:

—Noqapi kriyishqaykiraykum, yumbay uchaykimanda pirdunaduna kang. Kushikush-pana riy, nishpa.

8

Warmikunam Jisusta yanaparqan

¹ Chaymandagam Jisusqa dusi apustulningunawan rirqan achka llaqtakunata, achka kasiriyukunata, Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuq, chay uyaqkuna Dyusta kasunabaqllapa. ² Wakin warmikunapismi Jisuspa pullan rirqan. Paykunataqam nanayningunamanda kach'akachishqa kargan. Wakinmandagam dyablukunata qatishqa kargan. Chay warmikunamandaqam suqninga Marya kargan. Payllam Madalinapis shutiq (Magdalamanda kashqanrayku). Paymandam Jisukristu syiti dyablukunata wichukushqa kargan. ³ Suq warmiqam Jwana shutiq. Payqam Chusapa warmin kargan. Chay Chusaqam prifiktu Irudispa wasimba kamachikuqnin kargan. Suq warmiqam Susana kargan. Wakin warmikunapismi Jisuspa pullan puriqllapa tukuy iman kaqwan yanapashpa.

Jisukristum suq kumparasyunda rurargan tarpukuq runawan

(Mt 13.1-9; Mk 4.1-9)

⁴ Achka llaqtakunamanda achka runa, warmi shamuptin Jisusta rikaqmi, payqa kay kumparasyunwan paykunata yach'achirqan:

⁵ —Suq tarpukuq runa simillanda shikwaptinmi, wakin simillaqa ñanman ishkirqan. Chay ñambi ishkiq simillatam pasaqkuna sarrurqanllapa; wakindagam pishqokuna pallarqan. ⁶ Wakin simillaqam kaskajuman ishkirqan. Chay simillaqam sawapilla kashpa, wayralla wiñarqan. Lukismi kaskaju kashqanrayku, mana atishpa ch'upakuyta, chakirqan. ⁷ Wakin simillaqam kashakunapa ukunman ishkirqan. Chaymi chay similla wiñaptinqa, kashakunapis pullan wiñashpa maqarqan. Chaymi limpu chingachirqan. ⁸ Piru

wakin simillaqam ancha allin allpaman ishkirqan. Chay simillaqam shumaqta wiñashpa, allita puqorqan. Chaqa kada simillitam syin granusta puqorqan.

Chayshina nishpaqam, Jisusqa ancha jwirtita nirqan:

—¡Qamkuna rinriyuqkunaqar allita uyawayllapa kay nishushqayta! nishpa.

Jisusqam achka kumparasyunwan yach'achikurqan

(Mt 13.10-17; Mk 4.10-12)

⁹ Chay kumparasyunda nishqambaqmi yach'akuqninguna Jisusta tapurqan:

—Niwayllapar, ¿imam munan niyta chay nishqaykiqa? nishpa.

¹⁰ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Dyusmi munan noqapi kriyiqkuna allita intyindinaykillapa: Kayshinam ancha shumaqta rin kamachikuq, nishpa. Piru noqapi mana munaq kriyiqkunataqam achka kumparasyunwanlla yach'achini, maychika chapashpapis, ama rikananllapa, maychika uyashpapis, ama intyindinanllapa.

Jisusmi chay kumparasyumbaq intyindichikurqan

(Mt 13.18-23; Mk 4.13-20)

¹¹ Chay kumparasyunqam kayshina munan niyta: Dyuspa shumaq nutisyanqam chay simillashina. ¹² Wakin uyawaqkunam chay similla ñanman ishkiqshina. Ancha angu shunqoyuq kashpa, Dyuspa shumaq nutisyanda uyashpaqa, mana kriyinnlapachu. Chaymi dyabluga shamushpa, uyashqanda das qongachin, ama kriyishpa washadu kananllapa.

¹³ Wakin uyawaqkunam chay ashla allpayuq kaskajushina. Chaymi Dyuspa shumaq nutisyanda uyaptinllapaqa, shungombi mana allitaqa yurakanchu. Chaymi das kriyishpa, ashla tyimputalla ancha kushikushpa kawsanllapa. Chaymendaqam ashla padisishpaqa, das syintishpa, Dyusmanda akrakanllapa. ¹⁴ Wakin uyawaqkunam chay kashapa ukumbi tarpudu wiñaqkunashina. Paykunam Dyuspa shumaq nutisyanda uyashpa kriyin. Piru chaymendaqam tukuy imayuq munashpa kayta, kwirpun munashqambilla yuyashpaqa, Dyusta qonqanllapa, chay similla kashakunapa ukumbi chingaqshina.

¹⁵ Piru wakingunam chay allin allpashina. Chaqa ancha allin shunqoyuqkuna Dyus nishqanda uyaptinllapam, allita yurakan. Chaymi Dyustana mana shaykuq kuyashpa, kasushpa, shumaqtana kawsanllapa.

Suq kumparasyundam rurarqan michawan

(Mk 4.21-25)

¹⁶ Suq michata syindishpaqam, mana pipis suq almunwanqa pambanchu ni kamamba waranman pakanchu. Ashwanmi altupi ruran, yaykuqkunata achikchanambaq.

¹⁷ Chayshinallam yumbay pakadu kagqam suq diyaga manana pakaduchu rin kaq. Ashwanmi achka runakuna chay mana yach'ashqangunata rinllapa yach'aq. ¹⁸ Allita uyawayllapa, chay allita yach'akuqtam Dyusqa masta rin yach'achiq. Piru chay mana allita uyakuqtaqam chay ashla yach'akushqandaqa limpu rin qongachiq.

Jisuspa masanguna mamambismi payman ch'ayamurqanllapa

(Mt 12.46-50; Mk 3.31-35)

¹⁹ Jisuspa masanguna mamambismi ch'ayamurqan chay kashqanman. Piru ancha unda runa kaptinmi, mana atirqanllapachu ch'ayayta Jisuspa ladunmanqa. ²⁰ Chaymi Jisustaqa suq runa abisarqan:

—Siñursitu, mamayki masaykikunam kay sawapi. Anchash munanllapa qamwan parlayta, nishpa.

²¹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Taytay Dyus nishqanda uyaqkuna kasuqkunam noqapa mamay, masaykunaga, nishpa.

Jisusmi wayrata yakuta qasillachirqan

(Mt 8.23-27; Mk 4.35-41)

²² Suq diyam Jisusqa yach'akuqningunawan yakupi puriq barkuman yaykushpa, paykunata nirqan:

—Aku kay atun goch'apa waq chimbanman, nishpa.

Chayshina niptinqam, rirqanllapana. ²³ Chaymi riykaptinllapaqa, Jisusqa puñurqanna. Kanan qongaylla ancha jwirtita wayraptinmi, chay yakuqa ancha maqchikamushpa, undaykarqanna chay barkuman. Chaymi chay barkuqa yaqqana seqarqan.

²⁴ Seqaykaptinnaqam utqaymaya Jisusta rikch'achishpa nirqanllapa:

—¡Ay, Taytitu, Taytitu! ¡Seqaykanchiqnam yakuman! nishpa.

Chaymi Jisusqa atarishpa, chay wayrata, chay maqchikaykaq yakukunata jwirtita rimashpa, kamachishpa, limpu qasillachirqan. ²⁵ Chaymendaqam chay yach'akuqningunata tapurqan:

—¿Imapaqmi qamkunaqa mancharqaykillapa? ¿Ima manachu noqapi allita yuyakungillapa? nishpa.

Chaymi paykunaqa ancha ispantashqata, suqnin suqnin parlarqanllapa:

—¿Ima layaraq kay runaqa? ¡Rikay, kamachiptin kay wayrawan yakuqa das kasushpa, qasillarqan! nishpa.

Dyablukuna lukuyachiptinmi, suq runa kadinakunata pitirqan

(Mt 8.28-34; Mk 5.1-20)

²⁶ Chay qoch'apa waq chimbanman rishpaqam, Gadarapa manyanman ch'ayarqanllapa. Gadaragam Galiliyapa chimba shutimbi kidan. ²⁷ Chay yakupi puriq barkumanda qoch'apa manyambi ishkiptinllapaqam, suq luku gadarinu runa Jisusman ch'ayarqan. Chay runapa kwirpumbim achka tyimpuna dyablukunapa ispiritunguna tiyashqa karqan. Chaymi luku kashpa, sipralla puriq. Kanan pantyungunapim tiyaq. Wasimbiqam manana tiyarganchu. ²⁸ Chay runaqam Jisusta chapashpa, qayach'akushpa, ñawpambi qonqorikushpa nirqan:

—¿Imapaqmi mitikungi noqamanga, qam ancha pudirniyuq Dyuspa Churinga? Rrugaykim, yush'ayku, amar qesachawaychu, nishpa.

²⁹ Chaqa Jisusqam chay runamanda qatiykarqan chay dyabluta. Chaymi chayshina chay dyabluqa rrugarqan. Chay dyabluqam achka tyimpuna chay runataqa dwiñukushqa karqan. Chaymi runakunaqa chay runata sujitananllapa yuyashpa, makingunamanda, ch'akingunamanda kadinakunawan alli alli watashqallapa karqan. Piru chay lukuqam chay kadinataqa mana kwintashpachu, pitishpa, chuncha lugarkunaman rirqan, dyablu apaptin.

³⁰ Jisusmi tapurqan:

—¿Imam shutingi? nishpa.

Payqam nirqan:

—Manadam shutinillapa, nishpa.

Chayshinaqam nirqan, ancha achka dyablukunapa ispiritunguna chay runapa kwirpunman yaykushqa kaptin. ³¹ Chay dyablukunaqam Jisusta ancha rrugarqanllapa, ama chay manchaypaq talalanman kach'anambaq. ³² Anaq ladun qaqapim ancha achka kuchikuna mikuykarqan. Chaymi chay dyablukunaqa Jisusta rrugarqanllapa, chay kuchikunaman yaykunambaq. Chaymi Jisusqa nirqan:

—Mayá, riyllapa, nishpa.

³³ Chayshina niptinqam, chay dyablukunaqa runamanda llugshishpa, chay kuchikunamanna yaykurqanllapa. Chaymi yumbay chay kuchikunaqa, lukuyashpa, qayach'akushpa, qaqamanda kallpashpa, qoch'aman seqarqan. Chaymi ch'uqashpa yum-bayna wafurqanllapa.

³⁴ Kanan chay michiqkunaqam chayta rikashpaqa, ancha manchashpa, kallpaylla rirqanllapa abisaq ch'akrangunapi kaqkunata, llaqtambi kaqkunata:

—Kay kusasmi pasawashqa, nishpa.

³⁵ Chaymi ancha achka runakuna rirqanllapa, chay pasashqanda rikaq. Kanan Jisus kashqanman ch'ayashpaqam, chay lukutaqa kach'akashqatana tarirqanllapa, Jisuspa ch'akin kaqpi tiyaykaptin. Chay runaqam jwisymbina kashpa, mudanandapis allitana rurakushqa karqan. Chayta rikashpaqam, ancha mancharqanllapa. ³⁶ Kanan chay rikakunaqam chay shamuy runakunata manyaqlla parlachirqanllapa:

—Rikashqallapam kani chay lukuta Jisus kayshina kach'akachiptin, nishpa.

³⁷ Chaymi chay gadarinukunaqa ashwamba mancharqanllapa. Chayraykum yum-baynin Jisusta rrugarqanllapa, chay Gadaramanda llugshinan. Chaymi Jisusqa barkuman yaykushpa, chay Gadaramandaqa rirqanna. ³⁸ Kanan chay runa kach'akaqam Jisusta ancha rrugarqan pullan apanambaq. Piru Jisusqam kamachishpa kidanambaq, dispidikashpa nirqan:

³⁹ —Wasikiman kutirishpa, Tayta Dyus tukuy ima ancha yanapashushqanda aylluyikunata willay, nishpa.

Chaymi chay runaqa llaqtanman kutirishpa, yumbayta parlachirqan:

—Jisusmi kayshina ancha yanapawashqa, nishpa.

Jisusmi suq warmita kach'akachishpam, suq chinata kawsachimurqan

(Mt 9.18-26; Mk 5.21-43)

⁴⁰ Jisus kutimuptin chay qoch'apa suq ladu chimbanmanqam, ancha achka runa, warmi chaypi payta shuyaykarqanllapa. Chaymi shamuptinqa, ancha kushikushpa, shumaqta ch'ayachirqanllapa. ⁴¹ Chaymambismi suq runa Jayru shutiq ch'ayarqan. Payqam suq sinaguga wasipa kamachikuqnin karqan. Chay Jayrum Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, kayshina ancha rrugarqan:

—Taytitu, yush'aykur aku wasiymen, nishpa.

⁴² Chaqa payqam suq chinayuqla karqan. Piru chay chinanqam dusi watayuq kashpach'i, wafuykarqanna. Chaymi Jisusqa Jayruwana riptinqa, ancha achka runa, warmi ikinda kish'kichaypa rirqanllapa.

⁴³ Chay runakunapa ukumbiqam suq qeshyaq warmi riykarqan. Chay warmitaqam yawarqa dusi wata tukuyta mana dijarqanchu. Chaymi ancha qeshyaqla puriq. Kanan ambikuqkunata pagarashpam, tukuy ima kaqninda limpuna ushyashqa karqan. Piru manam ni mayqan ambikuq atirqanchu kach'akachiytaqa. ⁴⁴ Chaymi chay warmiqa ikin laduta qemikashpa, Jisusqa kapamba manyanda makinda ruraptinlla, yawarqa das dijarqan. ⁴⁵ Chaymi Jisusqa tapurqan:

—¿Pitaq kapayta llamkashqa? nishpa.

Yumbay ikinda riqkunaqam nirqanllapa:

—Manam, manam, nishpa.

Chayshina niptinllapaqam, Pidruqa [wakin yach'akuq masingunawan] nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, kay tukuy runam kish'kichashuykangi. Tukuy ladumandam kumsashungi. Chaypaqqa ¿imaraykutaq tapukungi: “¿Pitaq kapayta llamkashqa?” nishpa?

⁴⁶ Piru Jisusqam nirqan:

—Suqniki kapayta llamkarqayki. Chaqa pudirniy kach'akachishqandam syintishqa kani, nishpa.

⁴⁷ Chaymi warmiqa yuyashpa: Mananam atinichu pakakuyta, nishpa, ancha manchaywan ch'apsikashpa, Jisusqa ñawpanman rishpa, qonqorikushpa, yumbaypa ñawpambi Jisusta nirqan:

—Taytitu, noqam qeshyaq kashpa, kapitaykipa manyanda llamkashqa kani. Chaymi diki llamkashpalla kach'akarqay, nishpa.

⁴⁸ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ijita, noqapi yuyakushqaykiraykum kach'akashqana kangi. Chayri kananqa kushikushpana riy, nishpa.

⁴⁹ Chayshina Jisus rimaykaptinmi, chay sinaguga wasipa kamachikuqnin Jayrupa wasinmanda suq runa ch'ayamushpa nirqan:

—Chinaykiqam wafushqana. Amana Yach'achikuqtaqa piñachiychu, nishpa.

⁵⁰ Chayshina chay runa niptimbismi, Jisusqa Jayruta nirqan:

—Ama manchaychu. Allita noqapi yuyakuy. Chinaykiqam rin kawsamuq, nishpa.

⁵¹ Chaymendaqam wasinman ch'ayashpaqa, Jisusqa yumbayta nirqan:

—Ama yaykuyllapachu, nishpa.

Chaymendaqam Pidruwan, Jakubuwan, Jwanwan, almapa taytanwan mamanwanlla Jisusqa yaykurqan. ⁵² Uku wasipiqam dwilupi kaqkunaga almitapaq yupakuykarqanllapa. Piru Jisusqam chay yupakuqkunata nirqan:

—Ama waqayllapachu. Chinaqam mana wafushqachu. Puñuykanllám, nishpa.

⁵³ Chaymi yumbay paykuna yach'ashpa: Chinaqam allipta wafushqana, nishpa, Jisustaqa asiparqanllapa.

⁵⁴ Piru Jisusqam almitata makinmanda piskashpa, jwirtita nirqan:

—¡Chinita, atariy! nishpa.

⁵⁵ Chayshina qayaptinllam, chay chinaqa das kawsamushpa, atarimurqanna. Chaymi Jisusqa kamachirqan, qaranambaqlapa chay chinata. ⁵⁶ Kanan chay taytanwan mamanqam isparentashqata ancha kushikurqanllapa. Piru Jisusqam paykunata kamachirqan, chay rurashqambaq ama pitapis parlachinanllapa.

9

Jisusmi dusi apustulningunata kach'arqan, paypaq yach'achikunanllapa
(Mt 10.5-15; Mk 6.7-13)

¹ Jisusmi tandashpa chay dusi akrashqan yach'akuqninda, pudirinda qorqan, runakunamanda atinanllapa dyablukunata qatiyta, qeshyaqkunata atinanllapa kach'akachiyta.

² Kanan paykunatam kach'arqan, rinanllapa Dyuspaq yach'achiq runakunata, warmikunata: “Dyusmi munan shumagta payta kasunanchiqlapa”, nishpa. Kach'arqambismi, kach'akachinanllapa qeshyaqkunata. ³ Chaymendaqam nirqan:

—Chayshinallar riyllapa. Amar apayllapachu burdunda, alfurjata, fiyambrita, ni qellayta. Mudanaykitaqa suqtalla kadunu apayllapa. ⁴ Mayqan wasiman ch'ayashpaqa, chaypilla kidayllapa, chay lugarmanda rinaykikaman. ⁵ Mayqan llaqtapi mana munaptinllapa ch'ayachishuytaqa, llugshishpa, ch'akikikunata ch'apsiy pulbu ishkinan,

yach'ananllapa: Chay apustulkunaqam manana kwintayugchu noqanchiqkunawanqa, nishpa.

⁶ Chaymi apustulningunaqa kasiriyukunaman rishpa, tukuy maypi Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikushpa, qeshyaqkunata kach'akachirqanllapa.

Gubyirnu Irudismi Jwan Shutichikuqta wanchichishqa karqan

(Mt 14.1-12; Mk 6.14-29)

⁷ Gubyirnu Irudismi tukuy ima Jisus rurashqambaq yach'arqan. Lukismi runakuna suqpaq suqpaq rimaptinllapa, Irudisqa ancha yuyashpa tapurqan: “¿Chayshinaqa pitaq chay runaqa?” nishpa. Chaqa Jisuspaqqam wakinqa niq: “Alma Jwan Shutichikuqmi wafushqanmanda kawsamushpa, Jisusna shutin”, nishpa. ⁸ Wakingam nirqan: “Dyuspaq rimaq Eliyasmi rikakumushqa”, nishpa. Wakingam nirqan: “Dyuspaq unay rimaqkunamandam suqnin kawsamushqa”, nishpa. ⁹ Chaymi chay Irudisqa ancha yuyashpa nirqan: —Piru Jwan Shutichikuqpa umandaqam noqa kikiy pitichirgay. ¿Chayshinaqa pipa famandaraqri ancha parlanllapa: “Kaykunatam rurashqa”, nishpaq?

Chaymi Irudisqa Jisusta ancha munarqan riqsiyta.

Jisusmi 5.000 runakunata qararqan

(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Chaymandaqam chay dusi apustulninguna kutimushpaqa, yumbay rurashqanllapata Jisusta parlachirqanllapa. Chaymi Jisusqa suqkunamanda akrakashpa, paykunata apashpa, rirqan Bitsayda llaqtapa sawa chuncha lugarmanna. ¹¹ Piru runakunaqam yach'ashpa: Jisusqash waq llaqta Bitsaydapa sawa chunchambi, nishpaqa, ikinda rirqanllapa. Chaymi chay runakuna ch'ayaptin, Jisusqa paykunata shumaqta ch'ayachishpa, yach'achirqan imashinam Tayta Dyus shumaqta rin kamachiq yumbay payta kasuqkunata. Kanan qeshyaqkunatapismi chaypiqa kach'akachirqan.

¹² Chaymandaqam tardiyaptinga, chay dusi apustulkunaqa Jisusta nirqanllapa:

—Dispidiyna nek achka runata, warmita, kay sirka lugarkunaman rinanllapa, pusadanda, mikunanda maskaq. Chaqa kay chunchapiqam mana pipis tiyanchu, nishpa.

¹³ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Qamkuna qarayllapa, nishpa.

Chaymi paykunaqa nirqan:

—¿Imatanamir qarashaqlapaqa? Sinku tandita, ishkay piskaditullam kan. Yumbay kay uyashuqkunata qaranayllapaqam munan rinayllapa karuman, ancha achka mikunata randimuq, nishpa.

¹⁴ Chaqa ullqokunallach'i karqan 5.000qa. Piru Jisusqam yach'akuqningunata kamachirqan:

—Yumbayta tiyachiyllapa 50, 50 waqpi kaypi, nishpa.

¹⁵ Chay nishqanshinam yumbayta tiyachirqanllapa pachan pachan. ¹⁶ Chaymi Jisusqa chay sinku tanditata chay ishkay piskadituta piskashpa, syiluman chapakushpa, Dyusta pagikurqan. Chaymandaqam pitishpa, yach'akuqningunata qorqan, paykunana aypachinambaq yumbay runakunata, warmikunata, wambrakunata. ¹⁷ Chayshinam yumbay mikurqanllapa undanangaman. Undaptinllapaqam chay tandawan pijisituqa dusi kanastas unda subrarqan.

Pidrum Jisusta nirqan: “Dyus Akrashqan Washadurmi kangi”, nishpa

(Mt 16.13-19; Mk 8.27-29)

¹⁸ Suq diyam Jisus suq chuncha lugarpi Dyusman mañakuykarqan. Chaypi yach'akuqninguna paypa pullan kaykaptinmi, Jisusqa kayshina tapurqan:

—Mayá, runakunaqa ¿imatam nin noqapaqqa? ¿Pish kani paykunapaqqa? nishpa.

¹⁹ Chaymi paykunaqa nirqan:

—Wakinmi nin, Jwan Shutichikuqshi kangi. Wakingam nin, Dyuspaq unay rimaq Eliyasshi kangi. Wakingunaqam nin, Dyuspaq unay rimaqkunamanda suqnin kawsamuqshi kangi, nishpa.

²⁰ Chayshina niptinllapaqam, paykunata tapurqan:

—Mayá, qamkunaqa ¿imatataq ningi? ¿Pitaq kani qamkunapaqqa? nishpa.

Chaymi Pidruqa nirqan:

—¡Qamqam Dyus Akrashqan Washadurniyllapa kangi! nishpa.

Jisusmi nirqan: “Rinllapam wanchiwaq”

(Mt 16.20-28; Mk 8.30-9.1)

²¹ Piru Jisusqam chay yach'akuqningunata ancha kunarqan, chay nishqanllapata ama pitapis ninambaqlapa. ²² Kayshinapismi nirqan:

—Dyus nishqanda kumplinaypaqmi noqa Dyusmanda Shamuq Runaqa ancha rini ñakaq. Chaqa chay kamachikuq anyanukuna, chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkunam mana baliqpaq riqsiwashpa, rinllapa wanchiwaq. Piru chayshina wanchiwaptimbismi, kimsa diyamanda rini kawsamuq, nishpa.

²³ Chayshina nishpaqam, yumbayta nirqan:

—Mayqan runa noqapa yach'akuqniy munashpa kaytaqa, tukuy ima pay munashqanda dijanqa. Chaymandaqa tukuy diya noqatalla kasuwashpa kawsanqa, awnki suq kruspi munaptinllapa wanchiytapis. ²⁴ Chaqa mayqanniki noqata ñigawashpa, bidaykita washanaykiqam, ringi chingaq tukuy tyimpupaq. Piru noqapi kriyishqaykirayku mayqan wanchishuptinqam, noqa rini washashuq, tukuy tyimpu noqawan kawsanayki. ²⁵ Mayá, suq runa ichu suq warmi tukuy kay munduta ganashpa, piru jwisyu diyapi chingashpaqa, ¿imatam ganashqa? Manam nimatapis ganashqachu. ²⁶ Chaymi mayqan runa noqapaq ichu yach'achikushqaypaq penqakushpaqa, kayta yach'anqa: Dyusmanda Shamuq Runa Jisukristum syilumanda rin kutimuq suq ancha kamachikuq gubyirnushina, Tayta Dyuspa llipayninwan llipayashpa, paypa santu anjilningunawan. Chay diyaqam paypis noqapaqqa rin penqakuq, nishpa. ²⁷ Piru alliptam niykillapa, wakin kaypi kaqkunaqam mana rinllapachu wañuq, Dyus kamachikuqta rikanangaman, nishpa.

Jisukristum achikchakurqan
(Mt 17.1-8; Mk 9.2-8)

²⁸ Uchu diyas pasaptinch'i, Jisusqa Pidruta, Jakubuta, Jwanda apashpa, rirqan suq atun lumapa sawanman, Dyusman mañakuq. ²⁹ Chaypi Jisus Tayta Dyusman mañakuykaptinmi, qaqlanqa limpu suq layayargan. Mudanambismi ancha yuraqpaq tikrakashpa, ancha llipyarqan. ³⁰ Chaymandaqam ishkay runa chaypi rikakushpa, paywan parlarqanllapa. Suqmi Muysis, suqqam Eliyas karqan. ³¹ Yumbay rridurninllapapi ancha llipyarqan. Kanan paykunaqam Jisuswan parlaqllapa:

—Jirusalimbi wañuptikim, Dyus nishqanshina rin kumpli, nishpa.

³² Kanan Pidruqam ishkay kumpañirunwan ancha puñunaykarqan. Piru puñuymanda agwantashpa, chapakuykashpam, rikarqanllapa Jisusta chay ishkay runawan rupayshina achikchakuqta. ³³ Chaymanda Muysis, Eliyas Jisusmanda ashuykaptinqam, Pidruqa Jisusta nirqan:

—¡Yach'achikuq Taytitu, ancha shumaqraq kaypi kashqanchiqqa! Rurashaqllapa kimsa chugllakunata, suqta qambaq, suqta Muysispaq, suqta Eliyaspaq, nishpa.

Piru Pidruqam ancha ispantashpa, mana yach'arqanchu: Imatam rimaykani, nishpaqa. ³⁴ Chayshina Pidru rimaykaptinllam, pukutay shamushpa, paykunataqa limpu pambargan. Chaymi ancha mancharqanllapa. ³⁵ Kanan chay urasmi anaq pukutaymanda Taytanchiq Dyusqa Jisukristupaq nirqan:

—Kaymi kuyashqay Churiyqa. Payta uyayllapa, nishpa.

³⁶ Chaymandaqam paykuna chapakushpaqa, sapalandallana Jisustaqa rikarqanllapa. Kanan paykunaqam chay diyakunaqa mana ni pitapis chay rikashqambaqqa par-lachirqanchu.

Jisusmi suq wambra atakiyuqta kach'akachirqan
(Mt 17.14-21; Mk 9.14-29)

³⁷ Qayandin chay lumamanda shamuptinllapam, achka runakuna rirqanllapa Jisusta tinguq. ³⁸ Kanan chay runakunapa ch'awpinmanda suqningam ancha jwirtita Jisusta nirqan:

—¡Yach'achikuq Taytitu, yush'aykur kay sapalan churiyta yanapay! ³⁹ Chaqa dyablum atakikunata qoshpa, qayach'achin. Kanan ancha qesachashpam, babash'kunata sitakuchishpa, mana munanchu dijayta. ⁴⁰ Chaymi yach'akuqnikikunata rrugarqani, kay wambraymanda dyabluta qatinanllapa. Piru manam atirqanllapachu qatiytaqa, nishpa.

⁴¹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—¡Ayayay, qamkuna mana yuyakuqkuna, mana allita ruraqkunaqa! ¿Ima tyimpukaman-raq qamkunataqa agwantashqayki?

Chaymandaqam chay chulupa taytanda nirqan:

—Mayá, chay wambraykita kayman apamuy, nishpa.

⁴² Chaymi chay chuluga Jisusman qemikaptin, chay dyabluga ancha fiyu atakiku-nata qoshpa, ch'apsi ch'apsi pambaman bularqan. Piru Jisusqam chay dyabluta anyashpa, qatirqan chay chulumanda. Chaymandaqam chay chulutaqa intrigarqanna taytanda. ⁴³ Chay runakunaqam ancha ispantashqata chapashpa, yuyarqanllapa: Ancha pudirniyuqmi Tayta Dyusqa, nishpa.

Jisusmi nirirqan: "Rinllapam wanchiwaq"

(Mt 17.22-23; Mk 9.30-32)

Chay rurashqambaq yumbay ispantaptinmi, Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

⁴⁴ —Kay nishushqayta allita uyawashpa, ama qonqayllapachu. Noqa Dyusmanda Shamug Runatam rinllapa intrigakuwaq ch'iqniwaq runakunapa makinman, nishpa.

⁴⁵ Piru yach'akuqningunaqam chay nishqandaga mana atirqanllapachu intyindiya, yuyayninllapa pambadushina kaptin. Kanan intyindinanllapa munashpa tapuytapismi, manchashpa, mana tapurqanllapachu.

Mas kamachikuqmi kayshina kanqa

(Mt 18.1-5; Mk 9.33-37)

⁴⁶ Chaymandaqam chay yach'akuqningunaqa paykunapura suqnin suqnin anyanakurqan:

—Noqam mas kamachikuqqa kani, nishpa.

Suqqam niriq:

—Manam qamchu; noqam mas kamachikuqqa kani, nishpa.

⁴⁷ Chayshina anyanakuptinmi, Jisusqa paykuna yuyashqanda yach'arqan. Chaymi suq wambrituta apamushpa ladunman, ⁴⁸ paykunata nirqan:

—Mayqan runa kasuwashpa, kay wambrituta ch'ayachiqqam alabis noqata ch'ayachiwaykanmanshina. Chay ch'ayachiwaqqam kach'amuwaqtapis ch'ayachiyan. Chaqa mayqanniki kay takshitashina umldi kaqmi mas kamachikuqqa ringi kaq, nishpa.

Chay mana kuntranchiqmi faburninchiqqa

(Mk 9.38-40)

⁴⁹ Chaymandaqam yach'akuqnin Jwanqa Jisusta nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, rikashqallapam kani suq runata qamba shutikita myintashpa, dyablukunata runakunamanda qatiyqaqta. Piru chay runaqam mana noqanchiqwanqa purishqachu. Chaymi nirqayllapa, ama chayshina ruranambaq, nishpa.

⁵⁰ Chaymi Jisusqa payta nirqan:

—Ama chayshinaqa niyllapachu. Chay mana kuntranchiqmi noqanchiqqa faburninchiqqa, nishpa.

Jisusmi Jakubuwan Jwanda anyan

⁵¹ Syiluman kutinambaq tyimpu ch'ayaykaptinqam, Jisusqa suq balurta piskarqan, Jirusalinman rinambaq. ⁵² Kanan ñanda riykashpam, wakin yach'akuqninda ñawpanda kach'arqan, pusadata maskanambaq. Chaymi paykuna ñawpashpaqa, prubinsya Samaryapa suq kasiriyunman ch'ayarqanllapa. ⁵³ Piru chay Samaryamanda kaqkunaqam yach'arqanllapa: Jisusmi Jirusalinman riykan, nishpa. Chaymi mana munarqanllapachu pusadata qoytaqa. [Nuta: Chay prubinsya Samaryamanda kaqkunam munarqanllapa yumbay runakuna Samaryapilla Dyusta adurananllapa; ama Jirusalimbiqua.] ⁵⁴ Chayta rikashpaqam, chay apustulnin Jakubuwan Jwanqa nirqanllapa:

—Kamachikuq Taytitu, ¿munangichu „Dyuspaq rimaq Eliyashina, kamachikunayllapa, syilumanda ninakuna ishkishpa ushyanambaq chay kasiriyupi tiyaqkunata? nishpa.

⁵⁵ Chaymi Jisusqa tikrakashpa, paykunata anyarqan:

—Qamkunaqam mana yach'angichu ima laya malu ispiritum chay layataqa yuyachishungi, nishpa. ⁵⁶ Chaqa noqaqam mana shamushqachu kani, runakunata wanchinaypaq. Ashwanmi shamushqaqa kani, paykunata washanaypaq, nishpa.

Chaymandaqam suq kasiriyumanna rirqanllapa.

Jisustam munanllapa sigiyta

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Riykaptinllapaqam ñambi suq runa Jisusta nirqan:

—Taytitu, munanim riyta may rishqaykita, nishpa.

⁵⁸ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Surrukunaqam mach'ayniyuq. Pishqokunapismi kamachayuqkuna. Piru noqa Dyusmanda Shamug Runa kashpapismi, mana atinichu maypi umayta isqandashpa samachiyta, nishpa.

⁵⁹ Chaymandaqam Jisusqa suq runata nirqan:

—Shamuy, aku noqawan, nishpa.

Piru chay runaqam nirqan:

—Taytitu, dijawayraqri rinaypaq taytayta pambaq, nishpa.

⁶⁰ Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—(Noqapi mana kriyiqkunaqam wañushqakunashina.) Chay mana kriyiqkunata dijay, chay mana kriyiq wañushqakunata pambananllapa. Piru qamqa shamuy noqawan,

runakunata yach'achinanchiq: Dyusmi yumbay runata, warmita shumaqta rin kamachiq, nishpa.

⁶¹ Chaymandaqam suq runapis Jisusta nirqan:

—Taytitu, noqapismi munani riyta qamwan. Piru dijawayri puntata ayllyukunamanda dispidikanaypaq, nishpa.

⁶² Piru Jisusqam chay runataqa nirqan:

—Suq runa yapukuq aradunda piskashpaqam, mana ikimanqa chapakunchu. Chayshinallam noqata munaq kasuwaqqa ikiman kutishpaqa, mana balinmanchu, Dyusta sirbinanqa, nishpa.

10

Jisusmi 70 yach'akuqningunata kach'arqan yach'achikunambaq

¹ Jisusqam munarqan riyta achka lugarkunaman. Chaymi yach'akuqningunamanda 70ta akrashpa, puntata kach'arqan, ishkay ishkayta, chay yumbay llaqtakunaman, kasiriyukunaman rinanllapa. [Nuta: Wakin unay biblyakunapim nin: “72 yach'akuqningunata kach'arqan”, nishpa.] ² Chaymi paykunata nirqan:

—Alliptam niykillapa, kusichaqam ancha achka kan. Piru kusichakuqkunaqam ash-litalla. Chayrayku qamkunaqa kusichapa dwifunman mañakuyllapa, mas trabajadurkunata kach'anambaq, kusichata tandananllapa. ³ Chaymi qamkunata uñakunata shina kach'aykillapa, rinaykillapa ancha atun surru layakunapa ukunda. ⁴ (Piru Dyusmi rin kwidashuqllapa.) Chayri ama apayllapachu alfurjaykita ni qellaynikita ni llan-qekita. Nanda riqshinapis ama arkakayllapachu mayqanda parlachishpaqa. ⁵ Kanan ch'ayashpa suq wasimanqa, puntata napaykushpa kayshina niyllapa: “Tayta Dyusri kay wasipi tiyaqkunata yanapashunga, shumaqta kawsanaykillapa”, nishpa. ⁶ Chayshina niptikillapam, Dyusqa rin yanapaq chay shumaq uyashuqkunata. Piru mana munaptinllapa uyashuytaqam, Dyusqa mana rinchu yanapaq paykunataqa. ⁷ Mayqan wasiman ch'ayachishuptinqa, chaypilla kidashpa, paykuna ima qoshushqanda mikuyllapa, upyayllapa. Amar wasin wasinqa puriyllapachu. Chaqa trabajaqam dirichuyq mantinsyun-ninda ch'askinambaq. ⁸ Chayri suq llaqtaman ch'ayashpa, chay may ch'ayachishushqambi ima qoshushqanda mikuyllapa. ⁹ Chay llaqtapi qeshyaqkunata kach'akachishpa, niyl-lapa: “Dyusqam ch'ayamuykanna qamkunaman, shumaqta kamachikunambaq”, nishpa. ¹⁰ Piru chay mayqan llaqtapi mana pipis ch'ayachishuptinqa, sawa kallingunaman llugshishpa, paykunata niyllapa: ¹¹ “Kay llaqtaykipa allpan ch'akiyllapapi pigakashqan-dam ch'apsinillapa, amana nima kwintayuyqchu kanayllapa qamkunawanga, nishpa. Chaqa yach'ayllapa, Dyusmi munashqa qamkunaman ch'ayayta, payta kasushpa, shu-maqta kawsanaykillapa. (Piru qamkunaqam mana munarqaykillapachu)” nishpa.

¹² Chaymandaqam Jisusqa nirqan:

—Allita uyawayllapa, chay mana ch'ayachishuqkunaqam jwisyu diyapiqa mas kasti-gadu rinllapa kaq chay rupashqa Sudumapi tiyaqkunamandaqa.

Jisusmi paypi mana kriyiqkunata anyarqan
(Mt 11.20-24)

¹³ ¡Ay, imanangillaparaqri qamkuna Kurasin llaqtapi tiyaqkuna, qamkuna Bitsayda llaq-tapi tiyaqkunaqa! Chaqa ñawpaykillapapi achka milagrukunata ruraptiyipismi, mana mu-nangillapachu noqapi kriyiytaqa. Qamkunaqam uchaykikunata mana munangillapachu dijayta. Piru qamkunapi rurashqay milagrukunata waq Tiru llaqtapi, waq Sidun llaqtapi ruraptiyqach'i, paykunaga unayna uchangunata dijanandallapa. Chaqa paykuna mana allikunata rurashqanrayku syntishpach'i, waqashpa, lutu mudanakunata rurakushpa, ush'pata sawanman basyanandallapa. ¹⁴ Kaytapis yach'ayllapa, qamkuna Kurasin llaq-tapi tiyaqkuna, Bitsayda llaqtapi tiyaqkunaqam, jwisyu diyapiqa mas kastigadu ringillapa kaq chay Tirupi, Sidumbi tiyaqkunamandaqa. ¹⁵ Mayá, ¿qamkuna Kapirawun llaqtapi tiyaqkunagachu yuyangillapa: Anaq syilumanmi rin rig, nishpa? ¡Manám! Ashwanmi Tayta Dyus rin wichukushuqllapa wañushqakunapa lugarninman.

¹⁶ Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

—Qamkunata uyashuqkunaqam noqatapis uyawaykanllapa. Ch'iqnishuqkunaqam no-qatapis ch'iqniwaykanllapa. Chay mayqan ch'iqniwaqam Taytay Dyustapis ch'iqniyan. Chaqa paymi kach'amuwashqa, nishpa.

Chay 70 kach'adungunam kutimurqanllapa

¹⁷ Jisuspa chay 70 kach'adungunam ancha kushikushpa kutimurqanllapa. Chayman-daqam Jisusta nirqanllapa:

—Taytitu, qamba shutikita myintashpa dyablukunata qatiptiyllapam, kasuwashpa runakunamanda llugshirqanllapa, nishpa.

¹⁸ Chayshina niptinllapam, Jisusqa paykunata nirqan:

—Ari, rikashqam kani chay dyabluta anaq syilumanda rrilampagushina ishkimuqta. ¹⁹ Chaymi noqaga kamachikuqkunata rurashushqallapa kani, kulibrakunapa, atallkikunapa (alakran kurukunapa) sawambi sarrukunaykillapa, dyablutapis binsinaykillapa, ama nimapi dañachishunanllapa. ²⁰ Piru ama kushikuylapachu dyablukunata qatiptikillapa. Ashwan kushikuylapaga shutikillapata anaq syilupi iskibrishqambaq.

Jisukristum kushikurqan

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Chayshina Jisus niykaptinqam, Dyuspa Santu Ispiritun paytaqa ancha kushichirqan. Chaymi Tayta Dyusta nirqan:

—Taytitu, anaq syilupa, kay pachapa kamachikuqnin kashpam, waq yach'ayniyuq runakunamanda, waq intyindiqkunamanda pakashgaykita shumaqta yach'achishqa kangi umildikunata. Chaymi ancha alabayki, Taytitu. Chaqa chayshina kanambaqmi qam munashqa kangi.

²² Taytay Dyusmi yanapawashqa, tukuy imapaq yach'anaypaq. Piru manam pipis yach'anchu Dyuspa Churin kashqaytaqa. Taytay Dyusllam yach'an paypa Churin kashqaytaqa. Chayshinallam mana pipis yach'anchu: Pim Tayta Dyusqa, nishpaqa. Noqa kikiy Churinllam paytaqa riqsini. Kanan yach'achishqay runakunallam Taytay Dyustaqa rinllapa riqsiq shunqombi.

²³ Chayshina nishpaqam, Jisusqa yach'akuqningunaman tikrakashpa, paykunatalla nirqan:

—Kushikuqallapa qamkunashina rikawaqkunaga. ²⁴ Ancha klarutam niykillapa, Dyuspaq achka rimaqkuna, achka gubyirnukunam ancha munarqanllapa rikawayta, uyawayta, qamkuna kanan kay rikawashqaykishina, uyawashqaykishina. Lukismi (wañushqana kashpa) mana atirqanllapachu rikawayta ni uyawayta, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda ruraraqan allin samaryanuwam

²⁵ Muysispa liyningunata suq yach'achikuqmi Jisusta mallipananrayku atarishpa, kayshina tapurqan:

—Yach'achikuq Taytitu, ñimatam atini rurayta, Dyuswan tukuy tyimpu kawsanaypaqqa? nishpa.

²⁶ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Muysispa liyningunaga ñimatam nin? Liyishpaqa, ñimatam intyindingi? nishpa.

²⁷ Chaymi chay yach'achikuqqa nirqan:

—Chay liykunagaq nin: “Tayta Dyusta kuyayllapa tukuy shunqoykiwan, tukuy bidaykiwan, tukuy jwirsaykiwan, tukuy yuyaynikiwan. Runa masikitapis kuyay, kwirpuykita kuyashqaykishina”, nishpa.*

²⁸ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Allitam nishqa kangi. Chay rimashqaykita rurashpaqam, Dyuswanna tukuy tyimpu ringi kawsaq, nishpa.

²⁹ Piru chay yach'achikuqqaq ama atipadu kanambaq, yanqana tapurqan:

—¿Piru pitaq runa masiyqa? nishpa.

³⁰ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Suq isrraylinu runam Jirusalinmanda ura Jiriku llaqtaman riykarqan. Chayshina riykaptinmi, ladrunguna ñambi tingushpa, ancha maqashpa, yaqqa wanchishpa, tukuy imanda limpu qoch'irqanllapa. Kanan mudanandapismi llushtichishpa, aparqanllapa. Kanan chay runataqam wañushqatashina ñambi dihashpana, rirqanllapa.

³¹ Chaymandaqam suq isrraylinu kura chay ñanda pasaykarqan. Payqam chay runata rikashpaqa, ladiyashpa, karu kaqta pasarqan. ³² Chaymandaqam isrraylinu kurakunapa suq yanapakuqnin libita runa chay chuqridu runa kashqanman seqamurqan. Chay libita runapismi rikashpaqa, ladiyashpa, karu kaqtalla pasarqan. ³³ Piru suq runa Samaryamanda kaqmi chay ñanda riqshina chay runata rikashpaqa, ancha llakiparqan.

³⁴ Chaymi paypa ladunman qemikashpa, asiytiwan, binuwan ambishpa, trapitukunawan chuqringunata pambarqan. Chaymandaqam burumbina aparqan suq pusadaman. Chaypiqam chay diyaga payna kwidarqan. ³⁵ Qayandingam rinambaqna kashpaqa, chay pusada dwiñuta ishkay dinaryu qellayta qoshpa nirqan: “Yush'ayku kay runitata kwiday. Payta yanapashpa masta gastaptikiqam, kutimushpa pagarashqayki”, nishpa.

³⁶ Chayshina nishpaqam, Jisusqa tapurqan:

* 10:27 Deuteronomio 6.5; Levítico 19.18

—Mayá, niway, chay chuqridu runapag, chay kimsa runamandaqa ¿mayqanninmi mas allin runa masinqa kashqa, (chay furastiru samaryanu ichu chay isrraylinu kura ichu kurakunapa chay yanapakuqnin libita)? nishpa.

³⁷ Muysispa liyningunata chay yach'achikuqgam nirqan:

—Chay llakipaqmi mas allin runa masinqa karqan, nishpa.

Chaymi Jisusqa kamachirqan:

—Qambis rishpa, chayshinalla yanapakuy, nishpa.

Jisusmi Martapa, Maryapa wasimbi karqan

³⁸ Jisusmi chay kaykashqanmanda rishpaqa, suq kasiriyuman ch'ayarqan. Chaypim suq warmi Marta shutiq tiyarqan. Paymi Jisusta wasinman ch'ayachirqan. ³⁹ Martapaqam suq masan (panin) Marya shutiq. Chay Maryaqam Jisuspa ñawpambi tiyarqan, payta uyanambaq. ⁴⁰ Piru Martaqam tukuy ima ruranayuq karqan. Chaymi payqa qemikashpa, Jisusta nirqan:

—Taytitu, ¿manachu llakipawangi? Maryam dijawashqa yumbay trabajukunawan, sapalaylla ruranaypaq. Kamachiysi yush'ayku, yanapawanambaq, nishpa.

⁴¹ Piru Jisusqam nirqan:

—Marta, Marta, qamqam chay ruranaykipaqlla ancha llakiwan kangi ruranaykipaq.

⁴² Suq ruranallam tukuy imamanda mas allinqa. Chay ruranataqam Maryaqa ancha allita akrashqa. Chaymi mana ni pipis atinqachu laduymanda ashuchiyaqa, nishpa.

11

Jisusmi yach'achikurqan, Tayta Dyusman mañakunanllapa

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Suq diyam suq lugarpi Jisusqa Tayta Dyusman mañakurqan. Chaymandaqam suq yach'akuqninga nirqan:

—Jwan Shutichikuqmi yach'akuqningunata yach'achirqan, Dyusman mañakunanllapa. Chayri qambis yach'achiwayllapa, Dyusman mañakunayllapa, nishpa.

² Chaymi Jisusqa nirqan:

—Kayshina Dyusman mañakuyllapa:

Taytanchiq Dyusitu, syilupi kaq,

qamllam ancha santu, mana nima uchayuqchu kangi. Chaymi ancha balin, yumbay runa warmi qamtalla adurashunanllapa.

Shamuyri, qamna yumbayta shumagta kamachinayki.

Qam munashqaykitar yumbay runa, warmi kay pachapi ruranqallapa, anaq syilupi ruraqkunashina.

³ Taytitu, tukuy diyapaqmi mikunitayta qowayllapa.

⁴ Mana allita rurashqaytapisri pirdunawayllapa, noqaykuna waq mana alli rurawaqkunata pirdunashqayshina.

Dyablu munaptin tyintawaytapisri, ama dijaychu uchata rurachiwananqa. Ashwanri tukuy chay mana allikunamanda washawayllapa, nishpa.

⁵ Jisusqam paykunataqa nirqambis:

—Mayá, mayqanniki suq kumpañiruyuk kashpa, ch'awpi tutata ringiman pungunmanda gayaq: “Kuyashqay kumpañiritu, pristawayri kimsa tanditata. ⁶ Suq bisitaymi karumanda kanalitan wasyman ch'ayamushqa. Chaymi mana nimay kanchu qaranaypaq”, nishpa.

⁷ Chayshina niptikiqam, chay kumpañiruyki ukumanda nishungiman: “¡Ama piñachiwaychu! Punguyqam alli kirpashqana. Puñuykaninam. Wambraykunapismi pullay puñuykanna. Manam nimatapis atinichu qoshuyta”, nishpa. ⁸ Chaymi niykillapa, awnki kumpañiruyki mana munaptin nimata qoshuyta, piru mana shaykuq mañaptikiqam, atarishpa yumbay munashqaykita qoshungiman, ama masta piñachinayki. ⁹ Chaymi niykillapa, Dyusman (mana shaykuq) mañakuy. Chayshina mañakuptikiqam, Dyusqa rin qoshuqllapa. Allita imatapis maskashpaqam, ringillapa tariq. Dyuspa pungumbishina qayakuptikiqam, rin kich'aq yaykunaykillapa. ¹⁰ Chaqa chayshina (mana shaykuq) mañakushpaqam, ringillapa ch'askiq. Maskashpaqam, ringillapa tariq. Chayshinallam pungupi qayakuptikiqa, rin kich'akaq yaykunaykillapa.

¹¹ ¿Mayá, wambraykiqa suq tanditata mañashuptinqachu, qongimanllapa suq rumita? ¿Ichu suq piskaduta mañashuptinqachu, qongimanllapa suq kulibrata? ¹² ¿Ichu, “Wallpap wawanda qoway”, nishuptinga, suq atalkki kuruta (alakran kuruta) qongimanllapa? Manám. ¹³ Chayshinar intyindiylapa, qamkunaqam malu kashpapis, allin kusasta wambraykitaga qongillapa, ¿manachu? Piru Taytanchiq Dyus syilupi kaqqam qamkuna-mandaqa mas allin. Chaymi payqa Santu Ispiritunda rin qoq mayqan mañaaqtaqa.

Wakin runakunam nirqan: “Jisustash dyablu yanapan”, nishpa
(Mt 12.22-30; Mk 3.20-27)

¹⁴ Suq runatam dyablu muduyachishqa karqan. Chaymi Jisusqa chay mudumanda dyabluta qatirqan. Chay dyablu llugshiptingam, chay runaqa atirqanna rimayta. Chaymi chayta rikashpa, runakunaqa ancha ispantarganllapa. [Nuta: Manam yumbay muduku-naqa dyabluwanchu. Wakingunallam dyabluwanqa.] ¹⁵ Piru wakingam niqlapa:

—Chay mas kamachikuq dyablu Bilsibum Jisustaga yanapan. Chaymi atin dyablukunata qatiyta, nishpa.

¹⁶ Wakingam Jisusta munashpa mallipayta, kayshina nirqanllapa:

—Mayá, suq milagruta ruray syilupi, rikashpa yach'anayllapa: Dyuspaqmi rimangi, nishpa.

¹⁷ Piru Jisusqam yach'arqan chay runakuna yuyashqandaqa. Chaymi yumbayta nirqan:

—Mayá, suq nasyumbi paykunapura pilyashpaqa, ¿imanaytaq atinmanllapa kawsaytaqa? Chaqa wanchinakushpash', limpuna ushyakanmanllapa. Chayshinallam suq ayllu, paykunapura pilyashpaqach'i, limpuna ushyakanmanllapa. ¹⁸ Chayshinallam dyablupis pay kikin ch'ignikashpa maqakashpa wanchikashpaqa, ushyakanmanna, ¿manachu? Piru qamkunagam noqapaq ningillapa: “Dyablu Bilsibu yanapaptinmi, atishqa dyabluta runakunamanda qatiytaqa”, nishpa. ¹⁹ Chayshina noqapaq niptikillapaqa, ¿pim yanapan gamkunapa yach'akuqnikikunata, dyablukunata runakunamanda qatinanllapaqa? ¿Dyabluchu yanapan paykunata qatinanllapaqa? Chay yach'akuqniki kaqkunapaq yuyashpa, intyindiyllapa: Ancham pandashqallapa kanchiq, nishpa. ²⁰ Piru noqagam dyablukunataqa runakunamandaqa qatini, Taytay Dyus kikin yanapawaptin. Chayri rurashqayta rikashpa, yach'ayllapa: Dyuspa pudirningam shamushqana noqanchiqkunaman, nishpa.

²¹ ‘Suq runa ancha jwirsayuq, armayuq wasinda kwidaptingam, tukuy iman kaqkuna chay wasimbi allita tiyan. Chaqa manam pipis chutanchu. ²² Piru suq mas wapu runa shamushpam, chay jwirsayuq runata maqashpa binsishpana, paypa armangunata, kusasningunata limpu atin qoch'iyta. Chayshina wichukushpa chay jwirsayuq dwiñutaqam, chay binsikuqna kamachikun chay qoch'ishqambiqa. (Chay runashinam noqapis dyabluta binsishpa, runakunata, warmikunata qoch'ini washanaypaq.)

²³ ‘Mana noqapa faburniy kaqqam kuntrawashpa purin. Chaqa mayqan washanaypaq kaqmanqam mana tandakanchu. Ashwanmi shikwan, ama pullay kanambaq.

Dyablum kutirin suq runaman, Dyuspi mana yuyakuptin
(Mt 12.43-45)

²⁴ ‘Suq dyablum suq runamanda llugshishpa, rin puriq chuncha lugarkunaman, maskashpa maypi tiyanambaq. Piru chay dyablu mana atishpa maypi tiyaytaqam, chay runa llugshishqanmanda kaqta yuyashpa, nin: “¡A, paymanlla kutirishaq!” nishpa. ²⁵ Chayshina yuyashpa kutirishpaqam, chay runataqa tarin suq pichadu allichadu wasitashina. ²⁶ Chaymi dyablu masingunaman rishpa, syiti mas fiyu dyablukunata apamun chay runamanqa. Chayshinam suq trupa dyablukunapa ispiritungunana runamanqa yaykunllapa, wasipishina tiyananllapa. Chaymi chay runaqa unay ashla malu kashqanmandaga mas maluna tikrakan.

Dyusta kasuqkunaqar kushikunqallapa

²⁷ Jisus chaykunata rimaykaptinqam, chay ancha achka runakunapa ukunmanda suq warmi ancha jwirtita rimashpa nirqan:

—¡Ancha kushikunqa chay warmi qeshyashuq, ñuñuchishushpa uywashuqqa! nishpa.

²⁸ Chayshina paypaq niptinmi, Jisusqa nirqan:

—Ashwan masta kushikunqa Dyus nishqanda uyashpa kasuqkunaqa, nishpa.

Malu runakunam Jisusta nirqanllapa, suq milagruta ruranambaq
(Mt 12.38-42; Mk 8.12)

²⁹ Ancha achka runakunam Jisusman tandakarqanllapa. Chaymi payqa kayshina yach'achikurqan:

—Kay tyimpumanda runakunagam ancha uchayuqkuna. Suq milagrutaraqmi munanllapa rikayta. Piru manam paykuna munashqanqa kangachu. Ashwanmi Dyusqa suq milagrutalla rin ruraq, paykuna rikanambaq. Manchu unay tyimpukunapi Dyusqa ruraraq suq milagruta paypaq rimaq Junaswan. Chay laya milagrutallam Dyusqa rin ruraq noqawambis. ³⁰ Chaqa Ninibi llaqtapi tiyaqkuna kriyinanbaqmi, chay Junaswan Dyus suq milagruta ruraraq. Chayshinallam noqa Dyusmanda Shamuq Runawambis rin ruraq, kay tyimpumanda runakuna noqapi kriyinanllapa. ³¹ Kanan jwisyu diyapim Dyusqa rin jusgaq kay tyimpumanda kaqkunata. Chay diyapim Saba

nasyumba warmi gubyirnan kawsamushpa, shayashpa, Dyuspa ñawpambi rin shimbiq kay mana kasuwaqkunata. Chaqa chay warmi gubyirnaqam ancha karu nasyunmandapacha shamurqan, yach'ayniyuq gubyirnu Salumun nishqanda uyaq. Piru Salumunmanda kaypi mas yach'ayniyuq kaptiypismi, mana munangillapachu uyawaytaqa. ³² Chay Ninibipi tiyaqkunapismi Junas yach'achiptin, mana alli rurashqangunata dijashpa, Dyustana kasurqanllapa. Piru chay Junasmanda kaypi mas kamachikuq kaptiypismi, mana munangillapachu kasuwaytaqa. Chaymi jwisyu diyapiqa chay ninibinukunapis Dyuspa ñawpambi rin jugashuqllapa.

Dyuspi allita yuyakushpaqam, allin ñawiyuqshina kanchiqllapa
(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ Suq michata syindishpaqam, mana pipis suq pakaqman ichu suq kajumba waranman ruranchu, ¿manachu? Ashwanmi michataqa altupi rurán, yaykuqkunata achikchanambaq. ³⁴ Ñawinchiqismi suq michashina kwirpunchiqpaqqa. Chaymi allita chapakuptinchiqqa, tukuy kwirpunchiqpis achikpishina purin. Piru mana baliptin ñawinchiqkunaqam, tukuy kwirpunchiqpis tutayaqpishina purin. ³⁵ Chaymi kunaykillapa, chay michaykillapakish tutayaqpaq tikrakanman. ³⁶ Piru Dyusta kasuptikiqam, yumbay kwirpuyki michayuqshina rin kaq. Manam nima tutayaqpishinachu ringi puriq. (Chaqa allita rurashpaqam, suq atun micha achikhakuqshina ringillapa kaq.)

Jisusmi anyarqan farisiyukunata, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunatapis
(Mt 23.1-36; Mk 12.38-40; Lk 20.45-47)

³⁷ Jisus yach'achikuqpaqam, suq farisiyu duktrinayuq runa payta kumbidarqan, wasinman rishpa, paywan mikunambaq. Chaymi ukuman yaykushpa, Jisusqa mesaman tiyarqan. ³⁸ Chaypim Jisusqa makinda mana mayllashpachu, tiyarqan mikunambaq. Chaymi israylinukunapa mayllakunan kustumbrinda mana ruraptin, chay farisiyuqa ancha chaparqan. ³⁹ Chaymi Jisusqa chay farisiyuta nirqan:

—Qamkunaqam suq platupa suq basupa sawandalla maylladukunashina kangillapa. Chaqa sawa kwirpuykitallam mayllangillapa. Piru shunqoykipiqam ancha nisyu ancha uchayuq kangillapa. ⁴⁰ ¡Ay, tuntukuna! ¿Manachu yach'angillapa, runakunapa sawanda Dyus rurashpaqam, shunqondapis rurarqan, nishpaq? ⁴¹ Chayri qamkunaqa limush'naykita tukuy shunqo qoshpaqam, mana nima uchayuqchu ringillapa kaq.

⁴² ¡Ay qamkuna farisiyukunaqa! Chaqa Dyustaqa qongillapa irba bwinamanda, rru-damanda dyis rapranmanda suqta. Chayshinallam yumbay plantamanda dyismuykita qongillapa. Piru runa masikikunata malta rurashpam kawsangillapa. Tayta Dyustapismi mana kuyangillapachu. Chayri chay dyismuykita qoshpa, shumaqta kuyayllapa Dyusta, runa masikikunatapis.

⁴³ ¡Ay qamkuna farisiyukunaqa! Sinaguga wasikunapi kashpaqam, ancha munangillapa tiyayta chay kamachikuqkunapa tiyanangunapi. Kanan munangillapam, shumaqta napaykushunanllapa kallikunapi.

⁴⁴ ¡Ay, qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyukuna! Shimikiwanllam Dyusta kasungillapa. Chaymi qamkunaqa chay pakashqa sipulturnashina kangillapa. Chaqa runakunaqam chay pakashqa sipulturnapa sawanda pasashpaqa, mana yach'anllapachu: (Ukupim ancha mapa ash'naykan, nishpaqa. Chayshinallam qamkunata tingushushpapis, mana yach'anllapachu: Paykunam uku shunqombi ancha uchayuq, nishpaqa.)

⁴⁵ Chaymi suq runa Muysispa liyningunata yach'achikuqqa Jisusta nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, chayshina nishpaqam, noqaykunatapis ancha piñachiwaykangi, nishpa.

⁴⁶ Chaymi Jisusqa nirqan:

—¡Ay qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna! Chaqa qamkunaqam suqkunata mana atiypaqta aparichingillapa. Piru qamkunaqam mana nimatapis ni suq diduykiwan munangillapachu yanapayta paykunataqa.

⁴⁷ ¡Ay qamkunaqa! Chay unay agwiluykillapam wanchirqan Dyuspaq rimaqkunata. Kanan qamkunaqam chay rimaqkunapa nichu laya sipulturnangunata allichangillapa. ⁴⁸ Piru chayshina allichashpapis, chay unay kastaykishinalla yuyaykangillapa. Chaqa paykunagaqam Dyuspaq rimaqkunata wanchirqan. Chaymandaqam qamkunaqa sipulturnangunata allichangillapa. (Piru kanangam noqata munangillapa wanchiwayta. Chaymi chay unay agwiluyki wanchikuqkunashina kangillapa). ⁴⁹ Chaymi Tayta Dyusqa chayta yach'ashpa nirqan: “Kach'amuqmi rini qamkunaman noqapaq rimaqkunata, apustulniykunatapis. Piru wakindaqam ringillapa wanchiq; wakindaqam ringillapa qesachaq”, nishpa. ⁵⁰⁻⁵¹ Chaymi niykillapa, Tayta Dyusqam rin kastigashuqllapa yumbay chay wanchishqa rimaqkunapa yawarnimbaq, chay punta runa Adamba churin Abilta

wanchishqan tyimpumandapacha chay Sakariyasta wanchishqan tyimpukaman. Chay Sakariyastaqam wanchirqanllapa Dyuspa adurana wasimba pata altarpa ladumbilla.

⁵² "Ay qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqa! Chaqa qamkunaqam mana munangillapachu Dyusta kasuyta, syiluman ch'ayanaykiqa. Kanan suqkuna munaptin Dyusta kasuytaqam, qamkunaqa mana allin duktrinaykita yach'achingillapa. Chaymi paykunaqa ancha pandashpa, mana atinllapachu Dyusta allita kasuytaqa.

⁵³⁻⁵⁴ Jisus chayshina niptinqam, Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkuna, chay farisiyukunapis ancha piñakurqanllapa. Chaymi tukuy laya tapunata tapurqanllapa, pandaptin, chaypaq tumbananllapa.

12

Jisusmi nirqan, farisiyukunapa duktrinanda ama ch'askinanllapa

¹ Chayshina farisiyukuna tapunangamanmi, ancha achka mil runakuna ch'ayarqan Jisusman sarrunakuya. Chaymandaqam Jisusqa puntata yach'akuqningunata nirqan:

—Kwidakayllapa chay farisiyukunapa libaduranmanda. Chaqa paykunaqam shim-inwanlla Dyusta kasunllapa. [Nuta: Ashla libadurallam achka masata atin sak-sachiyta. Chayshinallam farisiyupa kustumbringunata ashlitatalla ruraptinchiq, ancha dañachiwanchiqman.] ² Piru tukuy chay pakadu mana allita rurashqanda ancha klaruta yumbay rinllapa yach'aq. ³ Chay tyimpupiqam tukuy maypi manyaqlla rinllapa yach'aq tutap pakakushpa ichu uku wasikipi uyaritap (uyarita) parlashqaykitapis. Chay tyimpupiqam wasikunapa sawangunamanda ancha jwirtita rinllapa rimaq tukuy ima parlashqaykipaq, nishpa.

Dyustallar manchashunllapa
(Mt 10.28-31)

⁴ "Yanasitakuna (Yanasitukuna), qamkunatam niykillapa, ama manchayllapachu wanchikuqkunataqa. Chaqa kwirpuykitallam atinllapa wanchiytaqa. Manam mastaqa atinllapachu imanachishuyta. ⁵ Chayri Dyustalla manchayllapa. Chaqa payqam bidaykita qoch'ishushpa, atin infyirnuman wichushuyta.

⁶⁻⁷ Piru Dyusqam ancha kuyashushpa, ancha allita riqsishungillapa. Chaymi yumbay aqchaykillapata manyaqlla yupashqa. Asta ashla baliq pishqetukunatapismi kwidan. Manchu runakunaqa ishkay qellitaywanlla atin randiyta sinku indyu pishqo layakunata. Chayshina runakunapaq mana baliptimbismi, Dyusqa mana ni suq pishqetuta qonqanchu. Chayri ama llakiyllapachu. Chaqa qamkunaqam ancha achka pishqetukunamanda masta balingillapa Dyuspaqqa.

Runakunapa ñawpambi ama penqakushpachu, Jisukristupaq rimashun
(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ "Yumbaytam niykillapa, mayqan runa ichu warmi mana penqakushpachu, runakunapa ñawpambi noqapaq rimaptinqam, noqa Dyusmanda Shamuq Runapis jwisyu diyapi Dyuspa chay anjilningunapa ñawpambi paypa faburninda rini rimaq. ⁹ Piru runakunapa ñawpambi ñigawaqtaqam, jwisyu diyapiqa noqapis Dyuspa anjilningunapa ñawpambi kayshina rini ñigaq: "Manam paytaqa riqsinichu", nishpa.

¹⁰ "Mayqan runa noqa Dyusmanda Shamuq Runata kuntrawashpa mana allikunata rimawaptinqam, Dyusqa pirdunanman. Piru Dyuspa Santu Ispiritunda mayqan kuntranda rimaqtaqam mana rinchu pirdunaq.

¹¹ "Noqapaq yach'achikuptikim, kuntrashuqkunaqa rinllapa apashuq sinaguga wasikunaman, juyiskunaman, suq awturidarkunaman. Chayshina rurashuptinllapaqa, ama llakiyllapachu: Tapuwaptinqa, ¿imataraq nishaq? nishpaqa. ¹² Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunmi chay uraspi rin yanapashuq, allita rimanaykillapa.

Qellaytaqa ama anchaqa munashunchu

¹³ Chay ancha achka runakunamanda suqninmi Jisusta nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, masaytar niy, irinsyayta partiwanambaq, nishpa.

¹⁴ Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Pitaq numbrawashqa, juyisniki kashpa, irinsyaykita partichishunayqa? nishpa.

¹⁵ Nirqambismi:

—Kwidakayllapa, ama tukuy imata munakunaykillapa. Chaqa runakuna shumaqta kawsanambaqqam mana munachu tukuy imayuq kanambaqqa.

¹⁶ Chayshina nishpaqam, suq kumparasyunda rurashpa nirqan:

—Suq kapuq runash ch'akrangunamanda ancha allita kusichakuq. ¹⁷ Chayshi chay runaqa yuyarqan: "¿Imanashaqtaq? Chaqa kusichaytaqam mana maypi atinichu waqaychayta", nishpa. ¹⁸ Chayshina yuyashpaqash nirqan: "¡A, ya! Yach'aninam imatam rini

ruraq. Yumbay waqaychana wasiykunata bulashpam, mas atungunata rini ruraq, chaypi kusichayta tukuy imayta tandanaypaq. ¹⁹ Chaymandaqam nishaq: Kananqam waqay-charqayna tukuy kusichayta achka watakunapaq. Chayri kananqa samashpa, mikushaq, upyashaq, kushikushaq”, nishpa. ²⁰ Piru Tayta Dyusqash chay runataqa nirqan: “A, runa tuntu, kay tutatam ringi wafuq. Kanan chay imaykikunaqa, ¿pipaqraq kidanqa?” nishpa. ²¹ Chayshinam rin kaq chay nisyukunawanqa. Chaqa achka qellayniyuq kashpapismi, Dyuspaqqa mana nima allita rurashqachu.

Dyusmi kwidan paypi kriyikunata
(Mt 6.25-34)

²² Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

—Noqaqam niykillapa, ama llakiyllapachu, ¿imataraq mikushaq? ¿imataraq rurakushaq? nishpaqa. ²³ Chaqa bidaykiqam ancha balin maski mikunamanda. Kwirpuypikipismi balin maski mudanaykimanda. ²⁴ Pishqokunapaq yuyayllapa: Paykunagaqam mana tarpukunchu, ni kusichakunchu. Manam ni trujayuqchu ni wasiyuqchu, granukunata tandanambaqqa. Piru Tayta Dyusmi paykunata mantinyin. Qamkunagaqam chay pishqokunamandaqam masta balingillapa Dyuspaqqa. ²⁵ Mayá, qamkunamanda suqniki ancha munashpa masta wifaytaqa, ¿ima ancha llakishpachu atingiman midyu mitru masta wifayta? ¡Manámi! ²⁶ Chayshina mana ni chayta atishpa ruraytaqa, ¿imapaqnam llakingillapa, imaraq pasawanqa, nishpaqa?

²⁷ Allita yuyayllapa chay ancha shumaq lirya tuktukunapi. Manam trabajanllapachu ni puchkakunllapachu. Piru alliptam niykillapa, chay ancha kapuq gubyirru Salumunqam ancha shumaqta mudakushpapis, mana atirqanchu chay tuktukunashina mudakuytaqa. ²⁸ Chay ch'akraykipi qewakunam suq tyimpitulla kawsan. Qayandimbaqqam rupachinapaqna balin. Piru chay tuku mana duraqkunatam Dyusqa ancha shumaqta ruram. Chayshinam qamkunatapis ancha shumaqta rin rurachishuqllapa maski chay shumaq tuktukunamanda. Chayshina kaptinqa, ¿imaraykutaq Dyuspiqa mana allitaqa yuyakungillapachu? ²⁹ Chayri ama llakiyllapachu, ¿imataraq mikushaq? ¿imataraq upyashaq? nishpaqa. ³⁰ Chaqa Dyusta mana kasuqkunagaqam tukuy imata munashpa, ancha llakinllapa: ¿Imashinataq chaytaqa atini kunsigiya? nishpa. Chayri qamkunagaqama paykunashinaqa kayllapachu. Chaqa Taytanchiq Dyusmi yach'an imam faltashungillapa, nishpa. ³¹ Chayri Dyus munashqanda puntata rurayllapa, pay kamachikuqniki kanambaq. Chayshina ruraptikillapaqam, tukuy ima faltashushqandapis rin qoshuqllapa.

Syilupim kan tukuy ima
(Mt 6.19-21)

³² Kuyashqay wishitaykuna, ama nimata manchayllapachu. Chaqa ashlika kaptikipismi, Taytanchiq Dyusqa ancha kushikushpa, suq mushuq bidata munan qoshuqllapata, paywan tukuy tyimpu kawsanaykillapa. ³³ Chayri imaykita randikushpa, chay mana nimayuqkunata qoyllapa. Chayshina Dyus munashqanda ruraptikiqam, payqa shumaq primyuykita syilupi rin qoshuqllapa. Anaqpiqam chay primyuyki mana nunka rinchu ushyakaq. Manam ni ladrunguna rinchu yaykuq apaqqa, ni pulillakuna rinchu kush'kuq. ³⁴ Kanan chay primyuyki syilupi kaptinqam, qamqa shunqoykipi ancha ringi yuyakuq Tayta Dyuspi.

Listu kashun, Jisusta shumaqta ch'ayachinanchiq

³⁵⁻³⁶ Listu kayllapa, noqa shamuptiy, shumaqta ch'ayachiwanayki. Manchu suq patrumba kriadungunagaq, allita sigurakashpa, michata syindishpa, patrunninda shuyanllapa. Chaqa chay kriadukunagaq patrunnin kasamyintu fyistapi kaptinqa, rikch'aykashpalla shuyan, ch'ayamuptin, das kich'anambaq punguta. ³⁷ Chaymi chay shuyakuq kriadukunagaq ancha kushikungallapa, chay patrunnin kutimushpa, mana puñuykaqta tariptinqa. Alliptam niykillapa, chay patrunki, mandilninda rurakushpa, chay kriadungunata mesaman tiyachishpa, rin qaraq. ³⁸ Chaymi ch'awpi tutata ichu madrugadupi shamushpa, paykunata mana puñuykaqta tariptinqa, kushikungallapa. ³⁹ Kaytapis yach'ayllapa, suq wasi dwifu yach'ashpa: Kay tutam ladrunga rin shamuy suwawaq, nishpaqach'i, mana puñunmanchu. Ashwanmi allita rikch'ashpa, kwidakunman yuraqashtin, ama wasinman yaykunambaq. ⁴⁰ Chayshinar qamkunapis allita kawsashpa, listu kayllapa, shumaqta ch'ayachiwanayki. Chaqa noqa Dyusmanda Shamuq Runagaqam mana yuyashqaykillapa uraspi rini kutimuq, nishpa.

Jisukristum suq kumparasyunda ruraraqan allin kriaduwan, mana baliq kriaduwan
(Mt 24.45-51)

⁴¹ Pidruqam Jisusta tapurqan:

—Taytitu, ¿chay kumparasyundaqachu noqaykunapaqla ruraraqayki ichu yumbay runakunapaq? nishpa.

⁴² Chaymi Jisusqa nirqan:

—Mayá, yuyayllapa, ¿pim chay allin kumplidu yach'ayniyuq kamachikuq impliyaduqa? ¿Ima laya runatam patrunninga numbran, paypa makimbi dijanan wasinda kwidanana, kriyadungunata urasnimbi qaranambaqqa? ⁴³ Chay wasi kwidaqqam ancha rin kushikuq, chay patrunnin kutimushpa, kamachishqanshina ruraykaqta tariptinqa. Chaymi chay wasi kwidaq kriyaduqa ancha rin kushikuq, chay patrunnin kutimushpa, kamachishqanshina ruraykaqta tariptin. ⁴⁴ Alliptam niykillapa, chay kriyadun allita kasushqanrayku, chay patrunninga mas kamachikuqta numbrashpa, tukuy imandana paypa kwintan rin dijaq, payna rikanambaq. ⁴⁵ Piru amakish chay kriyaduqa yuyanqachu: Manaraqmi patrunnayqa rinchu kutimuq, nishpa, maluyashpa, kriyadu masingunata maqashpa, payllana unda unda mikunman, upyanman, mach'anman. ⁴⁶ Chayshina ruraykaptinqish, patrunninga mana yuyashqan diyapi, qonqaylla shamushpa, ancha fiyuta rin kastigaq. Chaymandaqam paytaqa rin wichukuq mana kriyiqkuna kashqanman.

⁴⁷ Mayqan kriyadu yach'ashpa: Patrunkiymi kayshina munan ruranaqpaq, nishpaqa, piru mana nima ruranda rurashpaqa, ancha kastigadu rin kaq, patrunkinda mana kasushqanrayku. ⁴⁸ Piru suq kriyadu mana yach'ashpa, patrunkin munashqanda mana rurashpaqam, ashla kastigadulla rin kaq. Chayshinallam suq kriyaduta achkata intrigashpa, suq tyimpumanda ancha rin mañaq kwintata qonambaq: ¿Maypim ganansyay? nishpa.

Jisuspi kriyiptinchiquqam, wakinguna noqanchiqkunamanda rinllapa akrakaq
(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Noqam kay mundumanqa shamushqa kani, ninata apamushpa. ¿Chaymi ancha munani miranambaq! ⁵⁰ Piru puntatam ancha padisishpa, mallipadu rini kaq. Chaymi ancha padisini Dyus munashqanshina kumplinangaman. ⁵¹ Ima qamkunagaqchu yuyangi: Siñurninchiq Jisuspi kriyiptinchiquqmi, yumbay runakuna shumaqta rin kawsaq noqanchiqkunawan, nishpa? Manam chayshinachu. Ashwanmi noqapi kriyiptikillapa, suqkunaga qamkunamanda rinllapa akrakaq. ⁵² Chaqa suq ayllupi noqapi mana kriyiqkunagaq rin akrakaq noqapi kriyiq ayllungunamanda. Sinku kaptinqam, kimsa rin kuntraq ishkaqta. ⁵³ Kanan taytanmi ullqo wambranda rin kuntraq. Churimbismi taytanda rin kuntraq. Mamambismi warmi wawanda rin kuntraq. Warmi wawambismi mamanda rin kuntraq. Swigrambismi llumchunda rin kuntraq. Llumchumbismi swigranda rin kuntraq, nishpa.

Jisusmi yach'achikurqan kay pacha ushyakanan tyimpupaq
(Mt 16.1-4; Mk 8.11-13)

⁵⁴ Chay achka runakunataqam Jisusqa kayshinapis yach'achirqan:

—Qamkunagaq waq rupay seqanamba ladumbi pukutayta rikashpaqa ningillapa: “Rinnam tamiyaq”, nishpa. Allibri chay nishqaykishina rin tamiyaq. ⁵⁵ Kay lugarpí sur ladumanda wayraptinqam, ningillapa: “Biranum rinna shamuy”, nishpa. Kanan allibri chay nishqaykishina shamun. ⁵⁶ Piru Dyus munashqandaqam mana munangillapachu yach'ayta. ¡A, qamkuna shimikiwanlla Dyusta kasuqkunaga! Qamkunagaq syilupi ichu kay pachapi ima kaqta rikashpa yach'angillapana: Imam rin kaq, nishpa. Chayshina yach'ashpaqa, ¿imaraykutaq mana yach'angillapachu: Dyus nishqanqam kumpliyan, nishpaqa?

Jisusmi nirqan: “Dimandashuqwanri das alliyay”, nishpa
(Mt 5.25-26)

⁵⁷ ¿Imaraykutaq qamkuna kikiki mana yach'angillapachu: Imam alli, imam mana allichu, nishpaqa? ⁵⁸ Chayri mayqan imapaq dimandashushpa, juyisman apashuykaptinqa, ñambilla alliyay chay mana allita rurashqaykipaq. Mana chayta ruraptikikish, apashungiman juyisman. Chaykish juyisqa kach'ashungiman suldadukunaman, karsilman apashu-nambaqllapa. ⁵⁹ Chaymi allipta niykillapa, karsilmandaqam mana ringichu llugshiq yumbay kubrashushqanda pagaranaykikaman. Chaqa manash' ni suq sintimuta rinchu pirdunashuq.

13

Uchaykikunata dijayllapa

¹ Chay tyimpupillam suq runakuna shamushpa, Jisusta nirqan:

—Suq disgrasyam kashqa. Chaqa wakin llaqta masiki galiliyanukunam Dyuspa adurana wasimbi animalningunata wanchiykarqanllapa, Dyusta aduranambaq. Chayshina ruraykaptinllapam, gubyirnu Pilatupa suldadunguna qonqaylla paykunataqa wanchirqan. Chaymi chay runakunapa yawarnin chay animalningunapa yawarninwan taqllukarqan, nishpa.

² Chaymi Jisusqa nirqan:

—(Kwidawkish qamkunapis paykunashina wañungimanllapa.) Amar yuyayllapachu: Chay runakunaqam yumbay llaqta masin galiliyanukunamanda mas uchayuy kashqanrayku, wañurqanllapa, nishpaqa. ³ Ashwanri allita yach'ayllapa, uchaykita mana dijabatikillapa Dyusta kasunaykipaqqam, qamkunapis ringillapa chingaq. ⁴ Manchu Jirusalimbica chay Siluwi shutiq altu turri bulakashpa, 18 jirusaliniruta pambashpa wanchirqan. Piru amar yuyayllapachu: Chay wañuqkunam yumbay llaqta masingunamanda mas uchayuy kashqanrayku, chayshina wañurqanllapa, nishpaqa. ⁵ Ashwan alliptam niykilapa, uchaykita mana dijashpaqam, qamkunapis ringillapa chingaq, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan suq yura igus mana puqoqwan

⁶ Suq kumparasyunda ruranaambaqmi, Jisusqa kayshina nirqan:

—Suq runapa wirtambim suq yura igus karqan. Chaymi chay dwiñunqa suq diya rirqan chay igusnimba puqoyninda maskaq. Piru manam nima puqoyninda tarirqanchu. ⁷ Chaymi piyunninda qayashpa nirqan: “Rikay, kimsa watanam achka bwiltasta yanqa shamushqa kani igusta pallaq. Piru rikay, kanangamanmi mana nima puqoyninda tarishqachu kani. Chayri kuchuyna. Yanqam arkakuykan wirtaypiqa”, nishpa. ⁸ Piru chay piyunningam nirqan: “Taytitu, dijayraq kay watitata. Mayá, tukuy rridurninda allashpa wanuta wichushaq. ⁹ Talbisri chayshina ruraptiy, puqonman. Piru mana puqoptinqam, chaypina kuchushpa wichukungi”, nishpa. [Nuta: Chay yura igus mana puqoyniyuqqam chay runa Dyusta mana kasuqshina.]

Jisusmi samana diyapi suq warmi nanaywan kumurashqata kach'akachirqan

¹⁰ Suq kutinmi Jisusqa samana diyapi sinaguga wasipi yach'achikuykarqan. ¹¹ Chaypim karqan suq qeshyaq warmi. Payqam 18 watas tukuyta kumurashpalla puriq. Chaqa suq dyablum rurashqa karqan, ama nimatapis atinambaq dirichu shayayta. ¹² Chaymi Jisusqa chay qeshyaq warmita rikashpa, qayashpaqa nirqan:

—Warmisita, nanaynikimandam kach'akachiykina.

¹³ Chayshina nishpaqam, Jisusqa makingunata sawanman rurashpa, chay uras das kach'akachirqan. Chaymi chay warmiqa, dirichuna shayashpa, Taytanchiq Dyusta ancha alabarqan. ¹⁴ Chayta rikashpam, chay sinaguga wasipa kamachikuqninga Jisuspaq ancha piñakurqan. Chaqa Jisusqam chay warmitaqa kach'akachishqa karqan samana diyapi. Chaymi chay kamachikuqqa yumbay chaypi kaqkunata nirqan:

—Sayis diyastallam atinchiquilla trabajaytaqa. Chayri chay diyakunapilla shamuyllapa, kach'akachishunan nanaynikimanda. ¡Ama samana diyapiqa! nishpa.

¹⁵ Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—¡A, shimikiwanlla Dyusta kasuqkuna! ¿Ima qamkunaqachu mana trabajangillapa samana diyapiqa? Chaqa chay samana diyapiqam buyisnikita, burruykita takalnin-manda paskashpa, apangillapa yakuta upyachiq, ¿manachu? ¹⁶ Chayshinallam kay warmi Abrajamba karu willkan kaqta dyabluqa 18 watasta kay qeshyaywan watashqashina. Chayshina kaptinqa, ¿akasuchu mana balin samana diyapi kach'akachinayqa? Chaqa ancham balin kach'akachinaypaq, nishpa.

¹⁷ Chayshina Jisus niptinqam, yumbay chay kuntraqkunaqa ancha penqakurqanllapa. Piru chay ancha achka rikaqkunam, Jisus yumbay chay shumaq rurashqangunata rikashpaqa, ancha kushikurqanllapa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan ñapushpa murunwan

(Mt 13.31-32; Mk 4.30-32)

¹⁸ Chaymandaqam Jisusqa kayshinapis nirqan:

—Dyustana kasuqkunataqa ¿imawandaq atini kumparayta? ¹⁹ Paykunaqam ñapushpa murunshina. Chaqa suq runa ch'akrambi tarpuptinqam, chay ñapushpa murunqa uchulitamanda wiñashpa, atunda wiñan. Chaymi asta bwilaq pishqokuna rikrangunapi kamachakunllapa (makachakunllapa). [Nuta: Chay ñapushpa murunshinam Dyusta kasuqkunaqa. Chaqa ashlika kashpallapapismi, ancha rinllapa achkayaq.]

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan libadurawan

(Mt 13.33)

²⁰ Jisusqam nirqambis:

—Dyustana kasushpa kawsaƣkunataƣa ƣima maswandaƣ atini kumparayta?
²¹ Paykunaƣam libadurashina. Suƣ warmiƣam midyu kustal mach'kata yakuwan sangushpa, ashla libadurata taƣlluptingƣa, ancha achkayan. Chay ashla libaduraƣam chay achka mach'kataƣa limpu saksachin, ƣmanachu? [Nuta: Chayshinallam Dyusta kasuƣkunapis ashlitalla kashpapis, ancha rinllapa achkayaƣ.]

Jisusmi suƣ kumparasyunda rurarƣan kich'ki punguwan

(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Jisusƣam Jirusalinman riƣshinaƣa, llaƣtakunaman, kasiriyukunaman ch'ayarƣan. Ch'ayashpaƣam, chay llaƣtakunapi tiyaƣkunata yach'achishpa, yach'achishpa, pasarƣan.

²³ Chaypim Jisusta suƣ runa kayshina tapurƣan:

—Taytitu, ƣashlitallachu rinllapa washadu kaƣƣa? nishpa.

Chaymi Jisusƣa nirƣan:

²⁴ —Chay kich'ki punguta imashinapis utƣa yaykuyllapa. Kaykish niykillapa, ancha achka runa warmim rinllapa munaƣ yaykuyta. Piru tardina kaptingam, manana rinllapachu atiq yaykuyta. ²⁵ Chaƣa wasi dwiƣu atarishpa, pungunda kirpaptinƣam, mayƣanniki sawapi kidaƣƣa pungunda takashpa, ringillapa qayakuƣ: “Kamachikuƣ Siƣursitu, kich'ayri punguykita”, nishpa. Piru payƣam rin nishuƣllapa: “Manam riƣsiykillapachu. ƣMaymandach'i kangillapa?” nishpa. ²⁶ Chaymandaqam ƣamkunaga ringillapa niƣ: “ƣamwanmi mikurƣanchiƣ, upyarƣanchiƣ. Manchur ƣamƣa chay kalliykunapi yach'achikurƣayki” nishpa. ²⁷ Chayshina ƣamkuna niptikipismi, payƣa rin nishuƣllapa: “iNishushqallapanam kani: Manam riƣsiykillapachu! ƣMaymandach'i kangillapa? iAshuyllapa kaymanda, ƣamkuna mana allikunata ruraƣkunaga!” nishpa. ²⁸ Chaymi sawa pungupi kidashpa, ringillapa rikaƣ chay alma Abrajanda, Isakta, Jakubuta, Dyuspaƣ rimaƣkunatapis syilupi Dyuspa ƣawpambina kaƣta. Chaymi ƣamkunaga ancha ringillapa malayakuƣ. iLalli ƣamkunata Dyuspa ƣawpanmanda ƣatishuptinƣam, ancha waƣashpa, ancha llakishpa, kiruykillapata ringillapa ƣech'yachiƣ! ²⁹ Chaƣa chay diyapiƣam kay pachapa yumbay kuchungunamanda rin tandakaƣllapa Dyusman, paywan syilupi tiyashpa, pulla mikunambaƣllapa. ³⁰ Chay diyapim wakin mana kamachikuƣ kaƣkunaga ancha kamachikuƣna puntapi rinllapa kaƣ. Piru wakin kamachikuƣ kaƣkunagaƣam chay diyapiƣa mana nimapaƣ balishpa, ancha ikipi rinllapa kaƣ.

Jisusmi Jirusalimbi tiyaƣkunapaƣ waƣarƣan

(Mt 23.37-39)

³¹ Chay diyallam wakin farisiyu duktrinayuƣkuna ch'ayamushpa, Jisusta nirƣanllapa:

—Riy kaymanda. Chaƣa chay gubyirnu Irudismi munan wanchishuyta, nishpa.

³² Chayshina willaptinllapam, Jisusƣa nirƣan:

—Riyllapa willay chay surrushina ingaƣakuƣ Irudista: “Kay diyakunam Jisusƣa rin ƣatiƣ dyablukunata. Rimbismi kach'akachiƣ qeshyaƣkunata. Chaymandaqam yumbay trabajunda rinna ushyaƣ”, nishpa. ³³ Piru kanan, ƣaya, ƣaya suƣ punchawpismi alli, kay ƣanda rinaypaƣ. Chaƣa Dyuspaƣ yumbay rimaƣkunataƣam masta wanchinllapa Jirusalin llaƣtapi.

³⁴ iAy, Jirusalimbi tiyaƣkuna! iƣamkunagaƣ Dyuspaƣ rimaƣkunata wanchingillapa! iKanan Dyus kach'amushƣan runakuna ch'ayashuptinmi, sitashpa wanchingillapa! Manchu suƣ wallpaƣa alitamba warambi pulichitunƣunata tandan. Chayshinallam noƣapis kutin kutin ancha munashƣa kani ƣamkunata tandashuyllapata. Piru manam munashqallapachu kangi. ³⁵ Chaymi kay llaƣtaykiƣa wichukudu rin kaƣ. Kanan mananam ringillapachu rikawaƣ, suƣ diya kutimunaykaman. Chaymi chay diyapi noƣapaƣƣa ringillapa niƣ: “iAlabashƣa kanƣa, Tayta Dyuspa rrimplasun shamuƣƣa!” nishpa.*

14

Jisusmi kach'akachirƣan suƣ runa saksaykaƣ kwirpuyuƣta

¹ Suƣ samana diyapim Jisusƣa rirƣan mikuƣ suƣ kamachikuƣ farisiyu duktrinayuƣƣa wasinman. Chaypim wakin farisiyukunaga Jisusta chapaykarƣan. ² Chaypim karƣambis suƣ runa ancha paƣsiykaƣ saksaywan. ³ Chaymi Jisusƣa Muysispa liyningunata chay yach'achikuƣkunata, chay farisiyukunatapis tapurƣan:

—Mayá, ƣamkunaga imatam ningillapa? ƣDyusƣachu dijawanchiƣ, runa masinchiƣta kach'akachinanchiƣ samana diyapi ichu mana? nishpa.

⁴ Chayshina tapuƣtingam, chay farisiyukunaga uyararƣanlla. Chaymi Jisusƣa chay uras chay qeshyaƣƣa sawanman makinda rurashpa, kach'akachishpa:

* 13:35 Salmo 118.26

—Riyna, nirqan.

⁵ Chaymandaqam chay farisiyukunata nirqan:

—Mayqannikiya suq burruyki ichu suq turuyki suq qoch'aman bulakaptin samana diyapiqa, ¿manachu chay uraslla qamkunapis trabajashpa, surqongimanllapa? nishpa.

⁶ Chaymi chay farisiyukunaga manana nimatapis atirqanllapachu kuntistayta.

Umildikuna kashunllapa

⁷ Chaymandaqam Jisusqa chay kumbidadu runakunata rikarqan, mas allin iskañukunata akraptin, puntapi tiyanambaqllapa. Chaymi suq kumparasyunda rurashpa, nirqan:

⁸ —Mayqan kumbidashuptin suq kasamyintu fyistamanqa, ama tiyaychu punta tiyanapiqa. Chaga puntapi tiyaptikiqakish, ch'ayamunman suq kumbidashqan mas kamachikuq qamanda. ⁹ Chaykish chay mayqan kumbidashuqqa nishungiman: “Qoyri kay tiyanata kay suqta”, nishpa. Chaych'i ancha penqakushpa, ringiman tiyaq iki tiyanaman. ¹⁰ Chayri mayqan kumbidashuptinqa, iki tiyanapi tiyay. Chaymi chay mayqan kumbidashuq shamushpa nishungiman: “Yanasita (Yanasitu), shamuy kay mas allin punta tiyanaman”, nishpa. Chaymi chay mesapi wakin kaqkunaga qambaq ninqallapa: “Paymi ancha baliq runa”, nishpa. ¹¹ Chaymi mayqan runa munashpa kamachikuq kaytaqa, suq diyaqa rin penqakuq. Piru chay umildi kaqqam suq diyaqa ancha rin kamachikuq, nishpa.

¹² Chaymandaqam chay kumbidakuq runata Jisusqa nirqan:

—Rurashpa fyistataqa, ama yuyaychu: Yanasaykunata (Yanasuykunata), masaykunata, aylluykunata ichu imayuq bisinuykunatallam rini kumbidag, nishpaqa. Chaga paykunagam qam kumbidashqaykishina kumbidashushpa, rinllapa kutichishuq. Chayshinaqam mana pitapis yanapaykangichu. ¹³ Ashwanri suq fyistata rurashpaqa, kumbiday chay mana imayuqkunata, mankukunata, kujukunata, sarkukunata, ¹⁴ Chaymi chayshina chay mana imayuqkunata yanapashpaqa, ancha kushikushpa ringillapa tiyaq. Chaga chay pubrikunagam mana atingachu pagarashuytaqa. Piru allin runakuna kawsamupt-inmi, Dyusqa rin pagarashuq, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan kasaraqkunapa fyistanwan

(Mt 22.1-10)

¹⁵ Chaymi Jisus nishqanda uyashpaqa, chay mesapi tiyaqkunamanda suqninga Jisusta nirqan:

—¡Ancha kushikunqa chay runa Dyuswan sylilupi tandata mikuqqa! nishpa.

¹⁶ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Suq runash ancha allin fyistata rurashpa, kumbidarqan ancha achka runakunata. ¹⁷ Chayshi mikunan uras ch'ayaptinga, kriyadunda kach'arqan qayamunambaq chay kumbidashqangunata. Chayshi kriyadunqa rishpa nirqan: “Shamuyllapana mikunanchiq. Listunam mikunaga”, nishpa. ¹⁸ Chayshina qayaptingash, yumbay kumbidashqangunaga nirqan: “Pirdunawayllapa. Manam atinillapachu riyta”, nishpa. Chay punta runa kumbidashqaqash nirqan: “Randishqam kani ch'akrata. Riqmi rini rikaq. Chaymi rrugayki pirdunawanayki”, nishpa. ¹⁹ Suqpiisshi nirqan: “Randishqam kani sinku yuntas buyiskunata. Chaymi rini riq mallipaq. Chaymi rrugayki pirdunawanayki”, nishpa. ²⁰ Suqpiisshi nirqan: “Chayraqmi kasarashqa kani. Chayraykum mana atinichu riyta”, nishpa. ²¹ Chayshi kriyadu kutimushpa, chayshina patrunninda niptinqa, chay patrunninga piñakushpa, nirqan: “Riy kallikunamanda das apamuq waq mana nimayuq runakunata, mankukunata, kujukunata, sarkukunata”, nishpa. ²² Chayshi kriyaduqa rishpa, chaykunata apamushpaqa, nirqan: “Patrunsitu, apamushqanam kani chay niwashqaykishina. Piru kanraqmi tiyanakunaga”, nishpa. ²³ Chayshi patrunka kriyadundaqa nirqan: “Riy kallikunaman, ñangunaman. Ancha animachishpa, apamuy suq runakunatapis, kay wasiy undanan. ²⁴ Piru manam ni mayqan waq punta kumbidashqayqa mikunqachu mikunaytaqa”, nishpa.

Ancha padisishpapis, Jisusta kasushun

(Mt 10.37-38)

²⁵ Chay tyimpupim ancha achka runakuna, warmikuna Jisuspa ikinda rirqanllapa. Chaymi payqa rishqanshina tikrakamushpa, yumbayta nirqan:

²⁶ —Mayqan noqaman shamuyqa ancha kuyawanqa maski yumbay kuyashqanmanda. Chayri mayqanniki noqata kuyawanaykimanda taytaykita, mamaykita, warmikita, wambraykikunata, masaykikunata, panikikunata ichu kikin kwirpuykita masta kuyashpaqam, mana balingichu yach'akuqniy kanaykipaqqa. ²⁷ Chayri noqapi kriyishqayki-rayku padisishpa, ichu suq kruspi munaptinllapa wanchishuytapis, allita kasuwashpaqa, noqapa allip yach'akuqniy ringi kaq; managa manam.

²⁸ (Mayá, nishqaykillapa suq kumparasyunda:) Mayqanniki suq altu turrita munashpa ruraytaqa, puntata allita yuyangiman: ¿Aykataraq gastayman ushyanayqa? ¿Aypan-manchuraq qellayniy ichu mana? nishpa. ²⁹ Chaqa mana allita yuyashpa, simyintuta qallarishpaqam, mana atingimanchu ushyayta, faltaptin qellayniki. Chaymi yumbay rikashuqkuna asipashushpa ninmanllapa: ³⁰ “Kay runam qallarishqa suq turrita ruraq; piru manam atishqachu ushyayta”, nishpa.

³¹ ‘Ichu mayqan gubyirnu munashpa pilyayta suq gubyirnuwanqa, manachu puntata allita yuyanman: ¿Kay 10.000 suldaduykunawanqa atiymanchu binsiyta paypa 20.000 suldadungunataqa? nishpa. ³² Chaymi mana atishpa pilyaytaqa, karupillaraq kashpa, chay gubyirnuqa kach'anman rrimplasunda parlanambaq, ama pilyananllapa. ³³ (Chayshinar mayqanniki noqata munashpa kasuwaytaqa, puntata ancha allita yuyay: ¿Alliptachu munani kasuyta ichu mana? nishpa.) Chaqa mana dijashpa tukuy imaykitam, mana atingichu yach'akuqniy kaytaqa.

Jisusmi suq kumparasyunda ruraraqan dañakashqa kach'iwana

(Mt 5.13; Mk 9.50)

³⁴ Chaymandaqam Jisusqa suq kumparasyunda rurashpa, kayshinapis nirqan: —Kach'iqam ancha allin. Piru lambaqyaptinqam, mana atinchiquchu allichayta kach'yanambaqqa. ³⁵ Mananam balinchu nimapaq, ni wanupaq. Ashwanmi wichukunanchiqna balinga. Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa, allita uyawayllapa, nishpa. [Nuta: Jisuta mana munaq kasuqqam chay mana baliq kach'ishina.]

15

Jisusmi suq kumparasyunda ruraraqan chingashqa wishawan

(Mt 18.10-14)

¹ Achka kuntribusyunda kubrakuqkuna, suq laya uchayuqkunapismi qemikarqanllapa, Jisuta uyanambaq. ² Chayraykum farisiyu duktrinayuqkuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunapis Jisuta penqashpa nirqanllapa:

—Rikay, Jisusqam uchayuq runakunata ch'ayachishpa, paykunawan mikun, nishpa.

³ Chaymi Jisusqa kay kumparasyunda ruraraqan:

⁴ —Mayá, qamkunamanda suqniki 100 wishayuq kashpa, suq wishayki chingaptinqa, ¿manachuraq chay 99 wishaykita pastupi dijashpa, ringiman maskaq chay suq wishaykita tarinaykikaman? ⁵ Chaymi chay wishaykita tarishpaqa, ancha kushikushpa umbrukushpana apamungiman. ⁶ Kanan wasikiman ch'ayashpaqam, kumpañiruykikunata, bisinuykikunata tandashpa, ningiman: “¡Kay chingashqa wishaytam tarishqana kani! ¡Chayri kushikushunllapa!” nishpa. ⁷ Chaymi allipta niykillapa, chayshinallam syilupipis. Dyuspi chay 99 kriyiqkunapaq syilupiqqa ancha kushikunllapa. Piru suq mana allin runa ichu warmi uchangunata dijashpa, Dyuspina allipta kriyiptinqam, ashwan masta kushikunllapa syilupiqqa.

Jisusmi suq kumparasyunda ruraraqan chingashqa qellaywan

⁸ Mayá, suq warmi dyis ancha baliq yuraq qellayniyuq kashpa, suq qellayninda wichushpaqa, ¿manachuraq michanda syindishpa, chay wasinda pichashpa, kuchun kuchun allita maskanman tarinangaman? ⁹ Chaymandaqam chayshina tarishpaqa, tandashpa yanasangunata, bisinangunata ninman: “Yanasitakuna, kushikushunllapa, kay wichushqay qellayniyta tarishqayrayku”, nishpa. ¹⁰ Chayshinallam syilupi Dyuspa anjilningunapis ancha kushikunllapa suq mana allin runa uchangunata dijashpa, Dyustana kasuptinqa. (Chayraykum chay uchayuqkunawanqa tandakani, Dyuspaq yach'achinaypaq), nishpa.

Suq kumparasyundam ruraraqan suq runapa churin qellayninda malgastaqwan

¹¹ Jisusqam nirqambis:

—Suq runam ishkey churiyuq karqan. ¹² Chay shullka churinmi taytanda nirqan: “Taytitu, qowaynari noqapaq kaq irinsyayta”, nishpa. Chaymi taytanqa chay ishkey churingunata ch'akrangunata animalningunata partirqanna. ¹³ Chaymandaqam wakin diyamandaqa, chay shullka churinga irinsyanda limpu randikushpa, suq karu nasyunmanna nirqan. Waqqiqam tukuy laya mana allikunata rurashpa, chay qellayninda malgastashpa, limpuna ushyarqan. ¹⁴ Chaymandaqam yumbay qellayninda ushyaptinqa, chay nasyumbiqqa tukuy maypi ambrunana karqan. Chaymi payqa mallaqna purirqan. ¹⁵ Chayraykum manana nimanayta atishpaqa, suq patrunmanna rirqan, trabajuta maskaq. Chaymi chay patrunqa trabajuta qoshpa, kach'arqan asyindanman, kuchingunata qaranambaq. ¹⁶ Chaypi qaraqshinaqam anchana mallaqnarqan. Chaymi

kuchikunapa mikunan algarrubuta anchana munarqan mikuyta. Piru manam dijar-qanllapachu mikunambaqqa. [Nuta: *Chay algarrubum suq plantapa puqoynin. Piru manam runakuna mikunanchu.*] ¹⁷ Chaymi ancha yuyashpa nirqan: “Taytaypa wasim-biqam achka trabajadurkuna kan. Paykunaqam ancha allita mikunllapa. ¡Piru noqaqam kaypi mallaqnashpa wañuqna rini!” ¹⁸ Kutirishaq taytayman. Ch’ayashpaqam nishaq: Taytitu, Dyusta, qamta mana kasushushpa, ancha uchata rurashqa kani. ¹⁹ Chaymi manana balinichu, churiki kanaypaqqa. Suq piyunnikitashinar ch’ayachiway”, nishpa. ²⁰ Chayshina yuyashpaqam, chay karu nasyunmandaq kutimurqanna taytanman.

‘Chaymandaqam ch’ayaykaptinqa, taytanqa karupilla rikashpa, ancha llakipashpa, kallparqan tinguc. Tingushpaqam abrasashpa, mucharqan qaqllambi churindaqa.

²¹ Churingam nirqan: “Taytitu, Dyusta, qamta mana kasushushpa, uchata rurashqa kani. Chaymi manana balinichu, churiki kanaypaqqa”, nishpa. ²² Piru taytanqam qayashpa kriadungunata kamachirqan: “Chay mas allin mudanata apamushpa, kay churiyta mudachiyllapa, surtijachiyllapa, sapatuchiyllapa. ²³ Chay mas gurdu mishiruta apamushpa, wanchiyllapa, fyistata rurashpa mikunanchiqllapa. ²⁴ Chaqa kay churiyqam chingashpa, wañushqashina karqan. Piru kanan kutimushpaqam, kawsamushqashina”, nishpa. Chaymi fyistata rurashpa kushikurqanllapa.

²⁵ ‘Piru chay kulaka churingam ch’akrambi kashqa karqan. Chaymandaqam wasinman ch’ayaykashpaqa, uyarqan kunyalla fyistata rurashpa dansaykaptinllapa. ²⁶ Chaymi payqa suq kriadunda qayashpa tapurqan: “¿Imam kan?” nishpa. ²⁷ Chay kriadungam nirqan: “Masaykim ch’ayamushqana. Chaymi taytaykiqa allilla ch’ayamushqanrayku, chay mas gurdu mishiruta wanchichishqa, fyistata rurambaq”, nishpa. ²⁸ Chayta yach’ashpaqam, chay kulaka churinga ancha piñakushpa, manana munarqanchu yaykuyta. Chaymi taytanqa llugqshishpa, ancha rrugarqan yaykunambaq. ²⁹ Piru payqam piñakushpa, taytanda kayshina nirqan: “Noqaqam ancha achka watakunata kaypi sirbiyki, tukuy imapi kasushushpa. Piru chayshina allita sirbishuptyipismi, mana nunka ni suq chibituta qowashqachu kang, kumpañiruykunawan fyistata rurashpa kushikunaypaqqa. ³⁰ Piru rikay, chay churiki partin qoshqaykita bandulira warmikunawan limpu ushyashpa kutimuptinqam, paypaqqa chay mas gurdu mishiruta wanchichishqa kang”, nishpa. ³¹ Chaymi taytanqa nirqan: “¡Jitu, qamqam tukuy tyimpu pullay kang. Chaymi tukuy imaykunaqa qamba. ³² Piru kananqam ancha alli, kay fyistata rurashpa kushikunanchiq. Chaqa kay masaykiqam wañushqashina kashqanmanda, kananqa kutimushqana. Chingashqa kashqanmandam, tarishqana kanchiq”, nishpa.

[Nuta: *Chayshinam Dyus ancha kushikun, suq uchayuc runa uchangunata dijabat. Piru chay farisiyukunam chay kulaka churishina mana munarqanllapachu ch’ayachiya chay uchakunata dijaqkunataqa.*]

16

Jisusmi suq kumparasyunda ruraraqan suq runa patrunninda ingañaqwan

¹ Jisusqam yach’akuqningunata kay kumparasyunda rurashpa nirqan:

—Suq kapuc runam suq impliyadumbi ancha yuyakushpa numbrarqan, payna tukuy imanda randinambaq randikunambaq. Piru suq diyam wakin runakuna yach’arqan chay impliyadupa: Patrunnimba kusasningunata, qellaynindam yanqakunapi gastaykan, nishpa. Chaymi chay patrunnindaqa chayshina rurashqambaq willarqanllapa. ² Chaymi chay patrunga chay impliyadundaqa qayashpa, nirqan: “Qambaqmi yach’ani. ¿Imatam rurashqa kang? Mayá, chay kusanaykunapaq, qellayniypaq kwintata qoway. Mananam ringichu trabajaq”, nishpa. ³ Chaymi chay impliyaduqa yuyarqan: “Patrunnyi trabajuy-manda qatiwaptinqa, ¿imanashaqraq? Chaqa ch’akrapi trabajanaypaqqaqman mana balinichu. Limush’nata mañakunaypaqqaqman pengakuni”, nishpa. ⁴ Chaymandaqam yuyarqan: “¡A, ya yach’aninam! Kaypiraq kashpa, suqkunata yanapashaq, mana trabajuyuc kaptiy, payku-nana wasinman tandawanambaq”, nishpa. ⁵ Chaymi chayshina yuyashpaqa, patrunninda dibiraqkunata, suqninda suqninda qayachishpa, tapurqan: “¿Aykatataq dibirangi patrun-niytaqa?” nishpa. ⁶ Chaymi suq dibirakuqqa nirqan: “100 barril asiytitam dibirani”, nishpa.

Chaymi chay impliyaduqa chay runata nirqan: “Kaypim kay tratukushqayki duku-mintu. Tiyashpa, das suq mushuc dukumintuta ruray, 50 barriltallana dibiranayki”, nishpa. ⁷ Chaymandaqam suq dibirakuqtapis tapurqan: “¿Qamqa, aykatataq dibirangi?” nishpa. Chaymi chay dibirakuqqa nirqan: “100 midida trigutam dibirani”, nishpa. [Nuta: *Kada mididach’i ch’usku kintal triguta piskaqa.*] Chaymi chay kriaduqa paytapis nirqan: “Kaypi kay tratukushqayki dukumintu. Suq dukumintuta das allichay, 80 mi-didatallana dibiranayki”, nishpa. ⁸ Chaymi patrunninqa chayta yach’ashpa, chay malu

impliyadumbaqqa nirqan: “Ay, chay impliyaduyqam ancha yach'ayniyuq kashqa, chayta ruranambaqqa”, nishpa.

Chaymandaqam Jisusqa nirqan:

—Kay mundupa kusasningunapi yuyakuqkunaqam Dyuspi yuyakuqkunamanda mas yach'ayniyuqkuna. Chaga paykunapuram masta yanapanakunllapa qellayninwan.

⁹Chaymi noqaqa kayshina niykillapa, kay mundupi imayki kaqwan sugkunata yanapay, yanasuyuq (yanasayuq) kanaykillapa. Chaymandaqam chay imaykillapaqa rin ushyakaq. Piru syilupiqam chay achka yanapashqaykikuna kushikushpa, shumaqta rinllapa ch'ayachishuq.

¹⁰Chaga mayqan ashlitata allita kwidaqqam, achkatapis allita rin kwidaq. Piru mayqan ashlitata mana allita kwidaqqam mas achkatapis mana allitachu rin kwidaq. ¹¹Chayshinam kay mundupa kusasningunata mana allikunapi qamkuna gastaptikiqa, Dyusqa mana rinchu qoshuqlapa chay mana ushyakaq imangunataqa. ¹²Kanan kay pachapi sugpa imangunata mana allita kwidaptikillapaqam, Taytanchiq Dyusqa mana qoshuqallapachu partitikaqa.

¹³Manam pipis atinchu ishkay patrundaga kasuyta. Chaga suq patrunnindam masta rin ch'iqniq; suqtaqam masta rin kuyaq. Ichu suqtalla ancha rin kasuq, suqtaqa mana. Chayshinallam mana atingillapachu Dyusta, qellayta pullata kuyaytaqa.

¹⁴Chay farisiyu duktrinayuqkunaqam qellayta ancha munarqanllapa. Chaymi Jisus nishqanda uyashpaqa, ancha asiparqanllapa. Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

¹⁵—Qamkunaqam runakuna alabashunambaq, allin runa layapaq tukungillapa. Piru Tayta Dyusqam qamkunapa shunqoykitaga allita riqsin: Qellaytallam munanllapa, nishpa. Chaymi Dyusqa qamkuna rurashqaykita millanashpa ch'iqnin.

Jisusmi yach'achikurqan Muysis kamachikushqambaq

¹⁶Jisusmi kayshinapis nirqan:

—Muysispa liyningunata, Dyuspaq rimaqkuna iskibrishqandapismi yach'akurqaykillapa Jwan Shutichikuq shamushqan tyimpukaman. Chay shamushqan tyimpumandapacham Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuykani. Chaymi ancha achka munanllapa imashinapis syiluman yaykuyta. ¹⁷Piru Muysispa liyningunaqam kanangaman ancha balin. Chaymi syiluwan kay pacha chingaptimbis, chay liykunaqa mana ni ashlita rinchu chingaq.

Jisusmi nirqan: “Rrispitu warmikimanda ama akrakayllapachu”, nishpa

(Mt 19.1-12; Mk 10.1-12)

¹⁸Dyuspaqqam mana balinchu suq runa akrakanambaq warminmandaga. Chaymi suq runa warminmanda akrakashpa, suqta tandashpaqam, uchayuqna kidan. Chayshinallam chay warmi dijashqata mayqan tандаppis uchayuqna.

Jisusmi yach'achikurqan suq kapuq runapaq, suq pubri runa Lasarupaq

¹⁹Suq runam ancha kapuq qarqan. Chaymi ancha shumaq ch'aniyuq mudanayuq puriq. Kanan tukuy diyam ancha allingunatalla mikuy. ²⁰Karqambismi suq pubri limush'niritu. Paymi Lasaru shutiq. Kanan ishqoyaykaq kwirpuyuqmi qarqan. Chaymi usuraykarqan chay kapuqpa pungumbi. ²¹Kanan chay Lasaruqam ancha munarqan chay kapuqpa mesanmanda ishkiq mikunata mikuyta undanambaq. Kanan al-lqokuna shamushpam, chay ishqoyninda lambiykarqan. ²²Chaymandaqam chay pubri limush'nirituqa wafurqanna. Chaymi Dyuspa anjilninguna ispiritunda aparqan syiluman, Abrajamba ispiritunwan tiyanambaq. Chaymandaqam chay kapuqppis wafurqanna. Wafurptinqam paytapis pambarqanllapa. ²³Piru chay kapuqqam wafushqakunapa lugarninman rishpa, ancha padisirqan. Chaymi chayshina padisiykashpaqa, karumanda rikarqan Lasaruta, Abrajamba ladumbi tiyaykaqta. ²⁴Chaymi payqa jwirtita qayakushpa, nirqan: “Taytitu Abrajan, llakipawashpa, kamachiy chay Lasaruta, shamunambaq didumba puntanda yakitupi nuyuchishpa, qallituyta chirichinambaq. ¡Chaga kay ninapim ancha padisiykani!” nishpa. ²⁵Abrajangan nirqan: “Ijitu, yuyayri chay unay bidaykipi tukuy imayuq kashqaykita. Piru Lasaruqam tukuy imapi padisirqan. Kananqam payqa kaypi ancha kushikushpana tiyaykan. Piru qamqam padisiykangina. ²⁶Suq ancha jundu kibradam qamkunata noqaykunamanda akrawanchiq. Chaymi mana pipis atinchu kay chimbamanda chay chimbamanga pasayta. Chay chimbamandapismi mana pipis atinchu kaymanqa pasamuyta”, nishpa. ²⁷Chaymi chay kapuq runaga ancha rrugashpa nirqan: “Taytitu Abrajan, yush'ayku Lasaruta kach'ay aylluykunaman, ²⁸chay sinku masaykunata willanambaq, ama kay kastiguman shamunanllapa”, nishpa. ²⁹Chaymi Abrajanga nirqan: “Masaykikunam atin liyiyta Muysis iskibrishqanda, Dyuspaq rimaqkuna iskibrishqandapis. Chaykunata liyishpa, kasunqallapa, washadu kananllapa”,

nishpa. ³⁰ Chaymandaqam chay kapuqqa nirqan: “i Taytitu, chaykunataqam mana rinllapachu kasuq! Piru suq alma kawsamushpa, paykunaman rikakuptinqam, kriyishpa, uchanllapata rinllapa dijaq”, nishpa. ³¹ Piru Abrajanqam nirqan: “Paykuna mana kasushpa Muysis nishqanda, Dyuspaq rimaqkuna nishqandaqam, mana rinllapachu kasuq wafñushqanmanda kawsamuqtapis”, nishpa.

17

Kwidakashunllapa, suqkunata ama uchata rurachinanchiq
(Mt 18.6-7, 21-22; Mk 9.42)

¹ Jisusmi kayshinapis yach'akuqningunata nirqan:

—Ancha trabajusmi rin kaq, shumaqta kawsanaykillapa. Chaqa suqkunam rinllapa animachishuq, uchata ruranchiqkillapa. Piru paykunam ancha kastigadu rin kaq. ² Chayri chay uchata rurachiqpaqqa mas alli kanman kungambi suq atun mulinu rumita watashpa, mar yakuman wichukunanllapa, ch'uqashpa wafñunambaq, amaraq kay wambrituykunata uchata rurachiptin. ³ Chayri qamkuna kikiki kwidakayllapa, ama ni pitapis animachinayki uchata rurambaq. Ashwanri kriyiq masiki mana allita rurashuptinqa, anyay, amana mas uchata rurambaq. Piru uchangunata dijashpa, pirdunda mafñashuptinqa, pirdunay. ⁴ Suq diyapi syiti bwiltasta mana allita rurashushpa, chaymanda chay syiti bwiltasta syintishpa, pirdunda mafñashuptinqa, pirdunay, nishpa.

Apustulningunam munarqan mas allita Jisuspi yuyakuyta

⁵ Yumbay chayta uyashpaqam, Jisuspa apustulningunaga nirqan:

—Yanapawayllapa, qambi mas allita yuyakunaypaq, nishpa.

⁶ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Ashlitata noqapi kriyishpaqach'i, tukuy imata atingimanllapa rurayta. Chaqa kay ancha atun yura sikamuruta qamkuna kamachiptiki: “Pilakashpa, riy mar yakuman plantakaq”, niptikiqa, kasushushpa, allipta chayshina rin ruraq.

Ama palanganu kashpachu, Dyusta allita kasushunllapa

⁷ —Amar palanganuqa kayllapachu. Ashwanri yuyayllapa: Dyuspaqqaqam mana baliq randishqa kriyadushinalla kani, nishpa. Mayá, yuyashunllapa: Suqniki kriyaduyuk kashpa, chay kriyaduyki yapukushpa, michikushpa, wasikiman ch'ayaptingachuraq, zningiman: “Pasashpa mesaman tiyay mikunayki”, nishpa? ⁸ Manam chayshinaqa ningimanchu. Ashwanmi kamachingiman: “Utqa yanukushpa, mandilnikita rurakushpa, mirindachiway. Chaymandaqa noqa mikuptiy upyaptiyraqmi, qambis atingi mikuyta, upyaytaqa”, nishpa. ⁹ zAkasuchu qamkunaga chay randishqa kriyaduykita chay ima kamachishqaykita ruraptinga, “Dyusilupagi” ningimanllapa? Manám. ¹⁰ Chayshinallar qamkunapis Dyus kamachishushqanda rurashpa, yuyayllapa: “Mana baliq randishqa kriyadushinam kanchiqllapa. Chaqa Dyus niwashqanchiq tallam rurashqa kanchiq. Manam yuyashqachu kanchiq, masta ruranchiqpaqqa”, nishpa.

Jisukristum kach'akachirqan dyis runa ismuykaq kwirpuyuyta

¹¹ Jisusmi Jirusalinman riqshinaqa, prubinsya Galiliyapa, prubinsya Samaryapa lindirunda pasaykarqan. ¹² Suq kasiriyuman ch'ayaykaptinqam, dyis ismuykaq kwirpuyuy runakuna shamurqan tinguy. Yaqqana tingushpaqam, karupilla shayashpa, ¹³ ancha jwirtita nirqanllapa:

—iYach'achikuq Jisus, yush'ayku noqaykunatar llakipaway! nishpa.

¹⁴ Chaymi Jisusqa paykunata rikashpa, nirqan:

—Mayá, riyllapa kurakunaman, paykuna rikashushpa: “Kach'akashqanam kangi”, ninambaq.

Chaymi chay runakunaqa kurakunaman riqshinaqa, limpu kach'akarqanllapa. ¹⁵ Chaymi suqninga rikashpa: Kach'akashqanam kani, nishpaqa, Taytanchiq Dyusta ancha alabashpa, Jisusmanna kutirqan. ¹⁶ Chaymi Jisusman ch'ayashpaqa, ñawpambi qonqorikushpa, pachakaman qaqlanda ch'ayachishpa, ancha pagikurqan. Chay runaqam prubinsya Samaryamanda karqan. (Chay samaryanukunam isrraylinukunawan ancha ch'iqninakuqlapa.)

¹⁷ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Chay fiyu qeshyaymanda kach'akaqkunaga zmanachu dyis runakuna karqan? zMaypinataq chay nwibiq? ¹⁸ zIma, kay furastirullachu kutimushqa, Dyusta alabanambaqqa? nishpa.

¹⁹ Chaymandaqam Jisusqa chay runata nirqan:

—Atarishpana riy. Noqapi yuyakushpam, kach'akashqana kangi, nishpa.

Kayshinam Tayta Dyusqa rin kamachikuq
(Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰ Farisiyukunaqam Jisusta tapurqan:

—¿Ima tyimputaq Dyusqa rin shamuy kamachikuqqa? nishpa.

Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Dyus runakunapa shungombi kamachikuptingam, mana ringillapachu atiq rikayta.

²¹ Manam pipis rinchu niq: “Kaypim, waq maypim Dyusqa kamachikuykan”, nishpaqa. Chaga Dyusqam paypi yuyakuqkunapa shungombi kamachikuykan, nishpa.

²² Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

—Suq diyakunam ancha ringillapa munaq rikawayta. Piru manaraqmi ringillapachu rikawaq. ²³ Chay diyakunapiqam wakingunaqa rinllapa nishuq: “¡Kaypinam Jisukristuqa!” ichu rin nishuqllapa: “¡Waqpim payqa!” nishpa. Piru chayshina nishuptinllapapis, ama kriyiyllapachu ni paykunawan riyllapachu. ²⁴ Chaga noqa Dyusmanda Shamuy Runam lipyaq rrilampagushina rini kutimuq. Manchu rrilampaguqa tukuy syilupi lliwyen kay ladumanda suq ladukaman. Chayshinallam noqa Dyusmanda Shamuy Runapis yumbay ladukunapi lliwyashpa, rini kutimuq. ²⁵ Piru puntatam ancha rini padisiq. Chaga kay tyimpupi runakunaqam mana baliqpaq rinllapa riqsiwaq.

²⁶ Nuwipa tyimpumbi kawsakunashinam, noqa kutimunay tyimpupipis rinllapa kawsaq. ²⁷ Chaga chay Nuwipa tyimpumbiqam mikuykarqanllapa, upyaykarqanllapa. Wakingam kasaraykarqan. Wakingam chinangunata kasarachiykarqan, chay Nuwi wambuq wasinman yaykunan diyakaman. Chaymandaqam ancha jwirtita tamyarqan. Chaymi runakuna warmikunaqa ch'uqashpa, limpu wafurqanllapa.* ²⁸ Chay Lutpa tyimpumbi pasashqanshinam rin kaq. Chaga chay tyimpupiqam runakunaqa mikuykarqan, upyaykarqan, tukuy imata randiykarqan, randikuykarqan, tarpukuykarqan, wasikuykarqanllapa. ²⁹ Piru chay Sudumamanda Lut llugshishqan diyaqam syilumanda nina-kuna asufriwan ishkimushpa, chay runakunata, warmikunata limpu wanchirqan.* ³⁰ Chayshinallam rin kaq, noqa Dyusmanda Shamuy Runa syilumanda kutimuptiypis.

³¹ Chayri chay diyapiqa mayqan wasimba sawambi kaqqa amana yaykunaqachu, iman-gunata surqonambaqqa. Chayshinallar ch'akrambi kaqkunapis amana wasinmanqa kutingachu. ³² Lutpa warminda pasashqandar yuyayllapa. [Nuta: Chaga payqam Sudumamanda kallpaykashpa, ikiman tikrakashpa, chapakurqan. Chaymi chaypilla das wafurqan. Liviý Génesis 19.26ta] ³³ Chayshinam mayqanniki noqata ñigawashpa bidaykita washanaykipaqqa, ringi chinga q tukuy tyimpupaq. Piru noqapi kriyishqaykirayku wanchishuptinllapam, noqa rini washashuq, tukuy tyimpu noqawan kawsanaykipaq.

³⁴ Alliptam niykillapa, chay tyimpupi suq kamapilla ishkay puñuykaptinqam, Tayta Dyusqa suqta rin apaq, suqta rin dijaq. ³⁵ Chayshinam ishkay warmikuna pulla kutakuykaptinqa, suqta rin apaq, suqta rin dijaq. ³⁶ Ishkay runa ch'akrambi kaykaptimbismi, suqta rin apaq, suqta rin dijaq.

³⁷ Chayshina niptinqam, chay yach'akuqningunaqa tapurqanllapa:

—Taytitu, ¿maypitaq kay nishqaykiqua rin kaq? nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Suq wafushqa kaptinqam, chaypi shingukuna shutilla tandakashpa muyuyan, ¿manachu? (Chayshinallam chay tyimpupipis tukuy ima pasashqanda rikashpalla, das ringillapa yach'aq: Waqpim, nishpa.)

18

Jisusmi suq kumparasyunda rurarkan juyiswan biyudawan

¹ Jisusmi suq kumparasyunda rurarkan, ama disanimakashpachu, Dyusman mañakunanllapa. Chaymi nirqan:

² —Suq llaqtapim karqan suq juyis. Chay juyismi mana rrispitaqchu ni Dyusta ni runa masingunata. ³ Chay llaqtapiqam suq biyudapis karqan. Payqam chay juyisman rishpa, suq dimandata rurarkan kuntrambaq. Chaymi kutin kutin juyisman rishpa nirqan: “Sifur juyis, kuntrawaqwan allin justisyata ruraway”, nishpa. ⁴ Piru chay juyisqam achka tyimputa chay biyudataqa mana kasurqanchu. Chaymandaqam kayshina yuyarqan: “Manam rrispitanichu ni Dyusta ni runa masiykunatapis. ⁵ Piru kay biyudaqam kutin kutin shamun piñachiwaq, dimandanda allichanaypaq. Chaymi yanapashpa allichashaq. Chaga achka bwiltasta shamushpaqach'i, mana dijawanqachu samanaypaq”, nishpa.

⁶ Chayshina nishpaqam, Jisusqa paykunata nirqan:

* 17:27 Génesis 6.5–7.24

* 17:29 Génesis 19.1-29

—Allita yuyayllapa chay malu juyis nishqambaq. ⁷ Piru Taytanchiq Dyusqam ancha allin. Chaymi mana unayashpachu, akrashqangunata dasna rin washaq, payman punchawnindin, tutapnindin mañakuptinllapa. ⁸ Chaqa Dyusqam chay akrashqangunata das rin washaq. Piru noqa Dyusmanda Shamuq Runa kay pachaman kutimuptiyqam, ñkanqachuraq noqapi yuyakuqkuna ichu mana? nishpa.

Suq kumparasyundam rurarqan farisiyuwan, kuntribusyunda kubrakuqwan

⁹ Wakingunaqam yuyarqan: Noqam chay suqkunamanda Dyusta mas allita kasuni. Chaymi paykunaqa mana balinllapachu, nishpa. Chayraykum Jisusqa kay kumparasyunda rurarqan:

¹⁰ —Ishkay runakunam rirqanllapa Dyuspa adurana wasinman, chaypi Dyusman mañakunanllapa. Suqqam farisiyu duktrinayuq karqan. Suqqam kuntribusyunda kubrakuq karqan. ¹¹ Chay farisiyuqam shayashpa, nirqan: “Dyusitu, dyusilupagiri; manam chay uchayuq runakunashinachu kani. Chaqa wakingunaqam suwakunllapa, ichu rrispituyuq kashpapis, suqwan puñunllapa, ichu suq laya mana allikunata ruranllapa. Piru noqagam mana paykunashinachu kani, ni kay runa kuntribusyunda kubrakuqshinachu kani. ¹² Kanan kada simanam ishkay diyata ayunani. Tukuy ima ganashqaymandam dyismuyta qoyki”, nishpa.

¹³ Piru chay kuntribusyunda kubrakuqqam mana ni alli qemikashpachu, ni syiluman chapakushpachu, ashwan pichunda takashpa nirqan: “Dyusitu, llakipayayri. Chaqa noqagam ancha uchayuq kani”, nishpa.

¹⁴ Chaymi noqaga niykillapa, chay kuntribusyunda kubrakuqqam uchangunamanda pirdunaduna, kutirqan wasinmanqa. Piru Tayta Dyusmi chay farisiyutaqa mana pirdunarqanchu. Chaqa Dyusqam chay palanganutaqa ultimupi rin ruraq penqakunambaq. Piru chay umildi kaqkunataqam ancha kamachikuqpaq rin ruraq.

Jisusmi wambritukunata bindisirqan

(Mt 19.13-15; Mk 10.13-16)

¹⁵ Wambritukunatam apamurqanllapa Jisusman, sawanllapapi makinda rurashpa, Dyusman mañakunambaq. Piru yach'akuqninguna chayta rikashpa, anyarqanllapa chay wambritukuna apamuqkunata (Jisusta ama piñachinanllapa). ¹⁶ Piru Jisusqa chay wambritukunata qayashpa, yach'akuqningunata nirqan:

—Ama arkayllapachu. Dijayllapa chay wambritukunata, noqaman shamunambaq. Chaqa Tayta Dyus shumagta kamachikuptinqam, kay wambritushina kaqkuna paywan rinllapa kawsaq. ¹⁷ Alliptam niykillapa, kay umildi wambritushina kaqkunallam Dyusta kasushpa, rin kawsaq paywanqa. Piru palanganukunaqam mana Dyuswan rinllapachu kawsaq.

Suq kapuq runam Jisuswan parlarqan

(Mt 19.16-30; Mk 10.17-31)

¹⁸ Suq kamachikuq runam Jisusta kayshina tapurqan:

—Allin yach'achikuq Taytitu, ñimatam atini rurayta, Dyuswan tukuy tyimpu kawsanaypaqqa? nishpa.

¹⁹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ñimaraykutaq niwangi: “Allin” nishpaqa? Tayta Dyusllam allinqa. Manam masqa kanchu. ²⁰ Qamqam yach'angi Dyuspa Santu Librumi kamachikushqambaq: “Warmiyuq kashpaqa, ama suq warmiwanqa puñuychu. Ama wanchikuychu. Ama suwakuychu. Ama yanqaqa pipapais llullakuychu. Taytaykita, mamaykita rrispitay”, nishpa.*

²¹ Chayshina Jisus niptinqam, chay runaqa nirqan:

—Tukuy kaykunatam wambraymandapacha kasushqa kani, nishpa.

²² Chayta uyashpaqam, Jisusqa nirqan:

—Kaysitullam faltashungi ruranaykipaqqa. Tukuy ima kaqnikita randikushpa, chay mana nimayuqkunata qoy. Chayshina qoshpaqam, syilupi tukuy imayuq ringi kaq. Chaymandaqam shamuy, noqawan purinayki, nishpa.

²³ Chayta niptinqam, chay runaqa limpu malaganayarqan, ancha kapuq kashqanrayku.

²⁴ Chaymi Jisusqa, ancha malaganayaqta rikashpaqa nirqan:

—Ancha trabajusraq, kapuq runakuna Dyusta kasunanllapa, paywan kawsananllapa.

²⁵ Ancha trabajusraq kanman, chay atun animal kamillu awjap rinrinda pasanambaq. Piru mas trabajusmi kanman, suq kapuq runa Dyuswan kawsanambaqqa, nishpa.

²⁶ Chaymi chayta niptinqa, chay uyaqkunaqa tapurqan:

—Chayshina kaptinga, ñpitaq atinman washakayta? nishpa.

²⁷ Chaymi paykunataqa nirqan:

* 18:20 Éxodo 20.12-16

—Runakunallaqam mana nimatapis atinmanllapachu washakayta. Piru Taytanchiq Dyusmi atin washaytaqa, nishpa.

²⁸ Chaymandaqam Pidruqa nirqan:

—Taytitu, noqaykunaqam tukuy imayllapata dijashqallapana kani, qamwanna purinaypaqllapa, nishpa.

²⁹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Alliptam niykillapa, mayqan runa dijaq wasinda, taytanda, mamanda, masangunata, warminda, wambrangunata, Dyusta kasunambaq, ³⁰ chay dijashqambaq mas achkata rin ch'askiq kay mundupiq. Piru manam chaytallachu rin ch'askiqqa. Ashwanmi sylupi tukuy tyimpu rin kawsaq Dyuswan, nishpa.

Jisusmi nirqan: “Rinllapam wanchiwaq”

(Mt 20.17-19; Mk 10.32-34)

³¹ Jisusmi yach'akuqningunatalla suq laduman apashpa, nirqan:

—Kanaqam anaq Jirusalinmanna rinchiq riq. Chaqa Dyuspaq rimaqkuna noqapaq yumbay nishqangunaqam Jirusalimbi rin kumpli. ³² Chaypiqam furastiru runakunamanna rinllapa intrigakuwaq. Kanan mana baliqkunata niwashpam, rinllapa asipawaq. Suq lastima rurawashpam, rinllapa tuqapawaq. ³³ Asutiwashpam, rinllapa wanchiwaq. Piru kimsa diyamandam rini kawsamuq, nishpa.

³⁴ Piru chayshina Jisus niptinqam, chay yach'akuqningunaqa mana intyindirqanchu: ¿Imapaqraq chayshinaqa nirqan? nishpa. Chaqa yuyayninllapa tutayaqpishina karqan. Chaymi mana atirqanllapachu intyindiya.

Jisusmi suq sarku runata chapachirqan

(Mt 20.29-34; Mk 10.46-52)

³⁵ Jisus ch'ayaykaptinna Jiriku llaqtamanmi, suq sarku runa ñambi tiyashpa, limush'nata mañakuykarqan. ³⁶ Chaymi ancha achka runakuna chayta pasaykaqta uyashpaqa, tapurqan:

—¿Imataq kashqa? nishpa.

³⁷ Chaymi paytaqa nirqanllapa:

—Jisus Nasaritmanda kaqmi kayta pasaykan, nishpa.

³⁸ Chaymi payqa ancha jwirtita qayakurqan:

—¡Unay Dabidpa Karu Willkan Jisus, llakipawayri! nishpa.

³⁹ Chaymi Jisuspa ñawpanda riqkunaqa chay sarkutaqa anyarqanllapa uyananambaq. Piru payqam ashwamba mas jwirtita qayakurqan:

—¡Unay Dabidpa Karu Willkan, llakipawayri! nishpa.

[Nuta: “Unay Dabidpa Karu Willkanmi” munan niyta: “Dyus Akrashqan Washadur”, nishpa.]

⁴⁰ Chaymi Jisusqa riykashqanmanda shayashpa, kamachirqan:

—Riyllapa apamuy waq runata, nishpa.

Ch'ayachiptinqam, Jisusqa tapurqan:

⁴¹ —¿Imatam munangi ruranaypaq qambaqqa? nishpa.

Chaymi chay runaqa nirqan:

—Taytitu, munanim ñawiykunata kach'akachinayki chapakunaypaq, nishpa.

⁴² Chaymi Jisusqa nirqan:

—Noqapi allita kriyishqaykiraykum niyki, chapakuy, nishpa.

⁴³ Chayta niptinllam, chay runaqa chay uras atirqanna rikakuyta. Chaymi Tayta Dyusta ancha alabashpa, Jisuspa ikindana rirqan. Kanan yumbay rikaqkunapismi Taytanchiq Dyusta ancha alabarqanllapa.

19

Jisusmi Sakiyuwan parlarqan

¹ Jisusmi Jiriku llaqtapa ch'awpinda pasaykarqan. ² Chay llaqtapim karqan suq ancha kapuq runa Sakiyu shutiq. Payqam kuntribusyunda kubraquqkunapa kamachikuqnin karqan. ³ Chay Sakiyum ancha munarqan Jisusta rikayta. Lukismi ancha achka runa kaptin, takshita kashqanrayku, mana atirqanchu rikaytaqa. ⁴ Chaymi payqa Jisuspa ñawpanda kallpashpa, suq yura sikamuru shutiqman llugshirqan, chayta pasaykaptin, rikanambaq. ⁵ Chayshina chay muntipi kaykaptinqam, Jisusqa chayta pasaqshina anaqman chapakushpa, paytaqa rikarqan. Chaymi Jisusqa nirqan:

—Sakiyu, utqa ishkimuy, wasikiqi pusadata qowanayki. Chaqa Taytay Dyusmi munan, qamwan kidanaypaq, nishpa.

⁶ Chaymi Sakiyuqa utqaymaya ishkimushpa, kushikushpa aparqan wasinman.

⁷ Chayshina apaptinqam, yumbay chay rikaqkunaqa kayshina ancha rimatikurqanllapa:

—Suq uchayuq runapa wasinmanmi Jisusqa rin kidaq, nishpa.

⁸ Kanan Sakiyuqam shayashpa, Jisusta nirqan:

—Taytitu, tukuy imay kaqkunatam midya partita rini qoq chay mana nimayuqkunata. Mayqanda ingañashpa, imanda qoch'ishqa kashpapismi, ch'usku tantuta rini kutichiq, nishpa.

⁹ Chayshina niptingam, Jisusqa nirqan:

—Kananqam Tayta Dyusqa kay Sakiyuta wasimbi tiyaqkunata washashqana, chay unay Abrajanshina kriyishqanllaparayku. ¹⁰ Chaqa noqa Dyusmanda Shamuq Runaqam shamushqa kani chay chingashqa kaqkunata maskashpa, washanaypaq, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda ruraraqan qellayta trabajachiqkunawan

(Mt 25.14-30)

¹¹ Jisusta chay uyaykaqkunaqam yuyarqanllapa: Jisusqam Jirusalinman ch'ayaykanna. Chaymi dasna rinchiq rikaq paytaqa, shumaqta kamachiwaptinchiq, nishpa. Chaymi Jisusqa kay kumparasyunda rurashpa nirqan:

¹² —Suq kamachikuq runam suq karu kamachikuq nasyunman rirqan gubyirnupaq numbrananllapa, kutimushpa nasyunninman, chaypi gubyirnun kanambaq. ¹³ Piru manaraq rishpaqam, dyis kriyadungunata qayashpa, kadunuta qorqan suq qellay ancha baliqta. Chaymandaqam paykunata nirqan: “Kutimunaykaman kay qellayniyta trabajachiylapa”, nishpa. ¹⁴ Piru llaqta masingunam ch'iqnirqan paytaqa. Chaymi wakin runakunata ikinda kach'arqanllapa chay karu nasyunman, paypa kuntran kayshina rimanambaq: “Noqaykunaqam mana munanillapachu chay runa gubyirnuy kanambaqqa”, nishpa.

¹⁵ Piru chay kamachikuq runaqam kargunda ch'askirqan. Chaymanda kutimushpaqam, chay dyis kriyadun qellaynin goshqandaqa qayachirqan tapunambaq: “¿Aykatam qellayniyta ganachishqallapa kangi?” nishpa. ¹⁶ Chaymi chay punta kriyadunga shamushpa nirqan: “Taytitu, kay qellaynikitaqam dyis tantus masta ganachishqa kani”, nishpa. ¹⁷ Chaymi chay kamachikuqninga kriyadunda nirqan: “Ancha allin kriyaduymi kangi. Kay ashlta qellayniyta allita trabajachiptikim, rini numbrashuq, dyis llaqtakunapa kamachikuqnin kanaykipaq”, nishpa. ¹⁸ Chaymandaqam suqpis shamushpa nirqan: “Taytitu, qellaynikitaqam ganachishqa kani sinku tantus masta”, nishpa. ¹⁹ Chaymi chay patrinninga paytapis nirqan: “Qamqam sinku llaqtakunapa kamachikuqnin ringi kaq”, nishpa.

²⁰ Chaymandaqam suqpis shamushpa nirqan: “Taytitu, kaypim qellayniki. Suq pañuyi qepishpam waqaychashqa kani. ²¹ Chaqa ancha wapu kashpam, suqkuna waqaychashqanda gamna tandangi. Suqkuna tarpukushqandam gamna kusichangi. Chaymi ancha manchashurqaq”, nishpa. ²² Chayshina chay kriyadun niptinmi, chay patrinninga kayshina nirqan: “Qamqam ancha malu kangi. Chay kikin shimikillam kundiashungi: ‘Uchayuqmi kangi’ nishpa. Qami niwaykangi wapu kashpa, suqkuna waqaychashqanda tandashqayta, suqkuna tarpukushqanda kusichashqayta. ²³ Chayshina noqapaq yach'ashpaqa, ¿imaraykutaq chay qellayniytaqa mana ruraraqaykichu bankuman, kutimushpaqa wach'ayniyuqta surqonayta?” nishpa.

²⁴ Chayshina nishpaqam, chaypi kaqkunata kamachirqan: “Chay malu kriyaduqta qellayta qoch'ishpa, chay dyis qellayniyuqta qoyllapa”, nishpa. ²⁵ Chaymi paykunaqa nirqanllapa: “Taytitu, piru chay suq kriyaduykiqam dyis qellayniyuqna. ¿Imapaqnamiri qellayniyuq kaqtaqa masta qoshaqllapa?” nishpa. ²⁶ Piru patrinningam nirqan: “Uyawayllapa, yumbay chay imayuqkunam masta rinllapa ch'askiq. Chay mana nimayuqqam chay ashlita kaqninda rin pyiridiq (mana allita trabajachishqanrayku). ²⁷ Waq kuntraykunapismi mana munanillapachu kamachikuqnin kanaypaqqa. Chayri paykunata kay ñawpayman apamushpa, wanchiylapa”, nishpa.

Jisusmi yaykurqan Jirusalinman

(Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Chaykunata yach'achikushpaqam, Jisusqa ñawpanllapata anaq Jirusalinmanna rirqan.

²⁹ Chaymi riqshinaqa, yaqqana ch'ayashpa Bitfaji llaqtaman, Bitanilla (Bitaniya) llaqtaman, chay Ulibu lumapa sirkambi kashpaqa, ishkay yach'akuqninga nirqan:

³⁰ —Riyllapa waq chimba kasiriyuman. Waqman ch'ayashpaqam, ringillapa tariq suq burritu watashqata. Chay burritupiqam manaraq ni pipis purishqachu. Chayta paskashpa, apamuyllapa. ³¹ Piru mayqan nishuptinllapa: “¿Imapaqmi paskangillapa?” nishpaqa, niyllapa: “Siñurninchiqmi nisitan kay burrituta”, nishpa.

³² Chayshina kamachiptingam, chay yach'akuqninguna rishpa, Jisus nishqanshina burritutaga tarirqanllapa. ³³ Chaymi apamunanllapa paskaykaptinqa, dwiñungunaqa tarishpa tapurqan:

—¿Imapaqmi burrituyta paskaykangillapa? nishpa.

³⁴ Chaymi paykunaqa nirqan:

—Siñurninchiqmi nisitan. Chaymi apanillapa, nishpa.

³⁵ Chayshina dwiñunda nishpam, burritutaqa apamurqanllapa Jisusman. Chaymandaqam chay burritupa sawanman kapangunata rurashpa, Jisusta muntachirqanllapa. ³⁶ Chaymandaqam yumbay paykunaqa Jisuspa ñawpanda rirqanllapa, kapangunata ñambi mandashpa, chay burritu sawanda rinambaq. ³⁷ Kanan Jisuspi kriyiqkunam ancha achka paypa pullan riykarqanllapa. Chaymi paykunaqa chay Ulibu lumapa bajadanman ch'ayaykashpaqa, ancha kushikushpa, ancha jwirtita kunyarqanllapa. Kanan paykunaqa yumbay chay milagrukunata rikashqanraykum, Dyusta ancha alabarqanllapa:

³⁸ —¡Biba biba! ¡Tayta Dyus ancha yanapanqa kay gubyirnunchiqta, paypa rrimplasun shamuykaqta! ¡Anaq syilupipisri ancha kushikushpa, Taytanchiq Dyusta alabanqallapa! nishpa.*

³⁹ Chayshina Jisusta ancha alabaptinllapam, wakin farisiyu duktrinayukunaqa nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, kay yach'akuqnikikunataqa anyashpa uyarachiy, nishpa.

⁴⁰ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Kay runakuna uyaraptingach'i, rumikunana rinllapa alabawaq, nishpa.

⁴¹ Chayshina Jirusalinman yaqqana ch'ayaykashpaqam, Jisusqa chay atun llaqtata chapashpa, waqashpa, nirqan:

⁴² —¡Ay Jirusalimbi tiyaqkuna! Ancha allich'i kanman kay diyapi noqapaq intyindinaykillapa, ¿pim Jisukristu? nishpa. Chaqa noqam shamushqa kani yanapashuq, shumaqta kawsanaykillapa. Piru chaytaqam mana atingillapachu intyindiyaqta. ⁴³ Suq diyam ancha ringillapa padisiq. Chay diyaqam kuntraykikunaqa rin kurralashuqllapa, murallata rurashpa. Chayshina kurralashushpam, ancha rin maqashuqllapa. ⁴⁴ Kanan wasikillapatam pamba pamba bulashpa, rinllapa wanchishuqllapa. Chaymi llaqtaykipiqa mana nima rumi pirqashqataqa rinllapachu dijaq. Chaqa shamuptiy washashuqmi, qamkunaqa disprisyawashqa kangillapa.

Jisusmi Tayta Dyuspa adurana wasinmanta randikuqkunata qatirqan

(Mt 21.12-17; Mk 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Jisukristu Tayta Dyuspa adurana wasinman yaykushpaqam, tarirqan tukuy imata randikuykaqkunata, randiqaqkunata. Chaymi paykunataqa qatigshina nirqan:

⁴⁶ —Taytanchiq Dyusmi Santu Librumbi nin: “Adurana wasiyqam noqaman mañakunanllapa”, nishpa.* Piru qamkunaqam ladrungunapa mach'aynindashina rurashqallapa kangi, nishpa.*

⁴⁷ Chaymandaqam Jisusqa tukuy diyakuna Dyuspa adurana wasimbi yach'achikuq. Piru kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunagaqam, chay llaqtapa awturidarningunawan kunanakurqanllapa, Jisusta wanchinanllapa. ⁴⁸ Piru achka runakunam Jisustaqa ancha allita uyaykarqan. Chaymi chay kuntraqkunaqa chay uyaqkunata manchashpa, mana nimatapis atirqanllapachu rurayta Jisustaqa.

20

Jisustam tapurqanllapa: “¿Pitaq numbrashushqa, kamachikuq kanaykiqa?”

(Mt 21.23-27; Mk 11.27-33)

¹ Jisusmi suq diyam Dyuspa adurana wasimbi shumaq nutisyanada yach'achikuykarqan. Chayshina ruraykaptinmi, ch'ayamurqanllapa kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, kamachikuq ansyankunapis. ² Paykunaqam Jisusta tapurqanllapa:

—Mayá, niwayllapa. ¿Ima karguyuqtaq kangi? ¿Pitaq numbrashushqa, awturidar kashpa, kaykunata ruranayki?

³ Chayshina tapuptinllapam, Jisusqa paykunata nirqan:

—Puntata noqapis suq tapunata tapushqaykillapa. Mayá, niwayllapa: ⁴ Jwan Shutichikuqtaqa ¿pitaq numbrarqan, runakunata shutichinanga? ¿Dyuschu kamachirqan, ichu runakunalla? nishpa.

⁵ Chaymi suqnin suqnin paykunapura parlarqanllapa:

—Niptinchiq: “Dyusmi numbrarqan Jwandaqa”, nishpaqach'i, niwashun: “Chayshina kaptinqa, qamkunaqa ¿imaraykutaq mana kriyirgaykichu paytaqa?” nishpa. ⁶ Piru niptinchiq: “Runakunallam paytaqa kamachirqan”, nishpaqach'i, yumbay kay runakuna rumikunawan sitawaqninchiq wanchiwanchiqman. Chaqa paykunaqam ancha kriyini-lapa: “Jwanqam Dyuspaq rimaq karqan”, nishpa.

* 19:38 Salmo 118.26

* 19:46 Isaías 56.7

* 19:46 Jeremías 7.11

⁷ Chaymi chayshina yuyashpaqa, Jisusta nirqanllapa:

—Manam yach'anillapachu: Pim Jwandaqa kamachirgan shutichikunanqa, nishpa.

⁸ Chayshina Jisusta niptinllapaqam, paypis nirqan:

—Noqapismi mana nishqaykillapachu pi kamachiwaptinmi, kaykunata rurani, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan saqra partidaryukunawan

(Mt 21.33-44; Mk 12.1-11)

⁹ Chaymi Jisusqa suq kumparasyunda rurashpa, chay runakunata nirqan:

—Suq runash ch'akrambi ubasta tarpushpa, partidaryukunata maskashpa, dijarqan chay tarpudunda rikanambaqllapa. Chaymendaqash payqa karuman rishpa, ancha unayarqan. ¹⁰ Chayshi kusicha tyimpu ch'ayaptinga, suq kriyadunda kach'arqan, chay partidaryunguna partinda qonambaq. Piru chay partidaryungunaqash chay kriyadundaqa mana nima ubasta qoshpachu, ashwan maqashpa, illaqtalla kach'arqanllapa. ¹¹ Chaymendaqash chay dwiñuqa suq kriyadunda kach'arirqan. Piru chay partidaryungunaqash chay kriyadutapis musyashpa, maqashpa, mana nimatapis qoshpachu, illaqtalla kach'arqanllapa. ¹² Chayshina ruraptinllapaqash, chay dwiñuqa suq kriyadundana kach'arirqan. Piru chay partidaryungunaqash chaytapis suq lastima chuqri chuqri maqashpa, qatirqan chay ch'akramanda.

¹³ Chaymendaqash chay wirta dwiñuqa nirqan: “¿Imataqa kananga atini rurayta? Mayá, kay ancha kuyashqay churiyta kach'ashaq, partiya apamunambaq. Paqta paytaqa shumaqta ch'ayachinqallapa”, nishpa. Chayshi chayshina nishpaqa, churindana kach'arqan. ¹⁴ Piru chay partidaryungunaqash seqamuqta rikashpaqa, kayshina parlarqanllapa: “Kay churingam irinsiyuru rin kaq. Chayri akullapa wanchiq, noqanchiqpaqna kay ch'akra kidanambaq”, nishpa. ¹⁵ Chayshina parlashpaqash, chay ch'akramanda sawaman surqoshpa, chay dwiñupa churinda wanchirqanllapa.

Chayshina nishpaqam, Jisusqa tapurqan:

—Chay ch'akrapa dwiñun kutimushpaqa, ¿imataqa ruranqa chay partidaryungunataqa? nishpa.

¹⁶ Chaymendaqam pay kikin nirqan:

—Chay ch'akrapa dwiñun shamushpaqam, chay partidaryungunata rin wanchiq. Wanchishpaqam, suqkunatana ch'akrandaga rin qoq trabajanambaq, nishpa.

[Nuta: Chay ch'akra dwiñuqam munan niyta Tayta Dyus. Chay malu partidaryukunaqam munan niyta isrraylinukunapa kamachikuqninguna.]

Chayshina Jisus niptinqam, chay uyaqkunaqa nirqanllapa:

—¡Amar chayshinaqa kanqachu! nishpa.

¹⁷ Piru Jisusqam chay runakunata chapashpa nirqan:

—Chayshina kanqa. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi suq ancha baliq rumipaq kayshina nin:

Albañilkuna wichukushqanllapa rumiqam kananga simyintupa mas baliq rumin tikrakashqa, nishpa.*

¹⁸ Chaymi mayqan chay ancha baliq rumipa sawambi bulakaqqam piti piti rin kidaq; ichu chay rumi mayqamba sawan bulakashpaqa, limpu chankashpa, piti piti rin ruraq, nishpa. [Nuta: Chay wichukushqa rumiqam Jisukristu. Chay piti piti ushyakaqqam paypi mana kriyiqkuna.]

Jisusmi kuntribusyunda pagarakunapaq yach'achikurqan

(Mt 21.45-46; 22.15-22; Mk 12.12-17)

¹⁹ Chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkunawanmi intyindirqanllapa: Jisusqam chay kumparasyundaqa rurashqa, noqanchiqkunata kuntrawaqningchiq, nishpa. Chaymi chay uras munarqanllapa prisuyta Jisustaqa. Piru yumbay chay uyakuq runakunata manchashpam, mana pipis almitikarqanchu prisuytaqa. ²⁰ Chaymi Jisusta kuntraqkunaga ancha chaparqanllapa, paqta imapi imashina pandanman, nishpa. Chayshina yuyashpaqam, wakin runakunata pagarashpa nirqanllapa:

—Jisusman rishpa, ancha allin kasuqkunashina tukushpa, allita uyay, imapi pandaptin, chaypaq tumbashpa, gubyirnupi dimandananchiq, nishpa.

²¹ Chaymi chay uyakuqkunaga yanqa Jisusta nirqanllapa:

—Yach'achikuq Taytitu, qamqam allip kaqtalla Dyuspaq yach'achikungi. Kanan qamqam mana ni pitapis sawachashpachu, allitalla rurangi. ²² Mayá, niwayllapa, ¿allichu Rrumapa gubyirunda kuntribusyunda pagarananchiqllapa ichu mana? nishpa.

* 20:17 Salmo 118.22

²³ Piru Jisusqam yach'arqan: Yanqam chayshinaqa tapuwaykanllapa prisuwananrayku, nishpa. Chaymi paykunataqa nirqan:

—¿Imaraykutaq chayshinaqa tapuwangi? ²⁴ Mayá, rikachiwayllapa suq qellayta. ¿Pipa rritratunda, shutindam rurashqallapa chay qellaypiqa? nishpa.

Chaymi paykunaqa nirqanllapa:

—Chay qellayqam mas kamachikuq gubyirnu Sesarpa rritratunwan, shutinwan, nishpa.

²⁵ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Chayshina kaptinqa, chay mas kamachikuq gubyirnu Sesarpa kaqtaqa, payta qoyllapa. Dyuspa kaqtaqa, Dyusta qoyllapa, nishpa.

²⁶ Chaymi chay uyakuqkunaqa, chay tapunakunawan tukuy runakunapa ñawpambi pandachiyta munashpaqa, mana nimatapis atirqanllapachu. Ashwanmi allita kuntistaptinqa, paykunaqa ancha ispantashqata, uyarapllana (uyarallana) kidarqanllapa.

¿Wañushqakunachu rin kawsamug?

(Mt 22.23-33; Mk 12.18-27)

²⁷ Chaymandaqam wakin sadusiyu duktrinayukuna Jisus kaykashqanman ch'ayarqanllapa. Chay sadusiyukunaqam kriyinllapa: Wañushqakunaqam mana rinllapachu kawsamug, nishpa. Chaymi Jisusta tapurqanllapa:

²⁸ —Yach'achikuq Taytitu, (unay tyimpupim) Muysisqa librumbi isikibrishpa, kamachikurqan, suq warmiyuq runa manaraq wambrayuk kashpa wañuptinqa, chay almapa masanna biyudawan kasaranqa, chay biyudapi wambrayuk kaptin, chay alma masamba wambran kanambaq. ²⁹ Chaymi munanillapa tapushuyta: Suq ayllupish syiti ullqo masapura karqan. Chay syitimanda kulaka masanqash warmikurqanna. Piru manaraq wambrayuk kashpash wañurqan. ³⁰ Chayshina wañuptinqash, chay almapa minur masanna biyudawanqa kasararqan. Paypisshi manaraq wambrayuk kashpa wañurqanna. ³¹ Chaymandaqash chay mas minur masanna biyudawanqa kasararqan. Paypisshi manaraq wambrayuk kashpa wañurqan. Chayshinash syitindin chay warmiwan kasararqanllapa. Piru manash ni mayqannimbi chay warmipiq wambrakurqanchu. ³² Chaymandaqash warmipis wañurqanna. ³³ Chayshina wañushqakuna allipta mushuq-manda kawsamuptinqach'i, ¿mayqannimba warminnaraqri kanman? Chaqa syitindimba warminshi kashqa, nishpa.

³⁴⁻³⁵ Chayshina tapuptinllapaqam, Jisusqa nirqan:

—Manam ni mayqannimba warmin kangachu. Chaqa syilupiqam manana ni warmiyuq ni runayuq rinchu kaq. Kay mundupillam runakunaqa churingunata kasarachin. Paykunapismi kasarannllapa. Piru Dyusta kasuqkuna mushuq-manda kawsamushpaqam, syilupiqam manana ni runayuqchu ni warmiyuqchu rinllapa kaq; ni chinangunata rinllapachu kasarachiq. ³⁶ Chaqa kawsamushpaqam, syilupiqam Dyuspa wambrangunana kashpa, chay anjilningunashina manana nunka rinllapachu wañuq. ³⁷ Ari, rinllapam kawsamug. Chaqa kikin Muysismi yach'achikurqan: Wañuqkunam rin kawsamug, nishpa. Payqam chay lumyaykaq sach'ata rikashpa, Dyus nishqanda kayshina uyargan: “Kanangamanmi noqa Abrajamba, Isakpa, Jakubupa Dyusnin kani”, nishpa.* ³⁸ Chayshina Taytanchiq Dyus chay almakunapaq niptinmi, yach'anchiq: Chay almakunam Dyuspaq kawsaykanraq, nishpa.

³⁹ Chayshina Jisus niptinqam, Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkunaqa nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, ancha allitam nishqa kangi, nishpa.

⁴⁰ Chaymi chay urasmandapacha manana pipis almitikarqanchu Jisusta tapuyta.

¿Pipa karu willkandaq Dyus Akrashqan Washadurqa?

(Mt 22.41-46; Mk 12.35-37)

⁴¹ Chaymandaqam Jisusqa paykunatapis tapurqan:

—Mayá, ¿pitaq Dyus Akrashqan Washadurqa? ¿Imaraykutaq chay Washadurpaqqa ningillapa: “Dabidpa karu willkanmi”, nishpaqa? ⁴² Chaqa kikin Dabidmi Salmus librumbi nin:

Tayta Dyusmi Kamachikuqniyta nirqan: “Allin laduyi tiyay,

⁴³ kuntrashuqkunata binsishpa, ch'akikipa waranman muranaykaman (qamta kasushunanllapa)”, nishpa.*

⁴⁴ Chayshina chay Akrashqan Washadur chay Dabidpa karu willkan kaptinqa, ¿imaraykutaq kikin Dabid chay Washadurpaqqa nin: “Kamachikuqniy”, nishpaqa? Chayshinaqa ¿imashinataq Dabidpa karu willkanqa atin kayta, Kamachikuqnin niptinqa?

Jisusmi Muysispa liyningunata yach'achikuqkunata anyarqan
(Mt 23.1-36; Mk 12.38-40; Lk 11.37-54)

⁴⁵ Yumbay uyakuqkunapa ñawpambim Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

⁴⁶ —Allita uyawayllapa, ama Muysispa liyningunata yach'achikuqkunashinaqa kaylapachu. Chaqa paykunaqam ancha palanganu kashpa, gustanllapa rrastrakaykaq mudanangunata rurakuyta. Chaymandaqam plasakunaman rin, yumbay shumaqta napaykunanllapa. Kanan sinaguga wasikunaman rishpapismi, ancha gustanllapa ñawpaman pasashpa, kamachikuqkunapa tiyanangunapi tiyayta. Apaptinllapa mikuqpisimi, ancha gustanllapa kamachikuqkunapa tiyanangunapi tiyayta. ⁴⁷ Chayshina allingunapaq tukushpam, biyudakunapa wasingunata qoch'inllapa. Chaymandaqam ancha unayta Dyusman mafiakunllapa, rikaqkuna ninambaq: “Paykunaqam Dyusta ancha aduranllapa”, nishpa. Chaymi mas kastigadu rinllapa kaq.

21

Suq pubri biyudam ufrindanda qorqan
(Mk 12.41-44)

¹ Dyuspa adurana wasimbim Jisus kapuqkunata rikarqan, ufrindanda kajungunaman wichiuptinllapa.

² Chaypim rikarqambis suq ancha pubri biyudata, ishkay qellitay mana balurniyuqta wichiuptin. ³ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Alliptam niykillapa, kay pubri biyudita qoshqanqam Dyuspaqqa ancha balin maski yumbay chay suqkuna qoshqanmanda. ⁴ Chaqa yumbaymi ufrindataqa qonllapa subraq qellayninda. Piru chay pubri biyuditaqam mikunanda randinambaq kaqta limpulla qorqan, nishpa.

Dyuspa adurana wasindaqam limpu rinllapa bulaq
(Mt 24.1-2; Mk 13.1-2)

⁵ Wakingunaqam Dyuspa adurana wasimbaq parlaykarqanllapa:

—Rikay, ancha shumaqmi kay rumingunaqa. Kanan ancha shumaq rrigalukunatam qoshqallapa, shumaqyachinanllapa kay atun wasita, nishpa.

Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

⁶ —Suq diyam kay rikashqaykitaqa limpu rinllapa bulaq. Chay diyapiqam manana ni suq rumi patachaduqa rinchu kidaq, nishpa.

Jwisyu diya yaqqana ch'ayamuptinqam, kayshina rin kaq
(Mt 24.3-28; Mk 13.3-23)

⁷ Chaymi Jisusta kayshina tapurqanllapa:

—Yach'achikuq Taytitu, ¿ima tyimpum kay nishqaykiqa rin kaq? ¿Imata rikashpam yach'ashaqllapa: Kay mundaqam rin ushyakaqna, nishpaqa?

⁸ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Kwidakayllapa. Amar dijakayllapachu pipis ingañashunambaq. Chaqa achka llul-lakuqkunam shutiyan shamushpa, rinllapa nishuq: “Noqaqam Dyus Akrashqan Washadur kani. Kananqam chay diyaqa ch'ayamushqana washashunayllapa”, nishpa. Piru qamkunaga amakish paykunataqa kasungillapachu. ⁹ Kanan parlata uyashpa, chay maypish nasyungunapura pilyaykanllapa, chay maypish suq nasyumba ukumbi llaqta masipura pilyaykanllapa, nishpaqa, amakish manchangillapachu. Puntatam chayshina rin kaq, piru manaraqmi kay mundaq rinchu ushyakaq.

¹⁰ Chayshina nishpaqam, Jisusqa nirqambis:

—Suq nasyumbi tiyaqkunaqam suq nasyumbi tiyaqkunawan rinllapa pilyaq. ¹¹ Chay tyimpupiqam kay pachaqa ancha jwirtita rin kuyuq. Kanan ambruna, qeshyaykunam waqpi kaypi rin kaq. Saylipipismi manchaypaq siñakuna rin kaq.

¹² Piru kay nishushqaykuna manaraq pasaptinmi, qamkunataqa ancha rinllapa qesachashuq. Sinaguga wasikunaman apashushpam, rinllapa dimandashuq, noqapi kriyishqaykirayku. Kanan rinmi karsilashuqllapa. Dimandashushpam, rinllapa apashuq gubyrnukunapa, prifiktukunapa ñawpanman. ¹³ Piru chayshina apashuptinllapaqam, ringillapa atiq noqapaq yach'achikuyta. ¹⁴ Chaymi paykuna tapushuptinqa, ama llakiyl-lapachu: ¿ima nishparaq kuntistashaq? nishpaqa. ¹⁵ Chaqa noqam rini yanapashuqllapa, allita kuntistanayki, chay kuntrashuqkuna ama atinanllapa ni binsishuylapata ni kuntistashuylapata. ¹⁶ Piru qamkunataqam taytayki, mamayki, masaykikuna, ayl-luykikuna, yanasuykikunapis (yanasaykikunapis) rinllapa intrigakushuq kuntraykikunaman. Chaymi kuntraykikuna wakinnikitaqa rinllapa wanchishuq. ¹⁷ Kanan achka runa, warmim rinllapa ch'iqnishuq, noqapi kriyishqaykirayku. ¹⁸ Piru kayta yach'ayllapa: Dyuspaqam aqchaykikunaga mana ni suqsitu rinchu chingaq. ¹⁹ Chaymi maychika

imanachishuptimbis, noqapi mana shaykuq yuyakuptikiqa, suq bidapi rini washashuq, tukuy tyimpu kawsanaykillapa.

²⁰ Piru rikaptikillapa furastiru suldadukuna kay Jirusalimbi tiyaqkunata kurralaptinllapam, yach'ayllapa: Ch'ayamushqanam tyimpu kay Jirusalinda chingachinanllapa, nishpa. ²¹ Chayri chayshina pasaptinga, prubinsya Judiayipi kaqkunaga qaqakunaman mitikanqallapa. Chay Jirusalin llaqtapi kaqkunapisri mitikanqallapa. Chay chunchapi kaqkunapisri kay Jirusalinmanqa amana shamunqallapachu. ²² Chaqa chay diyakunapiqam ancha padisiqlapa rin, Dyuspa Santu Librumbi nishqanshina. ²³ ¡Chay diyapiqa akakawraq chay (ukuyuyq) pach'ayuyq warmisitakuna, chay iti wambrituyukunaga! Chaqa achka kastigukunam kay mundupiqa rin kaq. Chayshinallam kay Jirusalimbipis achka llakikuna rin kaq. ²⁴ Wakingunatam atun kuchillukunawan rinllapa wanchiq. Wakingunataqam prisushpa, waqta, kayta karu nasyungunaman rinllapa apaq. Chay jwira runakuna binsishpam, kay Jirusalimbiqa ancha wapuyashpa rinllapa kamachikuq, Tayta Dyus qoshqan tyimpu ushyakanangaman.

Jisusmi syilumanda kayshina rin kutimuy

(Mt 24.29-35, 42-44; Mk 13.24-37)

²⁵ Rupaypi, killapi, lusirukunapim siñakuna rin kaq. Kanan kay mundupa tukuy nasyunningunapi tiyaqkunagaqam ancha llakishpa rinllapa niq: “¿Imananchiqtaq?” nishpa. Kanan mar yaku ancha fiyuta kunyashpa maqchikaptinmi, ancha manchashpa rinllapa niq: “¿Imaraq pasanqa?” nishpa. ²⁶ Chayshina tukuy ima kaptinmi, wakin runaga: ¿Imataq kay mundupi rin pasaq? nishpa, ancha manchaywan rinllapa dismayaq. Chaqa syilupi Tayta Dyus tukuy ima rurashqambismi rin kuyuy. ²⁷ Chaymandaqam noqa Dyusmanda Shamuy Runata ringillapa rikawaq, syilumanda pukutaypa ukumbi ancha pudirniyuq, ancha llipyashpa shamuykaqta. ²⁸ Chayri yumbay kay nishushqayllapa qallariptingqa, kushikushpa, shayashpa, syiluman chapakuyllapa. Chaqa washashunay diyaqam ancha utqana rin ch'ayamuq.

²⁹ Kay kumparasyunda rurashpam, Jisusqa kayshinapis nirqan:

—Yura igusta ichu suq laya muntikunata chapayllapa. ³⁰ Chay muntikunapa rapranguna pallpamuqta rikashpaqam, yach'angillapana: Tamyay tyimpumanmi yaykunchiqna, nishpa. ³¹ Chayshina yumbay kay nishushqaykunata rikashpaqa, yuyayllapa: Tayta Dyusqam utqana rin shamuy, noqanchiqkunata shumaqta kamachiwananchiq, nishpa.

³² Alliptam niykillapa, yumbay kay nishushqaykunagaqam rin kumpliqa kay tyimpupi kawsaqkuna manaraq wañuptin. ³³ Chaqa syiluwan kay pachaqam rin chingaq. Piru kay nishushqayqam mana nunka rinchu ushyakaq. Ashwanmi yumbay rin kumpliqa.

³⁴ Shunqoykipi allita yuyashpa kwidakayllapa, ama kwirpuyki munashqandalla ruramaykillapa. Ama mach'ayllapachu. Amakish kay pachapa imangunapiqa yuyangillapachu. Chaykish noqa qongaylla shamushpa, tarishuymam mana allikunata ruraykaptikillapa. ³⁵ Chaqa chay diyaqam kay mundupi yumbay tiyaqkunapaqqa suq trampa qongaylla piskakuqshina rin kaq. ³⁶ Chayri qamkunaga listu kashpa, tukuy tyimpu Dyusman mañakuyllapa, chay diyapi yumbay kay nishushqaymanda washashunayllapa. Chaqa chayshina qamkuna kwidakaptikiqam, Tayta Dyus rin yanapashuq, chay diyapi mana nimapaq penqakushpa, ñawpayman prisintakanaykillapa, nishpa.

³⁷ Jisusqam chay diyakunapiqa punchawqa Dyuspa adurana wasimbi yach'achikuq. Tutapqam Ulibu lumaman riq puñuq. ³⁸ Kada madrugadam achka runakuna Dyuspa adurana wasinman riqllapa, Jisusta uyaq.

22

Jisusta prisunambaqmi parlarqanllapa

(Mt 26.1-5, 14-16; Mk 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

¹ Chay diyakunapim karqan chay Paskwa fyista. Chay fyistataqam pasaqllapa kachangakunata, suq laya mikunata mikushpa. Chay fyista yaqqana ch'ayaptinmi, ² chay kamachikuq isrraylinu kurakuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkunawan tandanakushpa, uyaraplla (uyaralla) parlarqanllapa:

—¿Imashinaraq Jisustaga wanchinchiqmanllapa? nishpa.

Lukismi chay fyistapi kaqkunata mancharqanllapa. (Jisusta wanchiptinchiqqach'i, achka runakuna kuntranchiq alsakanmanllapa, nishpa.)

³ Piru chay urasmi dyabluqa yaykurqan Judas Iskaryutimam. Chay Judasqam Jisuspa dusi apustulninmanda suqnin karqan. ⁴ Paymi rirqan parlaq kamachikuq isrraylinu kurakunawan, adurana wasimba kamachikuq suldadungunawambis:

—¿Imashinataq atini intrigashuyta Jisustaga? nishpa.

⁵ Chaymi paykunata chayshina ufrisiptingqa, ancha kushikushpa, Judasta nirqanllapa:

—Qellaytam qoshqaykillapa, nishpa.

⁶Chaymi Judasqa ari, nishpa, yuyarqan: *¿Ima urasraq alli Jisusta intrigakunayqa, mana kaptin achka runakuna? nishpa.*

Jisusmi Santa Mikunata mikurqan

(Mt 26.17-29; Mk 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Kur 11.23-26)

⁷Chay Paskwa fyistapa diyanqam ch'ayamurqanna. Chay qallarishqan diyapim suq uñitata wanchishpa, kachangakunawan mikurqanllapa, chay fyistata pasanambaqllapa.

⁸Chaymi Jisusqa Pidruta Jwanda nirqan:

—Riyllapa allichaq mikunata, Paskwa fyistapi mikunanchiqllapa, nishpa.

⁹Chaymi paykunaga tapurqan:

—*¿Maypitaq munangi allichanayllapaqa? nishpa.*

¹⁰Chaymi Jisusqa nirqan:

—Waq Jirusalinman ch'ayaykashpam, ringillapa rikaq suq runa puyñumbi yakuta apaykagta. Chayri chay runapa ikinda riyllapa wasi yaykushqangaman. ¹¹Chaymandaqa chay wasipa dwiñunda tapuyllapa: “Yach'achikuqmi nin: *¿Mayqan kwartuykipish yach'akuqniykunawan mikushaqllapa Paskwa mikunata?*” nishpa. ¹²Chayshina nip-tikillapaqam, payqa wasimba altumbi suq atun kwartunda rin rikachishuqllapa tukuy imawan allichashqata. Chaypi allichayllapa Paskwa mikunanchiqtaqa, nishpa.

¹³Chaymi Pidruwan Jwan rishpaqa, Jisus nishqanshina tarirqanllapa. Chaymi chay wasipina Paskwa mikunataqa allicharqanllapa.

¹⁴Chaymi chay uras ch'ayaptinga, Jisusqa apustulningunawan mesapi tiyarqan.

¹⁵Chaymandaqam paykunata nirqan:

—*¡Manaraq padisishpam, ancha munashqa kani mikuyta kay Paskwa fyista mikunata qamkunawan!* ¹⁶Chaqa alliptam niykillapa, kay Paskwa mikunataqam kananllana qamkunawangana rini mikuq. Mananam mastaga rinichu mikuq syilupi kananchiqkaman. Waqqiqam Taytay Dyuspa pullan kashpana, mikurishunllapa, nishpa.

¹⁷Chaymandaqam kupata piskashpa, Dyusman pagikushpa, nirqan:

—Kay kupamanda yumbayniki upyayllapa. ¹⁸Chaqa alliptam niykillapa, mananam mastaga rinichu upyaq ubaskunapa yakundaqa, Taytay Dyuswan shamushpa, shumaqta kamachikunaykaman, nishpa.

¹⁹Chaymandaqam kachangata piskashpa, Dyusman pagikushpa, pitishpa, paykunata qoshpa, nirqan:

—Kaymi kwirpuy. Chaqa intrigakanim wañunaypaq, qamkunata washashunaypaq. Chayri kayshina rurayllapa, noqata yuyawanaykillapa, nishpa.

²⁰Chay Paskwa mikunata mikuptinllapaqam, kupatapis piskashpa nirqan:

—Kay kupa binuqam yawarniy. Chaqa ich'ashpa yawarniytam, suq mushuq tratuta rini ruraq, qamkunata washashunaypaq.

²¹Piru rikayllapa, chay runa intrigakuwaqqam pullay kay mesapi. ²²Chaqa Dyuspa Santu Librumbi nishqanshinam, noqa Dyusmanda Shamuq Runaga rini wañuq. ¡Piru imananqaraqri chay intrigakuwaqqam! Ancha kastigadam rin kaq, nishpa.

²³Chayshina Jisus niptinmi, apustulningunaga suqnin, suqnin tapunakurqan:

—*¿Mayqanninchiqraq kanchiq chay intrigakuqqa? nishpa.*

Jisuspa apustulningunam anyanakurqanllapa

²⁴Chaymandaqam chay dusi yach'akuqninguna anyanakurqanllapa:

—Noqam mas kamachikuqqa kani.

Suqqam bwilta nirqan:

—Noqam mas kamachikuqqa kani, nishpa.

²⁵Chaypaqmi Jisusqa paykunata nirqan:

—Chay suq nasyungunapa gubyirnungunam patrungunashina wapuyashpa, llaqta masingunata kamachinllapa. Chaymandaqam chay kamachikuqkunaga alabakanllapa: “Llaqta masiykunatam ancha yanapani”, nishpa. ²⁶Piru qamkunaqa ama chayshi-naqa kayllapachu. Ashwanri qamkunamanda chay mas kamachikuqqa suq umildi wambrashina ancha sirbikuq kanqa. Chayri chay kamachikuqqa suq kriadushina qamkunata sirbishunqa. ²⁷Mayá, yuyayllapa: *¿Pitaq mas kamachikuqqa, mesapi tiyaq ichu kriadun? ¿Manachu mas kamachikuqqa mesapi tiyaq? Piru noqaqam qamkunapa kamachikuqniki kashpapis, suq kriadushina tukuy imapi yanapaykillapa.*

²⁸Qamkunaqam chay ñakashqaykunapi pullay kashqallapa kang. ²⁹Chaymi Taytay Dyus awturidarta numbrawashqanshina, noqapis qamkunata numbrayki, kamachikuqkuna kanaykillapa. ³⁰Chayshinam numbraykillapa, kamachikunay tyimpupi noqawan pulla mesaypi mikunaykillapa, upyanaykillapa. Kanan kamachikunan trunukunapi ringillapa tiyaq, isrraylinukunapa dusi atun ayllungunata allita kamachinaykillapa, nishpa.

Jisusmi Pidruta nirqan: “Ringim ñigawaq”, nishpa
(Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Jisusqam Pidrutapis nirqan:

—Simun, Simun, dyablum qamkunata ancha munan mallipashuyta, triguta is-hanaqshina. Chaymi Taytanchiq Dyusta nishqa: “Chay apustulkunata qoway malli-panaypaq, ¿qambichu allita kriyinnllapa ichu mana?” nishpa. ³² Chayshina kaptimbismi, Tayta Dyusta qambaq rrugashqa kani, ama tukuy tyimpu qonqawanayki. Chaymendaqar qamqa tukuy shunqoykiwan noqapi yuyakurishpa, yanapay kriyiq masikikunata, noqapi mas allita yuyakunanllapa.

³³ Chayshina niptinqam, Simun Pidruqa nirqan:

—Taytitu, noqam kaypi kani pullayki rinaypaq karsilman, ichu wanchishuptimbis, pullayki wafushaq, nishpa.

³⁴ Piru Jisusqam nirqan:

—Uyaway Pidru, kaykish niyki, kay tutatam manaraq gallu kantaptin, qamqa kimsa kutinda ringi ñigawaq: “¿Pich'i Jisusqa? Noqaqam mana paytaqa riqsinichu”, nishpa.

Jisuspa padisinin urasmi yaqqana ch'ayamurqan

³⁵ Chaymi Jisusqa paykunata tapurqan:

—Chay suq bwilta kach'ashuptiy rinaykillapa, alfurjaykita, qellaynikita, llanqekita dihashpaqa, ¿imaykichu faltashurqan? nishpa.

Chaymi paykunaqa nirqan:

—Manam nimapis faltawarqanllapachu, nishpa.

³⁶ Kanan paykunatam nirqan:

—Piru kananqam niykillapa, alfurjayuqqa alfurjanda apanqa. Qellayniyuqpis qel-layninda apanqa. Chay mana atun kuchilluyuqqa kapanda randikushpa, suq atun kuchillunda randinqa. ³⁷ Chaqa kananqam rinllapana qesachawaq, suq runa ancha malu ruraqtashina. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nishqanqa kumplinna. Chay librubim noqapaq nin: “Mana allin runapaqshi rinllapa riqsiq”, nishpa.*

³⁸ Chaymi chay apustulningunaqa nirqan:

—Taytitu, kaypim kan ishkay atun kuchillukuna, nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Chayshinalla kanqa, nishpa.

Jisusmi Jitsimanipi Dyusman mañakurqan

(Mt 26.36-46; Mk 14.32-42)

³⁹ Chay tutaqam Jisusqa chay wasimanda llugshishpa, yach'akuqningunata apashpa, rirqan Ulibu lumaman. Chaqa chay laya kustumbriyuqmi karqan. [Nuta: Jitsimani wirtam chay Ulibu lumapi kidaq.] ⁴⁰ Chayman ch'ayashpaqam, paykunata nirqan:

—Dyusman mañakuyllapa, ama tyintadu kanaykillapa, nishpa.

⁴¹ Chayshina nishpaqam, Jisusqa mas waqman rirqan 30 mitrustach'i. Chaypim payqa qonqorikushpa, Tayta Dyusman ⁴² mañakushpa nirqan:

—Taytitu, kay tukuy ñakaykunaqam noqapaqqa suq kupa ayaq yakushina. Munashpaqar kay ñakaykunamanda washaway. Piru amar noqa munashqayqa kanqachu. Ashwanri qam munashqaykishina kanqa, nishpa.

⁴³ Chay urasmi syilumanda suq anjil shamurqan Jisusta yanapanan, ama dismayanambaq. ⁴⁴ Kanan tukuy chay llakikunawan masta mañakuptinmi, Jisustaqa limpu umbi pambarqan. Chaqa chay umbishqangunaqam yawarshina shuturqan alpaman.

⁴⁵ Chaymendaqam chay mañakushqanmanda atarishpa, rirqan yach'akuqningunata rikaq. Chaymi ch'ayashpaqa, paykunata tarirqan puñuykaqta. Chaqa llakishpa, ancha shaykushqa kashpam, puñuykarqanllapa. ⁴⁶ Chaymi paykunataqa nirqan:

—¿Imaraykutaq puñuykangillapa? Atarishpana, Dyusman mañakuyllapa, ama tyintadu kanaykillapa, nishpa.

Jisustam prisurqanllapa

(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Chayshina rimaykaptinmi, achka runakuna Jisus kaykashqanman ch'ayarqanllapa. Ñawpanllapataqam ch'ayarqan Judas. Chay Judasqam Jisuspa dusi yach'akuqningunamanda suqnin karqan. Paymi qemikashpa, Jisusta napaykurqan muchashpa.

⁴⁸ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Judas, ¿ima chayshina muchawashpachu, noqa Dyusmanda Shamuq Runataqa intri-gakuwangi kuntrawakuqunaman? nishpa.

⁴⁹ Chaymi Jisuspa apustulninguna chaykunata rikashpaqa, tapurqanllapa:

* 22:37 Isaias 53.12

—Taytitu, *zatun kuchilluwanchu puntiyashaqlapa kay runakunata?* nishpa.

⁵⁰ Kanan suq apustulningam atun kuchillunda surqoshpa, mas kamachikuq isrraylinu kurapa kriyadumba allin ladu rinrinda pitirgan.

⁵¹ Chaymi Jisusqa chayta rikashpaqa, nirqan:

—Chaytallana. Amana maqayllapachu.

Chayshina nishpaqam, chay kriyadupa rinrinman makinda rurashpa, das ashyachirqan (allinyachirqan). ⁵² Chaymandaqam Jisusqa chay kamachikuq kurakunata, Dyuspa adurana wasimba chay shamuq prisuq suldadungunata, tukuy chay kamachikuq ansyanukunatapis nirqan:

—*Ima qamkunaqachu atun kuchillukunawan, qerukunawan shamushqallapa kangisug ladrundashina prisuwaq?* ⁵³ Noqaqam pullaykillapa kashqa kani tukuy diyakuna Dyuspa adurana wasimbi, *imanachu?* Chaypiqam qamkunaqa mana prisuwarqaykichu. Piru dyabluqam tutayaqpi mana allikunataqa ruran. Chaymi kay tuta shamushqallapa kangisug, mana allikunata rurawaqqa, nishpa.

Pidrum nirqan: “Manam riqsinichu Jisustaqa”, nishpa

(Mt 26.57-58, 69-75; Mk 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Chaymandaqam Jisusta piskashpa, aparqanllapa chay mas kamachikuq isrraylinu kurapa wasinman. Kanan Pidruqam Jisuspa karu ikinda rirgan. ⁵⁵ Chay tutaqam chay wasipa uku patyumbi ninata lummyachishpa, rridurnimbi tiyashpa mashakuykarqanllapa. Pidrupismi paykunapa pullan tiyashpa mashakuykarqan. ⁵⁶ Suq kriyadam Pidruta chaypi rikashpa, ancha chapashpa nirqan:

—Kay runaqam Jisuswan puriq, nishpa.

⁵⁷ Chayshina niptingam, Pidruqam nirqan:

—Warmisita, noqaqam mana Jisustaqa riqsinichu, nishpa.

⁵⁸ Suq rratitumandaqam suppis chapashpa, Pidrutaqa nirqan:

—Qambismi paykunamanda suqnin kangisug, nishpa.

Chaymi Pidruqa paytapis nirqan:

—Ay runa, noqaqam mana paykunamandachu kani, nishpa.

⁵⁹ Chaymandaqam suq uramandach'i suq runa Pidrupaq nirqan:

—Alliptam kay runaqa Jisuswan puriq. Chaqa paypismi prubinsya Galiliyamanda, nishpa.

⁶⁰ Chaymi Pidruqa chay runatapis nirqan:

—Ay runa, *imatataq rimaykangi?* Chay runapaqqam mana nimatapis yach'anichu, nishpa.

Chayshina Pidru rimaykaptinmi, suq gallu kantarqan. ⁶¹ Chay urasmi Jisusqa tikramushpa, Pidruta chaparqan. Chayshina chapaptinqam, Pidruqa das yuyarqan Jisukristu nishqanda: “Gallu manaraq kantaptinmi, qamqa kimsa kutinda ringi *ñigawaq*”, nishpa. ⁶² Chay nishqanda yuyashpam, Pidruqa ancha syintishpa, sawaman llugshishpa, ancha waqarqan.

Jisusta burlata rurashpam maqarqanllapa

(Mt 26.67-68; Mk 14.65)

⁶³ Kanan chay kwidakuqkunaqam ancha asipashpa, Jisusta maqarqanllapa. ⁶⁴ Kanan ñawinda pambashpam, qaqlambi ancha maqashpa, nirqanllapa:

—*Mayá, yach'aq kashpaqa, rimay pitaq maqashungi!* nishpa.

⁶⁵ Kanan suqnin suqnin tukuy ima mana allikunata rimashpa, paytaqa ancha musyarqanllapa.

Jisustam dimandarqanllapa Mas Kamachikuq Tandacaq Juyiskunapi

(Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Achikyaptinqam, isrraylinukunapa kamachikuq ansyanunguna, kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunapis suq lugarpi tandakarqanllapa. Chaymi chay Mas Kamachikuq Tandacaq Juyiskunapa ñawpanman Jisusta apamushpa, kayshina tapurqanllapa:

⁶⁷ —Mayá, niwayllapa, *qamchu kangisug Dyus Akrashqan Washadurqa?*

Chayshina tapuptinllapam, Jisusqa paykunata nirqan:

—Ari niptiyqam, mana ringillapachu kriyiwaq. ⁶⁸ Imata tapushuptiypismi, mana ringillapachu kuntistawaq, ni ringillapachu kach'awaq. ⁶⁹ Piru noqa Dyusmanda Shamuq Runa kashpaqam, kananmandapacha Tayta Dyuspa allin ladumbi rini tiyaq.

⁷⁰ Chayshina niptinmi, yumbay tapurqanllapa:

—*Chayshinaqachu qamqa Dyuspa Churin kangisug?* nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ari, qamkuna nishqaykishinam kani, nishpa.

⁷¹ Chayshina niptinmi, paykunaqa nirqan:

—¿Ima mastam munanchiq? Kananqam manana munanchiqchu mas tistigukunataqa. Chaqa uyanchiqna, pay kikin shiminwan chayta niwaptinchiq, nishpa.

23

Jisustam gubyirnu Pilatupi dimandarqanllapa

(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5; Jn 18.28-38)

¹ [Chay tyimpukunapim Rruma llaqtamanda kaqkuna achka nasyungunapi kamachikuqlapa. Chaymi isrraylinukunatapis suq rrumanu gubyirnu kamachiq. Chay gubyirnuqam shutiqa Pilatu.] Chaymandaqam yumbay juyiskuna Jisustaqa aparqanllapa gubyirnu Pilatuman. ² Chay Pilatupa ñawpambim juyiskunaqa llullakushpa, Jisusta kuntrashpa, kayshina rimarqanllapa:

—Kay runataqam tarishqallapa kani llaqta masiy isrraylinukunata animachishpa, gubyirnunchiq Sesarta kuntribusyunda ama pagarananllapa. Payshi Dyus Akrashqan Washadur. Payshi suq gubyirnu, nishpa.

³ Chaymi Pilatuqa Jisusta tapurqan:

—¿Qamchu isrraylinukunapa gubyirnunqa kangiy? nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ari, chay nishqaykishinam kani, nishpa.

⁴ Chayshina niptinqam, Pilatuqa chay kamachikuq isrraylinu kurakunata, yumbay chaypi kaqkunatapis nirqan:

—Kay runapiqam noqaqa mana nima uchata tarinichu, nishpa.

⁵ Piru Pilatu chayshina niptinqam, paykunaqa mana munashpachu, ashwamba sh'uqyashpa nirqanllapa:

—Tukuy kay prubinsya Judiyapim kay runaqa ingañaykan yumbay llaqta masiy isrraylinukunata, kuntranchiq alsakananllapa. Waq prubinsya Galiliyapim qallarishqa karqan. Kananqa rikay, kaypipis ingañakuriykan, nishpa.

Jisustam gubyirnu Irudisman aparqanllapa

⁶ Chay runakuna chayshina Galiliyata myintaptinllapaqam, Pilatuqa paykunata tapurqan:

—¿Allipchu kay runaqa prubinsya Galiliyamanda? nishpa.

⁷ Chaymi chay runakunaqa niptin: “Ari, payqam Galiliyamanda”, nishpa, Pilatuqa kamachikurqan, Jisusta apanambaqllapa Galiliyapa gubyirnun Irudisman. Chaqa chay diyakunapiqam Irudisqa Jirusalimbi kaykarqan.

⁸ Kanan Jisusta, ch'ayachiptinllapa, Irudisqa ancha kushikurqan. Chaqa payqam unaymandapacha Jisuspa famanda yach'ashpa, ancha yuyarqan: Ay, rikaymanri Jisusta suq milagruta ruraptin, nishpa. ⁹ Chaymi Jisusta payman apaptinllapaqa, tukuy ima munashqanda tapurqan. Lukismi tapuptinqa, Jisusqa uyararqanlla. Manam nimatapis nirqanchu. ¹⁰ Kanan chay Irudispa ñawpambiqam tandakashpa, chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunapis ancha kuntrarqanllapa Jisustaqa. ¹¹ Chaymi Irudisqa suldadungunawan Jisustaqa disprisyashpa, burrlarqanllapa. Kanan asipananraykum ancha shumaqta mudachirqanllapa suq gubyirnutashina. Chayshina mudachishpaqam, kach'arirqanna Pilatuman. ¹² Chay diyapim Pilatuwan Irudisqa alliyarqanna. Chaqa kuntram kashqallapa karqan.

Pilatum Jisusta sintinsyarqan wanchinanllapa

(Mt 27.15-26; Mk 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

¹³ Chaymandaqam Pilatuqa kamachikuq isrraylinu kurakunata, suq awturidarkunata, achka runakunatapis tandashpa, ¹⁴ nirqan:

—Qamkunam kay runataqa noqaman apamushpa, niwashqallapa kangiy: “Ingañaykanmi isrraylinukunata, kuntranchiq alsakananllapa”, nishpa. Chaymi noqa kikiy, kay ñawpaykillapapi tapushqa kani yach'anaypaq: ¿Allipchu chayshina ichu mana? nishpa. Piru manam nima dilituta paypiqa tarinichu. ¹⁵ Irudisman kach'aptiypismi, paypis mana nima dilituta tarishqachu. Chaymi kach'arimurqan noqaman. Rikayllapa, manam nima maluta rurashqachu wañunambaqqa. ¹⁶ Chayraykum asutichishpalla, rini kach'aq, nishpa.

¹⁷ Kanan Pilatuqam chay Paskwa fyistapiqa kada wata suq prisuta kach'aq, isrraylinukuna rrugakuptinllapa., ¹⁸ Piru chay runakunaqam mana munarqanllapachu, Jisusta kach'anambaqqa. Chaymi yumbaynin ancha jwirtita nirqanllapa:

—¡Chay Jisusta wanchiy! ¡Barrabasta kach'ayqa! nishpa.

¹⁹ Chay Barrabasqam Jirusalimbi tiyaqkunata animachishqa karqan, awturidarkunapa kuntran alsakananllapa. Kanan wanchikushqapismi karqan. Chaykunapaqmi paytaqa

karsilashqallapa karqan. ²⁰ Chaymi Pilatuqa suq kutinda nirirqan, Jisusta kach'anambaq. ²¹ Piru paykuna mana munashpa Jisusta kach'anambaqmi, masta sh'uqyarqanllapa:

—jKruspi klabay! jKruspi klabay! nishpa.

²² Chayshina niptinllapapismi, Pilatuqa suq kutindapis paykunata nirirqan:

—Piru ¿ima malutamiri rurashqa? Noqagam mana nima dilituta paypiqa tarinichu wañunambaqqa. Chaymi kastigachishpa rini kach'aq, nishpa.

²³ Piru paykunaqam mana munarqanllapachu, Jisusta kach'anambaqqa. Chaymi mas jwirtita qayach'akushpa nirqanllapa:

—jKruspi klabay, kruspi klabay! nishpa.

Chayshinam rimarqanllapa, gustunllapata ruranangaman.

²⁴ Chaymi Pilatuqa nish'karqanna:

—Qamkuna munashqaykishina, Jisusqa wañunqa, nishpa.

²⁵ Chaymi Pilatuqa chay ancha wapu wanchikuq Barrabasta kach'ashpa, Jisusta intrigakurqan wanchinanllapa.

Jisustam kruspi wanchirqanllapa

(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Jn 19.17-27)

²⁶ Jisusta apaykashpa kruspi klabaqmi, tingunakurqanllapa suq runa Simun shu-tiqwan. Chay Simunqam Sirini llaqtamanda karqan. Payqam chuncha lugarkunamanda shamuykarqan. Chay Simundaqam Jisus apaykashqan krusta umbruchachirqanllapa, Jisuspa ikinda apanambaq.

²⁷ Jisuspa ikindam ancha achka runakuna, warmikunapis rirqanllapa. Kanan chay warmikunam paypaq ancha llakishpa, waqashpa rirqanllapa. ²⁸ Chaymi Jisusqa paykunata chapashpa, nirqan:

—Jirusalinira warmisistakuna, noqapagqa ama waqayllapachu. Ashwanri qamkunapag, wawaykikunapag waqayllapaga. ²⁹ Chaqa rinmi ch'ayamuq waqana diyakuna. Chay diyakunapim wakinqa ancha padisishpa, rinllapa niq: "Ancha alliraq kashqa chay mana wach'aq warmikuna, chay mana nunka wawakushpa ñuñuchikuqkunapis. (Chaqa wambritunguna kashpach'i ancha padisiyanmanllapa)" nishpa. ³⁰ Chay diyapiqam runakunaqa qaqakunata rinllapa niq: "Sawayllapaman ishkiyllapa". Lumakunatam rinllapa niq: "Pambawayllapa, ama tariwananllapa", nishpa. ³¹ Chaqa noqa mana nima uchayuq kaptiypismi, ancha padisichiwanllapa. Chayshina noqata rurawashpaqa, ¿imataraq qamkunataqa rurashungallapa? nishpa.

³² Aparqanllapapismi ishkey ancha uchayuq prisukunata, kruspi klabashpa, Jisuspa pullan wanchinanllapa. ³³ Chaymandaqam Kalabira shutiq lugarman ch'ayashpa, chaypina Jisusta kruspi klabarqanllapa. Chay ishkey prisutapismi pullan kruskunapi klabarqanllapa, suqta Jisuspa allin ladumbi, suqta ichuq ladumbi. ³⁴ Kanan kruspina klabaykaptinllapam, Jisusqa mañakushpa, nirqan:

—Taytitu, pirdunayri kay runakunata. Chaqa paykunaqa mana yach'ashpa: (Dyuspa Churindam wanchiykanchiq, nishpam,) kaykunata rurawaykanllapa, nishpa.

Kanan chay suldadukunaqam swirtita rurarqan, Jisuspa mudananda partinakunanllapa. ³⁵ Kanan chaypiqa achka runakuna Jisusta chapaykaptinmi, chay awturidarkuna ancha asipashpa nirqanllapa:

—Suqkunatam washarqan. Mayá, Dyus Akrashqan Washadur kashpaqa, kananqa pay kikin washakanqa, nishpa.

³⁶ Chay suldadukunapismi Jisusta ancha asipashpa, qemikashpa, puchqo binuta apashpa, nirqanllapa:

—Kayta upyay. ³⁷ Mayá, isrraylinukunapa gubyirnun kashpaqa, qam kikiki washakay, nishpa.

³⁸ Chay kruspiqam Jisuspa umamba sawambi rurashqallapa karqan suq tablitata, grigu rimaypi, latin rimaypi, ibriyu rimaypi kayshina iskibrishqata: "Kay runaqam isrraylinukunapa gubyirnun", nishpa.

³⁹ Chaymandaqam chay ishkey kruspi kaqkunamanda suqninga Jisusta musyashpa, nirqan:

—Mayá, Dyus Akrashqan Washadur kashpaqa, qam kikiki washakashpa, noqaykunatapis washawayllapa, nishpa.

⁴⁰ Piru chay suq uchayuqqam payta anyashpa, nirqan:

—jUyaray! Kayshina padisiykashpa wañunanchiqqa, ¿ima, manachu Dyusta manchangi?

⁴¹ Allita yuyay, noqanchiqqam uchanchiqkunarayku ñakaykanchiq. Piru kay runaqam mana nima uchayuqchu ñakanambaqqa, nishpa.

⁴² Chaymandaqam Jisusta nirqan:

—Shamushpa kamachikuqqa, yuyawashpa, washaway, nishpa.

⁴³ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Alliptam niyki, kay diyamandapacham qamqa Taytay Dyuspa ancha shumaq lugar-nimbi noqawan pulla ringi kaq, nishpa.

Jisusmi wañurqan

(Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Chay diya larrdusina kaptinmi, limpu tutayarqan las tres di la tardikaman. ⁴⁵ Chaqa rupaymi wañurqan. Kanan Dyuspa adurana wasimba kurtinanqam anaqmanda ura manyakaman ch'awpi ch'awpi llikikarqan. ⁴⁶ Chay urasmi Jisusqa jwirtita rimashpa nirqan:

—Taytitu, ispirituytar tandayna. Qamba makikipim mingayki, nishpa.

Chayta nishpaqam wañurqanna.

⁴⁷ Chaymi suldadukunapa kamachikuqnin yumbay chaykunata rikashpaqa, Dyusta kayshina alabarqan:

—Allibraq kay runaqa mana nima uchayuqchu kashqa, nishpa.

⁴⁸ Chaypi kaqkunapismi chay pasashqanda rikashpa, yumbaynin ancha syintishpa, pichunda takashpa, wasinman kutirqanllapa. ⁴⁹ Piru Jisuspa yumbay riqsishqanguna, chay warmikuna Galiliyamanda pullan shamuqkunapismi, karumanda rikarqanllapa tukuy ima chaypi pasashqanda.

Jisustam pambarqanllapa

(Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰ Karqanmi suq ancha allin runa Jusi shutiq. Payqam prubinsya Judiyapa Arimatiya llaqtanmanda karqan. Chay Jusim chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunamanda suqnin karqan. ⁵¹ Piru paypaqqam mana allichu karqan Jisusta wanchinanllapaqa. Chay Jusiqam unaymandapacha ancha munarqan Tayta Dyusta rikayta, yumbayta shumaqta kamachiptin. ⁵² Chaymi Jusiqa Pilatuman rishpa nirqan:

—Yush'ayku, qoway Jisuspa kwirpunda, apanaypaq pambaq, nishpa.

Chayshina mañaptinqam, Pilatuqa “arí” nirqan. ⁵³ Chaymi Jusiqa krusmanda ish-kichimushpa, suq ancha shumaq trapuwan Jisuspa kwirpunda liyashpa, apashpa, suq mach'ayshina sipulturapi pambarqan. Chay sipulturataqam suq luma qaqitapa pach'ambi kinraypa rurashqallapa karqan. Piru manaraqmi nima almata chaypiqa pambashqallapachu karqan. ⁵⁴ Chayshinam Jisustaqa pambarqanllapa byirnis tardita, rupay yaqqana seqaptin, samana diya qallarimbaq urasna kaptin.

⁵⁵ Pambaptinllapaqam, chay Galiliyamanda Jisuspa pullan shamuy warmikunaqa rirqanllapa chay pambakashqanman. Kanan allita rikarqanllapa Jisuspa kwirpunda kamakachishqanda. ⁵⁶ Chaymi wasinman kutirishpaqa, mishki mutkinakunata allicharqanllapa, Jisuspa kwirpunda liyananllapa, ama ash'nanambaq. Chay samana diyapiqam samarqanllapa, Dyus kamachikushqanda kasushpa.

24

Jisusmi wañushqanmanda kawsamurqan

(Mt 28.1-10; Mk 16.1-8; Jn 20.1-10)

¹ Simanapa qallarinan diya dumingun chay warmikunaqa Jisusta pambashqanman madrugadu rirqanllapa, chay allichashqan mishki mutkinata apashpa. Wakin warmikunapismi paykunawanqa rirqan. ² Chay pambashqan lugarmen ch'ayashpam, chay mach'ayshina sipulturataqa tarirqanllapa kich'ashqatana. Chay kirpashqan rumiqam suq ladumanna isqandaykarqan. ³ Kanan kich'aragna kaptinqam, paykunaqa chay pambakashqanman yarkushpa, Jisuspa kwirpundaqa manana tarirqanllapachu. ⁴ Chaymi ancha manchashqata yuyaykaptinllapa, ladunllapapi diskwidu rikakurqan ishkay anjil ancha lliypyaykaq mudanayuqkuna. ⁵ Chaymi chay warmikunaqa ancha manchashpa, pambaman kumurarqanllapa. Kanan chay anjilkunaqam nirqan:

—¿Imaraykum maskaykangillapa chay kawsaqtaqa wañushqakunapa kay lugarnimbiqua?

⁶ Mananan kaypichu. Kawsashqanam. Yuyayllapa waq Galiliyapi kashpa, qamkunata nishushqanda. ⁷ Manchu nishurqanllapa: “Noqa Dyusmanda Shamuq Runatam rinllapa intrigakuwaq uchayuy runakunapa makinman, kruspi klabawashpa wanchiwananllapa. Chayshina rurawaptimbismi, kimsa diyamanqa rini kawsamuq”, nishpa.

⁸ Chayshina niptinqam, chay warmikunaqa yuyarqanllapa Jisus nishqangunata.

⁹ Chaymandaqam paykunaqa chay pambakashqanmanda kutimushpa, yumbay rikashqanda parlachirqanllapa chay unsi apustulkunata, tukuy chay wakin kriyiq masingunatapis. ¹⁰ Chay famata apustulkunaman apaqkunaqam karqan: Marya Magdalamanda kaq, Jwana, Jakubupa maman Marya, suq warmikunapis. ¹¹ Lukismi

apustulkunaqa chay warmikuna nishqandaqa mana kriyishpachu yuyarqanllapa: Luka imach'i kay warmikunaqa kayshina niwananchiqqa, nishpa.

¹² Piru Pidrugam chay kashqanmanda llugshishpa, kallpaylla rirgan chay pambashqanman. Chaymi ch'ayashpa, uku mach'ayshina sipulturaman chapakushpa, chay trapukunataqa suq ladupina kaqta rikarqan. Chayraykum ancha isphantashqata kutirgan chay wasi kashqanmanqa.

Jisusmi Imawusman rinan ñambi ishkay yach'akuqninman rikakurqan
(Mk 16.12-13)

¹³ Chay dumingutallam Jisuspi ishkay kriyiqkuna Imawus llaqtaman riykarqan. Chay Jirusalinmandaqam unsi kilumitrusch'i karqan Imawuskamanqa. ¹⁴ Chay kriyiqkunam riykarqanllapa Jisus padisishqambaq parlashpa. ¹⁵ Chayshina ancha parlashpa, tapunakushpa riykaptinllapam, Jisusqa paykunaman qemikashpa, pullanllapa chay ñanda rirgan. ¹⁶ Piru paykunaqam pullan riqta rikashpapis, mana atirqanllapachu riqsiyta, pim pullanchiq riykan, nishpaqa. ¹⁷ Chaymi Jisusqa paykunata tapurqan:

—¿Imata parlaqshinam qamkunaqa riykangillapa? ¿Imapaqmi ancha llakingillapa? nishpa.

¹⁸ Chaymi suqnin Kliyufas shutiqqa Jisusta nirqan:

—Yumbay runakunam yach'anllapa kay Jirusalimbi pasashqanda. ¿Ima qamqachu furastiru kangi, chaykunata mana yach'anaykiqua? nishpa.

¹⁹ Chaymi Jisusqa tapurqan:

—¿Imamir kashqa? nishpa.

Paykunaqam nirqan:

—Jisus Nasaritmanda kaqpaqmi parlaqshina riykanillapa. Paymi Dyuspa ñawpambi, runakunapa ñawpambipis ancha pudirniyuq rimaq karqan. Chaqa ancha ispanyaqaq milagrukunatam rurargan. Yach'achikurqambismi ancha shumaqkunata. ²⁰ Paytamiri kamachikuq kurakuna, wakin awturidarninchiq kaqkunawan chay rrumanukunaman intrigakuptin, kruspi klabashpa wanchirqanllapa. ²¹ Piru noqaykunaqam yuyarqay: Paynam noqanchiq israylinukunataqa rin washawaqninchiq, nishpa. Manam yuyashqayllapachu kashqa. Chaqa kananwanqam kimsa diyana wañushqanqa. ²²⁻²³ Piru kanan madrugadum noqaykuna partiymanda wakin warmikuna rirqanllapa chay pambashqanman chapakuq. Chaymandaqam kutimushpaqa, isphantashqata dijawashqallapa. Chaqa niwarqanllapam, mananash kanchu kwirpunga. Anjilkunatash rikarqanllapa. Chay anjilkunash nishqallapa: “Jisusqam kawsamushqana”, nishpa. ²⁴ Chaymi wakin kriyiq masiykuna rirgan chay pambashqanman chapakuq, yach'ananllapa: Allipchu kawsamushqa ichu mana, nishpa. Paykunapismi kutimushpaqa niwarqanllapa: “Mananash kanchu kwirpunga”, nishpa. Chaqa alliptam chay warmikunaqa rimarqanllapa. Piru Jisustaqaq mana rikarqanllapachu.

²⁵ Chayshina niptinllapam, Jisusqa paykunata nirqan:

—¡A, mana jwisuyuyukuna! ¿Ima manallachur qamkunaqa kriyingillapa Dyuspaq rimaqkuna nishqandaqa? ²⁶ Chaqa Dyus Akrashqan Washard ysyilum rinambaqqam, puntata ñakanambagraq karqan. ¿Manachu chayshina nirqan? nishpa.

²⁷ Chayshina nishpaqam, paykunata intyindichirgan Dyuspa Santu Librumbi paypaq yumbay nishqanda. Puntatam Muysis iskiyishqanda intyindichirgan. Chaymandaqam Dyuspaq chay suq rimaqkunapis iskiyishqanda intyindichirgan.

²⁸ Chay Imawus llaqtaman ch'ayashpaqam, Jisusqa pasaqla tukurqan. ²⁹ Chaymi paykunaqa ancha rrugashpa, kayshina arkarqan:

—Kidashunna noqaykunawan. Tardinám. Tutayaqnam rin, nishpa.

Chayshina arkaptinllapaqam, “Mayá” nishpa, paykunawanna kidarqan. Chaymi Jisusqa paykunapa pullanna wasinman yaykurqan. ³⁰ Chaymandaqam paykunawan mesapi tiyashpa, tandata piskashpa, Dyusta pagikurqan. Chaymandaqam chay tandata pitishpa, paykunata qorqan. ³¹ Chay urasmi paykunaqa atirqanllapana Jisusta riqsiyta. Piru Jisusqam paykunapa pullan kashqanmanda das chingarqan. ³² Chaymi paykunapura kayshina parlarqanllapa:

—Manchu ñanda shamuqshina Dyuspa Santu Librunmanda parlachiwaptinchiqqa, shunqonchiqpi ancha kushikurqanchiq, nishpa.

³³ Chayshina parlashpaqam, chay uraslla kutirqanllapa Jirusalinman. Chaymi ch'ayashpaqa, chay unsi apustulkunata wakin kriyiq masingunata tarirqanllapa tandanakushqata. ³⁴ Chay wasipi kaqkunaqam puntata chay shamuqkunata nirqan:

—Alliptam Sifurninchiq Jisusqa kawsamushqana. Chaqa Simun Pidrumanmi rikakushqa, nishpa.

³⁵ Chayshina niptinllapam, chay ishkay shamuqkunapis kayshina parlachirqan:

—Ñandam pullayllapa riqshina noqaykunata parlachiwashqa. Tandata pitishqan urasmi paytaqa riqsishqallapa kani, nishpa.

Jisusmi yach'akuqningunaman rikakurqan
(Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Jn 20.19-23)

³⁶ Chayshina parlaykaptinllapam, Jisusqa qonqaylla ch'awpinllapapi rikakushpa, nirqan:

—Bwinas nuchis, Dyusri qamkunata yanapashunga, nishpa.

³⁷ Piru paykunaqam Jisusta rikashpaqa, ancha manchashpa, yuyarqanllapa: Almatachi rikaykanchiqllapa, nishpa. ³⁸ Piru Jisusqam paykunata nirqan:

—¿Imaraykum manchangillapa? ¿Imaraykutaq noqapaqqa yuyangillapa, almachi, nishpaqa? ³⁹ Chapayllapa makiykunata, ch'akiykunata. Noqa kikiymi kani. Kwirpuyta malliyllapa. Rikay, aychayuq, tulluyugmi kani. Suq almaqam mana chayshinachu, nishpa.

⁴⁰ Chayshina nishpaqam, makingunata, ch'akingunata rikachirqan chapanambaqllapa. ⁴¹ Piru paykunaqam ashla manchashpa, ashla kushikushpa, isphantashqata chapashpa, yaqqa mana atirqanllapachu kriyiyta. Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Kanchu imitaykillapa mikunaypaq? nishpa.

⁴² Chaymi paykunaqa suq pidasu piskadu kangashqata, abijapa suq panalnindapis qorqanllapa. ⁴³ Chaymi Jisusqa ch'askishpa, ñawpanllapapi mikurqan. ⁴⁴ Chaymandaqam paykunata nirqan:

—Manchu pullaykillapa kashpa, nishurqaqllapa: “Rinmi kumpli q noqapaq Muysispa librumbi yumbay nishqanguna, Dyuspaq chay suq rimaqkunapa librungunapi nishqanguna, Salmus librupi nishqangunapis”, nishpa. Chay nishushqayllapam kumplishqana.

⁴⁵ Chaymandaqam Jisukristu paykunataqa ancha allita intyindichirqan Dyuspa Santu Librumbi nishqanda. ⁴⁶ Kanan paykunata nirqan:

—Dyuspa Santu Librumbiqam noqapaqqa nin: Dyus Akrashqan Washadurqash wafnushpa, kimsa diyamanda rin kawsamuq. ⁴⁷ Chaymandaqam yach'akuqninguna Jirusalimbi qallarishpa, yumbay nasyungunaman rinllapa ch'ayaq, paypa shutimbi kayshina yach'achikushpa: “Chay mana allikunata rurashqaykipaq ancha syintishpa, Dyusmanna mañakuyllapa, pirdunashushpa, washashunanllapa”, nishpa. ⁴⁸ Kananqam qamkuna tistiguykuna kangillapa, noqa rurashqaypaq parlanaykillapa. ⁴⁹ Uyawayllapa, Taytay Dyus ufrisishushqandam rini kach'amuy qamkunamanqa. Piru shuyayllaparaqri kay Jirusalimbi, syilumanda chay pudirninda kach'amunaykaman, nishpa.

Jisusmi syiluman rirqan
(Mk 16.19-20; Ich 1.9-11)

⁵⁰ Chaymandaqam Jisusqa chay apustulningunata Jirusalinmanda aparqan Bitanillaman (Bitaniyaman). Chaypim payqa makingunata alsashpa, Tayta Dyusman mañakurqan, paykunata yanapanambaq. ⁵¹ Chayshina mañakuykashpaqam, chay apustulningunapa ch'awpinmanda rirqanna syiluman. ⁵² Paykunaqam Jisusta adurashpa, ancha kushikushpa, chay kashqanllapamanda Jirusalinman kutirqanllapa.

⁵³ Kanan paykunaqam Dyuspa adurana wasinman rishpa, tukuy diya Dyusta alabaqllapa. Chayshina kanqa.

SAN JWANMI JISUKRISTUPA BIDAMBAQ ISKIBIRIQAN

¿Pitaq karqan San Jwanqa? San Jwanqam Jisukristupa dusi apustulninmanda suqnin karqan. Manaraq Jisukristuwan purishpaqam, atun qoch'api piskadukunata piskashpa randikuq, mantinikanambaq (Markus 1.19). Chaymandaqam Jisukristuwanna tukuy diya purishpa, ancha allita yach'arqan yumbay milagrukunata rurashqambaq, kikin ñawingunawan rikashqanrayku. Chaqa payqam Jakubuwan, Pidruwan chay suq apustul masingunamanda Jisukristuwan masta puriqllapa. Chaymi Jisukristu kruspi wañuykashpa, Jwanda akrarqan, maman Maryata kwidanambaq (Jwan 19.26-27). Chaymandaqam Jisukristu syiluman riptinga, Jwanqa achka runakunata Jisukristupa yach'achirqan. Chay Jwanqam kay Mushuq Tistamintupi sinku librukunata iskibirirqan: kay libru San Jwanda, 1 Jwanda, 2 Jwanda, 3 Jwanda, Apukalipsistapis. Masta yach'ananchiq Jwambaq liyishunllapa: Matiyu 4.21-22; 17.1-2; Markus 5.37; 14.33-34; Jwan 13.23-26; 20.2-5; 21.7, 20-24; Ichus 1.13; 3.1-6; 4.1-23; 8.14-17; Gálatas 2.9; Apukalipsis 1.9.

¿Pikunapaqmi iskibirirqan kay librutaqa? Jwanqam iskibirirqan Jisukristupi kriyiku-napaq, mana kriyiku-napaqpis, Jisukristupi allita kriyinanllapa.

¿Imaraykum iskibirirqan kay librutaqa? Jwanqam kay librutaqa iskibirirqan, yumbay liyiqkuna yach'anambaq: “Jisukristum Dyuspa Churin. Paymi yumbaypaq wañurqan. Chaymi paypi alliapa kriyishpa, paywan tukuy tyimpu rinchiqllapa kawsaq”, nishpa (Jwan 20.31).

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Kay librupiqam Jwan ancha yach'achiwanchiq Jisukristupa.

Jn 1.1-18 niwanchiqllapa, Jisukristu Dyus kashqambaq, kay pachata rurashpa shamushqambaq.

Jn 1.19-12.50 niwanchiq, Jisukristu yach'achikushqambaq, achka milagrukunata rurashqambaq, yumbayninchiq yach'ananchiq: Paymi Dyuspa Churin, nishpa.

Jn 13.1-17.26 niwanchiq, Jisukristu yach'akuqningunata yach'achikushqambaq.

Jn 18.1-21.25 niwanchiq, Jisukristu padisishpa, wañushpa, kawsamushqambaq.

Dyuspa Churinmi runapaq tikrakarqan

¹ Manaraq kay pacha kaptinmi, suq Rimaqqa karqanna. Chay Rimaqqam Dyuspa pullan kashpa, paypis Dyus karqan. ² Qallariypiqam payqa Tayta Dyuswan karqan. ³ Chaymandaqam Tayta Dyusqa chay Rimaqwan syiluta, kay pachata, tukuy imandinda rurarqan. Chaqa Tayta Dyusqam mana nimatapis sapalanga rurarqanchu. Ashwanmi chay Rimaqwan tukuy imataqam rurarqan. ⁴ Kanan chay Rimaqqam tukuy imata kawsachin. Payqam bidanchiqpaqqa suq Michashina. Chaqa paymi yach'achiwanchiq, allita rurashpa kawsananchiqllapa. ⁵ Kay pachapi uchata ruraqkunaqam tutayaqpishina. Piru chay Michashina kaqmi chay tutayaqpishina achikchakun, yumbayta yach'achishpa, chay uchakunata ama rurananllapa. Kanan chay uchata ruraqkunaqam chay Michashina kaqta kuntrashpapis, mana atishqallapachu binsiytaqa.

⁶ Suq runam Jwan Shutichikuq shutirqan. Paytam Dyus akrashqa karqan, chay Michashina kaqpaq yach'achikunambaq. ⁷ Chaymi chay Jwanqa chay Michashina kaqpaq yach'achikurqan, yumbay uyaqkuna chay Michapi yuyakunanllapa. ⁸⁻⁹ Chaqa chay allip Michaqam shamurqan kay munduman, yumbay runakunata yach'achinambaq. Piru Jwanqam mana chay Michachu karqan. Payqam chay Michapaq yach'achikuqlla karqan.

¹⁰ Chay Rimaq Michaqam kay munduta rurashqa karqan. Chaymandaqam kay munduman shamuptin, runakunaqa mana yach'arqanllapachu: Paymi kay munduta rurashqa, nishpaqa. ¹¹ Chaymi akrashqan nasyunman shamuptinga, paykunaqa disprisishpa, mana shumaqtachu ch'ayachirqanllapa. ¹² Piru wakinnataqmi payta shumaqta ch'ayachishpa, paypi kriyirqanllapa. Chaymi paykunataqa akrarqan, Tayta Dyuspa wambranguna kanambaq. ¹³ Chaymi paykunaqa chay Rimaqpi kriyishpaqa, mushuq-manda nasishqashina kashqallapa. Chaqa paykunagaqam mana mamanmandallachu nasirqan, ni nasirqanllapachu suq runa wambrayuq kanambaqqa. Ashwanmi Tayta Dyus kikin munashqa, paypi kriyishpa, mushuqmanda nasirinambaq, wambrangunana kanabaqllapa.

¹⁴ Kanan chay Rimaqqam runapaq tikrakashpa, pullayllapa puriq. Chaymi Taytanchiq Dyuspa chay sapalan Churinda rikarqanillapa ancha allin kaqta, ancha pudirniyuqta.

Chaqa payqam ancha kuyawaqninchiq, allip kaqtalla yach'achikurqan. ¹⁵ Paypaqmi chay Jwan Shutichikuqqa ancha jwirtita rimashpa, kayshina nirqan:

—Chay kamachikuqpaqmi qamkunata nishurqaqlapa: “Puntatam noqa nasishqa kani. Chaymandaraqmi chay Rimaqqa rin shamuy. Paymi noqamanda mas baliqqa. Chaqa noqa manaraq nasiptiy, payqa unaymandapacha kawsashqa”, nishpa.

¹⁶ Chay ancha kuyawaqninchiq Rimaqmi tukuy imapi kutin kutin yumbayninchiqta ancha yanapawashqa kanchiq. ¹⁷ Chaqa Tayta Dyusmi Muysista akrarqan, liyningunata yach'achiwananchiq. Piru Jisukristutaqam kach'amurqan kuyawaqninchiq, allip kaqtalla Dyuspaq yach'achiwananchiq. ¹⁸ Taytanchiq Dyustaqam mana pipis nima tyimpu rikashqachu. Piru chay ancha kuyashqan sapalan Churinllam, Tayta Dyuspa pullan kawsashpa, kay pachaman shamushpa, niwashqa kanchiq, Taytambaq allipta yach'ananchiq.

Jwan Shutichikuqmi Jisukristupaq yach'achikurqan

(Mt 3.11-12; Mk 1.7-8; Lk 3.15-17)

¹⁹ Isrraylinukunapa awturidarningunam Jirusalinmanda wakin kurakunata, wakin yanapakuqnin libitakunatapis kach'arqanllapa, Jwan Shutichikuqta kayshina tapunanllapa:

—Qamqa, ¿ima karguyuqmi kangi, yumbayta kayshina yach'achinaykiqua? nishpa.

²⁰ Chaymi Jwanqa mana nimata pakashpachu, nirqan:

—Manam noqaqa Dyus Akrashqan Washadurchu kani, nishpa.

²¹ Chaymi chay shamuykunaga tapurqanllapa:

—Chayshinaqa ¿ima karguyuqmi kangi? ¿Chay unay alma Eliyaschu kangi? nishpa.

Piru Jwanqam nirqan:

—Manam, nishpa.

Chaymi tapurqanllapa:

—¿Dyuspaq chay shamunambaq rimaqchu kangi? nishpa.

Jwanqam nirqan:

—Manam paychu kani, nishpa.

²² Chaymi paykunaga tapurqanllapa:

—Chayshinaqa ¿ima karguyuqmi kangi? Niwayllapar, chay kach'amuwaqta ninaypaq, nishpa.

²³ Chaymi Jwanqa Dyuspaq rimaq Isayiyas iskibrishqanda nirqan:

—Noqam kani chay chuncha lugarkunapi kayshina qayakuq: “Bidaykillapata ñandashina shumaqta dirichuta allichayllapa, Siñurninchiqta shumaqta ch'ayachinaykillapa”, nishpa.*

²⁴ Chay tapuqkunagam farisiyu duktrinayuq kaqkunamanda shamushqallapa karqan.

²⁵ Chaymi nirqanllapa:

—Chayshina Dyus Akrashqan Washadur mana kashpaqa, ni Eliyas kashpaqa, ni Dyuspaq chay suq rimaq kashpaqa, ¿imaraykutaq qamqa shutichikungiqua? nishpa.

²⁶ Chaymi Jwanqa paykunata nirqan:

—Noqagam yakuwanlla shutichikuni. Piru suq ancha kamachikuqmi shamushqa. Payqam qamkunapa ch'awpikipi puriyan. Piru paypaqqam mana yach'angillapachu: Dyus Akrashqan Washadurmi, nishpaqa. ²⁷ Noqagam puntata shamushqa kani. Chaymandaraqmi payqa shamushqa. Piru noqamandaqam mas pudirniyuq. Chaymi noqaqa mana nimachu kani paypa ñawpambiqua. Chaqa manam balinichu, ni llangemba watunda paskanaypaq, nishpa.

²⁸ Chayshinam Jwandaqa tapurqanllapa, rriyu Jurdamba waq ladu chimban Bitabara lugar shutiqpi. Chaqa chay chimbapim Jwanqa shutichikuykarqan.

Jisusmi Dyuspa uñan

²⁹ Chaymandaqam qayandinga, Jwan Shutichikuqqa Jisusta rikarqan, payman shamuykaqta. Chaymi kayshina nirqan:

—Rikayllapa. Chaypinam Dyuspa Uñanqa. Paymi kay munduman shamushqa, wafushpa, runakunapa uchangunata pirdunanambaq. ³⁰ Paypaqmi noqaqa niykarqay: “Rinmi shamuy suq runa. Paymi mas pudirniyuq noqamandaqa. Chaqa unay tyimpumandapacham noqa manaraq nasiptiy, payqa kashqana”, nishpa. ³¹ Manam noqaqa riqsirqaychu. Piru chayshina payta manaraq riqsishpapismi, noqaqa shamurqay, yakuwan shutichikuq, qamkuna isrraylinu masiykuna paypaq yach'anaykillapa: Rinnam shamuy, nishpa.

³²⁻³³ Chay Jwan Shutichikuqgam nirqambis:

* 1:23 Isaiás 40.3

—Dyusmi kach'amuwashpa, yakuwan shutichikunaypaq, kayshina niwarqan: “Santu Ispirituyta syilumanda shamuykaqta rikashpa, suq runapa sawambi tiyaptinmi, ringi yach'aq: Chay runam Santu Ispirituwan shutichikun”, nishpa. Piru manaraqmi yach'arqaychu: ¿Pim payqa? nishpa. Piru suq diya Jisusta shutichiykaptiymi, Dyuspa Santu Ispiritun suq palumitashina syilumanda urangumushpa, paypa sawambi tiyarqan.³⁴ Noqa kikiymi chaytaqa rikashqa kani. Chaymi tistigu kani. Chaqqa allitam yach'ani: Jisukristum Dyuspa Churin, nishpa.

Jisusqam punta yach'akuqningunata akrarqan

³⁵ Qayandingqam chay Jwan Shutichikuqpa ishkay yach'akuqnin paywan chaypi karirqanllapa. ³⁶ Chaymi Jwanqa, Jisusta rikashpa pasaykaqta, chay ishkay yach'akuqninda nirqan:

—Rikay, waq runaqam Dyuspa Uñan, nishpa.

³⁷ Chayshina niptinqam, chay ishkay yach'akuqninguna uyarqan. Chaymi paykunaqa Jisuspa ikinda rirqanllapa. ³⁸ Chaymandaqam Jisusqa ikiman chapakushpa, rikarqan chay ishkay sigiqkunata. Chaymi payqa tapurqan:

—¿Imatam maskaykangillapa? nishpa.

Paykunaqam nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, ¿maypitaq tiyangi? nishpa.

³⁹ Chaymi paykunataqa Jisusqa nirqan:

—Aku noqawan, tiyashqayta riqsinaykillapa, nishpa.

Chaymi paykunaqa rishpa, rikarqanllapa chay maypi tiyashqanda. Las kwatru di la tardinach'i chay tiyashqanmanqa ch'ayarqanllapa. Chaymandaqam chaypina paywan tardiyaqanllapa.

⁴⁰ Chay ishkay runamandaqam suqninga karqan Andris. Payqam Simun Pidrupa masan karqan. ⁴¹ Chay Andrisqam das rirqan maskaq chay masan Simunda. Chaymi masanda tarishpaqa, nirqan:

—Misiyastam tarishqallapa kani, nishpa. (Paykunapa rimaynimbiqam “Misiyasqa” ichu “Kristuqa” munan niyta “Dyus Akrashqan Washadur”, nishpa.)

⁴² Chaymi Andrisqa chay uras masan Simunda apamurqan Jisusman. Chaymi Jisusqa chapashpa, nirqan:

—Qamqam Junaspa churin Simun kangi. Piru kananqam ringi shutiq Sifas, nishpa.

Chay Sifas shutiqqam rimaynimbiqa munan niyta “Pidru”. (Pidruqam munan niyta “rumi”.)

Jisusmi Filipita, Natanayilta kumbidarqan, paywan purinanllapa

⁴³ Qayandingqam Jisusqa munarqan riyta prubinsya Galiliyaman. Chaymandaqam tingunakurqan suq runa Filipi shutiqwan. Chaymi pay kashqanman ch'ayashpa nirqan:

—Aku noqawan, nishpa.

⁴⁴ Chay Filipiqam Bitsayda llaqtamanda karqan. Chaymi chay Andrispa, Pidrupa llaqta masin karqan. ⁴⁵ Kanan Filipiqam suq runa Natanayil shutiqman rishpa nirqan:

—Tarishqallapanam kani Dyus Akrashqan Washadurta. Manchu chay unay Muysis librungunapi, Dyuspaq suq rimaqkunapis librungunapi kayshina iskibrirqan: “Dyus Akrashqan Washadurmi rin ch'ayamuq”, nishpa. Chay Washadurqam Nasarit llaqta-manda. Jusipa churinmi. Jisusmi shutin, nishpa.

⁴⁶ Piru Natanayilmi Filipitaqa nirqan:

—¿Chay llaqta Nasaritmandaqa ima allindaq atinman ch'ayamuyta? Manam nimapis, nishpa.

Chayshina Natanayil niptinmi, Filipiqa nirqan:

—Aku rikaq, nishpa.

⁴⁷ Chaymi chay Natanayilqa Filipiwan Jisusmanna ch'ayamuykaptin, Jisusqa rikashpa, Natanayilpaq nirqan:

—Kaypinám suq ligitimu isrraylinu. Payqam ancha kabalta riman. Manam llullakunchu, nishpa.

⁴⁸ Chaymi Natanayilqa Jisusta nirqan:

—¿Imashinataq riqsiwangi, chayshina niwanaykiqua? nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Manaraq Filipi qayashuptinmi, yura iguspa warambi kaykaptiki, rikashurqay, nishpa.

⁴⁹ Chayshina niptinqam, Natanayilqa nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, qamqam Dyuspa Churin kangi. Qamqam nasyunninchiq Isrray-ilpa gubyirnun kangi, nishpa.

⁵⁰ Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—¿Chay yura iguspa warambi rikashushpa nishuptiychu, noqapiqa yuyakungi? Ringinam rikaq mas ispanatypaq milagrukunata ruraptiy, nishpa.

⁵¹ Chaymandaqam paykunata nirqan:

—Alliptam niykillapa, noqam Dyusmanda Shamuq Runa kani. Chaymi qamkunaga ringillapa rikaq syiluta kich'araykaqta. Chaymandaqam ringillapa rikaq Dyuspa anjil-ningunata, noqamanda syiluman riykaqta, syilumanda noqaman shamuykaqta, nishpa.

2

Kaná llaqtapim kasamyintu fyista karqan

¹ Kimsa diya pasaptinnam, chay prubinsya Galiliyapa Kaná llaqtambi rurarkanllapa suq kasamyintu fyistata. Chaypim karqan Jisuspa maman. ² Chay fyistamanmi Jisusta, noqaykuna yach'akuqningunda kumbidawarqanllapa. ³ Chay fyistapi binu ushyakaptinmi, mamanan Jisusta nirqan:

—Ijitu, ushyakashqanam binunqa. Yanapayri, nishpa. ⁴ Chaymi Jisusqa mamanda nirqan:

—Mamita, ¿imaraykutaq chayshinaqa niwangi? Manaraqmi ch'ayamunchu uras, milagrukunata ruranaypaqqa, nishpa.

⁵ Chaymi mamanan kasaraqkunapa kriyadungunata kayshina nirqan:

—Waway yumbay nishushqanda rurayllapa, nishpa.

⁶ Chaypim karqan sayis payaskakuna rumimanda kaq. Chaqa chay isrraylinukunam yakuta tandaqllapa chay payaskakunapi, mayllakuna kustumbrinda rurananllapa. Kada payaskam 80 litrus a 100 litruskaman ukukuq. ⁷ Chaymi Jisusqa chay kriyadukunata nirqan:

—Chay payaskakunaman undachiylapa yakuta, nishpa.

Chaymi paykunaqa kasushpa, ancha undachirqanllapa yakuta. ⁸ Chaymandaqam chayshina ruraptinllapaqa, Jisusqa paykunata kayshina nirqan:

—Kananqa chay payaskakunamanda ashla surqoshpa, apashpa, sirbisyukunapa kamachikuqningunda qoy, nishpa.

Chaymi chay kriyadukunaqa Jisus nishqanshina rurarkan. ⁹ Piru chay sirbisyukunapa kamachikuqningam mana yach'arganchu: Maymandam apamunllapa kay binutaqa, nishpa. Kriyadukunallam yach'arganllapa, paykuna kikin chay payaskamanda surqoshqanllaparayku. Chaqa chay yakuqam binupaqna tikrakashqa karqan. Chaymi chay kamachikuq sirbisyuqa mallishpa, ancha gustashpa, chay kasaraykaqta qayashpa, ¹⁰ nirqan:

—¡Kay binuqam ancha mishki! Yumbay runam kumbidashqangunataqa chay mas ch'aniyuq binuta puntata qonllapa. Chay allin binuta achkata upyaptinraqmi, chay mana ch'aniyuq binutaqa qonllapa. Piru qamqam ultimupaqraq kay mas allin binuykitaqa waqaychashqa kangi, nishpa.

¹¹ Chayshina prubinsya Galiliyapa Kaná llaqtambim Jisusqa punta milagruta rurarkan, chay binuta rurashpa. Chayta rurashpam, payqa pudirniyuq kashqanda rikachikurqan. Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa paypi kriyirqayllapa.

¹² Chaymandaqam Jisusqa mamanwan, masangunawan, noqaykuna yach'akuqninwan chay Kaná llaqtamandaqa ura Kapirnewun llaqtaman rirqayllapa. Waq Kapirnewumbim wakin diyakunata tiyarqayllapa.

Jisusmi Tayta Dyuspa adurana wasinmanta randikuqkunata qatirqan

(Mt 21.12-13; Mk 11.15-18; Lk 19.45-46)

¹³ Paskwa fyista ch'ayaykaptinnam, Jisusqa rirqan Jirusalin llaqtaman. ¹⁴ Chaypim runakunata tarirqan Dyuspa adurana wasimba patyumbi buyiskunata, wishakunata, palumakunata randikuykaqta. Qellayta kambyakuqkunapismi chaypi kambyaykarqanllapa. ¹⁵ Chaymi Jisusqa chayta rikashpa, suq chikutita rurashpa, yumbay chay wishakunata, buyiskunata qatirqan Dyuspa adurana wasimba patyunmandaqa. Kanan chay qellayta kambyakuqkunapa qellayningunatam sh'ilya sh'ilya pambaman wichukurqan. Mesangunatapismi bularqan. ¹⁶ Chay palumata randikuqkunataqam nirqan:

—Chay tukuy imaykikunata kaymanta surqoyllapa. Taytappa wasindaqa ama plasta-shinaqa rurayllapachu, nishpa.

¹⁷ Chayta rikashpaqam, noqaykuna yach'akuqninga yuyarqayllapa Dyuspa Santu Li-brumbi Tayta Dyusta kayshina nishqanda: “Shumaq wasikita noqa ancha kuyashpam, suqkuna disprisayptin, ancha piñakuni”, nishpa.*

¹⁸ Chaymi chay mas kamachikuq isrraylinukuna Jisusta kayshina nirqanllapa:

* 2:17 Salmo 69.9

—¿Ima milagrutam atingi rurayta, rikashpa, yach'anayllapaqa: Taytanchiq Dyusmi gamta numbrashushqa, paypa kay adurana wasimbi kamachikunayki, nishpaqa?

¹⁹ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Kay wasita limpu bulaptikillapam, noqaqa kimsa diyapilla rurarishaq, nishpa.

²⁰ Chayshina Jisus niptinmi, chay kamachikuqkunagaq nirqanllapa:

—Kwarinta y sayis watakunapim Dyuspa kay adurana wasindaqa rurarkanllapa. ¿Chay-chu qamqa kimsa diyapilla ringi rurariq? nishpa.

²¹ Piru Jisusqam chayshina rimashpaqa, kwirpumbaq rimarqanqa; manam Dyuspa adurana wasimbaqchu. ²² Chaymi wanchiptinllapa, mushuqmanda kawsamuptingqa, noqaykuna yach'akuqningqa chay nishqanda yuyarqayllapa. Chaymi noqaykunaga Dyuspa Santu Librumbi nishqanda, Jisus nishqandapis kriyirqayllapa.

Jisusmi runakunapa shunqonda riqsin

²³ Jisusmi Jirusalin Paskwa fyistapi kashpa, milagrukunata rurarkan. Chaymi achka runakuna paypi kriyirqanllapa. ²⁴⁻²⁵ Piru Jisusqam paykunapiqa mana yuyakurqanchu. Chaga pay kikinmi riqsirqan yumbaypa shunqonda, ima layakunata yuyaykanllapa, nishpa. Chaymi mana nisisaryuchu karqan ni pipis ninambaq: Kay runakunaqam kayshina yuyaykanllapa, nishpa.

3

Jisukristum Nikudimuta yach'achirqan

¹ Karqanmi suq farisiyu duktrinayuq runa Nikudimu shutiq. Payqam isrraylinukunapa kamachikuqnin karqan. ² Chay Nikudimuqam suq tuta Jisusta rishpa watukuq, kayshina nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, yach'anillapam qambaq: Tayta Dyusmi kach'amushushqa, noqaykunata yach'achiwanayki, nishpa. Chaga Taytanchiq Dyus kach'amushushqa kaptingam, atingi chay achka milagrukunata rurayta. Manaqa manam atingimanchu, nishpa.

³ Chayshina Nikudimu niptinmi, Jisusqa nirqan:

—Alliptam niyki, suq runa mushuqmanda nasishpam, atin Tayta Dyuswan sylupi kawsaytaqa. Manaqa manam atinchu, nishpa.

⁴ Chaymi Nikudimuqa Jisusta kayshina tapurqan:

—¿Imashinataq suq runaga atinman mushuqmanda nasiriytaqa? Manam ni pipis atinmanchu mamamba pach'anman yaykuriyta, mushuqmanda nasinambaqqa, nishpa.

⁵ Nikudimu chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:

—Alliptam niyki, Tayta Dyuswan tukuy tyimpu pullan kawsanayki, puntata munan yakumanda, ispiritumanda nasinayki. ⁶ Chaga yumbay runakuna mamanmanda nasishpaqam, kwirpunda ch'askinllapa. Piru Dyuspa Santu Ispiritunmi wakingunata yanapan, mushuqmanda nasirinambaq, chay Santu Ispirituta kasushpa kawsananllapa. ⁷ Chayri ama ispanstaychu: “Mushuqmanda nasiriy”, nishuptiyqa. ⁸ Chaga wayraqam tukuy ladumanda wayran. Piru qamkuna uyashpaqam, mana yach'angillapachu: ¿Maymandam shamun? ni ¿maymanmi rin? nishpaqa. Chayshinallam Dyuspa Santu Ispiritunmanda nasiqkunapis. (Chay Santu Ispirituta mana rikashpapis, yach'anllapa: Paymi yanapawaykan, nishpa.)

⁹ Chayshina Jisus niptinmi, Nikudimuqa mushuqmanda tapurirqan:

—¿Imashinaraq kanqa chay layakunaga? nishpa.

¹⁰ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Isrraylinukunapa yach'achikuqnin kashpapischu, ¿mana yach'angi chaykunata? ¹¹ Alliptam niyki, noqaqam yach'ashqayta, rikashqayta yach'achiykillapa. Piru qamkunagaq mana kriyiwangichu. ¹² Chayshina kay pachapi rikashqaypaq parlachishuptiy, mana kriyiwashpaqa, ¿imashinataq kriyiwangiman, sylupi rikashqaypaq parlachishuptiyqa? ¹³ Manam ni pipis syiluman rishpaqa, kutimushqachu. Noqallam Dyusmanda Shamug Runa kashpa, syilumandaqa shamushqa kani. ¹⁴ Unay tyimpupim chuncha lugarpi Muysisqa suq kulibrata jirrumanda rurashpa, suq qerupi alsarqan. Chayshinallam noqatapis suq kruspi rinllapa alsawaq, ¹⁵ noqapi yumbay yuyakuqkuna ama chinganambaq, ashwan syiluman rishpa, tukuy tyimpu kawsanambaqllapa, nishpa.

Dyusqam yumbayta kuyawanchiqllapa

¹⁶ Chaga Tayta Dyusqam kay mundupi yumbay tiyaqkunata ancha kuyashpa, sapalan Churinda kach'amurqan wañunambaq, paypi yumbay kriyiqkuna ama chinganallapa; ashwan tukuy tyimpu kawsananllapa. ¹⁷ Chaymi Tayta Dyus kay munduman Churinda kach'amurqan, yumbayta chay kastigumanda washanambaq. Manam kach'amurqanchu, kay mundupi tiyaqkunata jushgashpa kastigananqa.

¹⁸ Chaymi Dyuspa Churimbi yuyakuqkunataqa Taytanchiq Dyusqa mana rinchu chingachiq. Piru paypi mana yuyakuqkunataqam rin chingachiq, sapalan Churimbi mana kriyishqanllaparayku. ¹⁹ Chaqa payqam kay mundumanga shamushqa, Tayta Dyuspaq yach'achikunambaq. Chaymi suq michashina kashqa. Piru paypi mana kriyiqkunagaqam mana munanllapachu michapishina kawsaytaqa. Chaqa uchangunata mana munashpa dijaytaqa, tutayaqpishina munanllapa kawsayta. Chaymi Taytanchiq Dyusqa paykunata rin kastigaq. ²⁰ Chay mana allita ruraqkunagaqam mana munanllapachu ni pipis yach'anambaq chay mana alli rurashqambaqqa. Chaymi chay michashina kaqta ch'iqnishpaqa, mana qemikanchu, ama ni pipis rikashpa yach'anambaq: "Ancha malutam ruraykan", nishpa. ²¹ Piru suqkunagaqam allip kaqta kasushpa, michapishina purinllapa. Chaymi tukuy runakuna rikashpa yach'anllapa: Taytanchiq Dyus munashqandam ruraykanllapa, nishpa.

Jwan Shutichikuqmi Jisuspaq rimarirqan

²² Chaymandaqam Jisusqa noqaykuna yach'akuqninwan pullan prubinsya Judiyaman rirqayllapa. Chaypim suq tyimpupaq kidashpa, runakunata, warmikunata shutichirqayllapa. ²³ Jwan Shutichikuqismi Inun llaqtapi shutichiykarqan runakunata, warmikunata, chaypi achka yaku kashqanrayku. Chay Inun llaqtaqam Salim llaqtapa ladumbi kidan. ²⁴ Chayshinaqam karqan, Jwanda manaraq karsilaptinllapa.

²⁵ Chay tyimpupim Jwamba yach'akuqningunaqa suq isrraylinu masingunawan suq layata suq layata anyanakurqanllapa:

—Tayta Dyusqam munan kayshina mayllakunanchiq, ama uchayuqkuna kananchiqllapa, nishpa.

²⁶ Chaymandaqam Jwamba wakin yach'akuqningunaqa rirqanllapa payta niq:

—Yach'achikuq Taytitu, rriyu Jurdamba chimbambim suq runa qamwan pulla karqan. Chay runapaqmi niwarqaykillapa: "Paytaqam Taytanchiq Dyus kach'amushqa", nishpa. Kananqam chay runaqa achkatana shutichiykan. Achka runakuna, warmikunapismi paytana sigiykanllapa, nishpa.

²⁷ Chayshina yach'akuqninguna niptinllapaqam, Jwanqa nirqan:

—Tayta Dyus suq runata yanapaptingam, imatapis atin rurayta. Manaqa manám.

²⁸ Qamkuna kikikim uyawashqallapa kang, noqa nishuptiy: "Manam noqaqa Dyus Akrashqan Washadurchu kani. Ashwanmi Taytanchiq Dyus kach'amuwashqa, chay Washadurninchiqmanda mas puntata shamunaypaq", nishpa. ²⁹ Kay kumparasyumbaqa yuyayllapa: Suq runa kasarashpaqam, ancha kushikushpa riman. Chaymi chay runapa mas kuyashqan kumpañirumbis uyashpa, ancha kushikun. Jisusqam chay kasaraq runashina. Noqa chay runa kasaraqam mas kuyashqan kumpañirun kani. Chaymi achka runa Jisusta sigiptinqa, ancha kushikuni. ³⁰ Chaymi mas alli kanman, noqata dijawashpa, paytana masta siginambaqllapa.

Kayshinam Dyusmanda Shamuq Runa

³¹ Chay runa syilumanda shamuyqam tukuy runakunamanda mas baliq. Piru suq runa kay pachamandalla shamuyqam kay pachapalla. Chaymi kay pachapa kusasningunapaq yach'achikun. Piru chay syilumanda kaqqam yumbay runakunamanda mas pudirniyuq.

³² Chaymi payqa syilupi rikashqanda, uyashqanda yach'achikun. Piru tukuy chaykunata yach'achiptimbismi, ancha achka runakuna mana kriyinllapachu paytaqa. ³³ Piru paypi kriyiqkunagaqam allita yach'anllapa: Tayta Dyusqam mana llullakunchu. Chaqa pay nishqanqam tukuy ima allip, nishpa. ³⁴ Taytanchiq Dyusqam Churinda syilumanda kach'amushpa, Santu Ispiritunda qon, tukuy imapi ancha allita yanapanan. Chaymi payqa Tayta Dyus rimashqandalla yach'achikun. ³⁵ Tayta Dyusqam Churinda ancha kuyan. Chaymi paypa makimbi rurashqa tukuy runakunata, warmikunata, tukuy ima kaqta, yumbayta kamachinambaq. ³⁶ Chayraykum Taytanchiq Dyuspa Churimbi yuyakuqkunagaqam tukuy tyimpu rinllapa kawsaq. Piru paypi mana yuyakuyta munaqkunagaqam mana rinllapachu tiyaq syilupiqqa. Ashwanmi Tayta Dyusqa ancha rin kastigaq paykunataqa, nishpa.

4

Jisusmi prubinsya Samaryamanda kaq warmiwan parlarqan

¹ Farisiyu duktrinayukunam yach'arqanllapa: Chay Jisusqash Jwan Shutichikuqmanda mas achka runakunata shutichiykan, yach'achiykan, nishpa. ² Piru manam Jisus kichinchu shutichikurqanqa. Ashwan noqaykuna yach'akuqningunam shutichikurqayqa. ³ Chaymi Jisusqa chay farisiyukuna parlashqanda yach'ashpa, (noqaykuna yach'akuqningunata apawashpa), prubinsya Judiyamanda llugshirganna, prubinsya Galiliyamanna rinambaq.

⁴ Chay Galiliyaman ch'ayanayllapaqam, prubinsya Samaryata pasaykarqayllapa. ⁵ Chaymi riqshinaqa chay prubinsya Samaryapa Sikar llaqtanman ch'ayarqayllapa. Chay llaqtaraqam kidan chay unay Jusipa ch'akramba ladumbi. Chay ch'akrandaqam ch'askishqa karqan taytan Jakubumanda. ⁶ Chay Sikar llaqtapim ancha unay tyimpukunapi chay alma Jakubu suq pusuta rurashqa karqan. Chaymi Jisusqa riqshina shaykushpa, chay pusupa ladumbi samarqan. Chay urasqam larrdusinach'i karqan.

⁷⁻⁸ Chaymi noqaykuna yach'akuqninga chay pusupa ladumbi Jisusta dijashpa, chay Sikar llaqtaman rirqayllapa, mikunata randiq. Chaykamanqam suq samaryana warmi Sikarmanda llugshishpa, chay pusuman rirqan yakupaq. Chaymi Jisusqa chay warmitaqa nirqan:

—Warmisita, qowayri yakituta, nishpa.

⁹ Chaymi chay warmiqa nirqan:

—Qam isrraylinu kashpaqa, zimashinataq noqa samaryana warmitaqa niwangi: “Yakuta qoway”, nishpaqa?

Chaq isrraylinukunaqam samaryanu kaqkunawanqa mana tandakaqllapachu.

¹⁰ Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—Taytanchiq Dyusmi suq ancha shumaq rrigaluta munan qoshuyta. Chaymi qam noqata riqsiwashpa: Kay runam Dyusmanda shamushqa, nishpaqach'i, kawsachikuq yakuta mañawanaykita qoshunaypaq, nishpa.

¹¹ Chayshina Jisus niptinqam, chay warmiqa nirqan:

—Taytitu, kay pusumam ancha jundu. Manam nimayucchu kang, surqonayki chay kawsachikuq yakutaqa. ¹² Qamqam mana mas baliqchu kang chay punta agwilunchiq Jakubumandaqa, imanachu? Chaq paymi qowashqallapa kay pusutaqa. Pay kikinmi wambrangunawan, animalningunapis kay pusumanda yakutaqa upyaqllapa, nishpa.

¹³ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Kay pusumanda mayqan upyaqgam rin yakunariq. ¹⁴ Piru noqa qoshqayta mayqan ch'askiwaqgam, alabis manana rinchu yakunaq. Chaq chay qoshqaygam shunqombiga suq pukyushina rin kaq. Chay pukyu layamandam ancha achka yakushina rin llugshiq, tukuy tyimpu kawsanambaq, nishpa.

¹⁵ Chaymi warmiqa nirqan:

—Taytitu, qowayri chay laya yakuta, amana yakunanaypaq, ni kayman shamunaypaq yakupaq, nishpa.

¹⁶ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Riy apamuy qosaykita, nishpa.

¹⁷ Chaymi warmiqa nirqan:

—Manam qosayucchu kani, nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Alliptam niwashqa kang: “Manam qosayucchu kani”, nishpaqa. ¹⁸ Chaq sinku kutindam kasarashqa kang. Piru kananqam chay mushuq runaykiqa mana ni lijitimu qosaykichu. Chaymi allip kaqta niwashqaqa kang, nishpa.

¹⁹ Chayshina niptinqam, chay warmiqa nirqan:

—Taytitu, qamqachumash' Dyuspaq rimaq kang. Chaymi kayta munani tapushuyta:

²⁰ Unay agwiluy samaryanukunam kay altu lumaman shamushpa, Dyusta aduraqllapa. Piru qamkuna isrraylinukunaqam ningillapa: “Jirusalimbilla Dyustaqa adurashunillapa”, nishpa. (Chaymi tapuyki: ¿Mayqan lugarpim mas allin adurananchiq? nishpa.)

²¹ Chaymi Jisusqa chay warmiqa nirqan:

—Warmisita, kay nishushqayta kriyiway; Rinmi ch'ayamuq tyimpu, mana ni kay lumaman shamushpa, ni Jirusalinman rishpa, qamkuna Dyusta aduranaykiqa. ²² Qamkuna Samaryamanda kaqkunaqam mana yach'angillapachu: Pitam aduranillapa, nishpaqa. Piru noqaykuna isrraylinukunaqam yach'anillapa: Pitam aduranillapa, nishpa. Chaq Dyus Akrashqan Washadurqam Isrrayilmamanda shamun. ²³ Piru kananqam Dyuspi yuyakuqkunaqa tukuy shunqo payta allipta aduranqallapa, paypa Santu Ispiritun yanapaptin. Chaq Tayta Dyusqam munan, yumbayniki chayshina paytalla aduranaykillapa. ²⁴ Taytanchiq Dyusqam mana kwirpuyucchu. Ashwanmi suq ispiritu. Chayri payta aduraqkunaqa mana rikashpapis, tukuy shunqo, tukuy ispiritunwan allipta aduranqallapa, Dyuspa Santu Ispiritun yanapaptin.

²⁵ Chaymi chay warmiqa Jisusta nirqan:

—Noqagam yach'ani: Dyus Akrashqan Washadurmi rin shamuy. Payllam Misiyaspis shutin. Shamushpam, tukuy imata ancha klaruta rin yach'achiwaqningichiq, nishpa.

²⁶ Chaymi Jisusqa payta nirqan:

—Noqa qamwan parlaqmi chay Washadurqa kani, nishpa.

²⁷ Chaymandaqam noqaykuna yach'akuqninga Jisus kaykashqanman ch'ayashpaqa, tarirqayllapa suq warmiwan parlaykaqta. Chaymi ancha ispantashpa yuyarqayllapa: ¿Imata munashpam, chay samaryana warmiwanqa parlaykan? ¿Imapaqraq parlaykan? nishpa. Piru manam ni mayqanniypis almitikarqaychu tapuqqa. ²⁸ Chaymandaqam chay warmiqa puyñunda dijashpa, llaqtanman yaykurqan, llaqta masingunata kayshina abisaq:

²⁹ —Akullapa rikaq suq runata. Chaqa payqam tukuy ima rurashqayta niwashqa. ¿Manachuraq pay Dyus Akrashqan Washadurqa? nishpa.

³⁰ Chaymi llaqta masingunaqa llugshishpa, shamurqanllapa Jisusman. ³¹ Paykuna shamunangamanqam, noqaykunaqa Jisusta kayshina rrugarqayllapa:

—Yach'achikuq Taytitu, kayta mikuy, nishpa.

³² Piru Jisusqam niwarqanllapa:

—Noqapaqam kan suq laya mikunay. Chaypaqqam mana yach'angillapachu, nishpa.

³³ Chaymi noqaykuna suqniy suqniy kayshina parlarqayllapa:

—¿Piraq apamushqa mikunandaqa? nishpa.

³⁴ Chaymi Jisusqa noqaykunata niwarqan:

—Taytay Dyusmi tariyayta qowashqa, pay munashqanda ruranaypaq ushyanaykaman. Chay tariyaymi noqapa mikunayshinaqa. ³⁵ Qamkunaqam ningillapa: “Ch'usku killaraqmi faltan, syga tyimpu ch'ayamunambaqqa”, nishpa, ¿manachu? Piru noqapaqam niykillapa, tukuy laduman chapakushpa, intyindiylapa: Achka runakuna, warmikunam listuna, noqapi yuyakunanllapa. Chaymi suq tarpudushina qarwamushqana kuschichananchiqllapa. ³⁶ Kusichapi trabajaqqam pagunda ch'askin, ¿manachu? Chayshinallam Dyuspaq yach'achikuqkunapis Dyusmanta pagunda rin ch'askiq. Dyuspi kriyiqkunam chay tandashqan granukunashinaqa. Chay kriyiqkunaqam tukuy tyimpu rinllapa kawsaq. Chaymi chay puntata yach'achiqkunaqa, chay ikita yach'achiqkunawan pulla rinllapa kushikuq. ³⁷ Chaymi chay unay nishqanshina allipta kayshina niykillapa: “Suqmi tarpukun, suqmi kusichakun”, nishpa. ³⁸ Chayshinallam suq runakuna noqapaq puntata yach'achikushpam, tarpukushina kashqallapa. Piru kanan qamkuna noqapaq masta yach'achikuptikim, noqapi kriyiptinllapaqam, alabis suq tarpukushqanda qamkunaqa kusichaykangi, nishpa.

³⁹ Chay warmiqam llaqta masin samaryanukunawan parlaykarqan, “Chay runaqam tukuy ima rurashqayta niwashqa”, nishpa. Chaymi achka llaqta masinguna Jisuspi kriyirqanllapa. ⁴⁰ Chay samaryanukunam shamushpa, Jisusta rrugarqanllapa, chay llaqtambi kidanambaq. Chaymi ishkay diyata chaypi kidarqayllapa. ⁴¹ Kanan Jisusta uyashpaqam, mas samaryanukuna paypi kriyirqanllapa. ⁴² Chaymandaqam chay warmi-taqa kayshina nirqanllapa:

—Puntatam Jisuspi kriyirqayllapa, qam paypaq niwashqaykirayku. Piru kananqam noqaykuna kikiyna paytaqa uyashqallapa kani. Chaymi mas allitana yach'anillapa: Allibray payqa yumbaypa Washadurninchiq, nishpa.

Jisusmi suq kamachikuq runapa churinda kach'akachirqan

⁴³ Ishkay diyamandam Jisusqa noqaykunawan chay prubinsya Samaryamanda rishpa, prubinsya Galiliyamanna ch'ayamurqayllapa. ⁴⁴ Paymi kayshina niwashqallapa karqan: “Dyuspaq rimaqtaqam kikin llaqta masingunaqa mana rrispitanllapachu”, nishpa. ⁴⁵ Piru chay llaqta masin galiliyanukunaqam Jirusalimbi Paskwa fyistapi kashqallapa karqan. Chaymi Jisus chay fyistapi achka milagrukunata ruraptin, rikashqallapa karqan. Chaymi Galiliyaman ch'ayaptiylapa, paykunaqa allita ch'ayachiwarqanllapa.

⁴⁶ Chaymandaqam Jisusqa noqaykunawan chay prubinsya Galiliyapa Kaná llaqtanmanna kutimurqayllapa. Chay Kanapim Jisusqa yakuta binupaq tikrashqa karqan. Piru chaypi kaykaptiylapam, gubyirnupa suq yanapakuqnimba churin ancha qeshyaq karqan Kapirñawun llaqtapi. ⁴⁷ Chayshina qeshyaq kaptinqam, chay kamachikuq runaqa Jisuspaq yach'arqan: Judiyamandash kay prubinsya Galiliyaman ch'ayamushqa, nishpa. Chaymi payqa shamushpa, Jisusta chaypi tarishpa, ancha rrugarqan, Kapirñawunman rinambaq, churinda kach'akachiq. Chaqa churingam anchayashpa, wañuykarqanna.

⁴⁸ Chaymi Jisusqa payta nirqan:

—Mana rikashpa siñakunata, milagrukunataqam, mana kriyiqllapachu ringi, nishpa.

⁴⁹ Chaymi chay kamachikuq runaqa Jisusta nirqan:

—Taytitu, akur das, wambray ama wañunambaq, nishpa.

⁵⁰ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Riyna wambraykita rikaq. Payqam kach'akashqana. Mananám rinchu wañuq, nishpa.

Chayraykum chay runaqa Jisus nishqanda kriyishpa, llaqtanmanna rirqan. ⁵¹ Yaqqana ch'ayaykaptinqam, kriyadunguna shamurqan chay runata tinguq. Chaymi tingushpaqa, nirqanllapa:

—Churikiqam kach'akashqana. Mananám rinchu wañuq, nishpa.

⁵² Chaymi kriyadungunataqa tapurqan:

—¿Ima urasmi kach'akarqanqa? nishpa.

Chaymi kriyadungunaga nirqan:

—Qayna a la una di la tardim jibriqa dijarqan, nishpa.

⁵³ Chaymi chay kamachikuq runaga intyindirqan: Chay urasmi Jisusqa niwarqan: “Churikiqam kach'akashqana. Mananám rinchu wañuq”, nishpa. Chaymi payqa yumbay ayllundin Jisuspina kriyirqanllapa.

⁵⁴ Chayshina prubinsya Judiyamanda kutimushpam, chay milagru rurashqanwanqa, Jisusqa ishkay milagrutana rurashqa karqan prubinsya Galiliyapiqa.

5

Jisusmi suq runa wañushqashina kwirpuyuqta kach'akachirqan

¹ Chaymandaqam Jisusqa Jirusalinmanna rirqan, laqta masin isrraylinukunapa suq fyistanman. ² Chay Jirusalin laqtapa suq yaykunanmi “Wisha pungu” shutin. Chay pungupa ladumbim kan suq pusu. Chay pusuqam ibriyu rimaypiga Bitisda shutin. Chay pusuqam sinku kurridurniyuq. ³ Chay pusupa ladumbim qeshyaqkuna, mana rikakuqkuna, kujukuna, wañushqashina kwirpuyuqkuna, usurashpa shuyakuykarqanllapa, chay pusupi yaku kuyunangaman. ⁴ Chaqa Dyuspa suq anjilninmi tyimpun tyimpun shamushpa, chay pusupi kaq yakuta kuyuchi. Chaymi mayqan qeshyaq chay pusuman puntata yaykuqqa chay qeshyayninmanda kach'akarqan, ima laya nanayniyuq kashpapis. ⁵ Suq runa chay pusupa manyambi kaqmi 38 watas tukuyta qeshyaqla karqan. ⁶ Jisusqam chay runata usuraykaqta rikashpaqa, yach'arqan achka watakunata qeshyaqla kashqanda. Chaymi tapurqan:

—¿Munangichu kach'akayta? nishpa.

⁷ Chaymi chay qeshyaqqa nirqan:

—Taytitu, manam pipis kanchu kay yakuman yaykuchiwanambaq kuyushqan urasqa. Chaymi kada kuyuptin, ñakanaykaman, suqkuna binsiwashpa, das yaykun yakumanqa, nishpa.

⁸ Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—Atarishpa, paraykita tandashpa, apashpa, puriyna, nishpa.

⁹ Chaymi chayta niptinlla, chay runaga qeshyayninmanda kach'akashpa, paranda tandashpa, apashpa, rirqanna. Piru chay kach'akachishqan diyaqam samana diya karqan. ¹⁰ Chaymi isrraylinukunapa wakin kamachikuqninga chay runa kach'akashqata anyarqanllapa:

—Kananqam samana diya. Manam allichu paraykita apanaykiqa, nishpa.

¹¹ Chaymi chay runaga nirqan:

—Kach'akachiwaq kikinmi kamachiwashqa: “Paraykita tandashpa puriyna”, nishpa.

¹² Chaymi chay anyaqkunaga tapurqanllapa:

—¿Pitaq kamachishushqa, paraykita tandashpa rinaykiqa? nishpa.

¹³ Piru chay runaqam mana yach'arqanchu: Pim kach'akachiwashqa, nishpaqa. Chaqa Jisusqam chay achka runakunamanda das akrakashpa, suq lugarmanna rishqa karqan. ¹⁴ Chaymandaqam Jisusqa chay kach'akachishqan runata Dyuspa adurana wasimbi tarishpa, nirqan:

—Allita uyaway, kaykish kach'akashqana kangi. Piru uchakunataqa amana rurariychu, ama masta ñakanaykipaq, nishpa.

¹⁵ Chayshina Jisusta rigqishpaqam, chay runaga chay kamachikuqkunaman rishpa, nirqan:

—Jisusmi chay kach'akachiwaqqa kashqa, nishpa.

¹⁶ Chaymi Jisus chayshina samana diyapi rurashqanrayku, chay kamachikuqkunaga ancha kuntrashpa, yuyarqanllapana wanchiyta. ¹⁷ Piru Jisusqam paykunataqa nirqan:

—Taytay Dyusmi kanangaman tukuy imata kwidaykan. Chayshinam trabajaykan. Chayraykum noqapis runakunata kwidashpa, kach'akachishpa trabajaykani, nishpa.

¹⁸ Chayta niptinqam, chay kamachikuq isrraylinukunaga ashwamba munarqanllapa wanchiyta. Chaqa Jisusqa paykunapa liyninda mana kasushpam, samana diyapi trabajarqan. Kayshinapismi nirqan: “Dyusmi Taytay”, nishpa. Chaymi paykunaga yuyarqan: Yanqam Dyus tukuykan, nishpa.

Dyuspa Churinmi ancha pudirniyuq

¹⁹ Chaymandaqam Jisusqa chay kuntraqkunata nirqan:

—Alliptam niykillaqa, noqa Dyuspa Churin kashpam, mana nimatapis noqa munashqaytaqa ruranchu. Ashwanmi Taytay rurashqanda rikashpa, chay layatalla noqapis

runani. ²⁰ Taytayqam kuyawan. Chaymi tukuy ima rurashqangunata rikachiwan. Piru mas ispanyaypaq kusaskunatam rin rikachiwaq. Chay rikachiwashqanda ruraptiyqam, qamkunaga ancha ringillapa ispantaq. ²¹ Chaqa Taytayqam wafuqkunata kawsachin. Chayshinallam noqapis munashpa, mayqandapis atini kawsachiyta. ²² Taytay Dyusqam mana pitapis jushganchu. Payqam noqata numbrawashqa juyis kanaypaq, yumbayta jushganaypaq. ²³ Chayshinam numbrawashqa, runakuna alabawanambaq, payta alabashqanshina. Piru mayqan runa mana baliqpaq riqsiwashpaqam, chay kach'amuwaq Tayta Dyustapis mana baliqpaq riqsiykan.

²⁴ 'Alliptam niykillapa, mayqan runa nishqayta kasuwashpa, kach'amuwaq Taytaypi yuyakushpaqam, tukuy tyimpu rin kawsaq. Payqam manana sintinsyaduchu rin kaq, kastigadu kanambaqqa. Ashwanmi payqa wafunambaq kashqanmanda pasashqana suq laya bidaman, tukuy tyimpu kawsanambaq. ²⁵ Alliptam niykillapa, Dyusta mana kasuqkunagaq wafushqa layashina. Piru kay tyimpumandapacham chay wafushqa layakunaga noqa Dyuspa Churinda rinllapa uyawaq. Uyawashpa kasuwaqkunallam tukuy tyimpu rinllapa kawsaq. ²⁶ Chaqa Tayta Dyus kikinmi yumbay kawsaqkunata kawsachin. Chayshinallam noqa Churindapis pudirninda qowashqa, kawsachikunaypaq. ²⁷ Dyusmanda Shamuq Runam kani. Chaymi payqa juyispaq numbrawashqa, runakunata jushganaypaq. ²⁸ Piru kayta uyashpaq, ama yuyayllapachu: ¿Imashinaraq kanqa? nishpaqa. Chaqa suq diyam rin ch'ayamuq, wafuqkuna busniyta uyashpa ²⁹ kawsamunanllapa. Kanan allita ruraqkunagaq rin kawsamuq, tukuy tyimpu kawsanambaqllapa. Piru chay mana allita ruraqkunagaq rinllapa kawsamuq, kastigadu kanambaqllapa.

Kaykunam Jisuspaq yach'achiwanchiq

³⁰ 'Noqagam sapalitayqa mana nimatapis atinichu rurayta. Ashwan Taytay Dyus niwashqanshinallam jushgakuni. Chaqa chay Taytay kach'amuwaq munashqanshinallam tukuy imata rurani; manam noqa munashqaytaqa. Chaymi ancha kabalta justisyata rurani. ³¹ Manam noqapa faburniytachu rimani. Noqalla faburniyta rimaptiyqach'i, mana balinmanchu. ³² Piru suq tistigupismi faburniytaqa riman. Kanan allitam yach'ani chay tistugupaqa. Payqam noqapaqaq allip kaqtalla riman, nishpa. (Chaqa chay tistigupam Taytay Dyus.) ³³ Kanan qamkunagaq suqkunata kach'arqaykillapa, Jwan Shutichikuqta tapuq. Chaymi paypis allip kaqta noqapaq rimarqan. Manam llul-lakurqanchu. ³⁴ Piru noqagam mana nisitanichu, runakuna faburniyta rimanambaqqa. Qamkunallam chayshinaqa yuyangillapa. Chaymi chay Jwan Shutichikuq nishqanda niykillapa, noqapi kriyiptiki, washashunayllapa. ³⁵ Chay Jwan Shutichikuqgam Dyuspaq allip kaqta yach'achishushpa, qamkunapaqaq suq michashina karqan. Chaymi paymanda yach'akushpaqa, qamkunagaq suq tyimpitupaq kushikushpa kawsarqaykillapa.

³⁶ 'Chayshina Jwan noqapaq yach'achikuptinmi, atingillapa yach'ayta: Pim Jisukristu, nishpa. Piru Taytay Dyus yanapawaptin tukuy ima munashqanda ruranaypaqgam, mas allita atingillapa yach'ayta: Tayta Dyusmi Jisusta kach'amushqa, nishpa. ³⁷ Chaqa Taytanchiq Dyuspismi kach'amuwashpa, noqapaq rimashqa. Piru qamkunagaq chay rimashqandaqa mana uyashqallapachu kang'i, ni payta rikashqallapachu kang'i. ³⁸ Kanan pay kach'amuwaptinmi, qamkunagaq noqapiqa mana kriyirqaykillapachu. Chaymi Dyus nishqandaqa mana kasushqallapachu kang'i. ³⁹ Qamkunagaq Dyuspa Santu Librunmandaga ancha allita yach'akungillapa, yuyashpa: Chayta yach'akushpa, tukuy tyimpu rinchiq kawsaq, nishpa. Kanan chay Santu Libruta liyishpam, ringillapa yach'akuq noqapaqa. ⁴⁰ Piru qamkunagaq mana munangillapachu noqaman shamuyta, tukuy tyimpu kawsanaykillapaqa.

⁴¹ 'Manam munanichu, qamkuna alabawanayki. ⁴² Chaqa noqagam qamkunataqa riqsiykillapa: Dyustagam mana kuyangillapachu, nishpa. ⁴³ Noqagam, Taytay kach'amuwaptin, paypa rrimplasun shamushqa kani. Piru qamkunagaq mana kasuwangillapachu. Piru suq runa shamushpa, pay munashqandalla yach'achishuptingam, das kasungillapa. ⁴⁴ Kanan qamkunapura ancha alabanakungi. Piru manam munangillapachu sapalan Tayta Dyus alabashunanga. Chayshina kashpaqa, ¿imashinataq ringillapa kriyiwapaqa? ⁴⁵ Kayta yach'ayllapa: Awnki qamkuna fyirusyawaptikiqam, mana rinichu shimbishuq Taytaypiqa. Ashwanmi Muysis rin shimbishuqllapa: "Ancha malutam rurashqa kang'i", nishpa. Piru qamkunagaq Muysispi ancha yuyakungillapa: Paymi rin yanapawaq, nishpa. ⁴⁶ Chaymi Muysis iskibrishqanda allipta kriyishpaqa, noqatapis kriyiwangimanllapa. Chaqa paymi noqapaqaq kayshina iskibrirqan: "Dyusmi Washadurninchiqta rin kach'amuq", nishpa. ⁴⁷ Piru Muysis librungunapi iskibrishqanda mana kriyishpaqam, ¿imashinataq nishushqaytaqa ringillapa kriyiwapaq? nishpa.

6

Jisusmi 5.000 runakunata qararqan

(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Lk 9.10-17)

¹ Jisusqam chayshina yach'achikushpa, ushyashpaqa, noqaykunawan rirqan chay ancha atun qoch'a Galiliyapa suq ladu chimbannan. Chay atun qoch'a Galiliyallam Tibiryaspis shutiq. ² Chay rishqanmanmi ancha achka runakuna, warmikuna ikinda rirqanllapa. Chaqa Jisukristu qeshyaqkunata kach'akachiptinmi, paykunaga rikashqallapa karqan. ³ Chayshina Jisusta sigiptinllapam, payqa noqaykuna yach'akuqninwan rirqayllapa suq filaman. Chay filapim tiyarqayllapa samaq. ⁴ Chay diyakunapiqam noqaykuna isrraylinukunapa Paskwa fyistayllapa ch'ayamuykarqanna. ⁵ Kanan Jisusqam rridurninman chapakushpa, rikarqan chay achka runakuna, warmikuna payman shamushqanda. Chaymi Filipita tapurqan:

—¿Maymandam atinchiq tandata randiyta, yumbay kaypi kaqkunata qarananchiqqa? nishpa.

⁶ Chayshinaqam nirqan, Filipita mallipananrayku. Piru Jisusqam yach'arqanna: Noqam rini qaraq, nishpa. ⁷ Chayshina tapuptinmi, Filipiqa Jisusta nirqan:

—Ni 200 dinaryukunawan ancha achka tandata randiptinchiqpis, mana aypanmanchu ni ashrita ashrita qarananchiq yumbay kaypi kaqkunata, nishpa.

⁸ Chay Simun Pidrupa masan Andrispismi Jisuspa suq apustulnin karqan. Paymi kayshina nirqan:

⁹ —Kaypim suq wambra sibadamanda sinku tanditayuyq, ishkay piskadituyuyq. Piru ¿chaysitullaqa aykamir aypanqa kaypi yumbay kaqkunapaqqa? nishpa.

¹⁰ Chaymi Jisusqa noqaykuna yach'akuqninda kayshina niwarqanllapa:

—Yumbay kaykunata tiyachiylapa, nishpa.

Chay lugarpiqam ancha qewa karqan. Chaymi yumbay chay runakuna, warmikuna, wambrakunaga chay qewakunapi tiyarqanllapa. Paykunagam 5.000ch'i ullqokunalla karqan. ¹¹ Chaymandaqam Jisusqa chay wambra panditangunata piskashpa, Dyusman pagikushpa, noqaykuna yach'akuqninda qowarqanllapa, noqaykunana chaypi yumbay kaqkunata qonaypaqllapa. Chayshina rurashpam, chay ishkay piskaditutapis qowarqanllapa, chaypi yumbay kaqkunata qorinayllapa. ¹² Chaymi yumbay mikushpa undaptinllapaqa, noqaykunata niwarqanllapa:

—Subrashqan pidasukunata tandayllapa, ama nimapis qesachakanambaq, nishpa.

¹³ Chaymi noqaykunaga chay sinku tanditakunamanda subrashqan pidasukunata tandashpaqa, dusi kanastas tukuyta undachirqayllapa. ¹⁴ Chayraykum chaypi kaqkunaga Jisukristu chay milagru rurashqanda rikashpaqa, nirqanllapa:

—Machu unay tyimpukunapi Tayta Dyus ufrisirqan kach'amuyta suq ancha pudirniyuyq rimaqta kay munduman. Allibraq kay Jisusqa chay ancha pudirniyuyq rimaq, nishpa.

¹⁵ Piru Jisusqam kwintata qokarqan: Kay runakunam piskawashpa, amalas rinllapa numbrawaq gubyrnambaq, nishpa. Chaymi paykunamanda akrakashpa, suq lumapa sawanman rirqan, chaypi sapalan kanambaq.

Jisusmi yakupa sawanda ch'akip rirqan

(Mt 14.22-27; Mk 6.45-52)

¹⁶ Amsayaykaptinnam noqaykuna yach'akuqninga chay Galiliya Atun Qoch'aman urangumurqayllapa. ¹⁷ Chaymi chay atun qoch'aman ch'ayashpaqa, yakupi puriq barkupi riykarqayllapa Kapirawun llaqtaman. [*Nuta: Chay Kapirawunqam chay atun qoch'apa suq ladu chimbambi karqan.*] Chay riykashqayllapa urasqam tutana karqan. Piru Jisusqam manaraq noqaykunamanqa shamushqachu karqan. ¹⁸ Chayshina riykaptiyllapam, ancha jwirtita wayrargan. Chaymi chay atun qoch'api yakuqa waqman, kayman maqchikarqan. ¹⁹ Chaymi chay barkupa kumsanan palangunawan sinku ichu sayis kilumitrustana rishqallapa karqay. Chayshina chay atun qoch'apa ch'awpimbi kashpaqam, Jisusta rikarqayllapa, chay yakupa sawanda purishpa, noqaykunaman ch'ayaykaqtana. Chaymi noqaykunaga ancha mancharqayllapa. ²⁰ Piru Jisusqam niwarqanllapa:

—¡Amar manchayllapachu; noqam kani! nishpa.

²¹ Chaymi noqaykunaga kushikushpa, Jisusta nirqayllapa:

—Kay barkuman shamuy, nishpa.

Chaymandaqam dasituna ch'ayarqayllapa chay chimba Kapirawunmanqa.

Achka runakunam Jisusta maskarqanllapa

²² Chaymi qayandinga chay ancha achka runakuna, warmikuna chay suq chimbapi kidarqanllapa. Jisusta maskashpa, yuyarqanllapa: Chishiqam suq barkulla kayp-iqa kargan. Chay barkupiqam Jisuspa yach'akuqningunalla rirqan. Piru Jisusqam mana rirqanchu, nishpa. ²³ Chay tutamandam Tibiryas llaqtamanda wakin barkukuna ch'ayarqan chay 5.000 runakuna mikushqan lugarpa ladunman. Chaypiqam Jisukristu Dyusta pagikushpa, paykunata qarashqa kargan. ²⁴ Chaymi chay chimbapi mana tari-washpa ni Jisusta ni noqaykunata, achka runa, warmikunaqa Jisusta maskashpa, chay barkukunapina shamurqanllapa Kapirnewun llaqtamanna.

Jisusmi mikunashina kawsachiwanchiqllapa

²⁵ Chay maskawaqkunagam chay chimba Kapirnewunman ch'ayamushpaqa, chaypi Jisusta tarirqanllapa. Chaymi kayshina tapurqanllapa:

—Yach'achikuq Taytitu, ¿ima urastaq kaymanqa ch'ayamurqayki? nishpa.

²⁶ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Alliptam niykillapa, qamkunagam sigiwangillapa; piru manam intyindingichu chay milagrukuna rushaqaytaqa. Ashwanmi tandata unda mikushpa sigiwangillapa. ²⁷ Amar trabajayllapachu ushyakaq mikunapaqllapa. Ashwan trabajayllapaqa tukuy tyimpu kawsachikuq mikunapaq. Chay kawsachikuq mikunatam noqa Dyusmanda Shamuq Runaqa rini qoshuqllapa. Chaga Taytanchiq Dyusqam yanapawan, milagrukunata ru-ranay, yumbayniki yach'anaykillapa: Jisusmi Tayta Dyusmanda shamushqa, nishpa.

²⁸ Chayshina niptinmi, paykunaqa tapurqanllapa:

—¿Imatam atinillapa rurayta, Dyus munashqanda ruranayllapaqa? nishpa.

²⁹ Chayshina taputinllapaqam, Jisusqa nirqan:

—Tayta Dyusmi kach'amuwashqa, qamkunaman shamunaypaq. Chaymi munan no-qapi kriyinaqkillapa, nishpa.

³⁰ Chayshina niptinmi, paykunaqa tapurqanllapa:

—¿Ima laya milagrutam atingi rurayta, chayta rikashpa, qambi kriyinaqllapaqa? ¿Mayá, imatam ringi ruraq? ³¹ Chaga unay agwilunchiqkunam chuncha lugarkunapi Dyus kach'amushqan manaya mikunata mikurqanllapa. Chay mikunapaqmi Dyuspa Santu Li-brumbiqa kayshina nin: “Taytanchiq Dyusmi syilumanda tandata paykunata qararqan”, nishpa.*

³² Chaymi Jisusqa nirqan:

—Alliptam niykillapa, Muysisqam mana qorqanchu agwilunchiqkunata syilumanda shamuq tandataqa. Ashwanmi Taytay Dyusqa paykunata qararqan. Kananmi payqa munan qoshuyta syilumanda shamuq allip kaq tandata. ³³ Syilumanda chay kawsachikuq tандаqam suq runa. Chaga payqam syilumanda shamushpa, yumbay runakunata tukuy tyimpupaq atin kawsachiyta, nishpa.

³⁴ Chayshina niptinqam, paykunaqa nirqanllapa:

—Chay laya tandataqar tukuy diya qowayllapa, nishpa.

³⁵ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Noqam kani chay kawsachikuq tandata. Chaymi noqapi kriyiqqa mana nunka rinchu mallaqnaq shunqombiqa. Kanan noqapi yuyakuqqam manana nima tyimpu rinchu yakunaqpis shunqombiqa. ³⁶ Piru nishushqayshina, qamkunagam rikawashpapis, mana kriyingillapachu noqapiqa. ³⁷ Piru Taytay qowashqan runakuna, warmikunaqam noqapi yuyakunllapa. Chaymi mana pitapis disprisyashpachu, noqapi yumbay yuyakuqkunata shumaqta rini ch'ayachiq. ³⁸ Chaga noqagam syilumanda shamushqa kani, Taytay mu-nashqanda ruranaypaq; manam noqa munashqaytachu. ³⁹ Tayta Dyus kach'amuwaqmi munan chay qowashqan runakunata allita kwidanaypaq, ama ni suqnin chinganambaq. Ashwanmi munan jwisyu diyapi kawsachinaypaq, tukuy tyimpu kawsananllapa. ⁴⁰ Chaga Taytay kach'amuwaqmi munan mayqambis noqapi yuyakuqtaqa washashpa, tukuy ty-impu kawsachinaypaq. Chaymi noqaga paykunata rini kawsachimuq jwisyu diyapi, nishpa.

⁴¹ Jisukristu yach'achikuptin: “Noqam syilumanda shamuq tандаq kani” niptinqam, achka isrraylinukuna piñakushpa, kayshina rimatikurqanllapa:

⁴² —Kay Jisusqam Jusipa churin. Taytanda mamandaqam rigsinchiq, ¿manachu? Chayshinaqa ¿imaraykum nin: “Syilumandam shamushqa kani”, nishpaqa?

⁴³ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Ama chayshinaqa rimatikuylapachu. ⁴⁴ Manam pipis atinchu pay kikinlla no-qapi yuyakuytaqa. Ashwan Taytay kach'amuwaqmi yanapan runakunata, noqapi kriyinanllapa. Kanan noqapi kriyiqtaqam chay jwisyu diyapiqa rini kawsachiq. ⁴⁵ Dyuspaq rimaqkunapa librunanapiqam kayshina nin: “Dyusqam yumbayta rin

* 6:31 Éxodo 16.4; Salmo 78.24-25

yach'achiq", nishpa.* Chaymi Taytanchiq Dyusta yumbay uyaqkuna, paymanda yumbay yach'akuqkunaqa noqapi yuyakunllapa.

⁴⁶ Manam pipis Tayta Dyustaqa rikashqachu. Noqa paymanda shamuqllam paytaqa rikashqa kani. ⁴⁷ Chaymi allipta niykillapa, noqapi yuyakuqqam mushuq bidayuqna, tukuy tyimpupaq kawsanambaq. ⁴⁸ Chaqa noqam kawsachikuq tandaqa kani. ⁴⁹ Chay unay agwilunchiqkunaqam chuncha lugarkunapi mikurqanllapa Dyus kach'amushqan manaya mikunata. Chayshina mikushpapismi, tukuy tyimpupaq mana kawsarqanllapachu. Ashwanmi wañurqanllapa. ⁵⁰ Piru syilumanda shamuy tandaqam suq laya. Chaymi kay laya tandata mikuqkunaqa mana wañunqallapachu. ⁵¹ Kanan noqam kani chay syilumanda shamushqa kawsachikuq tandaqa. Chaymi mayqan kay tandata mikuqqa tukuy tyimpu rin kawsaq. Kay kwirpuymi chay kawsachikuq tandaqa. Chaymi noqa rini wañuq, runakunata, warmikunata washanaypaq, tukuy tyimpu kawsananllapaqa, nishpa.

⁵² Chay isrraylinukunaqam chayta uyashpaqa, piñakushpa, suqnin suqnin kayshina parlarqanllapa:

—Kay runaqa ñimashinam kwirpundaqa qarawashunllapa? nishpa.

⁵³ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Alliptam niykillapa, kay kwirpuyta mana mikuptikillapa, yawarniyta mana upyap-tikillapaqam, maychikapis mana ringillapachu kawsaq tukuy tyimpupaqqa. ⁵⁴ Piru kwirpuyta mikuq, yawarniyta upyaqam mushuq bidata ch'askin, tukuy tyimpupaq kawsanambaq. Chay mikuqtaqam noqaqa jwisu diyapi rini kawsachiq. ⁵⁵ Chaqa kwirpuyqam allip mikuna; yawarniyqam allip upyana. ⁵⁶ Chaymi kwirpuyta mikushpa, yawarniyta upyashpa noqapi yuyakuqqa noqawan kawsan. Noqapismi paywan kawsani. ⁵⁷ Chaqa Taytanchiq Dyusmi kawsan. Paymi kach'amuwashpa, noqatapis kawsachi-wan. Chayshinallam kwirpuyta mikuqtapis noqa rini kawsachiq. ⁵⁸ Kay kwirpuymi chay tanda syilumanda shamuyqa. Allita yach'ayllapa: Chay unay agwilunchiqkuna Dyus kach'amushqan manaya mikunata mikushpapismi, mana kawsarqanllapachu tukuy tyimpupaqqa. Ashwanmi yumbay wañurqanllapa. Piru kanan kay qoshushqay tandata mikuqkunaqam tukuy tyimpupaqna rinllapa kawsaq, nishpa.

⁵⁹ Jisusqam chayshina yach'achikurqan Kapirawun llaqtapa sinaguga wasimbi.

Jisusqam yach'achikurqan, tukuy tyimpu kawsananchiqllapa

⁶⁰ Chayshina Jisus yach'achikuptinmi, payta achka sigiqkunaqa suqnin suqnin kayshina parlarqanllapa:

—Manam ni ashlita gustawanchu kay yach'achikushqanqa. Mayá, ñipiraq chay layaku-nataqa atinman kasuytaqa? nishpa.

⁶¹ Piru chayshina uyaritap parlaptinllapapismi, Jisusqa allita yach'arqan. Chaymi chay rimaqkunataqa kayshina tapurqan:

—¿Chay nishushqaypaqchu piñakungillapa? ⁶² Noqaqam Dyusmanda Shamuy Runa kani. Chaymi syiluman kutiripti, rikawashpaqa, ñimataq yuyangimanllapa? ⁶³ Dyuspa Santu Ispiritunllam yumbanda kawsachin. Piru runakunallaqam mana nimatapis atinchu kawsachikuytaqa. Chaymi Dyuspaq yach'achiykillapa, chay nishushqayta kriyiptikillapa, Dyuspa Santu Ispiritun qamkunaman shamushpa, tukuy tyimpupaq kawsachishunanllapa. ⁶⁴ Piru wakinnikiqam noqapiqa manaraq kriyingillapachu, nishpa.

Chaqa qallarishqan diyamandapacham Jisusqa yach'arqanna: Mayqan runakunam noqapiqa mana rinllapachu kriyiq. Paykunamanda suqninmi noqataqa rin intrigakuwaq, nishpa. ⁶⁵ Chaymandaqam nirgambis:

—Chayraykum nishushqallapa kani: “Manam pipis pay kikinllaqa atinchu noqapiqa kriyiyta. Ashwanmi Taytay Dyus animachiptin, noqapi atin kriyiytaqa”, nishpa.

⁶⁶ Chaymi chay diyamandapacha paywan achka puriqkunaqa, yach'achikushqanda mana gustashpachu, paymanda akrakashpa, manana purirqanllapachu paywanqa.

⁶⁷ Chaymi noqaykunata dusi yach'akuqninda tapuwarqanllapa:

—¿Qamkunapischu noqamanda munangillapa akrakayta? nishpa.

⁶⁸ Chaymi Simun Pidruqa nirqan:

—Taytitu, qamanda akrakashpaqa, ñipimannamiri rishaqllapa? Chaqa qamllam yach'achiwangi, suq bidapi tukuy tyimpu kawsanayllapa. ⁶⁹ Kay noqaykunaqam qambi yuyakushqallapa kani. Chaqa yach'anillapam: Qam Dyus Akrashqan Washadurqa kangi. Tayta Dyuspa Churinmi kangi, nishpa.

⁷⁰ Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Qamkuna dusitami akrashushqallapa kani. Piru suqnikiqam dyablupaq tikrakashqa kangi, nishpa.

* 6:45 Isaías 54.13

⁷¹ Chayshinaqam Jisusqa nirqan Judas Iskaryutipaq. Chay Judaspa taytanqam Simun shutirgan. [Nuta: Piru manam Simun Pidrichu karqanqa.] Chay Judasmi noqaykunamanda suqniy kashpapis, Jisusta intrigakunambaq karqan.

7

Jisuspa masangunam mana kriyirqanllapachu paypiqa

¹ Chaymandaqam Jisusqa prubinsya Galiliyapa llaqtangunapilla puriykarqan. Mananam munarqanchu prubinsya Judiyapi puriytaqa. Chaqa Judiyapiqam isrraylinukunapa kamachikuqninguna ancha munarqanllapa Jisusta wanchiyta. ² Piru chay diyakunaqam arkacha wasikuna fyista sirkana karqan. Chaymi chay fyista ch'ayamuykaptinqa, ³ Jisuspa masangunaga payta yanqa nirqanllapa:

—Kay prubinsya Galiliyamandaqa prubinsya Judiyaman riy, milagrukunata ruraptiki, waqpi qambi kriyiqkunapis chayta rikananllapa. ⁴ Chaqa mas famayuq munashpa kaytaqam, mana balinchu kay kasiriyukunapi pakakushpa, milagrukunata ruranaykiqa. Ashwanri Jirusalinman riy, yumbay runakunapa ñawpambi chay milagrukunata ruranayki, nishpa.

⁵ Chayshinaqam burlashpa nirqanllapa. Chaqa manam ni masangunapis Jisuspiqa kriyirqanllapachu. ⁶ Chaymi Jisusqa masangunata nirqan:

—Tayta Dyus siñalashqan tyimpuyqam manaraq ch'ayamushqachu. Piru qamkunaqam ima diyapis atingillapa riyta. ⁷ Chaqa Dyusta mana kasuqkunaqam qamkunataqa mana ch'iqnishungillapachu. Piru noqataqam ch'iqniwanllapa, mana alli rurashqangunapaq niptiy. ⁸ Chayri qamkunalla riyllapa waq fyistamanqa. Manaraqmi Dyus siñalashqan tyimpuyqa ch'ayamushqachu. Chaymi manaraq rinichu riq chay fyistamanqa.

⁹ Chayshina masangunata nishpaqam, payqa chay prubinsya Galiliyapilla kidarqan.

Jisusmi rirqan arkacha wasikuna fyistaman

¹⁰ Chay masanguna chay fyistaman riptinqam, Jisuspi uyarapllana (uyarallana) Jirusalinmanga rirqan. ¹¹ Chaymi chay kuntraq isrraylinukunaqa Jisusta mana tarishpachu, chay fyistapiqa ancha maskarqanllapa:

—¿Maypiraq chay runaga? nishpa.

¹² Kanan achka runakunaqam Jisuspaqqa uyaraplla (uyaralla) parlaqllapa. Wakinqam niqllapa:

—Jisusqam ancha allin runa, nishpa.

Piru wakinqam niqllapa:

—Chay runaqam mana allinchu. Chaqa llaqta masinchikqkunatam ingañaykan, nishpa.

¹³ Piru Jisuspaq parlaqkunaqam, chay kamachikuqkunata manchashpa, mana nimatapis parlarqanllapachu suqkunapa ñawpambiq.

¹⁴ Kanan ch'awpi fyistapina kaptinllapaqam, Jisusqa Dyuspa adurana wasinman rishpa, chaypi yach'achikurgan. ¹⁵ Chaymi chay kamachikuqkunaqa Jisusta uyashpaqa, ispan-tashqata kayshina nirqanllapa:

—Kay runaqam mana ni suq yach'achikuqwan istudyashqachu. ¿Imashinataq ancha yach'ayniyuqqa? nishpa.

¹⁶ Jisusqam paykunata nirqan:

—Kach'amuwaq niwashqandallam yach'achikuni; manam noqa yuyashqaytachu.

¹⁷ Chaymi mayqan runa Dyus munashqanda ruraqqa kay nishqaypaqqa atin yach'ayta: ¿Jisusqam Tayta Dyus munashqanda yach'achikuykan ichu pay munashqandalla yach'achikuykan? nishpa. ¹⁸ Chaqa mayqan runa munashqandalla rimaqqam runa masin alabanarraykulla yach'achikun. Piru Taytaymi noqataqa kach'amuwashqa, allip kaqtalla yach'achikunay. Chaymi ancha munani Taytay Dyusta yumban alabananllapa.

¹⁹ ¿Manachu Muysisqa Dyuspa liyningunata chay unay agwilunchiqkunata qorqan? Piru qamkunaqam mana munangillapachu kasuyta. ¿Imaraykutaq munangillapa wanchiwaytaqa? nishpa.

²⁰ Chaymi chay achka uyaqkunaqa tapurqanllapa:

—¿Pim munan wanchishuytaqa? Dyablum lukuyachishushqa, chayshina rimanaykiqa, nishpa.

²¹ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Samana diyapi suq byinda ruraptiyqam, qamkunaqa ispantashpa, piñakungillapa. ²²⁻²³ Piru kay kumparasyumbi yuyashunllapa: Chaypunta agwilunchiqkunam kwirpumbi chay siñalta rurarqanllapa. Chaymandaqam Muysispi liynimbi nirqan, kwirpunchiqpi chay siñalta rurananchiqllapa. Chaymi chay kustumbrita kumplinaykillapa, samana diyapi ullqo wambraykita aychanda kuchushpa, siñalashpaqa, qamkunapis trabajaykangillapa. Chayshina qamkuna trabajashpaqa, ¿imapaqmi piñakungillapa,

suq runata nanayninmanda kach'akachiptiy samana diyapiqa? ²⁴ Manaraq allita yach'ashpaqa, ama dasqa jusgayllapachu. Ashwan allita yach'ashpa, jusgayllapa: ¿Allichu chay rurashqanqa ichu mana? nishpa.

¿Jisuschu Dyus Akrashqan Washadur?

²⁵ Chayshina Jisus niptinmi, wakin jirusalinirukunaqa kayshina parlarqanllapa:

—¿Manachuraq maskaykanllapa kay runata wanchinanllapa? ²⁶ Rikayllapa, yumbaypa ñawpambim rimaykan. Manam pipis nimata ninchu. ¿Awturidarkunachuraq yach'anllapa: Allibmi kay Jisusqa Dyus Akrashqan Washadur, nishpa? ²⁷ Piru Jisuspaqqam yach'anchiq: Nasaritmandam shamushqa, nishpa. Piru chay Washadur shamuptinqam, mana pipis yach'anqachu: Maymandam payqa shamun, nishpaqa.

²⁸ Jisusqam chayta yach'ashpa, Dyuspa adurana wasimba patyumbi yach'achikuykashpa, kayshina jwirtita nirqan:

—Qamkunaqam yuyangillapa: Jisustaqam riqsinchiq. Yach'anchiqmi maymanda shamushqa, nishpa. Piru manam alliptaqa yach'angillapachu. Manam ni riqsingillapachu chay kach'amuwaqtaqa. Chaqa gustuymandaqam mana shamushqachu kani. Ashwanmi suq allip kaqta rimaq kach'amuwashqa. ²⁹ Chay kach'amuwaqtaqam noqaqa allita riqsini. Chaqa paymandam shamushqa kani, nishpa.

³⁰ Chayshina niptinmi, Jisustaq munarqanllapa prisuyta. Piru manaraqmi wanchinanllapa urasqa ch'ayamushqachu karqan. Chaymi mana pipis almitikarqanchu prisuytaqa.

³¹ Kanan achka runakunam paypi yuyakushpa, kayshina nirqanllapa:

—Manam pipis atinmanchu rurayta kay Jisus rurashqan milagrukunataqa. Chaymi yach'anchiq: Jisukristum Dyus Akrashqan Washadurqa, nishpa.

Farisiyukunam suldadukunata kach'arqan, Jisusta prisunambaqllapa

³² Chay runakuna uyarpalla (uyaralla) Jisuspaq chayshina parlaptinmi, farisiyu duktrinayukunaqa uyarkan. Chaymi kamachikuq isrraylinu kurakuna chay farisiyukunawan Dyuspa adurana wasimba suldadungunata kach'arqanllapa, Jisusta prisushpa apamunanllapa.

³³ Chaymi Jisusqa payta uyaqkunata nirqan:

—Ashla tyimpullanam qamkunawanqa rini kaq. Chaymandaqam chay kach'amuwaqmanna rini kutiriq. ³⁴ Chaymi qamkunaqa ringillapa maskawaq. Lukismi manana ringillapachu тариwaq. Chaqa waqman riptiyqam, mana ringillapachu atiq ikiyta riytaqa, nishpa.

³⁵ Chaymi isrraylinukunapa kamachikuqninguna paykunapura kayshina parlarqanllapa:

—¿Maytanash kay runaqa ringa, ama tarinanchiqllapaqa? ¿Akasuchu rin riq chay shikwa shikwa tiyashqan isrraylinukunaman? Chaqa paykunaqam suq nasyungunapi mana isrraylinu kaqkunawan tiyanllapa. ¿Chayshinaqachu ringa, chay furastirukunata yach'achiq?

³⁶ ¿Imam munan niyta kay niwashqanchiqqa: “Maskawashpapismi, mana ringillapachu тариwaq. May kashqaymanqam mana ringillapachu atiq shamuytaqa”, nishpa?

Dyuspa Santu Ispiritunmi yakushina yanapawanchiq kawsananchiq

³⁷ Chay fyista ushyakanan diyaqam mas baliq diya karqan. Chay diyaqam Jisusqa shayashpa, ancha jwirtita nirqan:

—Mayqan yakunaqqa noqaman shamunga upyachinaypaq. ³⁸ Chaqa Dyuspa Santu Librumbim kayshina nin: “Noqapi kriyiqkunapa shunqonmandaqam kawsachikuq yaku rin llugshiq”, nishpa.

³⁹ Jisusqam chayshina yach'achikurqan, intyindinanllapa: Jisuspi kriyiqkunam Dyuspa Santu Ispiritunda rinllapa ch'askiq, nishpa. Chaqa chay diyakunapiqam Jisus manaraq syilunan rishqachu karqan, waqpi llipyanambaq. Chaymi Dyuspa Santu Ispiritunqa paykunamanda manaraq shamushqachu karqan.

Jisustam wakin sawacharqan; wakinnataqmi kuntrarqan

⁴⁰ Chay achka runakunamanda wakinqam Jisusta chayshina niqta uyashpa, nirqanllapa:

—Allibraq kay runaqa Dyuspaq chay shamunambaq rimaq, nishpa.

⁴¹ Wakinqam nirqanllapa:

—Kayqam Dyus Akrashqan Washadur, nishpa.

Piru wakinnataqmi nirqanllapa:

—Dyus Akrashqan Washadurqam mana atinchu kayta chay prubinsya Galiliyaman-daq. ⁴² Chaqa Dyuspa Santu Librumbiqam nin: “Chay Washadurqam chay unay gubyirnu Dabidpa karu willkan rin kaq. Chaymi chay Dabidpa kikin Bilin llaqtambi rin nasiq”,

nishpa. [Nuta: Paykunaqam mana yach'arqanllapachu: Jisusmi Bilin llaqtambim nasirqan, nishpa.]

⁴³ Chaymi chay wakin runakunaqa Jisuspaqqa suq layata yuyarqanllapa. Suqkunataqmi suq layata yuyarqanllapa. ⁴⁴ Wakingam munarqanllapa prisuyta. Piru manam ni pipis prisurqanchu.

Kamachikuq isrraylinukunaqam mana kriyirqanllapachu Jisuspiqa

⁴⁵ Chay suldadu riqkunaqam mana prisushpachu, kutirqanllapa isrraylinu kurakunapa chay kamachikuqningunaman, chay farisiyukunaman. Chaymi paykunaqa chay suldadukunata tapurqanllapa:

—¿Imaraykutaq qamkunaqa mana apamurqaykichu Jisustaqa? nishpa.

⁴⁶ Chaymi chay suldadukunaqa nirqan:

—¡Manam ni mayqan runapis chay runashinaqa rimashqachu! nishpa.

⁴⁷ Chaymi farisiyukunaqa chay suldadungunata nirqanllapa:

—¿Ima, qamkunapischu dijakarqaykillapa ingañashunambaq? ⁴⁸ Allita yuyayllapa, noqaykunamandaqam mana ni suq kamachikuq, ni suq farisiyu chay runapiqa kriyishqallapachu kani, ¿manachu? ⁴⁹ Ashwanmi Muysispa liyningunata chay mana yach'aqkunalla Jisuspiqa kriyinnllapa. Chaymi paykunaqa kundinadu rinllapa kaq, nishpa.

⁵⁰ Piru chay farisiyukunamanda suqninmi chay Nikudimu karqan. Payqam suq tuta Jisusman rishqa karqan tapuq. Chaymi payqa chay farisiyu masingunata nirqan:

⁵¹ —Liyinchiqmi kamachiwanchiq, amash dasqa pipaq nishunchu: “Uchayuyqmi”, nishpaqa. Ashwanmi kamachiwanchiq, puntata allita uyananchiq, chayshina yach'ananchiq: ¿Allitachu rurashqa ichu mana? nishpa.

⁵² Chaymi chay suq farisiyukunaqa nirqanllapa:

—¿Ima qambischu galiliyanu kangi? Dyuspa Santu Librunda allita liyiy, yach'anayki: Dyuspaq rimaqkunaqam mana ni pipis Galiliyamandaqa shamushqachu, nishpa. [Nuta: Piru liyiy *Isaías 9.1ta*.]

⁵³ Chayshina nishpaqam, rirqanllapana wasingunaman.

8

Suq bandulira warmita piskashpam, Jisusman apamurqanllapa

¹ Piru Jisusqam Ulibu lumamanna rirqan. ² Qayandin tutamandam Dyuspa adurana wasinmanna kutirirqan. Chay diyam ancha achka runakuna Jisusman tandakarqanllapa. Chaymi payqa tiyashpa, paykunata yach'achirqan. ³ Chaypi yach'achikuykaptinmi, wakin farisiyu duktrinayuqkuna, Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkunapis suq warmita apamurqanllapa Jisusman. Chay warmitaqam tarishqallapa karqan suq runa mana rrispitun kaqwan puñuykaqta. Chaymi yumbaypa ñawpambi rurashpa, ⁴ Jisusta nirqanllapa:

—Yach'achikuq Taytitu, kay warmitam tarishqallapa kani suq runa mana rrispitun kaqwan puñuykaptin. ⁵ Muysispa liynimbiquam nin, kay laya warmikunata rumikunawan sitashpa, wanchinananchiq. Mayá, qamqa ¿imatam ningi? nishpa.

⁶ Chayshinaqam yanga tapurqanllapa, imapi pandaptin, chaypaq tumbashpa dimandananllapa. Chaymi Jisusqa pambaman kumurashpa, allpapi didunwan iskibrirqan. ⁷ Piru paykuna kutin kutin tapuptinllapaqam, kumuraykashqanmanda alsakashpa, nirqan:

—Mayqanniki mana nima uchayuy kaqri puntata sitay kay warmitaqa, nishpa.

⁸ Chayshina nishpaqam kumurarirqan, allpapi iskibrinambaq. ⁹ Chayshina Jisus niptingam, chay runakunaqa, uchayuy kashpa, pengakushpa, suqnin suqnin rirqanllapa. Puntataqam chay mayurkuna rirqanllapa. Chaymandaqam chay mas wambra runakunapis rirqanllapa. Chaymi chay warmillana kidarqan Jisuspa ñawpambi. ¹⁰ Chaymandaqam Jisusqa alsakarishpa, chay warmitallana rikarqan. Chaymi tapurqan:

—¿Maypinataq chay dimandashuqkunaqa? ¿Mananachu pipis kan, shimbishunanga? nishpa.

¹¹ Chaymi warmiqa nirqan:

—Taytitu, mananam ni pipis kanchu, nishpa.

Chaymi Jisusqa chay warmitaqa nirqan:

—Noqapismi mana sintinsyaykichu wanchishunanllapaqa. Mayá, riyna. Kananmandaaga amanakish uchakunataqa rurangichu, nishpa.

Jisusqam suq michashina kay mundupiqa

¹² Chaymandaqam Jisusqa chaypi kaqkunata suq kutinda kayshina yach'achirirqan:

—(Kay mundupi tiyaqkunaqam Dyuspi mana yuyakushpaqa, tutayaqpishina kawsaykanllapa.) Noqaqam Taytanchiq Dyuspaq yach'achikushpa, suq michashina

kani paykunapaqqa. Chaymi mayqan runa noqapi yuyakushpaqa, achikpishinana rin kawsaq, nishpa.

¹³ Chaymi wakin farisiyu duktrinayukunaqa Jisusta kayshina nirqan:

—Qamllam faburnikita rimaykangi. Chayraykum chay nishqaykiqa mana nimapaq balinchu, nishpa.

¹⁴ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Noqalla faburniyta rimaptiypismi, chay nishqaykunaqa mana llullachu. Chaqa noqaqam yach'ani: Maymandam shamushqa kani, maymanmi kutirishaq, nishpa. Piru qamkunagaqam mana yach'angillapachu: Maymandam shamushqa Jisus, ni maymanmi kutirinqa, nishpaqa. ¹⁵ Qamkunagaqam suqkunata chapashpa, yuyaynikimandalla jushashpa, ningillapa: “Kay laya runam payqa”, nishpa. Piru noqaqam mana pitapis chayshinaqa jushanichu. ¹⁶ Jushgakushpaqam, kabalta jushgakuni. Chaqa manam sapalayqa jushgaku-nichu. Ashwanmi kach'amuwaq Taytaywan jushgakuniqa. ¹⁷ Qamkunapa liynikiqipam kayshina nin: “Ishkay tistigu chay layatalla rimaptinqam, balinna chay rimashqanqa”, nishpa. ¹⁸ Chayshinan noqapis noqa kikiypaq suq tistigu kani. Kach'amuwaq Taytaypismi noqapaq suq tistigu, nishpa.

¹⁹ Chaymi paykunaqa tapurqanllapa:

—¿Maypitaq taytaykiqa? nishpa.

Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Noqata mana allita riqsiwashpa: Pim Jisukristu nishpaqam, Taytaytapis mana riqsingillapachu. Piru noqata allita riqsiwashpaqam, Taytaytapis riqsingimanllapa, nishpa.

²⁰ Chayshinan Jisusqa rimarqan Dyuspa adurana wasimbi chay ufrindapaq kaq kajúngunapa ladumbi. Piru manam pipis prisurqanchu. Chaqa manaraqmi prisunanllapa urasqa ch'ayamushqachu karqan.

Jisusmi nirqan: “Rinay kaqmanqam mana atingillapachu riyta”, nishpa

²¹ Jisusmi kayshina nirirqan:

—Noqaqam rinina rig. Riptiyqam qamkunaqa ringillapa maskawaq. (Piru mananam ringillapachu tariwaq.) May rishqaymanqam qamkunaqa mana atingillapachu riyta. Chaqa Tayta Dyusqam mana rinchu pirdunashuq uchaykikunataqa. Chaymi wafushpaqa, ringillapa chinga, nishpa.

²² Chayshina Jisus niptinqam, chay mas kamachikuq isrraylinukunaqa suqnin suqnin kayshina tapunakurqan:

—¿Ima pay kikinllachu munashpa wanchikayta, niwanchiqlapa: “May rishqaymanqam mana atingillapachu riyta” nishpaqa?

²³ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Qamkunagaqam kay mundumanda kangi. Piru noqaqam mana kay mundumandachu kani. Ashwanmi anaq syllumanda kaniqa. ²⁴ Chaymi noqapaq mana kriyishpa: Jisusqam Dyuspa Churin, nishpaqa, wafushpa ringillapa chinga. Chaqa Taytanchiq Dyusqam mana rinchu pirdunashuqlapa uchaykikunamandaqa, nishpa.

²⁵ Chaymi chayshina niptinqa, Jisusta tapurqanllapa:

—¿Pitaq qamqa kangi? nishpa.

Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Qallarishqay diyamandapacham chaytaqa nishushqallapa kani. ²⁶ Noqaqam qamkunata jushgashushpa, chay ima laya kashqaykillapata rini nishuq. Piru noqaqam chay kach'amuwaqta uyani. Chaymi pay nishqanshina allip kaqtalla yumbay runakunata, warmikunataqa nini.

²⁷ Chayshina Jisus niptinqam, paykunaqa mana intyindirqanchu: Tayta Dyuspaqmi rimaykan, nishpaqa. ²⁸ Chaymi Jisusqa yumbay chaypi kaqkunata nirqan:

—Noqa Dyusmanda Shamuq Runata (klabawashpa, suq krusman) alsawashparaqmi, ringillapa yach'aq: Allibmi Jisusqa Dyusmanda shamushqa, nishpaqa. Chaypim ringillapa yach'aqqis: Manam pay munashqandaqa rurashqachu. Ashwan Taytan nishqandallam rimashqa, nishpa. ²⁹ Taytay kach'amuwaqqam pullay. Manam sapalaytaqa dijawashqachu. Chaqa tukuy bidaypim pay munashqandalla rurani.

³⁰ Chayshina Jisus niptinqam, achka runakuna, warmikuna paypina kriyirqanllapa.

Jisuspi mayqan kriyiqqam manana dyablupa kriyadunchu

³¹ Jisusqam paypi kriyiq isrraylinukunataqa kayshina nirqan:

—Nishushqaykunata mana shaykuq kasuwashpaqach'i, allip yach'akuqniykuna kangimanllapa. ³² Chayshina kasuwashpaqach'i, tukuy nishushqaypaq yach'angimanllapa: Allibmi kashqa, nishpa. Chay allip nishushqayta kasushpaqach'i, manana randishqa kriyadushinaqa kangimanllapachu. Ashwanch'i librina kangimanllapa, nishpa.

³³ Chaymi paykunaqa nirqanllapa:

—Abrajamba kastanguna kashpam, tukuy tyimpu libri kanillapa. Manam ni mayqamba randishqa kriyadunchu kashqallapa kani. Chayshinaqa *zimaraykum* niwangillapa: “Libri-man kangimanllapa”, nishpaqa?

³⁴ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Alliptam niykillapa, yumbay runa uchata ruraqkunaqam dyablupa kriyadunshina.

³⁵ Kay kumparasyumbaq yuyashunllapa: Suq kriyaduqam mana tukuy tyimpupaqchu patrunnimba kriyadunqa rin kaq. Piru chay patrumba churingam tukuy tyimpupaq taytamba churin rin kaq. ³⁶ Chaymi noqa Dyuspa Churin washashuptyyqa, allipta uchayki-manda librina ringillapa kaq. ³⁷ Allitam yach'ani: Abrajamba kastanguna kangillapa, nishpa. Piru wakinnikigam yach'achishushqayta mana kriyiwashpa, munangillapa wanchiwayta. ³⁸ Noqaqam rimani Taytay rikachiwashqanda. Piru qamkunaqam suq taytayki nishushqanda rurangillapa.

³⁹ Chayshina Jisus niptinmi, wakin isrraylinukunaqa nirqanllapa:

—Noqaykunaqa taytayqam chay unay Abrajan, nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Chay Abrajanqam allita rurashpa kawsarqan. Chaymi qamkunaqa paypa kastan kashpaqa, payshina allita rurashpa kawsangimanllapa. ⁴⁰ Piru qamkunaqam mana Abrajanshinachu kawsangillapa. Chaqa Tayta Dyus allip kaqta niwashqanda qamkunata nishuptymi, munangillapa wanchiwayta. Piru Abrajanqam mana nunka chayshinaqa rurarqanchu. ⁴¹ Qamkunaqam suq laya taytayyuq kangillapa. Chaymi chay mana alli taytaykipa ruranda qamkuna ruraykangillapa.

Chayshina Jisus niptinmi, chay runakunaqa kayshina nirqanllapa:

—Noqaykunaqam mana tarikuchu kanillapa. Ashwanmi Taytanchiq Dyuslla taytaylla-paqa, nishpa.

⁴² Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Qamkuna Tayta Dyuspa wambranguna allipta kashpaqach'i, noqataqa kuyawangi-manllapa. Chaqa Tayta Dyus kach'amuwaptinmi, kay pachamanqa shamushqa kani. Manam noqapa yuyayniymandachu shamushqaqa kani. ⁴³ Piru yach'achikuptyyqam, qamkunaqa mana munangillapachu uyawayta. Chaymi chay nishushqaytaqa mana atingillapachu intyindiwayta. ⁴⁴ Chaqa qamkunapa taytaykigam dyablu. Chaymi dyablu munashqanda munangillapa rurayta. Chaqa dyabluqam gallarishqan tyimpumanda-pacha matansyiru, ancha llulla likidu kashqa. Chaymi llullakushpalla purin. Manam nunka allip kaqtaqa rimanchu. Chaymi llullakuqkunaqa paypa wambranguna. ⁴⁵ Chaymi noqa allip kaqta nishuptyyqa, qamkunaqa mana kriyiwangichu. ⁴⁶ Noqa allitalla ru-raptiyqa, *zmayqannikim* atingi niwayta: “Uchayumki kangi”, nishpaqa? Noqa mana llullakushpa, allip kaqtalla nishuptyyqa *zimaraykutaq* qamkunaqa mana kriyiwangichu? ⁴⁷ Chaqa Tayta Dyuspa wambrangunaqam pay nishqanda kasunllapa. Piru qamkuna Tayta Dyuspa mana wambranguna kashpaqam, pay nishqandaqa mana munangillapachu kasuyta.

Manaraq Abrajan kaptinmi, Jisukristuqa karqanna

⁴⁸ Chayshina Jisus niptinmi, chay isrraylinukunaqa nirqanllapa:

—Noqaykunaqam allip kaqta kayshina rimanillapa: “Qamqam dyabluta kasuq samaryanu kangi”, nishpa.

⁴⁹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Noqaqam mana dyablutaqa kasunichu. Ashwanmi Taytay munashqanda rurashpa, payta alabani. Piru qamkunaqam mana nimatapis alabawangichu. Ashwanmi qamku-naqa dispris yawangi. ⁵⁰ Noqaqam mana munanichu, qamkuna amalas alabawanaykiqa. Ashwanmi Taytay Dyus ancha munan, qamkuna alabawanayki. Chaqa paymi noqapa faburniy. Kanan paymi yumbayta rin jusgaq. ⁵¹ Allip kaqtallam niykillapa, yumbay rimashqayta kasuqkunaqam mana nunka rinllapachu wafuq, nishpa.

⁵²⁻⁵³ Chayshina Jisus niptinmi, chay ch'iqniq runakunaqa kayshina nirqanllapa:

—*zImaqami* ningi qamta kasushuqkunash mana nunka rinllapachu wafuq, nishpaqa? Kananqam allitana yach'anillapa: Qamba kwirpuykipim dyablupa ispiriun tiyan, nishpa. Chaqa unay agwilunchiq Abrajanqam wafushqa. Dyuspaq yumbay rimaqkunapismi unay tyimpuna wafushqa. *zIma* qamqachu yuyangi: Mas balidum kani chay unay agwilunchiq Abrajanmanda, nishpa? Chayshinaqachu *zyuyangi*: Yumbaymandam mas balidu kani, nishpa?

⁵⁴ Chayshina niptinllapam, Jisusqa nirqan:

—Manam noqa kikiyllaqa alabakanichu. Noqa kikiylla alabakashpaqam, mana nima-paq baliymanchu. Taytaymi noqataqa alabawan. Kanan qamkunapismi Taytaypaq

ningillapa: “Paymi Dyusniy”, nishpa. ⁵⁵ Chayshina nishpapisti, paytaqa mana riqsingillapachu. Piru noqaqam paytaqa riqsini. Chaymi “Manam Dyustaga riqsinichu”, nishpaqa, qamkunashina llullakuq kayman. Piru noqaqam Taytay Dyusta allipta riqsishpa, pay nishqanda kasuni. ⁵⁶ Chay unay agwilunchiq Abrajankam ancha kushikurqan, yach'ashpa: Dyus Akrashqan Washadurmi rin shamuq, nishpa. Chaymandaqam chay Abrajanka (wañushpa, syilupina kashpa) noqata rikawarqan syilumanda shamuqta. Chaymi ancha kushikurqan.

⁵⁷ Chayshina Jisus niptinmi, chay ch'iqniq runakunaga kayshina nirqanllapa:

—Agwilunchiq Abrajankam achka watakunana wañushqa. Piru qamqam manaraq ni 50 watayuqchu kangi. ¿Imapaqtaq ningi: “Abrajandam rikashqa kani”, nishpaqa?

⁵⁸ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Allita uyawayllapa. Manaraq Abrajan kaptinmi, noqaqa tukuy tyimpu kashqa kani, nishpa. [Nuta: Chayshinallam Tayta Dyuspi Muysista nishqa karqan. Éxodo 3.14.]

⁵⁹ Chayshina Jisus niptinmi, chay runakunaga ancha piñakushpa, rumikunata piskarqanllapa, sitashpa wanchinanllapa. Chaymi Jisusqa chay achka runakunapa ukumbi pakakushpa, Dyuspa adurana wasinmanta llugshishpa, suq lugarmanna rirqan.

9

Jisusmi suq sarku runata kach'akachirqan

¹ Suq lugarta pasaykashpam, Jisusqa suq sarku runata rikarqan. Chay runaqam sarkulla nasishqa karqan. ² Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaga chay runapaq kayshina tapurqayllapa:

—Yach'achikuq Taytitu, kay runa sarkulla nasinambaqqa, ¿pitaq uchata rurarqan? ¿Paychu ichu taytanguna? nishpa. [Nuta: Chay isrraylinukunam mana intyindishpa yuyarqanllapa: Yumbay qeshyaqkuna ichu pubrikuna uchata rurashqanrayku padisinllapa, nishpa.]

³ Chaymi Jisusqa noqaykunata niwarqan:

—Manam ni chay runa ni taytanguna uchata rurashqanraykuchu sarkuqa kashqa. Ashwanmi sarkuqa nasishqa, Dyus yanapanambaq, rikaqkuna yach'ananllapa: Dyusmi ancha pudirniyuq, nishpa. ⁴ Chaqa Dyusmi kach'amuwashqa, pay munashqanda ruranaypaq. Chaymi manaraq ushyakaptin tyimpuy, chayta ruraykani. Chaqa kay tyimpuqam punchawshinaraq. Piru rinmi ch'ayamuq suq tyimpu, manana pipis nimata atinan ru-rayta. Chay tyimpuqam tutapshina rin kaq. ⁵ Piru kay mundupi kashpaqam, runakunapa, warmikunapa michanshina kani, nishpa.

⁶ Chaymandaqam Jisusqa tuqayninwan allpata nuyuchishpa, chay sarku runapa ñawingunata implastarqan. ⁷ Chayshina rurashpaqam, Jisusqa nirqan:

—Riy chay Siluwi pusuman mayllakuq, nishpa.

Chay Siluwiqam ibriyu rimaypiqa munan niyta: “Kach'amushqa”, nishpa. Chaymi chay sarku runaga rishpa, chay pusupi mayllakushpa, rikakurqanna.

⁸ Chay sarku runapa bisinunguna, suq runakunapismi payta rikashqallapa karqan limush'nata mañakuykaqta. Chaymi rikakuqtana rikashpaqa, nirqanllapa:

—¿Manachuraq chay runa tiyashpa limush'nata mañakuq? nishpa.

⁹ Suqkunapismi nirqanllapa:

—Waqqar pay, nishpa.

Wakinnataqmi nirqanllapa:

—Waqqar chay runa limush'nata mañakuq laya. Piru manam paychu, nishpa.

Piru chay runa sarku kashqanqam nirqan:

—Noqam kani, nishpa.

¹⁰ Chaymi tapurqanllapa:

—¿Imashinataq atingina rikakuytaqa? nishpa.

¹¹ Chaymi payqa nirqan:

—Chay runa Jisus shutiqmi lluchkitakushpa, ñawiykunata implastashpa, kamachiwarqan: “Riy Siluwi pusuman mayllakuq”, nishpa. Chaymi noqaqa rishpa, chay pusupi mayllakushpa, rikakurqayna, nishpa.

¹² Chaymi chay runakunaga chay sarkutaqa tapurqanllapa:

—¿Maypinam chay Jisusqa? nishpa.

Payqam nirqan:

—Manam yach'anichu. Maypinach'iri, nishpa.

Farisiyukunam chay sarku runa kach'akashqata tapurqanllapa

¹³⁻¹⁴ Samana diyapim chay sarku runataqa Jisusqa lluchkitata rurashpa, implas-tashpa kach'akachishqa karqan. Chaymi chay runata aparqanllapa farisiyukunaman.

¹⁵ Paykunaman ch'ayaptingam, tapurqanllapa:

—¿Imashinataq sarku kashqaykimandaqa kananqa atingina rikakuyta? nishpa.

Chaymi chay runaqa nirqan:

—Suq runam ñawiykunapa sawanda lluchkitawan implastarqan. Chaymandaqam noqa ñawiykunata mayllashpaqa, atirqayna rikakuyta, nishpa.

¹⁶ Chayshina niptingam, wakin farisiyukunaqa nirqan:

—Chay runa kach'akachishuqqam samana diyata mana rrispitanchu. Chaymi payqa mana Dyusmandachu shamushqa, nishpa.

Piru wakinnataqmi nirqan:

—Suq uchayuc runa kashpaqach'i, kay milagrukunataqa mana atinmanchu rurayta, nishpa.

Chayshinam paykunapura suq laya, suq layata parlarqanllapa. ¹⁷ Chaymi chay runa sarku kashqandaqa tapurirqanllapa:

—¿Mayá, ima ningitaq qamqa chay kach'akachishuq runapaqqa? nishpa.

Chaymi chay runaqa nirqan:

—Noqagam nini: Payqam Dyuspaq suq rimaq, nishpa.

¹⁸ Piru chay kamachikuq isrraylinukunaqam mana kriyirqanllapachu: Chay runam sarku kashqanmanda rikakushqa, nishpaqa. Chaymi taytanda mamanda qayashpa, ¹⁹ tapurqanllapa:

—¿Kaychu wambrayki? ¿Alliptachu sarku nasirqan? Kananqa ¿imashinataq atinna rikakuyta? nishpa.

²⁰ Chaymi taytan mamanga paykunata nirqan:

—Ari, wambraymi. Alliptam sarku nasirqan. ²¹ Piru manam yach'anillapachu imashinam ichu pim kach'akachishqa, nishpaqa. Waqqar mayur runana. Paytar tapuyllapa, pay kikin nishunanllapa, imashinam rikakushqa, nishpa.

²² Taytanwan mamangam chayshinaqa nirqanllapa, chay kamachikuqkunata man-chashpa. Chaqa chay kamachikuqkunaqam tandakashpa parlashqallapa karqan: “Mayqan runa ichu warmi: ‘Jisusmi Dyus Akrashqan Washadur’ niptingqa, sinaguga wasi-manda qatishun”, nishpa. ²³ Chaymi taytanwan mamanga manchashpa: Qatiwashunch'i, nishpa, nirqanllapa: “Mayur runanam. Payta tapuyllapa”, nishpa.

²⁴ Chaymi chay runataqa qayarishpa, nirqanllapa:

—Dyuspa ñawpambi juray: ¿Imashinam rikakushqa kang'i? nishpa. Noqaykunaqam yach'anillapa: Chay Jisusqam uchayuc runa, nishpa.

²⁵ Chaymi chay runaqa nirqan:

—Manam noqaqa yach'anichu: Uchayucchu Jisusqa ichu mana, nishpa. Piru kaytallam yach'ani: Sarku kashqaymandam rikakunina, nishpa.

²⁶ Chaymandaqam mushuqmanda tapurirqanllapa:

—¿Imatam rurashurqan rikakunaykiqua? nishpa.

²⁷ Chaymi paykunataqa nirqan:

—Nishurqaqllapanam, piru qamkunaqam mana munangillapachu uyawayta. Chayshi-naqa ¿imapaqnamir munangillapa mushuqmanda nirishunayqa? ¿Qamkunapischu mu-nangillapa yach'akuqninguna kayta? nishpa.

²⁸ Chayshina niptingam, chay kamachikuqkunaqa chay runataqa ancha musyashpa nirqanllapa:

—Qamqam kang'i chay Jisuspa yach'akuqnin. Piru noqaykunaqam chay unay Muysispa librungunamanda yach'akunillapa. ²⁹ Chaymi yach'anillapa: Dyusmi parlachirqan Mui-sista, nishpa. Piru chay mana baliq Jisuspaqqam mana yach'anillapachu ni maymandach'i shamushqa, nishpa.

³⁰ Chaymi chay runaqa paykunata nirqan:

—¿Chayshinaqam mana nunka uyashqachu kani! Qamkunaqam mana yach'angillapachu: ¿Maymandam shamushqa chay runa? nishpa. Piru noqataqam yanapawashqa rikakunay-paq. ³¹ Kanan noqanchiqkunam yach'anchiq: Dyusqam ucha ruraqkunataqa mana yana-panchu. Piru payta aduraqkunata, munashqanda ruraqkunataqam Dyusqa yanapan. ³² Manakish nunka uyashqachu kanchiq: Suq sarku nasiqtam suq runa kach'akachishqa, nishpaqa. ³³ Chaymi niykillapa, chay yanapawaq runa, Dyusmanda mana shamush-paqach'i, mana nima milagruta atinandachu rurayta, nishpa.

³⁴ Chayshina niptingam, chay kamachikuq runakunaqa nirqanllapa:

—¿Ima qam ucha likidu nasiqchu noqaykunata munangi yach'achiwayta? nishpa.

Chayshina nishpam, chay runataqa sinaguga wasimanda qatirqanllapa.

Wakin runakunaqam sarkushina

³⁵ Jisusmi yach'arqan chay runata sinaguga wasimanda qatishqanllapata. Chaymi chay runata tingushpaqa, kayshina tapurqan:

—¿Qamqachu Dyuspa Churimbi kriyingi? nishpa.

³⁶ Chaymi payqa nirqan:

—Taytitu, ¿pimir payqa? Mayá niwayri, paypi kriyinaypaq, nishpa.

³⁷ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Rikawashqam kangi. Noqam kani. Kayqar parlachiykayki, nishpa.

³⁸ Chaymi chay runaqa nirqan:

—Ari, Taytitu. Qambim kriyini, nishpa.

Chayshina nishpaqam, Jisuspa ñawpambi qonqorikurqan. ³⁹ Chaymandaqam Jisusqa nirqan:

—Noqaqam kay mundumanga shamushqa kani, Dyuspaq mana intyindiqtta yach'achinaypaq, paypaq allita yach'ananllapa. Piru chay yach'aq tukuqkunata jushgashpam, rini akraq chay yach'aqkunamanda, sarkukunashina kashpa, mana nimatapis intyindinambaq, nishpa.

⁴⁰ Wakin farisiyukunaqam chaypi karqan. Chaymi chayshina Jisus niptin uyashpaqa, kayshina tapurqanllapa:

—¿Qamchu niwangillapa: “Sarkukunashinam kangillapa”, nishpa? Manam sarkukunashinachu kanillapaqa, nishpa.

⁴¹ Chaymi Jisusqa chay farisiyukunata nirqan:

—Yuyaynikipi sarkukunashina kashpaqach'i, mana yaqqa uchayuqchu kangimanllapa. Piru qamkuna kikikim ningillapa: “Allitam Dyuspaq yach'anillapa”, nishpa. Chaymi mas uchayuqna kangillapa.

10*Jisusmi suq kumparasyunda ruraraqan wisha kurrallnimbi kaqwan*

¹ Alliptam niykillapa, suq runa wishakunapa kurrallninman chay pungunda mana yaykushpa, ashwan sawanda yaykuqqam suq ladrin ichu suq saltiyadur. ² Piru kurrallpa pungunda yaykuqqam wishakunapa michidurnin. ³ Chaymi kurrallpa pungunda kwidaqqa kich'an, chay michidur yaykunambaq. Yaykuptinqam, chay wishangunapa michidurnimba busninda riqsin. Kanan paypismi wishangunata riqsishpa, kadunuta shutimbi qayashpa, surqon. ⁴ Chaymandaqam chay wishangunapa ñawpanda rin. Wishangunapismi chay michidurnimba busninda riqsishpa, ikinda rinllapa. ⁵ Piru mana michidurnin kaqtaqam mana siginllapachu. Ashwanmi busninda mana riqsishpachu, manchashpa mitikanllapa.

⁶ Jisus chay kumparasyunda ruraptinqam, chay isrraylinukunaqa mana intyindirqanllapachu: imam munan niyta, nishpa.

Jisusmi allin michidurshina

⁷ Jisusmi paykunata nirirqan:

—Alliptam niykillapa, noqaqam wishakunapa yaykunan pungushina kani. ⁸ Piru yumbay chay puntata shamuy pandachikuq yach'achikuqqam ladrinshina, saltiyadurshina kashqallapa. Chaymi wishayshina kaqkunapa paykunataqa mana kasurqanchu. ⁹ Noqam syilupa yaykuna pungunshina kani. Chaymi mayqan noqapi yuyakuqqa washadu kashpa, syiluman rin yaykuq. Payqam suq wisha qewata tariqshina rin kaq.

¹⁰ ‘Suq ladrinqam shamun suwakuq, wanchikuq, chingachikuq. Piru noqaqam shamushqa kani, runakunata, warmikunata tukuy tyimpu ancha shumaqta kawsachinaypaq, tukuy bidambi ancha kushikunanllapa. ¹¹ Noqaqam ancha allin michidurshina kani. Chaymi rini wañuq, runakunata, warmikunata washanaypaq. Chaqa paykunaqam wishaykuna. ¹² Piru paguta ch'askiq michikuqqam mana ligitimu dwiñachu. Chaymi chay atun kita animal lubu shamuyta rikashpaqa, wishakunata dijashpa, das mitikan. Chaymi chay lubuqa wishakunata rishpa piskaqa mikunambaqqa, waqta kayta shikwan. ¹³ Chaqa chay michikuq pagu ch'askiqqam paguraykulla wishakunataqa michin. Chaymi mitikan, mana nimatapis llakishpachu, ¿chay wishakunachu chingan ichu mana? nishpa.

¹⁴⁻¹⁵ ‘Piru noqaqam ancha allin michidurshina kani. Taytay noqata riqsiwashqan-shinam noqapis paytaqa riqsini. Chayshinallam runakunata, warmikunata ancha allita riqsini, wishaykuna kaptin. Achka runa, warmipismi noqata riqsiwan. Chaymi rini wañuq, paykunata washanaypaq. ¹⁶ Kanan suq nasyungunapipismi wambraykuna kan. Paykunapismi rinllapa kasuwaq. Chaymi paykunatapis rini apamuq, yumbay wishaykuna suq trupa tandadulla kananllapa, noqalla michidurnin kanaypaq.

¹⁷ 'Wishaykunapaqmi rini wafuq. Chaymi Taytayqa ancha kuyawan. Kanan wafushpaqam, mushuqmanda rini kawsamuq. ¹⁸ Piru manam pipis amalasqa rinchu wanchiwaq. Ashwan noqa kikiy munashpam, rini dijakaq wanchiwananllapa. Chaqa dirichuyuqmi kani wafushpa, kawsamunaypaq. Taytanchiq Dyusqam kach'amuwashqa, chayshina runanaypaq.

¹⁹ Chayshina Jisus niptinmi, wakin isrraylinukunaqa paykunapura suq layata, suq layata rimarqanllapa. ²⁰ Chaymi paykunamanda achka runakuna Jisuspaqqa nirqanllapa: —Payqam luku. Uku shunqombim dyablupa ispiritun. Chayri ama uyayllapachu paytaqa, nishpa.

²¹ Piru wakinnataqmi nirqanllapa: —Kay runapa shunqombi dyablupa ispiritun kaptingach'i, kay ancha shumaqkunataqa mana rimanmanchu. Kanan chay dyabluqam sarkukunata mana atinmanchu chapachiyta, nishpa.

Achka isrraylinukunam Jisusta kuntrarqanllapa

²² Jirusalin llaqtapim unay tyimpukunapi Dyuspa adurana wasinda allichashqallapa karqan. Chaymandaqam Tayta Dyustana intrigashqallapa karqan. Chaymi watan watan, chayta yuyashpa, chiri tyimpupi suq fyistata rurarqanllapa. ²³ Dyuspa adurana wasinmi achka kurridurniyuq karqan. Suq kurridurninmi Salumun kurridur shutiq. Chay fyistapi Jisukristu chay Salumun kurridurpi puriykaptinmi, ²⁴ wakin isrraylinukuna paypa rridurnimbi shayashpa, kayshina tapurqanllapa:

—¿Ima tyimpukamanmi mana ringichu niwaqllapa: “Dyus Akrashqan Washadurmi kani” ichu mana, nishpaqa? Chayri Dyuspa chay Akrashqan Washadur kashpaqa, klaruta niwayllapa, nishpa.

²⁵ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Nishushqallapanam kani. Piru manam munangillapachu kriywaytaqa. Noqaqam Taytay niwashqanda rurani. Chayta rikashpam, atingillapa yach'ayta: Jisusmi Dyus-manda shamushqa, nishpa. ²⁶ Piru qamkunaqam mana wishaykunachu kangillapa. Chaymi noqataqa mana kriyiwangillapachu. ²⁷ Piru wishaykunaqam busniyta riqsishpa, sigiwanllapa. Noqapismi chay wishaykunataqa riqsini. ²⁸ Chaymi noqaqa paykunata kawsachini, suq bidapi tukuy tyimpu kawsashpa, ama nunka chinganallapa. Chayshina paykunata washaptiyqam, mana pipis noqataqa rinchu qoch'iwaq. ²⁹ Chaqa Taytayqam yumbaymanda mas pudirniyuq. Paymi wishaykunataqa qowashqa. Chaymi mana pipis atinchu qoch'iyta chay wishaykunataqa Taytaya makinmandaqa. ³⁰ Noqaqam Taytaywanqa suqla kanillapa, nishpa.

³¹ Chayshina nishqambaqmi, chay isrraylinukunaqa rumikunata piskarqanllapa, Jis-usta sitashpa, wanchinambaqllapa. ³² Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Taytay yanapawaptinmi, qamkunapa ñawpaykipi ancha achka runata, warmita yanapashqa kani. ¿Mayqan chay yanapashqaypaqmi ringillapa wanchiwaqqa? nishpa.

³³ Chaymi chay isrraylinukunaqa Jisusta nirqanllapa:

—Manam rinillapachu wanchishuq chay allikunata rurashqaykiraykuqa. Ashwanmi rinillapa wanchishuqqa Taytanchiq Dyusta burlashqaykirayku. Chaqa qamqam suq runalla kashpa, “Dyusmi kani” ningi, nishpa.

³⁴⁻³⁵ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Tayta Dyus kikinmi Santu Librumbi payta uyaqkunata nirqan: “Dyuskunam kangillapa”, nishpa, ¿manachu? Chaymi chayshina Dyuspa Santu Librun nishqandaqa mana atingillapachu ñigayta. ³⁶ Kanan Tayta Dyusmi noqata akrawashpa, kay munduman kach'amuwashqa. Chaymi nini: “Dyuspa Churinmi kani”, nishpa. Chayshina niptiyqa, ¿imaraykutaq niwangillapa: “Dyustam burlaykangi”, nishpaqa? ³⁷ Taytay munashqanda mana ruraptiyqa, ama kriywayllapachu. ³⁸ Piru noqaqam pay munashqanda rurani. Chayri mana nimata noqata kriyiwashpapis, chay milagrukunata rurashqayrayku kriywayllapa: Dyusmi Jisuswan; Jisuspismi paywan, nishpa.

³⁹ Chayshina Jisus niptinmi, mushuqmanda munarqanllapa prisushpa apayta. Piru manam atirqanllapachu piskaytaqa.

⁴⁰ Chaymandaqam Jisusqa kutirganna rriyu Jurdamba chay suq chimbanman. Chayman ch'ayashpaqam, chaypina kidarqan. Chay lugarqam karqan chay Jwan shutichikushqan lugar. ⁴¹ Kanan achka runakuna, warmikuna payman rishpam, kayshina nirqanllapa:

—Allibraq chay Jwan Shutichikuqqa mana nima milagruta rurarqanchu. Piru kay runapaq tukuy ima nishqanqam allip kashqa, nishpa.

⁴² Chaymi chay lugarpíqa achka runakuna, warmikuna Jisuspi kriyirqanllapa.

11

Suq runa Lasarum wañurqan

¹ Suq runa Lasaru shutiqmi ancha qeshyaq karqan. Paymi panin Maryawan, panin Martawan Bitanilla (Bitaniya) kasiriyupi tiyarqan. ² Chay Lasarupa panin Maryam Jisuspa ch'akingunata mishki mutkinawan pasashqa karqan. Chaymandaqam aqchanwan chakichishqa karqan. ³ Chay warmikunam suq kach'akuta kach'arqanllapa, Jisusta kayshina ninambaq:

—Taytitu, kuyashqayki Lasarum qeshyaq, nishpa.

⁴ Chaymi chayshina niptinllapaqa, Jisusqa nirqan:

—Chay nanaywanqam mana rinchu wañuq tukuy tyimpupaqqa. Ashwanmi chay nanayqa piskashqa, yumbay runa, warmi yach'anambaq: Jisuspa Taytanmi ancha pudirniyuq. Churin Jisuspismi ancha pudirniyuq, nishpa.

⁵ Kanan Jisusqam ancha kuyarqan Martata, masan Maryata, turin Lasarutapis. ⁶ Piru chayshina kuyashpa, yach'ashpa: Lasarum ancha qeshyaq, nishpapistmi, Jisusqa mana daschu rirqan paymanqa. Ashwanmi kidarqan ishka diya masta chay kaykashqan lugarpilla. ⁷ Chaymandaqam noqaykuna yach'akuqinda niwarqanllapa:

—Akullapa kutiriy prubinsya Judiyaman, nishpa.

⁸ Chaymi noqaykunaga Jisusta nirqayllapa:

—Yach'achikuq Taytitu, amar rishunllapachu. Chaqa chayraqmi waq prubinsya Judiyamandaq shamushqallapa kanchiq. Manchu waqpiqa chay isrraylinu masinchiqkunaga munashqallapa sitashushpa wanchishuyta. ¿Chaychu munangi waqman kutiriyta? nishpa.

⁹ Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Punchawqam dusi urasniyuq, achikpi imatapis rurananchiqqa, ¿manachu? Chaymi punchawpi purishpaqa, mana rinchiqchu trumpisaq. Chaqa achikyaptinmi, atinchiq rikakuyta. ¹⁰ Piru tutayaqpi puriqqam trumpisan, bidambi mana micha kashqanrayku.

¹¹ Chaymandaqam Jisusqa niwarqanllapa:

—Kuyashqanchiq Lasaruqam puñuykanna. Piru noqam rini rikch'achiq, nishpa.

¹² Chaymi Jisustaqa nirqayllapa:

—Taytitu, chayshina puñushpaqam, pay kikinlla atinqa kach'akayta, nishpa.

¹³ Piru Jisusqam chayshinaqa nirqan, Lasaru wañushqana kaptin. Piru noqaykunagaqam yuyarqayllapa: Payqam puñuypaq rimaykan, nishpa. ¹⁴ Chaymi Jisusqa ancha klaruta niwarqanllapa:

—Lasaruqam wañushqana. ¹⁵ Piru ancham kushikuni waqpi mana kashqayrayku. Chaqa kananqam qamkunaga mastana noqapi ringillapa yuyakuq. Mayá, akullapana rikaq, nishpa.

¹⁶ Chayshina Jisus niptinmi, Tumas “Millisu” shutiq, yach'akuq masingunata niwarqanllapa:

—Aku noqanchiqkunapis, Jisuspa pullan wanchiwananchiqllapa, nishpa.

Jisukristullam atin kawsachiwayninchiqta

¹⁷ Jisus Lasaruman rishpaqam, ch'usku diya pambakashqambina ch'ayarqan. ¹⁸ Kanan chay Lasarupa kasiriyun Bitanillaqam (Bitaniyaqam) Jirusalimba ladumbi ishka kilumitrus y midyupi kidan. ¹⁹ Chaymanmi achka isrraylinukuna rishqallapa karqan, Martata, Maryata kunsuilaq turin Lasaru wañuqpaq. ²⁰ Chaymandaqam Marta yach'ashpa: Jisus shamuykan, nishpaqa, wasinmanda llugshishpa, rirqan tinguq. Piru Maryaqam wasimbilla kidarqan. ²¹ Chaymi Marta Jisusta tingushpaqa, nirqan:

—Taytitu, kaypi kaptikiqach'i, turisituy Lasaruqa mana wañunandachu. ²² Piru noqaqam yach'ani: Tayta Dyusqam tukuy ima mañashqaykita rin qoshuq, nishpa.

²³ Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—Turiki Lasaruqam rin kawsamuq, nishpa.

²⁴ Chaymi Martaqa nirqan:

—Ari, chaytaqam yach'ani: Wañuqkuna chay ultimu diyapi kawsamuptinmi, turisituyqa rin kawsamuq, nishpa.

²⁵ Chaymi Jisusqa Martataqa kayshina nirqan:

—Noqam wañuqkunataqa kawsachimuni, tukuy tyimpu kawsanambaq. Chaymi noqapi kriyishpa wañuptinqa, rini kawsachimuq. ²⁶ Kanan noqapi allipta kriyishpa kawsaqqam manana tukuy tyimpupaqchu rin wañuq. ¿Kriyingichu kay nishushqaytaqa? nishpa.

²⁷ Chaymi Martaqa nirqan:

—Ari, Taytitu, noqam kriyini: Qami Dyuspa Churin, Dyus Akrashqan Washadurqa kang, nishpa. Chaqa unay tyimpupim Dyusqa qambaq nirqan: “Churiymi rin shamuy kay munduman”, nishpa.

Jisusmi pantyumbi Lasarupaq waqarqan

²⁸ Chayshina nishpaqam, Martaqa rirqan masan Maryata apamuq. Chaymi uyaraplla (uyaralla) nirqan:

—Siñurninchiq Jisusmi nin: Akush, nishpa.

²⁹ Chaymi Maryaqa das atarishpa, utqaymaya Jisusman rirqan. ³⁰ Jisusqam chay Bitanilla (Bitaniya) yaykunapilla kidashqa karqan. Chay lugarpim Martaqa payta tingushqa karqan. ³¹ Chaymi chay kunswilaq isrraylinukunaqa Maryata das llugshiqta rikashpaqa, yuyarqanllapa: Turin Lasaru pambakashqanmanmi rin waqaq, nishpa.

Chaymi ikinllapata rirqanllapa kunswilaq.

³² Piru Maryaqam Jisus kaykashqanman ch'ayashpa, paypa ñawpambi qonqorikushpa, nirqan:

—Taytitu, kaypi kaptikiqach'i, turiy Lasaruqa mana wañunandachu, nishpa.

³³ Chaymi Jisus, rikashpa Maryata yumbay chay isrraylinu waqaykaqkunataqa, ancha llakishpa, malaganayarqan. ³⁴ Chaymi kayshina tapurqan:

—¿Maypitaq Lasarutaqa pambashqallapa kangi? nishpa.

Chayshina tapuptingam, paykunaqa nirqan:

—Taytitu, aku rikaq, nishpa.

³⁵ Jisusqam waqarqan. ³⁶ Chayshina waqaptinmi, chay isrraylinukunaqa parlarqanllapa:

—Rikay, Jisusqam Lasarutaqa ancha kuyashqa, nishpa.

³⁷ Piru wakinqam nirqanllapa:

—Kay runaqam chay sarku runakunata atishqa chapachiyta. ¿Ima manachu atishqa Lasarutapis kach'akachiyta, ama wañunambaqqa? nishpa.

Jisusmi Lasaruta kawsachirqan

³⁸ Jisusmi suq kutinda ancha llakirishpa, qemikarqan chay pambakashqan mach'ayshina sipulturaman. Yaykunandam suq atun rumiwan kirpashqallapa karqan.

³⁹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Chay rumita ashuchiyllapa, nishpa.

Chaymi chay almapa panin Martaqa kayshina nirqan:

—Taytitu, millanaypaqnach'i ash'naykan. Chaqa kanan diyawanqam ch'usku diyana wañushqanqa, nishpa.

⁴⁰ Piru Jisusqam Martataqa nirqan:

—Manchu nishurqay, “Kriyishpaqam ringi yach'aq: Dyusmi ancha pudirniyuq”, nishpa.

⁴¹ Chaymi chaypi kaqkunaga chay atun rumitaqa ashuchirqan. Chaymandaqam Jisusqa syiluman chapakushpa, nirqan:

—Taytitu, kay mañashushqayta uyawashpam ringi ruraq. Chaymi pagikuyki. ⁴² Noqaqam yach'ani: Qamqam yumbay mañashushqayta rurangi, nishpa. Piru kayshinaqam pagikuyki, kay uyawaqkuna yach'ananllapa: Tayta Dyusmi Jisusta kach'amushqa, nishpa.

⁴³ Chayta nishpaqam, ancha jwirtita alma Lasaruta kayshina qayarqan:

—¡Lasaru, chay ukumanda llugshimuy! nishpa.

⁴⁴ Chaymi chay alma Lasaruqa tukuy kwirpun wangushqa trapuwan, qaqlan suq tukawan tukukushqa chay sipulturamanda llugshimurqan. Chaymandaqam Jisusqa nirqan:

—Chay wangushqanda paskayllapa purinambaq, nishpa.

Parlarqanllapa Jisusta wanchinanllapa

(Mt 26.1-5; Mk 14.1-2; Lk 22.1-2)

⁴⁵ Jisukristu Lasaruta chayshina kawsachimuptinmi, chay isrraylinukuna Maryapa ikinda shamuqkunamanda achka chay milagruta rikashpa, Jisuspina kriyirqanllapa.

⁴⁶ Piru wakinunayqam rishpa, farisiyu duktrinayukunata manyaqlla parlachirqan:

—Kay milagrutam Jisusqa rurashqa, nishpa.

⁴⁷ Chaymi chay kamachikuq isrraylinu kurakuna chay farisiyukunawan, chay Mas Kamachikuq Juyiskunawan tandanakushpa, kayshina parlarqanllapa:

—Mayá, ¿imatam atinchiqllapa rurayta? Chaqa chay runaqam ancha achka milagrukunata ruraykan. ⁴⁸ Dijaptinchiqllapa chayshina ruranambaq, yumbay llagta masinchiq isrraylinukuna paypi kriyishpaqam, manana rinllapachu kasuq rrumanukunataqa. Chaymi ancha achka rrumanukuna kay nasyunninchiqman shamushpa, noqanchiq isrraylinukunata wanchiwaqninchiq, Dyuspa kay santu adurana wasinda limpu rinllapa chingachiq, nishpa.

⁴⁹ Chay watam chay isrraylinu kurakunamanda suqnin mas kamachikuq kura karqan. Payqam Kayfas shutirqan. Chaymi chay Kayfasqa chay farisiyukunata, chay suq kamachikuqkunata nirqan:

—Qamkunaqam mana nimatapis yach'angillapachu. ⁵⁰ Chaqa noqanchiqpaqqam mas alli suq runalla wafunambaq, yumbayninchiqta washawananchiq, ama nasyunninchiq chinganambaq. *¿Chaytaqachu mana intyindingillapa?* nishpa.

⁵¹ Piru chay Kayfas chayshina rimashpaqam, mana kikin yuyaynindallachu rimaykarganqa. Ashwanmi chay watapi mas kamachikuq kura kashpa, Dyus munashqanda rimaykarganqa. Chaymi nirqan: “Jisukristum rin wafuq nasyunninchiqpi tiyaqkunata washawananchiq”, nishpa. ⁵² Piru manam chay Isrrayil nasyunda washanambaqlallachu wafurqanqa. Ashwanmi wafurqanqa, yumbay nasyunmanda Dyuspa wambrangunata tandanambaq, suq aylulla kananchiqllapa. ⁵³ Chay diyamandapacham chay isrraylinu awturidarkunaqa kunanakurqan, Jisusta wanchinambaqlallapa.

⁵⁴ Chaymi Jisusqa chay ch'iqniq awturidarkunapa ñawpambiqqa manana puriqchu. Ashwanmi chay prubinsya Judiyamandaq rirqanna Ifrayin shutiq llaqtamanna. Waq Ifrayinqam suq chuncha lugarpa ladumbi kidan. Waqpim noqaykuna yach'akuqningunawan kidarqan.

⁵⁵ Chaypi kaykaptiyllapam, ch'ayamuykarganna isrraylinukunapa Paskwa fyistan. Chaymi achka runakuna, warmikuna tukuy ladumanda rirqanllapa Jirusalin llaqtaman. Waqpi mayllakunan kustumbringunata rurarganllapa, amana uchayuc kashpa, Dyusta adurananllapa. ⁵⁶ Waq Jirusalimbiquam chay isrraylinukunaqa Jisusta maskashpa, puriykarganllapa. Chaymi Dyuspa adurana wasimbi kashpaqa, suqnin suqnin tapunakurqan:

—*¿Imatam yuyangillapa? ¿Shamunqachuraq fyistaman Jisusqa, ichuraq mana?* nishpa.

⁵⁷ Chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, chay farisiyukunawanqam yumbay llaqta masin isrraylinukunata kamachirganllapa, maypipis Jisusta rikashpa, abisananllapa, chay uras rinanllapa prisuq.

12

Suq warmim mishki mutkinawan Jisuspa ch'akingunata pasarqan

(Mt 26.6-13; Mk 14.3-9)

¹ Sayis diyas Paskwa fyista faltaptinraqmi, Jisusqa shamurqan chay Bitanilla (Bitaniya) llaqtaman. Chaypim tiyarqan chay kawsachishqan Lasaru. ² Chaypim Jisuspaq mikunata rurarganllapa. Kanan Lasaruqam Jisuswan mesapi kaqkunawan tiyaykarganllapa. Panin Martaqam sirbiykargan. ³ Chayshina sirbiykaptinmi, Maryaqa shamurqan ancha ch'aniyuq mishki mutkinata midyu litrutach'i apamushpa. Chay mishki mutkinaqam nardu puru plantamanda karqan. Chaywanmi Maryaqa Jisuspa ch'akingunata pasarqan. Chaymandaqam aqchangunawan chakichirqan. Kanan chay wasipigam chay mishki mutkinata ancha mishkita mutkirqayllapa. ⁴ Chaypim karqan Simumba churin Judas Iskaryutipis. Paymi Jisuspa apustulnin kashpapis, Jisusta kuntraqkunaman intrigakunanna karqan. Chay Judasmi nirqan:

⁵ —*¿Imaraykutaq chay mishki mutkinata mana randikushqachu kanchiq, chay qellaywan pubrikunata yanapananchiq?* Chaqa chayqam ancha ch'aniyuq. 300 dinaryu qellaymi balin, nishpa.

⁶ Piru Judasqam mana alliptaqa pubrikunapiqa yuyarqanchu. Ashwanmi ladrun kashpa, chayshinaqa nirqan. Chaqa paymi ufrindakunataqa tandaq. Paypa makimbim ufrindata tandanan taligaqa karqan. Chaymi payqa ufrindakunamanda qellayta piskaq.

⁷ Chaymi Jisusqa Judasta nirqan:

—Ama Maryataqa piñachiychu. Payqam chay mishki mutkinata waqaychashqa noqapaq. Kananqam ancha balin allichawanambaq, wafuqtiy, pambawananllapa.

⁸ Pubrikunaqam qamkunawan tukuy tyimpu rinllapa kaq, paykunata yanapanaykillapa. Piru noqaqam manana tukuy tyimpupaqchu qamkunawanqa rini kaq, nishpa.

Parlarqanllapam Lasaruta wanchinanllapa

⁹ Achka isrraylinukunam yach'arqanllapa: Jisusmi chay Bitanillapi (Bitaniyapi), nishpa. Chaymi paymanna shamurqanllapa, payta chay kawsamuq Lasarutapis rikananllapa. ¹⁰⁻¹¹ Chaymi Lasaruta kawsaqtana rikashpaqa, ancha achka isrraylinukuna Jisuspi kriyishpa, chay kamachikuq isrraylinu kurakunamanda akrakarganllapa. Chaymi chay kamachikuq kurakunaqa kunanakurqan, Lasarutapis wanchinanllapa.

Jisusmi Jirusalinman yaykurqan

(Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Lk 19.28-40)

¹² Ancha achka isrraylinukunam Jirusalin llaqtaman rirqanllapa chay Paskwa fyistaman. Paykunam yach'arqanllapa: Jisusqash qayandin rin ch'ayamuq kay Jirusalinman, nishpa. ¹³ Chaymi palmirakunapa raprangunata kuchushpa, chaykunata apashpa, rirqanllapa Jisusta tinguc. Chayshina tingushpaqam, ancha jwirtita alabarqanllapa:

—¡Biba Tayta Dyus! ¡Alabashunllapa Dyuspa rrimplasun shamuqta! ¡Alabashunllapa kay Isrrayilpa gubyirnunchiqta! nishpa.*

¹⁴ Jisusqam suq burrituta apachimushpa, chay burrituta muntakushpa, Jirusaliman ch'ayargan. Chayshina rurashpa, kumplirgan Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqanda:

¹⁵ Siyun laqtapi tiyaqkuna, ama manchayllapachu. Kaypim washashuq gubyirnuykiqa suq burrituta muntakushpa, shamuykan, nishpa.*

¹⁶ Piru noqaykuna yach'akuqningunaqam chay tyimpupiqqa manaraq intyindirqayllapachu chay pasashqambaqqa. Piru Jisus kawsamushpa, syiluman riptinraqmi, yuyarqayllapa: Dyuspaq rimaqkunam Santu Librumbi iskibrishqana karqan yumbay chay pasashqambaq, nishpa.

¹⁷ Achka runam Jisuta rikashqallapa karqan, Lasaruta mach'ayshina sipulturamanda qayashpa kawsachimuptin. Chay rikaqkunaqam suqkunata kayshina ancha parlachishqa karqan:

—Kaytam Jisusqa rurashqa, nishpa.

¹⁸ Chaymi ancha achka runakuna, warmikuna llugshirqanllapa tinguq. Chaqa yach'arqanllapanam chay milagruta rurashqambaq. ¹⁹ Chaymi farisiyu duktrinayuqkunaga suqnin suqnin kayshina parlarganllapa:

—Qamkuna rikashqaykishinam, kananga manana nimatapis atinchiquchu rurayta. Chaqa rikay, yumbaymi payta sigishpa, rinllapa, nishpa.

Grisya nasyunmanda kaqkunam Jisusta maskarqanllapa

²⁰ Jirusalin fyistaman riqkunawanmi wakin grisyanukunapis chay fyistaman rishqallapa karqan. ²¹ Chay grisyanukunaqam Filipiman qemikarqanllapa. Chay Filipiqam prubinsya Galiliyapa Bitsayda laqtanmanda karqan. Chay grisyanukunam Filipita rru-gashpa, nirqanllapa:

—Taytitu, munanillapam Jisuswan parlayta, nishpa.

²² Chaymi Filipiqa rishpa, chay grisyanukuna nishqambaq Andrista willargan. Chaymi ishkandin rishpa, Jisuta chaypaq parlachirqanllapa. ²³ Chayshina niptinmi, Jisusqa paykunata nirqan:

—Rinnam ch'ayamuq uras wañunaypaq. Chaymandaqam Taytay Dyusqa ancha rin yanapawaq, yumbay yach'anambaq: Jisukristu Dyusmanda Shamuq Runa kashpa, ancha pudirniyuq, nishpa. ²⁴ Chaqa alliptam niykillapa, noqagam suq trigushina kani. Chay trigu allpaman mana ishkishpa, mana pambakashpaqam, sapalan trigulla kidan. Piru pambakashpaqam wiñan. Chayshina wiñashpa, yurakushpa, puqoshpaqam, achkayan. ²⁵ Chayshinallam suq runa noqata kuyawanamanda paypa bidanda masta kuyaqqa rin chinga. Piru mayqan runa noqapi kriyishqanrayku kay mundupi bidanda pyirdiptinmi, paytaqa rini washaq, suq bidapi tukuy tyimpu kawsanambaq. ²⁶ Chayri mayqan kasuwaqqa allita sigiwanqa. Chaqa chay kasuwaqqaqam chay may kashqaypi pullay rin kaq. Paytaqam Taytay Dyus rin alabaq, allita kasuwashqanrayku, nishpa.

Jisusmi nirqan: "Rinllapam wanchiwaq"

²⁷ (Jisusqam wañunan diya ch'ayamuykaptin, nirqambis:)

—Kananqam ancha llakiwan kani. Piru manam atinichu Taytanchiq Dyusta niyta: "Taytitu washaway, ama ñakashpa wañunaypaq", nishpaqa. Chaqa chayshina wañunaypaqmi shamushqaqa kani. ²⁸ Ashwanri nishaq: "Taytitu, qam munashqaykita ruray, qamtalla alabashunanllapa", nishpa.

Chaymi chay uras Tayta Dyus syilumanda qayakushpa, nirqan:

—Munashqayta ruraykani alabawananllapa. Mastapis rini ruraq, masta alabawananllapa, nishpa.

²⁹ Chaypi kaqkunaqam chay qayakuta uyashpaqa, nirqanllapa:

—Syilupim lanyakuykan, nishpa.

Wakinnataqmi nirqanllapa:

—Dyuspa suq anjilninmi Jisusta parlachishqa, nishpa.

³⁰ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Chay qayakuqam mana noqapaqllachu. Ashwanmi uyashqallapaqa kanchiq, qamkuna yach'anayki: Tayta Dyusmi Jisusta parlachiykan, nishpa. ³¹ Ch'ayamushqanam diya, Tayta Dyus paypi mana kriyiqkunata uchangunarayku kastiganambaq. Kananqam Dyusqa chay dyablutaqa binsishpa, rin qatiq, amana kay mundupi kamachikunambaq. ³² Noqata kay allpamanda alsawaptinllapaqam, yumbay runakunata rini kumbidaq, noqapi yuyakunanllapa.

* 12:13 Salmo 118.25-26 * 12:15 Zacarias 9.9

³³ Chaykunata nishpaqam, Jisukristuqa paykunata kayshina intyindichirqan: Suq kruspm rinllapa alsawaq, nishpa. ³⁴ Chayshina niptinqam, chay runakunaqa Jisusta nirqanllapa:

—Dyuspa Santu Librumbim niwanchiqllapa: “Dyus Akrashqan Washadurqash tukuy tyimpu rin kawsaq”, nishpa. Chayshina Santu Libru niptinqa, çimaraykutaq qamqa niwangillapa: “Dyusmanda Shamuq Runatam rinllapa wanchiq”, nishpaqa? çPitaq chay shamuy runaqa? nishpa.

³⁵ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Noqa Dyuspa michanqam suq tyimpupaqlana pullaykillapaqa rini kaq. Chayri achikchashuptiy, allita rurashpa kawsayllapa, ama tutayaqpishina purinaykillapa. Chaqa tutayaqpishina puriqqam mana yach'anchu: Maytam riykani, nishpaqa. ³⁶ Chayri noqa pullaykillaparaq kaptiy, noqapi yuyakuyllapa, qamkunapis michapishina kawsanaykillapa, nishpa.

Jisusqam chayshina nishpaqa, suq ladumanna rirqan, amana chay runakunawan kanambaq.

Achka isrraylinukunaqam Jisuspiqa mana kriyirqanllapachu

³⁷ Chaqa paykunapa ñawpambi achka milagrukunata ruraptimbismi, mana munarqanllapachu paypiqa yuyakuyta. ³⁸ Chayshina mana kriyiptinllapaqam, kumplrinqanna Dyuspaq chay rimaq Isaiyas Jisuspaq kayshina iskibrishqan:

Taytitu, qambaq yach'achikuptiymi, mana pipis kriyiwashqachu. Manam ni pipis intyindishqachu: Qam ancha pudirniyuq kangi, nishpaqa.*

³⁹ Chaymi chay isrraylinukunaqa mana atirqanllapachu Jisuspi yuyakuytaqa. Chaqa Isaiyasqam chay mana munaq kriyiqkunapaq kayshinapis iskibrishqa karqan:

⁴⁰ Dyusqam paykunataqa qonqachishqa, angu shunqoyuq kanambaqllapa. Chaymi ima milagruta rikashpapis, noqapiqa mana yuyakunllapachu, paykunata washanaypaq, nishpaqa.*

⁴¹ Chaqa Dyuspa chay rimaq Isaiyasmi Jisusta ancha kamachikuqta, llipyaykaqta rikashqa karqan. Chaymi chayshina paypaq iskibrishqa karqan.

⁴² Achka isrraylinukuna mana kriyiptimbismi, wakin isrraylinukuna awturidarnandin Jisuspi kriyirqanllapa. Piru mancharqanllapam: Chay farisiyukunach'i sinaguga wasimanda qatiwashunllapa, nishpa. Chaymi mana rimarqanllapachu: “Jisuspm kriyini”, nishpaqa. ⁴³ Chaqa mastam munarqanllapa, runakuna paykunata alabanambaq maski Dyusmanda.

Jisus nishqanda mana kasuqkunaqam kastigadu rinllapa kaq

⁴⁴ Jisusmi jwirtita rimashpa, nirqan:

—Noqapi kriyiqqam mana noqapillachu kriyikanqa. Ashwanmi Taytay Dyuspipis kriyikanqa. Chaqa paymi kach'amuwashqa. ⁴⁵ Chaymi mayqan noqata rikawaqqa chay kach'amuwagtapis rikaykan. ⁴⁶ Chaqa noqagam kay mundupaqa achikchakuq michanshina kani. Chaymi kay mundumanga shamushqa kani, noqapi yuyakuqkuna tutayaqpishina ama chinganambaq. ⁴⁷ Piru nishqayta mana kasuwagtaqam noqaga mana sintinsyanichu, kastigadu kanambaqqa. Chaqa manam shamushqachu kani, kay mundupi tiyaqkunata kastiganayqa. Ashwanmi shamushqaqa kani, paykunata washanaypaq. ⁴⁸ Piru chay jwisyu diya ch'ayamuptinmi, nishqayta yach'ashpa mana kasuqtaqa Taytay Dyus rin kastigaq, chay nishqayta mana kasuwashqanrayku. ⁴⁹ Chaqa noqagam mana yuyashqaytachu yach'achikuniqa. Ashwanmi Tayta Dyus kach'amuwashqa, pay nishqandalla yach'achikunayqa. ⁵⁰ Allitam kayshina yach'ani: Taytay Dyus kamachikushqanda kasuqkunam suq bidapi tukuy tyimpu rinllapa kawsaq, nishpa. Chaymi Taytay Dyus niwashqandalla yach'achikuniqa.

13

Jisusmi yach'akuqningunapa ch'akingunata mayllarqan

¹ Paskwa fyista ch'ayamuykaptinmam, Jisusqa yach'arqan: Ch'ayamunnam wañunay diya, kay mundumanda Tayta Dyusman kutirinaypaq, nishpa. Kay mundupi Jisuspi kriyiqkunataqam payqa tukuy tyimpu ancha kuyarqan.

² Piru dyabluqam Simumba churin Judas Iskaryutita yuyachishqa karqan, Jisusta intrigakunambaq kuntraqkunaman. ³ Jisusqam yach'arqan: Taytay Dyusmi noqata ancha pudirniyuqta rurawashqa. Paymanda shamushpam, paymanna rini kutiriq, nishpa. ⁴ Chaymi noqaykunawan mikuykashpa, mesapi tiyakshqanmanda atarishpa, kapanda llushtikushpa, suq chakichikuq traputa sinturakurqan. ⁵ Chaymandaqam suq taksha

* 12:38 Isaías 53.1

* 12:40 Isaías 6.10

pilankuman yakuta basyashpa, ch'akiyllapata mayllarqan. Mayllashpaqam, chay sintu-rakushqan trapuwan ch'akiyllapata chakichirqan.

⁶ Chaymandaqam Simun Pidrupa ch'akindana rirqan mayllaq. Chaymi Simun Pidruqa nirqan:

—Taytitu, *¿qamchu ch'akiykunata ringi mayllaq?* nishpa.

⁷ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Noqa rurashqaytaqam manaraq atingichu intyindiya. Chaymandaraqmi ringi intyindiqa, nishpa.

⁸ Chaymi Pidruqa Jisusta nirqan:

—Taytitu, maychikapismi mana nunka balinmanchu, qam ch'akiykunata mayllanayk-
iqa, nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Noqa mana ch'akikita mayllaptiyqam, mana yach'akuqniychu ringi kaq, nishpa.

⁹ Chayshina niptinraqmi, Simun Pidruqa nirqan:

—Taytitu, amar ch'akiyallachu mayllayqa. Ashwanri makiykunata, umaytapis mayl-
layqa, nishpa.

¹⁰ Chaymi Jisusqa kayshina nirqan:

—Chayraq mayllakuqmi mana nisitanchu, tukuy kwirpunda mayllananga. Chaqa tukuy kwirpunmi limpyu. Ch'akingunatallam balin mayllanambagga. Qamkunaqam yaqqa yumbayniki limpyu kangillapa; piru manam yumbaynikichu, nishpa.

¹¹ Chayshinaqam Jisusqa nirqan, yach'ashpa: Pim rin intrigakuwaq kuntrawaqkuna-
man, nishpa. Chaymi nirqan “Manam yumbaynikichu limpyuqa kangillapa”, nishpa.

¹² Chayshina ch'akiyllapata mayllashpaqam, chay kapanda rurakurishpa, tiyarishpa mesaman, kayshina tapuwarqanllapa:

—*¿Intyindingillapachu: Imapaqraq Jisukristu ch'akiyllapata mayllashqa, nishpaqa?*
¹³ Qamkunaqam niwangillapa: “Yach'achikuqniy” ichu “Kamachikuqniy”, nishpa. Chaytaqam allipta niwangillapa. Chaqa allibmi qamkunapa yach'achikuqniki, ka-
machikuqniki kani. ¹⁴ Piru chayshina kashpapismi, ch'akikillapata mayllashqa kani. Chayshinar qamkunapis suqniki suqniki ch'akikillapata mayllachinakuy. ¹⁵ Chaqa no-
qagam allita rurashpa, kawsashqa kani. Chayri chay kawsashqayshina, qamkunapis shumaqta kawsayllapa. ¹⁶ Alliptam niykillapa, suq kriyaduqam mana atinchu kayta mas kamachikuq patrunninmandaga. Suq kach'adupismi mana mas kamachikuqchu patrunninmandaga. ¹⁷ Kay nishushqayllapata intyindiwashpa, chayshina rurashpaqam, kushikushpa ringillapa kawsaq.

¹⁸ Chaytaqam mana yumbaynikipaqchu niykillapaga. Chaqa qamkunata akrashush-
paqam, allita riqsiykillapa. Piru rinmi kumpli Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqan:
“Noqawan pulla mikuqmi kuntraypaq tikrakashqa”, nishpa.* ¹⁹ Chay nishushqayl-
lapaqam manaraq kashqachu. Piru noqa kikiymi chaykunapaq niykillapa, chay
nishushqayta rikashpa, kriyinyakillapa: Jisusmi Dyus Akrashqan Washadur, nishpa.
²⁰ Alliptam niykillapa, kach'ashqayta mayqan ch'ayachiqqam noqatashina ch'ayachiykan.
Noqata ch'ayachiwaqqam kach'amuwaqtapis ch'ayachiykan, nishpa.

Jisusmi nirqan: “Judasmi rin intrigakuwaq”, nishpa

(Mt 26.20-25; Mk 14.17-21; Lk 22.21-23)

²¹ Chayshina nishpaqam Jisusqa ancha llakishpa, kayshina niwarqanllapa:

—Alliptam niykillapa, qamkunamanda suqnikim ringi intrigakuwaq kuntrawaqkuna-
man, nishpa.

²² Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa chapanakurqayllapa. Chaqa manam
yach'arqayllapachu: *¿Mayqanniypaqmi chayshinaga niykan?* nishpaqa. ²³ Kanan Jisusqam
noqata ancha kuyawarqan. Chaymi ladiumbi isqandashpa, mikuykargay. ²⁴ Chaypi
kaykaptiyimi, Simun Pidruqa siñiyawarqan, Jisusta tapunaypaq: *¿Pish chay intrigakuqqa?*
nishpa. ²⁵ Chaymi noqaga Jisusman isqandashpa, uyaritaplla tapurqay:

—Taytitu, *¿pitaq chay intrigakushuqqa?* nishpa.

²⁶ Chaymi Jisusqa niwarqan:

—Noqam suq pidasu kachangata nuyuchishpa, chay intrigakuwaqtaqa rini qoq, nishpa.

Chayshina niwashpaqam, suq pidasu kachangata mikunapi nuyuchishpa, Simumba
churin Judas Iskaryutita qorqan. ²⁷ Chay pidasu kachangata Jisus qoptinqam, Judasqa
ch'askirqan. Piru chay urasmi dyablūqa Judaspa shunqonman yaykurqan. Chaymi
Jisusqa paytaqa kayshina nirqan:

—Chay ruranyki kaqtaqar utqana ruray, nishpa.

* 13:18 Salmo 41.9

²⁸ Piru mesapi kaqkunaqam mana ni mayqanniypis intyindirqayllapachu: ¿Imapaqraq kayshinaqa nin? nishpaqa. ²⁹ Wakinniyqam yuyarqayllapa: Judaspa makimbim chay taliga qellayqa. Chaych'i Jisusqa kach'aykan, kay fyistapaq imata randinambaq, ichuraq pubrikunata imata qonambaq, nishpa. ³⁰ Chaymandaqam chay Judasqa chay pidasu kachangata mikushpaqa, chay kaykashqanmanda atarishpa, llushqirganna sawaman. Chay urasqam tutana karqan.

Jisusmi kay mushuq liyta kamachikurqan

³¹ Chayshina Judas sawaman llushqiptingam, Jisusqa nirqan:

—Kay diyakunam Tayta Dyus noqapaq yumbayta rin yach'achiq: Noqamanda Shamuq Runam ancha allin, ancha pudirniyuq, nishpa. ³² Chaqa noqa ancha allita rurashqayraykum, Taytay Dyusqa ancha alabadu rin kaq. Kanan Dyus kikinmi das yumbayta rin intyindichiq: Noqamanda Shamuq Runam ancha allin, ancha pudirniyuq, nishpa. ³³ Kuyashqay wambraykuna, mananam qamkunawanqa unaytachu rini kaq. Chayraykum ringillapa maskawaq. Piru isrraylinukunata nishqayshinam, qamkunatapis niykillapa, may rishqaymanqam mana atingillapachu riyta, nishpa. ³⁴ Chaymi kay mushuq kamachikushqayta niykillapa: Noqaqam ancha kuyaykillapa. Chayshinallar qamkunapis suqniki suqnikiwan kuyanakuyllapa, nishpa. ³⁵ Chayshina qamkuna shumaqta kuyanakuptiqam, chay rikashuqkunaqa rinllapa yach'aq: Alliptam paykunaga Jisusqa yach'akuqninguna, nishpa.

Jisusmi Pidruta nirqan: “Ringim ñigawaq”

(Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Lk 22.31-34)

³⁶ Simun Pidrum Jisusta tapurqan:

—Taytitu, ¿maymanmi ringi riq? nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—May rishqaymanqam mana ringichu atiq ikiyta riytaqa. Chaymandaraqmi ringi sigiwaqqa, nishpa.

³⁷ Chayshina Jisus niptingam, Pidruqa nirqan:

—Taytitu, ¿imaraykutaq kananga mana atinichu sigishuytaqa? Chaqa listum kani, qambi kriyishqayrayku wañunaypaq, nishpa.

³⁸ Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Alliptachu qamqa listu kangi noqapi kriyishqaykirayku wañunaykiga? Piru alliptam niyki, gallu manaraq kantaptinmi, kimsa kutinda ringi ñigawaq: “Manam riqsinichu Jisustaqa”, nishpa.

14

Jisusmi ñanninchiqshina Tayta Dyusman ch'ayananchiqqa

¹ Amar llakiyllapachu ni manchayllapachu. Ashwanri Tayta Dyuspi yuyakushpaqa, noqapipis yuyakuyllapa. ² Taytay tiyashqambiqaq kan ancha achka wasikuna. Mana kaptinqach'i, nishunayllapata. Noqam rishpa, mas wasikunata rurashaq qamkunapaq. ³ Chaymandaqam syilupi qamkunapaq chay lugarta allichashpa, rini kutimuq apashu-nayllapa, chay kashqaypi qamkunapis pullay kanaykillapa. ⁴ Qamkunaqam noqapaq yach'angillapana: Jisukristum waqmanmi rin, nishpa. Chaqa ñandapismi riqsingillapana.

⁵ Chayshina Jisus niptingam, Tumasqa nirqan:

—Taytitu, manam yach'anillapachu: Maymanmi ringi, nishpaqa. Chayshinaqa ¿imashinataq atinillapa yach'ayta: Mayqan ñandam rishaqllapa chay rishqaykimanqa? nishpa.

⁶ Chaymi Jisusqa kayshina nirqan:

—Dyusman riq ñanmi kani. Allip kaqmi kani. Kawsachikuqpisimi noqa kani. Chaqa manam pipis pay kikinllaga atinichu ch'ayayta Tayta Dyusmanqa. Noqaraykullam atingillapa ch'ayaytaqa. ⁷ Chaymi noqata riqsiwashpaqa, Taytaytapis riqsingillapa. Chaqa noqata rikawashpaqam, alabis paytapis rikaykangillapana, nishpa.

⁸ Chaymi Filipiqa nirqan:

—Taytitu, rikachiwayllapar Taytaykita, payta rikashpa, noqaykuna kushikunaypaq, nishpa.

⁹ Chayshina tapuptinmi, Jisusqa Filipita nirqan:

—¿Filipi, unaynam qamkunawanqa kani! ¿Ima, kanangamanchu manaraq riqsiwashqa kangi? Noqata rikawaqam Taytaytapis rikashqana. Chayshinaqa ¿imaraykutaq niwangi: “Rikachiwayri Taytaykita”, nishpaqa? ¹⁰ ¿Ima, manachu kriyingi: Jisusmi Taytanwan suqlla; Tayta Dyusmi Jisuswan suqlla, nishpaqa? Chaqa tukuy ima nishushqayqam mana noqapa yuyayniyllachu. Ashwanmi Taytay noqawan kashpa, yumbay chay rurashqayku-nata pay kikin rurashqa. ¹¹ Chayri kriywayllapa, Taytaywanmi suqlla kani. Paypismi

noqawan suqla. Piru mana munashpa kriywaytaqa, chay rurashqaykunata rikashpa, kriywayllapa. ¹² Chaqa alliptam niykillapa, noqapi kriyiqkunaqam rurashqay layakunata rinllapa ruraq. Noqa Taytayman riptiymi, mas ispantaypaq milagrukunata rinllapa ruraq. ¹³ Chaymi shutiypi tukuy ima mañawashqaykita rini ruraq. Chayshina ruraptiyqam, ancha achka runa, warmi Tayta Dyusta rinllapa alabaq. ¹⁴ Mushuqmanda niriqkillapa: Noqapa shutiypi tukuy ima mañawashqaykitam rini ruraq, nishpa.

Jisusmi ufrisikurqan Santu Ispiritunda kach'amunambaq

¹⁵ Qamkuna noqata allipta kuyawashpaqar, kamachikushqayta rurayllapa. ¹⁶ Kanan noqaqam Taytayta rini mañaq, suq kunswilashuqta kach'amunambaq, qamkunapa pul-layki tukuy tyimpu kanambaq. ¹⁷ Payqam Dyuspa Santu Ispiritun. Payqam allip kaqtalla qamkunata rin yach'achishuq. Piru noqapi mana kriyiqkunaqam paytaqa mana atinllapachu ch'askiyta shunqombiq. Chaqa paytaqam mana rikanllapachu, ni riqsinllapachu. Piru qamkunaqam Santu Ispiritutaq riqsingillapa, qamkunawan kashqanrayku. Kanan payqam qamkunapi tukuy tyimpu rin kawsaq. ¹⁸ Manam rinichu dijashuqlapa wakchatashinaqa. Ashwan qamkunamanmi rini kutimuq. ¹⁹ Ashla tyimpumandaqam runakunaqa manana rinllapachu rikawaq. Piru qamkunaqam ringillapa rikariwaq. Chaqa noqa kawsamushqayraykum qamkunapis tukuy tyimpu ringillapa kawsaq. ²⁰ Chay kawsamushqay diyapim qamkunaqa ringillapa yach'aq Tay-taywan kashqayta, noqawan kashqaykillapata, noqapa ispirituy qamkunapa shunqoykipi kashqanda. ²¹ Kamachikushqayta kasuqgam allipta kuyawan. Chay kuyawaqtaqam Taytayqa kuyan. Noqapismi paytaqa kuyashpa, payman rini shamuq riqsiwanambaq.

²² Chaymi suq Judas (mana chay Judas Iskaryutichu), nirqan:

—Taytitu, ¿imashinam noqaykunallaqa rinllapa rikashuqqa? ¿Imaraykutaq chay mana kriyiqkunapis mana rinllapachu rikashuqqa? nishpa.

²³ Chayshina tapuptinmi, Jisusqa chay allin Judasta nirqan:

—Qamkuna kuyawashpaqam, nishqayta ringillapa kasuwaq. Kanan Taytayqam qamkunata rin kuyashuq. Chaymi noqaqa Taytaywan rini shamuq, qamkunawan pulla kawsanaypaq. ²⁴ Kay nishushqayqam mana noqapa yuyayniyllachu. Ashwan chay kach'amuwaq Taytay niwashqandallam noqaqa niykillapa. Piru mana kuyawaqgam chay nishqaytaqa mana kasunchu.

²⁵ Yumbay kaykunatam pullaykillapa kashparaq, noqa kikiy niykillapa. ²⁶ Piru Taytaymi rinna kach'amuq Santu Ispiritunda noqapa rrimplasuy, qamkunata yanapashushpa kunswilashunan. Chay Santu Ispiritunmi tukuy imata rin yach'achishuqlapa. Tukuy ima nishushqaytapismi rin yuyachishuqlapa.

²⁷ Dyuspi mana kriyiqkunaqam mana noqashinaqa atinllapachu yanapashuyta, kushikushpa shumaqta kawsanaykillapa. Piru noqaqam rini yanapashuqlapa, kushikushpa kawsanaykillapa. Chaymi dispidikashpa niykillapa, ama nimata manchayllapachu ni llakiyllapachu. ²⁸ Chaqa uyawashqam kangillapa, kayshina nishushqayta: “Rishpaqam rini kutimuq qamkunaman”, nishpa. Noqamandaqam Taytay mas kamachikuqqa. Chaymi qamkuna allipta kuyawashpaqa, Tayta Dyusman riptiyqa, dijuru kushikungimanllapa. ²⁹ Kaykunataqam nishushqallapa kani, manaraq nimapis pasaptin, kay nishushqayta rikashpa, noqapi yuyakunaykillapa.

³⁰ Qamkunawanqam manana achkataqa rinichu parlaq. Chaqa kay mundupa kamachikuqnin dyabluqam shamuykanna. Piru payqam mana nima pudirniyuqchu, noqata kamachiwananqa. ³¹ Ashwanmi Tayta Dyusta kasushpa, noqaqa rini wañuq, yumbay runakuna, warmikuna yach'ananllapa: Jisukristum Tayta Dyusta kuyashpa, kamachishqanda ruran, nishpa.

Chaymandaqam nirqambis:

—Atariyllapa. Akullapana, nishpa.

15

Jisusqam noqanchiqkunawanqa suq yura ubasshina

¹ Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Noqaqam suq yura ubasshina kani. Taytayqam chay yura ubasta kwidaqshina.

² Noqapi yuyakuqkunaqam chay yurapa allin rikrangunashina. Piru Taytayqam chay yurapa mana puqoq rikrangunataqa kuchun. Piru chay puqoq rikrangunataqam tirapashpa qoraykanshina. Chaqa paykunapa bidanmanda tukuy ima mana baliqkunata wichukuykan, mas shumaqta payta kasunanllapa. ³ Chaymi Dyus nishqanda yach'achishuptiyqa, qamkunaqa qoradushina kangillapa. ⁴ Noqaqam qamkunata tukuy imapi rini yanapashuq. Chayri noqapi tukuy shunqo yuyakushpa, kawsayllapa. Chaqa

suq yura ubaspa rikran pitikashpaqam, manana atinchu puqoyta. Chayshinallam qamkunapis noqapi mana yuyakushpaqa, mana atingillapachu Dyus munashqanda rurashpa kawsaytaqa.

⁵ 'Noqaqam chay yurashina kani. Qamkunaqam chay yurapa rikrangunashina kangillapa. Chaymi noqapi yuyakuptikiqa, rini yanapashuq, allita rurashpa kawsanaykillapa, ancha puqoq yurashina kanaykillapa. Piru noqapi mana yuyakushpaqam, mana atingillapachu shumaqta kawsaytaqa. ⁶ Chaqa noqapi mana yuyakuqqam wichukushqa rin kaq. Tukuy jwirsandam limpu rin pyirdiq, suq yurapa rikran pitikashpa chakiqshina. Chay rikrandaqam ninapi rupachinllapa.

⁷ 'Piru qamkuna noqapi yuyakushpa, nishushqayta kasuwaptikiqam, tukuy ima mañashqaykita Taytayqa rin qoshuqllapa. ⁸ Kanan qamkuna allita rurashpa kawsaptikiqam, chay rikashuqkunaga Dyusta rinllapa alabaq. Chaqa chayshina kawsashpa, ancha puqoq yurashina kashpaqam, allip yach'akuqniykuna ringillapa kaq. ⁹ Taytaymi noqata ancha kuyawan. Chayshinallam noqapis qamkunataqa ancha kuyayki. Chayshina kuyashuptyqar, noqamandaqa ama akrakayllapachu. ¹⁰ Chaqa noqaqam Taytay Dyus niwashqanda kasuni. Chaymi paymandaqa mana akrakanichu. Chayshinallam qamkunapis kasuwashpaqa, mana nunka noqamandaqa ringillapachu akrakaq.

¹¹ 'Chaykunataqam niykillapa, noqawan tukuy shunqo kushikunaykillapa. ¹² Chaymi kayshina kamachiykillapa: Noqa kuyashushqayshinar, suqniki suqnikiwan kuyanakuyl-lapa. ¹³ Suq runa yanasungunata (yanasangunata) ancha kuyashpaqam, wafunman washanambaq. Chay laya wafuqmi yumbay runamanda mas kuyakuqqa. ¹⁴ Nishushqayta kasushpaqam, yanasuykuna (yanasaykuna) kangillapa. ¹⁵ Mananam kriyadushinachu kangillapa. Chaqa suq kriyaduqam mana yach'anchu: Patrunkiymi kay imata rin ruraq, nishpaqa. Piru noqaqam Taytay tukuy ima niwashqanda qamkunata nishushqa kani. Chaymi yanasuykunana (yanasaykunana) kangillapa. ¹⁶ Piru manam qamkunachu noqataqa akrawashqa kangi. Ashwanmi noqa qamkunata akrashushpa, numbrashushqa kani, rinaykillapa noqapa shumaq nutisyayta yach'achikuq, achka runa, warmi tukuy tyimpu noqapi yuyakunanllapa. Chayshina ancha puqoq yurashina kaptikillapaqam, noqapa shutiypi tukuy ima mañakushqaykita Tayta Dyusqa rin qoshuqllapa. ¹⁷ Chaymi niriyykillapa, suqwan suqwan kuyanakuynayki.

Jisusta ch'iqniqkunam noqanchiqtapis rinllapa ch'iqniwaqninchiq

¹⁸ 'Noqapi mana kriyiqkunam ancha ch'iqniwanllapa. Chaymi qamkunatapis ch'iqnishungillapa. ¹⁹ Chaqa unaynam noqapi mana kriyiqkunamanda akrashushqallapa kani. Chaymi paykunashina manana ruraptikillapaqa, ch'iqnishungillapa. Piru qamkuna mana allita ruraptikiqach'i, paykunaga kuyashungimanllapa uchayuq masingunatachina. ²⁰⁻²¹ Chaqa qamkunata nishushqayshinam: "Suq kriyadutaqa mana rrispitanllapachu maski patrunninmandaqa." Chayshinallam qamkunatapis mana rinllapachu rrispitanashuq maski noqamandaqa. Chaymi chay mana kriyiqkunaga noqata qesachawashpa, qamkunatapis rinllapa qesachashuq. Chaqa noqapi mana kriyiqkunagaqam kach'amuwaq Dyustapis mana riqsinllapachu yuyaynimbiqa. Chaymi qamkuna noqapi yuyakuptikiqa, qamkunatapis rinllapa qesachashuq. Piru kasuwaqkunagaqam qamkunatapis rinllapa kasushuq.

²² 'Noqa mana shamuptiy yach'achikuqqach'i, chay qesachakuqkunaga mana uchayuqchu kananda. Piru kanangam uchangunapag yach'achiptiyqa, manana atinllapachu niyta: "Manam yach'arqaychu: Uchayuqmi kani, nishpaqa". ²³ Chaymi noqata ch'iqniwaqkunaga Taytaytapis ch'iqniyanllapa. ²⁴ Kanan ispantaypaq milagrukunata paykunapa ñawpambi mana ruraptiyqach'i, mana uchayuqchu kanandallapa. Piru paykunagaqam chay milagrukunata rikashpapis, noqata, Taytayta ch'iqniwanllapa. ²⁵ Piru chayshinaqam pasashqa, kumplinambaq Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqan: "Mana nima uchayuq kaptiypismi, ch'iqniwarganllapa", nishpa.*

²⁶ 'Piru noqaqam Tayta Dyusman rishpaqa, rini kach'amuq chay kunswilakuq Santu Ispiritunda. Paymi Dyusmanta shamushpa, allip kaqtalla rimashpa, noqapaq rin yach'achishuqllapa. ²⁷ Qamkunapismi noqapaq ringillapa yach'achikuq. Chaqa qallarishqay diyamandapacham qamkunagaq pullay kashqallapa kangi.

16

¹ Jisusqam nirqambis:

—Chaykunataqam nirqaqllapa, qamkuna padisishpapis, ama disanimakanayki.

² Chaqa rinllapam qatishuq sinaguga wasikunamanda. Rinmi ch'ayamuq tyimpu, wanchishuqkuna kayshina yuyanana: Chay mana baliq Jisuspi kriyiqkunata

* 15:25 Salmo 35:19; 69:4

wanchishpaqam, Taytanchiq Dyusta kasuykanchiq, nishpa. ³ Chaqa paykunaqam noqapi Taytaypi mana nunka yuyakushpa, chayshinaqa rinllapa wanchishuq. ⁴ Kayshinaqam niykillapa, chay qesachashunan uras ch'ayamuptin, yuyanaykillapa kay nishushqayta, nishpa.

Dyuspa Santu Ispiritunmi yanapawanchiqllapa

Jisusqam kayshinapis noqaykunataqa yach'achiwargan:

—Qamkunawan kaykashpam, manaraq yumbaytachu nishurqaqllapa. ⁵ Kanan rini-nam kutiriq Taytay kach'amuwagman. Piru qamkunaqam mana tapuwangichu: “¿Maymanmi ringi?” nishpaqa. ⁶ Ashwanmi kaykunata nishuptiyllapaqa, ancha llakingillapa. ⁷ Piru ama llakiyllapachu. Allip kaqtam niykillapa. Qamkunapaqqam mas alli, kay mundumanda rinaypaq. Mana riptiyqam, chay kunswilashuq Santu Ispirituqa mana rinchu shamuq qamkunamanga. Piru noqa rishpam, rini kach'amug, qamkunaman shamunambaq. ⁸ Chaymi chay Santu Ispiritu shamushpaqa, kay mundupi uchayuqkunata rin yuyachiq: Ay, uchayuqmi kani, ninambaqllapa. Rinmi yuyachiqpis: Dyusmi ancha allin. Paymi rin jugsawaqninchiq, ninambaqllapa, ⁹ yach'anambaqllapa: Jisuspi mana kriyishqayraykum, uchayuqna kani, nishpa. ¹⁰ Chayshina Taytay kashqanman kutiptiyqam, manana ringillapachu rikawaq. Piru ringillapam yach'aq: Jisukristum ñanninchiqshina, Dyusman rinanchiqllapaqa, nishpa. ¹¹ Ringillapapismi yach'aq: Tayta Dyusmi, ancha allita jushgashpa, kay mundupa kamachikuqnin dyabluta sintinsyashqana, kastigadu kanambaq, nishpa.

¹² Jisusqam kayshinapis nirqan:

—Kanmi masta qamkunata nishunaypaq. Piru kananqam mana ringillapachu atiq intyindiya. ¹³ Piru Dyuspa Santu Ispiritun shamushpam, tukuy ima allip kaqta rin yach'achishuqllapa. Manam rinchu yach'achishuq pay yuyashqandaqa. Ashwanmi yumbay uyashqanda qamkunataqa rin intyindichishuq: Kaykunam rin pasaq, nishpa. ¹⁴ Chay Santu Ispiritum noqataqa rin alabawaq. Kanan noqamanda uyashqandam rin yach'achishuqllapa. ¹⁵ Taytay Dyus tukuy ima yuyashqandam noqapis yach'ani. Chaymi chay yach'ashqayta Santu Ispiritupis rin yach'achishuqllapa, nishpa.

Jisuspa yach'akuqninguna puntata llakishpam, rinllapa kushikuq

¹⁶ Jisusqam kayshinapis nirqan:

—Ashla diyamandaqam manana ringillapachu rikawaq. [Chaqa Taytaymanmi rini kutiriq. Piru ashla diyamandaqam mushuqmanda ringillapa rikariwaq, nishpa.

¹⁷ Chaymi wakin noqaykuna yach'akuqningunaqa suqniy suqniy kayshina parlarqayllapa:

—¿Imapaqmi kay layataqa niwanchiq? ¿Imam munan niyta: “Ashla diyamandaqam manana ringillapachu rikawaq. Chaqa Taytaymanmi rini kutiriq. Piru ashla diyamandaqam mushuqmanda ringillapa rikariwaq”, nishpa? ¹⁸ ¿Imam munan niyta, “Ashla diyamanda”, nishpaqa? Manam intyindichu chay nishqandaqa, nishpa.

¹⁹ Piru Jisusqam yach'arqanna noqaykuna parlashqaypaq. Chaymi niwarganllapa:

—Noqam nishushqallapa kani: “Ashla diyamandaqam manana ringillapachu rikawaq. Piru ashla diyamandaqam mushuqmanda ringillapa rikariwaq” nishpa. ¿Ima, kaypaqchu qamkunaqa tapunakuykangi? ²⁰ Alliptam niykillapa, qamkunaqa ancha llakishpa, ringillapa waqqaq. Piru noqata kuntrawaqkunaqam rinllapa kushikuq. Piru chayshina qamkuna ancha llakishpapismi, ringillapa kushikuq. ²¹ Suq warmi qeshyanan uras ch'ayamuptingam, nanaywan ancha padisin. Piru wawitanda qeshyashpaqam, qonganna nanashqandaqa. Chaqa kay mundupi wawitan nasiptingam, anchana kushikun. ²² Chayshinan qamkunapis kananqa ancha llakingillapa. Piru kutimushpam, rini watukushuqllapa. Chay diyapiqam tukuy shunqo ancha ringillapa kushikuq. Mananam ni pipis atinqachu llakichishuytaqa.

²³ Kanan chay diyapiqam manana nimatapis ringillapachu tapuwaq. Ashwanmi allipta niykillapa, shutiywan Taytay Dyusman ringillapa mañakuq. Chaymi payqa rin qoshuqllapa. ²⁴ Kanangamanmi mana nimatapis shutiywanqa Taytaymanqa mañakushqallapachu kang. Paymanri mañakuylapa, ch'askishpa, ancha kushikunaykillapa.

Jisusmi kay mundupi yumbay kuntraqkunata rin binsiq

²⁵ Kanangamanmi achka kumparasyunwan qamkunata yach'achishushqa kani. Piru suq tyimpupiqam manana chay kumparasyunawanqa rinichu yach'achishuqllapa. Ashwanmi ancha klaruta rini yach'achishuqllapa Taytaypaqqa. ²⁶ Chay tyimpupiqam Taytaymanqa ringillapa mañakuq noqapa shutiypi. Mananam nisisaryuchu rin kaq, noqalla qamkunapaq mañakunaypaqqa. ²⁷ Chaqa qamkunaqam noqata kuyawashpa, yuyakungillapa: Jisukristum Tayta Dyusmanda shamushqa, nishpa. Chaymi Taytay

Dyus ancha kuyashungillapa. ²⁸ Tayta Dyusmandam kay munduman shamurqay. Piru kananqam kay munduta dijashpa, paymanna rini kutiriq, nishpa.

²⁹ Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa nirqayllapa:

—Kananqam manana kumparasyunwanchu noqaykunataqa yach'achiwaykangi. Ashwanmi ancha klarutana niwaykangillapa. ³⁰ Kananqam noqaykunaqa intyindinina: Qami tukuy imata yach'angi, nishpa. (Chaqa manaraq tapushuptiyllapam, qamqa yach'angina: Kayshinam rinllapa tapuwaq, nishpa.) Chaymi mana ni nisisaryuchu noqaykuna tapushunayqa. Chayraykum yach'anillapa: Dyusmi qamtaqa kach'amushushqa, nishpa.

³¹ Chaymi Jisusqa kayshina niwarqanllapa:

—¿Kananqachu allipta noqapi yuyakungillapa? ³² Kanalanmi chay urasqa rinna ch'ayamuq. Chay uraspillam qamkunaqa waqta kayta ringillapa shikwakaq. Noqataqam sapalitayta ringillapa dijavaq. Piru manam sapalitayllachu rini kaq. Chaqa Taytaymi noqapa pullay. ³³ Chaymi kaykunata nishushqallapa kani, noqapi allita yuyakushpa, ama nimata manchanaykillapa. Kay mundupi ringillapa padisiq. Piru noqapi yuyakushpa, animakayllapa. Chaqa noqagam kay mundupi yumbay kuntrawakunata binsishqa kani.

17

Jisusmi paypi yumbay kriyikunapaq Dyusman mañakurqan

¹ Chaykunata nishpaqam, Jisusqa syluman chapakushpa, kayshina mañakurqan:

—Taytitu, chay wañunay urasqam ch'ayamuykanna. Chayri runakunata noqa Churikipaq intyindichiy: Jisukristum ancha allin ancha kamachikuq, nishpa. Chayshina willaptikiqam, noqapis paykunata atishaq yach'achiyta: Tayta Dyusmi ancha allin kamachikuq, nishpa. ² Qami numbrawashqa kang, yumbayta kamachinaypaq, noqapi yumbay yuyakuqkunata tukuy tyimpupaq kawsachinaypaq. Chaqa paykunatam animachishqa kang, noqapi yuyakunanllapa. ³ Kanan qamllam allip Dyusqa kang. Qam kikikim kach'amuwashqa kang kay munduman. Chaymi qambi, noqapi yuyakuqkunaga suq bidapi tukuy tyimpupaq rinllapa kawsaq.

⁴ 'Yumbay niwashqaykitam rurashqana kani, kay mundupi yumbay tiyaqkuna yach'ananllapa: Tayta Dyusmi ancha allin kamachikuq, nishpa. ⁵ Taytitu, unayqam manaraq kay mundu kaptin, ancha baliq lliypaq kamachikuq kashpa, qamwan kawsarqay. Kanambisri ruray, chay unayshina karinaypaq.

⁶ 'Kay mundupi kawsaqkunamandam qam wakingunata akrashqa kang, yach'akuqniykuna kananbaq. Chaymi paykunata qambaq yach'achishqa kani. Kanan paykunagam qam nishqaykita kasushqallapa. ⁷ Chaymi kananqa paykunaga yach'anllapa: Jisukristum tukuy imata ruran, yach'achikun, Tayta Dyus yanapaptin, nishpa. ⁸ Chaqa qam niwashqaykitallam paykunataqa yach'achishqa kani. Chaymi noqapi allita yuyakushpa, kananqa yach'anllapana: Allibmi Tayta Dyus Churin Jisukristuta kach'amushqa, nishpa.

⁹ 'Chaymi qamba kaqkunapaq ancha rrugayki. Chaqa paykunataqam noqata qowashqa kang. Piru chay kuntrashuqkunapaqqam mana rrugaykicu. ¹⁰ Chaqa noqapa yumbay yach'akuqniykunagam qambapis. Chayshinallam qamanda yumbay yach'akuqkunapis noqapa. Chayshina noqapa kashpam, paykunapis suqkunata intyindichinllapa: Jisukristum ancha allin kamachikuq, nishpa.

¹¹ 'Noqagam kay mundumandaqa qamanna rini shamuy. Piru yumbay yach'akuqniyqam kay mundupilla rinllapa kidaq. Chaymi ancha allin Taytitu, qamta rrugayki noqapi yuyakuqkunata allita kwidanayki, suq ayllushina kuyanakushpa kawsananllapa, qam noqawan kawsashqanchiqshina. ¹² Chaqa kay mundupi paykunapa pullanllapa kashpaqam, noqaga chay qowashqayki yach'akuqniykunata kwidashqa kani, qam yanapawaptiki. Chaymi yumbay paykunamanda chay chinganambaq kaqla rin chingaq, dyabluta kasushqanrayku. Chayshina chingaptinmi, qamba Santu Libruyki nishqanqa rin kumpli.

¹³ 'Kananqam qam kashqaykimanna rini kutimuq. Piru kay mundupiraq kashpaqam, kay yach'akuqniykunata yach'achini, noqa kushikushqayshina, paykunapis ancha kushikunambaq. ¹⁴ Chaymi noqaga yach'achiwashqaykita paykunataqa yach'achishqana kani. Chayraykum chay mana munaq kriyikunaga paykunataqa ancha ch'iqninllapa. Chaqa noqapi kriyikunapismi noqashinana yuanllapa. Mananam yuanllapachu chay mana kriyikunashinaqa. ¹⁵ Piru manam rrugaykicu, paykunata kay mundumanda surqonaykipaqa. Ashwanmi rrugaykiqa dyablumanda washanaykipaq. ¹⁶ Noqagam mana kay mundumanda kaqkunashinachu yuyani. Chayshinallam noqapi kriyikunapis manana kay mundumanda kaqkunashinachu rinllapa yuya. ¹⁷ Yush'ayku paykunata akrashpa yach'achiy, qamtalla kasushunanllapa. Chaqa chay yach'achikushqaykiqam

mana llullachu. Ashwanmi allip kaqla. ¹⁸ Taytitu, qamqam kay munduman kach'amuwashqa kang. Chayshinallam noqapis kay yach'akuqniykunata kay mundupi tiyaqkunaman kach'ashqa kani, noqapaq yach'achikunanllapa. ¹⁹ Chaqa paykunata washanaypaqmi noqa kikiy intrigakani wañunaypaq, paykunapis allip kaqpi kriyishpa, tukuy shunqo qaman intrigakananllapa.

²⁰ Paykuna noqapaq yach'achikuptinmi, suqkunapis noqapi rinllapa yuyakuq. Chaymi mana kay kriyiqkunapaqlachu rruqaykiqa. Ashwanmi rruqaykiqa noqapi manaraq kriyiqkunapaqpis, ²¹ yumbaynin qambi, noqapi kriyishpa, suq ayllushina kanambaql-lapa, qam noqawan suq ayllushina kashqanchiqshina. Chayshina kuyanakushpa kawsaptinllapam, suqkuna paykunata rikashpa, rinllapa kriyiq: Taytanchiq Dyusmi Jisusta kach'amushqa, nishpa. ²² Chaqa qam numbrawashqa kang, ancha yach'ayniyuq kamachikuq kanaypaq. Chayshinallam noqapis kay yach'akuqniykunata numbrashqa kani, ancha yach'ayniyuq kamachikuqkuna kashpa, kuyanakushpa, suq kwirpushinalla kananllapa, qam noqawan kashqanchiqshina. ²³ Kanan qamqam noqawan kashpa, ancha yanapawangi. Chayshinallam noqapis paykunawan kashpa, ancha yanapani, suqwan suqwan kuyanakushpa kawsananllapa. Chayshina shumaqta kawsaptinllapam, chay mana kriyiqkunapis yach'anqallapa: Alliptam Tayta Dyusqa Jisusta kay munduman kach'amushqa, nishpa. Yach'anqallapapismi: Tayta Dyusmi paypi kriyiqkunata ancha kuyan, Churin Jisusta kuyashqanshina, nishpa.

²⁴ Taytitu, ancham rruqaykipis, kay qowashqayki yach'akuqniykuna may kashqaypi, pullay kanambaqlapa. Rruqaykipismi yach'anambaqlapa: Tayta Dyusmi Churin Jisusta ancha kuyashpa, ancha alaban, nishpa. Chaqa kay munduta manaraq rurashpam, noqata ancha kuyawashqa kang. ²⁵ Ancha allin Taytitu, qamta kuntrashuqkunagaq mana rigisishungichu. Piru noqagam rigisiyki. Kanan yumbay kay yach'akuqniypismi yach'an: Taytanchiq Dyusmi Churin Jisusta kay munduman kach'amushqa, nishpa. ²⁶ Taytitu, noqam paykunataqa yanapashqa kani, qamta rigisishunambaq shunqonllapapi. Chayshinallam paykunata masta rini intyindichiq, suqkuna kuyanambaqlapa, noqata kuyawashqaykishina. Chaqa chayta paykuna intyindiptinqam, noqapa ispirituyqa payku-napa shunqombi rin kaq, nishpa.

18

Jisusta prisurqanllapa

(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Lk 22.47-53)

¹ Chayshina Tayta Dyusman mañakushpaqam, Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunawan rirqayllapa chay kibrada Sidrumba chimba ladunman. Chaypim karqan suq wirta. Chay wirtamanmi yaykurqayllapa. ² Chay Judas Jisusta intrigakuqpisismi rigsirqan chay wirtataqa. Chaqa Jisusqam achka bwiltasta noqaykunawan chaypiqa tandakashqa kar-qan. ³ Chaypi kaykaptiylapam, kamachikuq isrraylinu kurakuna, farisiyukunapis Dyuspa adurana wasinmanda suldadukunata kach'amurqan. Achka rrumanu suldadukunapismi paykunawanqa shamurqan. Yumbaymi shamurqanllapa lamparakunawan michaku-nawan, qerukunata, atun kuchillukunata piskakushpa. Chay runakunapa ñawpandaqam Judas Iskaryuti shamurqan. ⁴ Piru Jisusqam yach'arqanna: Kayshinam rin pasawaq, nishpa. Chaymi das ñawpaman rishpa, yumbayta tapurqan:

—¿Pitam maskaykangillapa? nishpa.

⁵ Paykunagaq nirqan:

—Jisus Nasaritmanda kaqtam maskaykanillapa, nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Noqam kani Jisus Nasaritmanda kaqqa, nishpa.

Kanan chay suldadukunapa pullanmi chay intrigakuq Judasqa karqan. ⁶ Chay uras Jisus “Noqam kani” niptinmi, chay runakunaga ikip ikip rishpa, pachaman waqtakarqanllapa.

⁷ Chaymendaqam Jisusqa tapurirqan:

—¿Pitam maskaykangillapa? nishpa.

Chaymi paykunagaq nirirqanllapa:

—Jisus Nasaritmanda kaqtam maskaykanillapa, nishpa.

⁸ Chaymi Jisusqa paykunata nirirqan:

—Nishushqallapanam kani: “Noqam kani”, nishpa. Noqata maskawashpaqa, kay suq runakunataqa dijayllapa rinambaq, nishpa.

⁹ Chayshina niptinmi, kumplirqan pay kikin kayshina nishqan: “Taytitu, chay qowashqayki sigiwaqkunamandaqam mana ni suqta dihashqachu kani chinganambaq”, nishpa.

¹⁰ Simun Pidruqam atun kuchilluyuq karqan. Chaymi payqa chay sinturakushqan kuchillunda baynanmanda surqoshpa, chay mas kamachikuq isrraylinu kurapa kriyadun Malku shutiqta machitiyashpa, allin ladu rinrinda pitirqan. ¹¹ Chayta rikashpaqam, Jisusqa Pidruta nirqan:

—Chay atun kuchilluykitaqa chay baynambina waqaychay. Taytaymi niwashqa, ancha ñakanaypaq. Chay ñakaykunam noqapaqqa upyanaypaq ancha ayaq yakushina. ¿Akasuchu mana rini ñakaq? nishpa.

Jisustam dimandarqanllapa mas kamachikuq isrraylinu kurakunapi
(Mt 26.57-58; Mk 14.53-54; Lk 22.54)

¹² Chay rrumanu suldadukunam kamachikuqninwan tukuy isrraylinukunapa suldadungunawan Jisusta piskashpa, makingunata ch'aqnarqanllapa. ¹³ Chaymandaqam aparqanllapa Anaspa wasinman. Chaqa Anasqam Kayfaspa swigrun karqan. Kayfasqam chay tyimpupiqqa mas kamachikuq isrraylinu kura karqan. ¹⁴ Chay Kayfasmi chay mas kamachikuq isrraylinukunata nishqa karqan: “Noqanchiqkunapaqqam mas alli, suq runa wañunambaq, yumbay llaqta masinchiqkuna ama wañunanllapa”, nishpa.*

Pidrum Jisusta ñigarqan
(Mt 26.69-70; Mk 14.66-68; Lk 22.55-57)

¹⁵ Simun Pidrum suq yach'akuq masinwan Jisuspa ikinda rirqanllapa. Chay suq yach'akuqqam chay mas kamachikuq isrraylinu kurapa rigqishqan karqan. Chaymi payqa chay kurapa wasimba patyunman Jisuswan yaykurqan. ¹⁶ Pidruqam sawa pungupilla kidarqan. Chaymi chay suq yach'akuq masinqa punguman shamushpa, purtira chinata rrugashpa, ukukaman Pidrutaqa aparqan. ¹⁷ Chaymi chay purtira chinaqa Pidrutaqa kayshina tapurqan:

—¿Manachu qambis Jisuspa suq yach'akuqnin kangi? nishpa.

Chaymi Pidruqa nirqan:

—Manám, nishpa.

¹⁸ Kanan ancha chiri kaptinmi, chay kamachikuq kurapa kriyadunguna, wakin suldadukunawan shayashpa, ninapi mashakuykarqanllapa. Chaymi Pidrupis paykunapa pullan shayashpa, mashakuykarqan.

Mas kamachikuq isrraylinu kurakunam Jisusta tapurqanllapa
(Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Lk 22.66-71)

¹⁹ Chay mas kamachikuq isrraylinu kuraqam Jisusta tapurqan:

—¿Pikunam yach'akuqnikiqa? ¿Imatam yach'achikushqa kangi? ²⁰ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Noqaqam yumbaypa ñawpambi rimashqa kani. Kutin kutinmi sinaguga wasikunapi, Dyuspa adurana wasimbipis yach'achikushqa kani. Chaqa yumbay llaqta masinchiq isrraylinukunam chaykunapi tandakanllapa. Manam nimatapis pakakushpaqa, yach'achikushqachu kani. ²¹ Chayshinaqa ¿imaraykutaq tapuwangi noqataqa? Chay uyawaqkunata tapuyqa. Paykunam nishunqallapa chay yach'achikushqaytaqa, nishpa.

²² Chayshina Jisus niptinmi, suq suldadu chaypi kaqqa suq laputa Jisusta qoshpa, tapurqan:

—¿Ima, chayshinachu mas kamachikuq kuranchiqta kuntistangi? nishpa.

²³ Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:

—Mana allita rimashqa kaptiyqa, niway ima malutam rimashqa kani, nishpa. Piru allip kaqta rimashqa kaptiyqa, ¿imapaqtaq maqawangiqa? nishpa.

²⁴ Chaymandaqam Anasqa Jisusta ch'aqnashqatalla kach'arqan chay mas kamachikuq kura Kayfasman.

Pidrum Jisusta ñigarqan
(Mt 26.71-75; Mk 14.69-72; Lk 22.58-62)

²⁵ Pidru chaypilla shayashpa mashakuykaptinmi, kayshina tapurqanllapa:

—¿Manachu qamqa chay runapa suq yach'akuqnin kangi? nishpa.

Chaymi Pidruqa nirqan:

—Manam noqaaq yach'akuqninchu kani, nishpa.

²⁶ Chay kamachikuq kurapa suq kriyadunmi, chay kriyadupa rinrinda pitishqamba ayllun karqan. Payqam Pidruta tapurqan:

—¿Akasuchu mana rikashushqa kani chay Jisuswan pulla kaptiki chay wirtapi? nishpa.

²⁷ Piru Pidruqam chayshina tapuptinqa, suq kutinda ñigarqan. Chay urasllam suq gallu kantarqan.

* 18:14 San Jwan 11.50

Jisustam gubyirnu Pilatupi dimandarqanllapa

(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5; Lk 23.1-5)

²⁸ [Nuta: Chay tyimpukunapim Rruma llaqtamanda kaqkuna achka nasyungunapi, Isrrayilpipis kamachikurqanllapa. Isrrayilpa rrumanu gubyirnuqam Pilatu shutirqan.] Achikyaykaptinman Kayfaspas wasinmanda Jisusta aparqanllapa rrumanu gubyirnu Pilatupa dispachunman. Piru manam yaykurqanllapachu chay dispachunmanqa. Chaga kriyirqanllapa: Chay furastiru rrumanukunawan kashpa, mapa shungoyuq rinchiq kidaq. Chayshina kidashpaqam, manana atinchigmanchu mikuyta chay Paskwa fyistapi mikunataqa, nishpa. ²⁹ Chaymi chay gubyirnu Pilatupa dispachunmanda llugshishpa, paykunata tapurqan:

—¿Ima malutam rurashqa kay runaqa, qamkuna payta kuntranaykiqa? nishpa.

³⁰ Chaymi paykunaga nirqanllapa:

—Kay runa mana maluta rurashqa kaptinqach'i, noqaykunaga mana apamunaytachu, nishpa.

³¹ Chaymi Pilatupa paykunataqa nirqan:

—Qamkuna chay runata apashpa, liyniki nishqanshina justisyata rurayllapa, nishpa.

Chayshina niptinqam, chay isrraylinukunaga nirqan:

—Qamkuna rrumanukunam mana dijawangillapachu wanchinayllapa, nishpa.

³² Chayshinam kumplirqan Jisus nishqanqa: “Kruspim rini wafuq”, nishpa. (Chaga rrumanukunallam kruspi klabashpa wanchirqanllapa.) ³³ Chaymi Pilatupa yaykushpa dispachunman, Jisusta qayashpa, tapurqan:

—¿Qamchu isrraylinukunapa gubyirnuqa kang'i? nishpa.

³⁴ Chaymi Jisusqa tapurqan:

—¿Kikin yuyaynikimandachu kayshinaga tapuwangi, ichu suqkuna parlachishushqa kaptin? nishpa.

³⁵ Chaymi Pilatupa nirqan:

—Manam noqaqa isrraylinuchu kani, qambaq yach'anaypaqqa. Ashwan llaqta masiki isrraylinukuna, chay kamachikuq kurakunapismi qamtaqa intrigawashqallapa, kayshina tapushunaypaq: ¿Ima malutam rurashqa kang'i? nishpa.

³⁶ Chaymi Jisusqa Pilatupa nirqan:

—Suq lugarpim gubyirnuqa kani. Manam kay mundupichu. Kay mundupa gubyirnu kaptiqach'i, kasuwaqkunaga pilyanandallapa, ama intrigakuwanan chay llaqta masiy isrraylinukunaman. Lukismi mana kay mundupa kamachikuqninchu kani, nishpa.

³⁷ Chayshina niptinqam, Pilatupa tapurqan:

—¿Chayshinaqachu gubyirnu kang'i qamqa? nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ari, qam nishqaykishinam gubyirnu kani. Noqaqam kay munduman shamushpa, nasishqa kani, allip kaqta yach'achikunaypaq. Chaymi chay allip kaqta kasuqkunaga noqa nishqayta kasunllapa, nishpa.

³⁸ Chayshina niptinmi, Pilatupa tapurqan:

—¿Imam chay allip kaqqa? nishpa.

Pilatup Jisusta sintinsyarqan wanchinambaqllapa

(Mt 27.15-31; Mk 15.6-20; Lk 23.13-25)

Chayshina tapushpaqam, chay Pilatupa llugshishpa sawaman, chay isrraylinukunata kayshina nirqan:

—Manam nima dilituta paypiqa tarinichu. ³⁹ Piru qamkunagam kustumbriyuq kangillapa, Paskwa fyistapi suq prisuta kach'anaypaq. ¿Munangillapachu kay gubyirnuykita kach'anaypaq? nishpa.

⁴⁰ Chayshina niptinqam, yumbay sh'uqyarqanllapa:

—¡Kay runataqa ama kach'aychu! ¡Ashwan Barrabasta kach'ayqa! nishpa.

Chay Barrabasqam suq ladrin saltiyadur karqan.

19

¹ Chaymandaqam chay gubyirnu Pilatupa kamachikurqan, Jisusta ancha fiyuta asutinallapa. ² Kanan chay rrumanu suldadukunagam suq kuruna kasha likiduta rurashpa, Jisusta umachachirqanllapa. Kanan kapachirqanllapam suq granati kapata.

³ Chaymandaqam ñawpanman qemikashpa, yanqa burlashpa, niqllapa:

—¡Biba, isrraylinukunapa gubyirnu! nishpa.

Chayshina nishpaqam, qaqllambi maqaqllapa.

⁴ Chaymandaqam Pilatupa dispachunmanda llugshirishpa, isrraylinukunata nirqan:

—Rikayllapa, kay sawamanmi apamuni, qamkuna yach'anaykillapa: Gubyirnu Pilatugam mana nima dilituta tarinchu paypiqa, nishpa.

⁵ Chaymi Jisusqa sawaman llugshirgan, chay kasha likidu kurunayuq, chay granati kapayuqna. Chaymandaqam Pilatuga paykunata nirgan:

—¡Mayá, kaypinam kay runaqa! nishpa.

⁶ Chaymandaqam chay kamachikuq isrraylinu kurakunaqa Dyuspa adurana wasinda kwidaq suldadukunawan Jisusta rikashpaqa, ancha jwirtita kayshina sh'uqyarqanllapa.

—¡Kruspi klabay, kruspi klabay! nishpa.

Chaymi Pilatuga nirgan:

—Qamkuna apashpa, kruspi klabayllapa. Piru noqaqam paypiqa mana nima dilituta tarinchu, nishpa.

⁷ Chaymi chay kamachikuq isrraylinukunaqa Pilatuga nirqanllapa:

—Noqaykunapaqam kan suq liy, Dyustaqa ama burlananchiqllapa. Piru kay runaqam “Dyuspa Churinmi kani”, nishqa. Chayri chay liy nishqanshina wafunqa, nishpa.

⁸ Chayshina “Dyuspa Churinmi kani”, nishqanda uyashpaqam, Pilatuga mastana mancharqan. ⁹ Chaymi payqa uku dispachunman Jisusta aparishpa, tapurirgan:

—¿Maymandataq qamqa kangi? nishpa.

Chayshina tapuptingam, Jisusqa mana nimatapis nishpachu, uyararqanlla.

¹⁰ Chaymi Pilatuga tapurqan:

—¿Ima manachu nimatapis niwangi? ¿Manachu yach'angi, noqa Pilatum ancha kamachikuq kashpa, atini kruspi klabashuyta, ichu kach'ashuyta, nishpaqa?

¹¹ Chaymi Jisusqa nirgan:

—Tayta Dyus mana dijashuptinmi, mana nimatapis noqataqa atingimanchu rurawayta. Kaytapis yach'ay: Chay qaman intrigakuwaqmi mas uchayuqqa kidan qamandaqa, nishpa.

¹² Chayshina niptingam, Pilatuga ancha munarqan kach'ayta, librina kanambaq. Piru chay isrraylinukunaqam nirqanllapa:

—¡Kay runata kach'ashpaqam, mana gubyirnunchiq Sesarpa yanasunchu (yanasanchu) kangi! ¡Chaga mayqan runa “gubyirnu kani” niqqam chay mas kamachikuq gubyirnu Sesarta kuntraykan! nishpa.

¹³ Chaymi Pilatuga chay runakuna nishqanda uyashpaqa kamachikurqan, Jisusta sawaman surqonambaq. Chaymandaqam Pilatuga trunumbi tiyarqan, justisyata ruranambaq. Pilatuga chay trunungam karqan suq pamba Gabata shutigpi. Chay Gabataqam ibriyu rimaypiqa munan niyta: “Rumikunawan allichadu pamba”, nishpa. ¹⁴ Yaqqana qallariptin chay Paskwa fyista diya, larrdusinach'i karqan. Chay urasmi Pilatuga chay isrraylinukunata (piñachinambaq) nirgan:

—¡Rikayllapa, kaypim gubyirnuykiqa! nishpa.

¹⁵ Piru paykunaqam ancha jwirtita kayshina sh'uqyarqanllapa:

—¡Wafunqa, wafunqa! ¡Kruspi klabay! nishpa.

Chayshina niptinllapaqam, Pilatuga yumbayta tapurqan:

—¿Qamkunapa gubyirnuykitachu kruspi klabachishaq? nishpa.

Chaymi chay kamachikuq kurakunaqa nirqanllapa:

—¡Sesarllam gubyirnuyllapaqa! ¡Manam masqa kanchu! nishpa.

¹⁶ Chaymi Pilatuga paykunatana intrigarqan, kruspi klabananllapa. Chayraykum paykunaqa aparqanllapana Jisustaqa.

Jisustam kruspi klabarqanllapa

(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Lk 23.26-43)

¹⁷ Jisusqam krusta umbrukushpa, Jirusalinmanda rirgan Kalabira shutiq lugarman. Chay lugarqam ibriyu rimaypiqa shutirgan Gulguta. ¹⁸ Chay lugarpinam Jisustaqa kruspi klabarqanllapa. Kanan ishkay runakunatapismi pullan klabarqanllapa, suqta ichuq ladumbi, suqta allin ladumbi. ¹⁹ Kanan Pilatugam suq litiruta rurashpa, kach'arqan kruspa puntambi ruranambaq. Chay litirupiqam kayshina nirgan: “Jisus Nasaritmanda kaqmi isrraylinukunapa Gubyirnun”, nishpa. ²⁰ Chay Kalabira lugarqam Jirusalin llaqtapa ladumbilla kidan. Chaymi achka isrraylinukuna chay litirutaqa liyirqanllapa. Chaga chay litirutaqam rurashqallapa karqan ibriyu rimaypi, grigu rimaypi, latin rimaypipis. ²¹ Chaypaqmi chay isrraylinukunapa kamachikuq kurangunaqa Pilatuta nirqanllapa:

—Ama iskibriychu: “Isrraylinukunapa Gubyirnunmi”, nishpaqa. Ashwan iskibriyqa: “Payqam nirgan: ‘Noqam kani isrraylinukunapa Gubyirnun’”, nishpa.

²² Chaymi Pilatuga nirgan:

—Iskibrishqayqam chayshinana kidanqa, nishpa.

²³ Chaymandaqam chay suldadukunaqa Jisuspa trapunda ch'uskundin partinakurqanllapa. Kushmambaqgam suqnin, suqnin kayshina ninakurqan: "Kaytaqam noqa piskani, kaytaqam noqa piskani", nishpa. Chaqa chayqam mana nima kusturayuyqchu karqan. Suq awayllam karqan, anaq kunganmanda ura puntangaman. ²⁴ Chaymi chay kushmapaqqa chay suldadukunaqa kayshinana parlarqanllapa:

—Ama llikishpachu, swirtita rurashun, mayqanninchiqshi apanchiq, nishpa.

Chayshina ruraptinllapaqam, kumplirganna Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqan: "Paykunapuram mudanaykunata partinakurqanllapa. Kushmaypaqgam swirtiyanllapa", nishpa.*

²⁵ Chay kruspa ladumbim Jisuspa mamitanga karqan. Chay mamitamba masambismi chaypi karqan. Kliyufaspa warmin Maryapis, chay suq Marya Magdalamanda kaqpismi chaypi karqan. ²⁶ Chaymi Jisusqa mamitamba ladumbi kuyashqan yach'akuqninda rikawashpa, kayshina nirqan:

—Mamita, chay laduykipi shayaykaqmi wawaykiqa kanqa, nishpa.

²⁷ Chaymandaqam noqa yach'akuqnindapis kayshina niwarqan:

—Chay mamaymi mamaykiqa kanqa, nishpa.

Chaymi chay urasmandapacha mamitaypaqna rigsissha, wasiymanna aparqay.

Jisusmi wañurqan

(Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Lk 23.44-49)

²⁸ Chaymandaqam Jisusqa yach'ashpa: Tukuy imatanam kumpliyan, nishpaqa, Dyuspa Santu Librumbi nishqanda kumplinambaq kayshina nirqan:

—Yakunanim, nishpa.

²⁹ Chaypim puchqo binu suq puyñu unda karqan chay suldadukuna upyanambaq. Chaymi paykunaqa suq ish'uputa chay puchqo binupi nuyuchishpa, suq barillapa puntambi rurashpa, shiminman qemirqanllapa. ³⁰ Chay puchqo binuta chupashpaqam, Jisusqa nirqan:

—Tukuy imatam kumplishqana kani, nishpa.

Chaymandaqam kumurashpa, ispiritunda Dyusman mingashpa, wañurqanna.

Suq rumanu suldadum Jisusta kustillambi tukshirqan

³¹ Chay diyaqam karqan allichakananllapa Paskwa fyistapaqna. Chaymi isrraylinukunaqa mana munarganchu samana diyapi kruskunapi wañushqakuna kidanambaqqa. Chaqa chay Paskwa fyistapi kaq samana diyaqam ancha santu diya karqan. Chaymi paykunaqa Pilatuta rrugarqanllapa, kamachikunan, chay kruspi kaqkunapa ch'angangunata pakinambaq, mas das wañuptinllapa, ashuchinanllapa.

³² Chaymi chay rumanu suldadukuna shamushpa, Jisuspa ladumbi chay kruspi kaq runakunapa ch'angangunata pakirqanllapa. ³³ Chaymandaqam Jisuspa kwirpunman rishpa, wañushqatana rikashpa, ch'angandaqa manana pakirqanllapachu. ³⁴ Piru suq suldadugam suq garruchawanshina Jisusta kustillambi tukshirqan. Chayshina tukshiptingam, chay kustillanmanda yawar, yaku llugshirqan. ³⁵⁻³⁷ Chayshinam pasargan, kumplinambaq Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqan: "Paypa tullundaqam mana rinllapachu pakiq", nishpa.* Chay Santu Librupim suq partipipis nin: "Chay tukshishqandam rinllapa rikaq", nishpa.* Jisusta chayshina ruraptinllapam, noqa kikiy rikarqay. Chaymi tistigu kashpa, allita yach'ashpa, allip kaqtalla isikibrini, qamkunapis Jisukristupi kriyinaykikllapa.

Jisustam pambarqanllapa

(Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Lk 23.50-56)

³⁸ Chaymandaqam suq runa Jusi shutiq rirqan gubyirnu Pilatuman. Chay Jusiqa Arimatiya llaqtamanda karqan. Jisuspa yach'akuqnin karqan. Piru chay kamachikuq isrraylinukunata manchashpam, uyaritaplla Jisuspi kriyishqa karqan. Paymi Jisuspa kwirpunda mañarqan, apanambaq pambaq. Pilatugam nirqan: "Mayá, apay", nishpa. Chaymi chay Jusiqa Jisuspa kwirpundaqa aparqanna pambaq.

³⁹ Nikudimupismi Jusiwan rirqan. Chay Nikudimuqam Jisusman tutup rishqa karqan parlaq. Payqam aparqan 30 kilustach'i mishki mutkina pulbuta mirramanda, aluwismanda kaqta. ⁴⁰ Chayshina Jisuspa kwirpunda apashpaqam, chay mirrawan chay aluwiswan mushuq traputa pasashpa, Jisuspa kwirpunda wangurqanllapa. Chaqa noqaykuna isrraylinukunam wañuqkunataqa chayshina pambanllapa. ⁴¹ Jisusta chay wanchishqan lugarpa ladumbillam suq wirta karqan. Chay wirtapiqam suq mushuq

* 19:24 Salmo 22.18

* 19:35-37 Éxodo 12.46; Salmo 34.20

* 19:35-37 Zacarías 12.10

mach'ayshina sipultura karqan. Chaypiqam manaraq pitapis pambashqallapachu karqan. ⁴² Kanan noqaykuna isrraylinukunapa samana diyapi trabajaytaqa, chay sirkapillana das pambarqanllapa Jisuspa kwirpundaqa.

20

Jisusmi wafñushqanmanda kawsamurqan

(Mt 28.1-10; Mk 16.1-8; Lk 24.1-12)

¹ Simanapa qallarinan diya dumingum Marya Magdalamanda kaq ancha madrugadu salqa salqalla rirqan Jisus pambakashqanman. Ch'ayashpaqam, chay mach'ayshina sipulturataqa manana kirpadutachu tarirqan. Ashwanmi tarirqanqa chay rumitaga isqandaykaqtana. ² Chaymi chayshina chay sipultura kich'aduna kaptinga, chay Maryaqa kallpamurqan abisawaqllapa. Chaymi ch'ayamushpaqa, Pidruta, noqata niwarqanllapa:

—¡Jisuspa kwirpundaqam chay sipulturamandaqa surqoshqallapana! Manam yach'anillapachu maypinam rurashqallapa, nishpa.

³ Chayshina niwaptinllapaqam, Simun Pidruwan noqa kallpaylla, rirqayllapa chay sipulturaman chapakuq. ⁴ Kallpashpaqam, Pidruta binsishpa, noqa mas puntata ch'ayarqay chay sipulturamanqa. ⁵ Ch'ayashpaqam, noqaqa yaykunanman kumurashpa, ukuman chapakushpa, rikarqay chay trapu Jisuspa kwirpunda liyashqandallana. Piru noqagam ukumanqa mana yaykurqaychu. ⁶ Chayshina chapaykaptiyqam, Simun Pidruqa ch'ayamurqanna ikiyta. Paymi ukuman das yaykurqan rikaq. Chaymi paypis rikarqan chay trapu Jisuspa kwirpunda liyashqandallana. ⁷ Chaymandaqam rikarqambis Jisuspa umanda wangushqan traputapis, suq ladupina rurashqata. Chaqa mananam pullachu karqan chay trapu kwirpunda liyashqanwanqa. ⁸ Chayshina Pidru yaykuptinqam, noqapis chay sipulturamanqa yaykurqanina. Yaykushpaqam, noqapis chay trapukunata rikarqay, suq ladupi suq ladupina kaqta. Chayta rikashparaqmi, noqaqa kriyirqay. ⁹ Piru noqaykunaqam manaraq intyindirqaychu Dyuspa Santu Librumbi kay nishqandaqa: Dyus Akrashqan Washadurmi wafñushqanmanda rin kawsamuq, nishpa.

¹⁰ Chaykunata rikashpaqam, kutirqayllapana pusadayllapaman.

Jisusmi rikakurqan Marya Magdalamanda kaqman

(Mk 16.9-11)

¹¹ Noqaykuna pusadayllapaman kutiptiyllapaqam, Magdalamanda kaq Maryaqa waqashpa, chay mach'ayshina sipulturapa sawa yaykunambi kidarqan. Chaypish kumurashpa, ukuman chapakurqan. ¹² Chayshina chapakushpaqash, rikarqan ishkay ancha yuraq mudanayuyq anjilkunata. Suqqash tiyaykarqan Jisuspa uman rurashqan ladupi; suqqash ch'akin kashqan ladupi. ¹³ Chayshi chay anjilkunaqa Maryata tapurqan:

—Warmisita, ¿imapaqmi anchaqa waqaykangi? nishpa.

Chayshi Maryaqa nirqan:

—Sifurniypa kwirpundam apashqallapana. Manam yach'anichu, maypinam rurashqallapa, nishpa.

¹⁴ Chayshina nishpaqash, Maryaqa ikiman chapakushpa, Jisusta rikarqan. Piru manash riqsirqanchu: Paymi Jisukristu, nishpaqa. ¹⁵ Chaymandaqash Jisukristu tapurqan:

—Warmisita, ¿imapaqmi anchaqa waqaykangi? ¿Pitam maskaykangi? nishpa.

Chayshina tapuptinshi, Maryaqa nirqan:

—Taytitu, Kamachikuqniypa kwirpunda qam apashqa kashpaqa, ¿maypitaq rurashqa kangi? Yush'ayku niway, rinaypaq apamuq.

Chaqa Maryaqash yuyarqan: Kay runaqam kay wirtata kwidaq, nishpa.

¹⁶ Chayshi Jisusqa nirqan:

—¡Marya! nishpa.

Chayshina shutimbi niptinraqshi, Maryaqa Jisusta riqsishpa, payman tikrakashpa, nirqan:

—¡Rrabuni! nishpa.

Chay palabra “Rrabuniqam” ibriyu rimaypiqa munan niyta: “Yach'achikuq Taytitu”, nishpa. ¹⁷ (Chayshina nishpaqash, Maryaqa Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, ch'akingunapi piskakurqan.) Chayshi Jisusqa nirqan:

—Ama piskawaychu. Chaqa manaraqmi Taytay Dyusmanqa rishqachu kani. Ashwan riy yach'akuqniykunata abisaq: “Jisukristum riykan Taytanman. Paypa Taytanqam noqanchiqkunapa Taytanchiqpis. Paypa Dyusningam noqanchiqkunapa Tayta Dyus-ninchiqpis”, nishpa.

¹⁸ Chaymi Marya Magdalamanda kaqqa shamushpa, niwarqanllapa:

—Siñurninchiq Jisustam rikashqa kani. Pay kikinmi niwashqa, shamunaypaq abisashuqllapa, nishpa.

Jisus kawsamushpam, yach'akuqningunaman rikakurqan
(Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Lk 24.36-49)

¹⁹ Chay dumingullam noqaykunaga tutap suq wasipi tandakarqayllapa. Chaymi kamachikuq isrraylinukunata manchashpa, chay wasipa pungunda alli kirpashpa, trankashqallapa karqay. Piru Jisusqam shamushpa, qonqaylla rikakurqan noqaykunapa ch'awpiyllapapi. Chayshina rikakushpaqam, noqaykunata napaykuwarqan:

—Bwinas nuchis. Dyus yanapashunqallapa, nishpa.

²⁰ Chaymandaqam rikachiwarqanllapa makinda, kustillanda chay chuqrishqangunata. Chayshina Jisusta rikashpaqam, ancha kushikurqayllapa. ²¹ Chaymandaqam Jisusqa noqaykunata kayshina niriwarqan:

—Dyus qamkunata yanapashunqa. Chaqa payqam kay pachaman kach'amuwashqanshina, noqapis kach'aykillapa, shumaq nutisyayta qamkunapis yach'achikunayki.

²² Chayshina niwashpallapaqam, Jisusqa yumbay noqaykunata pukawashpa, niwarqanllapa:

—Dyuspa Santu Ispiritunda ch'askiyllapa. ²³ Chay Santu Ispiritu qamkunata yanapashuptinmi, wakin uchayuqkunata ringillapa niq: “Taytanchiq Dyusmi uchaykikunata pirdunashushqa”, nishpa. Chayshina niptikillapaqam, paykunaga uchangunamanda pirdunadu rin kaq. Piru suq uchayuqkunata niptikillapa: “Tayta Dyusqam mana pirdunashushqachu”, nishpaqa, mana pirdunaduchu rin kidaq.

Tumasmi Jisusta kawsamushqata rikarqan

²⁴ Jisus noqaykunaman rikakushqan urasqam chay yach'akuq masiyllapa Tumas Millisqa mana noqaykunawanchu karqan. ²⁵ Chaymi pay ch'ayamuptinqa, nirqayllapa:

—Siñurninchiq Jisustam rikashqallapa kani, nishpa.

Piru Tumasqam niwarqanllapa:

—Manam kriyiykillapachu. Noqaqam makinda klabu ush'kushqanda rikashpa, diduywan llamkashpa, kustillambi makiywan llamkashparaq, chay niwashqaykitaqa kriyishaq. Manaqa manam, nishpa.

²⁶ Chaymandaqam 8 diyasmanda tutupina noqaykuna chay wasipina tandakashqa karirqayllapa. Chay bwiltaqam Tumaspi pullayllapa karqan. Punguta alli kirpashpam, trankashqa karqayllapa. Piru Jisusqam ch'awpiyllapaman yaykushpa, kayshina noqaykunata napaykuriwarqan:

—Bwinas nuchis. Dyus yanapashunqallapa, nishpa.

²⁷ Chaymandaqam Tumasta nirqan:

—Tumas, diduykita kay makiy klabu ush'kushqanman ruray. Kay ush'kushqa kustillaymambis makikita ruray kriyinayki: Alliptam kawsamushqana, nishpa. Ama mana kriyiq runaga kaychu. Ashwan noqapi allipta kriyiy, nishpa.

²⁸ Chayshina Jisus niptinmi, Tumasqa paytaqa nirqan:

—¡Qamir Kamachikuqniy, Dyusniy kangi! nishpa.

²⁹ Chaymi Jisusqa Tumasta nirqan:

—Qamqam rikawashparaq kriyingi. Piru chay mana rikawashpa kriyiqkunataqam Dyusqa masta rin yanapaq, kushikunanllapa, nishpa.

Kayraykum San Jwan kay librutaqa iskibrirqan

³⁰ Jisusmi noqaykunapa ñawpaypi suq laya ancha achka milagrukunatapis rurarqan. Piru yumbay chay milagru rurashqambaqqam mana iskibrishqachu kani kay librupiq.

³¹ Piru wakin milagrukunapaqmi iskibrishqa kani, kriyinaykillapa: Jisusqam Dyus Akrashqan Washadurninchiq. Payllam Dyuspa Churimbis, nishpa, chayshina kriyishpa, tukuy tyimpu Dyuswan kawsanaykillapa.

21

Jisusmi rikakurqan syiti yach'akuqningunaman

¹⁻² Chaymandaqam noqaykuna Jisuspa yach'akuqningunaga tandakarqayllapa chay Tibiryas atun goch'apa manyambi. [Nuta: Chay goch'allam Galiliya goch'a, Jinisarit goch'apis shutin.] Chaypim karqayllapa: Simun; payllam Pidrupis shutiq; Tumas Millisu, Natanayil. Payqam prubinsya Galiliyapa Kaná llaqtanmanda karqan. Noqaykuna Sibidiyupa ishkay churingunapismi chaypi karqayllapa. Ishkay mas apustul masiykunapismi chaypi karqan. Chayshina chay goch'apa manyambi kaykaptiyllapam, Jisukristu noqaykunaman rikakumuriqan.

³ Piru manaraq rikakumuptinmi, Simun Pidruqa niwashqallapa karqan:

—Noqam rishaq piskadukunata piskaq, nishpa.

Chaymi nirqayllapa:

—Noqaykunapisri qamwan akullapa, nishpa.

Chayshina nishpaqam, llugshishqallapa karqay yakupi puriq suq barkuman. Chayshinam chay tuta rirqayllapa piskaduta piskaq. Piru chay tutaqam yuraqashtin mana ni suq piskaduta piskarqayllapachu. ⁴ Chaymandaqam qayandin achikyaykaptinqa, Jisusta chay qoch'apa manyambi rikarqayllapa. Piru manam paytaqa riqsirqayllapachu. ⁵ Chaymandaqam Jisusqa kayshina tapuwarqanllapa:

—Ijitukuna, ¿manachu nimata piskashqallapa kangi? nishpa.

Chaymi noqaykunaga nirqayllapa:

—Manam ni suqsituta piskashqallapachu kani, nishpa.

⁶ Chaymandaqam Jisusqa niwarqanllapa:

—Atarrayaykita barkupa allin ladunman wichukuyllapa, piskadukunata tarinaykillapa, nishpa.

Chay niwashqanshinam rurarqayllapa. Chaymi allipta manana atirqayllapachu atarayataqa chutayta, ancha achka piskadukuna bulsachakaptin. ⁷ Chaymi noqa Jisuspa ancha kuyashqan yach'akuqninga Simun Pidruta nirqay:

—¡Waq runaqam Siñurninchiq Jisus! nishpa.

Chayshina niptiyqam, Simun Pidruqa chay uraslla das mudananda rurakurqan. Chaqa payqam piskaduta piskananga trusanwanlla kaykarqan. Chaymandaqam Pidruqa barkumanda brinkashpa yakuman, nadashpa Jisusman rirqan. ⁸ Chaymandaqam noqaykunapis barkupiga chay qoch'apa manyanman ch'ayarqayllapa, atarrayata rrastrakushpa, unda piskadu kaptin. Chaqa chay barku kashqanmandaqam manyamanqa 100 mitrusch'i karqan. ⁹ Chay barkumanda ishkishpaqam, chay manyapiqa tarirqayllapa puchu ninata. Chay ninapa sawambiqam suq piskadu karqan. Chaypa ladumbiqam tandapis karqan. ¹⁰ Chaymandaqam Jisusqa niwarqanllapa:

—Chay piskadu piskashqaykita wakinda apamuyllapa, (kangashpa, mikunanchiq) nishpa.

¹¹ Chaymi Jisusta uyashpaqam, Simun Pidruqa barkuman llugshishpa, chay atarayata rrastramurqan yakupa manyangaman. Chay atarrayapiqam karqan 153 atun piskadukuna. Piru achka piskaduyuq kashpapismi, chay atarrayaqa mana ni llikikarqanchu. ¹² Chaymandaqam Jisusqa qayawarqanllapa:

—Shamuyllapana mikunanchiq, nishpa.

Chayshina niwaptinllapaqam, mana ni mayganniyllapa tapurqayllapachu: “¿Pim kangi?” nishpaqa. Chaqa riqsirqayllapam: Payqam Siñurninchiq Jisukristu, nishpa. ¹³ Chaymandaqam noqaykunaman qemikashpa, tandata piskashpa, qowarqanllapa. Chayshinam piskadutapis qowarqanllapa mikunayllapa.

¹⁴ Kay bwiltawanqam noqaykunaga kimsa kutindana Jisustaqa rikashqallapa karqay, chay kawsamushqan diyamanda.

Jisusmi Simun Pidruta kayshina tapurqan

¹⁵ Ushyashpa mikuytaqam, Jisusqa Simun Pidruta kayshina tapurqan:

—Junaspa churin Simun, ¿kay wakinmandaqachu qamqa masta kuyawangi? nishpa.

Chaymi Pidruqa nirqan:

—Taytitu, qam yach'angi kuyashushqayta, nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Noqapi chayraq kriyiqkunatar kwiday, suq michidur uñitangunata allita michiqshina, nishpa.

¹⁶ Jisusqam Pidruta suq kutinda tapurirqan:

—Junaspa churin Simun, ¿alliptachu kuyawangi? nishpa.

Chayshina tapuriptinqam, Pidruqa nirirqan:

—Ari, Taytitu, qam yach'angi kuyashushqaytaqa, nishpa.

Jisusqam nirirqan:

—Noqapi kriyiqkunatar kwiday, suq michidur wishangunata allita michiqshina, nishpa.

¹⁷ Jisusqam suq kutindapis kayshina tapuririrqan:

—Junaspa churin Simun, ¿alliptachu kuyawangi? nishpa.

Chaymi kimsa kutinda chayshinalla tapuriptinqa, Pidruqa malaganayashpa, nirqan:

—Taytitu, qam ancha allita yach'angi noqa kuyashushqaytaqa, nishpa.

Chaymi Jisusqa nirirqan:

—Noqapi kriyiqkunatar kwiday, suq michidur wishangunata ancha allita michiqshina.

¹⁸ Alliptam niyki, chuluraq kashpaqam, qamqa mudakushpa, may munashqaykita riq

kangi. Piru byijuyaptikiqam, rikraykikunata chutaptiki, suqna mudachishushpa, rin apashuq mana munashqayki lugarman, nishpa.

¹⁹ Jisusqam chayshinaqa nirqan, yach'anayllapa: Kayshinam Pidruqa rin wañuq. Chayshina Dyusta ancha allita kasushpa wañuptinqam, suqkunapis Dyusta rin alabaq, nishpa. Chaymandaqam Pidrutaqa kayshina nirqan:

—Shamuy, aku noqawan, nishpa.

Jisukristum Jwambaq Pidruta parlachirqan

²⁰ Chayshina Jisus niptinmi, Pidruqa ikiman chapakushpa, noqa Jwanda rikawarqan. Noqam Jisuspa ancha kuyashqan yach'akuqninqa karqani. Chaymi Jisus chay Santa Mikunata noqaykunawan mikuptinqa, noqa ladumbi karqay. Chaypi kashpam, kayshina tapurqay: “Taytitu, ¿mayqan yach'akuqnikim rin intrigakushuq kuntrashuqkunamanqa?” nishpa.

²¹ Chaymi Pidru rikawashpaqa, Jisusta noqapaq tapurqan:

—Taytitu, ¿Jwandaqa imataq rin pasaq? nishpa.

²² Chaymi Jisusqa nirqan:

—Noqa munaptiyqach'i Jwan kawsanambaq kutimunay diyakamanqa, ¿ima kwintayuqtaq qamqa kangiman? Qamqa sigiwaylla, nishpa.

²³ Pidruta noqapaq chayshina niptinqam, chay parlataqa kriyiq masinchiqkunaqa das yach'arqan. Lukismi pandashpa yuyarqanllapa: Manash Jwanqa rinchu wañuq, nishpa. Piru Jisusqam mana noqapaqqa nirqanchu: “Manam rinchu wañuq”, nishpaqa. Ashwan payqam nirqanqa: “Kutimunay diyakaman noqa munaptiyqach'i Jwan kawsanambaqqa, ¿ima kwintayuqtaq qamqa kangiman?” nishpa.

²⁴ Chaymi Jisuspa yach'akuqnin kashpa, allip kashqandalla iskibrishqa kani kay li-brupiga.

²⁵ Piru Jisusqam ancha achka layakunatapis rurarqan. Chaymi tukuy chay rurashqan-gunapaq manyaqlla iskibriptiyqach'i, tukuy kay mundupiga mana aypanmanchu yumbay librukunaqa.

Chaytallam iskibriykillapa. Chayshina kanqa.

APUSTULKUNA RURASHQANGUNA (ICHUS)

¿Pitaq iskibrirqan kay librutaqa? Kay librutam chay duktur San Lukas iskibrirqan. Liyishunllapa punta parti San Lukasta, masta yach'ananchiq San Lukaspaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? San Lukasqam kay libruna iskibrishpa, kach'argan yanasun (yanasan) Tiyufiluman, ichu Dyusta yumbay kuyaqkunaman. Liyishun chay punta parti San Lukasta, masta yach'ananchiq chay palabra "Tiyufilupaq".

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Kay librupiqam San Lukas iskibrirqan Jisukristupa apustulninguna rurashqangunata, Jisukristu manana kay mundupi kaptin. Chaqa Lukasqam ancha munarqan chay Tiyufilu (ichu Dyusta yumbay kuyaqkuna) Jisukristupa apustulningunapaq ancha allita yach'ananllapa. Dyuspa Santu Ispiritu chay apustulkunata ancha yanapaptinmi, achka nasyungunapi Jisukristupaq yach'achikuqllapa. Puntata israylinukunata yach'achirqanllapa. Chaymandaqam suq nasyungunamanda kaqkunatapis yach'achikuptinllapa, achka paykunapis Jisukristupi kriyirqanllapa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Kay librupiqam San Lukas niwanchiq Jisukristupi kriyiqkuna achkayashpa, tukuy lugarkunapi Jisukristupaq yach'achikushqambaq.

Ich 1.1–7.60 niwanchiqllapa, Jisukristupi chay punta kriyiqkuna tandakashpa payta adurashqambaqllapa; Jirusalin llagtapi Pintikustis fyistapim Jisuspi kriyiqkunapa shunqonman Dyuspa Santu Ispiritu yaykushqambaq; chayshina Santu Ispirituwan kashpa, ancha allita Jisukristupaq rimashqambaqllapa; chaymandaqam chay Santu Ispiritu chay kriyiqkunata achkayachishpa, tukuy imapi yanapashqambaq, milagrukunata rurashpa, paykuna Dyuspa pudirninwan yach'achikushqambaq.

Ich 8.1–12.25 niwanchiq, Pidru suq lugarkunapi, Filipi suq lugarkunapi, Pablu suq lugarkunapi Jisukristupaq yach'achikuptinllapa, wakin israylinukuna, mana israylinukunapis kriyishqambaqllapa.

Ich 13.1–28.31 niwanchiq, apustul Pablu suqkunawan achka nasyungunaman rishpa, kada nasyumbi Jisukristupaq yach'achikushqambaq.

Jisusmi nirqan: Dyuspa Santu Ispiritu rin shamuq, nishpa

¹ Kuyashqay Tiyufilu, punta libruypim iskibrishurqaq Jisus rurashqanda, yach'achikushqanda, qallarishqan diyamandapacha, ² syiluman rishqan diyakaman. Paymi manaraq syiluman rishpa, akrarqan wakin runakunata, apustulninguna kanambaq. Paykunatam Santu Ispirituwan yach'achirqan, pay munashqanda ruranambaqllapa. ³ Kunraq runakunam Siñurninchiq Jisusta wanchirqanllapa; piru kawsamushpaqam, pay kikin rikarimurqan chay apustulningunaman. Chaymandaqam 40 diyasta kutin kutin paykunaman shamurqan, pay kikin rikashpa, ancha allita yach'ananllapa: Kawsamushqanam, nishpa. Kaytapismi apustulningunata yach'achirqan:

—Ancha achka runa, warmim Taytanchiq Dyusta shumaqta rinllapa kasuq, nishpa.

⁴⁻⁵ Paymi chay apustulningunawan pulla kaykashparaq, yumbayta kamachirqan:

—Amaraq luqshiyllapachu Jirusalin llagtamandaq. Ashwanri shuyayllapa, Dyus ufrishushqanda kumplinangaman. Jwan Shutichikuqam yakuwanlla shutichikurqan. Piru qamkunata nishushqayshinam, ashla diyakunamanda Tayta Dyusqa Santu Ispirituwan rin shutichishuqllapa, nishpa.

Jisusmi syiluman rinqan

⁶ Jisus manaraq riptin syilumanmi, chay apustulningunaqa kayshina tapurqanllapa:

—¿Kananmandanachu ringi yanapawaqllapa, chay rrumanu runakunata binsinanchiq, noqanchiqkunata amana kamachiwananchiq? nishpa.

⁷ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Chaytaqam Taytay Dyuslla yach'an, ima diya, ima urasmi chaytaqa rin ruraq, nishpa. Chaytaqam qamkunaga mana atingillapachu yach'ayta. ⁸ Piru Dyuspa Santu Ispiritu qamkunaman shamushpam, pudirninda rin qoshuqllapa. Kanan pay qamkunata yanapashuptinmi, ringillapa noqapaq yach'achikuq kay Jirusalimbi, tukuy kay prubinsya Judiyapi, chay prubinsya Samaryapi, kay mundupa mas karu kuchungunapi, nishpa.

⁹ Chaymandaqam yumbay chapaykaptinllapa, Jisusqa kay pachamanda alsakarqan, syiluman rinambaq. Chaymi riykaptinqa, pukutayna pamarqan. Mananam paytaqa

rikarqanllapachu. ¹⁰ Chaymi anaq syiluman yumbay chapakuykaptinqa, ishkay yuraq bistiduyuq paykunaman rikarishpa, ¹¹ nirqanllapa:

—Uyayllapa, galiliyanukuna, zimaraykutaq gamkunaqa chapakuykangi anaq syilumanaq? Waq Jisus syiluman riqqam rin kutirimuq. Chay rikashqaykishina riqtam, chayshinalla pay kikin syilumanda rin kutirimuq, nishpa.

Matiyastam numbrarqanllapa apustul kanambaq

¹² Chaymandaqam Ulibu lumamandaqa Jirusalinmanna kutirqanllapa. Chay Ulibu lumamandaqam Jirusalinmanqa 800 mitrusllach'i karqan. Chay isrraylinukunapa liyninqam kamachikurqan chayshina 800 mitruskamanlla samana diyapiqa purinanllapa. ¹³ Paykunaqam chay Jirusalinman ch'ayashpaqa, pusada wasipa altunman llugshirqanllapa. Paykunaqam karqan: Simun Pidru, Jakubu, Jwan, Andris, Filipi, Tumas, Bartulu, Matiyu, suq Jakubupis. Chay suq Jakubuqam Alfiyupa churin karqan. Chaypiqam karqan suq Simun. Payqam karqan chay isrraylinu Kananista partidumanda. Chaypiqam karqambis suq Jakubupa masan Judas. (Payqam manam chay Judas Iskaryutichu karqan.) ¹⁴ Yumbay paykunam Tayta Dyuspi yuyakushpa, suq shunqolla kashpa, tانداقqllapa Jisuspa masangunawan, maman Maryawan, wakin warmikunawan, Dyusman mañakunallapa.

¹⁵ Chay tyimpupim tandakarqanllapa 120 kriyiq masikuna. Chaymi paykunapa ch'awpimbi shayashpa, Pidruqa nirqan:

¹⁶ —Kriyiq masitakuna, uyawayllapa. Dyuspa Santu Librumbi nishqanqam kumplishqana. Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunmi chay unay gubyirnu Dabidta yanaparqan, chay Santu Librupi iskibrinambaq Jisusta intrigakuqpaq. Kay diyakunapim chay Judasqa chay suldadukunata aparqan rikachiq, Jisusta prisunanllapa. ¹⁷ Chay Judasqam noqanchiqkunapa suqninchiq kashpa, pullanchiq puriq. Chay imakunata ruraptinchiqmi, chaypi karqan. ¹⁸ Piru chay Judasmi mana allita rurashpa, Washadurninchiqta randikurqan. Chay qellay ch'askishqanwanqam randirqan suq ch'akrata. Chaymandaqam anaq altumanda umamba sawan ishkaptin, pach'an pach'yarqan, chunchulinguna shikwakashtin. ¹⁹ Chaymi Jirusalimbi tiyaqkuna chayta yach'ashpaqa, chay ch'akrataqa Asildamata shutichirqanllapa. Chayqam rimaynimbiqa munan niyta: “Yawar Pamba”. ²⁰ Chay Santu Libru Salmuspim chay Judaspaq kayshina nin:

Wasingam wichukushqa, chunchana kidanqa. Mananam pipis wasimbiqu tiyanqachu, nishpa.*

Nimbismi:

Suqnam ch'askinga paypa kargundaqa, nishpa.*

²¹ *Kaypi noqanchiqkunawan tarikan allin runakuna. Jisukristu pullanchiq kaykaptinmi, kay runakunapis paywan purishqa, ²² chay Jwan shutichishqan diyamandapacha syiluman rinan diyakaman. Allich'i kanman paykunamanda suqninda numbrananchiq, dusi apustulkuna karinanchiqllapa, paypis ninambaq: “Noqam Jisusta rikashqa kani wafushqanmanta kawsamushqata”, nishpa.

²³ Chayshina yuyashpaqam, paykunamanda ishkay runakunata akrarqanllapa. Suqtam akrarqanllapa Jusita. Payllam Barsabas, Justupis shutiq. Suqtaqam akrarqan Matiyasta.

²⁴ Chaymandaqam Dyusman kayshina mañakurqanllapa:

—Taytitu, qamqam qallu yumbay runakunapa shunqonda riqsingi. Chayri yach'achiwayllapa kay ishkaymanda mayqannindam akrashqa kangi, ²⁵ Judaspa kargunda ch'askishpa, suq apustulna kashpa, noqaykunata yanapawanambaq. Chaqa chay Judasqam, uchanrayku kargunda dijashpa, rirqanna suq lugar paypaq kaqman.

²⁶ Chayshina mañakushpaqam, paykunaga surtiyarqanllapa. Swirtiqam Matiyaspi ishkirqan. Chaymi chay diyamandapacha Matiyasqa apustul karguyuqna kashpa, chay unsi apustulkunawan pullana purirqanllapa.

2

Dyuspa Santu Ispiritunmi ch'ayamurqan

¹ Jisuspi yumbay kriyiqkunam Pintikustis fyista ch'ayaptin, tandakarqan suq wasiman. ² Chaypi kaykaptinllapam, qonqaylla uyarqanllapa ancha jwirti wayrashina kunyaqta anaq syilupi. Chay kunyaqam shamushpa, chay wasiman undarqan. ³ Kanan umanunapa sawambim qallu laya ninakunashina rikakurqan kadunupi. ⁴ Dyuspa Santu Ispiritunqam yumbay paykunapa shunqonman yaykushpa, undarqan. Chaymandaqam chay Santu Ispiritu rimachiptin, achka laya rimaykunapina rimarqanllapa.

* 1:20 Salmo 69.25

* 1:20 Salmo 109.8

⁵ Chay diyakunapim Jirusalinmanqa shamushqallapa karqan achka isrraylinukuna tukuy karu nasyungunamanda. Paykunaqam duktrinanda ancha allita kasuqllapa. ⁶ Kanan chay kunyaqta uyashpaqam, chay wasiman qemikarqanllapa. Chaypi uyashpa achka laya rimaykunapi rimaptinllapaqam, paykunaqa isparentashqata ancha yuyarqanllapa: *Imashinataq kay runakunaqa atinllapa rimayta kadunupa kikin rimayninchipiqqa?* nishpa.

⁷ Kanan paykunaqam ancha isparentashqata suqnin suqnin nirqanllapa:

—Ima kay rimaqkunagaqam prubinsya Galiliyamanda *zmanachu?* ⁸ Mana yach'akushpa nasyunninchikunapa rimayningunata, *imashinataq atinllapa rimayta kay achka rimayninchikunapiqa?* ⁹ Chaqa kaypim kanchiq achka nasyungunamanda: Partiyamanda, Midyamanda, Ilanmanda, Misuputamyamanda, Judiyamanda, Kapadusyamanda, Puntumanda, Asyamanda, ¹⁰ Friyamanda, Panfilyamanda, Ijptumanda, Afrikapa lugarningunamanda. Chay lugarkunaqam Sirini llaqtamanda mas waq ladumbi kidan. Rrumanukunapismi kay Isrrayilpi tiyanllapa. Chay rrumanukunapa wakin wambrangunagaqam kay Isrrayilpi nasiqkuna. Wakin rrumanukunaqam noqaykuna isrraylinukunapaq tikrakashqa, duktrinayllapapi kriyishqanllaparayku. ¹¹ Kambismi Krita nasyunmanda, Arabya nasyunmanda runakuna. Achka nasyungunamanda kashpapismi, ancha allita intyindinchiq kikin rimayninchikunapi Dyuspaq niwaptinchiqllapa: Tayta Dyusmi ancha shumaq milagrukunata rurashqa, nishpa.

¹² Yumbay paykunam ancha isparentashqata apustulkunata chaparqanllapa. Manam atirqanllapachu intyindiya:

—*Imashinam atinllapa kaytaqa rurayta?* nishpa.

¹³ Piru wakinnataqmi burlashpa, yangakunata kayshina rimarqanllapa:

—Chay runakunaqam mach'ashqa, nishpa.

Pidrum achka runakunata yach'achirqan

¹⁴ Pidruqam chay unsi apustulkunawan shayashpa ancha jwirtita rimarqan:

—Isrraylinu masikuna, tukuy kay Jirusalimbi tiyaqkuna, allita uyawayllapa, kayta yach'anaykillapa. ¹⁵ Manam chay yuyashgaykichu kanillapa. Manam mach'ashqallapachu kani. Chaqa chayraqmi las nwibi. Manaraqmi punchawchu. *Chaychu mach'ashqa kaymanllapa?* ¹⁶ Ashwan kayshinaraqmi. Dyuspaq chay unay rimaq Juwilmi nirqan:

¹⁷ Taytanchiq Dyusmi nin:

Ushyakanan tyimpu ch'ayamuptinmi, Santu Ispirituyta rini qoq yumbay laya runakunata.

Chaymi wambraykikunaga, ullqopis, warmipis noqa munashqayta rinllapa rimaq. Chulukunatam musqoypishina achka layakunata rini rikachiq. Byujukunatapismi rini rikachiq musqoynimbi.

¹⁸ Chay diyakunapim Santu Ispirituyta rini qoq chay kasuwaqkunata, ullqokuna warmikuna noqa nishqayta suqkunata ninambaqllapa.

¹⁹ Anaq syilupipismi rurashaq mana rikashqanllapata, chaykunata rikashpa, isparentanllapa. Kay pachapipismi yawarta, ninata, qodayta rurashaq, runakuna rikashpa isparentanllapa.

²⁰ Rupayqam rin wafuq. Killaqam yawarshina kulurniyuq rin tikraqaq. Chayshinam rin kaq yaqqana shamuptin runakunapa Washadurnin. Chaymandaqam pay shamuptinqa, suq ancha shumaq diya rin kaq.

²¹ Chay diyapim noqapi yumbay kriyiqkunata rini washaq, paykuna shutiya myintashpa noqaman mafakushqanrayku, nishpa.*

²² Chayshina Dyus nishqanda nishpaqam, Pidruqa nirqan:

—Isrraylinu masiykuna, kayta uyawayllapa: Taytanchiq Dyusmi chay Jisus Nasaritmanda kaqta akrarqan, manaraq wafushpa, ancha shumaq milagrukunata ruranaq. Chay milagrukunatam *ñawpaykillapapi* rurarqan, rikashpa yach'anaykillapa: Al-libmi Dyusqa paywan, nishpa. ²³ Piru chaykunata rikashpapismi, qamkunaga mana allikunata ruraraqaykillapa. Jisusta intrigashuptinllapam, prisushpa aparqaykillapa chay mana allin runakunaman, paykuna kruspi klabashpa wanchinanllapa. Dyusmi unaymandapacha yach'arqan: Churiy Jisustam chayshina rinllapa wanchiq, nishpa. ²⁴ Chayshina qamkuna wanchiptikipismi, Taytanchiq Dyusqa wafuqta binsishpa, Jisusta kawsachimurqan. Manam dijarqanchu wafushqalla kidanambaq. ²⁵ Chaymi chay unay gubyirnu Dabidqa Jisus ninambaq kaqta kayshina iskiibrirqan:

Tukuy tyimpum Taytay Dyus pullay kashqa. Chayshina noqapa allin laduypi kaptinqam, mana pipis atinqachu manchachiwaytaqa.

* 2:21 Joel 2.28-32

²⁶ Paypi yuyakushpa, tukuy shunqo ancha kushikushpam, payta alabashqa kani. Chaymi wañunaypaq kashpapis, mana nimata manchashpachu rini kawsaq.

²⁷ Chaqa qamqam noqa kasushuqtaqa mana ringichu dijavaq, wañuqkunapa lugarnimbi ismunaypaqqa.

²⁸ Yach'achiwashqam kangi, qamwan tukuy tyimpu kawsanaypaq. Kanan qam pullay kashpam, ancha ringi kushichiwaq.*

²⁹ Chaykunata yach'achishpaqam, Pidruqa nirqan:

—Masitakuna, chayqam ancha klaru, noqanchiqkuna yach'ananchiq. Chay unay agwilunchiq Dabid wañuptinmi, pambarqanllapa. Chaqa paypa pantyunningam kanangaman kay sirkanchiqpi. Chaypillam kwirpunga. ³⁰ Piru chay Dabidmi Dyuspaq rimaq kashpa, yach'arqan Dyus ufrisishqanda. Chaqa Dyusqam paytaqa kayshina ufrisishqa kargan: “Noqa kikiymi allipta niyki: Qamba karu willkaykimandam rin nasiq isrraylinukunapa Washadurninqa. Paymi rin kamachikuq qamshina”, nishpa. ³¹ Chaymi chay Dabidqa ancha unay tyimpupi Dyus Akrashqan Washadurpaq kayshina isikibrishqa kargan, payta rikashqa kamanshina: Jisusqam mana rinchu kidaq wañuqkunapa lugarnimbica. Ashwanmi rin kawsamuq. Chaymi kwirpunga mana rinchu ismuq, nishpa. ³² Chay Dabid nishqanshinallam Tayta Dyusqa allipta Jisusta wañushqanmanda kawsachimushqa. Paytaqam noqaykuna kikiy ñawiyllapawan rikashqallapa kani. Chaymi tistigukuna kanillapa. ³³ Chaymandaqam Tayta Dyusqa Jisusta aparqan anaq syiluman, paypa allin ladumbi tiyanambaq. Kanan Jisus Tayta Dyusmanda Santu Ispiritunda ch'askishpam, qowashqallapa ufrisiwashqanshina. Chaymi kay achka rimaykunata atinillapa rimayta. ³⁴⁻³⁵ Chay unay gubyirnu Dabid wañushpaqam, manaraq kawsamushqachu, syiluman rinambaqqa. Ashwan Dyus Akrashqan Washadurpaqmi kayshina isikibrirgan:

Tayta Dyusmi Kamachikuqniyta nirqan: “Allin laduypi tiyay, kuntrashuqkunata binsishpa, ch'akikipa waranman ruranaykaman (qamta kasushunanllapa)”, nishpa.* *Nuta: Chay Dabidqa Kamachikuqninmi Jisusqa.*

³⁶ ‘Laqta masi isrraylinukuna, allita uyawayllapa. Manchu qamkuna chay Jisusta kruspi klabachirqaykillapa. Piru Taytanchiq Dyusqam payta numbrashqa, Washadurninchiq, Siñurninchiq, kanambaq.

³⁷ Chayshina Pidru niptinmi, yumbay chay uyaqkunaqa ancha malayakushpa syintirganllapa. Chaymi Pidruta tukuy chay wakin apustulkunata tapurqanllapa:

—¡Masitakuna! ¿Imatam kananga atinillapa rurayta, washadu kanayllapaqa? nishpa.

³⁸ Chaymi Pidruqa paykunata nirqan:

—Tukuy ima mana allikunata rurashqaykirayku syintishpa, chay uchaykikunata dijashpa, Jisukristupa shutimbi shutikuylapa, Tayta Dyus uchaykillapata pirdunashunambaq. Chayshina ruraptikillapaqam, payqa Santu Ispiritunda rin qoshuqllapa. ³⁹ Payqam chayta ufrisiwashqa kanchiq noqanchiqkunapaq, wambranchiqkunapaq, yumbay karupi kaqkunapaq, yumbay pay akrashqangunapaq.

⁴⁰ Chayshina nishpam, Pidruqa masta yach'achishpa, paykunata kayshina ancha kunarqan:

—Amar kayllapachu chay malu laqta masinchiqkunashinaqa. Ashwanri washadu kayllapa, ama paykunawan kastigadu kanaykillapa.

⁴¹ Chayshina Pidru yach'achikuqptinmi, chay kunashqanda kasuqkunaqa shutikurqanllapa. Chay diyaqam Jisuspi kriyiqkunamanga kimsa mil mushuq kriyiqkuna tandakarqanllapa. ⁴² Kanan yumbay paykunam ancha allita kasuqllapa chay dusi apustulkuna yach'achishqanda. Paykunapuram ancha shumaqta kawsashpa tandakaqllapa, Dyusman mañakunambaq, tandata pitishpa, pulla mikushpa, Santa Mikunata mikunambaqllapa.

Jisuspi kriyiqkunaqam kayshina kawsaqqllapa

⁴³ Chay dusi apustulkunam ancha achka milagrukunata ruraqllapa. Chayta rikaqkunagaqam ancha ispanashqata chaparqanllapa. ⁴⁴ Jisuspi yumbay kriyiqkunaqam ancha shumaqta kawsaqqllapa. Tukuy ima kusasnimbismi yumbaypaq kaq. ⁴⁵ Randikushpa wakin ch'akranda, wakin kusasnindapismi, chay qellaywanqa chay mas pubrikunata yanapaqllapa. ⁴⁶ Tukuy diyam Dyuspa adurana wasinman shumaqta tandanakuqllapa. Ancha umildi kashpam, kushikushpa, wasingunapipis tandanakushpa, tandata pitishpa, Santa Mikunata pulla mikuqllapa. ⁴⁷ Kanan Taytanchiq Dyustam ancha alabaqllapa. Chayshina shumaqta kawsaptinllapam, yumbay rikaqkuna yuyaqqllapa: Paykunagaqam ancha allin runakuna, warmikuna, nishpa. Siñurninchiq Jisusmi diyapi diyapi mushuq kriyiqkunata washashpa, masta achkayachiq chay kriyiqkunataqa.

* 2:28 Salmo 16.8-11

* 2:34-35 Salmo 110.1

3

Pidrum Dyuspa pudirninwan kach'akachirqan suq kujuta

¹ Suq diyam las tris di la tardi Pidruqa Jwanwan rirqanllapa Dyuspa adurana wasinman. Chay urasqam isrraylinukuna Dyusman mañakunan urasna karqan. ² Dyuspa adurana wasimba suq yaykunanmi “Shumaq Pungu” shutiq. Chay pungupim suq kuju tiyaykarqan. Payqam nasishqan diyamandapacha mana ni atirqanchu shayayta. Chaymi ayllunguna tukuy diya chay kujuta apashpa, chay Shumaq Pungupi dijaqllapa, adurana wasiman yaykuqkunata limush'nata mañanambaq. ³ Chay kujuqam Pidruta Jwanda rikashpa Dyuspa adurana wasinman yaykuykaptinqa, rrugarqan:

—Qowayllapár limush'nitata, nishpa.

⁴ Chaymi paykunaqa kujuta chapashpa, Pidruqa nirqan:

—Mayá, chapawayllapa, nishpa.

⁵ Chaymi kujuqa das chaparqan: Rinnam qowaq limush'nata, nishpa. ⁶ Piru Pidruqam nirqan:

—Manam nima qellayniyuqchu ni uruyuqchu kani. Piru kayshinam atini yanapashuyta: Jisukristu nasarinupa shutimbim niyki, atarishpa puriy, nishpa.

⁷ Pidruqa chayshina nishpa, allin ladu makinmanda rambashpa shayachiptinmi, chay kujupa ch'akinguna, ñudunguna jwirtina tikrakarqan. ⁸ Chaymi chay kujuqa shayashpa, brinkarqan. Chay urasmandapacham atirqanna puriyta. Kanan Dyusta ancha alabashpam, chay apustulkunapa pullan Dyuspa adurana wasinman yaykurqan. ⁹ Chayshina chay kuju purishpa, Dyusta alabaykaptinqam, yumbay chaypi kaqkuna ¹⁰ ancha is-pantashqata chaparqan: ¿Imashinaraq kach'akashqaga? nishpallapa. Chaqa chay kujutaqam unaymandapacha rikashqallapa karqan, chay Shumaq Pungupi limush'nata mañakuykaptin.

Pidrum yach'achikurqan Dyuspa adurana wasimbi

¹¹ Chay kujukam kach'akashpa, Pidruta, Jwandaqa manana dijarqanchu. Chaymi suq atun kurridurpi kaykaptinllapa, ancha achka runakuna is-pantashqata paykunaman kallparqanllapa, chay kujuta rikanambaq. Chay kurridurmi shutiq “Gubyirnu Salumumba kurridurnin”, nishpa. ¹² Chay runakunata rikashpam, Pidruqa nirqan:

—Isrraylinu masikuna, ¿imaraykutaq ancha is-pantashqata chapawangillapa? ¿Ima qamkunachu noqaykunapaq yuyangi: Ancha pudirniyuq kashpa, Dyusta kasuqkuna kashpam, paykuna kach'akachishqa chay kujutaqa, nishpa? ¹³ Manam chayshinachu. Ashwanmi unay agwilunchiq Abrajamba, Isakpa, Jakubupa Dyusnin kay kujutaqa kach'akachishqa. Chaqa Dyusqam Churin Jisusta numbrashqa karqan, ancha pudirniyuq kanambaq, paytalla kasunanchiqllapa. Piru qamkunam paytaqa aparqaykillapa aw-turidarkunaman. Chaymandaqam Gubyirnu Pilatu munaptin kach'aytapis, qamkunaga mana munarqaykillapachu. ¹⁴ Ashwanmi chay ancha allin mana nima uchayuq Jis-usta disprisayashpa, qamkunaga mañakurqayki, suq matansiyuru runata kach'anambaq. ¹⁵ Chaymandaqam qamkunaga wanchichirqaykillapa chay Jisus kawsachikuqtaqa. Piru Dyusqam paytaqa wañushqanmanda kawsachimurqan. Chayshina kawsachimuptinmi, noqaykunaga rikashqallapa kani. Chaymi tistigunguna kanillapa. ¹⁶ Chayrayku Jisuspi kriyishpa “Kach'akay” niptiyllam, kay riqsishqayki kujuqa kach'akashpa, jwirsayuqna.

¹⁷ Masitakuna, yach'anin: Qamkuna mas kamachikuq runakunawan Jisusta wanchichirqaykillapa, mana yach'ashpa: Paymi Washadurninchiq, nishpa. ¹⁸ Chayta ruraptikillapam, Dyus nishqanqa kumplishqana. Chaqa unay tyimpupim Dyuspaq rimaqkuna Jisuspaq kayshina iskibrirqan: “Dyus Akrashqan Washadurmi ancha rin ñakaq”, nishpa. ¹⁹ Chayri qamkunaga mana allikunata dijashpana, Tayta Dyuspi yuyakuyllapa, chay uchaykikunamanda pirdunashunambaq. Chayshina Dyuspi kriyiptinchiqmi, payqa rin animachiwaqninchiq kushikunanchiq. ²⁰ Rinmi kach'amuy Churin Jisukristuta. Chaqa manaraq kay mundu kaptinmi, Jisusta numbrashqa karqan, Washadurninchiq kanambaq. ²¹ Lukismi Jisusqa manaraq rinchu kutimuq. Ashwanmi syilupilla rin kaq. Tayta Dyus kay mundupi tukuy ima nishqanda kumplinangaman. Chaqa Dyusqam paypaq ancha allin rimaqkunawan unay tyimpukunapi chayshina nishqa karqan. ²² Chaymi Dyuspaq chay rimaq Muysisqa agwilunchiqkunata Jisuspaq kayshina nirqan: “Tayta Dyusmi nasyunninchiqpi rin nasichiq paypaq suq pudirniyuq rimaqta, noqata numbrawashqanshina. Chayri tukuy ima pay nishqanda kasuyllapa. ²³ Chay rimaqta mana kasuqkunataqam Dyusqa wambrangunamanda akrashpa, rin chingachiq”, nishpa.*

* 3:23 Deuteronomio 18.15, 18, 19

²⁴ 'Chaymi chay unay rimaq Samwilpa tyimpunmandapacha, Dyuspaq yumbay rimaqkuna Jisus kay tyimpupi rurashqambaq rimashpa, iski brrirqanllapa. ²⁵ Chaqa Tayta Dyus chay rimaqkunawan ufrisikushqanmi noqanchiqkunapaq kashqa. Noqanchiqkunata yanapawananchiq yuyashpa, Dyusqa suq tratuta rurarqan unay agwilunchiqkunawan. Chaymi Abrajanda nirqan: "Karu willkaykiwanmi kay mundupi yumbay runakunata rini yanapaq", nishpa. ²⁶ Chaymi Tayta Dyus Churinda wañushqanmanda kawsachimushpa, puntata noqanchiqkunaman kach'amurqan yanapawananchiq, chay mana alli rurashqanchiqta dijashpa, paypi yuyakunanchiqllapa, nishpa.

4

Pidruwan Jwanda prisurqanllapa

¹ Pidru Jwanwan chay runakunata yach'achiykaptinmi, ch'ayarqanllapa isrraylinu kurakuna, sadusiyu duktrinayuqkuna, Dyuspa adurana wasimba suldadungunapa kamachikuqnimis. ² Pidruqam Jwanwan kayshina yach'achikuykarqan:

—Jisusqam wañushqanmanda, kawsamushqa. Chaymi yach'anchiq: Wañuqkunaqam rin kawsamuq, nishpa.

Chaypaqmi chay ch'ayamuqkunaqa ancha piñakurqanllapa. (Chaqa chay sadusiyukunaqam kriyirqanllapa: Wañuqkunaqam mana rinllapachu kawsamuq, nishpa.) ³ Chaymi Pidruta Jwanda prisushpa, aparqanllapa karsilman. Chay diya tardina kaptinmi, karsilpi dijarqanllapa qayandin diyakaman. ⁴ Piru Pidru Jwanwan yach'achikuptinmi, ancha achka runakuna Jisuspi kriyishqallapa karqan. Chaymi Jisuspi kriyiqkunaqa ullqokunal-lach'i 5.000na karqan.

⁵ Chaymandaqam qayandin diyaqa tandakarqanllapa chay Jirusalinman Isrrayilpa kamachikuqninguna, kamachikuq ansyankuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunapis. ⁶ Chaypiqam karqambis mas kamachikuq isrraylinu kura Anas shutiq. Chay Anasqam ayllun Kayfaswan, Jwanwan, Alijandruwan, yumbay ullqo ayllungunawambis shamushqallapa karqan. ⁷ Yumbay chay awturidarkunaqam Pidruta, Jwanda karsilmada apachimushpa, yumbaypa ch'awpinman pasachishpa, kayshina tapurqanllapa:

—¿Pitaq qamkunataqa kamachishushqa, chay kujuta kach'akachinaykiqa? ¿Pipa shutinwanmi myintashpa, chaytaqa rurashqallapa kang'i? nishpa.

⁸ Chaymi Pidruqa, Dyuspa Santu Ispiritun ancha yanapaptin, nirqan:

—Llaqta masiy isrraylinukunapa kamachikuqninguna, kamachikuq ansyankunapis, ⁹ qamkunaqam tapuwangillapa yach'anayki: Kay runa kujuqa ¿imashinam kach'akashqa? ¿Pim paytaqa yanapashqa? nishpa. ¹⁰ Mayá, nishqaykillapa, yumbay llaqta masinchiq isrraylinukuna yach'ananllapa. Kay runa kujuqam kach'akashqa Jisukristu nasarinupa pudirninwan. Qamkunam nirqaykillapa, Jisusta kruspi wanchinanllapa. Piru Tayta Dyusqam wañushqanmanda paytaqa kawsachimurqan. ¹¹ Albañikunam mana baliq rumikunata wichukunllapa. Chayshinallam qamkunapis Jisustaqa wichukurqaykillapa. Piru Jisusqam kananqa wasipa iskinambi mas baliq rumishina. ¹² Chaqa Dyusqam mana qowashqachu kanchiq suq laya washadurtaqa. Jisusllam atin washawayninchiqtaqa, nishpa.

¹³ Chayshina mana nimata manchashpachu allita rimaptinllapaqa, chay awturidarkunaqa ancha isphantashqata paykunata chaparqanllapa. Chaqa Pidruwan Jwanqam mana istudyashqachu karqan. Chaymi chay awturidarkunaqa kwintata qokarqanllapa: Kay mana baliq runakunaqam Jisuswan purishpa, ancha yach'akushqallapa, nishpa.

¹⁴ Kanan chay runa kujupismi paykunapa ñawpambi kach'akashqana shayaykarqan. Chaymi mana nimapaq atirqanllapachu kuntraytaqa. ¹⁵ Chaymi paykunaqa Pidruta, Jwanda sawaman surqorqan, chay awturidarkunalla tukuy imata parlananllapa. ¹⁶ Chaymandaqam paykunapura kayshina parlarqanllapa:

—¿Imatam atinchiq rurayta kay runakunataqa? Chaqa kay Jirusalimbiquam yumbayna yach'anllapa: Chay kujutaqam paykuna kach'akashishqa, nishpa. Chaymi noqanchiqkunaqa mana atinchiqchu niyta "Yanqam", nishpaqa. ¹⁷ Ashwan manchachishpalla, nutifikashunllapa, kananmandaqa amana pitapis willananllapa Jisuspa shutimbiqua, amana chay faman masta shikwakanambaq, nishpa.

¹⁸ Chayshina kunanakushpaqam, Pidruta Jwanda qayachirqanllapa. Chaymandaqam jurapashpa, kamachirqanllapa, amana pitapis parlachinambaq, ni yach'achinambaq, Jisuspa shutinda myintashpaqa. ¹⁹ Piru chayshina kamachiptimbismi, Pidruwan Jwanqa kayshina nirqan:

—Mayá, allita yuyayllapa. ¿Imataq mas alli Tayta Dyuspaqqa? ¿Allichu qamkunata kasushunaypaq, ichu mas alli Dyusta kasunayllapa? ²⁰ Chaqa noqaykunagam mana nimatapis atinillapachu uyaraytaqa. Ashwanmi rikashqayllapata, uyashqayllapata rinillapa yach'achikuq, nishpa.

²¹ Chayshina niptimbismi, chay awturidarkunaga ancha jurapashpa, دچارقانلللپانا rinambaq. Chaqa chay kujuta kach'akachishqanraykum, yumbay runakuna Dyusta ancha alabarqanllapa. Chaymi chay awturidarkunaga mana nimapaq atirqanllapachu kastigayta. ²² Chay kach'akashqa kujuqam masdi 40 watayuqna karqan.

Jisuspi kriyiqkunam Dyusman mañakurqan, ama manchananllapa

²³ Pidruwan Jwanqam chay kamachikuq kurakunapa, chay kamachikuq ansyanukunapa dispachunmanda llugshishpaqa, kriyiq masingunamanna rirqanllapa. Paykunataqam manyaqlla tukuy ima pasashqanllapata willarqan. ²⁴ Chaymi yumbay chay kriyiq masinguna chayta yach'ashpaqa, tandanakushpa, kayshina Dyusman mañakurqanllapa:

—Taytitu Dyus, qam rurashqa kangi anaq syiluta, kay pachata, mar yakuta, tukuy ima kaqkunata. ²⁵ Qamqam Santu Ispirituykiwan rimachirqayki chay unay sirbishuq agwilunchiq Dabidta. Chaymi payqa qambaq rimaq kashpa, Santu Libruyki kayshina iskibrirqan:

¿Imaraykutaq achka nasyungunapi tiyaqkunaga ancha piñakushpa alsakanllapa Dyuspa kuntranqa? ¿Imaraykutaq chay runakuna, warmikunaga yanqakunata yuyanllapa, Dyusta binsinanllapaqa?

²⁶ Chaqa kay mundupa gubyirnungunam Dyuspa kuntran alsakarqanllapa. Kanan llaqtakunapa kamachikuqningunam tandakashpa, Tayta Dyuspa, Akrashqan Washadurpa kuntran alsakarqanllapa, nishpa.*

²⁷ Taytitu Dyus, allibraq chay Dabid iskibrishqanshina kashqa. Chaqa kay Jirusalin llaqtapi chay akrashqayki santu Churiki Jisustam kuntrarqanllapa. Chaymi chay gubyirnu Irudis, chay gubyirnu Punsyu Pilatuwan, furastirukunawan, isrraylinukunawan tandakarqanllapa. ²⁸ Paykunam tandakashpa, rurarqan chay unay tyimpupi qam yach'ashqaykishina: “Churiyam rinllapa wanchiq”, nishpa. ²⁹ Dyusitu, rikay, kananqam noqaykunatapis jurapawanllapa, qamta ama myintashushpa, yach'achikunayllapa. Chayri animuta qowayllapa, ama nimata manchashpa, qambaq yach'achikunayllapa. ³⁰ Pudirnikiwanni yanapawayllapa, qeshyaqkunata kach'akachinayllapa, santu Churiki Jisuspa shutimbi milagrukunata ruranayllapa, yumbay rikaqkuna yach'anambaq: Dyusmi ancha pudirniyuq, nishpa.

³¹ Ushyaptinllapa mañakuyta Dyusmanqam, chay tandakashqanllapa lugarqa ch'apsikarqan. Chay urasmi Dyuspa Santu Ispiritun paykunapa shunqonda undashpa, masta animachirqan, ama nimata manchashpachu, Dyus nishqanda rimananllapa.

Kusasninllapaqam yumbaypaq karqan

³² Jisuspi yumbay kriyiqkunam suq yuyayniyuqlla kaqllapa. Tukuy shunqo allipta kuyanakuqllapa. Chaymi mana niqllapachu: “Kay imayqam noqapalla” nishpaqa. Ashwanmi tukuy ima kaqninwan yumbaynin yanapanakuqllapa. ³³ Kanan Jisuspa chay dusi apustulningunam ancha pudirniyuq kashpa, kayshina yach'achikuqllapa: “Siñurninchiq Jisusmi wañushqanmanda allipta kawsamushqa”, nishpa. Kanan Dyusqam ancha yanapaq paypi yumbay kriyiqkunata, shumaqta kawsananllapa. ³⁴⁻³⁵ Paykunagam mayqanninda iman faltaptinqa, wakin ch'akrayuq ichu mayqan wasiyuqqa randikushpa, qellayninda apaq chay dusi apustulkunaman. Paykunagam chay mana nimayuqkunata qoqllapa. Chaymi paykunapiqa mana ni mayqan pubriqa karqanchu.

³⁶ Chaypim karqan suq libita runa Jusi shutiq. Apustulkunagam paypaq nishqa karqan: “Birnabi shutinga”, nishpa. Rimaynimbiqam Birnabiq munan niyta “Kunswilakuq”. Payqam yakupa ch'awpimbi isla allpa Chipripi nasishqa karqan. ³⁷ Chay Birnabim suq ch'akranda randikushpa, qellayninda apamushpa, apustulkunata qorqan, paykunana kriyiq masingunata yanapanambaq.

5

Ananiyasmi warminwan llullakurqanllapa

¹ Karqanmi suq runa Ananiyas shutiq. Warminqam Safira shutiq. Chay Ananiyasmi warminwan, suq ch'akranda randikushpa, ² wakin qellayta piskarqanllapa. Chaymandagam Ananiyasqa wakindalla apashpa, apustulkunata qorqan, “Yumbaymi” nishpa. ³ Chayshina llullakuptinmi, Pidruqa nirqan:

* 4:26 Salmo 2.1-2

—Uyay, Ananiyas. *¿Imaraykum dijarqayki dyabluta yaykunambaq shungoykimanqa?* Qamqam chay ch'akraykipa ch'aninda wakinda piskashpaqa, Dyuspa Santu Ispiritudun munarqayki ingañayta. ⁴ *¿Ima manachu qamba kikikipa ch'akraykiga kashqa?* Randikup-tikiqam, qellayqa qambana kashqa. *¿Imaraykum llullakushqaqa kangi?* Chay layata llullakushpaqach'i, qamqa yuyarqayki: Runakunatallam rini ingañaq, nishpa. Manam chayshinachu kashqa. Ashwanmi Taytanchiq Dyusta munarqayki ingañayta.

⁵ Chayshina Pidru niptinmi, Ananiyasqa chayta uyashpa, chay uras pachaman bulakashpa wañurqanna. Chaymi chayta yach'ashpaqa, yumbay ancha mancharqanllapa. ⁶ Chaymandaqam wakin wambra runakuna shamushpa, almataqa suq trapuwan liyashpana, aparqanllapa pambaq. ⁷ Chayshina kimsa uras pasashqambinam, chay almataqa warminqa apustulkuna kashqanman yaykurqan. Piru payqam mana nimatapis yach'arqanchu: Qosaymi wañushqa, nishpaqa. ⁸ Chaymi Pidruqa paytapis tapurqan:

—Safira, *¿allipchu chay prisuyupaqla ch'akraykitaga randikurqayki?* nishpa.

Chaymi Safiraqa nirqan:

—Ari. Chaysitupaqlam randikurqayllapa, nishpa.

⁹ Chayshina niptinmi, Pidruqa chay warmita nirqan:

—*¿Imapaqmi qosaykiwanqa kunanakushpa llullakushqallapa kangi, “Dyuspa Santu Ispiritunqam mana yach'anqachu”, nishpach'i?* Uyay, chay qosaykita pambaqkunaqam shamuykanllapana. Nam kay pungumanna ch'ayamuykanllapa apashunambaq, qam-tapis pambashuq, nishpa.

¹⁰ Chayshina niptinllam, chay warmipis chay uras Pidrupa ñawpanman bulakashpa wañurqanna. Chaymi chay pambakuqkunaqa ch'ayamushpa, ukuman yaykushpa, chay warmitapis wañushqatana tarirqanllapa. Chaymi paytapis aparqanllapana pambaq runamba ladunman. ¹¹ Chaymi Jisuspi kriyiqkunaqa, tukuy chay wakin runakunawan chayta yach'ashpaqa, ashwamba mancharqanllapa.

Apustulkunam achka milagrukunata ruraraqan

¹² Apustulkunaqam runakunapa ñawpambi achka milagrukunata ruraqllapa. Kanan Jisuspi yumbay kriyiqkunam Dyuspa adurana wasinman tandakaqllapa chay unay gubyirnu Salumumba kurridurnimbi. ¹³ Piru mana kriyiqkunaqam manchashpa, paykunawanqa mana tandakaqllapachu. Piru mana tandakashpapi, ancha alabaqllapa Jisuspi kriyiqkunataqa. ¹⁴ Chayshinam ancha achka ullqokuna, warmikuna kriyirqanllapana Jisuspi. ¹⁵ Kanan achka runakunam qeshyaqningunata wasinmada surqoshpa, parakunapi kamakunapi apamushpa, ñangunapi shuyachiqlapa, Pidru chay ñanda pasaptin, ankisiya llandunllapis qeshyaqningunapa sawanda pasaptin, kach'akanambaq. ¹⁶ Asta chay sirka llaqtakunamandam achka runakunaqa Jirusalinman apamurqan qeshyaqningunata, dyablupa ispiritunqunawan lukuyashqakunata, apustulkuna kach'akachinambaq. Kanan yumbay paykunataqam kach'akachirqanllapa.

Apustulkunatam qesacharqanllapa

¹⁷ Chaymi mas kamachikuq isrraylinu kura, sadusiyo duktrinayuq runakuna apustulkunata ancha imbidyarqanllapa. ¹⁸ Chaymi paykunataqa prisushpa, karsilman wichurqanllapa. ¹⁹ Piru chay tutaqam Tayta Dyuspa suq anjilnin, karsilpa pungunda kich'ashpa, paykunata surqoshpa, nirqan:

²⁰ —Riyllapa Dyuspa adurana wasinman, chaypi shayashpa, yumbay runakunata yach'achiq, Jisuspi kriyishpa, kawsanambaqllapa.

²¹ Chayshina niptinqam, apustulkunaqa kasushpa, madrugadu Dyuspa adurana wasinman rishpa, wagpi yach'achikurqanllapa. Chaypina kaykaptinllapaqam, chay mas kamachikuq isrraylinu kura, yumbay paywan kaqkunapis mas pudirniyuq isrraylinukunata qayarqan, tandakashpa, Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunana kashpa, Pidruta, Jwanda jusganallapa. Yumbay chay kamachikuqkunaqam parlashpa, suldadukunata kach'arqanllapa, karsilmanda apamunanllapa chay apustulkunata. ²² Piru suldadukuna karsilman rishpaqam, manana tarirqanllapachu. Chaymi das kutimurqanllapa kayshina abisakuq:

²³ —Karsiltaqam tarishqallapa kani alli kirpashqata. Chay kwidakuy suldadukunaqam karsilpa pungundaqa ancha allita kwidaykarqanllapa. Piru punguta kich'ashpaqam, manana ni pitapis ukupiq tarirqayllapachu, nishpa.

²⁴ Chayshina niptinllapaqam, chay isrraylinu kurakunapa kamachikuqninga, Dyuspa adurana wasimba suldadungunapa kamachikuqninwan, yumbay chay ancha kamachikuq kurakunawambis ancha yuyashpa, tapunakurqanllapa:

—Chayshinaqa *¿imaraq pasanqa?* nishpa.

²⁵ Chayshina parlaykaptinqam, suq runa ch'ayamushpa, nirqan:

—Chay karsilashqaykillapa runakunaqam Dyuspa adurana wasimbi runakunata yach'achiykan, nishpa.

²⁶ Chaymi suldadukunapa kamachikuqninga suldadungunawan chay uras chay adurana wasiman rirqanllapa piskaq. Apustulkunata chaypi tarishpaqam, shumaqlla apamurqanllapa, mana maqashpallapachu. Chaqa chay suldadukunaqam mancharqanllapa: Kay apustulkunata maqaptinchigqach'i, runakunaga sitawanchiqman, nishpa. ²⁷ Chaymandaqam apustulkunata ch'ayachimushpaqa, shayachirqanllapa chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapa ñawpanman. Chaypi kaptinqam, chay kamachikuq kuraqa nirqan:

²⁸ —Manchu noqaykunaga qamkunata ancha kamachishurqaq, amakish Jisuspa shutinda myintashpaqa yach'achikungichu, nishpa. Piru qamkunaqam mana kasuwashpachu, tukuy Jirusalin llaqtapi duktrinaykita yach'achikungillapa. Kanan ashwambam munangillapa wichupawayta chay Jisus wafushqambaq, nishpa.

²⁹ Chaymi Pidruqa chay wakin apustulkunawan nirqan:

—Noqaykunapaqam masta balin Dyusta kasunayllapa, runakunata kasunaymandaqa. ³⁰ Manchu qamkunaga Jisusta kruspi klabachishpa, wanchichirqaykillapa. Piru paytaqam Taytanchiq Dyus kawsachimushpa, ³¹ anaq syilupi allin ladumbi tiyachishpa, ancha Kamachikuq Washadurninchiqta rurashqa. Chaymi uchanchikunata dijaptinchigqa, payqa pirdunawaqinchiq washawanchiqllapa. ³² Chay Jisus rurashqambaqmi Dyuspa Santu Ispirittun, noqaykunapis tistigukuna kanillapa. Chaqa Tayta Dyusmi chay Santu Ispirittunda payta kasuqkunata qowashqallapa, nishpa.

³³ Chay awturidarkunaqam chayta uyashpaqa, ancha piñakushpa, chay apustulkunataqa munarqanllapa wanchiyta. ³⁴ Piru chay awturidarkunamanda suq farisiyu Gamayil shutiqmi ancha allin yach'achikuq qarqan. Chaymi paytaqa yumbay runakuna ancha allita uyaqllapa. Chay Gamayilmi shayashpa kamachikurqan, suq rratitu apustulkunata sawaman surqonanllapa. ³⁵ Chaymandaqam chay karguyuq masingunata nirqan:

—Uyawayllapa, isrraylinu masiykuna. Allita yuyayllapa. Kwidawkish mana allitachu rurangimanllapa chay runakunata. ³⁶ Yuyayllapa, manchu suq tyimpuqa chay runa Tiwdas nirqan, payshi ancha kamachikuq. Kanan paytaqam 400 runakuna kasurqanllapa. Chaymandaqam suq runakuna Tiwdasta wanchiptinllapa, chay 400 sigiqkuna waqta kayta shikwakarqanllapa. ³⁷ Chaymandaqam suq tyimpu sinsuta ruraptin, alsakarqan suq kamachikuq Judas prubinsya Galiliyamanda. Paytapismi achka runakuna kasurqanllapa. Chaymandaqam chay Judasta wanchiptinllapaqa, payta sigiqkunapis waqta kayta shikwakarqanllapa. Mananam mastaqa tandakarqanllapachu. ³⁸ Chaymi kayshina kunaykillapa: Dijayllapa chay runakunata. Ama mitikuylapachu paykunamanga. Chaqa chay duktrinan paykunapalla kaptinqam, das rin ushyakaq. ³⁹ Piru paykuna Dyuspa duktrinanda yach'achikuykaptinqam, qamkunaga mana atingillapachu chingachiyta. Allita yuyayllapa. Paqtakish Dyusta kuntraykangillapa, nishpa.

⁴⁰ Chay Gamayil nishqanda kasushpa, manana wanchirqanllapachu. Chaymi chay apustulkunata qayachishpa, suq lastima asutichishpa, kamachirqanllapa, amana masta Jisuspaq yach'achikunanllapa. Chaymandaqam paykunataqa kach'arqanllapana. ⁴¹ Chayshina asutiptimbismi, chay apustulkunaga ancha kushikushpa, chay awturidarkunapa ñawpanmunda llugshirqanllapa, yuyashpa: Tayta Dyusmi akrawashqa kanchiq, kayshina Jisuspaq yach'achikushpa, ñakananchiqpaq, nishpa. ⁴² Kanan paykunaqam tukuy diyakuna Jisukristupaq masta yach'achikurqanllapa Dyuspa adurana wasimbi, achka wasikunapipis.

6

Apustulkunam numbrarqan syiti yanapakuqninda

¹ Chay tyimpuqam Jisuspi kriyiqkunaga masta achkayaqllapa. Piru chay grigu rimaypi rimaqkuna piñakushpa, kayshina rimarqanllapa ibriyu rimaypi rimaq kriyiq masingunapaq:

—Grigupi rimaq biyudakunatash tukuy diya mana allitachu mikunata partinllapa, nishpa.

² Chaymi chay dusi apustulkunaga yumbay kriyiqkunata tandashpa nirqanllapa:

—Noqaykunaqam Dyus nishqanda yach'achikuykani. Chaymi mana allichu, chay yach'achikuykashqayta dijashpa, mikunata partinayllapaqa. ³ Chayri masitakuna, qamkunamanda akarayllapa syiti allin yach'ayniyuq runakunata, Dyuspa Santu Ispirittunwan puriqkunata. Paykunata numbrayllapa, chay mikunata partinanllapa. ⁴ Noqaykunaqam tukuy diya Dyusman rinillapa mañakuq. Pay nishqanda rinillapa yach'achikuq, nishpa.

⁵ Chaypaqmi Jisuspi yumban kriyiqkunaga nirqan:

—Allibmi chay nishqaykillapaqa, nishpa.

Chaymandaqam akrarqanllapa suq runa Istiban shutiqta. Payqam Tayta Dyuspi ancha yuyakuq. Paypa shungombim Dyuspa Santu Ispiritun kawsaq. Paykunaqam akrarqambis Filipita, Prukuruta, Nikanurta, Timunda, Parminastapis. Akrrarqambismi Nikulasta Antyukiya llaqtamanda kaqta. Paymi yach'akushqa karqan isrraylinukunapa duktrinanda.

⁶ Chaymandaqam chay syiti runakunata apamurqanllapa apustulkunaman. Paykunaqam sawambi makinda rurashpa, Dyusman mañakurqanllapa, tukuy imapi yanapanambaq.

⁷ Chayshinam Jisuspi kriyiqkunaga Dyuspaq tukuy maypi masta masta yach'achikuqllapa. Chaymi Jirusalin llaqtapiqa paykunaga masta achkayaqllapa. Chaqa asta isrraylinukunapa achka kurangunapismi Jisuspi kriyirqanllapa.

Istibandam prisurqanllapa

⁸ Dyus yanapaptinmi, Istibanga ancha pudirniyuq kashpa, achka milagrukunata rurargan yumbaypa ñawpambi. ⁹ Piru wakin isrraylinukuna Istibanwan tandakashpam, tari-panakurqan. Paykunaqam suq sinaguga wasimanda karqanllapa. Chay wasiqam shutiq Libri Randishqa Kriyadukunapa sinagugan, nishpa. Chay kuntraqkunagaq Sirini llaqtamanda, Alijandriya llaqtamanda, prubinsya Silisyamanda, chay prubinsya Asyamandapis karqanllapa. ¹⁰ Piru Istibangam Dyuspa Santu Ispiritunwan kashpa, ancha yach'ayniyuq karqan. Chaymi chay kuntraqkunaga mana atirqanllapachu binsiyta paytaqa. ¹¹ Chaymi pagararqanllapa wakin runakunata, llullakushpa ninambaqllapa: “Istibandam uyashqa kani, ancha fiyuta Muysispaq, Dyuspaq rimaptin”, nishpa.

¹² Chayshina llullakuptinllapa uyashpam, achka runa, kamachikuq ansyanukuna, Muysispa liyningunata yach'achikuquna chay nishqanda kriyishpa, ancha piñakurqanllapa. Chaymi Istibanda piskashpa, rrastrakushpa, aparqanllapa Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapa ñawpanman. ¹³ Kanan aparqanllapapismi chay llullakuq tistigukunata, Istibambaq kayshina rimanambaqllapa:

—Kay runaqam kutin kutin mana shaykuq ancha fiyukunata riman Dyuspa adurana wasimbaq, Muysispa liyningunapaqpis. ¹⁴ Chaqa noqaykunagaq kay Istibanda uyashqal-rin kani kayshina niptin: Chay Jisus Nasaritmanda kaqshi Dyuspa adurana wasindaqa rin bulaq. Muysismanda yach'akushqanchiq kustumbrinchiqkunatash rin chingachiq, nishpa.

¹⁵ Chaymi chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskuna, yumbay chaypi tiyaqkunawan chapashpa, rikarqanllapa Istibamba qaqllanda anjilshina llipyaykaqta.

7

Istibanmi allita rimarqan washakanambaq

¹ Chay mas kamachikuq isrraylinu kuram Istibanda tapurqan:

—¿Allipchur chayshina nishqa kangi? nishpa.

² Chaymi Istibanga nirqan:

—Taytakuna, masitakuna, allita uyawayllapa. Ancha pudirniyuq llipyaykaq Tayta Dyusmi rikakurqan chay punta agwilunchiq Abrajanman, chay nasyun Misuputamypa tiyaykaptin, manaraq Aran llaqtaman riptin tiyaq. ³ Kayshinam kamachirgan: “Llaq-taykita, yumbay ayluykikunata dijashpa, riy suq lugarmen. Noqam rini rikachishuq maypim kidan chay lugarga”, nishpa. ⁴ Chayshina Dyus niptinmi, Abrajanga chay Kaldiya nasyunmanda llugshishpa, rirgan Aran llaqtaman tiyaq. Chaymandaqam Abrajamba taytan wañuptinqa, Dyusqa chay Abrajandaqa kay Isrrayil nasyunninchiqman apamurqan. ⁵ Piru Dyusqam mana nima irinsyata ni suq pidasu ch'akritata qorqanchu Abrajandaqa. Payqam alayri kaypiqa tiyarqan. Mana qoshpapismi, Abrajandaqa kayshina ufrisirgan: “Wañuptikiqam, karu willkaykikunapaq kay pachaga rin kaq”, nishpa. Chayshinam chay Abrajandaqa ufrisirgan, manaraq ni churiyuq kaptin. ⁶ Tayta Dyusqam chay unay agwilunchiq Abrajandaqa nirgambis: “Karu willkaykikunam kay llaqtamanda rishpa, suq nasyumbi suq furastirushina rinllapa tiyaq. Ñakaq randishqa kriyadukunam rinllapa kaq. Paykunatam ancha rinllapa qesachaq 400 wata tukuyta”.

⁷ Tayta Dyusqam Abrajandaqa nirgambis: “Piru kastigaqmi rini chay nasyumbi qe-sachakuqkunataqa. Chaymandaqam chay karu willkaykikunagaq, chay nasyunmanda llugshishpa, rinllapa kasuwaq kay Isrrayilpi”, nishpa. ⁸ Chaymandaqam Dyusqa Abra-janwan suq tratuta rurargan. Paytam kamachirgan, kwirpumbi siñalta ruranambaq, ama qonqanambaq chay tratu rurashqanda. Chaymi Abrajanga churin Isak nasiptinqa, uchu diyasniyuq kaptinlla, kwirpumbi chay siñalta rurargan. Chayshinallam Isakpis churin Jakubuta rurargan. Chay Jakubupismi chayshinalla rurargan dusi churingunata. Chay

dusi churingunaqam nasyunninchiq Isrrayilpa chay dusi atun ayllungunapa taytanguna karqanllapa.

⁹ 'Chay Jakubupa dusi churingunaqam punta agwilunchiqkuna karqan. Paykunaqam masan Jusita imbidyashpa randikurqanllapa, chay randiqkuna Ijiptu nasyunman apanambaqlapa. Piru Dyusqam Jusipa pullan karqan. ¹⁰ Chaymi Jusi ñakaptinqa, Tayta Dyus yumbay chay ñakashqanmanda washashpa, yanaparqan, yach'ayniyuq kashpa, allita kawsanambaq. Chayshina Dyus Jusita yanapaptinmi, chay Ijiptupa gubyirnun Farunqa ancha gustarqan. Chaymi Jusita numbrarqan, Ijiptupa gubyirnun kanambaq. Paytaqam nirgambis: "Tukuy ima kaqniyta, wasiykunapi yumbay tiyaqkunatapis qam kwiday", nishpa.

¹¹ 'Chaymandaqam Ijiptu nasyumbi Kanayan nasyumbipis ancha jwirti ambruna karqan. Chaymi mikunan mana aypaptin, chay punta agwilunchiqkunaqa ancha ñakarqanllapa. ¹² Chayshina ñakashpaqam, Jakubuqa yach'arqan: Ijiptupish kan trigu, nishpa. Chaymi chay punta bwlitata dyis churingunata Ijiptuman kach'arqan, triguta randinanllapa. Chay churingunaqam unay agwilunchiqkuna karqan. ¹³ Chaymandaqam suq kutinda kutiriptinllapa Ijiptuman, triguta randirinambaqqa, Jusiqa masangunata nirqan: "Noqam masayki Jusi kani", nishpa. Chayshina masanguna Jusita riqsiptinqam, Ijiptupa gubyirnun Farunqa yach'arqan: Jusiqaqsh isrraylinukunapa kastan, nishpa. ¹⁴ Chaymandaqam Jusiqa chay masangunata nirqan: "Riyllapa apamuy taytanchiqta, yumbay ayllunchiqkunata", nishpa. Chay tyimpupim 75 karqanllapa. ¹⁵ Chayshinam karqan, Jakubu yumbay ayllundin riptin Ijiptuman tiyaq. Waqqinam achka watakunamanda payqa wañurqanna. Chaymandaqam tukuy chay punta agwilunchiqkunapis achka wambrangunata dijashpa, wañurqanllapa. ¹⁶ Jakubu wañuptinqam, kwirpunda aparqanllapa Sichinllaqtaman pambaq paypa pantyunnimbi. Chaqa Abrajanmi chay pantyundaqa randishqa karqan chay runa Jamurpa churingunamanda.

¹⁷ 'Tayta Dyusmi jurashpa, Abrajanda kayshina ufrisishqa karqan: "Suq nasyundam rini qoq karu willkaykikunata", nishpa. Chay ufrisishqan tyimpu kumplinan kaykaptinmi, chay Ijiptu llaqtapiqa isrraylinukuna anchana achkayashqa karqan. ¹⁸ Chay tyimpupim Ijiptupiqa suq mushuq gubyirnu kamachikurqan. Payqam mana nimatapis yach'ashqachu karqan chay Jusipa allin famambaqqa, ancha unayna wañushqa kaptin. ¹⁹ Chay mushuq gubyirnuqam chay agwilunchiqkunataqa tukuy imapi ingañashpa, ancha qesachaq. Chaymi paykunataqa kamachirqan, ullqo wambritunguna nasiptin, wichukunanllapa wañunambaq.

²⁰ 'Chayshina kamachikuptinmi, chay tyimpupi Muysis nasirqan. Paytaqam Dyusqa ancha kuyaq. Kanan taytanwan mamanaqam kimsa killata wasimbi pakashpa, kriyarqan. ²¹ Chaymandaqam (chay gubyirnuta kasushpa) wichukuptinqa, chay gubyirnupa chinan chay wambritiba tarikushpa, tandashpa, wawandashina kriyarqan. ²² Chaymi Muysis wiñashpaqa, tukuy imata ijiptinu runakunashina yach'akurqan. Chaymi tukuy imata rimanambaq, ruranambaqqa ancha pudirniyuq karqan.

²³ 'Chaymandaqam 40 watayuqna kashpaqa, Muysisqa munarqanna riyta isrraylinu kastanda watukuq. ²⁴ Chaymi rishpaqa, rikarqan suq ijiptinu ancha maqaykaqta suq isrraylinuta. Chaymi Muysisqa chay isrraylinuta washashpa, wanchirqan chay ijiptinuta. ²⁵ Chaqa Muysisqam yuyarqan: Isrraylinu masiykunach'i allita intyindinqallapa: Muysiswanmi Dyusqa rin yanapawaqninchiq, ama randishqa kriadukuna kananchiqllapa, nishpa. Piru chay isrraylinu masingunaqam mana intyindirqanllapachu. ²⁶ Qayandin diyaqam Muysisqa isrraylinukunaman kutirishpa, ishkayta tarirqan paykunapura pilyaykaqta. Chaymi munashpa alliyachiya, paykunataqa nirqan: "Qamkunaqam llaqta masipura kangillapa. ¿Imapaqmi pilyaykangillapa? Ama pilyayllapachu", nishpa.

²⁷ 'Piru chay yanqa maqaqmi Muysista kumsashpa, nirqan: "¿Ima pitaq qamtaqa numbrashushqa, noqaykunapa kamachikuqni, juyisniyallapa kanaykiga?" ²⁸ ¿Ima munangichu noqatapis wanchiwayta qayna chay ijiptinuta wanchishqaykishina?" nishpa. ²⁹ Chayshina niptinmi, Muysisqa manchashpa, mitikarqan nasyun Madyan shutiqman. Chaypiqam kasarashpa, ishkay wambrayuqna karqan. Piru chaypiqam furastirushina tiyarqan.

³⁰ 'Chaymandaqam 40 watas pasaptinna, Muysisqa chuncha lugar Sinayi urqqopa ladumbi kaykarqan. Chay chunchapim Dyuspa anjilninga suq yura sach'api nina lumyaykaqpi Muysisman rikakurqan. ³¹ Chaymi Muysis ancha ispantashqata chapashpa, qemikashpa mas allita rikanambaq, uyarqan Taytanchiq Dyusta kayshina niptin: ³² "Noqam chay punta agwiluykikuna Abrajamba, Isakpa, Jakubupa Dyusnin kani", nishpa. Chayshina niqta uyashpaqam, Muysisqa manchashpa, ch'apsikarqan. Chaymi manana munarqanchu masta chapaytaqa. ³³ Kanan Tayta Dyusqam paytaqa nirqan:

“Ch’akikikunamanda surqoy llanqeykita. Chaqa noqam kaypi kani. Chaymi ancha santu lugarpi shayaykangi. ³⁴ Noqam rikashqa kani wambraykunata Ijptupi ancha ñakaykaptinllapa. Uyashqam kani paykunata ancha waqaptin. Chaymi syilumanda shamushqa kani, chay wambraykunata ñakashqanmanda washanaypaq. Kayman shamuy. Rinim qamtaqa kach’ashuq Ijptuman”, nishpa.

³⁵ ‘Piru chay unay agwilunchiqkunaqam Muysista disprisyashpa, nirqanllapa: “¿Pim qamtaqa numbrashushqa, noqaykunapa kamachikuqniy, juyisniy kanaykiqua?” nishpa. Piru Tayta Dyusqam chay sach’api rikakuq anjilninwan Muysista numbrashqa karqan, chay unay agwilunchiqkunapa kamachikuqnin, washadurnin kanambaq. ³⁶ Muysismi achka milagrukunata, siñalkunata rurashpa, chay unay agwilunchiqkunata Ijptumanda surqorqan. Chaymandaqam Chupika Mar Yakupi, chunchakunapipis 40 watas tukuyta mas milagrukunata rurargan. ³⁷ Chay kikin Muysismi unay isrraylinukunataqa nirqan: “Dyus noqata numbrawashqanshinam, qamkunamanda suq runata rin numbraq, paypaq rimanambaq. Chayri payta kasuyllapa”, nishpa.* ³⁸ Chay Muysismi isrraylinukunawan chuncha lugarkunapi karqan. Chaypi kaykaptinmi, Dyuspa anjilnin Sinayi urqgopa sawambi Muysista Dyus munashqanda nirqan, payna chay unay agwilunchiqkunata ninambaq. Chaymandaqam Muysisqa chay uyashqanda Dyuspa Santu Librumbi iskiirirgan, noqanchiqkunapis chayta kasushpa, tukuy tyimpu kawsananchiqllapa.

³⁹ ‘Piru chay agwilunchiqkunaqam mana munarqanchu Muysista kasuytaqa. Ashwanmi payta disprisyashpa, munarqanllapa kutiyta Ijptuman. ⁴⁰ Chaymi Arunda nirqanllapa: “Masayki Muysisqam noqaykunata Ijptu nasyunmanda surqowashpaqa, manana rikch’anchu. Chaymi munanillapa amitukunata ruranayki, ñawpanchiqta rinambaqllapa”, nishpa. ⁴¹ Chaymi suq mishiru amitunda rurarganllapa. Chaymandaqam animalkunata wanchishpa, rupachishpa, ancha kushikushpa, adurarganllapa chay rurashqanllapa amitunda. ⁴² Chaymi Dyusqa paykunamanda akrakashpa, دچارqan, rupayta, killata, lusirukunata adurananllapa. Chaymi Dyuspaq rimaqkuna Dyus nishqanda Santu Librumbi kayshina iskiirirganllapa:

¿Ima qamkuna isrraylinukuna chay 40 watasta chunchakunapi tiyashpachu, noqapaq wanchirqaykillapa chay animalkunata?

⁴³ Manam noqapaqchu chaytaqa rurargaykillapa. Ashwanmi qamkunaqa chay amitu laya Muluqpa andasninda purichishqallapa kang. Chay amitu laya lusiru Rifan shutiqtapismi purichishqallapa kang. Kanan qamkuna kikikim chay amitu layakunata rurashpa, adurashqallapa kang. Chaymi noqaga Isrrayilmanda surqoshushpa, rini kach’ashuqllapa chay nasyun Babiluñapa mas waq ladunman, nishpa.*

⁴⁴ ‘Chuncha lugarkunapiqam agwilunchiqkunaqa chay karpamanda adurana wasita pullan purichiqllapa, chaypi Dyusta adurananllapa. Chay wasipim waqaychaqllapa Dyuspa liyninda chay ishkay rumi tablapishina iskiirishqata. Chaqa chay karpamanda adurana wasipaqmi Tayta Dyusqa Muysista rikachishpa nishqa karqan: “Kayshina ruray”, nishpa. Chaymi chay kamachishqanshina rurarganllapa. ⁴⁵ Kanan agwilunchiqkunaqam chay karpamanda adurana wasitaqa irinsyatashina ch’askirganllapa. Chaymandaqam chay Juswiwan shamukuna pullan apamurqanllapa chay karpamanda adurana wasita kay (Kanan) nasyunman. Kaypiqam kuntraqkunata binsirganllapa. Chay kuntraqkunataqam Dyus qatirgan, chay agwilunchiqkuna kaypi tiyanambaqllapa. Chay karpamanda adurana wasiqam kay Isrrayilpi karqan Dabid kamachikushqan tyimpukaman. ⁴⁶ Dyusmi chay unay gubyirnu Dabidpaqqa ancha kushikurqan. Chaymi Dabidqa munarqan Dyuspa adurana wasinda rurayta, chaypi Tayta Dyus tiyanambaq. ⁴⁷ (Piru Dyusninchigmi mana دچارqanchu, chay gubyirnu Dabid wasinda ruranambaqqa.) Ashwanmi Dabidpa churin Salumun Dyuspa adurana wasindaq rurargan. ⁴⁸ Piru ancha pudirniyuq Tayta Dyusqam mana tiyanchu runakuna rurashqan wasikunapiqa. Chaymi Dyuspaq rimaq Isaiyasqa Dyus nishqanda kayshina iskiirirgan:

⁴⁹ Syilugam noqapa atun trunuy. Kay pachapiqam ch’akiykunata samachini. Chayshina kaptinqa, ¿ima laya wasiytaray atinmanllapa rurayta noqapaqqa, chaypi samanaypaq? (Manam nisitanichu nima laya adurana wasita rurananllapa, chaypi samanaypaqqa.)

⁵⁰ Chaqa noqam makiywan tukuy imata rurashqa kani, nishpa.*

⁵¹ Chayshina Dyus nishqanda nishpam, Istibanqa juyiskunata nirqan:

—Qamkunaqam unaymandapacha angu shunqoyuqlla kashqallapa kang. Mana baliq rinriyuq, shunqoyuqmi kangillapa, Dyuspi mana kriyiq runakunashina. Chay unay agwilunchiqkunashinam Dyuspa Santu Ispiritunda kuntrangillapa. ⁵² Mayá, ¿Dyuspaq

* 7:37 Deuteronomio 18.15

* 7:43 Amós 5.25-27

* 7:50 Isaías 66.1-2

mayqan rimaqtam mana qesacharqanchu chay unay agwilunchiqkunaqa? Yumbandam qesacharqanllapa, ¿manachu? Chaqa chay rimaqkuna Dyus Akrashqan Washadurpaq yach'achikuptinmi, chay unay agwilunchiqkuna paykunataqa wanchirqanllapa. Chaymandaqam chay ancha allin Washadurninchiq shamuptingqa, qamkunaqa paytapis wanchirqaykillapa. ⁵³ Chaqa qamkunaqam Dyuspa liyninda kikin anjilninguna yach'achishuptingqa, mana kasungillapachu.

Istibandam sitashpa wanchirqanllapa

⁵⁴ Chayshina Istiban niptinmi, chay juyiskunaqa ancha piñakurqanllapa. Chaymi qech'yachirqanllapa kirungunata. ⁵⁵ Piru Istibangam Dyuspa Santu Ispiritunwan kashpa, syiluman chapakushpa, rikarqan Dyuspa pudirninda llipyaykaqa. Rikarqambismi Jisusta, Dyuspa allin ladumbi shayaykaqa. ⁵⁶ Chaymi nirqan:

—¡Chapayllapa! Rikanim syiluta kich'akashqata. Rikanipismi Dyusmanda Shamuq Runata, Dyuspa allin ladumbi shayaykaqa, nishpa.

⁵⁷ Chayshina Istiban niptinmi, ama uyananllaparayku, chay runakunaqa rinrinllapata pambashpa, “¡A!” qayach'akushpa, kallparqanllapa Istibanda piskaqa. ⁵⁸ Piskashpaqam, chay llaqtamanda sawaman surqorqanllapa, rumikunawan sitashpa, wanchinambaql-lapa. Kanan chay llullakuq tistigukunaqam sawanmanda bistidungunata surqoshpa, suq chulu Sawlu shutiqta mingarqanllapa. [*Nuta: Chay Sawlullam Pablupis shutirqan.*]

⁵⁹ Chayshina paykuna sitaykaptinmi, Istibanga mañakushpa nirqan:

—Sifursitu Jisus, tandayri ispirituyla, nishpa.

⁶⁰ Chaymandaqam qonqorikushpa, ancha jwirtita rimashpa, nirqan:

—Sifursitu Jisus, yush'ayku ama kastigaychu kay kuntrawaqkunataqa, kayshina ru-rwaptinllapa, nishpa.

Chayshina nishpaqam, Istibanga wañurqanna.

8

Sawlum ancha qesacharqan Jisuspi kriyiqkunata

¹ Chay Sawlum rikashpa Istibanda wanchiptinllapaqa, yuyarqan: Allitam ruraykanllapa, nishpa.

Chay diyamandapacham Jisuspi kriyiqkunata ancha qesacharqanllapa Jirusalimbiqua. Chaymi yaqqa yumbay chay kriyiqkunaqa waqta, kayta shikwakashpa, rirqanllapa prubinsya Judiypa, prubinsya Samaryapa lugarningunaman. Piru chay dusi apustulkunam kidarqan chay Jirusalimbiqua. ² Jisuspi wakin kriyiqkunaqam ancha waqashpa, alma Istibanda pambarqanllapa. ³ Piru chay Sawluqam ancha qesachaq Jisuspi kriyiqkunataqa. Wasin wasin yaykushpam, rrastrashpa, runakunata, warmikunata surqoq karsilanam-baq.

Filipim Jisuspa shumaq nutisyanda prubinsya Samaryapi yach'achikurqan

⁴ Chay Jirusalinmanda mitukaqkunaqam may rishqangunapi masta Jisuspaqqa yach'achikurqanllapa:

—Jisusqam shamushqa washawananchiqllapa, nishpa.

⁵ Chay riqkunamandam suqnin Filipi shutiq. Paymi prubinsya Samaryapa suq llaqtanman rishpa, Jisukristupaq yach'achikurqan. ⁶ Chayshina yach'achikuptinmi, ancha achka runakuna tandakashpa, ancha allita uyaqllapa. Kanan milagrukunata Filipi ruraptinmi rikaqllapa. ⁷ Chaqa payqam Dyuspa pudirninwan ancha achka runakunamanda dyablukunata qatirqan. Chay dyablukunaqam Filipi kamachiptinlla, qayach'akushpa runakunamanda llugshirqanllapa. Kanan achka wañushqashina kwirpuyuqkunata, kujukunatam kach'akachirqan. ⁸ Chayshina kaptinmi, chay llaqtapiqa yumbay runakuna ancha kushikurqanllapa.

⁹ Piru qarqambismi suq runa Simun shutiq. Unayqam chay Samaryapi tiyaqkunata bruiyashpa, kriyichishqa karqan: Chay Simunqash ancha pudirniyuq runa, nishpa. ¹⁰ Chaymi wambrakuna, byijukuna paytaqa ancha allita kasuqllapa. Paypaqmi niqllapa: —Dyusmi kay brupiqqa. Chaymi ancha pudirniyuq kashpa, achka laya milagrukunata atin rurayta, nishpa.

¹¹ Chaqa ancha unaymandapacham paykunataqa bruiyashqa karqan. Chaymi payta kriyishpa, ancha kasuqllapa. ¹² Piru Filipiqam yach'achikurqan:

—Tayta Dyusmi shamushqa, payta kasushpa kawsananchiqllapa. Jisukristum Washadurninchiqqa, nishpa.

Chayshina yach'achikuptinmi, achka runakuna, warmikuna Jisukristupi kriyishpa shutikurqanllapa. ¹³ Asta chay bruju Simumbismi kriyishpa shutikurqanna. Chaymandaqam Filipipa pullanna puriq. Chaymi achka milagrukunata Filipi ruraptinqa, chaykunata rikashpa, chay Simunqa ancha ispantarqan.

¹⁴ Jirusalimbim apustulkunaqa yach'arqanllapa: Samaryanukunaqash kriyishqallapana Jisuspi, nishpa. Chaymi chay prubinsya Samaryaman Pidruta, Jwanda kach'arqanllapa. ¹⁵ Paykunaqam Samaryaman ch'ayashpaqa, Dyusman mañakurqanllapa, Santu Ispiritunda qonambaq chay mushuq kriyiqkunata. ¹⁶ Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunqam manaraq paykunamanqa shamushqachu karqan. Ashwan paykunaqam Jisuspa shutimbi yakuwannya shutikushqallapa karqan. ¹⁷ Chaymi Pidruwan Jwanga paykunapa sawambi makingunata rurashpa, Dyusman mañakuptinllapa, Santu Ispiritundaqa ch'askirqanllapa.

¹⁸ Chayta rikashpaqam, chay bruju Simunqa chay apustulkunataqa nirqan:

—Pagarashqayki qellayta. ¹⁹ Yanapawayllapar qamkunashina runakunapa sawambi makiyta ruraptiy, Dyuspa Santu Ispiritunda ch'askinambaq, nishpa.

²⁰ Chaymi Pidruqa, Simunda nirqan:

—¿Ima qamqachu yuyangi: Atinin randiyta Dyuspa Santu Ispiritunda, nishpa? Chayshina yuyashpaqam, ringi chinga qellaynindiki. ²¹ Qamba shunqoykiqam mana balinchu Dyuspaqqa. Chaymi qamqa mana nima dirichuyuqchu kangi ruranayki noqaykuna rurashqaytaqa. ²²⁻²³ Riqsiykim ancha malu kashqaykita. Chaqa mana allin yuyaynikikunam karsilashushqashina, Dyuspi ama yuyakunayki. Chayri mana alli yuyashqaykita di-jashpa, Dyusman mañakuy pirdunashunambaq. Paqta payqa pirdunashungiman, nishpa.

²⁴ Chayshina Pidru niptinmi, Simunqa nirqan:

—Siñurninchiq Jisusmanri mañakuyllapa, ama chay niwashqaykishina chinganaypaq, nishpa.

²⁵ Chaymandaqam Pidruwan Jwanga Tayta Dyus nishqanda yach'achikushpa, Jisuspa shumaq nutisyandapis yach'achikurqanllapa. Chaymandaqam chay prubinsya Samaryapa suq llaqtangunapi chay shumaq nutisyata yach'achikushpa, kutirqanllapa Jirusalin llaqtaman.

Filipin parlarqan suq runa Ityupiya nasyunmanda kaqwan

²⁶ Chaymandaqam Dyuspa suq anjilnin Filipita nirqan:

—Atarishpa, sur laduman riy suq ñanda. Chay ñanqam Jirusalinmanda uran rin chuncha lugarkunata pasashpa, chay Gasa llaqtaman ch'ayashtin, nishpa.

²⁷ Chaymi Filipiqa chay kach'ashqan ñanda riqshina, tingunakurqan suq runa Ityupiya nasyunmanda kaqwan. Chay runaqam suq inuku ancha kamachikuq karqan. Chaqa Ityupiyapa gubyirnan Kandasipa tisirirunmi payqa karqan. Payqam rishqa karqan Jirusalinman Dyusta aduraq. ²⁸ Chaymandaqam chutana karrumbi llaqtanmanna kutiriykarqan. Payqam Dyuspaq unay rimaq Isayiaspa libruna liyiqshina riykarqan.

²⁹ Chaymi Dyuspa Santu Ispiritun Filipitaqa nirqan:

—Qemikay chay runapa chutana karrunman, nishpa.

³⁰ Chaymi Filipiqa chay karruman qemikashpa, chay runata rikarqan Isayiaspa libruna liyiykaqta. Chaymi tapurqan:

—¿Chay liyishqaykitachu intyindingi? nishpa.

³¹ Chaymi chay runaqa nirqan:

—¿Imashinam atishaq intyindiya, mana pipis intyindichiwaptinga? nishpa.

Chayshina nishpaqam, Filipita kumbidarqan, karrunman llugshishpa, ladumbi tiyashpa, chay liyishqanda intyindichinambaq. (Chaymi Filipiqa chay karrumanna llugshirqan.) ³² Chay runaqam Dyuspa Santu Librumbiqa kayshina nishqanda liyiykarqan:

Wishatashinam paytaqa aparqanllapa wanchiq. Rutuqkunapa ñawpambiqam uñitaqa uyaritap kaykarqan. Chayshinallam paypis mana nimata rimarqanchu.

³³ Paytaqam ancha pengachirqanllapa. Chaqa allin dimandataqa manam rurarqanllapachu. Kay pachapiqam paytaqa wanchirqanllapa, mana ni warmiyuq ni wambrayquchu kaptin, nishpa.*

³⁴ Chay kamachikuq runaqam Filipita tapurqan:

—Dyuspaq chay rimaqqa ¿pipaqmi chayshinaqa nin? ¿Paypaqlachu ichu suq runapaq chayshinaqa nin? Mayá, niwayri yush'ayku, nishpa.

³⁵ Chaymi Filipiqa chay liyishqanda intyindichishpa, Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achirqan: (“Chay wishashinam wañushqa, noqanchiqkunata washawananchiq”, nishpa). ³⁶ Chaymandaqam pasaqshina suq lugarpi yakuta tarirqan. Chaymi chay ityupianuqa Filipita nirqan:

—Kaypiqam kan yaku. ¿Manachu kaypi atingiman shutichiywayta? nishpa.

³⁷ Chaymi nirqan:

—Tukuy shunqoykiwan Jisuspi kriyiptikiqam, atini shutichishuyta, nishpa.

* 8:33 Isaías 53.7-8

Chayshina niptinqam, chay runaqa nirqan:

—Kriyininim: Jisukristuqam Dyuspa Churin, nishpa.

³⁸ Chaymandaqam chay chutana karruta shayachishpa, ishkandinna ishkirqanllapa. Ishkishpaqam yakuman yaykushpallapa Filipiqa chaypina shutichirgan. ³⁹ Yakumanda llugshiptinllapaqam, Dyuspa Santu Ispiritunga Filipitaqa dasna apargan. Chaymi chay ityupiyangu Filipitaqa manana rikarqanchu. Piru ñannindaqam kushikushpana rirqan. ⁴⁰ Kanan Filipiqam das rikakurqan Asutu llaqtapina. Chay Asutumandaqam llaqtan llaqtanna rirqan yach'achikuq Jisuspa shumaq nutisyanda. Chayshinam rirqan Sesarya llaqtaman ch'ayashin.

9

Chay Sawlum Jisuspi kriyirqan

¹ Chaykamangam chay Sawluqa mana shaykuq jurapargan, Jisuspi kriyiqkunata wanchinambaq. Chaymi rirqan mas kamachikuq isrraylinu kuraman, ² urdingunata surgoshpa, Damasku llaqtaman rinambaq. Chaqa chay urdingunawanqam yuyarqan yaykuyta sinaguga wasikunaman, Jisuspi kriyiq ullqokunata, warmikunata prisushpa, Jirusalinman apamushpa, chaypi dimandanambaq. ³ Piru urdingunata ch'askishpa, riykaptin Damaskumangam, yaqqana ch'ayaptin, chay ñambiqa qonqaylla syilumanda suq ancha jwirti micha lliwyashpa, paypa rridurninda limpu achikchargan. ⁴ Chaymi payqa pambaman bulakashpa, uyarqan syilumanda kayshina qayaqta:

—¡Sawlu, Sawlu! ¿Imapaqmi qesachawaykangi? nishpa.

⁵ Chaymi payqa tapurqan:

—¿Pimir kangi, Taytitu? nishpa.

Chay qayakuqgam nirqan:

—Noqam kani Jisus. Noqatam qesachawaykangi. Manchu buyis yapukushpaqa, ikiman garruchata matqashpaqa, paylla chuqrikan. Chayshinallam qambis dañakaykangi, kayshina qesachawashpaqa, nishpa.

⁶ Chaymi Sawluqa ancha manchaywan ch'apsikashpa, tapurqan:

—Taytitu, ¿imatamir munangi ruranaypaq? nishpa.

Chaymi Siñurninchiq Jisusqa nirqan:

—Atarishpa riy chay Damasku llaqtaman. Waqpim rinllapa nishuq, imata ruranayki, nishpa.

⁷ Sawluwan riqkunapismi uyarqanllapa chay qayakuqtaqa. Piru manam pitapis rikarqanllapachu. Chaymi ancha mancharqanllapa. ⁸ Sawluqam pambamanda atarishpa, manana atirqanchu nimatapis rikakuyta. Chaymi chay pullan riqkunaga, rambashpana, aparqanllapa chay Damasku llaqtaman. ⁹ Chaypim kimsa diyata karqan. Chay kimsa diya tukuytam mana nimatapis rikakurqanchu, ni mikurqanchu, ni imatapis upyarqanchu.

¹⁰ Chay Damaskupiqam suq runa Ananiyas shutiq tiyarqan. Paymi Jisuspi ancha yuyakuq. Chaymi Siñurninchiqqa payman rikakushpa suq musqoykishina nirqan:

—¡Ananiyas! nishpa.

Chaymi Ananiyasqa nirqan:

—¿Imamiri, Taytitu? Kaypim kani, nishpa.

¹¹ Chaymi Siñurninchiqqa Ananiyasta nirqan:

—Atarishpa, riy chay kalli “Dirichu” shutiqman. Chay Judaspa wasinman ch'ayashpa, tapukuy suq runa Sawlu shutiqpaq. Payqam Tarsu llaqtamanda. Noqamannam mañakuykan. ¹² Paymi suq musqoykishina rikashushqa, pusadanman ch'ayaykaqta, makikita sawambi ruraykaqta, mushuqmanda rikakunambaq, nishpa.

¹³ Siñurninchiq nishqanda uyashpaqam, Ananiyasqa nirqan:

—Taytitu, achka runakunam parlachiwashqa chay runapaqqa: “Chayqam ancha malu”, nishpa. Jirusalimbiquash qambi kriyiqkunata ancha qesachashqa. ¹⁴ Kanangash chay runaqa kamachikuq isrraylinu kurakunamanda urdingunata surgoshpa, kay Damaskumanna shamushqa, noqaykuna qambi kriyiqkunata prisuwananllapa, nishpa.

¹⁵ Chayshina niptimbismi, Siñurninchiqqa nirirqan:

—Riylla. Noqam chay runataqa akrashqa kani, chay furastiru runakunata gubyir-nundinda, Isrrayilmada kaqkunatapis noqapaq yach'achikunambaq. ¹⁶ Noqam paytaqa rini yach'achiq: Kayshinam ringi ñakaq noqapi kriyishqaykirayku, nishpa.

¹⁷ Chayshina Siñurninchiq niptinqam, Ananiyasqa rirqanna Sawluman. Ch'ayashpaqam, chay wasiman yaykushpa, Sawlupa sawambi makinda rurashpa, nirqan:

—Masita Sawlu, ñanda shamuykaptikim, Siñurninchiq Jisus qaman rikakurqan, ¿manachu? Paymi kach'amuwashqa, mushuqmanda rikakurinayki, Dyuspa Santu Ispiritunda ch'askinayki, nishpa.

¹⁸ Chayshina niptinqam, Sawlupa ñawinmanda ishkirqan piskadupa qarachangunashina. Chayshina ishkiptinqam, rikakurqanna. Chaymi Sawluqa chay uras atarishpa, shutikurqanna. ¹⁹ Chaymandaqam mikushpaqa, jwirsayuqna karqan. Kanan wakin diyakunam Jisuspi kriyiqkunawanna kidarqan chay Damasku llaqtapi.

Sawlum yach'achikurqan Damaskupi

²⁰ Chaymandaqam Sawluqa chay Damaskupiq sinaguga wasikunapina kayshina yach'achikurqan:

—Taytanchiq Dyuspa Churinmi Jisusqa, nishpa.

²¹ Chayshina yach'achikuptinmi, yumbay chay uyaqkunaqa ancha ispantashqata nakuqllapa:

—¿Manachu kay runaqa Jirusalimbi Jisuspi kriyiqkunata qesachashpa puriq? ¿Manachu kay Damaskuman shamurqan, Jisuspi kriyiqkunata prisushpa, chay kamachikuq isrraylinu kurakunaman apanambaq? nishpa.

²² Piru Sawluqam ancha animakashpa, chay Damaskupi yach'achikurqan, chay israylinukunata binsinangaman:

—Tayta Dyusmi Akrashqan Washadurta kach'amushqana. Paymi Jisus, nishpa.

Ancha shumaqta yach'achikuptinmi, mana pipis atirqanchu nimata niyta Sawlutaqa.

Sawlum washakarqan isrraylinukunamanda

²³ Chaymanda achka diyakuna pasaptinnam, wakin isrraylinukunaqa Damaskupi tankashpa, parlarqanllapa Sawluta wanchinanllapa. ²⁴ Chaymi chay ch'iqniqkunaqa chay llaqtapa murallamba pungungunapi chishyashtin yuraqashtin shuyaqllapa, Sawlu lluqshiptin, chaypi wanchinanllapa. Piru chayshina paykuna shuyaykaptinqam, Sawluqa yach'arqanna. ²⁵ Chaymi Jisuspi kriyiqkunaqa Sawlutaqa tutap aparqanllapa, murallapa sawanda surgoq. Chaymi chay altu murallapa sawanmanda waskakunawan suq atun kanastapi ishkichirqanllapa sawa laduman. Chayshinam washakarqan Sawluqa.

Sawlum rirqan Jirusalin llaqtaman

²⁶ Sawluqam Jirusalin llaqtaman ch'ayashpaqa, munarqan Jisuspi kriyiqkunaman tankadayta. Piru chay kriyiqkunagam Sawlutaqa ancha mancharqanllapa. Chaqa manam kriyirqanllapachu: Sawlum allipta Jisuspi kriyishqa, nishpaqa. ²⁷ Piru chay runa Birnabim Sawluta apustulkunaman apashpa, nirqan:

—Kay Sawluqam ñambi rikashqa Siñurninchiq Jisusta. Chay Siñurninchiqmi payta parlachishqa. Kanan Damaskupim mana pitapis manchashpachu, payqa Jisuspaq yach'achikurqan, nishpa.

²⁸ Chaymi Sawluqa chay apustulkunawanna puriq Jirusalimbiqu. ²⁹ Kanan manam nimata manchashpachu, Sawluqa rirqan Siñurninchiq Jisuspaq yach'achiq grigupi rimaq israylinukunata. Piru paykunagam Sawluwan taripanakushpa, paytaqa munarqanllapana wanchiyta. ³⁰ Chayta yach'ashpaqam, Jisuspi kriyiqkunaqa Sawluta Sesarya llaqtaman aparqanllapa. Waqmandaqam kach'arqanllapa, Tarsu llaqtanman kutinambaq.

³¹ Chaymi chay prubinsya Judiyapi, Galiliyapi, Samaryapi Jisuspi kriyiqkunaqa manana qesachaduchu kawsaqllapa. Paykunagam Dyuspi ancha yuyakushpa, payta ancha rrispi-tashpa ancha animakarqanllapa. Kanan Dyuspa Santu Ispiritunmi paykunataqa ancha yanaparqan, masta achkayananllapa.

Iniyasmi kach'akarqan

³² Pidruqam puriq Jisuspi kriyiqkunata watukushpa. Chaymi rirqan watukuq Lida llaqtapi tiyaq kriyiq masingunata. ³³ Waqpm tingunakurqan suq runa Iniyas shutiqwan. Chay Iniyasqam wañushqashina kwirpuyuq karqan. Chaymi mana atishpa kuyuyta, uchu watas tukuyta kamapilla kashqa karqan. ³⁴ Pidruqam payta nirqan:

—Iniyas, Jisukristum kach'akachishungi. Mayá, atarishpa, kamaykita allichay, nishpa.

Chayshina niptinqam, Iniyasqa kach'akashpa, dasna atarirqan. ³⁵ Chaymi Lida llaqtapi, Sharun llaqtapi tiyaqkuna chayta rikashpaqa, unay duktrinanda dijashpa, Jisuspina kriyirqanllapa.

Durkasmi wañushqanmanda kawsamurqan

³⁶ Chay tyimpupiqam Jupi llaqtapi tiyarqan suq warmi Tabita shutiq. Grigu rimaypiqam chay shuttinga munan niyta “Durkas”. Chay warmiqam Jisuspi ancha kriyiq. Chaymi payqa tukuy laya allikunata rurashpa, pubrikunata yanapaq. ³⁷ Piru chay tyimpupiqam chay Durkasta nanay piskaptin, wañurqanna. Chaymi kwirpunda mayllachishpa, aparqanllapa suq wasipa altunman kamakachishpa bilanambaqllapa. ³⁸ Lida llaqtagam Jupi llaqtapa sirkambi karqan. Chaymi chay alma Durkasp kriyiq masinguna yach'ashpa: Pidruqash Lidapi, nishpaqa, ishkey runata kach'arqanllapa, Pidruta apamunanllapa. Chay riqkunaqam paytaqa nirqan:

—Yush'ayku kanalitan aku Jupiman, nishpa.

³⁹ Chayshina niptinmi, Pidruqa paykunawanna shamurqan. Ch'ayamuptingam, aparganllapa chay alma Durkasta bilaykashqanman. Chaypina kaptinqam, achka biyudakuna Pidrupa rridurninman tandakashpa, ancha waqashpa, payta rikachishpa, nirqanllapa:

—Kay mudanaytam qowarqan almita Durkas, nishpa.

⁴⁰ Chaymandaqam Pidruqa ukumanda surqorqan yumbay chay almapi kaqkunata. Kanan payqam qonqorikushpa, Dyusman mañakurqan. Chaymandaqam chay almitataqa chapashpa, nirqan:

—Tabita, atariy, nishpa.

Chaymi Durkasqa suq puñuymandashina rikch'akamushpa, wafuushqanmanda kawsamurqan. Pidruta rikashpaqam, tiyamurqanna. ⁴¹ Chaymandaqam Pidruqa, makinmunda piskashpa, Durkastaqa shayachirqanna. Chay biyudakunata, suq kriyiq masingunatapis qayashpam, Durkastaqa kawsaqta rikachirqan. ⁴² Chaymi rikaqkuna chay famata suqkunata parlachiptin, tukuy Jupipi tiyaqkuna yach'arganllapa. Chayraykum achka runakuna, warmikuna Jisuspi kriyirqanllapa. ⁴³ Kanan Pidruqam achka diyata Jupilaqtapi tiyarqan Simumba wasimbi. Chay Simunqam kush'tyimbripi trabajaq qarakunata allichashpa, ama anguta chakinambaq.

10

Pidrum kamachikuq suldadu Kurnilyuwan parlarqan

¹ Sesarya llaqtapim tiyaq suq runa Kurnilyu shutiq. Paymi achka rrumanu suldadukunapa kamachikuqnin karqan. Paypa trupanmi Italyanu Trupa shutiq. ² Chay Kurnilyuqam warminwan, wambrangunawan Dyusta ancha allita kasushpa, aduraqllapa. Payqam Dyusta ancha rrispitashpa, mana nima maluta munarqanchu rurayta. Chaymi tukuy diya Dyusman mañakuq. Kanan ancham yanapaq mana nimayuq isrraylinukunata, qellayta qoshpa. ³ Suq diyam las tris di la tarditach'i, Kurnilyuqa suq musqoypishina rikarqan Dyuspa anjilninda. Pay kashqanman yaykushpam, chay anjilqa nirqan:

—¡Kurnilyu! nishpa.

⁴ Chaymi Kurnilyuqa ancha manchashqata chapashpa, anjiltaqa nirqan:

—¿Imamir Taytitu? nishpa.

Chaymi anjilqa nirqan:

—Tayta Dyusmi uyashushqa, payman mañakuptiki. Pubrikunata yanapaptikim, ancha gustashqa. ⁵ Kach'ay runakunata Jupilaqtaman, apamunambaq suq runa Simun shutiqta. Payllam Pidrupis shutin. ⁶ Tukayun Simumba wasimbim tiyaykan. Chay tukayunqam trabajan qarakunata allichashpa, ama anguta chakinambaq. Wasingam mar yakupa manyambi. Chay Pidruqam shamushpa, rin yach'achishuq: “Kaykunata ruray”, nishpa.

⁷ Chaymi chay anjil chayshina nishpa riptinqa, Kurnilyuqa suq yanapaq suldadunda, ishka kriyadunda qayarqan. Chay suldadunmi Dyuspi kriyishpa, Kurnilyuta ancha allita yanapaq. ⁸ Chaymi chay anjil nishqanda manyaqlla parlachishpa, paykunataqa kach'arqan rinanllapa Jupiman, Simun Pidruta apamunanllapa.

⁹ Qayandingam yaqqana Jupiman ch'ayaykaptinqa, larrdusinach'i karqan. Chay urasmi Pidruqa llugshirqan wasipa sawanman, Dyusman mañakuq. ¹⁰ Payqam ancha mal-laqnashpa, munarqanna mikuyta. Yanushpa allichanangaman mikunataqa, Pidruqa musqoypishina ¹¹ rikarqan syiluta kich'akaykaqta. Kanan anaqmandam kay pachaman ishkimurqan atun jirgashina, watadu ch'usku manyangunamanda. ¹² Ukumbiqam karqan tukuy laya mana mikuypaq animalkuna: wakinqam ch'usku ch'akiyuqkuna karqan; wakinqam kulibrakuna; wakinnataqmi pishqokuna karqan. ¹³ Chaykunata chapaykaptinmi, uyargan suq rimaq kayshina niqta:

—Pidru, atarishpa, wanchishpa, chaykunata mikuy, nishpa.

¹⁴ Chaymi Pidruqa nirqan:

—Taytitu, manam nunka chay laya mapa animalkunataqa mikushqachu kani, nishpa.

¹⁵ Chaymi chay niqqa nirqan:

—Taytanchiq Dyus pichashqandaga, ama “mapam” niychu, nishpa.

¹⁶ Chayshinam pasarqan kimsa kutinda. Chaymandaqam syilumanna kutirirqan chay jirgashina ukumbi kaq animalkunawan. ¹⁷ Piru Pidruqam ancha munarqan yach'ayta chay musqoypishina rikashqambaq: ¿Imapaqraq chayshinaqa kashqa? nishpa. Chayshina ancha yuyaykaptinmi, Kurnilyu kach'ashqan runakunaqa Simumba wasimbaq tapukuykarqan. Simumba pungunman ch'ayashpam, ¹⁸ paykunaqa kayshina qayakurqanllapa:

—¿Kay wasipichu tiyan Simun Pidruqa? nishpa.

¹⁹ Kanan Pidru chay rikashqambaq yuyaykaptinmi, Dyuspa Santu Ispiritunqa nirqan: —Chapakuy. Kimsa runakunam maskashuykangi. ²⁰ Atarishpa, ishkishpa, (chay mana isrraylinu kaqkunawan) riy, ama nimatapis yuyashpachu. Chaqa noqam paykunataqa kach'amushqa kani, qaman shamunanllapa, nishpa.

²¹ Chaymi Pidruqa wasipa sawanmanda ishkimushpa, Kurnilyu kach'ashqan runakunata nirqan:

—Noqam kani Simun Pidru. *¿Imapaqmi shamushqallapa kangi?* nishpa.

²² Chaymi paykunaqa nirqan:

—Noqaykunaqam shamuni, Kurnilyu kach'amuwaptin. Paymi suldadukunapa kamachikuqnin. Pay Dyusta ancha kasuptinmi, yumbay isrraylinukuna paytaqa allin runapaq rigsinllapa. Chaymi Dyuspa suq anjilnin Kurnilyuta kayshina nishqa karqan: “Kurnilyu, Simun Pidruta qayachiy, kay wasikiman shamushpa, Dyuspaq yach'achishunambaq”, nishpa.

²³ Chayshina niptinllapam, Pidruqa paykunata pusadanman ch'ayachirqan. Chaymi chay tutaqa chay pusadapina kidarqanllapa. Qayandinqam paykunawanna Pidruqa rirqan. Wakin jupinu kriyiq masingunam yapachashpa, pullan rirqanllapa. ²⁴ Jupilaqtamanda llugshishpaqam, qayandinraq Sesarya laqtamanqa ch'ayarqanllapa. Kurnilyuqam ayllungunata, yanasungunata (yanasangunata) tandashpa, Pidruta shuyaykarqanllapa. ²⁵ Pidru ch'ayaykaptinqam, Kurnilyuqa wasinmanta llugshirqan ch'ayachinambaq. Chaymi ñawpambi qongorikurqan, Pidruta aduranambaq. ²⁶ Piru Pidruqam Kurnilyutaqa atarichishpa nirqan:

—Shayay. Ama adurawaychu. Chaqa noqapismi qamshina runalla kani, nishpa.

²⁷ Chaymandaqam Pidruqa Kurnilyuwan parlaqshina, wasinman yaykushpa, achka runakunata tarirqan. ²⁸ Chaymi Pidruqa yumbayta nirqan:

—Qamkunaqam yach'angillapa, noqaykuna isrraylinupa duktrinayllapam kamachiwani, noqaykunapuralla tandakanayllapa. Manam dijawanchu, qamkunawan tandakanayqa. Chaqa kamachiwanllapam, ama ni wasikipa pungunman ch'ayanaypaq. Piru Tayta Dyusmi kayshina yach'achiwashqa: “Pidru, ama pipaqpis ‘mapa’, niychu”, nishpa. ²⁹ Chaymi qayachiwaptiki, utqay maya shamushqa kani, mana nimatapis nishpachu. Mayá, *¿imapaqmir qayachiwashqa kangi?* nishpa.

³⁰ Chaymi Kurnilyuqa nirqan:

—Kananwanqam ch'usku diyana kay urasch'i noqaqa kay wasiypi ayunashpa, Dyusman mañakuykarqay. Las tris di la tardich'i ñawpaypi rikakurqan suq runa lliypaykaq bistiduyuy. ³¹ Chay runam niwarqan: “Kurnilyu, Dyusman mañakuptikim, payqa uyashushqa. Pubrikunata yanapaptikim, ancha gustashqa. ³² Kach'ay runakunata Jupilaqtaman, apamunambaq Simunda. Payllam shutin Pidrupis. Payqam ch'ayamushpa, rin kunashuq. Mar yakupa manyambim tukayun Simumba wasimbi tiyaykan. Chay tukayunqam trabajan qarakunata allichashpa, ama anguta chakinambaq”, nishpa. ³³ Chayshina niwaptinmi, utqay maya kach'arqay paykunata maskashunambaq. Shamushpaqam ancha allita rurashqa kangi. Kananqam yumbay kaypi kanillapa Dyuspa ñawpambi. Ancham munanillapa qamta uyashuyta, noqaykunata yach'achiwaptiki Tayta Dyus nishushqanda, nishpa.

Pidrum yach'achikurqan Kurnilyupa wasimbi

³⁴ Chaymi Pidruqa paykunata nirqan:

—Kananqam ancha allita yach'ani: Tayta Dyusqam mana ni pitapis sawachanchu.

³⁵ Ashwanmi yumbay laya runakuna payta rrispitashpa kasuptinllapaqa, wambrambaq rigsin, mayqan nasyunmanta kaptimbis. ³⁶ Jisukristuqam yumbaypa Kamachikuqninchiq. Dyusmi puntata paytaqa kach'amurqan isrraylinukunaman, shumaq nitsiyanda paykunata yach'achishpa, Dyuswan alliyananllapa. ³⁷ Qamkunaqam ancha allita yach'angi noqaykuna isrraylinukunapa nasyunniypi pasashqanda. Puntatam Jwan Shutichikuq Dyus Akrashqan Washadurpaq yach'achikushpa, achka kriyiqkunata shutichirqan. Chaymandaqam Jisukristuqa prubinsya Galiliyapi puntata yach'achikurqan, nishpa. ³⁸ Qamkunaqam yach'angillapapis: Taytanchiq Dyusmi Churin Jisus Nasaritmanda kaqta Santu Ispiritunda qoshpa, ancha pudirniyuqta rurirqan. Chay Jisusqam allikunatalla rurashpa kawsarqan. Kanan Tayta Dyus yanapaptinmi, achka padisiq runakunata dyabulumanda washarqan, nishpa. ³⁹ Jisus rurashqandaqam Jirusalimbi, tukuy prubinsyan Juidiyapi rikashqallapa kani. Chaymi noqaykunaqa tistigun kanillapa. Paytam kruspi klabashpa, wanchirqanllapa. ⁴⁰ Piru Tayta Dyusqam kimsa diyamanda kawsachimushpa, dijarqan noqaykunaman rikakunambaq. ⁴¹ Manam yumbay runakunamanqa rikakurqanchu. Ashwanmi Dyusqa noqaykunata akrawarqan, tistigunguna kanayllapa. Chaymi noqaykunamanlla rikakurqanqa. Chaqa allipta

kawsamushqa kaptinmi, pay kikinwan mikushqallapa kani, (ubaspa yakunda) upyashqallapa kani. ⁴² Paymi noqaykunata kamachiwashqa, runakunata kayshina yach'achinaypaq: “Dyusmi Jisusta kach'amushqa, wañuqkunapa, kawsaqkunapa juyisnin kanambaq”, nishpa. ⁴³ Kanan ancha unay tyimpupim Dyuspaq rimaqkuna jisuspaq kayshina nishqallapa karqan: “Mayqan paypi kriyiqqam, uchangunamanda pirdunadu rin kaq”, nishpa.

Dyusmi furastirukunata Santu Ispiritunda qorqan

⁴⁴ Pidru paykunata yach'achiykaptinmi, Dyuspa Santu Ispiritunga shamurqan chay yumbay uyaqkunaman. ⁴⁵⁻⁴⁶ Chaymi chay isrraylinu kriyiq masinguna chayta rikashpaqa, ancha ispantarganllapa. Chaqa chay runakunatam uyarganllapa dasitu mushuq laya rimaykunapi parlaptinllapa, Dyusta ancha alabaptinllapa. Chaymi paykunaga yach'arqan: Tayta Dyusqam jwirakunatapis Santu Ispiritunda qoshqa, nishpa. ⁴⁷ Chaymi Pidruqa chay kriyiq isrraylinukunata nirqan:

—Kay runakunataqam mana atinchiqllapachu niyta: “Ama shutikuyllapachu”, nishpaqa. Rikay, paykunapismi noqanchiq isrraylinukunashina Santu Ispirituta ch'askishqallapa, ¿manachu? nishpa.

⁴⁸ Chayshina nishpaqam, Pidruqa kamachikurgan, shutikunanllapa Jisukristupa shutimbi. Chaymendaqam Pidruta ancha rrugarqanllapa, paykunawan mas diyakunata kidanambaq. Chayshinam karqan.

11

Pidrutam anyarqanllapa

¹ Apustulkunaqam Judiyapi tiyaq isrraylinu kriyiq masingunawan yach'arqanllapa: Chay mana isrraylinu kaqkunapissshi Tayta Dyus nishqambi kriyishqallapa, nishpa. ² Wakin isrraylinu kriyiq masingunaqam ancha munarqanllapa, yumbay kriyiqkunapa kwirpumbi siñalta rurananllapa, isrraylinukunashina kanambaq. Chaymi Jirusalinman kutiriptinqa, Pidruta kayshina anyarqanllapa:

³ —¿Imapaqmi rishqa kangichi chay mana isrraylinu kaqkunamanqa? ¡Atatay! ¿Ima paykunawanchu mikushqa kangichi? nishpa.

⁴ Chayshina anyaptinllapam, Pidruqa chay pasashqanda manyaqlla nirqan:

⁵ —Jupi llaqtapim kashqa kani. Chaypi Dyusman mañakuykashpam, suq musqoypishina rikarqay syilumanda ishkimuqta suq atun jirgataashina, ch'usku puntanmanda watashqata. Ishkimurqanqam noqa kashqayman. ⁶ Ukunman allita chapakushpam, rikarqay achka laya mana mikuypaq animalkunata: ch'usku ch'akiyuy animalkunata, kita animalkunata, kulibrakunata, pishqokunata. ⁷ Chaymendaqam uyargay suq rimaq kayshina niwaqta: “Pidru, atarishpa, wanchishpa, mikuy”, nishpa. ⁸ Chaymi noqaqa nirqay: “Taytitu, manam atinichu kay laya animalkunataqa mikuyta. Chaqa manam nunka kay mapa animalkunataqa mikushqachu kani”, nishpa. ⁹ Chaymi chay syilumanda qayawaqqa niwarqan: “Dyus pichashqandaqa ama ‘mapa’ niychu”, nishpa. ¹⁰ Chayqam chayshinalla kimsa kutinda karqan. Chaymendaqam chay jirgashinaqa kutirirqanna syiluman.

¹¹ ‘Chay urasmi kimsa runakuna ch'ayamurqan chay wasi kashqayman. Paykunatam suq furastiru runa Sesarya llaqtamanda kach'ashqa karqan apawanambaq. ¹² Awnki paykuna furastirukuna kaptimbismi, Dyuspa Santu Ispiritun niwarqan paykunawan rinaypaq, ama nimatapis yuyashpachu. Chaymi noqapa pullay rishqallapa kay sayis kriyiq masakuna. Yumbay paykunawanmi ch'ayashpa, yaykushqallapa kani suq runapa wasinman. ¹³ Chay runaqam noqaykunata kayshina parlachiwarqan: “Wasiypim rikashqa kani Dyuspa anjilninda, ñawpambi shayaykaqta. Chay anjilmi noqata niwarqan: ‘Kach'ay runakunata, rinambaq Jupi llaqtaman, apamuq suq runa Simun shutiqta. Payllam Pidrupis shutin. ¹⁴ Paymi shamushpa yach'achishunga, imatam alli ruranayki, tukuy ayllundiki washadu kanaykillapa’”, nishpa. ¹⁵ Chaymendaqam noqa ch'ayashpa, paykunata yach'achiykaptiy, Dyuspa Santu Ispiritun paykunaman shamurqan, noqanchiqkunaman shamushqanshina. ¹⁶ Chaymi yuyashqa kani Siñurninchiq kayshina nishqanda: “Alliptam Jwan Shutichikuqqa yakuwanlla shutichikushqa. Piru Dyusmi qamkunataqa rin shutichishuqllapa Santu Ispiritumba pudirninwan, chay Santu Ispiritunwanna purinaykillapa. Manam yakuwanllachu”, nishpa. ¹⁷ Chaqa noqanchiqkunam Siñurninchiq Jisukristupi kriyiptinchiq, Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq, ¿manachu? Chayshinam chay jwira runakunatapis kikin Tayta Dyus Ispiritunda qoptinqa, ¿pitaq noqaqa kani ninaypaq Tayta Dyusta “Ama qoychu”, nishpaqa?

¹⁸ Chayshina Pidru niptinmi, chay jirusaliniru kriyiq masingunaqa uyashpa, uyararqanllapana. Chaymendaqam Dyusta ancha alabarqanllapa:

—i Tayta Dyusqam chay mana isrraylinu kaqkunatapis yanapashqana, uchangunata dijashpa, tukuy tyimpupaq paywanna kawsananllapa! nishpa.

Antyukiya llaqtapim Jisuspi kriyiqkunata qesacharqanllapa

¹⁹ Kuntraqkuna Istibanda wanchishpaqam, Jisuspi achka kriyiqkunatapis qesacharqanllapa. Chaymi wakin kriyiqkunaqa Jirusalinmanda mitikashpa, rirqanllapa prubinsya Finisyaman, prubinsya Chipriman, Antyukiya llaqtamambis. Waq prubinsyakunapim paykunaga yach'achiqllapa Dyuspa shumaq nutisyanda isrraylinu masingunatala. Manaraqmi yach'achiqllapachu chay mana isrraylinu kaqkunataqa. ²⁰ Jisuspi wakin kriyiqkunaqam chay prubinsya Chiprimanda, chay suq prubinsya Sirinipa kapitalninmanda Antyukiya llaqtaman rirqanllapa. Chaypiqam paykunaga Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achirqan isrraylinukunata, tukuy chay mana isrraylinu kaqkunatapis. ²¹ Sifurninchiq chay yach'achikuqkunata yanapaptinmi, achka runakuna unay duktrinangunata dijashpa, Jisuspina kriyirqanllapa.

²² Kriyiq masinchiq Jirusalimbi tandakaqkunam chay famata yach'ashpaqa, Birnabita kach'arqan, rinambaq Antyukiyanman, chay mushuq kriyiqkunata rikaq. ²³ Birnabiqam waqman ch'ayashpaqa, rikashpa Dyus paykunata yanapashqanda, ancha kushikurqan. Chaymi paykunataqa shumaqta kunarqan, tukuy shungo Jisusta kasushpa kawsanam-baqllapa. ²⁴ Chay Birnabiqam ancha allin runa karqan. Chaqa Jisuspim ancha allita yuyakurqan. Chaymi Dyuspa Santu Ispiritun chay Birnabitaqa ancha yanaparqan, allita yach'achikuqkunata, achka runakuna, warmikuna Jisuspi kriyinanllapa.

²⁵ Chaymandaqam Birnabiqa rirqanna Tarsu llaqtaman, Sawluta maskaq. *[Nuta: Chay Sawlullam Pablupis shutiq.]* Tarishpaqam aparqan Antyukiya llaqtaman. ²⁶ Waqqipam suq watata Jisuspi kriyiqkunawan tiyashpa, achka runakunata, warmikunata yach'achirqanllapa. Waq Antyukiya llaqtapim Jisukristupi kriyiqkunapaqqa puntata "Kristyanukuna", nirqanllapa, Kristupi kriyishqanllaparayku.

²⁷ Chay tyimpupim Dyuspaq wakin rimaqkuna, Jirusalinmanda rirqan Antyukiyanman. ²⁸ Suqninmi shutirqan Agabu. Paymi rishpa, kriyiq masingunapa ch'awpimbi shayashpa, Dyuspa Santu Ispiritun yanapaptin, nirqan:

—Tukuy maypim ambruna rin kaq, nishpa.

Chaqa allibmi ambrunaqa karqan Rrumapa gubyirnun Klawdyu kamachikushqan tyimpupi. ²⁹ Chaymi Jisuspi kriyiqkunaga chay Antyukiya llaqtapi parlashpa, tandarqanllapa qellayta, kach'anambaqllapa prubinsya Judiyapi tiyaq kriyiq masinchiqkunaman. Yumbaymi atishqangaman qellayta qorqanllapa. ³⁰ Chayshina ufrinda qellayta tandashpam, Birnabita, Sawluta qoshpa, kach'arqanllapa, prubinsya Judiyapi tiyaq kriyiqkunapa yach'achikuq ansyanungunata qonambaq.

12

Gubyirnu Irudis Jakubuta wanchishpam, Pidruta karsilarqan

¹ Chay tyimpupim gubyirnu Irudisqa ancha qesacharqan Jisuspi wakin kriyiqkunata. ² Jwamba masan Jakubutam atun kuchilluwan wanchichirqan. ³ Chay mana kriyiq isrraylinukunaqam ancha gustarqan chay wanchishqanqa. Chaymi chay Irudisqa kamachikurqan Pidrutapis prisushpa, karsilman apananllapa. Chayshinam Irudisqa rurarqan Paskwa fyistapa tyimpumbi. Chay fyistapiqam mana libadurayuq tandata mikuql-lapa. ⁴ Chay Irudismi Pidruta prisuchishpa, karsilman wichushpa, 16 suldadukunata kamachirqan, ch'usku ch'usku kambyanakushpa, punchawnindin, tutapnindin allita kwidanambaqllapa. Chaqa Irudisqam yuyarqan Paskwa fyista pasaptin, yumbaypa ñawpanman Pidruta apanambaq, chaymi diklarachishpa, wanchinambaq. ⁵ Chayshina karsilpi suldadukuna allita kwidaykaptinmi, Jisuspi kriyiqkunaga Dyusman mana shaykuq tukuy shungo mañakuykarqanllapa Pidrupaqqa.

Dyusmi Pidruta karsilmanda surqorqan

⁶ Chaymandaqam Pidruta diklarachinan diya ch'ayamuykaptinqa, chay ultimu tuta Pidruqa karsilpi puñuykarqan ishkay suldadukunapa ch'awpimbi. Alli alli ishkay kadinawan chay suldadukunapi watadu karqan. Wakin suldadukunaqam karsilpa pungunda kwidaykarqanllapa.

⁷ Piru Dyuspa suq anjilninmi rikakurqan chay karsilpi. Chaymi limpu achikchakurqan ukupiga. Chay anjilqam Pidruta kustillanmanda kuyuchishpa, rikch'achishpa, nirqan:

—Kanalitan atariy, nishpa.

Chayshina niptinllam, Pidrupa makingunamanda kadinakunaqa das ishkirqan.

⁸ Chaymandaqam anjilqa nirqan:

—Wach'ukuykita allichay; llanqekita rurakuy, nishpa

Chayshina Pidru allichakaptinqam, anjilqa nirqan:

—Kapaykita rurakushpa, shamuy ikiyta, nishpa.

⁹ Chaymi Pidruqa anjilpa ikindana llugshirgan. Piru payqam mana yach'arqanchu: ¿Alliptachu llugshiykani ichu musqoykishina rikaykani? nishpa. ¹⁰ Piru Pidruqam chay anjilwanqa suldadukunapa ch'awpinda pasarqan. Chaymandaqam mas ñawpaman rishpaqa, suq suldadukunapa ch'awpindapis pasarqan. Chayshinam ch'ayarqanllapa karsilpa sawa pungunman. Chay jirrumanda atun punguqam gustunlla kich'akarqan. Chaymi llugshishpaqa, chay anjilqa Pidruwan sawa ñandana rirgan. Ashla karuqaq apashpaqam, sapalandana Pidrutaqa dijargan. ¹¹ Chaymi Pidruqa yuyarqan:

—Kananqam yach'ani: Alliptam Dyusqa anjilninda kach'amushqa, Irudismanda, yumbay chay isrraylinu masiykunamanda washawanambaq, nishpa.

¹² Chayshina ancha yuyashpaqam, Pidruqa rirgan Jwamba maman Maryapa wasinman. Chay Jwanllam Markuspis shutiq. Chay wasipim ancha achka kriyiq masikuna tandakashpa, Pidrupaq Dyusman mañakuykarqan. ¹³ Pidruqam chay wasiman ch'ayashpaqa, punguta takarqan. Chayta uyashpaqam, suq china Rudi shutiq kallparqan chapakuq: ¿Pirag punguta takaykan? nishpa. ¹⁴ Chay chinaqam rimayninmandalla Pidruta rigshishpa, ancha kushikurqan. Chaymi manaraq ni punguta kich'ashpachu, kallparqan Jisuspi kriyiqkunata abisaq:

—¡Kaypinam Pidruqa! nishpa.

¹⁵ Chaymi chinataqa mana kriyishpachu nirqanllapa:

—Luka imash' kang, nishpa.

Piru chinaqam nirirgan:

—Allibmiri kaypina Pidruqa, nishpa.

Paykunaga nirqanllapa:

—Manam paychu. Chaygach'i anjilnin ima, nishpa. [*Nuta: Paykunaga yuyarqanllapa: Pidruta kwidaq anjil ichu Pidrupa almanch'i shamushqa, nishpa.*]

¹⁶ Chayshina paykuna ninangamanqam, Pidruqa pungutaqa takaykarqanlla. Chaymi paykuna punguta kich'ashpa, payta rikashpaqa, ancha isparqanllapa. ¹⁷ Chaymi Pidruqa makinwan siñiyarqan uyarananllapa. Chaymandaqam paykunataqa nirgan:

—Kayshinam Tayta Dyusqa karsilmanda surgowashqa. Kay nishushqayllapata niyllapa Jakubuta, yumbay kriyiq masinchiqkunata, nishpa.

Chayshina nishpaqam, Pidruqa suq lugarmanna rirgan.

¹⁸ Chaymandaqam achikyaykaptinna, chay suldadukunaqa Pidru chunchana kaptinqa, mana imanayta atishpallapaqa, paykunapura anyanakurqan. Chaqa manam atirqanllapachu yach'ayta: Maypinam Pidruqa, nishpa. ¹⁹ Chaymi chay Irudisqa kamachikurqan, Pidruta maskanambaqlapa. Manana atiptinllapa tariytaqam, Irudisqa kamachikurqan, wanchinanllapa chay kwidakuq suldadukunata, Pidru chingashqanrayku. Chaymandaqam chay gubyirnu Irudisqa chay prubinsya Judiyamanda llugshishpa, ura Sesarya llaqtaman rirgan tiyaq.

Irudismi wañurqan

²⁰ Chay gubyirnu Irudispa nasyunnimba ladumbim ishkay llaqtakuna karqan. Suqmi shutirgan Tiru. Suqqam shutirgan Sidun. Chay llaqtakunapi tiyaqkunawanmi Irudisqa piñakushqa karqan. Piru chay ishkay llaqtapi tiyaqkunagaq ancha munarqanllapa paymunda mikunata randiyta. Chaymi Irudispa suq yanapakuqnin Blastu shutiqwan yanasakarqanllapa, pay yanapaptin, atinanllapa Irudiswan alliyayta. ²¹ Chaymi Irudisqa chay kuntrangunata "ari" nirgan, suq diya paywan parlanambaqlapa. Chay diya ch'ayaptingam, payqa ancha shumaqta mudakushpa, dispatchumbi kamachikunan trunumbi tiyaykarqan. Chaymandaqam ancha unayta rimarqan, yumbay paykuna uyanambaq. ²² Chaymi chay uyaqkunaga ancha jwirtita nirqanllapa:

—¡Kay Irudisqam mana yanqa runallachu! ¡Ashwanmi payqa suq dyus! nishpa.

²³ Chayshina niptinllapaqam, Irudisqa Dyusta mana alabashpachu, payna ancha pudirniyuqpaq tukurqan. Chaymi Dyuspa anjilninga suq nanayta Irudista qoptin, kurushpana, wañurqan.

²⁴ Piru chay tyimpupim Dyuspa shumaq nutisyanqa ancha shikwakarqan, tukuy maypi Jisuspaq yach'achikuptinllapa.

²⁵ Chaymandaqam Birnabi Sawluwan chay ufrindata intrigashpa, Jirusalin llaqtamanda llugshishpa, Antyukiya llaqtamanna kutirirqanllapa, pullan apashpa Jwanda. Payllam Markuspis shutiq.

¹ Antyukiya llaqtapi tandacaq kriyintikunamandaqam karqan Dyuspaq rimaqkuna, yach'achikuqkunapis. Paykunaqam shutiqllapa: Birnabi, Simun. Chay Simunllam Yanitapis shutiq. Karqambismi suq runa Sirini llaqtamanda Lusyu shutiq. Suqqam shutiq Manayin. Payqam Galiliyapa gubyirnun Irudispa pullan uywakashqa karqan. Suqqam karqan Sawlu (Pablu). ² Suq diyam paykunaqa ayunashpa, Tayta Dyusta aduraykarqanllapa. Chaypim Dyuspa Santu Ispiritunqa paykunata nirqan:

—Akrayllapa Birnabita, Sawlutapis, noqapaq yach'achikunan. Chaqa noqam paykunata akrashqa kani, nishpa.

³ Chaymi chay karguyuqkuna masta ayunashpa, Dyusman mañakushpa, Birnabipa, Sawlupa sawambi makinllapata rurashpa, paykunapaq Dyusman mañakurqanllapa. Chay-mandaqam paykunata dispidirqanllapa, rinanllapana yach'achikuq.

Birnabiwan Pablu Chipripi yach'achikurqanllapa

⁴ Chaymandaqam Dyuspa Santu Ispiritun paykunata kamachiptin, Birnabiqa Sawluwan rirqanna Silusya llaqtaman. Waqmandaqam yakupi puriq barkupi mar yakupa ch'awpinda pasarqanllapa yakupa ch'awpimbi isla allpa Chipri shutiqman. ⁵ Chay prubinsya Chipripa Salamina llaqtanman ch'ayashpaqam, sinaguga wasikunaman rishpa, chaypi Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikurqanllapa. Jwan Markusmi pullanllapa rirqan paykunata yanapashpa. ⁶ Chay Chipripa yumbay llaqtangunaman rishpam, yach'achikushpa, ch'ayarqanllapa Pafus llaqtaman. Chaypiqam paykunaqa tingunakurqan suq isrraylinu Barjisus shutiqwan. Payqam bruju karqan. Dyuspaq rimaq tukushpam, llullakushpa rimaq. ⁷ Chay brujuqam kaykarqan gubirnadur Siriyu Pawluwan. Chay gubirnadurqam ancha yach'ayniyuq runa karqan. Paymi Birnabita, Sawluta munarqan uyayta, Dyuspaq yach'achikuptin. Chaymi paykunataqa qayachirqan. ⁸ Chay bruju Barjisusmi grigu rimaypi llimas shutiq. Paymi Birnabita Sawluta kuntrarqan, chay gubirnadur ama kriyinqam Jisuspi. ⁹ Chaymi Sawlu (payllam Pablupis shutiq), Dyuspa Santu Ispiritunwan kashpa, chay brujuta ancha chapashpa, nirqan:

¹⁰ —¡Qam mana allin runa llullakuqgam dyablupa churin kangil! ¡Allin kaqkunatam kuntranqil! ¡Imapaqmi qamqa Dyus nishqandaq munangi dañachiya? ¹¹ Chayta rurashqayki-raykum, kananqa Dyus rin kastigashuq. Suq tyimpupaqmi manana ringichu rikaq ni rupayta, nishpa.

Chayshina niptinllam, chay brujuqa sarkuna kidarqan. Chaymi maskarqan suq runata, rambashpa apanambaq. ¹² Pablu rurashqanda rikashpaqam, chay gubirnadurqa Jisus-pina kriyirqan. Kanan Dyuspaq yach'achikuptinqam, ancha ispantashqata uyarqan.

Pablu Birnabiwan rirqanllapa Pisidya llaqtaman

¹³ Pafus llaqtamandam Pabluqa paywan kaqkunawan yakupi puriq barkuman llugshishpa, rirqan prubinsya Panfilyapa Pirji llaqtanman. Piru Jwan Markusqam paykunamanda akrakashpa, kutirganna Jirusalinman. ¹⁴ Chaymandaqam paykunaqa chay Pirji llaqtamanda rirqanllapa prubinsya Pisidyapa Antyukiya llaqtanman. Chaypim samana diyapi sinaguga wasiman yaykushpa tiyarqanllapa. ¹⁵ Chaypi kaqkunaqam Muysispa librungunata Dyuspaq suq rimaqkunapa librungunata liyiykarqanllapa. Chaymandaqam chay sinaguga wasipa kamachikuqninguna Pabluta, Birnabita nirqanllapa:

—Masitakuna, munashpa imata kunawaytaqar kanalitanna niwayllapa, nishpa.

¹⁶ Chayshina niptinllapam, Pabluqa atarishpa makinwan siñiyashpa uyanambaqllapa, nirqan:

—Uyawayllapa, llaqta masiy isrraylinukuna, Dyusta aduraq furastirukunapis.

¹⁷ Taytanchiq Dyusmi unay isrraylinukunata akrarqan, suq atun nasyun kanambaqllapa. Paykuna Ijptu nasyumbi furastirushina tiyaptinllapam, ancha achkayachirqan. Chaymandaqam chay Ijptumanda paykunata pudirninwan surqorqan. ¹⁸ Chuncha lugarkunapim chay agwilunchiqkunata 40 watakunata agwantarqan, mana allikunata ruraptinllapapis. ¹⁹ Kanayambim syiti nasyunguna karqan. Chay nasyungunatam Tayta Dyusqa chingachirqan, unay agwilunchiq isrraylinukunata partinda qonambaq, chaypi tiyanambaqllapa. ²⁰ Chaymandaqam juyiskunata numbrarqan, 450 watakunata chay unay isrraylinukunata rikanambaq. Dyuspaq rimaq Samwil kamachikunangaman. ²¹ Chaymandaqam Dyusman mañakurqanllapa, akranambaq suq gubyirnuta, paykunata kamachinambaq. Chaymi Dyusqa gustunllapata rurashpa, numbrarqan Sawul shutiqta, 40 watapaq gubyirnun kanambaq. Chay Sawulqam Binjamin atun ayllumanda karqan. Payqam Sispa churin karqan.

²² Chaymandaqam Tayta Dyusqa Sawulta kargunmanda surqoshpa, Dabidta numbrarqan, gubyirnu kanambaq. Dyusqam chay Dabidpaq nirqan: “Tarishqam kani Isayipa churin Dabidta. Payqam noqawan suq yuyayniyuq. Chaymi paywan ancha kushikuni.

Tukuy ima munashqaytam rin ruraq”, nishpa. ²³ Chay kikin Dabidpa karu willkanangunamandam Jisusqa nasirqan, noqanchiqkunata washawananchiq. Chayshinam Tayta Dyusqa chay unaymandapacha ufrisikushqanda kumplishqana. ²⁴ Manaraq Jisus yach'achikuptinmi, Jwan Shutichikuq isrraylinukunata puntata yach'achirqan, tukuy ima uchangunata dijashpa, shutikunanllapa. ²⁵ Yaqqana wafñunan tyimpu ch'ayamuptinmi, Jwanqa kayshina yach'achikurqan: “Manam qamkuna yuyashqaykishina Washadurchu kani. Kanangunaraqmi chay ancha pudirniyuq Washadurqa rin shamuq. Paypa ñawpambiqam mana nimachu kani. Chaymi niykillapa: Manam balinichu ni kriyadunshina llanqemba watunda paskanaypaq” nishpa.

²⁶ Pablugam nirqambis:

—Abrajamba karu willkan masitaykuna, yumbay qamkuna Taytanchiq Dyusta adurraqkunatam kayshina niykillapa, washadu kanaykillapa: ²⁷ Jirusalin llaqtapa kamachikuqninguna achka llaqta masingunawambismi mana yach'arqanllapachu: Jisusmi Washadurninchig, nishpaqa. Chaqa tukuy samana diyapim sinaguga wasikunapi Dyuspaq rimaqkuna iskibrishqanda liyishpapis, paykunaqa mana intyindirqanchu. Chaymi Jisusta sintinsyarqanllapa wanchinanllapa. Piru chayshina ruraptinllapaqam, kumplirqan Dyuspaq rimaqkuna iskibrishqanqa. ²⁸ Chaqa chay kuntraqkunam mana nima uchata tarishpapis, Pilatuta mañarqanllapa, Jisusta wanchinambaq. ²⁹ Chayshinam Dyuspa Santu Librumbi Jisuspaq nishqa karqan: “Dyus Akrashqan Washadurtam rinllapa wanchiq”, nishpa. Allibmi chay nishqan kumpliptin, Jisuspa kwirpunda krusmanda ishkichishpa pambarqanllapa. ³⁰ Chayshina paykuna wanchiptimbismi, Tayta Dyusqa Jisusta wafñushqanmanda kawsachimurqan. ³¹ Chaymandaqam Jisusqa kutin kutin yach'akuqningunaman rikakurqan. Paykunaqam Galiliyamanda Jirusalinman Jisuswan shamushqallapa karqan. Kanangam runakunata, warmikunata Jisuspaq yach'achinllapa.

³² Chaymi noqaykuna shamushqallapa kani yach'achishuqllapa kay shumaq nutisyata, Tayta Dyus unay agwilunchiqkunata ufrisishqanda. ³³ Paykunapa karu willkanngunam kanchiqllapa. Chaymi Tayta Dyusqa paykunata ufrisishqanda noqanchiqkunata kumpliwanichig, Jisusta wafñushqanmanda kawsachimushpa. Chayraykum Salmu ishkaypi Taytanchiq Dyusqa Jisusta kayshina nin: “Qamqam Churiy kangi. Noqagam kananga kamashushqa kani, kwirpuyuy nasinayki”, nishpa. ³⁴ Dyusmi Churin Jisusta wafñushqanmanda kawsachimurqan, kwirpun ama ismunambaq. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi kayshina nin: “Qamkunatam rini qoshuq chay Dabidta ufrisishqaytaqa”, nishpa.*

³⁵ Chayraykum suq salmupipis Dabidqa Dyusta nirqan: “Manam ringichu dijaq chay ancha kuyashqayki sirbishuqpa kwirpun ismunambaqqa”, nishpa.* ³⁶ Dabidmi chay tyimpumbi Dyus nishqanda kasushpa, achka runakunata yanaparqan. Chaymandaqam wafñuptinqa, kwirpunda pambarqanllapa agwilungunapa ladumbi. Chaypinam Dabidpa kwirpunga ismurqan. ³⁷ Piru Jisusqam mana chayshinachu karqan. Ashwanmi Taytanchiq Dyus payta kawsachimuptin, paypa kwirpunga mana ismurqanchu. (Chaymi yach'anchiq: Dabidmi iskibrirqan Jisuspaq, nishpa.) ³⁸ Masitakuna, kay shumaq nutisyata niykillapa: Jisusmi wafñushqa, uchaykikunamanda pirdunashunan, nishpa. ³⁹ Piru Muispa liyningunataqam mana atishqallapachu kanchiq kumpliya, uchanchiqkunamanda washakananchiqqa. Piru kanangam Jisuspi kriyiptinchiqllapa, payqa pirdunawanchiqllapa. ⁴⁰ Kwidawkish Tayta Dyusqa qamkunata kastigashungiman chay unay malu runakunatashina. Chaqa Dyuspaq rimaqkunam chay uchayuqkunapaq kayshina iskibrishqa Dyus nishqanda:

⁴¹ Uyakuyllapa qamkuna mana kriyiqkuna, grasyapi pasaqkuna. Noqam milagrukunata rurashaq qamkuna mana nunka rikashqaykita, rikashpa ispantanaykillapa. Piru mayqan runa chay rurashqaypaq yach'achishuptimbismi, mana ringillapachu kriyiq. Chaymi ringillapa chingaq, nishpa.*

⁴² Chaymandaqam Pabluga yanasungunawan (yanasangunawan) sinaguga wasimanda llugshiqtinqa, chay mana isrraylinu kaqkunaqa paykunata rrugarqanllapa:

—Qaya samana diyapis noqaykunata yach'achiriyawa, nishpa.

⁴³ Ushyakaptin chay rriyufñun, achka isrraylinukuna, furastirukunapis tandakarqanllapa Pabluman Birnabiman. Chay furastirukunaqam isrraylinukunapa duktrinambi ancha allita kriyishqallapa karqan. Yumbay chay tandakaqkunatam Pabluman Birnabiqa ancha kunarqan, Dyuspi mana shaykuq yuyakunanllapa: “Ancha allin kashqanraykum kuyawanchiqllapa” nishpa.

⁴⁴ Qayandin samana diyapiqam chay llaqtapi yaqqa yumbay tiyaqkunaqa tandakarqanllapa, Dyus nishqanda uyanambaq, Pabluman Birnabi yach'achikuptin. ⁴⁵ Chay

yach'achikuq isrraylinukunaqam, achka runakuna tandakaqta rikashpaqa, Pabluwan Birnabita ancha imbidyarqanllapa. Chaymi ancha kuntrashpa, Pabluta musyarqanllapa: —Manam chayshinachu. Kayshinaraqmi. Qamqam mana nimatapis yach'angichu, nishpa.

⁴⁶ Chaymi Pabluqa Birnabiwan mana nimata manchashpachu, paykunata nirqan:

—Allim kashqa, Dyus nishqanda puntata qamkuna isrraylinu llaqta masiykunata yach'achishunaypaq. Lukismi qamkunaqa Dyuspa shumaq nutisyambaq yach'achishuptiyqa, malpaq piskangillapa. Chayshina rurashpaqam, qamkunaqa alabis niykangillapa: “Manam munanichu mushuq bidapi Dyuswan tukuy tyimpu kawsayta” nishpa. Chaymi kananqa chay mana isrraylinu kaqkunata rini yach'achiq. ⁴⁷ Taytanchiq Dyusmi noqaykunata kayshina kamachiwashqa:

Noqam qamta suq michatashina rurashushqa kani. Chayri riy yumbay nasyungunaman, shumaq nutisyayta yach'achikuq, noqapi kriyiptinllapa, uchangunamanda washanaypaq, nishpa.*

⁴⁸ Chayta uyashpaqam, chay mana isrraylinu kaqkunaqa ancha kushikushpa nirqanllapa:

—Tayta Dyus nishqanqam ancha allin, nishpa.

Chaymi paykunaqa ancha kriyirqanllapa Dyus nishqanda. Chaqa Dyusmi paykunata akrashqa qarqan, mushuq bidapi paywan tukuy tyimpu kawsananllapa. ⁴⁹ Chayshinam Dyuspa shumaq nutisyanda paykuna yach'achikurqan tukuy chay llaqtakunapi. ⁵⁰ Piru chay isrraylinukunaqam wakin warmi Dyuspi kriyiqkunata, wakin karguyuq runakunatapis llullakushpa willarqanllapa, piñakunambaq Pabluwan Birnabiwan. Chaymi paykunataqa ancha qesacharqanllapa, chay llaqtamanda qatinangaman. ⁵¹ Qatiptinllapaqam, Pabluwan Birnabiqa chay llaqtamanda llugshishpa, llanqenllapamanda chay llaqtapa allpanda ch'apsirqanllapa. (Chaytam rurarqanllapa, yumbay yach'anambaq: Mananam nima kwintayuchu kanillapa qamkunawanqa, nishpa.) Chaymandaqam rirqanllapa Ikuñu llaqtamanna. ⁵² Piru Jisuspi chay mushuq kriyiqkunagaqam Dyuspa Santu Ispiritunwan shunqonllapapi unda kashpa, ancha kushikurqanllapa.

14

Pabulum Birnabiwan Ikuñu llaqtapi yach'achikurqan

¹ Ikuñu llaqtapiqam Pabluqa Birnabiwan yaykurqan sinaguga wasiman. Chaypi paykuna yach'achikuptinmi, achka isrraylinukuna, furastirukunapis Jisuspi kriyirqanllapa. ² Piru wakin mana kriyiq isrraylinukunaqam yangakunata rimashpa, ingañarqanllapa chay furastirukunata, Jisuspi kriyiqkunata kuntranambaqllapa. ³ Piru Pabluwan Birnabiqaqam mana pitapis manchashpachu, ashwan Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, achka diyakunata kidarqanllapa yach'achikushpa. Kanan Tayta Dyusqam paykunata ancha yanaparqan, milagrukunata rurambaq, yumbay runakuna yach'anambaq: Allibmi Taytanchiq Dyusqa kuyawanchiq. Allibmi Dyusqa paykunata yanapan, paypaq yach'achikunanllapa, nishpa. ⁴ Lukismi chay Ikuñupi tiyaqkunaga wakinqa isrraylinukunawan piskakarqanllapa. Wakinntaqmi apustulkunata sawacharqanllapa. ⁵ Chaymandaqam chay isrraylinukuna wakin furastirukunawan tandakarqanllapa awturidarkunawan, Pabluta, Birnabita anyashpa, rumikunawan sitashpa wanchinanllapa. ⁶ Piru chayta yach'ashpaqam, chay apustulkunaqa mitikashpa, rirqanllapa prubinsya Likuñapa kay llaqtangunaman: Listraman, Dirbiman, tukuy rridurnin kasiriyungunaman. ⁷ Yumbay chay llaqtakunapim paykunaqa yach'achikurqanllapa Dyuspa shumaq nutisyanda.

Pablutam sitarqanllapa Listra llaqtapi

⁸⁻⁹ Listra llaqtapim tiyarqan suq kuju runa. Nasishqan diyamandapacham mana nimatapis atirganchu puriyta. Chaymi Pablu yach'achikuptinqa, tiyashpalla payqa uyakuykarqan. Kanan Pabluqam chay kujuta chapashpa yuyarqan: Kay runaqam Dyuspi ancha kriyin. Chaymi atin kach'akayta, nishpa. ¹⁰ Chayshina yuyashpaqam, jwirtita rimashpa nirqan:

—¡Mayá, dirichu shayay! nishpa.

Chaymi chay kujuqa das brinkashpa, shayashpa, purirqanna. ¹¹ Chaymi chaypi kaqkunaga Pablu rurashqanda rikashpa, ancha jwirtita rimaynimbi nirqanllapa:

—Dyuskunam runakunapaq tikrakashpa, syilumanda shamushqallapa noqanchiqkunaman, nishpa.

¹² Chaymi Birnabipaq nirqanllapa:

—Payqam mas pwidiq dyusuninchiq Jupitir.

* 13:47 Isaías 49.6

Pablupaqqam, ancha rimashqanrayku, nirqanllapa:

—Paygam dyusninchiqkunapaq rimaq dyus Mirkuryu, nishpa.

¹³ Chay Listra llaqtapa yaykunambim karqan chay dyusnin Jupitirpa adurana wasin. Chaymi chay dyus Jupitirpa kuranga turukunata, tuktukunata aparqan chay adurana wasiman, chay turukunata wanchishpa, Pabluta, Birnabita adurananllapa. ¹⁴ Chaymi Birnabiwan Pabluga chayta yach'ashpa, ancha malaganayashpa, mudanan rurakuykashqanda llikirqanllapa. Chaymandaqam chay runakunapa ukunman kallpashpa, ancha jwirtita kayshina nirqanllapa:

¹⁵ —jTaytitukuna, imapaqmi kaytaqa munangillapa rurawayta! Noqaykunagam qamkunashina runakunalla kanillapa. Shamusqallapam kani qamkunata willashuq chay amitu layakunapaq. Paykunagam mana nimapaq balinllapachu. Chay mana baliq dyuskunata dijashpana, Tayta Dyus kawsaqtalla kasuyllapa. Chaqa paygam syiluta, kay pachata, yakukunata, tukuy ima kaqkunata rurashqa. Chayri paytalla adurayllapa. ¹⁶ Unay tyimpukunapim Tayta Dyusqa runakunata dijarqan, paykuna munashqanda rurashpa purinanllapa. ¹⁷ Chayshina dijashpajismi, paykunataqa allikunata rurashpa, yach'achirqan: Kayshinam ancha allin kani, nishpa. Chaymi tamyata kach'amun; mikunanchiqta pugochin, ama mallaq kawsananchiqllapa, ashwan kushikushpa, kawsananchiqllapa, nishpa.

¹⁸ Chayshina nishpajismi, ancha trabajus karqan, paykunata dijachinambaq, ama chay turukunata wanchishpa adurananllapaqa.

¹⁹ Chaymandaqam wakin isrraylinukuna Antyukiyamanda, Ikuñumanda ch'ayashpa chay Listra llaqtaman, inkitarqanllapa chay listranukunata, Pabluta ch'iqninanllapa. Chaymi chay runakunaga kuntranna alsakashpa, rumikunawan ancha sitarqanllapa, Pabluta wanchinanllapa. Chaymandaqam “Pablugam wafushqana” nishpa, rrastrakushpa, aparqanllapa chay llaqtapa sawa chunchanman wichukuq. ²⁰ Wichukushpa riptinllapaqam, Jisuspi kriyiqkunaga tandakarqan chay Pablu kashqanman. Rridurnimbi kaykaptinllapam, Pabluga atarirqan. Chaymandaqam kutirqanna chay llaqtaman. Qayandingam Birnabiwan Dirbi llaqtaman rirqan.

²¹ Waq Dirbipiqam Pablu Birnabiwan Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuptinqa, achka runakuna, warmikuna Jisukristupi kriyirqanllapa. Chaymandaqam chay apus-tulkunaga kutirqanllapa Listraman, Ikuñuman, Antyukiyaman. ²² Chay llaqtakunapiqam kriyiq masingunata kunashpa animachirqan, Dyusta allita kasunanllapa, paypi allita yuyakushpa kawsananllapa. Paykunatam nirqambis:

—Syiluman rinanchiq Dyuswan tiyaqqam, kay bidapiqa ancha rinchiqllapa padisiq, nishpa.

²³ Chay purishqanllapa llaqtakunapim allin runakunata numbrarqanllapa, Jisuspi kriyiqkunapa yach'achikuq ansyanunguna kanambaqllapa. Chaymandaqam ayunashpa, Jisukristuman mañakurqanllapa, chay ansyanukunata yanapanambaq, shumaqta kawsananllapa. Chaqa paypi kriyishqallapa karqan.

Pablum Birnabiwan kutirirqan prubinsya Siryamanda Antyukiya llaqtaman

²⁴ Chaymandaqam prubinsya Pisidyata pasashpa, ch'ayarqanllapa prubinsya Panfilya-man. ²⁵ Pirji llaqtapijismi yach'achikurqan Dyuspa shumaq nutisyanda. Chayman-daqam Atalyamanna rirqanllapa. ²⁶ Waqmandaqam yakupi puriq barkupi mar yakuta pasashpa, prubinsya Siryapa Antyukiya llaqtanman ch'ayarqanllapa. Chay llaqtapi tiyaq kriyiq masingunam Pabluta, Birnabita numbrashqallapa karqan, chay karu nasyunguna-man rinanllapa, Dyus nishqanda yach'achikuq. Chayshina numbrashpaqam, Dyusman mañakushqallapa karqan, tukuy imapi paykunata yanapanambaq. Chaymi chay tariyata ushyashpaqa kutirqanllapana.

²⁷ Chaymandaqam chay Antyukiyaman ch'ayashpaqa, Jisuspi kriyiqkunata tandashpa, manyaqlla parlachirqan paykunawan tukuy ima Dyus rurashqanda. Parlachirqam-bismi Dyus chay mana isrraylinu kaqkunata yanapashqanda, paypi kriyinanllapa.

²⁸ Chaymandaqam Pabluga Birnabiwan chay Antyukiyapina Jisuspi kriyiqkunawan ti-yarqan achka tyimputa.

15

Apustulkuna ansyanukunawanmi Jirusalimbi tandakarqanllapa

¹ Chay tyimpugam wakin runakuna rishqa karqan prubinsya Judiyamanda Antyukiya llaqtaman. Waqpiqam Jisuspi kriyiqkunata kayshina yach'achirqanllapa:

—Muysis kamachikushqanda kasushpa, kwirpuykipi chay siñalta rurayllapa, atinaykil-lapa washakayta, nishpa.

² Chaymi chayshina paykuna yach'achikuptingqa, Pabluwan Birnabiqa chay siñalta ruraqkunawan anyanakurqanllapa. Chaypaqmi chay Antyukeyanu kriyiq masikunaqa tandanakushpa, Pabluta, Birnabita, wakin kriyiqkunatapis kach'arqanllapa, rinambaq Jirusalinman, apustulkunata, yach'achikuq ansyankunata tapuq chay siñalpaq.
³ Kach'aptinllapaqam, Jirusalinman rigshinaqa, prubinsya Finisyapi, prubinsya Samaryapi kriyiq masingunata watukushpa, nirqanllapa:

—Chay mana isrraylinu kaqkunapismi unay kriyishqanllapata dijashpana, kananqa Siñurninchiq Jisuspina kriyishqallapa, nishpa.

Chayta yach'ashpaqam, chay Finisyapi, Samaryapi tiyaq kriyiqkunaqa ancha kushikurqanllapa.

⁴ Chaymandaqam Pabluwan Birnabi Jirusalinman ch'ayaptinllapaqa, chaypi tandakaq kriyiq masinguna, chay apustul masinguna, chay yach'achikuq ansyankunapis ancha allita ch'ayachirqanllapa. Chaymandaqam Pabluqa Birnabiwan manyaqlla paykunata parlachirgan: “Kayshinam Tayta Dyus tukuy imapi ancha yanapawashqallapa”, nishpa.

⁵ Piru wakin farisiyu duktrinayukunaqam Jisuspina kriyishqallapa karqan. Paykunaqam das shayashpa, nirqanllapa:

—Chay mana isrraylinu kriyiq masinchiqkunaqam kwirpunllapapi chay siñalta ruranqallapa. Kanan kamachishun, Muysispa yumbay liyningunata kasunanllapa, nishpa.

⁶ Chayshina niptinllapaqam, apustulkunaqa yach'achikuq ansyankunawan tandakashpa, parlarqanllapa chay farisiyukuna nishqambaq. ⁷ Chaymi suqnin suq layata, suqnin suq layata ancha ninakuptinllapa, Pidruqa atarishpa nirqan:

—Masitakuna, qamkunagaqam noqapaqqa ancha allita yach'angillapa: Tayta Dyusmi akrawarqan, chay mana isrraylinu kaqkunaman rishpa, yach'achinaypaq paypa shumaq nutisya, paykunapis Jisuspi kriyishpa washadu kananllapa. ⁸ Tayta Dyusqam yumbaypa shungonda rigsin. Payqam ch'askishqana chay mana isrraylinu kaqkunatapis. Chayta yach'ananchiqllapam, paykunatapis Santu Ispiritunda qoshqa noqanchiqkunatashina. ⁹ Dyusqam mana noqanchiqkunapaqllachu. Payqam noqanchiqkunata kuyawashqanchiqshina, chay suq nasyungunamanda kaqkunatapis kuyan. Chaymi chay furastirukuna paypi kriyiptinllapa, paykunapa shungondapis uchangunamanda pichashqana. ¹⁰ Chayshina kikin Taytanchiq Dyus chay furastirukunata ch'askiptingqa, ¿imaraykum qamkunaga paykunata mana munangillapachu ch'askiytaqa? ¿Chayshinaqachu qamkunaga Dyusta munangillapa kuntrayta? Chay Muysispa liyningunaqam suq ancha llashaq trastishina kashqa noqanchiqkunapaq chay unay agwilunchiqkunapaqpis. Chaymi mana atishqallapachu kanchiq kumpliya. Chayshina kaptinqa, ¿imaraykum chay ancha llashaqta munangillapa qoyta Jisuspi chay mushuq kriyiqkunataqa? ¹¹ Ashwanmi noqanchiqkuna Jisuspi kriyiptinchiqqa, payqa ancha allin kashpa, dibaldilla washawanchiq, ¿manachu? Chayshinallam chay mana isrraylinu kaqkunatapis dibaldilla washan.

¹² Chayshina Pidru niptinmi, paykunaqa yumbay uyararqanllapa. Kanan allita uyarqanllapa Birnabi Pabluwan kayshina parlashqanda:

—Tayta Dyusmi noqaykunawan kay milagrukunata rurashqa chay mana isrraylinu kaqkunapi, nishpa.

¹³ Chayshina parlayta ushyaptinllapaqam, Jakubuqa nirqan:

—Masitakuna, uyawayllapa. ¹⁴ Simun Pidruqam parlachiwashqana kanchiq imashinam Tayta Dyus puntata chay mana isrraylinu kaqkunata akrashqa, wambranguna kanambaq, nishpa. ¹⁵ Dyuspaq rimaqkuna nishqanshinam allip kashqa. Chayqa Santu Librumbiqam Dyusqa kayshina nin:

¹⁶ Tukuy ima pasaptinmi, kutirishpa allicharishaq unay gubyirnu Dabidpa bulakashqan wasinda, paypa karu willkan kamachikunan Isrrayilpi. Ashla kidashqanmandam mushuqmanda alsarishaq.

¹⁷ Chay mana isrraylinu kaqkunatapis animachishqa kani, noqata maskawananllapa. Chayqa paykunapismi noqapi rinllapa kriyiq, nishpa.

¹⁸ Chayshinam Tayta Dyusqa chaykunata yach'achiwashqa kanchiq unay tyimpumandapacha, nishpa.*

¹⁹ Chaymi noqaga nini, chay mana isrraylinu kaqkuna, unay mana baliq kriyishqan-gunata dijashpa, Tayta Dyusta kasuptinllapaqa, amana piñachishunllapachu. Amana kamachishunchu, yumbay liyninchiqkunata kasunanllapaqa. ²⁰ Ashwan suq kartata iskibrishpa, paykunaman kach'ashun, kamachishpa, ama mikunambaq amitu layakunapaq mikuna rurashqanda; warmikuna runanwanlla puñunanllapa, ullqokunapis warminwanlla puñunanllapa, ama ni mikunanllapa chay urkakashpa ichu ch'uqashpa wañushqa

* 15:18 Amós 9.11-12

animalkunapa aychanda; animalkunata wanchishpa, ama yawarninda mikunanllapa. ²¹ Chaga Muysis chayshina kamachikushqanda sinaguga wasikunapiqam unaymanda-pacha yumbay samana diyapi yach'achikushqallapa.

²² Chaymi Jakubu chayshina niptingqa, chay apustulkunaqa, chay yach'achikuq an-syanukunawan, yumbay chaypi tandakaq kriyiq masingunawan akrarqanllapa wakin kriyiq masingunata, rinambaqllapa Pabluwan, Birnabiwan Antyukiya llaqtaman. Suq-tam akrarqanllapa Judasta. Payllam Barsabaspis shutiq. [*Nuta: Payqam mana Judas Iskaryutichu karqan.*] Suqtaqam akrarqanllapa Silasta. Chay ishkay runakunaqam kriyiq masingunapaq ancha baliqkuna karqan. ²³ Kanan paykunawanqam kay kartata iskibrishpa kach'arqanllapa:

“Kuyashqay kriyiq masitakuna Antyukiyapi, Siryapi, Silisyapi tiyaqkuna, qamkuna mana isrraylinu kaqkunata napaykuykillapa kay Jirusalin llaqtamanda noqaykuna apustulkuna, yach'achikuq ansyanukuna, Jisuspi yumbay kriyiqkunawan. ²⁴ Yach'ashqallapam kani kay Jirusalinmandash wakin kriyiq masinchikuna gustunlla shamushqa qamkunaman, mana kach'amuptiyllapachu. Paykunash qamkunata kamachishushqa, noqaykuna isrraylinukunapa siñalniyallapata kwirpuykillapapi ruranaykillapa, Muysis kamachikushqanda kasunaykillapa. Chayshina rurashpaqam, paykuna qamkunataqa ancha piñachishushqallapa, nishpa. ²⁵ Chaymi noqaykunaqa yumbayniy, allita yuyashpa, akrashqallapa kani wakin allin kriyiq masinchikunata, kay ancha kuyashqanchiq masitanchiq Birnabiwan, Pabluwan shamunanllapa qamkunata watukushuq. ²⁶ Kay masitanchikunaqam wañun kawsan Siñurninchiq Jisukristupaq yach'achikushpa. ²⁷ Shamushpa Judas Silaswanmi qamkunata masta rinllapa nishuq kay kartayllapapi kunashushqaypaq. ²⁸ Dyuspa Santu Ispiritunqam mana munanchu qamkuna ñakanaykillapa. Chayshinallam noqaykunapis mana munanillapachu ñakanaykillapa. Chaymi mana kamachiykillapachu, Muysispa yumbay liyningunata kasunaykillapaqa. Ashwanri kaykunatalla kasuyllapa: ²⁹ Amar mikuyllapachu yanqa amitu layakunapaq ufrisishqan mikunataqa. Animalkunata wanchishpa, yawarnindaqa ama mikuyllapachu. Urkakashqa animalkunapa aychandapis amiruyllapachu. Qamkuna runakuna, warmikiwanlla puñuyllapa. Qamkuna warmikunapis runaykiwanlla puñuyllapa. Kay iskibrishushqayta kasushpaqam, allita ringillapa ruraq. Mayá masitakuna, rikanakushun. Dyus qamkunata yanapashunqa. Chaytallam niykillapa”, nishpa.

³⁰ Chayshina paykuna iskibriptingam, chay kach'adungunaqa Antyukiya llaqtaman rirqanllapa. Waqman ch'ayashpaqam, kriyiq masingunata tandachishpa, chay kartata qorqanllapa. ³¹ Chaymi chay kartata liyishpa, chay antyukiyanu kriyiq masingunaqa ancha kushikurqanllapa. ³² Chaymandaqam Judasqa Silaswan Dyuspaq rimaqkuna kashpa, paykunata kunswilashpa, ancha animachirqanllapa. ³³ Kanan Judas Silaswanqam achka diyakunata chay Antyukiyapi kriyiq masingunawan tiyarqanllapa. Chaymandaqam kutirinanllapa diyapiqa chay kriyiq masingunaqa paykunata ancha shumaqta abyarqanllapa, kutirinanllapa Jirusalinman chay kach'ashqangunaman. ³⁴ Piru Silasqam munashpa kidayta, chay Antyukiyapi kidarqan. ³⁵ Pablupismi Birnabiwan chay Antyukiyapi kidarqanllapa. Chaypiqam achka kriyiq masingunawan yach'achikurqanllapa Jisuspa shumaq nutisyanda.

Pablum akrakashpa Birnabimanda suq kutinda rirqan yach'achikuriq

³⁶ Chaymandaqam suq diyakuna pasaptinqa, Pabluqa Birnabita nirqan:

—Masita Birnabi, aku watukuriq kriyiq masinchikunata yumbay chay yach'achikushqanchiq llaqtakunaman. Mayá, aku rikaq imashinaraq puriyanllapa, nishpa.

³⁷ Birnabiqaq munarqan pullanllapa Jwan Markusta apayta. ³⁸ Piru Pablugaq yu-yarqan: Mananam allichu kay Jwan Markusta apanaqichqa, nishpa. Chaga suq kutinmi paykunawan riykashpa, Panfilyaman ch'ayaptinllapaqa, paykunamanda akrakashpa, kutishqa karqan. Mananam rirqanchu paykunata yanapaqqa. Chaymi Pabluqa manana munarqanchu pullanllapa rinambaqqa. ³⁹ Chaypaqmi Pabluqa Birnabiwan anyanakurqan akrakanangaman. Chaymandaqam Birnabiqa Jwan Markusta apashpa, yakup sawanda puriq barkupi rishpa, ch'ayarqanllapa yakupa ch'awpimbi isla allpa Chip-riman. ⁴⁰ Pablunataqmi Silasta akrarqan, pullan rinambaq. Chaymi chay antyukiyanu kriyiq masinchikunaqa Dyusta ancha rrugarqan, Pabluta, Silasta yanapanambaq tukuy may rishqangunapi. ⁴¹ Chayshina ishkandin prubinsya Siryata, prubinsya Silisyata pasaqshinam, achka lugarkunaman rirqan, kriyiq masingunata animachinanllapa.

16

Timutiyum Pabluwan, Silaswan rirqan

¹ Pabluwan Silas rishpaqam, ch'ayarqanllapa Dirbi llaqtaman, Listra llaqtaman. Listrapiqam paykunaga tingunakurqan kriyiq masin Timutiyyu shutiqwan. Chay Timutiyyupa mamanmi unaymandapacha Jisuspi kriyishqa karqan. Chay mamanmi nasyun Isrrayil-manda karqan. Taytanqam nasyun Grisyamanda karqan. ² Chay Listrapi, Ikuñupi tiyaqkunagaqam Timutiyyupaqqa nirqanllapa: "Payqam ancha allin", nishpa. ³ Piru chay llaqtakunapi tiyaq isrraylinukunagaqam yach'arqanllapa: Taytanqash nasyun Grisyamanda. (Manam nasyunninchiq isrrayilmandachu), nishpa. Piru Pabluqam Timutiyyuta munarqan apayta yapachanambaq. Chaymi isrraylinukuna ama piñakunanllapa, paykunapa kustumbrinda rurashpa, Pabluqa Timutiyyupa kwirpumbi isrraylinukunapa siñalninda rurachirqan. ⁴ Chaymi Timutiyyupis Pabluwannan rirqan. Kanan yumbay llaqtakunaman ch'ayashpaqam, Jisuspi kriyiqkunata shumaqta kayshina yach'achirqanllapa:

—Jirusalinmanda apustulkuna, yach'achikuq ansyanukuna kay kartapi kayshina kunawashqa kanchiq, nishpa.

⁵ Chay llaqtakunapi paykuna yach'achikuptinqam, Jisuspi kriyiq masingunaqa mas allita kriyirqanllapa. Achka mana kriyiqkunapismi, tandakashpa uyakuq, Jisuspi kriyirqanllapa. Chayshinam Jisuspi kriyiqkunagaqam yumbay diya masta achkayarqanllapa.

Pabulum musqoyppishina rikarqan suq runata

⁶ Dyuspa Santu Ispiritunmi mana munarqanchu Pablu Silaswan Timutiyyuwan prubinsya Asyaman rinanllapa yach'achikuqqa. Chaymi Asyaman manana rishpa, pasarqanllapa prubinsya Friyaya, prubinsya Galasyaya, ⁷ prubinsya Misyapa manyanman ch'ayashtin. Chay prubinsyamanda munaptinllapa riyta prubinsya Bitiñamanmi, Jisuspa Santu Ispiritunqa nirqan: "Ama riyllapachu chay prubinsyamanga", nishpa. ⁸ Chaymi paykunagaqam chay prubinsya Misyata pasashpa, ura Truwas llaqtaman rirqanllapa. Chay Truwasqam barkukunapa shayanan lugar karqan. ⁹ Chay llaqtapiqam chay tutaqa suq musqoyppishina Pabluqa suq runa prubinsya Masiduñamanda kaqta rikarqan. Chay runagaqam ñawpambi shayashpa, ancha rrugashpa nirqan:

—Yush'ayku, shamuyri kay chimba Masiduñaman, noqaykunata yanapawanayki, nishpa.

[Nuta: Chay Truwas llaqtapim kay libruta isibriq Lukas tandakarqan Pabluwan, Silaswan Timutiyyuwan.]

¹⁰ Chayshina Pablu chay musqoyppishina rikaptinmi, noqaykunagaqam utqay maya rirqayllapa Masiduñaman. Chayshinam yach'arqayllapa: Dyusmi qayawanchiq, waqppipis yach'achikunanchiq shumaq nutisyanda, nishpa.

Pabulum Silaswan Filipus llaqtaman rirqanllapa

¹¹ Truwas llaqtamandaqam yakupi puriq barkupi mar yakuta pasarqayllapa yakupa ch'awpimbi isla allpa Samutrasya shutiqman. Qayandingam chay barkupi ch'ayarqayllapa Napulis llaqtaman. ¹² Chay llaqtamandaqam ch'akipna rirqayllapa Filipus llaqtaman. Chay Filipusqam prubinsya Masiduñapi kashpapis, Rrumamanda kaq runakunapa llaqtan karqan. Chaymi chay Filipus prubinsya Masiduñapa mas kamachikuq llaqtan karqan. Chay llaqtapim wakin diyakunata tiyarqanillapa. ¹³ Yach'arqayllapa: Isrraylinukunam suq rriyupa ladunman rinllapa, Dyusman mañakuq, nishpa. Chaymi suq samana diyapi chay llaqtamanda llugshishpa, chay lugarman rirqayllapa, paykunawan Dyusman mañakuq. Ch'ayashpaqam, tarirqayllapa wakin warmikuna tandakashqata. Chaymi noqaykunagaqam tiyashpa, paykunata Jisuspaq yach'achirqayllapa. ¹⁴ Chay warmikunamanda suqninmi shutirqan Lidyaa. Payqam Tiyatira llaqtamanda karqan. Randikuqmi granati sida trapukunata. Chay Lidyagaqam Taytanchiq Dyustalla aduraq. Pablu yach'achikushqanda uyaykaptinmi, Dyusqa Lidyapa shunqonda kambyarqan, shumaqta ch'askinambaq Pablu nishqanda. ¹⁵ Chaymi chay Lidyagaqam tukuy aylundin munaptin shutikuyta, noqaykunagaqam shutichirqayllapa. Chaymandaqam chay Lidyagaqam kayshina rrugawarqanllapa:

—Qamkuna riqsiwashpa: Kay Lidyam allipta Siñurninchiqpi kriyin, nishpaqa, aku wasiyan, pusadata qoshunayllapa, nishpa.

Chayshina kutin kutin niwaptinllapaqam, noqaykunagaqam wasinman rishpa, paywan kidarqayllapa.

Filipus llaqtapim Pabluta Silasta prisurqanllapa

¹⁶ Suq diyam riykashpallapa Dyusman mañakunan lugarman, suq chinawan tingunakurqayllapa. Chay chinapa shunqombim dyablupa ispiritun tiyaq. Chaymi dyablu rimachiptin, payqa brujashina swirtipaq rimaq. Kanan chay chinaqam randishqa kriyada

karqan. Chaymi swirtipaq rimaptin, patrunningunaqa qellayta ancha ganaqlapa. ¹⁷ Chaymandaqam chay chinaqa Pablupa, noqaykunapa ikiyta purirqan, qayach'akushpa: —¡Kay runakunaqam syilupi tiyaq Dyusta kasunllapa! ¡Chaymi shamushqallapa, qamkunata yach'achishuq, uchaykikunamanda washakanaykillapa! nishpa.

¹⁸ Chayshinan qayach'akushpa, tukuy diya ikiyllapata puriq. Chaymi Pablupa chay dyabluwan piñakushpa, tikrakashpa nirqan:

—Jisukristupa shutinwanmi kamachiyki, llugshiy kay chinamanda, nishpa.

Chaymi chayta niptinlla, chinamandaqa das llugshirqan dyabluqa. ¹⁹ Kanan chay chinpapa patrunningunaqam manana atirqanllapachu chay kriyadanmanda qellayta ganaytaqa. Chaymi Pabluta, Silasta piskashpa, aparqanllapa llaqtapa plasanman, awturidarkunapi dimandanambaq. ²⁰ Chay juyiskunapa ñawpambim kayshina nirqan:

—Kay isrraylinu runakunaqam kayman shamushpa, llaqta masinchiqkunata piñachishpa, ancha sh'uqyachiyan. ²¹ Chaqa mana baliq kustumbringunatam kaypiqa yach'achiwaykanchiq. Piru rrumanukuna kashpam, mana atinchiqchu chay yach'achikushqanda ruraytaqa, nishpa.

²² Chaymi yumbay chay runakuna Pablupa Silaspa kuntran alsakaptinllapa, chay juyiskunaqa kamachirqan, Pabluta, Silasta llushtichishpa, maqananllapa qerukunawan. ²³ Suq lastima maqashpaqam, aparqanllapa karsilaq. Chaymandaqam chay karsiliruta jurapashpa, kamachirqanllapa:

—Amakish dijangichu llugshinanllapa, nishpa.

²⁴ Chayshina kamachiptinllapam, chay karsiliruqa Pabluta, Silasta karsilpa uku kuchunman apashpa, ush'kuyuq qerukunapa ch'awpimbi ch'akingunata apritarqan, ama mitikananllapa.

²⁵ Piru ch'awpi tutatach'i Pablu Silaswan Dyusman mañakushpa, imnukunata kantaql-lapa. Chay wakin prisukuna uyaykaptin, ²⁶ qonqaylla ancha jwirti timblur karqan. Chaymi timblurwanga chay karsilpa pirqangunaqa pachan pachan partikarqan. Pungunapismi kich'akarqan. Kanan chay prisukunamandam kadinakuna pitikashpa, ishkirqan. ²⁷ Chaymi chay karsiliru rikch'akashpa, pungukunata kich'araykaqta rikashpaqa, yuyarqan: Prisukunaqach'i mitikashqana. ¿Imanashaqnar kananqa? nishpa. Chaymi atun kuchillunda surqorqan wanchikanambaq. ²⁸ Piru Pablugaqam das qayarqan:

—Ama wanchikaychu. Kaypim yumbayniy kanillapa, nishpa.

²⁹ Chaymi chay karsiliru, Pabluta uyashpaqa yanapakuqninda nirqan:

—Michata apamuy, nishpa.

Chaymandaqam ancha manchaywan ch'apsikashpa, michawan uku karsilman kall-pashpa, Pablupa, Silaspa ñawpanman piratarqan. ³⁰ Chaymi paykunata uku karsilmanda surqoshpa, tapurqan:

—Taytitukuna, ¿imatam rurashaq, uchaykunamanda washadu kanayqa? nishpa.

³¹ Chaymi paykunaqa nirqan:

—Qam yumbay ayllyukikunawan washakanaykillapaqa Jisukristupi kriyiyllapa, nishpa.

³² Chaymandaqam paytaqa, yumbay ayllundinda yach'achirqanllapa Siñurninchiq Jisus rimashqanda. ³³ Kanan chay tutam chay karsiliruqa Pablupa, Silaspa yawarlla chuqringunata mayllarqan. Kanan chay tutallam yumbay ayllungunawan shutikurqanllapa.

³⁴ Chaymandaqam Silaswan Pabluta wasinman apashpa, qararqan. Kanan chay karsiliruqam yumbay ayllundin ancha kushikurqanllapa, Jisuspi kriyishqanllaparayku.

³⁵ Achikyaptinqam, chay juyiskunaqa kach'arqan suldadukunata, karsiliruta ninambaq:

—Chay ishkey prisukunataqa surqoyna rinambaqllapa, nishpa.

³⁶ Chaymi karsiliruqa Pabluta nirqan:

—Juyiskunam kamachiwashqa, qamkunata kach'ashunaq. Chayri riyllapana ama nimata manchashpachu, nishpa.

³⁷ Piru Pablugaqam chay kach'adu suldadukunata nirqan:

—Yach'ayllapa, noqaykunapismi lijitimu rrumanukuna kanillapa. Piru qamkunaqa mana ni dimandata rurashpachu, yumbaypa ñawpambi suq lastima maqawashpa, karsilman wichuwarqaykillapa. ¿Ima kanangachu uyarapllana (uyarallana) munangillapa surqowayta karsilmanda? ¡Manam uyarapllaqa llugshishaqllapachu! Ashwan chay kikin juyiskuna shamushpa, pirdunda mañawashpa surqowanqallapa, nishpa.

³⁸ Chaymi suldadukuna rishpa, juyiskunata chayshina niptinqa, paykunaqa ancha mancharqanllapa, yach'ashpa: Pablugaqam Silaswan rrumanukuna kashqa, nishpa. ³⁹ Chaymi chay juyiskunaqa karsilman shamushpa, Pabluta, Silasta ancha rrugarqanllapa pirdunanallapa. Chaymandaqam karsilmanda surqoshpa, shumaqta parlachishpa, rrugarqanllapa, chay llaqtamanda rinanllapa. ⁴⁰ Piru Pablugaqam Silaswan karsilmanda

lluqshishpaqa, chay llaqtamanda manaraq rishpachu, Lidyapa wasinman rirqanllapa, Jisuspi kriyiq masingunata watukuq. Paykunata animachishparaqmi, chay llaqtamandaqa rirqanllapa.

17

Tisalunika llaqtapim runakuna ancha sh'uqyarqanllapa

¹ Pabluqam Silaswan Anfigulis llaqtata, Apuluña llaqtata pasashpa, ch'ayarqanllapa Tisalunika llaqtaman. Chay llaqtapim sinaguga wasi karqan. ² Pabluqam kustumbriyuq karqan, samana diyakunapi yaykunan chay sinaguga wasikunaman yach'achikuq. Chaymi kimsa simanata chay Tisalunikapi kashpa, rirqan sinaguga wasiman, isrraylinukunata kach'achinambaq. ³ Chaymi payqa paykunata kayshina yach'achirqan:

—Dyuspa Santu Librumbim nin: “Dyus Akrashqan Washadurmi rin ñakaq. Wañushpaqam rin kawsamuq”, nishpa.

Chaymandaqam Pabluqa nirqan:

—Dyus chay Akrashqan Washadurmi shutin Jisus. Paypaqmi yach'achiykillapa, nishpa.

⁴ Chayshina yach'achikuptinmi, wakin isrraylinukunaqa kriyishpa, Pabluman, Silasman tandakarqanllapa. Tayta Dyuspi achka grisyanu kriyiqkunam achka pwidid warmikunapis Jisuspina kriyirqanllapa. ⁵ Chaymandaqam chay isrraylinu mana kriyiqkuna chayta rikashpaqa, Pabluta Silasta imbidyarqanllapa. Chaymi chay imbidyakuqkuna achka pibirsu qella kallijiru runakunata tandashpa, ancha sh'uqyarqanllapa. Chaymandaqam kurralarqanllapa Jasumba wasinda, Pabluta, Silasta maskashpa, surqoshpa yumbaypa ñawpambi dimandanallapa. ⁶ Piru paykunata mana tarishpaqam, Jasunda, wakin kriyiq masingunata rrastrashpa, awturidarkunapa ñawpanman apashpa, kayshina qayach'akurqan:

—Kay runakunaqam tukuy llaqtakunaman rishpa, runakunata suq laya duktrinata yach'achishqa. Rikayllapa, kaymambis shamushqallapana, dañachiwananchiq. ⁷ Jasunqam chay runakunata pusadata qoshqa. Yumbay paykunam gubyrnunchiq Sesar kamachikushqanda kuntranllapa. Kananqam ninllapa: “Kanshi suq gubyrnu. Jisusshi shutin”, nishpa.

⁸ Chayta uyashpaqam, yumbay chay runakuna, chay awturidarnindin ashwamba sh'uqyarqanllapa. ⁹ Piru chay Jasunmi kriyiq masingunawan garantita pagarakurqan. Chaymi paykunataqa kach'arqanllapa. [Nuta: Suq runata munaptinllapa karsilaytam, payqa qellayninda atirqan dijayta, suq garanti kanambaq, amaraq karsilman kach'anambaq. Piru manam prisintakaptin dimandanda allichaq, chay qellaynin kidarqan istadupaq. Dimandanman prisintakaptinqam, chay qellayninda payta kutichirqanllapa. Kastillanupiqam shutin “fianza” ichu “garantía”.]

Pabluqam Silaswan Biriya llaqtaman rirqanllapa

¹⁰ Kach'aptinllapaqam, chay kriyiqkunaga das Pabluta, Silasta Tisalunika llaqtamanda surqoshpa, tutup kach'arqanllapa Biriya llaqtaman. Paykunaqam waqman ch'ayashpaqa, yaykurqan sinaguga wasiman. ¹¹ Chay Biriypim tiyaq isrraylinukuna ancha allin karqanllapa. Manam chay Tisalunikapi tiyaqkunashinachu karqanllapa. Chaymi Pablu yach'achikuptinqa, allita uyaraqanllapa. Chaymandaqam paykunaqa tukuy diya Dyuspa Santu Librunda ancha allita liyiqllapa yach'anallapa: ¿Dyus nishqanshinachu Pabluqa yach'achikun ichu mana? nishpa. ¹² Chaymi Dyus nishqanshina yach'achikuptin, chay Biriypa achka isrraylinukuna, achka kamachikuq grisyanu warmikuna, achka grisyanu ullqokunapis Jisuspi kriyirqanllapa.

¹³ Piru chay Tisalunikapi tiyaq isrraylinukuna yach'ashpa: Biriypinash Pabluqa Jisuspaq yach'achikuykan, nishpaqam, chay uras ikinda rirqanllapa. Ch'ayashpaqam chay biriyanukunata kunsijarqanllapa, Pablupa kuntran tikrakananllapa. ¹⁴ Chaymi wakin kriyiq masikunaqa utqay maya Pabluta kach'arqanllapa kustaman. Silasqam Timutiyuwanlla chay Biriya llaqtapiqa kidarqanllapa. ¹⁵ Chay apaqkunagaqam Pablutaqa Atinas llaqtakaman ch'ayachirqanllapa. Waqmandaqam paykunaqa Biriya llaqtaman kutirishpa, Silasta Timutiyuta nirqan:

—Pabluqam noqaykunata kach'akumuwashqa, utqana rinaykillapa waq Atinas llaqtaman. Waqpinash shuyashungillapa, nishpa.

Pablum Atinas llaqtapi

¹⁶Chay Atinas llaqtapiqam Pabluqa Silasta, Timutiyuta shuyaqsishina, ancha achka amitu layakunata rikashpa, ancha malaganayarqan. ¹⁷Chaymi Pabluqa rirqan sinaguga wasi-man Jisuspaq yach'achiq isrraylinukunata, Dyusta aduraq furastirukunatapis. Plasamam-bis tukuy diya rishpa, tinguqkunata parlachirqan Jisuspaq. ¹⁸Chay Atinas llaqtapiqam Pabluqa tingunakurqan wakin yach'aq runakunawan. Paykunaqam duktrinangunarayku shutirqan Ipiquryanukuna, Istuyukukuna. Pabluqam paykunata parlachirqan Jisuspa bidambaq, wañushqambaq, kawsamushqambaq. Chaymi paykunaqa chayta uyashpa, ninakurqanllapa:

—¿Imataraq kay lurushina rimaqqa niwanchiq? nishpa.

Wakinnataqmi nirqanllapa:

—Kay runaqach'i suq dyuskunapa mushuq duktrinanda yach'achiwaykanchiq, nishpa.

¹⁹Chaymandaqam Pablutaqa aparqanllapa suq lugar Ariyupagu shutiqman. Chaypim yach'ayniyuq runakuna tandakaqllapa kunanakunambaq. Chaymi paykunaqa Pabluta nirqan:

—Mushuq duktrinam yach'achikungi, ¿imanachu? Chaypaqmi munanillapa yach'ayta.

²⁰Chaga chay laya duktrinapaqmi manaraq uyashqallapachu kani. Chaymi chaypaq munanillapa yach'ayta, nishpa.

²¹Chay Atinaspi yumbay tiyaqkunam, chaypi tiyaq furastirundin ancha gustaqllapa tiyaya uyakushpa, parlashpa mushuq yuyaykunapaq. ²²Chaymi Pabluqa chay Aryupagu lugarpay paykunapa ch'awpimbi shayashpa, nirqan:

—Taytitukuna, kay Atinas llaqtapi qamkunata rikashushqa kani, achka dyuskunata ancha aduraptikillapa. ²³Kay llaqtaykillapapi purishpa, rikashqa kani achka dyusnikikunapa pata altarningunata. Kanan suq dyusnikipa altarnimbim tarishqa kani litrakunata kayshina iskibrishqata: “Kay altarmi mana riqsishqa Dyuspa altarninqa”, nishpa. Chaga qamkunam adurangillapa suq Dyus mana riqsishqaykita. Chay Dyuspaqmi rini yach'achishuqllapa.

²⁴Chay Dyusmi anaq syilupa, kay pachapa dwiñun. Paymi kay munduta tukuy imandinda rurashqa. Payqam mana tiyanchu runakuna rurashqan adurana wasikunapiqa. ²⁵Paymi samayninchiqta qowanchiq. Tukuy imata qowanchiq. Chayshina pay ancha pudirniyuq kashpa, mana nisitanchu nimata qonanchiqqa.

²⁶Chaymi pay suq runamandalla achkayachishqa yumbay laya kastakunata, tukuy maypi kay mundupi undananchiqllapa. Chaga pay munashqanshinam rurawashqa kanchiq, noqanchiqkuna ima tyimpupi, mayqan lugarpay tiyananchiqllapa. ²⁷Piru rurawashqam kanchiq, maypi kashpapis, payta maskananchiqllapa tarinanchiqkaman. Piru allipa maskaptinchiqgam, payqa mana karupichu noqanchiqmandaqa. ²⁸Chaga paymi kawsachiwanchiq, kay mundupi purinanchiqqa. Unay yach'ayniyuq llaqta masikikunam kayshina iskibrishqallapa: “Dyuspa wambrangunam kanchiq”, nishpa. ²⁹Chayshina Dyuspa wambranguna kashpaqa, ama yuyashunchu: Noqanchiqkuna allita yuyashpa, Tayta Dyusta atinchiq rurayta urumanda, qellaymanda, rumimanda, nishpaqa. ³⁰Unay tyimpukunapiqam runakunaqa manaraq yach'arqanllapachu: ¿Imam alli? ¿Imam mana allichu? nishpa. Chaymi mana allita ruraptinllapapis, Tayta Dyusqa paykunataqa mana kastigarqanchu. Piru kananqam tukuy maypi yumbay runakunata, warmikunata kamachiwanchiq, chay uchanchiqkunata dijashpa, paytana kasunanchiqllapa. ³¹Tayta Dyusmi akrashqana suq diyata. Chay diya ch'ayamuptinmi, pay numbrashqan juyiswan yumbay runakunata, warmikunata ancha allita rin jusgaq. Chay juyistaqam unaymandapacha Taytanchiq Dyusqa akrashqa karqan. Chaymandaqam ñawpayllapapi chay juyistaqa wafushqanmanda kawsachimurqan, nishpa.

³²Chayshina kawsamushqa runapaq Pablu niptinmi, wakin chay uyaqkunaqa grasyapi pasarqanllapa. Piru wakinqam nirqan:

—Suq diyanam chaytaqa uyashqaykillapa, nishpa.

³³Chaymandaqam Pabluqa paykunamandaq rirqanna. ³⁴Piru wakingunaqam Pabluwan tandakashpa, Jisuspi kriyirqanllapa. Chay kriyiqkunamanda suqninmi shutiq Dunisyu. Paymi chay Ariyupagu kunsijupiq kashqa karqan. Kriyirqambismi suq warmi Damaris shutiq. Wakin chaypi kaqkunapismi Jisuspi kriyirqanllapa.

18

Pablu rirqan Kurintu llaqtaman

¹Chaymandaqam Pabluqa chay Atinas llaqtamanda llugshishpa, Kurintu llaqtamanna rirqan. ²Waqpim tingunakurqan suq isrraylinu runa Akilas shutiqwan. Paymi Puntu llaqtapi nasishqa karqan. Chaymandaqam Italya nasyunman rishpa, Ruma llaqtapi tiyarqan. Piru Rumaqa gubyrinun Klawdyum kamachikurqan:

—Yumbay isrraylinukunaqa Rruma llaqtaymanda llugshinqallapa, nishpa.

Chaymi Akilasqa warmin Prisilawan, waq Italyamanda shamushpa, chayraq ch'ayashqa karqan chay Kurintu llaqtaman tiyaq. ³ Paykunaqam trabajaqlapa karpakunata rurashpa. Chaymandaqam Pabluqa rirqan paykunata watukuq. Chaymi paypis chay laya trabajuta yach'ashqanrayku, paykunapa pullanna tiyashpa trabajaq. ⁴ Piru tukuy samana diyapim Pabluqa riq sinaguga wasiman, chay isrraylinukunata, chay mana isrraylinu kaqkunatapis yach'achiq, Jisuspi kriyinaambaqlapa.

⁵ Chay tyimpupim prubinsya Masiduñamanda Silas Timutiuyuwan shamurqanllapa chay Kurintu llaqtaman. Pabluqam manana karpakunata rurashpachu, ancha yach'achiq isrraylinukunata:

—Jisusmi Dyus Akrashqan Washadurqa, nishpa.

⁶ Piru chay isrraylinukunaqam kuntran alsakashpa, mana allikunata Pabluta willarqanllapa. Chaymi Pabluqa mudanan rurakushqanda ch'apsirqan, yach'anallapa: Qamkunapaqam manana kwintayugchu kani, nishpa. Kanan paykunataqam nirqan:

—Mana munashpa uyawaytaqam, qamkunana uchayugqa kangillapa. Chingaptikilla-paqam manana uchayugchu kani. Noqaqam kananga chay mana isrraylinu kaqkunata rini yach'achiq Jisuspaq.

⁷ Chayshina nishpaqam, sinaguga wasimanda llugshishpa, Pabluqa suq runa Justu shutiqpa wasinman rirqan kidaq. Chay Justuqam Dyusta aduraq. Wasinqam sinaguga wasimba ladumbilla karqan. ⁸ Chay sinagugapa kamachikuqninmi Krispu shutiq. Paymi wasimbi yumbay kaqkunawan Jisuspi kriyirqan. Pablu yach'achikuptinqam, achka kurintinukunapis kriyishpa, shutikurqanllapa.

⁹ Suq tutaqam suq musqoypishina Jisukristuqa Pabluta nirqan:

—Ama manchashpachu yach'achikuyla. Ama uyaraychu. ¹⁰ Chaqa noqam qamwan kashaq. Manam pipis nimata rurashungachu. Chaqa kay llaqtapiqam achka runakuna, warmikuna noqapi rinllapa kriyiq, nishpa.

¹¹ Chaymi Pabluqa suq wata y midyuta chay Kurintupi tiyarqan, yach'achikushpa Dyus nishqanda.

¹² Chay tyimpupiqqa chay prubinsya Akayapa prifiktun Galyun kaptinmi, Jisuspi mana kriyiq isrraylinukunaqa tandakashpa, Pablupa kuntran alsakarqanllapa. Chaymi payta dimandarqanllapa chay prifiktupi. ¹³ Prifiktutaqam kayshina nirqanllapa:

—Kay runaqam Muysispa liyninda kuntrashpa, runakunata yach'achin, suq laya duk-trinanwan Dyusta adurananllapa, nishpa.

¹⁴ Chaymi Pablu rimagna puriykaptin, chay prifiktu Galyunqa isrraylinukunata nirqan: —Kay runa mana allita rurashqa kaptinqam, noqaqa qamkuna isrraylinukunata ag-wantashushpa, uyashuymen. ¹⁵ Piru kay niwashqaykiqam mana nima liypa kuntranchu. Yanqa duktrinaykipaqla, kustumbrikapaqlam niwaykangillapa. Chaypaqqa qamkuna-puralla parlayllapa. Manam noqaqa chaypaqqa munanichu juyis kayta.

¹⁶ Chayshina nishpaqam, chay dimandakuqkunataqa dispachunmanta sawaman qatirqan. ¹⁷ Chay dimandakuqkunapa sinaguga wasimba kamachikuqninmi Sustinis shutiq. Chay mana isrraylinu kaqkunaqam chay Sustinistaqa piskashpa, chay prifiktupa ñawpambi maqarqanllapa. Piru chay Galyunqa mana ni ashli laikiparqanchu.

Pablum kutirqan Antyukiya llaqtaman

¹⁸ Pabluqam Kurintupiqqa achka diyakunata tiyarqan. Chaymandaqam kriyiq masin-gunata: “Rishaqna”, nishpa, Prisilawan, Akilaswan rirqan Sinkriya llaqtamanna. Chayp-iqam Dyusman jurashpa, Pabluqa aqchanda ruturqan, yumbay rikaqkuna yach'anambaq: Rinmi kumpliqa Dyusta ufrisishqanda, nishpa. Chaymandaqam yakupi puriq barkupi mar yakupa sawanda rirqanllapa prubinsya Siryamanna. ¹⁹ Ifisu llaqtaman ch'ayashpaqam, Pabluqa Prisilata Akilasta dijashpa, rirqan sinaguga wasiman. Chaymi isrraylinukuna tandakaptinllapa, Jisuspaq yach'achirqan. ²⁰ Pablu yach'achiptinmi, chay isrraylinuku-naqa rrugarqanllapa, tiyanambaq chay Ifisupi. Piru Pabluqam mana munarqanchu kidayta. ²¹ Chaymi paykunataqa nirqan:

—Manam atinichu kidayta. Chaqa Jirusalimbim kay shamuq fyistapi rini kaq. Piru Tayta Dyus munaptinmi, kutimushpa, qamkunata watukurishqayki.

Chayshina nishpaqam, chay Ifisumandaga barkupi rirqan mar yakupa sawandana.

²² Sesarya llaqtaman ch'ayashpaqam, Pabluqa anaq Jirusalinman rirqan, chaypi tiyaq kriyiq masingunata napaykuq. Chaymandaqam urangumurqan Antyukiya llaqtaman.

²³ Chay Antyukiypa suq tyimputa kidashpa, rirqanana prubinsya Galasyapa prubinsya Friyapa llaqtan, llaqtanna, Jisuspi kriyiqkunata animachishpa.

Apulusmi Ifisu llaqtapi Jisuspaq yach'achikurqan

²⁴ Chay diyakunam suq isrraylinu Apulus shutiq ch'ayarqan Ifisu llaqtaman. Payqam Alijandriya llaqtamanda karqan. Payqam Dyuspa Santu Librunda allita intyindishpa, ancha yach'ayniyuq karqan. Chaymi ancha shumaqta rimashpa, yach'achikurqan. ²⁵ Chaqa Jisuspaq yach'akushpam, ancha animadu, kushikushpa, shumaqta yach'achikurqan. Lukismi payqa Jwan Shutichikuqmandalla Jisuspaqqa yach'akushqa karqan. ²⁶ Chay runa Apulusqam mana nimata manchashpachu, sinaguga wasipi yach'achikuq. Payta uyashpam, Prisilaqa Akilaswan chay Apulustaqa aparqanllapa wasinman, payta mas allita yach'achinanllapa:

—Kayshinam Tayta Dyus munan Churin Jisukristuwan washawayninchiqta, nishpa.

²⁷ Chaymandaqam Apulusqa munarqan riyta prubinsya Akayaman, Jisuspaq yach'achikuq. Chaymi kriyiq masingunaqa paytaqa ancha animachishpa, yanaparqan. Suq kartatam kriyiq masingunapaq isikibrirqanllapa, Apulusta shumaqta ch'ayachinanllapa. Chaymandaqam Apulusqa prubinsya Akayaman ch'ayashpaqa, ancha yanaparqan Dyuspi kriyiqkunata. Paykunaqam Jisukristupi kriyishqallapa karqan, Tayta Dyus yanapartin. ²⁸ Apulusqam ancha yach'ayniyuq kashpa, yumbaypa ñawpambi isrraylinukunataqa nirqan:

—Qamkunaqam Dyuspa Santu Librundaqa mana allitachu intyindishqallapa kang. Rikayllapa, Jisusmi Tayta Dyus Akrashqan Washadur. Paytam shuyaykashqallapa kang, nishpa.

Chayshinam binsirqan yumbay chay isrraylinukunataqa.

19

Pablum rirqan Ifisu llaqtaman

¹ Apulus Kurintu llaqtapi kaykaptinqam, Pabluqa jalkakunata rishpa, Ifisu llaqtaman kutirishpa, Jisuspi wakin kriyiqkunawan tingunakurqan. ² Kanan paykunataqam kayshina tapurqan:

—¿Jisuspi kriyishpaqachu, ch'askirqaykillapa Dyuspa Santu Ispiritudanda ichu mana? nishpa.

Paykunaqam nirqan:

—Manam nimatapis yach'ashqallapachu kani: Santu Ispiritu kan, nishpaqa.

³ Chaymi Pabluqa paykunata tapurqan:

—¿Imapi kriyishpam, qamkunaqa shutikushqallapa kang? nishpa.

Paykunaqam nirqan:

—Jwan Shutichikuq yach'achikushqanda kriyishpam, shutikushqallapaqa kani, nishpa.

⁴ Chaymi Pabluqa paykunata nirqan:

—Jwanqam shutichirqan uchangunata dijaqkunata. Qamkunataqam nishurqan: “Shamuqnam rin suq ancha pudirniyuq. Paypi kriyiyllapa”, nishpa. Chay ancha pudirniyuqmi Dyus Akrashqan Washadur Jisusqa.

⁵ Chayshina Pablu niptinmi, chay uyaqkunaqa Jisuspa shutimbi shutikurqanllapa.

⁶ Pablu makingunata chay shutikuqkunapa sawanman ruraptinmi, Dyuspa Santu Ispiritudan paykunaman shamurqan. Chayshina shamushpaqam, paykunataqa mushuq rimaykunapi rimachirqan. Rimachirqambismi Dyus nishqanda. ⁷ Paykunaqam dusi runakuna karqan.

⁸ Kimsa killa tukuytanam Pabluqa riq sinaguga wasiman. Chaypim Dyuspaq yach'achikuq, mana ni pitapis manchashpachu. Chaqa chay isrraylinukunataqam ancha munarqan kriyichiya:

—Tayta Dyusmi shumaqta rin kamachiwaqninchiq. Payta kasushunllapa, nishpa.

⁹ Piru wakingam angu shunqoyuq kashpa, mana munarqanllapachu Jisuspi kriyiytaqa. Paykunaqam runakunapa ñawpambi Pablu yach'achikushqanda kuntrarqanllapa. Chaymi paykunamanda akrakashpa, Pabluqa kriyiq masingunata apashpa, rirqan suq iskwilaman. Chay iskwilagam suq runa Tiranu shutiqqa karqan. Chaypim Pabluqa tukuy diyakuna yach'achikurqan. ¹⁰ Chayshinam ishlay watata chay prubinsya Asyapi tiyaq isrraylinukuna, mana isrraylinukunapis uyarqanllapa Siñurninchiq Jisuspaq.

¹¹ Taytanchiq Dyus yanapartinmi, Pabluqa ancha ispantaypaq milagrukunata rurarqan. ¹² Kanan Pablupa pañundalla ichu trapun rurakushqandalla apartinllapa qeshyaqkunamanmi, chay qeshyaqkunaga kach'akarqanllapa. Dyablukuna kamachishqan runakunapismi chay trapunda piskaptinllapalla, chay dyablukuna runakunamandaqa llusqhirqanllapa.

¹³ Piru wakin isrraylinukunam qellayta ganananrayku puriqllapa, dyablukunata qatishpa runakunamanda. Paykunapismi mas pudirniyuq kanambaq, munarqanllapa

Siñur Jisuspa shutinwanna dyablukunata runakunamanda qatiyta. Chaymi dyablukunata kayshina nirqanllapa:

—Chay Pablu yach'achikushqan Jisuspa shutinwanmi kamachiykillapa, lluchshinayki kay runamanda, nishpa.

¹⁴ Chaytaqam rurarqanllapa suq runa Isiba shutiqpa syiti churinguna. Chay Isibaqam isrraylinukunapa suq kamachikuq kuran karqan. ¹⁵ Chaymi chay churinguna Jisuspa shutinwan chayshina qatiptinqa, dyabluga nirqan:

—Jisustaqaq riqsini. Yach'anım pim Pabluqa, nishpa. Piru ¿pitaq qamkunaga kangillapa noqata kamachiwanaykiga? nishpa.

¹⁶ Chaymi chay luku runa dyablupa ispiritunwan puriqqa paykunapa kuntran alsakarqan. Kanan ancha jwirsayuq kashpam, chay syiti runakunata binsishpa, jay! suq lastima rurashpa, chuqri chuqri rurashpa, mudanangunata llikishpa, sipratalla chay wasimanda kallpachirqan.

¹⁷ Chay Ifisu llaqtapi tiyaq isrraylinukuna, mana isrraylinukunapis chaypaq yach'arqanllapa. Chaymi ancha manchashpa, Siñurninchiq Jisusta ancha alabarqanllapa: “Pudirniyuqmi”, nishpa.

¹⁸ Jisuspi wakin kriyiqkunapismi chayta yach'ashpa, shamushpa, nirqanllapa:

—Noqaykunapismi uchayuq kanillapa. Manam allikunatachu rurashqallapa kani, nishpa.

¹⁹ Wakingunaqam brujiiyayta yach'akushqa karqan librukunamanda. Chay brujiiyanan librungunata apamushpam, yumbaypa ñawpambi rupachirqanllapa. Chay librungunaqam ancha ch'aniyuq karqan. 50.000 ch'aniyuq blanku qellaykunam balirqan. ²⁰ Chayshina Jisuspa shumaq nutisyanda tukuy maypi yach'achikuptinllapam, Tayta Dyusqa achka milagrukunata rurarqan. Chaymi mas runakuna, warmikuna Jisuspi kriyirqanllapa.

²¹ Chaymandaqam Pabluqa yuyarqan pasayta prubinsya Masiduñata, prubinsya Akayata, Jirusalinman rinambaq. Nirqanmi:

—Dyusmi munan Jirusalinmaman Rrumaman rinaypaq yach'achikuq, nishpa.

²² Chaymi payqa kach'arqan yanapakuqnin Timutiyuta, Irastuta, rinambaqllapa chay prubinsya Masiduñaman. Piru payqam chay prubinsya Asyapilla wakin diyakunata kidarqan.

Ifisu llaqtapim ancha sh'uqyarqanllapa

²³⁻²⁴ Chay tiyimpuqam suq runa Demetru shutiq achka runakunata willarqan, Pabluta kuntrananllapa. Chaymi Pablu Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikuptin, chay runakunaga piñakushpa sh'uqyarqanllapa. Chay Demetruqam qellaymanda ruraq shumaq adurana wasisitukunata, chay yanga dyusnin Diyanapa atun adurana wasindashina. Chaymi paywan trabajaqkunata allita pagaraq. [*Nuta: Chay dyusnin Diyanallam Artimisapis shutiq.*] ²⁵ Chayraykum chay trabajaqningunata tandashpa, tukuy chay suq platiru masingunatapis nirqan:

—Taytitukuna, yach'angillapam kay trabajunchiqwanmi allita ganashpa kawsanchiq.

²⁶ Piru qamkuna rikashqaykishina, uyashqaykishinam, chay Pabluqa purin yach'achikushpa kay rurashqanchiq amitunchiqkunash mana dyuskunachu, nishpa. Kanan chayshina rimashpam, achka runakunata kriyichishqana. Chayshinam rurashqa yaqqa tukuy kay prubinsya Asyapipis. Manam kay Ifisu llaqtanchiqpillachu. ²⁷ Pablupa duktrinambi kriyiqkunaqam dyusninchiq Diyanapiqa manana rinllapachu kriyiq. Chayshina kaptinqach'i, chinganman trabajunchiqqa. Chaqa dyusninchiq Diyanapa adurana wasimba famanch'i chinganman. Kanangaman kay Asyapi tiyaqkunamanda, tukuy mundupi tiyaqkunamandapis ancha achka aduranllapa dyusninchiq Diyanata, ¿manachu? ¡Ima qonqanmanllapach'i dyusninchiq Diyanataqa! ¡Amar chayqa kanqachu! nishpa.

²⁸ Chayta uyashpaqam, ancha piñakushpa, paykunaga mana shaykuq kunyarqanllapa:

—¡Biba ifisyanukunapa dyusninchiq Diyanal nishpa.

²⁹ Chay llaqtapi tiyaqkunaqam ancha piñakushpa kunyarqanllapa. Chaymi Jisuspi ishkey kriyiqkunata piskashpa, aparqanllapa suq pamba istadyu layaman, yumbaypa ñawpambi dimandanallapa. Chaqa chay ishkey runaqam Pablupa pullan puriqllapa. Suqmi shutiq Gayu. Suqqam shutiq Aristarku. Paykunaqam Masiduñamanda karqan. ³⁰ Chaymi Pablu munarqan yaykuyta, chay piñakushqa runakunawan parlaq. Piru kriyiq masin-gunaqam mana dijarqanllapachu. ³¹ Chay prubinsya Asyapa wakin awturidarninguna Pablupa yanasunguna (yanasanguna) kashpa, abisuta kach'arqan, ama rinambaq chay kuntraqkunaman. ³² Achka runakunam mana yach'arqanllapachu: Imapaqmi tandakashqa kanchiq, nishpaqa. Piru paykunaqam ancha kunyarqanllapa. Wakinmi suq layata niq. Wakinqam suq layata niriq. ³³ Chaymi wakin isrraylinukunaga suq runa

Alijandru shutiqtā ñawpanllapaman kumsarqanllapa, isrraylinukunata sawachanambaq. Chaypaqmi chay Alijandruta wakinqa parlachirqan tukuy ima pasashqambaq. Chaymi chay Alijandruqa munashpa rimayta, makinwan siñiyarqan, yumbay payta uyanambaq.³⁴ Piru paykunagam Alijandruta riqshisha: Waqqam dyusninchiq Diyanapi mana kriyiq isrraylinu, nishpa, mana kasurqanllapachu. Ashwambam mana shaykuq kunyarqanllapa ishkey urastach'i:

—¡Biba ifيسانukunapa dyusninchiq Diyana! nishpa.

³⁵ Chaynam chay llaqtapa sikritaryun, uyarachishpa, nirqan:

—Ifيسانukuna, tukuy mundupim yach'anllapa: Ifيسانukunatam mingashqallapa, kwidananllapa chay pudirniyuq dyusnin Diyanapa adurana wasinda, syilumanda ishkimushqan Diyanapa chay rritratundapis, nishpa. ³⁶ Manam pipis chaytaqa atinchu ñigayta. ¿Imapaqnamiri piñakungillapa? Manaraq nimata allita yach'ashpaqa, amaraq kun-yayllapachu. ³⁷ Kay apamushqaykillapa runakunagam mana nima maluta rurashqachu. Manam ni dyusninchiq Diyanapa kuntranda rimashqallapachu. ³⁸ Chay Demetruqa paywan trabajaqkunapis dimandata munashpa rurayta, atinllapa riyta juyiskunaman, justisyata rurananllapa. ³⁹ Suq laya dimandata munashpa rurayta, suq lijitimu rriyuñunda rurashpa, shumaqta alliyayllapa. ⁴⁰ Chay altu karguyuq rrumanukunakish kuntranchiqta rimanmanllapa. Ninmanllapakish “Manam yach'anllapachu kamachikuyta. Yanqa mana uyakuqkunashinam ruranllapa”, nishpa. Kay tukuy imapaq noqanchiqkunata tapuwapt-inchiqqa, ¿imatam rinchiq niq? nishpa.

⁴¹ Chayshina nishpaqam, paykunataqa dispidirqanna, rinanllapa chay rriyuñunmanda.

20

Pablum rirqan Masiduñaman, Grisyanaman

¹ Chay alburutu ushyakaptinqam, Pabluqa Jisuspi kriyiq ifيسانukunata qayachimushpa kunarqan, Dyusta mana shaykuq kasunanllapa. Chaymandaqam “Rishaqnari”, nishpa, rirqanna prubinsya Masiduñaman. ² Waqpiismi kriyiq masingunata watukushpa, yach'achishpa, ancha animachirqan. Chaymandaqam rirqanna nasyun Grisyanaman. ³ Waqpim kimsa killata kidashpa, munarqanna riyta prubinsya Siryaman. Chaymi yaqqana yakupi puriq barkupi rishpa, yach'arqan: Isrraylinukunagash jurapawaykan wanchiwanambaqllapa, nishpa. Chaymi payqa allita yuyashpa, ch'akipna kutirirqan prubinsya Masiduñaman. ⁴ Yapachashpam pullan rirqanllapa kay kumpañirukuna: Supatir; payqam Biriya llaqtamanda karqan; Aristarku, Sigundu. Paykunagam Tisalunika llaqtamanda karqan. Suqnataqmi Gayu karqan. Payqam Dirbi llaqtamanda karqan. Suqqam Timutiyo. Suqkunagam Tikiku, Trufimuwan. Paykunagam prubinsya Asyamanda karqanllapa. ⁵ Paykunagam ñawpashpa, noqaykunata shuyawarqanllapa Truwas llaqtapi.

⁶ Chay mana libadurayuq kachangata mikunan fyistatam chay Filipus llaqtapi pasarqayllapa. Chaymandaqam noqaykunaga rirqayllapa yakupi puriq barkupi chay Truwas llaqtamanna. Sinku diysamanda chayman ch'ayashpam, tandanakurqayllapa chay ch'akip rirqunawan. Waqpigam syiti diyasta karqayllapa.

Pablum yach'achikurqan Truwas llaqtapi

⁷ Chaymi dumingutaqa tandakarqayllapa, tandata pitishpa, Santa Mikunata mikunayllapa. Tandakaptiyllapaqam, Pabluqa noqaykunata chaypi yach'achiwaykarqan. Kanan payqam qayandin yuyashpa riyta, mana shaykuq ch'awpi tutakaman yach'achikurqan. ⁸ Tandakashqallapa karqay suq wasipa mas altu pisumbi. Chaypiqam achka michakuna achikchakuq. ⁹ Suq chulu Iwtiku shutiqmi chaypiqa karqan. Payqam bintanapi tiyaykarqan. Ancha unayta Pablu yach'achikuptinmi, uyakuykaptin, chay chulutaqa puñuy binsirqan. Chaymi chay kimsa pisumanda bulakarqan ura pachakaman. Chaymi wafushqatana tandarqanllapa. ¹⁰ Piru Pabluqam ishkimushpa, kumurashpa, chay almata abrasarqan. Chaymandaqam nirqan:

—Amar manchayllapachu. Kawsaykanmi kay chuluqa, nishpa.

¹¹ Chayshina nishpaqam, Pabluqa kutirirqanna chay mas altu pisuman. Chaymandaqam tandata pitishpa, mikushpaqa, yach'achikurirqan achikyanangaman. Chaymandaqam rirqanna. ¹² Chay Iwtikutagam kawsaqtana wasinman aparqanllapa. Chaymi chay llakiqkunaga anchana kushikurqanllapa.

Truwasmendam rirqanllapa Militu llaqtaman

¹³ Pabluqam munarqan riyta ch'akip Asun llaqtaman. Chaymi niwarqanllapa:

—Qamkunaga yakupi puriq barkupi riyllapa. Noqagam ch'akip rini riq, nishpa.

Chaymi noqaykunaga puntata ch'ayashpa, Pablutaqa shuyarqayllapa waq Asun llaqtapina. ¹⁴ Chaymandaqam waqpi paywan tingunakushpaqa, barkupina rirqayllapa

Mitilini llaqtaman. ¹⁵ Waqmanda llugshishpaqam, qayandinga pasarqayllapa yakupa ch'awpimbi isla allpapa ñawpanda. Chay isla allpaqam shutiq Kiyu. Qayandin suq punchawraqmi ch'ayarqayllapa Samus llaqtaman. Waqmanda rishpaqam, Trojiliyu llaqtapi samarqayllapa.

Qayandin chay llaqtamanda llugshishpam, ch'ayarqayllapa Militu llaqtaman. ¹⁶ Pablupam ancha utqana munarqan ch'ayayta Jirusalinman, waqpi kanambaq Pintikustis fyistapaq. Chaymi payqa mana munapin Asyaman riyta, chay prubinsya Asyata pasarqayllapa. Mananam chay Asyapa Ifisu llaqtanmanqa ch'ayarqayllapachu.

Pablum Militu llaqtapi ifisyanu ansyanukunata yach'achirqan

¹⁷ Militu llaqtaman ch'ayashpaqam, Pabluga kach'akurqan Ifisu llaqtaman:

—Yach'achikuq ansyanukuna shamunqallapa kayman, nishpa.

¹⁸ Chaymi shamuptinllapa, paykunataqa nirqan:

—Qamkunaqam yach'angillapa imashina kashqayta chay punta bwilta Asyaman ch'ayashqay diyamandapacha. ¹⁹ Tukuy tyimpum qamkunawan kashpa, ancha umildi kashpa, waqashpa, Siñurninchiqta kasushqa kani. Ancham ñakashqapis kani, chay mana kriyiq isrraylinukuna munapinllapa imanachiwayta. ²⁰ Chayshina ñakashpapismi, mana uyarashpachu, ashwan tukuy imata qamkunata yach'achishushqa kani byin-nikipaq. Chayshinam ruraraq yumbaypa ñawpambi, qamkunapa wasikikunapi. ²¹ Chaqa isrraylinukunata, mana isrraylinu kaqkunatapismi nishqana kani, chay mana alli rurashqanda dijashpa, kriyinanllapa Taytanchiq Dyuspi, Siñurninchiq Jisukristupipis. ²² Kananqam Jirusalin llaqtamanna riykani, Dyuspa Santu Ispiritun apawaptin. Piru manam yach'anichu: ¿Imam rin pasawaq? nishpaqa. ²³ Kaytallam yach'ani: Yumbay chay llaqtakunaman riptiyimi, Dyuspa Santu Ispiritun niwashqa: Rinllapam karsilashuq, ñakashishuq, nishpa. ²⁴ Chaykunata yach'ashpapismi, mana llakinichu. Chaqa kay bidayqam mana nimachu noqapaqqa. Ashwanmi munani, kushikushpa, allita Siñurninchiq Jisuspaq yach'achikuyta wafñunaykaman. Paymi kamachiwashqa, paypaq kayshina yach'achikunay: Dyusmi ancha allin. Paymi kuyawaqninchiq munan washawayninchiqta, nishpa.

²⁵ Purishqam kani, qamkunata yach'achishushpa: Kayshinam Tayta Dyus shumaqta rin kamachiwaqninchiq, nishpa. Piru allitam yach'ani: Kananmandaqam manana ringillapachu rikawaq. ²⁶⁻²⁷ Qamkunatam yach'achishushqa kani Tayta Dyus tukuy ima munashqanda. Manam nimata pakashqachu kani. Chaymi qamkuna chingaptikiqa, noqaqa mana uchayuqchu rini kaq ni mayqannikipaq. ²⁸ Allitar kwidakayllapa. Jisuspi kriyiq masinchiqkunatapis allita kwidayllapa allin michidurkunashina. Chaqa paykunataqam Siñurninchiq Jisukristu randishqa, yawarninda ich'ashpa. Dyuspa Santu Ispiritunmi Dyuspa chay wambrangunata mingashushqa, ubispunguna kashpa, kwidanaykillapa. ²⁹ Chaqa noqaqam yach'ani: Riptiyqam, qamkunaman rinllapa shamuq llullakuq yach'achikuqkuna, nishpa. Paykunaqam chay sagra lubukunashina ancha rinllapa mu-naq dañachishuyta. ³⁰ Kanan qamkunamandam wakinnikiqa mana allin runakunapaq ringillapa tikrakaq. Wakinnikiqam ringillapa yach'achikuq mana baliq duktrinakunata, kriyiq masinchiqkuna kriyinanmbaq. ³¹ Uyakuyllapar, kaykish kimsa wata tukuyta punchawnindin tutaqnindin ancha kuyashushpa, waqashpa, qamkunata yach'achishushqa kani. ¡Amar qonqayllapachu chay yach'achishushqaytaqa!

³² Kananqa masitakuna, Tayta Dyusman mingakuykillapa, payna qamkunata kwidashunambaq. Paymi ancha kuyashushpa, shumaq kunayningunata rin yach'achishuqllapa, ancha pudirniyuq wambranguna kanaykillapa. Chayshina paypaqla kashpam, paymanta atingillapa ch'askiyta suq shumaq irinsyata. ³³ Manam noqaqa munashqachu kani suqkunapa qellayninda ni urunda ni mudananda. ³⁴ Qamkunaqam ancha allita yach'angillapa: Pablupam kikin makingunawan trabajashqa mantinyinakanmbaq, yumbay pullan puriqkunatapis mantinyinambaq, nishpa. ³⁵ Chayshina rurashpam, qamkunata yach'achishushqa kani, qamkunapis trabajashpa, yanapanaykillapa chay mana nimayuqkunata. Chayshina yanapashpam, kasuykangillapa Siñurninchiq Jisus kay nishqanda: “Noqanchiq ch'askinanchiqmandaqam mas alli, suqkunata qonanchiq. Chaqa chayshina qoshpaqam, masta rinchiqlapa kushikuq”, nishpa.

³⁶ Chaykunata nishpaqam, Pabluga qonqorikushpa, yumbaywan Dyusman mañakurqan.

³⁷ Chaymandaqam yumbay paykunaqa ancha waqashpa, Pablutaqa abrasashpa, muchashpa, dispidirqanllapa. ³⁸ Chaqa ancham llakirqanllapa Pablu kayshina nishqanrayku: “Mananam mastaga ringillapachu rikawaq”, nishpa. Chaymandaqam yapachashpa, rirqanllapa yakupi puriq barkukaman.

21

Pablum rirqan Jirusalinman

¹ Jisuspi kriyiq masinchikunata dijashpam, rirqayllapa yakupi puriq barkupi Kus llaqtaman. Chaymandaqam qayandinga rirqayllapa Rrudas llaqtaman. Waqmandaqam rirqayllapa Patara llaqtamanna. ² Patarapiqam tarirqayllapa suq barkuta prubinsya Finisyaman riykaqta. Chay barkupinam waqmandaq rirqayllapa. ³ Riqshinaqam rikarqayllapa yakupa ch'awpimbi isla allpa Chipri shutiqta, barkupa ichuq ladumbi kaqta. Chayta pasashpaqam rirqayllapa prubinsya Siryaman, ch'ayashiyllapa Tiru llaqtakaman. Chaga chay barkuqam Tiru llaqtapi trastingunata dijarqan. Chaymi noqaykunaga chay barkumandaga ishkishpa, yaykurqayllapa Tiru llaqtaman. ⁴ Chay Tiruman yaykushpaqam, tarirqayllapa Jisuspi kriyiq masinchikunata. Chaymi syiti diyasta paykunawan tiyarqayllapa. Paykunataqam Dyuspa Santu Ispiritun nishqa karqan: Pablutaqam rinlapa imanachiq, nishpa. Chaymi paykunaga Pabluta nirqanllapa:

—Amar riychu Jirusalin llaqtamanqa, nishpa.

⁵ Chayshina niptinllapapismi, chay syiti diyasmandaga, chay Tiru llaqtamanda llugshirqayllapa, Jirusalin llaqtamanna rinayllapa. Chaymi yumbay chay kriyiq masinchikunaga warmindin, wambrandin yapachawashpa apawarqanllapa mar yakupa manyangaman. Chayman ch'ayashpaqam, qonqorikushpa, Dyusman mafakurqayllapa. ⁶ Chaymandaqam abrasanakushpa, dispidinakushpa, barkuman yaykurqayllapa. Paykunagaqam wasinmanna kutirqanllapa.

⁷ Chayshina Tiru llaqtamanda llugshishpam, barkupina mar yakupa sawanda rirqayllapa Tulimayda llaqtaman. Chaypim kriyiq masinchikunata napaykushpa, paykunapa pullanna suq diyata kidarqayllapa. ⁸ Chaymandaqam qayandinga Pabluga noqaykunawan barkupi rirqayllapa Sesarya llaqtamanna. Waqman ch'ayashpaqam, rirqayllapa Dyuspaq yach'achikuq Filipipa wasinman. Payqam apustulkunapa chay syiti yanapakuninmanda suqnin karqan. Chaymi paywanna wasimbi kidarqayllapa. ⁹ Chay Filipiqam ch'usku chinayuc karqan. Paykunagaqam mana runayucchu karqanllapa. Chay chinakunagaqam Dyuspaq rimaqllapa, Dyuspa Santu Ispiritun yanapatin.

¹⁰ Waqpi paykunawan achka diyata tiyaykaptiyllapam, prubinsya Judiyamanda Dyuspaq suq rimaq ch'ayamurqan. Paymi Agabu shutiq. ¹¹ Paymi noqaykunaman shamushpa watukuwaq, Pabluga wach'ukunda surqoshpa, chaywan ch'akingunata, makingunata ch'agnakashpa, nirqan:

—Dyuspa Santu Ispiritunmi nin: “Jirusalimbiquash isrraylinukunaga kay wach'ukupa dwiñundaqa kayshina ch'agnashpa, furastiru runakunaman rinllapa intrigakuq”, nishpa.

¹² Chayshina niptinmi, noqaykunaga tukuy chay sesaryanu kriyiq masinchikunawan Pablutaqa ancha rrugarqayllapa, ama rinambaq Jirusalinmanqa.

¹³ Piru Pablugaqam niwarqanllapa:

—¿Imapaqmir ancha waqashpa llakichiwangillapa? Siñurninchiq Jisusta kasunayraykum noqaga listu kani ch'agnawashpa, wanchiwananllapa waq Jirusalimbiqua, nishpa.

¹⁴ Chayshina noqaykunata niwaptinmi, manana atishpa arkayta, dijarqayllapana rinambaq:

—Dyus munashqanshina kanqa, nishpa.

¹⁵ Chaymandaqam noqaykunaga kamakashpa, anaq Jirusalinmanna rirqayllapa.

¹⁶ Wakin sesaryanu kriyiq masikunam yapachawashpa, pullayllapa rinqanllapa. Rirqambismi suq chiprinu kriyiq masinchiq Minasun shutiq. Payqam unaymandapacha Jisuspi kriyishqa karqan. Kanan ch'ayashpa Jirusalin llaqtamanqam, paypa wasimbi kidarqayllapa.

Pablum rirqan watukuq Jakubuta

¹⁷ Jirusalinman ch'ayaptiyllapaqam, kriyiq masinchikunaga kushikushpa, shumaqta ch'ayachiwarqanllapa. ¹⁸ Chaymandaqam qayandinna Pabluga noqaykunata apawashpa, rirqan parlaq Jakubuwan. [Nuta: Chay Jakubullam Santyagupis shutiq.] Waqpim karqan yumbay yach'achikuq ansyanukuna. ¹⁹ Ch'ayashpaqam Pabluga paykunata napaykushpa, manyaqlla parlachirqan Dyus paywan rurashqambaq waq mana isrraylinu kaqkunawan kaykaptin. ²⁰ Chayta uyashpaqam, Tayta Dyusta ancha alabashpa, Pablutaqa nirqanllapa:

—Masita, rikashqaykishinam, achka mil isrraylinu masinchikunapis Siñurninchiq Jisuspi kriyishqallapa. Paypi kriyishpallapam, ancha kamachiwanchiq, kasunanchiq Muysispa liyningunata. ²¹ Piru paykunagaqam qambaq mana allip kaqkunata uyashqallapa: Pablush chay karupi tiyaq isrraylinukunata yach'achishqa, amana kasunanllapa Muysis kamachikushqanda. Yach'achikumbisshi amana wambrangunapa kwirpumbi siñalta ruranambaqllapa, amana chay suq kustumbrinchikunata siginanllapa, nishpa. ²² Chayshina uyashqallapa kaptinqa, imatam atinchiq rurayta, paykuna yach'ananllapa:

Mana chayshinachu kashqa, nishpaqa? Ch'ayamushqaykita yach'ashpaqach'i, chay kuntrashuqkuna kayman tandakamunman. ²³ Chayri kay kustumbrinchigta ruray. Kaypim noqaykunawan kan ch'usku runakuna. Paykunaqam tratukushqa Dyuswan, suq dibusyunda rurananllapa. ²⁴ Paykunata pullayki apay Dyuspa adurana wasinman. Chaypi paykunawan dibusyunda ruray. Mayllakuna kustumbriritapis ruray, limpyakanaykipaq. Pagarakuy kay ch'usku runakunapaq, atinanllapa sipralla umanda rutuyta, yumbay yach'ananllapa: Chay runakunam Taytanchiq Dyusta ufrisishqanda kumplishqana, nishpa. Chayshina ruraptiqigam, yumbayna qambaqqa yach'anqallapa: Yanqakunatam Pablupaqqa rimashqallapa. Rikay, payqa Muysispa liyningunata allita kasun, nishpa. ²⁵ Kaytapis yach'ay: Chay furastiru kriyiq masinchigkunatam noqaykunaqa mana kamachishqachu kani, chay kustumbrinchigkunata rurananllapaqa. Paykunamangam kaykunatalla iskibrishqallapa kani: "Ama mikuylapachu amitu layakunaman ufrisishqan aychataqa, ni yawarta, ni chay urkakashpa wafuq animalkunapa aychandaga", nishpa. Nishqallapapismi kani, warminwanlla ichu runanwanlla kananllapa, ama suqkunawanqa, nishpa.

Pablutam Dyuspa adurana wasimbi prisurqanllapa

²⁶ Chaymi Pablupa chay ch'usku runakunata apashpa, qayandinga pullanllapa mayllakuna kustumbrita rurarqanllapa. Chaymandaqam Pablupa Dyuspa adurana wasinman yaykushpa, chaypi kaqkunata nirqan:

—Tal diyam rinillapa mayllakuriq. Tal diyam rinillapa ufrindayllapata ruraq, nishpa.

²⁷ Chay syiti diyas ushyakaykaptinmi, Pablupa kutirqan Dyuspa adurana wasinman. Piru wakin isrraylinukuna prubinsya Asyamanda kaqkunam paytaqa Dyuspa adurana wasimbi rikarqanllapa. Chaymi chaypi kaqkunata tukuy imata nirqanllapa, Pablupa kuntran tikrakananllapa. ²⁸⁻²⁹ Chaqa chay rimaqkunaqam unayqa Pabluta rikashqallapa kargan, suq ifisyanu runa Trufimu shutiqwan puriykaqta. Chaymi yanqa yuyarqanllapa: Chay furastiru runataqam Pablupa Dyuspa santu adurana wasinman apamushpa, mapachashqa, nishpa. Chaymi Pabluta piskashpa, ancha qayach'akurqanllapa:

—¡Llaqta masi isrraylinukuna! ¡Yanapawayllapa kay runata piskananchiqllapa! ¡Payqam tukuy mayta purishpa, runakunata yach'achin, noqanchiqkunata kuntrawananchiq, Muysispa liyningunata kuntran, kay adurana wasinchigtapis kuntrananllapa! ¡Imanandaq kay runaqa Grisyamanda jwira runakunatapismi irpushqa kay santu adurana wasinchigman! ¡Santu lugartam mapachashqa! nishpa.

³⁰ Chayshina chay llaqtapi kunyaykaptinllapam, yumbay runakuna waqmanda kaymanda kallpashpa, tandakarqanllapa. Kanan Pablutaqam piskashpa, rrastrakushpa, Dyuspa adurana wasinmada surqoshpa, das pungukunata kirparqanllapa.

³¹ Chaymandaqam suq lastima maqashpa, wanchiykaptinllapana, suldadukunapa kamachikuqnin yach'arqan: Tukuy Jirusalimbish ancha sh'uqyaykanllapa, nishpa.

³² Chaymi payqa suldadungunata tandashpa, kallparqan Pabluta kashqanman. Chaymi chay maqakuqkunaga chay kamachikuqta, suldadungunatapismi rikashpa, ashla qasillarqanllapa. ³³ Chaymi ch'ayashpa, chay mas kamachikuq suldadu Pabluta prisushpa, kamachikurqan:

—Ishkay kadinawan payta piskayllapa, nishpa.

Chaymandaqam yumbayta tapurqan:

—¿Pitaq kay runaqa? ¿Imatam rurashqa? nishpa.

³⁴ Kanan chay runakunaqa qayach'akushpa sh'uqyarqanllapa. Piru wakinmi suq layata niq. Wakinnataqmi suq layata niriq. Chaymi chay kamachikuq suldaduqa mana atirqanchu yach'ayta: ¿Imam kashqa? nishpaqa. Chaymi suldadungunata kamachirqan, Pabluta apanambaq kwartilninman. ³⁵ Chay kwartilnimba gradangunaman ch'ayachishpaqam, utqaymaya Pabluta alayrilla alsashpa, irpurqanllapa uku kwartilman, ama chay kuntraqkuna qoch'ishpa wanchinanllapa. ³⁶ Chaqa paykunaqam ikinllapata rirqan qayach'akushpa:

—¡Wanchiyllapa chay Pabluta! ¡Wanchiyllapa chay Pabluta! nishpa.

Pablum rimarqan, washakanambaq

³⁷ Suldadukunaga kwartilninman irpuqna puriykaptinllapam, Pablupa chay kamachikuqninda grigu rimaypi tapurqan:

—¿Atinichu imatapismi rimayta? nishpa.

Chaymi chay kamachikuqqa nirqan:

—¿Qamqachu yach'angi grigupi rimayta? ³⁸ ¡A! Noqagam yuyarqay: Chay wapu ijiptinuch'i kang, nishpa. Chaqa payqam 4.000 matansiyirukunata chunchaman surqoshpa, munarqan binsiya gubyirnunchiqta. ¿Manachu chay wapu runa kang? nishpa.

³⁹ Chayshina tapuptinmi, Pablupa nirqan:

—Noqagam isrraylinu runa kani. Piru manam kay Isrrayilpichu nasishqa kani. Waq prubinsya Silisyapa chay ancha kamachikuq Tarsu llaqtambim nasishqa kani. Dijawayri yush'ayku willanay kay runakunata, nishpa.

⁴⁰ Chaymi chay kamachikuq “Mayá” niptinqa, Pabluqa chay pungupa gradangunapi shayashpa, makingunawan siñiyarqan, chay runakuna uyaranambaq. Uyaraptinllapaqam, ibriyu rimaypi nirqan:

22

¹ —Masitakuna, taytitukuna, uyawayllapa. Kaytam rini nishuqlapa yach'anaykillapa noqa kashqayta, nishpa.

² Pabluta uyashpa ibriyu rimaypi rimaptinqam, masta uyararqanllapa. Chaymi Pabluqa paykunataqa nirqan:

³ —Noqagam isrraylinu llaqta masikillapa kani. Prubinsya Silisyapa chay Tarsu llaqtambim nasishqa kani. Chaymandaqam kay Jirusalinman shamushpa, kaypi wiñashqa kani. Chay ancha yach'ayniyuq Gamayilwanmi istudyashqa kani. Payqam yach'achiwarqan, ancha allita kasunaypaq unay agwilunchiqkunapa liyningunata. Noqagam qamkunashina Tayta Dyustalla munashqa kani kasuyta. Chaymi tukuy shunqo Taytanchiq Dyuspi kriyishpa, ⁴ (mana kriyirqaychu: Jisusmi Dyus Akrashqan Washadur, nishpa.) Chaymi unayqa Jisuspi kriyiqkunata qesachashqa kani wanchinaykaman. Ulqokunata, warmikunata prisushpa, apamushqa kani karsilman. ⁵ Chay mas kamachikuq isrraylinu kuram tukuy chay kamachikuq ansyanukunawan tistiguykuna. Chaqa paykuna kikinmi urdingunata gowarqanllapa, apanaypaq Damasku llaqtaman, pwidiq isrraylinukunata rikachishpa, Jisuspi kriyiqkunata prisushpa, apamunaypaq kay Jirusalinman kastiganayllapa, nishpa.

Pablu rimarqan: “Kayshinam Jisuspi kriyishqa kani”, nishpa

⁶ Damaskuman riykaptiy, yaqqana ch'ayaptiy, laridusinach'i karqan. Chay ñanda riykaptiy, qonqaylla syilumanda suq ancha jwirti micha lliyashpa, tukuy rridurniyman achikchakurqan limpu pambawashtin. ⁷ Chaymi noqaga bulakarqay pambakaman. Chay urasmi uyarqay kayshina qayawaqta: “¡Sawlu! ¡Sawlu! ¿Imapaqmi qesachawaykangi?” niwqaqta. ⁸ Chaymandaqam tapurqay: “¿Taytitu, pimir kangí?” nishpa. Chaymi niwarqan: “Noqam Jisus Nasaritmanda kani. ¡Noqa kikiytam qesachawaykangi!” nishpa. ⁹ Chay pullay kaqkunagaq chay michata rikashpaq, ancha mancharqanllapa. Piru manam allitachu uyarqanllapa chay qayawaqtaq. ¹⁰ Noqagam chay qayawaqta kayshina tapurqay: “Taytitullay, ¿imatam munangi ruranaypaq?” nishpa. Chaymi chay Siñur Jisusqa niwarqan: “Atarishpa, riy Damasku llaqtaman. Waqpmi nishungallapa: ‘Kayshina ruray’”, nishpa. ¹¹ Rupaymanda chay mas jwirti lliypaq micha sarkuyachiwaptinmi, manana atirqaychu rikakuyta. Chaymi chay pullay riqkunaga, rambawashpana, apawarqanllapa Damaskuman.

¹² Waqpmi karqan suq runa Ananiyas shutiq. Paymi ancha allita kasuq Muysispa liyningunata. Chaymi chay damaskinu isrraylinukunaga paypaqqa ancha shumaqta parlaqlapa. ¹³ Chay Ananiyasqam shamurqan rikawaq. Ch'ayashpaqam niwarqan: “Masita Sawlu, mushuqmanda rikakuy”, nishpa. Chayshina diki niwaptinllam, dasna rikakurqay. Chaymi paytapis rikarqayna. ¹⁴ Kanan chay Ananiyasqam niwarqan: “Sawlu, punta agwilunchiqkunapa Dyusninmi qamtaqa unaymandapacha akrashushqa, pay munashqanda ruranaykipaq, ancha allin Washadurninchiqta rikashpa, pay rimashqanda kikin shiminmanda uyanaykipaq. ¹⁵ Qamqam paypaq ringi rimaq yumbay runakunapa ñawpambi kay mundupiq. Ringim parlaq chay rikashqaykita, uyashqaykita. ¹⁶ Chayshina munaptinqa ¿imaraykutaq unayaykangiga? Siñurninchiq Jisuspi tukuy shunqo yuyakuy, uchaykikunamanda pirdunashunambaq. Atarishpa, shutikuy”, niwarqanmi Ananiyasqa.

Pablu nirqan: “Dyusmi kach'awarqan furastirukunaman”, nishpa

¹⁷ Kay Jirusalinman kutimushpa, Dyuspa adurana wasinman rirqay, payman mañakuq. Chaypmi suq musgoypishina ¹⁸ rikarqay Siñur Jisuta. Payqam niwarqan: “Utqa lluchshiy kanalitan kay Jirusalinmanda. Chaqa noqapaq imata rimaptikiqam, mana rinllapachu kasushuq”, nishpa. ¹⁹ Chaymi noqagaq nirqay: “Taytitu, paykunagaq yach'anllapa saqra kashqayta. Chaqa yumbay sinaguga wasikunaman rishpa, qambi kriyiqkunata prisushpa, maqashpa, karsilashqa kani. ²⁰ Qambaq rimaq Istibanda wanchiptinllapam, noqa kikiy chaypi shayashpa, chapashpa, ‘Allitam ruraykanllapa’ nirqay. (Chaymi chay wanchikuqkunapa kapangunata noqa kwidarqay. Yumbay isrraylinukunam chaykunata yach'an. Chaymi qambaq yach'achikuptiy, rinllapa kriyiwag), nishpa. ²¹ Piru Siñur Jisusqam niwarqan: “Riylla Jirusalinmanda. Chaqa noqam karuman rini kach'ashuq chay mana isrraylinu kaqkunata noqapaq yach'achinayki”, nishpa.

Pablutam kwartilman irpurqanllapa

²² Chaykamanllam Pablutaqa allita uyarqanllapa. Piru payqam chay furastirukunapaq rimaptin, das sh'ugyarirqanllapa. (Chaq paykunagam ancha disprisyarqanllapa yum-ban furastirukunata.) Chaymi ancha jwirtita nirqanllapa:

—¡Chay Pabluqa wañunqa! ¡Manam allichu kawsanambaqqa! nishpa.

²³ Chayshinam, ay, mana shaykuq ancha sh'ugyarqanllapa. Kanan ancha piñakushpam, kapangunata surqorqanllapa. Allpatapismi altukunaman sitakurqanllapa pulbu al-sakashtin. ²⁴ Chayshina ruraptinllapam, chay mas kamachikuq suldaduqa nirqan:

—Pablutaqa uku kwartilman wichuyllapa. Alli alli asutiylapa diklaranambaq, nishpa.

Chaq chay kamachikuq suldaduqam munargan yach'ayta: ¿Imaraykush chay runaku-naqa ancha sh'ugyashpa, payta kuntranllapa? nishpa. ²⁵ Chaymi ch'aqnaptinllapa asutinanga, Pabluqa chay kamachikuq suldaduta nirqan:

—¿Ima kanchur dirichuyki suq rrumanu runata asutinaykillapa, manaraq ni sintin-syadu kaptin?

²⁶ Chayshina niptinmi, chay kamachikuq suldaduqa, mana asutishpachu, rirqan chay mas kamachikuqninda willaq:

—Mana imakish allitachu rurangiman. ¡Rrumanu kastanchiqshi chay runaqa! nishpa.

²⁷ Chaymi chay mas kamachikuqqa shamushpa, Pablutaqa kayshina tapurqan:

—¿Allipchur qamqa rrumanu kangi? nishpa.

Chaymi Pabluqa “Ari” nirqan.

²⁸ Chaymi chay kamachikuqqa nirqan:

—Noqagam ancha achka qellayta pagarakushqa kani, rrumanu kasta kanaypaq.

Chayshina niptinmi, Pabluqa nirqan:

—Piru noqagam rrumanukunapa ayllumbi nasishqayrayku, mas litijimu rrumanu kani.

²⁹ Chayshina niptinmi, chay asutinambaq kaqkunaqa Pablumandaqa ashurqanllapana. Asta chay mas kamachikuq suldaduqam yach'ashpa: “Kay runagam rrumanu kasta kashqa” nishpaqam, ancha mancharqan, prisushqanrayku.

Pablutam Mas Kamachikuq Juyiskunapi dimandarqanllapa

³⁰ Qayandinqam chay mas kamachikuq suldaduqa munargan yach'ayta: Mayá, imapaqshi chay isrraylinukunaga Pabluta kuntranllapa, nishpa. Chaymi Pablutaqa ch'aqnadu kashqanmanda paskachishpa, kwartilmanda surqorqan. Chaymandaqam tandachishpa chay kamachikuq isrraylinu kurakunata tukuy chay mas kamachikuq juyiskunata, paykunapa ñawpanman Pabluta rurargan.

23

¹ Pabluqam chay Mas Kamachikuq Tandacaq Juyiskunata chapashpa nirqan:

—Masitakuna, uyawayllapa. Tayta Dyusmi rikawaykan. Noqagam paypa ñawpambi kanangaman allin shunqoyuq kawsashqa kani.

² Chayshina niptinmi, mas kamachikuq isrraylinu kura Ananiasqa ñawpambi kaqku-nata kamachirqan, shimimbi Pabluta maqananllapa.

³ Chayshina nishqambaqmi, Pabluqa chay Ananiasqa nirqan:

—¡Dyusmi qamtaqa rin maqashuq, shimikiwanlla payta kasuptiki! Chaypim tiyaykangi suq juyishina, justisyata ruranayki. Liyninchiq nishqanshina ruray, allita yach'anayki, dilituyuqchu kani ichu mana, nishpa. ¿Imaraykum qamqa liyninchiqta mana kasushpa, munangi maqachiwaytaqa?

⁴ Uyashpa, chaypi kaqkunaqam Pabluta nirqan:

—¿Ima wapuyaykangichu Dyuspa mas kamachikuq kuranda? nishpa.

⁵ Pabluqam nirqan:

—Masitakuna, manamir yach'ashqachu kani: Payqam mas kamachikuq kura, nish-paqa. Chayta yach'ashpaqam, mana chayshinachu rimanayta. Chaq Dyuspa Santu Librumbiqam nin: “Amakish llaqtaykipa awturidarnimba kuntrandaqa rimangichu”, nishpa.

⁶ Pabluqam chay tandacaq kamachikuq juyiskunata chapashqanshina, kwintata qokar-qan: Wakín juyiskunaqam sadusiyu duktrinayuq kashqa, wakín juyiskunaqam farisiyu duktrinayuq kashqa. Chaymi jwirtita rimashpa, nirqan:

—Masitakuna, farisiyukunapa duktrinandam kriyini. Farisiyupa churinmi kani. Chaymi kriyini: Wañuqkunam mushuqmanda rin kawsamuq, nishpa. Chayraykum mu-nanllapa kastigawayta. Manam imapaqchu, nishpa.

⁷ Chayshina Pablu niptinmi, farisiyukunaga sadusiyukunawan anyanakurqan payku-napura. Chay pudirniyuq juyiskunaqam akrakarqanllapa, mana chay layalla duktrinayuq kashqanllaparayku. ⁸ Chaq sadusiyukunaqam ninllapa: Wañuqkunaqam mana rinchu

kawsamuq. Manam ni anjilkuna, ni almakuna kanchu, nishpa. Piru farisiyukunaqam ninllapa: Kanmi anjilkuna, kanmi almakuna. Wañuqkunapismi rin kawsamuq, nishpa.

⁹ Chaymi yumbay ancha kunyarqanllapa. Wakin farisiyukunaqam Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna karqan. Paykunaqam das atarishpa, nirqanllapa:

—Kay runaqam mana nima maluta rurashqachu. Kinsapch'i suq alma ichu suq anjil paytaqa parlachishqa. Chaymi mana balinchu payta kastigananchiqqa. Dyuspa kuntrangish tikrakanchiqman.

¹⁰ Chayshina Pablupaq niptinllapam, yumbay chay sadusiyyukunaqa farisiyyukunawan ancha kunyarqanllapa, suqta suqta ninakushpa. Pilyaq layana kaptinllapam, chay mas kamachikuq suldaduqa ancha mancharqan: Pablutakish chillpinmanllapa qoch'inakushpa, nishpa. Chaymi payqa kamachirqan suldadungunata, chay sh'uqyaqkunapa ch'awpinmanda Pabluta surgoshpa, apananllapa uku kwartilman. Chaymi chayshina ruraraqanllapa.

¹¹ Qayandin tutaqam Siñurninchiq Jisusqa Pabluman rikakushpa, nirqan:

—Pablitu, ama manchashpachu, animakay. Chaqa kay Jirusalimbi noqapaq rimashgaykishina, waq Ruma llaqtapipis noqapaqqa ringi rimaq, nishpa.

Pabluta wanchinambaqmi parlarqanllapa

¹²⁻¹³ Qayandingam mas di 40 isrraylinukuna tandanakushpa, Pabluta wanchinambaq parlarqanllapa kayshina jurashpa:

—Ama nimatapis mikushunchu ni upyashunchu, Pabluta wanchinanchiqkaman. Mana wanchiptinchiqqam, Tayta Dyus kastigawashun, nishpa.

¹⁴ Paykunaqam kamachikuq isrraylinu kurakunaman, kamachikuq ansyanukunaman rishpa, nirqanllapa:

—Noqaykunaqam jurashqa kani Pabluta wanchinayllapa, manaraq nimata mikushpa. Mana noqaykuna wanchiptiyqach'i, Taytanchiq Dyus yumbayniyta kastigawanqa. ¹⁵ Chayri qamkunaqa tukuy chay Mas Kamachikuq Tandacaq Juyiskunawan mañayllapa chay mas kamachikuq suldaduta, qaya apamunambaq Pabluta kay ñawpaykillapaman: “Paypaqmi munanillapa mas allita yach'ayta”, nishpa. Noqaykunaqam ñambi pakakushpa, rinillapa shuyaq wanchinayllapa, manaraq kayman ch'ayamuptin, nishpa.

¹⁶ Piru Pablupa panimba wambranmi chay jurapashqanda yach'arqan. Chaymi chay subrinunqa das rirqan kwartilman tiyunda abisaq. ¹⁷ Chayraykum Pablupa suq kamachikuq suldaduta qayashpa, nirqan:

—Apay kay chulituta kamachikuqnikiman. Munanshi payta parlachiyta, nishpa.

¹⁸ Chaymi chay uraslla chay suldaduqa chulituta apashpa, chay mas kamachikuq suldadutaqa nirqan:

—Jifisitu, chay prisu Pablum qayawashpa, rrugawarqan, kay chulituta apamunaypaq qaman. Amakish qamqa paykunataqa parlachishuyta, nishpa.

¹⁹ Chay kamachikuqqa ama pipis uyanambaq, chay chulituta makinmanda rambashpa, apashpa suq ladituman, tapurqan:

—¿Imatamir munangi willawayta? nishpa.

²⁰ Chaymi chulitupaq nirqan:

—Achka isrraylinukunash kunanakushqa, qamta ingañashushpa, nishunanllapa: “Noqaykunapa mas kamachikuq juyisniyykunash munanllapa Pabluta tapuyta, allita yach'ananllapa diklarashqanda”, nishpa. Chaypaq tumbanllash rinllapa mañashuq, qaya apanaykipaq tiyuyta chay Mas Kamachikuq Juyiskunaman. ²¹ Amakish qamqa paykunataqa kriyingichu. Chaqa mas di 40 runakunash ñambi pakakushpa shuyaykanllapa, tiyuy Pabluta wanchinanllapa. Paykunash jurashqallapa, manaraq nimata mikushpachu ni upyashpachu, tiyuyta wanchinanllapa. Isi mana wanchishpaqash, Dyusmanda kastiguta rinllapa ch'askiq, nishpam, jurashqallapa. Chaymi shuyakuykanllapa: Imatash ringi nig, nishpa.

²² Chayshina niptinmi, chay kamachikuqqa chulitutaqa kach'arqanna kunashpa:

—Mayá, riynari. Amakish pitapis chay niwashgaykitaqa ningichu, nishpa.

Mas kamachikuq suldadum Pabluta kach'arqan prifiktu Filisman

²³ Chay chulitu riptinqam, chay kamachikuqqa ishkey yanapakuq suldadunda qayashpa, nirqan:

—Sigurayllapa 200 ch'akip puriq suldadukunata, 70 suldadu bistyayuqkunata, 200 gar-ruchiru suldadukunata, rinaykillapa kay tuta las nwibi Sesarya llaqtaman. ²⁴ Pablupaqpis bistyakunata sigurayllapa, muntakushpa rinambaq, allita ch'ayanambaq waq prifiktu Filisman, nishpa.

²⁵ Chay kamachikuqqa paykunawan kach'arqan suq kartata, kayshina nishpa:

²⁶ “Kuyashqay kamachikuq prifiktu Filis, noqa Klawdyu Lisyasmi qamta napaykuyki.
²⁷ Yach'anaykipaqmi kaykunata iskiybriyki: Kay runatam isrraylinukuna prisurqanllapa. Wanchinanllapa kaptinmi, noqaqa yach'ashpa: Rrumanush payqa niptinllapa, suldaduykunawan rishpa, washashqa kani. ²⁸ Yach'anayrayku imapaqshi kuntranllapa, nishpa, aparqani Mas Kamachikuq Tandakaq Isrraylinu Juyiskunaman. ²⁹ Chaypin yach'arqay: Paykunapa duktrinanmi mana igwalchu, nishpa. Chaysitupaqmi kuntranllapa. Piru chaysitupaqlam mana dirichuyugchu wanchinanllapa ni karsilananllapa. ³⁰ Noqaqam yach'arqayna: Chay isrraylinukunaqam rinllapa shuyaq ñambi, Pabluta wanchinanllapa, nishpa. Chaymi paytaqa qaman kach'amuni. Payta kuntraqkunatapismi nishqa kani, qaman shamandash, nishpa. Chaymi Pablu willaptinga, yach'arqanna prubinsya Silisyamanda kashqanda. ³⁵ Chaymi Pablutaqa nirqan:

³¹ Chay kartata suldadungunata qoshpam, nirqan rinanllapa. Chaymi nishqanda kashpam, Pabluta apashpa, tutap rirqanllapa Antipatris laqtakaman. ³² Qayandinqam chay ch'akip riq suldadukunaqa Antipatrismanda kutimurqan kwartilninman. Chay bistyayug suldadukunallam Pabluwanqa mas waqman rirqanllapa. ³³ Chaymi Sesarya laqtaman ch'ayashpaqa, chay kartata qorqanllapa prifiktu Filista. Pablutapismi intrigakurqanllapa. ³⁴ Chaymandaqam chay kartata liyishpaqa, chay prifiktuqa Pabluta tapurqan, yach'anambaq: Maymandash, nishpa. Chaymi Pablu willaptinga, yach'arqanna prubinsya Silisyamanda kashqanda. ³⁵ Chaymi Pablutaqa nirqan:

—Kuntrashuqkuna shamuptinnam, uyashaq niwashqaykita, nishpa.

Chaymandaqam chay suldadukunata kamachirqan, Pabluta kwidanallapa gubyirnu Irudis atun wasi rurashqambi.

24

Pablutam kuntrarqanllapa prifiktu Filispa ñawpambi

¹ Sinku diyas pasaptinnam, chay mas kamachikuq isrraylinu kura Ananiasqa Jirusalinmanda ch'ayargan chay Sesarya laqtaman. Wakin kamachikuq anyanukuna suq abugadupismi paywan shamurqanllapa. Chay abugaduqam Tirtulu shuti. Paykunaraqam chay prifiktu Filisman ch'ayargan, Pabluta kuntran dimandata rurananllapa. ² Pabluta apamuptinllapaqam, chay abugadu Tirtuluqa payta kuntrashpa, chay prifiktu Filista kayshina willarqan:

—Qam ancha allin Taytitu Prifiktu Filis, dyusilupagi. Chaqa qam ancha yach'ayniyuq kashpam, yumbay laqtayllapapi allita kamachikuptiki, ancha shumaqta kawsanillapa, mana nimatapis pilyashpachu. ³ Chayshina ancha allita kamachikuptikim, tukuy maypi kushikushpa, qamta ancha agradisikillapa. ⁴ Piru ama masta unayachishunay, ancha rrugayki suq faburta noqaykunata rurawanayki. Uyawayri das suq palabritata willashunay kay Pablupaq.

⁵ 'Riqsinillapam: Kay runaqam suq plaga, nishpa. Chaqa kay mundupi tukuy mayman rishpa, suq laya duktrinata yach'achikuptinmi, isrraylinukunaqa piñachinakushpa, paykunapura akarakashpa, gubyirnunichiq Sesarta kuntranllapa. Payqam nasarinu duktrinayugkunapa suq kamachikuqni. ⁶ ¡Ima! Dyuspa santu adurana wasindam disprisashpa, munashqa mapachayta. Chaymi noqaykunaga prisushpa, munashqallapa kani liy kamachishqanshina justisyata rurayta. ⁷ Piru chay kamachikuq suldadu Lisyasmi mitikushpa, wapuyashpa, suldadungunawan qoch'iwashqallapa. ⁸ Chaymandaqam niwashqallapa, qaman shamunaypaq. Chaymi kananga qam kikiki atingi kay nishushqaypaq tapuyta kay Pabluta, allita yach'anayki yumbay rurashqambaq, nishpa.

⁹ Chayshina chay abugadu niptinmi, chay kamachikuq isrraylinukunapis Pablupaqqa nirqan:

—Ari, chayshinam kashqa, nishpa.

¹⁰ Chaymandaqam chay prifiktuqa makinwan Pabluta siñiyarqan rimanambaq. Chaymi Pablupaq nirqan:

—Siñur Prifiktu, noqaqam yach'ani: Unaymandapacham kay nasyunniypa juyisnin qam kashqa kang. Chaymi mana manchashpachu, rimani kay ñawpaykipi. ¹¹ Qam kikikim suqkunata tapushpa, atingi yach'ayta. Chayraqmi dusi diyas kanawan chay Jirusalinman ch'ayargay. Dyusta aduranaypaq. ¹² Manam pipis tariwashqachu, suqkunawan anyanakuykaptiy. Manam ni Dyuspa adurana wasimbi ni sinaguga wasikunapi, ni Jirusalimbi pitapis anyashqachu kani. ¹³ Chaymi kay runakunaqa tukuy laya llulangunawan kuntrayta rimashpapis, mana atinllapachu ishkichiwayta. ¹⁴ Piru allita yach'anaykipaqmi, klaruta niyki, unay agwiluykunapa Dyusnindam kasuni. Lukismi mushuq duktrinata sigini. Chay duktrinaypaqmi yuyanllapa: Manash balinchu, nishpa. Piru kriyininim yumbay liyinllapapi. Kriyininim Dyuspaq rimaqkuna iskiybrishqambi.

¹⁵ Paykunashinallam noqapis Dyuspi allita yuyakuni: Wañuqkunatam rin kawsachiq, chay alli ruraqkunata tukuy chay uchayuqkunatapis, nishpa. ¹⁶ Chayraykum noqaqa sujitatani, allita rurashpa, allin shunqoyuq kanaypaq Dyuspa ñawpambi, runakunapa ñawpambipis.

¹⁷ Suq nasyungunaman rishpam, achka watakunamanda kutimushqa kani nasyunniymanqa, limush'nata, ufrindakunata kay Jirusalinman apamushpa. ¹⁸ Chaymi Dyuspa adurana wasimbi mayllakuna kustumbrita rurashpa, chay ufrindakunata ruraykaptiy, wakin isrraylinu prubinsya Asyamanda kaqkuna tariwarqan. Piru manam achka runakuna pullayqa karqanchu. Manam ni pitapis anyarqaychu. ¹⁹ Mana allikunata rurashqa kaptiyqa, chay Asyamanda kaqkuna munashpa kuntrawaytaqa, shamunqallapa kay ñawpaykipi shimbiwaq. ²⁰ Piru kaypi kaqkunaqam Dyuspa adurana wasimbiqua mana karqanllapachu. Paykunaqam rikawashqallapa chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapa ñawpambi kaykaptiy. Chaypi faltashqa kaptiyqar, kariyawangallapa. ²¹ Chay mas kamachikuq juyiskunapa ñawpambim jwirtita rimashpa, nirqay: “Kananqam kayshina dimandadu kani, kriyishqarayku: Wañuqkunam mushuqmanda rin kawsamuq”, nishpa. Kinsapch'i paykunataqa chayshina nishpa faltashqa kani, nishpa.

²² Chay prifiktu Filisqam allita yach'arqan Jisuspi kriyiqkunapaq. Chaymi chay dimandataqa suq diyapaqna dijarqan. Paykunataqam nirqan:

—Suldadukunapa kamachikuqnin Lisyas shamuptinmi, paytaqa tapushaq, mas allita yach'anay kay dimandapaq, nishpa.

²³ Chaymandaqam chay prifiktu Filisqa kapitanda kamachirqan:

—Pabluta allita kwiday. Piru dijay, yanasunguna (yanasanguna) shamushpa watukunan, payta imapipis yanapananllapa, nishpa.

²⁴ Chaymandaqam wakin diyakunamanda Filisqa shamurqan warmin Drusilawan. Chay warmingam Isrrayilmanda karqan. Pablutaqam qayachirqan, Jisukristupa duktrinapaq parlachinan. ²⁵ Chaymi Pabluga kayshina parlachirqan: “Jisuspi kriyishpar, kwirpunchiqtaqa allita sujitashun. Justisyatapis ancha allita rurashun. Chaqa kayshinam jwisyu diya rin kaq”, niptinmi, Filisqa ancha mancharqan. Chaymi Pablutaqa nirqan:

—Rinya kananqa. Suq diyanam lugarniyuq kashpa, qayachishqayki uyashunaqpaq, nishpa.

²⁶ Chaqa chay Filisqam munarqan Pablu pagaranambaq qellayta, karsilmamanda surqonambaq. Chaymi kutin kutin Pablutaqa qayachiq parlanambaq.

²⁷ Chayshinaqam ishkay watana karqan. Chaymandaqam Filisqa dijarqanna prifiktu kargundaqa. Pursyu Fistunam chay prifiktu kargunmanqa yaykurqan. Piru Filisqam isrraylinukunawan allita munashpa kidayta, mana kach'arqanchu Pablutaqa. Prisulla dijashpam, kargunmandaqa llugshirqan.

25

Pablutam dimandarqanllapa mushuq prifiktupipis

¹ Fistu ch'ayarqan chay Sesarya llaqtaman, prifiktu karguta ch'askinambaq. Kimsa diyamandaqam anaq Jirusalinmanna rirqan. ² Wagpiqam chay kamachikuq isrraylinu kurakuna mas kamachikuq ansyanukunawan das rirqanllapa, Fistupina Pabluta dimandaq. ³ Paykunaqam ch'ayashpa kayshina rrugarqanllapa:

—Suq faburta rurawayllapa. Apachimuyri Pabluta waq Sesaryamanda kay Jirusalinman, nishpa.

Piru paykunaqam yuyarqanllapa Pablutaqa ñambi wanchiyta. ⁴ Piru Fistuqam paykunata nirqan:

—Pablugaq Sesarya llaqtapi prisu. Noqa kikiymi yuyani waqman riyta kay diyakunalla. ⁵ Qamkunamandam suqnirikuna atingillapa pullay riyta waqman. Chayshina rishpaqam, atingillapa chay runataqa shimbiyta, ima maluta rurashqa kaptinqa, nishpa.

⁶⁻⁷ Chaymandaqam chay Fistuqa uchu diyas ichu dyis diyastalla Jirusalimbiqua karqan. Chaymandaqam chay isrraylinukunawan kutirqan Sesaryamanna. Qayandin diyaqam dispachumbina kaykashpa, apachimurqan Pabluta, chay Fistupi diklananambaq. Chaymi chay isrraylinukunaqa Pablupa ladunman qemikashpa, yanqakunata llullakushpa, shimbirqanllapa:

—Chayta manchu rurashqa kangi, nishpa.

Piru maychika ima layata kuntrashpapis, mana nimapi atirqanllapachu ishkichiyta. ⁸ Chaymi Pabluga washakanambaq nirqan:

—Manam noqaqa isrraylinukunapa liynindaqa kuntrashqachu kani. Manakish ni Dyuspa adurana wasinda burlashqachu kani. Manam ni gubyirnu Sesarta kuntrashqachu kani, nishpa.

⁹ Piru chay Fistuqam munashpa allita kidayta isrraylinukunawan, Pablutaqa tapurqan: —¿Munangichu riyta Jirusalinman, waqpina kay justisyata ruranaypaq? nishpa.

¹⁰ Chaymi Pabluga prifiktu Fistutaqa nirqan:

—Manám. Kay dispachum gubyirnu Sesar Agustupa. Chaymi kaypilla atingi dimandaytaqa ushayta. Qamqam allita yach'angi: Manam nimapi isrraylinukunataqa faltashqachu kani. ¹¹ Piru imapi faltashqa kaptiyqa, wanchiwanqallapa. Piru mana nima uchayuq kaptiyqam, mana pipis dirichuyuqchu, llaqta masiykunaman intrigakuwananqa. Noqa rumanu kashpam, dirichuyuq kani mañanaypaq mas kamachikuq gubyirnunchiq Sesarta, dimandayta ushyanambaq. Chaymi kananga chayshina mañani, nishpa.

¹² Chay Fistuqam yanapakuqningunawan Pabluga dimandambaq parlarqan. Chaymandaqam Pablutaqa nirqan:

—Qam nishqa kangi: Rrumapa gubyirnun Sesarmi kay dimandayta ushyanqa, nishpa. Chaymi paymanna ringi riq, nishpa.

Pablum gubyirnu Agripapa ñawpambi karqan

¹³ Suq diyam gubyirnu Agripa rirqan Sesarya llaqtaman panin Birinisiwan, chay mushuq prifiktu Fistuta napaykuq. ¹⁴ Waqpilla paykuna kaptinmi, chay prifiktu Fistuga chay Agripata Pablupaq nirqan:

—Chay prifiktu Filismi kaypi suq prisuta dijashqa. ¹⁵ Jirusalimbi kaykaptiyimi, kamachikuq isrraylinu kurakuna kamachikuq anshyanukunawan suq dimandata noqapi rurarqanllapa, sintinsyanaypaq chay prisuta. ¹⁶ Chaymi noqaqa paykunataqa nirqay: “Noqaykuna rumanu awturidarkunam mana kustumbriyuqchu kanillapa ni pitapis sintinsyanayllapa wañunanga, manaraq shimbinaquptinga”, nishpa. ¹⁷ Chaymi paykuna noqawan kayman shamuptiyllapa, mana unayashpachu, qayandin diyalla, dispachuypi tiyashpa, Pabluta apachimurqay, shimbinaqallapa. ¹⁸ Chaqa noqaqam yuyarqay: Imakunatach'i Pablupaq ningallapa, nishpa. Piru chay shimbiqukuna kariyaptimbismi, mana nima dilituta paypiqa tarirgaychu. Manam yuyashqayshinachu kashqa. ¹⁹ Chaqa Pabluga duktrinambaqlam kayshina rimarqanllapa: Pablush yach'achikun suq runa Jisus shu-tiqpaq. Chay Jisusqash wañushqana. Piru Pablugaq chay Jisuspaqqa nin: “Wanchip-timbisshi kawsamushqana”, nishpa. ²⁰ Chayshina niptinllapam, noqaqa mana imata atirgaychu rurayta. Chaymi Pabluta tapurqay, “Mayá, ¿munangichu Jirusalinman riyta, waqpi kay dimandata rurananchiqllapa?” ²¹ Chayshina niptiyimi, Pabluga niwarqan: “Mas kamachikuq gubyirnunchiq Sesar Agustunam kay dimandayta ushyanqa”, nishpa. Chayraykum noqaqa kamachikushqa kani prisulla gwardananllapa, chay gubyirnunchiq-man kach'anaykaman, nishpa.

²² Chayshina chay Fistu niptinmi, chay Agripaga nirqan:

—Noqapismi chay runataqa munani uyayta, nishpa.

Chaymi Fistuqa Agripata nirqan:

—Qayam ringi uyaq, nishpa.

²³ Chay qayandingam chay gubyirnu Agripapa mas kamachikuq suldadunguna, chay llaqtapi suq kamachikuq runakunawan, Agripapa chay panin Birinisiwan ch'ayashpa, Agripata bibachishpa, yaykurqanllapa Fistupa dispachunman, Pabluta uyanambaqllapa. ²⁴ Kanan chay Fistuqam Pabluta apachimushpa, nirqan:

—Gubyirnu Agripa, yumbay qamkuna kamachikuq runakuna, uyawayllapa. Kaypim kay runaqa. Jirusalimbi, kay Sesarya llaqtapipis achka isrraylinukuna paypa kuntranda rimashqallapa. Mana shaykuqmi niwanllapa: “Kay Pablu wañunqa”, nishpa. ²⁵ Piru noqaqa yuyayniymandaqam mana nima dilituta rurashqachu wañunambaqqa. Piru pay kikinllam nishqa: “Mas kamachikuq gubyirnunchiq Sesar Agustunam dimandaytaqa ushyanqa”, nishpa. Chaymi yuyashqana kani Sesar Agustuman kach'anaypaq. ²⁶ Lukismi chay gubyirnunchiq Sesar Agustuman ufisyuta kach'anaypaq, mana yach'anichu kay Pablupaq isikibriya: “Payqam kay laya dilituyuq kashqa” nishpa. Chaymi gubyirnu Agripa, qamba ñawpaykiman, kay suqkunapa ñawpanman paytaqa apamushqa kani. Piru masmi qaman apamushqa kani. Chayri tapuy, imata niptin, chaytana isikibrishpa, ufisyuta kach'anaypaq. ²⁷ Aykabraq alli kanqa kay Pabluta gubyirnunchiqman kach'anaypaq, mana nimata isikibrishpa paypaqqa: “Kay laya uchayummi payqa”, nishpa.

26

Pablum gubyirnu Agripapa ñawpambi rimarqan, karsilmanda washakanambaq

¹ Chaymi gubyirnu Agripaga Pabluta nirqan:

—Atingim rimayta washakanaykipaq, nishpa.

Chaymi Pabluga makinda alsashpa, nirqan:

² —Gubyirnu Agripa, qamba ñawpaykipi kashpam, ancha kushikuni rimanaypaq, yach'anayki isrraylinu llaqta masinchiqkuna noqapaq yumbay nishqanda. ³ Kanan mastam kushikuni ancha allita riqsishqaykirayku noqanchiq isrraylinukunapa kustum-brinchiqkunata, tukuy ima layata anyanakuptiypis. Chaymi mañayki, ama piñakushpa, allita uyawanayki kay nishushqayta.

Kayshinam Pablupa bidan karqan

⁴ 'Yumbay isrraylinu llaqta masinchiqkunam yach'anllapa llaqtaypi, Jirusalimbipis imashina paykunawan wambraymandapacha tiyashqayta. ⁵ Paykunapismi munash-paqa, atinllapa willashuyta noqa kashqaypaq. Chaqa noqaqam wambraymandapacha farisiyu duktrinayuc kashqa kani. Farisiyukunam ancha munanillapa duktrinayllapata manyaqlla kasuyta maski yumbay isrraylinukunamanda. ⁶ Chayshina kaptiypismi, rikay, apamuwashqallapa dimandawaq, ancha kriyiptiy: Tayta Dyusmi wañuqkunata rin kawsachimuc, nishpa. Chaqa wañuqkunata kawsachinanmi payqa ufrisishqa karqan unay agwilunchiqkunata. ⁷ Isrraylinukunapa chay dusi atun ayllunchiqkunam ancha munanllapa ch'askiyta Tayta Dyus ufrisikushqanda. Chaymi paykunapa Tayta Dyusta aduranllapa punchawnindin tutapnindin. Uyaway, Gubyirnu Agripa. Noqapismi paykunashina Tayta Dyus ufrisikushqambi ancha yuyakuni. Chayraykum kay isrraylinukunapa kuntrawanllapa. ⁸ Isrraylinukuna, çimaraykutaq mana kriyingillapachu: Tayta Dyusmi rin kawsachimuc wañuqkunata, nishpaqa?

Pablum Jisuspi kriyiqkunata qesachashqa karqan

⁹ 'Noqa kikiymi unayqa yuyarqay: Taytanchiq Dyusmi munan qesachanaypaq Jisus Nasarinupi kriyiqkunata, nishpa. ¹⁰ Chaymi noqaqa Jirusalimbi kamachikuq isrraylinu kurakunamanda urdingunata surqoshpa, rirqani prisuc Jisuspi achka kriyiqkunata, karsilanaypaq. Kanan paykunata wanchiptinllapam: "Ancha allitam ruraykangillapa", nirqani. ¹¹ Waqta kaytam purirqay Jisuspi kriyiqkunata ancha qesachashpa, Jisusta ñiganambaqllapa. Chayshinam rurarqani isrraylinukunapa yumbay sinaguga wasiyllapapi. Kanan ancha piñakushpam, paykunata ch'iqnirqay. Chaymi karu llaqtakunaman rirqani, paykunata qesachaqa.

Pablum parlarqan imashina Jisuspi kriyishqanda

¹² 'Kamachikuq isrraylinu kurakuna kamachiwaptinmi, Jisuspi kriyiqkunata qesachayta yuyashpa, riykarqay Damasku llaqtaman. ¹³ Uyawayri Gubyirnu Agripa, ñanda noqa riykaptiy, larrdusi urastach'i suq ancha jwirti micha syilumanda achikchawarqan. Chay michaqam rupaymandaq mas jwirtita llipyarqan. Chaymi noqataqa, yumbay pullay riqkunatapis limpu achikchawarqanllapa. ¹⁴ Chayraykum yumbayniy bulakar-qayllapa pambaman. Chay urasmi uyaraqay suq qayawaqta ibiriyu rimaypi: "Sawlu, Sawlu, çimapaqmi qesachawangi? Manchu buyisqa yapukushpa, ikiman garruchata matqashpa, paylla chuqrikan. Chayshinallam gambis ruraykangi", nishpa. ¹⁵ Chayshina qayawaptinmi, noqaqa tapurqay: "çPimir kangi, Taytitu?" nishpa. Chaymi payqa niwarqan: "Noqam Jisus kani. Noqa kikiytam qesachawaykangi. ¹⁶ Mayá, atarishpa shayay. Qamanmi rikakushqa kani sirbiwanayki, yumbay kay rikashqaykipaq tistiguy kanayki. Chaymandaqam masta rini rikachishuc, chaypaqpis rimanaykipaq. ¹⁷ Washashuqmi rini isrraylinukunamanda tukuy furastiru kaqkunamandapis. Kanangam kach'ayki, paykunaman rishpa, ¹⁸ yach'achiptiki, intyindinanllapa, amana masta tutayaq ñambishina purinanllapa. Ashwanmi munani, allita rurashpa, achik ñambishinana purinanllapa. Chayshina kawsashpaqam, manana rinllapachu puriq dyablu munashqanda rurashpaqa. Chaymi Tayta Dyusta uyashpa, pay kamachikushqanda kasushpana, rinllapa kawsaq. Chayshina noqapi kriyiptinllapam, uchangunata pirdunashaq, akrashqaykuna kashpa, suq irinsyata ch'askinanllapa", nishpa.

Pablum kasurqan musqoynimbishina uyashqanda

¹⁹ 'Uyayri, Gubyirnu Agripa. Chay syilumanda qayawaqta kasushpam, mana firusyashqachu kani. ²⁰ Chaymi puntata Damaskupi tiyaqkunata yach'achirqay Jisus niwashqanda. Chaymandaqam das rishpa, yach'achirqay Jirusalimbi tiyaqkunata tukuy chay prubinsya Judiyapi tiyaqkunatapisi. Chay mana isrraylinu kaqkunatapismi yach'achishqa kani, mana allikunata rurashqanrayku syintishpa, chay uchakunata dijashpana, Dyuspi tukuy shungo yuyakunanllapa. Paykunataqam animachishqa kani, shumaqtana kawsananllapa, paykunata rikaqkuna ninanllapa: Dyuspi allipta kriyinllapa, nishpa. ²¹ Kayshina yach'achikuptiymi, Dyuspa adurana wasimbiqu llaqta masinchiq isrraylinukunapa prisuwashpa, munashqallapa wanchiwayta. ²² Piru Taytanchiq Dyus yanapawaptinmi, kanangaman paypi allita kriyishpa kawsaykani, paypaq yach'achishpa byijukunata wambrakunata. Manam nunka suq layataqa

yach'achikushqachu kani. Ashwanmi Dyuspaq rimaqkuna nishqanda, Muysis nishqandalla yach'achikushqa kani. ²³ Chaqa paykunaqam nirqan: "Dyus Akrashqan Washadurqash padishpa rin wañuq. Wañushpaqash payqa yumbay wañuqkunamanda puntata rin kawsamuq, yach'achinambaq isrraylinukunata, tukuy furastirukunatapis", nishpa.

Pablum munarqan gubyirnu Agripata Jisuspi kriyichiya

²⁴ Chayshina Pablu rimaptinmi, prifiktu Fistuqa jwirtita rimashpa nirqan:

—¡A, lukuch'i kangi, Pablu! ¡Ancha liyishpach'i, lukuyashqa kangi! nishpa.

²⁵ Chaymi Pabluga nirqan:

—Uyaway ancha kamachikuq Taytitu Fistu. Manam lukuchu kani. Ashwanmi tukuy jwisuyuyan allip kaqtalla rimaykani. ²⁶ Kayqa kaypi Gubyirnu Agripa; payqam ancha allita yach'an kay nishqaypaqqa. Chaymi mana pitapis manchashpachu, klaruta paypa ñawpambiqa rimani. Chaqa manam suq kuchupi ima pakadushinachu kashqa. ²⁷ Qamqam Gubyirnu Agripa kriyingi Dyuspaq rimaqkuna nishqanda, ¿manachu? Noqam yach'ani kriyingim, nishpa.

²⁸ Chaymi Gubyirnu Agripaga Pablutaqa nirqan:

—Kanan qamqam das munangi Jisuspi kriyichiwayta, nishpa.

²⁹ Chaymi Pabluga nirqan:

—Noqagam Dyusman mañakuni, daslla ichu qashuqa qam yumbay kay uyawaqkunawan noqashina Jisuspi kriyinaykillapa; piru amar kay kadinakunawan watashqa kanaykillapa.

³⁰ Chayshina Pablu niptinmi, chay gubyirnu, panin Birinisindin, chay prifiktuwan, yumbay chay pullanllapa tiyaykaqkunapis atarirqanllapa. ³¹ Chaymandaqam ashurqanllapa suq laduman parlaq. Chaypiqam paykunapura ninakurqanllapa:

—Kay runaqam mana nima maluta rurashqachu wañunambaq, ni karsilpi kanambaq.

³² Chaymi Agripaga Fistuqa nirqan:

—Kach'anchiqmannam kay runata, mana pay kikin nishqa kaptin: "Gubyirnunchiq Sesar Agustuta dimandayta ushyanqa", nishpa.

27

Pablutam aparqanllapa Rruma llaqtaman

¹ Chay kamachikuqkunaqam yuyarqan prisukunata intrigakuyta, suldadunguna Italya nasyunman apananllapa. Chaymi Pabluta yumbay chay wakin prisukunatapis intrigarqanllapa suq kamachikuq suldadu Julyu shutiqa. Chay Julyuqam gubyirnu Sesar Agustupa achka suldadungunapa kamachikuqnin karqan. [Nuta: Lukasmi mana prisuchu kashpa, Pabluta pullan rirqan.]

² Rirqayllapa yakupi puriq barku Adramitiyu llaqtamanda kaqpi prubinsya Asyapa llaqtangunaman. Chay barkupiqam pullayllapa rirqan kriyiq masinchiq Aristarku. Paymi prubinsya Masiduñapa Tisalunika llaqtanmanda karqan. ³ Chaymandaqam qayandinga ch'ayarqayllapa Sidun llaqtaman, barkukunapa shayanan lugarman. Chay kamachikuq Julyuqam ancha alli karqan Pabluwan. Chaymi dijarqan rinambaq yanasungunata (yanasangunata) watukuq. Kanan paykunaqam Pablutaqa tukuy imapi yanaparqanllapa. ⁴ Chaymandaqam Sidunmanda chay barkupina llugshirqayllapa. Riypiqam yakupa ch'awpimbi isla allpa Chipripa ladunda pasarqayllapa, wayramanda washakanayllapa. ⁵ Chay mar yakupa sawandaqam rirqayllapa prubinsya Silisyapa, prubinsya Panfilyapa mayanda. Chaymandaqam ch'ayarqayllapa prubinsya Lisyapa Mira llaqtanman.

⁶ Chay Mira llaqtapi suldadukunapa kamachikuqninga tarirqan suq barkutana, Alijan-driya llaqtamanda Italya nasyunman riykaptin. Chaymi chay barkumanna noqaykunata yaykuchiarqan, waq Italyamanna rinayllapa. ⁷ Chaymandaqam achka diyakunata chay mar yakutaqa qashuqa rirqayllapa. Kanan ancha ñakashpam ch'ayarqayllapa Kinidu llaqtapa ñawpanman. Kanan chay wayra arkawaptinllapam, pasarqayllapa Salmun llaqtapa ñawpanda. Wayramanda washakanayllapa, nishpa, muyurqayllapa chay isla allpa Kritapa iki ladunda. ⁸ Chayshina ancha ñakashpam, tukuy chay kustata rishpa, ch'ayarqayllapa suq llaqtaman "Barkukunapa shumaq shayanan lugarninguna" shutiqman. Chay llaqtaqam Lasiya llaqtapa sirkambi.

⁹ Ñawpa ladumanda ancha wayrashqanraykum, qashuqa rishpa, achka diyakunata unayarqayllapa. Kanan chay diyakunaqam tamyanan tyimpu ch'ayamuykarqanna. Chaymi mancharqayllapa mar yakupa sawanda rinayllapa. Chaymi Pabluga paykunata kunarqan:

¹⁰ —Taytitukuna, mananam allichu rinanchiqpaq. Disgrasyakish pasawanchiqman. Kay barkuqam ñakashpa trastandin sequanman. Noqanchiqkunapiskish yakupi ch'uqashpa, wañunchiqman, nishpa.

¹¹ Piru chay kapitan Julyuqam Pablutaqa mana kasurganchu. Mastam kasurqan barkupa dwiñunda chufirninapis, "Rishunlla", niptinllapa. ¹² Chay llaqtapiqam mana allichu karqan, tamyay tyimpu chaypi tiyanambaq. (Chaqay manqam dirichu wayraq.) Chaymi yaqqa yumbay yuyarqan: Mas alli kanman, kay llaqtamanda llugshishpa, rinanchiq Finisi llaqtaman, nishpa. Chay Finisiqam chay yakupa ch'awpimbi isla allpa Kritapa suq llaqtan karqan. Wayrapa arkaqnimbim kidarqan. Shutim karqan chapakunapaq rupay sequanamba yaqqa ichuq ladunman. Chaypim munarqanllapa tiyayta, tamyay tyimpu pasanagaman.

Mar yakupi kaykaptinllapam, ancha tamyarqan, ancha wayrarqan

¹³ Qallariptin ashla wayra ichuq ladumandam, paykunaqa yuyarqan: Atinchiqnam allita riyta, nishpa. Chaymi chay kashqayllapamanda rirqayllapa isla allpa Kritapa manyanda. ¹⁴ Chaypi kaykaptinam, qonqaylla das ancha jwirtita wayrarqan chay Kritapa ladunmanda. Chay jwirti wayraqam shutiq "Nurdisti". ¹⁵ Chay wayraqam chay yakupi puriq barkuta ichuq ladumanna aparqan. Chaymi manana atishpa ñawpaman riytaqa, noqaykunaqa ¿imanashaqnataqri? nishpa, dijakarqayllapana, chay wayra apawananllapa. ¹⁶ Chaymi chay wayraqa apawarqanllapa taksha isla allpa Klawda shutiqpa waqta ladunman. Chay waqta ladumbiqam manana jwirtitaqa wayrarqanchu. Chaymi chaypiqa ancha ñakashpa, tandarqayllapa atun barkupa taksha barkitunda. Chaqqa chay atun barkuqam chay taksha barkitunda aysashpa apamushqa karqan. ¹⁷ Chaymandaqam chay taksha barkituta wichurqayllapa chay atun barkupa ukunman. Chaynam chay atun barkuta waskakunawan watarqayllapa, mas jwirti kashpa, ama pakikanambaq. Chay barkuta manijaqkunagam mana munarqanllapachu Sirti shutiq aqo rumikunaman tupakayta. Chaymi barkuta purichiq traputa ishkichirqanllapa. Chaymandaqam dijarqanllapana, wayra barkuta apanambaq. ¹⁸ Qayandin diya chay wayra chayshina jwiritilla kaptinmi, mana imanayta yach'ashpa, barkupi kaq trastikunata yakumanna wichukurqanllapa. ¹⁹ Kimsa diyamanqam noqaykunaqa kikiy makiyllapawan, barkupa kusasningunatapis yakuman wichukurqayllapa. ²⁰ Chaymandaqam achka diyakunata mana atirqayllapachu rikayta ni rupayta ni lusirukunata, yach'anayllapa: Maymanmi riykanchiqllapa, nishpa. Chay tukuy wayrakuna maykunata apawaptinllapaqam, manana ni ashliya yuyarqayllapachu kawsaytaqa.

²¹ Chayshina achka diyakunata ancha ñakashpam, mana ni mikurqayllapachu. Chaymandaqam Pabluqa ch'awpiyllapapi shayashpa, niwarqanllapa:

—Taytitukuna, mas allich'i kananda chay nishushqayta kasuwanaykillapa. Ama llugshinananchiqtachu chay Kritamanda, kay tukuy laya atrasukunata ñakananchiqqa. ²² Piru kananga ama llakiyllapachu. Kay barku yakuman seqaptimbismi, mana ni mayqaninchiq rinchiqchu chingaq. ²³ Chaqqa Dyuspam kani. Paytam sirbini. Pay anjilninda kach'amuptinmi, tutaqa noqaman rikakushqa. ²⁴ Chay anjilninmi niwashqa: "Pablu, ama manchaychu. Chaqqa Rrumapa ancha kamachikuq gubyrinumba ñawpambi ringi prisintacaq. Dyusqam qamrayku chay barkupi pullayki kaqkunatapis yumbayta rin washaq", nishpa. ²⁵ Chayri kananga ama manchashpachu animakayllapa. Noqaqam ancha allita Dyuspi yuyakuni. Yach'anin: Chay anjil niwashqanshinam rin kumpli, nishpa. ²⁶ Lukismi kay yakukunaqa rinllapa wichukuwaqninchiq yakupa ch'awpimbi isla allpaman.

²⁷ Chaymandaqam ishkay simanata ancha wayraptin, mar yaku Adriya shutiqpi kaykarqayllapa. Ch'awpi tutata chay barkuta manijaqkunaqa kwintata qokarqanllapa: Allpamannam ch'ayaykanchiq, nishpa. ²⁸ Chaymi waskapa puntambi suq lllashaqta watashpa, kach'arqanllapa yakupa ukunman midinambaq: ¿Junduraqchu ichu manana? nishpa. ³⁶ mitrus junduraqmi karqan. Chaymandaqam chay yakupa mas manyaman midirirqanllapa. Chaypiqam ²⁷ mitrusllana karqan. ²⁹ Chayta yach'ashpaqam, ancha mancharqanllapa rumikunapi tupakayta. Chaymi ch'usku lllashaq sujitanan rumikunata kadunu waskapi watashpa, iki ladumanda kach'arqanllapa yakuman, chay barkuta sujitanambaq, ama tupakanambaq rumikunapi. Chayshina rurashpam, ancha manchashpa, shuyakurqanllapa achikyanambaq.

³⁰ Piru manaraq achikyaptinmi, chay barkuta manijaqkunaqa yuyarqanllapa atun barkumanda llugshishpa, mitikashpa, chay taksha barkitupina rinanllapa, paykunalla washakanambaq. Chaymi paykunaqa ñawpa ladumanda waskakunapi lllashaq rumikunata yakuman kach'ay tukurqanllapa, ama yach'anayllapa: Mitikaqlapanam rin, nishpa. Chayshina ruraq tumbam manashinalla chay taksha barkituta windushpa, yakuman

ishkichiykarqanllapa, chaypi mitikananllapa. ³¹ Chaymi Pabluqa chayta rikashpa, chay suldadukunata, jifindapis nirqan:

—Kay manijaqkuna barkuta dijashpa mitikaptinllapaqam, manana ringillapachu washakaq, nishpa.

³² Chayshina niptinqam, suldadukunaqa kallpashpa, das kuchurqanllapa waskakunata, chay taksha barkitu yakuman ishkinambaq. ³³ Achikyaykaptinnam Pabluqa yumbayta kayshina nirqan, imatapis mikunanllapa:

—Ishkay simana tukuynam qamkunaqa llakiwan chapakushpa, mana ni mikushqallapachu kangı .ni puñushqallapachu kangı. ³⁴ Chaymi rrugaykillapa, imatapis mikunaykillapa, jwirsayug kanaykillapa. Chaga manam ni mayqanninchıqpa ni suq aqchitanıchıq umanchiqmanda rinıchu chıngaı.

³⁵ Chayshina nishpaqam, Pabluqa yumbaypa ñawpambi suq tandata piskashpa, Dyusta pagikurqan. Chaymandaqam pitishpa, mikurqan. ³⁶ Chayshina mikuqta rikashpaqam, yumbayna animakashpa, mikurqayllapa. ³⁷ Chay barkupi kaqkunaqam 276 karqayllapa. ³⁸ Munashqanda mikushpaqam, chay trigu trastikunata mar yakuman wichukurqanllapa, amana chay barku lllashaıniyuq kanambaı.

Yakupi puriq barkum mar yakuman seqarqan

³⁹ Achikyaptinmi, chay barkuta purichıqkunaqa allpapa manyanda rikashpapis, mana yach'arqanllapachu: Maypinam kanchıq, nishpa. Piru chaypim rikarqanllapa suq kuchu aqolla kaqta. Chaymi yuyarqanllapa: Mayá, aku qemiıq barkuta waı kuchuman. Paqtar atınchıqman ch'ayayta, nishpa. ⁴⁰ Chaymi paykunaqa chay lllashaı sujıtanam rumıyuq waskakunata kuchushpa, mar yakupi dijarqanllapa. Chaymandaqam barkupa muyuchinan pala plujarqanllapa. Chayna ñawpa ladu purichıq traputa shayachırqanllapa, wayrawan rinambaı. Chaymi barkuqa rıykarqanna chay kuchu manyanman. ⁴¹ Lukismi chay barkuqa rishpa, yaykurqan suq mana rıypaq lugarman. Chaga chaypiqam yakukuna ishkaı ladumanda tingunakushpa, aqokunata qotushqa karqan. Chaymi chay barkuqa ñawpa ladunman rıyakashpa, chay aqokunaman plantakarqan. Chaypiqam manana ni ashlıta kuyurqanchu. Kanan iki ladumanda yakukuna ancha jwırtıta waqtaptinmi, chay barkuqa pıti pıtına pakıkaykarqan. ⁴² Chayshina barku pakıkaykaptinqam, suldadukunaqa munarqanna prisukunata wanchıyta, ama mitikananllapa. ⁴³ Piru chay mas kamachıkuı suldaduıqam munarqan Pabluta washayta. Chaymi chay suldadungunata kamachırqan:

—Ama prisukunataqa wanchıyllapachu. Ashwan mayqannıki yach'aq nadayta, puntata yakuman wıkapakayllapa, nadashpa waı manyanman llugshınaykillapa. ⁴⁴ Wakınnıkiqa barkupa pakıshqa tablangunapi pıskakushpa, wambushpa, rıyllapa manyaman, nishpa.

Chaymi chayshina yumbay yakumandaqa llugshırqayllapa, mana ni suıqniyllapa wañıushpachu.

28

Pablum isla Malta shutıqpi washakarqan

¹ Yumbayna mar yakumanda washakashpam, yach'arqayllapa: Chay yakupa ch'awpımbı isla allpa Malta shutıshqa, nishpa. ² Chay Maltapi tıyaıkunagaı ancha llakıpwashpa, yanapawarqanllapa. Ancha tamyaptinmi, noıqaykuna chirıptıı, nınata lumıyachırqanllapa, yumbayniı mashakushpa qoñukanaıyllapa. ³ Chaymi Pabluqa ashla chaki yamtata tandashpa, nınaman wichurqan. Nina qarwachıptinqam, llugshırqan suı kulıbra. Llugshıshpaqam, Pabluta kanıshpa makımbı warkurakarqan. ⁴ Chaymi chay maltınukunaı kulıbrata rikashpa Pablupa makımbı warkukaıtaıa, paykunapura nınakurqan:

—Allıbmi kay runaıa wanchıkuı kashqa. Chaymi Tayta Dyusıa paytaıa kulıbrawan kastıgaykan. Mar yakumanda washakaptımbısmı, Dyusıa manana diıanchu kawsananıa, nishpa.

⁵ Pabluıam makında ch'apsıshpa, kulıbrata ishıkıchırqan nınaman. Piru Pabluıam mana nınanarqanchu. ⁶ Yumbaymi Pablupaı yuyarqanllapa: Lımpu saksashpanam, bulakashpa, rın wañıuı, nishpa. Chaymi ancha unaytana chapashpa, mana nıma laya nanay pıskaptııa, suı layatana yuyarqanllapa: Kay runaıam suı dyus, nishpa.

⁷ Chay Maltapa kamachııqunınnı Publııu shutıı. Paypa ch'akrangunam chay sirkayllapapi karqan. Paymi noıqaykunata apawashpa, shumaıta wasınman ch'ayachiwarqanllapa. Kımsa dıyata pusadata qowashpam, allıta noıqaykunata qarawarqan. ⁸ Chay Publııupa taytanmi jıbrıwan, arrıyawan, qeshıaq kamapi karqan. Chaymi Pabluıa rıshpa rıkaıa, Dyusman mañakushpa, sawambi makında rurashpa,

kach'akachirqan. ⁹ Chayta rikashpam, maltinukunaqa qeshyaqningunata Pabluman apamurqanllapa. Chaymi paykunatapis kach'akachirqan.

Pablum Ruma llaqtaman ch'ayarqan

¹⁰⁻¹¹ Chaymi “Dyusilupagi” niwashpa, rrigalitukunata qowarqanllapa. Kimsa killatam chay Maltapi tiyarqayllapa. Chaymandaqam rinaypaqllapana, yakupi puriq suq barkuman llugshiptyillapa, chay maltinukunaqa tukuy imata qowarqanllapa ñanniypaqllapa. Chay barkuqam Alijandriya llaqtamanda karqan. Paykunapa amitungunam Gasturwan Pulus shutiqllapa. Chay ishkey amitungunatam barkumba ñawpa qerumbi rurashqallapa karqan. Chay barkuqam Maltapi shayashqa karqan, tamya tyimpu pasanangaman. Chaymi chay barkupina rirqayllapa.

¹² Rishpaqam ch'ayarqayllapa barkukunapa shayanana lugar Sirakusa shutiqman. Chaypim kimsa diyata karqayllapa. ¹³ Waqmandaqam mar yakupa manyan manyan rirqayllapa Rrijiyu llaqtaman ch'ayashtiyllapa. Chaymandaqam sur ladumanda shumaqta wayraptin, ishkey diyapilla ch'ayarqayllapa Putyuli llaqtaman. ¹⁴ Waqpim tinguakurqay wakin kriyiq masinchikunawan. Paykunaqam rrugawarqanllapa, suq simanata pullan kidanayllapa. Chay simanata kidashpaqam, ch'akipna rirqayllapa Ruma llaqtaman. ¹⁵ Rrumapi tiyaq kriyiq masinchikunam noqaykunapaq yach'arqanllapa: Shamyukanllapash kayman, nishpa. Chaymi paykunaqa llugshirqan ñanman tinguwaqllapa; wakinguna Apyu shutiqpa plasangaman rirqanllapa tinguwaq. Wakinnataqmi Kimsa Kantina lugarkaman rirqanllapa, noqaykunata tinguwaq. Chaymi Pabluqa chay kriyiq masinchikunata rikashpa, animakashpa, Dyusta pagikurqan. ¹⁶ Ruma llaqtaman ch'ayaptyillapaqam, suldadukunapa kamachikuqnin Julyuqa prisukunata intrigakurqan kamachikuqninman. Piru Pablutaqam sapalandalla dijarqanllapa, suq wasipi tiyanambaq. Suq suldadutallam kamachirqanllapa, Pabluta kwidanambaq.

Pablum yach'achikurqan Ruma llaqtapi

¹⁷ Kimsa diyamandam Pabluqa qayachirqan chay Rrumapi tiyaq pudirniyuq isrraylinukunata. Chaymi tandakaptinqa, paykunataqa nirqan:

—Masitakuna, isrraylinu masinchikunawan tiyashpam, mana nimatapis paykunataqa kuntrashqachu kani. Manam ni agwilunchikunapa kustumbringunata kuntrashqachu kani. Mana nimata ruraptiypismi, waq Jirusalimbi prisuwashpa, paykuna rrumanukunaman intrigakuwashqa. ¹⁸ Chaymi waqpiga rrumanukuna tapuwarqan: “¿Imatam rurashqa kang?” nishpa. Diklaraptiyqam paykunaqa nirqanllapa: “Kay runaqam mana nima uchayuqchu wañunanga”, nishpa. Chaymi munarqanllapa kach'awayta. ¹⁹ Piru chay isrraylinu masinchikunagaqam ancha wapuyarqanllapa. Chaymi nirqay: “Mas pudirniyuq gubiyirunchiq Sesarna kay dimandaytaqa ushyanqa”, nishpa. Chaytaqam nirqay washakanayrayku; manam llaqta masinchikunata dimandanaychu. ²⁰ Chaymi qamkunataqa qayachishushqa kani parlananchiqllapa. Noqanchiq isrraylinukunaqam kriyinchiq Dyus Akrashqan Washadurninchiqpi, ¿manachu? Chay Washadurninchiqpi kriyishqayraykun, kay kadinawanqa watawashqallapa.

²¹ Chayshina nishpa parlachiptinmi, isrraylinukunaqa Pablutaqa nirqan:

—Noqaykunagaqam mana nima ufisyuta ch'askishqallapachu kani prubinsya Judiya-manda. Waqmanda isrraylinu masinchikuna shamushpa kay Rrumamangam, mana nima washaykita niwashqallapachu. ²² Piru noqaykunagaqam yach'anillapa: Tukuy maypim chay mushuq duktrinaykita kuntrashpa, rimanllapa. Chaymi munanillapa uyayta ima ningim chay duktrinaykipaqqa, nishpa.

²³ Chaymi suq diyapaqna kidarqanllapa, Pabluta uyananllapa. Chay diya ch'ayaptingam, ancha achka runakuna tandakarqan Pablupa pusanadman. Chaymi Pabluqa achikyashqanmanda tardi amsayanangaman parlachirqan Dyuspaq, imashinan paywan ancha shumaqta kawsashun, nishpa. Muysispa librungunamanda, Dyuspaq suq rimaqkunapa librungunamandapis yach'achikushpam, paykunataqa ancha munarqan Jisukristupi kriyichiyta. ²⁴ Wakinmi Pablu nishqandaga ch'askirqan. Piru wakinqam mana munarqanllapachu kriyiyta. ²⁵ Kanan wakingunagaqam suq layata, suq layata yuyashpa, rirqanllapa. Chaymi Pabluqa chay riqkunata nirqan:

—(Qamkunagaqam wakin unay agwilunchiqshina kangillapa.) Allitam Santu Ispirituqa Dyuspaq rimaq Isayiyasta rimachirqan, kayshina ninambaq chay agwilunchikunata:

²⁶ Riy chay runakunata kayshina willay: Ancha uyashpapis, ancha rikashpapis, mana ringillapachu intyindi.

²⁷ Chaqa qamkunapa shungoykiqam anguna tikrakashqa. Chaymi mana munangillapachu ni uyawayta ni rikawayta. Shungoykiqam mana munangillapachu noqapaq yach'ayta, noqaman shamunaykillapa, uchaykikunamanda washashunayllapaga, nishpa.*

²⁸ Kaytapis yach'ayllapa: Kananmandapacham rinillapa yach'achiq chay mana isrraylinu kaqkunatapis Taytanchiq Dyuspaq. Paykunapismi paytaqa rinllapa kasuq.

²⁹ Chayshina Pablu niptinmi, chay isrraylinukunaqa rirqanllapa. Riqshinaqam paykunapura ancha parlarqanllapa:

—Manam chayshinachu. Kayshinaraqmi, nishpa.

³⁰ Pabluqam ishkay watata tiyarqan chay arrindashqan wasipi. Chaypim ch'askiq yumbay payman shamuqkunata, ³¹ kayshina yach'achikushpa:

—Shumaqta rinchiq tiyaq Taytanchiq Dyuswanqa, nishpa.

Siñurninchiq Jisukristupaqpismi ancha yach'achikurqan. Chayshina mana nimata manchashpachu yach'achikuptinmi, mana ni pipis paytaqa piñachiqchu.

(Chaytallam iskiбрirqan San Lukas.)

* 28:27 Isaias 6.9, 10

APUSTUL SAN PABLUM KAY KARTATA KACH'ARQAN RRUMA LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN (RRUMANUS)

¿Pitaq karqan San Pablu? San Pabluqam nasirqan prubinsya Asyapa Tarsu llaqtambi. Payqam suq ancha yach'ayniyuq isrraylinu karqan. Ancha allin yach'achikuqwanmi istudyashqa karqan. Kanan ancha kriyirqan farisiyukunapa duktrinambi. Chaymi manaraq Jisukristupi kriyishpaqa, payqa ancha padisichiq Jisukristupi kriyiqkunata. Piru chaymandaqam Jisukristupi kriyiptin, Tayta Dyusqa numbrarqan, apustulnin kanambaq. Chaymi rirqan ancha achka nasyungunaman, Jisukristupaq yach'achikuq. Masta yach'ananchiq Pablupaq, liyishunllapa Ichus 8.1-3; 9.1-31; 11.25-26; 13.1-28.31; Rrumanus 1.1.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? San Pabluqam iskibrirqan kay kartata Rruma llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman. Chay ancha atun Rrumaqam nasyun Italyapi kidan. Jisuspa, Pablupa tyimpumbim chay Rrumaqa yumbay llaqtakunamanda mas kamachikuq karqan. Chaqa chay rrumanukunaqam ancha achka nasyungunapi tiyaqkunata kamachiqllapa. Chay Rrumaqam Isrrayilmanda ancha karupi kidan. Piru chay Rrumapiqam achka nasyunmanda kaqkuna tiyarqanllapa. Pabluqam wakin isrraylinu kriyiq masingunata iskibrirqan kay kartapi. Piru mastam suq nasyungunamanda kaq kriyiq masingunata iskibrirqan.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pabluqam ancha munarqan watukuyta chay Rrumapi tiyaq kriyiq masingunata, nasyun Ispañaman rigshina. Manaraq rishpaqam, kay kartata kach'arqan, yach'achinambaq: "Ancha uchayuq kaptinchiqpismi, Tayta Dyus washawarqanchiq. Chaymi Jisukristupi kriyishpa, payta kasushpa, shumaqta kawsashun", nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Ancha allita yach'achiwanchiq Dyuspa shumaq nutisyambaq, Tayta Dyus imashina uchanchiqkunamanda washawashqanchiqpaq.

Rru 1.1-3.20 niwanchiqllapa, tukuy runa, warmim uchata rurashpa, kawsashqanchiqpaq.

Rru 3.21-8.39 niwanchiq, Jisukristupi kriyiptinchiq, Dyusmi pirdunawaqninchiq, washawanchiqllapa.

Rru 9.1-11.36 niwanchiq, Dyusmi isrraylinukunata akrashqa, nasyunnin kanambaq. Piru payqam yumbay nasyungunamanda kaqkunatapis munan washawayninchiqta.

Rru 12.1-15.13 niwanchiq, Tayta Dyusman tukuy shunqo intrigakashpa, runa masinghikunawan shumaqta kawsananchiq.

Rru 15.14-16.27 niwanchiq, Pablu Rruma llaqtaman riyta munashqambaq, kriyiq masingunata napaykushpa, disipidishqambaq.

Pablu napaykurqan Rruma llaqtapi tiyaq kriyiq masingunata

¹ Kuyashqay kriyiq masitakuna, suq kriyadu patrunninda kasuqshinam noqa Pablu Jisukristuta kasushpa, paypa shumaq nutisyanda yach'achikuni. Chaqa Tayta Dyusmi akrawashqa, apustulnin kanaypaq.

² Taytanchiq Dyusqam unay tyimpupi paypaq rimaqkunata shumaq nutisyanda kayshina iskibrirchirqan Santu Librumbi: ³ Dyus Akrashqan Washadurmi kay pachaman rin shamuy, nishpa. Chaymandaqam Dyus nishqanshina, Churin Jisukristuqa kay pachapi suq warmimanda nasirqan. Payqam chay unay gubyrnu Dabidpa karu willkan karqan. ⁴ Chaymandaqam Jisukristuqa wafurqan. Piru Dyuspa Santu Ispiritun ancha pudirniyuq kashpa, kawsachimushpa, intyindichiwarqanchiq: Jisukristuqam Tayta Dyuspa ancha santu Churin, nishpa.

⁵ Chaymandaqam Taytanchiq Dyusqa noqaykunawan ancha allin kashpa, akrawarqanllapa, apustulninguna kanaypaqllapa. Chaymi ancha kushikunillapa. Chaqa Tayta Dyusqam yumbay nasyungunaman kach'awarqanllapa, runakunata, warmikunata yach'achinaypaq, Jisukristupi kriyishpa, Dyusta kasunanllapa. ⁶ Chayshinam qamkunatapis Taytanchiq Dyusqa qayashushqa, Jisukristupi kriyishpa, paypa wambranguna kanaykillapa.

⁷ Chaymi kay kartata kach'amuni qamkuna Rruma llaqtapi tiyaqkunaman. Chaqa Tayta Dyusmi qamkunata ancha kuyashushpa, qayashushqallapa, paypaqlla kawsanaykillapa. Chaymi noqaqa Taytanchiq Dyusman mañakuni, pay, Sifurninchiq Jisukristuwan, tukuy

imapi qamkunata yanapashunambaq, ama nimata manchashpachu, ashwan shumaqta kawsanaykillapa.

Pablum Rruma llaqtaman munarqan riyta

⁸ Puntatam kaykunata munani nishuylapata: Ancha achka llaqtakunapim qamkunapag shumaqta rimanllapa: Chay rrumanukunaqash Jisukristupi ancha allita kriyinnllapa, nishpa. Chaymi noqaqa Jisukristu yanapawaptin, Tayta Dyusta ancha pagikuni qamkunapag. ⁹ Chaqa noqaqam kawsani Taytanchiq Dyuspaq tukuy shunog yach'achikushpa. Chayshinam yach'achikuni Churin Jisuspa shumaq nutisyanda. Tayta Dyusqam noqapaqqa allita yach'an: Pablugam rrumanu kriyiq masingunapag mana shaykuq noqaman mañakun, nishpa. ¹⁰ Tukuy tyimpum mañakuykanipis, Taytanchiq Dyus yanapawanambaq, qamkunaman shamunaypaq. Piru mastam munani pay munashqan kanambaq. ¹¹ Ancham munani rikashuylapata, qamkunata animachishunay, Dyuspi mas allita yuyakunaykillapa. ¹² Chaqa qamkunaman shamuptiymi, yumbayninchiq suqwan, suqwan atinchiq animachinakuyta, Jisuspi mas allita yuyakunanchiqllapa.

¹³ Kriyiq masitakuna, munanim yach'anaykillapa: Pablugam achka bwiltata munashqa shamuyta noqanchiqkunaman, nishpa. Piru manaraqmi atishqachu kani shamuytaqa. Chaqa Jisuspaq achka nasyungunapi yach'achikuptiymi, paykunapis Jisuspi kriyishqallapa. Chaymi kananqa qamkunamambis munani shamuyta, achka rrumanu masikikunata animachinaypaq, Jisuspi allita yuyakunallapa. ¹⁴ Chaqa Tayta Dyusmi noqataqa kach'amuwashqa, yumbay laya runakunata, warmikunata yach'achinaypaq. Chaymi yach'achiykani chay yach'ayniyuq grisyanukunata, chay mana yach'ayniyuq kaqkunatapis. ¹⁵ Chaymi ancha munani shamuyta qamkuna Rrumapi tiyaqkunamambis, Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achishunayllapa.

Taytanchiq Dyusmi Jisuspi kriyiqkunata uchangunamanda rin washaq

¹⁶ Noqaqam mana nimatapis pengakunichu yach'achikunaypaq Jisuspa shumaq nutisyandaqa. Chaqa chay shumaq nutisyanda yach'achikuptinchiqmi, pudirniyuq Tayta Dyusqa atin washayta paypi yumbay kriyiqkunata, isrraylinukunata, mana isrraylinu kaqkunatapis. ¹⁷ Chaqa chay shumaq nutisyanda intyindishpaqam, yach'anchiqllapa: Tayta Dyusmi pirdunan Churin Jisuspi kriyiqkunatalla, nishpa. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi kayshina nin: "Noqapi yumbay kriyiqkunata pirdunashpam, manana uchayupaqchu riqsini. Chaymi paykunaqa, noqapi kriyishpa, shumaqta rinllapa kawsaq", nishpa.

Yumbay runakunam uchayupakuna

¹⁸ Piru Taytanchiq Dyusmi sylumandapacha piñakushpa, chay mana alli ruraqkunata rin kastigaq. Chaqa chay uchayupakunagam mana baliqta rurashpa, suqkunata pandachinllapa, allip kaqkunata ama yach'anallapa. ¹⁹⁻²⁰ Tayta Dyus kikinmi paykunataqa allita yach'achishqa: "Noqam tukuy tyimpu ancha allin, ancha pudirniyuq Dyusniki kani", nishpa. Chaytaqam yach'achikushqa, kay munduta tukuy imandinda rurashpa, yumbay runakuna chay rurashqanda rikanambaqllapa. Chaymi pay kikinda mana rikashpapis, yumbay runakuna paypaqqa yach'anchiqllapa: Kanmi Dyus, nishpa. Chaymi Dyuspi mana munaq kriyiqkunaqa mana atinqallapachu washakayta: Manam yach'ashqachu kani Dyuspaq, nishpa. ²¹ Chaqa chay runakuna Taytanchiq Dyuspaq yach'ashpapismi, mana munashqallapachu alabayta ni pagikuyta. Ashwanmi mana allikunata yuyashpa kawsashqallapa. Chaymi shungombi mana baliqkunata yuyashpa, tutayaqpishina kawsanllapa. ²² Chaymi: Ancha yach'ayniyuqmi kanchiqllapa, nishpapis, ancha tuntukunapag tikrakashqallapa. ²³ Chaqa Tayta Dyus ancha pudirniyuq, mana nunka ushyakaq kaptimbismi, chay uchayupakunaqa mana munashqallapachu paytaqa adurayta. Ashwanmi munashqallapa aduraytaqa kay mundupi kaq amitu layakunata. Chay amitun-gunataqam rurashqallapa mana duraq runakunataashina, pishqokunataashina, ch'usku ch'akiyuq animalkunataashina, kulibrakunataashina.

²⁴ Chayraykam Taytanchiq Dyusqa chay runakunamanda akrakashqana. Chaymi paykunaqa kwirpun munashqandalla rurannllapa. Suqwan suqwan ancha pengakuyupag kusaskunata rurashpa kawsanllapa. ²⁵ Chaqa chay runakunaqam Dyus allip nishqanda mana munashpa kriyiyta, llullakuqkunata kriyishqallapa. Chaymi Tayta Dyusta disprisyashpa, mana adurashpaqa, pay rurashqangunata aduraykanllapa. Piru Taytanchiq Dyusmi tukuy imata rurashqa. Chayri paytalla tukuy tyimpu alabashunllapa. ¡Chayshina kanqa!

²⁶ Piru wakin runakuna mana munaptinllapa Tayta Dyusta aduraytaqa, payqa chay runakunamanda akrakashqana, ancha millanaypaq kusaskunata rurashpa kawsanallapa. Warmikunapismi runanwan mana puñushpachu, warmipura puñunllapa.

²⁷ Chayshinallam wakin ullqokunapis warminwan mana munashpa puñuyta, ancha munanllapa ullqopura puñuyta. Chaymi chayshina puñushpa, penqakuypaq kusaskunata rurashpa, ancha padisinllapa. Chayshinam kastigunda ch'askinllapa.

²⁸ Chay uchayuqkunaqam mana nimatapis munanllapachu yach'ayta Dyuspaqqa. Chaymi Taytanchiq Dyusqa paykunamanda akrakashpa, dijashqana yuyayninguna ancha dañakananllapa. Chayraykum ancha fiyukunata yuyashpa, kay laya uchakunata rurallapa: ²⁹ Manam kasunllapachu liykunata; mayqanwambismi puñunllapa; runa masin-gunatam dañachinllapa; ch'iqninakunllapam. Iman kaptimbismi, nisyuyashpa, masta munanllapa; runa masin-gunata imbidyashpam, kusasningunata ancha munanllapa; wanchikunllapam. Ancha piñakushpam, anyanakunllapa; ingañanakunllapam. Chaqa paykunaqam ancha pibirsukuna, kwintirukuna. ³⁰ Runa masimba washandam rimanllapa. Dyustam ch'iqninllapa. Ancha afaniruyashpam, suqkunata disprisyanllapa. Kanan ancha alabakashpam, ancha yuyanllapa suqkunata dañachiya. Taytanda mamandam mana kasunllapachu. ³¹ Paykunaqam ancha tuntukuna. Chaqa manam nimatapis munanllapachu intyindiya. Imata ufrisishpapismi, mana kumplinllapachu. Kanan manam ni pitapis kuyanllapachu ni pirdunanllapachu ni llakipanllapachu. ³² Paykunaqam allita yach'anllapa Tayta Dyus kamachikushqanda. Yach'anllapapismi: Chay laya uchayuqkunataqam, alli wanchinanllapa, nishpa. Piru chayta yach'ashpapisti, chay laya uchakunata rurashpa kawsanllapa. Kanan runa masinguna paykunashina uchata ruraptinllapam, ancha kushikunllapa.

2

Taytanchiq Dyusmi yumbayninchiqta allita rin jusgawaqninchiq

¹ Chayri mayqannikipis, runa masikitaqa ama jusgayllapachu. Chaqa qamkunapismi paykunashina uchata ruraykangillapa. Chaymi chay runa masikita shimbishpaqa, qamkuna kikiki shimbikaykangi. ² (Piru Tayta Dyusmi dirichuyuy jusgawananchiqqa.) Chaqa allitam yach'anchiqllapa: Taytanchiq Dyusmi tukuy uchayuqkunata allita jusgashpa, rin kastigaq, nishpa. ³ Chaymi suqkunata jusgashpaqa, qam kikiki maluta rurashpa, mana nimatapis ringillapachu washakaya Dyuspa kastigunmandaqa. ⁴ Piru kinsapch'i qamkunaqa Dyusta mana manchashpachu yuyangillapa: Tayta Dyusqam ancha allin. Chaymi mana rinchu kastigawaq, nishpa. Manam chayshinachu. Ashwanmi payqa ancha allin kashpa, agwantashushpa, mana daschu qamkunataqa kastigashungi. Chaymi payqa qamkunata shuyashuykangi, uchaykikunata dijashpa, payta rruganaykil-lapa pirdunashunambaq. ⁵ Piru qamkunaqam rumi shunqoyuqkuna kashpa, mana nimatapis munangillapachu uchaykikunata dijashpa, bidaykita kambayaytaqa. Chaymi mas uchayuqna kangillapa. Chayraykum Tayta Dyusqa jwisyu diyapi yumbaynikita allita jusgashushpa, ancha rin kastigashuqllapa. ⁶ Chaqa yumbayninchiqta allita rin jusgawaqninchiq, allita rurashqa kaptinchiq, ichu mana allita rurashqa kaptinchiqpis. ⁷ Wakin runakunaqam mana shaykuq allita rurashpa, Dyusta kasunllapa, paywan llipyashpa, tukuy tyimpu kawsananllapa. Chaymi Taytanchiq Dyusqa paykunata alabashpa, tukuy tyimpu rin kawsachiq. ⁸ Piru Dyusqam piñakushpa, rin kastigaq payta mana kasuq malu ruraqkunata. ⁹ Chaymi paykunaqa ancha padisishpa, rinllapa ñaqaq; puntata chay isrraylinukuna; chaymandaqam chay mana isrraylinu kaqkunapis. ¹⁰ Piru Tayta Dyusqam chay alli ruraqkunataqa ancha alabashpa, ancha rin kushichiq, puntata chay Isrrayilmanda kaqkunata; chaymandaqam chay mana isrrayilmanda kaqkunatapis.

¹¹ Chaqa Taytanchiq Dyusqam yumbayta igwalta rin jusgaq. Manam rinchu sawachaq ni mayqan mana alli ruraqta. ¹² Chaymi chay mana isrraylinu kaqkunata rin jusgaq paykunapa liyningunawanlla. Chaqa yach'ashpa imam alli, imam mana allichu nishpapisti, paykunaqa mana allikunata rurallapa. Piru isrraylinu kaqkunataqam Muysispa liyningunawan rin jusgaq. Chaqa paykunaqam chay liyningunata yach'ashpapisti, mana kasunllapachu. ¹³ Manam balinchu Muysispa liyningunata yach'ananchiqllaqa. Ashwanmi Dyusqa munan, yumbay chay liyningunata allita kasunanchiq, paypa wambranguna kananchiqllapa. ¹⁴ Piru chay suq nasyungunamanda wakin kaqkunaqam Muysispa liyningunata mana yach'ashpapisti, allita rurashpa kawsanllapa. Chaqa paykunaqam kikin shunqonmandalla yach'anllapa: Imam alli; imam mana allichu, nishpa. ¹⁵ Chaymi chayshina allita rurashpa kawsaptinllapaqa, yach'anchiqllapa: Paykunapismi shunqonllapapi Dyus munashqanda intyindinllapa, nishpa. Chaqa yuyayningunapim yach'anllapa: Allitachu ruraykani ichu mana, nishpa. ¹⁶ Chaymi jwisyu diyapipis chayshinalla rin kaq. Chaqa Dyusqam Jisukristuwan tukuy ima shunqonchiqpi yuyashqanchiqta rin jusgaq. Chayshinallam qamkunataqa nishushqa kani Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achishushpa.

Isrraylinukunaqam Muysispa liyningunata mana kasushqallapachu

¹⁷ Isrraylinu masiykuna, wakinnikikunaqa alabakashpa, suqkunata ningillapa: Noqaykunaqam Isrrayilmada kanillapa. Chaymi Tayta Dyusqa masta kuyawanllapa yumbay runakunamanda, nishpa. Chayshinam ancha kriyingillapa Muysispa liyningunapi washakanaykillapa. ¹⁸ Chaymi Muysispa liyningunata yach'akushpaqa, Dyus munashqanda yach'angillapa, allita rurashpa kawsanaykillapa. ¹⁹ Kayshinapismi yuyangillapa: Muysispa liyningunata mana yach'aqkunaqam sarkukunashina. Chaymi paykunata atini yach'achiyta, amana tutayaqpishina purinanllapa, nishpa. ²⁰ Ningillapapismi: Muysispa liyningunatam ancha allita yach'ani. Chaymi chay mana yach'aqkunapa yach'achikuqnin kashpa, allip kaqta atini yach'achiyta: Imam alli; imam mana allichu, nishpa. ²¹ Piru ancha allita yach'achikushpaqa, *zimaraykutaq qamkunapis chay nishqaykitaga mana kasungillapachu?* Chaqa qamkunaqam yach'achikungi: "Ama suwakuyllapachu", nishpa. Chayshina nishpaqa, *zimaraykutaq qamkunaqa suwakungillapa?* ²² Ningillapapismi: "Suqqa warminwanqa ama puñuyllapachu", nishpa. Chayshina yach'achikushpaqa, *zimaraykutaq suqqa warminwanqa puñuyllapachu?* Amitu layakunata ch'iqnishpaqa, *zimaraykutaq adurana wasingunaman yaykungillapa, kusuningunata suwaqqa?* ²³ Kanan qamkunaqam Muysispa liyningunata allita yach'ashpaqa, ancha alabakangillapa. Piru chay liykunata mana kasushpaqam, Dyuspa famandaqa dañachiykangillapa. ²⁴ Chayraykum Taytanchiq Dyuspa Santu Librumbi nin: "Qamkuna isrraylinukuna mana allita rurashqaykillaparaykum, chay mana isrraylinu kaqkunaga Dyuspaq mana allikunata rimanllapa," nishpa.

²⁵ Isrraylinu llaqta masiykuna, qamkuna kwirpuykipi siñalta rurashpa, Muysispa liyningunata kasuptikiqam, chay siñalqa qamkunapaqqa allipta balin. Piru mana kasushpa Muysispa liyningunataqam, kwirpuykipiqa yanqa rurashqallapa kangi chay siñaltaqa. ²⁶ Chay mana isrraylinu kaqkunaga kwirpumbiqa mana ruranllapachu chay siñaltaqa. Piru paykuna Muysis nishqanda kasuptinllapaqam, paykunapis chay siñalniyuqshinana Tayta Dyuspaqqa. ²⁷ Piru wakinnikiqam siñalniyuq kashpa, Muysispa liyningunata yach'ashpapis, mana kasungillapachu. Rikay chay mana siñalniyuq kaqkunata. Paykunaqam Muysispa liyningunata mana yach'ashpapis, wakinqa Dyus munashqanshina kawsanllapa. Chayshina kawsaptinllapaqam, qamkuna yach'aqkuna mana kasushpaqa, mas uchayuy ringillapa kaq. ²⁸ Mayá, chayshina kaptinqa, *ziku-nam Dyuspa ligitimu wambrangunaqa?* Manam sawa kwirpunchiqpi siñalta rurashpal-lachu, ligitimu wambrangunaqa kanchiqlapa. ²⁹ Ashwanmi Dyuspi kriyiptinchiq, paypa Santu Ispiritun uku shunqonchiq siñalawanchiq, Dyuspa wambranguna kananchiqlapa. Chay liykunaqam mana atinllapachu washawayninchiqta. Piru Taytanchiq Dyusmi washawaqninchiq, noqanchiqkunata alabawanchiq, awnki runa masinchiqkuna dispriyawaptinchiqpis.

3

¹ Chayshina niptiychi, qamkunaqa yuyangimanllapa: *zimapaqtaq balin isrraylinu kananchiqlapaqa?* Ichu *zimapaqtaq balin kwirpunchiqpi siñalniyuq kananchiqlapaqa?* nishpa. ² Piru ancham balin Isrrayil nasyunmanda kananchiqlapaqa. Chaqa Tayta Dyusqam Santu Librunda qorqan noqanchiqkunapa karu agwilunchiqkunata. ³ Piru chayshina Santu Librunda qoptimbismi, wakin isrraylinu masinchiqkunaqa Dyus nishqanda mana kumplinllapachu. Chayshina paykuna mana kumpliimbismi, Tayta Dyusqa tukuy ima nishqanda rin kumpli. ⁴ Chaqa yumbay runakuna llullakuptimbismi, Taytanchiq Dyusqa allip kaqtalla rin rimaq. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: Tayta Dyus, qam rimaptikim, yumbay uyashuqkuna rinllapa yach'aq: Taytanchiq Dyusmi allip kaqtalla riman, nishpa. Chaymi yumbay jushashuqta binsishpa, ringi

uyarachiq, nishpa.*

⁵ Piru suq uchayuy runa ninman: "Uchata ruraptiyimi, chay rikawaqkunaqa Dyuspaq rinllapa yuyaq: 'Dyusqam ancha allin. Manam kay uchayuy runashinachu. Chaymi paypi rini kriyiq', nishpa. Chayshina chay rikawaqkuna Dyusta alabaptinqam, mana balinmanchu Dyusqa kastigawananga, *zimanachu?*" nishpa. (Chayshinaqam yuyanman suq ancha tuntu uchayuy runa.) ⁶ Piru manam chayshinachu. Ashwanmi Tayta Dyusqa ancha rin kastigay chay uchayuykunataqa. Chaqa payqam ancha allin juyis kashpa, justisyata allita rurashpa, atin jushayta yumbay runata, warmita.

⁷ Piru suq uchayuy runa munashpa washakayta ninman: "Llullakushqaraykum Dyusta masta rinllapa alabaq: 'Dyusmi mana kay llullakuq runashinachu' nishpa. Chaymi llullakuptiyqa, mana balinchu Dyus kastigawananga, *zimanachu?*" nishpa. ⁸ Piru chayshina

* 3:4 Salmo 51.4

rimashpaqam, pay kikinlla ingañakaykan. Chaqa chayshina kaptinqa, ¿ima, masta balinman ancha malukunata rurananchiq, suqkuna Taytanchiq Dyusta masta alabananllapa? ¡Manám! Piru chay rimaqkunaqam ashwamba ingañashpa ninllapa: “Pablupismi noqaykunashinalla yach'achikun”, nishpa. Chaymi paykunata Tayta Dyusqa allita jushashpa, ancha rin kastigaq.

Yumbaymi uchayuqkuna kanchiqllapa

⁹ Mayá, ¿imatam atinchiq niyta? ¿Isrraylinukuna kashpaqachu, chay mana isrraylinu kaqkunamanda mas allin kanchiqllapa? ¡Manám! Chaqa nishushqallapanam kani: Isrraylinukuna, chay mana isrraylinu kaqkunapismi uchayuqkuna kanchiqllapa, nishpa.

¹⁰ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi kayshina niwanchiqllapa:

Dyuspaqam mana kanchu ni suq runa ni suq warmi ancha allinqa. Ashwanmi yumbayninchiq uchayuqkuna kanchiqllapa.

¹¹ Manam pipis munanchu intyindiya Dyuspaqqa. Manam pipis munanchu Dyustaqqa riqsiyta.

¹² Chaqa yumbay runakuna, warmikuna uchata rurashpaqam, Tayta Dyusmanda akrakashpa, dañakashqallapa. Chaymi Dyuspaqqa mana kanchu ni suqsitu allita ruraqqa.*

¹³ Chay uchayuqkunapa mana baliq rimashqangunam Dyuspaqqa ancha ash'nan suq pambashqa wañushqapa kwirpunshina. Chaqa paykuna runa masingunata ingañashpaqam, ancha dañachin kulibrapa bininunshina.*

¹⁴ Kanan mana shaykuq piñakushpam, runa masinda maldisyanllapa.*

¹⁵ Kanan dasmi kallpanllapa wanchikuq.

¹⁶ Chayshina rurashpaqam, achka runakunata dañachishpa, ancha llakichinllapa.

¹⁷ Chaqa manam munanllapachu suqkunawan shumaqta kawsaytaqa.*

¹⁸ Kanan Taytanchiq Dyustapismi mana nimatapis rrispitanllapachu, nishpa.*

¹⁹ Muysispa liyningunam isrraylinukunata kamachiwanchiq, yumbay chay liykunata kasunananchiqllapa. Piru manam pipis atinchu kumpliya yumbay chay liykunataqa. Chaymi chay liykunawanqa mana pipis atinchu washakayta: Manam nima uchayuqchu kani, nishpaqa. Ashwanmi jwisyu diyapi uyaritap Dyusmanda kastigunda rinllapa ch'askiq. ²⁰ Chaqa manam pipis atinchu washakayta Muysispa liyningunata kasushpaqa. Ashwanmi Tayta Dyusqa chay liykunataqa qowashqallapa kanchiq, yach'ananchiq: Uchayuqmi kani, nishpa.

Taytanchiq Dyusmi Jisuspi kriyiqkunata pirdunashpa, washan

²¹⁻²² Piru kananqam Tayta Dyus yach'achiwashqa kanchiq: Jisukristupi kriyiptiykillam, payqa rin washashuqllapa, nishpa. Chaqa Isrrayilmanda kaqkuna, mana isrraylinu kaqkunapismi mana atinchiqllapachu kasuyta yumbay liykunata washakananchiqqa. Chaymi Dyuspaq rimaq Muysis, chay suq rimaqkunapis Dyuspa Santu Librumbi niwanchiqllapa: Suq Washadurmi shamushpa, rin washawaqninchiq, nishpa. ²³ Chaqa yumbay runakuna, warmikunam uchayuq kanchiqllapa. Chaymi mana atinchiqllapachu washakayta, ancha allin Dyuswan kawsananchiqqa. ²⁴ Chayraykum Jisukristu wañurqan, noqanchiqkunata washawananchiq. Chayshina wañuptinmi, Tayta Dyusqa ancha allin kashpa, dibaldilla pirdunawaqninchiq, washawanchiqllapa. ²⁵ Chaqa Tayta Dyus munaptinmi, Jisukristu wañurqan, paypi kriyiptinchiqllapa, Tayta Dyus yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. Chayshinaqam wañurqan, yach'ananchiqllapa: Tayta Dyusqam ancha allin kashpa, washawanchiqllapa, nishpa. Chaymi Jisukristu wañushqan diyakaman, runakuna uchata ruraptinllapaqa, Taytanchiq Dyusqa agwantashpa, paykunataqa manaraq jushgarganchu. ²⁶ Piru kay tyimpupiqam Tayta Dyusqa ancha allin juyis kashpa, atinna Jisuspi kriyiqkunata pirdunawayninchiqta, (Churin Jisukristu noqanchiqkunapaq wañushqanrayku).

²⁷ Chayshina Taytanchiq Dyus washawaptinchiqqa, ¿imapaqtaq balinman alabakananchiqqa? ¿Atinchiqu alabakayta, Muysispa yumbay liyningunata kasushqanchiqrayku? Manám. Ashwanmi Jisuspi kriyiptinchiqlla, Tayta Dyusqa uchanchiqkunamanda pirdunawananchiq. ²⁸ Chaymi yach'ananchiqllapa: Jisuspi kriyiptinchiqllam, Tayta Dyusqa yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq; manam Muysispa liyningunata kasushqanchiqraykuchu, nishpa.

²⁹ Chaqa Tayta Dyusqam mana isrraylinu kaqkunatallachu washan. Ashwanmi chay mana isrraylinu kaqkunatapis washan, Churin Jisuspi kriyiptinllapa. ³⁰ Chaqa suq Dyusllam kan. Payqam Jisuspi yumbay kriyiqkunata pirdunawananchiq, kwirpunchiqpi

* 3:12 Salmo 14:1-3

* 3:13 Salmo 5:9; 140:3

* 3:14 Salmo 10:7

* 3:17 Isaías 59:7-8

* 3:18 Salmo 36:1

siñalniyuq ichu mana siñalniyuq kaptinchiqpis. ³¹ Piru amar yuyashunllapachu: Taytanchiq Dyuspa liyningunagam manana balinchi, nishpaqa. Ashwanmi Jisuspi kriyishpa, mas allitana atinchiqllapa Dyuspa liyningunata kasuyta.

4

Tayta Dyusmi Abrajandaqa pirdunarqan, allipta kriyishqanrayku

¹ Mayá, yuyashunllapa chay unay agwilunchiq Abrajambaq. ¿Imatam rurargan chay Abrajanga, Taytanchiq Dyus uchangunamanda pirdunanambaqqa? ² Payqam mana allitachu tukuy imata rurargan. Chaqa allitalla rurashpaqam, pay kikin atinanda alabakayta Dyuspa ñawpambi. Piru manam atirganchu alabakaytaqa. ³ (Ashwanmi Tayta Dyuspi ancha kriyiptin, uchangunamanda washargan.) Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: “Abrajangam Taytanchiq Dyuspi allita kriyirgan. Chaymi Tayta Dyusqa uchangunata pirdunashpa, mana nima uchayuqpagna rigisishqa”, nishpa. ⁴ Mayá, allita yuyashunllapa: Suq runa trabajaqqam pagunda ch'askin. Chaymi chay pagunga mana rrigaluchu, ¿manachu? Ashwanmi trabajashpaqa, dirichuyuq chay pagunda ch'askinambaq. ⁵ (Piru noqanchiqkunagam mana atinchiqchu allitalla rurayta washakananchiqqa.) Ashwanmi Taytanchiq Dyuspi kriyiptinchiqqa, payqa pirdunawaqninchiq, manana nima uchayuqpagna rigsiwaqninchiq, dibaldilla washawanchiqllapa. ⁶⁻⁷ Chayshinallam chay unay gubiyirnu Dabidpis Dyuspa Santu Librumbi chaypaq kayshina isikbirirgan: Runakuna kushikunga, tukuy uchangunata Tayta Dyus dibaldilla pirdunashqambaq.

⁸ Taytanchiq Dyus chayshina pirdunashpaqam, manana rinchu niq: Uchayuqmi kangi, nishpaqa. Chayri ancha kushikungallapa, nishpa.*

⁹ ¿Chayshinaqachu kushikunga kwirpunllapapi siñalniyuqkunalla? ¡Manám! Ashwan Tayta Dyuspi kriyishpam, rinllapa kushikuq chay mana siñalniyuq kaqkunapis. Mayá, allita yuyashunllapa. Dyuspa Santu Librumbiqam nin: “Abrajangam Taytanchiq Dyuspi allita kriyirgan. Chaymi Tayta Dyusqa uchangunata pirdunashpa, mana nima uchayuqpagna rigisishqa”, nishpa. ¹⁰ Chayshinaqa ¿ima tyimpupim Dyusqa pirdunarqan Abrajandaqa? ¿Kwirpumbi siñalta ruraptinna, ichu manaraq siñalakaptin? Taytanchiq Dyusqam pirdunarqanga, kwirpumbi manaraq chay siñalta ruraptin. ¹¹ Chayshina Dyus pirdunaptinraqmi, Abrajanga chay siñalta kwirpumbiqa rurargan, ama qonqanambaq: Dyusmi pirdunawashqa, paypi kriyishqayrayku, nishpa. Chaymi chay Abrajanga Dyuspi yumbay kriyiqkunapa taytanchiqshina. Kanan payraykum yach'anchiqllapa: Tayta Dyusmi chay mana siñalniyuq kaqkunatapis pirdunan, paypi kriyiptinllapaqa, nishpa. ¹² Chay Abrajanni noqaykuna siñalniyuq isrraylinukunapa taytayshinapis. Piru manam wambrangunashinachu kanillapa, kwirpuyllapapi chay siñalta rurashqayraykuqa. Ashwanmi Abrajanshina kriyishqayllaparayku, paypa wambrangunashina kanillapa.

Abrajanmi Taytanchiq Dyus ufrisishqanda allipta kriyishpa ch'askirgan

¹³ Tayta Dyusqam chay Abrajanda karu willkandinda ufrisirgan, yumbay kay mundupi tiyaqkunata kamachinanllapa. Piru manam Muysispa liyningunata kasushqanraykuchu, chayshinaqa ufrisirganqa. (Chaqa Abrajamba tyimpumbiqam manaraq karqanchu chay liykunaqa.) Ashwanmi chayshina ufrisirganqa, allita Dyuspi kriyishqanrayku. Chayshina kriyiptinmi, Taytanchiq Dyusqa uchangunamanda pirdunashpa, manana nima uchayuqpagna rigsirgan. ¹⁴ Chayshina Dyuspi kriyiptinchiqllapam, noqanchiqkunatapis washawanchiqllapa, paywan kawsananchiqllapa. Manam washawanchiqchu Muysispa liyningunata kasushqanchiqraykuqa. Chaqa atiptinchiq washakayta, liykunata kasushpaqam, mana nimapaq balinmanchu Jisuspi kriyinananchiqqa. Tayta Dyus Abrajanda chay ufrisishqambismi mana nimapaq balinmanchu. ¹⁵ Mana kaptin Muysispa liyningunagaqam, runakunaqa mana may uchayuqchu kanmanllapa. Piru Muysispa liyninguna kashqanraykum, achka uchayuqkuna mas kastigadu rinllapa kaq, chay liykunata mana kasushqanllaparayku.

¹⁶ Chaymi Taytanchiq Dyusqa Abrajanda ufrisirgan dibaldilla yanapanan, paypi kriyishqanrayku. Chayshinallam noqanchiqkunatapis dibaldilla yanapawanchiq, suq rrigaluta qowanchiqmanshina. Chaymi Dyuspi kriyiqkunaqa Abrajamba wambranshinana kanchiqllapa. Chaqa Tayta Dyusqam mana yanapanachu Muysispa liyningunata kasuqkunatallaqa. Ashwanmi yanapan Abrajanshina paypi yumbay kriyiqkunatapis. ¹⁷ Chaqa Abrajangam allita Dyuspi kriyirgan. Yach'arganmi: Tayta Dyusmi kamachikushpalla, tukuy imata ruran. Wañuqkunatapis kawsachin, nishpa. Chaymi Dyusqa Santu Librumbi kayshina nin: “Abrajan, qamtam akrashushqa kani, achka nasyumbi tiyaqkunapa agwilunshina kanayki”, nishpa.* Chayshina niptinmi, Abrajanga allipta kriyirgan.

* 4:8 Salmo 32.1-2

* 4:17 Génesis 17.5

¹⁸⁻¹⁹ Chaqa Taytanchiq Dyusqam Abrajanda nishqa karqan: “Warmiki Sarapim suq churiyuq kashpa, achka nasyungunapi tiyaqkunapa karu agwilunllapa ringi kaq”, nishpa. Piru Saraqam mana nunka wambrayuchu kashqa karqan. Chayshina Abrajan mana churiyuq kashpapisti, Tayta Dyus nishqanda kriyirqan. Piru ancha achka watakunatam shuyarqanllapa, Taytanchiq Dyus nishqanda kumplinambaqqa. Chaymendaqam Abrajanqa warmin Sarawan yaqqana syin watayuq kashpa, wañunan sirkana kaptin, Tayta Dyus nishqanshina, suq wambrayugna karqan. Chayshinam achka nasyungunapi tiyaqkunapa karu agwilun karqan. ²⁰ Chaqa Abrajangam ancha allita kriyishqa karqan: Taytanchiq Dyusmi chay ufrisiwashqanda allipta rin qowaq, nishpa. Chaymi Dyus nishqanda mana shaykuq kriyishpa, ancha alabarqan. ²¹ Chaqa ancham yuyakushqa karqan: Tayta Dyusmi ancha pudirniyuq kashpa, yumbay chay ufrisiwashqanda atin rurayta, nishpa. ²² Chaymi Taytanchiq Dyuspi allita kriyiptinqa, Dyusqa Abrajanda uchangunamanda pirdunashpa, ancha allin runapaqna riqsirqan.

²³ Piru Dyusqam mana nirqanchu: “Noqapi kriyiptinmi, Abrajandalla allin runapaq riqsini”, nishpa. ²⁴ Ashwanmi chayshinaqa nin paypi yumbay kriyiqkunapaqpis. Chaqa noqanchiqkunapisti Tayta Dyuspi kriyinchiq: Paymi Siñurninchiq Jisusta wañushqanmanda kawsachimushqa, nishpa. ²⁵ Chaqa payqam Churin Jisusta kuntraqkunaman intrigakurqan, uchanchiqkunarayku wañunambaq. Chaymendaqam chay wañushqanmanda kawsachimurqan, noqanchiqkunata uchanchiqkunamanda washawananchiq.

5

Taytanchiq Dyusmi pirdunawaqninchiq, mana uchayuqpagna riqsiwanchiq

¹ Siñurninchiq Jisukristupi allipta kriyiptinchiqmi, Taytanchiq Dyusqa yumbay uchanchiqmanda pirdunawashqa kanchiq. Chaymi manana manchanchiqllapachu: Tayta Dyusmi rin kastigawaqninchiq, nishpa. Ashwanmi Jisukristu pirdunawaptinchiq, Tayta Dyus ancha kushikun noqanchiqkunawan. ² Chayshina kriyiptinchiqllapam, Tayta Dyusqa ancha allin kashpa, dibaldilla pirdunawanchiq. Chaymi paypi yuyakushpa, ancha kushikunchiqllapa: Llipaykaq Tayta Dyuswanmi pulla rinchiqllapa kawsaq, nishpa. ³ Yach'anchiqpismi: Padisishpaqam, mas allita yach'akunchiqllapa Jisuspi mana shaykuq yuyakuyta, nishpa. Chaymi padisishpapis, kushikunchiqllapa. ⁴ Chayshina mallipadu kashpa, Jisuspi mana shaykuq kriyiptinchiqqam, Taytanchiq Dyusqa ancha kushikun. Chayshina kushikushpam, ancha yanapawanchiq, paypi mas allita yuyakunanchiqllapa. ⁵ Chaymi Tayta Dyusqa Santu Ispiritunda qowanchiq, yach'achiwananchiq: Tayta Dyusmi ancha kuyashungillapa, nishpa. Chayshina niwaptinchiqmi, ancha allita yach'anchiqllapa: Tayta Dyusqam yumbay niwashqanchiqta rin kumpli. Manam rinchiqchu penqakuq: Yanqam paypi yuyakushqa kani, nishpa.

⁶ Chaqa yumbay noqanchiqkunagaqam (uchayuq kashpa) mana atirqanchiqchu washakaytaqa. Chaymi Tayta Dyusqa munashqan tyimpupi Churin Jisukristuta kach'amurqan, wañushpa yumbay uchanchiqmanda washawananchiq. ⁷ Manam ni pipis munanmanchu wañuyta, ni suq allin kaqta washanambaqqa. Piru kinsapch'i mayqan runa wañunman, suq ancha allin kaqta washanambaq. ⁸ Piru noqanchiqkuna uchayuqraq kaptinchiqmi, Jisukristuqa wañurqan, uchanchiqkunamanda washawananchiq. Chayshina wañuptinmi, Tayta Dyusqa noqanchiqkunata allita yach'achiwanchiq: Ancham kuyaykillapa, nishpa. ⁹ Chaqa Jisukristu wañuptinmi, Tayta Dyusqa yumbay uchanchiqmanda pirdunawashqa kanchiq. Chaymi kananga paywan allina kashpa, mas allita yach'anchiqllapa: Jisukristum rin washawaqninchiq, Tayta Dyus jwisyu diyapi ama kastigawananchiq, nishpa. ¹⁰ Chaqa noqanchiqkunam Tayta Dyusta kuntraptinchiqpis, payqa Churin Jisusta kach'amurqan, wañushpa, yumbay uchanchiqmanda washawananchiq. Chaymi kananga shumaqta atinchiq kawsayta Dyuswanga tukuy tyimpupa. ¹¹ Manam chayshinallachu yanapawanchiqqa. Ashwanmi Churin Jisuswan noqanchiqkunata ancha kushichiwananchiq. Chaqa Siñurninchiq Jisukristum washawashqa kanchiq, shumaqtana Taytanchiq Dyuswan kawsananchiq.

Punta runa Adan rurashqanraykum wañunchiq; piru Jisukristu rurashqanraykum rinchiq kawsaq

¹² Ancha unay tyimpupim chay punta agwilunchiq Adan Dyusta mana kasushpa, uchata rurarqan. Chaymi wañurqan. Chayshinallam chay Adamba tyimpunmandapacha kanagaman yumbay karu willkanguna wañunchiqllapa. Chaqa yumbayninchiqmi uchata ruranchiqllapa. ¹³⁻¹⁴ Chay punta runa Adangam Dyus kamachishqandaqa mana kasurqanchu. Chay karu willkangunapisti manaraq Muysispa liyninguna kaptin, uchata

rurashpa, Adanshina wañurqanllapa. Piru Dyuspa liyningunata manaraq yach'ashpam, paykunaqa mana disprisyarqanchu Dyustaqa chay Adanshinaqa. Chaymi Dyusqa paykunataqa mana rinchu anyaq: "Chay kamachikushqaytam mana kasushqachu kang'i", nishpaqa. Piru chay punta runa Adanraykum yumbayninchiq rinchiqlapa wañuq. Piru Jisukristuraykum tukuy tyimpupaqa rinchiqlapa kawsaq.

¹⁵ Chaqa chay Adan uchata ruraptinmi, yumbay runakuna, warmikuna wañunchiqlapa. Piru Jisukristu wañuptinmi, Tayta Dyusqa achka runata, warmita dibaldilla washawashqa kanchiqlapa, tukuy tyimpu kawsananchiqlapa. ¹⁶ Chaymi Dyus rurashqanqa mana nimapis igwalchu chay Adan rurashqanwanqa. Chaqa Adanmi suq uchatala rurashpa, yumbay runata, warmita ancha dañachiwashqa kanchiq, uchayuq kananchiqlapa. Chaymi Tayta Dyusqa listuna karqan, noqanchiqkunata kastigawananchiq. Piru kananqam Jisukristu wañushqanrayku, Taytanchiq Dyusqa yumbay chay uchanchiqmanda dibaldilla pirdunawanchiq. ¹⁷ Manchu chay runa Adanlla uchata rurashpa, ancha dañachiwashqa kanchiq, yumbayninchiq wañunanchiqpaq. Piru Jisukristullam wañushpa, achka noqanchiqkunata washawashqa kanchiq. Chaymi Tayta Dyusqa dibaldilla yumbay uchanchiqmanda pirdunawashqa kanchiq, suq bidapi pudirniyuq kananchiq.

¹⁸⁻¹⁹ Chay agwilunchiq Adan Taytanchiq Dyusta mana kasushpa, uchata ruraptinmi, yumbay noqanchiqpis uchata rurashpa, uchayuq kanchiqlapa. Chaymi Tayta Dyusqa yumbay runata kastigawananchiq karqan. Piru Jisukristu ancha allin kashpa wañushqanraykum, Taytanchiq Dyusqa yumbay uchanchiqmanda pirdunawanchiq, amana kastigadu kananchiq. Chaqa Churin Jisukristu Tayta Dyusta allita kasushqanraykum, paypi yumbay kriyiqkunataqa mana nima uchayuqpagna rigsiwanchiq. ²⁰ Tayta Dyusqam liyningunata Muysista qorqan, yumbayninchiq yach'ananchiq: Uchayuqkunam kanchiqlapa, nishpa. Piru chayshina yach'ashpapismi, mas uchata rurarganchiqlapa. Piru chayshina ancha uchayuqkuna kaptinchiqpismi, Taytanchiq Dyusqa ancha allin kashpa, yumbay uchanchiqmanda pirdunawarqanchiq. ²¹ Chaqa yumbay runakuna, warmikuna uchata rurashpaqam, wañunanchiqna karqanchiqlapa. Piru Jisukristum wañurqan, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. Chaymi paypi kriyiptinchiqllapa, Tayta Dyusqa ancha allin, ancha pudirniyuq kashpa, pirdunawashqa kanchiq, paywan sylupi tukuy tyimpu kawsananchiqlapa.

6

Jisuspi kriyishpaqa, ama uchata rurashunchu

¹ Mayá, kananqa ¿imatam yuyanchiqlapa? Taytanchiq Dyus kuyawaqninchiq, tukuy uchanchiqmanda pirdunawaptinchiq, ¿mas uchatachu rurashun, chay uchamandapis pirdunawananchiq? ² ¡Manám! ¡Amar nimatapis uchataqa rurashunchu! Chaqa Jisuspi kriyishpaqam, chay unay bidanchiqtaqa pambashqashinana kanchiq, amana nima uchata rurashpachu kawsananchiqlapa. ³ Qamkunaqam allita yach'angllapa: Noqanchiqkuna Jisukristupi kriyishpa, shutikushpaqam, paywanna pulla pambadushina karqanchiq, nishpa. Chayri Jisukristu pambadu kashqanshina, noqanchiqkunapis chay unay bidanchiqta pambashun, amana maluta rurananchiqlapa. ⁴ Chaqa Jisukristupi kriyishpaqam, pay pambakashqashina noqanchiqkunapis yakupi shutikushpa pambakarqanchiq. Chaymandaqam yakumanda llugshishpaqa, mushuq bidayuqna kanchiqlapa. Chaqa Tayta Dyusqam ancha pudirniyuq kashpa, Churin Jisusta wañushqanmanda kawsachimurqan. Chayshinallam noqanchiqtapis yanapawanchiq, mushuq bidapina kawsananchiqlapa.

⁵ Jisukristu wañushqanshinam noqanchiqkunapis wañushqashinana kanchiqlapa, amana uchata rurananchiqlapa. Chayshinalla Jisukristu kawsamushqanshinam, noqanchiqkunapis rinchiqlapa kawsamuq. ⁶ Kanan allitam yach'anchiqlapa: Jisukristum wañurqan suq kruspi klabaptinllapa, nishpa. Chaymi pay wañushqanshina, noqanchiqkunapis wañushqashinana kanchiq, amana uchata rurananchiqlapa. Piru Jisuspi manaraq kriyishpaqam, chay mana baliq yuyayninchiqkunata kasurganchiqlapa suq patrundashina. Piru kananqam chay yuyaykunaqa manana atinchu kamachiwayninchiqta, uchata rurananchiqqa. ⁷ Chaqa suq runa wañushqaqam manana pitapis kasunchu, uchata ruranambaqqa. (Chayshinallam noqanchiqkunapis kashunllapa). ⁸ Chaymi noqanchiqkuna wañushqashina kashpaqa, allita yuyakunchiqlapa: Jisukristuwanmi pulla rinchiqlapa kawsaq, nishpa. ⁹ Chaqa yach'anchiqpismi: Jisukristum wañushqanmanda kawsamushpa, wañuyta binsirgan. Chaymi manana nunka rinchu wañuriq, nishpa. ¹⁰ Chaqa payqam suq kutindalla wañurqan, dyabluta binsishpa, uchanchiqkunamanda

washawananchiq. Chaymandaqam wañushqanmanda kawsamushpaqa, Taytanda sirbisha kawsaykan. ¹¹ Chayshinar qamkunapis wañushqashina kayllapa, amana uchakunata ruranykillapa. Kananmandaqar Siñurninchiq Jisukristu yanapashuptin, Taytanchiq Dyusta sirbisha kawsayllapa.

¹²⁻¹³ Chayshina kriyiptikillapam, Dyusqa mushuq bidatana qoshushqallapa. Chayri chay mana baliq yuyaynikikunata dihashpa, kwirpuykillapata sujitashpa, amana nima maluta rurayllapachu. Ashwanri tukuy kwirpuykita, yuyaynikikunatapis Dyusta intrigayllapa, pay munashqanda rurashpa kawsanaykillapa. ¹⁴ Manam rinchiqllapachu washakaq Muysispa liyningunata kasushpaqa. Ashwanmi Tayta Dyuspi yuyakuptinchiq, payqa dibaldilla washawanchiqllapa. Chaymi chay mana baliq yuyayninchiqkunaga manana atinllapachu amalasqa kamachiwayninchiqta, uchakunata ruranchiqqa.

Dyusta allita kasushun

¹⁵ Piru Tayta Dyus chayshina dibaldilla washawaptinchiqqa, ¿atinchiqllapachu kawsayta uchata rurashpa? ¡Manám! ¡Amar nima uchataqa rurashunchu! ¹⁶ Chaqa qamkunagam allita yach'angillapa: Suq runa patrumbi trabajaqqam chay patrunnindalla kasun, ¿manachu? Chayshinallam Taytanchiq Dyusta kasuptikillapaqa, payqa rin uchaykimanda pirdunashuq, amana uchayuqkuna kanaykillapa. Piru dyabluta kasushpa, uchata rurashpaqam, ringillapa chingaq. ¹⁷ Manchu unayqa amalas uchata rurashpaqa, dyablupa randishqa kriadunshina kawsarqaykillapa. Piru kananqam Tayta Dyuspaq yach'akushpaqa, paytana tukuy shunqo allita kasuykangillapa. Chaymi noqaqa Dyusta ancha pagikuni. ¹⁸ Chaqa Taytanchiq Dyusgam qamkunata ancha yanapashushqa, amana uchata rurashpa, librina kawsanaykillapa. Chaymi kananqa Tayta Dyus munashqanda rurashpa kawsaykangillapa. ¹⁹ Chaymi kay kumparasyunwan bidaykipaq rini yach'achishuqllapa, allita intyindinayki. Chaqa kayshina mana yach'achishuqtiyqam, mana atingillapachu allita intyindiyaq. Unayqam dyabluman intrigakashpa, paytalla kasushpa, kawsarqaykillapa, randishqa kriadu patrunninda kasuqkunashina. Chaymi ancha qawch'u karqaykillapa, uchata ruranykillapa. Piru kananqar intrigakayllapa Dyusman, ancha qawch'u kanayki, alli kaqkunatalla ruranykillapa.

²⁰ Unayqam uchata rurashpaqa, mana baliq patrumba kriadunguna karqaykillapa. Chaymi mana munarqaykillapachu allita kawsayta. ²¹ Piru chayshina uchata rurashpaqam, ¿imatam ganarqaykillapa? ¡Manam nimatapis ganarqaykichu! Ashwanmi chinganayki karqaykillapa. Chaymi kananqa chay rurashqaykita yuyashpa, ancha penqakungillapa. ²² Piru Taytanchiq Dyusmi chay uchaykikunamanda washashushqallapa, amana dyablupa kriadunguna kanaykillapa. Chaymi kananqa Dyusta sirbiptikillapa, payqa ancha yanapashungi, paytana allita kasushpa kawsanaykillapa. Chaymandaqam syiluman rin apashuqllapa, paywan tukuy tyimpu kawsanaykillapa. ²³ Piru uchata rurashpaqam, pagunchiqta rinchiq ch'askiq. Chay paguqam rin kaq infyirnu. Piru Jisukristupi kriyiptinchiqqam, Tayta Dyusqa dibaldilla syiluman rin apawaqninchiq, tukuy tyimpu kawsananchiqllapa.

7

Pablum suq kumparasyunda rurarqan kasaraqwan

¹ Kriyiq masitakuna, qamkunagam allita yach'angillapa liykunapaq. Chay liykunataqam kasunchiqllapa wañunanchiq diyakamanlla, ¿manachu? ²⁻³ Mayá, kay kumparasyumbaq yuyashunllapa: Chay liykunagam suq warmi kasarashqata kamachin, qosanwanlla kanambaq wañunan diyakaman. Chaymi suqwan kashpaqa, ancha uchayuqna kidan. Piru qosan wañuqtiqam, chay warmiqa sultirashinana kidan. Chaymi munashpa kasaraytaqa, suqwan atin kasarariyta. Chayshina kasarashpa, chay runanwan puñushpaqa, mana uchayuqchu kidan.

⁴ Kuyashqay kriyiq masitakuna, chay unay liykunagam noqanchiqkunapaqqa chay warmipa qosan wañushqanshina. Chaqa kanan noqanchiqkuna Jisukristupi kriyishpaqam, suq warmi suq runawan kasarashqashina kanchiqllapa. Chaymi Jisustana kasushpaqa, manana chay unay liykunataqa kasunchiqllapachu. Chaqa kananqam chay kawsamuq Jisuspa warmishinana kanchiqllapa, Taytanchiq Dyus munashqanda rurashpa kawsananchiqllapa. ⁵ Piru manaraq kriyishpa Jisuspiqam, Muysispa liyningunata yach'ashpapis, mana munashpa kasuyta, masta animakarqanchiq uchata ruranchiqllapa. Chaymi kwirpunchiqta kasushpa, chingananchiqpaqna karqanchiqllapa. ⁶ Piru Jisuspi kriyishpaqam, manana chay unay iskiybrishqan liykunapa kriadunshinachu kanchiqllapa. Ashwanmi kananqa Dyuspa Santu Ispiritun yanapawanchiq, mushuq bidapi librina kawsananchiq, Dyusta kasushpa.

Noqanchiqllaqam mana atinchiqchu ancha allita ruraytaqa

⁷ Chayshina kaptinqa, ¿imatam nishun? ¿Muysispa liyningunaqachu malu, nishpa? ¡Manám! Ashwanmi chay liykuna niwanchiq: Kaymi alli, kaymi mana allichu, nishpa. Chaqa chay liykunaqam yach'achiwanchiq: Runa masikipa kusasningunata ama anchaqa munakuychu, nishpa. Chayta mana niwaptinchiqqam, chay kusasningunata munakushpaqa, mana yach'ananchiqtachu: Uchatam ruraykani, nishpaqa. ⁸ Piru Muysispa liyninguna kamachiwaptin, uchata ama ruranaypaqam, noqaqam masta munarqay chay uchata rurayta. Piru chay liykuna mana kaptinqam, mana yuyanaytachu chay uchakunata ruranaypaqqa. ⁹ Chaqa unay tyimpupi manaraq chay liykunata yach'ashpaqam, uchata rurashpapis, yuyarqay: Allin runam kani, nishpa. Piru chay liykunata yach'akushpaqam, masta munarqay uchata rurayta. Chaymi intyindirqay: Rinim chingaq. Manam atinichu chay liykunata kumpliyaqa washakanaypaq, nishpa. ¹⁰ Piru Tayta Dyusqam chay liyningunata qowarqanchiq, allita kasushpa, washakashpa, paywan tukuy tyimpu kawsananchiqllapa. Lukismi chay liyningunataqa mana atirqaychu kasuyta. Chaymi chay liykunaqa chingachiwanambaq karqan. ¹¹ Piru noqaqam puntata yuyarqay: Yumbay liykunatam atini kasuyta, noqa kikiylla washakanaypaq, nishpa. Chayshina yuyashpaqam, noqa kikiylla ingañakaykarqay. Chaqa mana atishpa tukuy liykunata kasuytaqam, chinganaypaq karqay.

¹² Chaymi niykllapa: Dyuspa liyningunaqam ancha allin, ancha santu, mana nima maluchu, nishpa. ¹³ Piru ¿chayshina allin kashpapischu, dañachiwarqan chinganaypaq? ¡Manám! Ashwanmi uchata rurashpa, noqa kikiylla dañakarqay chinganaypaqqa. Piru chay allin liykunaqam yach'achiwarqan: Ancha fiyutam ruraykangi, nishpa. Piru chayshina yach'achiwaptinmi, noqaqa intyindishpa: Uchaykunaqam dañachiwaykan chinganaypaq, nishpaqam, masta animakarqay, chay uchakunata ruranaypaq.

¹⁴ Allitam yach'anchiqllapa: Chay allin liykunatam Dyuspa Santu Ispiritun qowashqallapa kanchiq, nishpa. Piru noqaqam mana allitaqa ruranichu. Chaqa kwirpuy munashqandalla rurashpa, dyabluta kasuykani suq randishqa kriyadu patrunninda kasushina. ¹⁵ Piru noqaqam mana intyindinichu: ¿Imaraykum uchata rurani? nishpaqa. Chaqa munashpa allita ruraytapismi, mana atinichu. Chayshina mana munashpa uchata ruraytapismi, chay uchakunata rurani. ¹⁶ Chaymi uchata mana munashpa ruraytaqa, intyindini: Dyuspa liyningunaqam ancha allin, nishpa. Piru chayshina intyindishpapismi, chay uchakunata rurani. ¹⁷ Chaqa shungoypi kaq mana baliq yuyayniykunam animachiwan, chay uchakunata amalas ruranaypaq. ¹⁸ Chaymi munashpa allitalla ruraytapis, mana atinichu. Chayraykum yach'ani: Ancha uchayuy runam kani, nishpa. ¹⁹ Chaqa munashpa allitalla ruraytapismi, mana atinichu. Ashwanmi mana munashpapis, chay uchakunata rurani. ²⁰ Chayshina mana munashpapismi, jifuyrayku uchakunata rurani. Chaqa shungoypi uchakuna kaptinmi, chay mana baliqkunata rurani.

²¹ Chaymi allitalla munashpa ruraytapis, ashwamba uchakunata rurani. ²² Piru Dyuspa liyningunaqam ancha gustawan shungoypi. ²³ Piru chayshina gustawaptimbismi, noqaqa uchayuy kashpa, ishka yuyayniyuq kani. Suq yuyayniymi Dyusta ancha munan kasuyta. Piru suq yuyayniyuqam kwirpuy munashqandalla ancha munan rurayta. Chaymi chay yuyayniyuqam suq girrapishina pilyaptin, mana atinichu allita rurashpa kawsaytaqa. Chaqa suq prisushinam chay mana baliq yuyayniya kasuni. ²⁴ Chaymi ancha llakishpa yuyani: ¿Piraq yanapawanman, chay mana baliq yuyayniykunata dijanaypaq, ama chinganaypaq? nishpa. ²⁵ ¡Taytanchiq Dyusllam Sifurninchiq Jisukristuwan atin yanapawaytaqa! ¡Chaymi paykunata ancha pagikuni!

Piru nishushqayshinam, ishka yuyayniyuq kashqa kani. Suq yuyayniymi Dyuspa liyningunata ancha munan kasuyta. Piru suq yuyayniyuqam uchakunata ancha munan rurayta. Chaymi noqa sapalayllaqa mana atinichu allitalla rurashpa kawsaytaqa.

8

Dyuspa Santu Ispiritunmi yanapawanchiq, kayshina kawsananchiqllapa

¹ Kananqam Jisukristupi yuyakuqkunataqa Tayta Dyusqa tukuy uchanchiqmanda pirdunawaqninchiq, manana rinchu kastigawaqninchiq. Chaqa mananam kwirpunchiq munashqan uchakunata rurashpachu kawsananchiqllapa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritunda kasushpana kawsananchiqllapa. ² Chaymi noqaqa Jisukristupi yuyakushpa, Santu Ispiritunda kasuptiyqa, mushuq bidata qowashqa. Chaqa payqam yanapawan, amana uchata rurashpa kawsanaypaq. Chaymi manana rinichu chingaq. ³ Piru noqanchiqkunalla ancha munashpa Muysispa liyningunata kasuytaqam, uchayuykuna kashpa, mana atirqanchiqllapachu kumpliyaqa. Chaymi chay liykunaqa mana atirqanchu washawayninchiqta. Piru Taytanchiq Dyusmi chay liykunamanda mas pudirniyuq. Chaymi Churin Jisusta kay pachaman kach'amurqan, kwirpuyuy runa kanambaq. Chayshina

kwirpuyuq kashpapismi, mana nima uchata ruraraqanchu. Piru suq kruspin wafurqan, uchanchiqkunapaq pagarakunambaq, amana kastigadu kananchiqllapa. ⁴ Chayshinam wafurqan, Dyustana kasushpa kawsananchiqllapa. Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunqam yanapawanchiq, Dyus kamachikushqanda kasushpa, amana kasunanchiq mana baliq yuyayninchiqkunataqa.

⁵ Chaqa wakin runakunaqam mana baliq yuyayningunata rurashpaqa, kwirpun munashqandalla yuyanllapa. Piru Dyuspa Santu Ispiritunda kasuqkunaqam Dyus munashqandalla yuyanllapa. ⁶ Chaqa noqanchiqkuna kwirpunchiq mana alli munashqanda yuyashpaqam, tukuy tyimpupaq rinchiqllapa chingaqa. Piru Tayta Dyus munashqanda yuyashpaqam, paywan pulla kushikushpa, tukuy tyimpu shumaqta rinchiqllapa kawsaq. ⁷ Piru wakin runa, warmi kwirpun munashqandalla rurashpaqam, Tayta Dyusta kuntraykanllapa. Chaqa manam munanllapachu ni atinllapachu Dyuspa liyningunata kasuytaqa. ⁸ Chaymi paykunaga munashqandalla rurashpa, mana atinllapachu Tayta Dyusta kushichiyaqa.

⁹ Piru qamkunaqam mana paykunashinachu kawsangillapa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritun shungoykipi tiyan. Chaymi payta kasushpa kawsangillapa. Piru mayqanikipi Jisuspa Santu Ispiritun mana tiyaptinqam, mana Jisukristuwanchu kangillapa. ¹⁰ Piru kananqam Jisukristupa Ispiritun noqanchiqkunapi tiyaptin, Tayta Dyusqa manana uchayuppaq rigsiwanchiqllapa. Chaymi ispiritunchiqqa manana rinchu wafuq. Piru kwirpunchiqmi wafun, chay unay uchakunata rurashqanchiqrayku. ¹¹ Kanan Dyuspa chay Santu Ispiritunmi Jisukristuta wafushqanmanda kawsachimurqan. Chayshinallam Ispiritunqa noqanchiqkunapi tiyashpa, rin kawsachimuq kwirpunchiqta wafushqanmanda.

¹² Chaymi masitakuna, Tayta Dyusta ancha dibiranchiq, chayshina wafushpa, washawashqanchiqrayku. Chayri amana kawsashunchu chay mana baliq yuyayninchiqkunata kasushpaqa. ¹³ Chaqa chay mana baliq munashqaykita rurashpaqam, wafushpa ringillapa chingaqa. Piru Dyuspa Santu Ispiritun yanapashuptinmi, chay mana baliq kusaskunataqa amana ruranykillapa, Dyuswan pulla ringillapa kawsaq.

¹⁴ Chaymi Dyuspa Santu Ispiritunda kasushpaqa, Dyuspa wambrangunana kanchiqllapa. ¹⁵ Chaqa chay Santu Ispiritundaqam mana ch'askirqanchiqchu suq randishqa kriyadushina, Taytanchiq Dyusta manchananchiqqa. Ashwanmi paytaqa ch'askirqanchiq, Tayta Dyuspa wambranguna kananchiq. Chaymi kananga dirichuyuq kanchiq Dyusta ninanchiq: "Taytaymi kangi", nishpa. ¹⁶ Chaqa chay Ispiritunqam noqanchiqkunapi tiyashpa niwanchiqllapa: "Dyuspa wambrangunam kangillapa", nishpa. ¹⁷ Chaymi Churin Jisukristuwan pulla rinchiqllapa ch'askiq suq shumaq irinsyata. Chaqa kay mundupi Jisuspi kriyiptinchiq, suqkuna padisichiwanichiq. Piru chayshina padisishpaqam, syilupi Jisuswan pulla lliyashpa, rinchiqllapa kamachikuq.

Taytanchiq Dyustam shuyaykanchiq, syiluman apawananchiq

¹⁸ Kay pachapiqam ancha ñakanchiqllapa. Piru allitam yach'ani: Suq diyam syilupi ancha lliypaq Siñurninchiqwan kushikushpa, rinchiqllapa yach'aq: Kay kushikushqanchiqpaqam chay ñakashqanchiqqa mana nimachu kashqa, nishpa. ¹⁹ Tayta Dyus tukuy ima rurashqanmi ancha shuyakuykan, Dyusqa noqanchiqkunapaq ninambaq: "Kaykunam wambraykuna", nishpa. ²⁰⁻²¹ Chaqa runakuna uchakunata ruraptinllapam, Tayta Dyusqa dijarqan, pay tukuy ima rurashqanguna dañakanambaq. Piru chayshina dijashpapismi, ufrisikurgan: "Suq diyam yumbay wambraykuna noqawan pulla lliyashpa, rinllapa kamachikuq. Mananam rinllapachu wafuq. Chay diyapiqam tukuy ima rurashqayqa manana rinchu dañakaq. Ashwanmi allichaptiy, chay rurashqaykunaqa rinllapa kushikuq chay wambraykunawan", nishpa.

²² Chaqa yach'anchiqllapam: Tayta Dyus tukuy ima rurashqangunam ancha padisishpa kanangaman kijakun, suq warmi qeshyanambaq padisiqshina. ²³ Chaymi noqanchiqkuna Santu Ispirituwan kashpapis, Dyus chay rurashqangunawan pulla padisinchiqllapa. Piru Taytanchiq Dyusqam chay Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq, yach'ananchiq: Suq diyam masta rin yanapawaqninchiq, nishpa. Chaymi kay mundupi padisishpapis, ancha shuyakuykanchiq, Tayta Dyus akrashqan wambrangunata yumbay irinsyanchiqta qowananchiqkaman. Chay diyapim payqa suq mushuq kwirputana rin qowaqninchiq. ²⁴ Chaqa Taytanchiq Dyuspi kriyiptinchiqmi, payqa washawashqa kanchiq, suq diya paypa pullan syilupi kawsananchiq. Lukismi manaraq rikanchiqchu chay ufrisiwashqanchiqtaqa. Piru Dyuswan syilupi kashpaqam, manana nisisaryuchu rin kaq pay niwashqanchiqpi yuyakunanchiqqa. Piru kananqam shuyakuykanchiq, chay

manaraq rikashqanchiq kumplinambaq. ²⁵ Chaymi manaraq rishpa syilumanqa, mana shaykuq shuyakuykanchiq, chayman rinanchiqllapa.

²⁶ Mana yach'aptinchiq Dyusman allita mañakuytam, paypa Santu Ispiritun ancha yanapawanchiq mas allita mañakunanchiq. Chaqa ancha syintishpam llakiypaqta, rru-gakun noqanchiqkunapaq mana ni palabrakunata rimashpa. ²⁷ Kanan Tayta Dyusqam tukuy ima yuyashqanchiqta allita yach'an. Chaymi chay Santu Ispiritun noqanchiqpaq mañakushqanda ancha allita intyindin. Chaqa chay Santu Ispirituqam Taytanchiq Dyus munashqanshinalla mañakun.

Tayta Dyuswanmi tukuy ima mana allikunata atinchiq binsiyta

²⁸ Yach'anchiqllapam: Tayta Dyusmi qayawashqa kanchiq, pay munashqanshina kawsananchiq. Chaymi payta kuyaqkunataqa tukuy imapi byinninchiqpaq yanapawanchiq, nishpa. ²⁹ Chaqa unaymandapacha manaraq nasiptinchiqmi, Tayta Dyusqa rigsiwaqninchiq akrawarqanchiq, Churin Jisusshina kananchiqllapa, Jisusqa yum-bay noqanchiqkunapa kulaka masanchiqshina kanambaq. ³⁰ Chayshina akrawa-qninchiqmi, Dyusqa qayawarqanchiq, paypa wambranguna kananchiqllapa. Chayshina qayawaqninchiqmi, uchanchiqkunamanda pirdunawaqninchiq, mana uchayuqpagna rigsiwanchiqllapa. Chaymi Jisukristuqa rin yanapawaqninchiq pudirninwan, payshina llipyashpa, paywan kamachikunanchiq.

³¹ Tukuy chayta yach'ashpaqam, allita kayshina yuyakunchiqllapa: Tayta Dyus yana-pawaptinmi, mana ni pipis atingachu binsiwayta, nishpa. ³² Chaqa Tayta Dyusqam mana nimata mich'awaqninchiqchu, sapalan Churin Jisusta kay pachaman kach'amurqan, noqanchiqkunapaq wañunambaq. Chayshina kikin Churin Jisusta intrigakushpam, Tayta Dyusqa tukuy imapi noqanchiqkunata rin yanapawaqninchiq, ¿manachu? ³³ Chayshina Tayta Dyus akrashqangunata mana uchayuqkunapaq rigsiwaptinchiqqam, mana pipis atingachu shimbiwayninchiqta: "Uchayuqkunam kangillapa", nishpaqa. ³⁴ Chaqa Jisukristum wañurqan, uchanchiqkunamanda washawananchiqllapa. Chaymandaqam kawsamushpa, Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyashpa, rrugakuykan, noqanchiqkunata yanapawananchiq. Chaymi mana pipis atingachu shimbiwayninchiqta: "Uchayuqmi kang", nishpaqa, kastigadu kananchiqllapa. ³⁵ Chaqa mana ni pipis ni mayqambis atin-manchu Jisukristuta disanimachiyta, ama kuyawananchiqqa: ni ñakaykuna, ni llakikuna, ni qesachawaqninchikuna, ni ambruna, ni mana kaptin mudananchiq, ni uchayuqkuna jurapawaptinchiq, ni atun kuchilluwan wanchiwaptinchiq. ³⁶ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi paypaq rimaqkuna payta nin:

Tayta Dyus, qamta sirbishuptiylapam, chay kuntrashuqkuna tukuy uras munanllapa wanchiwayllapata. Manchu wishakunata kamalman apanllapa wanchiq (wanchi-nanllapa). Chayshinallam noqaykunatapis munanllapa wanchiwayta, nishpa.*

³⁷ Piru chayshina munashpa wanchiwayninchiqtam, mana nimatapis atinllapachu bin-siwayninchiqta. Ashwanmi Jisukristu ancha kuyawaqninchiq yanapawanchiq, Dyuspi allita yuyakushpa, dyabluta, tukuy ima maluta binsinanchiqllapa. ³⁸ Chaymi kawsaykapt-inchiq ichu wañuptinchiqpis, mana nimapis atingachu akrawayninchiqta Tayta Dyus-manda, noqanchiqkunata ama kuyawananchiqqa. Manam atinchu ni mas kamachikuq anjilkuna, ni mas kamachikuq dyablukuna, ni suq laya kamachikuqkuna, ni kay ty-impupi kawsaqkuna, ni shamuq tyimpupi kawsaqkunapis. ³⁹ Manamir rinllapachu akrawaqninchiq ni altupi puriqkuna ni kay allpapa warambi kaqkuna ni suq laya kaqku-napis. Chaqa Taytanchiq Dyusmi Siñurninchiq Jisukristuta kach'amushpa, ancha allita yach'achiwashqa kanchiq: Ancham kuyaykillapa, nishpa.

9

Dyusmi akrashqa isrraylinukunata, nasyunnin kanambaqllapa

¹ Kriyiq masitakuna, Jisukristupi tukuy shungo kriyiptiymi, Dyuspa Santu Ispiritun shungoypi tiyashpa yanapawan, allip kaqtalla qamkunata nishunaypaq. Chaymi kayta niykillapa, mana nimata llullakushpachu: ² Ancham llakini (llaqta masiy isrraylinuku-napaq, Jisuspi mana kriyiptinllapa. Chaqa chay llaqta masiykunatam ancha kuyani.) ³ Chaymi atishpaqa, intrigakayman paykunapa rrimplasun chinganaypaq, paykunata washanaypaq. ⁴ Chaqa noqaqam paykunawanqa Isrrayilpa karu willkanguna kanil-lapa. Tayta Dyusmi akrawarqanllapa, paypa wambranguna kanayllapa. Unay ag-wiluykunam Tayta Dyuspa llipyayninda rikarqanllapa. Chaymandaqam paykunawan suq tratuta rurashpa, Muysispa liyningunata qorqan. Paykunataqam yach'achirqan, paytalla adurananllapa. Paykunataqam ufrisirqan, Akrashqan Washadurta kach'amunambaq.

* 8:36 Salmo 44.22

⁵ Chaqa chay unay isrraylinu agwiluykunapa karu willkangunam kanillapa. Noqaykunamandam Dyus Akrashqan Washadur Jisuspi nasirqan. Payqam Dyus. Chaymi tukuy imata, tukuy maypi kamachin. Chayri payqa tukuy tyimpu alabashqa kanqa. ¡Chayshina kanqa!

⁶ Dyusqam isrraylinukunata ufrisishqanda mana qonqarganchu. (Ashwanmi kumplirqan.) Piru chay unay agwiluyllapa Isrrayilpa karu willkanguna kashpapismi, mana yumbayniychu Dyuspa wambranguna kanillapa. ⁷ Chaqa Abrajamba mirayningunamanda kashpapismi, mana yumbayniyllapachu Dyuspa lijitimu wambrangunaqa kanillapa. Chaymi Tayta Dyusqa Abrajanda kayshina nirqan: “Churiki Isakmandallam lijitimu willkaykikunaqa kanqa”, nishpa. ⁸ Chaymi yach'anchiqllapa: Abrajamba mirayninguna kashpapismi, mana yumbaychu kashqa Dyuspa wambrangunaqa, nishpa. Ashwanmi Dyuspi kriyiqkunatalla akrarqan, wambranguna kanambaqqa. Chayshina Abrajan Dyuspi kriyiptinmi, chayshinalla paytapis ufrisishqa karqan: Churiyuqmi ringi kaq, nishpa. ⁹ Chaqa Taytanchiq Dyusqam Abrajanda kayshina ufrisishqa karqan: “Suq watamanda kutimuptiyi, warmiki Sara qeshyanqa churikita”, nishpa.

¹⁰ Manam Abrajanwanllachu chayshinaqa karqan. Ashwanmi churin Isakpis warmin Rribikapi ishkey churiyuq karqan. ¹¹⁻¹³ Piru manaraq nasiptin chay churingunam, manaraq ni uchata ni allita ruraptinllapa, Tayta Dyusqa Rribikata nirqan: “Punta nasiq wawaykim chay iki nasiq wawaykita rin kasuq”, nishpa. Chayshinallam Taytanchiq Dyuspi Santu Librumbi nirqan: “Jakubum gustawan. (Chaymi payta akrashqa kani, nasyunniypa agwilun kanambaq.) Piru masan Isawmi mana gustawanchu. (Chaymi paytaga mana akrashqachu kani chay nasyunniypa agwilun kanambaqqa)”, nishpa. Chayshina manaraq ni allita ni maluta ruraptinllapam, Tayta Dyusqa chay ishkey masapuramanda suqta akrarqan, nasyunnimba agwilun kanambaq. Pay munashqandallam chayshinaqa akrarqan.

¹⁴ Chayshina Taytanchiq Dyus gustashqan runata akraptinqam, ¿atinchiqchu niyta: “Tayta Dyusqam mana allitachu rurashqa”, nishpa? ¡Manám! Chayshinaqa ama rimashunllapachu. ¹⁵ Chaqa Tayta Dyusqam Muysista nirqan: “Mayqanda munashpa yanapaytagam, yanapashaq. Mayqanda munashpa llakipaytagam, llakipashaq”, nishpa.* ¹⁶ Chaymi Dyusqa mana yanapanchu suq runata, chay runaqa ancha munashqanrayku yanapanambaqqa ichu ancha trabajashqanrayku. Ashwanmi Tayta Dyusqa llakipashpa pay kikin munashqanda yanapan. ¹⁷ Chaymi Tayta Dyusqa librumbi chay unay gubyirnu Farunda nirqan: “Farun, qamtam ancha pudirniyuqta rurashushqa kani. Chaymi kuntrawaptikiqa, noqa rini binsishuq, yumbay kay mundupi tiyaqkuna yach'anambaq: Dyusmi ancha pudirniyuq, ancha shumaq famayuq”, nishpa. ¹⁸ Chaqa Dyus kikin munashpam, wakin runakunata llakipan, wakin angu shunqoyuq runakunataqam jwrtiyachin, chayshinalla kidananllapa, nishpa.

¹⁹ Piru kinsapch'i suqniki Dyusta munashpa wichupayta noqata kayshina niwangiman: “Dyusmi yumbayninchiqta rurawashqa kanchiq, paypi kriyiqkunata, mana kriyiqkunatapis. Chayri angu shunqoyuqta rurawashpaqa, ¿Imaraykum rin kastigawaq, uchata ruraptiyqa?” nishpa. ²⁰ (Piru chayshina nishpaqam, mana allip kaqtachu rimaykangi.) Chayshinaqa ¿pitaq kangi Tayta Dyusta rrispundinaykiqa? Tayta Dyusqam suq runa mangata ruraqshina. Qamqam chay mangashina kangi. Chaymi mana dirichuyquchu kangi Dyusta rrispundinaykiqa: “¿Imaraykum kayshinaqa rurawashqa kangi?” nishpa. ²¹ Chaqa Tayta Dyus mangata ruraqshina kashpaqam, pay munashqanda atin rurayta. Chaymi mitumanda wakin mangakunataqa ancha baliqta atin rurayta, fyistakunapilla yanukunanllapa. Chay mitumandallam atin rurayta mana yaqqa baliq mangakunatapis, chaykunapi tukuy diyakuna yanukunanllapa.

²² Chayshinallam Tayta Dyusqa runakunawambis ruran, yach'achiwananchiq: Ancha pudirniyuq kashpam, atini kastigayta chay uchayuqkunata, nishpa. Piru ancha allin kashpam, mana daschu kastigan chay chinganambaq kaq uchayuqkunataqa. Ashwanmi paykunataqa ancha achka tyimpupaq agwantan. ²³ Chayshina paykunata agwantashpam, noqanchiqkunata llakipawaqninchiq, ancha yanapawashqa kanchiq, intyindinanchiq: Tayta Dyusmi ancha pudirniyuq, ancha allin, nishpa. Chaymi unaymandapacha tukuy imata allicharqan, noqanchiqkunata washawaqninchiq, paypa lipiyaykaq lugarinman apawananchiq. ²⁴ Chaqa Dyusqam akrawashqallapa kanchiq isrraylinukunata, mana isrraylinu kaqkunatapis, paypa wambranguna kananchiqllapa. ²⁵ Chaymi Dyuspaq rimaq Usiyaspa librumbi Tayta Dyus kayshina nin:

* 9:15 Éxodo 33.19

Chay mana wambray kaqkunatam nishaq: “Wambraykunanam kangillapa”, nishpa. Chay mana kuyashqakunatam nishaq: “Ancham kuyaykillapa”, nishpa.*

²⁶ Chay librumbillam Tayta Dyusqa nimbis:

Suq lugarpim qamkunata nishurqaqlapa: “Manam noqapa wambraykunachu kangillapa”, nishpa. Piru kananqam chay kikin lugarpilla rini nishuqlapa: “Noqa kawsaq Dyuspa wambraykunanam kangillapa”, nishpa.*

²⁷⁻²⁸ Piru Dyuspaq rimaq Isaiyasmi isrraylinukunapaq nirqan: “Tayta Dyusqam chay rimashqanda kumplishpa, yumbay kay mundupi tiyaqkunata ancha allita das rin jusgaq. Chaymi chay Isrrayilmada kaqkuna, ancha achka aqoshina kashpapis, wakingunalla washadu rinllapa kaq jwisyu diyapi,” nishpa.* ²⁹ Chaymi chay kikin Isaiyas ancha unayna nirqambis:

Ancha pudirniyuq Tayta Dyus mana llakipawaptinchigqam, yumbay noqanchiqkuna ushyakashqana kananchiqta. Chay Suduma llaqtashina, Gumurra llaqtashinam yumbayninchigqana chingananchiqllapata, nishpa.*

Isrraylinukunapismi Jisuspi kriyishpa atinllapa washadu kayta

³⁰ Chayta yach'ashpaqa, ¿imatam nishun? Chay mana isrraylinu kaqkunaqam mana nimatapis rurarganllapachu, Tayta Dyus paykunata pirdunanambaqqa. Piru paykunaqam Tayta Dyuspi allipta kriyiptinllapa, payqa pirdunashpa, mana nima uchayugkunapagna rigsin. ³¹ Piru isrraylinukunaqam Muysispa liyningunata ancha munashpa kasuytapis, mana atirganllapachu kumpliya. Chaymi Tayta Dyusqa mana pirdunarqanchu paykunataqa. ³² Chaqa paykunaqam yuyarqanllapa: Liykunata kumplishpam, noqa kikiylla atini washakayta, nishpa. Piru manam munarqanllapachu Jisuspi kriyiyta, paykunata pirdunanambaqqa. Chaymi paykuna suq rumipi trumpisashpa bulakaqshina karqanllapa. ³³ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi Jisuspaq kayshina nin:

Siyun llaqtapim suq allin rumitashina rurashaq. Chay rumipim achka runakuna trumpisashpa, bulakanqallapa. Piru chay rumipi kriyiqkunagaqam mana nimatapis rinllapachu penqakuq: “Yanqam kriyishqa kani”, nishpaqa. Chaqa paykunataqam ancha rini yanapaq, nishpa.*

10

¹ Kuyashqay masitakuna, tukuy shunqoywanmi ancha munani, isrraylinu masiykuna washadu kananllapa. Chaymi Tayta Dyusman ancha mañakuni, paykunata washanambaq. ² Chaqa allip kaqtam niykillapa: Paykunaqam ancha munanllapa Tayta Dyusta kasuyta. Piru manam intyindinllapachu pay nishqandaqa. ³ Chaqa manam intyindinllapachu: Tayta Dyusqa imashinam uchanchiqmada pirdunawanchiq, nishpaqa. Ashwanmi munanllapa paykuna kikinlla allita rurayta washakanambaq. Chaymi mana munanllapachu Dyus nishqanshina Churin Jisukristupi kriyiytaqa. ⁴ Piru Jisukristuqam yumbay liykunata kumplishpa, wañurqan, uchanchiqkunapaq pagarakunan. Chaymi manana balinchu chay liykunata kumplinanchiq washakananchiqqa. Ashwanmi Jisuspi kriyiptinchiqllapa, payqa washawanchiq.

Tayta Dyusmi yumbayta munan washayta

⁵ Piru wakin runakunaqam munanllapa liykunata kasuyta, paykuna kikinlla washakananllapa. Chaymi paykunapaq Muysisqa kayshina iskibirqan: “Suq runa washakanambaqqa, Tayta Dyuspa yumbay liyningunata allita kasushpa kawsanqa”, nishpa.* *Nuta: Piru manam ni pipis atinchu kumpliya yumbay chay liykunataqa.*

⁶ Chaymi Tayta Dyusqa nin: “Churiypi kriyiptikillapaqam, rini washashuqlapa, nishpa. Chayri ama yuyayllapachu: ¿Mayqan runatam kach'ashun syiluman, Dyus Akraqshqan Washadurta kay pachaman apamunambaq? nishpaqa. (Chaqa chay Washadurqam shamushqana.) ⁷ Ama ni yuyayllapachu: ¿Pitam kach'ashun wañuqkunapa lugarninman, Dyus Akraqshqan Washadurta wañushqanmada kawsachimushpa, kay pachaman apamunan? nishpa. (Chaqa Washadurninchigmi wañushqanmada kawsamushqana.)” ⁸ Chaymi Muysispa librumbiqa nimbis: “Manam trabajuschu Tayta Dyuspa shumaq nutisyanda intyindinaykiqa. Chaqa dasmi atingi shunqoykipi kriyiyta, shimikiwan suqkunatapis willanayki”, nishpa.* Chay kikin nutisyatallam noqaykunapis yach'achikunillapa, chay uyawaqkuna Jisuspi kriyinanllapa. ⁹ Tukuy shunqoykiwan allita kriyiy: Tayta Dyusmi Jisusta wañushqanmada kawsachimushqa, nishpa. Chayshina kriyishpa, shimikiwan suqkunata allip kaqta willay: “Jisusmi noqapa

* 9:25 Oseas 2.23 * 9:26 Oseas 1.10 * 9:27-28 Isaias 10.22-23 * 9:29 Isaias 1.9 * 9:33 Isaias 8.14; 28.16

* 10:5 Levítico 18.5 * 10:8 Deuteronomio 30.14

kamachikuqniyqa”, nishpa. Chayshina ruraptiqam, Tayta Dyusqa rin washashuq.¹⁰ Chaqa shunqonchiqwan allipta kriyiptinchigqam, Tayta Dyusqa uchanchiqkunamanda pirdunawanchiq. Chaymandaqam shiminchiqwan suqkunata niptinchiq: “Jisukristum kamachikuqniy”, nishpaqa, Dyusqa washawanchiqllapa.

¹¹ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: “Tayta Dyusqam paypi kriyiqkunata imatapis ufrisishpaqa, tukuy imata rin kumpliqa”, nishpa.* ¹² Chayshinam nin yumbay laya runakunapaq. Chaqa Tayta Dyusqam isrraylinukunapa, mana isrraylinu kaqkunapa kamachikuqinchiq. Paypaqam yumbayninchiq igwalla kanchiqllapa. Chaymi payman mañakuptinchigqa, ancha allita yanapawanchiq. ¹³ Chaqa Dyuspa Santu Librumbiqam kayshinapis nin: “Mayqan runa ichu warmi Siñurninchiqta rrugaptin washanambaqam, payqa rin washaq”, nishpa.* ¹⁴⁻¹⁵ Piru manaraq ni pipis kach'aptin yach'achikuqtaqa, ¿imashinam atinman riyta yach'achikuq Jisuspaqqa? Chay kach'adukuna manaraq ch'ayaptin yach'achikuqqa, ¿imashinam suqkunaqa atinmanllapa yach'ayta Jisuspaqqa? Chayshina manaraq yach'ashpa Jisuspaqqa, ¿imashinam atinmanllapa paypi kriyiytaqa? Manaraq paypi kriyishpaqa, ¿imashinam atinmanllapa rrugayta washanambaqqa? Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: “Yach'achikuqkuna ch'ayamuptinqam, ancha shumaq rin kaq. Chaqa paykunaqa Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuptinqam, achka runakuna, warmikuna rinllapa kushikuq”, nishpa.*

¹⁶ Piru chay yach'achikuq runakuna Tayta Dyus nishqanda yach'achikuptimbismi, mana yumbaychu kriyishqallapa. Chaymi Dyuspaq chay rimaq Isaiyasqa librumbi nin: “Tayta Dyus, qambaq yach'achikuptiyqa, ¿pikunataq kriyiwashqallapa? (Wakingunallám)”, nishpa.* ¹⁷ Chayshinallam Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikuptinchigqa, wakingunaqa uyanllapa. Chay uyaqkunamandam, wakinningunaqa Jisuspi kriyinllapa.

¹⁸ Mayá, tapushqaykillapa: ¿Manachu tukuy maypi chay shumaq nutisyandaqa uyashqallapa? Ari. Tukuy maypim uyashqallapaqa. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin:

Chay yach'achikuqkunam yumbay nasyungunapi yach'achikushqa, kay pachapa tukuy kuchungunakaman ch'ayashtin, nishpa.*

¹⁹ Mayá, mushuqmanda qamkunata tapurishqayki: ¿Isrraylinu masiykunaqa manachuraq yach'ashqa Dyuspa shumaq nutisyanda? nishpa. Ari, paykunaqam yach'ashqallapa. Chaqa Muysispismi Tayta Dyus nishqanda kayshina iskibirqan:

Isrraylinukunata piñachishqa, mana isrraylinu kaqkunata washashpa. Chaqa chay mana intyindiq runakunata kuyaptiyimi, rikawashpallapa, chay isrraylinukuna rinllapa paykunataqa imbidyaq, nishpa.*

²⁰ Chayshinallam Isaiyaspismi mana nimata manchashpachu, Tayta Dyus nishqanda kayshina iskibirqan:

Mana maskawaq runakunam tariwashqallapa;

mana tapukuqkunatam dihashqa kani riqsiwananllapa, nishpa.*

²¹ Piru chay Isaiyasllam isrraylinukunapaq Dyus nishqanda kayshinapis iskibirqan:

Isrraylinukunata mana shaykuq qayaptiyismi, paykunaqa mana uyakuqkuna kashpa, mana munarqanllapachu uyawayta, nishpa.*

11

Wakin isrraylinukunam Tayta Dyuspi kriyishqallapa

¹ Mayá, tapushqaykillapa: ¿Tayta Dyuschu nasyunnin Isrrayilmada akrakashqana? ¡Manám! Chaqa noqapi yuyayllapa. Noqapismi isrraylinu kashpa, chay unay agwiluy Abrajamba karu willkan Binjamimba atun ayllunmanda kani. Piru Tayta Dyusqam mana akrakashqachu noqamandaqa. ² Tayta Dyusqam ancha unaymandapacha yach'arqan: Isrraylinukunatam rini akraq, nasyunniy kananllapa, nishpa. Chayshina akrawashpaqam, mana yumbay noqaykuna isrraylinukunataqa wichukuwashqachu. ¿Manachu yuyangillapa Dyuspaq rimaq Eliyas Tayta Dyusta nishqandaqa? Chaqa payqam llaqta masingunata Tayta Dyuspi kayshina kulpachargan: ³ “Tayta Dyusitu, kay llaqta masiykunam qambaq rimaqkunata wanchishqallapa. Pata altarnikikunatam bulashqallapa. Noqatallam manaraq tariwashqachu wanchiwananllapa. Piru noqatapismi ancha munanllapa wanchiwayta”, nishpa.* ⁴ Chayshina Eliyas kulpachaptinmi, Tayta Dyusqa

* **10:11** Isaiás 28.16 * **10:13** Joel 2.32 * **10:14-15** Isaiás 52.7 * **10:16** Isaiás 53.1 * **10:18** Salmo 19.4

* **10:19** Deuteronomio 32.21 * **10:20** Isaiás 65.1 * **10:21** Isaiás 65.2 * **11:3** 1 Reyes 19.10

kayshina nirqan: “Manam qamllachu noqapi kriyingiq. Ashwanmi noqaqa 7.000 israylinu runakunata kwidashqa kani, noqatalla kasuwananllapa. Paykunaqam mana qon-qorikushqachu chay yanqa amitu laya Bal shutigpa ñawpambi adurananllapaqa”, nishpa.*

⁵ Chayshinallam kay tyimpupipis Tayta Dyusqa ancha allin kashpa, wakin israylinu masiykunatapis akrashqa, paypa wambranguna kananllapa. ⁶ Chayshina Tayta Dyus ancha allin kashqanraykullam paykunata washarqan. Manam washarqanchu, paykuna ancha allita rurashqanraykuchu. Chaqa paykuna ancha allin kashpa washakaptingam, manana balinmanchu Taytanchiq Dyus paykunata washanambaqqa.

⁷ Yumbay chaykunata yach'ashpaqa, ¿imatam intyindinchiqllapa? Chaqa achka llaqta masiy israylinukunam allita rurashpa, munashqa paykuna kikin washakayta. Piru manam atishqallapachu washakaytaqa. Piru Tayta Dyusmi noqanchiqkunata akrawashqa kanchiq, washawananchiq, Jisuspi kriyiptinchiq. Piru chay mana munaq kriyiqkunataqam Tayta Dyusqa masta jwirti-yachishqa, mas rumi shunqoyuq kanambaqllapa. ⁸ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi chay mana munaq kriyiqkunapaqqa kayshina nin: “Tayta Dyusmi paykunata dijarqan, pay nishqanda ama intyindinanllapa. Chayshina dijaptinmi, allin ñawiyuqkuna kashpapis, sarkukunashina kidarqanllapa. Rinriyuqkuna kashpapismi, surdukunashina kidarqanllapa, Chaymi paykunaqa kanangaman mana intyindinllapachu”, nishpa.* ⁹ Chay karu agwilunchiq Dabidpismi librumbi kayshina iskibrirqan:

Dyusman mañakuni, chay mana kriyiqkunata patañapishina piskanambaq, fyistangunapi mikuykaptin, upyaykaptinllapa. Suq runa atarrayawan piskaduta piskaqshina Tayta Dyusqa piskashpa kastiganqa.

¹⁰ Chaymi Dyuspi mana kriyishpaqa, ancha rinllapa pandaq, Dyus nishqanda ama intyindinanllapa. Mana intyindishpaqam, sarkukunashina kanqallapa. Chaymi tukuy tyimpu ñakanqallapa suq runa ancha lllashaqta apaqshina, nishpa.*

Tayta Dyusqam mana israylinu kaqkunatapis achkata rin washaq

¹¹ Mushuqmandam tapuriykillapa: ¿Chay israylinukuna pandashpaqachu, yumbayna rinllapa chingaq? ¡Manám! Piru paykuna Jisuspi mana munaptinllapa kriyiytam, Dyusqa kumbidashqa chay mana israylinu kaqkunata, paypi kriyishpa washadu kananllapa. Chaymi chay israylinukunaqa rin imbidyaq chay mana israylinu kaqkunata. Chayshina imbidyashpaqa, paqta paykunapis animakanga, Jisuspi kriyishpa washadu kananllapa. ¹² Piru kay tyimpupim achka israylinu llaqta masiykunaqa mana Jisuspiqa kriyishqallapachu. Chaymi Dyusqa chay mana israylinu kaqkunata ancha yanapashqa, paypi kriyinanllapa. Piru chay israylinukunapis Jisuspi kriyiptinllapaqam, Dyusqa yumbayn-inchiqta masta rin yanapawaqninchiq.

¹³ Piru wakinnikiqam mana Israyilmandachu kangillapa. Qamkunatam kayshina niykillapa: Tayta Dyusqam kach'amuwashqa, qamkunapa yach'achikuqniki kanaypaq. Chaymi atishqaykaman munani allita qamkunata yach'achishuyta. ¹⁴ Paqtar israylinu masiykuna, qamkunata rikashushpa, qamkunashina munanqallapa Jisuspi kriyiyta, washadu kananllapa. ¹⁵ Chaqa Tayta Dyusqam chay mana kriyiq israylinu kaqkunamanda akrakashpa, qamkuna furastiru kaqkunata yanapashushqa, paywan alliyashpa, wambranguna kanaykillapa. Chayshina achka llaqta masiy israylinukunapis Jisuspi kriyiptinllapaqam, mas shumaq rin kaq. Chaqa paykunaqam wañushqanmanta kawsamushqanshina rinllapa kaq.

¹⁶ Kay ishka kumparasyundam niykillapa: Suq masamanda punta tanda Dyuspa kaptinmi, yumbay chay masapis Dyuspalla. Chayshinallam suq plantapa ch'upan Dyuspa kaptinqam, yumbay chay plantapis paypalla. [Nuta: Chay israylinukuna unay agwilunguna Dyuspi puntata kriyishpaqam, chay masamanda punta rurashqan tandashina, chay plantapa ch'upanshina karqanllapa. Chayshinallam Pablu, chay suq israylinu kriyiq masin-gunapis chay mas ikita rurashqan tandakunashina ichu chay plantapa rikrangunashina karqanllapa.]

¹⁷ Piru wakin israylinu masiykunaqam Tayta Dyusmanda akrakarqanllapa. Paykunaqam allin ulibu plantapa pitishqa rikrangunashina karqanllapa. Qamkuna furastiru kaqkunaqam muntipi yanqa wiñashqa ulibu mana puqoqshina karqaykillapa. Piru Tayta Dyusqam kuyashushpa, chay mana baliq plantapa rikranda kuchushpa, chay allin ulibu plantaman pyisashqashina rurashushqallapa. Chaymi chay allin plantapa ch'upambishinana tiyangillapa. (Chaqa chay unay israylinukunam Tayta Dyuspi allita kriyishpa, pay nishqanda iskibrishqanrayku, qamkunapis atishqallapa kang'i Dyuspi

* 11:4 1 Reyes 19.18

* 11:8 Deuteronomio 29.4

* 11:10 Salmo 69.22-23

kriyyiya.)¹⁸ Piru noqaykuna isrraylinukunaqam chay allin ulibupa lijitimu rikrangunashina kashqallapa kani. Qamkuna furastiru kaqkunaqam chay gustunlla wiñaq ulibupa rikrangunashina kashqallapa kang. Chayri ama yuyayllapachu: Chay isrraylinu kaqkunamandaqam masta balinillapa, nishpaqa.

Chaqa qamkuna isrraylinukunaraykum Dyuspi kriyishqallapa kang. Manam qamkunaraykuchu noqaykuna isrraylinukunaqa Dyuspi kriyishqallapa kani. [*Nuta: Chay unay isrraylinukunaqam Dyuspa Santu Librunda iskibrishqallapa karqan. Chaymandaqam chay furastiru kaqkunapis chay Santu Libruta uyashpa, Dyuspi kriyishpa, washadu karqanllapa.*]

¹⁹ Kinsapch'i qamkuna niwangiman: Ariri. Qamkuna isrraylinukunamandam Dyuspaq yach'akushqallapa kani. Piru kananqam Tayta Dyusqa chay mana kriyiq isrraylinukunata wichukushqana suq ulibu plantapa mana baliq rikrandashina, noqaykunata chay plantanman tandawanambaq, nishpa. ²⁰ Piru manam yangachu wichukurqanga. Ashwanmi paykuna paypi mana kriyishqanrayku, wichukushqa. Chaymandaqam qamkunataqa washashushqa, paypi kriyiptikillapa. Chayri ama yuyayllapachu: Paykunamandaqam masta balinillapa, nishpaqa. Ashwan umildi kashpa, Tayta Dyusta manchashpa, allita kwidakayllapa, Dyusmanda ama akrakanaykillapa paykunashina. ²¹ Chaqa chay mana kriyiq isrraylinu kaqkunatam wichukurqan, chay allin ulibupa rikrangunata kuchushpa wichukushqanshina. Chayshinallam qamkunatapis rin wichukushuqllapa, paypi mana kriyiptikillapaqa.

²² Mayá, jallita yuyayllapa! Tayta Dyusqam ancha allin yumbaywan. Piru uchata ruqaqkunataqam kastigan. Chaymi paymanda akrakaqkunataqa kastigashqa. Piru qamkunataqam ancha yanapashushqa. Chayri Tayta Dyuspi mana shaykuq kriyiyllapa: Paymi ancha allin, nishpa. Piru chayshina qamkunapis mana kriyiptikiqam, rin wichukushuqllapa. ²³ Piru chay mana kriyiq isrraylinu masiykuna Tayta Dyuspi kriyiptinllapaqam, Dyusqa paykunatapis rin yanapaq. Chaqa payqam mushuqmanda das atin pyisariyta paykunata chay allin plantamanshina, wambranguna kanambaqllapa. ²⁴ Qamkuna mana baliq ulibu plantashina kapitkipismi, Jisuspi kriyiptikillapa, Tayta Dyus washashushqa. Piru dasmi atin washayta chay isrraylinu masiykunata, paypi kriyiptinllapa. Chaqa paykunaqam ulibupa lijitimu rikrangunashina.

Tayta Dyusmi isrraylinukunata kuyashpa, rin washaq

²⁵ Kriyiq masitakuna, Tayta Dyus yuyashqandallam munani yach'anaykillapa, amana yuyanaykillapa: Noqam yumbaymanda mas yach'ayniyuq kani, nishpaqa. Dyus shunqombilla yuyashqanqam kayshina: Chay isrraylinukunaqam mana tukuy tyimpupaqchu angus shunqoyuqkuna rinllapa kaq. Ashwan Dyus munashqanshinam achka furastirukuna Jisuspi puntata rinllapa kriyiq. Chaymandaqam ancha achka isrraylinukunapis paypi rinllapa kriyiq. ²⁶ Chaqa Tayta Dyusqam yumbay isrraylinukunata rin washaq, paypi kriyiptinllapa. Chaymi Tayta Dyusqa Santu Librumbi nin:

Siyun llaqtamandam suq Washadur rin shamug, Jakubupa karu willkangunata uchangunamanda washanambaq.

²⁷ Chaymi paykunawan suq tratuta rini ruraq tukuy uchangunamanda pirdunanaypaq, nishpa.*

²⁸ Piru kananqam chay isrraylinu masiykunaqa Dyuspa shumaq nutisyandaqa mana munanllapachu kriyiyta. Chaymi Dyusta kuntraykanllapa. Chayraykum Tayta Dyusqa qamkuna furastiru kaqkunata masta yanapashuykangi. Piru Tayta Dyusqam isrraylinu kaqkunataqa kuyawanllaparaq, chay karu agwiluykunata akrashqanrayku. ²⁹ Chaqa chay karu agwiluykunata akrashpam, suq tratuta ruraraq, karu willkangunata yanapanambaq. Chaymi mana ñigashpachu, yumbayta rin kumpli. ³⁰ Piru chay isrraylinukuna Tayta Dyusta mana kasuptinllapaqam, payqa qamkuna furastirukunata llakipashushpa, yanapashungillapa. Piru unay tyimpupiqam qamkunapis mana kasurqaykichu Dyustaqa. ³¹ Chayshinallam kanan chay isrraylinukunapis Dyustaqa mana kasushqallapachu. Piru Tayta Dyusqam llakipashpa paykunatapis rin yanapaq, qamkunata yanapashushqanshina. ³² Piru yumbay runakuna warmikunam Tayta Dyustaqa mana kasurqanchiqchu. Chaymi karsilpishina karqanchiqllapa. Chaqa Tayta Dyusqam suq tyimpupaq chayshina dijawarqanchiq, suq tyimpumanda llakipawaqninchiq washawananchiqllapa.

³³ ¡Tayta Dyusqam ancha yach'ayniyuq kashpa, tukuy imata intyandin! Chaymi mana pipis atinchiqllapachu intyindiya yuyashqangunata, ni rurashqangunata: ¿imapaqmi chaykunata rurashqa? nishpaqa. ³⁴ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: “¿Pitaq atinman yach'ayta Tayta Dyus yuyashqandaqa? ¿Ichu pitaq atinman payta yach'achiytaqa?”

* 11:27 Isaías 59.20-21

(Manam pipis atinmanchu.)* ³⁵ “¿Pitaq Dyustaqa imata atishqa qoyta, chaymanda kutichirinambaqqa?” (Manam pipis atishqachu.)* ³⁶ Chaqa Tayta Dyusqam tukuy imata rurashpa, kawsachiykan. Chaymi tukuy ima kaqqa Dyuspaqla. Chayri ¡paytalla alabashunlla tukuy tyimpupaq! ¡Chayshina kanqa!

12

Tayta Dyusman intrigakashun, payta kasushpa kawsananchiqllapa

¹ Kuyashqay masitakuna, Taytanchiq Dyus chayshina kuyawaqninchiq washawaptinchiqmi, ancha rrugaykillapa, tukuy shunqoykiwan, tukuy kwirpuykiwan payman intrigakashpa, paytalla kasunaykillapa. Chayshina intrigakashpaqam, Dyuspaqqa qam kikiki suq shumaq kawsaq ufrinda kangi, paytalla adurashpa, kawsanaykillapa. ² Chayri amana kawsayllapachu kay mundupa mana baliq kustumbringunata rurashpaqa. Ashwanri Taytanchiq Dyusman intrigakayllapa, mushuq yuyayniyuqkuna kanaykillapa. Chayshina intrigakashpaqam, Tayta Dyus munashqanda allita ringillapa yach'aq. Chaqa payqam munan, payta kushichishpa, allitalla rurashpa, ancha shumaqta kawsananchiqllapa.

³ Tayta Dyusmi, ancha allin kashpa, noqata numbrawashqa, qamkunata paypaq yach'achishunay. Chaymi yumbay qamkunata niykillapa: Ama yuyayllapachu palanganushinaqa. Ashwanri allita yuyayllapa: ¿Taytanchiq Dyuschu yanapawaykan, allita paypi kriyinaypaq ichu mana? nishpa. ⁴ Chaqa noqanchiqkunapa kwirpunchiqpiqam kan tukuy ima atinanchiq yuyayta, rikayta, puriyta. Chay kusakunaqam kwirpunchiqtaqa yanapan suq layawan, suq layawan. ⁵ Chayshinallam Jisukristupi allita kriyishpaqa, achka kashpapis, suq kwirpushinallana kanchiqllapa. Chaymi suqwan suqwan yanapanakushpa, shumaqta kawsananchiqllapa.

⁶ Tayta Dyusqam pay munashqashina yumbayninchiqta yanapawanchiq, kadunu suq layapi suq layapi qawch'u kashpa, atinanchiq yanapanakuyta. Chayri Tayta Dyus wakinninchiqta suq kach'akuta niwaptinchiqqa, paypi ancha yuyakushpa, chay niwashqanchiqta yach'achikushun. ⁷ Ichu Tayta Dyus wakinninchiqta yanapawaptinchiq, suqkunata yanapananchiqqa, ancha allin shunqonchiqwan allita yanapashun. Ichu yanapawaptinchiq allin duktrinanda yach'achikunanchiqqa, allita yach'achikushun. ⁸ Ichu yanapawaptinchiq, suqkunata animachinanchiqqa, allita animachishun. Ichu yanapawaptinchiq ima kaqninchiqwan yanapakunanchiqqa, kushikushpa qoshun, ama ni ashlitata mich'ashpachu. Mayqanninchiq karguyuq kashpaqa, ancha allita yuyashpa, shumaqta kamachikushun. Mayqanninchiq nisitaqkunata yanapashpa, kushikushpa yanapashun.

Dyuspa wambranguna kayshina kawsanqa

⁹ Allipta kuyanakushunllapa, ama shiminchiqwanllachu. Uchakunata ancha ch'iqnishpa, allitalla rurashpa, kawsashunllapa. ¹⁰ Jisuspi kriyiq masinchiqkunawan allin masapurashina ancha kuyanakushun. Amar palanganukuna kashunchu. Ashwanri suqwan suqwan rrispitanakushpa, ancha qawch'u kashun, suqkunata alabananchiq.

¹¹ Amar qellakunaga kashunllapachu. Ashwan tukuy shunqo Siñurninchiq Jisusta kuyashpa, ancha allita paypaq trabajashunllapa.

¹² Paypi allita yuyakushpa, kushikushunllapa. Padisishpapis, chay ñakaykunata mana shaykuq agwantashunllapa. Tayta Dyusman tukuy tyimpu mañakushunllapa.

¹³ Jisuspi kriyiq masinchiqkunapa iman faltaptin, yanapashunllapa. Noqanchiqkunaman shamuptinllapa, shumaqta ch'ayachishunllapa.

¹⁴ Mayqan runakuna padisichiwapatinchiq, Tayta Dyusman mañakushunllapa, paykunata yanapanambaq. Piru amar mañakushunchu, paykunata kastiganambaqqa.

¹⁵ Suqkuna kushikuptinqa, pullan kushikushunllapa. Suqkuna waqaptinga, pullan waqashunllapa.

¹⁶ Chayshinar suqwan suqwan suq yuyaylla kashpa, shumaqta kawsashunllapa. Amar palanganuchu kashunllapa: Ancha yach'ayniyuq kani, nishpaqa. Ashwan mana nimayuq kaqkunawan kashunllapa.

¹⁷ Mayqan ima maluta rurawaptinchiqqa, ama kutichishunchu, maluta rurashpaqa. Ashwan yumbaypa ñawpambi allitalla rurashpa, kawsashunllapa. ¹⁸ Chayri atishqanchiqkanam imashinapis yumbaywan shumaqta kawsashunllapa. ¹⁹ Kuyashqay kriyiq masitakuna, mayqan runa ima maluta rurawaptinchiqqa, ama paytaqa bingashunllapachu. Ashwanri dijashunllapa, Tayta Dyuslla kastiganambaq. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: “Noqallam rini kastigaq chay maluta rurashuqkunataqa. Chaqa noqallam yumbayta rini pagaraqqa”, nishpa.* ²⁰ Dyuspa chay librubillam

nimbis: “Ch’iqnishuqkuna mallaqnaptinga, qarayllapa. Yakunaptimbis, qoyllapa yakituta. Chayshina paykunata yanapaptikiqam, penqakushpa, ancha rinllapa chupikayaq” nishpa.* ²¹ Chayshinar ama dijakayllapachu, uchakuna binsishunambaqqa; ashwan allitalla rurayllapa, tukuy laya uchata binsinaykillapa.

13

Awturidarkunata allita kasushunllapa

¹ Yumbay awturidarkunata allita kasushunllapa. Chaqa Tayta Dyusmi yumbay chay awturidarkunata dijashqa, kay pachapi kamachikunanllapa. Mana dijashqa kaptingam, mana ni suq awturidar kanmanchu. ² Chaymi chay awturidarkunata kuntraqkunaga Tayta Dyus rurashqanda kuntraykanllapa. Chayraykum chay kuntraqkunaga kastigadu rinllapa kaq. ³ Chaqa Tayta Dyusmi yumbay awturidarta dijashqa, mana alli ruraqkunata kastigashpa, manchachinanllapa, ama maluta rurananllapa. Manam rurashqachu, alli ruraqkunata kastigananllapa. Chayri gamkunaga allitalla rurayllapa, chay awturidarkunata ama manchanaykillapa. Chayshina gamkuna shumaqta kawsaptikiqam, chay awturidarkunaga rin alabashuqllapa. ⁴ Chaqa paykunagam gamkuna alli ruraqkunata kwidashushpa, Tayta Dyus munashqanda ruraykanllapa. Chaymi ancha pudirniyuq kashpa, paykunaga chay mana alli ruraqkunata atinllapa kastigayta. Chayri mayqan-niki mana allita rurashpa, ancha manchay chay kastigakuqkunata. ⁵ Piru amar kastiguta manchashpallachu kasushunllapa chay awturidarkunata. Ashwan kasushunaga, yuyashpa: Allitam munani rurayta, nishpa. ⁶ Chayshina allita kwidawaptinchiqqar, impwistukunata pagarashun, paykunata mantyninanchiqllapa. Chaqa paykunagam yumbayta kwidawaqinchig, Dyus munashqanda ruraykanllapa.

⁷ Chayri yumbay dibirakushqanchigta pagarakushun. Kuntribusyunda manaraq pagarakushpapis, pagarakushun. Suq laya impwistukunata manaraq pagarakushpa, chaykunatapis pagarakushun. Yumbay allin awturidarta rrispitashpa, alabashunllapa.

⁸ Amar ni pitapis dibirashunchu. Piru listu kashunllapa, yumbayta kuyananchiqllapa. Chaqa runa masinchikunata kuyashpaqam, Tayta Dyuspa yumbay liyningunata kasuykanchiqllapa. ⁹ Chaqa Muysispa liyningunam kayshina niwanchiq: “Warmiyuq ichu runayuq kaqkunaga suqkunawanqa ama puñuyllapachu; ama pitapis wanchiyllapachu; ama suwakuyllapachu; ama tistimuñirua kayllapachu; suqkunapa imandapis ama munakuyllapachu”, nishpa.* Chaymandaqam Tayta Dyusqa nirimbis: “Qamkuna kwirpuykita kuyashqaykishina, runa masikitapis kuyay”, nishpa.* Chay ultimu kamachikushqanda kasushpaqam, yumbay chay punta kamachikushqangunatapis, kasuykanchiqllapa. ¹⁰ Chaqa allipta kuyanakushpaqam, runa masinchikunataqa manana nima maluta rinchiqllapachu ruraq. Chaymi suqwan suqwan kuyanakushpaqa, Tayta Dyus yumbay kamachikushqanda allita kasuykanchiqllapa.

¹¹ Chayshina Dyusta kasushpaqa, allita yach’ayllapa: Jisukristu shamunan diyaqam sirkamuykanna, nishpa. Chaqa paypi chayraq kriyiptinchiqqam, mas achka tyimpuraq kidarqan shamunambaqqa. Piru kanangam mas ashla tyimpullana kidan ñakashqanchiqmanda washawananchiqqa. Chayri rikh’akashpa, Dyusta allita kasushunllapa. (Piru payta mana allita kasushpaqam puñuykanchiqshina.) ¹² Chaqa uchayuqkunapa tyimpungam rin ushyakaq Jisukristu shamuptin. Piru paypi kriyiqkunapaqqam suq tuta das achikyashina rin kaq. Chayri amana rurashunchu chay uchata ruraqshinaqa. Ashwanri Dyus munashqanda rurashpa kawsashunllapa. Chayshina kawsashpaqam, armayugshina kanchiqllapa dyabluta, uchata binsinanchiq. ¹³ Chayri allitalla rurashpa kawsashunllapa, punchawpishina purinanchiq. Amar chay kunyaykaq fyistakunaman rishunllapachu. Amar ni mach’ashunllapachu. Amar ni warmikunata maskashunchu, paykunawan puñunanchiqqa. Warmikunapisri ama suqkunawanqa puñunqachu. Amar ni anyanakushunchu ni imbidyanakushunchu. ¹⁴ Ashwanri Siñurninchiq Jisukristupi ancha allita kriyishunllapa, ama rurananchiq kwirpunchiq munashqandalla. Manchu suldadukunaga armanwan kuntrangunamanda washakan. Chay suldadupa armanshinam Jisusqa atin washawayninchiqta. Chayri paypi yuyakushpa, amana yuyashunchu kwirpunchiq munashqandallaqa.

14

Kriyiq masinchiqta ama kuntradisishunchu

¹ Wakin kriyiq masinchikunagaq Jisukristu nishqandaqa manaraq allitaqa intyindinllapachu. Piru paykunataqa ama kuntradisishunchu. Ashwanri shumaqta ch’ayachishun,

* 12:20 Proverbios 25.21-22

* 13:9 Éxodo 20.13-17

* 13:9 Levítico 19.18

noqanchiqkunawan pulla kanambaq. ² Chaqa wakingunaqam kriyin: Tukuy laya mikunatam atinchigllapa mikuyta, nishpa. Piru chay manaraq allita intyindiqkunaqam kriyinnllapa: Ch'akramanda kaqtallam atinchigllapa mikuyta, nishpa. Manam munanllapachu aychata mikuytaqa. ³ Chayri qamkuna tukuy laya mikunata mikuqkunaqa ama disprisayllapachu chay mana yumbayta mikuqkunataqa. Chayshinalla qamkuna mana yumbayta mikuqkunapis ama jusgayllapachu chay tukuy laya mikunata mikuqkunataqa. Chaqa Taytanchiq Dyusqam paykunataqa shumaqta ch'askishqa, wambranguna kanambaq. ⁴ Chayshina Tayta Dyus shumaqta ch'askiptinqa, çpitaq qamqa kangi jusganayki Dyusta sirbiqtaqa? Chaqa Dyusllam dirichuyuq, jusganambaq payta sirbiqkunataqa. Taytanchiq Dyus ancha pudirniyuq kashpam, chay sirbiqningunata atin yanapayta, allita kawsananllapa, ama kastigadu kananllapa.

⁵ Chayshinallam wakin kriyiq masinchigkuna kriyinnllapa: Yumbay diyakunamandam suq diyalla masta balin, Dyuspaq gwardananchigllapa, nishpa. Piru suqkunaqam kriyinnllapa: Yumbay diyakunam igwalla balin, Dyuspaq gwardananchigqa, nishpa. Piru chay diyakunapaqqa ancha allita yuyanqallapa, kriyishqanda kumplananllapa. ⁶ Chaqa chayshina allita yuyashpa, suq diyatalla gwardashpaqam, Siñurninchipaq gwardaykanllapa. Chayshinallam suq diyatalla mana gwardaqqunapis yuyanllapa: Tukuy diyam balin Siñurninchipaq gwardananchigqa, nishpa. Chayshinallam chay tukuy imata mikuqkunaqa Tayta Dyusta pagikushpa, mikunllapa. Chay tukuy imata mana mikuqkunapismi Tayta Dyusta pagikushpa, chay wakin mikunatalla mikunllapa. Chaymi chay ishkay laya kriyiqkunaqa Dyusta allita alabaykanllapa.

⁷ Chaymi kawsashpa ichu wañushpaqa, mana noqanchiqpaqlachu kawsanchigllapa ichu wañunchigllapa. ⁸ Ashwanmi kawsashpaqa, Siñurninchiq Jisuspaqla kawsanchigllapa. Wañushpapismi, paypaqla wañunchigllapa. Chaymi kawsashpa ichu wañushpapis, Jisuspaqla tukuy imata ruranchigllapa. ⁹ Chaqa Jisukristuqam wañushpa kawsamurqan, kawsaqqunapa, wañuqqunapa kamachikuqnin kanambaq.

¹⁰ Chayshina Jisukristu juyisninchiq kaptinqa, çimapaqtaq jusinganllapa kriyiq masinchigkunataqa? Ichu çimaraykum disprisangillapa kriyiq masinchigkunataqa? Chaqa suq diyam yumbayninchiq Jisukristupa ñawpanman rinchiqllapa ch'ayaq, pay jusgawananchigllapa. ¹¹ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin:

Alliptam niykillapa, yumbay runakunam ñawpaypi qonqorikushpa, rinllapa niq: “Qaml-lam Dyusniyllapa kangi”, nishpa.*

¹² Chaymi allita yach'anchigllapa: Suq diyam yumbayninchiq Tayta Dyusta kwintata rinchiq qog, kay mundupi tukuy ima rurashqanchipaq.

Ama nimatapis disanachishunchu Jisuspi kriyiqkunata

¹³ Yach'ashpa: Tayta Dyusllam juyisninchiq, nishpa, ama jusganakushunchu. Ashwan allita yuyashpa, ama nimatapis dañachishunchu kriyiq masinchigkunata, uchata rurananllapaqa. ¹⁴ Noqaaqam Siñurninchiq Jisuspi yuyakushpa, allita yach'ani: Tukuy laya mikunam alli mikunanchipaq. Manam nimapis mapachu, nishpa. Piru wakin kriyiq masinchigkunaqam yuyanllapa: Chay wakin laya mikunata mikushpaqam, uchayugna kani, nishpa. Chayshina yuyaptinllapaqam, mana balinchu, chay laya mikunata mikunallapaqa. ¹⁵ Chaymi noqanchigkuna chay mana mikuqkunapa ñawpambi tukuy laya mikunata mikuptinchigqa, kinsapch'i yuyanmanllapa: Chay kriyiq masiykunam uchata ruraptinllapa, noqapis paykunashina rurashaq, nishpa. Chayshina yuyashpakish, tukuy imata mikuptinchiq, paykunapis mikushpa, uchayuq kidanmanllapa. Chaymi chayshina paykunata dañachishpaqa, Jisuspa wambrangunataqa manana kuyaykanchiqchu. Piru Jisukristuqam wañushqa, paykunatapis washanambaq. Chayri paykunata ama chingachishunchu, tukuy laya mikunata mikushpaqa. ¹⁶ Chayri alli kaptin imata mikunayki ichu ruranykiga, piru suqkunapaq mana baliptinqa, ama ruraychu paykunapa ñawpambiga, ama rimashunanllapa: “Uchatam ruraykan”, nishpaqa. ¹⁷ Chaqa Tayta Dyusqam mana kamachiwanichiqu: “Chaykunata mikuyllapa, chayta upyayllapa, ichu ama chayta mikuyllapachu ni chayta upyayllapachu”, nishpaqa. Ashwanmi Tayta Dyusqa kayshina kamachiwanichiq: Noqa nishushqayta rurashpa kawsayllapa. Santu Ispirituy yanapashuptin, kushikushpa, yumbaywan shumaqta kawsayllapa, nishpa. ¹⁸ Chayshina shumaqta kawsashpaqam, Jisukristuta kasuykanchiq. Taytanchiq Dyustapismi kushichiykanchiq. Chayshina kawsaptinchiqmi, runa masinchigkunaqa ancha rinllapa alabawaqninchiq.

¹⁹ Chayri imashinapis ancha shumaqta suqwan suqwan kawsashunllapa, tukuy imapi animachinakushpa, Jisuspi mas allita kriyinanichigllapa. ²⁰ Chaqa Tayta Dyusqam chay kriyiq masinchigkunata yanapaykan, paypi masta yuyakunanllapa. Chayri

* 14:11 Isaias 45:23

ama nimatapis dañachishunchu paykunataqa, ñawpambi ima mikunata mikushpaqa. Chaqa allibmi tukuy laya mikuna limpyu. Piru manam balinchu chay mikunakunata mikushqanchiqrayku, wakin kriyiq masinchikunata uchata rurachinanchiq. ²¹ Chayri yach'ashpa: Chay kriyiq masiytam dañachiykani, nishpaqa, mas alli kanman ama aychata mikunanchiq, ama ni binuta upyanchiq, ama ni suq laya kusaskunata rurananchiq, ama pitapis dañachinanchiq, Dyusmanda akrakanambaq.

²² Chayri chay mikunakunapaq imata yuyaptinchigqa, Tayta Dyuslla yach'anqa. Chayshina yach'ashpaqa, pay niwaptinchiq: Allitam ruraykangi, nishpaqa, ancha kushikushunllapa. ²³ Piru suq kriyiq masinchiq manaraq allita yach'ashpa: Dyusmi munan kay mikunata mikunaypaq, nishpaqa, ama mikunqachu. Chaqa manaraq allita yach'ashpa mikushpaqam, uchata ruraykan. Chayshina imapi kriyishpa, chay kriyishqanchiqta mana kasushpaqam, uchata ruraykanchiqllapa.

15

Suqkuna munashqandapis rurashun, ama noqanchiqkuna munashqanchiqtallachu

¹ Jisuspi allita kriyishpaqa, noqanchiq munashqanchiqtallaga amana rurashunllapachu. Ashwanri chay mana allita intyindikunata agwantashpa, mana shaykuq llakipashpa, shumaqta yanapashunllapa, Jisuspi mas allita yuyakunanllapa. ² Chayri kriyiq masinchikunata kushichishpa, yanapashun, mas allita Jisuspi kriyinanllapa. ³ Chaqa Jisukristupismi pay munashqandallaga mana rurarganchu. Ashwanmi Tayta Dyus munashqandalla rurarganqa. Chaymi achka runakuna Jisusta musyarqanllapa. Chayraykun Dyuspa Santu Librumbi Jisusqa Taytanda nin: “Qamta musyashuqkunaqam noqatapis musyawanllapa”, nishpa. ⁴ Chaymi Tayta Dyusqa Santu Librumbi tukuy imata iskibruchirgan, noqanchiqkunata yach'achiwananchiq, chayshina mana shaykuq paypi yuyakushpa, kushikushpa kawsananchiqllapa. ⁵ Kanan Dyusmanmi mañakuni, qamkunata kunsuwlashushpa, ancha yanapashunanllapa, mana shaykuq paypi yuyakunaykillapa. Mañakunipismi suq yuyayniyuqlla kashpa, suqwan suqwan shumaqta kawsanaykillapa, Jisukristu kawsashqanshina, ⁶ qamkunapis pulla alabanaykillapa Siñurninchiq Jisukristupa Tayta Dyusta.

Dyuspa shumaq nutisyanqam yumbay nasyumbi tiyaqkunapaq

⁷ Jisukristum noqanchiqkunata ancha shumaqta ch'askiwashqa kanchiq. Chayri noqanchiqkunapis yumbay kriyiq masinchikunata ancha shumaqta ch'askishunllapa, yumbay rikawaqninchiq Tayta Dyusta alabanallapa. ⁸ Chaqa alliptam niykillapa: Jisukristuqam shamushqa, noqaykuna isrraylinukunata yanapawanambaq, Tayta Dyus agwiluykunata ufrisishqanda kumplinambaq, kayshina allita yach'anaypaqllapa: Tayta Dyusqam tukuy ima ufrisikushqanda kumplin, nishpa. ⁹ Jisusqam kay mundumanqa shamurqan, qamkuna mana isrraylinu kaqkunapis Tayta Dyusta alabanaykillapa, qamkunatapis llakipashushpa, washashushqanllaparayku. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi chay unay Dabidqa nin:

Noqam suq nasyungunamanda kaqkunawan adurashqayki. Kantashpam, alabashqayki, nishpa.*

¹⁰ Dyuspa Santu Librumbiqam nimbis:

Qamkuna mana isrraylinu kaqkunapisri isrraylinukunawan pulla kushikuyllapa, nishpa.*

¹¹ Dyuspa Santu Librumbiqam nirimbis:

“Qamkuna yumbay nasyungunamanda kaqkunapisri Tayta Dyusta alabayllapa.

Qamkuna yumbay kastakunamanda kaqkunapisri paytalla alabayllapa”, nishpa.*

¹² Dyuspaq chay rimaq Isayiyaspismi kayshina iskibruchirgan:

Chay unay isrraylinu Isayipa karu willkangunamandam rin nasiq suq kamachikuq runa. Paymi yumbay chay mana isrraylinu kaqkunatapis shumaqta rin kamachiq.

Chaymi paykunaga paypi ancha rinllapa yuyakuq, nishpa.*

¹³ Tayta Dyusmi ancha yanapawanchiq, paypi mana shaykuq yuyakunanchiqllapa. Chaymi payman mañakuni, paypi kriyiptikillapa, pudirniyuq Santu Ispiritunwan yanapashunanllapa, kushikushpa, ama nimata manchashpa, paypi mas allita yuyakunaykillapa.

¹⁴ Kriyiq masitakuna, qamkunaqam Dyus nishqanda allita intyindingillapa. Chaymi ancha allinguna kashpa, atingillapa qamkunapura allita kunanakuyta. ¹⁵ Piru kay kartatam kach'amuni, Dyuspaq yach'akushqaykita ama qonqanaykillapa. Chaymi mana

* **15:3** Salmo 69.9 * **15:9** 2 Samuel 22.50; Salmo 18.49 * **15:10** Deuteronomio 32.43 * **15:11** Salmo 117.1

* **15:12** Isaiás 11.10

nimata pakashpachu, tukuy ima yuyashqayta niykillapa. Chaqa Tayta Dyusqam ancha allin kashpa, numbrawashqa,¹⁶ qamkuna mana isrraylinu kaqkunata Jisukristupaq yach'achishunaypaq, paypi kriyinauykillapa. Chaymi Dyuspa Santu Ispiritunga qamkunata rin akrashuqllapa, Dyus munashqanshina kawsanaykillapa. Chayshina akrashuptinllapam, noqaqa kurashina kashpa, qamkunata rini intrigakushuq Tayta Dyusman, suq allin ufrindatashina ch'askishunanllapa, wambranguna kanaykillapa.

¹⁷ Jisukristupi yuyakuptyimi, payqa ancha yanapawan, Tayta Dyuspaq allita yach'achikunaypaq. Chaymi noqaqa ancha kushikuni. ¹⁸ Piru manam munanichu nishuyllapata noqa rurashqaypaqqa. Ashwanmi munani kayshina nishuyllapata: Jisukristum ancha yanapawashqa, mana isrraylinu kaqkunata allita yach'achishpa, milagrukunata ruranaq, paykuna Dyusta kasushpa kawsananllapa. ¹⁹ Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunga yanapawashqa, milagrukunata ruraptiy, chay rikawaqkuna intyindinambaq: Tayta Dyusmi Pabluta kach'amushqa, nishpa. Chaymi Jirusalin llaqtamandapacha chay ancha karu lliku lugarkaman allita yach'achikushqa kani Jisukristupa shumaq nutisyanda, paypi kriyishpa, washadu kananllapa. ²⁰ Ancham munashqa kani yach'achikuyta chay karu lugarkunapi, manaraq ni pipis Jisukristupaq yach'achikuptin. Chayshina puntata yach'achikushpaqam, suq wasipa simyintundashina rurashqa kani. ²¹ Chaqa chayshina yach'achikushpaqa, Dyuspa Santu Librun kayshina nishqanda rurashqa kani:

Chay runa, warmi mana ni suq kutinda paypaq uyaqkunaqam uyanqallapa. Chay manaraq uyaqkunaqam uyashpa, paypaqqa allita rinllapa intyindi, nishpa.*

Pablum yuyarqan Rruma llaqtaman riyta

²² Ancham munashqa kani watukushuyllapata. Piru achka llaqtakunaman rishpa yach'achikuqmi, kanangaman manaraq atishqachu kani shamuyta qamkunamanqa. ²³ Piru kanangam kay llaqtakunapiqa ushyashqana kani yach'achikuyta. Chaymi achka watakunana ancha munashpa rikashuyllapata, ²⁴ nasyun Ispañaman riqshina, munani qamkunaman shamuyta watukushuq. Chayshina watukushushpaqam, ancha kushikushaq. Yuyakunipismi: Ringillapam yanapawaq, Ispañaman rinaypaq, nishpa.

²⁵ Piru manaraq qamkunaman shamushpaqam, Jirusalinmanraq rini riq, isrraylinu kriyiq masinchikunapaq suq ufrindata apashpa. ²⁶ Chaqa kay prubinsya Masiduñapi, kay prubinsya Akayapi tiyaq kriyiq masinchikunam yuyashqallapa suq ufrindata tandayta chay Jirusalin llaqtapi publi kriyiq masinchikunapaq. ²⁷ Chayshina paykuna kikin yuyashpaqam, ancha allita rurashqallapa. Chaqa chay isrraylinu kriyiq masinchikunapaq qamkuna mana isrraylinu kaqkunata Dyuspaq yach'achishushqallapa. Chaymi ancha balin, chay publi kriyiq masinchiq isrraylinukunata yanapanaykillapa. ²⁸ Chaymi chay ufrindataqa noqa kikiy apashaq chay pubrikunamanqa. Chaymandaraqmi rini riq chay Ispañamanqa. Chayman riqshinam watukushushina pasashaq. ²⁹ Chaymi allita yach'ani: Qamkunaman shamuptiy yach'achishuqmi, Jisukristuqa ancha rin yanapashuqllapa, nishpa.

³⁰ Kuyashqay masitakuna, Dyuspa Santu Ispiritunga animachiwanchiq, ancha kuyanakunanchiq. Chaymi Siñurninchiq Jisukristupa shutimbi rrugaykillapa, Dyusman ancha mañakunaykillapa, noqata yanapawanambaq. ³¹ Mañakuyllapapisi, prubinsya Judiyapi Jisusta kuntraqkunamanda kwidawanambaq, kay ufrindata Jirusalinman apaptiy, chay kriyiq masinchikuna kushikushpa, shumaqta ch'askiwananllapa. ³² Mañakuyllapapisi, Dyus munaptin, qamkunaman ch'ayanaypaq, parlashpa, animachinakushpa, kushikunanchiqllapa. ³³ Noqaqam Tayta Dyusman mañakuni, qamkunawan kanambaq. Chaqa payqam shumaqta kawsachiwanchiq, ama nimatapisi manchananchiqllapa. Chayshina kanqa.

16

Pablum kay kartata iskibrishpa, wakin kriyiq masingunata napaykurqan

¹ Munanim nishuyllapata kriyiq paninchiq Fibipa faburninda. Chaqa payqam Sinkriya llaqtapi dyakunisa kashpa, kriyiq masinchikunata ancha yanapashqa. ² Chaqa chay Fibiqam Siñurninchiqi allita kriyishpa, achka kriyiq masinchikunata, noqatapis ancha yanapawashqa. Chayri ch'ayaptin qamkunamanqa, shumaqta ch'ayachishpa, payta ima nisitashqanda qoyllapa.

³ Yush'ayku noqapa shutiypi napaykuyllapa kriyiq masinchikuna Prisilata, qosan Aki-lastapis. Chaqa paykunaqam noqapa pullay Jisukristupaq yach'achikushqallapa. ⁴ Kanan paykunaqam washawanarayku, listu karqan, wañunambaqllapa. Chaymi noqaqa Prisilata

* 15:21 Isaías 52:15

Akilastapis ancha pagikuni. Piru manam noqallachu paykunataqa pagikuni. Ashwanmi yumbay chay furastiru kriyiq masinchikunapis paykunata ancha pagikunllapa.

⁵ Napaykuyllapar noqapa shutiypi chay Prisilapa Akilaspa wasimbi tandakaq kriyiq masinchikunatapis. Kuyashqay kriyiq masitay Ipinitutapis napaykuyllapa. Chaqa chay prubinsya Akayapi manaraq pipis kriyiptinmi, payqa puntata Jisukristupi kriyirqan.

⁶ Napaykuyllapar kriyiq paninchiq Maryatapis. Chaqa payqam ancha trabajashqa, qamkunata yanapashunan. ⁷ Napaykuyllapar chay isrraylinu masiy Andrunikuta, Juniyastapis. Paykunaqam noqamanda mas puntata Jisukristupi kriyishpa, noqapa pullay karsilpi karqanllapa. Chayshina ancha allita kriyiptinllapam, chay suq apustulkunaqa ancha rrispitanllapa paykunataqa.

⁸ Napaykuyllapar kuyashqay kriyiq masiy Ampliyustapis. ⁹ Napaykuyllapar Jisukristupa yach'achikuq masiy Urbanuta, kuyashqay masanchiq Istakista, ¹⁰ masanchiq Apilistapis. Chaqa payqam padisishpapis, mana shaykuq Jisukristupi allita yuyakun. Napaykuyllapapisri masanchiq Aristubulusta tukuy ayllundinda, ¹¹ isrraylinu masiykuna Irudyunda, Narsisuta Jisuspi kriyiq ayllundinda. ¹² Napaykuyllapar paninchiq Trifinata, paninchiq Trifusata. Chaqa paykunaqam Jisukristuta ancha allita sirbinllapa. Napaykuyllapar kuyashqay paninchiq Pirsidatapis. Paypismi Siñurninchiqpaq ancha trabajashqa. ¹³ Napaykuyllapar chay ancha allin kriyiq masinchiq Rrufutapis, mamandinda. Chaqa mamanqam mamayshina kuyawashpa, ancha yanapawashqa. ¹⁴ Napaykuyllapar kay kriyiq masinchikunata: Asinkrituta, Fliguntita, Irmasta, Patrubusta, Irmista, yumbay kriyiq masinchiq paykunawan tandakaqkunata. ¹⁵ Napaykuyllapapisri masanchiq Filuguta, paninchiq Julyata, masanchiq Niryuta, panindinda, chay masanchiq Olimpasta, paykunawan tandakaq kriyiq masinchikunatapis.

¹⁶ Chayshinar suqwan suqwan tingunakushpa, (ancha rrispitanakushpa) muchanakushpa, shumaqta napaykunakuyllapa. Kay llaqtakunapi yumbay tandakaq kriyiq masinchikunam qamkunata napaykushungi.

¹⁷ Kriyiq masitakuna, yush'ayku allita kwidakayllapa suq laya duktrinata yach'achikuqkunamanda. Kwidawkish, chay duktrinanchiqta kuntraqkunata kriyishpa, Dyusmanda akrakangimanllapa. Chayri chay laya yach'achikuqwanqa ama ni tandakayllapachu. ¹⁸ Chaqa paykunaqam Jisukristuta mana kasushpachu, paykuna munashqandalla rurashpa kawsanllapa. Kanan mishki mishkita rimashpam, mana yach'aqkunata ingañanllapa. ¹⁹ Kriyiq masitakuna, qamkunapaqmi yumbay runakuna yach'anllapa: Yach'akushqaykitam allita kasungillapa, nishpa. Chaymi ancha kushikuni. Piru munanim alli kaqtalla ruranykillapa. Manam munanichu ni yuyanayki, uchata ruranykillapaqa. ²⁰ Kanan Tayta Dyusqam shumaqta kawsachiwaqninchiq, dyabluta das rin binsiq. Binsishpaqam, rin yanapawaqninchiq, chay dyabluta sarrunanchiqllapa. Siñurninchiq Jisukristur yanapashunqallapa.

²¹ Yach'achikuq masiy Timutiypismi kay kartapi qamkunata napaykushungi. Isrraylinu masiykuna Lusyanu, Jasun, Susipatirwanmi qamkunata napaykushungi.

²² Noqa Tirsyu, masanchiq Pablupa kay kartanda iskibriqpismi napaykuykillapa Siñurninchiqpa shutimbi.

²³ Masanchiq Gayupismi qamkunata napaykushungi. Paymi noqa Pabluta pusadata qowaykan. Achka kriyiq masinchiqtapismi wasinda pristan, kaypi Dyusta alabananllapa. Kay llaqtapa tisirirun Irastu, masanchiq Kwartu shutiqpismi napaykushungillapa.

²⁴ Siñurninchiq Jisukristur yumbay qamkunata yanapashunqa. Chayshina kanqa.

Pablum Dyusta ancha alabashpa, kay kartata usharaqan

²⁵ Jisukristupa shumaq nutisyanda qamkunata yach'achishuptiymi, Tayta Dyusqa atin yanapashuyta, mana shaykuq Jisuspi kriyinaqkillapa. Chayri payta ancha alabashunllapa. Chaqa payqam manaraq kay munduta rurashpa, yuyarqan: Suq diyam noqapi kriyiqkunata rini intyindichiq noqalla yuyashqayta, nishpa. Achka tyimputam mana pitapis chay yuyashqandaga yach'achirqanchu. ²⁶ Piru kanangam Tayta Dyus tukuy tyimpu kawsaq yach'achiwashqa kanchiq paylla yuyashqanda. Chaqa paypaq chay unay rimaqkunatam kamachishqa karqan, Dyuslla yuyashqanda Santu Librungunapi iskibrinanllapa. Chayshina paylla yuyashqandam yumbay nasyumbi tiyaqkunata intyindichiwashqana kanchiq, Jisuspi kriyishpa, paytana kasunanchiqllapa.

²⁷ Tayta Dyusllam tukuy imata yach'an. Chaqa payllam Dyusqa. Chayri Jisukristu yanapawaptinchiq, Tayta Dyusta tukuy tyimpu alabashunllapa. ¡Chayshina kanqa!

APUSTUL SAN PABLUM KAY PUNTA KARTATA KACH'ARQAN KURINTU LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN (1 KURINTYUS)

¿Pitaq karqan San Pablu? Liyishunllapa chay punta parti Rrumanusta, San Pablupaq masta yach'ananchiq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Pablupaq iskibrirqan Kurintu llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman. Chay atun llaqta Kurintupaq nasyun Grisypa prubinsyan Akayapi karqan. Chay nasyun Grisypa tiyaqkunaqam achka amitu layakunata aduraql-lapa. Liyishun Ichus 18.1-18, masta yach'ananchiq Pablu Kurintupi rurashqambaq.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pablu Kurintumanda llugshiptingam, yach'achikuq masin Apulus ch'ayamurqan, Kurintupi yach'achikuq. Chaymi wakingunam nirqan: "Noqaqam sigini Apulusta. Chaqa payqam Pablumandaqa mas yach'ayniyuq", nishpa. Chayshina suqnin suqnin ninakushpam, mana shumaqtachu tandanakuq.

Kurintupim karqan suq runa taytamba warminwan puñuq. Karqambismi wakinguna Santa Mikunata mana rrispitaqkuna. Wakingunaqam amitu layakunata aduraql-lapa. Chaymi Pablupaq malaganayashpa, kay kartataqa iskibrirqan anyashpa, kunanambaq.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

1 Kur 1.1-4.21 niwanchiqllapa, Pablu Kurintupi tiyaqkunata kunashqambaq, Dyuswan, kriyiq masingunawan shumaqta kawsananllapa.

1 Kur 5 niwanchiq, Pablu kunashqambaq, chay ancha uchayuyq runata paykunamanda wichukunanllapa.

1 Kur 6 niwanchiq, kriyiq masinchikunata ama dimandananchiq, ashwan tukuy bidanchiqwan Dyusta kasunanchiq.

1 Kur 7 niwanchiq, rrispitayuyqkuna, mana rrispitayuyqkuna shumaqta kawsanananchiq.

1 Kur 8 niwanchiq, kriyiq masinchikunata ama dañachinanchiq.

1 Kur 9 niwanchiq, Pablu allita rurashpa, kawsashqambaq.

1 Kur 10 niwanchiq, amitu layakunata ama adurananchiq.

1 Kur 11.2-16 niwanchiq, warmikuna yach'achikuq runakunata shumaqta uyanambaql-lapa.

1 Kur 11.17-34 niwanchiq, Santa Mikunata rrispitashpa mikunanchiq.

1 Kur 12.1-14.40 niwanchiq, Dyuspa Santu Ispiritun yanapawanchiq, suqkuna suq layata, suqkuna suq layata rurashpa, Dyusta sirbinanchiq.

1 Kur 15 niwanchiq, Jisukristupaq wafñushqanchiqmanda mushuqmanda rin kawsachi-waqninchiq.

1 Kur 16 niwanchiq, suqkunapaq ufrindananchiq. Chaymandaqam niwanchiq Pablupaq kurintinukunata masta kunashpa, dispidishqambaq.

Pablum napaykurqan Kurintupi tiyaq kriyiq masingunata

¹ (Kuyashqay kriyiq masitakuna,) Tayta Dyus munaptinmi, Jisukristu noqata num-brawashqa, apustulnin kanaypaq. Chaymi noqa Pablu kriyiq masinchiq Sustiniswan ² kay kartata kach'amuni qamkuna kriyiq masiy Kurintu llaqtapi tandakaqkunaman. Chaqa qamkunaqam Jisuspi allita yuyakushpa, payta kasushpa kawsangillapa. Chaymi Tayta Dyusqa qamkunata, tukuy lugarkunapi tiyaq kriyiq masinchikunatapis akrawashqal-lapa kanchiq, paypa wambranguna kashpa, allitalla rurashpa, kawsananchiqllapa. Chaymi qamkunapis noqaykunashina Jisukristutana adurangillapa. Chaqa payqam yumbayninchiqpa Siñurninchiq. ³ Chaymi Tayta Dyusman, Siñurninchiq Jisukristu-man mañakuni, qamkunata tukuy imapi yanapashunambaq, ama nimata manchashpa, kawsanaykillapa.

Jisusman pagikushun, pay ancha yanapawaptinchiq

⁴⁻⁵ Jisukristupi allita kriyiptikillapam, payqa Tayta Dyuswan qamkunata ancha yanapashushqa, shumaq nutisyaanda allita intyindishpa, paypaq yach'achikunaykillapa. Chaymi qamkunapaq Tayta Dyusman tukuy tyimpu ancha pagikuni. ⁶ Chaqa qamkuna Jisukristupaq yach'akushpaqam, paypi allita kriyishqallapa kangi. ⁷ Chaymi Tayta Dyusqa tukuy imapi qamkunata yanapashuykangi, suq layapi, suq layapi paypaq trabajanaykil-lapa. Chayshina paypaq allita trabajashpam, shuyaykangillapa, Siñurninchiq Jisukristu syilumanda kutimunangaman. ⁸ Chaqa Dyusqam qamkunata yanapashuykangi, paypi mana shaykuq kriyinaaykillapa Siñurninchiq Jisukristu shamunan diyakaman, ama ni pipis atinambaq shimbishuyta paypa ñawpambi. ⁹ Tayta Dyusqam tukuy ima ufrisikushqanda

kumplin. Kanan pay kikinmi akrawashqa kanchiq, Churin Jisukristupi allita yuyakushpa, paykan pulla kawsananchiqllapa.

Kriyiq masipura ama akrakashunchu

¹⁰⁻¹¹ Kuyashqay masitakuna, paninchiq Kluwipa wasimbi wakin tiyaqkunam niwashqallapa: Wakin kurintinu kriyiq masinchikunash anyanakushpa kawsanllapa, nishpa. Chaymi Siñurninchiq Jisukristupa shutimbi ancha ruraykillapa, yumbayniki kuyanakushpa, suq yuyayniyuqlla kashpa, pulla imata rurashpa kawsanaykillapa. ¹² Chaqa wakinnikiqash ningillapa: “Noqaqam Pablu yach'achikushqanda kriyini”, nishpa. Wakinnikiqash ningillapa: “Noqaqam Apulus yach'achikushqanda kriyini”, nishpa. Wakinnikiqash ningillapa: “Noqaqam Sifas (Pidru) yach'achikushqanda kriyini”, nishpa. Wakinnikiqash bwilta ningillapa: “Noqaqam masta kriyini Jisukristu yach'achikushqanda”, nishpa. ¹³ Chayshina akrakanaykiqa, ¿Jisukristuqa akasuchu pidasu pidasu, waqpi kaypi? ¿Noqatachu kruspi klabawashqallapa, qamkunata washashunaypaqqa? ¿Noqapa shutiyta myintashpachu shutichishushqallapa? ¡Manám! (Chaymi mana balinchu qamkunapura akrakashpa, noqata sigiwanaykiqa.)

¹⁴ Chaqa noqaqam mana qamkunataq shutichishushqachu kani. Piru masanchiq Krisputa, Gayutallam shutichishqaqa kani. Chayshina qamkunata mana shutichishushpam, Dyusta ancha pagikuni. ¹⁵ Chaymi mana atingillapachu niyta: “Pablupa shutimbim shutikushqallapa kani”, nishpaqa. ¹⁶ Piru kanalitanmi yuyani, Istifanasa wasimbi kaqkunatapismi shutichishqa kani. Piru manam yuyanichu masta shutichishqaytaqa. ¹⁷ Chaqa Jisukristuqam mana kach'amuwashqachu shutichikunayqa. Ashwanmi kach'amuwarqanqa, paypa shumaq nutisyanda yach'achikunay. Piru chay shumaq nutisyandaqam mana yach'achikunichu ancha yach'ayniyuqshina tukushpa. Chaqa chayshina yach'achikuptyqam, qamkunaqa mana atinaykitachu intyindiya: Jisukristulla kruspi wafushpam, atin washawayninchigta, nishpaqa.

Jisukristum Tayta Dyuspa pudirninwan yach'ayninwan

¹⁸ Noqanchiqkuna yach'achikuptynchiq: “Jisukristum kruspi wafurqan, washawananchiq”, nishpaqa, kastiguman riqkuna mana kriyiwanchiqchu. Ashwanmi yuyanllapa: Tuntukunallam Jisuspa chay famandaqa kriyinllapa, nishpa. Piru noqanchiqkunaqam yach'anchiqllapa: Jisukristum ancha pudirniyuq kashpa, uchanchiqmanda atin washawayninchigta, nishpa. ¹⁹ Chaqa Tayta Dyusmi Santu Librumbi nin:

Noqaqam kay mundupi yach'ayniyuqkunata rini binsiq, chay yach'aynin ama nimapaq balinambaq, nishpa.*

²⁰ Chaymi tukuy chay ancha yach'ayniyuq runakuna, chay yach'achikuq runakuna, kay mundupa kusasningunapaqlla yach'aq rimaqkunaqam Dyuspaqqa ancha tuntukuna. Yuyayningunaqam mana nimapaq balinchu paypaqqa. ²¹ Chaymi runakuna yuyayninwanlla mana atinllapachu Dyustaqa riqsiyta. Ashwanmi Tayta Dyusqa ancha yach'ayniyuq kashpa, atin washawayninchigta, paypa shumaq nutisyanda kriyiptinchiq. Piru mana kriyiqkunaqam chay shumaq nutisyambaq: “Manam balinchu” ninllapa.

²² Llaqta masiy isrraylinukuna, Jisuspi kriyinanllapaqam munanllaparaq milagrukunata rikayta. Kanan grisyanukunaqam, yuyanllapa ancha yach'ayniyuqlla kayllapata. ²³ Piru noqaykunaqam Jisukristupa kayshina rimanillapa: “Kruspim wafurqan, uchanchiqmanda washawananchiq”, nishpa. Chayshina niptiyllapam, achka isrraylinukuna mana munanllapachu kriiyta: Dyus Akrashqan Washadurmi wafurqan, nishpaqa. Mana isrraylinu kaqkunapismi chay yach'achikushqaypaq ninllapa: “Manam nimapaqpis balinchu”, nishpa.

²⁴ Piru Dyuspi kriyiqkunaga isrraylinukuna, grisyanukuna kashpapismi, allita yach'anchiqllapa: Jisukristum Tayta Dyuspa pudirninwan yach'ayninwan, nishpa. ²⁵ Piru achka runakunam mana atinchu intyindiya Dyus rurashqandaqa. Chaymi chay shumaq nutisyapaq: “Manam nimapaq balinchu”, ninllapa. Piru chayshina niptinllapapismi, Tayta Dyusqa yumbay chay runakunamanda mas pudirniyuq mas yach'ayniyuq.

²⁶ Kuyashqay kriyiq masitakuna, allita yach'ayllapa: Qamkunaqam runakunapaqqa mana yach'ayniyuqchu kangillapa. Manam ni achka kamachikuqkuna, ni achka qellayniyuqkuna kangillapachu. ²⁷ Piru paykunapaq tuntukuna kaptikillapapismi, Tayta Dyusqa akrashushqa, wambranguna kanaykillapa. Chaymi chay palanganu yach'ayniyuqkuna rinllapa penqakuq. Mana kamachikuqkuna kaptinchipismi, Tayta Dyusqa akrawashqa kanchiq, chay kamachikuq runakuna penqakunanllapa. ²⁸ Chayshina runakunapaq mana nimapaq baliptinchiqpismi, Tayta Dyusqa akrawashqa

* 1:19 Isaias 29.14

kanchiq, yumbay kamachikuqmanda mas baliqkuna kananchiqllapa, paykuna amana nimapaq balinanllapa. ²⁹ Chayshinam Tayta Dyusqa ruran, ama ni pipis paypa ñawpambi alabakanambaq.

³⁰ Piru Tayta Dyus kikinmi noqanchiqkunata yanapawashqa kanchiq, Jisukristupi kriyishpa kawsananchiqllapa. Chayshina kriyiptinchiqmi, Jisukristuqa ancha allita yach'achiwanchiq Tayta Dyuspaq. Kanan tukuy uchanchiqmanda pirdunawagñinchiqmi, Tayta Dyuswan alliyachiwanchiq, paytalla kasushpa kawsananchiqllapa. ³¹ Chayshina Tayta Dyus washawaptinchiqqa, paytalla alabashunllapa. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi niwanchiqllapa: "Qamkuna munashpa alabakaytaqa, ashwan Dyusta alabayllapa", nishpa.*

2

Jisukristum kruspi wañurqan washawananchiqllapa

¹ Kriyiq masitakuna, noqa qamkunaman shamushpaqam, mana yach'achishurqagchu trabajus palabrakunawanqa. ² Ashwanmi nishurqaqllapa: "Jisukristum kruspi wañushqa, uchanchiqmanda washawananchiq", nishpalla. Chaqa manam munarqaychu qamkunata suq layata yach'achishuytaqa. ³ Chaymi qamkunaman ch'ayashpaqa, manchashpa ch'apsikarqay: Manash' allitachu Dyuspaqqa yach'achikushaq, nishpa. ⁴ Kanan qamkunatam mana yach'achishurqaychu ancha yach'ayniyuq runashinaqa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritumba pudirninan milagrukunata rurashpa, qamkunataqa yach'achishurqaq, ⁵ chayshina Dyuspi yuyakunaykillapa. Chaqa manam munanichu, yach'ayniyuq runakunapi yuyakunaykillapaqa.

Dyuspa Santu Ispiritunmi yach'achiwanchiq Dyuspaq

⁶ Piru Tayta Dyuspi allita kriyiqkunatam masta rinillapa yach'achiq Dyuspaq, ancha yach'ayniyuq kanambaqllapa. Piru manam noqaykunaga yach'achikunichu kay mundupi yach'ayniyuq runakunashina, ni kamachikuq runakunashinaqa. Chaqa chay laya runakunaqam sintinsyaduna chinganallapa. ⁷ Ashwanmi Tayta Dyus yuyashqandalla yach'achikuniqa. Chaqa payqam kay munduta manaraq rurashpa yuyarqanna, paywan pulla syilupi kawsananchiq. ⁸ Piru kay mundupi kamachikuq runakunaqam Tayta Dyus yuyashqandaqa mana intyindirqanchu. Chaqa paykuna intyindishpaqam, kruspiqa mana wanchinandachu ancha pwidiq llipyaq Sifurninchiq Jisustaq. ⁹ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin:

Manam pipis rikashqachu, ni uyashqachu, ni yuyashqachu Tayta Dyus rurashqa ancha shumaq kusaskunata. Piru tukuy chay shumaqkunatam Tayta Dyusqa rurashqa payta kuyaqkunapaq, nishpa.*

¹⁰ Piru kanangam Tayta Dyusqa chay pakadu kusaskunataqa Santu Ispiritunwan intyindichiwashqa kanchiq. Chaqa chay Santu Ispiritunqam, Tayta Dyuspa tukuy iman mas pakadu kaqta rikan, riqsin.

¹¹ Manchu suq runa shunqombi yuyashqandaqa paylla yach'an. Chayshinallam Dyuspa Santu Ispiritunlla Dyus yuyashqandaqa yach'an. ¹² Chaymi Tayta Dyusqa ancha allin kashpa, chay Santu Ispiritundaqa qowashqa kanchiq. Paymi intyindichiwanchiq Tayta Dyus rurashqanda noqanchiqpaq. Chaymi manana yuyanchiqllapachu Dyuspi mana kriyiqkunashinaqa.

¹³ Kanan noqaykunagaqam mana yuyayniymandaqa yach'achikunichu. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritun yanapawanllapa, paypa yuyayningunata payta ch'askiqkunata yach'achinayllapa

¹⁴ Piru Dyuspi mana kriyiqkunagaqam Santu Ispiritu nishqandaqa mana atinllapachu intyindiya. Paykunapaqam tukuy chay shumaq nishqangunaqa mana nimapaq balinchu. Chaqa chaykunagaqam Dyuspi kriyiqkunalla atinchiqllapa intyindiyaqa, Santu Ispiritun yanapawaptinchiq. ¹⁵ Chaymi Santu Ispirituwan kaqkunalla tukuy imapaq atinchiqllapa yach'ayta: ¿Allichu ichu mana? nishpa. Chay mana kriyiqkunagaqam mana yach'anllapachu. Chaymi paykunagaqam mana atinllapachu noqanchiqpaq yach'ayta: "Paymi uchayuq ichu mana", nishpaqa. ¹⁶ Chayraykum Dyuspa Santu Librumbi nin: "Manam pipis atinchu intyindiya Tayta Dyus yuyashqanda, ni atinchu nimatapis yach'achiyta Tayta Dyus-taq", nishpa.* Piru Santu Ispiritun yanapawaptinchiqmi, Jisukristushina atinchiqllapa yuyayta.

* 1:31 Jeremías 9.24 * 2:9 Isaías 64.4 * 2:16 Isaías 40.13

3

Yumbayninchiqri Dyuspaq trabajashun

¹ Kriyiq masitakuna, Dyuspa Santu Ispiritundaqam manaraq allita kasushpachu kawsaykangillapa. Ashwanmi chay mana kriyiqkunashina kawsaykangillapa. Chaymi taksha wambrakunashina kaptikillapa, manaraq atishqachu kani allita yach'achishuyta Jisukristupa. ² Tayta Dyus yach'achiwashqanchiqqam ancha mishki mikunashina. Piru qamkunaqam manaraq atishqallapachu kangi intyindiya paypa chay mas trabajus rimayninda. Chaymi noqa Dyus nishqandaq mas fasiltalla qamkunataq yach'achishushqa kani ñuñuykaq wambritukunatashina. ³ Chaqa Jisuspi mana kriyiqkunashinam kawsaykangillapa, munashqaykitalla rurashpa, imbidyanakushpa, anyanakushpa. (Chaymi kanangaman manaraq atingillapachu Dyus nishqanda intyindiyaq.) ⁴ Chaqa wakinnikikunam niykangillapa: “Noqaqam Pablu yach'achikushqanda kriyini”, nishpa. Suqnirikunaqam ningillapa: “Apulus yach'achikushqandam kriyini”, nishpa. Chayshina rimashpaqam, chay mana kriyiqkunashinalla kawsaykangillapa.

⁵ Chaqa noqa Pablu yach'achikuq masiy Apuluswanqam mana nimachu kanillapa. Tayta Dyusmi noqaykunata kach'amuwashqa, pay nishqanda qamkunata yach'achishunaypaq. Chaymi Jisuspi kriyishqallapa kangi. Chaqa noqa Pablu Apuluswanqam Tayta Dyus munashqanda yach'achikushqallapa kani. ⁶ Chaymi qamkunata puntata yach'achishushpaq, noqaq tarpukuqshina trabajashqa kani. Chaymandaqam masanchiq Apulus, masta yach'achishushpaq, suq parqokuqshina trabajashqa. Piru Tayta Dyusllam chay tarpudutaga wiñachishqa. ⁷ Chaymi noqa tarpukuqshina kashpaq, mana nimachu kani. Chayshinallam Apulus tarpuduta parqoqshina kashpa, mana nimachu. Piru Tayta Dyusmi ancha balin. Chaqa payllam chay tarpudutaga wiñachin. ⁸ Chayri mayqan tarpukuqshina ichu parqokuqshina kashpaq, Dyuspaqla yach'achikuykan. Chaymi Dyusqa kadunuta rin pagarawaqninchiq ima tantu trabajashqanchiqpaq. ⁹ Chaqa noqaqam Apuluswan yach'achikuq masikuna kanillapa. Chayshina Tayta Dyuspaq yach'achikushpaqam, ch'akrapishina trabajaykanillapa. Kanan qamkunaqam Tayta Dyuspa ch'akranshina kangillapa.

Dyuspa adurana wasinshinapismi kangillapa. Chaqa qamkunamandam payqa suq atun shumaq adurana wasitashina ruraykan. ¹⁰ Chaymi Tayta Dyus yanapawaptin, puntata qamkunata allita yach'achishurqaq, suq allin albañil wasipa simyintunda ruraqshina. Chaymandaqam suqkuna masta yach'achishushpaq, chay wasita ushyaqshina kashqallapa. Piru yumbay chay ushyaqkunaga allita yuyanqallapa: ¿Allitachu yach'achikuykani ichu mana? nishpa. ¹¹ Chaqa Dyuspa wasimba simyintunqam Jisukristu. Chaymi mana ni pipis atinchu rurayta suq laya simyintuta, Dyuspa adurana wasinshina kaqta ruramabagga. ¹² Piru suq albañilqam chay simyintupa sawambiqacha achka laya kuskusunawan atin rurayta allin wasita ichu mana baliq wasita. Allita yach'achikushpaqam, ancha baliq urumanda, qellaymanda, ancha ch'aniyuq rumikunamanda Dyuspa wasinda ruraykanmanshina. Piru mana allita yach'achikuqqam mana baliq qerumanda ichu uqshamanda ichu shukchamanda Dyuspa adurana wasinda ruraykanmanshina. ¹³ Chaymi Jisukristu kutimushpaq, ninawan rin mallipaq chay rurashqanchiqta: ¿Balinchu ichu mana? nishpa.

Chaymi chay mana baliq rurashqanchiqta rin rupachiq, chay mana baliq qerumanda ichu uqshamanda ichu shukchamanda rurashqa wasita rupachiykanmanshina. Piru chay allita ruraqkunaqam chay urumanda, qellaymanda ichu ch'aniyuq rumikunamanda wasitashina rurashqallapa. Chaymi wasin ninapishina kaptimbis, mana rinchu rupashpa chingaq. ¹⁴ Chaymi Tayta Dyusta allita sirbiptinchiq, payqa primyunchiqta rin qowaqninchiq. ¹⁵ Piru mana allita sirbiptinchiqam, Dyusqa mana nima primyuta rinchu qowaqninchiq. Piru manam rinchiqllapacham chingaq. Ashwanmi apinitas rin washawaqninchiq, suq runa nina piskaykaptin washakaqshina.

¹⁶ ¿Manachu yach'angillapa: Noqanchiqkunaqam Tayta Dyuspa adurana wasin kanchiqllapa; Dyuspa Santu Ispiritunmi noqanchiqkunapi tiyan, nishpaq? ¹⁷ Chaymi suq runa inkitashuptinllapa, qamkunapura akrakanaykiga, Tayta Dyus rin chingachiq chay inkitashuqtaqa. Chaqa payqam dañachishqa Dyuspa santu adurana wasinshina kaqkunata.

¹⁸ Chayri ama ni mayqannikipis ingañakaychu, yuyashpa: Kay mundupi tiyaqkuna-paqmi ancha yach'ayniyuq kani, nishpaq. Ashwanri yuyayllapa: Manam achkataqa yach'anichu, nishpa. Kanan chayshina umildi kashpaqam, alip yach'ayniyuqkuna ringillapa kaq.

¹⁹ Chaqa Tayta Dyusqam kay mundupi yach'ayniyuqkunataq tuntukunapaq riqsin. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: “Tayta Dyusmi binsin chay ‘Yach'ayniyuqmi kani’ niqkunataqa. Chayraykum ancha yuyaptinllapapis tukuy imapi binsinanllapa,

Dyuspa ñawpambi tuntukunashina kidanllapa”, nishpa.* ²⁰ Chay Santu Librumbim nim-bis: “Tayta Dyusmi yach'ayniyuq runakunapa yumbay yuyashqangunata mana baliq-paq riqsin”, nishpa.* ²¹⁻²² Piru Tayta Dyusllam noqa Pabluta, Apulusta, Pidrutapis kach'amuwashqa, qamkunata yach'achishunay. Chaqa Dyusllam kay mundupa tukuy iman kaqkunata qoshushqallapa qamkunapa byinnikipaq. Chayri ama alabakaylla-pachu: “Chay yach'ayniyuq runatam kasuni”, nishpaqa. Ashwanri allita yach'ayllapa: Kawsaptinchillapa ichu wafutinchiqpismi, tukuy imapi Tayta Dyuslla noqanchiqkunata yanapawanchiq, nishpa. ²³ Chaqa noqanchiqkunaqam Jisukristupa masangunashina, paningunashina kanchiqllapa. Kanan Jisukristuqam Dyuspa Churin.

4

Kayshinam apustulkuna Dyusta sirbirqanllapa

¹ Allita intyindiylapa noqaykuna Jisukristupa yanapakuqnin kashqayllapata. Chaqa paymi noqaykuna apustulningunata numbrawashqa, Tayta Dyus pakadu yuyashqanda yach'achikunayllapa. ² Mayá, suq kach'aduqa allita kumplinga patrunnin kamachishqanda. (Chaqa patrunninmi payta rin jusgaq.) ³ Chaymi noqaqa mana nimatapis manchanichu, qamkuna ichu suqkuna jugsawaptikillapa. Manam ni noqa kikiy jugsakanichu. ⁴ Chaqa noqa kikiy uchayuq kashpam, atini ingañakayta: Manam uchayuqchu kani, nishpa. Piru Tayta Dyusmi ancha allita yach'an: Pablum uchayuq ichu mana uchayuqchu, nishpaqa. Chaymi paylla balin jugsawanambaq. ⁵ Chayraykum niykillapa, ama dasqa jugsanakuychu. Ashwanri shuyayllapa, Sifurninchiq Jisus kay pachaman shamunangaman. Chaqa pay shamushpam, tukuy ima pakadu yuyashqanchiqta, rurashqanchiqta allita yach'ashpa, rin jugsawaqninchiq. Chaymi allita rurashqa kaptinchiqqa, rin alabawaqninchiq.

⁶ Masitakuna, byinnikipaqmi niykillapa, noqa Pablu masanchiq Apuluswan kawsashqayshina, qamkunapis kawsayllapa, Dyuspa Santu Librunda allita kasushpa. Chayri ama ni mayqanniki afaniruyashpaqa, suq yach'achikuqta ancha alabaychu, suq yach'achikuqta disprisayshpa. ⁷ Chaqa qamkunaqam mana suqkunamandaqa mas baliqchu kangillapa. Ashwan Tayta Dyusllam chay tukuy ima kusasnikikunata qoshushqa. Chayshina kaptinqa, zimaraykutaq qamkunaqa afaniruyangillapa: Noqa kikiyllam tukuy imayta kunsigishqa kani, tukuy imayuq kanaypaq, nishpaqa?

⁸ Chaqa qamkunallam kayshina alabakangillapa: Tukuy imayuqmi kanillapa. Gubyir-nushinam kanillapa, nishpa. Piru noqaykunataqam manana kasuwangillapachu. Paqtar pudirniyuq gubyirnu kanginanllapa, noqaykunapis pullaykillapa kamachikunayllapa. ⁹ Piru noqaykuna Dyuspa apustulninguna kashpapismi, mana chayshinachu yuyanilla-pa. Ashwanmi yuyanillapa: Manam nimapaq balinichu, nishpa. Kanan Jisuspaq yach'achikushpa, ima diyach'i wafushaqllapa. Chaqa suq atun pamba pugllanapishi-nam kanillapa, Dyusta kuntraqkuna wanchiwaptinllapa, yumbay runakuna, anjilkuna rikawananllapa.

¹⁰ Noqaykuna Jisukristupaq yach'achikushqayraykum, achka runakuna ninllapa: “Paykunaqam ancha tuntukuna”, nishpa. Piru qamkunapaqam ninllapa: “Payku-naqam ancha yach'ayniyuqkuna”, nishpa. Kanan noqaykunaqam mana chay ka-machikuqshinachu purinillapa. Piru qamkunaqam kamachikuqshina puringillapa. Chaymi achka runakuna qamkunataqa rrispitashungi. Piru noqaykunataqam disprisawanllapa. ¹¹ Chaqa noqaykunaqam kanangaman achka diyakuna mikunay-paq, yakupaq, sawaypaqllapa padisinillapa. Kanan runakunaqam ancha maqawanlla-pa. Manam ni wasiyuqchu kanillapa. ¹² Noqaykuna kikiymi shayku shayku traba-janillapa mantynikanaypaq. Mana kriyiqkuna musyawaptimbismi, Dyusman ancha mañakunillapa, paykunata yanapanambaq. Kanan Dyusta kuntraqkuna noqaykunata qe-sachawaptinmi, mana shaykuq agwantanillapa. ¹³ Noqaykunapaq mana allita rimaptin-llapapismi, paykunata shumaqta kunanillapa. Piru kanangamanmi kay mundupiqqa rikawanllapa wanutashina. Chaymi wichukuwanambaqna kaykanllapa.

¹⁴ Kuyashqay kriyiq masitakuna, qamkunaqam wambrayshina kangillapa. Chaymi an-cha kuyashushpa, mana munanichu penqachishuyta. Ashwanmi kay kartata kach'amuni, shumaqta kunashunaypaq. ¹⁵ Qamkuna 10.000 yach'achikuqmanda Jisukristupaq yach'akushpaqam, suq taytayushinalla kangillapa. Chaqa noqalla puntata Jisuspa shu-maq nutisyanda yach'achishuptiyimi, paypi kriyirqaykillapa. ¹⁶ Chayri ancha rrugaykil-lapa, noqashina kawsanayki. ¹⁷ Chayraykum kay masanchiq Timutiyuta qamkunaman

* 3:19 Job 5.13 * 3:20 Salmo 94.11

kach'amuni. (Chaqa payqam, noqamanda yach'akushpa, Jisukristupi ancha allita kriyishqa.) Chaymi payqa wambrayshina. Pay nishunqallapa: "Pablum kayshina kawsaykan, kayshina yach'achiykan yumbay llaqtakunapi tiyaq kriyiq masinchikunata", nishpa.

¹⁸ Wakinnikigam ancha palanganuyashpa, alabakangillapa, yuyashpa: Pabluqam mana rinchu shamuyq anyawaqninchiq, nishpa. ¹⁹ Piru Siñurninchiq Jisus munaptingam, utqa rini shamuyq watukushuqllapa. Rikashushpallapam, allita yach'ashaq: Chay palanganu kaqkunachu Dyuspa pudirninwan milagrukunata atinllapa rurayta, ichu shiminwanlla rimaykanllapa, nishpa. ²⁰ Chaqa Tayta Dyusta allipta kasushpaqam, mana rinchiqllapachu rimaqllapa. Ashwanmi paypa pudirninwan tukuy ima munashqanda rinchiqllapa ruraq. ²¹ Mayá, noqa shamushpaqa, ¿imatam munangillapa ruranaypaq? ¿Munangillapachu kastigashunaq, ichu ancha kuyashushpa, kushikushpa, shumaqta yach'achishunaqllapa?

5

Pablum nirqan, suq ancha uchayuyq runata kriyiq masingunamanda wichukunanllapa

¹ Yach'ashqam kani: Suqnish madrastanda warmikushqa, nishpa. Piru Dyuspi mana kriyikunapismi mana dijanllapachu, chay laya ancha fiyu uchata ruranambaqqa. ² Piru chay runa chay ancha fiyu uchata ruraptimbismi, qamkunaqa palanganukuna kangillapa. Mas allich'i kanman, qamkuna malaganayashpa pengakunayki. Chayri chay mana alli ruraqtaqa wichukuyllapa, amana tandakanambaq qamkunawan. ³ Chaqa noqa qamkunamanda karupi kashpapismi, mana nimatapis qamkunata qongashushqachu kani. Chaymi yuyashushpa, pullaykishina kashpa, chay ancha uchayuyq runata jusgashqana kani, kastigadu kanambaq. ⁴ Chaqa Siñurninchiq Jisuspa shutimbi qamkuna tandanakuptikigam, noqapis yuyayniypiq qamkunawan kashaq. Siñurninchiq Jisuspismi qamkunawan kashpa, pudirninwan ancha rin yanapashuqllapa. ⁵ Chayri chay uchayuyq runata dyabluman intrigakuyllapa. Chayshina ruraptikillapam, Tayta Dyusqa manana rinchu kwidaq paytaqa. Ashwanmi dyabluna rin padisichiq. Chayshina kwirpunda ancha padisichiptinri, paqta chay runaqa ucha rurashqanda dijashpa, Dyusman mañakunqa pirdunanambaq. Chayshina pirdunapinmi, Siñurninchiq Jisus shamushpa rin washaq.

⁶ Piru qamkunaqa ama alabaychu. ¿Manachu intyindingillapa kay kumparasyun nishqanda: "Ashla libadurallam achka mach'kata atin saksachiyta" nishpa? (Chayshinallam qamkunapi suq kriyiq masinchiqlla uchata rurashpaqa, atin dañachiyta achka kriyiq masinchikunata, paykunapis uchata rurananllapa.) ⁷ Chayri chay uchaykikunataqa dijayllapana, suqkunata ama qash'anaykillapa, paykunapis uchata ama rurananllapa. Chayshina uchaykikunata dijashpaqam, ancha limpyu masa mana nima libadurayushina ringillapa kaq, chay Paskwa fyistapi rurashqan masashina. Chaqa chaypaqmi Jisukristuqa chay Paskwa fyistapi wañurqan suq uñitashina, tukuy uchanchiqmunda pirdunawananchiq. ⁸ Kanan chay libadurayuyq tandaqam yuyachiwananchiq uchanchiqkunapaq. Chaymi Paskwa fyistapiqa kachangakunataalla mikunchiqllapa. Chayri chay uchanchiqkunata dijashpa, tukuy diyakunata allitalla rurashpa, allip kaqtalla rimashunllapa, chay tanda mana nima libadurayushina kananchiqllapa.

⁹ Noqaqam chay suq kartaypi nishurqaqllapa: "Ama tandakayllapachu chay mana rrispitunwan puñuqkunawanqa", nishpa. ¹⁰ Piru chayshinaqam niykillapa uchayuyq kriyiq masinchikunapaqlla. Manam niykillapachu: "Chay mana kriyikunamanda akrakayllapa", nishpaqa. Awnki suqwan, suqwan puñuqllapachu qellayta ancha munapinllapa, ichu suwakuptinllapa ichu amitu layata adurapinllapapis, paykunata parlachishunllapa. Chaqa kay mundumanda manaraq llugshishpaqam, paykunamandaqa mana atinchiqllapachu akrakayta. ¹¹ Ashwanmi nishurqaqllapa akrakanaykiqa chay runa ichu warmi shiminwanlla Jisuspi kriyikunamanda. Chaqa chay kriyiq tukuqkunagaqam mañusukuna, nisyukuna, amitu layata aduraqkuna, llullakuqkuna, suwakuqkuna, mach'aqkuna. Chay laya kriyiq tukuqkunamandam munani qamkuna akrakanaykiqa. Chay layakunawanqa ama ni mikuyllapachu.

¹²⁻¹³ Piru chay mana kriyikuna uchata rurapinllapaqam, noqanchiqkunagaqam mana nimatapis atinchiqchu jusgayta, kastigadu kananllapa. Chaqa Tayta Dyusllam chay mana kriyikunataqa rin jusgaq. Piru chay kriyiq masinchikuna uchata ruraptinga, noqanchiqkuna paykunataqa jusgashunllapa. Chayri chay ancha uchayuyq runataqa ama dijayllapachu, qamkunawan tandakanambaqqa.

6

Jisuspi kriyiq masinchiqtaqa ama dimandashunchu

¹ Qamkuna suq kriyiq masinchiqwan imapaq piñakushpaqa, ama nimatapis riyllapachu dimandaq juyiskunapiqa. Chaqa chay juyiskuna Jisuspi mana kriyikuna kashpaqam,

¿imashinam atinman allita justisyata ruraytaqa? Chayri kriyiq masinchiqkunaman riyllapa, paykuna allita justisyata rurananllapa. ² ¿Manachu yach'angillapa: Jwisyu diyapim noqanchiqkuna rinchiqllapa jusgaq yumbay mana kriyiqkunata, nishpaqa? Chayshina atishpa jusgaytaqa, ¿ima manachu atingillapa qamkunapuralla allichayta chay taksha prublimakunataqa? ³ ¿Manachu yach'angillapa: Anjilkunatapis rinchiqllapa jusgaq, nishpaqa? Chayri kay mundupi kawsashpaqa, kriyiq masinchiqkunata noqanchiqkuna allita jushashunllapa. ⁴ Chayrayku kay mundupa kusasningunapaq pilyashpaqa, mana nimapaq balinchu rinaykillapa mana kriyiq juyiskunamanqa. Chaqa paykunaqam Dyuspaqqa mana nimatapis yach'anllapachu, Dyuspi kriyiqkunata jushananllapa. ⁵ Chaykunataqam niykillapa, qamkuna pengakunayki. ¿Akasuchu qamkunapi mana kan ni suq yach'ayniyuq kriyiq masinchiq, allichanambaq qamkunapura anyanakushqaykita? ⁶ ¡Piru qamkunagaq suq kriyiq masinchiqwan anyanakushpaqa, ringillapa dimandanakuq mana kriyiq juyiskunaman!

⁷ Chayshina kriyiq masinchiqwan anyanakushpaqam, ancha pengakuypaqta kawsaykangillapa. Chayri kriyiq masinchiq mana allita rurashuptinqa, dijayllapa imatapis qoch'ishunambaq. ⁸ Piru chaykunata yach'ashpapisimi, mana kasungillapachu. Kanan ashwambam qamkuna kikiki asta kriyiq masinchiqkunata dañachishpa, imangunata qoch'ingillapa.

⁹⁻¹⁰ Chayri allita intyindiyllapa. Ama dijakayllapachu ingañashunanllapa. Chaqa uchayukunaqam mana rinchu riq syiluman, Dyuswan kawsananllapa. Chaymi runa, warmi manaraq rrispituyuq kashpa, amaraq piwambis puñunqachu. Chaqa mana rrispitunwan puñukuna, amitu layakunata adurakuna, ullqopura warmiwan shina puñukuna, ladrunguna, nisyukuna, mach'aqkuna, kwintirukuna, llullakushpa qoch'ikuqkunaqam mana rinllapachu kawsaq Dyuswanqa. ¹¹ Kanan manaraq Jisuspi kriyishpaqam, wakinnikiqa chay laya mana alli rurakuna karqaykillapa. Piru kananqam tukuy uchaykimanda pirdunaduna kangillapa. Chaymi kanqana Siñurninchiq Jisus washashushqanrayku, Dyuspa Santu Ispiritu qamkunata yanapashushqa, Tayta Dyuswan shumaqta alliyanaykillapa.

Shumaqtar kawsashun, suqkuna animakanan, Dyusta alabananllapa

¹² Wakinnikikunash ningillapa: “Tukuy ima munashqanchiqtam atinchiqllapa ruraqta”, nishpa. Ari, piru yumbay rurashqanchiqqam mana yanapawanchiqchu. Chayri kwirpunchiq mana allita munapin ruraytaqa, sujitashpa, ama uchataqa rurashunchu. ¹³ Chaqa wakin runakunaqam allip kagta kayshina rimashqallapa: “Tayta Dyusqam mikunataqa rurashqa mikunanchiq. Chayshinallam pach'anchiqtapis rurashqa, chayman mikunanchiq. (Piru paykunaqam ninllapapis: Chaymi kwirpunchiq munashqandalla rurashpa, atinchiq kawsayta”, nishpa.) Piru manam balinchu chayshina yuyananchiq. Chaqa Siñurninchiqqam suq diya rin ushyaq pach'anchiqta, mikunanchiqtapis. Payqam kwirpunchiqtaqa rurashqa, paytalla kasushpa kawsananchiqllapa. Manam rurashqachu, piwambis puñushpa, uchata rurananchiqqa. Ashwanmi Siñurninchiqqa kwirpunchiqtaqa allita kwidan. ¹⁴ Chaymi payqa ancha pudirniyuq kashpa, Siñurninchiq Jisusta wañushqanmanda kawsachimurqan. Chayshinallam suq diya noqanchiqkunata wañushqanchiqmanda rin kawsachiwaqninchiq.

¹⁵ ¿Manachu yach'angillapa: Kwirpunchiqqam Jisukristupalla, nishpaqa? Payllam Siñurninchiqqa. Chayshina kaptinqa, ¿balinchu suq bandulira warmiwan puñunanchiq? ¡Manam nimapagpis balinchu! ¡Chayri chay layataqa ama nunka rurashunchu! ¹⁶ Chaqa Dyuspa Santu Librumbiqam niwanchiqllapa: “Suq runa warmiwan tandanakushpaqam, suq kwirpushinalla kidanllapa”, nishpa.* Chaymi suq bandulira warmiwan puñushpaqa, suq kwirpushinalla chay warmiwanqa kanchiqllapa. ¹⁷ Piru noqanchiqkunagaq Siñurninchiq Jisuspi yuyakushpaqa, suq yuyaylla paywanqa kanchiqllapa.

¹⁸ Chayri chay laya uchakunamandaqa mitikayllapa. Chaqa suq laya uchakunaqam kwirpunchiqtaqa mana dañachinchu. Piru suqwan suqwan puñushpaqam, kikin kwirpunchiqta ancha dañachiykanchiq. ¹⁹ ¿Manachu yach'angillapa: Kwirpunchiqqam Dyuspa Santu Ispiritu adurana wasinshina, nishpaqa? Chaqa Dyusqam Santu Ispiritu qowashqa kanchiq, noqanchiqkunapa kwirpunchiqpi tiyanambaq. Chaymi kwirpunchiqkunagaq manana noqanchiqpachu; ashwanmi Tayta Dyuspana. ²⁰ Chaqa paymi ancha ch'aniyuqta pagarakushpa, randiwashqana kanchiqllapa. [Nuta: Chay ancha ch'aniyuqam Jisuspa bidan karqan.] Chayrayku Dyuspa wambranguna kashpaqa, paytalla kasushunllapa tukuy yuyayninchiqwan, tukuy kwirpunchiqwan, yumbay rikawaqninchiq Dyusta alabananllapa.

* 6:16 Génesis 2.24

¿Kasarashunchu ichu mana?

¹ Qamkunaqam suq kartapi tapuwashqa kangi: “¿Allichu suq runa warmiyuq kanambaq ichu mana?” nishpa. Chay tapuwashqaykita munani nishuyllapata. Allim kanman ama warmiyuqchu kananchiq. ² Piru mana warmiyuq kashpaqam, wakingunaqa suqwan suqwan puñun. Chaymi chay uchata ama rurananllapa, alli kanman, yumbay runa, warmi kasarananllapa, kadunu warmiyuq ichu qosayuy kanambaq. ³ Chayshina runa warmi kasarashpaqa, ama disprisyanakunqachu puñunambaqqa. ⁴ Chaqa chay warmipa kwirpungam qosambana. Mananam warmin kikimbachu. Chayshinallam chay qosamba kwirpumbis warmimbana. Mananam pay kikimbachu. ⁵ Chayri warmiqa qosanwan ichu runa warminwanqa ama ñiganakunqachu puñunambaqqa. Piru maynimbis Tayta Dyusman masta munashpa mañakuytaqa, atingimanllapa ishkandiki parlayta: “Chay diyakunaga ama pulla puñushunchu, Dyusman masta mañakunanchiq”, nishpa. Piru chayshina Dyusman mañakushpaqa, pullana puñuriyllapa, dyablu ama tyintashunanllapa.

⁶ Tukuy kaykunatam kunaykillapa, qamkunata yanapashunaypaq. Piru manam qamkunataqa kamachiychu, chayshina ruranaykiqa. ⁷ Chaqa noqapaqqam mas alli kanman, yumbay runa, warmi noqashina sapalanlla kanambaqllapa. Piru Tayta Dyus allita riqsiwaqninchiqmi, wakinda yanapan, kasarashpa, shumaqta kawsananllapa. Suqkunataqam yanapan, sapalanlla kashpa, shumaqta kawsananllapa.

⁸ Chaymi chulukunata, chinakunata, biyudakunata kayshina kunaykillapa: Allim kanman noqashina sapalaykillalla kawsanaykillapa. ⁹ Piru kwirpuykita mana atishpa sujityataqa, kasarayllapa, ama uchata ruranaykillapa, nishpa.

¹⁰ Kriyiq masitakuna, yumbay rrispituyuy kaqkunatam kayshina kamachiychikilla: Warmikuna runayuq kashpaqa, ama akrakayllapachu runaykimandaqa, nishpa. Kay kamachishushayqam mana noqapa yuyayniychu. Chaqa kaytaqam Siñurninchiq Jisukristu kamachiwashqa kanchiqllapa. ¹¹ Piru suq warmi runanmanda akrakashpaqa, amana kanqachu suq runawanqa. Ashwan munashpa runayuq kariytaqa, mushuqmanda chay runanwanlla tandanakuringa. Piru runanwan mana tandanakushpaqa, sapalanllana kawsanqa. Chayshinalla runapis warminmandaqa ama akrakanqachu.

¹² Piru wakin laya rrispituyuy kaqkunapaqqam Siñurninchiq Jisukristu mana yach'achikurqanchu. Chaymi noqalla kayshina kunaykillapa: Suq runa warmiyuq kashpa, Jisuspi kriyiptin, chay mana kriyiq warmin paymanda mana munaptin akrakaytaqa, ama akrakanqachu. ¹³ Chayshinalla suq warmi Jisuspi kriyiptin, mana kriyiq runan mana munaptin akrakaytaqa, chay runanmandaqa ama akrakanqachu. ¹⁴ Chaqa chay warmi Jisuspi kriyishqanraykum, Tayta Dyusqa runandapis rin yanapaq. Chayshinallam suq kriyiq masinchiqqa warmin mana kriyiq kaptimbis, Tayta Dyusqa chay warmita rin yanapaq, runan Dyuspa wambran kashqanrayku. Paykunapa wambrangunapismi Dyuspaq yach'akushpa rinllapa wiñaq. Piru taytan mamanmanda akrakaptingam, wakin wambrangunaga Dyuspi mana kriyiqkunawan rinllapa wiñaq. Chaymi paykunaga Dyuspaqqa mana yach'akunmanllapachu. ¹⁵ Piru chay mana kriyiq warmi ichu runa munaptin akrakaytaqa, dijayllapa akrakanambaq. Chayshina akrakaptingam, chay kriyiq masinchiqqa Dyuspaqqa mana uchayuychu. Librinam kidan. Chaqa Tayta Dyusqam munan, shumaqta kawsananchiqllapa. ¹⁶ Manam yach'anchiqchu: Qam panisita, ¿chay runaykitachu atingiman animachiya, Dyuspi kriyinaq ichu mana? Qambis, kriyiq masita, ¿warmikitachu atingiman animachiya, Dyuspi kriyinaq ichu mana? nishpa.

¹⁷ Jisuspi kriyishpaqa, allin kustumbrikikunata ama dijayllapachu. Ashwanri yuyayllapa: Dyusmi kayshina rurawashqa, nishpa. Chayshinam yumbay llaqtakunapi tandakaq kriyiq masinchikunata yach'achini. ¹⁸ Chayri qamkuna kwirpuykipi siñalniyuq kashpa, Jisuspi kriyishpaqa, siñalniyuqlla kidayllapa. Piru mana siñalniyuq kashpa, Jisuspi kriyishpaqa, chayshinalla kidayllapa. Chay siñaltaqa ama rurayllapachu kwirpuykipiqa. ¹⁹ Chaqa manam nimapaq balinchu, siñalniyuq ichu mana siñalniyuq kananchiqllapaqa. Ashwanmi ancha balin Dyus kamachikushqanda kasunanchiqllapa. ²⁰ Chayri Jisuspi kriyishpaqa, yumbay chay allin kustumbrikiwanlla kidayllapa. ²¹ Chayri ama llakiychu: Randishqa kriyadulla kani, nishpaqa. Piru chay patrunkimanda pirmsuta atishpa surqoyta llugshinaykiqa, llugshiy, amana randishqa kriyadu kanayki. ²² Wakinnikikunam runakunapa randishqa kriyadunguna kangillapa. Piru chayshina kashpapis, Jisuspi kriyishpaqa, librina kangillapa dyablumanda, amana paypa kriyadunguna kanaykillapa.

Wakinnikikunaqam runakunapa mana randishqa kriyadunguna kangillapa. Piru Jisukristupi kriyishpaqam, paypa randishqa kriyadunna kangillapa, paytalla kasushpa kawsanaykillapa. ²³ Chaqa Jisukristum kruspi wafushpa, randiwarqanchiq, amana

dyablupa kriadunshina kawsananchiq. Chayraykur runakuna animachiwaptinchiq, uchata runananchiqqa, amana kasushunchu. ²⁴ Chayri kriyiq masitakuna, ama kambyayllapachu chay allin kustumbrikikunata. Ashwanri Dyuspi yuyakushpa kawsayllapa.

²⁵ Kananqam qamkuna sultirukunata, sultirakunata kayshina kunaykillapa: Sifturninchiq Jisusqam qamkunapaqqa mana kamachiwarqanchu: Kayshina runangallapa, nishpaqa. Piru noqa yuyashqaytallam yach'achiykillapa. Kay nishushqayqam ancha balin. Chaqa Sifturninchiq Jisukristum llakipawashpa yanapawan, allita qamkunata yach'achishunay. ²⁶ Kay tyimpupiqam Jisuspi kriyishqanchiqrayku, ancha padisishpa kawsaykanchiqllapa. Chaymi noqapaqqa mas alli kanman, runakuna, warmikunapis chay kashqanshinalla kidanambaq. ²⁷ Chayri qamkuna rrispituyukunaga ama akrakayllapachu. Sultirukunapis ama warmikuychu ni runakuychu. ²⁸ Piru munashpa warmikuytaqa, warmikuyllapa. Chayshina warmikushpaqam, mana uchataqa ruraykangillapachu. Chayshinallam suq china runakushpa, mana uchataqa ruraykanchu. Piru warmiyukuna, runayukunagam masta rinllapa padisig, kay mundupi kuntrawaptinchiqllapa. Chaymi mas alli kanman, sultirukuna kanaykillapa.

²⁹ Kriyiq masitakuna, ancham munani, kayta intyindinaykillapa: Kananmandaqam ashla tyimpullana kidan. Chayri ama ancha yuyashunchu kay mundupa kusaningunapaq. Qamkuna kasaradukunar ama yuyayllapachu: Warmiyuq ichu runayuq kashpaqam, manana atinichu ñakayta Dyuspaqqa, nishpaqa. Ashwanri chay sapalanlla kaqkunashina tukuy imapi Dyuspaqlla kawsayllapa. ³⁰ Chayri mayqanniki lutupi kashpapis, ama anchaqa llakiychu. (Ashwanri Dyuspaqlla kawsayllapa.) Chayshinallar mayqanniki imapaq kushikushpapis, ama anchaqa kushikuychu. (Ashwanri Dyuspi kriyishqaykirayku mastaqa kushikuy.) Chayshinalla qamkuna imata randiqkunapis ama chay kusanikunapipa yuyayllapachu. (Ashwanri mana nimayukunashina Dyuspilla yuyakushpa, kawsayllapa.) ³¹ Kay bidapim wakinninchiqqa achka kusanisuyuq kanchiqllapa. Piru chay kusaninchiqpiga ama yuyakushpachu, mana nimayushina kawsashunllapa. Chaqa kay munduqam tukuy kusanindin rin ushayaq.

³² Chaymi kunaykillapa, ama ancha kunsidirashpachu kawsanaykillapa. Chay sultiru kriyiq masinchiqkunagam ancha yuyanllapa: ¿Imashinam atini kushichiya Sifturninchiq Jisusta? nishpa. ³³ Piru warmiyuq kriyiq masinchiqkunagam masta yuyanllapa kay mundupi kaq kusaskunapaq: ¿Imashinam kushichishaq warmiya? nishpa. ³⁴ Chayshinallam chay runayuq warmikunapis chay china sultirakunawanqa mana igwalchu. Chaqa sultirakunagam ancha tyimpuyuq, Dyusta sirbinanllapa tukuy ispiritunwan tukuy kwirpunwan. Piru runayukunagam masta yuyanllapa kay mundupi tukuy ima kaqkunapaq, qosanda kushichinanllapa.

³⁵ Chaymi kayshina kunaykillapa, qamkunata yanapashunay, Tayta Dyuspaqlla tukuy shungo kawsanaykillapa, ama suqta suqta yuyashpa, kunsidiranayki. Piru manam kamachiylapachu kasaranayki ni ama kasaranaykiqa.

³⁶ Chayri mayqan runapa suq chinan idarniyuqna kaptinqa, allita yuyanqa: Allinachu kasaranambaq ichu mana, nishpa. Allina kasaranan kaptinqa, dijanqa kasaranambaq. Chaqa kasarashpaqam, mana nima uchayuqchu rin kaq. ³⁷ Piru suq tayta chinambaq ancha allita yuyashpa, niptin: "Chinayqa ama kasaranmanchu", nishpaqa, paypis allita ruraykan. ³⁸ Chayshinallam wakinniki kasarashpapis, allita ruraykangillapa. Wakinnikuna mana kasaraqkunapismi mas allita ruraykangillapa. [Nuta: Grigu rimaypim chay kasaranan warmipaq nin: "suq runapa dunsillan", nishpa. Piru manam ancha allitaqa yach'anchiqchu: Chay warmichu taytamba dunsillan ichu nubyumba dunsillan, nishpaqa.]

³⁹ Kanan suq warmi runayupis chay runanwanlla kawsanqa. Piru runan wafuptinqa, munashpa kasarayta, atin kasarariya gustashqan runawan; piru Jisuspi kriyiq masinwanlla. ⁴⁰ Piru noqagam yuyani: Chay biyuda sapalanllana kidashpaqam, masta kushikushpa rin kawsaq. Noqagam kriyini: Dyuspa Santu Ispiritunmi yanapawaykan, kayshina kunashunaypaq, nishpa.

8

Kayshinar yuyashun amitu layakunapaq ufrindashqan aychapaq

¹ Mayá, kananmi munani yach'anaykillapa chay amitu layakunapaq ufrindashqan aychapaq. Chaypaqam achka noqanchiqkuna yach'anchiqllapa: ¿Balinchu chay laya aychata mikunanchiq ichu mana, nishpa? Piru chayta yach'ashpapis, mana balinchi alabakananchiq. Ashwanri chay manaraq allita yach'aq kriyiq masinchiqkunata kuyashpa yanapashunllapa, mas allita Jisuspi kriyinanllapa. ² Chayri mayqan runa alabakashpa niptin: "Ancha yach'ayniyuqmi kani", nishpaqam, manaraq allitaqa yach'anchu Dyus

nishqandaqa. ³ Piru Tayta Dyusta allita kuyaptinchiqqam, payqa noqanchiqkunata wambrangunapaq riqsiwanchiq.

⁴⁻⁵ Chaymi noqanchiqkunaqa allita yach'anchiqllapa: Tayta Dyusllam Dyusqa, nishpa. Chaqa manam kanchu suq dyuskunaqa. Piru achka runakunam mana allita yach'ashpachu, kriyinnllapa: Kay pachapi anaq syilupim achka dyuskuna kan, nishpa. Piru chay dyuskunaqam mana kawsaqkunachu. (Chaymi chay aychata ufrisishqangunaqa aychalla.) ⁶ Chaqa noqanchiqkunaqam allita yach'anchiqllapa: Taytanchiq Dyusllam allip Dyusqa. Paymi Taytanchiqllapa. Payllam tukuy imata rurashqa, nishpa. Chaymi noqanchiqkunaqa pay munashqanshina kawsanchiqllapa. Siñurninchiqpismi suqlla. Paymi Jisukristu. Paywanmi Taytanchiq Dyus tukuy imata rurashqa. Kanan Jisukristum noqanchiqkunata kawsachiwanchiq.

⁷ Piru wakin kriyiq masinchiqkunaqam chaykunataqa manaraq allitachu intyindinllapa. Chaqa unaymandapacham paykunaqa ancha kriyishqallapa: Chay dyuskunam kawsanllapa, nishpa. Chaymi chay dyuskunapaq ufrindashqan aychataqa mana munanllapachu mikuyta. Chaqa paykunaqam yuyanllapa: Chay aychata mikushpaqam, chay yanga dyusta aduraykani. Chaymi uchata ruraykani, nishpa. ⁸ Piru noqanchiqkunaqam yach'anchiqllapa: Tayta Dyusqam kuyawanchiqllapa, imata mikuptinchiq ichu mana mikuptinchiqpis, nishpa.

⁹ Piru alli kaptimbi chay aychata mikunaykiqa, kwidakayllapa, chay mana alli yach'aq kriyiq masinchiqkunata uchata ama rurachinaykillapa. ¹⁰ Kay ijimplupi yuyashun: Qam Jisuspi yuyakushpam, yach'angi: Chay yanga dyuskunaqam mana kawsaqchu, nishpa. Chaymi chay yanga dyuspa adurana wasimbi kashpa, mana manchashpachu, chay aychata mikungi. Piru chaypi mikuykaptiki, suq kriyiq masinchiq mana alli yach'aq, rikashushpa yuyanman: Chay yach'ayniyuq kriyiq masiyimi chay dyusta aduraykan, nishpa. Chayshina rikashushpakish, paypis animakanman chay aychata mikushpa, chay yanga dyusta aduranambaq. ¹¹ Chayshina mas yach'ayniyuq kashpa, chay mikunata mikushpakish, chay manaraq allita kriyiq masinchiqta dañachingiman chinganambaq. ¡Amar paytaqa dañachiychu! Chaqa Jisukristuqam wafurqan, paytapis washanambaq. ¹² Chayshina chay kriyiq masinchiqkunata pandachishpaqam, paykunataqa ancha dañachingiman, ama yach'ananllapa: ¡Imam alli, imam mana allichu? nishpa. Chayshina rurashpaqam, Jisukristuta kuntrangimanllapa. ¹³ Chaymi chay mikushqayrayku suq kriyiq masiy dañakaptinga, mana nunka munanichu chay aychata mikuyta, chay masiyqa uchata ama rurambaq.

9

Jisuspaq yach'achikuqkunar kayshina kawsanqallapa

¹ Noqa kikiymi Siñurninchiq Jisusta rikashqa kani. Paymi noqata akrawashqa, apustulnin kanaypaq. Chaymi dirichuyuq kani, Dyustalla kasushpa, Churin Jisuspaq yach'achikunaypaq. Chayshina qamkunata yach'achishuptiyimi, Siñurninchiq Jisuspi kriyishqallapa kangi. ² Kinsapch'i wakin runakunaqa mana munanllapachu kriyiyta: Pablum Jisuspa apustulnin, nishpaqa. Piru qamkunaqam allita riqsiwangillapa. Chaqa qamkunata yach'achishuptiyqa, Jisuspi kriyiptikim, payqa washashushqallapa. Chayshina qamkunata yanapashuptiyimi Jisuspi kriyinaykillapa, chay rikashuqkunapis atinllapa yach'ayta: Pabluqam Jisuspa lijitimu apustulnin, nishpa.

³ Chaymi chay rimaqkunata kayshina nini: ⁴ Qamkunata yach'achishushpaqam, dirichuyuq kani, qamkunamanda mantinsyunniyta ch'askinaypaq. ⁵ Munashpa kasarayatpismi, dirichuyuq kani kasaranaypaq suq kriyiq masinchiq warmiwan, noqawan pulla purinambaq. Chaqa yach'achikuq masiy Pidru, Siñurninchiq Jisuspa masanguna, chay suq apustulkunapismi kadunu warminwan pulla purinllapa, Tayta Dyuspaq yach'achikushpa. ⁶ ¡Ichu yuyangillapa: Pabluwan Birnabillam mana dirichuyuqchu mantinsyunninda ch'askinambaq, nishpa? (Manam chayshinachu.) ⁷ Suq suldadu sirbisyupi kashpaqam, mana pay kikinchi mikunanda randin mantinikananqa, ¿manachu? Suq runa ch'akrambi ubasta tarpushpapisti, chay tarpukushqanmanda mikun. Chayshinallam animalkunata michiqkunapis, chay animalkunata qapishpa, lichinda upyanllapa, ¿manachu? (Chayshinallam noqaykunapis dirichuyuq kanillapa, kriyiq masinchiqkunamanda mantinsyunniyta ch'askinayllapa.)

⁸ Chayshina nishushpaqam, mana runakuna yuyashqandallachu yach'achiykillapa. Chaqa Muysispa liynimbismi chayshina yach'achikurqan. ⁹ Chaymi Dyuspa Santu Li-brumbi Muysis kayshina yach'achiwanchiq: "Animalkunawan trillakushpaqa, shimindaqa ama watayllapachu. Mikunqam", nishpaqa. ^{*} Piru Tayta Dyus chayshina nishpaqam,

* 9:9 Deuteronomio 25.4

mana animalpaqlachu yach'achikurqanqa. ¹⁰ Ashwanmi chayshinaga yach'achiwanchiq yumbay trabajaqkunapaq. Chayri Dyuspaq mayqan yach'achikuqtapis allita yanapashunllapa. Chaqa suq yapukuq, suq trillakuqgam yuyan: Yanapaptiyimi, rin qowaq kusichanmanda, nishpa. ¹¹ Chayshinallam noqaykuna Tayta Dyuspaq yach'achishushpaqa, suq tarpukuqshina kanillapa. Chaymi dirichuyuq kanillapa, qamkuna noqaykunata yanapawanayki mikunaywan. ¹² Chaqa chay suq yach'achikuqkunagaqam dirichuyuq, qamkunamanda mantinsyunninda ch'askinanllapa. Piru paykunamandaqam noqawwan Birnabi mas dirichuyuq kanillapa, noqaykunata qamkuna yanapawanayki. (Chaqa noqaykunam Jisukristupaq mas puntata qamkunata yach'achishurqaq.)

Chayshina dirichuyuq kashpapismi, noqaykunagaq mana nimatapis qamkunataqam mañashushqachu kani yanapawanaykiqa. Ashwanmi ancha padisishpa trabajashqallapa kani, mikunayta randinayllapa, ama ni pipis yuyanambaq: Imata ganananraykum Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikuykan, nishpa. ¹³ Qamkunagaqam allita yach'angillapa: Jirusalimbi Dyuspa adurana wasimbi chay trabajaqkunagaqam chay wasipi ufrindashqan mikunamanda suq partita ch'askinllapa, nishpa. Chay animal qoshqanllapata pata altarpini wanchiqkunapismi chay aychamanda suq partita ch'askinllapa mantynikanambaq. ¹⁴ Chayshinam Siñurninchiq Jisuspis nishqa, shumaq nutisyanda yach'achikuqkuna mantinsyunninda ch'askinanllapa chay kriyiq masingunamanda. ¹⁵ Piru noqa chayshina dirichuyuq kashpapismi, mana nunka qamkunataqam mañashushqachu kani, imatapis qowanaykillapa. Chaymi kay kartata isikibrishpapis, mana nimatapis mañaykillapachu. Ashwanmi Jisuspaq yach'achikushpaqa, listu kani wafunaypaq imapis mallaqmanda. Chaqa manam munanichu, suqkuna ninambaq: "Pabluqam Dyuspaqqa yach'achikun ganananraykulla", nishpa.

¹⁶ Piru Jisuspaq dibaldilla yach'achikushpaqam, mana nimatapis atinichu alabakayta. Chaqa Siñurninchiqmi kamachiwashqa, shumaq nutisyanda imashinapis yach'achikunaypaq. Chaymi chayshina mana yach'achikushpaqa, jakakawraq noqa! ¹⁷ Piru noqa kushikushpa, shumaq nutisyanda yach'achikuptyiqam, Tayta Dyusqa primyuyta rin qowaq. Piru mana munaptiyismi, Tayta Dyusqa kach'amuwashqa, paypaq yach'achikunaypaq. ¹⁸ Chaymi noqa Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikuptyiqam, Tayta Dyusqa ancha yanapawan, dibaldilla yach'achishushpa, ancha kushikunaypaq. Kay kushikushqaymi primyuyqa. Chaymi dirichuyuq kashpa kubrashunaypaqpis, mana nimatapis mañashushpachu, dibaldilla chay shumaq nutisyanda yach'achiykillapa.

¹⁹ Chayshina noqa mana ni pipa randishqa kriyadun kashpapismi, yumbaypa randishqa kriyadunshina tikrakashqa kani, mas achka runakunata, warmikunata animachinaypaq, Jisuspi kriyinanllapa. ²⁰ Chaymi llaqta masiy isrraylinukunawan kashpaqa, paykunashina Muysispa liyningunata allita kasuni. Awnki mana nisisaryu kaptimbi yumbay chay liykunata kasunaypaq, allita kasuni, mas achka isrraylinukunata animachinaypaq, Jisuspi kriyinanllapa. ²¹ Chayshinallam chay mana isrraylinu kaqkunawan kashpapis, paykunashina kawsani. Chaqa paykuna, Muysispa liyningunata mana yach'ashpaqam, suq laya kustumbrikunawan kawsanllapa. Chaymi noqapis paykunashina kawsashpa, paykunata yach'achini, Jisukristupa kriyinanllapa. Chayshina paykunata kuyashpaqam, Jisuspa liyninda kasuykani. Chayshinagaqam alabis Tayta Dyuspa liyningunatapis kumpliyan. ²² Chayshinallam Dyuspaq chay manaraq allita intyindiqlunawan kashpaqa, noqapis paykunashina yuyani, paykunatapis mas allita Jisuspaq yach'achinaypaq. Achka laya runakunashinam kashqa kani, imashinapis wakingunata animachinaypaq, Jisuspi kriyinanllapa. ²³ Noqagap chayshina rurani, ancha achka runakuna, warmikuna Jisuspa shumaq nutisyanda uyashpa, paypi kriyinanllapa, noqanchiqkunawan washadu kashpa, pulla kushikunanchiqllapa.

²⁴ Qamkunagaqam yach'angillapa: Achka runakunam ancha kallpanllapa, binsikushpa, primyunda ch'askinambaq. Piru suqllam binsikushpa, chay primyutaqa ch'askin. Chayshinar qamkunapis chay kallpaqkunashina, atishqaykita ruray, tukuy imapi Dyusta kasunaykillapa. Chayshina kasushpaqam, Dyusmanda suq ancha shumaq primyuykita ringillapa ch'askiq. ²⁵ Manchu suq runa pugllaqqa allichakashpa, ancha kwidakan, tukuy imapi allita pugllanan. Chayshinam kwidakan, binsikushpa, suq ushyakaq primyurkunata ch'askinan. Chay kurunagaqam rapramandalla kashpa, ashla tyimpupaqla duran. Piru noqanchiqkunagaqam suq kuruna mana nunka ushyakaqta rinchiqlapa ch'askiq primyunchiqtaqa. ²⁶ Chaymi noqagaq chay kallpaq runakunashina ichu suq pilyaq runashina, tukuy ima atishqayta rurani, uchata binsishpa, Dyusta allita sirbinaypaq. Manam yangallachu pilyaniga wayrata maqaykaymanshina. ²⁷ Ashwanmi kwirpuy munashqandalla mana rurashpachu, ancha allita sujitaqani, primyuyta ch'askinaypaq. Chaqa mana munanichu suqkunata yach'achishpa, chaymanda noqa dañakashpa, manana balinaypaq Dyuspaqqa.

10

Amitu layakunataqa ama adurashunchu

¹ Kriyiq masitakuna, allita yuyayllapa Tayta Dyus chay unay agwiluyllapata yanapashqanda. Chaqa payqam paykunata chay Chupika Mar Yakupa ch'awpinda pasachirqan pukutaypa waranda. ² Chayshina chay mar yakuta, chay pukutaypa waranda pasashpaqam, yakupi shutikuykanmanshina karqanllapa, Muysista kasushpa kawsananllapa. ³ Chaymandaqam Tayta Dyusqa yumbay chay unay agwiluykunata qararqan syilumanda kaq mikunata. ⁴ Chaymandaqam Tayta Dyusqa chay atun rumimanda yakuta surgoshpa, yumbayta qorqan upyananllapa. Chay rumiqam Jisukristushina karqan. Chaqa paymi paykunapa pullan rirqan. ⁵ Piru chayshina ancha yanapaptimbismi, yaqqa yumbay chay agwiluykunaga Tayta Dyusta mana munarqanllapachu kasuyta. Chaymi Tayta Dyusqa dijarqan, chay chuncha chaki lugarkunapi waqpi kaypi wañunanllapa.

⁶ Tayta Dyusqam chay unay agwiluykuna rurashqambaq isikibrichirqan, noqanchiqkuna paykunapaq yach'ashpa, ama munananchiq mana baliq kusaskunata paykunashina. ⁷ Chayri amitu layakunata ama adurashunllapachu. Chaqa Dyuspa Santu Librumbi niwanchiq: "Isrraylinukunaqam suq fyistata rurashpa, mikuqllapa, upyaqllapa, dansaqllapa, (amitu layata adurananllapa)", nishpa. ⁸ Chaymi achka paykunaga suqwan suqwan puñushpa, ancha uchata rurarqanllapa. Chayraykum suq diyapilla 23.000 isrraylinukuna wañurqanllapa. Chayri noqanchiqkunaqama paykunashina suqwan suqwanqa puñushunchu.

⁹ Amar mallipashunchu Tayta Dyusta chay unay agwiluykuna rurashqanshinaq. Chaqa paykunaqam yuyarqan: Manam rinchu kastigawaqninchiq, nishpa. Piru Tayta Dyusqam dijarqan, achka kulibrakuna paykunata kanishpa, wanchinanllapa. ¹⁰ Kanan Dyuspaqqa ama kijakuyllapachu. Chaqa chayshina unay agwiluykuna kijakuptinllapam, Tayta Dyuspa wanchikuq anjilnin paykunata ancha achkata wanchirqan.

¹¹ Tayta Dyusqam chay unay agwiluykunata kastigashpaqa, chay tukuy ima pasashqambaq Santu Librumbi isikibrichirqan, chaykunata liyishpa, kay ultimu tiympukunapi, amana paykunashina kawsananchiqllapa. ¹² Chayri yuyashpa: Noqagam Jisuspi allita yuyakuni, nishpapis, allita kwidakashunllapa, paymanda ama akrakananchiq. ¹³ Chaqa kay mundupi kawsashpaqam, yumbayninchiq ancha mallipadu rinchiqllapa kaq. Dyablum yumbayninchiqta ancha rin animachiwaqninchiq, uchata rurananchiqllapa. Piru Tayta Dyusqam ancha allin. Ufrisiwashqanchiqtam rin kumpli. Chaymi tukuy imapi rin yanapawaqninchiq, ancha padisishpapis, tukuy ima disgrasyakunata agwantashpa, dyabluta binsinanchiqllapa.

¹⁴ Chayri kuyashqay kriyiq masitakuna, amitu layakunataqa ama nimatapis adurayllapachu. ¹⁵ Noqagam chayshina yach'achiykillapa yuyashpa: Yach'ayniyuq kashpam, ringillapa intyindiq: ¿Pabluchu allip kaqta yach'achiwanchiq ichu mana? nishpa.

¹⁶ (Mayá, kananqa allita yuyashunllapa chay Santa Mikunapaq.) Manchu tandanakushpa chay santu binuta upyananchiqqa, Dyusman mañakushpa, chay binuta upyanchiq. Chayshina upyashpaqam, Jisukristu noqanchiqpaq yawarninda ich'ashqanrayku, paywanqa suqllana kanchiqllapa. Chayshinallam chay santa tandata mikushpapis, Jisuswanqa suq kwirpullana kanchiqllapa. ¹⁷ Chaqa achka kashpapis, suq tandatalla yumbayninchiq mikunchiqllapa. Chayraykum yumbayninchiq suq kwirpushinalla kanchiqllapa.

¹⁸ Allita yuyayllapa chay isrraylinu llaqta masiykunapaq. Paykunaqam Dyusman ufrindashqan animalkunata wanchishpa, Dyuspa pata altarnimi suq partita rupachinllapa, suq partita mikunllapa. Chaqa Dyusta adurashpam, suq partita pulla yumbay mikunllapa. ¹⁹ Amitu layata aduraqkunapismi aychata rupachishpa, mikunllapa. Piru chay amitu layaqam mana kawsaqchu. Chaymi chay aychaga aychalla kidan. Chaqa chay amitu layakunaqam mana atinchu dañachiyta, ama mikunanchiqqa. ²⁰ Piru amitu layakunata aduraqkunaqam animalningunata wanchishpaqa, aychanda dyablukunata ufrisiyanllapa. Manam Tayta Dyustaqa qonllapachu. Chaymi noqaqa mana munanichu nima tratata ruranykillapa dyablukunawanqa, chay aychata mikushpaqa. ²¹ Chaqa Jisuspa Santa Mikunanda mikushpa, paypa kupanmanda upyashpaqa, mana balinchu dyablukunapa mikunanda mikunaykillapa, ni paykunapa kupanmanda upyanaykillapa. ²² Chaqa chayshina rurashpaqam, Siñurninchiqtaqa ancha piñachinchiqman. Piru ama yuyashunllapachu: Tayta Dyustaqaqam atinchiq binsiyta, nishpaqa.

Tukuy imata rurashunllapa, Tayta Dyusta kushichinanichiq

²³ Wakingunam ninllapa: "Tukuy ima munashqanchiqtam atinchiq rurayta", nishpa. Ari, chayshinám. Piru wakin kusaskunaqam mana yanapawanchiqchu, Dyuspi mas

allita yuyakushpa, suqkunata animachinanchiqqa. ²⁴ Chayri suqkunata yanapashpa, animachishpa, kawsashunllapa. Amar noqanchiqpaqlaqa imata maskashpa kawsashunchu.

²⁵ Chay plasapi tukuy ima kaqta randishpaqam, atingi mikuyta. Chaqa mikushpaqam, mana nima uchayuyqchu kang. Chayri aychata randishpaqa, ama tapukuyllapachu: “¿Kay aychaqachu amitu layakunata qoshqan ichu mana?” nishpaqa. ²⁶ Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin: “Tayta Dyusllam kay munduta, tukuy imandinda rurashqa”, nishpa.* Chaymi tukuy ima kaqqa Tayta Dyuspa.

²⁷ Chayri mayqan runa Jisuspi manaraq kriyiq kumbidashuptin paywan mikunayk-
iqa, munashpa riytaqa, riy. Piru rishpaqa, ama nimata tapushpachu, ni llakishpachu, mikuylla. ²⁸ Piru mayqan runa nishuptin: “Kay aychataqam chay amitu layakunata ufrindashqanllapa” nishpaqa, ama mikuychu, chay nishuq ama yuyanambaq: “Jisuspi kriyiqpismi chay amitu layakunata aduraykan”, nishpa. ²⁹ Manam niykillapachu: Chay aychata mikushpaqam, chay amitu layakunata aduraykangi, nishpaqa. Ashwanmi chaytaqa niykillapa, chay rikashuqkuna ama yuyanambaq: Chay amitu layakunatam aduraykan, nishpa.

Piru kinsapch'i tapuwangiman: “¿Pablu, imaraykutaq chay suqkuna yuyashqanraykulla mana balinchu chay aychata mikunayqa? ³⁰ Chaqa noqagam Tayta Dyusta pagikushpa mikuykani. Chayshina mikuptiyqa, ¿imaraykum suq runaqa atinman niwayta: ‘Chayta mikushpaqam, mana allitachu ruraykangi’, nishpaqa?”

³¹ (Piru noqa Pablum kayshina niykillapa:) Amaraq mikushpa ichu upyashpa ichu imata rurashpa, puntata allita yuyay: Kayshina rurashpaqam, suqkunata ancha munani animachiya, Tayta Dyusta alabananllapa, nishpa. ³² Kwidawkish gamkuna imata mikup-
tikillapa ichu ruraptikillapa, chay isrraylinukuna ichu mana isrraylinu kaqkuna ichu chay kriyiq masinchikuna disanimakanman, Dyuspi ama yuyakunanllapa. ³³ Noqagam tukuy imata allita rurani, yumbay rikawaqkunata animachinaypaq, Dyuspi mas allita kriy-
inanllapa. Chaqa manam noqapaqlachu imata rurashpa kawsani. Ashwanmi yumbayta yanapani, paykunapis Jisuspi kriyishpa, washadu kananllapa.

11

¹ Noqa Pablum atishqaykaman rurani, Jisukristushina kawsanaypaq. Chayshinallar qamkunapis noqa kawsashqayshina kawsayllapa.

Pablum yach'achikurqan kultupi tandacaq warmikunapaq

² Kriyiq masitakuna, qamkunaqam noqata yuyawashpa, yach'achishushqayta ka-
suykangillapa. Chaymi alabaykillapa. ³ Piru munanipismi kay kunashushqayta allita intyindinaykillapa: Jisukristum Tayta Dyusta allita kasushpa kawsan. Chayshinallar yumbay runakuna Siñurninchiq Jisusta allita kasushpa kawsashunllapa. Chayshinallar warmikunapis runanda allita kasushpa kawsanqallapa.

⁴ Qamkuna ullqokunatam kayshina niykillapa: Umaykitaga ama pambaychu, Tayta Dyusman mañakunaykika ichu Dyus nishqanda uyashpa, suqkunata ninaykillapa. Chaqa umaykita pambashpaqam, Jisustaga mana rrispitaykangichu. ⁵ Piru warmikuna Dyus-
man mañakunambaq ichu Dyus nishqanda uyashpa, suqkunata willanambaqqa, umanda pambanqa. Piru umanda mana pambashpaqam, ancha pengakuypaq, aqchanda sipralla rutushqashina kanman. [Nuta: Chay unay tyimpukunapim suq warmi umanda mana pambaptinqa, nirqanllapa: Chay warmiqam suqwan suqwan puñun, nishpa.] ⁶ Chayri suq warmi umanda mana munashpa pambaytaqa, mas alli kanman yumbay aqchanda rutunambaq. Piru chay paninchiq yuyashpa niptin: “¡ichichín! Manam munanichu rutukayta”, nishpaqa, umanda pambanqa.

⁷ Piru manam nisisaryuchu ullqokuna umanllapata pambananqa. Chaqa Tayta Dyusqam ullqota puntata rurarqan, Dyusshina yuyanambaq, chay runawan Dyus kushikunambaq. Piru warmitaqam rurarqanqa, ullqokuna warminwan kushikunambaq. ⁸ Chaqa Tayta Dyusqam warmitaq ullqomanda rurarqan. Manam warmimandachu ullqotaqa rurarqan. ⁹ Tayta Dyusqam warmitaq rurarqan, ullqo sapalan kashqan-
rayku. Manam warmi sapalan kashqanraykuchu, ullqotaqa rurarqan. ¹⁰ Chayri warmiqa umanda pambanqa, anjilkuna chayta rikashpa, yach'ananllapa: Chay warmiqam runanda kasun, nishpa. ¹¹ Chayshina kaptimbismi, Jisuspi kriyiptinchiqqa, warmiku-
napis ullqokunapis ancha yanapanakunchiq. Chaymi warmikunalla ichu ullqokunalla kaptinqam, mana atinchiqmanchu kawsayta. ¹² Chaqa Tayta Dyus suq ullqota rurarqan. Chaymandaqam chay ullqomanda suq warmita rurarqan. Piru Dyusmi kamashqa karqan, yumbayninchiq warmikunamanda nasinanchiq. Chaqa Tayta Dyusllam tukuy imata rurani.

* 10:26 Salmo 24.1

¹³ Mayá, qamkuna kikiki allita yuyayllapa: Chay warmikuna kultupi tandakashpa Dyusman mañakunangam, ancha alli umanllapata pambananllapa. ¹⁴ Chaqa yumbayn-inchiqmi allita yach'anchiqllapa: Suq ullqo warmishina ancha largu aqchayuq kashpam, ancha pengakuyapaq, nishpa. ¹⁵ Piru suq warmi ancha largu aqchayuq kashpaqa, kushikunqa. Chaqa Tayta Dyusqam chay largu aqchandaqa qorqan, umanda shumaqta pambanambaq. ¹⁶ Piru yumbay kay nishqayta wakinniki mana munashpa kasuwaytaqa, allita yach'ayllapa: Jisuspi yumbay kriyikunaqam chayshinalla yuyanchiqllapa. Chaqa manam suq laya kustumbriyuqqa kanchiqllapachu, nishpa.

Kurintinukunam Santa Mikunata mana shumaqtachu ruraraqanllapa

¹⁷ Tandanakushpa Tayta Dyusta alabanaykiqa, allita ruranaykimanda qamkunapura dañachinakungi. Chaymi kay kartata kach'amushpaqa, mana atinichu alabashuyta. ¹⁸ Puntata kayta munani nishuyllapata: Qamkuna tandanakushpa Tayta Dyusta alabanaykiqash, qamkunapura kuntranakungi. Chayta uyashpaqam, allipta suq partita kriyini. ¹⁹ Chayshina kuntranakushpa kawsaptikiqam, rikashuqkuna rinllapa yach'aq: Mayqannikikunam Jisuspi allipta kriyikangillapa, mayqannikikunam mana alliptachu kriyingillapa, nishpa. ²⁰ Chayshina anyanakushpaqam, mana balinchu tandanakushpa Santa Mikunata mikunaykiqa. Chaqa mana alliptaqa Jisustaqa aduraykangichu. ²¹ Chaqa qamkunaqam mikunaykillapa urasqa mana shuyanakushpachu, wakinnikiqa achkata mikungillapa, upyangillapa. Chaymi wakinnikiqa mallaqna kidangillapa. Piru chay wakinnikiqam ancha mikushpa, upyashpa mach'angillapa. ²² Chayshina chay pubri kriyiq masinchikunata mana qaraptikillapaqam, ancha pengakunllapa. Chayshina rurashpaqam, Dyuspa wambrangunata disprisyaykangillapa. ¡Chayshina ruraptikiqam, qamkunataqa mana atinichu alabashuyta! Chayshina ruranaykimandaqa ¿manachu kan imapis wasikipi, mikunayki upyanaykiqa?

Santa Mikunata kayshina mikushunllapa
(Mt 26.26-29; Mk 14.22-25; Lk 22.14-20)

²³ Noqagam Siñurninchiq Jisus yach'achiwashqanda qamkunata kayshina yach'achishurqaqllapa: Chay tuta Judas intrigakunan kaptinmi, Jisusqa apustulningunawan kashpa, suq kachangata piskashpa, ²⁴ Tayta Dyusman pagikurqan. Chaymandaqam, chay kachangata pitishpa, paykunata qoshpa, nirqan: "Kay kachangata mikuyllapa. Kayqam kwirpuy. Ancha padisishpam rini wafuq, qamkunata washashunaypaq. Chayri qamkunaqa kanamandapacha kayshina kachangata mikuyllapa, ama qongawanaykillapa", nishpa. ²⁵ Chayshina mikushpaqam, Jisusqa suq kupa binuta piskashpa nirqan: "Kay binuqam yawarniy. Noqam yawarniyta ich'ashpa, mushuq tratuta qamkunawan rini ruraq. Chayri qamkunaqa kanamandapacha kayshina binuta upyayllapa, ama qongawanaykillapa", nishpa. ²⁶ Chayshina chay kachangata mikushpa, chay binuta upyashpaqam, yach'achikuykanchiq: "Jisukristum wafurqan washawananchiq", nishpa. Chayshinaqam yach'achikunchiq syilumanda shamunangaman.

Bidanchiqta allichashparaq, Santa Mikunataqa mikushun

²⁷ Chaqa suq runa ichu suq warmi Dyusta mana kasushpa, chay kachangata mikushpa, chay binuta upyashpaqam, Jisukristu wafushqambaqqa asipaykanshina. Chay asipaqshinaqam ancha uchayuqna kidan. ²⁸ Chayri amaraq chay kachangata mikushpa, chay binuta upyashpaqa, puntata shunqonchiqpaq allita yuyashun: ¿Uchayuqchu kani ichu mana? nishpa. ²⁹ Chaymanda chay kachangata mikushpa, chay binuta upyashpaqa, allita yuyashunllapa: Siñurninchiq Jisusqa kwirpunmi ancha santu, nishpa. Piru mana allitachu yuyashpa mikuptinchiqqam, Tayta Dyusqa ancha rin kastigawaqninchiq. ³⁰ Chaymi achka qamkunaqa qeshyaq kangillapa, mana nima jwirsayuqchu kangillapa. Kanan wakinnikiqam wafushqana kangillapa. ³¹ Piru kikin noqanchikuna puntata Dyuswan, runa masinchikunawan alliyashpa, chay Santa Mikunata mikuptinchiqqam, Tayta Dyusqa mana rinchu kastigawaqninchiq. ³² Piru mana allita rurashpa mikuptinchiqqam, Tayta Dyusqa kastigawanchiq, allita rurashpa, amana chingananchiq chay mana kriyikunawan.

³³ Chayraykur kuyashqay masitakuna, tandanakushpa chay Santa Mikunata mikunaykillapaqa, suqwan suqwan shumaqta shuyanakushpa mikuyllapa. ³⁴ Piru mayqanniki mallaqnashpaqa, wasikipilla mikuyllapa. Chaymandaqa tandanakushpa, chay Santa Mikunata shumaqta mikuyllapa, Tayta Dyus ama kastigashunambaq. Qamkunaman shamushparaqmi, wakin kusaskunataqa rini yach'achishuqllapa.

12

Suqninchiq suq layata, suqninchiq suq layata rurashpa, Dyusta sirbishunllapa

¹ Kuyashqay kriyiq masitakuna, munanim allita yach'anaykillapa: Dyuspa Santu Ispiritunmi yanapawanchiq, suqninchiq suq layata, suqninchiq suq layata rurashpa, Dyuspaq trabajananchiq.

² Qamkuna Jisuspi manaraq kriyishpaqam, dijakargayki, suqkuna pandachishunan, ancha yuyakunayki mana kawsaq mana rimaq amitu layakunapi. Chaypaqmi ancha allita yach'angi. ³ Chaymi kananqa munani yach'anaykillapa: Dyuspa Santu Ispiritun suq runata rimachiptingam, mana atinchu niyta: "Jisusri infyirnuman ringa", nishpaqa. Chaga Dyuspa Santu Ispiritun rimachiwaptinchiqqam atinchiq niyta: "Jisusmi kamachikuqniy", nishpa.

⁴ Dyuspa Santu Ispiritunqam noqanchiqkunata yanapawanchiq, suqkuna suq layata, suqkuna suq layata rurashpa, Dyusta sirbinanchiqllapa. Chayshina achka laya trabajadurshina kaptinchiqpismi, suq Santu Ispiritulla yumbayninchiqta yanapawanchiq.

⁵ Chayshina suqkuna suq layata, suqkuna suq layata rurashpapismi, Siñurninchiq Jisustalla sirbinchiqllapa. ⁶ Chayshinallam wakinninchiq Dyuspaq suq laya trabajuta, wakinninchiq suq laya trabajuta ruraptinchiqpis, Tayta Dyusla pudirinnan yumbayninchiqta yanapawanchiq, tukuy chaykunata rurananchiqqa. ⁷ Chayshinam Dyuspa Santu Ispiritunqa yumbayninchiqta yanapawanchiq, yach'ananchiq: "Santu Ispiritum noqawan", nishpa. Chayshinam yanapawanchiq, kriyiq masipura yanapanakunanchiq.

⁸ Chaga Tayta Dyusqam Santu Ispiritunwan wakinninchiqta yanapawanchiq, paypaq allita yach'ashpa, suqkunata yach'achinanchiq. Wakinninchiqtam chay Ispiritunwanlla yanapawanchiq, ancha yach'ayniyuq kashpa, suqkunata kunananchiqllapa. ⁹ Chay Ispiritunllam wakinninchiqta yanapawanchiq, Tayta Dyusilla tukuy shunqo yuyakunanchiq. Wakinninchiqtam chay Ispiritunlla yanapawanchiq, qeshyaqkunata kach'akachinanchiq.

¹⁰ Wakinninchiqtaqam yanapawanchiq, milagrukunata rurananchiqllapa. Wakinninchiqtaqam yanapawanchiq, pay niwashqanchiqta uyashpa, suqkunata ninanchiqllapa. Wakinninchiqtaqam yanapawanchiq, atinanchiq yach'ayta: ¿Pitam Dyuspa Santu Ispiritun yanapaykan? ¿Pitam dyablu yanapaykan? nishpa. Wakinninchiqtaqam yanapawanchiq, mana yach'ashqanchiq rimaykunapi rimananchiqllapa. Wakinninchiqtaqam yanapawanchiq, suq laya rimaypi rimashqanda, suqkunata intyindichinanchiq.

¹¹ Chayshinam chay Santu Ispiritulla pay munashqanshina yumbayninchiqta yanapawanchiq, suqkuna suq layata, suqkuna suq layata rurananchiqllapa.

Jisuspi kriyishpaqam, suq kwirpushinalla kanchiqllapa

¹² Kwirpunchiqpi achka laya partikuna kaptimbismi, suq kwirpuyuqla kanchiqllapa. Chayshinallam yumbayninchiq, achka laya runa, warmi kashpapis, Jisukristupi kriyishpaqa, suq kwirpushinalla paywanqa kanchiqllapa. ¹³ Chaymi Isrrayilmanda kashpa ichu Grisyamanda kashpa, randishqa kriyadu kashpa, ichu mana randishqa kriyadu kashpapis, piru Jisuspi kriyishpa, shutikushpaqa, suq kwirpushinalla kanchiqllapa. Chaga Dyuspa Santu Ispiritun noqanchiqman shamushpaqam, shunqonchiqpi shutichiwaqinchiq, noqanchiqkunapi tiyan, Jisuswan suq kwirpushinalla kananchiqllapa.

¹⁴ Piru kwirpunchiqqam suqla kashpapis, achka laya partiyuqkuna. ¹⁵ Mayá, ch'akinchiq niwaptinchiq: "Noqagam mana makikichu kani. Chaymi mana qamba kwirpuykichu kani", nishpapismi, chay ch'akinchiqqa kwirpunchiqlla. ¹⁶ Ichu rinrinchiq niwaptinchiq: "Noqagam mana ñawikichu kani. Chaymi mana qamba kwirpuykichu kani" nishpapismi, chay rinrinchiqqa kwirpunchiqlla. ¹⁷ Chaga yumbay kwirpunchiq suq atun ñawilla kaptin, mana rinriyuq kashpaqam, mana nimatapis uyakunchiqmanchu, ¿manachu? Ichu yumbay kwirpunchiq rinrilla kaptinqam, mana nimatapis mutkikunchiqmanchu, ¿manachu? ¹⁸ Piru Tayta Dyusqam pay munashqanshina yumbay partikunata rurashqa kwirpunchiqpiqa. ¹⁹ Piru rinrinchiqlla ichu ñawinchiqlla kaptinqam, mana kwirpuyuqchu kanchiqmanllapa. ²⁰ Chaymi kwirpunchiqpi achka laya partikuna kaptimbis, suq kwirpuyuqla kanchiqllapa.

²¹ Chaga ñawinchiqqam mana ninmanchu makinchiqtaqa: "Ashuy kwirpuymanda. Manam nisitaykichu", nishpaqa. Umanchiqqam ch'akinchiqkunata mana ninmanchu: "Manam munanichu kwirpuypi kanaykiga", nishpaqa. ²² Ashwanmi chay mas dibil partisitit ancha yanapan kwirpunchiqtaqa. ²³ Ichu kwirpunchiqqa suq partimbaq yuyashpa: Kay partita suqkuna rikaptinqam, ancha penqakuyma, nishpa, chay partitaqam mas shumaqta pambanchiq mudananchiqwan, ama rikanambaqllapa. ²⁴ Piru chay mas shumaq partinchiqkunagaqam mana munanachu ancha kwidananchiqqa. Chayshinam Tayta Dyusqa rurawashqa kanchiq, chay penqakuypaq partita masta kwidananchiqllapa.

²⁵ Chaqa Tayta Dyusqam munan, kwirpunchiqpa yumbay partinguna pulla yanapanakunan. ²⁶ Chaymi suq parti nanaptinga, tukuy kwirpunchiq padisin. Ichu runakuna kwirpunchiqpa suq partinda alabaptinga, tukuy kwirpunchiq kushikun.

²⁷ Chayshinallam noqanchiqkunapis Jisukristupi kriyishpaqa, yumbayninchiq paypa kwirpumba partinguna kanchiqllapa. ²⁸ Chaymi Jisuspi kriyiqkuna tandanakuptinchiq, Tayta Dyus yanapawanchiq, achka laya karguyuqkuna kananchiqllapa. Puntatam yanapan, apustulninguna kananllapa. Chaymandaqam yanapan, kay laya sirbikuqningunapis kananllapa: paypaq rimaqkuna, Santu Librunmanda yach'achikuqkuna, milagrukunata ruraqkuna, qeshyaqkunata kach'akachiqkuna, suqkunata yanapaqkuna, kriyiq masin-gunata shumaqta kamachiqkuna, mana intyindi rimaykunata rimaqkunapis kananllapa. ²⁹ Piru Tayta Dyusqam mana yumbayninchiqtachu yanapawanchiq, apustulnin ichu paypaq rimaq kananchiqllapaqa. Manam ni yumbayninchiqtachu yanapawanchiq, yach'achikuqkuna kananchiq ichu milagrukunata rurananchiq. ³⁰ Ichu qeshyaqkunata kach'akachinanchiq, ichu mana yach'ashqanchiq rimaykunata rimananchiq. Manam yumbayninchiqtachu yanapawanchiqqa, chay suq rimaykunapi nishqanda intyindichinanchiq. ³¹ Chayri Tayta Dyusman mañakushunllapa, chay mas allin karguyuqkuna kananchiq.

Piru kananqam rini yach'achishuqllapa, yumbay chay kargukunamanda mas alli kayshina rurananchiqllapa.

13

Yumbay rurashqanchiqmandam masta balin, suqkunata kuyananchiqllapa

¹ Noqa runakunapa, anjilkunapa rimayningunapi atishpa rimayta, piru suqkunata mana kuyashpaqam, mana nimapaqpis balinichu. Ashwan suq pandirita sh'ilayaykaqshina ichu suq tambur kunyaykaqshinallam kani. ² Chayshinallam Dyuspaq rimaq kashpa, ancha yach'ayniyuq kashpa, Dyuspa mas trabajus yuyayningunapaq allita intyindishpapis, piru suqkunata mana kuyashpaqam, mana nimapaqpis balinichu. Kanan Tayta Dyuspi ancha yuyakushpa, payman mañakushpa, suq atun qaqa suq laduman rinambaqqa, piru suqkunata mana kuyashpaqam, mana nimapaqpis baliymanchu. ³ Chayshinallam tukuy imaykunata pubrikunata qoshpa ichu Dyusta kuntraqkunaman intrigakashpa, paykuna rupachiwashpa wanchiwananllapa, piru suqkunata mana kuyashpaqam, yanqa padisiykani. Chaqa chay rurashqayqam mana balinmanchu Dyuspaqqa.

⁴ Piru suqkunata allipta kuyashpaqam, paykunawanqa mana piñakunchiqchu. Ashwanmi kushikushpa, paykunata yanapanchiqllapa. Manam imbidyakunchiqchu ni alabakanchiqchu ni afaniruyanchiqchu. ⁵ Manam malkriyaduchu kanchiq, ni noqanchiqpaqlachu tukuy imata munanchiq, ni piñakunchiqchu, ni binganakunchiqchu. ⁶ Runa masinchiq maluta ruraptingam, mana kushipanchiqchu. Piru allita rurashpa, allip kaqta rimaptingam, ancha kushikunchiq. ⁷ Suqkunata kuyashpaqam, ima maluta rurawaptinchiqpis, paykunataqa agwantanchiq. Chay kuyashqanchiqpa washanda rimaptinllapaqam, mana daschu kriyinchiq. Ashwanmi paypiqa mana shaykuq yuyakunchiq.

⁸ Achka laya baliq kusaskunam rinllapa ushayaqa. Chaqa Jisukristu shamuptingam, manana nisisaryuchu rin kaq, Dyuspaq rimaqkuna kanambaq, ni suq laya rimaykunapi rimaqkuna kanambaqqa. Tukuy yach'ashqanchiqpismi manana rinchu baliq. Piru tukuy tyimpumi ancha rin baliq kuyanakunanchiq. ⁹ Kanangam manaraq ancha allitaqa Dyuspaqqa yach'anchiqllapachu. Manaraqmi ni pay nishqanda ancha allitaqa yach'achikunchiqchu. ¹⁰ Piru Jisukristu shamuptingam, yumbayninchiq ancha allita rinchiqllapa yach'aq Dyuspaqqa. Chaymi manana nisisaryuchu rin kaq, ni pitapis paypaq yach'achinanchiqqa.

¹¹ Wambrallaraq kashpaqam, suq wambrashina rimashpa, yuyashpa, yach'ashpa, kawsarqay. Piru atunna kashpaqam, manana chay wambra kashqayshinachu kawsani. ¹² Chayshinallam kanangaman chay wambrakunashina kashpaqa, Tayta Dyuspaqqa manaraq allitachu yach'anchiqllapa. Manchu suq salqa ispijupi qaqlanchiqta chapashpaqa, salqetatalla rikanchiq. Chayshinallam kananga ashlitatalla yach'anchiq Jisuspaqqa. Piru pay shamuptingam, ancha allita rikanakushpa, pay riqsiwashqanchiqshina, paytapis ancha allita rinchiqllapa riqsiq. ¹³ Kanan tukuy tyimpum Jisuspi rinchiq kriyiq. Tukuy tyimpum paypi rinchiq yuyakuq: Paywanmi rini kawsaq nishpa. Tukuy tyimpum payta, kriyiq masinchiqkunata rinchiqllapa kuyaqa. Piru chay kimsamandam suqnin masta balin rurananchiq. Chaqa masta balin kuyanakunanchiq.

14

Kayshinam Dyuspa Santu Ispiribun yanapawanchiq, mana intyindishqanchiq rimaykunata rimananchiq

¹ Chayri atishqanchiqkaman allita kuyanakushpa, kawsashunllapa. Dyusman mañakushumbis, yanapawananchiq, suqninchiq suq karguyuq, suqninchiq suq karguyuq kashpa, paypaq trabajananchiq. Piru chay suq kargukunamandar masta mañakushunllapa, Dyuspaq rimaqkuna kananchiqllapa. ² Chaqa chay mana intyindishqanchiq rimaykunapi rimashpaqam, Tayta Dyuswanlla parlaykanchiq. Piru chay uyawaqninchiqkunam mana nimatapis intyindiwanichiqchu. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritumba pudirninwan chay mana intyindiypaq kusaskunata Dyustalla niykanchiq. ³ Piru Dyuspaq rimaqkuna pay parlachishqanda willashpaqam, suqkunata kunswilashpa, animachinllapa, Dyuspi mas allita yuyakushpa kawsananllapa. (Chaqa willanllapa noqanchiqkunapa rimayninchiqpi.) ⁴ Chay mana intyindiypaq rimayta rimaqqam pay kikinlla animakan: Mana intyindishpapi, Tayta Dyus munashqanda rimaykani, nishpa. Piru Dyuspaq rimaq Dyus parlachishqanda rimayninchiqpi willashpaqam, yumbayninchiqta animachiwanichiq, Dyuspi mas allita yuyakunanchiq.

⁵ Noqapaqqam alli kanman, yumbayniki mana intyindiypaq rimaykunapi rimanaykillapa. Piru mas allim kanman, yumbayniki Tayta Dyus parlachishushqanda rimayninchiqpi rimanaykillapa. Chaqa Dyuspaq rimaqkunagaqam masta balin chay suq laya rimayta rimaqkunamandaqa. Chayri suq kriyiq masinchiq mana intyindishpa, suq rimaypi rimaptinga, suq kriyiq masinchiqqa allita intyindichikunqa chay rimashqanda, Santu Ispiritu yanapapin. Chayshina yumbay kriyiq masinchiqkunata intyindichiptingqa, Dyuspi mas allita rinllapa yuyakuq. ⁶ Chayri kriyiq masitakuna, noqa shamushpa qamkunata watukushuq, mana intyindiypaq rimaypi imata nishushpaqam, mana nimatapis yach'achishuymanchu. Piru Dyus parlachishushqanda rimayninchiqpi nishushpa, ichu suq yach'aykunata intyindichishushpa, ichu Dyuspa Santu Librunmanda yach'achishushpaqa, mas allita yach'achishuyma qamkunataqa.

⁷ Chayshinallam suq runa kinata ichu gitarra layata mana allita waqachiptingqa, mana yach'anchiqchu: ¿Mayqan tunadatam waqachiykan? nishpaqa. ⁸ Ijirsitupi kurnitata mana allita waqachiptingam, suldadukunaqa mana yach'anqallapachu rinabaq pilyaqa. ⁹ Chayshinallam noqanchiqkunapis tandanakushpa, mana intyindiypaq rimayta rimaptingichiqqa, mana ni pipis yach'anmanchu: ¿Imatam niwaykanchiq? nishpaqa. Chayshina mana intyindiwaptingichiqqa, yanga rimaykanchiq. Chaqa wayrawanashinam parlaykanchiq. ¹⁰ Kay mundupiqam ancha achka rimaykuna kan. Chay rimaykunagaqam ancha balin runakuna kada nasyumbi intyindichinakunan. ¹¹ Piru suq runa mana yach'ashqanchiq rimaypi imata niwaptinchiqqa, furastiru runapaq rigsinchinq, ¿manachu? Chayshinallam papis noqanchiqkunata furastirupaq rigsiwanchiq. ¹² Qamkunagaqam ancha munangillapa Dyuspa Santu Ispiribun yanapashunabaq, ancha allita trabajanaykillapa Dyuspaq ¿manachu? Piru mayqanniki Dyuspaq trabajashpaqa, ancha munayllapa kriyiq masinchiqkunata animachiyta, Dyuspi mas allita yuyakunanllapa.

¹³ Chayri mana intyindiypaq rimaypi rimashpaqa, Dyusman mañakushun, chay rimashqanchiqta chay uyaqkunapa rimaynimbi ninanchiq, paykunapis intyindinabaq. ¹⁴ Chaqa mana intyindiypaq rimaypi Dyusman mañakushpaqam, ispiritunchiqwanlla payman mañakuykanchiq. Piru yuyayninchiqwanqam mana nimatapis intyindiykanchiqchu: ¿Imatam niykani? nishpa. ¹⁵ ¿Imashinam Tayta Dyusman mañakushun? Ispiritunchiqwan mañakushpa, mana intyindishpa, tukuy yuyayninchiqwambis mañakushun, allita intyindinanchiq. Chayshina ispiritunchiqwan kantashpa, yuyayninchiqwambis kantashun, allita intyindinanchiq. ¹⁶ Chaqa Tayta Dyusta ispiritunchiqwanlla alabaptinchiqqaqam, yumbay uyawaqninchiqqaqam mana nimatapis intyindinmanllapachu. Chaymi mana atinqallapachu pullanchiq Tayta Dyusta alabayta: “¡Chayshina kanga!” nishpaqa. ¹⁷ Chayshina mana intyindiypaq rimaypi Tayta Dyusta pagikushpaqam, kinsapch'i ancha shumitagta pagikuykanchiqman. Piru yumbay chay uyawaqninchiqtaqam mana nimatapis animachiwanichiqchu, jisupis mas allita kriyinanllapa.

¹⁸ Tayta Dyus yanapawaptinginmi, noqaqa yumbay qamkunamanda masta rimani chay mana intyindiypaq rimaykunapi. Chaymi Tayta Dyusta ancha pagikuni. ¹⁹ Piru kriyiq masinchiqkunawan tandakashpaqam, mana balinchu chay mana intyindiypaq rimaykunapi rimanaypaqqa. Chaqa 10.000 palabrakunata chay rimaykunapi rimanaymandagaqam, masta balin sinku palabritastalla yach'achikunaypaq chay uyakuqkunapa rimaynimbi, paykuna allita yach'akunanllapa.

²⁰ Masitakuna, amar qawch'u kayllapachu, maluta ruranykillapa. Ashwanri wambrakunashina kayllapa, ama maluta ruranykipaq. Piru Tayta Dyuspaqqar

yach'ayniyuq mayurkunashina kayllapa. ²¹ Chaymi Tayta Dyus Santu Librumbi nin: “Kay nasyunmanmi suq nasyungunamanda rini kach'amuq suq laya rimaykunapi rimaqkunata, noqapaq yach'achikunambaq. Piru paykuna noqapaq yach'achikuptimbismi, kay nasyumbi tiyaqkunaga mana rinllapachu kasuwaq” nishpa.* ²² Chayshina Tayta Dyus yanapawaptinchiq, mana intyindiypaq rimaykunata rimananchiqqam, Jisuspi mana kriyiqkuna chay rimaykunata uyashpaqa, rinllapa qemikaq uyakuq: “¿Imashinataq waq rimaykunapiqa rimaykanllapa?” nishpa. Piru Tayta Dyus niwashqanchiqta, rimayninchiqpi klarituta niptinchiqam, kriyiq masinchiqkuna qemikashpa, rinllapa allita uyawaqninchiq.

²³ Piru kriyiq masinchiqkunawan tandanakushpa, yumbay qamkuna mana intyindiypaq rimaykunata rimaptikiqam, suq runa mana kriyiq ichu suq runa Dyuspaq mana allita intyindiq uyashushpa, yuyanman: Waqkunagaq lukukuna, nishpa. ²⁴ Piru kikin rimaynikipi Dyus parlachishushqanda willaptikiqam, suq runa mana kriyiq ichu suq runa Dyuspaq mana allita intyindiq willashqaykita uyashpaqa, rinna intyindiq: Ancha uchayumi kani, nishpa. ²⁵ Chaqa Dyuspa Santu Ispiritungam rin parlachishuq chay mana kriyiq runa shunqombilla yuyashqanda. Chay yuyashqambaq willaptikiqam, chay mana kriyiqqa qonqorikushpa, Tayta Dyusta adurashpa, rin niq: “Allibmi Dyusqa paypi kriyiqkunawan kashpa, yanapaykan, yuyashqayta yach'ananllapa”, nishpa.

Tandanakushpaqa kayshina shumaqta tukuy imata rurashunllapa

²⁶ Kriyiq masitakuna, chaykunata yach'ashpaqa, ¿imam alli rurananchiqllapa? Qamkuna tandanakuptiki, wakinnikiqa kantanqa. Chaymandaga wakinnikiqa Dyuspa Santu Librunmanda yach'achikunqa. Chaymandaga wakinnikiqa Tayta Dyus parlachishushqanda suqkunata willanqa. Chaymandaga wakinnikiqa suq mana intyindiypaq rimaypi rimanga. Chaymandaga wakinnikiqa chay mana intyindiypaq rimaypi nishqanda intyindichinga. Tukuy chaykunataq rurayllapa, Jisuspi kriyiq masinchiqkuna Dyuspi masta yuyakushpa kawsananllapa. ²⁷ Piru tandanakushpaqa, ama rimayllapachu mana intyindiypaq rimaykunapillaqa. Ashwan munashpa chayshina rimaytaqa, ishkay ichu kimsalla suqpa suqpa rimangallapa. Piru suq kriyiq masinchiq chay rimashqanda yumbay qamkunata intyindichishunqa. ²⁸ Piru mana pipis kaptin intyindichishunambaq, mana balinchu qamkunapa ñawpaykipi rimanambaq chay mana intyindiypaq rimaykunapiqa. Ashwanri shunqomba ukumbilla Tayta Dyuswanlla chayshina parlanqa. ²⁹ Chayshinallar Dyuspa Santu Ispiritun qamkunata yanapashuptin Dyus parlachishushqanda suqkunata willanaykiga, ishkay ichu kimsalla chayshina willayllapa. Suqnikiqunaqar ancha allita uyayllapa yach'anaykillapa: ¿Alliptachu Dyus parlachishushqanda willaykan ichu mana? nishpa. ³⁰ Piru Dyuspa Santu Ispiritun suq tiyaykaq kriyiq masinchiqta yanapaptin, Dyus parlachishushqanda willanambaqqa, chay punta rimaykaqqa niykashqanda das ushyanqa, chay tiyaykaqtapis partinda qonambaq. ³¹ Chayshina Dyuspa Santu Ispiritun qamkunata yanapashuptin, Dyus parlachishushqanda willanaykiga, suqpa suqpa shumaqta willayllapa. Chaqa chayshina willaptikillapam, yumbay kriyiq masinchiqkuna Tayta Dyusmanda allita yach'akushpaqa, ancha animakanqallapa. ³² Tandanakuptinchiqam, Dyuspa Santu Ispiritunqa munan, noqanchiqkuna allita sujitakashpa, suqpa suqpa pay parlachiwashqanchiqta willananchiq. ³³ Chaqa Tayta Dyusqam mana sh'ugyachiwanchiqchu. Ashwanmi munan, Jisuspi kriyiqkuna suqwan suqwan shumaqta yach'achinakananchiq.

Yumbay tandakaq kriyiq masinchiqkuna rurashqanshina, ³⁴ warmikunaqa yach'achikuq runakunata rrispitashpa, uyarap (uyara) uyakunqallapa. Manam balinchu warmikuna kultupi kashpa tapukunanga. Chaqa Tayta Dyuspa liynimbim nin: Warmikunaqa ullqokunataqa ama kamachinqachu. Ashwan kasunqallapa, nishpa. ³⁵ Chayri imatapis mana allita intyindishpaqa, wasimbi qosanda tapunqa. Chaqa manam balinchu warmikuna kultupi tapukunanga.

³⁶ Kurintinu kriyiq masitakuna, Jisuspa shumaq nutisyanqam mana puntataqa shamurganchu qamkunaman. Manam qamkunallachu Jisuspiqa kriyishqallapa kangi. ³⁷ Chayri mayqanniki yuyashpa: Noqagam Dyuspaq rimaq kani. Chaymi paypa Santu Ispiritun ancha yanapawan, nishpaqa, allita yach'ayllapa: Jisukristum Pabluta kamachishqa, kaykunata noqanchiqkunapaq iskibrinambaq, nishpa. ³⁸ Piru mayqan runa kay iskibrishushqayta mana munaptin kasuytaqa, paytaqa ama kasuyllapachu.

³⁹ Chayri kuyashqay masitakuna, Dyusman mañakuyllapa parlachishunambaq, chay nishushqanda suqkunata willanaykillapa. Chayshinalla chay mana intyindiypaq rimaykunapi rimaqkunatapis dijayllapa chay rimaykunapi rimanambaq. Ama arkaylla-

* **14:21** Isaías 28.11, 12

pachu. ⁴⁰ Piru qamkuna tandanakushpa Dyusta aduranaykiqa, ama sh'ugyashpachu, ashwan tukuy imata shumaqta rurayllapa.

15

Jisukristu wañushpam kawsamurqan

¹ Kriyiq masitakuna, munanim chay yach'achishushqay shumaq nutisyata allita yuyanaykillapa. Chaqa chay shumaq nutisyata kanangaman mana shaykuq kriyishpa kawsaykangillapa. ² Chaymi kay yach'achishushqayta mana shaykuq kriyiptikillapaqa, Tayta Dyusqa washashushqallapa. Piru mana allipta kriyiptikiqam, mana rinchu washashuq.

³ Noqagam chay ch'askishqay shumaq nutisyata qamkunata yach'achishurqay, Dyuspa Santu Librumbi nishqanshina: Jisukristum wañurqan, uchanchiqmanda pirdunawananchiq. ⁴ Kanan Jisusta wanchishpa pambaptinllapam, Tayta Dyusqa kimsa diyaman kawsachimurqan. Chaqa Dyuspa Santu Librumbiqam chayshina nin. ⁵ Chaymandaqam Jisukristuqa puntata rikakurqan apustul Pidruman. (Pidrullam Sifaspis shutin.) Chaymandaraqmi yumbay apustulninmanqa rikakurqan. ⁶ Chaymandaqam rikakurqan mas di 500 kriyiq masinchikuna tandakashqanman. Chay kriyiq masinchiq rikaqkunagam wakinga kay kartata iskibrishqay diyakaman kawsaykanraq; wakingam wañushqallapana. ⁷ Chaymandaqam Jisukristuqa Jakubuman rikakurqan. (Jakubullam Santyagupis shutin.) Chaymandaqam yumbay apustulningunaman rikakurqan.

⁸ Ultimupiqam achka tyimpumanda Jisusqa noqa Pabluman rikakurqan. Piru paypi kriyiptiyqam, yumbaypaq suq wambra mana diyambi nasishqashina karqay. ⁹ Chaymi noqaga yumbay apustulmandaga mana nimapaq balinichu. Chaqa Jisuspi manaraq kriyishpaqam, chay kriyiq masinchikunata ch'ignishpa wanchirqay. Chaymi mana ni balinichu "Apustul Pablu" niwananllapa. ¹⁰ Piru chay laya kaptiypismi, Tayta Dyusqa ancha kuyawashpa akrawashqa, apustulnin kanaypaq, pay nishqanda yach'achikunaypaq. Chaymi yumbay chay apustul masiykunamanda masta yach'achikushqa kani. Piru Tayta Dyus mana yanapawaptingam, mana atinaytachu nimatapis yach'achikuytaqa. ¹¹ Chaymi igwalla kashqa ichu noqa ichu chay suq apustul masiykuna Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikushqayqa. Chay shumaq nutisyata uyashpam, kriyishqallapa kangi.

Wañuqkunam rin kawsamuq

¹² Noqaykunagam yach'achishushqa kani: "Jisukristum wañushqanmanda kawsamushqana", nishpa. Chayshina yach'achishuptiyqa, ¿imaraykutaq wakinnikiqa rimangillapa: "Wañuqkunagam mana rinchu kawsamuq", nishpaqa? ¹³ Chaqa wañushqakuna mana kawsamuptinqam, Jisukristupis wañushqanmandaga mana kawsamunandachu. ¹⁴ Piru Jisukristu wañushqanmanda mana kawsamushqa kaptinqam, noqaykuna paypaq yach'achikushqayqa mana nimapaq balinmanchu. Chayshinallam qamkuna Jisuspi kriyishqaykillapa mana nimapaq balinmanchu. ¹⁵ Chayshina wañuqkuna mana kawsamuptinqam, noqaykunaga ancha ingañakuqkuna kaymanllapa. Chaqa noqaykunagam yach'achikushqa kani: "Tayta Dyusmi Jisukristuta wañushqanmanda kawsachimushqa", nishpa. ¹⁶ Piru wañushqakuna mana kawsamuptinqam, Jisukristupis mana kawsamunandachu. ¹⁷ Chayshina Jisukristu mana kawsamushqa kaptinqam, noqanchiqkunaga uchayuqlla kanchiqmanllapa. Chaqa yanqam paypi kriyishqallapa kanchiqman. Chayshina kaptinqam, Tayta Dyusqa uchanchiqmandaga mana pirdunawananchiqmanchu. ¹⁸ Chay wañushqa kriyiq masinchikunapismi Tayta Dyuswanqa syilupiga mana tiyaykanmanchu. Chaqa paykunapismi chingashqana kanmanllapa. ¹⁹ Chaymi wañushpa, manana kawsamunanchiq kaptinqa, ¿imapaqtaq balinman Jisukristupi kay bidapilla kriyinanichigqa? Chayshina kaptinqam, yumbay runakunamanda mas llakipaypaq kanchiqmanllapa.

²⁰ Piru Jisukristuqam wañushqanmandaga allipta kawsamurqan. Chaqa yumbay runa Tayta Dyuspi kriyishpa wañuqkunamandam, Jisusqa puntata kawsamurqan. Chaymi payqa achka kusichapa punta partinshina. ²¹ Chaqa chay punta runa Adanmi Tayta Dyusta mana kasushqanrayku wañurqan. Chaymi yumbay noqanchiqkunapis rinchiq wañuq. Piru Jisukristu Tayta Dyusta kasushqanraykum, wañushqanmanda kawsamushqa. Chaymi noqanchiqkunapis rinchiqllapa kawsamuq. ²² Chayshina Adamba karu willkanguna kashpam, yumbayninchiq wañunchiq. Piru Jisukristupi kriyishpaqam, paypa wambranshina kashpa, wañushqanchiqmanda rinchiqllapa kawsamuq. ²³ Piru Tayta Dyusmi munan kada wañuqkuna urdinnimbi kawsamunambaq. Chaymi Jisusta puntata kawsachimurqan, yumbay wañuqkunamanda payqa achka kusichapa punta partinshina kanambaq. Chaymandaqam Jisukristu syilumanda shamuptin, paypi kriyiqkunapis wañushqanchiqmanda kawsamushpa, chay achka kusichashina rinchiqllapa kaq. ²⁴ Chaymi kay pacha

ushyakanambaq kaptinga, Jisukristu shamushpa, tukuy laya kamachikuq dyablukunata, awturidarkunata rin binsiq. Chayshina binsishpaqam, Tayta Dyusta tukuy imata rin intrigaq, payna kamachinambaq. ²⁵ Piru Taytanman intrigakunangamanmi, Jisukristuqa tukuy imata rin kamachiq, chay ch'iqniqkunata sarru sarru rurashpashina binsinangaman. ²⁶ Chayshina binsishpaqam, wañushqanchiqmanda rin kawsachiwaqningchiq, amana nunka wañunanchiqllapa. ²⁷ Chaqa Tayta Dyusqam Jisusta ancha pudirniyuqta rurashqa, tukuy imata kamachinambaq. Chaymi Tayta Dyusqa tukuy ima kaqkunata rin kamachiq, Churin Jisusta kasunanllapa. Piru Dyuspa Santu Librumbi chayshina nishqanqam mana munanchu niyta: “Tayta Dyuspismi Churin Jisusta rin kasuq”, nishpaqa. ²⁸ Ashwanmi Tayta Dyusqa rin kamachikuq, tukuy ima Jisukristuta kasunambaq. Chaymandaqam Jisusqa, Tayta Dyuspa Churin kashpa, Taytanda tukuy imapi rin kasuq. Chayshinam tukuy imapi Tayta Dyuslla rin kamachikuqqa.

²⁹ Chayraykum yach'anchiqllapa: Yumbay wañuqkunam rin kawsamuq, nishpa. Chaqa wañuqkuna mana kawsamuptingqa, zimapaqmi balinman wakinguna shutikunanllapa chay wañushqakunapaq? [*Nuta: Kinsapch'i Dyuspi wakin kriyiqkuna manaraq shutikushpachu wañurqan. Chaymi suq kriyiq masinguna paykunapa rrimplasun shutikurqanllapa.*]

³⁰ Chayri wañushqanchiqmanda mana kawsamunanchiq kaptinga, zimapaqmi balin ancha padisishpa Dyuspaq yach'achikunanchiq? ³¹ Chaqa tukuy diya ch'iqniwaqkunam munanllapa wanchiwayta. Piru ancham kushikuni, yach'ashpa: Qamkunash Siñurninchiq Jisukristupi allita yuyakushpa kawsaykangillapa, nishpa. ³² Chaymi Ifisu llaqtapi chay ch'iqniwaqkunaga sagra kita animalkunashina ancha padisichiwarqan. Piru wañuqkuna mana kawsamunam kaptingach'i, yanga padisishqa kayman, zimachu? Mas allich'i kanman kawsashpa, tukuy layata mikunanchiq, upyananchiq, bwina bidata pasananchiq: “Qayam rinchiq wañuq”, nishpa. (Piru wañuqkunaqam allipta rinllapa kawsamuq.)

³³ Chayri ama dijakayllapachu, chay ingañakuqkuna ingañashunanqa. Chaqa runakuna nishqanshina: Mana allin runakunawan purishpaqam, paykunashina rinchiqllapa kawsaq. ³⁴ Chayri jallitana yuyashpa, allita rurayllapa! ¡Amar uchata rurashpaqa kawsayllapachu! Chaqa wakinnikiqam Tayta Dyuspiqa mana alliptachu yuyakungillapa. Chaymi chayshinaqa niykillapa, qamkuna Dyuspi mana yuyakuqkuna pengakushpa, “ancha uchayuqmi kani”, ninaykillapa.

Wañuqkunam kayshina rin kawsamuq

³⁵ Kinsapch'i qamkuna kayshina tapuwangiman: “Wañushqakunaqa, zimashinaraq kawsamunqa? Kawsamushpaqa, zima laya kwirpuyuqraq kanqallapa?” nishpa.

³⁶ Chayshina tapuwashpaqam, ancha tuntukuna kangimanllapa. Manchu suq simillata tarpuptikiga, manana simillallachu kidan. Ashwanmi chay simillamandaqa wiñanna suq atun planta. Piru chayshina wiñaptinmi, chay simillaqa ismushpa chinganna.

³⁷ Chayshinam chay triguta ichu suq laya simillata tarpuptinchiqqa, chay plantataqa mana tarpunchiqchu; ashwanmi simillatalla tarpunchiqqa. ³⁸ Chaqa chay simillata tarpuptinchiqqam, Tayta Dyuslla wiñachin pay munashqanshina. Mayqan laya simillata tarpuptinchiqpismi, chay similla wiñashqan plantandalla wiñachin.

³⁹ Piru kay pachapi tukuy ima kawsaqgam mana igwalchu. Chaqa runakunaqam suq laya kwirpuyuq kanchiqllapa; animalkunaqam suq laya kwirpuyuqkuna, pishqokunapismi suq laya kwirpuyuqkuna, piskadupismi suq laya kwirpuyuq. ⁴⁰ Chayshinallam syilupi tiyaqkuna kay pachapi tiyaqkunawanga mana igwalchu kwirpungunaqa. Chaqa syilupi tiyaqkunaqam suq laya shumaq kwirpuyuqkuna. Kay pachapi tiyaqkunaqam suq laya shumaq kwirpuyuqkuna kanchiqllapa. ⁴¹ Rupayqam mana llipyanchu killashinaqa. Killapismi mana llipyanchu lusirushinaqa. Yumbay lusirupismi mana llipyanchu suq layatallapa.

⁴² Chayshinallam noqanchiqkunapis rinchiqllapa kaq. Wañuptinchiqqam kay kwirpunchiqta allpapi pambawaptinchiqqa, chay simillashina ismushpa, allpapaqna rin tikraq. Piru wañushqanchiqmanda kawsamushpaqam, suq laya kwirpuyuqna kashpa, manana nunka rinchiqllapachu wañuq. ⁴³ Chaqa wañuptinchiqqam, kay qeshyaylintu kwirpunchiqta pambanllapa. Piru kawsamushpaqam, suq mushuq shumaq kwirpuyuqna kashpa, ancha kushikushunllapa. Wañuptinchiqqam kay mana jwirsayuq kwirpunchiqta pambanllapa. Piru kawsamushpaqam, ancha jwirsayuq kwirpuyuqna rinchiqllapa kaq. ⁴⁴ Kay aychamanda kaq kwirpunchiqtam rinllapa pambaq. Chaymandaqam Dyuspa Santu Ispiritun suq laya kwirputa rin qowaqningchiq, anaq syilupina kawsananchiqllapa. Chaqa kay pachapi kawsananchiqqam aychamanda kwirpuyuq kanchiqllapa. Piru syilupi kawsananchiqqam suq laya kwirpuyuq rinchiqllapa kaq.

⁴⁵ Dyuspa Santu Librumbim nin: “Tayta Dyusmi chay punta runa Adanda allpamanda rurashpa, kawsachirgan”, nishpa.* Piru Jisukristum mushuq Adanshina kashpa, Santu Ispiritunwan kawsachiwanchiq. ⁴⁶ Puntatam aychamanda kwirpuyuq nasinchiqllapa. Chaymandaqam mushuq laya kwirpuyuq, mushuq ispirituyuq rinchiqllapa nasiriq, syilupi kawsananchiqqa. ⁴⁷ Tayta Dyusmi chay punta runa Adanda allpamanda rurargan, kay allpapi kawsanambaq. Chaymandaqam Siñurninchiq Jisukristu syilumanda shamurqan kay pachaman, mushuq Adanshina kanambaq. ⁴⁸ Tukuy runakunaqam Adamba karu willkanguna kashpa, Adanshina kay allpamanda kanchiqllapa. Piru Jisuspi kriyishpaqam, payshina syilumanda rinchiqllapa kaq. ⁴⁹ Kay pachapi nasishpaqam, Adanshina allpamanda kwirpuyuq kanchiqllapa. Piru suq diya kawsamushpam, Jisukristushina syilumanda kwirpuyuq rinchiqllapa kaq.

⁵⁰ Chaymi kriyiq masitakuna, munani kayta nishuyllapata: Kay wañuq kwirpunchiqwanqam mana atinchiqllapachu Dyuswan kawsaytaqa. Chaga kay kwirpunchiqqam das ushyakan. Piru Dyusqam mana nunka ushyakanqachu. ⁵¹ Manaraq pipis yach'ashqandam munani nishuyllapata: Manam yumbayninchiq rinchiqllapachu wañuq. Piru Jisukristum yumbay paypi kriyiqkunata mushuq kwirputa rin qowaqninchiq, ⁵² ultimu kurnitata waqachiptin. Chaga chay kurnitata waqachiptingam, Jisuspi kriyiq wañuqkunaqa das rinllapa kawsamuq, amana nunka wañurinallapa. Chay urasllam paypi yumbay kriyiq kawsaqtapis das rin qoq mushuq kwirputa. ⁵³ Chaga wañuq kwirpuyuq kaptinchiqmi, payqa rin kambyawaqninchiq, mana nunka wañuq kwirpuyuq kananchiqllapa.

⁵⁴ Kay wañuq kwirpunchiqta dijashpam, mushuq laya kwirpu mana nunka wañuqta rinchiqllapa ch'askiq. Chay tiympupim, rinna kumpli q Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqan: “Tayta Dyus wañuyta chingachiptinmi, manana nunka rinchiqllapachu wañuq”, nishpa.* ⁵⁵ Dyuspa Santu Librumbiqam nimbis: “Wañuytaqa ama manchashunchu. Ama nimapaqpis llakishunchu: Rini wañuq”, nishpaqa.* ⁵⁶ Muysispa liyningunata mana kasushqanchiqraykum ancha uchayuq kanchiqllapa. Chaymi wañunchiqllapa. ⁵⁷ Piru Siñurninchiq Jisukristu wañushqanraykum, Tayta Dyusqa dyabluta binsishpa, uchanchiq-manda pirdunawashqa kanchiq. Chayri paytaqa ancha pagikushunllapa.

⁵⁸ Chayraykur kuyashqay masitakuna, Siñurninchiq Jisuspi yuyakushpa, mana shaykuq tukuy diya paypaq masta trabajashunllapa. Chaga allitam yach'anchiqllapa: Siñurninchiq Jisusmi rin yanapawaqninchiq, ama yanqa imatapis paypaq rurananchiqllapa, nishpa.

16

Pablum kurintinukunata animachirgan ufrindananllapa, kriyiq masingunata yanapananllapa

¹ Mayá, kananga yuyashunllapa chay mana nimayuq kriyiq masinchiqkunapaq, ufrindata surqonanchiqllapa. Noqaqam chay prubinsya Galasyapa llagtangunapi tandacaq kriyiq masinchiqkunata nishqa kani: “Kayshinar chay ufrindata surqoyllapa”, nishpa. Chayshinar qamkunapis chay ufrindata surqoyllapa. ² Chayri kada simana ganashqaykimanda suq partita akarayllapa, tukuy dumingu ufrindanaykillapa. Chaymandaqam noqa qamkunaman ch'ayamuptiyqa, manana nisisaryuchu kanqa chay ufrindata tandanaykillapa. ³ Allin kriyiq masinchiqkunata akarayllapa, chay ufrindakunata Jirusalinman apananllapa. Noqaqam qamkunaman ch'ayashpaqa, chay akrashqaykikunata rini qoq kartakunata, Jirusalimbi tiyaq kriyiq masinchiqkunaman apananllapa chay tandashqayki ufrindakunata. ⁴ Ichu mas alli kaptin, noqapis rinaypaq Jirusalinmanqam, paykunaga noqawan pulla ringallapa.

Pablum yuyarqan Kurintu llaqtaman riyta

⁵ Qamkunaman shamugshinaqam puntata rini watukuq chay prubinsya Masiduñapi tiyaqkunata. Chayshina watukushpaqam, chay Kurintu llaqtaykiman ch'ayamushaq. ⁶ Kinsapch'i chay llaqtaykillapapi qamkunawan suq tiympupaq kidashaq. Paqtar tukuy chay tamya tiymputa chay llaqtaykipi qamkunawan pasashaq. Chayshina qamkunawan kidaptiyimi, atingimanllapa imitawan yanapawayta, suq llaqtakunaman rinaypaq. ⁷ Piru Tayta Dyus munaptingam, ancha munani qamkunawan kidayta suq tiympupaq. Chaga manam munanichu pasaqshinalla yumbaynikita rikashuytaqa. ⁸ Piru kay diyakunaga kay Ifisu llaqtapilla rini kidaq chay Pintikustis fyista diyakaman. ⁹ Chaga kay llaqtapi achka runakuna kuntrawaptimbismi, Tayta Dyusqa ancha yanapawaykan, achka runakunata yach'achinaypaq, Jisuspi kriyinanbaqllapa.

* 15:45 Génesis 2.7 * 15:54 Isaias 25.8 * 15:55 Oseas 13.14

¹⁰ Masanchiq Timutiya qamkunaman shamuptingqa, shumaqta ch'ayachiylapa, ama nimapaq llakishpa qamkunawan kushikunambaq. Chaqa paypismi noqashina Sifurninchiqa shumaq nutisyanda yach'achikun. ¹¹ Chayri ama ni mayqannikipis disprisayllapachu. Ashwan yanapayllapa, kushikushpa noqaman kutimunambaq. Chaqa noqagam wakin kriyiq masinchiqkunawan kaypi pulla Timutiyuta shuyaykanillapa.

¹² Noqagam masanchiq Apulusta ancha rrugashqa kani, chay kriyiq masinchiqkunawan qamkunaman shamunan watukushuq. Piru kay diyakunagam manaraq munanchu shamuyta. Paqtar lugarnin kaptin, suq tyimpumanda rin shamuy.

Pablum dispidikarqan

¹³ Allita kwidakashpa, ama disanimakashpachu, Jisuspi allita yuyakuyllapa. Ama nimatapis manchashpachu, ashwan ancha jwirti runakuna kayllapa, Dyusta kasunaykillapa. ¹⁴ Allita kuyanakupar, tukuy imata rurayllapa.

¹⁵ Masitakuna, qamkunagam yach'angillapa: Kay Akaya prubinsyapi manaraq ni pi Jisuspi kriyiptinllapam, masanchiq Istifanaslla tukuy ayllunwan Jisuspi puntata kriyishqallapa. Chayshina kriyishpaqam, kriyiq masinchiqkunata ancha yanapashpa kawsanllapa. ¹⁶ Chaymi munani, qamkunapis chay laya yanapashuqkunata allita kasunaykillapa, Tayta Dyuspaq trabajashqanrayku.

¹⁷ Ancham kushikunipis chay masanchiq Istifanas, masanchiq Furtunatu, masanchiq Akaykuwan watukuwashqanrayku. Chaqa yumbay qamkuna mana atiptikillapa shamuytapismi, chay kimsa masanchiqkuna rrimplasuykillapa shamushqallapa watukuwaq. ¹⁸ Paykunagam qamkunata animachishushpa, noqatapis ancha animachiwashqa, Tayta Dyuspi ancha allita yuyakunaypaq. Chayri chay laya masanchiqkunata ancha alabashunllapa.

¹⁹ Kay prubinsya Asyapa llaqtangunapi tandakaq kriyiq masinchiqkunam qamkunata napaykushungi. Masanchiq Akilaspismi warmin Prisilawan napaykushungi. Paykunapa wasimbi tandakaq kriyiq masinchiqkunapismi Jisuspa shutimbi napaykushungi. ²⁰ Tukuy kaypi kaq kriyiq masinchiqpis qamkunata napaykushungi. Chayshina qamkunapis tandanakushpaqa, suqwan suqwan ancha rrispitanakushpa, muchanakushpa napaykunakuy.

²¹ Kay partitallam noqa Pablu kikiy makiywan iskibrishpa napaykuykillapa.

²² Piru mayqan runa Sifurninchiq Jisukristuta mana nimatapis kuyaptingar, chay runataqa dyabluta intrigashun, kastigadu kashpa, chinganambaq. ¡Sifurninchiq Jisukristu shamunqa!

²³ Ancham mañakuni, Sifurninchiq Jisukristu qamkunata yanapashunan. ²⁴ Kriyiq masitakuna, Jisukristupi kriyishqanchiqraykum ancha kuyashushpa, kay kartata kach'amuni.

(Kaytallam iskibriykillapa.) Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM SUQ KARTATA KACH'ARIRQAN KURINTU LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN (2 KURINTYUS)

¿Pitaq karqan San Pabluga? Liyishunllapa chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pikunamanmi iskibrirqan kay librutaqa? Iskibrirqanmi Kurintu llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman. Liyishun punta parti 1 Kurintyusta, masta yach'ananchiq kurintinukunapaq. Liyishun Ichus 18.1-18, yach'ananchiq Pablu Kurintupi rurashqambaq.

¿Imarayku iskibrirqan kay librutaqa? Pablugaq chay punta kartata Kurintuman kach'ashpa, kurintinu kriyiq masingunata anyarqan, Dyusta mana allita kasushpa, suq ancha uchayugta dijaptinllapa tandakanambaq paykunawan. Paykunatam nirqambis: "Dasmi rini shamuq qamkunata watukushuq", nishpa. Piru payqam mana daschu rishqa karqan watukuqqa. Ashwanmi suq lugarkunapiraq kidarqan yach'achikuq. Piru kurintinu kriyiq masingunapaq llakishpa, Tituta kach'arqan, paykunataqa watukushpa, yach'anambaq: Imashinam kawsaykan, nishpa. Chaymandagam Titu Kurintumanda kutimushpaqa, Pabluta nirqan: "Kurintupi kriyiq masinchikqunaqam shumaqta kasushushpa, chay ucha rurashqangunapaq malayakushpa, wakin prublimakunata allichashqallapa. Piru kanraqmi wakin kuntrashuqkuna. Ninllapam: 'Pablugaq mana lijitimu apustulchu. Payqam tukuy imayuq munashpa kayta yach'achiwanchiq'", nishpa.

Chayshina Titu niptinmi, Pabluga kay kartata kach'arqan kayshina kunashpa: "Ancham kushikuni kasuwaptikillapa. Kanangam dasna rini shamuq watukushuqllapa. Qamkunaman ch'ayashpaqam, chay kuntrawaqkunata ancha rini anyaq. Chaqa Tayta Dyusmi allipta nimbrawashqa, apustulnin kashpa, qamkunata kwidashunagpaq", nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

2 Kur 1.1-2.11 niwanchiqllapa, imarayku Pablu mana daschu kurintinukunaman shamushqambaq. Nimbismi chay kastigashqan uchayugta pirdunananllapa.

2 Kur 2.12-6.18 niwanchiq, ancha ñakashpapis ama disanimakananchiq ni uchata rurananchiq.

2 Kur 7.1-16 niwanchiq Pablu kurintinu kriyiq masingunapaq ancha llakishqambaq. Piru Titu niptinmi: "Chay prublimakunatam allichashqallapa", nishpa, Pablu ancha kushikurqan.

2 Kur 8.1-9.15 niwanchiq, kushikushpa ufrindanchiqta qonanchiq.

2 Kur 10.1-13.13 niwanchiq Pablu lijitimu apustul kashqambaq.

Pablum Kurintu llaqtapi tiyaq kriyiq masingunata napaykurqan

¹ Kuyashqay kriyiq masitakuna, noqa Pablum masanchiq Timutiuyuwan kay kartata kach'amunillapa qamkuna Kurintu llaqtapi tandakaq kriyiq masiykunaman, chay prubinsyayki Akayapi tiyaq yumbay kriyiq masinchikqunamambis. Chaqa Tayta Dyus munaptin apustulnin kanaypaqmi, Jisukristu akrawashqa, paypaq yach'achikunaypaq.

² Chaymi Tayta Dyusman, Siñurninchiq Jisukristuman mañakuni, tukuy imapi qamkunata yanapashunan, ama nimata manchashpa, ashwan kushikushpa kawsanaykillapa.

Ñakaptinchiqmi Tayta Dyus kunswilawanchiq

³ Siñurninchiq Jisukristupa Taytan Dyusta alabashunllapa. Chaqa payqam ancha llakipawaqninchiq, tukuy imapi kunswilawanchiq. ⁴ Chayshinam tukuy ima ñakashqanchiqpi ancha kunswilawanchiq, noqanchikqunapis suqkunata atinanchiq kunswilayta, Tayta Dyus kunswilawashqanchiqshina. ⁵ Chaqa Jisukristushina ancha padisiptinchiqmi, payqa ancha animachiwanchiq, ama llakinanchiqllapa. ⁶ Chaymi noqaykunaga ancha ñakanillapa, qamkunata animachishunay, Jisuspi yuyakushpa washadu kanaykillapa. Chaqa Tayta Dyus noqaykunata kunswilawaptinmi, atinillapa qamkunatapis kunswilashuyta. Chaymi qamkunapis noqaykunashina ñakashpapis, atingillapa agwantayta. ⁷ Chaqa allita yach'anillapa: Qamkunapis noqaykunashina ñakaptikillapam, Tayta Dyusqa noqaykunatashina rin kunswilashuqllapa.

⁸ Kuyashqay masitakuna, munanillapam allita yach'anaykillapa prubinsya Asyapi ancha ñakashqaypaq. Chaqa chay ñakaykunataqam mana atirqayllapachu agwantayta. Chaymi manana yuyarqayllapachu kawsaytaqa. ⁹ Ashwanmi yuyarqayllapa: Kanangam rinchiq wañuq, nishpa. Piru chayshinaqam ñakarqayllapa yach'akunaypaq, Tayta Dyuspi mas allita yuyakunaypaq: Paymi wañushqakunata kawsachimun, nishpa, ama noqaykuna kikiypi yuyakunayllapa. ¹⁰⁻¹¹ Wañunaypaqna kaptiyllapapismi, Tayta Dyusqa washawarqan, ama

wañunayllapa. Kanangaman washawaykanllapa. Chaymi paypi ancha yuyakunillapa: Qamkuna achka kriyiq masinchikunawan payman noqaykunapaq mañakuptikim, rin washawaqllapa, ama wanchiwananllapa, nishpa. Chayshina noqaykunata yanapawaptinmi, ancha achka qamkuna ringillapa pagikuq Tayta Dyusta.

Kaykunaraykum Pabluqa manaraq atirqanchu shamuyta Kurintumanqa

¹² Ancha kushikushpam niykillapa: Dyus yanapawaptinmi, kay mundupi allitalla rurashpa, mana nimata pakashpachu, kawsashqallapa kani. Piru qamkunawanqam mas shumaqta kawsashqallapa kani. Chaymi mana nimata pengakushpachu, ancha kushikuni. Piru manam noqaykunapa yuyayniywanllachu chayshinaqa kawsashqallapa kani. Ashwanmi Tayta Dyus yanapawaptin, chayshinaqa kawsashqallapa kani. ¹³⁻¹⁴ Yumbay kartaykunapim atishqaykaman klarituta iskibrishqa kani, mana nimatapis pakashpachu. Piru chay iki kartaymandaqam mana yumbaytachu intyindishqallapa kangi. Paqtar kay kartapi yumbay kaqta qamkuna allita intyindingiman, Siñurninchiq Jisus shamuptin, noqapaq kushikunaykillapa. Chayshinam noqapis qamkunapaq ancha rini kushikuq.

¹⁵⁻¹⁶ Chaymi noqaga yuyarqay Masiduña prubinsyaman rigshina puntata qamkunaman shamuyta watukushuq. Yuyarqaypismi kutimuqshina watukurishuq, ishkay bwiltasta pulla kushikunanchiq, qamkuna yanapawanayki, prubinsya Judiyaman rinaypaq, nishpa. ¹⁷ Piru chaymandaqam mas allita yuyashpa, manana shamurqaychu qamkunamanqa. Kinsapch'i chaypaq yuyangillapa: Pablum ufrisikushqanda mana kumplinchu. Jisuspi mana kriyiqkunashinam "ari", nishpaqa, mana ruranchu, nishpa. Manam chayshinachu. ¹⁸ Tayta Dyusmi allita yach'an: Pablum "Ari" nishpa, mana yach'arqanchu: Manam rinichu rig, nishpaqa. Chaymi Dyusqa noqapa tistiguy. ¹⁹ Chaqa Tayta Dyuspa Churin Jisukristum mana ishkay yuyayniyuq kashpa, tukuy ima nishqanda allitpa kumplin. Chay Jisuspaqllam noqa, Timutiyo, Silbanuwan yach'achiykillapa. ²⁰ Kanan Tayta Dyusqam ufrisiwashqa kanchiqllapa, tukuy imapi yanapawananchiq. Chaymandaqam Churin Jisukristu chay ufrisiwashqanchiqta kumpliyan. Chaymi Jisukristu yanapawaptinchiq, Tayta Dyusta ancha alabanchiqllapa: "Chayshina kanqa", nishpa. ²¹ Chay kikin Tayta Dyusmi noqaykunata, qamkunatapis yanapawashqa kanchiqllapa, Jisukristupa kananchiq, paypi mas allita yuyakunanchiq. ²² Chaymi Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq suq siñaltashina, shunqonchiqpi tiyanambaq. Chaymi yach'anchiqllapa: Tayta Dyusmi tukuy ima ufrisiwashqanchiqta rin qowaqninchiq, nishpa.

²³ Tayta Dyusqam allita yach'an: Imaraykum Pabluqa manaraq shamushqachu Kurintu llaqtamanqa, nishpa. Chaqa manam munarqaychu anyashuyllapata ni llakichishuyta chay mana allikunata rurashqaykirayku. Kanan Tayta Dyusmi yach'an allip kaqtalla nishushqayta. Chaymi niykillapa: Mana allip kaqta nishuptiyqa, Tayta Dyus kastigawanqa, nishpa. ²⁴ Piru qamkunagaqam Jisuspi allita kriyiykangillapa. Chaymi mana munanichu kamachishuyta: "Kayshina kriyiyllapa", nishpaqa. Ashwanmi chay Kurintu llaqtaykiman munani riyta, qamkunata animachishuq, masta kushikushpa kawsanaykillapa.

2

¹ Chayraykum manaraq munarqaychu kutimuyta qamkunaman, ama llakichishunaypaq. ² Chaqa chayshina noqa qamkunata llakichishuptiyqa, ¿pitaq noqataqa kushichiwanman? Qamkunallam chaypi kangi, kushichiwanaykiqa. ³ Chaymi manaraq shamushpa, chay punta kartaypi anyashurqaqllapa, allita kawsashpa kushichiwanayki. Chaqa manam munarqaychu shamuyta, qamkunarayku llakinaypaq. Ashwanmi yuyakurqay: Dyusta kasuptinllapam, rini kushikuq. Chayshina kushikuptyimi, paykunapis rinllapa kushikuq, nishpa. ⁴ Chaymi ancha llakiwan malaganayashpa, waqashpa, chay punta kartata qamkunata iskibrishurraq. Manam munarqaychu qamkuna llakinaykipaq. Ashwanmi iskibrishurqaqqa, qamkuna yach'anayki: Pablum ancha kuyawanchiqllapa, nishpa.

Chay uchayuy runata pirdunayllapa

⁵ Chay uchayuy runaqam malaganayachiwashqa. Piru yumbay qamkunata masta malaganayachishushqaqa. Piru manam ninichu: "Ancham dañachiwashqa kanchiq", nishpaqa. Chaqa manam munanichu ancha achkata anyaytaqa. ⁶ Chay uchayuytaqam ancha anyashpa, manana dijangillapachu qamkunawan tandakananqa. Piru uchangunata dijaptinqam, amana mastaqa kastigayllapachu. ⁷ Ashwan kananqa pirdunashpa, kushichiyllapa, ama ancha llakishpa disanimakanan. ⁸ Chayraykum rrugaykillapa, chay masaykillapata yanapanayki, allita yach'an: Alliptam kuyawanllapa, nishpa.

⁹ Chay punta kartatam qamkunata isikbrishurqaq kunashushpa, chay runata kastiganaykillapa, chayshina yach'anaypaq: *¿Chay nishqaytachu allita rinllapa kasuwaq ichu mana?* nishpa. ¹⁰ Chaqa qamkuna mayqan uchayuyta pirdunaptikiqam, noqapis ancharrispitashushpa, payta pirdunani Jisukristupa shutimbi. ¹¹ Chayshinam pirdunani, dyablu munashqanda ama rurananchiqlapa. Chaqa ancha allitam yach'anchiqlapa: Chay dyablum achka laya trampakunata ruran ingañawananchiq, nishpa.

Pablum Truwas llaqtapi kashpa, kayshina ancha padisirqan

¹² Noqaqam rirqay Truwas llaqtaman, Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikuq. Chaymi chay llaqtaman ch'ayaptiyqa, Tayta Dyus ancha yanapawarqan, ancha achka truwasinukunata yach'achinaypaq. ¹³ Chayshina achka runata, warmita yach'achishpapis, mana atirgaychu kushikuyta, kriyiq masinchiq Tituta mana tarishqayrayku. Chaymi chay Truwaspi tiyaqkunamanda dispidikashpa, prubinsya Masiduñaman rirqay, Tituta maskaq.

Jisukristum yanapawanchiq, dyabluta binsinanchiqlapa

¹⁴ Piru Tayta Dyusmi noqaykunata ancha yanapawanllapa, dyabluta binsishpa, Washadurninchiq Jisukristupaq yach'achikunaypaq. Chaqa Jisuspa chay shumaq nutisyandaqam suq ancha mishki mutkinatashina apaykanillapa tukuy nasyungunaman. Chaymi Tayta Dyusta ancha pagikunillapa. ¹⁵ Kanan Jisukristupi kriyiptiyllapam yanapawanllapa, Tayta Dyuspaq mishki mutkinashina kanayllapa. Chayshina yanapawashpam, kach'awanllapa chay washakanan kaqkunaman, chay chinganam kaqkunamambis, Jisuspaq yach'achikunay. ¹⁶ Chay chinganam kaqkunapaqqam wafushqa kwirpu ash'naqshina kanillapa. Piru washakanan kaqkunapaqqam ancha mishki kawsachikuq mutkinashina kanillapa. Piru Tayta Dyus mana yanapaptinqam, mana ni pipis atinmanchu chay shumaq nutisyanda allita yach'achikuytaq. ¹⁷ (Piru paymi ancha yanapawanllapa.) Chaymi noqaykunaga mana chay wakin yach'achikuqkunashinaqa kanillapachu. Ashwanmi mana nima qellayta munashpachu, chay shumaq nutisyata dibaldilla yach'achikunillapa. Chaymi Tayta Dyus noqaykunata kach'amuwaptin, paypa fiawpambi kawsashpa, Jisukristupaq allip kaqtalla yach'achikunillapa.

3

Kayshinam Dyuspa mushuq tratun

¹ Kinsapch'i qamkunaga chay nishushqaypaq yuyangillapa: Paykuna kikinllam suq kutinda alabakanllapa, nishpa. Manam chayshinachu. Chaqa wakin yach'achikuqkunam ancha munanllapa kriyiq masinchiqkunamanda kartakunata surqoyta: "Kay kartata apamuqmi Dyuspaq allita yach'achikun", ninanllapa. Piru noqaykunapaqqam mana nisisaryuchu runakuna kartakunata qowanallapaqa. ² Chaqa noqaykuna qamkunata puntata Jisuspaq yach'achishuptiy, paypi allipita kriyirqaykillapa, *¿manachu?* Chaymi qamkuna kikiki noqaykunapa kartaykunashina kangillapa, yumbay runakuna yach'anambaq: Pablu paywan yach'achikuqkunam Dyuspaq ligitimu yach'achikuqkuna, nishpa. ³ Chaqa Jisukristum yanapawashqa, shunqoykillapapi paypa nutisyanda isikbrinayshina. Chaymi yumbay runakuna rikashushpa yach'anllapa: Paykunaga kikin Jisuspa kartanshina, nishpa. Piru Jisusqam mana tintawanchu qamkunapiqa isikbrishqa, rumikunapi isikbrishqanshinaqa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritunwan shunqoykillapapi isikbrishqaqa.

⁴ Tayta Dyuspin ancha yuyakunillapa: Paymi Jisukristuwan ancha rin yanapawaqllapa, nishpa. ⁵ Chaqa noqaykunallaqam mana nimatapis atiymanllapachu rurayta. Ashwanmi Tayta Dyus yanapawanllapa, pay munashqanda allita ruranayllapa. ⁶ Chayshinam Tayta Dyus yanapawanllapa, paypa mushuq tratunda atinayllapa yach'achikuyta. Piru manam chay punta isikbrishqa liykunatachinachu rurashqaqa. Chaqa chay punta isikbrishqa liykunata mana kasuptinchiqqam, chingananchiqna karqanchiqlapa. Piru kananqam Dyuspa Santu Ispiritun yanapawanchiq, tukuy tyimpu kawsananchiq.

⁷ Chay punta liykunataqam rumi tablakunapishina isikbrishqa karqan. Muysis chay liykunata ch'askiptinqam, qaqlanqa suq tyimpupaq ancha llipyarqan. Chaymi chay llaqta masin isrraylinukunaga mana atirqanllapachu qaqlandaqa chapayta. Chaymandaqam chay qaqlanqa allimanda allimanda manana llipyarqanchu. Chayshinam Muysis chay mana washawaqninchiq liykunata ch'askishpa, ancha llipyarqan. ⁸ Piru Dyuspa Santu Ispiritun masta llipyashpa, chay mushuq tratuta apamushpa, yach'achiwanchiq. ⁹ Chay punta liykunam ancha shumitaq kashpapis, mana atirqanllapachu washawayninchiqta. Ashwanmi chay liykunawan kundinadu kidarganchiq chingananchiqlapa, mana kumplishqanchiqrayku. Piru Jisukristu washawashqanchiqqam chay liykunamandaqa mas shumitaq. ¹⁰ Kanan chay punta liykuna shumitaq kaptimbismi, Jisus

zurashqanqa masta balin. ¹¹ Chaqa chay punta liykuna ancha shumaq kashpapismi, ashla tyimpupaqla karqan. Manam tukuy tyimpupaqchu. Piru Jisukristu zurashqanqam tukuy tyimpupaq kashpa, mas shumitaq.

¹² Chaymi Jisukristu zurashqambi yuyakushpa, mana nimatapis manchashpachu, chay mushuq tratupaq yach'achikuni. ¹³ Piru noqaykunaqam mana chay Muysisshinachu yach'achikuniqa. Manchu Muysisqa qaqllanda suq trapuwan pambarqan, llaqta masin isrraylinukuna chay qaqllan llipyaq chingaykaptin, ama rikananllapa.* ¹⁴ Piru chay unay isrraylinukunaqam mana atirqanllapachu intyindiya chay punta liykunataqa, yuyayninguna suq trapuwan pambadushina kaptin. Kanangamanmi paykunaqa chay liykunata liyishpapis, manaraq atinllapachu intyindiya. Piru Jisukristullam chay traputashina yuyayninmanda atin ashuchiya, atinanllapa intyindiyaqa. ¹⁵ Chaymi Muysispa liyningunata kanangaman liyishpaqa, yuyayningunaqa suq trapuwan pambadushina. ¹⁶ Piru suq runa Siñurninchiqi kriyiptingam, chay yuyayningunaqa manana pambadushinachu. Ashwanmi atinna intyindiya Tayta Dyus nishqandaqa. ¹⁷ Chay palabra "Siñurninchiqmi" chay birsikulupi munan niyta Dyuspa Santu Ispiritun, nishpa. Kanan Dyuspa Santu Ispiritun mayqan runapi, warmipi kashpaqam, uchakunamanda washawanchiq, libri kananchiqllapa.

¹⁸ Chaymi Dyuspa Santu Ispiritun yanapawaptinchiq, atinchiqllapana allita intyindiya Dyus nishqanda. Chaqa yuyayninchiqqam manana pambadushinachu. Ashwanmi ancha llipyaq Siñurninchiqta rikashpa, suq ispijushina noqanchiqkunapis llipyanchiq. Chaqa chayshina payta rikaptinchiqqam, Dyuspa Santu Ispiritun yanapawanchiq, diyapi diyapi mas shumaqta zurashpa Jisukristushina kawsananchiqllapa.

4

¹ Tayta Dyusmi ancha llakipawashpa, akrawashqallapa, pay nishqanda yach'achikunayllapa. Chayraykum mana nunka disanimakashpachu ² ni ingañakushpachu ni Tayta Dyus nishqanda kambyashpachu, allip kagtalla yach'achikunillapa. Chaymi yumbay riqsiwaqkunaga allita yach'anllapa: Paykunaqam Dyuspaq allipta yach'achikunllapa, nishpa. Chaymi mana nimatapis munanillapachu rurayta chay pakadu pengakuypaq mana baliq kusaskunataqa. Chaqa yach'anchiqmi: Tayta Dyusmi rikawaykanchiq, nishpa. ³ Piru infyirnuman riykaqkunam mana intyindinllapachu Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikuptyillapa. ⁴ Chaqa paykunam Jisukristupi mana munaptinllapa kriyiyta, kay mundupi kamachikuq dyablu ingañashpa, yuyayningunata suq trapuwan pambashqashina, suq sarkushina yuyayningunapi kanambaq. Chayraykum mana atinllapachu intyindiya Jisuspa ancha shumaq nutisyandaqa. Chay shumaq nutisyangam yach'achiwanchiq: Llipyaykaq Jisukristum kikin Tayta Dyusshinalla, nishpa. ⁵ Chaymi noqaykuna yuyashqaytaqa mana yach'achikunichu, (noqaykunata sigiwanaykillapa.) Ashwanmi noqaykunaga yach'achikuni, Siñurninchiq Jisukristuta kasunaykillapa. Chaqa noqaykuna Jisusta ancha kuyashpam, qamkunapa kriyadyukishina kanillapa yanapashunaypaq. ⁶ Chaqa Tayta Dyusmi kay pachata zurashpa, kamachirgan achikchakunambaq. Chayshinallam pay kikinga shungonchiqkunata achikcharqan intyindinanchiq: Paypa llipayninda Churin Jisukristupa qaqllambi llipyachishqa, nishpa.

Jisuspi yuyakushpa kawsashunllapa

⁷ Jisuspa shumaq nutisyangam ancha balin achka qellayshina. Piru chay shumaq nutisyanda yach'achikuqqam allpamanda das pakikaq mangashinalla kanillapa. Chayraykum noqaykunallapa mana atinllapachu runakunata Dyuspi kriyichiya. Piru Tayta Dyus pudirninwan yanapawaptinmi, achka runakuna, warmikuna paypi kriyishqallapa. ⁸ Chaymi ancha padisishpapis, Dyusta sirbinillapa. Mana yach'ashpa: ¿Imatam rini ruraq? nishpapismi, mana disanimakanichu. ⁹ Runakuna noqaykunata ancha padisichiwapinmi, Tayta Dyusqa mana dijanllapachu. Runakuna pachaman bulawaptinllapam, mana wañunillapachu. ¹⁰ Maymambis riptyillapa Jisuspaq yach'achikuqmi, kutin kutin munashqallapa wanchiwayllapata, Jisusta wanchishqanllapashina. Piru Tayta Dyus washawaptinmi, achka rikawaqkuna intyindishqallapa: Jisukristum paykunapi kawsashpa, ancha yanapan, nishpa. ¹¹ Noqaykunaqam listu kanillapa ima diyapis wañunayllapa Jisuspaq yach'achikushqayrayku. Chaqa ancham munanillapa chay rikawaqkuna intyindinanllapa: Jisuspa Santu Ispiritun paykunapi kawsashpam, tukuy imapi yanapaykan, Dyuspaqla kawsananllapa, nishpa. ¹² Chayshina munaptinllapa wanchiwaytapismi, qamkunata yach'achiykillapa, washadu kashpa, tukuy tyimpu Dyuswan kawsanaykillapa.

* 3:13 Éxodo 34.29-35

¹³ Dyuspa Santu Librumbim suq runa kayshina iskibrishqa: “Noqaqam Tayta Dyuspi kriyirqay. Chaymi payman mañakurqay”, nishpa. Chay iskibrishqan runa kriyishqan-shinam noqaykunapis kriyishpa, Dyusman mañakunillapa. ¹⁴ Kanan yach'anchiqpismi: Tayta Dyusmi Jisusta wañushqanmanda kawsachimushqa. Chayshinallam Jisuspi kriy-iqkunata rin kawsachiwaqninchiq, paywan pulla syilupi kawsananchiqlapa, nishpa. ¹⁵ Chayshinam padisishqallapa kani, washadu kanaykillapa. Chaqa Tayta Dyus ancha achka runata, warmita washaptinmi, paykunapis Dyustaqa pagikushpa, rinllapa aduraq, ancha allin kashqanrayku.

¹⁶ Awnki kay bidapi kwirpuyllapa byijuyaptimbismi, ispirituyllapapi diyapi diyapi Jisuspi mas allita yuyakuykanillapa, mana nimatapis disanimakashpachu. ¹⁷ Chaqa kay bidapi padisiptinchiqqam, chaykunaqa das pasan. Piru Jisuspaq padisiptinchiqqam, payqa rin apawaqninchiq syiluman, chaypi kushikushpa, llipyashpa, tukuy tyimpu kawsananchiqlapa. ¹⁸ (Chayri ancha padisishpapis, ama llakishunllapachu.) Ashwanri Dyuspa syilunda manaraq rikashpapis, chaypaq yuyashpa kawsashunllapa. Amar kawsashunchu kay mundupa imangunapaq yuyashpaqa. Chaqa tukuy kay rikashqanchiqkunaqam mana duranqachu. Piru syilupi manaraq rikashqanchiqqam tukuy tyimpupaq rin duraq.

5

¹ Allitam yach'anchiqllapa: Kay kwirpunchiqqam suq mana duraq chugllashina kashpa, das rin ushyakaq, nishpa. Piru Tayta Dyusqam wañushqanchiqqamanda rin kawsachiwaqninchiq, suq mana ushyakaq mushuq kwirpuyuq kananchiqllapa. Chay mushuq wasinchiq layaqam mana runakuna rurashqanachu. Ashwanmi Tayta Dyus kikin rurashqa, anaq syilupi tukuy tyimpu kawsananchiqlapa. ² Piru kay pachapiqam wañunanchiqkaman ancha llakinchiq, munashpa syiluman riyta, chay mushuq kwirpunchiqta ch'askinanchiqllapa. ³ Chaqa chay mushuq kwirpunchiqqam suq mushuq mudanashina rin kaq. Chaymi chay mushuq kwirpuyuqna kashpaqa, manana suq kwirpumanda llugshishqa almashinachu rinchiqlapa kaq. ⁴ Piru kay kwirpunchiqpi padisishpaqam, ancha munanchiq mushuq kwirpuyuq kayta. Piru manam munanchiqchu wañuyta. Ashwanmi munanchiq shamunan Jisukristu, manaraq wañuptinchiqlapa, chayshina mushuq laya kwirpunchiqta qowananchiq, tukuy tyimpu kawsananchiqlapa. ⁵ Chaqa Tayta Dyus kikinmi rurawashqa kanchiq, suq bidapi tukuy tyimpu kawsananchiqlapa. Chaymi Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq, allita yach'ananchiq: Mushuq kwirputam rin qowaqninchiq, nishpa.

⁶ Chaymi mana nimatapis manchashpachu, Tayta Dyuspi ancha yuyakunchiqllapa. Chaqa yach'anchiqllapa: Kay kwirpunchiqwanlla kawsashpaqam, manaraq atinchiqchu syilupi kawsayta Siñurninchiq Jisuswanqa, nishpa. ⁷ Kanan Dyuspa wasindaqam manaraq rikanchiqchu. Piru paypi yuyakushpam, allita yach'anillapa: Ancha shumaqmi rin kaq, paywan kawsananchiq, nishpa. ⁸ Chaymi paypi allita yuyakunillapa: Mas allim kan-man kay kwirpuyta dijanaypaq, Siñurninchiqman rishpa, paywan kawsanaypaq, nishpa. ⁹ Chaymi kay pachapi kawsashpa ichu syiluman rishpaqa, ancha munanillapa Siñurninchiq Jisukristuta kushichiya. ¹⁰ Chaqa suq diyam payqa yumbay runakunata rin qayawaqninchiq, paypa ñawpanman rinanchiqllapa, jugawananchiq. Kay bidapi allita kawsashqa kaptinchiqqam, rin alabawaqninchiq. Piru mana allita kawsashqa kaptinchiqqam, rin kastigawaqninchiq.

Jisukristum yanapawanchiq, alliyananchiqllapa Tayta Dyuswan

¹¹ Chaymi yach'ashpa: Siñurninchiqmi tukuy ima rurashqaypaq rin jugawaq, nishpa, payta ancha rrispitashpa, kasunillapa. Chayraykum yumbay runata, warmita animachinillapa, Jisuspi yuyakushpa kawsananillapa. Chaqa Tayta Dyusmi tukuy ima yuyashqayta yach'an. Paqtar qamkunapis allita yach'angillapa: Pablum Dyusta sirbin, nishpa. ¹² Piru mana munashpa alabakaytam, chaykunataqa niykillapa. Ashwanmi munani noqarayku kushikushpa, chay rimawaq runakunata ninaykillapa: “Pablum al-lip kagtalla yach'achiwashqa kanchiq”, nishpa. Chaqa chay laya runakunaqam ancha alabakashpa ninllapa: “Pablumandam mas kamachikuq kanillapa”, nishpa. Piru manam intyindinllapachu: Mastam balin tukuy shungo Jisusta kuyananchiq, nishpaqa. ¹³ Chaqa chay runakuna noqapaq niptinllapa: “Pabluqam luku”, niptimbismi, noqaqa “lukuyani” Tayta Dyusta kushichinaypaq. Piru suqkunapaq allin yuyayniyuq kaptiyqam, chayshina allin yuyayniyuq kani, qamkunata allita yach'achishunaypaq.

¹⁴⁻¹⁵ Chaqa noqaykunaqam allita yach'anillapa: Jisukristum ancha kuyawaqninchiq, yumbay noqanchiqkunapaq wañurqan, washawananchiq, nishpa. Chaymi Jisukristu wañushpa kawsamushqanashina, noqanchiqkunapis paypi kriyishpa, uchanchiqkunata

dijashpa, kawsamushqashina kanchiq. Chaymi manana munashqayllapata rurashpachu, ashwanmi Dyus munashqanda rurashpa kawsanillapa.

¹⁶ Piru manaraq Jisukristupi kriyishpaqam, runa masinchikunapaq, Jisukristupaqqis chay mana kriyiqkunashina yuyarqayllapa. Piru Jisuspi kriyishpaqam, manana paypaqqa chay mana kriyiqkunashinaq yuyanillapachu. ¹⁷ Chaymi Jisukristupi kriyishpaqa, mushuq runa, mushuq warmina kanchiqllapa. Chaqa chay unay mana baliq kusaskunata dijashpaqam, kananqa mushuq bidayuqna kanchiqllapa.

¹⁸ Jisukristu wafushqanraykum, Taytan Dyusqa yanapawarqanchiq, paywan alliyanchiq. Kanan mingawarqanchiqmi, yumbay runa masinchikunata yanapananchiq, paykunapis Tayta Dyuswan alliyanchiq. ¹⁹ Chayshina Jisukristu wafuptinmi, Taytan Dyusqa uchanchiqmanda pirdunawaqanchiq, yanapawarqanchiq, paywan alliyanchiqllapa. Chaymandaqam mingawarqanchiq, yumbay runata warmita Dyus rurashqanda yach'achinanchiq, paykunapis kriyishpa, Tayta Dyuswan alliyanchiq.

²⁰ Chayshinam noqaykunata kach'amuwashqa, Jisukristupa rrimplasun yach'achikunaypaq. Chaymi noqaykuna qamkunata rrugashuptiyqa, Jisukristu kikin alabis qamkunata rrugashuykangi, Tayta Dyuswan alliyanchiqllapa. ²¹ Chaqa Jisukristuqam mana nima uchayuqchu karqan. Piru noqanchiqkuna uchayuq kashqanchiqraykum, Tayta Dyusqa Jisusta kastigarqan suq runa uchayuqtashina, amana noqanchiqkunata kastigawananchiq. Ashwanmi Jisukristupi kriyiptinchiqqa, Tayta Dyus riqsiwanchiq mana nima uchayuqkunapaq.

6

¹ Noqaykunaqam Tayta Dyuspaq yach'achikuqkuna kashpa rrugaykillapa, ama paypi yanga shimikiwanlla kriyinchaykillapa. Ashwan dijayllapa, ancha allin Tayta Dyus yanapashunambaq, paypi allipta kriyinchaykillapa. ² Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin:

Yanapakunay tyimpupi mañawaptikim, uyashushqa kani. Washakunay tyimpupim yanapashushqa kani, nishpa.*

Chayri allita uyawayllapa: ¡Kananqam Tayta Dyus yanapawananchiq tyimpu, washawananchiq tyimpu! nishpa.

³ Chaymi noqaykunaqam mana ni pitapis dañachishpachu yach'achikuni, ama ni pipis chay yach'achikushqayta disprisanambaq. ⁴ Chaymi padisishpa, ichu mana nimay kaptin, ichu ancha trabajus kaptimis, tukuy imata munanillapa agwantayta, yumbay rikawaqkuna yach'ananllapa: Tayta Dyustam allipta kasuykanllapa, nishpa. ⁵ Chaqa kuntrawaqkunam maqawashpa, asutiwashpa, karsilawashqallapa. Kanan mayninqam shayku shayku Dyuspaq trabajashpa, mana puñushpachu ni mikushpachu, mallaqlla padisishqallapa kani.

⁶ Chayshina padisishpapismi, allita rurashpa, Dyus nishqanda yach'akushpa, piñachiwaq runakunata agwantayta, yumbaywan shumaqta kawsashqallapa kani. Kanan Dyuspa Santu Ispiritun yanapawaptinmi, yumbay runata, warmita allipta kuyashpa, ⁷ allip kaqtalla yach'achikunillapa. Chaqa Tayta Dyus pudirninwan ancha yanapawaptinmi, allita atinillapa rurayta. Chayshina shumaqta kawsashpaqam, kuntrawaqkunata, dyablutapis atinillapa binsiyta. Paykunamandaqam atinillapa washakayta. ⁸ Wakin runakunaqam alabawanllapa. Wakingunaqam anyawanllapa. Wakin runakunapaqmi shumaq nutisyayuy kanillapa. Wakingunapaqqam mana allin famayuqchu kanillapa. Kanan noqaykuna mana nima llullata niptiypismi, wakingunaq rimantalla: "Llullakushpam yach'achikunllapa", nishpa. ⁹ Wakingunaqam mana munanillapachu riqsiwayta. Piru Tayta Dyusqam noqaykunata allita riqsiwan. Kanan yaqqa wafushpapismi kawsaykanillapa. Chaqa kuntrawaqkunaqam ancha kastigawashpapis, mana wanchiwashqallapachu. ¹⁰ Llakishpapismi, kushikushpa kawsanillapa. Ancha pubri kashpapismi, suqkunata yach'achinillapa, paykunapis Jisuspi kriyishpa, tukuy imayuqshina kanambaqllapa. Chaqa mana nimayuq kashpapismi, Jisuspi kriyishpaqa, tukuy imayuqshina kanillapa.

¹¹ Kurintinu kriyiq masitakuna, tukuy shunqoywanmi ancha kuyaykillapa. Chaymi mana nimata pakashpachu, tukuy ima yuyashqayta kay kartaypi ishibriykillapa. ¹² Chaqa nishushqayshinam tukuy shunqoywan ancha kuyaykillapa. Piru qamkunaqam mana noqaykunataq chayshinachu kuyawangillapa. ¹³ Chaymi noqaq qamkunapa taytaykishina kashpa, ancha rrugaykillapa, noqa kuyashushqayshina tukuy shunqo kuyawanaykillapa.

Dyuspa adurana wasinmi kanchiqllapa

* 6:2 Isaías 49:8

¹⁴ Kuyashqay masitakuna, Jisuspi mana kriyiqkunawanqa ama kasarayllapachu ni tratuta rurayllapachu. (Chayshina rurashpaqam, suq turuwan suq burruta wan-guykaqshina kangiman.) Chaqa manam balinchu suq allin runaqa yanapanan suq uchayuq runata, maluta ruranaq. Chayshinallam punchawpis tutapwanqa mana atinmanchu tandakayta. ¹⁵ Chayshinallam Jisukristupis mana atinchu suq yuyaylla kayta dyabluwanqa. Chayshinallam Jisuspi kriyiqkunapis chay mana kriyiqkunawanqa mana atinchu suq yuyaylla kayta. ¹⁶ Noqanchiqkunaqam Tayta Dyuspa adurana wasin kanchiqllapa. Chaymi mana balinchu amitu layakunata adurananchiqqa. Chayraykum Tayta Dyusqa Santu Librumbi nin:

Noqagam paykunawan kawsashpa, pulla purishaq. Noqagam Tayta Dyusnin kashaq.

Paykunagam noqapa wambraykuna rinllapa kaq, nishpa.*

¹⁷ Chaymandaqam Tayta Dyusqa kayshinapis nirqan:

Chay uchayuqkunapa ch'awpinmanda ashushpa, akrakayllapa. Amar nimatapis chay mana baliq kaqkunataq rurayllapachu. Chayshina allita ruraptikillapam, noqaga shumaqta ch'askishqaykillapa.*

¹⁸ Chayshinam noqaga Taytaykillapa kashaq. Qamkunaqam wambraykuna ringillapa kaq. Chayshinam nin ancha pudirniyuq Tayta Dyus.

7

¹ Kuyashqay kriyiq masitakuna, Tayta Dyusmi chayshina noqanchiqkunata ufrisi-washqa kanchiq ancha yanapawananchiq. Chayri kwirpunchiqta allita sujitashpa, ama nima uchata rurashunchu, limpyu shunqoyuq kananchiqllapa. Chayri Tayta Dyusta ancha rrispashpa, payman allita intrigakashun, pay munashqanda rurashpa kawsananchiq.

Pablum ancha kushikurqan, kurintinu kriyiq masinguna payta kasushqanrayku

² Yumbay qamkunatam rrugaykillapa, tukuy shunqo kuyawanaykipaq. Chaqa manam ni pitapis dañachishqachu kani, ni pitapis uchata rurachishqachu kani. Manam ni qamku-nata ingañashushqachu kani. ³ Mana munashpachu kundinashuytam, tukuy kaykunata iskibriykillapa. Chay punta bwilta iskibrishpa nishushqayshinallam, tukuy shunqo ancha kuyaykillapa. Chayshinallam kawsashpa wafiushpapis, rinchiqllapa kuyanakuq. ⁴ Chayshina qamkunapi yuyakushpam, ancha kushikuni. Chaymi padisishpapis, noqaga ancha animakashpa, kushikuni.

⁵ Prubinsya Masiduñaman ch'ayashqay diyamandapacham, achka prublimakuna kashqanrayku, mana atirqayllapachu samayta. Chaqa achka runakunam kuntrawarqanllapa. Chaymi shunqoyllapapiqa mancharqayllapa. ⁶ Piru Tayta Dyus disanimadukunata animachiqmi masanchiq Tituta qamkunamanda noqaykunaman apamushpa, ancha animachiwarqan. ⁷ Piru manam payraykullachu kushikuni. Ashwanmi kushikuniga Titu parlachiwaptin: "Kurintinukunam ancha animachiwashqa", nishpa. Chaqa paygam niwarqan: "Kurintinukunam ancha munanllapa rikashuyta. Ancham llakinllapa chay anyashqaykipaq. Chaymi ancha munanllapa alliyayta qamwan", niwashpa. Chayshina parlachiwaptinni, ashwan masta kushikushqa kani.

⁸ Chaymi kananga manana llakinichu chay punta kartata iskibrishushqaypaqqa. (Chaqa llakichishushpapi, chay kartaywan yanapashurqaqllapa, mas shumaqta kawsanaykillapa.) Piru qamkunata llakichishushpaqam, noqapis ancha llakirqay. ⁹ Piru chay llakishqaymandaqam kananga kushikunina. Manam kushikunichu qamkuna malagana kashqaykiraykuqa. Ashwanmi kushikuniga chay uchaykikunata dijashpa, Tayta Dyustana kasuptikillapa. Chaymi noqaga mana dañachishurqaqchu. (Ashwanmi yanapashurqaqllapa, Tayta Dyuswan allianaykillapa.) ¹⁰ Chaqa mana alliku-nata ruraptinchiqam, Tayta Dyusqa yanapawananchiq, syintishpa ninanchiq: Ancha uchayuqmi kani, nishpa. Chayshina syintishpa Dyusman mañakuptinchiqqam, payqa yumban uchanchiqmanda pirdunawaqninchiq, washawanchiqllapa. Piru Jisuspi mana kriyiqkuna chay mundupa kusaningunapaq llakishpaqam, rinllapa chingaq. ¹¹ Piru qamkunaqa chay uchayuq runapag yach'ashpaqam, ancha llakishpa, Dyus munashqan-shina rurarqaykillapa. Chaqa chay uchayuqraykum qamkunaqa piñakushpa, man-charqaykillapa: Payraykum Tayta Dyus rin kastigawaqninchiq, nishpa. Chaymi chay runataqa kastigashpa, noqata munashpa rikawayta, tukuy ima rurashqaykipaq qamku-naqa abisawarqayki. Chaymi mana uchayuqchu kangillapa chay runa rurashqambaq. ¹² Piru kay kartataqam mana iskibrishurqaqchu chay dañachikuq runaraykuchu, ni chay dañachishqanraykuchu. Ashwanmi iskibrishurqaq, qamkuna Dyuspa ñawpambi intyindi-naykillapa: Pablutam ancha kuyanchiqllapa, nishpa. ¹³ Chaymi chayshina qamkuna kuyawaptiki, ancha kushikushqa kani.

* 6:16 Levítico 26.12

* 6:17 Isaías 52.11

Piru mastam kushikushqa kani, rikashpa masanchiq Tituta ancha kushikuykaptin. Chaqa yumbay qamkunam paytaqa ancha animachirqayki, chayshina kushikunanga. ¹⁴Chay masanchiq Titu manaraq qamkunaman shamuptinmi, paytaqa willashqa karqay: “Chay Kurintupi tiyaqkunaqam ancha allita ruraykanllapa”, nishpa. Chaymandaqam qamkunamanda kutimushpaqa, niwarqan: “Alliptam niwashqa kangiy chay kurintinukunapaq”, nishpa. Chaymi ancha kushikushqa kani. Chaqa qamkunata allip kaqtalla nishushqayshinam, paytapis allip kaqtalla nishqa kani. ¹⁵Kanangam Tituqa ancha kasushqaykita yuyashpa, masta kuyashungillapa. Chaqa qamkunaqam ancha umildina kashpa, payta ancha rrispishpa, shumaqta ch'ayachirqaykillapa. ¹⁶Chayshina kaptikillapam, noqa kushikushpa, qamkunapi ancha yuyakuni.

8

Ancha allita ufrindashunllapa

¹Kuyashqay kriyiq masitakuna, kanangam munani nishuyllapata prubinsya Masiduñapi Tayta Dyus kriyiq masinchikunata ancha yanapashqambaq. ²Paykunaqam ancha padisishpapis, kushikushpa kawsaykanllapa. Ancha pubri kashpapis, kapuqkunashina ufrindanda achkata qoshqallapa. ³Noqa kikiymi rikashqa kani, kushikushpa ufrindanda Tayta Dyusta qoptinllapa. Chaqa tukuy ima kaqninmandam atishqanda mas achkata qoshqallapa. ⁴Chay Masiduñamanda kaqkunam ancha rrugawarqanllapa, dijanayllapa, paykuna ufrindanda qonanllapa chay mana nimayuy kriyiq masinchikunapaq. ⁵Piru manaraq ufrindanda qoshpam, puntata paykuna kikin intrigakarqan Siñurninchiq Jisusman, noqaykunamambis: “Qamkunata kasushushpam, Dyus munashqanshina kawsashaqllapa”, nishpa.

⁶Chaymi Tituta rrugashqallapa kani, qamkunaman shamushpa, yanapashushpa, chay ufrindaykillapata tandanambaq. Chaqa payqam unaymandapacha chayshina tandykan. ⁷Kanan qamkunaqam tukuy imata ancha allita ruraykangillapa. Jisuspim ancha allita yuyakuykangillapa. Tayta Dyus nishqanda allita yach'ashpam, shumaqta yach'achikungillapa. Ancha animakashpam, Tayta Dyusta tukuy imapi sirbiykangillapa. Noqaykunatam allita kuyawangillapa. Chayshinallar suqkunatapis kuyashpa, chay ufrindaykita ancha allita qoyllapa.

⁸Piru manam kamachiykichu, ufrindaykillapata qonaykiqa. Ashwanmi munani yach'anaykillapa chay wakin kriyiq masinchikuna ancha animakashpa ufrindashqambaq, yach'anayllapa: ¿Qamkunapishu paykunashina suqkunata allipta kuyangillapa ichu mana? nishpa. ⁹Chaqa qamkunam yach'angillapa: Ancha allin Siñurninchiq Jisukristum tukuy imayuy kashpapis, kuyawaqninchig, suq runa ancha pubrishina kay pachaman shamurgan washawananchiq. Chayshinam pubripaq tikrakarqan, qamkuna tukuy imayushina kanaykillapa.

¹⁰Chaymi byinnikipaq munani kunashuyllapata chay ufrindaykipaq. Allim kanman ushyanaykillapa qayna wata qallarishqaykita. Manchu qamkunaqa qayna wata ancha animakashpa, yumbay kriyiq masinchiqmunda puntata munaqaykillapa ufrindaykita qoyta. ¹¹Chayri chayshina animakashpa, chay qallarishqayki ufrindaykita mana shaykuq qoyllapa luki kaqta. ¹²Chaqa suq runa, warmi kushikushpa luki kaqta qoptinqam, Tayta Dyusqa kushikushpa ch'askin. Payqam mana kamachiwanchiqchu ufrindananchiq, mana kaptinqa.

¹³Noqagam mana munanichu suqkunata yanapashpa, paykunamanda mas pubri kanaykillapa. ¹⁴Ashwanmi munani yumbay yanapanakushpa, ama pipis ancha pubri kananchiqllapa. Chayri chay mana nimayuy kriyiq masinchikunata kay tyimpupi qamkuna yanapayllapa. Paqtar suq tyimpupi imaykillapa faltashuptin, paykunataq qamkunata yanapashungallapa. Chayshina suqninchig suqninchig yanapanakushpam, mana ni pipis padisinchiqmanchu. ¹⁵Chaymi Tayta Dyusqa Santu Librumbi nin: “Suq runa achka mikunata tandaptimbismi, mana subrarqanchu. Suq runa ashla mikunata tandaptimbismi, mana faltarqanchu”, nishpa.*

Pablum nirqan: “Titum rin riq Kurintuman” nishpa

¹⁶Tayta Dyusmi Tituta animachishqa, noqa qamkunata kuyashushqayshina, paypis kuyashunanllapa. Chaymi Tayta Dyusta ancha pagikuni. ¹⁷Chaqa Tituqam nishqayta kasuwashpa, ancha munashqa qamkunata yanapashuyta. Chaymi payqa manaraq pipis animachiptin, gustunmandalla rin shamuy watukushuqllapa.

¹⁸Titupa pullanmi suq ancha allin kriyiq masinchiqta kach'amunillapa qamkunaman. Payqam Jisuspa shumaq nutisyanda allita yach'achikun, uyaqkuna washadu kanambaq. Chaymi yumbay kriyiq masinchikuna paypaq ancha shumaqta parlanllapa.

* 8:15 Éxodo 16:18

¹⁹ Chayraykum achka kriyiq masinchiqkuna payta numbrashqa, noqaykunawan apanambaq chay ufrindanllapata, chay pubri kriyiq masinchiqkunata yanapananchiq. Chayta rikashpam, ancha achka runakuna Siñurninchiqta rin alabaq. Chayshinam qamkunapaq rinllapa yach'aq: Allibmi ancha munanllapa suqkunata yanapayta, nishpa. ²⁰ Chaymi kay achka ufrindata apashpaqa, ancha allita kwidaykanillapa, ama ni pipis yuyanambaq: Pablum chay ufrindata paypaqla apaykan, nishpa. (Chayraykum chay ancha allin kriyiq masinchiqkuna pullay ringallapa.) ²¹ Chaqa Dyuspa ñawpambi, yumbay runakunapa ñawpambipismi tukuy imata allitalla munanillapa rurayta.

²² Chaymi chay kriyiq masinchiqkunapa pullan suq kriyiq masinchiqtapis kach'amunillapa. Paytam achka kutinda rikashqallapa kani, kriyiq masinchiqkunata ancha kuyashpa yanapaptin. Payqam ancha yuyakun qamkunapi. ²³ Piru mayqan tapushuptin: "¿Pim Tituqa?" nishpa, kayshina niyllapa: "Tituqam masanchiq Pablupa yach'achikuq masin. Pabluwanmi trabajan yanapawashpallapa", nishpa. Ichu tapushuptin: "Titupa pullan puriqkunaga ¿pikunam?" nishpa, niyllapa: "Paykunagam kriyiq masinchiqkunamanda kach'amushqanguna. Chaqa paykuna ancha shumaqta puriptinmi, suqkuna rikashpa, Jisukristupi munanllapa kriyiyta", nishpa. ²⁴ Chayri paykunata allipta kuyashpa, shumaqta yanapayllapa, yumbay kriyiq masinchiqkuna yach'anallapa: Pabluqam mana yanqachu alabashqa chay Kurintupi tiyaqkunataqa, nishpa.

9

Kushikushpa ufrindanchiqta qoshunllapa

¹ Qamkunaqam yach'angillapa allita ufrindayta, kriyiq masinchiqkunata yanapanaykillapa. Chaymi manana nisisaryuchu mushuqmanda kay kartaypi qamkunata kunarishunaypaq ufrindanaykiqa. ² Chaqa allitam yach'ani: Qamkunaqam tukuy shungo munangillapa ufrindaykita qoyta, nishpa. Chaymi prubinsya Masiduñamanda kaq kriyiq masinchiqkunata parlachishqa kani:

—Prubinsya Akayapa Kurintu llaqtambi tiyaqkunam suq watana ancha animadu kashqallapa, ufrindanda qonanllapa, nishpa.

Chaymi kay prubinsya Masiduñapi achka tiyaqkunapis ancha animakashqallapa, ufrindanda qonanllapa. ³ Piru chayshina parlachishpapismi, ashrita manchani: Kinsapch'i manaraq ufrindaykita qoykangillapachu, nishpa. Chayraykum kay kimsa kriyiq masinchiqkunata kach'amunillapa, qamkunata yanapashunan, yumbay ufrindaykita tandanaykillapa. Chayshina tandaptikillapam, mana pipis atinmanchu niwayta: "Yanqam alabashqa kang'i chay kurintinukunata", nishpaqa. ⁴ Chaqa ancham yuyakushqallapa kani qamkunapi. Chayri kwidawkish kay prubinsya Masiduñamanda kaqkuna nogapa pullay shamuptin watukushuqllapa, tarishungiman manaraq ufrindaykita tandaptikillapa. Chayshina manaraq tandaptikiqam, ancha pengakuymanllapa. Piru qamkunaqam masta pengakungiman. ⁵ Chaymi noqaykuna manaraq shamushpa, kay kimsa kriyiq masinchiqkunata kach'amuni, chay ufrisishqayki ufrindaykita yanapashunambaq tандаq. Chaymi paykuna qamkunata yanapashuptin tandaytaqa, noqaykuna shamushpaqa, tandadu ufrindatana tarishaqllapa. Chaypinam yumbay rikashuqkuna yach'anqallapa: Chay Kurintupi tiyaqkunagam tukuy shungo ufrindanda qoshqallapa, Pablu mana apuraptinllapa, nishpa.

⁶ Yumbay qamkunaqar kayta yuyayllapa: Suq runa ashlatalla tarpukushpaqam, ashlatalla kusichakumbis. Chayshinallam suq runa achkata tarpukushpaqa, achkata kusichakumbis. ⁷ Chayri allita yuyashpa, kushikushpa ufrindanchiqta qoshun. Amar qoshunchu llakiqshinaqa ichu mayqan apurawaptinchiq. Chaqa Tayta Dyusqam ancha kuyan chay kushikushpa qoqkunata. ⁸ Payqam ancha pudirniyuq kashpa, achka laya kusaskunata atin qoshuyta, ama nima faltashunambaq, ashwan kushikushpa, suqkunatana atinaykillapa yanapayta. ⁹ Chaymi Dyuspa Santu Librumi kayshina nin:

Chay yanapakuq runa mana nimayukunata achkata qoptinmi, Tayta Dyusqa mana nunka rinchu qonqaq paytaqa, nishpa.*

¹⁰ Chay tarpukuq runakunatam Tayta Dyusqa simillanda qon. Mikunanchiqtapismi paylla qowanchiqllapa. Chayshinallam payqa qamkunata rin yanapashuq, tukuy imayki achkayanambaq, chay pubrikunata masta yanapanayki. ¹¹ Chayshinam Tayta Dyusqa ancha rin yanapashuqllapa, qamkunapis achka imayuq kashpa, atinaykillapa suqkunata yanapayta. Chay tandashqayki ufrindata apaptiyllapaqam, chay pubrikunaga ch'askishpa, Tayta Dyusta ancha rinllapa pagikuq. ¹² Chaqa chayshina chay pubri kriyiq

* 9:9 Salmo 112.9

masinchiqkunata qoshpaqam, ancha yanapangillapa ama padisinambaqllapa. Chayshinam paykunata animachiykangi, Tayta Dyusta ancha pagikunanllapa. ¹³ Chaymi paykunaqa ufrindaykillapata ch'askishpa, yach'anqallapa: Chay kurintinu kriyiq masinchiqkunam Jisukristupa shumaq nutisyaanda allipta kriyishpa kasuykanllapa, nishpa. Paykunatashina achka kriyiq masinchiqkunata qamkuna yanapaptikim, Tayta Dyusta ancha rinllapa alabaq. ¹⁴ Chayshinam Tayta Dyus ancha rin yanapashuqllapa, ufrindaykita qonaykillapa. Chayshina ufrindaptikillapam, chay ch'askiqkunaqa ancha kuyashushpa, Tayta Dyusman rinllapa mañakuq, tukuy imapi qamkunata yanapashunambaq.

¹⁵ ¡Pagikushun Tayta Dyusta! (Chaqa dijarqanmi sapalan Churin noqanchiqkunapag wañunambaq.) Piru manam atinchiqchu intyindiya: ¿Imaraykum chayshina ancha yanapawraqanchiq? nishpa. ¡Chayri payta ancha alabashunllapa!

10

Pablum Jisukristupa ligitimu apustulnin

¹ Kuyashqay kriyiq masitakuna, Siñurninchiq Jisukristum mana nimatapis wapuyashpachu, ancha shumaqta kuyawashqa kanchiq. (Chayshinallam noqapis kuyashushpa, munani qamkunata yanapashuyta.) Piru wakinnikiqam disprisawashpa, rimawangillapa: “Chay Pabluqam noqanchiqkunawan kashpaqa, ancha umildishina shumaqta parlachiwanchiq. Piru rishpaqam, ancha wapupaq tikrakashpa, ancha anyawanchiqllapa kartangunapi”, nishpa. ² Chaymi noqa Pablu ancha rrugaykillapa, allita kasuwanayki, qamkunaman shamushpa, ama nimatapis anyashunayllapa. Piru wakinnikiqam ningillapa: “Chay Pablum Jisuspi mana kriyiqkunashina pay munashqandalla ruraykan”, nishpa. Chaymi qamkunaman shamushpaqa, listu kani chay rimawaqkunata ancha jwirtita anyanaypaq. ³ Noqaykunaqam runakunalla kanillapa. Piru mayqan kuntrawaqwanqam mana pilyanillapachu chay mana kriyiqkunashinaqa. ⁴ Chaqa manam binsinillapachu runakunapa armangunawanqa. Ashwanmi Tayta Dyus ancha yanapawanllapa, paypa armangunawan pilyashpa, binsinayllapa asta chay ancha pudirniyuq kuntrawaqkunata. ⁵ Chaqa chay palanganu kuntrawaqkunam mana munanllapachu ni pipis Tayta Dyuspi kriyinanambaq. Piru chay rimawaqkunatam uyarachishpa, runa masinchiqkunata yach'achinillapa, Jisukristuta kasushpa, pay munashqanshina yuyanallapa. ⁶ Chayraykum qamkunaman shamushpa, rinllapa yanapashuq, Jisusta mas allita kasunaykillapa. Piru yumbay mana kasukuqtaqam (Dyuspa pudirninwan) rinillapa kastigaq.

⁷ Qamkunaqam chapangillapa sawa kwirpu ima laya kashqandalla. Kanan suq runa yuyaptin: Jisukristupam kani, nishpaqa, allita intyindinga: Pablupismi Jisukristupa, nishpa. ⁸ Chaqa wakinnikiqam noqapaq ningillapa: Pabluqam suq alabakaq runa, nishpa. Piru manam nimatapis pengakunichu. Ashwanmi allita yach'ani: Jisukristum noqata numbrawashqa, kamachikuq apustulnin kashpa, qamkunata rikashunaypaq, paypi mas allita yuyakunaykillapa. Manam numbrawashqachu, qamkunata dañachishunayqa. ⁹ Chayri kartaykunata liyishpaqa, ama yuyayllapachu: Pablum munan manchachiwayta, nishpaqa.

¹⁰ Piru wakinnikiqam ningillapa: “Pabluqam kartangunapilla ancha jwirtita anyawanchiqllapa. Piru noqanchiqkunawan kashpaqam, ancha kubardi karqan. Manam yaqqa atirqanchu rimayta yach'achiwananchiqqa”, nishpa. ¹¹ Chayri chay laya rimaqqa kayshina allita yach'ayllapa: Pablu karu llaqtapi kashpam, kaykunata iskibrishpa kach'amun. Chaymanda kutimushpaqam, kay kartambi nishqanshinalla rin ruraq, nishpa.

¹² Noqaykunaqam mana alabakanichu yumbay chay alabakaq yach'achikuqshinaqa. Chaqa paykunaqam paykunapuralla alabanakushpa ninllapa: “Chay suq yach'achikuqmandam mas allita ruraykani”, nishpa. Chayshina yuyashpaqam, mana nimatapis yach'anllapachu. ¹³ Piru noqaykunaqam mana chayshinachu rinillapa alabakaq suq yach'achikuqkuna rurashqambaqqa. Chaqa Tayta Dyusmi noqaykunata kamachiwashqa, achka nasyungunaman rinayllapa yach'achikuq. Chayshinam ch'ayamurqayllapa Kurintuman, qamkunata yach'achishunayllapa. ¹⁴ Chaqa manaraq ni pipis yach'achishuptinmi, puntata noqaykuna Jisukristupa shumaq nutisyaanda yach'achishurqaqllapa, paypi kriyinanaykillapa. Chaymi maski yumbay runakunamanda mas dirichuyuq kanillapa kunashunayllapa.

¹⁵ Nishushqayshinam mana rinillapachu alabakaq suqkuna rurashqambaqqa. Ashwanmi Tayta Dyus niwashqanshinalla ruraykanillapa, Jisukristupi mas allita kriyinanaykillapa. Chaqa chayshina kriyiptikillapam, mas allita qamkunata atinillapa yach'achishuyta.

¹⁶ Chayshina allita yach'achishushpaqam, munanillapa riyta mas karu llaqtakunaman, Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikuq. Piru manam munanillapachu riyta chay suqkuna yach'achikushqan llaqtakunamanqa. Chaqa manam munanillapachu alabakayta suq yach'achikuqkuna rurashqambaqqa. ¹⁷ Ashwanmi Dyuspa Santu Librun nishqanshina noqapis nini: "Mayqan runa, warmi ama alabakashpachu, Siñurninchiqta alabanqallapa", nishpa. ¹⁸ Chaqa Tayta Dyusqam mana kushikunchu, suq runa ichu suq warmi alabakaptinqa. Ashwanmi payqa kushikun payta alabaqkunapaq.

11

Chay apustul tukuqkunata ama kriyiyllapachu

¹ [Nuta: Pablu Dyuspa apustulnin kashpapismi, mana munaqanchu alabakayta. Lukismi chay apustul tukuqkunaga alabakasha, nirqanllapa: "Pabluqam mana Dyuspa lijitimu apustulninchu", nishpa. Chaymi kay partita iskibrirqan.] Kananqam ancha rrugaykillapa, chay tuntu apustul tukuqkunashina alabakaptiy, qamkuna agwantawanayki. ² Chaqa Tayta Dyusshina kuyashushpam, noqaqa mana munanichu, chay apustul tukuqkunata kriyishpa, Jisukristumanda akrakanaykiqa. Ashwanmi ancha munani qamkunata apashuyta Jisukristuman suq mana uchayuy dunsilla chinatashina. Chaymi allita kwiidaykillapa, ama nima uchayuy kashpa, Jisuswanlla kasaranaykishina. ³ Piru ancham manchani, dyablu qamkunata ingañashunan, chay punta warmi lbata chay kulibrawan ingañashqanshina, Jisukristuta amana tukuy shunqo kuyanaykillapa. ⁴ Chaqa chay apustul tukuqkuna Jisuspaq suq laya duktrinata yach'achishuptinmi, qamkunaga das kriyigillapa. Piru Dyuspa Santu Ispiritunda ch'askishpaqa, zimapaqtaq chay suq laya ispiritutana munangillapa ch'askiriyta? Jisuspa shumaq nutisyanda yach'akushpaqa, zimapaqtaq suq laya nutisyata munangillapa yach'akuriytaqa?

⁵ Noqaqam allita yach'ani: Chay ancha kamachikuq apustul tukuqkunagam noqamandaqa mana mas yach'ayniyuqchu, nishpa. ⁶ Chaqa mana allita atishpa rimaytapismi, allita intyidini Jisukristu yach'achikushqanda. Chaymi shumaqta qamkunata yach'achishuptiy, allita yach'angillapa: Pablum ancha yach'ayniyuq, nishpa.

⁷ Manchu noqa qamkunawan ancha umildi kashpa, yumbaynikita dibaldilla Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achishurqaq. Chayshinam ruraraqay, yach'anaykillapa: Pablum ancha rrispitawanchiq, nishpa. Chayshina rurashpaqachu, ¿maluta rurashqa kani? Manám. ⁸ Chaqa suq kriyiq masinchikunamanda ufrindangunata ch'askishpaqam, paykunata qoch'iykaymanshina, dibaldilla qamkunata yach'achishunaypaq. ⁹ Kanan qamkunawan kashpa imay faltawaptinqam, mana nimata qamkunataqa mañashurqaqchu. Ashwanmi chay prubinsya Masiduñamanda ch'ayamuq kriyiq masinchikuna ima faltawaqta qowashqallapa. Chayshinallam mana nimatapis rinichu mañashuqllapa. ¹⁰ Chaqa Jisukristupa shutimbim allipta niykillapa: Chay prubinsyayki Akayapi yumbay tiyaqmandaqam mana ni pipis atinqachu uyarachiwayta, kayshina kushikushpa niptiy: "Dibaldillam qamkunata yach'achishushqa kani", nishpa. ¹¹ Piru chayshina nishuptiyllapaqa, ama yuyayllapachu: Pabluqam mana kuyawanchiqchu, nishpaqa. Chaqa Tayta Dyusmi yach'an, qamkunata ancha kuyashushqaytaqa.

¹² Piru rinim sigiq dibaldilla yach'achishushpa, chay apustul tukuqkuna ama atinanllapa alabakayta: "Noqapismi Pablushina yach'achikuni", nishpaqa. (Chaqa paykunagam kubrashushpa yach'achikun.) ¹³ Chay runakunagam mana Jisukristupa lijitimu apustulningunachu. Ashwan yach'achikuqshina tukushpam, achka llullakunata yach'achikunllapa. ¹⁴ Chayshina allin yach'achikuqshina tukuptinllapaqa, ama ispan tayllapachu. Chaqa kikin dyablupismi Dyuspa anjilninshina rurakushpa, ancha shumaqta llipyan ingañawananchiq. ¹⁵ Chaymi chay apustul tukuqkunapis dyabluta kasushpa, allin runakunashina tukunllapa. Piru chayshina ingañashqanraykum, Tayta Dyusqa paykunata ancha rin kastigaq.

Pablum yach'achikurqan ancha padisishqambaq

¹⁶ Mushuqmandam niriyykillapa: Amar ni mayqannikipis noqapaqqa yuyayllapachu: Pabluqam luku, nishpaqa. Piru chayshina yuyashpaqa, dijayayllapa lukushina rimanaypaq. Chaqa chay ancha alabakaq apustul tukuqkunashinam noqapis ashlitata rini alabakaq. ¹⁷ Piru noqa chayshina alabakashpaqam, suq lukushina rimaykani. Manam Siñurninchiq Jisukristu munashqanshinachu (ni noqa munashqayshinachu) rimaykaniqa. ¹⁸ Piru chay apustul tukuqkunam ancha alabakanllapa Jisuspi mana kriyiqkunashina. Chaymi noqapis ashlitata rini alabakaq (ama kriyina ykillapa chay llullakuqkunapi). ¹⁹ Chaqa qamkuna yuyashpa: Yach'ayniyuqmi kani, nishpapismi, das kasungillapa chay tuntu alabakaq runakunata. ²⁰ Kanan suq ancha wapu patrunshina qamkunata

* 10:17 Jeremías 9.24

kamachishuptimbismi, das kasungillapa. Chaymi ingañashushpa, imayki kaqkunata qoch'ishungillapa. Kanan qamkunata disprisyashushpa, ancha palanganuyashpa, asta qaqllaykipi maqashuptinqa, ¿imapaqmi paykunataqa kasungillapa? ²¹ Piru noqayku-naqam mana chay ingañakuq kaqkunashinachu kanillapa. ¡Kinsapch'i balinman pengaku-naypaq, qamkunawan ancha umildi kashqayrayku!

Piru chay ingañakuqkunaga manam pitapis manchashpachu, ancha alabakanllapa. Chaymi noqapis, mana pitapis manchashpachu, suq lukushina rimashpa, atini alabakayta. ²² Paykunaqam ninllapa: “Ibriyu rimaypim rimanillapa”, nishpa. Noqapismi ibriyu rimaypi rimani. Ninllapapismi: “Lijitimu isrraylinukunam kanillapa”, nishpa. Noqapismi lijitimu isrraylinu kani. Ancham rimanllapapis: “Noqaykunaqam chay Abrajamba karu willkanguna kanillapa”, nishpa. Noqapismi Abrajamba karu willkan kani. ²³ Ninllapapismi: “Noqaykunaqam Jisukristupaq yach'achikuni”, nishpa. Piru noqaqam Jisupaq masta yach'achikuni. Suq lukushinam kaykunata parlachiykillapa. Noqatam mas achka kutinda karsilawarqanllapa. Kanan mas achka kutindam asuti-warqanllapa. Chayshinam mas achka kutinda yaqqa wañurqanipis, (Jisupa shumaq nutisyanda yach'achikushpa.) ²⁴ Chaqa llaqta masiy isrraylinukunapa awturidarninguna sinku kutinda chikutivan asutiwarqanllapa. Kada bwiltam asutiwarqan 39 chikutista. ²⁵ (Rrumanu awturidarkunapismi) kimsa kutinda qerukunawan maqawarqanllapa. Suq kutindam kuntrawaqkuna sitawarqanllapa, wanchiwananllapa. Yakupi puriq barkukunapi riykashpa, kimsa kutinda yakuman seqargayllapa. Chaymi suq kutinda suq diya, suq tuta yakupi wambuycarqay. ²⁶ Chayshina Jisukristupaq yach'achikushpa, tukuy mayta purishpam, rriyukunata pasaqshina yaqqa wañurqay. Ladrungunapismi yaqqa wanchi-warqanllapa. Llaqta masiy isrraylinukuna, mana isrraylinu kaqkunapismi achka kutinda munarqanllapa wanchiwayta. Kanan llaqtakunapa ch'awpimbi kashpa, chay chuncha lugarkunata pasaqshina, chay mar yakupi purishpapis, yaqqa wañurqay. Jisuspi kriyiq tukuqkunapismi ancha munashqallapa dañachiwayta. ²⁷ Kanan achka diyakunam pun-chawnindin tutaupindin shayku shayku trabajashpa, mana nimatapis puñushqachu kani. Kanan wakin diyakunam yakupa, mikunapaq ancha padisishqa kani. Manam ni allin mudanayucchu kashqa kani. Chaymi chiriwan ch'apsikashpa purishqa kani.

²⁸ Chayshina padisishpaqam, ashwan masta llakini yumbay kriyiq masinchikunapaq. Chaqa ancham yuyani: ¿Imashinaraq kawsaykanllapa Dyuswan? nishpa. ²⁹ Chaymi Jisuspi kriyiq masinchikuna disanimakaptinqa, noqapis paykunapaq ancha llakishpa, yaqqa disanimakani. Ichu suq kriyiq masinchiqta uchata rurachiptinqa, ancha pengakushpa, piñakuni. ³⁰ Chaymi alli kaptin alabakanayqa, kayshinalla nishaq: Ancha dibil kaptiypismi, Jisukristu ancha yanapawashqa, nishpa. ³¹ Kanan Siñurninchiq Jisukristupa Taytan Dyusmi yach'an allip kaqtalla rimashqaytaqa. ¡Paytalla tukuy tyimpu alabashun-llapa! ³² Chaymi Damasku llaqtapi kaykaptiy, chay gubyirnu Aritaspa yanapakuqnin-manda washawarqan. Chay llaqtapa tukuy rridurninmi muralladu qarqan. Chaymi ama llugshinaypaq, chay kamachikuqqa chay atun murallapa yumbay pungungunapi suldadungunata rurarqan, piskawananllapa. ³³ Chaymi wakin kriyiq masinchikuna suq kanastata waskakunawan watarqanllapa. Chaymandaqam chay atun murallapa suq bintananman surgowashpa, chay kanastapi sawaman ishkichiwarqanllapa, chay llaqtamanda mitikanaypaq.

12

Tayta Dyusmi musqoypishina Pabluta payta pasanambaq kaqta rikachirqan

¹ Manam nimapaqpis balinchu alabakanayqa. Piru Siñurninchiqmi musqoypishina pakadu kusaskunata rikachiwarqan. Chay rikashqayta nishqaykillapa. ² Chaqa katursi watanam pasashqa, Tayta Dyus mas altu syiluman apawashpa, paypa lugarninda rikachi-washqanqa. Piru manam yach'anichu: Kwirpundiychu apawarqan ichu musqoypishi-nalla apawarqan, nishpaqa. Tayta Dyusllam chaypaqqa yach'an. ³ Mushuqmandam niriylkillapa, Tayta Dyusllam yach'an kwirpundiychu apawarqan ichu ispirituytalla, nishpaqa. Chaqa noqaqam mana yach'anichu. ⁴ Chayshina Tayta Dyus syiluman apawaptinmi, ancha shumaq pakadu palabrakunata uyarqay. Piru Tayta Dyusqam mana dijawanchu rimanaypaq chay uyashqay palabrakunataqa. ⁵ Chayshina syiluman rish-papismi, mana munanichu alabakayta chay rikashqaypaqqa. Ashwanmi alabakashaqqa ancha dibil kaptiy, Siñurninchiq yanapawashqambaq. ⁶ Piru chayshina alabakashpaqam, mana chay tuntutkunashinachu rimayman. Ashwanmi allip kaqtalla niymanqa. Piru manam munanichu alabakayta. Ashwanmi munani qamkuna allita riqsiwanayki: ¿Pabluchu allita ruran, allita yach'achikun ichu mana? nishpa.

⁷ Piru chay ancha shumaq kusaskunata syilupi rikachiwashpaqam, Tayta Dyusqa mana munarqanchu palanganu kanaypaqqa. Chaymi dyabluta dijarqan, kwirpuyta padisichinambaq. Chayshinam padisini, ama alabakanaypaq. [Nuta: *Kay birsikulum grigu rimaypi kayshina nin: "Noqapa kwirpuyim kashata plantarqan", nishpa. Mas achka yach'ayniyuqkunam yuyanllapa: Chay kasha plantashqam munan niyta: "Pablum qeshyaq ichu lisyadu karqan", nishpa. Piru wakinqam yuyanllapa: Chay kashaqam munan niyta: "Pabluta kuntraqkunam payta ancha padisichishqa", nishpa.*]⁸ Chaymi kimsa kutinda Sifurninchiqta ancha rrugashqa kani, ama masta chayshina padisinaypaq.⁹ Piru payqam niwarqan: "Noqa kuyashushpam, ancha rini yanapashuq, kushikushpa kawsanayki. Chaqa mana nimatapis atiptiki ruraytaqam, masta rini yanapashuq", nishpa. Chaymi noqaqa ancha kushikuni. Chaqa ancha dibil kaptiypismi, Jisukristu ancha yanapawan pudirninwan.¹⁰ Chaymi ancha dibil kashpa ichu musyawaptinllapa ichu imay faltawaptin ichu kuntrawaqkuna qesachawaptin ichu ancha padisishpapis, noqaqa rini kushikuq. Chaqa mas dibil kaptiymi, Jisukristu masta yanapawan, ancha jwirti kanaypaq.

Pablum ancha llakirqan kurintinukuna mana allita ruraptinllapa

¹¹ Manam munashqachu kani alabakayta suq tuntushina. Mas allich'i kananda, qamkuna alabawanayki. Chaqa chay apustul tukuqkunagaqam mana nimapipis atinllapachu binsiwayta. Piru wakinnikiqam mana munangillapachu ni uyawayta. Ashwanmi chay apustul tukuqkunatalla kasungillapa. Chaymi awnki mana baliptiypis, ancha nisisaryu kashqa, alabakanaypaq, chay apustul tukuqkunata ama kriyinaykillapa.¹² Chaqa Tayta Dyus yanapawaptinni, qamkunawan kashpa, mana shaykuq yach'achishushpa, achka ispanaypaq milagrukunata rurashqa kani. Chaykunata ruraptiymi, qamkunaqa allita yach'arqaykillapa: Jisukristum Pabluta allipta numbrashqa, apustulnin kanambaq, nishpa.¹³ Chaymi tapuykillapa: ¿Imapitaq mana allitachu yanapashushqallapa kani chay wakin kriyiq masinchiqtashinaqa? Piru qamkunawan kashpaqam, mana nimatapis mañashurqaqchu mantyniwanaykiqa. Kinsapch'i chayshina mana nimatapis mañashushpa, qamkunata ufyindishushqa kani. Chayshina rurashqa kaptiyya, pirdunawayllapa.

¹⁴ Siguradunam kani shamunaypaq qamkunata watukushuq. Kay shamushqaywanqam kimsa kutinna rini watukushuqllapa. Piru manam munanichu nimatapis mañashuqllapata. Ashwanmi munani, qamkuna tukuy shungoykiwan kuyawanayki. (Noqaqam taytaykishina kashpa, munani qamkunata yanapashuyta.) Chaqa wambritukunam taytangunata mana mantyninllapachu. Ashwanmi taytakuna wambrangunata mantynin.¹⁵ Chayshina taytaykishina kashpam, tukuy imayta qoshuymam, qamkunata yanapashunaypaq. Asta wañuymambismi qamkunata yanapashunaypaq. Chayshina ancha kuyashuptyqa, ¿imaraykutaq qamkunaqa mana yaqqa kuyawangichu?

¹⁶ Chaqa qamkunaqam allita yach'angi mana nimata mañashushqayta. Piru chayta yach'ashpapis, wakinnikiqa noqapaq rimangillapa: "Pablum, ancha bibasu kashpa, ingañawaqninchiq, qellayninchiqta surqowashqa kanchiq", nishpa.¹⁷ ¿Qamkunaqachu yuyangillapa: Pablum wakin kriyiq masinchiqkunata kach'amurqan, ufrindanchiqta paypaq apananllapa, nishpa? (Manam nimatapis chayshinaqa rurashqachu kani.)¹⁸ Ashwanmi masanchiq Tituta rrugarqay, rinambaq watukushuqllapa. Suq masanchiqtapismi paywan kach'amurqay. Mayá, ¿chayshinaqachu Titu ingañashushpa, imaykillapata surqorqan? Manám. Ashwanmi Tituqa noqashinalla yuyashpa, ancha kuyashushpa, dibaldilla qamkunata yach'achishurqan.

¹⁹ Kuyashqay kriyiq masitakuna, kinsapch'i yuyangillapa: Pablum kay kartata kach'amushqa, washakaptin, paytana kriyinanichiq, nishpa. Manam chayshinachu. Ashwanmi Jisukristu yanapawaptin, Dyuspa ñawpambishina kay kartata iskibriykillapa, Jisuspi mas allita kriyinaykillapa.²⁰ Piru noqaqam manchani: Shamushpa watukushuqch'i, tarishuymam, mana allikunata ruraykaptikillapa. Chayshina tarishushpaqam, mana rinichu ruraq gustuykitaga. Chaqa kinsapch'i qamkunaqa suqwan suqwan anyanakuykangi, imbidyanakuykangi, piñapanakuykangi, akranakuykangi, washa rimaykuna kangillapa, musyanakuykangi, palanganuyaykangi ichu sh'ugyashpa, tukuy mana baliqkunata ruraykangillapa, nishpa.²¹ Chaymi manchani: Kinsapch'i achka qamkuna unaymandapacha uchata ruraykangillapa, suqwan suqwan puñushpa ichu runakunapa ñawpambi penqakuypaq kusaskunata rurashpa. Chaymi chay uchaykikunata mana dijaptikillapa, qamkunaman shamushpa, qamkunarayku penqakushpa, Dyuspa ñawpambi rini waqag, nishpa.

13

Pablum kay kartanda ushyanambaq, kriyiq masingunata kunarqan

¹ Nishushqayshinam, kay shamushqaywanqa kimsa kutindana rini shamuy, qamkunata rikashuq. Dyuspa Santu Librumbim nin: “Yach'anayki suq runapaq, uchayuyquchu ichu mana? nishpaqa, ishkay ichu kimsa tistigukunata allita uyay, chay runata shimbipinl-lapa”, nishpa.* ² Yuyayllapa chay ultimu diya watukushushpa kunashushqayta. Chaqa qamkunawan kashpaqam, chay uchayuykunata ancha kunarqay, uchakunata amana rurananllapa. Kanan noqaqam karupi kashpapis, yumbaynikita chayshinalla ancha kunaykillapa. Chaqa qamkunaman shamurishpaqam, yumbay chay uchayuykunata rini kastigaq. ³ Chayshina kastigashuptiymi, allita ringillapa yach'aq: Pablum Jisukristupaq rim-man, nishpa. Chaqa Jisukristum ancha pudirniyuq kashpa, chay uchayuykunata rin kasti-gaq qamkunapa ñawpaykipi. ⁴ Allibmi Jisukristu kruspi wañurqan suq mana pudirniyuq runashina. Piru Tayta Dyusmi pudirninwan wañushqanmanda kawsachimurqan. Chayshi-nallam noqaykunapis mana pudirniyuq runakuna kanillapa. Piru Jisuspi allita kriyiptiyl-lapam, ancha pudirniyuq Tayta Dyus yanapawanllapa, pay munashqanshina atinayllapa rurayta qamkunawan.

⁵ Chayri yumbay qamkuna allita mallipakayllapa: Jisukristupichu allipta kriyiykani ichu mana? nishpa. Chaqa paypi allipta kriyiptikiqam, payqa qamkunapi kawsaykan. Piru paypi mana allipta kriyishpaqam, yanqa kriyiq tukuqkunalla kangillapa. ⁶ Piru noqaqam qamkunapi yuyakuni: Allitam ringillapa rigsiwaq: Pablum Jisuspa lijitimu apustulnin, nishpa. ⁷ Chaymi Dyusman mañakuni, ama nima maluta rurashpa kawsanaykillapa. Chaqa mas allim kanman, noqa pandashpa anyashunaypaq, mana nima uchayuy kaptikillapa. Paqtar anyashushpa, pandashqa kani. ⁸ Kanan allip kaqtaqam mana atinillapachu kuntrayta. Ashwanmi allip kaqtalla rimashpa kawsanillapa. ⁹ Chaymi qamkuna Jisuspi allita kriyiptikiqa, ancha kushikunillapa. Chaqa qamkuna chayshina kawsaptikiqam, mana nima pudirniyuqchu kanillapa kastigashunayqa. Chaymi Tayta Dyusman an-cha mañakuni, kada diya mas allita rurashpa, kawsanaykillapa. ¹⁰ Chaymi manaraq shamushpa qamkunata watukushuqqa, karumanda kay kartata ishibriykillapa, allitalla rurashpa kawsanaykillapa, noqa shamushpa, ama kastigashunaypaq. Chaqa Sifurninchiq Jisusmi pudirniyuq apustulnimbaq numbrawashqa, qamkunata yach'achishunay, paypi mas allita kriyinaqkillapa. Manam numbrawashqachu, qamkunata dañachishunayqa.

¹¹ Kuyashqay kriyiq masitakuna, kushikuyllapa. Ancham rugaykillapa, allitalla rurashpa kawsanayki. Chayri kunswilakashpa, suq yuyayniyuq kashpa, shumaqta kawsayllapa. Chayshina kawsaptikillapaqam, Tayta Dyusqa kushichishushpa, kuyashushpa, qamkunawan rin kaq. ¹² Chayri suqwan suqwan ancha rrispitanakushpa, muchanakushpa napaykunakuyllapa. ¹³ Kay lugarmadam, Jisuspi yumbay kriyiq masinchiqkunapis napaykushungillapa.

¹⁴ Sifurninchiq Jisukristur tukuy imapi yumbaynikita yanapashunqa. Tayta Dyuspi kuyashunqallapa. Santu Ispiritumbis qamkunawan kanqa. Chayshina kanqa.

* 13:1 Deuteronomio 19.15

APUSTUL SAN PABLUM KAY KARTATA KACH'ARQAN PRUBINSYA GALASYAPI TIYAQKUNAMAN (GÁLATAS)

¿Pitaq karqan San Pabluqa? Liyishun chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pikunapaqmi iskiбрirqan kay librutaqa? Pabluqam iskiбрirqan prubinsya Galasyapi tiyaq kriyiq masingunaman. Chay prubinsya Galasyapiqam rrumanukuna kamachiqllapa. Chay prubinsyapiqam mas atun llagtakuna shutiq: Ikuñu, Lистра, Dirbi, Antyukiya. Pabluqam chay Galasyaman ch'ayashpa, Jisukristupaқ yach'achikuptin, achka runa, warmi Jisuspi kriyishqallapa karqan.

¿Imaraykum iskiбрirqan kay librutaqa? Pablu chay llaqtakunamanda rishqana kaptinmi, wakin isrraylinu runakuna ch'ayashpa, Pablupa washanda rimashpa, suq laya duktrinata yach'achikurqan: “Runakunapa kwirpumbi siñalta rurashpa, Muysispa yumbay liyningunata kasuyllapa washakanaykillapa”, nishpa. Chay galasyanukuna chay runakunata kriyiptinllapam, Pabluqa yach'ashpa, ancha llakirqan. Chaymi kay kartata kach'arqan, kunashpa: “Muysispa liyningunaqam mana pitapis atinchu washayta. Jisukristupi allipta kriyiptinchiq, pay washawanchiqllapa”, nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwananchiqllapa kay libruqa?

Gal 1.1-10 niwanchiqllapa, Pablu galasyanukunata kayshina kunashqambaq: “Ama kriyiyllapachu suq runakuna suq laya duktrinata yach'achishuptinqa”, nishpa.

Gal 1.11-2.21 niwanchiq, kikin Jisukristu Pabluta yach'achishqambaq; manam runakunachu.

Gal 3.1-4.31 niwanchiq, noqanchiqkuna Muysispa yumbay liyningunata munashpa kasuyta washakananchiqqam, suq randishqa kriyadushina kawsaykanchiqllapa. Chaqa manam atinchiquchu kumpliya yumbay chay liykunataqa. Piru Jisukristupi kriyishpallapaqa, librina kanchiqllapa. Chaqa Dyusqam unayna liyningunata qowarqanchiq, yach'ananchiq: Uchayugmi kanchiq, nishpa. Piru Muysispa yumbay liyningunata mana atiptinchiqllapa kumpliya, Jisukristu wañurqan washawananchiq. Chaymi Pabluqa anyan galasyanukunata, munaptinllapa Muysispa liyningunata kasuyta washakananllapa.

Gal 5.1-6.18 niwanchiq kwirpunchiqpi siñalta ruraptinchiqqam, mana nimatapis yanapawanchiqchu washakananchiqqa. Piru Jisukristupi allipta kriyishpa, suqwan suqwan kuyanakuptyinchiqqam, Tayta Dyusqa noqanchiqkunawan ancha kushikun.

Pablum napaykurqan galasyanukunata

¹⁻² Kuyashqay kriyiq masitakuna, noqa Pablu, kaypi pullay kaq kriyiq masinchiqukunanmi kay kartata kach'amunillapa qamkuna prubinsya Galasyapi tandakaq kriyiq masiykunaman. Chaqa noqatam kikin Jisukristu numbrawashqa, apustulnin kanaypaq. Manam runakunachu numbrawashqaqa. Ashwanmi Jisukristu, payta kawsachishqan Taytan Dyuswan numbrawashqaqa. ³ Chaymi mañakuni Taytanchiq Dyusman, Jisukristumambis, tukuy imapi yanapashunanllapa, kushikushpa kawsanaykillapa. ⁴ Chaqa Tayta Dyus munashqanshinam Jisukristu wañurqan, uchanchiqkunamanda washawananchiq, amana chay uchayukunashina kawsananchiqllapa. ⁵ ¡Chayri tukuy tyimpu Tayta Dyusta alabashunllapa! ¡Biba Tayta Dyus! ¡Chayshina kanqa!

Jisusllam atin washawayninchiqta

⁶ Jisukristu ancha kuyawaqninchiq wañushqanraykum, Tayta Dyusqa kumbidawashqa kanchiq, paypi kriyiptinchiq, washawananchiq. Piru qamkunaqam paymanda das akrakashpa, suq laya duktrinapina kriyiykangillapa. Chaymi ancha ispantani: ¿Imapaqraq chayshina kriyiykanllapa? nishpa. ⁷ Chaqa Jisukristullam uchanchiqkunamanda pirdunawaqninchiq, atin washawayninchiqta. Chaymi mana kanchu suq laya duktrina washawananchiqqa. Lukismi wakin runakuna pandachishushpa, suq laya duktrinata yach'achishungillapa. ⁸ Chayri suq laya duktrinata mayqan qamkunata yach'achishuqtaqa Tayta Dyus kastigashpa chingachinqa. Kanan noqa kikiy ichu suq anjil syilumanda shamuqqa chay yach'achishushqaymanda suq laya duktrinata qamkunata yach'achishuptyqa, noqaykunatapis kastigawashpa, chingachiwanga. ⁹ Chay nishushqaytam suq kutinda niriycilla: Suq laya duktrinata mayqan yach'achishuqtaqa, Tayta Dyus kastigashpa chingachinqa, nishpa.

¹⁰ Chayshinaqam niykillapa, ancha munashpa Tayta Dyus alabawanambaq: “Ancha allita noqapaq yach'achikushpam, kawsaykangi”, nishpa. Manam munanichu, runakuna alabawananga. Chaqa runakuna alabawanambaq yach'achikushpaqach'i, Jisukristutaga manana kasuymanchu.

Tayta Dyusmi Pabluta akrashqa karqan, apustulnin kanambaq

¹¹ Kuyashqay kriyiq masitakuna, kayta allita yach'ayllapa: Noqa Pablum Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikuni, gamkuna washadu kanaykipaq. Manam runakuna yuyashqandachu yach'achikuniqa. ¹² Chaqa Jisukristu kikinmi kay shumaq nutisyandaqa yach'achiwashqa. Manam mayqan runachu yach'achiwashqaqa.

¹³ Qamkunaqam noqapaqqa yach'angillapa: Unayqam Pabluga isrraylinu masingunapa duktrinanda kasushpa kawsargan. Chaymi Jisuspi kriyiqkunataqa ancha qesachashpa, munargan limpu chingachiyta, nishpa. ¹⁴ Chaqa unayqam noqaga chay isrraylinu agwiluykunapa kustumbringunata ancha allita kasurqay. Chaymi noqaga chay pullay wiñaqkunamandaqa masta yach'akushqa karqay chay unay duktrinangunata. ¹⁵ Piru Tayta Dyusqam ancha kuyawashpa, mamitaypa pach'ambi kaptiylla, akrawashqa karqan, paypaq yach'achikunaypaq. Chaymi munashqan tyimpupi, ¹⁶ Churin Jisusta rigsiwichwargan, shumaq nutisyanda waq mana isrraylinu kaqkunata yach'achinaypaq. Chayshina Tayta Dyus kikin yach'achiwaptinmi, mana rirqaychu ni mayqan runaman, Jisuspaq yach'achiwananga. ¹⁷ Manam ni Jirusalin llaqtaman rirqaychu, chay punta apustulkunamanda yach'akunaypaqqa. Ashwanmi das rirqay chay nasyun Arabyaman. Chaymandaqam kutimurqay chay Damasku llaqtamanna.

¹⁸ Chaymandaqam kimsa watamandaraq Jirusalinman rirqay, Pidruta rigsiwshpa paywan parlaq. Chaypi tarishpaqam, paywan kinsi diyasta karqay. ¹⁹ Chaypi kashpaqam, Siñurninchiq Jisuspa masan Jakubuwambis parlarqay. [*Nuta: Chay Jakubullam Santyagupis shutirqan.*] Piru manam tarinakurqaychu chay suq apustulkunawanqa. ²⁰ Alliptam niykillapa: Allip kaqtalla iskibrishpam, gamkunaman kach'amuni. Dyuspa ñawpambim niykillapa: Manam nimatapis llullakuykanichu, nishpa.

²¹ Chaymandaqam prubinsya Siryaman, prubinsya Silisyaman rirqay. ²² Piru prubinsya Judiyapiqam Jisukristupi kriyiq masinchiqkunaga manaraq rigsiwarganchu. ²³ Piru yach'arqanllapa: Chay runa unay qesachawaqninchiqmi manana kuntrawanchiqchu. Ashwanmi Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikuykan, nishpa. ²⁴ Chayshina noqapaq yach'ashpaqam, Tayta Dyusta ancha alabarqanllapa.

2

Apustul masingunam shumaqta Pabluta ch'ayachirqanllapa

¹ Katursi watas pasaptingam, kriyiq masinchiq Birnabiwan Tituta apashpa, mushuq-manda ririrqay Jirusalin llaqtaman, ² Tayta Dyus kamachiwaptin. Chaymi waqman ch'ayashpaqa, chay kamachikuq kriyiq masinchiqkunawanlla tandakashpa, paykunata intyindichirqay: “Noqagam chay mana isrraylinu kaqkunata kayshina Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achiykani, paypi kriyinanllapa”, nishpa. Chaqa manam munarqaychu chay kamachikuq kriyiq masinchiqkuna kuntrawananllapa, ama balinambaq chay yach'achikushqayqa. ³ Chaypim pullay karqan chay kriyiq masinchiq Titupis. Paymi nasyun Grisyamanda kaptimbis, chay apustul masiykunaga mana kamachirganchu, isrraylinukunapa siñalninda kwirpumbi ruranambaqqa. ⁴ Piru chay Jirusalimbiquqam karqambis Jisukristupi kriyiq tukuqkuna. Paykunaga Tituta ancha munarqanllapa kamachiyta, chay siñalta kwirpumbi ruranambaq. Chaymi paykunaga manashinalla noqaykunaman shamushqa karqan jugsawananllapa: Jisuspi kriyishpaqachu, Muysispa yumbay liyningunata kasuykanllapa ichu mana, nishpa. Chaqa ancham munarqanllapa, randishqa kriyadushina kawsashpa, yumbay liyningunata kasunayllapa. ⁵ Piru noqaykunagam mana nimatapis paykunataqa kasurqayllapachu. Chaqa munarqayllapam, gamkuna mana isrraylinu kaqkuna Jisuspa shumaq nutisyambilla allipta kriyishpa kawsanaykillapa.

⁶ Kanan chay mas kamachikuq kriyiq masinchiqkunagam mana nimatapis niwarganllapachu, kambyanaypaq chay yach'achikushqayta. Piru chay kamachikuqkunagam ancha rrispitadu kashpapis, noqapaqqa mana balinllapachu maski chay wakin kriyiq masinchiqmandaga. Chaqa Dyusqam mana sawa kwirpunchiqtallachu rikan. (Ashwanmi shunqonchigta rikashpa, jugsawanchiq.) ⁷⁻⁸ Chay kikin Tayta Dyusmi Pidruta apustulnimbaq numbrashpa, isrraylinukunaman kach'arqan, paykunata Jisuspaq yach'achinambaq. Chayshinallam noqatapis apustulnimbaq numbrawashpa, gamkuna mana isrraylinu

kaqkunaman kach'amuwarqan, qamkunata Jisuspaq yach'achishunaypaq. Chayta noqapaq intyindishpaqam, chay apustul masiykunaga mana nimatapis niwarqanchu, kambyanaypaq chay yach'achikushqayta. ⁹ Ashwanmi chay ancha rrispitadu kriyiq masinchikuna Jakubu, Pidru, Jwan noqapaq allita yach'ashpa, suq tratuta rurarganllapa noqawan, Birnabiwambis, di palabra kidashpa, yach'achikuq masikuna kanayllapa. [*Nuta: Pidrullam Sifaspis shutiq.*] Chaymandaqam kayshina niwarqanllapa:

—Qamkuna riyllapa yach'achiq yumbay chay mana isrraylinu kaqkunata. Noqaykunagam rinillapa yach'achiq kay llaqta masinchiq isrraylinukunata, nishpa.

¹⁰ Chaykunata niwashpaqam rrugawarqanllapa, chay mana nimayuqkunata yanapanayllapa. Noqapismi chayshinalla yuyashpa, chay pubrikunata ancha yanapashqa kani.

Pablum Antyukiypa Pidruta anyarqan

¹¹ Kanan noqa Pablum rini nishuqllapa imaraykum anyarqay apustul masiy Pidruta, chay Antyukiya llaqtapi mana allita rurashqanrayku. ¹² Chaqa chay Pidrugam Antyukiya llaqtaman ch'ayashpaqa, puntata allita rurashpa, yumbay kriyiq masinchikunawan pulla mikurqan. Piru chaymandaqam Jirusalinmanda ch'ayamurqan wakin isrraylinu kriyiq masinchikuna, Jakubu kach'amuptin. Chay ch'ayamuqkunam munarqan, Jisuspi yumbay kriyiqkuna chay siñalta kwirpumbi rurananllapa. Chaymi Pidruqa mancharqan, chay ch'ayamuqkuna anyanambaq: “¿Imaraykutaq mikuykangi chay mana siñalniyuq kaqkunawanqa?” nishpa. Chaymi Pidruqa chay mana siñalniyuq kaqkunamanda akrakashpa, manana mikurqanchu paykunawanqa. ¹³ Chaymi chay suq isrraylinu kriyiq masinchikunapis, shiminwanlla Dyusta kasushpa, manana mikurqanllapachu chay mana isrraylinu kaqkunawanqa. Asta Birnabitapismi manchachiptinllapa, paykunawan manana mikurqanchu. ¹⁴ Chayshina rurashpaqam, Jisukristu niwashqanchiqtaq manana kasurqanllapachu. Chaymi noqa Pablu chay Pidruta yumbay kriyiq masinchikunapa ñawpambi anyarqay: “Qam isrraylinu kashpapis, chay mana isrraylinu kaqkunawanqa shumaqta kawsashqa kangi. ¿Imapaqnami kananga paykunataqa yach'achiykangi, kustumbrinchikunata kasushpa, kawsananllapaqa?” nishpa.

Jisukristupi kriyiqkunatam Dyus washan

¹⁵ Noqaykunagam isrraylinu kastamanda nasishqallapa kani. Chaymi llaqta masiy isrraylinukunapaqqa mana kanillapachu qamkuna suq nasyungunamanda kaqkunashinaqa. Chaqa qamkunapaqqaqam ninllapa: “Muysispa liyningunataqam mana kasunllapachu. Chaymi uchayuqkuna”, nishpa. ¹⁶ Piru isrraylinu kashpapis yach'anillapana: Jisukristupi kriyiptinchiqllam, Tayta Dyus uchanchiqmanda pirdunawanchiq. Manam pirdunawanchiqchu, Muysispa liyningunata kasuptinchiqqa. Chaqa manam pipis washakanqachu Muysispa liyningunata kasushpaqa.

¹⁷ Chayshina Jisukristupi kriyiptiyllapaqam, achka isrraylinu masiykuna noqaykunapaq kayshina ninllapa: “Paykunagam Muysispa liyningunata manana kasushpaqa, ancha uchayuqkuna”, nishpa. ¿Chayshina Jisuspi kriyiptiyqachu, pay uchata rurachiykan? ¡Maná! ¹⁸ Piru noqa yach'achikushpa: “Muysispa liyningunata kasushunllapa washakananchiqqa”, nishpaqam, uchayuqna kayman. ¹⁹ Chaqa Muysispa liyningunapi kriyishpaqam intyindirqay: Chay liykunawanqam mana atinichu washakayta. Ashwanmi yumbay chay liykunata mana atishpa kumpliya, rini chingaq, nishpa. Chaymi chay liykunata munashpa kumpliya washakanaypaqqa, wañushqashina kani. Piru Jisuspi kriyishpaqam, kawsamushqashina kani. ²⁰ Chaqa Jisukristu kruspi klabadu kaptinmi, noqapis paywan pulla kruspi klabadushina karqay. Chaymi kananga kay kwirpuypiqqa manana noqallachu kawsani. Ashwanmi Jisukristu Santu Ispirituwan noqapi kawsashpa yanapawan, allita rurashpa kawsanaypaq. Chaymi kay pachapi kawsashpaqa, Dyuspa Churimbi kriyishpa kawsani. Chaqa payqam ancha kuyawashpa, pay kikin intrigakashpa wañurqan, uchaykunamanda washawanambaq. ²¹ Chayshina Tayta Dyus ancha kuyawashpa washawaptinmi, mana rinichu disprisyaq pay rurashqandaqa. Piru Muysispa liyningunawan atiptionchiq washakaytaqam, yanqana wañunanda Jisukristuqa.

3

¿Jisuspichu kriyishun ichu Muysispa liyningunapi?

¹ ¡A, galasyanu tuntukuna! ¿Pitaq qamkunata brujiyashushqa, amana Jisuspi allita kriyinyakiga? Manchu noqaykunaga qamkunawan kashpa, ancha klarituta yach'achishurqay: “Jisukristum kruspi wañurqan washawananchiq”, nishpa. ² Mayá, niwayllapa, ¿Muysispa liyningunata kasuptikichu, Dyuspa Santu Ispirituwan qamkunaman shamurqan? ¡Manam chayshinachu! Ashwanmi shamurqanqa, Jisuspaq uyakushpa, paypi kriyiptikillapa, ¿manachu? ³ ¡Ima, ancha tuntuchu kangillapa? Allita yuyayllapa.

¿Imashinam ch'askirqaykillapa Dyuspa Santu Ispiritundaqa? Jisuspi kriyishpallam ch'askirqaykillapaqa, ¿manachu? Chaymi ¿imashina atingillapa yuyayta: Noqanchiqlla allita kawsashpam, atinchiqllapa washakayta, nishpaqa? ⁴ Jisuspi kriyishqaykirayku ancha padisishpapis, ¿manachu nimatapis yach'akushqallapa kangi? ¡Paqtar ashlitata yach'akushqallapa kangi! ⁵ Chaqa Jisuspaq uyakushpa, paypi kriyiptikillapam, Tayta Dyusqa Santu Ispiritunda qoshushpa, qamkunapi achka milagrukunata rurashqa. Piru manam chayshinaqa rurashqachu, Muysispa liyningunata kasushqaykirayku. Ashwanmi chay milagrukunata rurashqa, qamkuna Jisuspi kriyishqaykirayku.

⁶ Dyuspa Santu Librumbim chay unay Abrajambaq nin: “Dyuspim allita kriyirgan. Chaymi Dyusqa uchangunata pirdunashpa, mana uchayuppaqna riqsirgan”, nishpa.* ⁷ Chayri allita yach'ayllapa: Pipis Dyuspi allihta kriyiqqam Abrajamba karu willkanshina, nishpa. ⁸ Chaqa unaymandapacham Tayta Dyusqa yach'arqan: Chay mana isrraylinu kaqkuna noqapi kriyiptingam, paykunatapis mana uchayuppaqna rini riqsiq, nishpa. Chaymi Tayta Dyus Santu Librumbi kay allin nutisyata Abrajanda nirqan: “Abrajan, qamraykum yumbay nasyungunapi tiyaqkunata rini yanapaq”, nishpa.* ⁹ Chayshinam Tayta Dyusqa paypi yumbay kriyiqkunata yanapan, Abrajanda yanapashqanshina.

¹⁰ Piru Muysispa liyningunapi kriyiqkunaqam maldisidu rinllapa kaq chinganallapa, yumbay chay liykunata mana kumplishqanrayku. Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin: “Mayqan runa ichu warmi Muysispa yumbay liyningunata mana kumplishpaqam, maldisidu rinllapa kaq”, nishpa.* ¹¹ Allitam yach'anchiqllapa: Manam pipis atinchu kumplihta Muysispa yumbay liyningunata washakanambaqqa, nishpa. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: “Tayta Dyuspi kriyiqkunaqam pirdunadu kashpa, tukuy ty-impu rinllapa kawsaq”, nishpa.* ¹² Piru Muysispa liyningunata munashpa kumplihta washakananchiqqam, Dyuspiqa manana kriyiykanchiqchu. Chaymi Dyuspa Santu Librumbiqa nin: “Muysispa yumbay liyningunata kumplishpaqam, qamkunalla atingimanllapa washakayta. Manaqa manam”, nishpa.* *Nuta: Piru manam pipis atinchu kumplihta yumbay chay liykunataqa.*

¹³ Chaymi maldisidu karganchiq chingananchiqllapa. Piru noqanchiqpa rrimplasunchiq Jisukristuqam maldisidu kargan, amana chingananchiqllapa. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi kayshina nin: “Qerupi yumbay warkudukunam maldisidu”, nishpa.* ¹⁴ Chayshinam Jisukristuqa kruspi warkudu wañurqan, isrraylinukunata, mana isrraylinu kaqkunatapis washawananchiq, chay unay Abrajanda Dyus ufrisishqanshina. Chaymi Jisukristu wañurqan, paypi yumbay kriyiqkuna Santu Ispiritunda ch'askinanchiqllapa.

Dyusmi washan paypi kriyiqkunata

¹⁵ Kriyiq masitakuna, suq kumparasyunda rurashpam, kayshina niykillapa: Mayqan runa suq tratuta rurashpa firmaptinqam, manana ni pipis atinchu chingachiyta ni yapayta, suq laya tratuna kanambaqqa. (Chayshinallam Tayta Dyus ufrisishqanchiqta mana nunka rinchu kambyaq.) ¹⁶ Chaymi Tayta Dyusqa suq tratuta rurashpa, chay unay agwilunchiq Abrajanda kayshina ufrisirgan: “Qamba suq miraynikiwanmi yumbay nasyungunapi tiyaqkunata rini yanapaq”, nishpa.*

Manam nirqanchu: “Miraynikikunawanmi rini yanapakuq”, nishpaqa. Ashwanmi suq-paqlla rimargan. Chayshinam Tayta Dyusqa Churin Jisukristupa rimargan. ¹⁷ Kaytaqam niykillapa: Tayta Dyusqam Abrajanwan chay punta tratuta rurashpa, ancha allita ufrisirgan kumplinambaq. Chaymandaqam 430 watakuna pasaptinqa, Muysisqa Dyus-manda ch'askirgan chay liykunata. Piru Muysispa chay liyningunaqam mana atishqachu kambyayta Tayta Dyus Abrajanwan chay punta tratutu rurashqandaqa. ¹⁸ Chaqa Tayta Dyusqam Abrajandaqa mana washarqanchu, chay liykunata kasushqanrayku. Ashwanmi Abrajanda chay ufrisishqanda kumplishpa, dibaldilla washarqanqa.

¹⁹ Tayta Dyus chayshina Abrajanda dibaldilla ufrisishpaqam, ¿imaraykutaq Muysistaqa qorqan chay liykunataqa? Chay liykunataqam qorqan, intyindinanchiq: Uchayugmi kani nishpa. Piru chay liykunaqam balirgan Abrajamba chay karu willkan Jisukristu wañunagamanlla. Chaymi Dyuspa anjilninguna chay liykunata Muysista qorqan. Chay-mandaqam Muysisqa abugadushina kashpa, isrraylinukunata qorqan. ²⁰ Piru Tayta Dyus kikinllam Abrajanda ufrisishqa kargan yanapanambaq. Manam nirqanchu ni anjilningunata ni abugadu layata, Abrajanwan parlanambaqqa.

Muysisqam yach'achiwanchiq, Jisuspi krayinanchiqllapa

* 3:6 Génesis 15.6 * 3:8 Génesis 12.3 * 3:10 Deuteronomio 27.26 * 3:11 Habacuc 2.4 * 3:12 Levítico 18.5
* 3:13 Deuteronomio 21.23 * 3:16 Génesis 22.18

²¹ Kinsapch'i qamkunaqa yuyangillapa: Tayta Dyus puntata ufrisishpa Abrajanda dibaldilla washanambaq, ¿imaraykutaq liyningunata Muysistaqa qorqan? nishpa. ¿Tayta Dyusqachu chay liykunawan munarqan chingachiyta pay Abrajanda ufrisishqanda? ¡Manám! Piru yumbay chay liykunataqam mana atinchiqllapachu kasuyta washakananchiqqa. ²² Chaymi Dyuspa Santu Librumbi niwanchiq: Yumbay runakuna, warmikunam uchakunata munanllapa rurayta, nishpa. Chayraykum uchakunapa prisungunashina karqanchiqllapa. Piru kanan Jisukristupi kriyiptinchiqqam, Tayta Dyus yumbay uchanchiqmunda washawanchiqllapa, ufrisikushqanshina.

²³ Piru Jisuspi manaraq kriyiptinchiqqam, Muysispa liyningunaqa suq patrunninchiqshina karqan. Piru kananqam yach'ashqallapa kanchiq, Jisukristupi yuyakushpa washadu kananchiq. ²⁴ Chaymi Jisukristu shamushqangamanlla chay liykunaqa suq yach'achikuqshina kamachiwarqanchiq, intyindinanchiq: Uchayuyqmi kani, nishpa. Chayshina intyindinshaqam, listuna karqanchiq Jisuspi kriyinananchiqllapa, uchanchiqmunda pirdunawananchiq, amana uchayuykunapaq rigsiwananchiq. ²⁵ Chaymi kanan Jisuspi kriyiptinchiqqa, chay liykunaqa manana kamachiwananchiqchu.

²⁶ Chaqa Jisukristupi kriyiptinchiqllapam, yumbayninchiq Tayta Dyuspa wambrangunana kanchiqllapa. ²⁷ Kanan Jisukristupi kriyishpa, shutimbi shutikushpaqam, payshinana munanchiqllapa kawsayta. Chayshinaqam mushuq mudanata rurakuqshina kanchiqllapa, Jisukristushina kawsananchiqllapa. ²⁸ Chaymi Jisukristupa ayllun kashpaqa, yumbay kriyiq masinchikunawan suq kwirpushinallana kanchiqllapa. Chayraykum Dyuspaqqa isrraylinukuna chay mana isrraylinu kaqkunawan igwalla kanchiqllapa; randishqa kriyadukuna chay mana randishqa kaqkunawan igwalla kanchiqllapa; ullqokuna warmikunawanqam Dyuspaqqa igwalla kanchiqllapa. ²⁹ Chayshina Jisukristupa ayllun kashpaqam, Abrajamba karu willkanshinana kanchiqllapa. Chaymi Tayta Dyus Abrajanda ufrisishqandaqa, noqanchiqtapis rin qowaqninchiqllapa.

4

¹ Suq kumparasyundam rurashpa, rini parlachishuqllapa: Suq runapa churinmi tukuy iman naqta rin ch'askiq irinsyanda. Piru chay churin takshitarag kashpaqam, manaraq atinchu wasimbiqua kamachikuyta. Ashwanmi randishqa kriyadushina ² kwidaqningunata kasun, taytan nishqan tyimpu kumplinangaman. Chaqa chay tyimpukamanmi, paykunaqa paypa kusasningunata kwidan. ³ Chayshinallam yumbay noqanchiqkunapis manaraq Jisuspi kriyishpaqa, chay irinsyayuyq wambritushina karqanchiqllapa. Chaymi runakunapa kustumbringunata kasushpaqa, randishqa kriyadukunashina kawsarqanchiqllapa. ⁴ Chaymandaqam Tayta Dyus yuyashqan tyimpu ch'ayamuptinqa, Churin Jisusta kach'amurqan, suq warmimanda nasishpa, lijitimu isrraylinu kashpa, Muysispa liyningunata kasushpa, kawsanambaq. ⁵ Chayshinaqam Jisukristu shamurqan, ama kastingadu kananchiqllapa Muysispa liyningunarayku. Ashwanmi shamurqanga, Tayta Dyus wambrangunapaq rigsiwananchiq. ⁶ Chaymi Dyuspa wambranguna kaptinchiqllapa, Churin Jisuspa Santu Ispiritunda kach'amurqan, shunqonchiqman yaykunambaq. Chaymi chay Santu Ispiritu yach'achiwanchiq, Dyuspaq niananchiq: Taytitu, nishpa. ⁷ Chaymi Dyuspa wambrangunana kashpa, manana kasunchiqllapachu chay unay kustumbrikunata, randishqa kriyadukunashinaqa. Ashwanmi Dyuspa wambrangunana kashpa, paypa iridirunna kanchiqllapa.

Amar kawsashunchu randishqa kriyadukunashinaqa

⁸ Alliptam niykillapa, qamkunaqam unayqa Tayta Dyuspi manaraq kriyishpa, yanqa dyuskunata adurashpa, randishqa kriyadungunashina kawsarqaykillapa. ⁹ Piru kananqam Tayta Dyusta rigsingillapa yuyaynikipi. Piru mas allim kanman ninanchiq: "Dyusmi noqanchiqkunata wambrangunapaq rigsiwanchiq", nishpa. Chayshina rigsiwaptinchiqqa, ¿imapaqnam runakunapa mana baliq kustumbringunata munangillapa kasuriytaq? ¿Imaraykutaq munangillapa kawsariyta chay randishqa kriyadushinaqa? ¹⁰ Chaqa qamkunaqam chay isrraylinukunashina fyistakunata rurashpa, gwardaykangillapa wakin diyakunata, killakunata, tyimpukunata, watakunata, (Tayta Dyus qamkunata uchaykikunamanda pirdunashunambaq). ¹¹ Chaymi noqaqa ancha llakini yuyashpa: Yanqa imach'i padisishqa kani paykunata Jisuspaq yach'achishpaqa, nishpa.

¹² Kriyiq masitakuna, noqa isrraylinu kashpapisimi, manana yuyakunichu llaqta masiykunapa kustumbringunapiqa, washakanaypaqqa. Piru kananqam qamkunaqa chay unay kustumbringunapina yuyakuykangi. Chaymi ancha rrugaykillapa, noqashina Jisukristupilla kriyinaqkillapa. Chaqa qamkunawan kaptiyimi, mana nima maluta rurawarqaykichu. ¹³⁻¹⁴ Ashwanmi qeshyaq kaptiypis, qamkunaqa shumaqta

ch'ayachiwarqayki suq anjiltashina ichu kikin Jisukristutashina, mana nimatapis disprisyawashpachu. Allitam yach'angillapa, chay punta bwilta watukushushpa qeshyaq kashqayta. Piru yach'achishurqaqni Jisuspa shumaq nutisyanda. ¹⁵ Chay tyimpupim qamkunaqa kuyawashpa, kushikushpa, ancha yanapawarqayki. Asta ñawikikunata surqoshpach'i, qowanaykita yanapawanayki. Piru kananqa ¿imaraykutaq manana kushikungillapachu noqawanqa? ¹⁶ ¿Allip kaqta nishuptiychu, qamkunaqa kuntray tikrakashqallapa kangi?

¹⁷ Yumbay chay llullata yach'achikuqgam ancha munanllapa paykunawan kanaykillapa. Piru manam munanllapachu allipta qamkunata yanapashuytaqa. Ashwanmi munanllapa noqaykunamanda akrashuyllapata, paykunatalla kasunaykillapa. ¹⁸ Noqapaqgam ancha alli, tukuy tyimpu suqkunamanda allip kaqta yach'akunaykillapa. Piru noqa qamkunawan kaptiy ichu mana kaptiypis, chayshinalla allita yach'akuylapa. ¹⁹ Kuyashqay wambraykuna, ancham munani Jisukristushina kawsanaykillapa. Chaymi shungoy ancha nanan suq warmi qeshyanan uras ñakashqanshina, Jisukristushina kanaykillapa. ²⁰ Chaymi ancha munani qamkunawan kayta, mas allita qamkunapaq yach'ashpa yach'achishunay. Chaqa qamkunamanda karupi kashpam, mana yach'anichu: ¿Imatam atishaq rurayta, paykunata yanapanaypaq? nishpa.

Pablum suq kumparasyunda rurarqan Agarwan Sarawan

²¹ Allita uyawayllapa, qamkuna Muysispa liyningunapi yuyakuqkuna. ¿Manachu yach'angillapa Muysisqa librumbi iskiibrishqanda? ²² Chay librubim nin: Abrajambam karqan ishkay wambranguna. Suq wambranmi karqan randishqa kriyadan Agarp. Suqningam karqan chay lijitima warmin Sarapi. Chay warmin Saraqam mana randishqa kriyadanchu karqan. ²³ Chay randishqa warmi Agarpa wambranqam nasirqan wambra warmillaraq kaptin. Piru chay Sarapa wambranqam nasirqan ancha byijitana kaptin, Tayta Dyus suq milagruta ruraptin. Chaqa Dyusqam Abrajanda ufrisishqa karqan, warmin Sara wawakunambaq. Chaymi chay ufrisishqanda allipta kumplirqan. ²⁴ Dyusmi chay ishkay warmikunapi yuyachiwanchiq ishkay laya tratukunapaq. Suq tratutaqam Tayta Dyus isrraylinukunawan rurarqan Sinayi urqqopi, liyningunata kasunanllapa. Chay punta tratuqam yuyachiwanchiq chay randishqa kriyada Agarpaq. (Chaqa chay liykunawan mana atishpa washakaytaqam, randishqa kriyadukunashina kawsarqayllapa.) ²⁵ Chaymi chay warmi Agarpaq yuyashpaqa, yuyanchiqllapa chay nasyun Arabyapi kaq Sinayi urqqopaq. Chay Sinayi urqqopaq yuyashpaqam, yuyanchiqllapa Jirusalin llaqtapaq. Chaqa chay Jirusalimbi tiyaqkunaqam Muysispa liyningunata munashpa kumpliypitapis, mana atinllapachu kumpliypitaqa. Chaymi randishqa kriyadukunashina kawsanllapa. ²⁶ Piru noqanchiqkuna Jisukristupi kriyishpaqam, manana randishqa kriyadushinachu kanchiqllapa. Ashwanmi rinchiqllapa riq syiluman, suq mushuq Jirusalin llaqtapi Tayta Dyuswan kawsananchiqllapa.

²⁷ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi Abrajamba lijitima warmimbaq, chay mushuq Jirusalimbapqis nin:

Chay warmim achka watakunata mana nima wawayuqchu karqan. Piru Tayta Dyus niptin, suq wambrayyuq kashpam, ancha achka karu willkayuq karqan. Chayshinallam chay mushuq Jirusalimbi ancha achka rinllapa kawsaq, maski chay punta Jirusalimbi kawsaqkunamanda. Chaymi chaypi kawsaqkunaga ancha rinllapa kushikuq, nishpa.*

²⁸ Masitakuna, chay Isakpaq nasinambaq ufrisishqanshinam, Tayta Dyus ufrisirgambis, paypi yumbay kriyiqkunata washawananchiq, wambranunana kananchiqllapa.

²⁹ Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunmi chay mana wawayuq Sarataqa yanaparqan, wambrayyuq kanambaq. Chaymi Saraqa wawan Isakta qeshyarqan. Chaymandaqam chay Agarpa wawanqa chay Sarapa wawanda qesacharqan. Chayshinallam kay tyimpupipis Muysispa liyningunapi kriyiqkunaga Jisukristupi kriyiqkunata qesachawanchiqllapa.

³⁰ Kanan Dyuspa Santu Librubim Agarpaqqa kayshina nirqan: "Wichukuy chay randishqa kriyadaykita wambrandinda. Chaqa chay kusaninikigam chay lijitima warmikipa wambran Isakpaqla. Chaymi chay randishqa kriyadaykipi wambraykika mana atinchu partinakuyta chay churiki Isakwanqa", nishpa.* ³¹ Kriyiq masitakuna, chayshinallam noqanchiqkuna Jisuspi kriyishpaqa, Abrajamba lijitima warmimba wambranshina kanchiqllapa. Manam chay randishqa kriyadamba wambranshinachu kanchiqllapaqa, nishpa.

* 4:27 Isaías 54.1

* 4:30 Génesis 21.10

5

Jisuspi kriyishpa kawsashunllapa

¹ Noqanchiqkuna Jisukristupi kriyishqanchiqraykum, payqa washawashqana kanchiq, amana randishqa kriyadushina kawsananchiqllapa. Chayri chay liykunapiqa amana kriyishunchu washakananchiqqa.

² Chayri allita uyawayllapa, noqa Pablum allipta niykillapa: Chay siñalta kwirpuykipi ama rurayllapachu. Chaqa chayshina rurashpaqam, qamkunaqa manana kriyiykangichu Jisukristupi, pay washashunambaqqa. ³ Mushuqmandam niriykillapa: Chayshina chay siñalta kwirpuykipi rurashpaqam, balinna Muysispa yumbay liyningunata kumplinaykillapa. (Manaqam manam ringillapachu washakaq.) ⁴ Piru wakinnikiqam Muysispa liyningunata munangillapa kasuyta washakanayki. Chaymi Jisukristumandaqa akrakashqana kangillapa. Chaqa qamkunaqam manana kriyiykangichu: Tayta Dyusmi kuyawaqningichiq dibaldilla washawanchiq, Jisuspi kriyiptinchiq, nishpaqa. ⁵ Piru Dyuspa Santu Ispiritu noqaykunata yanapawaptinmi, allita yuyakunillapa: Jisukristupi kriyiptinchiqmi, Tayta Dyus uchanchiqmanda pirdunawanchiq, nishpa. ⁶ Chaymi tukuy shungo Jisukristupi kriyiptinchiqqa, Dyuspaqqa manana nimapaq balinchu, siñalniyuq kananchiq ichu mana siñalniyuq kananchiqqa. Piru Dyuspaqqa ancha balin, Jisukristupi kriyishpa, suqwan suqwan kuyanakunanchiq.

⁷ Qamkunaqam unayqa Jisukristupi ancha allita kriyishpa kawsarqaykillapa. Kananqa çpitaq qamkunata pandachishushqa, Dyus nishqanda amana kasunaykillapa? ⁸ Chaqa chay yach'akushqaykiqam mana Dyus nishqanshinachu kashqa. ⁹ Manchu ashla libaduraga ancha achka masata saksachin. (Chayshinallam chay mana baliq duktrinakunata ashlitata yach'akushpaqa, ancha dañakangillapa.) ¹⁰ Piru noqaqam ancha yuyakuni: Tayta Dyusmi rin yanapashuqllapa, mushuqmanda Jisukristupi kriyinaqkillapa, nishpa. Piru Dyusqam ancha rin kastigaq chay mayqan ingañashuqtaqa.

¹¹ Kriyiq masitakuna, chay ingañashuqkunaqam noqapaqqa nishungillapa: "Pablupismi yach'achikun, chay siñalta kwirpunchiqpi rurananchiqllapa", nishpa. Noqaqam mana chayshinachu yach'achikuni. Chayshina yach'achikuqtiyqam, chay isrraylinu llaqta masiykunaga manana qesachawanmanchu. Piru noqaqam yach'achikuni: "Jisukristu kruspi wañushqanraykulla, Tayta Dyus tukuy uchanchiqmanda pirdunawanchiq", nishpa. Chaymi ancha qesachawanllapa. ¹² Chaymi yumbay chay piñachishuqpaq kayshina niykillapa: ¡Chay siñalta kwirpuykipi ruranaykillapa nishunanmandaqa, mas allim kanman paykunapura dyunabis kastranakunanllapa!

¹³ Kriyiq masitakuna, Tayta Dyusqam washawashqa kanchiq, librina kananchiqllapa. Piru chayshina libri kashpaqa, ama kawsayllapachu kwirpuyki munashqanda rurashpaqa. Ashwanri kuyanakushpa suqwan suqwan yanapanakuyllapa. ¹⁴ Chaqa Tayta Dyuspa yumbay liyningunam kayshinalla munan niyta: "Qamkuna kikiki kwirpuykita kuyashqaykishina, runa masikitapis kuyay", nishpa. ¹⁵ Piru ch'iqninakushpa dañachinakushpaqam, chay chukaru kaninakuq animalkunashina kangimanllapa. Kwidawkish, qamkunapura chingachinakungiman.

Santu Ispiritu yanapawanchiq, ama kwirpunchiq munashqanda rurananchiq

¹⁶ Chaymi kayshina niykillapa: Dyuspa Santu Ispiritunda allita kasushpa kawsayllapa, ama kwirpuyki mana baliq munashqanda ruranaykillapa. ¹⁷ Chaqa kwirpuykim munan uchata ruranaykillapa. Piru Dyuspa Santu Ispiritunmi munan allita ruranaykillapa. Chaymi shunqoykipi chayshina kuntranakuqti, mana atingillapachu kawsayta munashqaykita rurashpaqa. ¹⁸ Piru Dyuspa Santu Ispiritunda kasushpaqam, manana nisariyuchu chay liykunata kumplinaykillapa, washadu kanaykiqa.

¹⁹ Dasmı atinchiqllapa riqsiyta chay kwirpun munashqandalla ruraqkunataqa. Chaqa paykunagaq warmiyuq kashpa ichu runayuq kashpa, suqkunawan puñunllapa. Manaraq rrispituyuq kashpa, suqkunawan puñunllapa. Kanan ancha millanaypaq uchakunatam ruranllapa. ²⁰ Amıtu layakunatam aduranllapa. Brujiyanllapa. Suqkunata ch'iqnishpam anyanllapa. Munanllapam yumbayta binsiyta. Dasmı piñakunllapa. Paykunapaqllam tukuy imata munanllapa. Kanan suqkunatam animachinllapa suqkunamanda akrakanambaq. ²¹ Ancham imbidyakunllapa, wanchikunllapa; mach'anllapa. Fyistakunapim ancha sh'uqyashpa, mana undaq mikushpa, upyashpa, uchata ruranllapa. Chaymi ancha kunaykillapa unay kunashushqayshina, chay laya uchakunata ama ruranaykillapa. Chaqa chay laya uchayuqkunagaq mana rinchu kawsaq Tayta Dyuswanqa.

²² Piru Dyuspa Santu Ispiritunmi ancha yanapawanchiq, suqwan suqwan kuyanakushpa, kushikushpa, shumaqta kawsananchiqllapa. Yanapawanchiqpismi, ama piñakunanchiq; ashwan yumbaywan pasinsyusu kananchiq, ancha allin kashpa, yumbayta yanapananchiq, yumbaywan ancha kumplidu, ²³ ancha umildi kananchiq,

kwirpunchiqta allita sujitananchiqllapa. Chayshina allita ruraptinchiqqam, mana ni pipis atinmanchu anyawayninchiqta: “Kay liykunataqam mana kasushqachu kang’i”, nishpaqa. ²⁴ Chayshina Jisukristupi kriyishpaqam, kwirpunchiq munashqandaqa manana ruranchiqllapachu. Ashwanmi chay kwirpunchiq mana baliq munashqandaqa suq kruspi wanchishqa kanchiqmanshina. ²⁵ Chaymi Dyuspa Santu Ispiribun suq mushuq laya bidata qowashqa kanchiq. Chayri payta kasushpa kawsashunllapa.

²⁶ Ama ni palanganuchu kashunllapa, ni piñakushunchu, ni imbidyanakushunchu suqwan suqwan.

6

Suqwan suqwan yanapanakushunllapa

¹ Kriyiq masitakuna, suq kriyiq masinchiq mana allita ruraptinqa, noqanchiqkuna Jisuspi mas allita kriyiqkuna chay kriyiq masinchiqta kunashpa yanapashun, chay maluta ama masta ruranaqam. Piru umildi kashpa, shumaqta yanapashun, yuyashpa: Kwidawkish noqapis suq diya mana allitachu rurayman, nishpa. ² Chayshinar tukuy imapi kriyiq masipura yanapanakushun. Chaqa chayshina kuyanakupaqam, Jisukristupa liyninda kumpliyananchiqllapa.

³ Piru suq mana baliq runa ichu warmi yuyashpa: Ancha baliqmi kani, nishpaqam, pay kikin ingañakaykan. ⁴ Chayri kadunu allita yuyashunllapa: ¿Allitachu rurashqa kani ichu mana? nishpa. Allita rurashpaqam, atinchiq kushikuyta. Piru ama yuyashunchu: Chay kriyiq masinchiqmandaqam noqa mas allita rurashqa kani, nishpaqa. ⁵ Chaqa kadunur suq tariyatashina kumplishun atishqanchiqkaman, Tayta Dyuspaq allita trabajananchiq.

⁶ Kanan Jisukristupa yumbay yach’achiwaqninchiqta tukuy imawan yanapashunllapa.

⁷ Amar qamkunallaqa ingañakaychu. Chaqa manam pipis atinchu Dyusta ingañaytaqa. Manchu tarpushpa mayqan laya mikunataqa, chay layatalla kusichanchiq. (Chayshinallam Tayta Dyuspaq allita yach’achikushpaqa, suq ancha shumaq primyuta rinchiq ch’askiq paymanda.) ⁸ Piru kwirpunchiq munashqandalla rurashpaqam, rinchiqlapa chingaq, chay mana baliq kusicha chingaqshina. Piru Dyuspa Santu Ispiribunda kasushpaqam, tukuy tyimpu Dyuswan rinchiqlapa kawsaq. ⁹ Chayrayku ama shaykushunllapachu allita ruranaqam. Chaqa chayshina mana shaykuq allita rurashpaqam, ancha allin kusichayuqshina rinchiqlapa kaq suq diyaqa. ¹⁰ Chayri Jisuspi kriyiq masinchiqkunata ancha allita yanapashpa, atishqanchiqkaman yumbay runakunata, warmikunata yanapashunllapa.

Pablum kay kartata ushyarqan

¹¹ Rikayllapa kay mas atun litrakunata. Kay partitallam noqa kikiy makiywan iskiyriykani.

¹² Chay siñalta kwirpuykipi rurachishuqkunaraqam ancha munan, yumbay runakuna paykunata rrispitananllapa. Chaqa manam munanllapachu, paykunata gesachanambaqqa. Chaymi mana munanllapachu yach’achikuyta: “Jisukristu kruspi wañushqanraykum, Tayta Dyus atin washawayninchiqta”, nishpaqa. ¹³ Chay siñalniyuq kaqkunamanda wakinam ancha munan, qamkunapis chay siñalta kwirpuykipi ruranaqam, paykuna alabakashpa ninanllapa: “Chay mana israylinu kaqkunatapismi yach’achishqallapa kani, Muysispa liyningunata kumplishpa, chay siñalta kwirpumbi ruranaqam”, nishpa. Piru chayshina yach’achikushpapis, paykunaga mana kumplinchu Muysispa yumbay liyningunataqa. ¹⁴ Piru noqam mana paykunashinaqa alabakanichu. Ashwanmi Siñurninchiq Jisukristutalla alabani, kruspi wañushqanrayku washawananchiq. Chaymi paytalla kasuptiy, kay mundupa kusasingunaga manana nimapaq balinchu noqapaqqa. Chaqa noqam chay kusaskunapaqqa suq wañushqa runashinana kani. ¹⁵ Chaqa Tayta Dyuspaqam mana balinchu, siñalniyuq ichu mana siñalniyuq kananchiqllapa. Piru paypaqam ancha balin Jisukristupi kriyishpa, mushuq laya runakuna, warmikuna kananchiqllapa. ¹⁶ Chayri kay yach’achikushqayta yumbay kasuqkunata Tayta Dyus llakipashpa yanapanaga, kushikunanllapa. Chayshinallar kushikunqallapa paypi yumbay kriyiqkuna. Chaqa paykunagaq Dyuspaqqa lijitimu wambrangunana.

¹⁷ Siñurninchiq Jisuspaq yach’achikuptiy, payta kuntraqkunaga maqawashpa, ancha chuqriwashqallapa. Chaymi kwirpuyki achka siñakuna kidashqa. Chay siñakunagaq suq siñalshina, Jisuspa lijitimu sirbikuqnin kani, nishpa. Chaymi kananmandaqa mana munanichu ni mayqan runa ni warmi piñachiwananaqa.

¹⁸ Kriyiq masikuna, Siñurninchiq Jisukristu yumbaynikita yanapashunqa, kushikushpa kawsanaykillapa. Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM KAY KARTATA KACH'ARQAN IFISU LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN (IFISYUS)

¿Pitaq karqan San Pabluqa? Liyishun chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pikunapaqmi isikibrirqan kay librutaqa? Pabluqam kay kartata isikibrirqan Ifisu llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman. Ifisuqam suq atun pudirniyuq llaqta karqan. Chaymi Jisuspi kriyiqkuna achka taksha llaqtakunamanda rirqan chay Ifisuman randiq, randikuq, kriyiq masingunata watukuq. Masta yach'ananchiq ifisyanukunapaq, liyishun Ichus 18.19-19.41; 20.17-38; Apukalipsis 2.1-7.

¿Imaraykum isikibrirqan kay librutaqa? Pabluqam kimsa wata tukuyta tiyashqa karqan Ifisupiq, Jisukristupa yach'achikushpa. Chay llaqtapim achka runa, warmi Jisukristupi kriyishqa karqan. Pabluqam chay llaqtamanda llugshishpapis, chay kriyiq masingunataqa ancha kuyarqan. Chaymi rumanu awturidarkuna karsilaptimbis, Pabluqa chay Ifisupi tandakaq kriyiq masingunata mana qonqashpachu, karsilmandapacha kay kartata kach'arqan.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Niwanchiqmi Tayta Dyusshi munan, paypi yumbay kriyiqkuna suq yuyayniyuqla kananchiqllapa. Kay librupim ishka atun partikuna kan:

If 1.3-3.21 niwanchiqllapa, Jisukristu yumbay nasyunmanda kaqkunata kuyawaqningichiq, washawashqanchiqpaq.

If 4.1-6.24 niwanchiqllapa, Dyuspa wambranguna kashpaqa, yumbaywan shumaqta kawsananchiqllapa.

Kay librupiqam Jisukristupi kriyiqkunapaq kimsa kumparasyungunata yach'achiwanchiqllapa:

- 1 Jisukristupi kriyiqkunagaq suq adurana wasishina kanchiqllapa; Jisukristuqam chay adurana wasipa mas baliq ruminshina. (If 2.20-22)
- 2 Jisukristupi kriyiqkunagaq suq kwirpushina kanchiqllapa. Jisukristuqam chay kwirpupa umanshina. (If 1.23, 4.12-16)
- 3 Jisukristupi kriyiqkunagaq suq runapa warminshina kanchiqllapa. Jisukristuqam chay warmipa qosanshina. (If 5.22-23)

Pablum ifisyanukunata napaykurqan

¹ Kuyashqay kriyiq masitakuna, Tayta Dyus munaptinmi, Jisukristu noqa Pabluta numbrawashqa, apustulnin kanaypaq. Chaymi Jisukristupi kriyiptikillapa, kay kartata kach'amuni gamkuna Ifisu llaqtapi tandakaqkunaman. ² Mañakunim Tayta Dyusman, Siñurninchiq Jisukristumambis, tukuy imapi gamkunata yanapashunan, ama llakishpachu ashwan kushikushpa kawsanaykillapa.

Jisukristu wañushqanraykum, Taytanchiq Dyus ancha yanapawanchiqllapa

³ Jisuspi kriyiptinchiqllapam, Tayta Dyusqa syilumandapacha ancha yanapawashqa kanchiq, paypi mas allita yuyakushpa kawsananchiq. ¡Chayraykur Siñurninchiq Jisukristupa Tayta Dyusta ancha alabashunllapa! ⁴ Chaqa ancha unay tyimpupim Tayta Dyusqa manaraq kay munduta rurashpa, noqanchiqkunata akrawarqanchiq, paypa wambranguna kashpa, paypa ñawpambi ama nima uchayukuna kananchiqllapa. ⁵ Chayshina ancha kuyawaqningichiqmi, unaymandapacha payqa kamawarqanchiq, wambranguna kananchiqllapa. Chaymi Churin Jisukristuta kach'amurqan washawananchiq. Chaqa chayshinam munarqan rurayta. ⁶ Chaymi ancha allin kashpa, kuyashqan Churinwan washawaqningichiq, tukuy imapi yanapawashqa kanchiq. ¡Chayri payta ancha alabashunllapa! ⁷ Chaqa Tayta Dyus ancha kuyawaptinchiqmi, Churin Jisukristu yawarninda ich'ashpa wañurqan washawananchiq. Chayshinam Tayta Dyusqa yumbay uchanchiqmandanda pirdunawashqa kanchiqllapa. ⁸ Chayshina ancha kuyawaqningichiqmi, ancha allita yach'achiwashqa kanchiq, yach'ayniyuq kananchiqllapa. ⁹ Chayshinam intyindichiwashqa kanchiq paylla yuyashqanda. Chaqa chay yuyashqan ruranan kaqtaqam mana pipis yach'ashqachu karqan. ¹⁰ Piru Dyusqam kayshina yuyarqan: Munashqay tyimpuch'ayamuptinmi, rini tандаq syilupi tiyaqkunata, mundupi tiyaqkunatapis, Churiy Jisusta kasunanllapa, nishpa.

¹¹ Tayta Dyusqam tukuy imata pay munashqanshina ruran. Chaymi Churin Jisukristupi kriyiptinchiqllapa, payqa unaymandapacha akrawashqa kanchiq, suq shumaq irinsyata ch'askinanchiq. ¹² Chaymi payqa munarqan noqaykuna isrraylinukuna Jisukristupi

puntata kriyinayllapa, kay tyimpupı qamkunawan yumbayninchıq paypi kriyishpa, Tayta Dyusta alabashpa kawsananchıqlapa. ¹³ Chayshinallam qamkuna mana isrraylinu kaqkunapis allip kaqta uyashpa, Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'akushpa, paypi kriyırqaykillapa. Chaymi Tayta Dyusqa ufrisikushqan Santu İspirıtunda qoshushqallapa, qamkunapi tiyashpa, suq sıñalshına kanambaq, yumbay rıqsıshuqkuna yach'anambaq: Paykunam allıpta Dyuspa wambranguna, nishpa. ¹⁴ Chaqa Tayta Dyusqam manaraq ırın-syanchıqta qowaqninchıq, Santu İspirıtunda qowashqa kanchıq, yach'ananchıq: Tayta Dyusmi washawaqninchıq, yumbay ufrisıwashqanchıqta rin kumpliğ, nishpa. Chayrı payta alabashunllapa, ancha pudırniyuğ kashqanrayku.

Pablum Dyusman mañakurqan, Jisuspi kriyiqkuna yach'ayniyuğ kananllapa

¹⁵ Noqam yach'ani: qamkunash Sıñurninchıq Jisuspi kriyishpa, yumbay kriyiq mas-inchıqkunata kuyashpa, kawsangıllapa, nishpa. ¹⁶⁻¹⁷ Chaymi Sıñurninchıq Jisukristupa ancha llıpyaq Taytan Dyusman mañakushpa, mana shaykuğ ancha pagikuni qamkunapaq. Mañakunıpsımi Santu İspirıtunwan yanapashunan, pay nishqanda intyındıshpa, ancha yach'ayniyuğ kashpa, payta mas allıta rıqsınaykillapa yuyaynikipi. ¹⁸ Mañakunıpsımi, qamkunata yanapashunan, allıta intyındınayki: Tayta Dyuswanmi tukuy tyimpu syılupı rinchıqlapa kawsaq, nishpa. Chaqa paypa yumbay wambrangunatam ancha shumaq ırınsyata rin qowaqninchıq. ¹⁹⁻²⁰ Mañakunıpsımi intyındınaykillapa: Ancha pudırniyuğ Tayta Dyusqam tukuy imata atin rurayta. Paypaqqam mana nıma trabajuschu, nishpa. Chaymi Churin Jisukristupi kriyiqkunata yanapawaptinchıq, tukuy ima munashqanda atinchıqlapa rurayta. Chaqa ancha pudırniyuğ kashpam, Tayta Dyus Churin Jisusta wañıushqanmanda kawsachimushpa, syılupı allin ladumbi tiyachırqan. Chay kikin pudırn-inwanmi noqanchıqkunatapis yanapawanchıq. ²¹ Chay pudırninwanmi Jisukristuta ancha pudırniyuğta numbrashpa, nırqan: “Yumbay patrungunata, awturıdarkunata, kamachikuğkunata, anjılkunata kamachiy kay tyimpupı, suq tyimpupıpis. ²² Tukuy ima kaqta kamachiy. Chaqa qamqam noqapi yumbay kriyiqkunapa umanshına kangı”, nishpa. ²³ Chayshına Jisukristu umanchıqshına kaptinqam, paypi yumbay kriyiqku-naqa kwırpunshına kanchıqlapa. Chaqa payqam Santu İspirıtunwan noqanchıqkunapa shunqonchıqpi tiyashpa, tukuy imapi kamachiwanchıq. Chayshına tukuy lugarkunapi kashpam, tukuy ima kaqta kamachin.

2

Dyusmi kuyawaqninchıq washawanchıqlapa

¹ Qamkuna Jisukristupi kriyiptikiqam, payqa washashushqa, tukuy tyimpu kawsanaykillapa. Piru unay tyimpupı uchayugkuna kaptikiqam, Dyuspaqqa wañıushqashına karqaykillapa. ² Chaqa Jisuspi manaraq kriyishpaqam, kay mundupi tiyağ uchayugkunashına kawsarqaykillapa. Chay kamachikuğ dyablu wayrapı tiyağta kasushpam kawsarqaykillapa. Chay dyabluqam Dyusta mana kasugkunata animachin, uchakunata rurananllapa. ³ Kanan unay tyimpupıqam noqanchıqkunapis chay uchayugkunashına kawsarqanchıq, kwırpunchıqta kasushpa, mana balıq yuyashqanchıqkunata rurashpa. Chaymi Tayta Dyusqa piñakushpa, kastigawananchıqna karqan, chay suq uchayuğ kaqkunataşhına.

⁴ Chayshına kastigawananchıq kashpapısmi, Tayta Dyusqa ancha kuyawaqninchıq, ancha llakıpwarqanchıq. ⁵ Uchanchıqkunaraykum wañıushqashına karqanchıq. Piru Tayta Dyusqam, Jisukristuta kawsachimushqanshına, noqanchıqkunatapis ispirıtunchıqpi kawsachiwarqanchıq, paywan tukuy tyimpu kawsananchıqlapa. Chaymi ninchıqlapa: “Tayta Dyusmi ancha allin kashpa, dibaldilla washawashqa kanchıq”, nishpa. ⁶ Chayshına Tayta Dyus Jisukristuta wañıushqanmanda kawsachimushpaqam, noqanchıqkunatapis suq mushuğ bıdata qowashqa kanchıq, syılupı Jisukristuwan kawsananchıqlapa. ⁷ Chayshına Tayta Dyus ancha yanapawaptinchıqmi, yumbay runakuna, warmıkuna ch'ayamuğ tyimpukunapi rinchıqlapa yach'aq: ¡Tayta Dyus ancha allin kashpam, Churin Jisukristuwan yumbay paypi kriyiqkunata ancha kuyawaqninchıq, tukuy imapi yanapawanchıq! nishpa. ⁸ Chaqa Tayta Dyusqam ancha kuyawaqninchıq, uchanchıqkunamanda washawashqa kanchıq, Churin Jisukristupi kriyishqanchıqrayku. Piru noqanchıqkunallaqam mana atinchıqchu ancha allin kayta, washakananchıqqa. Ashwanmi Tayta Dyus noqanchıqkunata dibaldilla washawashqa kanchıq. ⁹ Chaqa manam pipis atinchu ancha allıta rurayta washakananqa. Chaymi mana pipis atinchu al-abakayta: Noğallam washakashqa kani, nishpaqa. ¹⁰ Chaqa Dyusqam Jisukristupi kriyiqkunata rurawashqa kanchıq, allıta rurashpa kawsananchıq. Payqam unaymandapacha yach'arqanna: Noqa munashqayshınam allıta rurashpa rinllapa kawsaq, nishpa.

Tayta Dyusmi Jisukristupi yumbay kriyiqkunata uchangunamanda pırdunan

¹¹ Qamkuna ifisyanukuna, allita yuyayllapa unay kawsashqaykipaq. Manchu llaqta masiy isrraylinukunaqa qamkunapaq ninllapa: “Kwirpumbi sifalta mana rurashpaqam, mana Dyuspa wambrangunachu”, nishpa. Chaqa chay isrraylinukunaqam ninllapa: “Noqaykunallam sifalniyuq kashpa, Dyuspa wambranguna kanillapa”, nishpa. ¹² Chaymi chay isrraylinukunaqa mana tandakarqanchu qamkunawanqa. Chaqa manaraq kriyiptikillapa Jisukristupim, Tayta Dyus rurashqan tratukunaqa mana qamkunapachu karqan. Chaymi mana yach'arqaykillapachu: Tayta Dyusmi Akrashqan Washadurta rin kach'amuq, nishpaqa. Chaqa Dyusmanda akrakadu kashpa, manaraq paypi kriyishpam, kay mundupi malaganayashpaqa kawsarqaykillapa. ¹³ Piru kananqam Jisukristu yawarninda ich'ashpa wañushpa, paypi kriyiptikillapa, qamkunata washashushqa, Tayta Dyuspa wambrangunana kanaykillapa.

¹⁴ Jisukristu wañushpam, isrraylinu kaqkunata, mana isrraylinu kaqkunata achkata washawashqa kanchiq, suq aylullana kananchiqllapa. Piru manaraq washawaptinchigqam, noqanchiqkunaqa ch'iqninakushpa, suq altu pirqa layata rurashqallapa karqanchiq, ama tandanakunanchiq. Piru kananqam Jisukristu bulashpa chay altu pirqa layata, yanapawanchiq, suq aylullana kananchiqllapa. ¹⁵ Chaqa Jisukristu wañushpam, chingachirqan Muysispa yumbay liyningunata, amana chay kamachikushqan kustumbrikunata ruranchiqllapa. Kanan isrraylinukunata, mana isrraylinu kaqkunatapismi yanapawashqa kanchiqllapa, paypi kriyishpa, suq aylullana kananchiqllapa. ¹⁶ Chayshina kruspi wañushpam, isrraylinu kaqkunapaq, mana isrraylinu kaqkunapaqpis bidanwan pagarakurqan, Tayta Dyus noqanchiqkunata pirdunawananchiq. Chaymi kananqa suq aylullana kashpa, manana ni piwambis ch'iqninakushpachu shumaqta kawsanchiqllapa.

¹⁷ Chaqa Jisukristu kay munduman shamushpam, Dyuspaq yach'aq isrraylinukunata, Dyuspaq mana yach'aq suq nasyungunamanda kaqkunatapisi yach'achirqan paypa shumaq nutisya, suqwan suqwan kuyanakushpa kawsanchiqllapa. ¹⁸ Chayshina Jisukristu wañuptinmi, Dyuspa Santu Ispiritun noqaykuna isrraylinu kaqkunata, qamkuna mana isrraylinu kaqkunata yanapawanchiqllapa, Dyusman qemikashpa, payman mañakunanchiq.

¹⁹ Chayraykum qamkunaqa manana furastirushinachu kangillapa. Chaqa noqaykuna isrraylinu kaqkunashinam qamkunapis Tayta Dyuspa wambranguna kangillapa. Chaymi kananqa suq nasyunshinallana kanchiqllapa. ²⁰ Chayraykum noqaykunawan qamkunapis Dyuspaqqa rumimanda suq wasishina kanchiqllapa. Chaqa Jisukristuqam chay wasipa simyintumba mas allin ruminshina. Kanan Dyuspaq rimaqkuna, Jisukristupa apustulningunapismi chay simyintupa suq rumingunashina kanillapa. ²¹ Chaqa Tayta Dyusmi Churin Jisuspi yumbay kriyiqkunata yanapawanchiq, paypa shumaq adurana wasinshina kananchiqllapa. Chaymi yumbayninchiq achkayashpa tandanakunchiq, Dyusta adurashpa, paypa ancha santu adurana wasinshina kananchiqllapa. ²² Chayshina qamkunapis Jisukristupi kriyishpam, yumbay noqaykunawan kuyanakushpa kawsangillapa. Chaymi Dyuspa Santu Ispiritunqa qamkunapipis tiyan. Chayraykum noqaykunawan qamkunapis Tayta Dyuspa ilgisyanna kanchiqllapa.

3

Tayta Dyusmi Pabluta kach'arqan suq nasyungunaman, Jisuspaq yach'achikunan

¹ Noqa Pablum kay karsilpi kani, tukuy maypi qamkuna mana isrraylinu kaqkunata Jisukristupaq yach'achishushqayrayku. Chaymi Dyusman ancha mañakuni qamkunapaq. ² Chaqa allitam yach'angillapa: Tayta Dyusmi ancha allin kashpa, kuyawaqninchiq, Pabluta numbrashqa, noqanchiqkunata Jisuspaq yach'achiwatananchiq, nishpa. ³ Chaymi Tayta Dyuslla yuyashqanda noqata yach'achiwaptin, ashllitana chay pakadupa qamkunaman iskibrishushqa kani. ⁴ Chayri chay iskibrishushqayta liyishpaqa, intyindiylapa: Pablumq allipta yach'an Jisukristulla yuyashqanda, nishpa. ⁵ Piru unay tyimpukunapi kawsaqkunam mana yach'arqanllapachu Jisukristu chay yuyashqambaqqa. Piru kay tyimpupiqam Dyuspa Santu Ispiritun akrashqan apustulningunata, paypaq rimaqkunatapisi yach'achiwashqallapa chay yuyashqanda. ⁶ Chay pakadu yuyashqanqam kayshina nin: Qamkuna mana isrraylinu kaqkunapisshi Jisukristupa shumaq nutisya, kriyishpaqa, noqaykuna isrraylinu kriyiq masikikunawanqa suq aylushina suq kwirpushinalla kanchiqllapa. Chaymi Tayta Dyus noqaykunata ufriwashqanda qamkunatapisi rin qoshuqllapa.

⁷ Noqa mana nima baliptiypismi, ancha allin pudirniyuq Tayta Dyus numbrawashqa, chay shumaq nutisya, yach'achikunaypaq. ⁸ Jisukristupi yumbay kriyiqkunamandan noqaqa minusta balini. Piru Tayta Dyusqam ancha allin kashpa numbrawashqa,

qamkuna suq nasyungunamanda kaqkunata yach'achishunay Jisukristupa shumaq nutisyanda. Piru Jisukristu ancha allin kashqandaqam mana pipis atinchu yumbayta intyindiyaq. Wakindallam intyindinchigllapaq. Chaqa Jisukristuqam tukuy ima kaqmada mas allinqa. ⁹ Kanan payqam numbrawarqan, Tayta Dyuslla yuyashqanda yumbay runata, warmita intyindichinaypaq. Chaqa Tayta Dyus tukuy ima kaqta ruqqam unaymandapacha mana pitapis nishqachu karqan: “Kayshinam rini washaq chay suq nasyungunamanda kaqkunata”, nishpa.

¹⁰ Chayshina Tayta Dyus noqaykunata, qamkunatapis washawanchigllapa, syilupi ancha pudirniyuq anjilkuna kayshina intyindinanllapa: Tayta Dyusqam tukuy imapi ancha yach'ayniyuq, nishpa. ¹¹ Chaqa Tayta Dyusqam, manaraq nima kaptin, yumbay chaykunapaq yuyashqana karqan. Chaymandaqam chay yuyashqandaqa Siñurninchiq Jisukristuwan rurarqan. ¹² Chayraykum kananqa Jisukristupi kriyishpaqa, mana nimata manchashpachu, atinchigllapa Dyusman mañakuyta, yach'ashpa: Dyusmi ancha kuyawashpa, rin yanapawaq, nishpa. ¹³ Chaymi kayshina rrugaykillapa: Qamkunata yach'achishushqayrayku padisiptiyqa, ama disanimakaychu. Ashwanri kushikuylapa, yach'ashpa: Pabluqam ancha kuyawaqninchiq Jisuspaq yach'achiwarqanchiq. Chayraykum kananqa karsilpi padisiykan, nishpa.

Jisukristum ancha kuyawanchigllapa

¹⁴ Noqa chayshina ancha kuyashushpam, Jisukristupa Tayta Dyuspa ñawpambi qonqorikushpa, ancha mañakuni qamkunapaq. ¹⁵ Chaqa Tayta Dyusqam yumbayninchiqqa Taytanchiq. Payqam anaq syilupi, kay pachapi yumbay kawsaqkunata rurawashqallapa kanchiq. ¹⁶ Chaymi ancha llipyaq tukuy imayuq Tayta Dyusman mañakuni, Santu Ispiritunwan qamkunata yanapashunan, ispirituykipi ancha jwirsayuq kanaykillapa. ¹⁷ Mañakunipismi Jisukristupi allipta kriyiptikillapa, payqa shunqoykillapapi kawsanam-baq, payta kuyashpa, suqwan suqwan kuyanakushpa, suq munti allin ch'upayuqshina shunqoykipi ancha jwirsayuq kanaykillapa. ¹⁸ Mañakunipismi chayshina kuyanakushpa, atinaykillapa masta intyindiya: Jisukristum tukuy maypi, tukuy tiympupi ancha kuyawanchigllapa, nishpa. ¹⁹ Piru manam pipis atinchu intyindiya imashinam ancha allita kuyawanchiq, nishpaqa. Piru yumbayta mana intyindiptinchiqismi, ancha mañakuni, mas allita intyindinaykillapa, Dyuspa Santu Ispiritunwan ancha unda kanaykillapa shunqoykipi.

²⁰ Chaqa Tayta Dyusqam ancha pudirniyuq kashpa, atin yanapawayninchiqta maski mañakushqanchiqmanda, maski yuyashqanchiqmanda, paypa pudirniyuq Santu Ispiritun shunqonchiqpi tiyaptin. ²¹ Chayri Jisukristupi yumbay kriyiqkunaga tukuy tyimpu paytalla alabashunllapa. ¡Chayshina kanqa!

4

Dyuspi kriyiqkunagam suq kwirpushina

¹ Chayshina Tayta Dyus qamkunata qayashuptin wambranguna kanaykillapa, noqa Pablu ancha rrugaykillapa, pay munashqanshina kawsanaykillapa. Chayshinam rrugaykillapa, kay karsilpi kashpa Jisuspaq yach'achikushqayrayku. ² Ancha umildi pasinsyayuqkuna kashpa, agwantanakushpa, suqwan, suqwan kuyanakuylapa. ³ Dyuspa Santu Ispiritun qamkunata yanapashuptingar, tukuy diya suq yuyayniyuqla kayllapa. Atishqaykikaman yumbaywan shumaqta kawsayllapa. ⁴ Chaqa Jisukristupi yumbay kriyiqkunagam suq kwirpushinalla kanchigllapa. Dyuspa Santu Ispiritumbismi suqla. Tayta Dyusmi yumbayninchiqta yanapawashqa kanchiq, suq Washadurpilla kriyinanichigllapa. ⁵ Chaqa suq Siñurninchiq Jisukristullam kan. Suq duktrinayuqlam kanchiq. Shutikunanchiqpismi suqla kan. ⁶ Tayta Dyuspismi suqla. Payllam yumbaypa Taytanchiq. Tukuy imatam paylla kamachin. Payllam tukuy lugarkunapi kashpa, yumbay noqanchiqkunapi tiyan.

⁷ Piru Jisukristum yumbayninchiqta yanapawanchiq, suq laya trabajuta, suq laya trabajuta paypaq atinanchigllapa rurayta. ⁸ Chaymi Jisukristupa Dyuspa Santu Librumbi nin:

Achka kuntraqkunata binsishpa, syiluman rishpam, Santu Ispiritunda kach'amurqan, runakunata warmikunata yanapawananchiq, suq laya suq laya trabajuta paypaq atinanchigllapa rurayta, nishpa.*

⁹ Chayshina Jisukristupaq niptin: “Syilumanmi rirqan”, nishpaqa, ¿imatay munan niyta? Chayqam munan niyta: Kay pachaman shamushpam, puntata kay allpapa mas waranman ch'ayarqan, nishpa. ¹⁰ Chaymandaqam syiluman kutirirqan, Santu Ispiritunwan tukuy maypi kashpa, tukuy imata kamachinambaq. ¹¹ Kanan pay syiluman rishpaqam, achka

* 4:8 Salmo 68.18

runata, warmita yanapawarqanchiq. Chaqa wakinninchiqkunatam numbrawarqanchiq, apustulninguna kananchiqllapa. Wakinninchiqtaqam numbrawarqanchiq paypaq rimaqkuna kananchiqllapa. Wakinninchiqtaqam numbrawarqanchiqllapa, shumaq nutisyanida yach'achikunanchiqllapa. Wakinninchiqtaqam numbrawarqanchiqllapa, suq michidurshina kriyiq masinchiqkunata kwidashpa yach'achinanchiqllapa.¹² Chayshinaqam rurarqan, kriyiq masinchiqkunata yach'achishpa, animachinanchiq, Jisukristupa kwirpunshina kashpa, paypi mas allita mas allita yuyakunanllapa.¹³ Chayshinar suq yuyayniyuqlla kashpa, Dyuspa Churin Jisukristupi yuyakushpa, shunqonchiqpi kada diya mas allita payta riqsishun. Chaqa chayshina rurashpaqam, tukuy imapi mas allita mas allita payshina rinchiqllapa kawsaq.¹⁴ Chayri amana wambrakunashinaqa kashunllapachu. Manchu suq wambraqa tukuy imata das kriyin. Chayshinallam wakin kriyiq masinchiqkunapis mayqan qawch'u ingañakuqpa duktrinanda das kriyinllapa. Piru Jisukristushina kawsashpaqam, manana rinchiqllapachu kriyiq mayqan ingañakuqtaqa. Chay ingañakuqam manana rinchu atiq pandachiwayninchiqta.¹⁵ Ashwanri kuyanakushpa, allip kaqtalla rimashpa, Jisukristupi masta masta yuyakushpa, yach'ayniyuq mayurshina kashunllapa. Chaqa Jisukristuqam paypi yumbay kriyiqkunapa umanchiqshina.¹⁶ Chaymi yumbayninchiqta yanapawanchiq, suq kwirpushina, suq yuyayniyuqlla kananchiqllapa. Chaqa kwirpunchiqpa yumbay partingunaqam, yanapanakushpa, tukuy imata ruranllapa, ¿manachu? Chayshinalla yumbayninchiq kriyiq masipura kuyanakushpaqam, mas allita mas allita Dyuspi rinchiqllapa yuyakuq.

Jisukristupi kriyishpaqam, mushuq bidayuqna kanchiqllapa

¹⁷ Jisukristu numbrawaptinmi, kayshina ancha kunaykillapa: Amana kawsayllapachu Dyuspi chay mana kriyiqkunashinaqa. Chaqa paykunaqam mana baliq yuyashqangu-nata rurashpa kawsanllapa.¹⁸ Ancha angu shunqoyuq kashpam, mana munanllapachu Jisukristupi kriyiytaqa. Chaymi Tayta Dyusmanda mana nimatapis yach'akushpaqa, tupishina kawsanllapa. Chayraykum chingashpa, Tayta Dyuswanqa manana rinllapachu kawsaq.¹⁹ Chaymi mana nimatapis penqakushpachu, ni sujitakashpachu, tukuy laya munashqan uchakunata rurashpa kawsanllapa.

²⁰ Piru qamkunaqam Jisukristupaqa yach'akushpaqa, mana yach'akurqaykichu chay uchayuqkunashina kawsanaykillapa.²¹ Ashwanmi Jisuspaq allip kaqta uyashpa, yach'akurqaykillapa pay munashqanshina kawsanaykillapa.²² Piru qamkuna manaraq Jisuspi kriyishpaqam, kwirpuyki munashqandalla rurashpa, dañakarqaykillapa. Chayri kananqa chay unay jiñuykitaqa dijayna, suq mana baliq mawka lach'apatashina, amana chayshina kawsanaykillapa.²³ Ashwanri mushuq yuyayniyuq, mushuq shunqoyuqna kayllapa.²⁴ Chayri Tayta Dyusmanda mushuq bidata ch'askishpa, ancha allin, ancha santu kayllapa.

²⁵ Chayri yumbayninchiq suq kwirpushinalla kashpa, amana ni pitapis ingañashpachu, ashwan allip kaqtalla suqwan suqwan parlashunllapa.

²⁶ Piru mayqanwan piñakushpaqa, das alliyayllapa, ama uchayuq kanaykillapa. Amar shuyaychu ni amsayanangaman allianayki chay piñachishuqwanqa.²⁷ Chayshina ama dijakayllapachu, dyablu uchata rurachishunanqa.

²⁸ Mayqan suwakupisri amana mastaq suwakunqachu. Ashwanri allita trabajanqa, pubrikunata atinambaq yanapayta.

²⁹ Amar malas palabraskunataqa rimayllapachu. Ashwanri allitalla rimashpa, suqku-nata animachiyllapa, Jisuspi mas allita yuyakushpa, kushikushpa kawsananllapa.³⁰ Kanan amar llakichiylapachu Dyuspa Santu Ispiritunda. Chaqa Tayta Dyusqam chay Santu Ispiritunda qowashqallapa kanchiq, allita yach'ananchiq: Dyuspa wambranmi kani. Jisukristu washawashpa, syiluman rin apawaq, nishpa.

³¹ Chayri ama syintishpachu, ni piñakushpachu, ni piwan anyanakushpa, ni musyanakushpa, ni pitapis ch'iqnishpachu, ni suq laya malukunata rurashpachu, kawsashunllapa.³² Ashwanri ancha allita suqwan suqwan yanapanakushpa, llakipanakushpa, pirdunanakuyllapa. Chaqa Jisukristu wañushqanraykum, Tayta Dyus uchanchiqkunamanda pirdunawashqa kanchiqllapa. Chayraykur noqanchiqkunapis suqwan suqwan pirdunanakushpa kawsashunllapa.

5

Dyuspa wambranguna kashpaqaq, kayshina kawsashunllapa

¹ Qamkuna Tayta Dyuspa kuyashqan wambranguna kashpaqaq, payshina kawsayllapa.² Chaqa Jisukristuqam ancha kuyawaqninchiq, intrigakarqan wañunambaq, Tayta Dyus uchanchiqkunamanda pirdunawananchiq. Chayshina wañushpaqam Tayta Dyusta

ancha kushichirgan. Chaqa Jisusqam wañurqan suq ancha shumaq uñitata ufrindapaq wanchishqashina. Chayri noqanchiqpis Jisusshina suqkunata kuyashpa kawsashunllapa, Tayta Dyusta kushichinanchiq. [Nuta: Unay tyimpupim isrraylinukuna shumaq uñitakunata wanchishpa, ufrindatashina qorqan Dyusta, uchangunata pirdunanambaq.]

³ Chayri Tayta Dyuspa wambranguna kashpapaq, manaraq rrispituyuy kashpa ichu rrispituyuy kashpa, ama puñuyllapachu mana rrispituyki kaqwanqa, ni suq laya uchakunata rurayllapachu. Suqkunapa imangunata ama munakuyllapachu. ⁴ Amar malas palabrasta rimayllapachu ni tuntukunashina penqakuyapaq grasyakunata rurashpa asikuyllapachu. Chaqa manam nimapis balinchu chay layakunata rimanaykillapapaq. Ashwanri Tayta Dyusta pagikushpa, kawsayllapa. ⁵ Chaqa allitam yach'angillapa: Manaraq rrispituyuy kashpa ichu rrispituyuy kashpa, suqwan puñushpa ichu suq laya uchakunata rurashpa ichu nisyukuna kashpa, mana ringillapachu kawsaq Tayta Dyuswan Churin Jisukristuwanga. Chaqa chay nisyukunam tukuy imata ancha munashpa, chay kusaskunata aduraykanllapa, amitu layakunata aduraqkunashina.

⁶ Amar pipis ingañashunqachu, yanqakunata nishushpa, uchata ruranaykiqa. Chaqa Tayta Dyusqam chay uchata ruraqkunawan piñakushpa, ancha rin kastigaq, payta mana kasuptinllapa. ⁷ Chayri chay laya runakunamandaqa kwidakayllapa, ama qamkunata dañachishunan.

⁸ Qamkunaqam unay tyimpukunapi mana allikunata rurashpa, tutayaqpishina kawsarqaykillapa. Piru kanangam Jisukristupi kriyishpa, allita rurashpa, achikpishinana kawsangillapa. Chayshinalla mana shaykuq kawsayllapa, suqkunapaq suq micha achikchakuqshina kanaykillapa. ⁹ Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunmi rin yanapashuqlapa, ancha allin kashpa, allitalla rurashpa, allip kaqtalla rimashpa kawsanaykillapa. ¹⁰ Chayri allita yach'akuyllapa Dyus munashqanda, pay munashqanshina kawsanaykillapa. ¹¹ Amar kawsayllapachu chay uchayuy runakunashinaqa. Ashwan paykuna uchata rurashpa pakaptinga, anyashpa kunayllapa: "Chayshina rurashpaqam, ringillapa chingaq", nishpa. ¹² Chaqa chay pakashqan uchangunapaq ancha fiyu penqakuyapaq. Chaymi mana munanchiqchu ni rimayta chay ucha rurashqambaqqa. ¹³ (Piru Dyuspa Santu Ispiritunmi atun michashina.) Chaymi chay pakashqa uchakunata das rikachiwanchiq, achikpishinana kidanashllapa. Chaymi das intyindinchiq: Chay uchakunaqam ancha fiyu, nishpa. ¹⁴ Chayraykum suq yach'ayniyuqqa nin:

Qamkuna mana alli ruraqkunaqam puñuqkunashina, wañuqkunashina kangillapa. Chayri rikch'akamushpa, atarimuyllapa, Jisukristu achikpishinana kawsachishunan, allitana rurashpa kawsanaykillapa, nishpa.

¹⁵ Chayri ancha allita kwidakashunllapa, allita rurashpa kawsananchiq. Amar tuntushinaqa kashunllapachu. Ashwanri jwisuyuyqshina kawsashunllapa. ¹⁶ Chaqa kay tyimpupiqam uchayuy runakunaqa ashwamba ashwamba mana allikunata ruraykanllapa. Chayri tukuy diya allita yuyashpa, Dyus munashqanshina kawsashunllapa. ¹⁷ Chayraykur ama tuntushinaqa kashunllapachu. Ashwanri yach'akushunllapa Dyus munashqanda rurananchiq. ¹⁸ Amar mach'ashunllapachu. Chaqa mach'ashqakunaqam mana sujitakashpachu, tukuy imapi rinllapa dañakaq. Ashwanri Dyuspa Santu Ispiritunda kasushpa, kawsashunllapa. ¹⁹ Chayshina kawsashpa, salmukunata, innukunata, suq laya alabansakunata kantashpa, Siñurninchiq Jisusta tukuy shungo alabashpa, suqwan suqwan animachinakushun. ²⁰ Siñurninchiq Jisukristupa shutimbi tukuy tyimpu, tukuy imapaq Tayta Dyusta pagikushunllapa.

Ayllunchiqkunapir shumaqta kawsashunllapa

²¹ Yumbay qamkuna Dyusta ancha rrispitashpapaq, suqwan suqwan kasunakuyllapa.

²² Qamkuna qosayuy warmikuna, Jisukristuta kasushqaykishina, qosaykitapis kayus.

²³ Jisukristuqam paypi yumbay kriyiqkunapa Washadurninchiq, umanchiqshina kashpa, kamachiwanchiq. Chaqa paypi kriyiqkunaqam Jisuspa kwirpunshina kanchiqllapa. Chayshinallam suq warmipa qosanga umanshina kashpa paytaqa kamachin. ²⁴ Chayri Jisukristupi kriyiqkuna payta kasushqanchiqshina, warmipis qosanda tukuy imapi kasunqa.

²⁵ Runakunapis ancha kuyanqa warminda, awnki wañunqapis. Manchu Jisukristuqa paypi kriyiqkunata ancha kuyawaqninchiq, wañurqan washawananchiq. Chayshinalla suq runa warminda kuyanqa. ²⁶ Chaqa Jisukristum wañurqan, paypi kriyiqkunata uchanchiqmanda pirdunawananchiq, Tayta Dyustana kasushpa kawsananchiqllapa. Kanan shumaq nutisyanda yach'achiwaqninchiqmi, uchanchiqkunata yakuwanshina mayllawashqa kanchiq. ²⁷ Chayshinam rurargan, paypa ñawpambi mana nima uchayuy shumaq nubyashina kananchiqllapa. Chayshina ancha llipyay yuraq mudanayuyqshina kaptinchiqllapam, shumaqta rin ch'ayachiwaqninchiq. ²⁸ Chayri qamkunapis warmikita

ancha kuyay, kikin kwirpuykita kuyashqaykishina. Chaqa suq runa warminda ancha shumaqta kwidashpaqam, pay kikin kwidakaykan. ²⁹ Chaqa manam pipis kwirpunchiqtaqa ch'iqninchiqchu. Ashwanmi shumaqta kwidashpa, imatapis mikushpa kawsanchiqllapa. Chayshinallam Siñurninchiq Jisukristupis paypi kriyiqkunata shumaqta kwidawanchiqllapa. ³⁰ Chaqa paypi kriyishpaqam, paypa kikin kwirpunshinana kashpa, paypa aychanshina, tullunshina kanchiqllapa. ³¹ Chaymi Dyuspa Santu Librumi nin: "Suq runa warmikushpaqa, taytanda, mamanda dijashpa, warminwanna kawsanqa. Kanan ishkey kashpapis, suq kwirpushinallana kanga", nishpa.* ³² Chay nishqandaqam mana pipis atishqachu ancha allita intyindiya. Chaqa manam rimanchu runa warmi kasarananlachu. Ashwanmi rimambis, Jisukristu paypi kriyiqkunawan tandakaptinchiq, paywan suq kwirpushinallana kananchiqllapa, nishpa. ³³ Chaymi niykillapa: Yumbay runakuna ancha kuyanqa warminda kikin kwirpunda kuyashqanshina. Warmikunapisri qosanda rrispitanga.

6

¹ Wambrakuna, Jisukristupi kriyishpaqa, taytaykita, mamaykita allita kasuyllapa. Chayshina kasushpaqam, allita ruraykangillapa. ² Chaqa Tayta Dyuspa punta liyninmi kayshina nin: "Taytaykita, mamaykita rrispitayllapa", nishpa. Chay liyta niwaqninchiqmi, suq shumaq primyuta kayshina ufrisiwashqa kanchiq: ³ "Taytaykita, mamaykita kasuptikiqam, ancha rini yanapashuq, kushikushpa, achka watakunata kay mundupi kawsanaykipaq", nishpa.*

⁴ Qamkuna taytakunapis, wambraykikunata ama piñachiylapachu. Ashwanri shumaqta yach'achishpa kunashpa, kriyayllapa, Jisukristupi kriyinanllapa.

⁵ Qamkuna randishqa kriyadukuna, patrunkita manchashpa, allita rrispitashpa kasuyllapa, Jisukristuta kasuykangimanshina. ⁶ Chayri chay patrunkita rikashuptin ichu mana rikashuptimis, allita trabajayllapa. Piru amar trabajaychu chay patrunkikiwan allita kidanaykillapa. Ashwanri Dyus munashqanda rurashpa, tukuy shunqo allita trabajay, Jisukristupaq trabajaykangimanshina. ⁷ Chayshina kushikushpa, patrunkita allita yanapashpaqar, Jisuspaqshina trabajay, ama runakunapaqllachu. ⁸ Chaqa randishqa kriyadu ichu libri runa kashpapis, allita yach'anchiqllapa: Tayta Dyusmi rin pagarawaqninchiq alli rurashqanchiqpaq, nishpa.

⁹ Qamkuna patrungunapis, randishqa kriyadyukikunata ama nimatapis manchachishpachu, shumaqta kamachiy. Chaqa syilupim kan yumbayninchiqpa patrunkinchiq. Payqam mana ni pitapis sawachashpachu, yumbayninchiqta ancha allita rin jusgawaqninchiq.

Dyuspa armangunawanri dyabluta kallpachishunllapa

¹⁰ Kananri kriyiq masitakuna, Jisukristuman mañakushunllapa, pudirninwan yanapawaptinchiq, uchakunata binsinanchiq. ¹¹ Manchu suldadukuna kuntrangunata binsinanllapaqa, jirrumanda kaskuta rurakushpa, jirrumanda chilikinda rurakushpa, armangunawan pilyanllapa. Chayshinallar noqanchiqkunapis Tayta Dyusman noqanchiqkunata shina ch'askishunllapa, dyablu ama ingañawananchiq. ¹² Chaqa noqanchiqkunaqam mana pilyaykanchiqchu runa masinchiqkunawan. Ashwanmi pilyaykanchiqqa chay jwirsayug, pudirniyug, kamachikuq dyablukunawan, tutayaqpi puriq kamachikuqkunawan. Paykuna ingañaptinmi, kay pachapi achka runa warmi tutayaqpi shina puriykanllapa. Chay kamachikuq dyablukunam altupi bwilaq dyablukunatapis kamachinllapa. ¹³ Chayri Tayta Dyusmanda yumbay chay armangunatashina ch'askishunllapa, chay dyablukunamanda atinanchiq washakayta. Chayshina ruraptinchiqqam, chay dyablukunaqa suq diya munashpa binsiwayninchiqta, mana rinllapachu atiq.

¹⁴ Chayri allip kaqtalla kriyishpa, rimashpaqa, suldadukuna wach'ukunda rurakuqshina kashunllapa. Chayshinar allitalla rurashpa, jirrumanda chilikiyuqshina kashunllapa. ¹⁵ Listur kashunllapa, Jisuspa shumaq nutisyanqam yach'achikunanchiq, suqkunapis Dyuswan allyanallapa. Chaqa chay shumaq nutisyanqam noqanchiqpaqqa suldadupa sapatungunashina. ¹⁶ Yumbay kusasmandam masta balin Jisukristupi allita kriyinananchiqllapa. Chayshina kriyishpaqam, suq iskudu tabla layata piskaykanchiqmanshina washakananchiq. Chaqa dyabluqam ancha munan dañachiwayninchiqta, rumikunawan sitawanchiqmanshina. Piru Jisukristupi allita yuyakushpaqam, chay iskudu tabla layawan atinanchiq arkayta, ama ch'ayachiwananchiq. ¹⁷ Tayta Dyusmi washawanchiqllapa, suq suldadu jirrumanda kaskunwan washakaqshina. Tayta Dyus nishqangam atun kuchillushina. Chayri Dyuspa Santu Ispiritunamanda yach'akushun Dyus nishqanda, dyabluta maqashpa, binsinanchiq.

* 5:31 Génesis 2.24

* 6:3 Éxodo 20.12

¹⁸ Piru Dyuspa Santu Ispiritun qamkunata yanapashuptin, allita yuyashpa, mana shaykuq mañakuyllapa yumbay kriyiq masinchiqkunapaq.

¹⁹ Noqapaqpis mañakuyllapa, Tayta Dyus yanapawanambaq, ama manchashpachu, ashwan ancha allita Jisukristupa pakadu nutisyanda yach'achikunay. Chaqa unaymandapacham mana pipis intyindishqachu: (Tayta Dyusmi qamkuna mana isrraylinu kaqkunatapis munan washashuyllapata, nishpa.) ²⁰ Kanan Tayta Dyusmi numbrawashqa, rrimplasun rimanaypaq chay shumaq nutisyanda. Chayraykum kay karsilpi kadinakunawan watadu kani. Chayri Tayta Dyusta noqapaq rrugayllapa, ama nimata manchashpachu, paypaq yach'achikunay.

Pablum dispidikarqan

²¹⁻²² Kuyashqanchiq kriyiq masinchiq Tikikum ancha allita yanapawashqa, Jisukristupa yach'achikunay. Chaymi payta rini kach'amug, qamkunata animachishunan: "Masanchiq Pablum karsilpiqa kayshina kawsaykan", nishpa.

²³ Kriyiq masitakuna, ancham mañakuni, Taytanchiq Dyus, Siñurninchiq Jisukristupis tukuy imapi qamkunata yanapashunan, kushikushpa, kuyanakushpa, Dyuspi allita yuyakunaykillapa. ²⁴ Chayshinam mañakuni, Tayta Dyus yumbay allin kriyiq masinchiqkunata ancha yanapanambaq. Chaqa paykunaqam mana shaykuq Siñurninchiq Jisukristuta kuyaykan. Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM KAY KARTATA KACH'ARQAN FILIPUS LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN (FILIPINSIS)

¿Pitaq karqan San Pablu? Liyishun chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Pabluqam iskibrirqan Filipus llaqtapi tiyaq kriyiq masingunaman. Filipusqam rrumanukunapaqqa ancha baliq llaqta karqan. Chay llaqtaqam prubinsya Masiduñapi karqan. Chayman Pabluqa rishpa, Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikurqan. Masta yach'ananchiq chay filipusinu kriyiqkunapaq, liyishun Ichus 16.6-40.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pabluqam karsilpi karqan. Chaymi chay Filipuspi tiyaq kriyiq masingunaga chaypaq yach'ashpa, munarganllapa qellaywan ichu suq laya kusaskunawan Pablutaqa yanapayta. Chaymi Ipafrudituta Pabluman kach'arqanllapa, chay kusaskunata apanambaq. Chaymandaqam Pabluqa kay kartata iskibrirqan, chay filipusinu kriyiq masingunata ancha pagikunambaq, chay rrigalukunata kach'ashqanllaparayku. Paykunataqam animachirqambis, Jisukristupi ancha allita kriyinanllapa. Chayshina iskibrishpaqam, Ipafrudituta kach'arqan, kay kartata apananllapa filipusinu kriyiq masingunaman.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

Flp 1.1-11; 4.10-23 niwanchiqllapa, Pablu filipusinu kriyiq masingunata ancha pagikushqambaq, Dyusman paykunapaq ancha mañakushqambaq.

Flp 1.12-30 niwanchiq, Pablu karsilpi kashpapis, yach'arqan: Suqkunam Jisukristupaq yach'achikuykanllapa, nishpa. Chaymi ancha kushikurqan. Niwanchiqpismi, Jisukristupi kriyishpaqa, ancha ñakashpapis, ama disanimakananchiq.

Flp 2.1-18 niwanchiq, Jisukristushina umildi kananchiqllapa.

Flp 2.19-30 niwanchiq, Timutiya, Ipafrudituta Pabluta ancha yanapashqambaq.

Flp 3.1-4.9 niwanchiq, Jisukristuta yuyayninchiqpi riqsishpa, allita kasunanchiq, ama pilyanakunanchiq, ashwan kushikushpa kawsananchiqllapa.

Pablum napaykurqan filipusinukunata

¹ Kuyashqay kriyiq masitakuna, noqa Pablum masanchiq Timutiyaq Jisukristupa sirbikuqnin kanillapa. Chaymi kay kartata kach'amuni qamkuna Filipus llaqtapi tiyaq kriyiq masiykunaman. Chaqa qamkunaraqam Jisukristupi allipta kriyishpa, Dyuspa wambran-gunana kangillapa. Chaymi ubispuykikunata, dyakunuykikunata, yumbay qamkunata napaykuykillapa. ² Mañakunim Tayta Dyusman, Siñurninchiq Jisukristumambis, tukuy imapi qamkunata yanapashunan, ama nimata manchashpachu, ashwan kushikushpa kawsanaykillapa.

Pablum Dyusman mañakurqan kriyiq masingunapaq

³ Kriyiq masitakuna, kada bwilta qamkunata yuyashushpam, Dyusman ancha pagikuni qamkunapaq. ⁴⁻⁵ Kanan qamkunapaq Dyusman mañakushpaqam, ancha kushikuni. Chaqa Jisukristupi kriyishqayki diyamandapacham kanangaman qamkunaga ancha yanapawashqa kangl, Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikunaypaq. ⁶ Kanan allitman yach'ani: Tayta Dyusmi qamkunata yanapashushqa, paypi kriyishpa, pay munashqanda ruranaykillapa. Chayshinallam mana shaykuq rin yanapashuqllapa, mas allita mas allita pay munashqanda rurashpa, kawsanaykillapa, Jisukristu shamunan diyakaman. ⁷ Chaymi ancha balin, tukuy shunqo qamkunata kuyashunaypaq. Chaqa kay karsilpi kaptiy ichu libri kaptiypis, qamkuna ancha yanapawangi, kuyawaqninchiq Tayta Dyuspa shumaq nutisyanda awturidarkunapa ñawpambi yach'achikunay: "Kay nishushqayqam allip", nishpa. ⁸ Kanan Tayta Dyusmi yach'an: Churiy Jisukristu yanapaptinmi, Pabluqa tukuy shunqo filipusinukunata ancha kuyan, nishpa. ⁹ Chaymi Dyusman mañakuni, chay ancha kuyakushqaykimanda masta kuyakunayki, allita Dyusmanda yach'akushpa, ancha yach'ayniyuq kanaykillapa. ¹⁰ Mañakunipismi, ancha allita yach'anaykillapa, imam alli, imam mana allichu, nishpa, Jisukristu shamuptin, ama nima uchayuq kanaykillapa, ¹¹ ashwan Jisukristu yanapashunan, yumbayta allita rurashpa kawsanaykillapa, yumbay rikashuqkuna Tayta Dyusta alabanallapa.

Jisukristupi kriyishpaqam, mushuq bidayuqna kanchiqllapa

¹² Kriyiq masitakuna, noqa Pabluta karsilawaptinllapam, mas achka runakuna, warmikuna Jisuspa shumaq nutisyanda uyashqallapa. ¹³ Chaqa gubyirnu Sesarpa yumbay kwidakuq suldadunguna, kay atun llaqtapi yumbay tiyaqkunapismi yach'anllapana: Pablutaqam karsilashqallapa, Jisukristupaq yach'achikuptin, nishpa. ¹⁴ Kanan kay karsilpi kashpa, mana nimata manchashpachu, Jisukristupaq yach'achikuptiymi, ancha achka kriyiq masinchigkunapis, manana manchashpachu, Jisukristupaq masta yach'achikuykan.

¹⁵ Allibmi wakingunaga imbidyawashpa, munashpa binsiwayta, Jisukristupaq yach'achikuykan. Piru suqkunaqam, allin shunqoyuq kashpa, munashpa yanapawayta, Jisukristupaqqa yach'achikuykan. ¹⁶⁻¹⁷ Paykunaqam kuyawashpa, yach'anllapa: Tayta Dyusmi Pabluta numbrashqa, shumaq nutisyanda yach'achikunan. Chaymi karsilpina kidashqa, nishpa. Chay imbidyawaqkunaqam Jisukristupaq yach'achikushpaqa yuyanllapa: Pablu karsilpi kaptingar piñachishun, paypa rrimplasun yach'achikushpa, nishpa. ¹⁸ Piru manam piñakunichu. Chaqa allin shunqoyuq kashpa, ichu mana allin shunqoyuq kashpapis, Jisukristupaq yach'achikuykanllapa. Chaymi ancha kushikuni. Kanan mastam rini kushikuq, ¹⁹ qamkuna Dyusman noqapaq mañakuptiki, Jisukristupa Santu Ispiritun yanapawaptin washakanaypaq. ²⁰ Piru wañushpa ichu kawsashpapis, ancha munani Jisukristupaq yach'achikuyta, mana nimatapis penqakushpachu ni manchashpachu, achka runa, warmi payta alabananllapa. ²¹ Chaqa kawsashpaqam, kay bidapi Jisukristuta rini alabaq. Piru wañushpaqam, suq bidapiqa paywan kawsashpa, rini alabaq. Chaymi noqapaqqa alli kanman wañunaypaq.

²² Piru manaraq wañushpaqam, mastaraq atiyman Jisukristupaq yach'achikuyta. Chaymi mana yach'anichu: Mayqanmi mas allin, kawsanaypaqqaq ichu wañunaypaqna, nishpa. ²³ Chaqa noqapaqam allina kanman wañunaypaq, Jisukristuwanna kanaypaq. Piru noqapaq mana yach'anichu: Mayqanmi mas alli, nishpa. ²⁴ Chaqa qamkunapaqqa mas alli kanman kawsanaypaqraq, Jisukristupaq mas allita qamkunata yach'achishunay. ²⁵ Chaymi yuyakuni: Rinim kawsaqraq, qamkunata animachishunay, kushikushpa, mas allita Sifurninchiqi kriyinaykallapa, nishpa. ²⁶ Chaymi Jisukristu kay karsilmanda surqowaptin, mushuqmanda qamkunawan karinaypaqqa, ancha kushikushpa, payta ringillapa alabaq.

²⁷ Piru mastam rrugaykillapa, Jisukristu nishqanshina kawsanaykillapa. Chayshina kawsaptikillapaqam, qamkunaman shamushpa ichu mana shamushpapis, rini yach'aq: Suq yuyayllam mana shaykuq yanapanakuykan, Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikushpa, nishpa. ²⁸ Chaqa Tayta Dyusmi rin yanapashuqllapa, chay kuntrashuqkunata ama nimatapis manchanaykillapa. Chaymi chay kuntrashuqkunaqa rinllapa yach'aq: Jisuspi mana kriyishpaqam, rinchiqlapa chingaq, nishpa. Piru qamkunaqam ringillapa yach'aq: Dyusmi rin washawaqninchiq, nishpa. ²⁹ Chaqa ancham balin qamkuna Jisukristupi kriyinaykallapa. Piru ancham balimbis chayshina kriyishqaykirayku, qesachadu kashpa, ñakanaykillapa. ³⁰ Chaymi kananga qamkunapis noqashina Jisukristupaq yach'achikuptiki, payta kuntraqkuna qamkunatapis qesachashungi. Manchu qamkunapa pullayki kashpa, qesachadu kaptiy rikawarqaykillapa. Kanan qamkunaqam yach'angillapa: Pablugaqam karsilpi ancha ñakashpapis, Jisukristupaq mana shaykuq yach'achikuykan, nishpa.

2

Jisukristushinar umildi kashunllapa

¹ Manchu Jisukristupi kriyiptikiqa, payqa qamkunata ancha animachishungi. Ancha kuyashupam, tukuy imapi qamkunataqa kunswilashungi. Paypa Santu Ispiritumbisi qamkunata tukuy imapi yapachashungi. Tayta Dyuspismi ancha kuyashushpa, llakipashungi. ² Chayri qamkunapis kuyanakushpa, suq yuyaylla kashpa, suqwan suqwan ancha shumagta kawsayllapa, masta kushichiwanayki. ³ Amar palanganuqa kayllapachu. Amar rurayllapachu qamlla munashqaykitaga. Ashwan umilidi kashpa yuyayllapa: Suqkunaqam ancha balin maski noqamanda, nishpa. ⁴ Amar yuyayllapachu qamkunapaqllaga. Ashwan suqkunapaqpis yuyayllapa: ¿Imam mas alli paykunapaq? nishpa.

⁵ Chayri qamkunapis Jisukristu yuyashqanshinalla yuyayllapa. ⁶ Manchu payqa syilupi Tayta Dyuswan kashpaqa, Taytanshina ancha baliq kamachikuq Dyus karqan. Piru manam nirqanchu: "Taytayshinallam kashaq", nishpaqa. ⁷ Ashwanmi tukuy imata dijashpa, kay mundupi nasirqan, umildi yanapakuq runa kanambaq. ⁸ Chayshina umildi runa kashpam, Tayta Dyusta tukuy imapi kasushpa, suq kruspi penqakuypaqta wañurqan. ⁹ Chayshina wañuptinmi, Tayta Dyusqa kawsachimushpa, ancha pudirniyuq kamachikuqta rurarqan, yumbay awturidarmanda mas kamachikuq kanambaq. ¹⁰ Chaymi

syilupi yumbay kaqkuna, kay pachapi yumbay tiyaqkuna, kay pachapa warambi yumbay kaqkunapis Jisuspa ñawpambi rinllapa qonqorikuq, payta rrispitashpa. ¹¹ Chayshina qonqorikushpaqam, yumbaypa ñawpambi ninqallapa: “Jisukristum tukuy ima kaqpa kamachikuqnin”, nishpa, Tayta Dyustapis alabanallapa.

Jisuspi kriyiqkunaqam michakunashina

¹² Ancha kuyashqay kriyiq masitakuna, noqa qamkunawan kashpa kunashuptiymi, tukuy tyimpu allita kasuwarqaykillapa. Kanan qamkunamanda karupi kaptiypisri, allita kasuwayllapa. Umildi kashpa, imashinapis kamakayllapa washakanayki. Chayri manchayllapa: Uchata rurashpakish, Dyusmanda akrakayman, nishpa. ¹³ Piru Dyus kikinmi qamkunata animachishungi, pay munashqanda qamkunapis munanaykillapa. Chaymandaqam yanapashungillapa, chay munashqanda ruranaykillapa.

¹⁴ Chayri ama kijakushpachu ni anyanakushpachu, tukuy imata shumaqta rurayllapa, ¹⁵⁻¹⁶ Dyuspa mana uchayuy wambranguna kanaykillapa. Chaqa chayshina kay mundupi ancha uchayuykunapa ukumbi kawsaptikillapaqam, paykunapis animakanmanllapa, Dyusta kasunanllapa. Chaqa paykunaqam uchangunarayku tutayaqpishina kawsaykanllapa. Piru qamkuna Dyuspa kawsachikuq nutisyanda paykunata yach'achishpaqam, lusirukunashina llipaykangillapa paykunapaqqa. Chaymi Jisukristu shamuptinqa, noqaqa ancha rini kushikuq qamkunapaq: Manam yangachu chay Filipusmanda kaqkunata yach'achishqa kani, nishpa. ¹⁷ Kanan qamkuna Jisuspi allita kriyishpam, Dyusta allita kasushpa, kawsaykangillapa. Chaymi noqaqa ancha kushikuni, yawarniyta ich'ashpa, wanchiwanan kaptinllapapis. Chaqa suq animal ufrindapaq wanchishqandashina munaptinllapa wanchiwaytapismi, kushikushpa qamkunata animachiylkillapa. ¹⁸ Chayshinallar qamkunapis kushikushpa, noqata animachiwayllapa kushikunaypaq.

Pablum yuyarqan kach'ayta Ipafrudituta Timutiuyutapis Filipus llaqtaman

¹⁹ Siñurninchiq Jisus munaptinmi, utqa kach'amushaq qamkunaman kriyiq masinchiq Timutiuyuta. Chayshina qamkunamanda kutimushpa willawaptin: “Kayshinan chay Filipus llaqtapi kawsaykan”, nishpaqam, noqaqa ancha rini kushikuq. ²⁰ Manam kanchu suq yach'achikuq masiy kay Timutiuyushinaqa. Chaqa payqam noqashinalla yuyashpa, ancha munan qamkunata yanapashuyta, allita rurashpa, kawsanaykillapa. ²¹ Piru achka yach'achikuqgam paykuna munashqandalla ruranllapa. Manam ruranllapachu Jisukristu munashqandaqa. ²² Piru qamkunaqam allita yach'angillapa: Masanchiq Timutiuyum ancha allita Pabluta yanapashqa, nishpa. Chaqa payqam churiyshina noqawan pulla Jisuspa shumaq nutisyanda ancha yach'achikushqa. ²³ Chaymi munani qamkunaman kach'amuyta. Piru puntatam munani yach'ayta: ¿Imam rin pasawaq? nishpa. Chay yach'ashqay urasmi Timutiuyutaga rini kach'amuq. ²⁴ Piru yuyakunim: Jisukristum yanapawanqa, kay karsilmanda llugshishpa, utqa shamunaypaq watukushuqllapa.

²⁵ Munanim kach'amuyta kuyashqay kriyiq masinchiq Ipafruditutapis. Chaqa qamkuna kikiyim payta kach'amurqayki, noqata yanapawanambaq. Payqam ancha allita yanapawaykan, dyabluta binsishpa, Jisuspaq yach'achikunaypaq. ²⁶⁻²⁷ Piru payqam ancha qeshyaq kashpa, wañuykarqanna. Chaymi chaypaq yach'aptikillapa, payqa ancha llakishpa nirqan: “Chay kriyiq masiykunach'i noqapaq anchana llakiykanllapa”, nishpa. Chayraykum ancha munashqa shamuyta qamkunaman. Allibmi payqa ancha qeshyaq karqan. Piru Tayta Dyusmi payta, noqata llakipawashpa, yanaparqan kach'akanambaq, ama ashwamba llakinaypaq. ²⁸ Chaymi Ipafrudituta ancha munaptin rikashuyllapata, kach'amuykani, payta rikashpa kushikunaykillapa, noqapis amana paypaq llakinaypaq. ²⁹⁻³⁰ Chayri pay qamkunaman ch'ayamuptinqa, ancha kushikushpa, payta ancha rrispitashpa, Jisuspa shutimbi shumaqta ch'ayachiylapa. Chaqa payqam yach'ashpa: Chay karsilpiqam atini wañuyta, nishpapis, kayman shamurqan yanapawanambaq. Chaymi yaqqa wañurqan. Chaqa qamkunaqar karu llaqtapi kashpa, mana atirqaykillapachu yanapawayta.

3

Jisukristupi ancha allita yuyakushun

¹ Kriyiq masitakuna, Siñurninchiqi allita yuyakushpa, kushikushpa kawsayllapa. Manam shaykunichu kayshina achka kutinda qamkunata kunashunaypaqqa. Chaqa chayshina Jisukristupaq allita yach'aptikiqam, mana pipis ingañashunqachu. ² Chayri kwidakayllapa yumbay mana baliq yach'achikuqmanda. Paykunaqam dañachikuq al-lqokunashina. Chaqa yach'achikunllapam: Kwirpumbi siñalniyuy kaqkunallash Dyuspa wambrangunaqa, nishpa. Manam chayshinachu. ³ Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritun yanapawaptinchiq, noqanchiqkunaqa Dyusta adurashpa, Jisukristupi kriyishpa, Dyuspa

wambrangunaqa kanchiqllapa. Chaymi kushikunchiqllapa. Mananam kriyinchiqllapachu: Kwirpumbi siñalta rurashpa ichu suq kustumbrikunata rurashpam, Dyuspa wambranguna kanchiqllapa, nishpa. ⁴ Piru Jisuspi manaraq kriyishpam, noqapis ancha pandarqay. Chaqa yuyarqaymi: Kwirpuypi siñalniyuq kashpa, isrraylinukunapa duktrinanda kasushpam, noqa kikiylla atini washakayta, nishpa. Kanan yumbay isrraylinumandam noqa masta yuyakurqay chay kustumbrikunapiqa. Manam pipis binsiwaqchu. ⁵ Chaqa 8 diyasniyuq kaptiymi, kwirpuypi siñalta ruraraqanllapa. Chaymi ancha lijitimu isrraylinu kani. Taytay, mamay, agwiluykunapismi Isrrayilmandalla karqanllapa. Chaqa chay alma Binjamimba atun ayllunmandam kani. Farisiyukunapa duktrinandam ancha allita sigirqay. Chaymi Muysispa liyningunata ancha allita kasurqay. ⁶ Chayshina ancha allita kasushpa kawsaptiymi, mana pipis atiqchu anyawaytaqa. Kanan chay liykunapi yuyakushpam, Jisuspi kriyiqkunata ch'iqnishpa, ancha qesacharqani. ⁷ Piru kananqam Jisukristupi kriyishqayrayku, tukuy chay rurashqaykunata noqapaqqa manana balinchi. ⁸ Chaymi bidaypi Jisukristu tukuy imamanda noqapaqqa masta balin. Chayraykum noqaqa tukuy chay munashqaykunata dijashqana kani, Siñurniy Jisukristuta yuyayniypi mas allita riqsinaypaq. Chaymi chay munashqaykunata noqapaqqa ancha millanaypaq mapashinana kidashqa, ⁹ Jisukristuta masta kuyanaypaq. Chayraykum manana kriyinchu: Muysispa liyningunata kasushpam, atini washakayta, nishpaqa. Ashwanmi yach'ani: Jisukristupi allipta kriyiptiymi, Tayta Dyus yumbay uchaykunamanda pirdunawan, nishpa. ¹⁰ Chaymi Jisukristuta yuyayniypi riqsishpa, paypa pudirninwan Dyusta kasushpa, munani kawsayta, Jisukristushina padisinaypaq. Chaqa Tayta Dyusmi paytaqa wañushqanmanta kawsachimurqan. Chayshinam noqapis munani yanapawanambaq, payta allita kasunaypaq, awnki Jisustashina noqata wanchiwaptinllapapis. ¹¹ Chayshina munaptinllapa wanchiwaytapismi, Dyuspi yuyakuni: Suq diyam noqatapis rin kawsachiwaq, nishpa.

Pablum munarqan Jisusta allita kasuyta

¹² Manam ninichu: Jisukristushinam kani, nishpaqa. Chaqa noqaqam yach'ani: Manaraqmi payshinachu kawsani, nishpa. Piru payqam washawashqa, payshina kawsanaypaq. Chaymi tukuy ima atishqayta rurani, pay munashqanshina kawsanaypaq. ¹³ Kriyiq masitakuna, noqaqam mana ninichu: Jisukristu munashqanshinallam kawsaykani, nishpaqa. Piru tukuy ima chay unay rurashqaykunataqam dijashqana kani. Kananqam tukuy ima atishqayta ruraykani Jisukristu munashqanshina kawsanaypaq. ¹⁴ Chaqa Tayta Dyusmi kumbidawanchiq, syilunam apawagninchiq, primyunchiqta qowananchiqllapa, Jisukristuta mana shaykuq sirbiptinchiq. Chaymi noqaqa tukuy ima atishqayta ruraykani, chay primyuta ch'askinaypaq.

¹⁵ Chayrayku Jisuspi yumbay ancha allita yuyakuqkuna chay nishushqayshina yuyashunllapa. Wakinnikikuna suq layata yuyaptikiqam, Tayta Dyus rin intyindichishuq. ¹⁶ Piru yumbay yach'akushqanchiqta mana shaykuq kasushunllapa, suq duktrinayquqla suq yuyayniyuqla kashpa.

¹⁷ Kriyiq masitakuna, qamkunawan kashpa shumaqta kawsaptiymi, allita rikawarqaykillapa. Chayri kananqa noqashina, chay suq kriyiq masinchiqkunashina qamkunapis Dyusta allita kasushpa, kawsayllapa. ¹⁸ Piru achka runakunam Jisukristuta kuntrashpa, mana kriyinchillapachu: Paymi kruspi wañushpa, atin washawayninchiqta, nishpa. Chaymi noqa waqashpa, achka kutinda qamkunata kunashushqayshina, suq kutinda niriqkillapa: "Chay kuntraqkunataqar ama kasuyllapachu", nishpa. ¹⁹ Chay laya runakunataqam Tayta Dyusqa rin chingachiq. Chaqa allip Dyusta mana munashpa kasuytam, paykunapa kwirpun munashqandalla rurashpa kawsanllapa. Pengakuyapaq kusaskunata rurashpapis, mana pengakushpachu, ashwan alabakanllapa. Kay mundupa yumbay kusasnimbilam yuyanllapa. ²⁰ Piru yumbay noqanchiqpaqam kan suq llaqtanchiq anaq syilupi. Chaymi shuyaykanchiqllapa, Siñurninchiq Jisukristu waqmanda shamunangaman washawananchiq. ²¹ Chayshina shamushpam, tukuy laya pudirniyuq kamachikuqta binsishpa, tukuy ima kaqta rin kamachiq. Kay kwirpunchiq wañunambaq kaqtapismi chay pudirninwan rin kambyaq, paypa shumaq kwirpunshina kashpa, amana wañunanchiqllapa.

4

Jisuspi kriyishpaqa, kushikushunllapa

¹ Ancha kuyashqay kriyiq masitakuna, qamkuna ancha kushichiwashpaqam, shumaq primyushina kangillapa. Chaymi ancha munani rikashuyllapata. Kanan ancha kuyashushpam kunaykillapa, Jisuspi mana shaykuq yuyakunaykillapa.

² Kayshinam nini chay kriyiq panisitanchiq Ibudyata, Sintikatapis: Jisuspi allipta kriyishpaqam, alliyayllapa, suq yuyayniyuqla kanaykillapa. ³ Ancha allin yach'achikuq masisitu, qamtapismi rrugayki, chay ishkay paninchiqkunata yanapanayki alliyananllapa. Chaqa paykunaqam noqawan pulla padisishpa, ancha yanapawarqan, Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikunay. Masanchiq Klimintipismi suq masanchiqkunawan noqawan pulla chayshina yach'achikurqanllapa. Paykunapa shuttingunatam Tayta Dyusqa iskibrishqana librumbi, tukuy tyimpu paywan kawsananllapa.

⁴ Qamkuna Jisukristupi kriyishqaykirayku, tukuy tyimpu kushikuylapa. Mushuqmandam niriqkillapa: ¡Kushikuylapa! nishpa. ⁵ Qamkunapura tukuy shunqo kuyanakuylapa, yumbay runakuna warmikuna intyindinambaq: Jisuspi kriyiqkunaqam ancha shumaqta kawsanllapa, nishpa. Chaqa Siñurninchiq Jisukristum sirkana. [Nuta: "sirkana" munan niyta ichu: "sirkana tyimpun shamunambaq" ichu "sirkanchiqpi payqa", nishpa.]

⁶ Chayri ama nimapaq llakishpachu, ashwan Tayta Dyusman tukuy imapaq mañakuylapa. Chayshina mañakushpaqar, payta pagikuylapa. ⁷ Chayshina Jisukristupi allita kriyiptinchiqmi, Tayta Dyusqa ancha kunswilawanchiq, ama ancha llakinanchiqllapa. Piru pay ancha pudirniyuq ancha yach'ayniyuq kaptinmi, noqanchiqkunaga mana atinchiqchu allita intyindiya: ¿Imashinam ancha kunswilawanchiq? nishpa.

Allin yuyayniyuqlar kashunllapa

⁸ Kriyiq masitakuna, kay nishushqayta ushyanaypaqmi kunaykillapa, allin kusaskunapilla yuyanaykillapa. Chayri yuyayllapa tukuy ima allip kaqpilla, allita rurapaqilla, suqkunata rrispitaqpilla, mana nima uchayuq kaqpilla, allin famayuq kaqpilla. Chaqa ima kaptin kushikunanchiq, ichu allin runakuna kaptin, paykunata alabananchiq, chay shumaq kaqkunapilla yuyayllapa.

⁹ Yumbay yach'achishushqayta allita rurayllapa. Chaqa Dyuspaq yach'achikuptiymi, qamkuna allita uyawarqayki; allita ruraptiymi, qamkuna allita rikawarqayki. Chayri qamkunapis chayshinalla allita rurashpa kawsayllapa. Chayshina kawsaptikillapam, Tayta Dyus kunswilawaqninchiq qamkunapa pullayki rin kaq.

Pablum pagikurqan filipusinukunata

¹⁰ Suq tyimpupi qamkuna ancha yanapawayta munashpapismi, mana atirqaykillapachu ufrindaykita kach'amuwayta. Piru kananqam noqata yuyawashpa, ufrindaykita kach'amuwashqa kangillapa. Chaymi noqa ancha kushikushpa, Siñurninchiq Jisukristuta ancha pagikuni. ¹¹ Piru chayta nishushpaqam, mana nimatapis mañaykillapachu. Chaqa mana nimayuq kashpa ichu achka imayuq kashpapis, yach'akushqana kani kushikuyta. ¹² Chaymi achkata mikushpa ichu ashlitata mikushpapis kushikuni. Achka imayuq kashpa ichu mana nimayuq kashpapismi, yach'akushqana kani kushikushpalla kawsayta. ¹³ Chaqa Jisukristu yanapawaptinmi, tukuy imata atini rurayta. ¹⁴ Piru padisiptiyqam, qamkuna yanapawashpa, ancha allita rurashqallapa kangi.

¹⁵ Filipusinu kriyiq masitakuna, qamkunaqam allita yach'angillapa: Pablum prubinsyanchiq Masiduñamanda suq llaqtakunaman rirqan, Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikuq, nishpa. Chay llaqtakunaman riptiymi, qamkunalla yach'achishushqaypaq agradisiwashpa, ufrindakunata kach'amuwarqayki. ¹⁶ Chaymandaqam Tisalunika llaqtapi kaykapti, kutin kutin ufrindakunata noqaman kach'amurqayki mantinikanaypaq. ¹⁷ (Tukuy chaykunapaqmi ancha pagikuykillapa.) Piru manam mañaykillapachu, mas ufrindakunata noqaman kach'amunaykiqa. Ashwanmi chay ufrindaykita qowashqaykirayku, munani Tayta Dyus suq shumaq primyuta qamkunata qoshunambaq. ¹⁸ Chaqa chay ufrinda Ipafrudituwan qamkuna kach'amushqaykitam ch'askishqa kani. Chaymi ufrindaykillapa ancha yanapawaptin, mana nimapis faltawanchu. Chay ufrindaykita kach'amuptikim, Tayta Dyusqa ancha kushikushqa. Chaqa paypaqqam suq mishki mutkina insinsyushina kashqa. ¹⁹ Kanan payqam Churin Jisukristuwan tukuy imayuq kashpa, syilumanda ancha achkata rin qoshuqlapa, ama nimapis faltashunanllapa. ²⁰ ¡Taytanchiq Dyusqam tukuy tyimpupaq alabashqa kanqa! ¡Chayshina kanqa!

Pablum dispidikarqan

²¹ Yumbay kriyiq masinchiqkunata niyllapa: "Pablum Jisukristupa shutimbi qamkunata napaykushungi", nishpa. Noqawan kaypi kaq kriyiq masinchiqkunapismi qamkunata napaykushungi. ²² Yumbay kriyiq masinchiqpismi qamkunata napaykushungi. Piru yumbaymandam mastanapaykushungi gubyirnu Sesarpa wasinmanda kaqkuna.

²³ Siñurninchiq Jisukristu tukuy imapi qamkunata yanapashunqa. Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM KAY KARTATA KACH'ARQAN KULUSAS LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN (KULUSINSIS)

¿Pitaq karqan San Pabluga? Liyishun chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pikunapaqmi isikibirqan kay libruta? Kay kartataqam isikibirqan prubinsya Asyapa Kulusas llaqtambi tiyaq kriyiq masingunaman. Chay Kulusasqam karqan chay Ifisu llaqtapa 150 kilumitrus karupi. Chay Kulusaspiqam tiyarqan nasyun Isrrayilmanda kaqkuna, nasyun Grisyamanda kaqkunapis. Kinsapch'i Pablu Ifisupi yach'achikuptin, wakin kulusasinekuna Ifisuman rishpa, uyashpa, Jisukristupi kriyirqanllapa. (Liyishun Ichus 19.10.) Pablu karsilpi kaykaptinmi, yach'achikuq masin Ipafras chay Kulusaspi tiyaqkunataqa yach'achirqan Jisukristupaq. Chaqa Ipafrasmi Kulusaspi tiyaq. Chayshina Ipafras yach'achikuptinmi, Kulusaspi wakin tiyaqkuna uyashpaqa, Jisukristupi kriyirqanllapa.

¿Imaraykum isikibirqan kay librutaqa? Chay kulusasinekuna Jisukristupi chayraq kriyishpaqam, ancha kushikushpa tandakaqllapa, Dyusta adurananllapa. Chaymandaqam wakin runakunaqa llullakushpa, suq laya duktrinatan yach'achirqan paykunata. Chaymi Ipafrasqa rinqan Pabluta tapuq tukuy chay yach'achikushqambaq. Pabluqam chaypaq yach'ashpaqa, kach'arqan kay kartata, kunashpa chay Kulusaspi tiyaqkunata, chay llulla yach'achikuqkunata ama kriyinanllapa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

Kul 1.1-8 niwanchiqllapa, Pablu Kulusaspi tiyaqkunata napaykushqambaq, paykunata alabashqambaq, Dyusta allita kasushqanrayku.

Kul 1.9-2.5 niwanchiq, Jisukristuqam Dyuspa Churin kashqambaq; paypismi Taytan Dyusshina ancha pudirniyuq kashqambaq; Tayta Dyus Pabluta kach'ashqambaq, shumaq pakadu nutisyanda yach'achinambaq.

Kul 2.6-23 niwanchiq, Dyuspa wambranguna kashpa, Jisukristupi allita yuyakushpa, kawsananchiqllapa; ama dijananchiq, mana baliq duktrinayuqkuna ingañawananchiq.

Kul 3.1-4.6 niwanchiq, unay kawsashqanchiqshina amana kawsanananchiqllapa; ashwanri mushuq runa, mushuq warmi kashpa, suqwan suqwan kuyanakushpa, kawsananchiqllapa.

Kul 4.7-18 niwanchiq Pablu achka kriyiq masingunata napaykushpa, dispidishqambaq.

Pablum napaykurqan kulusasinekunata

¹⁻² Kuyashqay kriyiq masitakuna Kulusas llaqtapi tiyaqkuna, noqa Pablum masanchiq Timutiyyuwan kay kartata kach'amuni qamkuna Jisukristupi allita kriyiqkunaman. Chaqa Tayta Dyus munaptinmi, Jisuspa apustulnin kani, qamkunata yach'achishunaypaq. Chaymi Dyusman mañakuni, tukuy imapi qamkunata yanapashunan, ama nimata manchaspachu, ashwan kushikushpa kawsanaykillapa.

Pablum Dyusman pagikurqan kriyiq masingunapaq

³⁻⁴ Yach'ashqallapam kani: Qamkunash Siñurninchiq Jisukristupi ancha allita kriyishpa, yumbay kriyiq masinchiqkunata ancha kuyaykangillapa, nishpa. Chaymi ancha kushikushpa, Siñurninchiq Jisukristupa Taytan Dyusta mana shaykuq pagikunillapa. ⁵ Chayshinam qamkunaga Jisukristupa allip shumaq nutisyanda yach'akushpa, ancha kuyanakungillapa. Chaymi tukuy shunqo kushikungillapa: Anaq syilupim paywan rinchiqllapa kawsaq, nishpa. ⁶ Chay shumaq nutisyata uyashpaqam, yach'akushqallapa kang: Tayta Dyusmi allipta kuyawaqninchiq, ancha munan washawayninchigta, nishpa. Chay yach'akushqayki diyamandapacham Dyusqa qamkunata yanapashushqa, mas allita paypi kriyinaqkillapa. Chay shumaq nutisyataqam tukuy kay mundupi yach'achikuykanchiq. Chaymi qamkuna Jisukristupi kriyishqaykishina, achka uyakuqkunapis paypi kriyiykanllapa. Paykunaqam Dyuspaq ancha atun kusichashina. ⁷ Chay kuyashqay yach'achikuq masiy Ipafrasmandam qamkunaga Jisuspaq allita yach'akushqallapa kang. Chaqa payqa Jisukristupa ancha allin sirbikuqnin kashpam, mana shaykuq yach'achishungillapa. ⁸ Payqam noqaykunataqa niwashqa: Santu Ispiritu Kulusamanda kaqkunata yanapaptinmi, paykuna yumbay kriyiq masinchiqkunata allita kuyanllapa, nishpa.

⁹ Chaymi chayshina qamkunapaq yach'ashqayllapa diyamandapacha, mana shaykuq Dyusman mañakunillapa, Santu Ispiritunwan qamkunata ancha yanapashunan, pay munashqanda allita yach'anaykillapa, allin jwisuyuyq, ancha yach'ayniyuq kanaykillapa.

¹⁰ Chayshinaqam mañakunillapa, Siñurninchiq Jisukristu munashqanshina kawsanaykillapa, tukuy tyimpu payta kushichinaykillapa. Chayshina allitalla rurashpaqam, Tayta Dyusta shungoykillapapi mas allita ringillapa riqsiq. ¹¹⁻¹² Chaymi payman mañakunillapa, pudirninwan qamkunata yanapashunan, paypi ancha allita kriyishpa, payman pagikunaykillapa. Chayshina kriyishpaqam qesachashuptimbi, kushikushpa ringillapa agwan-taq. Chaqa Dyuspa wambranguna kaptinchiqmi, payqa kamashqa, lliipyayqaq luryapi irinsyayuc kananchiqllapa. ¹³ Dyablum uchata rurachiwashqa karqanchiq. Piru Tayta Dyusmi chay dyablumanda, uchanchiqmanda washawashqana kanchiq, kuyashqan Churin Jisukristutana kasunanchiqllapa. ¹⁴ Chaqa Jisukristu yawarninda ich'ashpa wañuptinmi, Tayta Dyusqa yumbay uchanchiqmanda pirdunawaqninchiq, washawashqa kanchiq.

Jisus wañushpa washawarqanchiqllapa

¹⁵ Jisuspa Taytan Dyustaqam mana atinchiqchu rikayta, mana kwirpuyuc kashqan-rayku. Piru chayshina ispiritu kashpapi, Churin Jisukristutaga kwirpuyuc na-sichirqan kay mundupi. Chaymi Jisusta rikashpaqa, Tayta Dyustashina rikaykanchiq. Chayraykum Jisukristuga tukuy ima rurashqanmanda masta balin. ¹⁶ Chaqa Tayta Dyusqam Churin Jisukristuta kwirpuyuc manaraq nasichishpa, kamachirqan:

—Ruray syiluta, pachata, tukuy imandinda, rikaypaqta, mana rikaypaqtapis. Ruraypis tukuy laya kamachikuq anjilkunata, chay tukuy ima rurashqayki qamta kasushunanllapa, nishpa.

¹⁷ Chaqa, manaraq nima kaptinmi, Jisukristuga karqanna. Kanan kay pachata, syiluta, tukuy imandinda pay kwaydaykaptinmi, mana chinganchu; manaqash' tukuy ima chinganmanna. ¹⁸ Chayshinallam Jisukristu paypi yumbay kriyiqkunata kawsachishpa, shumaqta kamachiwanchiq. Manchu umanchiqqa yumbay kwirpunchiqta kamachin. Chayshinallam Jisukristu paypi yumbay kriyiqkunata shumaqta kamachiwanchiq. Chaqa payqam yumbay wañuqmanda puntata tukuy tyimpupaq kawsamushqa, tukuy ima rurashqanmanda mas allin kamachikuq kanambaq. ¹⁹ Jisukristuqam tukuy imapi Tayta Dyushinalla. Chaqa Tayta Dyusqam chayshina munarqan kanambaq. ²⁰ Kanan Tayta Dyusmi munashqa uchanchiqmanda washawayninchiqta. Chaymi Churin Jisusta kay pachaman kach'amurqan, yawarninda ich'ashpa kruspi wañushqanrayku, pirdunawananchiq. Chaymi kay pachapi, anaq syilupi yumbay tiyaqkuna Tayta Dyuswan atinchiqllapa alliyayta.

²¹⁻²² Unayqam qamkunaqa uchakunata rurashpaqa, Dyusta kuntrarqaykillapa. Chaymi Dyuspaqqa furastirukunashina karqaykillapa. Piru kananqam Jisukristu kruspi wañushqanrayku, paywan yumbay alliyaqtaqa tukuy uchanchiqkunamanda pirdunawashqa kanchiq. Chayshinam rurashqa, paypa ñawpambi manana nima uchayucchu kananchiqllapa. ²³ Piru chayshina mana uchayuc kanaykipaqqa, Jisukristupa shumaq nutisyanda uyashpa, mana shaykuq paypi yuyakuyllapa: Paymi rin washawaq, nishpa. Amar akrakaychu chay kriyishqaykimandaqa. Chaqa chay shumaq nutisyandam tukuy kay mundupi yach'achikuykanllapa. Chaytallam noqa Pablupis yach'achikuykani.

Tayta Dyusmi Pabluta numbrashqa karqan, Jisuspi kriyiqkunata yach'achinan

²⁴⁻²⁵ Kananqam noqaqa qamkunata yach'achishushqayrayku kay karsilpi padisishpa-pis, kushikuni. Chaqa Jisukristupi yumbay kriyiqkunagaq paypa kwirpunshina. Chaymi ancha balin Jisukristushina chay kriyiq masinchiqkunapaq padisinaypaq. Chaqa Tayta Dyusmi numbrawashqa, paypi kriyiqkunata tukuy ima pay nishqanda yach'achinaypaq. ²⁶ Tayta Dyusmi unaymandapacha paylla yuyashqandaqa mana pitapis nirqanchu. Piru kananqam paypi kriyiqkunataqa yach'achiwashqana kanchiq chay pakadu mana nishqandaqa. ²⁷ Chay pakaduqam munan niyta: Dyusqash yumbayta munan washayta. Manash noqaykuna isrraylinu kaqkunatallachu munan washawayllapataqa, nishpa. Chaqa Churin Jisukristupa Ispiritunmi paypi yumbay kriyiqkunapi tiyan. Chaymi qamkuna mana isrraylinu kaqkunapis Jisuspi kriyishpaqa, luryapi paywan ringillapa kawsaq.

²⁸ Chaymi Dyus yanapawaptin, may atishqaykaman yumbayta kunashpa, yach'achinillapa Jisukristupa, paypi tukuy shungo kriyinanllapa, Dyuspa ñawpambi ancha allin, ancha yach'ayniyuc wambranguna kanambaqllapa. ²⁹ Chayraykum Jisukristu ancha yanapawaptin, paypa pudirninwan achka runata, warmita shayku shayku may atishqaykaman Jisukristupa yach'achini.

2

¹ Munanim yach'anaykillapa: Noqam tukuy shungo Dyusman qamkunapaq ancha mañakuni, nishpa. Chay Lawdisya llaqtapi tiyaqkunapacpis, yumbay chay suq mana rigsi-waq kriyiq masinchiqpapi ancha mañakuni. ² Mañakuniqam yumbay qamkuna, paykunapis suq yuyayniyuqlla kashpa, kuyanakashpa, ancha animadu kanaykillapa. Chayshina kashpaqam, ancha allita ringillapa rigsiq Tayta Dyuspa pakadu Churin Jisukristuta. ³ Chaqa Jisukristuqam noqanchiqkunapagqa ancha balin maski ch'aniyuq urumanda. Payllam atin yach'achiwayninchigta Tayta Dyuslla yach'ashqandaqa. ⁴ Kaykunataqam niykillapa, ama pipis, mishki mishki parlachishushpa, ingañashunanllapa. ⁵ Chaqa qamkunawan mana kashpapi, kuyashushpa, ancha yuyaykillapa. Chaymi ancha kushikuni yach'ashpa: Qamkunash suq yuyayniyuqlla kashpa, mana shaykuq kriyingillapa Jisukristupi, nishpa.

⁶ Chayri chay punta diyakunapi Siñurninchig Jisukristupi kriyishqaykishina, paypi allita kriyishpa, kawsayllapa. ⁷ Suq planta allpapi allita ch'upakuqshinar qamkunapis Jisuspi ancha allita kriyillapa, paymanda ama akrakashpachu. Chaqa chayshina kriyinaykilapam allita yach'akurqayki achka kriyiq masinchiqmanda. Chayri tukuy diya Dyusman ancha pagikushpa kawsayllapa.

Jisuspi kriyishpaqar; kayshina kawsashun

⁸ Kwidawkish kasungimanllapa mayqan mana baliq duktrinayuq yach'achikuqta. Chay laya yach'achikuqgam runakunapa mana baliq kustumbringunata, yuyayningunata munanllapa yach'achishuyta. Jisukristupa lijitimu nutisyandaqam mana yach'achikunllapachu.

⁹ Chaqa Siñurninchig Jisukristu kwirpuyuy kashpapi, tukuy imapi Tayta Dyusshinalla. ¹⁰ Kanan Jisukristuqam yumbay kamachikuq anjilkunamanda, dyablukunamanda mas pudirniyuq kamachikuq. Chaymi paypi allita kriyiptikillapa, ancha rin yanapashuq, shumaqta kawsanaykillapa. ¹¹ Manchu runakuna kwirpumbi chay siñalta rurashpaqa, wichukunllapa chay piti aychata. Chayshinallam qamkuna Jisukristupi kriyiptikiqa, pay kikin uchaykikunata surgoshpa, wichukun bidaykimanda. Piru manam chay siñaltaqa rurashushqachu. Ashwanmi uchaykikunamanda pirdunashushqa. ¹² Noqanchiqkunagam yakupi shutikushpaqa, Jisukristu pambakashqanshina karqanchiqllapa. Chaymandaqam yakumanda llugshishpaqa, Jisukristu mushuqmanda kawsamushqanshina kanchiqllapa. Chaqa kriyirqanchiqmi: Dyusmi pudirninwan Jisusta wañushqanmanda kawsachimurqan, nishpa. ¹³ Qamkuna mana siñalniyuq kwirpuykipi kaqkunagam unayqa uchata rurashpa, Dyuspa liyninda mana kasushpaqa, wañushqashina karqaykillapa. Piru kananqam Tayta Dyusqa mushuq bidatana qoshushqa. Chaqa Jisukristupi qamkuna kriyiptikiqam, yumbay uchaykimanda pirdunashushqa. ¹⁴ Suq runa sintinsyadu kaptinqam, juyisqa suq urdinda rurashpa, kastigadu kanambaq. (Chayshinallam noqanchiqkunapis uchayuq kashqanchiqrayku sintinsyaduna karqanchiq, jwisyu diyapi kastigadu kananchiqllapa.) Piru Tayta Dyusqam chay urdinda kruspi klabashpashina chingachirqan. Chaymi Jisukristupi kriyikunaga manana sintinsyaduchu rinchiqllapa kaq, jwisyu diyapi kastigadu kananchiqqa. ¹⁵ Chayshina kruspi wañushpa, kawsamushpaqam, Jisukristu yumbay chay kamachikuq dyablukunata binsishpa, penqakushqata dijarqan. Chaqa paykunataqam prisukunataashina purichirqan yumbaypa ñawpambi.

Dyus munashqanda rurashpa kawsashun

¹⁶ Chayraykur ama ni pipis qamkunataqa jushgashungachu, imatapis mikuptikillapa, ichu upyaptikillapaqa; ni rimashungallapachu llullu killa fyistata ichu suq fyistakunata ichu samana diyakunata mana gwardaptikillapaqa. ¹⁷ Chaqa chay unay kustumbringunaqam ancha salqetata Jisukristupaq yach'achiwarqanchiq. Chaymi paypa llandunshinalla karqanllapa. Piru kananqam noqanchiqkunaga allitana yach'anchiqllapa Jisukristu kikumbaq. ¹⁸ Chayri chay umildi tukuqkunata, anjilkuna aduraqkunataqa ama kasuyllapachu. Chaqa paykunagam yuyashqangunapi kriyishpa, ancha palanganuyashpa, ninllapa: "Tayta Dyusmi musqoykishina kaykunata yach'achiwashqa", nishpa. Paykunata uyashpakish, pyirdingimanllapa primyuykita. ¹⁹ Chaqa paykunagam Jisukristumanda akrakashpa, suq mana umayuq kwirpushinana kidanllapa. Piru Jisukristuqam umanchiqshina. Chaymi kwirpushinana kaptinchig, pay animachiwanchig, suqwan suqwan kuyanakashpa, Dyuspi mas allita kriyinananchiqllapa. Chaqa Tayta Dyusmi nishqa karqan, chayshina paypi masta masta kriyinananchiqllapa.

²⁰ Jisukristupim kriyishqallapa kangi. Chaymi pay wañushqanshina, qamkunapis wañushqashinana kangillapa, kay mundupa kustumbringunata amana ruranaykillapa.

Chayshina kaptinga, ζ imaraykutaq runakunapa kustumbringunata kasushpa kawsangillapaga? ²¹ Chaqa runakunam gamkunata kamachishungillapa: “¡Ama chay imata rurayllapachu! ¡Ama chay imata mikuyllapachu! ¡Ama chay imata llamkayllapachu!” nishpa. ²² Yumbay chay kamachishushqanqam kamachiwanchiq mikuna upyana kusaspaqla. Chay layakunaqam das ushyakan. Manam duranchu. Chaqa runakunapa duktrinammandallam chay layakunataqa kamachiwanchiq. ²³ Paykuna kamachikushqanqam ancha balinmanshina. Piru paykuna kikin munashqanshinallam Dyusta aduraykanlapa. Chaymi kamachikunllapa, ancha rrisakuq, ancha umildi tukushpa, kwirpunchiqta kastigananchiq. Piru yumbay chay rurashqanllapaqam mana yanapawanchiqchu, kwirpunchiqta sujitananchiqqa.

3

¹⁻² Tayta Dyusqam Churin Jisukristuta kawsachimushpa, noqanchiqkunatapis suq mushuq bidapaqna kawsachiwashqa kanchiq. Kanan Siñurninchiq Jisukristuqam luryapina Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyaykan. Chayri luryapi kaqpaqla yuyashpa kawsashunllapa. Amanar kay mundupa kusasningunapaqqa yuyashpa kawsashunllapachu. ³ Chaqa noqanchiqkunaqam chay uchakunapaqqa wañushqashinana kanchiqllapa. Chaymi kananqa Jisukristupi allita kriyishpa, Tayta Dyuswana kanchiqllapa. Piru mana kriyiqkunapaqkam kay mushuq bidanchiqqa pakadu. (Chaqa manam intyindinllapachu kay mushuq bidanchiqqaqqa.) ⁴ Piru Jisukristum noqanchiqkunata kawsachiwanchiq. Chaymi pay llipyashpa shamupting, noqanchiqkunapis paywan pulla rinchiqllapa llipyaq.

Uchanchiqkunata dihashpaqam, mushuq bidayuqna kanchiqllapa

⁵ Chayri kay mundupi uchakuna kaqpaqqa wañushqashina kashunllapa. Sultiru kashpaqar, amaraq puñuychu warmiwanqa. Rispituyuq kashpaqar, rrispituykiwanlla puñuy. Amar suwqaqna. Amar ni suq laya uchakunata rurayllapachu, kwirpuyki munashqandalla rurashpaqqa. Imaykillapa kaptimbisri, ama mastaqa ancha munayllapachu. Chaqa chayshina munashpaqam, chay kusaskunata aduraykangi dyuskunatashina. ⁶ Yumbay chay laya uchayutaqam Dyusqa ancha rin kastigaq, payta mana kasushqanrayku. ⁷ Kanan Dyuspi manaraq kriyishpaqam, gamkunapis chay laya uchakunata rurashpa kawsarqaykillapa. ⁸ Piru kananqa dijayllapana yumbay laya uchakunata. Amana piñakuyllapachu ni anyanakuyllapachu ni suqkunata dañachiylapachu ni musyakuylapachu ni mala palabrakunata rimayllapachu. ⁹ Amar pitapis ingañaychu. Chaqa chay laya uchaykillapaqam ancha mapa trapushina kargan. Piru kananqam chay unay millanaypaq uchaykillapataqa dihashqallapana kangi. ¹⁰ Chaymi Jisukristupi kriyishpaq, shumaqta kawsaykangillapa, suq ancha shumaq mudanata mudakushqashina. Chaqa kananqam Dyusqa gamkunata yanapashushqa, yuyaynikipi payta mas allita rigsinaykillapa. ¹¹ Chaymi mana yaqqa balinchu isrraylinu kananchiq ichu mana isrraylinu kananchiq, ni kwirpunchiqpi siñalniyuq kananchiq ni mana siñalniyuq kananchiq, ni furastiru kananchiq ni llaqta masikuna kananchiq, ni yach'ayniyuq kananchiq ni mana yach'ayniyuq kananchiq, ni randishqa kriyadu kananchiq ni mana kriyadu kananchiqllapa. Ashwanmi ancha balin Jisukristupi kriyinananchiqllapa. Chaqa Jisukristum yumbaymanda masta balin. Kanan Santu Ispiritunqam Jisuspi yumbay kriyiqkunapi tiyan.

¹² Tayta Dyusmi ancha kuyawaqninchiq, akrawashqallapa kanchiq, paypa wambranguna kananchiqllapa. Chayri shumaqta kawsashun, suq ancha shumaq mudanayushina kananchiqllapa. Chayri chay iman faltaqkunata llakipashpa, imawambis yanapashunllapa. Umildi kashpa, ama piñakushpachu, ashwan suqkunata agwantashunllapa. ¹³ Chayshina agwantanakushpa, pirdunanakushun. Chaqa Jisukristum noqanchiqkunataq pirdunawashqa kanchiq, ζ manachu? Chayri chayshinalla noqanchiqkunapis pirdunanakushun. ¹⁴ Piru tukuy imamandam mas alli kuyanakananchiq. Chaqa chayshina kuyanakupaqam, suq yuyayniyuqla rinchiqllapa kawsaq. ¹⁵ Chayri Tayta Dyus gamkunata yanapashunqa, shungoykillapapi kushikushpa, yumbaywan shumaqta kawsashpa, suq kwirpushinalla kanaykillapa. Kanan Dyusta pagikushpa kawsayllapa.

¹⁶ Chayshinar Jisukristupa shumaq nutisyananda ancha allita yach'akushpa, tukuy shunqo mana shaykuq kasuyllapa. Chayri ancha allita yach'achinakushpa suqniki suqnikiwan animachinakuy. Salmukunata, immukunata, tukuy laya alabansakunata kantashpa, tukuy shunqo Dyusta pagikuyllapa. ¹⁷ Imatapis nishpa, ichu imatapis ruranayki kashpaqqa, Jisukristu munashqanshinalla ruray, Tayta Dyusta pagikushpa, Churin Jisukristu yanapashuptin.

Jisukristupi kriyishpar; kayshina kawsashunllapa

¹⁸ Qosayyuq warmikuna, qosaykita allita kasuy. Chaqa Siñurninchiqpi kriyishpaqam, ancha alli chayshina kasunaykillapa. ¹⁹ Qamkuna warmiyuq runakunapis warmikita kuyay. Amar piñakushqa layaqa kamachiychu.

²⁰ Qamkuna wambrakunapis, taytaykita, mamaykita tukuy imapi shumaqta kasuyllapa, Tayta Dyusninchiq kushikunambaq. ²¹ Qamkuna taytakunapis, wambraykillapata shumaqta kamachiyllapa. Amar dasqa anyayllapachu, ama syintishpa disanimakanan.

²² Qamkuna randishqa kriyadukuna, kay bidapiqa patrunkikillapata tukuy imapi allita kasuyllapa. Amar chapashushqan uraslla kasuqkuna tukuyllapachu. Ashwan Dyusta rrispitashpa, tukuy shungo allipta kasuyllapa yuyashpa: Dyusmi tukuy uras rikawaykan, nishpa. ²³ Chayri imata rurashpaqa kushikushpa, allin shungoykiwan tukuy imata rurayllapa: Siñurniy Jisukristupa qmi ruraykani, nishpa. Piru amar runakunapaqlaqa rurayllapachu. ²⁴ Chaqa qamkunagam yach'angillapa: Siñurninchiq Jisukristuta allita kasuptinchiqqam, suq bidapi Tayta Dyus rin qowaqninchiq ancha shumaq irinsyata, nishpa. ²⁵ Piru mayqanninchiq mana allikunata ruraptinchiqqam, rin kastigawaqninchiq. Chaqa Dyusqam mana ni mayqanda sawachashpachu, ashwan yumbayta allita rin jusgaq.

4

¹ Qamkuna, patrungunapis yuyayllapa: Noqapismi patrurniyuq kani anaq syilupi. Payqam allita rikawaykan, nishpa. Chayri allita rikashpa, shumaqta kamachiyllapa chay randishqa kriyaduykikunata.

² Yumbaynikir rikch'akashpa, allita yuyashpa, Dyusman mana shaykuq mañakushpa, payta pagikuyllapa. ³ Noqapaqpisri Dyusman mañakuyllapa. Chaqa Jisukristupa pakadu nutisyanda yach'achikushqayraykum kay karsilpiqa kani. Chayri mañakuyllapa, chay pakadu yuyashqambaq achka runata warmita atinaypaq yach'achiyta. ⁴ Mañakuyllapapisri Dyus munashqanshina ancha klarituta Jisukristupa q yach'achikunaypaq.

⁵ Chay mana kriyiqkunawanri shumaqta kawsayllapa. Allitar tyimpuyukita kwidayllapa, lugarniyuq kanayki, suqkunata yanapanayki, Jisukristupi kriyinanllapa. ⁶ Ancha animadu shumaqta paykunawan parlashpaqam, Dyuspaq imata tapushuptinllapa, allita yach'ayllapa, paykunata kuntistanayki.

San Pablum kartanda ushyashpa, kriyiq masingunata napaykurqan

⁷ Kuyashqanchiq yach'achikuq masinchiq Tikikutam qamkunaman kach'amuykani, noqapaq tukuy imata parlachishunan. Chaqa paymi noqaykunawan ancha allita Dyusninchiqta sirbishqa. ⁸ Chaymi payta kach'amuykani, imashina kaypi kashqayllapata nishushpa, qamkunata animachishunan. ⁹ Pullanmi shamumbis kuyashqanchiq masanchiq Unisimu. Paypismi ancha allita Siñurninchiq Jisukristuta kasun. Payqam qamkunapa llaqta masiki. Chay ishkay masanchiqkunam yumbayta rin parlachishuqllapa, imam kaypi pasawaykanllapa, nishpa.

¹⁰ Prisu masiy Aristarkupismi qamkunata napaykushungi. Birnabipa ayllun Markuspismi napaykushungillapa. Paypaqqam nishushqana kani: Qamkunaman shamuptinqar, shumaqta ch'ayachiylapa, nishpa. ¹¹ Kriyiq masinchiq Jisuspismi qamkunata napaykushungi. Payllam Justupis shutin. [*Nuta: Chay Justu Jisusmi mana Jisukristuchu karqan.*] Yumbay israylinu kriyiq masiykunamandan paykunalla kaypi yanapawaykanllapa, chay mana kriyiqkunata animachishpa, Tayta Dyuspi kriyinanllapa. Paykunam ancha animachiwashqa, ama llakinaypaq. ¹² Jisukristuta sirbiq masiy Ipafraspismi, llaqta masikillapa kashpa, qamkunata napaykushungi. Paymi mana qonqashushpachu, Dyusman tukuy diya mana shaykuq ancha mañakun qamkunapaq. Chaqa ancham munan Jisukristupi allita kriyishpa, payman intrigakashpa, Dyus munashqanda allita ruranaykillapa. ¹³ Noqagam tistigu kani; Ipafrasqam qamkuna Kulusaspi tiyaqkunapaq, Lawdisya llaqtapi tiyaqkunapaq, Yirapulis llaqtapi tiyaqkunapaqpis ancha llakin. Chaymi ancha munan, shumaqta kushikushpa kawsanaykillapa. ¹⁴ Kay kuyashqanchiq dukturn Lukasmi kriyiq masinchiq Dimaswan yumbaynikita napaykushungi.

¹⁵ Kriyiq masitakuna, waq Lawdisya llaqtapi kriyiq masinchiqkunata, waq kriyiq masinchiq Ninfasta, paypa wasimbi yumbay tandakaq kriyiq masinchiqkunatapis niyllapa: "Pablum napaykushungillapa", nishpa. ¹⁶ Kay kartaytaqar yumbaynikipaq liyishpa, Lawdisya llaqtaman kach'ayllapa, waqpipis yumbay tandakaq kriyiq masinchiqkunapa ñawpambi liyinanllapa. Paykunamambismi suq kartata kach'ashqana kani. Chayri paykunaman chay kach'ashqay kartata mañachimushpa, yumbaynikipaq liyiylapa. ¹⁷ Kriyiq masinchiq Arkiputa niyllapa: "Jisukristum numbrashushqa, paypaq yach'achikunayki. Chayri allita kumpliychay trabaju qoshushqanda", nishpa.

¹⁸ Noqa Pabum kay partitalla kikiy makiywan iskibrishpa, napaykuykillapa. Amar qonqawashpachu yuyayllapa: Pabum karsilpi, nishpa. ¡Ancha allin Tayta Dyusri tukuy imapi qamkunata yanapashunqa! ¡Chayshina kanqa!

APUSTUL SAN PABLUM KAY PUNTA KARTATA KACH'ARQAN TISALUNIKA LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN (1 TISALUNISINSIS)

¿Pitaq karqan San Pabluga? Liyishun chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pikunapaqmi isikibrirqan kay librutaqa? San Pablum isikibrirqan Tisalunika llaqtapi tiyaq kriyiq masingunata. Chay Tisalunika llaqtaqam nasyun Grisypa prubinsyan Masiduñapa kapitalnin karqan. Pablugaq chay Tisalunikapi yach'achikuptin, wakin isrraylinukuna, mas achka grisyanukuna Jisukristupi kriyirqanllapa. (Liyishun Ichus 17.1-15.)

¿Imaraykum isikibrirqan kay librutaqa? Pablum yach'achikuptin Tisalunikapi, wakin isrraylinu masingunaqa munarqanllapa wanchiyta. Chaymi Pabluga suq killatalla Tisalunikapiqa yach'achikurqan. Chaymandaqam suq lugarkunamanna rirqan yach'achikuq. Piru manam qongarqanchu chay Tisalunikapi tiyaqkunataqa. Chaymandaqam masuminus kimsa killamandaqa Kurintu llaqtamanna Pabluga ch'ayarqan. Chaypi kaykaptinqam, ch'ayamurqan Timutiya, Pabluta abisaq: "Tisalunikapi tiyaqkunagaq Jisukristupi ancha allita kriyikanllapa. Chaqa Jisuspi kriyishqanrayku qesachadu kashpapismi, mana disanimaduchu kidanllapa", nishpa. Chaymi chayshina uyashpaqa, Pabluga ancha kushikushpa, kay kartata isikibrishpa, kach'arqan, kunanambaq: "Jisukristupi kriyiku-nagaq wañushpapis, rin kawsamuq. Jisukristum rin kutimuq, syluman apawananchiq. Chayri ancha shumaqta kawsashpa, listu kashunllapa Jisukristuwan rinanchiqllapa", nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay librutaqa?

1 Tis 1.1-10 niwanchiqllapa Pablu Tisalunikapi tiyaqkunapaq Dyusta pagikushqambaq: "Suqkuna ñakachishuptimbisshi, ancha allita Jisuspi kriyingillapa. Chaymi kushikuni", nishqambaq.

1 Tis 2.1-3.13 niwanchiq, Pabluta padisichiptimbismi, allip kaqtalla yach'achikushqambaq.

1 Tis 4.1-5.28 niwanchiq: Manam yach'anchiqchu ima diyam Jisukristuqa rin kutimuq, nishpa. Chayraykur Dyustalla kasushpa kawsashunllapa.

Pablum napaykurqan tisalunikanukunata

¹ Kuyashqay kriyiq masitakuna Tisalunika llaqtapi tandakaqkuna, noqa Pablum, masanchiq Silbanuwan, masanchiq Timutiyuwan kay kartata isikibriykillapa.

Qamkunaqam Taytanchiq Dyusman, Siñurninchiq Jisukristumambis intrigakashpa kawsaykangillapa. Paykunar qamkunata tukuy imapi yanapashunqa, ama nimata manchashpa, ashwan ancha kushikushpa kawsanaykillapa.

Tisalunikanu kriyiq masinchiqkuna ancha allita yuyakurqanllapa Jisukristupi

² Kriyiq masitakuna, tukuy tyimpum yumbay qamkunapaq Dyusman pagikushpa, mañakunillapa, qamkunata yanapashunan.

³ Tukuy urasmi yuyaykillapa: Qamkunam Dyuspi allita kriyishpa, payta ancha kuyashpa, paypaq yach'achikushpa kawsaykangillapa, nishpa. Yuyanillapapismi: Siñurninchiq Jisukristupi ancha allita mana shaykuq yuyakuykangillapa, nishpa. ⁴ Masitakuna, Dyusqam qamkunata ancha kuyashushpa, akrashushqa, wambranguna kanaykillapa. ⁵ Chaqa manam rimashpallachu, qamkunataqa yach'achishushqa kani Jisukristupa shumaq nutisyanda. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritumba pudirninwan milagrukunata rurashpa, allip kaqtalla qamkunata yach'achishushqa kani. Chaymi qamkunagaq allita yach'angillapa: Pablum kumpañirungunawan pullanchiq kashpa, kuyawaqninchiq, allitalla rurashpa, ancha yanapawashqa kanchiq, nishpa.

⁶ Qamkunapismi Siñurninchiqshina, noqaykunashina allita rurashpa, kawsashqallapa kangi. Chaqa qamkuna Jisukristupi kriyishqaykirayku qesachashuptimbismi, Dyuspa Santu Ispiritun yanapashushqa, kushikushpa Dyus nishqanda ch'askinaykillapa.

⁷ Qamkuna chayshina Jisukristupi allita kriyiptikiqam, chay kriyiq masinchiqkuna prubinsya Masiduñapi, prubinsya Akayapi tiyaqkunapis, qamkunashina munanllapa kawsayta. ⁸ Chaqa qamkuna Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikuptikim, paykunapis yach'akushqallapa. Piru manam chay ishkay prubinsyapillachu yach'akushqallapaqa. Ashwanmi tukuy maypi yach'akushqallapa. Chaymi yumbayna yach'anllapa: Chay tisalunikanu kriyiq masinchiqkunash ancha allita Dyuspi kriyinnllapa, nishpa. Chayraykum manana nisisaryuchu noqaykuna chay allin

famaykita parlachikunayqa. ⁹ Ashwanmi paykuna kikinna suqkunata parlachin: Pablu chay Tisalunikaman ch'ayamuptinmi, shumaqta ch'ayachirqanllapa. Kanan amitu layakunatam dijashqallapana, allip Dyusta kasunanllapa. ¹⁰ Chaymi shuyaykanllapa Dyuspa Churin Jisusta syilumanda shamurinangaman, nishpa. Chaqa Dyusmi chay Churin Jisustaqa wafushqanmanda kawsachimushqa. Chaymi payqa rin washawaqninchiq chay ancha manchaypaq shamuy kastigumanda.

2

Pablum trabajaqshina, Dyuspaq yach'achikushqa karqan Tisalunikapi

¹ Masitakuna, allitam yach'angillapa: Manam yangaqa shamurqanichu qamkunamanga, nishpa. ² Piru manaraq qamkunaman shamushpaqam, ancha ñakarqayllapa Filipus llaqtapi. Chaqa chay Filipuspi achka tiyaqkunam mana baliqpaq rigsiwashpa, suq lastima maqawarqanllapa. Piru qamkuna yach'ashgaykishina, Dyusqa ancha animachiwarqan, shamunaypaq yach'achishuqllapa paypa shumaq nutisyanda. Chaymi chay ancha kuntrawaqkunata mana manchashpachu, qamkunata yach'achishushqa kani. ³ Chaqa manam pandashpachu, ni ima maluta rurashpachu, ni imaraykuchu, ni imapaq ingañashuyta munashpachu, qamkunata yach'achishurqaq. ⁴ Ashwanmi Tayta Dyus shunqoyta allita rigsiwsha, numbrawashqa, shumaq nutisyanda yach'achikunaypaq. Chaymi allip kaqtalla yach'achikuniqa, Tayta Dyusta kushichinaypaq. Manam munanichu, runakuna alabawananga. ⁵ Chaqa yumbayniki yach'ashgaykishinam, manam nunka mishki mishkitaga parlachishushqachu kani, qellaynikita ch'askishunaqqa. Kanan Dyusmi chaypaqqa allita yach'an. Paymi tistiguy. ⁶ Manakish nima tyimpu pudirniyuqpaq tukushqachu kani, qamkuna alabawanayki, ni suqkuna alabawanambaq. Piru Jisukristu kach'amuwaptin qamkunata yach'achishunayqam, dirichuyuq karqay kamachishunaqpaq. ⁷ Manchu suq warmiqa wambritungunata ancha kuyashpa rikan. Chayshinallam noqaykunapis ancha kuyashushpa, shumaqta rikaykillapa. ⁸ ¡Ancharaq kuyaykillapa! Chaymi Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achishushpa, bidaytapis qoyman qamkunapaq. Chaqa ancham kuyaykillapa.

⁹ Masitakuna, yuyayllapa noqaykuna punchawnindin tutapnindin trabajashqayta. Chaqa shayku shaykum trabajashqallapa kani mantynikanaypaq. Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achishushpam, chay suq laya trabajukunata rurashqallapa kani, ama ni mayqannikita mikunapi gastachishunaqpaq. ¹⁰ Chaqa qamkuna kikiyim rikawanqillapa. Taytanchiq Dyuspismi rikawanllapa. Chaymi tistiguykuna kangillapa. Manchu pulaykillapa kashpaqa, Dyus munashqandalla rurashqallapa kani. Manakish nima maluta rurashqallapachu kani. Chayshina allikunatalla rurashpa kawsaptiyllapaqam, mana pipis atinchu nimapaq anyayllapata. ¹¹ Yuyayllapapis, manchu suq taytaqa wambranda ancha kuyan. Chayshinallam noqaykunapis ancha kuyashushpa, suqnika suqnika kunashushpa, kunswilashushqa kani. ¹² Kunaykillapam ama nima maluta rurashpa kawsanaykillapa. Chaqa Dyus kikinmi qamkunata akrashushqa, paypi kriyishpa, payta kasushpa, waq ancha shumaq llipyaykaq luryapi paywan kawsanaykillapa.

¹³ Qamkunata Dyus nishqanda yach'achishuptiyqam, mana fyirusyawarqaykichu: "Kayqam runakunapa yuyayninlla", nishpaqa. Ashwanmi nirqaykillapa: "Tayta Dyus nishqanda yach'achikuyan", nishpa. Chaqa allibmi Tayta Dyus chayshina nishqanqa. Chaymi tukuy shunqo kriyiptikillapa, bidaykillapata kambyaykan. Chayraykum noqaykunaga qamkunata mana qongashushpachu, tukuy tyimpu Dyusta ancha pagikunillapa qamkunapaq. ¹⁴ Masitakuna, chay llaqta masikikuna qesachashuptinmi, ancha ñakashqallapa kangi, waq isrraylinu kriyiq masinchiqkunashina. Chaqa Isrrayilpa waq prubinsyan judiyapiqam Jisukristupi kriyiq masinchiqkunaga ancha padishqallapa, chay mana kriyiq isrraylinu masiykuna qesachaptinllapa. ¹⁵ Chay prubinsya judiyapi tiyaqkunam Sifurninchiq Jisustaqa wanchirqanllapa. Paykunapa unay agwilungunapismi Dyuspaq rimaqkunata wanchirqanllapa. Kanan noqaykunatapis qesachawashpam, llaqtaymunda wichukuwarqanllapa. Chayshinallam yumbay runakunatapis kuntranllapa. Chaymi Tayta Dyusqa ancha piñakushqa paykunawanga. ¹⁶ Chaqa chay mana isrraylinu kaqkunata munaptiyllapa yach'achiyta washakanangam, chay isrraylinukunaga ancha munanllapa arkawayta. Chaymi ashwamba mas achka uchayuy kidanllapa. Chayraykum Tayta Dyusqa piñakushpa, ancha kastigashqa paykunataqa.

Pablum munarqan kutiriyta kriyiq masingunata watukuq

¹⁷ Masitakuna, ashla tyimpu qamkunamanda karupi kashpam, ancha llakipashushqa kani. Chaqa tukuy urasmi yuyashushqa kani. Chaymi ancha munashqa kani shamuyta utga rikashunaqllapa. ¹⁸ Chayshina ancha munashpa watukushuytaqam, noqa Pablu kutin kutin munashqa kani shamuyta. Lukismi dyablu arkawarqan. ¹⁹ Mayá, çimaraykum

ancha yuyakunillapa, ancha kunswilakanillapa, ancha kushikunillapa? Chaqa qamkunagmam noqaykunapagqa suq ancha shumaq rrigalushina kangillapa. Chaymi Siñurninchiq Jisukristu shamuptingqa, ancha rinillapa kushikuq, kunswilakaq, qamkuna paypi allita kriyishqaykirayku. ²⁰ Chaqa qamkunaraykum ancha alabawanillapa. Chaymi ancha kushikunillapa.

3

Pablum Timutiyuta kach'arqan Tisalunika llaqtaman

¹ Mana atishpa shamuyta watukushuqllapam, ancha llakirqanillapa. Chaymi noqaga yuyarqay Atinas llaqtapi kidayta, ² masanchiq Timutiyuta atinaypaq qamkunaman kach'amuyta. Payqam ancha allita Dyusta sirbin. Paymi pullayllapa trabajan, Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikushpa. Chaymi kach'amurqayllapa, qamkunata animachishunan, mas allita Siñurninchiq kriyinaqkillapa, ³ ancha padisishpapis, ama disanimakanayki. Chaqa qamkuna kikikim allita yach'angillapa: Jisukristupi kriyiqkunagmam rinchiqllapa padisiq, nishpa. ⁴ Chaymi pullaykillapa kashpa, kutin kutin nishurqaqllapa: "Rinchiqllapam padisiq", nishpa. Chay nishushqayshinallam allip kashqa, ¿manachu? ⁵ Chaymi mana das atishpa shamuyta, ancha llakishpa, kach'amurqay masanchiq Timutiyuta qamkunaman, yach'anaypaq: ¿Siñurninchiqpichu sigiykangillapa kriyishpa ichu manana? nishpa. Chaqa ancham yuyarqay: Paqtakish dyabluqa tyintashushqallapa uchata ruranaykillapa. Kinsapch'i yanqa qamkunata yach'achishushqa kani, nishpa.

⁶ Piru chay masanchiq Timutiyu llaqtaykimanda kutimushpaqam, ancha kushichiwashqa: Qamkunagash Siñurninchiqpi allita kriyiykangillapa. Shumaqtash runa mas-inchiqtapis kuyangillapa, nishpa. Niwashqapismi: Anchash yuyawangillapa. Chayshi kuyawashpa, munangillapa rikawayta, nishpa. Chayshinallam noqaykunapis ancha munani rikashuylapata. ⁷ Masitakuna, noqaykunata qesachawaptinllapam, ancha padisiykani. Piru qamkunapag yach'ashpa: Allitam Siñurninchiqpi kriyiykanllapa, nishpaqam, ancha kushikuni. ⁸ Qamkuna Siñurninchiqpi mana shaykuq kriyiptikillapaqam, ancha kunswilawashqa, kushikushpa kawsanaypaq. ⁹ Kanan ¿imashinaraq ancha pagikuymanllapa Tayta Dyusman qamkunapag? ¡Chaqa noqaykunatam ancha kushichiwashqa kangillapa! ¹⁰ Punchawnindin, tutapnindinmi noqaykunaga Dyusman mañakuni yanapawanambag, shamunayllapa qamkunata rikashuq. Chaqa mastam munanillapa yach'achishuyta, mas allita Jisukristupi kriyinaqkillapa.

¹¹ Ancham mañakunillapa, Tayta Dyus Churin Jisukristuwan yanapawananllapa, shamunayllapa qamkunata watukushuq. ¹² Siñurninchiqri yanapashuqallapa, qamkunapura ancha kuyanakushpa, suqkunatapis masta masta kuyanaykillapa, noqaykuna qamkunata kuyashushqayshina. ¹³ Siñurninchiqri qamkunata yanapashuq, paypi tukuy shungo yurakashpa, pay munashqanshina kawsanaykillapa. Chaymi Siñurninchiq Jisukristu yumbay wambrangunawan shamuptingqa, chay diyapiqa Tayta Dyuspa ñawpambi manana nima uchayquchu ringillapa kaq.

4

Shumaqta kawsashun Dyusta kushichinanchiq

¹ Masitakuna, kanangam Jisuspa shutimbi ancha rugashushpa, kunaykillapa, yach'achishushqayshina, Dyusta masta masta kushichishpa kawsanaykillapa.

² Allitam yach'angillapa: Jisukristu noqaykunata numbrawaptinmi, pay munashqandalla qamkunata yach'achishushqa kani. ³ Chaqa Dyusmi munan paypaqlla kawsashpa, warmikiwanlla ichu runaykiwanlla puñunaykillapa; ama suqwanqa. ⁴ Mayqan kriyiq masinchiq runa munashpa warmiyuq kaytaqar; ama nima uchata ruranqachu. Ashwanri Dyus munashqanshinalla warminwan shumaqta kawsanqa. ⁵ Ama ruranqachu mana baliq kusaskunata, Dyuspi chay mana kriyiqkunashinaqa. ⁶ Ama ni masanda traysunda ruranqachu. Chay laya ruraqkunataqam Tayta Dyusqa ancha fiyuta rin kastigag, chay kutin kutin nishushqayshina. ⁷ Chaqa Tayta Dyusqam qayawashqa kanchiq, pay munashqanshinalla kawsananchiqllapa. Manam qayawashqachu kanchiq, uchata rurananchiqqa. ⁸ Chaymi kay yach'achishushqayta disprisyaqqa mana noqaykunatalachu disprisyawaykan. Ashwanmi Dyusta disprisyaqkanqa. Chaqa Tayta Dyusmi Santu Ispiritundaga qowashqa kanchiq, paypaqlla kawsananchiqllapa.

⁹ Dyus kikinmi qamkunata yach'achishushqa kuyanakunayki. Chaymi chaypaqqa manana iskibriykillapachu. ¹⁰ Chaqa qamkunagmam yumbay kriyiq masinchiq chay prubinsyaiki Masiduñapi tiyaqkunata shumaqta kuyangillapa. Piru rrugaykillapam, masta kuyanakunaykillapa. ¹¹ Atishqaykikaman yumbaywan shumaqta kawsayllapa, qamkunapa kusasnikimanlla mitikushpa. Chay nishushqayshina, ama qellakushpachu, kikin

makikiwan trabajayllapa, ¹² ama nimayki faltashunanllapa, Jisuspi chay mana kriyiqkuna shumaq famaykita rimanambaq.

Jisukristum rin kutimuaq

¹³ Masitakuna, munanim ancha allita yach'anaykillapa chay wañushqa kriyiq masinchiqkunapaq. Chaqa manam munanichu llakinaykillapa chay mana kriyiqkunashinaqa. Paykunaqam almanllapapaq yuyan: Chingashqanam. Mananam rinchiqchu tarinakuy, nishpa. ¹⁴ Piru noqanchiqkunaqam allipta kriyinchiqllapa: Jisusmi wañushpa, kawsamushqa, ¿manachu? Chayshinallam Tayta Dyus rin kawsachimuy Jisuspi kriyishpa wañuqkunatapis, Jisuswan rinambaqllapa.

¹⁵ Chaymi Siñurninchiq yach'achiwashqanda kayshina niykillapa: Jisukristu shamuriptinam, kay pachapi kawsaykaqkunaqa mana puntataq rinllapachu riq paymanqa. ¹⁶ Ashwanmi kikin Siñurninchiqqa syilumanda shamushpa, ancha jwirtita kamachikuptin, mas kamachikuq anjilnin jwirtita rimashpa, Dyuspa kurnitanda rin waqachiq. Chay urasmi Jisukristupi kriyiq masinchiq wañushqakunaqa puntata rinllapa kawsamuy. ¹⁷ Chaymandaqam Tayta Dyus rin apawaqninchiq yumbay paypi kriyiq kawsaqqunatapis chay kawsamuykunawan anaq pukutayman, Siñurninchiqwan tingunakunanchiq. Chay diyamandapacham paypa pullanna rinchiqllapa kaq. ¹⁸ Chayraykur kay nishushqayta yuyachinakushpa, suqniki suqnikiwan kushichinakuyllapa.

5

¹ Kuyashqay masitakuna, manam nisisaryuchu yach'ananchiqllapa: ¿Ima tyimpum Jisusqa rin shamuy? nishpa. ² Chaqa allitam yach'angillapa: Manam pipis chay tyimpupapaq yach'anchu, nishpa. Manchu suq ladrunga qongaylla shamun tutapi. Chayshinallam Jisusqa mana yuyashqa uraspi qongaylla rin shamuy. ³ Suq ukuyuy (pach'ayuq) warmipa qeshyanan urasningam qongaylla ch'ayamun, ¿manachu? Chayshinallam mana kriyiqkunapa kastigunga qongaylla rin ch'ayamuy kayshina niykaptinllapa: "Manam nimapis rinchu pasawaqninchiq", nishpa. ¡Maychikapis paykunaqam mana rinllapachu washakaq!

⁴ Piru qamkuna masitakuna, Jisuspi allipta kriyishpaqam, manana tutayaqpishinachu kawsangillapa. Chaymi Jisukristu qongaylla shamuptinqa, mana ringillapachu manchaq. ⁵ Chaqa kanangam yumbay noqanchiqkunaqa Dyuspa wambranguna kashpa, achikpishinana kawsanchiqllapa. Mananam dyablupa tutayaqnimbichu kawsanchiqllapa. ⁶ Chayraykur Siñurninchiqta ama qongashunchu chay mana intyindiq kaqkunashinaqa. Ashwanri allita rikch'akashpa, tukuy yuyayninchiqwan, tukuy jwisuyunichwan allita kriyishpa, Jisusta shuyashunllapa. ⁷ Tutayaqpi kaqkunaqam (Jisukristuta qongashpa) puñunllapa, mach'anllapa. ⁸ Piru noqanchiqkunaqa achikpishina kashpaqar, allin jwisuyunichqwan kawsashun. Suq suldaduqam kuntranmanda washakananga jirrumanda chilikinda rurakun, ¿manachu? Chayshinar noqanchiqkunaqa washakashun Jisuspi allita kriyishpa, kuyanakushpa. Chay alli kriyishqanchiqri jirru chilikinchiqshinaqa kanqa. Piru suldaduqam mas allita washakananga jirru kaskundapis rurakun. Chayshinallar noqanchiqpis tukuy shungo yuyakushunllapa: Alliptam Dyusqa rin washawaq, nishpa. Chay yuyakushqanchiqri kaskunchiqshinaqa kanqa. ⁹ Chaqa Dyusqam mana rurawashqachu kanchiq, kastigadu kananchiqllapa. Ashwanmi rurawashqa kanchiqqa, Siñurninchiq Jisukristupi kriyiptinchiq washawananchiq. ¹⁰ Chaqa Jisukristum wañurqan paypi yumbay kriyiqkunapaq, kawsaqqunata, wañuqkunatapis washawaqninchiq, paypa pullan kawsananchiqllapa. ¹¹ Yumbay nishushqayta yach'ashpaqar, chay rurashqaykishina sigiyllapa animachinakushpa yanapanakushpa, Siñurninchiqpi mas allita kriyinanaykillapa.

Pablum kriyiq masingunata kunarqan

¹²⁻¹³ Masitakuna, ancham rrugaykillapa, chay yach'achishuqkunata shumaqta uyanaykillapa. Chaqa paykunaqam allita kunashushpa, kamachishungi, Siñurninchiqta kasunaykillapa. Chayri paykunataqa ancha rrispitashpa, kuyayllapa. Shumaqtar kawsayllapa, suqniki suqnikiwan ancha kuyanakushpa.

¹⁴ Masitakuna, chay qella kaqkunata anyayllapa trabajanallapa. Chay disanimadu kaqkunata animachiylapa, Siñurninchiqmanda ama akrakanallapa. Chay manaraq allita intyindiqkunata yach'achiylapa, mas allita Dyuspaq intyindinanllapa. Kanan suqkuna pifachishuptinqa agwantayllapa, ama piñakushpachu.

¹⁵ Pi mana allita rurashuptinqa, amakish kutichingichu. Ashwanri suqniki suqnikiwan shumaqta rurayllapa. Chay mana kriyiqkunatapis allita rurashpa, kawsayllapa.

¹⁶ Tukuy tyimpur kushikushpalla kawsayllapa. ¹⁷ Tukuy tyimpur mana shaykuq shunoykipi Dyuswan parlayllapa. ¹⁸ Aliilla kashpa ichu mana aliilla kashpapis, kushikushpa

Dyusta pagikuyllapa. Chaqa chayshinam Dyus munan ruranaykillapa, Churin Jisukristupi kriyishqaykirayku.

¹⁹ Dyuspa Santu Ispiritun kamachishuptinqa, ama fyirusyayllapachu. ²⁰ Dyuspaq rimaqkuna yach'achishuptinqa, ama disprisayllapachu. ²¹ Piru allita mallipayllapa yumbay chay uyashqaykita: ¿Allipchu ichu mana? nishpa. Chayna allip kaqtalla ch'askiyllapa. ²² Ama nima laya uchata rurayllapachu.

²³ Dyus kunswilawaqninchiq kikinri yanapashunqallapa, pay munashqanshina kawsanaykillapa. Payna ancha allita kwidanqa ispirituykita, bidaykita, kwirpuykita, limpyu shunqoyuq kanaykillapa, Siñurninchiq Jisukristu shamunangaman. ²⁴ Chaqa Tayta Dyus qayawaqninchiqqam ancha allin, ancha kumplidu. Chaymi payqa yumbay ufrisiwashqanchiqta rin ruraq.

Siñurninchiqri qamkunata yanapashunqa

²⁵ Masitakuna, noqaykunapaqri Dyusman mañakuyllapa.

²⁶ Yumbay kriyiq masinchiqwan ancha rrispitanakushpa muchanakushpa, qamkuna-pura shumaqta napaykunakuy.

²⁷ Siñurninchiqpa shutimbi kamachiykillapa, kay kartata liyinaykillapa yumbay chaypi kaq kriyiq masinchiqkunawan.

²⁸ Siñurninchiq Jisukristu kuyashushpa, tukuy imapi yanapashunqallapa. (Chaytallam iskibriykillapa.) Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM SUQ KARTATA KACH'ARIRQAN TISALUNIKA LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN (2 TISALUNISINSIS)

¿Pitaq karqan San Pabluga? Liyishun chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pikunapaqmi isikibrirqan kay librutaqa? Pablugaq isikibrirqanqa Tisalunika llaqtapi tiyaq kriyiq masingunaman. Masta paykunapaq yach'ananchiq, liyishunllapa punta parti 1 Tisalunisinista.

¿Imaraykum isikibrirqan kay librutaqa? Chay punta kartata kach'ashpa Tisalunikanamqam, Pabluga mas abisukunata yach'arqan: Tisalunikapi tiyaqkunaqam allita kriyikan Jisukristupi. Piru wakinqam Jisukristu das kutimunan yuyashpa, manana trabajaykanllapachu mantinikanambaqqa. Qellakunallam kawsaykanllapa. Wakinqam llullakunata yach'achikuykanllapa: "Jisusqam kutimushqana", nishpa.

Chaymi Pabluga kay kartatapis isikibrirqan kunashpa: "Jisusqam manaraq kutimushqachu, piru allibmi rin kutimuq. Piru puntatam rin shamuy suq ancha malu runa. Chayri qamkuna shuyaqschina, shumitaqta kawsashpa, trabajayllapa mantinikanayki", nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruga?

2 Tis 1.1-12 niwanchiqllapa Pablu tisalunikanu kriyiq masingunapaq pagikushpa, mañakushqambaq, shumaqta kawsananllapa.

2 Tis 2.1-17 niwanchiq, Jisukristu manaraq kutimuptinmi, suq ancha malu runa Jisuspaq tukushpa, puntata rin shamuy. Chaymandaqam niwanchiq Pablu kriyiq masingunata animachishqambaq, Jisukristupi mana shaykuq yuyakunanllapa.

2 Tis 3.1-18 niwanchiq Pablu rrugashqambaq: "Dyusman mañakuyllapa noqapaq, dyablu ama binsiwanan", nishpa. Chaymandaqam niwanchiq Pablu qellakunata anyashqambaq.

Pablum napaykurqan tisalunikanukunata

¹ Kuyashqay tisalunikanu kriyiq masitakuna, noqa Pablum, masanchiq Silbanuwan, masanchiq Timutiyanuwan napaykuykillapa. Qamkunaqam Tayta Dyusman, Siñurninchiq Jisukristuman bidaykillapata intrigashpa puringillapa. Chaymi kay kartata isikibriykillapa. ² Chayri Tayta Dyus, Siñurninchiq Jisukristuwan ancha allin kashpa, qamkunata yanapashunqa, ama nimata manchashpachu, ashwan kushikushpa kawsanaykillapa.

Jisukristu kutimuptinmi, Tayta Dyus uchayukunata rin jusgaq

³ Masitakuna, qamkunaqam diyapi diyapi mas allita Jisukristupi kriyiykangillapa. Kanan yumbaynikim ancha allita kuyanakuykangi. Chaymi ancha alli, tukuy diya qamkunapaq Dyusman pagikunayllapa. ⁴ Noqaykuna mayqan llaqtaman rishpaqam, tandakaq kriyiq masinchiqkunawan parlanillapa, qamkunata ancha alabashushpa: "Chay tisalunikanu kriyiq masinchiqkunatam ancha qesachaptimbis, mana disanimakanllapachu. Ashwanmi mas allita Jisukristupi yuyakuykanllapa", nishpa. ⁵ Chayshina Dyusta kasushqaykiraykum padisiyangangillapa. Piru Jisukristupim mana shaykuq kriyiykangillapa. Chaymi achka runa, warmi qamkunata rikashushpa, intyindiyan: Dyusshi ancha allin, ancha yach'ayniyuq kashpa, paykunata akrashqa, mushuq bidapina paywan kawsananllapa, nishpa.

⁶ Piru Dyusqam allin justisyata rurashpa, rin qesachaq yumbay chay qesachashuqtaq. ⁷⁻⁸ Kanan noqanchiq qesachadukunatam rin samachiwaginqinchi, Siñurninchiq Jisukristu pudirniyuq anjilningunawan syilumanda shamuptin. Paymi ninata apamushpa, rin kastigaq paypa shumaq nutisyanda mana kasuqkunata, Tayta Dyuspi mana kriyiqkunata. ⁹⁻¹⁰ Chaqa ancha lliypashpa, pudirniyuq kamachikuqmi rin kutimuq kay pachaman. Chayshina shamuptinmi, yumbay chay mana kriyiqkunaqa paypa ñawpanmanda wichukudu rinllapa kaq, tukuy tyimpu chinganallapa. Piru yumbay noqanchiqkunaqam ancha kushikushpa, kunyalla payta rinchiqllapa alabaq. Chaqa yach'achishuptiymi, qamkunapis Siñurninchiqpi kriyishqallapa kang. Chaymi qamkunapis pullayllapa paytaqa ringillapa alabaq.

¹¹ Chayraykum noqaykunaqa kutin kutin Tayta Dyusman mañakunillapa, ancha allita kawsanaykillapa, payqa qamkunapaq ninambaq: "Kushikunim chay akrashqay wambraykuna shumaqta kawsaptinllapa", nishpa. Mañakunipis, pudirninwan qamkunata yanapashunan, paypi allita yuyakushpa, paypaq shumaqta yach'achikunayki. ¹² Chayshina qamkuna kawsaptikim, rikashuqkunaqa Siñurninchiq Jisukristuta rinllapa

alabaq. Chaymi chay Siñurninchiqqa qamkunatapis rin alabashuq. Chaqa Tayta Dyusmi, Churin Jisukristupis ancha allin kashpa, rin yanapashuqllapa, chayshina shumaqta kawsanaykillapa.

2

Suq ancha uchayuq runam rin shamuy

¹ Kuyashqay masitakuna, Siñurninchiq Jisukristu kutimuptingam, paywan rinchiq tandacaq. Chayri yush'ayku ² yumbay jwisuykiwan allita yuyayllapa. Amar kriyiyllapachu nishuptinllapa: "Dyuspaq rimaqmi niwashqallapa: Kay pachapinash Siñurninchiqqa", nishpaqa, ni nishuptinllapa: "Kaypinash Jisukristuqa", nishpa, ni mayqan nishuptinllapa: "Pablum suq kartambi niwashqa: 'Kaypinash Jisukristuqa'", nishpapis. Chayshina nishuptinllapapis, ama kriyiyllapachu ni manchayllapachu. ³ Chay llullakuqkuna ingañashuyta munaptinllapapis, ama ch'askiyllapachu. Chaqa Jisukristu manaraq kutimuptinmi, puntata achka runakuna Dyuspa duktrinamanda akrakashpa, Siñurninchiqta rinllapa kuntraq. Chay diyakunapim rin rikarimuq suq ancha uchayuq runa. Piru paytaqam Tayta Dyusqa sintinsyashqana chinganambaq. ⁴ Chay uchayuq runaqam ancha palanganuyashpa rin ch'iqniq Tayta Dyusta, tukuy laya amitukunatapis, yumbay runakuna paytalla adurananllapa. Chaymandaqam Jirusalimbi Dyuspa adurana wasinman yaykushpa, Dyusshina rin kamachikuq. Ashwambam rin niq: "Noqam kani Dyusqa", nishpa.

⁵ Ima, ¿manachu yuyangillapa pullayki kashpa chay nishushqaytaqa? ⁶ Kanan qamkunam yach'angillapana: Pim arkaykan chay uchayuq runata, amaraq rikarimun, nishpa. ⁷ Kanangunaqam chay ancha uchayuqqa pakakushpalla, runakunataqa dañachiykan. Chaqa chay arkakuqgam manaraq dijanchu rikarimunanga. Piru suq diyam chay arkakuqga runakunapa ch'awpinmanda rin ashuq. ⁸ Chaymandaraqmi chay uchayuqqa rin rikarimuq. Chaymandaqam Siñurninchiq Jisus shamushpa, samayninwanlla rin wanchiq. Llipyayninwanmi rin chingachiq chay uchayuqtaqa. ⁹ Piru manaraq wanchiptingam, chay uchayuq runa shamushpaqa, dyablu yanapaptin, achka siñakunata, milagrukunata rin ruraq ingañakunambaq. ¹⁰ Chaymi ancha malu kashpa, tukuy laya llullangunawan rin ingañaq Jisukristupi mana munaq kriyiqkunata. Chaqa paykunaqam mana munanllapachu allip kaqta kriyiyta washakananga. Chaymi rinllapa chinga. ¹¹ Chayraykum Tayta Dyusqa paykunataqa rin dijaq, chay uchayuq llullakuqta kriyinanllapa, ¹² chayshina chinganallapa. Chaqa mana allip kaqkunata kriyishpa, achka laya uchakunata rurashpam, rinllapa kawsaq.

Akradum kanchiqllapa washakananchiq

¹³ Kuyashqay masitakuna, Siñurninchiq ancha kuyashungillapa. Kanan noqaykunaqam Dyusta ancha pagikunillapa qamkunapaq. Chaqa Dyusmi qamkunataqa unaymandapacha akrashushpa, Santu Ispiritunda qoshushqa, bidaykillapata kambyanambaq. Chayshina paypaqla kashpa, allip kaqpi kriyiptikillapam, rin washashuq. ¹⁴ Noqaykuna Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achishuptiymi, Dyusqa qamkunata qayashurqan, paypi kriyinanaykillapa. Chaymi Siñurninchiq Jisukristu llipyashpa syilumanda shamuptingqa, qamkunapis pullanna kashpa, ringillapa llipyaq.

¹⁵ Masitakuna, noqaykuna parlachishushpa, kartakunata kach'amushpam, yach'achishushqa kani Jisukristupa. Chay nishushqaykunatar mana shaykuq tukuy shunqo sigiyllapa. ¹⁶ Mañakunillapam, Siñurninchiq Jisukristu, Tayta Dyuswan ancha allin kashpa, ancha kuyashushpa, tukuy tyimpupaq kunswilashushpa, ¹⁷ shunqoykipi animachishunan, Dyuspi allita kriyishpa, allitalla rurashpa, allitalla rimashpa kawsanaykillapa.

3

Dyusmanri mañakuyllapa noqaykunapaq

¹ Masitakuna, kay kartata manaraq ushyashpam, rrugaykillapa Dyusman mañakunaykillapa, noqaykunapaq, Siñurninchiq nishqanda tukuy maypi utqa atinayllapa yach'achikuyta, chay yach'achikushqayta kriyiqkuna qamkunashina Dyusta alabanallapa. ² Mañakuyllapam, malu, saqra runakunamanda Siñurninchiq washawanallapa. Chaqa manam yumbay runakunaqa Dyuspi kriyinllapachu. ³ Piru Siñurninchiqmi ancha allin, ancha kumplidu. Chaymi qamkunata rin yanapashuq, mas allita paypi kriyinanayki, ama dyablu binsishunanllapa. ⁴ Chaymi Siñurninchiq yanapawaptin, qamkunapi yuyakunillapa: Kay kartaypi nishushqaytam kasuykangi. Chayshinallam ringillapa kasuq, nishpa.

⁵ Kanan Siñurninchiq qamkunata yanapashunqa intyindinaykillapa: Dyusmi ancha kuyawanchiq, nishpa. Yanapashunqapis Jisukristushina mana shaykuq Dyuspaqlla kawsanaykillapa.

Allitar trabajashunllapa

⁶ Masitakuna, wakin kriyiq masinchiqkunaqam mana munanllapachu trabajayta. Manam munanllapachu kasuyta chay nishushqaytaqa. Chaymi Siñurninchiq Jisukristupa shutimbi kamachiykillapa, chay mana kasukuq qella runakunamanda akrakanaykillapa. ⁷ Chaqa qamkuna kikikim noqaykunataqa riqsiwangillapa. Manchu pullayki kashpaqa, mana qella kashpachu trabajarqayllapa. Chayri noqaykunashina qamkunapis trabajayllapa mantyinikanayki. ⁸ Chaqa manam ni pipa mikunanda dibaldillaqa mikurqayllapachu. Ashwanmi punchawnindin, tutupnindin ancha trabajarqayllapa umbi umbi, ama ni mayqannikita mikunapaq piñachishunaypaq. ⁹ Awnki dirichuyuy kashpapis mikunata mañashunaypaq, mana nimatapis qamkunata mañashurqaychu. Ashwanmi trabajarqayllapa, rikawashpa, qamkunapis chayshina trabajanaykillapa. ¹⁰ Pullaykillapa kashpam, kay liyta qoshurqaqllapa: “Suq mana munag trabajaq ama mikunqachu”, nishpa.

¹¹ Chaqa niwashqallapam: Wakinnikiqash mana munashpachu trabajayta, mitikungillapa suqkunapa kusasninman, nishpa. ¹² Chay qellakunatam Siñurninchiq Jisukristupa shutimbi kunashpa kamachinillapa, amana qellakuna kanambaq; ashwan trabajashpa mantyinikanambaq.

¹³ Masitakuna, ama shaykuyllapachu Dyus munashqanda rurashpa. ¹⁴ Mayqan runa ichu warmi kay kartaypi nishushqayllapata mana kasuptinqa, apuntayllapa: Pim chay mana kasukuq, nishpa. Chayshina rurashpaqar, amana paywanqa tandakayllapachu, penqakunambaq. ¹⁵ Piru amar paytaqa ch'iqniyllapachu. Ashwanri masaykitashina kuyashpa kunayllapa.

Pablum napaykukushpa dispidikarqan

¹⁶ Kunswilawaqninchiq Siñurninchiq kikinri tukuy tyimpupi yanapashunqallapa, ama nimatapis manchashpachu kawsanaykillapa. Chay Siñurninchiqqa yumbaynikiwan kanqa.

¹⁷ Noqa Pablum kikiy makiywan iskibriykillapa kay napaykuta. Kayshinam iskibrishpa, firmani yumbay kartaykunata. ¹⁸ Siñurninchiq Jisukristu qamkunata ancha kuyashushpa tukuy imapi yanapashunqallapa. Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM KAY PUNTA KARTATA KACH'ARQAN TIMUTIYUMAN (1 TIMUTIYU)

¿Pitaq karqan San Pabluga? Liyishunllapa chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupa.

¿Pitaq karqan Timutiya? Payqam wambra runa kaptinraq, Jisukristupa yach'achikunan numbrarqanllapa. (Liyishun Ichus 16.1-3.) Pablugaq Timutiyaq riqsirqan chay llaqta Listra shutiqqi. Timutiyaq taytanqam nasyun Grisiamanda karqan. Piru mamanqam Isrrayilmada karqan. Timutiyaq maman agwilambismi Jisukristupi kriyiqkuna karqanllapa. Chaymi Timutiyaq Jisukristupa yach'achishqallapa karqan takshita kashqanmandapacha. Timutiyaq Pabluga pullan puriq, Jisukristupa yach'achikushpa. Chayshinam ishkandin ch'ayarqanllapa Ifisu llaqtaman. Chay atun llaqtapim Pabluga Jisukristupa achka tyimpura yach'achikurqan. Chaymandaqam Pabluga suq lugarmanna munashpa riyta, Timutiyaq dijarqan chay Ifisupi, kriyiq masingunata yach'achinambaq. Masta yach'ananchiq Timutiyaq, liyishunllapa: Ichus 17.14-15; 18.5; 19.22; 2 Timutiya 1.5; 3.15; Filipinsis 2.19-22; Ibriyus 13.23.

¿Imaraykum iskibrirqan kay libruta? Pablugaq suq lugarkunapi Jisukristupa yach'achikushpapis, mana nunka Timutiyaq qongarqanchu. Chaymi kay kartataqa iskibrirqan Timutiya kunashpa, yach'achikushpa, allita kwidanambaq kriyiq masingunata.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Pablugaq kay kartapiqa ancha kunarqan kayshina:

1 *Tim 1.1-20* niwanchiqllapa Pablu Timutiya kunashqambaq, mana baliq yach'achikuqkuna ama ingañanambaqllapa.

1 *Tim 2.1-15* niwanchiq, Dyusman mañakushpa, shumaqta adurananchiq.

1 *Tim 3.1-16* niwanchiq, kriyiq masinchikunapa kamachikuqninguna kayshina kawsanqallapa, nishpa.

1 *Tim 4.1-16* niwanchiq, wakinqam Jisukristumanda rinllapa akrakaq; piru Jisukristupa yach'achikuqkunaqa allita rurashpa, kawsanqallapa, nishpa.

1 *Tim 5.1-25* niwanchiq, biyudakunata yanapananchiq, yach'achikuqkunata shumaqta kasunanchiq.

1 *Tim 6.1-21* niwanchiq, Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, imanchiq kaqwan kuntintakashpa, dyabluta binsinanchiq.

Pablum napaykurqan Timutiya

¹⁻² Kuyashqay Timutiya, noqa Pablum kay kartata iskibrishpa kach'ayki. Chaqa Washadurninchiq Dyus, Churin Jisukristuwanmi akrawashpa, kamachiwarqan, paypa apustulnin kanaypaq. Chay Siñurninchiq yuyakushun: Paymi washawanchiq, nishpa. Chaymi qamqa Timutiya, Siñurninchiq Jisukristupi allipta kriyishqaykirayku, noqapa lijitimu wambrayshina kang. Chaymi kananga iskibriyki kay kartata. Taytanchiq Dyusman Churin Jisukristumambis mañakuni, llakipashushpa, tukuy imapi yanapashunan, ama nimata manchashpachu, ashwan kushikushpa kawsanaykipaq.

Llullakuqkunata ama kriyiyllapachu

³ Manchu Timutiya, Masiduña llaqtaman rinay diyaqa rrugashurqaq, chay Ifisu llaqtapi kidanaykipaq, kriyiq masinchikunata kwidashpa. Chaqa chaypim nishurqaq chay wakin runakunata kamachinayki, ama suq laya duktrinakunata yach'achikunan.

⁴ Kayshinapis kunay paykunata, ama ancha yuyanallapa yanqa mana ushyakaq isturyakunapi, ni unay agwilungunapa shutingunapi. Chaqa yumbay chaykunaqam yanqa anyanakunanchiqlla balin. Manam ni ashlita yanapawanchiqchu, allita kriyishpa, Dyus munashqanda ruranchiqllapa.

⁵ Chayshinam kamachiykillapa, ama nima maluta rurashpa, ashwan limpyu shunqoyuq kashpa, Dyuspi allipta kriyishpa, suqwan suqwan kuyanakunayki. ⁶ Piru wakinunagaq kay allin yuyaykunata dijashpa, paykunapura yanqa anyanakunllapa. ⁷ Chaqa munanllapam ancha yach'ayniyuq kayta, Dyus nishqanda yach'achikunan. Piru manam intyindinllapachu ni paykuna kikin yach'achikushqanda.

⁸ Piru noqanchiqqam yach'anchiq: Dyuspa liyningunam ancha allin, pay munashqan-shina chay liyningunata intyindiqtinchiq, nishpa. ⁹ Chayri allita intyindishun: Dyusqam mana rurarqanchu chay liyningunataqa, allin runakunata kastigananqa. Ashwanmi

liyningunata rurashpaqa, kamachikurqan kastigananllapa wapu rrispundungunata, mana uyakuqkunata, Dyusta mana aduraqkunata, uchayuqkunata, Dyusta burlaqkunata, allin duktrinata kuntraqkunata, taytanda mamanda wanchiqkunata, yumbay matansiyrukunata, ¹⁰ chay mana rrispitunwan puñuqkunata, ullqopura warminwanshina puñuqkunata, runa masinda suwakushpa randikuqkunata, llullakuqkunata, tukuy chay "purdyusitu" nishpa llullakushpa juraqkunata. Kanan wakingunaqam Dyuspa duktrinanda kuntranllapa. Chaymi tukuy chay kuntraqkunapapqis Dyusqa ruraraqan liyningunataqa. ¹¹ Chaymi chay ancha allin Tayta Dyus mingawashqa, yach'achikunay paypa chay ancha llipyayq shumaq nutisyanda.

Tayta Dyusta pagikushunllapa

¹² Chaypaqmi ancha pagikuni Siñurninchiq Jisukristuta. Chaqqa payqam ancha yanapawashqa, allita paypi kriyishpa, paypaq trabajanaypaq. Chaymi tariyayta qowashqa, paypaq yach'achikunay. ¹³ Ancha malu kaptiypismi, Dyusqa ancha llakipawarqan. Chaqqa unayqam Jisukristupi manaraq kriyishpaqa, paypa kuntranda rimashpa, paypi kriyiqkunata qesachashpa, ancha wapuyashpa kawsarqay. Piru Dyusqam ancha allin kashpa, ancha wapu kaptiypis, llakipawarqan. Chaqqa noqagam mana yach'argaychu: Pim Jisukristu, nishpa. ¹⁴ Piru Siñurninchiq Jisukristuqam ancha allin kashqa. Chaymi ancha yanapawashqa, tukuy shunqo paypi kriyishpa, Tayta Dyusta, runa masiykunatapis kuyashpa kawsanaypaq.

¹⁵ Chaqqa kayqam ancha allip. Manam nima llullachu. Chaymi ancha balin yumbay kriyinanllapa: Jisukristum syilumanda shamurqan kay pachaman, uchayuqkunata washawananchiqllapa. Kanan yumbay chay uchayuqmandaqam noqa mas uchayuqqa kargay. ¹⁶ Piru Dyusmi llakipawashpa washawarqan, chay manaraq kriyiqkuna ninanllapa: "Rikay, Jisukristuqa ancha allin kashpa, chay uchayuq Pabluta pirdinashqa", nishpa. Chaymi paykunapis kananqa rinllapa animakaq. Jisukristupi kriyinanllapa, washakashpa, tukuy tyimpu Dyuswan kawsananllapa. ¹⁷ Chayrayku Tayta Dyusta tukuy tyimpu alabashun. Chaqqa payqam mana nunka wafushpachu, tukuy tyimpu kamachikun. Ancha yach'ayniyuqmi. Paytaqam mana pipis atinchu rikayta. Chaqqa payllam Dyusqa. Chayshina kanqa.

¹⁸⁻¹⁹ Ijitu Timutiyyu, rugaykim kay kamachishushqayta kasunayki. Chaqqa Tayta Dyusmi paypaq rimaqkunata qambaq rimachirqan: "Timutiyyush Dyusta ancha allita kasushpa rin kawsaq", nishpa. Chay nishqanda yuyashpa, allin suldadunshina kashpa, dyabluta binsiy. Allin yuyayniyuq kashpa, Jisukristupi mana shaykuq kriyiy, paymanda ama akrakanayki. Piru wakingunam mana allin yuyayniyuq kashpa, Jisusmanda akrakashpa, manana paypiqa kriyinnlapachu. ²⁰ Chayshinam Iminiyu Alijandruwan Siñurninchiqmandak akrakarqanllapa. Chaymi paykunataqa dyabluta intrigashqa kani, yach'akunanllapa, amana Dyusta kuntrashpa rimananllapa.

2

Dyusman kayshina mañakushun

¹ Puntatam kunaykillapa, Tayta Dyuswan parlashpa pagikushpa, mañakunanchiq, yumbay runata warmita yanapanambaq. ² Mañakushumbis Dyusman gubyirrukunapag, tukuy awturidarkunapag, paykuna shumaqta kamachikunambaq. Chayshinam noqanchiqkuna shumaqta rinchiqllapa kawsaq. Dyusta ancha allita kasushpa, tukuy imapi ancha allita rurashpa. ³ Washadurninchiq Dyustam ancha gustan chayshina kawsananchiq. ⁴ Chaqqa payqam munan, yumbay runakuna, warmikuna paypi kriyishpa, washakashpa, allip kaqta intyindinanllapa. ⁵ Suq Dyusllam kan. Chayshinallam suq abugadulla kambis, runakunata Dyuswan alliyachinambaq. Chay abugadunchiqqam allip runa Jisukristu. ⁶ Chay Jisukristum intrigakarqan wanchinanllapa, paypi yumbay kriyiqkunapag yawarninda pagarakushpa, washawananchiq. Chaymandaqam munashqan tyimpupı Dyusqa intyindichiwarqanchiq: Qamkunatam munani washashuyllapata, nishpa. ⁷ Chaymi Tayta Dyusqa numbrawashqa, Jisukristupa apustulnin kanaypaq, chay mana isrraylinu kaqkunata allip kaqta yach'achinaypaq. Jisukristupi kriyinanllapa. Noqapismi paypi alliptya kriyishpaqa, allip kaqtalla niykillapa, manam nimata llullakushpachu.

⁸ Chaymi munani tukuy lugarpi tiyaq runakuna limpyu shunqoyuq kashpa, ama nimapag piñakushpachu ni anyanakushpachu, makingunata anaqman alsashpa, Dyusman mañakunanllapa. ⁹ Warmikunanataq mudakushpaqa, sujitakashpa, umildi purinqallapa. Amar palanganaqa kanqallapachu. Amar ni aqchanllapata kusasnachishpa ñaqchanqallapachu. Amar ni llipyayq ch'aniyuq uruta, ni perlaskunata rurakunqallapachu. Ni chay ch'aniyuq mudanakunata rurakunqallapachu. ¹⁰ Ashwanri paykunaga allita

zurashpa, bidanllapata shumaqyachinga. Chayshina rurangallapa yumbay warmi “Dyustam adurani” niqkunaga. ¹¹ Runakuna yach'achikuptingqa, warmikunaga rrispitakushpa, uyarap (uyara) shumaqta uyanqallapa. ¹² Yumbayniki tandakaptiki Dyusta aduranaykiqa, warmikunaga ama runakunata yach'achingachu ni kamachingachu. Ashwanri paykunaga shumaqta uyakunqallapa. ¹³ Chaqa Dyusqam puntata chay punta runa Adanda rurargan. Chaymandaqam chay punta warmi Ibata rurargan. ¹⁴ Yach'anchiqpismi: Manam Adandachu chay dyabluga ingañarqan. Ingañarqanqam warmin Ibata. Chaymi chay warmiqa dyabluta kasushqanrayku uchayugna kidargan. ¹⁵ Piru warmiqam Jisukristupi allipta kriyishpaqa, suqkunata kuyashpa, allitalla zurashpa, allin jwisyunwan kawsashpa, wambrangunata qeshyashpa, rin washakaqqa.

3

Ubispukuna kanambaqqa, shumaqta kawsanqa

¹ Alliptam niyki, suq kriyiq masinchiq ubispu karguyuq munashpa kaytaqa, ancha allin karguyuq munan kayta. ² Piru chay ubispuqa ancha shumaqta kawsanqa, ama pipis nimapaq atinambaq anyayta. Suq warmiyuqla kanqa. Ama kusas mañaqa kanqachu; ashwan sujitakanqa. Allin jwisuyuq, ancha rrispitadu kanqa. Wasinman ch'ayaqkunata shumaqta ch'ayachishpa, pusadata qonqa. Ancha allin yach'achikuqpis kanqa. ³ Ama ni mach'anqachu, ni suqkunata bullata maskanqachu. Ama qellayraykuqa ingañakunqachu. Ashwan ancha allin, ancha umildi kanqa yumbaywan. Ama qellaypaqlachu kanqa. ⁴ Wasimbi yumbay tiyaqkunata yach'anqa shumaqta kamachiyta. Churingunata yach'achinqa, kasukushpa, rrispitakushpa kawsananllapa. ⁵ Chaqa suq runa kikin wasimbi kaqkunata mana atishpa shumaqta kamachiytaqam, mana atinmanchu allita kwidayta Dyuspi achka kriyiqkunataqa. ⁶ Chayri chay ubispuqa ama suq chayraq kriyiqqa kanqachu. Chaqa mushuq kashpakish, palanganuyashpa, dyablupa trampambi ishkinman, paypis dyablushina kastigadu kanambaq. ⁷ Kanan chay mana kriyiqkunapa ukumbipis ancha allin kanqa, chay ubisputa rrispitashpa, shumaqta paypaq rimananllapa. Chayshina yumbaywan shumaqta kawsashpaqam, mana rinchu ishkiq dyablupa trampambi, ama penqakunambaq.

Dyakunukuna kanambaqqa shumaqta kawsanqa

⁸ Chayshinalla dyakunukunapis allin famayuq runakuna kanqallapa. Nishqanda kumplingallapa. Ama mach'anqallapachu. Ama runa masinda ingañanqallapachu, qellayta ganananllapaqa. ⁹ Ashwanri Jisukristu yach'achikushqanda allita kriyingallapa. Chayshina allitalla zurashpa kawsanqallapa, limpyu shungoyuq kashpa, ama nimapaqpis penqakunanllapa. ¹⁰ Piru manaraq paykunata numbrashpa, puntata ancha allita riqsiyllapa: Allin runa ichu mana, nishpa. Mana nima mala famayuq kashpaqa, atinllapa dyakunukuna kayta. ¹¹ Chayshinalla kanqa dyakunapis warmikunapis. Allin famayuq kanqallapa. Ama washa rimaykunachu kanqallapa. Ama kusas mañata zurashpachu kawsanqallapa; ashwanri sujitakanqallapa. Allin yuyayniyuq kashpa, tukuy imapi kumplingallapa. ¹² Chay dyakunukunaga suq warmiyuqla kanqallapa. Yach'anqallapa allita kamachiyta wambrangunata, wasimbi yumbay kaqkunatapis. ¹³ Chaqa chay dyakunukuna allita trabajaptinmi, suqkuna ancha rinllapa rrispitaq. Allin famayuq kashpaqam, mana nimatapis manchashpachu, ashwan Jisukristupi yuyakushpa, allita rinllapa yach'achikuq paypaq.

Kananqam kay pakadu duktrinata atinchiqna yach'ayta

¹⁴ Ancha utqanam munani shamuyta watukushuq. Piru kay kartatam kananqa iskibriyki, ¹⁵ mana utqa shamuptiyi, allita yach'anayki imashinam shumaqta kawsashun Dyuspi kriyiq masinchikunawan, nishpa. Chaqa Tayta Dyuspi yumbay kriyiqkunagaqam paypa ilgisyan. Chay ilgisanqam allip kaqtalla Dyuspaq yach'achikunchiq, chay ingañakuqkunata binsinanchiq. ¹⁶ Chaqa allibri trabajus kashqa, runakuna intyindinan imashina Tayta Dyus munashqa washawayninchiqta. Piru chay pakadu kashqanqam kayshina: Dyusmi kwirpuyuq runapaq tikrakashpa, kay munduman shamurgan.

Chaymi Santu Ispiritun nirgan: “Allipshi Jisukristuqa Dyuspa Churin mana nima uchayuqchu”, nishpa.

Anjilkunapismi paytaqa rikargan.

Paypi kriyiqkunam suq nasyungunapi yach'achikushqa.

Chaymi tukuy maypi paypi kriyishqallapa.

Pay kawsamuptinmi, luryapi ch'askirqanllapa.

4

Wakingam Jisusmanda rinllapa akrakaq

¹ Dyuspa Santu Ispiritunmi ancha klaruta nin: Ultimu tyimpupiqash dyablukunaqa wakin runata warmita ingañashpa, suq laya duktrinakunata rin yach'achikuq. Chayshi wakin runa, warmi Jisukristupi kriyishqanmanda rin akrakaq. ² Chay llulakuq yach'achikuqkunagaq shiminllapawanlla Dyusta kasunllapa. Paykunagaq ancha uchayuq kashqanrayku, jwisuyunda pyirdishqa. Chaymi manana yach'anllapachu: Imam alli, imam mana allichu, nishpa. ³ Chay llulakuqkunagaq suqkunata kamachin, ama kasarananllapa, ama wakin mikunakunata mikunanllapa. Piru Tayta Dyusmi chay mikunakunataq rurashqa, paypi kriyiqkuna, allip rimayninda yach'ashpa, payta pagikushpa, mikunanchiqllapa. ⁴ Chaqa Tayta Dyus yumbay rurashqanqam ancha allin. Chaykunata ch'askishpa, Dyusta pagikushpam, mana nima mikunata atinchigchu disprisayta. ⁵ Chaqa Dyuspa Santu Librunda liyishpa, Dyusman mañakuptinchiqmi, payqa chay mikunataqa limpyutana dijan mikunanchiqllapa.

Jisuspaq yach'achikuq kayshina kanqa

⁶ Kay nishushqayta kriyiq masinchikunata qam yach'achishpaqam, Jisukristupa allin yach'achikuqnin kangi. Chayshina paypa shumaq duktrinanda allita kasuptikqam, chay duktrinangaq allin mikunashina rin yanapashuq. Dyuspi mas allita kriyinayki. ⁷ Piru mana kriyiq runakuna pandashqan kwintitungunata yach'achishuptingqa, amakish kriyingichu. Ashwanri tukuy jwisuyukiwan masta masta Dyusta kuyay. ⁸ Kwirpunchiq mas jwisayuq kanambaqmi, ancha balin shayku shayku ijirsisyuta ruranchiq, ¿manachu? Piru mastam balin shayku shayku yach'akunanchiq, Dyusta mas allita kuyashpa, sirbinanchiq. Chaqa ancham balin kay bidapaq suq bidapaqpis. ⁹ Chay nishushqayqam allip. Chayri yumbay kriyinqallapa. ¹⁰ Chayraykur Tayta Dyuspi yuyakushpa, noqanchikunagaq paypaq ancha trabajanchiq, suqkuna musyawaptinchiqpis. Chaqa Dyusninchiqqam wafushqa, yumbayta washawananchiqllapa. Piru mastam rin washawaqinchiq paypi kriyiqkunata.

¹¹ Yumbay chay nishushqaykunatar yach'achikuy y kamachikuy. ¹² Amar dijakaychu ni pipis disprisayashunbaq, wambra runaraq kashqaykiraykuqa. Ashwanri shumaqta rimashpa, allitalla rurashpa kawsay. Runa masinchikunata kuyashpa, tukuy ispirituykiwan Dyuspi yuyakuy. Allita Jisukristupi kriyishpa, ama nima maluta ruraychu, kriyiq masinchikuna rikashushpa, qamshina kawsananllapa. ¹³ Piru shamunaykaman, qamqa Dyuspa Santu Librunda yumbaypa ñawpambi liyishpa, kriyiq masinchikunata animachiy. Kanan paykunata shumaqta yach'achiy Jisukristupa. ¹⁴ Yach'achikuq ansyanukuna makingunata sawaykiman ruraptinllapam, Dyusqa pudirninda qoshushqa, paypaq allita trabajanayki. Chayri ama qongaychu chay ch'askishqaykita ni chay uyashqaykita, Dyuspaq rimaqkuna qambaq rimaptinllapa.

¹⁵ Yumbay nishushqaytar ruray, ama nimata qongashpachu, rikashuqkuna yach'anambaq: Chay Timutiylum Tayta Dyusta allita kasushpa, kawsan, nishpa. ¹⁶ Piru allita kwidakay, ama pandashpachu, allin jwisuyukiwan yach'achikunayki. Ama disanimakashpachu, ashwan tukuy chay yach'akushqaykita kasushpaqam, ringi washakaq. Chayshina shumaqta kawsaptikim, chay rikashuqkunapis yach'achishqaykita kasushpa rinllapa washakaq.

5

Shumaqta kawsashun yumbaywan

¹ Amar anyaychu mayur runakunataqa; ashwan taytaykitashina shumaqta kunay. Wambra runakunatapis masaykitashina shumaqta kunay. ² Mayur warmikunatapis mamaykitashina kunay. Chinakunatapis panikitashina kunay, ama nima maluta yuyashpachu.

³ Chay mana nimayuq mana aylluuyq biyudakunata yanapay. ⁴ Piru suq biyuda wawayuq, willkayuq kaptinqa, paykuna yach'akunqallapa mamanda taytanda kwidayta, ama padisinambaq. Chaqa paykunataqam maman taytan takshanmandapacha kriyarqan. Chaymi paykuna taytanda, mamanda yanapaptinqa, ancha alli Dyuspaqqa. Chaqa paytaqam ancha gustan. ⁵ Piru suq allip biyuda mana nima aylluuyqam tukuy shunqo Dyusilla yuyakun mantyninikanambaq. Punchawnindin, tutapnindinmi Dyusman mañakushpa kawsan. ⁶ Piru suq biyuda banduliraqam wafushqashinana. Chaqa kwirpunllanam kawsaykan. ⁷ Chayri yumbay kaykunata kamachikuy, allita rurashpa kawsaptinllapa, ama pipis nimapaq anyanambaq. ⁸ Piru ayllungunata mayqan mana yanapaqqa ichu kikin familyangunata mana mantyniqqam Jisukristupi kriyishqandaqa ñigaykanmanshina. Chaqa chayshina mana yanapashpaqam, mas fiyuta ruraykanllapa chay mana kriyiqkunamandaqa.

⁹ Biyudakunapa listambi suq biyudata apuntanayki, kriyiq masingunamanda mantinsyunninda ch'askinanqa, payqa 60 watayugmunda anaqman kanqa. Suq qosayuqlla kashqa kanqapis. ¹⁰ Wawangunata uywashqa kaptin, allin shunqonwan kriyiq masin-gunapa ch'akinda mayllashpa yanapakushqa kaptin, bisitangunata kuyashqa kaptin, ñakaqkunata yanapashqa kaptin, tukuy ima allikunata rurashqa kaptin, apuntay chay biyudakunapa listambiqqa.

¹¹ Piru chay wambra biyudakunata ama chay mayur biyudakunapa listambiqqa apuntaychu. Chaqa paykunakish ufrisishpa Jisuspaqlana trabajayta, kwirpumba gustundalla munashpa rurayta, Jisukristumanda akrakashpa, munanmanllapa runayuq kariyta. ¹² Chayshinaqam uchayuqna rinllapa kidaq. Chaqa ufrisishpa Dyuspaqla trabajaytaqam, mana rinllapachu kumpli. ¹³ Ashwan wasin wasin purishpach'i, qellakunapaqna tikrakanman. Kanan washa rimaykunapaq, mitikucharapaq tikrakanmanllapa. Yanqa mana kaqkunata rimashpa purinmanllapa. ¹⁴ Chaymi munani chay wambra biyudakuna mushugmunda kasararishpa, wambrayug kanabag, wasinllapapi wawangunata shumaqta kamachinambaq. Chayshina ruraptinllapam, kuntrawaqninchikuna mana ima-paqpis atinqallapachu anyawayninchigta. ¹⁵ Piru wakin biyudakunaqam Jisukristumanda akrakashpa, dyablu munashqandana ruraykanllapa.

¹⁶ Kriyiq masinchiqkunapa ayllumbi biyudakuna kaptinqa, paykunalla mantyninqa. Ama dijangallapachu kriyiq masinchiqkunapa kwintanqa. Chayshinam chay suq kriyiq masinchiqkuna atinqallapa yanapayta chay mana aylluyug biyuditakunata.

¹⁷ Yach'achikuq ansyanukuna allita kwidaptin kriyiq masinchiqkunata, Dyuspaq shumaqta yach'achikuptinqa, paykunataq ancha rrispitashpa, mas ufrindata qoyllapa. ¹⁸ Chaqa Dyuspa Santu Librumbiqam nin: "Animalkunawan trillakushpaqar ama shiminda wataychu, ama mikunanqa". Nimbismi: "Suq trabajaqqam dirichuyug, pagunda ch'askinambaq", nishpa. (Chayshinallam Dyuspaq trabajaqpis dirichuyug, ufrindata ch'askinan mantyninkanambaq.)

¹⁹ Mayqan runa suq yach'achikuq ansyanuta tumbashpa rimaptinqa, ama kasuychu, mana kaptin ishkay ichu kimsa tistigukuna. ²⁰ Piru uchanda mana dijaqkunata yumbaypa ñawpambi anyay, suqkunapis manchashpa, ama uchata ruranambaq. ²¹ Yumbay chaykunata ruranykipaqmi kamachiyki Taytanchiq Dyuspa, Siñurninchiq Jisukristupa, tukuy akrashqan anjilningunapa ñawpambi. Piru chay nishushqaykunatar yumbaywan igwaltalla ruray, ama pitapis sawachashpachu.

²² Kanan mayqanda munashpa numbrayta yach'achikuq ansyanu kanambaqqa, allitaraq rikay: Tukuy imapichu Dyusta allita kasuyan ichu mana, nishpa. Chaqa mayqandapis utqa numbrashpakish, mana allita ruraptin, qambis uchayuq kangiman. Chayri tukuy imapi allitalla ruray, ama nima laya uchayuq kanayki.

²³ Pach'ayki kutin kutin nanaptinqar, ashla binuta upyay. Ama yakutallaga upyaychu.

²⁴ Wakimba uchangunapaqqam ancha klaruta atinchiq yach'ayta kay mundupilla. Piru wakingunagam manashinalla uchakunata rurallapa. Chay pakadu uchangunapaqqam jwisyu diyapiraq rinchiq yach'aq. ²⁵ Chayshinallam achka allin runakunapaqpis atinchiq yach'ayta: Allitam ruraykan, nishpa. Piru wakin allita ruraqkunapaqqam manaraq yach'anchiqchu. Piru suq diyaqam rinchiqna yach'aq. Chaqa manam tukuy tyimpuga pakaduchu rin kaq.

6

¹ Mayqan kriyiq masinchiqkuna, randishqa kriyadukuna kashpaq, patrunninda allita kasunqa, ama suqkuna rimanambaq: "Chay kriyadukunagam mana baliq Dyusnimbi, mana baliq duktrinambi kriyinllapa. Chaymi patrunninda mana kasunllapachu", nishpa.

² Ichu patrunninllapa Jisukristupi kriyiqkuna kaptinqa, mas allita kasushpa yanapanqallapa, kriyiq masinguna kashqanrayku. Chayshinar, Timutiyyitu, kriyiq masinchiqkunata yach'achiy.

Tayta Dyuspi allita kriyishpa, kuntintakashun imitanchiq kaqwan

³⁻⁴ Suq runa Siñurninchiq Jisukristupa duktrinanda mana yach'achikushpachu, ashwan pay yanqa yuyashqanda yach'achikushpaqam, mana nimata yach'anchu. Suq palanganullam chay laya yach'achikuqqa. Ancha malu kustumbriyug kashpam, suqkunawan yangakunata ancha riman: Kayshinam. Manam chayshinachu, nishpa. Kanan paykunapuram imbidyanakun, piñapanakun musyanakun. Manam ni pipaqpis yuyakunchu: Allin runam nishpaq. ⁵ Chay laya runaqam ancha malkriyadu, mana jwisuyuyug, pibirsu yach'achikuqkuna. Chaymi mana yach'anchu: Imam allip, imam mana allipchu, nishpa. Chaqa tukuy diyam anyanakushpa kawsanllapa. Yuyanllapam: Suqkunata Jisuspaq yach'achishpaqach'i, achka qellayta atini ganayta, nishpa. Chayri yumbay chay laya

runamandaqa akrakay. ⁶ Piru Jisukristupi kriyishpa kawsaptinchiqmi, Dyusqa ancha rin kushichiwaqninchiq, allin furtunayuq kaqshina kushikunanchiq; piru kuntintakaptinchiq imitanchiq kaqwan; manaqa manam. ⁷ Chaqa nasishqanchiq diyapim mana nimata kay mundumanga apamurqanchiqchu. Chayshinallam wafushpapis, mana nimatapis rinchiqchu apaq. ⁸ Chayri mikunitayuq, mudanitayuq kashpaqa, chay kaqsituwanlla kuntintakashunllapa. ⁹ Piru chay tukuy imata munaqkunaqam das ishkin dyablupa trampangunaman. Chaymi das ishkishpa, mana baliq yuyayningunata kasushpa, ancha dafakanllapa, chinganambaq. ¹⁰ Chaqa ancha munashpa qellaytaqam, tukuy ima mana allikunata ruranllapa. Chaymi wakin kriyiq masinchiqkunaqa qellayta ancha munashpa, Jisukristumanda akrakashpa, ancha padisishqallapa.

Jisuspi yuyakushpar, binsishun dyabluta

¹¹ Piru qam Dyuspaq yach'achikuq kashpaqa, tukuy ima mana allikunamanda ashuy. Tukuy bidaykipi allitalla rurashpa, Dyusta kuyashpa, paypi yuyakushpa, suqkunata kuyay. Yumbayta agwantashpar, tukuy shunqoykiwan umildi kay. ¹² Chaqa qamqam Timutiyyitu, achka runapa warmipa ñawpambi Jisukristupi kriyishqaykita rimashqa kang. Chaymi chay uyashuqkuna tistiguykikuna. Chayshina Jisuspi allita kriyishpar, pilyapishina binsiy dyabluta. Chaqa Dyusmi qayashushpa, ufrisishushqa, tukuy tyimpu pullan kawsachishunambaq. ¹³ Chaymi kananqa Dyus tukuy imata kawsachikuqpa ñawpambi, Jisukristupa ñawpambi kamachiyki chay nishushqayta kasunayki. Chaqa Jisukristuqam Pilatupa ñawpambi kashpa, ancha klaruta allip kaqtalla rimarqan. ¹⁴ Timutiyyitu, yumbay kamachishushqayta kasuway, ama nimata kambyashpachu Sifurninchiq Jisukristu shamunangaman, ama pipis anyashunambaq. ¹⁵ Chaqa Tayta Dyus siñalashqan tyimpupim Churin Jisukristuqa rin shamuriq. Kanan Tayta Dyusmi ancha alabashqa rin kaq. Chaqa payqam ancha pudirniyuq kashpa, yumbay gubyirnukunapa gubyirnun. Paymi yumbay kamachikuqkunapa kamachikuqninga. ¹⁶ Payllam mana nunka wafunchu. Ashwanmi ancha shumaq llipyaykaqpi kawsan. Chaymanqam mana pipis atinchu gemikayta. Chaymi mana ni mayqan runa paytaqa rikashqachu, ni atinchu rikayta. ¡Chayri payqa ancha alabashqa kanqa! ¡Tukuy tyimpupaq pudirniyuq kanqa! Chayshina kanqa.

¹⁷ Kay mundupi kapuqkunata kamachiy, ama palanganu kananllapa, ama kusaningunapi yuyakunanllapa. Chaqa kay mundupi kusaskunaqam ushyakan. Ashwanri Tayta Dyuspi tukuy shunqo yuyakunqallapa. Chaqa Tayta Dyusqam tukuy ima kaqta ancha achkata qowashqa kanchiq, kushikunanchiq. ¹⁸ Chayri paykunata kamachiy, Dyusta kasushpa, allitalla rurashpa, ama mich'ayashpachu kawsananllapa. ¹⁹ Chayshina kawsashpaqam, suq bidapi kapuqkunashina, allin simyintuyuq wasiyuqshina rinllapa kaq. Chayshinam siguradu kanqa, syilupi tukuy tyimpu kawsananllapa.

Pablum Timutiyyuta kunashpa, dispidikarqan

²⁰ Timutiyyitu, Tayta Dyus numbrashushqanda ama qongqashpachu, allita kumpli, paypaq yach'achikushpa. Chaqa chay mana kriyiq runakunaqam ancha palanganuyashpa, yanqa mana baliqkunata parlashpa, kuntrawanchiqllapa. Paykunaqam yuyan: Yach'ayniyuqmi kanillapa, nishpa. Piru qamqa amakish chaykunataqa uyangichu. ²¹ Chaqa wakingunaqam paykunata kasushpa, Jisukristumanda akrakashqana.

Piru qamtaqar Tayta Dyus yanapashunqa. Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM SUQ KARTATA KACH'ARIRQAN TIMUTIYUMAN (2 TIMUTIYU)

¿Pitaq karqan San Pabluqa? Liyishun chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiqllapa San Pablupa.

¿Pitaq karqan Timutiya? Liyishun punta parti 1 Timutiya, masta yach'ananchiq Timutiya.

¿Imaraykum kay librutaqa iskirirqan? Pablum kay kartata iskirirqan Rrumapi karsilpi kashpa. Yach'arqanna: Rinllapam wanchiwaq, nishpa. Chaymi munarqan, Timutiya watukunambaq. (4.21) Kay kartapim Pabluqa Timutiya kunarqan, kriyiq masingunata Dyuspa Santu Librunda allita yach'achishpa, kwidanambaq, llullakuq runakuna ama ingañanallapa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

2 *Tim 1.1-18* niwanchiqllapa, Pablu Timutiya napaykushpa, kunashqambaq, ama penqakushpachu Jisukristupa yach'achikunambaq.

2 *Tim 2.1-26* niwanchiq Timutiya kunashqambaq, allin suldadushina Jisukristuta kasunambaq.

2 *Tim 3.1-17* niwanchiq, jwisyu diya sirkana kaptinmi, achka llullakuq runakuna rin kaq. Chayri Pabluqa Timutiya animachirqan, Dyuspa Santu Librunda mana shaykuq yach'achikunambaq.

2 *Tim 4.1-22* niwanchiq, Pablu Timutiya abisarqan: "Rinllapam wanchiwaq. Chayri dasna shamuy watukuwaq. Piru wafushpapismi, mana llakinichu. Chaqa syilupim Siñurninchiq Jisukristu primyuuta rin qowaq", nishpa.

Pablu Timutiya napaykurqan

¹⁻² Kuyashqay wambra Timutiya, noqa Pablu Tayta Dyus munashqanrayku, Jisukristupa apustulnin kani. Chaymi yach'achikuni Dyus ufrisiwashqanchiq mushuq bidapaq. Chaqa Jisukristupi kriyiptinchiqmi, paywan rinchiq kawsaq suq bidapi. Chaymi Timutiya, Taytanchiq Dyusman, Siñurninchiq Jisukristumambis mañakuni, ancha kuyashushpa, tukuy imapi yanapashunan, ama nimata manchashpachu, ashwan kushikushpa kawsanayki.

Ama penqakushpachu Jisukristupa yach'achikushun

³ Unay agwiluykunashinam noqapis limpyu shunqoyuq kashpa, Tayta Dyusta sirbini. Chaymi punchawnindin tutapnindin kutin kutin qambaq payman mañakushpa, pagikuni.

⁴ Chaqa Timutiya, ancharaq yuyani, qamta dijashupti, llakishpa waqashpa kidashqaykita. Chaymi ancha munani rikashuyta kushikunaypaq. ⁵ Ancham yuyanipis tukuy shunqo Siñurninchiq kriyishqaykita. Chaqa puntatam agwilitayki Luyda, mamayki Iwnisiwan ancha allita kriyirqanllapa Siñurninchiq. Chaymandaqam qambis ancha allita kriyirqayki.

⁶ Chaymi yuyachiyki, Dyuspa yach'achikunayki chay numbrashushqayta. Manchu sawaykiman makiya rurapti, Tayta Dyusqa yanapashushqa, tukuy imapi paypaq yach'achikunayki. Chayri yumbay chaykunata rurashpa, ama dijakashpachu, Dyuspaq allita trabajay. ⁷ Chaqa Tayta Dyusqa ancha pudirniyuq Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq, ama nimatapis manchashpachu, ashwan allita kuyanakushpa, allin yuyayniyuq kananchiq. ⁸ Chayraykur ama penqakuychu Siñurninchiqpaq yach'achikunaykiqa ni noqapaq penqakuychu karsilawaptinllapa, Jisukristupa yach'achikushqayrayku. Ashwanri listu kay, Jisukristupa yach'achikushpa, padisinayki. Chaqa Dyusmi rin yanapashuq, ama kubardakanayki. ⁹ Kanan Jisukristu noqanchiqpaq wafushqanraykum, Tayta Dyus washawashqanchiq, qayawashqa kanchiq, paypaqna kawsananchiq. Manam qayawashqachu kanchiq, ima allita rurashqanchiqrayku. Ashwanmi ancha allin kashpa, kuyawashqa kanchiq, manaraq kay mundu kashqanmandapacha. ¹⁰ Chaymi Tayta Dyus Washadurninchiq Jisukristuta kay pachaman kach'amushpaqa, masta yach'achiwashqa kanchiq: Ancham kuyaykillapa, nishpa. Chayraykum Jisukristu wafuyta binsishpa, kawsamushpa, washawashqana kanchiq, amana chingananchiqllapa. Kanan shumaq nutisyandam yach'achiwashqa kanchiq, paypi kriyishpa, yach'ananchiq: Tukuy tyim-punam rinchiq kawsaq, nishpa.

¹¹ Chaqa Tayta Dyusmi numbrawashqa, Jisukristupa apustulnin kashpa, kay shumaq nutisyanda yach'achikunaypaq chay mana isrraylinu kaqkunata. ¹² Chayri pay kamachiwashqanda kumplishqayraykum, kayshina ancha ñakaykani kay karsilpi. Piru maychika

kayshina ñakashpajismi, mana noqaga penqakunichu. Chaqa yach'aninim: Jisukristupim ancha kriyini. Paymi ancha pudirniyuq kashpa, rin kwidawaq, paytalla kasunaypaq jwisyu diya ch'ayamunangaman, nishpa.

¹³ Chayri chay allip kaqta yach'achishushqayta uyawashpa, allita Jisukristupi kriyiy. Kanan kriyiq masinchikunawambis kuyanakushpa, shumaqta kawsay. ¹⁴ Dyuspa Santu Ispiritun noqanchiqpi tiyaq yanapashuptinri, yach'achikuy Dyus nishqanda, pay kamachishushqanshina.

¹⁵ Qamqam allita yach'angi: Kriyiq masinchiq Fijilu Irmujiniswan prubinsya Asyamanda yumbay kriyiq masingunapismi noqata sapalayta dijawarqanllapa, nishpa. ¹⁶ Chay masitanchiq Unisifurullam noqarayku mana penqakushpachu, kutin kutin kay karsilman shamushqa animachiwaq. Chaymi Tayta Dyusman ancha mañakuni, chay masitanchiqpa warminda wambrangunata ancha yanapanambaq. ¹⁷ Chay masitanchiq Unisifurugam kay Ruma llaqtapi kashpaqa, mana yach'ashpachu maypi kashqaytapis, maskawarqan tariwanangaman. ¹⁸ Jwisyu diya ch'ayamuptingar, Siñurninchiqa shumaqta ch'askinga chay masitanchiqtaqa. Chaqa qamqam Timutiyyu allita yach'angi chay masitanchiq Ifisu llaqtapipis yanapawashqanchiqta.

2

Allin sultadukunashina Jisusta kasushun

¹ Ijitu Timutiyyu, Jisukristu ancha allin kashpam, munan tukuy imapi yanapashuyta. Chayri ama nimata manchashpachu, ashwan paypi allita yuyakushpa, ancha kura-jiyuq kay, paypaq rimanayki. ² Qamqam rikawashqa kang, suqkunata Jisukristupa yach'achiptiy. Chay achka uyawaqkunam tistiguykuna yach'achikushqaypaq. Chayri qambis chay yach'achishushqayta suqkunata yach'achishpa, numbray, Jisukristupa yach'achikunan. Piru allin kumplidu runakunatar numbrayqa, paykunapis suqkunata yach'achirinambaq.

³ Chayri qambis Jisukristupa allin sultadunshina kashpa, padisishpapis, agwantay. ⁴ Chaqa suq sultadugam sirbisymbi kashpaqa, kamachikuqninda allita kasun, paywan kushikunambaq. Mananam suq laya trabajumanga mitikunnachu. ⁵ Chayshinallam suq pugllaqpis rriglakunata allita kasushpa, pugllashpa, shayku shayku binsishparaqmi, primyundaqa ch'askin. Chay rriglakunata mana allita kasushpaqam, chay primyundaqa pyirdin. ⁶ Chayshinallam suq tarpukuqpis. Puntataqam ancharaq trabajan. Chaymandaraqmi atin kusichakuyta. ⁷ Kay kimsa kumparasyumbi yuyaptikiqam, Tayta Dyusqa rin yanapashuq, yumbay chay nishushqayta allita intyindinayki.

⁸ Piru amar gongqaychu Siñurninchiq Jisukristutaqa. Paymi chay unay gubyirnu Dabidpa karu willkan kashqa. Paymi wafñushqanmanda kawsamurqan washawananchiq chay yach'achishushqayshina. ⁹ Paypaq yach'achikushqayraykum, kayshina ancha padisiykani kay karsilpiga. Suq ancha uchayuy runatashinam asta kadinakunawan watawanllapa. Piru Dyus nishqandam mana atinllapachu wataytaqa. Ashwanmi achka runaman warmiman ch'ayaykan, Jisukristupi kriyinanllapa. ¹⁰ Chaymi kayshina ancha ñakashpapis, tukuy imata agwantani, Dyus akrashqan kriyiq masitanchikunata animachinaypaq, Jisukristupi kriyishpa, washakashpa, rinanllapa ancha shumaq lliyyaykaq syilunam, waqpi tukuy tyimpu kawsananllapa. ¹¹ Chaqa kay nishushqayqam ancha allip kashqa:

Siñurninchiqpi kriyishpa wafñushpaqam, rinchiq kawsamuq, paypa pullan kananchiq.

¹² Jisukristupi kriyishqanchiqrayku padisishpaqam, paypa pullan rinchiq kamachikuq. Piru ñigaptinchiq: "Manam Jisusta rigsinichu", nishpaqam, paypis rin ñigawaqninchiq: "Manam rigsiykichu", nishpa.

¹³ Noqanchiq ufrisishpa, mana kumpliptinchiqpismi, payqa washakunambaq ichu kastigakunambaq, yumbay nishqanda kabalta rin kumpli. Chaqa payqam mana nimatapis ingañakunchu.

Allin yach'achikuqkam kayshina

¹⁴ Kriyiq masinchikunata kayta yuyachishpa, Siñurninchiqa shutinwan kutin kutin kunay, ama yanqa nishqangunapaq anyanakunanllapa. Chaqa chayshina anyanakushpaqam, mana pitapis yanapanchu. Ashwanmi uyaqkunata dañachin. ¹⁵ Chayri imashinapis Dyus munashqanda rurashpa, allita yach'achikuy, suq allin trabajadurshina paypa ñawpanman prisintakashpa, ama nimapaq penqakunayki, ashwan qamta nishunambaq: "Allip kaqtam noqapaq yach'achikushqa kang", nishpa.

¹⁶ Amar mitikuychu chay mana baliq yanqa palabrakunata rimaptinllapaqa. Chay laya yanqa rimaqkunaga Dyusmandaga kada bwila masta akrakashpa, mas uchayugna kidanllapa. ¹⁷ Chay yanqa rimashqanllapaqam bidanchiqtaqa ancha dañachin, chay

nanay achkayaq ismuchiukshina. Chaqa chayshina yupaymi chay Iminiyo Filituwanqa mana allikunata rimashpa suqkunata dañachinllapa. ¹⁸ Paykunaqam Tayta Dyuspa allip duktrinamanda akrakashpa, wakin kriyiq masinchiqkunata ingañaykan: “Wañuqkunash kawsamushqana”, nishpa.

¹⁹ Suq allin albañilqam allita ruran wasipa simyintunda, ama bulakashpa chinganambaq, ¿manachu? Chayshinallam Tayta Dyuspa allita yach'achiwanchiq, ama pandananchiq ni chingananchiq. Chaymi noqanchiqpaq kayshina nishqa: “Dyusmi riqsın wambrangunata. Chayri Jisukristupi kriyiqkunaga uchakunamanda akrakanqallapa”, nishpa.

²⁰ Suq atun wasipiqam kan platukuna, basukuna, achka laya kusaskuna. Wakingam urumanda, qellaymanda. Wakinnataqmi qerumanda ichu allpamanda. Chay mas shumaq kaqkunagam ancha balin. Chaymi chay mas pudirniyuq runakuna wasinman ch'ayaptin, ichu ima fyista kaptin, chaykunapi qarakunllapa. Piru chay qerumanda, allpamanda kaqkunapiqam yanqa diyakunapi mikunllapa. ²¹ Runakuna warmikunapismi chay ishkay laya platukunashina basukunashina. Chaymi suq runa tukuy ima maluta dijashpaqa, Dyuspaqqa suq limpyu platushina ancha rin baliq, tukuy ima allita ruranambaq.

²² Chayri ama kaychu suq mana sujitaraq chulushinaqa. Ashwanri limpyu shungoyuq kashpa, Jisukristuta aduraqkunawan qambis allita aduray. Paypi kriyishpa, allita rurashpa, suqkunata kuyay. Amar ni piwan pilyashpachu, shumaqta kawsay. ²³ Chayri chay tuntukuna liriyaqtinqa, ama mitikuychu. Chaqa qamqam allita yach'angi: Kada bwilta anyanakushpaqam, masta rinllapa anyanakuq, nishpa. ²⁴ Piru Siñurninchiqpaq yach'achikuq kashpaq, ama anyanakushpachu purishun. Ashwanri yumbaywan shumaqta kawsashpa, allin yach'achikuqkuna kashun. Mayqan mana allita rurawaptinchiqqa, ama piñakushpachu, ashwan agwantashun. ²⁵ Tayta Dyusta kuntraqkunatapis shumaqta willashun, yuyashpa: Kinsapch'i Dyus shunqonllapata rin kambyaq, uchangunata dijashpa, pirdunda mañashpa, allip kaqpi kriyinanllapa, nishpa. ²⁶ Chayshinam dyablupa trampaamanda atinqallapa llugshiya, amana pay munashqanda rurananllapa. Chaqa kananqam paykunaga dyabluta kasuykanllapa.

3

Jwisyu diya sirkana kaptinmi, kay laya runakuna rin kaq

¹ Kaytapis allita yach'ay: Jwisyu diya sirkana kaptinmi, achka runa warmi rinllapa ñakaq. ² Chaqa kay mundupi achka tiyaqkunam tukuy ima kusaskunata paykunapaqlla rinllapa munaq. Wakinmi qellaypaqlla rinllapa lukuyaq. Wakinmi ancha palanganu rinllapa kaq. Wakingam Dyusta rinllapa maldisyaq. Wakingam taytanda, mamanda mana rinchu kasuq. Wakinnataqmi mana pitapis rinllapachu agradisig. Wakinnataqmi Dyuspaq, duktrinanchiqpaq rinllapa asikuq. ³ Manam ni yanasunda (yanasanda) ni aylunda rinllapachu kuyay. Runa masin imanachiptinqam, mana nunka rinchu pirdunaq. Rinllapam kriminakuq, yanqakunata rimashpa. Munashqandallam rinllapa ruraq. Manam nimatapis rinllapachu sujitaraq. Ancha malu kashpam, mana llakipashpachu, runa masinda rinllapa kusasnachiq. Kanan tukuy ima allingunatam rinllapa ch'iqniq. ⁴ Traysyundam rinllapa ruraq. Manam pitapis manchashpachu, ancha atribidukuna rinllapa kaq. Ancha ingriyidum rinllapa kaq. Tayta Dyusta mana kuyashpam, gustunllapata rinllapa ruraq. ⁵ Kustumbrinraykullam kriyiq masinchiqkunawan rinllapa tandanakuq. Piru manam allitachu Siñurninchiqpi rinllapa kriyiq. Chaymi mana atinqallapachu bidanllapata kambyaytaqa.

Amar chay laya kaqkunawanqa tandakaychu. ⁶ Chaqa paykunamanda wakinningam wasin wasin purishpa, rinllapa yaykuq mana yach'ayniyuq uchayuq warmikunaman. Chayshina suq laya duktrinata yach'achishpa, chay uchayuq warmikunataqa rinllapa ingañaq. ⁷ Chaqa chay laya warmikunagam kada bwilta munanllapa yach'akuyta. Piru allip kashqandaqam mana yach'akunllapachu. ⁸ Unay tyimpukunapim chay ishkay brujukuna Janis, Jambris shutiqkunaga Muysista kuntrarqanllapa. Paykunashinam chay ingañakuqkuna Dyuspa duktrinanda kuntraykanllapa. Chaqa paykunagam mana baliq yuyayniyukuna. Manam allitpaqa Jisukristupi kriyinanllapachu. ⁹ Piru manam rinllapachu atiq achka runata ingañaytaqa. Chaqa tukuy maypim rinllapa yach'aq ancha tuntukuna kashqanda. Chayshinallam Muysispa tyimpumbipis chay ishkay brujukunapaq tuntukuna niqllapa.

Pablum Timutiyyuta rrugarqan, yach'achishqanda ama qonqanambaq

¹⁰ Piru qamqam Timutiyyitu, manyaqlla ancha allita rikawashqa kangı imashina yach'achikushqayta, imashina kawsashqayta, imapaq yach'achikushqayta, Siñurninchiqpi

allita kriyishqayta. Rikawashqapismi kang'i kuntrawaptinllapa mana piñakushqayta, ashwan yumbayta kuyashpa agwantashqayta. ¹¹ Antyukiya llaqtapi, Ikuñupi, Listrap'i ancha qesachawaptinllapa, padisishqaytapis allita yach'angi. Yach'angipismi wanchiwananllapa kaptin, Siñurninchiq washawashqanda. ¹² Chaqa Jisukristuta yumbay munaq kasuqtaqam rinllapa qesacha. ¹³ Kanan chay ingañakuqkunam mas malupa rinllapa tikrakaq. Chaymi paykunapura ingañanakushpa, suqkunatapis rinllapa ingañaq.

¹⁴ Piru qamqam Jisukristupa qach'akushpaqa, paypi allita kriyishqa kang'i. Chay yach'akushqaykitaga ama qongaychu. Chaqa allitam yach'angi: Dyusta sirbiqkunamandam yach'akushqa kani, nishpa. ¹⁵ Timutiyyu, taksha kashqaykimandapacham Dyuspa Santu Librunmanda yach'akushqa kang'i, yach'ayniyuq kashpa, Jisukristupi kriyishpa washakanayki. ¹⁶ Chaqa Dyus kikinmi paypaq rimaqkunata yanaparqan, pay nishqanda chay Santu Librumbi isikibiranllapa. Chaymi chay Santu Librunqa ancha balin yach'achiwananchiq, byinninchiqpaq anyawananchiq, kunawananchiq, yanapawananchiq, mas allita kawsananchiqlapa. ¹⁷ Chaqa Tayta Dyusqam Santu Librundaq paypi allipta yuyakuqkunata qowashqallapa kanchiq, allita paypaq yach'akushpa, yach'ayniyuq kashpa, tukuy ima allikunata rurananchiqllapa.

4

Pablum Timutiyyuta kamachirqan, Dyus nishqanda yach'achikunan

¹ Siñurninchiq Jisukristu shamushpa kamachikuqqam, yumbay kawsaqkunata rin jusgaq. Wañushqakunata kawsachimushpa, paykunatapis rin jusgaq. Chayri Tayta Dyuspa shutimbi, Churin Jisukristupa shutimbi kamachiyki, ² yumbay kay nishushqayta ruranayki. Dyus nishqandar allita yach'achikuy. Uyashuptinllapa, mana uyashuptinllapapis, mana shaykuq yach'achikuy, Siñurninchiq kriyinanllapa. Mana alli ruraqkunataqa kuyashpa anyay. Amar piñakushpachu, ashwan shumaqta kunashpa yach'achiy. ³ Chaqa rinmi ch'ayamuq suq tyimpu. Chay tyimpupim runakuna warmikunaqa gustundalla munashpa rurayta, manana rinllapachu uyaq Siñurninchiq shumaq duktrinandaqa. Ashwanmi rinllapa maskaq suq laya yach'achikuqkunata, munashqandalla uyananllapa. ⁴ Allip kaqtaqam mana rinllapachu munaq yach'ayta. Ashwanmi tukuy laya mana baliq kwintukunatalla rinllapa kriyiq. ⁵ Piru qamqar tukuy imapi allin jwisuyuy kay. Padisishpapisri ancha animakay, Jisukristupa qach'achikunayki, uyashuqkuna washakanambaq. Chayri Dyus nishushqanda ruray ushyanaykikaman.

⁶ Chaqa noqatam suq wishatashina rinllapana wanchiwaq. Dasnam rin ch'ayamuq wanchiwananllapa diyaqa. ⁷ Piru dyabluta kuntrashpa, Jisukristuta kasushqa kani. Suq runa mana shaykuq kallpaqshinan Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, pay qowashqan tariyayta ushaykanina. ⁸ Kananqam Tayta Dyus shuyachiwaykan ancha allin primyuta, jwisyu diyapi qowanambaq, payta kasushqayrayku. Piru manam noqatallachu rin qowaqqa. Ashwanmi payqa ancha allin juyis kashpa, primyukunata rin qoq yumbay payta shuyaqkunatapis. Chaqa paykunapismi payta kuyashpa, tukuy shunqo munanllapa kutimunambaq.

Pablum Timutiyyuta rruqarqan shamunambaq

⁹ Masita Timutiyyu, mudusta tukushpar, das shamuy watukuwaq. ¹⁰ Masanchiq Dimasqam kay mundupa kusaningunata ancha munashpa, noqamanda akrakashpa, rishqana Tisalunika llaqtaman. Masanchiq Krisintiqam rishqa prubinsa Galasyaman. Masanchiq Tituqam rishqa prubinsa Dalmasyaman. ¹¹ Masanchiq Lukaslam kaypi pullayqa kidashqa. Masanchiq Markustar maskay, pullayki apamunayki, allin yanapakuqniy kanambaq. ¹² Chaqa masanchiq Tikikutam kach'ashqa kani Ifisu llaqtaman. ¹³ Truwasipim masanchiq Karpupa wasimbi kapayta dijashqa kani. Shamushpaqar apamuy chay kapayta. Rrullushqa libryukunatapisri apamuy. Piru mastam munani apamunayki chay qaramanda kaq rrullushqa libryukunata.

¹⁴ Chay jirriru Alijandrum ancha dañachiwashqa. Piru Siñurninchiqmi yumbay rawashqambaq payta rin kastigaq. ¹⁵ Chay Alijandruqam duktrinanchiqta ancha kuntran. Chaymi kunayki, paymanda kwidakunayki.

¹⁶ Kay Rrumapa juyisningunapa ñawpambi punta bwiltata apawaptinllapa diklaranayqam, mana ni suq (kriyiq masinchiq) kumpañawarqanchu, faburniyta rimanambaq. Yumbayninmi dijawashpa mitikarqanllapa. Chayshina rurawaptimbismi, Dyusman mañakuni, paykunata ama kastiganambaq. ¹⁷ Piru chayshina kaptimbismi, Siñurninchiqqa pullay kashpa, ancha animachiwarqan. Chaymi paypaq yach'achikuptiyqa, yumbay chaypi kaq mana isrraylinukuna uyawarqanllapa. Chayshinam Siñurninchiqqa washawarqan, chay rrumanukuna ama wanchiwananllapa, achka liyungunapa shiminmanda washawashqanshina. ¹⁸ Paymi rin washawaq yumbay malu

kaqkunamanda, (chay rrumanukuna wanchiwaptimbis) syiluman apawanambaq, Jisukristu shumaqta kamachikuptin, pullan kanaypaq. ¡Biba Siñurninchiq! ¡Tukuy tyimpu alabashqa kanqa! Chayshina kanqa.

Pablum kriyiq masingunata napaykurqan

¹⁹ Noqapa shutiypir napaykuy paninchiq Priskata, qosan Akilasta, masanchiq Unisifurupa ayllundapis. [*Nuta: Chay warmi Priskallam Prisilapis shutiq.*] ²⁰ Masanchiq Irastum Kurintu llaqtapi kidashqa. Masanchiq Trufimutam Militu llaqtapi qeshyaqta dijashqa kani. ²¹ Utqanar shamuy, amaraq tamya tyimpu qallariptin. Qamkunatam napaykushungi masanchiq Iyubulu, Pudinti, Linu, paninchiq Klawdya, yumbay kaypi kaq kriyiq masinchiqkunawan.

²² Mañakunim, Siñurninchiq Jisukristu pullayki kanambaq, Taytanchiq Dyus yumbay qamkunata yanapashunambaq. Chayshina kanqa. (Chaytallam iskibriyki.)

APUSTUL SAN PABLUM KAY KARTATA KACH'ARQAN TITUMAN (TITU)

¿Pitaq karqan San Pabluga? Liyishunllapa chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pitaq karqan Tituqa? Tituqam Jisukristupi kriyiq kashpa, Pabluta ancha yanapargan, Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikunan. Chaqa Tituqam Timutiyushina Pablupa pullan puriq. Chay atun yakupa ch'awpimbi isla allpa Krita shutiqman rishpa, chaypi Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuqptinllapa, wakinga Jisukristupi kriyirqanllapa. Chaymandaqam Pabluga suq lugarkunamanna munashpa riyta, Titutana numbrargan, kidashpa, chay kritanu kriyiq masingunata yach'achinambaq. Chaymi Tituna chay kritanukunapa yach'achikuqnin kidargan. Masta yach'ananchiq Titupaq, liyishun 2 Kurintyus 2.13; 7.6,13-14; 8.16,17,23; 12.18; Gálatas 2.1-3; 2 Timutiyu 4.10.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaga? Pablugaqam Kritamanda suq lugarkunamanga rishpapis, mana nunka Titutaga qongarganchu. Chaymi Pabluga Titutaga ancha munarqan kunayta, Dyuspa Santu Librunda allita yach'achinan, ansyankunata numbranan, chay kriyiq masingunata kwidanana. Kanan Pablugaqam yach'arqambis: “Wakin isrraylinukunam llullakunata yach'achikuqkan Kritapi”, nishpa. Chayta yach'ashpaqam Pabluga ancha llakirgan. Chaymi iskibrirgan, Tituta kunanambaq: “Chay llulla yach'achikuqkunata uyarachiy”, nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

Titu 1.1-16 niwanchiqllapa Pablu Tituta mingashqambaq, Kritapi ansyankunata numbranambaq, Jisukristupi kriyiqkunata allita kwidanambaq, ama llullakuqkunata kriyinanambaq.

Titu 2.1-15 niwanchiq, Pablu Tituta kayshina nishqambaq: “Jisukristupi kriyiqkunata yach'achiy, Tayta Dyus nishqanshina kawsananllapa”, nishpa.

Titu 3.1-15 niwanchiq, Pablu Tituta kayshina kunashqambaq: “Yumbay runakunata, warmikunata yach'achiy, allitalla rurashpa, kawsanambaqllapa”, nishpa.

Pablum Tituta napaykurqan

¹ Kuyashqay Titutu, noqa Pablum Tayta Dyuspa randishqa kriyadun kani. Jisukristupa apustulnimbismi kani. Chaymi kach'amuwashqa, qamkuna akrashqan wambrangunata allip kaqta yach'achishunaypaq, paypi allita kriyinanaykillapa, ² allita yach'anaykillapa: Suq bidapim tukuy tyimpupaq Dyuswan rinchiqllapa kawsaq, nishpa. Chaqa Tayta Dyusqam mana llullakunchu. Manaraq kay mundu kaptinmi, payqa ufrisikushqa karqan, tukuy tyimpupaq kawsachiwananchiq. ³ Chaymi pay munashqan tyimpu ch'ayamuptin, noqa yach'achikuqpti, runakunata intyindichishqa pay nishqanda. Chaqa Dyus Washawaqn-inchiqmi noqata kamachiwashqa, chay shumaq nutisyanda yach'achikunay. ⁴ Chaymi qam kuyashqay Tituman kay kartata kach'amuni. Chaqa noqashina Jisukristupi allita kriyishqaykiraykum, lijitimu wambrayshina kang. Chaymi mafiakuni, Tayta Dyus, Washadurninchiq Jisukristuwan ancha allin kashpa, tukuy imapi yanapashunambaq, ama nimata manchashpachu, ashwan kushikushpa kawsanayki.

Pablum Tituta mingarqan, kriyiq masingunata rikanambaq

⁵ Titutu, chay yakupa ch'awpimbi isla allpa Kritamanda llugshishpam, chay Kritapi dijashurqaq, chay yach'achikushqanchiqta qamna ushyanayki. Manchu kamachishurqaq chay Kritapa llaqtangunapi yach'achikuq ansyankunata numbranayki, kriyiq masingiqkunata rikananllapa. ⁶ Chayri chay ansyankuna kayshina kanqa: Ancha allin runa kanqa, ama nimapaqpis anyashqa kanambaq. Suq warmiyuqlla kanqa. Churingunapisri payta kasushpa, Jisukristupi kriyiqkuna kanqallapa, ama pipis penqanambaq: Chay churingunash malkriyadukuna, mana uyakuqkuna, nishpa. ⁷ Chaqa suq ubispum Dyuspa wambrangunapa kamachikuqnin. Chayri allitalla rurashpa kawsanqa, ama nimapaq anyashqa kanambaq. Amar pay munashqandalla rurashpachu kawsanqa. Amar dasqa piñakunqachu. Amar mach'anqachu. Amar ni piwambis pilyanqachu. Amar suqkunata ingañanqachu qellayta ganananrayku. ⁸ Ashwanri yach'anqa kushikushpa pusadata qoyta. Tukuy imatar allitalla ruranga. Allin jwisuyuyuri kanqa. Ancha allin runar kanqa. Dyuspaqllar kawsanqa. Yach'anqar pay kikin sujitaqayta. ⁹ Jisukristupa lijitimu duktrinanda yach'akushpaqa, allita kasunqa, suqkunatapis shumaqta yach'achishpa, animachinambaq, Dyusta kuntraqkunatapis yach'achishpa, kriyichinambaq.

¹⁰ Chaqa kanmi achka runa mana munaq nimata kasukuyta. Yanqakunata rimashpam, suqkunata ingañan. Chay ingañaqkunamandam kan achka laqta masiy isrraylinukuna. ¹¹ Paykunaqam achka kriyiq masinchikunata yumbay ayllundinda pandachinllapa. Chayshinam yanqalla yach'achikunllapa, qellayta gananambaqla. Chayri ama dijaychu paykunata, chay mana baliqkunata yach'achikunanaqa.

¹² Chay Kritapiqam suq ancha yach'ayniyuq runa karqan. Payqam kritanu masingunapaqqa nirqan: "Paykunam tukuy tyimpu llullakunllapa, ancha manchaypaq animalkunashina, mana undaq mikuqkuna, qella likidukuna", nishpa. ¹³ Chay yach'ayniyuqqam allip kaqta paykunapaq rimarqan. Chayraykur qamqa Tititu, anyay paykunata, allita Sifurninchiqi kriyishpa, ¹⁴ ama kasunanllapa chay isrraylinukunapa yanqa duktrinangunata, ni chay mana allip kaq yach'achikuqkunata.

¹⁵ Yumbay allin yuyayniyuqpaqam Dyus tukuy ima rurashqanqa allin; manam mapachu. Piru uchayyuq mana kriyikunapaqqaqam tukuy ima mapa. Chaqa uchannraykum paykunaqa ancha mapa yuyayniyuq. Chaymi mana atinllapachu yach'ayta: ¿Imam alli, imam mana allichu? nishpa. ¹⁶ Paykunaqam: "Yuyayniypim Dyusta rigisini", ninllapa. Piru millanaypaq uchakunata ruraptinllapam, yach'anchiq: Manam alliptaqa Dyuspiqa kriyininllapachu, nishpa. Chaqa paykunaqam mana uyakuq ch'iqnikuqkuna kashpa, mana balinllapachu, nima laya allita rurananllapaqa.

2

Pablum Tituta animachirqan, allita yach'achikunambaq

¹ Piru qamqa Tititu, allip duktrinanchiqtalla yach'achikuy; amar suq layataqa. ² Chay byijitu kriyiq masinchikunata kunay, allita sujitakashpa kawsananllapa, suqkuna paykunata rrispitananllapa, allin jwisuyuyuq kananllapa, tukuy shunqo Sifurninchiqi yuyakunanllapa, Dyusta, runa masingunata kuyanallapa, padisishpapis Sifurninchiqta mana shaykuq kasunanllapa. ³ Chayshinallar warmi byijitakunatapis kunay, ancha allin warmikuna kananllapa, ama suqkunapa washanda rimananllapa, ama mach'ananllapa, allip kaqtalla yach'achikunallapa. Chayshina shumaqta kawsashpaqam, ⁴ warmi minurkunatapis yach'achinqallapa, qosanda, wambrangunata kuyanambaqlapa, ⁵ tukuy imapi sujitakashpa allin jwisuyuyuq kanambaqlapa, kikin runambaqla kanambaq, wasinda allita rikanambaq, allin warmikuna kashpa, qosanda kasunambaq, ama pipis Dyus nishqanda kuntrananllapa.

⁶ Chayshinalla chulukunatapis kunashpa animachiy, allin jwisuyuyuq kanambaqlapa. ⁷ Qambisri, Tititu, tukuy imata allita rurashpa kawsay, rikashuqkuna, qamshina shumaqta kawsananllapa. Allita sujitakashpar, allin shunqoykiwan, yumbayta shumaqta yach'achiy. ⁸ Chayshina allip kashqandalla yach'achikuptikim, mana pipis atinqachu anyashuyta. Ashwanmi kuntranchiq kaqkunaqa, penqakushpa, rinllapa uyaraq.

⁹ Randishqa kriadukunatar kunashpa animachiy, tukuy imapi patrinningunata kasushpa, ama nimata rrispundishpachu, ashwan shumaqta kushichishpa sirbinanllapa. ¹⁰ Amar patrunninllapata nimanda suwashpachu, ashwan ancha allin kumplidur kashpa, tukuy imapi allita trabajanqallapa. Chayshina shumaqta kawsaptinllapaqam, suqkuna rinllapa alabaq Washadurninchiq Dyusta.

¹¹ Tayta Dyusmi ancha allin kashpa, munan yumbay runakunata, warmikunata washayta. Chaymi Jisukristutaqa kach'amurqan washawananchiq. ¹² Payqam ancha allin kashpa, yach'achiwanchiq, kwirpunchiq munashqandalla amana rurananchiq chay mana kriyikunashina. Ashwanmi munan, chay mana baliq munashqanchiqta di-jashpa, allin jwisuyuyuqna kashpa, payta kuyashpa, allitalla rurashpa, kawsananchiqlapa kay mundupi. ¹³ Dyuspi ancha yuyakushpar, kushikushpa, shuyashun: Pudirniyuq Washadurninchiq Dyus Jisukristum llipyashpa rin shamuriq ufrisiwashqanchiqshina, nishpa. ¹⁴ Paymi intrigakarqan wanchinambaqlapa, wafuyninwan yumbay uchanchiq-manda washawananchiq, ancha limpyu shunqoyuq wambrangunana kananchiq, ancha animadu kananchiq, allitalla rurashpa kawsanananchiq.

¹⁵ Chayri yumbay nishushqaykunata kriyiq masinchikunata yach'achishpa, shumaqta animachiy. Piru wakinguna mana kasushuptinqar, ama nimata manchashpachu, Dyuspa pudirninwan jwirtita willay, shumaqta rrispitashushpa kasushunanllapa.

3

Jisuspi kriyiqkunar kayshina kawsashun

¹ Chay kriyiq masinchikunata yuyachiy, gubyirnunda, yumbay awturidarningunata kasushpa, qawch'u kananllapa, tukuy ima allikunata rurashpa kawsananllapa. ² Kanan

amar pipaqqis yangakunataqa rimangallapachu. Amar pindinsiyruqa kangallapachu. Ashwanri umildi kashpa, allin palabrayuq yumbaywan kangallapa.

³ Chaqa noqanchiqpismi unayqa ancha malu, tuntu karqanchiq. Dyusta mana kasuqkunam karqanchiq. Chaymi kwirpunchiq ima munashqandalla rurarqanchiq. Kanan listum karqanchiq, mana allikunata rurananchiq. Chaymi imbidyanakushpa, suqwan, suqwan kuntranakushpa, ch'iqninakurqanchiq. ⁴⁻⁵ Piru chayshina mana allin kaptinchiqpismi, Tayta Dyus ancha allin kashpa, kuyawaqninchiq, llakipawaqninchiq washawarqanchiq. Chaymi Santu Ispiritunda qowarqanchiq, uchanchiqmanda mayllawananchiq, mushuqmanda nasirishpa, mushuq bidayuq kananchiq. ⁶ Chayshinam Tayta Dyus ancha allin kashpa, Washadurninchiq Jisukristu wafushqanrayku, chay Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq, tukuy imapi ancha yanapawananchiq, ⁷ amana uchayuqpaq rigsiwananchiq, ashwan yach'ananchiq: Tukuy tyimpum paywan rinchiq kawsaq, nishpa.

⁸ Chaqa yumbay kay nishushqayqam allip. Chaymi munani kriyiq masinchiqkunata ancha allita yach'achishpa, mana shaykuq ninayki: Allitalla rurashpar kawsashunllapa, nishpa. Chaqa chayshina rurashpaqam, yumbayta ancha rinllapa yanapaq. ⁹ Piru amar anyanakuychu mana baliq duktrinakunapaq, ni unay agwilunchiqkunapa shutingunata myintashpa, ni Muysispa liyningunapaq. Chaqa chaykunapaq anyanakunanchiqqam mana nimapaq balinchu, ni yanapawanchiqchu.

¹⁰ Chayri mayqan runa kriyiq masinchiqkunata inkitaptin akrakanambaq, chay runata suq ichu ishkay kutinda anyashpa willay, ama chayshina ruranambaq. Piru mana kasushuptingar, amana paywanqa tandakayllapachu. ¹¹ Chaqa pay rurashqanda rikashpam, das yach'ananchiq pay ancha pibirsu kashqanda.

Pabulum Tituta kayshina kunarqan

¹² Rinim kach'amuq masanchiq Artimasta ichu Tikikuta, qaman shamunambaq. Shamuptingar, utqa riy waq Nikupulis llaqtaman, chaypi tingunakunanchiq. Chaqa waqpim yuyani tamya tyimputa pasayta. ¹³ Masanchiq abugadu Sinasta, Apulustapis atishqaykikaman yanapay, ama padisininallapa ñambi. ¹⁴ Kriyiq masinchiqkunapisri yach'akunqallapa yanapakuyta. Chayri mayqanda ima faltaptin, yanapanqallapa, suq planta puqoqshina kanambaqllapa.

Pabulum Titumanda dispidikarqan

¹⁵ Yumbay pullay kaqkunapismi napaykukunata kach'amushungi. Chay kuyawaqninchiq kriyiq masinchiqkunatapisri napaykuy noqapa shutiypi. Tayta Dyus ancha allin kashpam, yumbay qamkunata yanapashunqa. (Chaytallam ishibriyki.) Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM KAY KARTATA KACH'ARQAN FILIMUNMAN (FILIMUN)

¿Pitaq karqan San Pabluga? Liyishunllapa chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pabluga.

¿Pitaq karqan Filimunga? Payqam Kulusas llaqtapi tiyaq. San Pablu Kulusas llaqtapi Jisukristupa yach'achikuptinmi, Filimunga Jisukristupi kriyishqa karqan. Chaymandaqam paypa wasimbi Jisukristupi kriyiqkuna paywan tandakaqlapa, Dyusta alabananllapa. Payqam Pabluga kuyashqa kriyiq masin karqan. Chaqa Pablum wasimbi kidashqa karqan.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Kay kartataqam iskibrirqan, Filimun randishqa kriadun Unisimuta shumaqta ch'ayachinambaq. Chaqa Filimumba chay randishqa kriadun Unisimuta patrunninmandam mitikashpa, rishqa karqan Rruma llaqtaman. Chaypim Pabluwan tingunakushqa karqan, Pabluga karsilpi kaykaptin. Chaymi Pabluga Jisukristupa chay karsilpi yach'achikuptin, Unisimuga Jisukristupi kriyishqa karqan. Chayshina kriyishpaqam, Unisimuga Pablutaqa ancha yanaparqan. Chaymandaqam Pabluga Unisimuta nirqan:

—Kutiyna patrunnikiman, nishpa.

Chayshina nishpaqam, kay kartata iskibrirqan Filimunman, chay randishqa kriadun Unisimuta ama kastigashpa, ashwan shumaqta ch'ayachinambaq, Jisukristupi kriyiq masinna kashqanrayku. Liyishun Kulusinsis 4.9.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

Flm 1.1-3 niwanchiqllapa Pablu Filimunda napaykushqambaq.

Flm 1.4-7 niwanchiq Filimun Siñurninchiq Jisukristuta allita kuyashqambaq.

Flm 1.8-22 niwanchiq, Pablu Filimumba kriadun Unisimupaq rrugashqambaq.

Flm 1.23-25 niwanchiq, Pablu Filimumba Dyusman mañakushqambaq; suqkunata napaykushqambaq.

Pablum Filimunda napaykurqan

¹ Kuyashqay Filimunsitu, noqa Pablum Jisukristupa yach'achikushqayrayku prisu kani. Yach'achikuq masisitu, kay karsilmandapacham masitanchiq Timutiyyuwan kay kartata iskibrimuni qaman, ² kuyashqa paninchiq Apyaman, masanchiq Arkipuman. Chaqa payqam noqanchiqwan dyabluta binsishpa, Jisukristupa yach'achikuykan. Tukuy chay wasikipti tandakaq kriyiq masinchiqkunamambis kay kartataqa iskibrimuni. ³ Taytanchiq Dyus, Siñurninchiq Jisukristupis tukuy imapi qamkunata yanapashunqa, kushikushpa shumaqta kawsanaykillapa.

Filimunmi Siñurninchiqta allita kuyarqan

⁴ Tukuy tyimpu yuyashushpa, Tayta Dyusman mañakushpam, ancha pagikuni qambaq. ⁵ Chaqa yach'ashqam kani: Ancha allitash Siñurninchiq Jisuspi kriyingi. Tukuy shunqoykiwanshi payta kuyangi. Paypi yumbay kriyiqtapishshi ancha kuyangi, nishpa. ⁶ Tayta Dyusmanmi mañakuni, allita kriyishqaykirayku, suqkunapis Siñurninchiqpi allita kriyinanllapa. Chaymi chay kriyiqkunapaq, qambaqpis Dyusman mañakuni, ancha allita intyindinaykillapa: Jisukristum tukuy imapi ancha yanapawanchiq, nishpa. ⁷ Chayshina ancha allita ruraptikim, yumbay kriyiq masinchiqkuna ancha kushikunllapa. Paykunata allita kuyashpaqam, noqatapis ancha kushichiwangi.

Pablum Filimunda rrugarqan randishqa kriadu Unisimupaq

⁸ Chayshina Dyusninchiqta allita kasuptiqam, noqa Jisukristupa apustulnin kashpa, paypa shutinwan atini kamachishuyta: “Kay ima allita ruray”, nishpa. ⁹ Piru qamta kuyashushpam, mana munanichu kamachishuyta. Ashwanmi rini rrugashuqla. Noqa Pablum ancha mayurna kani. Kanan Jisukristupa yach'achikushqayraykum kay karsilpi kani. ¹⁰ Kay karsilpi yach'achikuptiyimi, randishqa kriaduyki Unisimuga kriyishqana Siñurninchiqpi. Chayshina kriyishpaqam, payqa wambrayshinana. Chaymi paypaq ancha rrugashushpa, suq faburta mañayki.

¹¹ Unayqam kay randishqa kriaduyki Unisimuga mana nimapaq qambaqqa balirqanchu. Piru kananqam qambaqpis, noqapaqpis anchana balin. ¹² Paytam rini kach'amuy kay kartawan, qaman shamunambaq. Payta ancha kuyashqayrayku, shumaqta ch'ayachiy noqatashina. ¹³ Jisukristupa shumaq nutisyananda yach'achikushqayrayku kay karsilpi kashpam, ancha munarqani Unisimu pullay kidanambaq, qamba rrimplasuyki kashpa yanapawanambaq. ¹⁴ Piru mana

munaptikiqach'i, mana munanichu kidanambaqqa. Ashwanmi munani qam gustuykiwan "ari" niwanayki, Unisimu yanapawanambaq. ¹⁵ Kinsapch'i payqa suq tyimpupaqla qamandaqa akrakarqan, kananmandapacha tukuy tyimpuna pullayki kanambaq. ¹⁶ Piru mananam allichu, randishqa kriyadutashina ch'askinayki. Ashwanri ancha kuyashqa kriyiq masinchiq kaptin, shumaqta ch'ayachiy. Chaqa paytam ancha kuyani. Piru qamqar noqamandaqa masta kuyay, kriyaduyki kashqanrayku, Jisukristupi kriyishqanrayku. Chaymi manana yanqa runatashinaqa kuyangichu.

¹⁷ Chayshinaqar, Filimunsitu, Siñurninchiqi kriyiq masikipaq riqsiwashpaqa, shumaqta ch'ayachiy Unisimuta, noqata ch'ayachiwangimanshina. ¹⁸ Imapi dañachishushqa kaptinqa, ichu dibirashushqa kaptinqa, noqata kubraway. ¹⁹ Noqam kay partisituta iskibrini kikiy makiywan: "Noqa Pablum pagarashqayki Unisimu dibirashushqanda", nishpa. Piru chayshina iskibrishushpaqam, mana yuyachiykichu chay bidaykipaq dibirawashqaykipaq. (Chaqa noqaraykum qamqa Jisukristupi kriyishpa, washakashqa kangi.) ²⁰ Mayá, kriyiq masita, Jisukristupi kriyishpaqar, kay faburta rurawashpa, kunswilaway.

²¹ Kay kartatam iskibriyki yuyakushpa: Ringim kasuwaq, nishpa. Chaqa yuyakunim: Chay mañashushqaymandaqam ashwan masta ringi yanapawaq, nishpa. ²² Pusadaytapis siguray. Chaqa ancham yuyakunipis: Noqapaq qamkuna mañakuptikim, Tayta Dyusqa rin yanapawaq, kay karsilmanda llugshishpa, shamunaypaq rikashuq, nishpa.

Pabluwan kaqkunam Filimunda napaykurqan

²³ Masitanchiq Ipafraspismi napaykushungi. Paypismi Siñurninchiq Jisukristuta kashushqanrayku prisu masiy kidashqa. ²⁴ Markus, Aristarku, Dimas, Lukasmi tukuy imapi yanapawanllapa. Paykunapismi qamta napaykushungillapa.

²⁵ Siñurninchiq Jisukristu qamkunata yanapashunqa. (Chaytallam iskibriyki.) Chayshina kanqa.

SUQ YACH'ACHIKUQ RUNAM KAY KARTATA KACH'ARQAN IBRIYU RIMAQKUNAMAN (IBRIYUS)

¿Pitaq **iskibirqan kay librutaqa**? Suq yach'achikuqmi kay librutaqa iskibirqan. Piru manam yach'anchiqchu: ¿Pim iskibirqan? nishpaqa. Chaqa kay librupiqam mana yach'achiwanchiqchu shutimbaqqa. Iskibirqanmi ancha finu grigu rimaypi. Chaymi wakin yach'ayniyuqkunam yuyanllapa: “San Lukasch'i iskibirqan.” Wakingunaqam nin: “San Pabluch'i iskibirqan.” Wakingunaqam nin: “Apulusch'i iskibirqan”, nishpa.

¿Pikunapaqmi **iskibirqan kay librutaqa**? Chay runaqam iskibirqanqa isrraylinu kriyiq masingunapaq. Chaymi kay libruqa shutin “Ibriyus.” Chaqa chay palabra ibriyusqam munan niyta “isrraylinukuna”, nishpa.

¿Imaraykum **iskibirqan kay librutaqa**? Chay yach'achikuq runaqam iskibirqanqa, isrraylinu kriyiq masinguna ancha llakiwan kaptinllapa. Chaqa chay mana kriyiq isrraylinukunam ancha qesacharganllapa Jisukristupi kriyiq isrraylinu masingunata. Chayraykum wakinguna yuyarqan: Mas allim Muysispa liynimbilla kriyinanichiqllapa, isrraylinu masinchiqkuna amana qesachawananchiq, nishpa.

Chaymi kay librupiqa nirqan: Jisukristum Muysispa liyningunamanda masta balin. Chaqa Jisukristugam wañurqan, noqanchiqkunata washawananchiq. Chaymi kananqa paylla kuranchiq, washadurninchiq. Payqam yumbaymanda masta balin. Chayri kwidakashunllapa, Jisukristumanda ama akrakananchiq, ama chay isrraylinukunapa unay duktrinangunapi kriyirinanchiq.

¿Imapaqmi **yach'achiwanchiqllapa kay libruqa**?

Ib 1.1–2.18 niwanchiqllapa, Jisukristu yumbay anjilkunamanda mas pudirniyuq kashqambaq.

Ib 3.1–4.13 niwanchiq, Jisukristu Muysismandapis mas pudirniyuq kashqambaq.

Ib 4.14–7.28 niwanchiq, Jisukristu isrraylinukunapa kurangunamandapis mas pudirniyuq kashqambaq.

Ib 8.1–10.39 niwanchiq, Jisukristu mushuq tratuta rurashqambaq.

Ib 11.1–40 niwanchiq, chay unay kriyiq masinchiqkunashina Tayta Dyuspi tukuy shunqo kriyinanichiqllapa.

Ib 12.1–29 niwanchiq, padisishpapis, Jisukristupi allita yuyakushpa kawsananchiqllapa.

Ib 13.1–25 niwanchiq, imashinam Tayta Dyusta kushichishunllapa, nishpa.

Tayta Dyusqam Churin Jisukristuwan yach'achiwashqa kanchiq

¹ Tayta Dyusqam unay tyimpukunapiqa paypaq rimaqkunawan chay unay agwilunchiqkunata kutin kutin yach'achirqan suq partita, suq partita. ² Piru kay ultimu tyimpukunapiqam Churin Jisukristuwanna ancha allita yach'achiwashqa kanchiq. Chaqa chay Churinwanmi kay pachapi syilupi tukuy ima kaqta rurargan. Chaymi Tayta Dyusqa Churin Jisukristuta numbrargan, tukuy imapa dwiñun kanambaq. ³ Chayshinam Jisukristuqa Tayta Dyusshinalla kashpa, noqanchiqkunata rikachiwanchiq Tayta Dyus ancha allin, ancha pudirniyuq kashqanda. Kanan Jisukristu ancha pudirniyuq kashpam, rimashpalla, tukuy ima kaqta kwidan, ama chinganambaq. Payqam kay pachaman shamushpa, wañurqan, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. Chaymandaqam kawsamushpa, syiluman kutishpa, Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyarqan, tukuy imata kamachinambaq.

Jisukristum Dyuspa Churin kashpa, yumbay anjilkunamanda mas baliq

⁴ Jisukristu Tayta Dyuspa Churin kashpam, yumbay anjilkunamanda masta balin. Chaymi Tayta Dyusqa payta numbrashqa, yumbaymanda mas kamachikuq kanambaq.

⁵ Chaqa Tayta Dyusqam mana nima tyimpu ni suq anjilta Santu Librumbi nirqanchu:

Qamqam Churiy kang; noqam mirashushqa kani, nishpaqa.

Manam ni suq anjilpaq nirqambischu:

Noqaqam paypa taytan rini kaq. Payqam noqapa churiy rin kaq, nishpaqa.

⁶ Piru Tayta Dyusqa sapalan Churinda kay munduman kach'amushpaqam, yumbay anjilningunata kamachirqan:

Kay Churiyta adurayllapa, nishpa.

⁷ Chay anjilningunapaqmi kayshina nirqan:

Anjilniykunaqam wayrashina, lumyaykaq ninashina noqata kasuwanllapa, nishpa.*

* 1:7 Salmo 104.4

⁸ Piru Tayta Dyusqam sapalan Churindaqa nirqan:

Dyus, chay kamachikunayki tyimpuqam mana nunka rinchu ushyakaq. Ashwanmi tukuy tyimpu kamachikushpa, ancha allita ringi jusgaq.

⁹ Chaqa qamqam ancha kushikungi, suqkuna allita ruraptinllapa. Piru manam nimatapis munangichu, maluta rurananllapa. Chaymi noqa Tayta Dyusniki qamta kushichishushqa kani maski yumbay yanasuykimanda (yanasaykimanda), nishpa.*

¹⁰ Dyuspa Santu Librumbiqam Churimbaqqa nirqambis:

Sifñursitu, qallariypi manaraq nimapis kaptinmi, qam makikiwan kay munduta, syiluta ruraraqyki.

¹¹ Piru chay syilu, kay pacham, tukuy imandin suq trapushina rinllapa mawkayaq. Kanan suq diyam limpu rinllapa ushyakaq. Piru qamqam mana nunka ringichu ushyakaq.

¹² Chayshina chaykuna mawkayaptingam, qamqa suq mawka mudanatashina dublashpa, ringi kambyaq, mushuq syilu, mushuq pacha kanambaq. Piru qamqam mana nunka ringichu kambyakaq, ni nunka ringichu wañuq, nishpa.*

¹³ Kanan Tayta Dyusqam Churindalla nirqan:

Shamuy; allin laduypi tiyay, ch'iqnishuqkunata binsishpa, qamba ch'akikipa waranman runaykaman, allita kasushunanllapa, nishpa.*

Chaqa manam ni suq anjilta chayshinaqa nirqanchu.

¹⁴ ¿Imashinataq chay anjilkunaga? Paykunagam ispiritukuna kashpa wayrashina. Tayta Dyusta adurashpam, payta kasunllapa. Kanan Tayta Dyusqam chay anjilningunata kach'amun, pay washanambaq kaqkunata yanapananllapa.

2

Amar qonqashunchu Washadurninchiqta

¹ Yumbay chaykunata Jisukristupaq yach'akushpaqar, ancha allita kasushunllapa. Kwidawkish ashlap ashlap Sifñurninchiqmanda akrakanchiqmanllapa. ² Unay tyimpukunapim Tayta Dyusqa anjilningunata kach'amurqan, pay nishqangunata agwilunchiqkunata yach'achinanllapa. Chaymandaqam suq runa ichu suq warmi Dyus chay nishqanda mana kasuptinqa, allita jugshapa, kastigarqanllapa. ³ Chayri Dyus munaptin washawayninchiqtaqa, ama disprisyashunchu. Piru ancha allin Washadurninchiqta disprisyashpaqam, mana atinchiqllapachu washakayta kastigumandaga. Chaqa puntatam kikin Jisukristu shumaq nutisyanda yach'achikurqan. Chaymandaqam chay yach'akuqningunaga noqanchiqkunata chay shumaq nutisyanda yach'achiwarqanchiq, Jisukristu uchanchiqmanda washawananchiq. ⁴ Tayta Dyusmi pay munashqanshina yumbay yach'achikuqninda ancha yanaparqan, achka laya manchaypaq siñakunata, milagrukunata ruranambaqllapa. Paypi yuyakuqkunatam Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq, chay yach'achikuqkunata uyashpa, yach'ananchiq: Dyus nishqandam allipta yach'achiwaykanchiq, nishpa.

Jisukristum noqanchiqshina kwirpuyuq runa karqan

⁵ Tayta Dyusqam anjilningunataqa mana nirqanchu: “Mushuq mundupim ringillapa kamachikuq”, nishpaqa. ⁶ Ashwanmi Dyuspa Santu Librumbi suq runa payta nin:

Tayta Dyusitu, noqaykuna runakunagaq mana nimapaq balinillapachu. ¿Imapaqtaq noqaykunata yuyawashpa llakipawangi? ¿Imapaqtaq balin kuyawashpa, noqaykunata yanapawanayki?

⁷ Chaqa ashla tyimpupaqmi anjilkunamanda minus pudirniyuqta runakunataqa rurawarqayki. Piru pudirniyuq gubyirnutashinam noqaykunataqa rurawarqayki, tukuy ima rurashqaykita kamachinayllapa.

⁸ Chaqa tukuy imatam rurashqa kang, runakunata, warmikunata kasunanllapa, nishpa.* Chayshinam Tayta Dyusqa runakunata rurawarqanchiq, tukuy ima rurashqanda kamachinanchiqpaq. Piru kay tyimpupiqam chay tukuy ima rurashqanqa manaraq allitaqa kasunchu runakunataqa. ⁹ Piru Jisukristutam rikashqallapa kanchiq. Chaqa Tayta Dyusqam ancha kuyawaqningichiq, munarqan Jisukristu wañunambaq, yumbay uchanchiqmanda washawananchiq. Chaymi Jisukristuta kay pachaman kach'amushpa, ashla tyimpupaq anjilkunamanda minus pudirniyuqta rurarqan. Chaymandaqam ancha padisishpa wañushqanrayku, kananqa Tayta Dyusqa ancha llipyaq pudirniyuqta rurashqa, tukuy imapa kamachikuqnin kanambaq.

* 1:9 Salmo 45.6, 7

* 1:12 Salmo 102.25-27

* 1:13 Salmo 110.1

* 2:8 Salmo 8.4-6

¹⁰ Chaqa Tayta Dyusmi tukuy imakunata rurashpa kwidaykan, paytalla kasushpa, kushichinanllapa. Kanan payqam munan, yumbay wambranguna paywan luryapi shumagta kamachikunanchiq. Chaymi dijarqan Churin Jisukristuta, ancha padisishpa, tukuy imata kumlishpa, washawananchiq. Chayshina padisishpam, Tayta Dyus-
 manda yach'akurqan, ancha allin Siñurninchiq kanambaq. ¹¹ Chaqa Jisukristu yumbay uchanchiqmanda pirdunawaptinchigmi, manana uchayugchu kashpa, noqanchiqpis Dyuspa wambrangunana kanchiqllapa. Chaymi Jisukristuqa mana pengakunchu niwananchiq "masitakuna, panisitakuna", nishpaqa. ¹² Chaymi Dyuspa Santu Librumbi Jisukristu Tayta Dyusta nin:
 Taytitu, noqapi yumbay yuyakuqkunatam yach'achishaq ancha allin kashqaykita. Paykunanawan tandanakushpam, kantashpa alabashqayki, nishpa.*

¹³ Chaymandaqam nimbis:

Noqaqam Tayta Dyuspi ancha rini yuyakuq, nishpa.*

Chaymandaqam nimbis:

Kaypim kani Tayta Dyuspa yumbay wambrangunawan. Chaqa paykunataqam qowashqa, wambraykuna kanambaq, nishpa.*

¹⁴ Jisukristuqam Dyus kashpapis, noqanchiq laya kwirpuyug, yawarniyug runa karqan. Chayshina noqanchiqshina kashpam, atirqan wafuyta, chay kamachikuq wanchikuq dyabluta chingachinambaq, noqanchiqkunapis Dyuspa wambranguna kananchiq. ¹⁵ Chayshinam payqa dyabluta binsishpa washawarqanchiq, amana tukuy bidanchiqpi wafuyta manchananchiq. Chaqa wafuyta manchashpaqam, randishqa kriyadukunashina kawsarqanchiq. ¹⁶ Allibmi Jisukristuqa mana shamurqanchu kay munduman, anjilkunata yanapaqqa. Ashwanmi shamurqanga noqaykuna Abrajamba karu willkangunata yanapawaq. ¹⁷ Chaymi ancha nisisaryu karqan, Jisukristu tukuy imapi runa masingunashina kanambaq, Dyuspa ñawpambi faburninchiqta rimanambaq. Chaymi noqanchiqshina kashpa, ancha allin llakipawaqninchiq mas kamachikuq kurashina kashpa, suq ufrindashqa animalshina wafurqan, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. ¹⁸ Chayshina Jisukristu kwirpuyug runa kaptinmi, dyablu ancha munashpa uchata rurachiytapis, mana atirqanchu. Piru Jisukristutam ancha padisichirqan. Chaymi Jisukristuqa ancha allita yach'an: Dyablum ancha munan runakunata tyintayta, nishpa. Chaymi Jisukristuqa ancha allita atin yanapawayninchiqta, uchata ama rurananchiq.

3

Muysismandaqam Jisukristu masta balin

¹ Kristupi kriyiq masitakuna, Tayta Dyusmi qamkunatapis akrashushqa, paypa wambranguna kanaykillapa. Chayri allita yuyayllapa Siñurninchiq Jisukristupaq. Chaqa Taytan Dyusmi paytaqa kach'amurqan, rrimplasun rimanambaq, mas kamachikuq kuranchiq kanambaq. ² Jisukristuqam chay unay Muysishina Tayta Dyusta ancha allita kasurqan. Manchu Dyuspa akrashqan nasyunnin isrraylinukunata Muysisqa allita yanaparqan. Chayshinallam Jisukristupis Dyuspi yumbay kriyiqkunata allita yanapawanchiq.

³⁻⁴ Piru Muysismandaqam Jisukristu masta balin. Chaqa suq wasita ruraqmi chay wasimandaqam masta balin, ¿manachu? Kanan Dyuspi yumbay kriyiqkunagaq suq atun wasishina kanchiqllapa. Piru chay wasita ruraqqam yumbayninchiqmanda masta balin. Chayshinallam Tayta Dyuspi yumbay kusaskunata rurashqanrayku, yumbaymasta masta balin. ⁵ Kanan Muysisqam Tayta Dyuspa allin yanapakuqnin kashpa, yumbay llaqta masin isrraylinukunata ancha allita yach'achirqan: "Achka watakuna pasaptinmi, Tayta Dyusqa kayshina rin niwaqninchiq", nishpa. Chaqa chay isrraylinukunam Dyuspa wasinshina karqanllapa. ⁶ Piru Jisukristuqam, Tayta Dyuspa ancha allin Churin kashpa, yumbay noqanchiqta allita kwidawanchiqllapa. Chaymi kushikushpa, mana shaykuq paypi yuyakushpaqa, paypa wasinshinana kanchiqllapa.

Tayta Dyusmi paypi kriyiqkunata rin samachiwaqninchiq suq shumaq lugarpi

⁷ Chayri Tayta Dyuspa wasinshina kashpaqa, payta kasushunllapa. Chaqa Dyuspa Santu Librumim Santu Ispiritun kayshina niwanchiqllapa:

Tayta Dyus nishqanda kanan uyashpaqar,

⁸⁻⁹ ama rumi shunqoyug kashpa, ama disprisayllapachu. Amar chay unay runakunashinaqa kayllapachu. Chaqa paykunaqam chuncha lugarkunapi kashpa, mana munashpa kasuyta, Dyusta malliparqanllapa, yach'anallapa: ¿Imatam rin ruraq? nishpa.

* 2:12 Salmo 22.22

* 2:13 Isaias 8.17

* 2:13 Isaias 8.18

Chaymi Tayta Dyusqa nirqan: “40 watakunapi rurashqayta rikashpawashpa, mana munarqanllapachu kasuwayta.

¹⁰ Chaymi paykunawan piñakushpa, nirqay: ‘Paykunaqam shunqombi dispris yawashpa, mana munarqanllapachu kasuwayta’, nishpa.

¹¹ Chaymi paykunawan piñakushpa, jurashpa, nirqay: ‘Paykunaqam mana nunka rinllapachu yaykuq samana lugarniymanka’”, nishpa.*

¹² Chayri kriyiq masitakuna, ama mana kriyiq rumi shunqoyuqqa kayllapachu. Ashwanri kwidakayllapa, Tayta Dyus kawsaqmunda ama akrakanaykillapa. ¹³ Chayri tukuy diyakuna suqwan suqwan animachinakuy, Dyusta allita kasunaykillapa wañunaykikaman, ichu Jisukristu shamunan diyakaman. Kwidawkish, dyabluqa ingañashungiman, uchakunata rurashpa, Dyusta kuntranaykillapa. ¹⁴ Piru Jisukristupi kriyishqanchiq diyamandapacha mana shaykuq paypi yuyakushpa wañunanchiq diyakaman, paypa kumpañirunguna kanchiqllapa.

¹⁵ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi niwanchiqllapa:

Dyus nishqanda kananga uyashpar, allita kasuyllapa. Amar rumi shunqoyuqkunaga kayllapachu, Dyusta chay mana kasuq runakunashinaqa, nishpa.*

¹⁶ Mayá, ¿pikunam Dyus nishqanda yach'ashpa, mana munarqanllapachu kasuytaqa? Ijptu nasyunmunda Muysis surqoshqan runakuna, warmikunam mana munarqanchu kasuyta. ¹⁷ ¿Pikunawanmi Tayta Dyusqa 40 watas tukuyta ancha piñakurqanqa? Piñakurqanqam chay Ijptu nasyunmunda Muysis surqoshqan uchata ruraqkunawan.

Chaymi paykunaqa chay chuncha lugarkunapi wañurqanllapa. ¹⁸ ¿Pikunatam Tayta Dyusqa jurashpa, nirqan: “Manam ringillapachu yaykuq samana lugarniymanka”, nishpaqa? Chayshinaqam nirqan chay mana munaq kasuqkunata. ¹⁹ Chaqa paykunaqam Dyuspi mana kriyishpa, mana atirqanllapachu samana lugarninman yaykuytaqa.

4

¹ Kanan Tayta Dyusmi noqanchiqkunata ufrisiwashqa kanchiq, chay samana lugarninman yaykunanchiqpaq, paywan kushikushpa kawsananchiq. Chayshina ufrisiwaptinchiqqar, allita kwidakashunllapa, paymunda ama akrakananchiq. ² Chaqa chay unay runakunatashinam Tayta Dyusqa yumbay noqanchiqtapis ufrisiwanchiq, uchanchiqmunda washawananchiq. Piru chay unay runakunaqam Dyus nishqanda yach'ashpapis, paypiqa mana yuyakurqanllapachu. Chaymi mana atirqanllapachu yaykuyta Dyuspa samana lugarninmanqa. ³ Chaqa Tayta Dyusmi Santu Librumbi nirqan:

Ancha piñakushpa, jurashpam, chay mana munaq kasuwaqkunataqa nirqay: “Manam ringillapachu yaykuq samana lugarniymanka”, nishpa.*

Piru noqanchiqkunata Jisukristupi allipta kriyishpaqam, Tayta Dyuspa samana lugarninman rinchiqllapa yaykuq. Chaqa Tayta Dyus yumbay rurashqangunaqam allichaduna kashqa, kay munduta rurashqan diyamandapacha. ⁴ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi samana diyapaq nin:

Tayta Dyusmi sayis diyaspi tukuy imata rurashpa, siptimu diyapiqa samarqanna. (Mananam sigirqanchu mushuq kusaskunata rurashpaqa), nishpa.*

⁵ Suq partipipismi Dyuspa Santu Librumbiqa nin:

Chay mana kriyiqkunaqam mana yaykunqachu samana lugarniymanka, nishpa.*

⁶ Tayta Dyusmi munan, samana lugarninman suqkuna yaykunallapa. Piru chay unay runakunaqam Tayta Dyus ufrishqanda yach'ashpapis, mana kasurqanllapachu paytaqa. Chaymi mana atirqanllapachu chay samana lugarninman yaykuytaqa. ⁷ Chaymi paykuna mana yaykuptinllapaqa, Tayta Dyusqa suq bwiltata ufrishqan runakunata samachiya: “Kananri uyawayllapa”, nishpa. Chaymi achka watakuna pasaptin, unay gubyirnu Dabidtapis kayshina iskibrichirqan:

Kananqar Tayta Dyus nishqanda uyashpa, ama rumi shunqoyuqqa kayllapachu, nishpa.*

⁸ Chaymi yach'anchiq: Chay unay kamachikuq Juswita sigiqkunam Dyuspa samana lugarninman mana yaykurqanllapachu, nishpa. Chaqa yaykuptinllapaqam, Tayta Dyusqa suq tyimpumanda Dabidtaqa mana iskibrichinandachu, Dyuspa samana lugarninman yaykunallapaqa. ⁹ Chayshina suq bwiltata ufrisiptinmi, yach'anchiqllapa: Dyuspi kriyishpam, atinchiqllapa yaykuyta samana lugarninman, nishpa. ¹⁰ Chaqa Tayta Dyusqam tukuy imata rurashpaqa, kushikushpa samarqan. Chayshinallam runa, warmi, Tayta Dyuspi allita yuyakushpaqa, atinna samayta. ¹¹ Chayri atishqanchiqta rurashun, Dyuspi

* 3:11 Salmo 95.7-11

* 3:15 Salmo 95.7-8

* 4:3 Salmo 95.11

* 4:4 Génesis 2.2

* 4:5 Salmo 95.11

* 4:7

allita yuyakushpa, samananchiqllapa, ama kusasnashpachu chay unay mana kriyiqkunashinaqa.

¹² Chaqa Tayta Dyus nishqanqam kawsaq. Chaymi ancha pudirniyuq kashpa, ancha allita intyindichiwanchiq: Shunqoykipim kayshina yuyaykangi; kaykunatam munaykangi, nishpa. Manchu suq atun kuchillu ishkandin filun ancha allita filudu kaptinqa, das kuchuwanchiq. Chaqa yaykunmi ñudunchiqkunaman, ñutqonchiqkunaman ch'ayashin. Piru Dyus nishqanqam mas das yaykun shunqonchiqman, almanchiqman, ispiritunchiqman ch'ayashin. ¹³ Chaqa Tayta Dyusqam tukuy imata rurashqa. Yumbaytam allita riqsin. Chaymi paymandaq mana nimatapis atinchiqchu pakakuyta. Kanan paytam manyaqlla rinchiqllapa diklaraq alli, mana alli rurashqanchiqpaq.

Jisukristum ancha allin kuranchiq

¹⁴ Tayta Dyuspa Churin Jisukristu wañushqanmanda kawsamushpam, mas kamachikuq kuranchiq kashpa, syiluman yaykurqan, Tayta Dyuswan tiyanambaq. Chayri pay niwashqanchiqpi kriyishpa, pay munashqanda mana shaykuq rurashpa, kawsashunllapa. ¹⁵ Dyablugaq ancha munarqan uchata rurachiyta Jisukristuta noqanchiqtashina. Piru payqam mana nima uchata rurarganchu. Chayshina mallipadu kashpam, ancha allita yach'an: Chay runakuna, warmikunam ancha dibilkuna, nishpa. Chaymi payqa, mas kamachikuq kuranchiq kashpa, ancha llakipawaqninchiq yanapawanchiq. ¹⁶ Chayri ama nimatapis manchashpachu, Dyuspi masta yuyakushpa, payman mañakushunllapa. Chaqa payqam ancha allin. Ancha kuyawanchiq. Chaymi ima faltawaptinchiq, llakipawaqninchiq rin yanapawaqninchiq.

5

¹ Tayta Dyusqam isrraylinu kurakunamanda suqtalla akran, mas kamachikuq kura kanambaq. Chay kuram Dyusman mañakun runa masingunapaq. Apanmi Dyuspa pata altarninman chay runakunapa achka laya ufrindangunata, rrigalungunata wakín animalingunatapis. Chay animalkunata wanchishpam, Dyuspa pata altarninman suq animalta apashpa wanchin, Tayta Dyus chay kurapa runa masingunata uchangunamanda pirdunanambaq. ² Chay kuraqam suq runalla kashpa, Dyus tukuy ima nishqandaqa mana kasunchu. Chaymi chay mana yach'aq runa masinguna mana allita ruraptinllapa, payqa atin llakipayta. ³ Chaqa paypismi suq uchayuq. Chaymi Tayta Dyuspa pata altarninman suq animalta apashpa wanchin, Tayta Dyus chay kurapa uchangunata puntata pirdunanambaq. Chaymandaqam suq animalkunata wanchin, runa masingunatapis Tayta Dyus pirdunanambaq.

⁴ Tayta Dyusllam suq runata atin numbrayta, mas kamachikuq kura kanambaq. Suq runa kikinllaqam mana atinchu numbrakayta. Puntatam Dyusqa chay unay Arunda akrarqan. Chayshinallam yumbay kamachikuq kurakunata akrashqa. ⁵ Chayshinam Jisukristu kikinmbis mana numbrakarganchu, mas kamachikuq kura kanambaqqa. Ashwanmi Tayta Dyus paytaqa numbrarqan, kamachikuq kura kanambaqqa. Chaymi Dyusqa Santu Librumbi Churinda kayshina nin:

Qamqam Churiy kangi. Chaqa noqam mirashushqa kani, nishpa.*

⁶ Suq partipipismi kayshina Churinda nin:

Qamqam tukuy tyimpupaq kura kangi, chay unay kura Milkisidikshina, nishpa.*

⁷ Manchu Jisukristu kay pachapi kawsashpaqa, ancha jwirtita mañakushpa, waqashpa, Tayta Dyusta rrugarqan, ama wañunambaq. Chaqa Tayta Dyusqam ancha pudirniyuq kashpa, atinanda washayta. Kanan Jisukristu ancha kasukuq kaptinmi, Tayta Dyusqa payta uyashpa, ancha yanaparqan, tukuy imata ñakashpapis, agwantanambaq. ⁸ Chayshina Jisukristu, Dyuspa Churin kashpapis, kay pachaman shamushpa padisishpa, masta yach'akurqan Taytanda kasuyta. ⁹ Chayshina allita kasushpam, payta yumbay kasukunata atinna uchanchiqkunamanda pirdunawayninchiqta, tukuy tyimpu paywan kawsananchiqllapa. ¹⁰ Chaymi Tayta Dyusqa payta numbrarqan, mana wañuq mas kamachikuq kuranchiq kanambaq, chay unay kura Milkisidik kashqanshina.

Kwidawkish akranchiqman Dyusmanda

¹¹ Ancharaq munani masta nishuyllapata Jisukristupaq. Piru mana munaptikillapa yach'akuytam, mana atinchu gamkunata allita intyindichishuyta. ¹² Chaqa gamkuna unaymandapacha Jisukristupi kriyishpam, ancha balinaykita, suqkunatana yach'achinayki. Piru mastaraq munangillapa, suq kutinda gamkunata yach'achishurinay Dyuspa Santu Librunmanda chay mana trabajus partikunatalla. Chaymi chay iti ñuñuykaq manaraq mikugshina kangillapa. ¹³ Kanan chay itisitushina kashpaqam, manaraq allitachu intyindingillapa: Dyusmi munan kayshina kawsananchiq, nishpaqa. ¹⁴ Piru

* 5:5 Salmo 2.7 * 5:6 Salmo 110.4

yach'ayniyuqkuna kashpaqam, Dyuspa Santu Libruna ancha allita atingimanllapa intyindiya, yach'anaykillapa: Imam alli, imam mana allichu, nishpa.

6

¹ Jisukristupa mana trabajus palabrangunata yach'akushpaqar, chay mas trabajus palabrangunatapis yach'akushunllapa, yach'ayniyuq mayurkunashina kananchiqllapa. Amanar chay punta yach'akushqanchiq tallaq kutin kutin yach'akurishunchu: Kayshinar uchanchiqkunata dijashpa, Dyuspi kriyishun, washadu kananchiq, ama chingananchiq, nishpa. (Chaq washadunam kanchiqllapa. Mananam nisisaryuchu yach'akurinanchiq washakaytaqa.) ² Yach'akushqapismi kanchiqllapa: Kayshinam kriyiq masinchiqkunata shutichinchiq ichu paykunapa umanman makinchiqkunata kayshina ruranchiq, paykunapaq Dyusman mañakunanchiq nishpa. Yach'akushqanam kanchiqpis: Wañuqkunam rin kawsamuq. Tayta Dyusmi rin jusgaq yumbay runakunata, warmikunata, tukuy tyimpu kawsananllapa ichu chinganallapa, nishpa. ³ Chayri Dyuspa Santu Librunmanda mushuq kusakunata yach'akushunllapa, Tayta Dyus yanapawaptinchiq.

⁴ Piru wakinguna Jisukristumanda akrakaptingam, ancha trabajus washadu kanambagllapa. Chaq puntatam Dyusmanda tukuy imata ch'askirganllapa. Paymanda shumaq duktrinanda yach'akushpam, michawanshina purirganllapa. Chaymi Dyusmanda suq shumaq rrigalutashina ch'askirganllapa. Kriyiq masinchiqkunawanmi Dyuspa Santu Ispiritunda ch'askirganllapa. ⁵ Dyus nishqanda allita uyashpam, intyindirganllapa: Ancha mishki mikunashinam, nishpa. Paykunaqam yach'akurqambis: Siñurninchiqmi ancha pudirniyuq kashpa, suq bidapi shumaqta rin kamachiwaqñinchiq, nishpa. ⁶ Chayshina yumbay chay shumaq kaqkunata yach'ashpapismi, Jisukristumanda akrakashqallapa. Mananam munanllapachu paypi kriyiytaqa. Chayshina Dyuspa Churinda disprisayshpaqam, paykunaq mushuqmanda kruspi klabaykanmanshina. Yumbaypa ñawpambim payta asipaykanmanshina. Chaymi manana pipis paykunataqa atinchu yach'achiriyta, Jisukristupi kriyiranallapaqa. ⁷⁻⁸ Chay layakunaqam mana baliq allpashina. Tayta Dyus shumaqta tamyachiptimbismi, chay mana baliq allpapiqa kashakuna, mana baliq qewakunalla wiñan, ¿manachu? Chayshinallam Dyusta chay disprisyaqkunaga. Chaymi Tayta Dyusqa paykunataqa kundinashpa, rin rupachiq. Piru suqkunaqam ancha allin allpashina. Chaq tamy nuyuchiptinmi, chay allpapiqa ancha allin tarpudukuna wiñan. Chaymi Tayta Dyusqa chay laya kriyiqkunataqa ancha rin yanapaq.

Tayta Dyusmi tukuy ima ufrisiwashqanchiqta rin kumpli

⁹ Kuyashqay kriyiq masitakuna, chayshina disprisyaqkunapaq nishushpapismi, qamkunapaq yach'anillapa: Jisukristupim allita kriyingillapa. Chaymi Tayta Dyusqa washashushpa, ancha rin yanapashuqllapa, nishpa. ¹⁰ Qamkunaqam Dyusta kuyashpa, kriyiq masinchiqkunata yanapashqa kang. Kanagamanmi paykunataqa yanapaykangillapa. Chaymi Tayta Dyusqa ancha allin kashpa, mana nunka rinchu qonqashuqllapa. ¹¹ Piru ancham munani, yumbay qamkuna Dyuspaq trabajanayki wañunayki diyakaman. Chayshina kawsashpaqam, atingillapa yach'ayta: Tayta Dyusmi rin kumpli tukuy ima ufrisiwashqanda, nishpa. ¹² Piru manam munanichu qellakunapaq tikrakanaykiga. Ashwanri allin kriyiq masinchiqkunashina Dyusta mana shaykuq kasuyllapa, paykunashina ch'askinaykillapa Dyus tukuy ima ufrisishushqanda.

¹³ Chaq Tayta Dyusmi punta agwilunchiq Abrajanda jurashpa, ufrisirgan yanapanambag. Kanan mana ni pipis mas baliq kapinmi, Dyusqa kikin shutinwan chayshina jurarqan. ¹⁴ Chaymi Abrajandaqa kayshina ufrisirgan: "Qamtam allipta rini yanapashuq, ancha achka karu willkayuq kanaykipaq", nishpa. ¹⁵ Chayshina Tayta Dyus niptinmi, Abrajanda mana shaykuq shuyarqan chay ufrisishqanda. Chaymi Tayta Dyusqa yumbay nishqanda kumplishpa, ancha allita yanaparqan. ¹⁶ Chaq runakuna imapaq jurashpaqam, suq mas baliqpa shutimbi jurashpa nin: "Tayta Dyuspa ñawpambim jurayki yach'anayki: Manam llullakuykanichu", nishpa. Chayshina niptinraqmi, uyaqkunaga kriyinga, ama masta anyanakunambaq. ¹⁷ Chayshinallam Tayta Dyuspi Abrajamba karu willkangunata ancha munarqan allita intyindichiyta: Yumbay chay ufrisishushqaytam rini kumpli, nishpa. Chaymi jurarqan kikin shutinwan, yumbay chay ufrisishqanda kumplinambaq. ¹⁸ Chayshinam noqanchiqkunapis allita yach'anchiq: Tayta Dyusmi mana nimata llullakunchu, nishpa. Chaymi jurashpa imapaqpis, chay ufrisiwaptinchiq ancha allita rin kumpli. Chaymi kushikushpa, mana nimatapis manchashpachu, kaw-sanchiqllapa.

¹⁹ Manchu yakupi puriq barkukunataqa lllashaq rumikunata waskakunawan watanllapa sujitanambag, wayra ama suq laduman apanambag. Chayshinallam Jisukristupi allipta kriyiptinchiqqa, payqa ancha yanapawanchiq, ama pipis paymanda atinambag

akrawayninchigta. Chaqa Dyuspa kamachikunan trunumbiqam watadushina kanchiqllapa. ²⁰ Jisukristuqam chay santu trunupa kwartunman yaykurqan, faburninchigta rimanambaq. Chayshinam payqa noqanchiqkunapa mas kamachikuq kuranchiq tukuy tyimpupaq rin kaq. Paypa kargunqam mana nunka rinchu ushyakaq. Milkisidikpa kargunshinam rin kaq.

7

Jisukristum unay kura Milkisidikshina

¹ Unay tyimpupi chay Milkisidikmi Salim llaqtapa gubyirnun karqan.* Paymi Tayta Dyuspa kurambis karqan. (Chay tyimpupim wakin llaqtakunapa gubyirnunguna suldadundin shamushpa, Abrajamba subrinun Lutta ayllundinda piskashpa, aparqanllapa.) Chaymandaqam Abrajanka kriyadungunawan sigishpa, chay gubyirnukunata binsishpa, achka kusasningunata qoch'irgan. Chaymandaqam chay Salim llaqtata pasaykaptinna, chay kura Milkisidikqa llugshishpa, Abrajanda tingushpa, Tayta Dyusman mañakurqan, Abrajanda yanapanambaq. ² Chaymi Abrajanka chay qoch'ishgan kusaskunamanda kada dyis partimanda, suq partita akrashpa, dyismunda qorqan chay kura Milkisidikta. Chay shuti Milkisidikmi rimaynimbiqa munan niyta "Allin kamachikuq", nishpa. Chay Salimqam rimaynimbiqa munan niyta: "Shumaqta kawsaq", nishpa. Chaymi "Salim llaqtapa kamachikuqnin Milkisidikqa" munan niyta: "Shumaq kawsaqqunapa allin kamachikuqnin", nishpa. ³ Manam ni pipis yach'anchiqchu: Pikunam karqan chay Milkisidikpa taytan, maman, agwilunguna, nishpaqa. Chaqa Dyuspa Santu Librumbiqam mana ni suq partipi Milkisidik nasishqambaq ni wafushqambaq niwanchiqchu. Chaymi yuyachiwanchiq Tayta Dyuspa Churin Jisukristupa. Chaqa Jisukristupa kura kargumbismi mana nunka rinchu ushyakaq.

⁴ Ancha yuyashunllapa: Chay Milkisidikmi ancha baliq kamachikuq karqan maski Abrajanmanda, nishpa. Chaqa chay ancha baliq agwilunchiq Abrajanmi chay qoch'ishqanmanda dyismunda qorqan chay Milkisidikta. ⁵ (Achka watakunamandam chay Abrajamba willkamba churin Libi nasirgan. Chaymandaqam mas achka watakunamanda) Muysisqa liyningunata qoshpa, kamachirgan: "Chay Libipa churingunamanda, willkangunamanda, karu willkangunamanda kurakunata numbrayllapa", nishpa. Nirqambismi: "Chay kurakunaqam dirichuyuq kanga, yumbay llaqta masingunamanda, dyismungunata ch'askinanllapa", nishpa. Chaymi chay llaqta masinguna Abrajamba karu willkanguna kashpapis, chay kurakunata dyismunda qonllapa.

⁶ Piru chay kura Milkisidikmi mana Libipa miraynin kashpapis, yumbay kurakunamanda mas baliq karqan. Chaqa kikin kamachikuq Abrajanmandam dyismunda ch'askirgan. Kanan Tayta Dyus Abrajanda ufrisishqa kaptimbis ancha yanapanambaqmi, chay Milkisidikqa Dyusman mañakurqan, Abrajanda bindisinambaq. ⁷ Chaymi allita yach'anchiqllapa: Milkisidikmi Abrajanmandaga mas baliq karqan, nishpa. Chaqa mayqan mas baliq runaqam Dyusman mañakun, suqkunata bindisinambaq. ⁸ Libipa karu willkanguna, wafuq kurakunalla kashpapis, noqanchiqkunamanda dyis kusasninchiqmanda suqta ch'askinllapa. Piru Dyuspa Santu Librumbim chay kura Milkisidikpaq niwanchiqllapa: "Chay dyismuta ch'askiq Milkisidikqam mana ushyakashpachu, kawsanraq", nishpa. ⁹⁻¹⁰ Chaymi yach'anchiqllapa: Chay Milkisidikmi chay Abrajanmanda yumbay mirayninmanda mas baliq. Chay punta isrraylinu kura Libimandapis mas baliqqa, nishpa. Chaqa chay Libiqam Abrajamba churimba willkan kashpa, chay Abrajanmanda minus baliq karqan. [Nota: Chaymi yach'anchiq: Jisukristu Milkisidikshina kashpam, yumbay chay suq kurakunamanda masta balin, nishpa.]

¹¹ Manchu chay punta kura Arunqa Libipa karu willkan karqan. Chaymandaqam yumbay kurakunapa kamachikuqninguna chay Arumba churinguna, willkanguna, karu willkanguna kashqallapa. Paykunaqam Dyuspa liyningunata yach'achirqanllapa agwilunchiq isrraylinukunata. Piru manam atirqanllapachu runakunapa uchangunata pirdunaytaqa. Chaymi Tayta Dyusqa kach'amurqan suq laya mas baliq kurata. Payqam mana nunka wafuachu. Ashwan chay kuraqam Milkisidik kura laya. ¹² Chayshina suq laya kuranchiq shamuptinmi, Taytanchiq Dyusqa suq laya liyta rurargan. ¹³ Chay punta liyku-naqam kamachikurqan, yumbay kurakuna Libipa karu willkanmandalla kanambaq. Piru mushuq liywanqam, Tayta Dyusqa Churin Jisukristuta numbrashqa, mana Libipa karu willkan kaptimbis, ancha baliq kuranchiq kanambaq. ¹⁴ Chaqa allitam yach'anchiqllapa: Siñurninchiq Jisukristum Judapa karu willkan, nishpa. Piru Muysispa liyningunaqam mana nirqanchu: "Kurakunam Judapa karu willkanmanda rin kaq", nishpaqa.

* 7:1 Génesis 14:18-20

¹⁵ Chayraykum allita yach'anchiqllapa: Jisukristum chay Milkisidikshina suq laya kura, nishpa. ¹⁶ Chay suq kurakunataqam numbrarqanllapa, Libipa karu willkan kashqanllaparaku. Piru Jisukristum numbradu karqan, kuranchiq kanambaq, ancha pudirniyuq mana nunka wañuq kashqanrayku. ¹⁷ Chaymi Tayta Dyusqa Santu Librumbi Churin Jisukristuta kayshina nin:

Tukuy tyimpupaqmi ancha baliq kamachikuq kura kang, chay kamachikuq kura Milkisidikshina, nishpa.*

¹⁸ Chay punta liykunaqam mana atirganchu washawayninchigta, mana pudirniyuq kashqanrayku. Chaymi Dyusqa chingachirgan chay punta liykunataqa. ¹⁹ Chaqa Muysispa liyningunaqam mana ni pitapis yanaparqanchu, allita kumplinambaq Dyus munashqandaqa. Piru kananqam Jisukristu atin washawayninchigta, Tayta Dyuswan kawsananchiqllapa.

²⁰ Tayta Dyusmi jurashpa niwashqa kanchiqllapa: “Churiy Jisukristum kamachikuq kuraykillapa”, nishpa. ²¹ Manam jurarqanchu: “Libipa karu willkangunallam kurakuna rin kaq”, nishpaqa. Piru Tayta Dyusqam jurashpa, kuranchiq Jisukristuta librumbi kayshina nirgan:

Noqaqam jurashpa mana nunka kambyakashpachu, niyki: “Qamqam tukuy tyimpu kura ringi kaq, chay unay kura Milkisidikshina”, nishpa.*

²² Chaymi Jisukristu noqanchiqkunata sigurawaqninchiq niwanchiq: “Tayta Dyusmi chay punta tratanmanda suq mas allin tratuta qamkunawan rurashqa”, nishpa. ²³ Chaqa chay unay kurakunaqam wañurqanllapa. Chaymi suqta suqta numbrarqanllapa, chay wañushqa kurapa rrimplasun kanambaq. Chayshina wañuq kurakuna kashpam, mana atirganllapachu sigiyta kamachikushpaqa. ²⁴ Piru Jisukristu manana nunka wañuq kashpam, kura kargundaqa mana gonchu suqtaqa. ²⁵ Chaymi noqanchiqkunata paypi kriyiptinchigqa, washawaqninchiq, alliyachiwanchiq Taytan Dyuswan, tukuy tyimpu paywan kawsananchiqllapa. Chaqa mana nunka wañuq kashpam, tukuy tyimpu Tayta Dyusta mana shaykuq rrugaykan, noqanchiqkunata yanapawananchiq.

²⁶ Chayshina kashpam, Jisukristuqa ancha allin mas kamachikuq kuranchiq. Chaqa payqam ancha allin, ancha santu. Manam nima uchayquchu. Chaymi Tayta Dyusqa syiluman aparqan, paywan kawsanambaq. Mananam kawsanachu uchayuq runakunawanqa. ²⁷ Chaymi Jisukristuqa mana chay unay kamachikuq kurakunashinachu. Chaqa paykunaqam tukuy diya achka animalkunata wanchishpa, qorqanllapa Tayta Dyusta, paykuna kikinda uchangunamanda pirdunanambaq. Chaymendaqam chay wakin animalkunataqa wanchishpa, Dyusta qorqanllapa, llaqta masingunatapir pirdunanambaq. Piru Jisukristuqam suq kutindalla kruspi wañurqan, pay kikin ufrindanchiq kanambaq, Tayta Dyus tukuy tyimpupaq pirdunawananchiq. ²⁸ Muysispa liyningunaqam kamachikurqan, Libipa karu willkanguna mas kamachikuq kurakuna kanambaq, mana justu kaptinllapapis. Piru chaymendaqam Tayta Dyusqa jurashpa, Churinda nirgan: “Qamqam mas kamachikuq kura kang, mana nunka nima uchayuq kashqaykirayku. Chayshinallam tukuy tyimpupaq mana nima uchayuqchu ringi kaq”, nishpa.

8

Jisukristum mushuq tratuta rurashqa noqanchiqkunawan

¹ Allita uyawayllapa. Yumbay chay nishushqaymendaqam kay partisitu mas alli yach'anaykillapa: Chay mas kamachikuq kuranchiq Jisukristum syilupi Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyashpa, rrugakuykan noqanchiqkunapaq. ² Chayshinam Dyuspa Ancha Santisimu Kwartumbi Jisukristuqa kamachikuq isrraylinu kurashina trabajaykan. Chay lijitimu Ancha Santisimu Kwartutaqam Tayta Dyus kikin syilupi rurashqa. Manam runakunachu rurashqaqa.

³ Yumbay mas kamachikuq kurakunatam numbranllapa, wanchishqa animalkunata, suq laya ufrindakunata Dyusta qonanllapa. Chayshinam Tayta Dyusqa mas kamachikuq kuranchiq Jisukristutapis ubligarqan, suq ufrindata qonambaq. [Nuta: Chayraykum Jisukristu intrigakarqan wañunambaq.] ⁴ Kanan Jisukristuqam mana chay Libipa karu willkanchu karqan. Chaymi kay mundupi kashparaq, mana balinmanchu Dyuspa adurana wasimbi kuranchiq kanambagqa. Chaqa chay Libipa karu willkan kurakunaqam kanraq kanangaman, Muysispa liyningunata kasushpa, ufrindakunata qonanllapa. [Nuta: Dyuspa Santu Librunda iskibrishqan tyimpupiqam karqanraq Libipa karu willkanmanda kurakuna. Chaymi kay birsikulupi nin “kanangaman kan kurakuna”, nishpa. Piru masdi 1900 watakuna tukuy nam chay laya kurakunaqam manana kashqachu.] ⁵ Piru syilupim kan Dyuspa mas lijitimu adurana wasin, mas lijitimu kurambis. Chaqa kay

* 7:17 Salmo 110.4

* 7:21 Salmo 110.4

pachapi chay atun karpamanda adurana wasiqam suq dibujushinalla kashpa, rikachiwanchiqllapa: Syilupim kay laya wasi kan, nishpa. Chaymi Tayta Dyusqa chay Sinayi urqgopi Muysista rikachirqan suq mwistrata, chay rikachishqandashina ruranambaq.*
⁶ Piru mushuq kuranchiq Jisukristum mas allita yanapawanchiq chay punta kurakunamanda. Chaqa abugadunchiq kashpam, mas shumaqta ufrisiwaqninchiq, mas allin tratuta Dyuswan, noqanchiqkunawan rurashqa.

⁷ Chay punta tratu tukuy imapi ancha allin kaptinqam, mana suq mushuq tratutaqa ruranandachu. ⁸ Piru chay unay agwilunchiqkunaqam mana kasurqanllapachu Dyus nishqandaqa. Chaymi paykunata uchayuqkunapaq riqsirqan. Chayraykum Santu Li-brumbi nirqan:

Suq tiympupim noqaqa Isrrayilpa karu willkangunawan, Judapa karu willkangunawan suq mushuq tratuta rini ruraq.

⁹ Chay mushuq tratuta paykunawan rurashpaqam, manana rinichu ruraq chay punta tratutashinaqa. Chaqa unay tiympupi agwilungunata Ijptu nasyunmanda surqoshpam, chay punta tratutaqa ruraraqay. Piru chay tratutaqam mana kumplirqanllapachu. Chayraykum paykunataqa manana yanapashpachu wichukurgani.

¹⁰ Chaymi suq mushuq tratuta rini ruraq chay Isrrayilmanda kaqkunawan. Suq diyam yuyaynimbi liyniykunata rini ruraq. Shunqonllapapi rini yanapaq, kamachikushqayta kasushpa kawsananllapa. Chaymi paykunapa Dyusnin rini kaq. Paykunaqam wambraykuna rinllapa kaq.

¹¹ Chay tiympupim takshakuna, atungunapis shunqonllapapi rinllapa riqsiwaq. Chaymi mana nisisaryuchu kanqa, ni llaqta masingunata ni ayllungunata yach'achinanllapa: "Tayta Dyustar riqsiy", nishpaqa. Chaqa yumbaymi allita rinllapa riqsiwaq.

¹² Kanan uchangunata pirdunashpam, chay mana alli rurashqangunata manana nimatapis rinichu yuyaq, nishpa.*

¹³ Tayta Dyusmi nirqan: "Suq mushuq tratutam rini ruraq" nishpa, chay punta tratuta mana baliqpaqna riqsishqanrayku. Chaymi chay punta tratutaq dasna rin ushyakaq.

9

Kay pachapi Dyuspa adurana wasinqam syilupi kaq wasinshina karqan

¹ Tayta Dyusmi unay tiympupi chay punta tratuta rurashpa kamachirqan, pay munashqanshina chay karpamanda adurana wasipi adurananllapa. ² Kanan chay adurana wasinqam ishkaq kwartuyuq karqan. Chay ishkaq kwartukunaqam suq kurtinawan akradu karqan. Chay punta kwartupiqam suq kandiliru syiti rikrayuq karqan. Chay kwartupiqam suq mesapis karqan. Chay mesapa sawambiqam Dyusta qoshqan ufrinda tandakuna karqan. Chay punta kwartuqam "Santu Kwartu" shutiq.

³ Chay kwartupa kurtinamba uku ladumbim suq kwartu karqan. Chay kwartuqam shutiq: "Ancha Santisimu Kwartu", nishpa. ⁴ Chay kwartupa kurtinamba ladumbim suq taksha pata altar uruwan llutadu karqan. Chaypim rupachiqllapa insinsyuta. Chay kwartupim Dyuspa Santu Kajunnin karqan. Chay kajumba sawan ukunmi uruwan llutadu karqan. Chay kajumba ukumbim suq jarra urumanda karqan. Chay jarrapa ukumbiqam waqaycharqanllapa Dyus kach'amushqan manaya mikonata. Chay kajumbiqam karqambis chay punta kura Arumba pallpamushqa burdunnin. Chay kajumbillam karqambis chay ishkaq rumi tablashina. Chaykunapim Dyuspa Punta Tratun iskibridu karqan. ⁵ Chay kajumba kirpanamba sawambim karqan urumanda ishkaq anjil alayuqkuna, yach'ananchiqllapa: Chay Ancha Santisimu Kwartupim llipyaykaq Tayta Dyus isrraylinukunata uchangunamanda pirdunan, nishpa. Kanalitangam manana kanchu lugar tukuy imapaq nishunayllapa. Chaymi chaykunapaqla niykillapa.

⁶ Chayshinam chay karpamanda adurana wasipi tukuy imata allicharqanllapa, Dyusta adurananllapa. Chay Santu Kwartumanmi tukuy diya achka kurakuna yaykuqllapa, ufrindakunata apamushpa, Dyusta adurananllapa. ⁷ Piru Dyuspa chay Ancha Santisimu Kwartunmanqam suq kutindalla kada wata chay mas kamachikuq isrraylinu kuralla yaykuq. Chayshina yaykunambaqam aparqan suq animalpa yawarninda. Chay yawar ufrindatam Santisimu Kwartuman apaq, Tayta Dyus chay kurata, llaqta masingunatapis wakin laya uchangunamanda pirdunanambaq. Chay laya uchakunataqam rurashqallapa karqan, mana yach'ashpa: ¿Uchatachu ruraykani ichu mana? nishpa. ⁸ Chay ishkaq kwartukunapaqmi Dyuspa Santu Ispiritun kayshina yach'achiwanchiq: Kurakunaqam

* 8:5 Éxodo 25.40

* 8:12 Jeremías 31.31-34

chay Santu Kwartumanlla atirqanllapa yaykuyta, nishpa. Piru manaraqmi atirqanllapachu yaykuyta chay Ancha Santisimu Kwartumanga, suq kurtinawan arkadu kashqanrayku. ⁹ Tukuy chaykunaqam suq kumparasyunshina kay tyimpupaqqa. Chaga alitam yach'achiwanchiq: Chay animalkunata wanchishpa, yawarninda Tayta Dyusta qoshpapismi, mana atinchiqchu shunqonchiqta kambayta, ama uchayuyq kananchiqllapaqa. ¹⁰ Chay unay liykunaqam yach'achiwanchiq sawa kwirpunchiqpaqla. Chaga yach'achiwanchiqmi: Imam alli mikunanchiq, upyananchiq, imashina mayllakunanchiq, nishpa. Chaykunaqam balirqan Tayta Dyus mushuq tratunda ruranangamanlla.

¹¹ Piru Jisukristum shamushqana, ancha baliq mas kamachikuq kuranchiq kanambaq. Chaymandaqam syiluman kutirishpa, Dyuspa adurana wasinman yaykushpa, tukuy imapi yanapawanchiq. Dyuspa chay wasin syilupi kaqqam masta balin kay pachapi runakuna rurashqan adurana wasimandaqa. ¹² Chayshinam Jisukristuqa kikin yawarninda ich'ashpa, anaq syilupi Dyuspa Ancha Santisimu Kwartunman yaykushpa, chay yawarninwan uchanchiqkunapaq pagarakurqan, tukuy tyimpu paywan kawsananchiqllapa. Manam yaykurqanchu achka bwiltasta, chibukunapa, mishirukunapa yawarninda apashpaqa. ¹³ Kanan chay kurakunaqam turukunapa, chibukunapa yawarninwan runakunata chaqchunllapa ichu rupachishqa mishirukunapa ush'panda yakuwan taqlushpa, chaqchunllapa, sawa kwirpunlla limpyu kanambaq. ¹⁴ Piru chay achka laya ufrindamandaqam Jisukristu rurashqan ufrinda masta balin. Chaga wañushpam, yawarninwan noqanchiqkunapaq pagarakurqan, amana uchayuyq kananchiqllapa. Chaymi mana nunka ushyakaq Santu Ispiritu yanapaptin, Jisukristu Tayta Dyusman intrigakarqan, kruspi wañushpa, mana nima uchayuyq ufrinda kanambaq. Chayshina yawarninda ich'ashpam, yumbay uchanchiqmunda pirdunawashqa kanchiq, kawsaq Dyusninchiqta allita sirbishpa kawsananchiq.

¹⁵ Chayshina Jisukristu abugadunchiq kashpam, wañushpa, mushuq tratuta rurashqa ufrisikushqanishina, Tayta Dyus yumbay akrashqangunata pirdunawananchiq, tukuy tyimpu paywan kawsananchiqllapa. Chayshina wañushpaqam, chay punta tratuta kasuqkunatapis uchangunamanda washargan. ¹⁶⁻¹⁷ Manchu runakuna manaraq wañushpaqa, suq papilpi suq tratuta rurana: “Kay kusasniyunam kay iskibrishqaykunapaq kidanqa”, nishpa. Piru manaraq wañuptinqam, manaraq balinchu chay tratuga. Wañuptinraqmi balin, kusasninguna suqkunapaqna kidanambaqqa. ¹⁸ Chayshinallam chay punta tratupis balirqan, chay animalkunapa yawarninda ich'ashqanrayku. ¹⁹ Chaymi chay punta tratuta ruranambaqqa, Muysisqa puntata Dyuspa liyningunata liyirqan yumbay llaqta masin isrraylinukuna uyanambaq. Chaymandaqam mishirukunata chibukunata wanchishpa, yawarninda yakuwan taqlurqan. Chaymandaqam suq qeritupi chupika millwata wanguishpa, chay yawarwan nuyuchishpa, Dyuspa Santu Librunda, yumbay runata warmita chaqchurqan. ²⁰ Chaymandaqam Muysisqa paykunata nirqan: “Kay yawarwanmi qamkunata chaqchuyki, intyindinaykillapa: Tayta Dyuswan kay tratuta rurashpa, pay nishqanda allita kumplishunllapa”, nishpa. ²¹ Chayshinallam chay unay karpamanda adurana wasipi manaraq aduraptinllapa, Muysisqa chay wasita, tukuy imandinda yawarwan chaqchurqan. ²² Chaga Tayta Dyusqam liynimbi kamachishqa karqan, paykunata yaqqa yumbay kusasningunatapis yawarwan pichananllapa. Chayshina yawarta ich'ashqanraykum, Dyusqa uchangunamanda pirdunan; manaqqa manam pirdunanchu.

Jisukristum wañurqan, yumbay uchanchiqmunda pirdunawananchiq

²³ Muysisqa liyningunapim nirqan, chay karpamanda adurana wasita tukuy imandinda animalkunapa yawarninwan pichananllapa. Piru chay karpamanda wasi kusasninwanqam syilupi kaq kusaskunapa rritratunshinalla karqan. Chaymi syilupi kaq kusaskunaqa munan, mas allin ufrinda yawarwan pichadu kanambaq. ²⁴ Kanan Jisukristuqam mana yaykurqanchu kay pachapi kaq adurana wasimanga. Chaga chay wasitaqam runakunalla rurashqan Dyuspa allip wasin syilupi kaqtashina. Ashwanmi Jisusqa rirqan syilupi kaq allip adurana wasiman, waqman yaykushpa, Tayta Dyuspa ñawpambi ancha rugakunan noqanchiqkunapaq. ²⁵ Chay isrraylinukunapa mas kamachikuq kurangam tukuy wata chay Ancha Santisimu Kwartuman yaykun, animalpa yawarninda apashpa. Piru manam nisisaryuchu karqan Jisukristu kutin kutin wañunanqa, yumbay uchanchiqmunda pirdunawananchiqqa. ²⁶ Chaga Jisukristu tukuy wata kurashina Dyuspa wasinman yaykuykaptinqach'i, achka kutinda wañunanda kay munduta rurashqanmandapacha. Piru payqam mana achka kutindaqqa wañurqanchu. Ashwanmi kay ultimu tyimpukunapi kay pachaman shamushpa, suq kutindalla kruspi wañushpa, pay kikin intrigakarqan, ancha baliq ufrinda kashpa, yumbay uchanchiqmunda pirdunawananchiq.

²⁷ Yumbay runakuna, warmikunaqam suq kutindalla rinchiqllapa wañuq. Chayshina wañushpaqam, Tayta Dyuspa ñawpanman rinchiqllapa riq, pay jusgawananchiq.

²⁸ Chayshinallam Jisukristupis suq kutindalla wañurqan, achka runata, warmita yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. Chaymandaqam mushuqmanda rin kutimuq. Piru mananam rinchu kutimuq uchanchiqmanda washawananchiqqa. Ashwanmi kutimunqaga, payta yumbay shuyaqkunata syiluman apawananchiq.

10

¹ Muysispa liyningunapismi Jisukristupa llandunshinalla kashpa, suq partitalla Dyuspaqqa yach'achiwanchiq. Manam yumbaytachu. Chayraykum isrraylinukuna llaqta masinchiq kutin kutin Dyuspa adurana wasinman rishpa aduraq, tukuy wata chay animalkunata wanchiptinllapapis, mana atinllapachu yach'ayta: Dyuspaqqam manana uchayuqchu kani, nishpaqa. ² Chaqa Muysispa liyninguna allipta yanapawaptinchiq amana uchayuq kananchiqqam, llaqta masinchiq isrraylinukunaga manana kutin kutinga chay animalkunata wanchinmanllapachu, ufrindanda qonambaqqa. Chaqa suq bwiltatalla chay animalkunata wanchishpa, manana yuyanmanllapachu: Uchayuqraqmi kani, nishpaqa. Ashwanmi manana uchayuqchu kanmanllapa. ³ Piru chay ufrindangunawanqam mana atishqallapachu washakayta. Ashwanmi chay animalkunata watan watan wanchishpaqa, uchangunata yuyashpa, yach'anllapa: Uchayuqmi kani, nishpa. ⁴ Chaqa chibukunapa turukunapa yawarninwanqam mana nunka atinchiqchu washakayta yumbay uchanchiqmandaqa.

⁵ Chaymi Jisukristu kay munduman shamushpa, Tayta Dyusta kayshina nirqan: Qamqam mana munangichu, runakuna animalkunata wanchishpa, ufrindanda qoshunanllapaqa. Chaymi kwirpuyuqta rurawashpa, kay pachaman kach'amuwashqa kangi.

⁶ Chaqa runakuna animalkunata wanchishpa, rupachishpa, qoshuptinllapa, uchangunata pirdunanaykiqam, mana kushikungichu.

⁷ Chaymi niyki: "Taytitu Dyus, Santu Libruyki noqapaq nishqanshinam kayman shamushqa kani, munashqaykita rurayanpaq", nishpa.*

⁸ Chayri allita yuyashunllapa: Puntatam Jisukristu Tayta Dyusta kayshina nirqan: "Chay runakuna animalkunata wanchishpa, rupachiptinllapa, uchangunata pirdunanaykiqam, mana kushikungichu", nishpa. Muysispa liyninguna chayshina rurananllapa kamachiptimbismi, Dyustaqa mana kushichinchu. ⁹ Chaymandaqam Jisukristu Tayta Dyusta nirqan: "Kaymanmi shamushqa kani, qam munashqaykishina rurayanpaq", nishpa. Chaymi yach'anchiq: Tayta Dyusqam manana munachu animalkunata wanchinanchiqqa. Ashwanmi Jisukristuta kach'amurqan, wañunambaq, uchanchiqkunamanda washawananchiq. ¹⁰ Chaymi Jisukristu, Tayta Dyus munashqanda rurashpa, suq kutindalla kruspi wañurqan, tukuy tyimpupaq washawananchiq, amana uchayuq kananchiqllapa.

¹¹ Yumbay chay isrraylinu kurakunaqam tukuy diya animalkunata wanchishpa, kutin kutin ufrindanllapa. Chayshina ufrindashpismi, mana nunka pirdunaduchu kidanllapa uchangunamandaqa. ¹² Piru Jisukristuqam suq kutindalla wañurqan, runakunata, warmikunata yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. Chaymandaqam wañushqanmanda kawsamushpa, Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyargan. ¹³ Chaymi kananqa chaypi shuyakuykan, Tayta Dyus payta yumbay kuntraqkunata binsishpa, ch'akingunapa waranman rurashpa sarrunangaman. ¹⁴ Chaqa Jisukristum suq kutindalla wañushpa, tukuy tyimpupaq pirdunawarqanchiq, amana uchata rurashpa kawsananchiqllapa.

¹⁵ Chayshinallam Dyuspa Santu Ispiritumbis Santu Librumbi kayshina yach'achiwanchiq:

¹⁶ Tayta Dyusmi chay unay agwilunchiqkunata nirqan: Suq tyimpumandam noqaga karu willkaykikunawan suq mushuq tratuta rurashpa, kamachikushqayta rini yuyachiq shunqonllapapi. Chayshina yuyachiptiyimi, paykunapa yuyaynimbiqa chay liyniykuna isikibrishqashina rin kidaq, nishpa.*

¹⁷ Chaymandaqam nirgambis:

Uchangunata pirdunashpam, manana nunka rinichu yuyaq, nishpa.*

¹⁸ Chayshina Tayta Dyus uchanchiqmanda pirdunawashqa kaptinchiqmi, manana nisisaryuchu animalkunata wanchinanchiqqa.

Tayta Dyuspi masta kriyishunllapa

¹⁹ Chayrayku kriyiq masitakuna, noqanchiqkunaga amana manchashunchu. Ashwanmi kushikushpa, chay Ancha Santisimu Kwartuman atinchiqna yaykuyta, Dyusta adurananchiqllapa. Chaqa Jisukristu kikinmi yawarninda ich'ashpa, wañushpa, ²⁰ chay Ancha Santisimu Kwartumba kurtinanda llikishpa, kich'argan, Tayta Dyuspa ñawpanman

* 10:7 Salmo 40.6-8

* 10:16 Jeremías 31.33

* 10:17 Jeremías 31.34

yaykunanchiqllapa. Chayshina wafushpam, suq mushuq ñandashina rurarqan, Tayta Dyusman ch'ayananchiqllapa. ²¹ Kananqam Jisukristuqa mas kamachikuq kuranchiq kashpa, Dyuspi yumbay kriyiqkunata kamachiwaykanchiq. ²² Chayri uchanchiqkunata dijashpa, limpyu shunqoyuq kashpa, Tayta Dyuspi allita kriyishunllapa. Chaqa payqam shunqonchiqkunata mayllashqa, amana uchayuq kananchiqllapa, ashwan limpyu yakuwan mayllakushqashina kashpa, payta adurananchiq. ²³ Chaqa allitam yuyakunchiqllapa: Tayta Dyusmi tukuy ufrisiwashqanchiqta rin kumpli, nishpa. Chayraykur Jisukristupi mana shaykuq kriyishpa, ²⁴ allita yuyashunllapa, yanapanakushpa, kuyanakushpa, allita rurashpa, kawsananchiqllapa. ²⁵ Chayri mana shaykuq tandakashunllapa, Dyusta pulla adurananchiq. Amar kashunllapachu chay mana tandakakunashinaqa. Chaqa yach'anchiqllapam: Siñurninchiq Jisukristum utqana rin kutimuq, nishpa.

²⁶ Chaqa allip kaqta yach'akushpa, chaymanda Jisukristumanda akrakashpa, yach'aykashpa uchata ruraptinchiqqam, manana kanchu pipis washawananchiqqa. ²⁷ Chaymi chay akrakaqkunaga shuyaykanllapa jwisu diyapi chay manchaypaq ninapi chingadu kanambaq Dyusta suq kuntraqkunawan. ²⁸ Mayqan runa ichu warmi Muysispa liyningunata mana kasuptinllapa, ishkay ichu kimsa tistigukuna payta shimbipinllapaqam, juyiskunaga mana llakipashpachu, kamachikunllapa wanchinanllapa. ²⁹ Piru Tayta Dyusqam mas jwirtita rin kastigaq Churin Jisukristuta disprisyakunata. Chaqa paykunagaqam Jisukristupa ich'ashqan yawarninda disprisyashpa, Dyuspa Santu Ispiritun kuyawaqninchiqta musyaykanllapa. Manam munanllapachu ch'askiyta Dyuspa mushuq tratunda. Chaymi paykunaga mana atinqallapachu washakayta. ³⁰ Chaqa allitam yach'anchiqllapa Tayta Dyus kayshina nishqanda: "Chay mana alli ruraqkunatam rini kastigaq", nishpa. Chaymandaqam nirqambis: "Chay wambraykunatam noqalla rini jusgaq, allitachu rurashqa ichu mana", nishpa. ³¹ ¡Ancha manchaypaqmi, pudirniyuq Dyusninchiqpa makinman ishkinanchiqqa!

³² Allitar yuyayllapa imashinam karqan chay unay tyimpukunapi, Jisukristupi chayraq kriyiptikillapaqa. Chaqa ancha padisishpapi, qamkunaga mana shaykuq paypi yuyakurqayki. ³³ Wakinnikitam musyashushpa maqashurqanllapa yumbaypa ñawpambi. Chayshina ruraptinllapam, wakinnikiqa chay padisiqkunawan tandakarqaykillapa, pulla padisinaykillapa. ³⁴ Karsilpi kaqkunatapismi llakipashpa, yanaparqaykillapa. Jisukristupi mana kriyiqkuna tukuy imaykikunata goch'ishuptimbismi, mana piñakushpachu, ashwan kushikushpa, kawsarqaykillapa. Chaqa yach'arqaykillapa: Anaq sylupim Tayta Dyus yumbay kusaninchiqmanda mas allin mana ushyakaq kusaskunata rin qowaqninchiq, nishpa. ³⁵ Chayri qamkunaga ama disanimakaychu. Chaqa Dyuspi mana shaykuq yuyakushpaqam, suq ancha shumaq primyuta ringillapa ch'askiq. ³⁶ Chayri ama shaykushpachu, Dyus munashqanda rurashpa, kawsayllapa. Chayshina kawsaptikillapam, Tayta Dyusqa tukuy ima ufrisiwashqanchiqta rin qoshuqllapa. ³⁷ Chaqa Dyuspa Santu Librumbim kayshina nin:

Washadurnikigam mana unayashpachu, ancha utqana rin shamuq.

³⁸ Chayri allita ruraqkunaga noqapi kriyishpa, kawsanqallapa. Piru suq runa noqamanda akrakaptingam, paywanqa mana kuntintuchu rini kaq, nishpa. *

³⁹ Piru noqanchiqkunagaqam mana chay akrakaqshinachu kanchiq. Chaymi mana rinchiqchu chinga paykunashina. Ashwanmi Jisukristupi kriyishpa, tukuy tyimpu rinchiqllapa kawsaq.

11

Tayta Dyuspi ancha yuyakushunllapa

¹ Tayta Dyuspi allipta kriyishpam, ancha allita yuyakunchiqllapa: Yumbay niwashqanchiqtam rin kumpli, nishpa. Chaqa chay niwashqanchiqta manaraq rikashpapi, allita yach'anchiqllapa: Yumbaytam rin ruraq, nishpa. ² Chayshina unay agwilunchiqkuna Tayta Dyuspi allita yuyakuptinllapam, Dyusqa paykunapaq ancha kushikurqan.

³ Noqanchiqpismi Tayta Dyuspi kriyishpa, allita yach'anchiqllapa: Payqam rimashpalla, kay pachata, sylutapis, tukuy imandinda rurarqan, nishpa. Chayshinallam Tayta Dyusqa mana kashqanmanda tukuy ima rikashqanchiqta rurarqan.

⁴ Yuyashumbis chay (punta runa Adamba churin) Abilpi. Payqam Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, animalninda wanchishpa, Dyusta qorqan. Chayshina ufrindapinmi, Tayta Dyustaq ancha kushichirqan maski chay masan Kayinmanda. Chaymi Tayta

* 10:30 Deuteronomio 32.35-36

* 10:38 Habacuc 2.3-4

Dyusqa ufrindanda shumaqta ch'askishpa, nirqan: "Qamqam munashqayta allita rurangi", nishpa. Chayshina chay Abil wafushqa kaptimbismi, suq shumaq ijimplu kidashqa noqanchiqkunapag, payshina Dyuspi yuyakushpa, kawsananchiqllapa.*

⁵ Chay unay Inukpismi Tayta Dyuspi ancha allita yuyakurqan. Chaymi mana wafurqanchu. Ashwanmi Tayta Dyus syluman aparqan, paywan kawsanambaq. Chaymi manana pipis kay allpapiqa tarirqanchu. Chaqa Dyuspa Santu Librumbim niwanchiqllapa: Tayta Dyus manaraq apaptinmi, chay Inukqa payta ancha kushichishpa kawsarqan, nishpa.* ⁶ Piru Tayta Dyuspi mana yuyakushpaqam, mana pipis atinchiqchu paytaqa kushichiyta. Chaqa Tayta Dyusta adurananchiqqam, puntata munan allita kriyinchiq: Kanmi Dyus. Payman qemikaptiyqam, ancha rin yanapawaq, nishpa.

⁷ Chay unay Nuwipismi Tayta Dyuspi allita yuyakushpa kawsarqan. Chaymi Dyus payta niptin, suq atun wambuq wasita rurambaqqa, manaraq nima tamyata rikashpapis, chay nishqanshina rurarqan. Chayshina rurashpaqam, warmina wambrangunata yakumanda washarqan. Piru chay runa masingunaqam ancha uchayyuq kidarqanllapa, Dyusta, Nuwita mana kriyishqanllaparayku. Chaymi yakuman seqashpa, ch'uqashpa, limpu wafurqanllapa. Piru Tayta Dyusmi Nuwita allin runapag riqsirqan, paypi allita kriyishqanrayku*

⁸ Chaymandaqam chay unay Abrajambis Tayta Dyuspi allita yuyakurqan. Chaymi Tayta Dyus payta niptin: "Suq shumaq nasyundam rini qoshuq", nishpaqa, chay Abrajanga llaqtanmanda llugshirqan, chay ufrisishqan nasyunman rinambaq. Mana yach'ashpa: ¿Maymanmi rini riq? nishpapiismi, Dyuspi yuyakushpa rirqan. ⁹ Chaymandaqam Tayta Dyus nishqan nasyunman ch'ayashpaqa, Abrajanga chay nasyumbiqa furastirushina tiyarqan. Mana ch'akrayuq kashpam, karpamanda wasikunapi tiyarqan. Tayta Dyusqam wambran Isakta, willkan Jakubutapis ufrisishqa kargan, chay nasyunda qonambaq. Piru paykunapismi Dyuspi yuyakushpa, chay karpa wasikunapilla tiyarqanllapa. ¹⁰ Chaqa chay Abrajangaqam ancha yuyakurqan: Dyusmi suq allin simyintuyuq llaqtata rin ruraq noqaykunapag. Chay llaqtaqam mana nunka rinchu ushyaq, nishpa.*

¹¹ Chay Abrajamba warmin Sarapismi Dyuspi ancha yuyakurqan. Chaymi Tayta Dyus paytaqa niptin: "Ringim qeshyaq wambrituykita", nishpaqa, kriyirqan. Mana ni suq wambrayyuq kashpa, ancha byijitana kashpapiismi, Dyusta allita kriyirqan: Rinmi kumpli ch'ay ufrisiwashqanda, nishpa. Chaymi Tayta Dyus chay Sarata yanaparqan, wambrituyuq kanambaq. ¹² Chayshina chay Abrajanga byijitu kaptimbismi, warmin Saraqa wambran Isakta qeshyarqan. Chaymandaqam chay wambran Isakpa karu willkanguna ancha achkayarqanllapa, lusirukunashina ichu mar yakupa manyambi aqokunashina. Chaymi kananga manana atinchiqchu yupayta yumbay paykunataqa.*

¹³ Yumbay chay punta agwilunchiqkunagaqam chay ufrisishqan nasyundaqa manaraq ch'askishpachu wafurqanllapa. Piru wafunan diyakamanmi allita yuyakurqanllapa: Tayta Dyusmi suq diya karu willkananchiqkunata rin qoq chay ufrisiwashqanchiq nasyunda, nishpa. Chaymi chay nasyundaqa karumanda rikaykaqshina kashpa, nirqanllapa: "Manaraq llaqtayushinam kanchiq. Kay pachapiqam furastirukunashina kawsanchiqllapa", nishpa. ¹⁴ Chayshina nishpam, yumbayta intyindichiwanichiq: "Manaraq nasyunniyuq kashpapiismi, Dyuspi yuyakushpa, noqaykuna shuyakuykani, suq nasyunniyuq kanaypaqllapa", nishpa. ¹⁵ Manam munarqanllapachu kutiriyta chay punta nasyunninmanqa. Piru munashpaqam, atinanllapata kutiriyta. ¹⁶ Piru paykunaqam shuyakuykarqan, Tayta Dyus mas allin nasyunda paykunapag sylupi ruranganaman. Chaymi Tayta Dyusqa paykunapagqa mana nimatapis pengakurqanchu. Ashwanmi nirqan: "Paykunapa Dyusninmi kani", nishpa. Chaymi paykunapagqa sylupi suq llaqtata rurashqa.

¹⁷⁻¹⁸ Tayta Dyusmi Abrajanda ufrisishqa kargan, wambran Isakmanda ancha achka karu willkayuq kanambaq. Chaymandaqam Tayta Dyus Abrajanda mallipashpa, nirqan: "Kuyashqayki churiki Isakta wanchishpa, ufrindatashina qoway", nishpa. Chaymi Abrajanga Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, churinda mana mich'ashpachu, aparqan wanchiq. ¹⁹ Chaqa Abrajangaqam ancha yuyakurqan: Isaksituyta wanchiptiyimi, Tayta Dyusqa atin kawsachimuyta, nishpa. Chaymi Tayta Dyusqa Abrajanda chayshina mallipashpa, nirqan: "Amana wanchiychu churikitaqa", nishpa. Chaymi Abrajanga churin Isakta wanchiykashqanmanda Tayta Dyus washarqan.*

²⁰ Chaymandaqam Isakpis Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, payman mafakurqan, wambran Jakubuta, Isawta yanapanambaq.* ²¹ Chayshinallam chay churin Jakubupis

* **11:4** Génesis 4.4 * **11:5** Génesis 5.24 * **11:7** Génesis 6.9-22 * **11:10** Génesis 12.1-4; 13.3, 18 * **11:12** Génesis 17.15-19; 21.1-3 * **11:19** Génesis 22.1-14 * **11:20** Génesis 27.27-29, 39-40

wañunambaqna kashpa, Tayta Dyuspi ancha yuyakushpa, mañakurqan, churin Jusipa wambrangunata yanapanambaq. Chayshina wañunambaq kashpapismi, burdunninwan tanqakashpa, Tayta Dyusta adurarqan. ²² Chay churin Jusipismi, wañunambaq kashpaqa, Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, ayllungunata nirqan: “Suq diyam karu willkanchiqkuna kay nasyun Ijptumanda rinllapa llugshiq. Chayshina llugshishpaqa, tulluykunata apanqallapa, Dyus ufrisishqan nasyumbi pambarinanllapa”, nishpa.*

²³ Chaymandaqam chay Ijptupi tiyaqkunapa gubyirnun Farun kamachikurqan, isrraylinukunapa yumbay ullqo wambritu nasiqkunata wanchinanllapa. Chay tyimpupim Muysis nasirqan. Piru taytanwan mamanmi Muysistaqa rikarqan ancha shumitaqta. Chaymi Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, chay kamachikuq Farunda mana kasushpachu, kimsa killata pakarqanllapa, ama pipis wanchinambaq. [Nuta: *Pakadu kaptinqam, chay Farumba chinan tarishpa, aparqan wasinman kriyaq. Chaymi Farumba willkan-shinana karqan. Liyiy Éxodo 1.22–2.10.*] ²⁴ Chaymandaqam chay Muysisqa wiñashpa, atun runa kashpanaqa, Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, manana munarqanchu chay kamachikuq Farumba willkanshina kawsaytaqa. ²⁵ Ashwanmi tukuy iman qaqa dijashpa, isrraylinu masingunawan padisirqan. Chaqa manam munarqanchu uchata rurayta, suq tyimpupaqla kushikunambaqqa. ²⁶ Chay Muysisqam ijptinukunawan kidashpa, ancha qellayniyuq, tukuy imayuq kananda. Piru payqam ancha yuyakurqan: Tayta Dyusmi suq Washadurta rin kach'amuq. Isrrayilmanda kaqkunata yanapawananchiq, nishpa. Chaymi Tayta Dyuspa wambrangunawan pulla padisirqan, suq tyimpupi Dyusmunda primyunda ch'askinambaq. ²⁷ Chayraykum Muysisqa Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, chay piñakuq gubyirnuta mana manchashpachu, Ijptumanda llugshirqan. Chaqa Tayta Dyusta rikashpashinam animakarqan, Dyus munashqanda rurambaq.

²⁸ Chaymandaqam Muysisqa Dyuspi ancha yuyakushpa, Ijptuman kutirishpa, chay punta Paskwa fyistata rurashpa, yumbay isrraylinu masingunata kamachirqan, (uñitakunata ichu chibitukunata wanchishpa), yawarninwan wasimba pungungunapa numbralninda, markungunata pasanambaq, Dyuspa wanchikuq anjilnin chay yawarta rikashpa, chay isrraylinukunapa kulaka wambrangunata ama wanchinambaq.* ²⁹ Chaymandaqam chay suq isrraylinukunapis Dyuspi allita yuyakushpa, chay Chupika Mar Yakuta suq chaki ñandashina pasarqanllapa. Piru ijptinu suldadukuna ikinllapata riykaptin piskaqmi, Tayta Dyusqa waqmanda, kaymanda yakuta tandarqan. Chaymi yumbay chay suldadukunaq ch'uqashpa wañurqanllapa.*

³⁰⁻³¹ Chaymandaqam chay warmi Rrab shutiqpis Dyuspi allita yuyakurqan. Payqam qellayrayku suqwan suqwan puñushqa karqan. Piru isrraylinukuna manaraq chay Jirikuman ch'ayaptinmi, chay warmiqa chay ishkay chapakuq isrraylinukunata pakashpa washarqan. Chaymandaqam isrraylinukuna Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, syiti diyas tukuyta achka bwiltasta chay Jiriku llaqtapa rridurninda purirqanllapa. Chayshina puriykaptinllapam, chay llaqtapa atun murallanguna bulakarqan. Chaymi chay isrraylinu suldadukuna yaykushpa, chay Jirikupi yumbay tiyaqkunata wanchirqanllapa, Dyusta mana kasushqanrayku. Piru chay warmi Rrabtaqam mana wanchirqanllapachu.*

³² Piru kambismi Dyuspi achka kriyikuna, paykunapaq iskibrishunaypaq. Piru manam kanchu tyimpu chay Jidiyumbaq, Barakpaq, Sansumbaq, Jiptipaq, Dabidpaq, Samwilpaq, Dyuspaq rimaqkunapaq, qamkunata iskibrishushpa yach'achishunayqa. ³³ Dyuspi chay kriyikunaqam pilyashpa, nasyungunata binsirqan. Suqkunaqam nasyungunapi allita kamachikurqan. Wakingunaqam Tayta Dyus ufrisishqanda ch'askirqan. Suqkunaqam liyungunapa shimingunata kirparqan, ama wanchinanllapa. ³⁴ Suqkunaqam manchaypaq lumyaykaq ninata wanchirqanllapa. Suqkunaqam washakarqanllapa, ch'iñiq runakuna atun kuchilluwan munaptinllapa wanchiyta. Suqkunaqam mana jwirsayuq kashpapis, ancha jwirsayuqpaq tikrakarqanllapa. Chaymi ancha achka kuntraq suldadukunata binsirqanllapa. ³⁵ Tayta Dyuspi wakin kriyiq warmikunam rikarqanllapa wañushqa ayllunguna kawsamuptin.

Piru Dyuspi wakin kriyikunaqam payta mana ñigashqanrayku wañurqanllapa. Chaqa suq ch'iñiqkunaqam ancha padisichishpa wanchirqanllapa. Piru Dyuspi chay kriyikunaqam yach'arqanllapa: Wañushpaqam, syiluman rinchiqlapa rig, mas allita kawsananchiq, nishpa. ³⁶ Suqkunaqam ancha asipashpa, asutishpa, kadinakunawan watashpa, karsilarqanllapa, Tayta Dyuspi kriyishqanrayku. ³⁷ Suqkunaqam sitashpa, wanchirqanllapa. Suqkunaqam sirruchuwan kuchushpa, wanchirqanllapa. Chayshinam ancha mallipadu karqanllapa. Wakingunataqam atun kuchilluwan puntiyashpa wanchirqanllapa. Suqkunaqam wasingunamanda wichukuptinllapa, wishakunapa,

* 11:22 Génesis 50.24-25

* 11:28 Éxodo 12.21-28

* 11:29 Éxodo 14.21-31

* 11:30-31 Josué 6.12-20

chibukunapa qarangunatalla kapakushpa, ancha pubrikunana kashpa, waqta, kayta rirqanllapa. Chayshinam chay kuntraqkunaga ancha padisichishpa qesacharqanllapa.³⁸ Chaymi chay kriyiq masinchikunaga rirqanllapa tiyaq chay chakishqa chuncha lugarkunapi, qaqakunapi, mach'aykunapi, ush'kukunapi. Piru paykunagam ancha balirqan maski yumbay chay qesachaqmandaqa.

³⁹ Yumbay chay allita kriyikunawanmi Tayta Dyusqa ancha kushikurqan. Piru kay pachapi kawsashpam, manaraq ch'askirqanllapachu Dyus ufrisishqandaqa. ⁴⁰ Piru Tayta Dyusqam noqanchikunata kuyawaqninchiq, shuyachishqa chay punta kriyiq masinchikunata, Jisukristu shamuptin, pullanchiq syiluman rinambaqllapa.

12

Padisishpapis Jisuspi yuyakushunllapa

¹ Dyuspi kriyishpa wañuqkunagam yumbay rurashqanchiqta rikawaykanchiq. Chayri tukuy uchakunata dijashpa, Dyus munashqanshina kawsashunllapa. Manchu kallpaq runakunaga binsikunambaqqa lllashq mudananda dijashpa, kallpanllapa. Chayshinallar noqanchikunapis tukuy ima arkawaqninchiqta, tukuy laya uchata dijashpa, Tayta Dyuspi mana shaykuq yuyakushpa kawsashunllapa. ² Chayshina Dyuspaq kawsananchiqri, ancha allita yuyakushunllapa Jisukristupi. Chaqa paypi kriyishqanchiq diyamandapacha wañunanchiq diyakamanmi ancha yanapawanchiq, Tayta Dyuspi mas allita yuyakunanchiqllapa. Payqam kruspi ancha padisishpa wañurqan yach'ashpa: Wanchiwaqkuna ancha penqachiwaptimbismi, kawsamushpa, syiluman rishpa, Taytay Dyuswan rini kushikuq, nishpa. Kananqam Taytamba allin ladumbina tiyaykan, paywan kamachikunambaq.

³ Chayri allita yuyayllapa Washadurninchiq Jisukristu padisishqambaq, chay uchayuc runakuna qesachaptin. Qamkunapisri payshina padisishpaqa, ama shaykushpachu ni disanimakashpachu, Dyuspi allita yuyakushpa kawsayllapa. ⁴ Chaqa qamkuna dyabluta binsinaykiqam, manaraq padisishqachu kang, Dyusta kuntraqkuna wanchishunangaman. ⁵ ¿Qonqashqallapachu kang Dyuspa Santu Librun wambrangunata kayshina kunashqanda?

Ijitu, Tayta Dyus qamta kuyashushpam kastigashungi, yach'akunayki shumaqta kawsayta.

Chayri ama disprisayachu ni disanimakaychu. (Ashwanri paytaqa allita kasuy.)

⁶ Chaqa payqam kastigan yumbay kuyashqan wambrangunata. Chaymi qamta wambrambaq riqsishushpa, ancha kuyashushpa, kastigashushpa, yach'achishungi, nishpa.*

⁷ Manchu runakuna wambrangunata kuyashpa kastigan, yach'akunambaq. Chayshinallar Tayta Dyuspi noqanchikunata wambrambaq riqsiwaqninchiq, kastigawanchiq. Chayri qamkunata kastigashuptinqa, agwantayllapa. ⁸ Chaqa Tayta Dyusqam yumbay wambrangunata kastigawaqninchiq yach'achiwanchiq. Chaymi qamkunata mana kastigashuptinqa, mana paypa ligitimu wambrangunachu kangillapa. Ashwanmi tarichu wambrakunashina kangimanllapa. ⁹ Manchu noqanchikuna wambra kaptinchiqqa, kay pachapi taytanchikuna kastigawaptinchiq, masta rrispitanchiq. Chayshinallar masta rrispitashun Taytanchiq Dyusta, paywan tukuy tyimpu kawsananchiqllapa. ¹⁰ Chaqa kay pachapi taytanchiqqam suq tyimpupaqla kastigawanchiq, paykuna munashqanda yach'achiwanchiq allinninchiqpaq. Piru Taytanchiq Dyusqam kastigawaqninchiq, yach'achiwanchiq, payshina allitalla rurashpa kawsananchiqllapa. ¹¹ Piru Tayta Dyus kastigawaptinchiqgam, ancha syntishpa, malaganayanchiq. Piru chay kastigumanda yach'akushpam, allitana rurashpa, ancha kushikushpa rinchiqllapa kawsaq.

Amar disprisayashunchu Dyustaqa

¹² Chayri ama shaykushunllapachu suq runa makimbi mana jwirsayuqshina ichu suq runa qonqorimbi mana jwirsayuqshina. Ashwanri animakashpa, tukuy shunqo Jisukristupi yuyakushpa kawsashunllapa. ¹³ Chayshina paypi allita yuyakushpaqam, suq dirichu ñambishina puriykanchiqllapa, chay manaraq allita kriyikunata animachinanchiq. Chaqa paykunagam mana jwirsayuq kujukunashina puriykanllapa.

¹⁴ Chayri yumbaywan shumaqta kawsashunllapa, Tayta Dyus munashqandalla rurashpa. Chaqa Siñurninchiqpaqla kawsashpaqam, paywan rinchiqllapa tiyaq; manaqa manám. ¹⁵ Chayraykur allita kwidakayllapa, ama ni suqniki Tayta Dyusmanda akrakanayki. Chaqa chay laya akrakaqtaqam Tayta Dyusqa mana rinchu yanapaq. Kwidawkish chay akrakaqqa suq ayaq wanchikuq plantashina tikrakashpa, qamkunatapis atinman dañachishuyta, payshina Tayta Dyusmanda akrakanaykillapa. ¹⁶ Kanan amar warmikunata maskayllapachu, paykunawan puñunaykiqa. Amar

* 12:6 Proverbios 3.11, 12

disprisyaychu Dyus munashqanda chay mana yuyaq unay Isawshinaqa. Chaqa payqam taytamba kulaka churin kashpa, ancha allin irinsyata ch'askinanda. Piru payqam suq diya ancha mallaqnashpa, chay irinsyan ch'askinan kaqta randikurqan suq platu mikunapaqla. ¹⁷ Chaymandaqam chay Isawqa anchana munarqan kambyayta chay rurashqandaqa. Chaymi taytan wañunambaqna kaptinga, Isawqa ancha waqashpa, taytanda rrugarqan, paypaq Tayta Dyusman masta mañakunambaq. Piru chayshina rrugapimbismi, taytanqa Isawpa masan Jakubupa Dyusman masta mañakushqa karqan. Chaymi manana atirqanchu kambyayta chay mañakushqandaqa.*

¹⁸ Noqanchiqkunaqam mana qemikashqachu kanchiq Tayta Dyusman chay achka isr-raylinu agwilunchiqshinaqa. Chaqa paykunaqam chay Sinayi urqqopa waranman qemikarqanllapa, Tayta Dyusta uyanambaqlapa. Chay urqqopiqam manchaypaq nina lumyaykarqan. Ancham tutayarqan, wayrarqan. ¹⁹ Chayshina qemikashpaqam, chay urqqopiq uyarqanllapa suq kurnita ancha jwirtita kunyaqta. Tayta Dyuspa busnindapismi chaypiqa uyarqanllapa. Chaymi manchaywan nirqanllapa: “¡Yush'ayku, amana mastaqa rimaychu!” nishpa. Piru noqanchiqkunaqam mana uyanchiqchu Dyuspa busninda paykunashinaqa. ²⁰ Chaqa chay runakunaqam ancha mancharqanllapa, Tayta Dyus kamachikuptingqa: “Amar ni pipis llamkanqachu kay ancha santu urqqotaqa. Suq runa ichu suq animal kay urqqota llamkaptinga, rumikunawan sitashpa, ichu garruchawan-shina puntiyashpa, wanchiyllapa”, nishpa.* ²¹ Chaqa ancha manchaypaqmi chaypiqa karqan. Chaymi Muysis kikimbis nirqan: “Noqagam ancha manchashpa, ch'apsikaykani”, nishpa.

²² Piru noqanchiqkunaqam suq laya Siyun lumaman qemikaykanchiq. Tayta Dyusqam syilupi chay Siyun lumapiqa mushuq Jirusalin llaqtanda rurashqa. Waqqiqam achka mil anjilkuna tandakashqallapa, ²³ Tayta Dyusta alabananllapa. Waqmanmi ch'ayaykanchiqllapa yumbay punta kriyiq masinchiqkuna kashqanman. Paykunaqam Dyuspa kulaka wambrangunashina. Chaymi shutingunata anaq syilupi iskibrishqa, waqqi tukuy tyimpu kawsananllapa. Riykanchiqllapam yumbaypa allin juyisninchiq Dyusman, chay wañushqa kriyiq masinchiqkunaman. Paykunataqam Tayta Dyusqa rurashqa, manana nima uchayuq kanambaqlapa. ²⁴ Riykanchiqpismi abugadunchiq Jisukristuman. Payqam yawarninda ich'ashpa, wañushpa, suq mushuq tratuta rurarqan noqanchiqkunaqam. Chay yawarningam ancha yanapawanchiq maski Abilpa yawarninmanda. [Nuta: Chay Kayin masan Abilta wanchishpa, yawarninda ich'ashqanraykum, Tayta Dyusqa kastigarqan. Piru Jisukristu wañushpa, yawarninda ich'ashqanraykum, Tayta Dyusqa noqanchiqkunata pirdunawarqanchiq.]

²⁵ Chayraykur Tayta Dyus imatapis yach'achiwaptinchiqqa, ama disprisyashunchu. Amar chay achka agwilunchiqshinaqa kashunchu. Chaqa paykunaqam kay mundupi Dyus nishqanda mana kasushpaqa, mana atirqanllapachu kastigumanda washakaytaqa. Chayshinallam Tayta Dyus syilumanda imatapis niwaptinchiq, mana kasushpaqam, mana rinchiqchu atiq kastigumanda washakaytaqa. ²⁶ Chay Sinayi urqqopi Tayta Dyus rimashqanqam pachata kuyuchirqan. Piru kananqam niwanchiqllapa: “Mushuqmanda rimarishpaqam, yumbay kay pachata, syilutapis rini kuyuchiq. Manam kay pachatallachu kuyuchishaqqa”, nishpa.* ²⁷ Chayshina “Mushuqmanda rini kuyuchiriq”, nishpaqam, Tayta Dyusqa yach'achiwanchiq: Yumbay chay kuyuqkunatam rini ushyaq. Noqapa chay mana kuyuq kusanuykunallam rinllapa kidaq, nishpa. ²⁸ Piru Tayta Dyuspa shumaq lugarningam mana nimatapis rinchu kuyuq ni chingaq. Chayri payta ancha pagikushpa, tukuy shungo adurashpa, manchashpa, ancha allita kasushpa, kawsashunllapa. ²⁹ Chaqa Tayta Dyusqam lumyaykaq nina chingachikuqshina.*

13

Kayshina Tayta Dyusta kushichishunllapa

¹ Masitakuna, Jisukristupi yumbay kriyiq masinchiqwanri mana shaykuq kuyanakushpa masapurashina kawsashunllapa. ² Amar qongashunchu wasinchiqman ch'ayamuqkunata shumaqta ch'ayachinanchiqqa. Chaqa paykunamanda wakinqam Dyuspa anjilninguna kanman. Chaymi wakin ch'ayachiqkunaqa mana yach'ashpa, anjilkuna nishpapis, pusadata qoshqallapa.

³ Karsilpi kaqkunatapisri llakipashpa yanapashunllapa, yuyashpa: Paykunawan pulla karsilpi atinchiqman kayta, nishpa. Mayqan qesachadu kaqtapisri yanapashun, yuyashpa: Noqanchiqpish'i paykunashina qesachadukuna kanchiqman, nishpa.

* 12:17 Génesis 25.29-34; 27.34, 38

* 12:20 Éxodo 19.12-13

* 12:26 Hageo 2.6

* 12:29 Deuteronomio 4.24

⁴ Yumbayninchiqri kasamyintunchiqta rrispitashun. Chayri rrispituyukunaqa warminwanlla ichu qosanwanlla puñunqallapa. Amar suqwanqa puñunqachu. Chaqa Tayta Dyusqam chay laya uchayuqkunataqa rin kastigaq. Chayshinallam rin kastigaq manaraq rrispituyuq kaqkunatapis, suqwan puñuptinqa.

⁵ Tayta Dyusqam niwashqa kanchiq: “Noqaqam mana nunka qongashqaykichu ni dihashqaykichu”, nishpa.* Chayri qellaytaqa ama anchaqa munashunllapachu. Ashwanri kusaninchiq kaqwanlla kushikushpa kawsashun. ⁶ Chayshina Tayta Dyus noqanchiqwan kaptinqa, mana nimatapis manchashpachu, atinchiqllapa kayshina niyta:

Tayta Dyusmi yanapawan. Chaymi mana ni pitapis manchanichu, nishpa.*

⁷ Allita yuyayllapa chay yach'achikuq ansyanuykikunata, Dyus nishqanda yach'achishushqanrayku. Chaqa paykunaqam Jisukristupi allita yuyakushpa, shumaqta kawsarqanllapa. Chayri paykunashina kawsayllapa.

⁸ Siñurninchiq Jisukristuqam mana nunka kambyakanchu. Payqam qayna, kanan, qaya, tukuy tyimpu chayshinalla. ⁹ Chayri suqkuna suq laya duktrinakunata yach'achishuptinqa, ama kriyiyllapachu. Kanan nishuptinllapa: “Kay mikunakunatallam atinchiqllapa mikuyta”, nishpaqa, ama kasuyllapachu. Chaqa chay laya liykunaqam mana ni pitapis yanapashqachu. Ashwanri shunqonchiqpi yuyashunllapa: Tayta Dyusmi ancha kuyawaqninchiq, ancha yanapawanchiq, nishpa.

¹⁰ Chaqa Jisukristu kruspi wañushpam, uchanchiqkunamanda washawashqa kanchiq. (Chaymi manana nisisaryuchu animalkunata wanchishpa, Dyusta qonanchiq pirdunawananchiqqa.) Chayraykum chay karpa adurana wasipi trabajaq kurakuna mana atinllapachu kushikuyta noqanchiqshinaqa. ¹¹ Manchu chay mas kamachikuq isrraylinu kuraqa kada wata animalkunata wanchishpa, yawarninda apan Dyuspa Ancha Santisimu Kwartunman. Chayshina ufrindanda qoptinmi, Tayta Dyusqa uchangunamanda pirdunan. Chaymandaqam chay wanchishqan animalkunapa kwirpundaqa llaqtamanda suq laduman apashpa, rupachinllapa. ¹² Chayshinallam Jisukristupis Jirusalin llaqtamanda sawaman llugshishpa, ancha padisishpa, kikin yawarninda ich'ashpa, wañurqan, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. ¹³ Chayri kay mundupa kusasninquna dihashpa, Jisukristupi tukuy shunqo yuyakushpa, payman gemikashun, awnki paytashina penqachiwaptinchiqpis. ¹⁴ Chaqa kay pachapiqam mana kanchu ni suq llaqta tukuy tyimpu duraqqa. Ashwanmi ancha shuyaykanchiq, Tayta Dyus noqanchiqkunata apawananchiq suq mana ushyakaq llaqtaman, chaypi tukuy tyimpu kawsananchiq. ¹⁵ Chayri Jisukristupi yuyakushpaqa, tukuy diya Tayta Dyusta alabashpa, kawsashunllapa. Chayshina alabashpaqam, suq allin ufrindatashina Dyustaqqa goykanchiqllapa. Chayri alabashunllapa: “Jisukristum ancha allin kamachikuqniy”, nishpa. ¹⁶ Kanan amar qongashunchu, suqkunata yanapananchiqqa. Ashwanri ima kaqninchiqwan suqkunata yanapashunllapa. Chayshina rurashpaqam, Tayta Dyustaqqa suq ufrindatashina goykanchiq. Chaypaqmi payqa ancha kushikun.

¹⁷ Tayta Dyuspaq yach'achishuqkunata shumaqta kasuyllapa. Chaqa paykunaqam qamkunata ancha kwidashungi, ama chinganayki. Kanan Tayta Dyustam rinllapa kwintata qoq: ¿Allitachu kwidashqa kang ichu mana? nishpa. Chayri paykunata allita yanapayllapa, ama nimapaq malaganayashpa, ashwan kushikushpa yach'achishunambaq. Piru qamkuna mana kasuptikiqam, trabajus rin kaq yanapashunanqa.

¹⁸ Alliptam yuyanillapa: Limpyu shunqoyuqkunam kanillapa, nishpa. Kanan tukuy imapim allitalla munanillapa rurayta. Chayri noqaykunapaq Dyusman mañakuyllapa. ¹⁹ Ancham rrugaykipis, Tayta Dyusman mañakunaykillapa, qamkunaman utqa shamunay-paq.

Tayta Dyusri yanapashunqallapa

²⁰⁻²¹ Kushichiwaqninchiq Tayta Dyusmanmi ancha mañakuni, tukuy imapi yanapashuptin, pay munashqanda rurashpa kawsanaykillapa. Chaqa Jisukristum yawarninda ich'ashpa, chay mushuq tratu mana nunka ushyakaqta rurargan. Chaymi Tayta Dyusqa Jisukristuta wañushqanmanda kawsachimurqan, ancha allin Pasturninchiq kashpa, shumaqta kwidawananchiq. ¡Chayri chay Siñurninchiq Jisukristuta tukuy tyimpu alabashunllapa! ¡Chayshina kanqa!

²² Kriyiq masitakuna, rrugaykillapam, shumaqta ch'askinayki kay kunashushqayta. Chaqa manam ancha achkatachu qamkunata iskiybrishushqa kani. ²³ Munanim yach'anaykillapa: Masanchiq Timutiyum karsilmanda llugshishqana, nishpa. Chaymi noqaman utqa shamuptinqa, paytaqa qamkunaman rini apamuq.

* 13:5 Deuteronomio 31.6 * 13:6 Salmo 118.6-7

²⁴ Jisukristupi yumbay kriyiq masinchiqkunata, Dyuspaq yumbay yach'achikuqkunata noqapa shutiypi napaykuyllapa. Kay Italya nasyumbi yumbay kriyiq masinchiqpismi qamkunata napaykushungillapa.

²⁵ Tayta Dyusri yumbay qamkunata yanapashunqa. Chayshina kanqa.

SANTYAGUM KAY KARTATA ISKIBRIRQAN (SANTYAGU)

¿Pitaq karqan Santyaguqa? Kay librupiqam mana niwanchiqchu mayqan Santyagu iskibrirqan, nishpa. Kinsapch'i kay Santyaguqa Jisukristupa masan karqan. Chay masanlam "Jakubupis" shutirqan. Payqam Jirusalimbiqa Jisukristupi kriyiqkunapa ancha rrispitadu yach'achikuqnin karqan. Masta yach'ananchiq chay Santyagupa, liyishunllapa Matiyu 13.55; Jwan 7.2-5; Ichus 15.13-21; Gálatas 1.19; 2.9.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Santyaguqam iskibrirqan Jisukristupi kriyiq isrraylinu masinguna karu nasyungunapi tiyaqkunapaq. Achka paykunaqam Jirusalinmanda mitikashqallapa karqan, awturidarninguna Jisuspi kriyiqkunata qesachashqanrayku. Chaqa chayshina qesachashpaqam, Istibanda, apustul Jakubutapis wanchishqallapa karqan. Chaymandaqam Jisuspi kriyiqkunata achkata prisushpa, karsilarganllapa. Chaymi achka kriyiq masingunaqa chay Jirusalinmanda mitikashpa, shikwa, shikwa tiyarqanllapa. (Liyishun Ichus 8.1-4; 11.19.)

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Santyaguqam iskibrirqan, chay shikwakashqa kriyiq masingunata animachinambaq, achka layata padisishpapis, Jisukristuta tukuy shunqo sirbinanllapa. (Santyagu 1.2-3)

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Yach'achiwanchiq, Jisukristupi kriyishpaqam, kamachikushqanda allita kasushpa kawsananchiqllapa.

Sant 1.1-18 niwanchiqllapa, mallipadu kashpapis, Dyusman mañakushpa binsinanchiq yumbay pruwibakunata.

Sant 1.19-27 niwanchiq, Dyuspim allipta kriyishpa, pay nishqanda allita kasunanchiqllapa.

Sant 2.1-13 niwanchiq, kapuqta, pubritapis igwalta kuyananchiq, ama ni pitapis disprisyashpachu.

Sant 2.14-26 niwanchiq, Jisukristupi kriyishpaqa, kamachikushqanda kasunanchiq, mayqan ñakaykaqkunata yanapananchiq.

Sant 3.1-12 niwanchiq, qallunchiqta sujitananchiq.

Sant 3.13-18 niwanchiq, Dyusmanda yach'akushpa, paymanda yach'ayniyuq kashpa, suqkunawan shumaqta kawsananchiq.

Sant 4.1-12 niwanchiq, kay mundupa kusasningunata ama ancha munakunanchiq.

Sant 5.1-6 niwanchiq, Dyusmi kapuqkunata rin kastigaq, pubrikunata mich'ashpa, dimandashqanrayku.

Sant 5.7-12 niwanchiq, ñakashpapis, Dyuspi mana shaykuq yuyakunanchiq.

Sant 5.13-20 niwanchiq, yach'achikuq ansyankuna Dyusman mañakunanllapa qeshyaqkunapaq.

Santyagum isrraylinukunata napaykurqan

¹ Kuyashqay isrraylinu masikuna, noqa Santyagum iskibriykillapa kay kartata qamkuna shikwa shikwa karu nasyungunapi tiyaqkunaman. Tayta Dyuspa, Churin Jisukristupa sirbikuqnin kashpa, qamkuna chay dusi atun ayllukunamanda kaqkunata napaykuykillapa.

Dyusman mañakushun, yach'ayniyuq kananchiqllapa

² Kuyashqay masitakuna, Jisukristupi kriyishpaqa, tukuy imapi padisishpapis, ancha kushikuyllapa. ³ Chaqa allitam yach'angillapa: Padisishpaqam, masta rinchiq yach'akuq Dyuspi yuyakuya, mana shaykuq chay ñakashqanchiqta agwantananchiq, nishpa. ⁴ Piru ñakashpaqar, ama disanimakashpachu, ashwan ancha allita yuyakuyllapa Tayta Dyuspi, ancha kabal, ancha yach'ayniyuq wambranguna kanaykillapa.

⁵ Mayqanniki mana allita yach'ashpa Dyus munashqanda ruranaykiqa, payman mañakuy. Chaqa payqam mana pengashushpachu ni anyashushpachu, ashwan kushikushpa rin yach'achishuqllapa yumbay pay munashqanda. ⁶ Piru mañakushpaqar, tukuy shunqo Dyuspi kriyiy. Amar yuyaychu: Kinsapch'i mana paypiqa kriyinchu, nishpaqa. Chay mana allita kriyiqqam mar yaku maqchikaqshina. Chaqa wayrawanqam mar yakuqa waqman kayman maqchikan, ¿manachu? (Chayshinallam Dyuspi chay mana allita kriyiqqa. Suq tyimpu Jisukristupi allita yuyakun, suq tyimpumandaqa manana allitachu yuyakun.) ⁷⁻⁸ Payqam yuyan: Kananmandam rinina Dyusta kasuq, nishpa. Chaymandaqam qayandimbaqqa Dyusta qongashpa, chay imangunapillana yuyaykan. Chay laya runakunaqa amana yuyanqachu: Dyusmi rin yanapawaq, nishpaqa.

⁹ Piru Tayta Dyusqam mana nimayuq kriyiq masinchikunata ancha yanapan, kuyashqan baliq wambranguna kanambaq. Chayri paykunaqa kushikunqa. ¹⁰ Kanan suq kapuqkar imangunata pyirdishpaqa, ama llakishpachu, ashwan kushikunqa. Chaqa kapuqkunagam qewakunapa tuktunshinalla das rinllapa chinga. ¹¹ Chaqa rupay llushimushpa ancha rupayaptin, qewa chakiptinqa, shumaq tuktungunapis wafushpaqa, manam shumaqchu kidan, ¿manachu? Chay tuktukunashinam kapuqkunapis imata rurarashpa qellayta ganananqa, qonqaylla das rinllapa wafuq.

Mana allin yuyaykunatar binsishunllapa

¹² Mayqan runa mallipadu kashpa, mana nima uchata rurashpaqa kushikunqa. Chaqa paytaqam Tayta Dyusqa suq ancha shumaq primyuta qoshpa, rin kawsachiq tukuy tyimpupa. Chayshinam ufrisishqa yumbay payta kuyaqkunata. ¹³ Piru suq runa munashpa uchata rurayta, Dyusta ama tumbanqachu: “Paymi mallipawashpa, animachiwashqa, kay uchata ruranaypaq”, nishpaqa. Chaqa Tayta Dyusqam mana nima uchata munachu rurayta, ni pitapis animachinchu, uchata ruranaqpaqa. ¹⁴ Ashwanmi runalla yuyan, mana allikunata ruranaqpaqa. Chaqa paypa yuyayninmi animachin, chay uchata ruranaq. ¹⁵ Chaymi chay runaqa kwirpun munashqandalla kasushpa, uchata rurana. Chayshina uchapi sigishpa, wafushpaqam, rin chinga.

¹⁶ Kuyashqay masitakuna, amar ingañaduqa kayllapachu. ¹⁷ Tayta Dyusmi anaq syilumanda tukuy ima allin kaqtalla qowanchiq. Paymi rurashqa rupayta, killata, yumbay lusirukunata. Payqam ancha allin kashqanshinalla rin kaq. Manam rinchu kambyakaq, llandu kambyakaqshinaqa. ¹⁸ Pay munashqanda rurashpam, akrawashqa kanchiq, yumbay rurashqanmanda mas baliq kananchiqllapa, allip kaqta kriyishqanchiqrayku.

Dyus nishqanda kasushunllapa

¹⁹ Chayri kuyashqay masitakuna, suqkuna rimaptinga, ancha allita uyashunllapa. Piru amar dasqa rimashunchu ni dasqa piñakushunchu. ²⁰ Chaqa suq runa piñakushpaqam, mana ruranchu Dyus munashqandaqa. ²¹ Chayri ama rurayllapachu nima laya mana baliq kusaskunata ni kwirpuyki munashqan uchakunata. Ashwanri umildi kashpa, Dyus nishqanda shumaqta kasuyllapa. Chaqa pay nishqanqam tarpushqashina kashqa shunqoykillapapi, tukuy shunqo paypi kriyinaqkillapa. Chay nishqanqam ancha pudirniyuq washashunanllapa.

²² Chayri Dyus nishqanda allipta rurayllapa. Amar uyayllapallachu. Chaqa mayqan mana kasuqqa: “Noqam allin runa kani”, nishpaqam, paylla ingañakaykan. ²³ Chaqa Dyus nishqanqam suq ispijushina noqanchiqpaqqa. Chaymi chay yanga uyaqlla runaqa suq ispijupi qaqllanda chapaykaqshina tukuykan. ²⁴ Chaqa chay ispijupi kaqmi chay uraslla qaqllandaqa rikan. Chaymanda ashushpa ispijumandaqa, dasna qonqan ima laya kashqandaqa. (Chayshinallam chay mana kasukuqkunapis Dyus nishqanda suq rratupaqla uyanllapa. Chaymandaqam uyashqandaqa manana kasunllapachu.) ²⁵ Piru chay kasuqtaqam Dyusqa rin yanapaq tukuy ima rurashqambi. Chaqa mana shaykuqmi kasun Jisukristupa ancha allin washawaqninchiq liynindaqa.

²⁶ Piru suq runa yuyashpa: Noqam allin duktrinayuq kani, nishpa, piru mana qallunda sujitashpaqam, ingañakaykan. Chaqa chay duktrinangam mana nimapaq balinchu. ²⁷ Piru Taytanchiq Dyuspa ancha allin mana taqlludu duktrinangam yach'achiwanchiq, yanapananchiq chay ñakaykaq wakchakunata, biyudakunata. Kamachiwanchiqpismi, ama ruranaqchik kay mundupa mana baliq kustumbringunata, ama uchayuq kananchiq.

2

Pubrikunatar kuyashunllapa

¹ Masitakuna, ancha allin llipyaykaq Siñurninchik Jisukristupi kriyishpaqar, yumbay runakunata kuyayllapa, ama wakindallaqa. Amar pipapiss yuyayllapachu: Manam balinchu, nishpaqa. ² Mayá, kaypaq yuyashunllapa: Kriyiq masinchikunawan tandadu kaptikillapa, ch'ayashungiman ishkaq runakuna. Suqnin urumanda achka surtijayuq, ancha ch'aniyuq mudanayuq. Suqningam pubrisitu, ishkiyqaq mawka mudanayuq. ³ Chayshina kaptinqa, ¿imataraq rurangimanllapa? Qamkuna chay shumaq mudakushqata kayshina nishpa: “Samamuy kay shumaq tiyanaman”, piru chay mana nimayuqta nip-tikillapa: “Chaypilla shayay ichu chay pachapi tiyay”, nishpaqa, ⁴ chayshina wakinda kuyashpa, wakinda disprisayashpaqam, mana baliq yuyayniyuq juyishshina kangillapa.

⁵ Kuyashqay masitakuna, allitar uyawayllapa. Dyusmi kay mundupi yumbay tiyaqkunamanda pubrikunata akrashpa, yanapashqa, paypi allita kriyinanllapa. Chaymi Jisukristu shumaqta kamachikuptin, chay pubrikunaqa paypa pullanna rin tiyaq. Chayshinam

Dyus ufrisishqa payta kuyaqkunataqa. ⁶ Piru qamkunaqam pubrikunata penqachishqallapa kangi. ¿Manachu yach'angillapa: Kapuqkunaqam ancha trabajachishushpa, ashli-tatalla pagarashushpa, qamkunamanda ancha ganallapa, nishpa? Dimandashushpapis, amalas apashungillapa awturidarkunaman. ⁷ Paykunaqam musyashpa, ancha allin Washadurninchiqqa washanda rimanllapa, ¿manachu? Piru qamkunaqam paypa shumaq shutinwan shutikurqaykillapa.

⁸ Dyuspa Santu Librumbim kay ancha baliq liypaq kayshina nin: “Runa masikita kuyay, qamba kwirpuykita kuyashqaykishina”, nishpa. Chayta kumplishpaqam, allita ruraykangillapa. ⁹ Piru mana nimayuqkunata penqachishpa, kapuqkunatalla kuyashpaqam, Dyuspa chay liynindaqa mana kumpliikangillapachu. Chaymi Dyuspa ñawpambiqqa uchayuq kangillapa. ¹⁰ Chaqa Dyus kamachikushqanda yaqqa yumbayta kasushpa, piru suqsituta mana kasushpaqam, uchayuqna kanchiq Dyuspa ñawpambiqqa, yumbay liyninda mana kasushqanchiqrayku. ¹¹ Dyusqam nirqan, warmiyuq ichu runayuq kashpa, ama suqwan puñunanchiq. Niwashqapismi kanchiq, ama wanchikunanchiq. Chaymi suq runa Dyusta kasunanrayku warminwanlla kashpapis, piru wanchikushpaqa, uchayuqna. Chaqa Dyus nishqandaqam mana kasushqachu.

¹² Dyusmi yumbay noqanchiqta rin jugawaqninchiq: “¿Allitachu Churiy Jisukristu kamachikushqanda kasushqa ichu mana?” nishpa. (Chayri Jisukristupi allipta kriyishpa, Dyusta, runa masinchiqkunata kuyashunllapa, uchanchiqmanda pirdunadu kananchiq.) ¹³ Chaqa Tayta Dyusmi mana llakipashpachu rin jusgaq yumbay chay mana llakipakuqtaqa. Piru jwisyu diyapim rin llakipaq yumbay chay llakipakuqtaqa.

Jisukristupi kriyishpaqa, kamachikushqanda kasushun

¹⁴ Masitakuna, ¿imapaqtaq balin suq runa shiminwanlla ninambaq: “Noqam kriyini Jisukristupi”, nishpaqa? Chaqa allipta kriyishpaqa, Jisukristu nishqanda rurannan. Piru shiminwanlla kriyishpaqa, ¿atinmanchu washakayta? Manám. ¹⁵ Mayá, yuyashunllapa suq pubri kriyiq masinchiqpi. Mana mudanayuq, mana mikunayuq kaptin, ¹⁶ mayqanninchiq mana nimata qoshpaqa, ninchiqman: “Dyus yanapashunqa. Kushikushpa riy. Imawambis qoñukay. Mishkita mikuy”, nishpaqa, ¿ima laya kriyiqkunaraq kanchiqmanllapa? ¹⁷ Chayshina mana yanapashpaqa, yanqa shiminchiqwanlla kriyiykanchiqllapa. Manam alliptaqa kriyiykanchiqchu.

¹⁸ Suq runam ninman: “Qamqam kriyingilla Jisukristupi; piru noqam suqkunata yanapani”, nishpa. Piru suq runa Jisukristupi kriyishpalla, mana yanapakuptingqa, ¿imashinam atinchiqman yach'ayta: “Alliptam kriyin”, nishpa? Manam atinchiqmanchu yach'aytaqa. Piru noqaqa Jisukristupi kriyishpa, runa masiyta yanapaptiyimi, atingillapa yach'ayta: “Alliptam Jisukristupi kriyin”, nishpa. ¹⁹ Mayqanniki kriyishpa: Dyusninchiqlam allip Dyus, nishpaqam, allip kaqta kriyiykangi. Piru Dyusta mana kasushpaqam, dyablukunashina kangi. Chaqa chay dyablukunapismi qamshina Dyuspi kriyinllapa. Payta manchashpam ch'apsikanllapa. Piru manam munanllapachu payta kasuytaqa. ²⁰ ¡A, runa tuntu! ¿Imashinam atini intyindichishuyta? Kriyishpalla, mana nima allita rurashpaqam, mana ringichu washakaq. Yanqam kriyiykangi. ²¹ Manchu unay agwilunchiq Abrajanqam Dyusta kasushpa, churin Isakta aparqan suq pata altarman, chaypi wanchinambaq. Chayta ruraptinmi, Tayta Dyusqa uchangunata pirdunashpa, mana uchayuq runapaqna riqsirqan. ²² Chaqa chay Abrajanmi, Dyuspi yuyakushpa, payta allita kasurqan. Chaymi Tayta Dyusqa yanaparqan, mas allita paypi yuyakunambaq, allita kasushqanrayku. ²³ Chayshina kasuptinmi, Dyuspa Santu Librumbi kay nishqanqa kumplishqa: “Abrajanmi Tayta Dyuspi allipta yuyakurqan. Chaymi Dyusqa mana uchayuq runapaqna riqsirqan”, nishpa. Chayraykum Abrajambaqqa niqllapa: “Dyuspa yanasun (yanasan)”, nishpa.

²⁴ Chayshina allipta kriyishpa kasuptinchiqmi, Tayta Dyusninchiqqa manana uchayuqpaq riqsiwanchiq. Piru yanqa kriyiptinchiqlaqam, mana riqsiwanchiqchu wambrangunapaqqa. ²⁵ Chay unay uchayuq warmi Rrabqam ancha bandulira karqan. Piru Dyuspi kriyishpam, paytana kasurqan. Chaymi isrraylinukunapa chapakuq kach'adungunata wasimbi pakashpa, suq ladu ñandana kach'arqan, kuntrangunamanda washakananllapa. Chaymi Tayta Dyusqa yumbay uchangunamanda pirdunashpa, mana uchayuq warmipaqa riqsirqan. ²⁶ Chaymi ancha balin, Dyusta kasunanchiq. Chaqa samayninchiq ushyakaptingam, wañunchiqna, ¿manachu? Chayshinallam yanqalla kriyishpa, Dyusta mana kasushpaqa, wañushqashina kanchiq.

¹ Kuyashqay masitakuna, qamkunapiqa ama achka yach'achikuqkuna kangachu. Chaqa allitam yach'anchiq: Noqaykuna yach'achikuqkunatam Dyusqa masta rin jushgawaqllapa, mana allita kawsaptiyllapa, nishpa. ² Chaqa yumbayninchiqmi uchata ruranchiq. Piru suq runa shiminwan mana nima uchata ruraqmi ancha allin runa. Chaqa yach'anmi yumbay kwirpunda allita sujitayta.

³ Bistayapa shiminmanmi frinuta ruranchiq kasuwananchiq. Chay taksha frinuwanllam atinchiq chay atun animalta purichiyta may munashqanchiqta. ⁴ Chayshinalla yuyashun chay yakupi puriq barkukunapaqpis. Ancha atun kaptin, jwirti wayra suq laduman apaykaptimbismi, runakunaqa suq muyuchinan palawanlla atinllapa apayta may munashqanda. ⁵⁻⁶ Chayshinallam qallunchiqpis kwirpunchiqmanda ancha uchulita kashpapis, ancha alabakan: "Tukuy imatam atini rurayta", nishpa. ¡Qallunchiqqam suq chispa ninitashina! Manchu suq ancha uchulita chispa ninita mirashpaqa, rupachin ancha achka muntita. Chayshinallam qallunchiqpis ancha uchulita kashpapis, ancha achkata dañachin. Chaqa infyirnumanda dyablupa yuyayningunam qallunchiqta mana allikunata rimachin. Chayshinam bidanchiqta dañachin, ancha uchayuq kananchiqllapa.

⁷ Runakunaqam atin dumayta tukuy laya chukaru animalkunata, pishqokunata, yakupi tiyaq animalkunata, kulibrakunatapis. ⁸ Piru qallunchiqtaqam mana pipis atinchu duminayta. Chaqa qalluqam suq bininushina ancha qawch'u dañachikunanaq. Chaymi das mana allikunata riman. ⁹ Chaqa chay qallunchiqwanllam Tayta Dyusta shumaqta alabanchiq. Chaymandaqam runa masinchiqkunata dasna maldisyanchiq. Piru Tayta Dyusqam yumbay runakunata rurawashqa kanchiq, payshina kananchiqllapa. ¹⁰ Chayri kuyashqay masitakuna, manam ni ashlita balinchu, shiminchiqwan Dyusta alabashpa, runa masinchiqta maldisyananchiqqa. ¹¹ Mayá, kaypaqpis yuyashunllapa: ¿Suq pukyu-mandallachu pulla llugshinman mishki yaku, ayaq yaku? Manám. ¹² Kuyashqay masitakuna, ¿yura igusqachuraq puqonman asiytunasta ichu ubasqachuraq puqonman iguskunata? ¡Manám! Chayshinallam kach'i yakumandapis mana atinchu llugshiya mishki yakuqa. (Chayshinaqam mana balinchu shiminchiqwan Dyusta alabashpa, runa masinchiqta maldisyananchiqqa.)

Dyusmanda yach'akuqkunaqar kayshina kawsanqa

¹³ Qamkunamanda suqniki ancha yach'ayniyuq kashpaqar, ancha umildi shumaqta kawsanqa. ¹⁴ Piru mayqanniki imbidyusu kashpa, tukuy imayuq munashpa kaytaqa, ama afaniru kangachu ni llullakungachu: "Ancha yach'ayniyuqmi kani", nishpaqa. ¹⁵ Chaqa chayshina yuyashpaqam, mana nimatapis Dyusmandaq yach'akushqachu kangi. Chay laya mana baliq yuyaykunatam yach'akushqa kangi kay pachapi uchayuq runakunamanda ichu kwirpuyki munashqanmanda ichu kikin dyablumanda. ¹⁶ Chaqa chay imbidyakuqkuna, chay kuntrakuqkunaqam maypi kashpapis, yumbay laya uchakunata rurashpa, mana atinllapachu shumaqta kawsaytaqa.

¹⁷ Piru Dyusmanda yach'akuqkunaqam ancha shumaqta tiyanllapa, mana nima uchata rurashpachu, ni piñakushpachu. Ashwanmi ancha allin kashpa, tukuy imapi allita uyanllapa runa masingunata. Llakipashpam, suqkunata yanapanllapa. Kanan manam nimata pakashpachu, allip kaqtalla rimashpa kawsanllapa. ¹⁸ Paykunaqam anyanakuqkunata kunashpa alliyachinllapa, kushikushpa, Dyus munashqanshina kawsananllapa.

4

Kay pachapa imangunata ama munashunllapachu

¹ ¿Imaraykutaq qamkunapura pilyashpa, anyanakungillapaqa? Chaqa kwirpuykillapa tukuy ima munashqanraykum chayshinaqa kawsangillapa. ² Qamkunaqam imata ancha munashpa, mana atishpa kunsigiyaqta wanchikungillapa. Chayshina ancha munashpam, imbidyanakushpa pilyangillapa. Chaqa Dyusman mana mañakushpaqam, mana atingillapachu kunsigiyaqta chay munashqaykitaga. ³ Kanan kwirpuyki munashqandallam Dyusman mañakungillapa. Chaymi Dyusqa mana qoshungillapachu.

⁴ ¡A, runakuna, warmikuna Dyusta traysunaqkuna! ¿Ima, manachu yach'angillapa: Dyusmi tukuy laya uchakunata ch'iqnin, nishpaqa? Qamkunaqam chay mana kriy-iqkunashina munashpa kawsaytaqa, Dyuspa kuntran kangillapa. ⁵ Chaymi Dyuspa Santu Librumbiqam mana yanqachu yach'achiwanchiq: "Dyuspa Santu Ispiritunqam noqanchiqkunapi tiyan. Payqam ancha kuyawanchiqllapa. Chaymi silusu, ama uchata ruranchiq", nishpa. ⁶ Piru ancha allin kashpam, yanapawanchiq. Chaymi Santu Librumbi nin: "Dyusmi yumbay palanganuta kuntran. Piru umildikunataqam ancha yanapan", nishpa. ⁷ Chayri Dyusta tukuy shungo kasushpa, dyabluta kuntrashunllapa. Chayshina kuntraptinchiqmi, payqa noqanchiqmanda rin mitikaq. ⁸ Chaymi Dyusman

tukuy shunqo mañakuptikim, paypa Santu Ispiritun rin shamuy shunqoykiman yana-pashunan. Chayri qamkuna uchayuyqkuna amana maluta rurayllapachu makikiwanqa. Chayshinalla qamkuna ishkay yuyayniyuqkunapis uchaykikunata dijaspa, Tayta Dyus-tana kasuyllapa, limpyu shunqoyuq kanaykillapa. ⁹ Chayri amana asikushpachu, ashwan mana allita rurashqaykirayku syintishpa, waqayllapa. ¹⁰ Umildiyashpana, Siñurninchiqta tukuy shunqo kasuyllapa. Chayshina ruraptikiqam, payqa ancha baliqpaq rin rigsisuql-lapa.

Amar jusganakushunllapachu

¹¹ Masitakuna, ama ni mayqannikipa washanda rimayllapachu. Chaqa kriyiq mas-inchiqta jusgashpa rimashpaqam, Jisukristupa liynindapis jusgaykangi. Qam juyisshina munashpa kaytaqam, Dyuspa liynindaqa manana kasuykangichu. ¹² Chaqa Jisukristullam qowashqa kanchiq chay liynindaqa. Payllam juyisninchiq. Chaymi paylla atin runaku-nata jusgayta, washanambaq ichu chingachinambaq. Piru qamqa, ¿pitaq kangi runa masikita jusganaykita?

Dyusllam yach'an tukuy tyimpupaqqa

¹³ Uyawayllapa qamkuna palanganukuna. Qamkunaqam ningillapa: “Kanan ichu qayam rinillapa riq chay mayqan llaqtaman. Chaymi suq watata nigusyuta rurashpa, qellayta rinillapa ganaq”, nishpa. ¹⁴ Piru manam yach'angillapachu: ¿Imam rin pasawaql-lapa qaya? nishpaqa. ¿Ima randishqachu bidaykillapaqa? Manchu pukutaykunaga suq pachapi rikakushpa, das chingan. Chayshinallam bidanchiqpis mana durashpachu, das chingan. ¹⁵ Chayri ningimanllapa: “Siñurninchiq munaptinmi, kawsashpa kay imata rurashaq; manaqa manam”, nishpa. ¹⁶ Piru qamkunaqam ancha palanganuyangi. Chay layaqam ancha malu. Manam nimapaq balinchi. ¹⁷ Chaymi suq runa yach'ashpa: Dyusmi munan kay byinda ruranaypaq, nishpa, piru mana rurashpaqam, uchayuyqna kidan.

5

Uyakuyllapa kapuqkuna

¹ ¡Uyakuyllapar kapuqkuna! Rinmi ch'ayamuq tyimpu ancha ñakanaykillapa. Chay-paq waqashpa, qayach'akuyllapa. ² Chaqa yumbay chay ch'aniyuq kusanikikunam rin ismuq. Chay ancha shumaq mudanaykikunam kurushpa rin ushyakaq. ³ Chay uruyki, qellaynikim rin muqosuyaq. Chay dañakaq qellaynikigam suq tistigushina rin shimbishuq. Chayshina achka qellayta munashqaykiraykum, chay mana baliq yuyaynikikuna ninashina rinllapa chingachishuq. Chaqa kay ultimu diyakunapim (pub-rikanata mich'ashpa,) tukuy kusanikita qotuykangillapa. ⁴ Chay kusichaykita tандаq runakunatam mana pagarashqachu kangi. Chaymi pagungunapaq Dyusman rrikla-mashqallapa. Kanan ancha pudirniyuq Tayta Dyusmi uyashqa chay rriklamaq traba-jaqkunata. ⁵ Kay mundupim qamkunaga ancha bwina bida pasashpa, kwirpuykipa gus-tundalla rurashpa, animalkunashina gurdyashqallapa kangi. Chaymi listuna kangillapa, jwisyu diyapi wanchishunanllapa. ⁶ Chaqa qamkunaqam allin runakunata dimandashpa, wanchichishqallapa kangi, qamkunamanda mana atiptinllapa washakayta.

Mana shaykuq kriyishpa, Dyusman mañakushunllapa

⁷ Chayri masitakuna, ñakashpapis, ama disanimakaychu. Ashwanri shumaqta shuyakuyll-lapa, Siñurninchiq Jisukristu shamunangaman. Manchu suq tarpukuqqa, simillanda tarpushpaqa, shuyakun tanyaptin wiñanambaq, allin kusichayuq kanambaq. ⁸ Chay tarpukuqshinallar qamkunapis ama disanimakashpachu, shuyakuyllapa, Siñurninchiq shamunangaman. Chaqa payqam dasna rin shamuy. ⁹ Chayri masitakuna, uyayllapa: Dyusmi juyisninchiq. Payqam pungunchiqman ch'ayamuykaqshina. Chaqa listunam shamunambaq jusgawananchiq. Chaymi kunaykillapa, ama ni mayqannikipa kuntranda rimanaykillapa, Tayta Dyus chaypaq ama jusgashunanllapa.

¹⁰ Kuyashqay masitakuna, Tayta Dyuspaq rimaqkunam ancha ñakashpapis, paypaq mana shaykuq rimarqanllapa. Chayshinalla noqanchiqkunapis paykunashina ñakashpapis, Dyuspaq mana shaykuq rimashunllapa. ¹¹ Chaqa suq kriyiq masinchiq ancha ñakashpa, allita kriyishpa Tayta Dyuspiqam, noqanchiqpaqqa ancha shumaq. Chayri payqa kushikunqa. Qamkunaqam uyashqallapa kangi chay Jubpaq, ¿manachu? Payqam ancha ñakashpapis, mana shaykuq Dyuspi yuyakushpa, mana ñigarqanchu paytaqa. Chayman-daqam Tayta Dyus ancha allin, ancha llakipakuq kashpa, chay Jubtaqa ancha yanaparqan.

¹² Piru kuyashqay masitakuna, yumbay chay nishushqaymandam masta kunaykillapa, ama juranaykillapa, ama ni syiluta, ni kay pachata nimata myintashpa, ni “pur dyusitu” ninaykillapa. Ashwanri imapaq “ari” nishpaqa, chayta kumpliylapa. “Manám” nishpaqa, ama rurayllapachu. Ufrisishqaykita kumpliylapa, Tayta Dyus ama kastigashunanllapa.

¹³ Mayqanniki padisiykashpaqa, Dyusman mañakuyllapa. Mayqanniki kushikuykashpaqa, Dyusta alabay kantashpa. ¹⁴ Mayqanniki qeshyaq kashpaqa, qayay yach'achikuq ansyanuykikunata. Chaymi shamushpa chay qeshyaqpa umanman asiytita rurashpa, Siñurninchiq Jisukristupa shutimbi Dyusman paypaq mañakunqallapa. ¹⁵ Tukuy shunqonwan yuyakushpa mañakuptinllapam, Siñurninchiqqa chay qeshyaqta rin kach'akachiq. Uchayuq kaptimbismi, chay qeshyaqtaqa rin pirdunaq. ¹⁶ Chayri mana allita rurashpaqa, kriyiq masinchiqkunata kunfisayllapa: "Kay mana allikunatam rurashqa kani", nishpa. Kanan suqnikipaq suqnikipaq Dyusman mañakuyllapa, chay uchaykikunamanda pirdunashushpa, qeshyaynikimanda kach'akachishunan. Chaqa suq ancha allin runa tukuy shunqo mañakuptinqam, Dyusqa uyashpa, ancha pudirniyuq kashpa, ancha allita rin yanapaq. ¹⁷ Yuyashumbis Dyuspaq rimaq Eliyaspag. Payqam noqanchiqshina runalla karqan. Piru tukuy shunqo Dyusman mañakuptin ama tamyanambaqmi, kimsa wata y midyuta mana tamyarqanchu kay pachapiqa. ¹⁸ Chaymandaqam tamyanambaq mañakuptinqa, tamyarirqanna. Chaymi tarpudukuna allita wiñaptin, allin kusichakuna karqan kay pachapi.

¹⁹ Chayri masitakuna, suq kriyiq masinchiq allip kaqmanda pandashpa, mana baliq duktrinapi kriyiptin, qamkuna shumaqta kunashpa Dyusman kutimunambaqqa, ²⁰ ancha allita ruraykangillapa. Chaqa chayshina kutichimushpaqam, chay uchayuqta washaykangillapa, ama chinganambaq. Chayshina kutichimuptikim, Tayta Dyusqa rin pirdunaq chay achka uchangunata.

APUSTUL SAN PIDRUM KAY PUNTA KARTATA ISKIBRIRQAN (1 PIDRU)

¿Pitaq kargan San Pidruqa? San Pidruqam Jisukristupa dusi apustulninmanda suqnin kargan. Chaymi Jisukristu syilumanna riptinqa, Pidruqa achka lugarkunaman rishpa, Jisukristupa yach'achikurqan. Kriyiq masingunam Pidrutaqa ancha rrispitaqllapa. Chay Pidrullam Simumbis shutirgan. Yach'ananchiq masta Pidrupaq, liyishunllapa: San Matiyu 14.22-33; San Markus 8.27-33; 9.2-8; 14.66-72; San Lukas 5.1-11; San Jwan 1.40-44; 21.15-19; Ichus 2.1-5.42; 8.14-25; 10.1-48; 11.1-18; 12.1-19; 1 Kurintyus 9.5; Gálatas 2.6-16.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Pidruqam kay kartataqa iskibrishpa, kach'arqan sinku atun prubinsyapi tiyaq kriyiq masingunaman, ancha ñakaykaptinllapa. Chay prubinsyakunaqam shutiqllapa: Puntu, Galasya, Kapadusya, Asya, Bitiña.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pidruqam chay ñakaykaq kriyiq masingunata iskibrirqan, animachinambaq, padisishpa, ama shaykunambaqllapa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

1 *Pid 1.1-12* niwanchiqllapa, Tayta Dyusqam mushuq bidata qowashqa kanchiq, wañushpapis, paywan tukuy tyimpu kawsananchiq. Chayri ñakashpapis, ama shaykushpachu, ashwan kushikushpa kawsashunllapa.

1 *Pid 1.13-2.10* niwanchiq, Dyuspa wambranguna kashpaqa, ama uchakunata rurananchiq.

1 *Pid 2.11-4.19* niwanchiq, allita rurashqanchiqrayku ñakashpapis, ama shaykunanchiq; ashwan agwantashpa, kushikushpa, Jisukristushina kawsananchiq.

1 *Pid 5.1-13* niwanchiq, yach'achikuq ansyanukuna kriyiq masingunata shumaqta yach'achishpa, kwidanambaq; chulukuna chay yach'achikuq ansyanungunata shumaqta kasunambaq; yumbayninchiq umildi kashpa, kasunakunanchiq; Jisukristupi allita kriyishpa, ancha kwidakashpa, ama dijananchiq, dyablu binsiwananchiq.

Pidrum iskibrirqan shikwakaqkunaman

¹ Kuyashqay masitakuna, noqam Pidru kani. Jisukristum akrawashqa, paypa apustulnin kanaypaq. Chaymi kay kartata iskibriykillapa. Chaqa gamkunagaq kay mundupiq shikwa shikwa furastirushina kawsangillapa prubinsya Puntupi, prubinsya Galasyapi, Kapadusyapi, Asyapi, prubinsya Bitiñapipis. ² Taytanchiq Dyusmi unaymandapacha gamkunapaq yach'ashqa. Chaymi akrashushqallapa, paypa wambranguna kanaykillapa. Qamkunatam Santu Ispiritunda qoshushqa, allita kasunaykillapa Churin Jisukristuta. Chaqa chay Churingam yawarninda ich'arqan, uchaykikunamanda washashunambaq. Chaymi Tayta Dyusman mañakuni, tukuy imapi yanapashunan, ama nimata manchashpachu, ashwan kushikushpa kawsanaykillapa.

Jisukristupi kriyiqkuna kushikushpa kawsashunllapa

³ ¡Alabashunllapa Siñurninchiq Jisukristupa Taytan Dyusta! Chaqa payqam ancha allin, ancha llakipakuq. Chaymi Churin Jisukristuta wañushqanmanda kawsachimurqan, noqanchiqkunata washawananchiq, mushuqmanda nasirishqashina kananchiqllapa. Chaymi yuyakunchiqllapa: Dyuswan rinchiq kawsaq, nishpa. ⁴ Chaqa anaq sylupiqam rin qowaqninchiq ancha shumaq irinsyanchiqta. Chay irinsyanchiqqam mana nunka ushyakanqachu ni ñakanaqachu ni chinganaqachu chakiyqaq tuktushina. ⁵ Chaqa Tayta Dyusqami ancha pudirniyuq kashpa, paypi kriyiptinchiq kwidawanchiq, jwisyu diya ch'ayamuptin, washawananchiqllapa. Chay diypiqam rin rikachiwaqninchiq: "Washashushpam, ancha shumaqta rini kawsachishuq", nishpa.

⁶ Chaymi gamkuna kay tyimpupi suq rratupaq qesachadu kashpapis, kushikushpa kawsangillapa. ⁷ Chaqa gamkunagaq ancha balingillapa Dyuspaqqa. Manchu runakunaqa uruta chulluchishpa mallipanllapa, yach'anambaq: ¿Allipchu urulla ichu taqludu? nishpa. Chayshinallam Dyusqa gamkunatapis dijashungillapa, mallipadu kanaykillapa, yumbay yach'anambaq: ¿Alliptachu Dyuspi kriyinllapa ichu mana? nishpa. Allita kriyishpaqam, ancha balingillapa maski chay ushyakaq urumanda. Chayshina allita kriyiptikigam, Jisukristu shamushpa, kushikushpa, ancha rin alabashuqllapa.

⁸⁻⁹ Chaqa gamkunagaq payta mana rikashpapis, ancha kuyangillapa. Ancham yuyakungillapa paypiqa, washadu kanaykillapa. Chaymi kananga ancha kushikushpa, mana ni atingillapachu niyta yumbay chay ancha shumitaq kaqpaq, ancha shumaq kashqanrayku.

¹⁰ Waq unay tyimpukunapim Dyuspaq rimaqkunaqa ancha istudyarqanllapa intyindinambaq: *¿Imashinam Tayta Dyus rin washaq runakunata, warmikunata?* nishpa. Chaymandaqam Dyuspaq rimarqanllapa: “Ancha allin kashpam, rin washawaqn-inchiq”, nishpa. ¹¹ Jisukristupa Santu Ispirituymi Dyuspaq chay rimaqkunataqa kayshina yach'achirgan: Dyus Akrashqan Washadurmi ancha ñakasha rin wañuq. Piru wañushqanmanda kawsamushpa, llipyashpam, rin riq syiluman, nishpa. Chaymi chay rimaqkunaqa ancha munarqanllapa yach'ayta Santu Ispiritu chay nishqambaq: *¿Piraraq chay ñakaq Washadurqa? ¿Ima tyimpuraq chayqa kanqa?* nishpa. ¹² Chaymi Dyusqa chay rimaqkunata yach'achirgan: “Chay ufrisikushqayqam manaraq qamkunapa tyimpuykipichu rin kumpli. Ashwanmi rin kumpliqa suq tyimpupiraraq”, nishpa. Chaymi kananqa Dyusqa Santu Ispiritunda syilumanda kach'amushqa, yanapanambaq chay yach'achishuq kriyiq masinchikunata. Chaykunapaqmi Dyuspa kikin anjilningunapis ancha munanllapa intyindiya: *¿Imapaqmi Dyusqa runakunata warmikunata ancha kuyashpa, munashqa washayta?* nishpa.

Dyusqam munan, shumaqta kawsananchiq

¹³ Chayri tukuy jwisuykiwan allita yuyayllapa: *¿Imatam rini ruraq?* nishpaqa. Kayshinapisri allita yuyakuyllapa: Tayta Dyusmi ancha allin kashpa, Jisukristu shamuriptin, tukuy imata rin qowaqninchiq, nishpa. ¹⁴ Dyustana allita kasuyllapa. Chaqa manaraq paypi kriyishpaqam, kwirpuyki yumbay munashqanda rurargaykillapa. Piru kananqa amana kawsayllapachu chay unay kawsashqaykishinaqa. ¹⁵⁻¹⁶ Tayta Dyusmi Santu Librumbi nin: “Noqam ancha santu kani. Chayri qamkunapis noqashina ancha santu kayllapa”, nishpa.* Tayta Dyusmi akrawashqa kanchiq, wambranguna kananchiqllapa. Chayri pay nishqanshina, ancha shumaqta kawsashunllapa.

¹⁷ Noqanchiqkunam Dyusta Taytanchiqpaq rigsinchiqllapa, *¿manachu?* Chaqa payqam yumbayta ancha allita rin jusgaq tukuy ima rurashqambaq, mana ni pita kuntrashpachu ni pita sawachashpachu. Chayri payta manchashpa, kay mundupiqqa tukuy tyimpu allita rurashpa kawsashunllapa. ¹⁸ Chaymi Tayta Dyusqa qamkunata washashuqqa tukuy ima malu rurashqaykimanda. Chaqa yumbay chay mana baliq kustumbrikita yach'akushqallapa karqayki chay agwiluykikunamanda. Chaymi Tayta Dyusqa ancha ch'aniyuqta pagarakushqa, qamkunata washashunambaq. Manam ushyakaq urutachu ni qellaytachu pagarakushqaga. ¹⁹ Ashwanmi Churin Jisukristupa yawarninda ich'ashpa pagarakushqaga. Payqam wañurqan suq ancha shumaq uñitashina, noqanchiqkunata washawananchiq. ²⁰ Chaqa Tayta Dyusqam manaraq rurashpa kay munduta, nishqana karqan: “Churiymi rin wañuq, runakunata, warmikunata washanambaq”, nishpa. Piru chayraqmi Jisukristuta kay munduman kach'amurqan, noqanchiqkunata washawananchiq. ²¹ Chaymi Tayta Dyusqa Jisukristuta wañushqanmanda kawsachimurqan. Chaymandaqam syiluman aparqan, ancha pudirniyuq kanambaq. Chaymi noqanchiqkunaga Jisukristurayku Tayta Dyuspi kriyishpa, yuyakunchiqllapa: Rinchiqllapam riq syiluman, nishpa.

²² Chayraykum kananqa Dyuspa Santu Ispiritu yanapashuptin, qamkunaqa Dyus allip nishqanda kasushpa, uchaykikunata dijashqallapa kangi, limpyu shungoyuq kashpa, kriyiq masinchikunata allipta kuyanaykillapa. Chayshinar suqniki suqnikiwan tukuy shungo tukuy jwirsaykiwan allipta kuyanakuyllapa. ²³ Chaqa mananam wañuq taytaykikunapa wambranllachu kangillapa. Ashwanmi kananqa Dyus nishqambi kriyishpa, mushuqmanda nasirishqallapa kangi, paypa wambrangunana kanaykillapa. Chay nishqanqam mana nunka chinganchu. Ashwanmi tukuy tyimpu rin duraq. ²⁴ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin:

Yumbay runakunam qewashina das wañun. Chaqa qewa chakiptinmi, tuktunqa ishkin. Chayshinallam runakunapis, pudirniyuq kashpa ichu yach'ayniyuq kashpapis, das wañun.

²⁵ Piru Dyus nishqanqam tukuy tyimpupaq duran. Manam nunka ushyakanqachu, nishpa.*

Kanan chay shumaq nishqandaqam qamkunata yach'achishushqallapa kani.

2

¹ Chayrayku ama nima maluta rurayllapachu. Amar ingañakuyllapachu. Amar shimikwanllaqa Dyusta kasuychu. Amar imbidyanakuychu. Amar runa masikipa washanda rimayllapachu. ²⁻³ Allitam yach'angillapa: Tayta Dyusmi ancha allin, nishpa. Dyus nishqambismi noqanchiqpaqqa ancha mishki lichi purushina. Iti wambritukunaqam

* 1:15-16 Levítico 19.2 * 1:25 Isaías 40.6-8

ancha munan ñuñuyta lichinda, ¿manachu? Chayshinallar noqanchiqkunapis ancha munashun yach'akuyta Tayta Dyus nishqanda, paypi mas allita kriyishpa, uchanchiqqamanda washadu kananchiqllapa.

Jisukristum kawsaq rumishina

⁴ Runakunaqam Jisukristuta rigsirqanllapa mana baliq rumitashina. Chaymi paytaqa wichukurqanllapa. Piru Tayta Dyuspaqam Jisukristuqa ancha shumaq ancha baliq kawsaq rumishina. Chayri payman qemikayllapa. ⁵ Chaqa qamkunapismi Jisukristushina Dyuspaqqa shumaq kawsaq rumikunashina kangillapa. Chayri Dyusta bi-daykita qoyllapa, qamkunamanda ilgisyanda ruranambaq, numbrashunanllapa, kuranguna kanaykillapa. Chayshina Jisukristupi kriyishpa, kuranguna kaptikillapam, Tayta Dyusqa kushikushpa rin ch'askiq ufrindaykikunata. ⁶ Chaymi Dyusqa Santu Librumbi Jisukristupaqqa kayshina nin:

Siyun llaqtapim rini ruraq simyintupa iskinambi suq mas baliq rumita. Chaymi paypi kriyiqkunaqa mana rinllapachu penqakuq, nishpa.*

⁷ Chaymi noqanchiq kriyiqkunapaqqa chay rumiqa ancha balin. Piru Dyuspa Santu Librumbim chay mana kriyiqkunapaqqa kayshina nin:

Chay albañilkuna wichukushqan rumiqam mas baliqpaq tikrakashqa, nishpa.*

⁸ Piru mana kriyiqkunapaqqash Jisukristuqa:

Suq rumi ñambi trumpichishpa bulaqshina.*

Chaymi paypi mana kriyiqkunaqa Dyus nishqanda mana kasushpaqa chingan. Chaqa unaymandapacham paykunapaqqa kamashqa chinganallapa.

Dyuspa wambrangunam kanchiq

⁹ Piru qamkunaqam Dyuspa ayllunna kangillapa. Akrashushqallapam, payta sirbiq kurakuna kanaykillapa, paypa nasyunnimbi tiyaq santu wambranguna kashpa, paypa familayan kanaykillapa. Chayshinam akrashushqallapa, paypa ancha shumaq nutisyanda yach'achikunayki, uchaykikunamanda akrakashpa, shumaqtana payta kasunaykillapa. Piru manaraq Dyuspi kriyishpaqam, uchayuy kashpa, tutayacpishina kawsarqaykillapa. Piru kananqam Tayta Dyusqa qamkunata washashushqa, ancha shumaq achikpina kawsanaykillapa. ¹⁰ Unayqam qamkunaqa wichukushqa karqaykillapa. Piru kananqam Dyuspa ayllunna kangillapa. Unayqam mana pipis llakipashurqanchu. Piru kananqam Dyusqa ancha llakipashungillapa.

Kawsashunllapa Dyusta sirbinanchiq

¹¹ Kuyashqay masitakuna, kay mundupiqam furastirukunashina kawsanchiqllapa. Chaqa mas ligitimu llaqtanchiqqam syilupiraq. Chaymi rrugaykillapa, ama kwirpuyki munashqandalla ruranaykillapa. Chay mana allin yuyayninchiqkunam munan ishkichwayninchigta, Dyusmanda akrakananchiq. ¹² Chayri allikunata rurashpa kawsayllapa chay mana kriyiqkunapa ukumbi. Chayshina kawsaptikillapam, paykunaqa intyindinqallapa: Alliptam waq runakunaqa Dyus nishqanda kasun, nishpa. Chaymi kuntrayki rimaqkuna kashpapis, Dyuspi kriyishpa, jwisyu diya ch'ayamuptin, Dyusta rinllapa alabaq.

¹³ Chayri Jisukristupi kriyishpa, kay mundupa mas pudirniyuq gubyirnunda, yumbay numbrashqan gubyirnungunatapisi kasuyllapa. ¹⁴ Chaqa chay mas pwidiq gubyirnum kamachin chay awturidarkunata, mana alli ruraqkunata kastigananllapa, alli ruraqkunataqa alabanallapa. ¹⁵ Chaymi Dyusqa munan shumaqta kawsanaykillapa, chayshina uyarachinayki chay tuntu mana kriyiqkunata.

¹⁶ Atingillapam tukuy ima munashqaykita rurayta, piru alli kaqtalla. Amar yuyayllapachu: Munashqayta atishpa ruraytaqam, malutapis atini rurayta, nishpa. Ashwanri Dyuspa allin kriyadunshina kawsayllapa. ¹⁷ Chayshinar runa masikikunawan shumaqta kawsayllapa. Kriyiq masinchiqkunatar allita kuyayllapa. Dyusta ancha rrispitashpa, ama nima maluta rurayllapachu. Kay mundupa mas pudirniyuq gubyirnundapis ancha rrispitayllapa.

Ñakashpapisri, Jisukristushina kawsashun

¹⁸ Randishqa kriyadukuna, patrunkikita ancha rrispitashpa, shumaqta kasuyllapa, allin ichu malu kaptimbis. ¹⁹ Suqkuna yanga qesachawaptinchipis, agwantashunllapa Dyus munashqanshina. Chaqa ancha allim, chayshina rurananchiq. ²⁰ Piru mana allita ruraptikillapa, chaypaq suqkuna maqashuptinqam, awnki agwantaptikipis,

* 2:6 Isaías 28.16

* 2:7 Salmo 118.22

* 2:8 Isaías 8.14

Dyuspaqqa mana balinchu. Piru qamkuna allita rurashqaykirayku ñakashpa, ag-wantaptikiqam, Dyuspaqqa ancha balin. ²¹ Dyusqam qayashushqallapa, Jisukristushina ancha ñakashpapis, Tayta Dyusta kasunaykillapa. Chaqa Jisukristuqam ancha ñakashpa, wañurqan washawananchiqllapa. ²² Payqam mana nima uchata rurarganchu, ni pitapis ingañarganchu. ²³ Payta kuntraqkuna maldisyaptimbismi, mana wapuyarganchu. Suq lastima maqaptimbismi, mana juraparqanchu. Ashwanmi Dyusman mañakurqan, payna allita jusganambaq chay kuntraqkunata. ²⁴ Kanan Jisukristuqam chuqri chuqri ñakarqan noqanchiqkunarayku, amana uchayuy kashpa, ashwan limpyu shunqona, kach'akaduna kananchiqllapa. Pay kikinmi kruspi kashpa, kwirpumbi aparqan uchanchiqkunata, amana uchakunata ruranchiq, ashwan allitalla rurashpa, kawsananchiqllapa. ²⁵ Unayqam qamkunaqa Dyusta mana kasurqaykillapachu. Chaymi chingashqa wishakunashina purirqaykillapa. Piru kananqam Jisukristupi kriyishqallapa kangi. Chaymi payna suq allin michidurshina allita kwidashungillapa, ispirituyki ama chinganambaq.

3

Qosayukunaqar kayshina kawsanqallapa

¹⁻² Qamkuna warmisitakuna, qosaykita shumaqta kasuy. Chaqa chayshina kashushpa ancha allita kawsaptikillapa, paykunaqa Dyuspi mana kriyishpapis, qamkunata rikashushpa, Jisukristupi kriyinqallapa, mana ni yach'achiptikipis. ³ Piru amar sawaykitallapa allichayllapachu, urumanda sarsillukunata, ancha ch'aniyuq mudanakunata rurakushpaqa. Kanan purinaykiqa, amar palanganayaychu kutin kutin ñaqchakushpaqa. ⁴ Chayta ruranykimandaqa ashwan shunqoykita allichayllapa, ancha limpyu dulsishina shunqoyuq kanaykillapa tukuy tyimpupaqa. Chaqa chayshina shumaqta kawsaptikim, ancha balin Dyuspaqqa. ⁵ Unay tyimpupim wakin allin warmikuna chayshina karqan. Paykunaqam Dyuspi ancha yuyakushpa, shumaqta kasuqllapa qosanllapata. ⁶ Chay unay warmi Sara shutiqmi chayshina karqan. Qosan Abrajandam shumaqta kasuq. Chaymi paytaqa “Kamachikuqniy” niq. Chayshina qamkunapis allita rurashpaqam, mana nimata manchashpachu, chay Sarashina ringillapa kaq.

⁷ Ullqokunapis allita yuyashpa, warmikita rrispitashpa, shumaqta paywan kawsayllapa. Chaqa warmiqam mana jwirsayuqchu qamkunashinaqa. Piru paykunapismi Dyuspa wambranguna. Chayri warmikiwan shumaqta kawsayllapa, Dyusman mañakuptiki, allita uyashunambaq. Manaqa manam rinchu uyashuqllapa.

Allin runakunam ñakan

⁸ Kay kartaytam ushyanaypaq niykillapa, yumbayniki llakipanakushpa, kuyanakushpa masapurashina kawsanaykillapa. Umildi llakipakuqkunar kayllapa. ⁹ Suq runa mana allita rurashuptinga, ama kutichiylapachu. Musyashuptinga, ama wapuyayllapachu. Ashwanri Dyusman mañakuyllapa, payta yanapanambaq. Chaqa Dyusqam qamkunata akrashushqa, tukuy imapi yanapashunambaq. ¹⁰ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: Mayqan munaq kushikushpa kawsaytaqa ama nima maluta rimanqachu, ni llullakunqachu.

¹¹ Chayri qamkunaqa ama nima maluta rurashpachu, ashwan allitalla rurashpa, yumbaywan shumaqta kawsayllapa.

¹² Chaqa Tayta Dyusqam allin runakunata kwidan. Mañakushqandam uyan. Piru mana alli ruraqkunataqam anyan, nishpa.*

¹³ Tukuy diya qamkuna allita rurashpa kawsaptikiqa, ¿pitaq qesachashungiman? ¹⁴ Piru allita ruraptikillapa qesachashuptinga, kushikuyllapa. Ama pitapis manchayllapachu ni llakiyllapachu. ¹⁵ Ashwanri tukuy shunqo adurayllapa Siñurninchiqta. Kanan listu kayllapa yach'achinayki mayqan tapushuqta: “¿Imaraykum Jisukristupi yuyakushpa, ancha kushikungi?” nishpa. Piru umildi kashpa, chay tapushuqta rrispitashpa, shumaqta yach'achiylapa. ¹⁶ Chayshinar kawsayllapa ancha allita Dyusta kasushpa, ama nimapaq pengakushpa, limpyu shunqoyuq kanayki. Chaqa Jisukristupi kriyishpa, allita kawsaptikim, chay rimashuqkunaqa rin pengakuq yanqa rimashqambaq. ¹⁷ Piru kwidawkish ñakanchiqmanllapa uchakunata rurashqanchiqrayku. Ashwanmi Dyus munaptin, mas alli padisinanchiq payta kasushqanchiqrayku.

¹⁸ Chaqa Jisukristu kikimbismi mana nima uchayuy kashpapis, ancha ñakashpa, wañurqan, uchayuykunata washawananchiq. Suq kutindallam wañurqan, apawananchiq Tayta Dyusman. Kwirpun wañuptimbismi, ispiritunga mana wañurqanchu. ¹⁹ Ashwanmi Jisukristu wañuptin, chay ispiritunga wañuqkuna kashqanman rishpa chay prisushqa

* 3:12 Salmo 34.12-16

almakunata Dyuspaq yach'achirqan. ²⁰ Chay prisushqa almakunaqam Nuwipa tyimpumbi kawsashpa, Dyustaqa mana kasushqallapachu karqan. Piru paykunata manaraq chingachishpam, Dyusqa ancha shuyarqan, Nuwi chay atun wambuq wasita ushyanangaman. Chay yaku chay wambuq wasita apaptingam, uchu runakuna warmikunalla washakarqan, Dyuspi kriyishqanrayku. ²¹ Chayshinallam noqanchiqkunapis Jisukristupi kriyishpa, yakuwan shutikushpa, washakanchiq. Chayta rurashpaqam, mana sawa kwirpunchiqtallachu mayllanchiq. Ashwanmi Dyusman mañakunchiq, uchanchiqkunata pirdunawananchiq, limpyu shunqoyuqna kananchiqllapa. Chaymi Jisukristu wafñushqanmanda kawsamushqanrayku, atinchiqna washakayta. ²² Chaqa payqam syiluman rishpa, Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyaykan. Kanan Dyuspa anjilninguna, suq pudirniyuq ispiritukuna, suq laya kamachikuqkunam Jisukristuta kasunllapa.

4

Tukuy shunqonchiqwan Dyusta sirbishun

¹ Jisukristu noqanchiqpaq ñakashqanshina, qamkunapis listu kayllapa ñakanaykipaq. Chaqa mayqan runa Dyuspi kriyishqanrayku ñakaqqam manana kawsanchu uchakunata rurashpa. ² Ashwanmi Dyus munashqanda rurashpa, shumaqta kawsan. Mananam kwirpun munashqandalla rurashpachu kawsan wafñunangaman. ³ Bastanar waq unay tyimpukunapi chay mana kriyiqkunashina uchakunata ruraraqykillapa. Chaqa kwirpuykillapa munashqandalla rurashpam kawsaraqykillapa, warmikunata maskashpa, mach'ashpa, sh'uqyana fyistakunaman rishpa, ancha upyashpa, amitu layakunata adurashpa. ⁴ Piru kananqam chay mana kriyiqkunaqa yuyanllapa: ¿Imaraykutaq manana noqanchiqkunawan purinllapachu? nishpa. Chaymi mana allikunata rimashuqllapa. ⁵ Piru Jisukristu kutimushpachu, yumbay chay rimashuqta rin jusgaq, kawsaqkunata, wafñushqakunata. ⁶ Chaymi shumaq nutisyanda yach'achirqan wafñushqakunata, kwirpunguna wafñushqa kaptimbis, ispiritungunaqa Dyusshina tukuy tyimpu kawsananllapa.

⁷ Jwisyu diyam rinna ch'ayamuq, tukuy ima ushyakanambaq. Chaymi kunaykillapa, allin jwisyuykiwan kawsashpa, yumbay diya Dyusman mañakunaykillapa. ⁸ Chayri tukuy imamanda mas alli, ancha kuyanakunayki qamkunapura. Chayshina kuyanakushpaqam, das ringillapa pirdunaq yumbay mana alli rurashuqkunata. ⁹ Wasikiman ch'ayaqkunatar pusadata, mikunata qoyllapa, ama rimatikushpachu. ¹⁰ Tayta Dyusmi yumbaynikita yanapashushqa, suq layapi, suq layapi payta, runa masinchiqkunatapis allita yanapanaykillapa. Chayri Dyus yanapashuptin, may atishqaykikaman shumaqta sugniki sugniki yanapanakuyllapa, Dyuspa allin trabajadurninguna kanaykillapa. ¹¹ Tayta Dyus mayqanninchiqta yanapawaptinchiq, paypaq yach'achikunanchiqqa, pay munashqan-shinalla shumaqta yach'achikushunllapa. Tayta Dyus yanapawaptinchiq, suqkunata yanapananchiqqa, paypa pudirninwan ancha allita paykunata yanapashun. Tukuy imatar allita rurashunllapa, yumbay rikawaqninchiq Tayta Dyusta, Jisukristutapis alabanallapa. Chayri payqa tukuy tyimpu ancha alabashqa, ancha pudirniyuq kanqa. Chayshina kanqa.

Padisishpa, Jisukristushina kawsashun

¹² Kuyashqay masitakuna, ancha padisishpaqa, ama yuyayllapachu: ¡Rikay! Mana nima maluta rurashpapis, ¿imapaqraq ancha padisiykani? nishpa. ¹³ Ashwanri kushikuyl-lapa Jisukristushina padisishpapis. Chaqa chayshina padisishpaqam, ancha ringillapa kushikuq, rikashpa ancha pudirniyuq Jisukristuta syilumanda llipyashpa shamuykaptin. ¹⁴ Jisukristupi kriyishqaykirayku suqkuna musyashuptimbis, kushikuyllapa. Chaqa Dyuspa llipyaykaq Santu Ispiritun ancha pudirniyuq kashpam, rin yanapashuqllapa. „Chay ch'iqnishuqkunaqam chay Santu Ispiritunda kuntranllapa. Piru qamkunaqam paytaqa ancha alabangillapa.“ ¹⁵ Piru ama padisiyllapachu matansyiru kashqaykirayku ichu suwakuy kashqaykirayku ichu mana allikunata rurashqaykirayku ichu mitukuchara kashqaykirayku. ¹⁶ Piru Jisukristupi kriyishqaykirayku padisishpaqar, ama penqakushpachu, ashwan Dyusta alabayllapa.

¹⁷ Kananqam Dyusqa qallariykanna wambrangunata jusgaq. Chayshina kikin wambrangunata jushashpaqam, chay shumaq nutisyanda mana kriyiqkunataqa mas jwirtita rin kastigaq. ¹⁸ Chayshina allin kaqkuna washakanambaq trabajus kaptinqa, ¿imananqaraqri Dyusta chay mana kasuq uchayukunaqa? (Maychikapismi mana atingallapachu washakaytaq.) ¹⁹ Chaymi Tayta Dyus dijawaptinchiq padisinanchiqqa, payta mingashun bidanchiqta yuyashpa: Paymi rurawarqanchiq. Chaymi ancha allin kashpa, rin kumpli q yumbay ufrisiwashqanda, nishpa. Chayshina mingashpaqa, allita rurashpa kawsashunllapa.

5

Allita yach'achiy Dyuspi kriyiqkunata

¹ Kananmi kayshina kunaykillapa qamkuna yach'achikuq ansyanukunata. Noqapismi yach'achikuq ansyanu masikillapa kani. Rikashqam kani Jisukristuta ancha ñakaptin. Chaymi tistigu kani. Chayrayku pay llipyashpa syilumanda kutirimuptingqa, noqapis qamkunashina ladumbi rini kaq. ² Tayta Dyusqam munan, noqanchiqkuna kriyiq masinchiqkunata shumaqta yach'achishpa kwidananchiq. Chaqa paykunaqam Dyuspaqqa suq trupa ancha kuyashqa wishakunashina. Chayri kushikushpa, paykunata kwidashunllapa; ama amalasqa qellayta ganananchiqraykuqa. ³ Amar ni mandunguna kashunllapachu. Ashwanri Dyusta allita kasushunllapa, kriyiq masinchiqkuna rikawaqninchiq, noqanchiqkunashina shumaqta kawsananllapa. ⁴ Chayshina kriyiq masinchiqkunata allita kwidaptinchiqmi, mas kamachikuq Michidur Jisukristu kutimushpa, rin qowaqninchiq suq ancha shumaq primyuta. Chay primyuqam mana nunka ushyakanqachu chay raprayuq kurunakunashinaqa.

⁵ Chayshinallar qamkuna chulukuna shumaqta kasuyllapa chay yach'achishuq ansyanukunata. Qamkunapurapis kasunakuyllapa. Chaqa

Dyusqam anyan palanganukunata. Piru umildikunataqam ancha yanapan.*

⁶ Chayri yumbay qamkuna umildi kashpa, ancha pudirniyuq Tayta Dyuspa ñawpambi qonqorikuyllapa, munashqan tyimpupi yumbaypa ñawpambi alabashunanllapa. ⁷ Dyusmi ancha llakipawanchiq. Chayri ima pasawaptinchiq, ama llakishpachu, payman mañakushunllapa.

⁸ Manchu liyunqa mallaqnashpa, qayach'akushpa purin aychanashpa. Chayshinallam dyablupis kuntranchiq kashpa, ikinchiqta puriykan chingachiwananchiq. Chayri allita yuyashpa, ancha kwidakashpa, ama dijashunllapachu, chay dyablu ingañawananchiq.

⁹ Ashwanri Jisukristupi allita kriyishpa, dyablupa kuntran shayashun yach'ashpa: Tukuy mundupim kriyiq masinchiqkunapis noqanchiqshina padisiykanllapa, nishpa. ¹⁰ Piru ashla tyimputa qamkuna padisiptiqigam, Dyus rin yanapashuqllapa, ancha shumaqta kawsanayki, allita paypi yuyakunayki, jwirti kanayki, pay nishqambi allita yurakanayki. Chaqa Tayta Dyus kikinmi tukuy imapi yanapawanchiq. Payqam qayawashqa kanchiq, Churin Jisukristupi kriyishpa, paywan luryapi tukuy tyimpu kawsananchiq. ¹¹ ¡Chayri paytalla alabashunllapa! ¡Payllar tukuy tyimpu kamachikunqa! ¡Biba Tayta Dyus! Chayshina kanqa.

San Pidrum napaykushpa, dispidikarqan

¹² Masitakuna, kay kartitatam iskibrishqa kani qamkunapaq allin kumplidu masitanchiq Silbanuwan. Chaqa ancha munani yach'anaykillapa: Tayta Dyusmi ancha kuyashushpa, tukuy imapi yanapashushqa, nishpa. Chayri Dyuspilla yuyakuyllapa.

¹³ Kay Babiluñapi tiyaq kriyiq masinchiqkunapismi napaykushungillapa. [Nuta: *Babiluñach'i munanman niyta Rruma.*]

Dyusmi qamkunatashina paykunatapis akrashqa, wambranguna kanambaq. Kriyiq masitanchiq Markuspismi qamkunata napaykushungi. Payqam kikiy churiyshina. ¹⁴ Kanan kuyanakushpa rrispitanakushpa, muchanakushpa, napaykunakuyllapa.

Mayá, Tayta Dyus yumbay qamkuna Jisuspi kriyiqkunata yanapashunqa, shumaqta kawsanaykillapa. Chayshina kanqa. (Chaytallam iskibriykillapa.)

* 5:5 Proverbios 3.34

APUSTUL SAN PIDRUM KAY SIGUNDA KARTATA ISKIBRIRIRQAN (2 PIDRU)

¿Pitaq karqan San Pidruqa? San Pidruqam Jisukristupa dusi apustulninmanda suqnin karqan. Liyishunllapa chay punta parti 1 Pidruta, masta yach'ananchiq San Pidrupaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Pidruqam kay kartataqa iskibrirqanqa Jisukristupi kriyiq masingunaman. 2 Pidru 3.1 nin suq kartata paykunataqa iskibrishqa karqan. Kinsapch'i chay punta karta 1 Pidru karqan. Chayshina kaptinmi, chay sinku prubinsyapi tiyaq kriyiq masingunapay kay kartatapis iskibrirqan. Liyishunllapa chay punta parti 1 Pidruta, masta yach'ananchiq chay ch'askiqkunapay.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pidruqam yach'arqan: Dasnam rini wafuq, nishpa. (Liyishun 2 Pidru 1.14-15.) Chaymi kay kartatapis iskibririrqan, kriyiq masingunata kunanambaq, ama shaykushpachu, ashwan Dyusta kasushpa, kawsananllapa. Chaqa achka ilgisyakunapim ingañakuqkuna allin yach'achikuqkunashina tukushpa, kayshina llullakunata yach'achikuq: "Jisukristuqam mana rinchu kutimuq", nishpa. Chaymi Pidruqa kay kartandaqa iskibrirqan, Jisukristupi kriyiqkunata kunanambaq, allita kwidakashpa, ama kriyinanllapa chay llulla yach'achikuqkunata. Chaqa Jisukristuqam allipta rin kutimuq, nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

2 *Pid 1.1-21* niwanchiqllapa, Dyusmi yanapawanchiq, payta kasushpa shumaqta kawsananchiq. Niwanchiqpismi, Pidru kikinmi Jisukristuta uyaraqan, rikarqan. Chaymi pay tistigun kashpa kunawanchiq, tukuy ima iskibrishqanda kasunanchiq.

2 *Pid 2.1-22* niwanchiq, achka runakunam llullata yach'achikuykanllapa. Chaykunataqa ama kasushunchu. Chaqa Dyusmi chay runakunataqa rin kastigaq, nishpa.

2 *Pid 3.1-18* niwanchiq, chay llullakuqkunam kayshina yach'achikun: "Jisukristuqam mana rinchu kutimuq", nishpa. Piru Jisukristuqam allipta rin kutimuq, runakuna mana yuyashqan uraspi. Chayri shumaqta kawsashpa, tukuy tyimpu Tayta Dyuspi yuyakushunllapa.

Pidrum iskibrirqan Jisuspi kriyiqkunaman

¹ Kuyashqay masitakuna, panisitakuna, noqam Jisukristupa apustulnin Simun Pidru kani. Paypa sirbikuqninmi kani. Washadurninchiq Dyus Jisukristum ancha allin kashpa, qamkunata yanapashushqa, paypi kriyinyakillapa noqaykunashina. Chayshina kriyiptinchiqmi, Dyuspaqqa ancha balin. Chaymi kay kartata iskibrishpa qamkunaman kach'ayki. ² Chaqa Tayta Dyusmanmi mañakuni, qamkunata yanapashunambaq, paypaq, Siñurninchiq Jisuspaqpis allita yach'akushpa, shumaqta kawsanaykillapa.

Dyuspa wambrangunaqa kayshina kawsanqallapa

³ Tayta Dyusmi pudirninwan ancha yanapawashqa kanchiq, payta kuyashpa, shumaqta kawsananchiqllapa. Chaqa yach'achiwashqam kanchiq ancha pudirniyuq Churin Jisukristupaq. Payqam ancha shumaq milagrukunata rurashpa, qayawarqanchiq, paypi kriyinanchiq. ⁴ Tayta Dyusmi chayshina ufrisiwashqa kanchiq ancha yanapawananchiq. Chaymi chay ufrisiwashqanchiqqa ancha balin. Chaqa yanapawanchiqmi, Dyusshina kawsashpa, kay mundupi tiyaqkunapa mana baliq yuyayningunamanda akrakananchiq. ⁵ Chayri Jisukristupi allita kriyishpa, atishqanchiqkaman allita rurashpa, Dyusmanda allita yach'akushun, yach'ayniyuq kananchiqllapa. ⁶ Chayshina yach'ayniyuq kashpaqar, sujitakashun, ama nima maluta rurananchiq. Chayshina sujitakashpaqar, Dyuspi mana shaykuq yuyakushun. Nakashpapis agwantashpa, tukuy shungo adurashunllapa Tayta Dyusta. ⁷ Chayshina adurashpaqa, llakipanakushpa yanapanakushun kriyiq masinchiqkunawan. Chayshina llakipanakushpar, tukuy shunqonchiqwan kuyanakashun. ⁸ Chaymi kay yumbay nishushqaykunata ancha allita kasushpa, masta masta yach'akushpaqa, Siñurninchiq Jisukristupi allita kriyiykanqallapa. Manam yanqaqa paypiqa kriyishqallapachu kangi. ⁹ Piru Dyus nishqanda mana kasuqku-naqam suq mana allita rikakuqshina ichu suq sarkushina. Chaqa qonqashqallapanam: Jisukristum uchaykunamanda pirdunawashqa, nishpaqa. ¹⁰ Chaymi masitakuna, Dyusqa qayashushqa, wambranguna kanaykillapa. Chayrayku yumbay kay kunashushqayta kasuyllapa, ancha allita yach'akunayki Siñurninchiq Jisukristupaq, chayshina ama nunka paymanda akrakanaykillapa. ¹¹ Kaykunata qamkuna ruraptiqigam, Siñurninchiq Jisukristuqa ancha kushikushpa, rin apashuqllapa luryaman, paywan tukuy tyimpu kawsanaykillapa. Chaqa payllam Washadurninchiqqa.

¹² Yumbay kay allip kaqta nishushqaytam allitana yach'ashpa kasuykangillapa. Piru mushuqmandam qamkunata yuyachiriyki, ama qonqanaykillapa. ¹³⁻¹⁴ Chaqa Siñurninchiq Jisukristum yach'achiwashqana: "Pidru, ancha utqanam rinllapa wanchishuq", nishpa. Chaymi yuyashqa kani, kawsaykashpara qamkunata kunashunaypaq, ¹⁵ wanchiwaptinllapa kay nishushqayta ama qonqanaykillapa.

Jisukristutam llipyaykaqta rikashqallapa kani kikiy ñawiyllapawan

¹⁶ Manam yanqa kwintukunatachu qamkunataqa yach'achishushqa kani. Ashwanmi nishushqallapa kani: "Siñurninchiq Jisukristum ancha pudirniyuq. Rinmi kutimuq", nishpa. Chaqa kikiy ñawiyllapawanmi allipta rikashqallapa kani Jisukristu ancha pudirniyuq llipyaykaqta. ¹⁷⁻¹⁸ Noqaykunaqam paypa pullan karqayllapa chay santu urqqopa sawambi. Waqpm Tayta Dyusqa Jisukristuta llipyachishpa, kayshina ancha alabarqan: "Kaymi kuyashqay Churiy. Paywanmi noqaga ancha kushikuni", nishpa. Noqaykuna chaypi kashpam, rikarqayllapa Jisukristu ancha llipyaykaptin. Uyashqallapa kani Dyusta, syilumanda chayshina Jisukristupa q niptin.

¹⁹ Noqaykunamandaqam ashwan Dyuspaq chay unay rimaqkuna mas allin tistigukuna. Chaymi paykuna iskibrishqanda kasushpaqa, ancha allita ruraykangillapa. Chaqa kay mundupigam runakuna warmikuna uchakunata rurashpaqa, tutayaqpishina puriykanllapa. Piru Dyuspaq rimaqkuna iskibrishqanqam suq micha achikchakuqshina. Chaqa Dyus munashqandam yach'achiwashqam kanchiq, Jisukristu shamunangaman. Paymi chay lusiru yulaqachishina (yuraqachishina) ichu rupayshina shumaqta achikchakushpa, yumbayninchiqta shunqonchiqpi rin achikchawaqninchiq. ²⁰⁻²¹ Chayri allita intyindiylapa: Dyuspaq rimaqkunaqam mana rimarqanllapachu paykuna munashqanda. Ashwanmi chay santu rimaqkunaqa Dyus munashqandalla rimashpa iskibrirqanllapa, Dyuspa Santu Ispiritun yanapaptin. Chayraykum mana pipis atinchu yach'achikuyta pay munashqanda, (Dyus nishqanda dañashpaqa).

2

*Ilullata yach'achikuqkunam rin kaq
(Jud 1.4-13)*

¹ Unaymi Isrrayil nasyumbi karqan Dyuspaq rimaq tukuqkuna. Paykunaqam llulakunata yach'achikuqllapa. Chayshinallam kay tyimpunchiqpipis wakin runakuna, Siñurninchiq Washadur Jisukristuta ñigashpa, ancha llullakushpa manashinalla rinllapa yach'achikuq mana baliq duktrinakunata. Chaymi paykunaqa das rinllapa chingaqa.

² Chaqa chay llullakuqkuna yach'achikuqtingam, achka runakuna, warmikuna mana baliq kustumbringunata rinllapa sigiq. Chaymi paykunapa uchangunarayku, achka rikaqkuna rinllapa yuyaq: Jisukristupa duktrinangam mana nimapaq balinchu, nishpa. ³ Chaqa chay llullakuqkunaqam qellaypaqla nisyuyashpa, mana baliq duktrinanda rin yach'achishuqllapa, qellaynikita surqoshunanrayku. Piru Dyusqam achka tyimpuna kastigunda sigurashqa. Chaymi ancha utqana paykunataqa illuki rin chingachiq.

⁴ Chaqa unay tyimpupim Dyuspa wakin anjilninguna paypa kuntran tikrakarqanllapa. Chaymi Dyusqa paykunataqa mana pirdunashpachu, wichurqan infyrnuman. Chaypim paykunataqa kadinakunawan watashpa karsilarqan, tutayaqpi kanambaqllapa jwisyu diya ch'ayamunangaman. ⁵ Chayshinallam Nuwipa unay tyimpumpipis Tayta Dyusqa mana pirdunarqanchu uchayug runakunata, warmikunataqa. Chaqa Nuwilla allin runa kashpa, Dyus nishqanda chay malukunata yach'achishqa karqan. Chaymi mana kasuptinllapa, Tayta Dyusqa tamyata kach'amushpa, chay malukunataqa limpu chingachirqan. Piru washarqanmi Nuwita, syiti ayllundinda. ⁶ Chaymandaqam suq tyimpupipis ninawan chingachirqan chay Suduma llaqtata, Gumurra llaqtata ush'payanangaman, chaykunapaq yach'ashpa, uchayug runakuna intyindinambaq: Dyusmi kastigan malukunata, nishpa. ⁷⁻⁸ Piru Luttaqam washarqan, allin runa kaptin. Chaqa chay Lutmi llaqta masingunata rikashpa, uyashpa, mana allikunata ruraykaqtaqa, tukuy diya ancha llakirqan shunqombi. ⁹ Chayshinam Tayta Dyusqa allita yach'an washayta paypi kriyiqkunata. Yach'ambismi uchayuqkunata waqaychayta, kastigadu kanambaq jwisyu diya ch'ayamuptin.

¹⁰ Piru Dyusqam masta rin kastigaq chay mas uchayuqkunata. Chaqa paykunaqam kwirpumba gustundalla rurashpa, Dyusta mana munanllapachu kasuyta. Mana uyakuq atribidu kashpam, ancha pudirniyuq kamachikuqkunapa kuntranda rimanllapa. ¹¹ Piru Dyuspa anjilningunaqam mas pudirniyuq chay llullakuq runakunamanda kashpapis, Dyuspa ñawpambiqqa mana shimbinllapachu ni musyanllapachu chay ancha pudirniyuq kamachikuqkunataqa.

¹² Piru chay llullakuqkunaraqam mana intyindiq animalkunashina kashpa, maluta rimanllapa mana intyindishqangunapaq. Chaqa animalkunaraqam nasishpa wiñanllapa, runakuna piskashpa wanchinanllapa, ¿manachu? Chayshinallam chay llullakuqkunapis rinllapa wañuq, ¹³ suqkunata ñakachishqanrayku. Chaqa paykunaraqam suqkunapa ñawpambi kwirpun munashqandalla ruranllapa. Chaymi gamkuna kriyiq masinchiqkunawan suq fyistata ruraptikillapa, chay uchayukuna tandakashpa, paykuna munashqandalla ruranllapa. Chayraykum rikashukuna penqashungillapa.

¹⁴ Chaqa paykunaraqam yumbay warmi rikashqanda munanllapa. Kanan mana shaykuqmi uchakunata ruranllapa. Chaymi Jisukristupi mana allita kriyiqkunataqa inkitanllapa, paykunawan uchata rurananllapa. Chayshinam tukuy imata ancha munanllapa paykunapaqla. Chaymi yumbay paykunataqa Tayta Dyus kundinashpa, ancha rin kastigaq. ¹⁵ Chaqa paykunaraqam Dyusmanda akrakashpa, allin ñanninmanda llugshishpa, chingashqallapana. Chay unay Biyurpa churin Balanshinam kawsaykanllapa. Chay Balanqam Dyusmanda akrakarqan. Chaymi qellayta ganananrayku, mana allikunata munarqan rurayta. ¹⁶ Chayraykum Tayta Dyusqa burrunda rimachirqan, runashina anyanambaq. Chay burrunqam mana dijarqanchu chay munashqanda ruranambaqqa.*

¹⁷ Chay llullakuq yach'achikuqkunam chaki pusushina ichu pukutay mana tamayayushina. Chaqa yach'achikushqanqam mana nimapaq balinchu. Chaymi Dyusqa paykunata rin wichuq infyirrupa mas tutayaqninman, tukuy tiympu chaypi kanambaqllapa. ¹⁸ Chaqa paykunaraqam ancha alabakashpa, yangakunata rimashpa, inkitanllapa Jisukristupi chayraq kriyiqkunata. Chaymi animachinllapa mushuqmanda kriyirinanllapa mana baliq kusaskunapi, chay paykunashina kwirpun munashqandalla rurarinanllapa. ¹⁹ Kanan ninllapam: "Noqaykunashina atingillapa munashqaykita rurayta. Manam pipis rinchu kamachishuqllapa", nishpa. Piru manam intyindinllapachu: Uchata rurashpam, dyabluta kasuykanchiq, nishpaqa. Chaqa chay mayqan uchata ruraqmi dyablupa kriyadun. ²⁰⁻²¹ Kayshinapis yuyashunllapa: Suq runa kay mundupa uchangunata dijashpa, Kamachikuq Washadurninchi Jisukristupina kriyishpaqa, ama paymandaq akrakanqachu. Chaqa Dyuspa santu liyningunata dijashpa, uchangunatana rurarispaqam, ashwamba mas uchayugna rin kaq. Chaymi mas alli kananda paykunaga Jisukristupi ama kriyinanbaq. ²² Piru kananqam paykunaga allqoshina ichu kuchishina. Chaymi Dyuspa Santu Librumbiqa allipta nin chay uchata rurariqkunapaqqa: "Allqoqam manchu sitakushqanda mikurin. Kuchiqam limpyu maylladu kashpa, lluchkaman rishpa armakuq, limpu mapayarin", nishpa. Chayshinallam chay uchata rurariqkunapis.

3

Kayshinam Jisukristuqa rin shamuy

¹ Kuyashqay masitakuna, chay punta kartayta, kay iki kartaytapismi gamkunaman kach'amuni kunashushpa, allita yuyanayki yumbay chay yach'achishushqaypaq. ² Chayri allita yuyayllapa Dyuspaq unay santu rimaqkuna nishqanda, Kamachikuq Washadurninchi Jisukristu kamachikushqanda, apustulninguna yach'achishushqanda.

³ Piru puntata kaykuna ancha allita intyindiylapa: Yaqqana jwisyu diya ch'ayamuptinmi, kayshina rin kaq. Wakin runakunam Dyus nishqanda burlashpa, kwirpumba gustundalla rurashpa, rinllapa kawsaq. ⁴ Paykunaraqam asikushpa rinllapa tapushuq: "Mayá, ¿maytaq Jisukristu shamunchu? Dyusqam ufrisikushqa, Jisukristu shamurinambaq, ¿manachu? ¿Maytaq rikch'anchu? Unay agwilunchiqkunapa tyimpunmandapacha, kay pacha kashqanmandapismi chayshinalla. Manam nimapis kambyakanchu", nishpa. ⁵ Chaqa chay asikuqkunaraqam yach'ashpapis, mana munanllapachu kriyiyta: Tayta Dyusmi rimashpalla, syiluta, kay allpata rurarqan, yakumanda akrashpa. ⁶ Dyusmi unay tyimpupi kay mundupi tukuy ima kaqta yakuwan chingachirqan, nishpa. ⁷ Piru Dyusmi kamashqa, kay pacha, syilupis, jwisyu diyapi rupashpa chinganambaq. Chay ninakunawan rupachishpam, chay asikuq uchayukunatapis rin chingachiq.

⁸ Piru kuyashqay masitakuna, kaytar yach'ayllapa: Sifurninchiqpaqqam suq diyalla mil watakunashina. Mil watakunapismi paypaqqa suq diyashinalla. ⁹ Piru wakin runakunaraqam yuyanllapa: Dyusmi ancha unayan chay ufrisikushqanda kumplinambaq, nishpa. Piru manam paykuna yuyashqanshinachu. Chaqa Dyusqam mana yangachu unayaykanqa. Ashwanmi payqa ancha allin kashpa shuyakuykan, ancha munashpa yumbay runakuna, warmikuna uchangunata dijashpa, paypi kriyinanbaqllapa. Chaqa manam munanchu, ni suq runa, ni suq warmi chinganambaqqa.

* 2:16 Números 22.21-35

¹⁰ Manchu ladrunga tutap qonqaylla shamun suwawananchiq. Chayshinam qonqaylla Siñurninchiq Jisukristupis mana yuyashqanchiq diyapi rin shamuq. Chay diyaqam syiluqa tukuy imandin ancha kunyashpa chullushpa rin ushyakaq. Kay mundupismi tukuy imandin ninawan lumpyashpa, limpu rin ushyakaq.

¹¹ Yach'ashpa: Tukuy imam rin ushyakaq, nishpaqa, Dyusta kasushpa, adurashpa kawsashunllapa, ama nima uchata rurashpachu. ¹² Chayshina kawsashpaqa, imashinapis Dyuspaq allita yach'achikushun, pay mas utqa shamunambaq. Chay diyaqam syiluqa tukuy imandin chullushpa lumyaykaq ninakunawan rin ushyakaq. ¹³ Piru noqanchiqkunaqam shuyaykanchiq mushuq syiluta, mushuq pachata Dyus ufrisiwashqanchiqta. Chaypiqam ancha shumaqta rinchiqllapa kawsaq, Jisukristu ancha allin justisyata ruraptin.

¹⁴ Chayri kuyashqay masitakuna, chaykunata shuyashpaqa, imashinapis allikunataalla rurashpa, shumaqta kawsashunllapa, Tayta Dyus shamushpa, ama nima laya uchayuqta tariwananchiq. ¹⁵ Allitar intyindiylapa, Siñurninchiq Jisukristuqam shuyaykan, mas achka runata warmita washanambaq. Chaymi manaraq shamunchu. Chayshinallam chay kuyashqanchiq masitanchiq Pablupis, Dyus yanapaptin, yach'ayniyuq kashpa, qamkunata iskibrishushqa. ¹⁶ Chayshinallam paypis yumbay kartangunapi qamkunata yach'achishushqa. Lukismi chay kartangunaqa trabajus intyindinapaq. Chaymi chay runa mana intyindiqkunaqa, Dyuspi mana allita kriyishpa, Pablu nishqanda kambyashpa, suq layatana yach'achikunllapa. Chayshinallam Dyuspa Santu Librumba wakin partingunatapis dafñashpa, yanqakunata yach'achikunllapa. Chaymi paykunaga rinllapa chingaqa.

¹⁷ Chayri kuyashqay masitakuna, allitana yach'ashpa tukuy chaykunata, sigiyllapa Tayta Dyuspi allita yuyakushpa. Kwidakayllapar, chay llullakuqkuna ama ingañashushpa, Dyusmanda akrashunanllapa. ¹⁸ Ashwanri Siñurninchiq Washadur Jisukristuta shunqonchiqpi mas allita rigsishunllapa, chayshina masta masta yach'ananchiq: Paymi ancha kuyawanchiq, nishpa. ¡Biba Siñurninchiq Jisukristu! ¡Payri kanan tukuy tyimpupis alabashqa kanqa! Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN JWANMI KAY PUNTA KARTATA ISKIBIRIRQAN (1 JWAN)

¿Pitaq karqan San Jwanqa? San Jwanqam Jisukristupa dusi yach'akuqningunamanda suqnin karqan. Liyishunllapa chay punta parti San Jwanda, masta yach'ananchiq San Jwambaq.

¿Pikunapaqmi iskibirirqan kay kartataqa? Manam allitaqa yach'anchiqchu, piru kinsapch'i iskibirirqanqa Jisukristupi kriyiqkuna tukuy partipi tiyaqkunapaq.

¿Imaraykum iskibirirqan kay librutaga? Jwan ancha byijituna kaptinqam, wakin runakuna Jisukristupi kriyiqkunawan tandacaqllapa. Piru paykunaqam llullata yach'achikuqllapa kayshina: “Noqanchiqkunapa kwirpunchiqqam ancha uchayukuna. Chaymi Dyuspa Churin Jisukristuqa mana kwirpuyuchu karqan”, nishpa. Chaymi Jwan chay mana baliq duktrinapaq yach'ashpa, kay kartataqa iskibirirqan, Jisukristupi kriyiqkuna chay llullakuqkunata ama kriyinaqllapa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Jwanqam kayshina iskibirirqanqa: “Noqa kikiymi rikashqa kani, uyashqa kani Jisukristutaqa. Chaymi mana nimata llullakushpachu, allip kaqtalla niykillapa Jisukristu yach'achikushqandaqa”, nishpa. Jwanqam kay kartapiqa yach'achikurqambis, kuyanakuqanchiq suqwan suqwan.

1 Jn 1.1-4 niwanchiqllapa, Jwan kikinmi Jisukristuta rikarqan. Chaymi iskibirirqan, Jisukristupi kriyinananchiq.

1 Jn 1.5-2.17 yach'achiwanchiq, Dyuspi kriyiqkunaqa kawsanqa, ama uchakunata rurashpachu. Piru uchata rurashpallapaqar, Dyusman mañakushunllapa pirdunawananchiq. Kriyiq masinchikunatar kuyashunllapa. Kay pachapa imangunataqar ama munashunchu.

1 Jn 2.18-29 niwanchiq, mayqan runa Jisukristupa llullakunata yach'achikuptinqa, ama kriyishunllapachu.

1 Jn 3.1-24 niwanchiq, Dyuspa wambrangunam kanchiq. Chayri kuyanakuqshun suqwan suqwan.

1 Jn 4.1-6 niwanchiq, mayqan runa yach'achikuptinqa, allita intyindishun: “¿Rimaykanchu Dyus munashqanda ichu dyablu munashqanda?”, nishpa.

1 Jn 4.7-5.12 yach'achiwanchiq, Dyusmi yanapawanchiq kuyanakuqanchiq. Chaqa mayqan runa, warmi kuyakushpaqam, allipta Dyuspi kriyiqkuna.

1 Jn 5.13-21 niwanchiq, Tayta Dyuspa Churin Jisukristupi yuyakushpam, yach'anchiq: Tukuy tyimpum Dyuswan rinchiqllapa kawsaq. Dyusmi mañashqanchiqta uyawaqanchiq, rin qowaqanchiq, nishpa.

Jisukristum kawsachiwanchiqllapa

¹ Kay kartatam iskibriykillapa, yach'anayki suq ancha allin Rimaqpaq. Manaraq kay mundu kaptinmi, chay Rimaqqa karqanna. Chaymandaqam payqa noqaykunawan purirqan. Chaymi paytaqa uyashqallapa kani kikiy rinriyllapawan. Rikashqallapa kani kikiy ñawiyllapawan. Kikiy makiyallapawanmi paytaqa llamkarqayllapa. Chay Rimaqqam yanapawanchiq, tukuy tyimpum kawsananchiq. (Paymi Jisukristu.) ² Payqam Tayta Dyuspa pullan karqan. Chaymandaqam Dyusmanda shamushpaqa, noqaykunawan purirqan. Payta rigisishpam, tistigunguna kanillapa. Paymi washawanchiq, tukuy tyimpum kawsananchiq. Chaymi pay rurashqanda parlachiykillapa. ³ Chayraykum rikashqayllapa, uyashqayllapata niykillapa, qamkunapis noqaykunawan suq yuyayniyuqlla kanaykillapa. Chaqa Jisukristupi kriyishpam, noqaykunaqa Tayta Dyuswan, Churin Jisukristuwambis allipta suq yuyayniyuqlla kanillapa. ⁴ Chaymi kay kartata iskibriykillapa, tukuy shunqoykiwan kushikunaykillapa.

Tayta Dyusmi michashina

⁵ Jisukristu kay niwashqandam qamkunataqa yach'achiyki. Paymi niwashqallapa: “Tayta Dyusqam mana nima uchayuchu. Chaymi paypiqa mana kanchu tutayaqqa. Ashwan ancha allin kashpam, rupaishina ancha achikchakun”, nishpa.

⁶ Chayri uchakunata rurashpaqa, ama nishunllapachu: “Dyustam rigisini. Paywanmi purini”, nishpaqa. Chayshina nishpaqam, llullakuykanchiq. Chaqa Dyus niwashqanchiqtaqam mana kasuykanchiqchu. ⁷ Piru Dyusshina allitalla rurashpa, achikpishina kawsapinchiqqam, suq yuyayniyuqlla kanchiqllapa. Chaymi Tayta Dyusqa yumbay uchanchiqmanda pirdunawanchiq, Churin Jisukristu yawarninda noqanchiqkunapaq ich'ashqanrayku.

⁸ Piru “Manam noqaqa uchayuqchu kani” nishpaqam, noqanchiqlla ingañakaykanchiq. Chaqa chayshina nishpaqam, ancha llullakuykanchiq. ⁹ Piru mana nimata pakashpachu, Dyusman mañakuptinchiqqam, uchanchiqkunata pirdunawananchiq, payqam mañashqanchiqta rin ruraq. Chaqa ancha allin, ancha kumplidu kashpam, yumbay uchanchiqmanda rin pirdunawaqñinchiq, ama nima uchayuqna kananchiqllapa. ¹⁰ Piru “Manam nima uchayuqchu kani” nishpaqam, Dyustaqa rigsiykanchiqllapa llullakuqtashina. Chaqa payqam niwashqa kanchiq: “Uchayuqmi kangillapa”, nishpa. Piru manam kriyinchiqllapachu.

2

Jisukristum allin abugadunchiq

¹ Qamkunam kuyashqay wambraykunashina kangillapa. Chaymi kay kartata isibriykillapa kunashushpa, ama nima uchata ruranaykillapa. Piru mayqanninchiq uchata ruraptinchiqqam, Tayta Dyuspa ñawpambi kan suq ancha allin abugadunchiq, faburninchiqta rimanambaq. Paymi ancha allin Jisukristu. ² Chaqa Jisukristuqam wañurqan uchanchiqmanda pirdunawananchiq. Piru manam noqanchiqpaqllachu wañurqanqa. Ashwanmi wañurqanqa munashpa washayta yumbay runakunata, warmikunata.

³ Tayta Dyus kamachikushqanda kasushpaqam yach'anchiqna: Alliptam shunqoypi payta rigisini, nishpa. ⁴ Piru chay mayqan niq: “Noqam shunqoypi Dyusta rigisini”, nishpa, piru Dyus kamachikushqanda mana kasushpaqam llullakuykan. Manam alliptachu rimaykan. ⁵ Piru Dyusta kasuqkunaqam allipta tukuy shunqonwan payta kuyanllapa. Chayshinam yach'anchiq: Dyuspa wambrannam kanchiq, nishpa.

⁶ Piru mayqan niqqam: “Noqam Tayta Dyuspa wambran kani” nishpaqa, Jisukristushinalla kawsanqallapa.

Kay kamachikushqandar kasushunllapa

⁷ Masitakuna, manam isibriykichu mushuq kamachikushqayta. Chaqa Jisukristupi kriyishqayki diyamandapacham Dyus kamachikushqanda yach'akushqallapa kangi. Chay kamachikushqandam isibriykillapa. ⁸ Piru kananqam kay allip kaqtapis isibriykillapa, mas allita intyindinaykillapa chay yach'akushqaykita. Chaqa Jisukristum Dyus kamachikushqanda rurashqa. Chaymi qamkunapis allitana rurashpaqa, manana tutayaqpishinachu puriykangillapa. Ashwanmi kananqa qamkunapa bidaykipiqa Tayta Dyusna achikchakuykan.

⁹ Piru chay mayqan niq: “Dyuswannam achikpishina kawsaykani” nishpa, piru runa masinda ch'iqnishpaqam, uchangunapilla kawsaykan. Chaymi tutayaqpishina puriyan. ¹⁰ Piru mayqan runa masinda kuyaqqam Dyuswanna achikpishina puriyan. Chaymi dyabluqa manana atinchu ishkichiyta, uchata ruranambaqqa. ¹¹ Piru chay runa masinda ch'iqniqqam uchannayku tutayaqpishina kawsaykan. Manchu suq sarkuqa mana yach'anchu: Maytam riykani, nishpaqa. Chayshinallam chay uchayuqkunapis tutayaqpishina puriyanllapa suq sarkushina.

¹² Kriyiq masitakuna, qamkunam wambraykunashina kangillapa. Chaqa Tayta Dyusmi uchaykikunamanda pirdunashushqa, Jisukristu wañushqanrayku. Chaymi kay kartata isibriykillapa. ¹³⁻¹⁴ Wakinnikiqam taytakuna kangillapa. Qamkunaqam Jisukristupi kriyishqallapa kangi. Payqam manaraq nimapis kaptin, kashqana. Chaymi paypi kriyishqaykirayku, isibriykillapa kay kartata. Qamkuna wambra runakunamambis isibriyki. Chaqa qamkunaqam jwirti kashpa, Tayta Dyus nishqanda tukuy shunqo kriyishpa, dyabluta binsishqallapa kangi. Chaymi qamkunatapis isibriyki kay kartata. Qamkuna wambrakunamambis isibriyki, Tayta Dyuspi kriyishqaykirayku. [Nuta: Achka yach'ayniyuqkunam yuyanllapa: Chay “taytakunam” munan niyta, Dyuspaq yach'achikuqkuna; chay “wambra runakunam” munan niyta, chay yach'achikuqkunapa yanapakuqninguna; chay “wambrakunam” munan niyta, Jisuspi yumbay kriyiqkuna, nishpa.]

¹⁵ Amar munayllapachu kay munduta ni kusasningunata. Chaqa mayqan ancha munaq kay mundupi kaq kusaskunataqam mana kuyancho Tayta Dyustaqa. ¹⁶ Kay mundupi achka tiyaykunam kirwipun munashqandalla ruranllapa. Wakinam imakunata rikashpaqa, ancha munanllapa. Wakinam ashla imayuq kashpa ichu ashla imata yach'ashpaqa, ancha alabakanllapa. Chay laya yuyaykunagam mana shamunchu Dyusmandaq. Ashwanmi shamun uchayuq runakunamanda. ¹⁷ Kay munduqam tukuy imandin, runakuna munashqambis ushyakaykanna. Limpunam rin chingaq. Piru noqanchiqkuna Dyus munashqanda rurashpaqam, tukuy tyimpu rinchiqllapa kawsaq.

Jisukristupa kuntrangunam shamushqa

¹⁸ Ijitukuna, kay pachaqam rin ushyakaq. Chay diyaqam ch'ayamuykanna. Manchu qamkunaqa uyashqa kangi: "Rinni kaq Jisukristuta kuntraq", nishpa. Allibmi chayqa. Kananqam achka kuntraqkunana kan. Ch'iqninllapam Jisukristuta. Chaymi yach'anchiq: Kay munduqam rinna ushyakaq, nishpa. ¹⁹ Chay kuntraqkunagaq yumbay noqanchiq-manda akrakashqa. Chaqa paykunagaq yanqa kriyiq tukushpa, pullanchiq kashqallapa karqan. Piru Jisukristupi allipta kriyishpaqach'i, kanangaman pullanchiq kanandallapa. Piru paykuna noqanchiqmanda akrakaptinam, yach'anchiqllapa: Jisukristupiqam mana alliptachu kriyishqallapa, nishpa.

²⁰ Piru Jisukristum qamkunata qoshushqa Santu Ispiritunda. Chaymi yumbayniki yach'angillapa allip kashqanda. ²¹ Kinsapch'i yuyangillapa: Jwanqam isikibriwaykan yuyashpa: Manam yach'anllapachu Dyuspaq, nishpa. Manam chayshinachu. Chaqa qamkunaqam yach'angina Dyus nishqanda. Chaymi isikibriykillapa, qamkunata masta yanapashunay. Chaqa yach'angillapanam: Tayta Dyus nishqanqam allip. Manam nima llullachu, nishpa.

²² Mayá, ¿pitaq chay llullakuqqa? Payqam nin: "Jisukristuqam mana Dyus Akrashqan Washadurchu", nishpa. Chay laya rimaqkunagaq Jisukristuta kuntranllapa. Chaqa payta ñigashpaqam, Tayta Dyustapis ñigaykanllapa. ²³ Chaymi Jisukristuta ñigakunaqa mana Tayta Dyuswanchu. Piru Jisukristupi kriyiqkunagaq Taytanchiq Dyuswambis.

²⁴ Chaymi niykillapa: Allitar yuyayllapa Dyus nishqanda. Chaqa Jisukristupi kriyishqayki diyamandapacham allita yach'akushqallapa kangi pay nishqanda. Chayta allita yuyashpaqam, ringillapa kawsaq Jisukristuwan, Tayta Dyuswambis. ²⁵ Chaqa Jisukristuqam ufrisiwashqa kanchiq, tukuy tyimpu paywan kawsananchiqllapa.

²⁶ Chaymi kay kartata qamkunaman isikibriyki, allita yach'anaykillapa, chay llullakuqkuna ama ingañashunanllapa. ²⁷ Piru Jisukristum Santu Ispiritunda qoshushqallapa, qamkunapi tiyanambaq. Chaymi manana nisisaryuchu, ni pipis suq laya duktrinata qamkunata yach'achishunan. Chaqa chay Santu Ispiritunmi tukuy ima allip kaqta qamkunata yach'achishungi; manam llullakunatachu. Chayri chay Santu Ispiritu nishushqanda kasushpa, Jisukristupi allita kriyishpa kawsayllapa.

²⁸ Chayri kananqa ijitukuna, Jisukristumanda amana akrakashunllapachu. Ashwanri paypina yuyakushpa kawsashun, pay shamuptin, kushikushpa shuyananchiq, ama nimata manchashpachu. ²⁹ Chaqa qamkunaqam yach'angillapa: Dyusmi ancha allin, nishpa. Chaymi chay mayqan allita rurashpa kawsaqa Dyuspa wambranguna.

3

Dyuspa wambrangunam kanchiq

¹ ¡Yuyayllapa, Tayta Dyusqa anchallana kuyawanchiqllapa! Chaqa kikin wambrangunapaqmi riqsiwanchiqllapa. Allibmi paypa wambranguna kanchiqllapa. Chaymi Dyuspi mana kriyiqkuna mana yach'anllapachu: ¿Ima laya runakunataq Jisukristupi chay kriyiqkunaqa? nishpa. Chaqa Dyusta mana riqsinllapachu yuyayningunapi.

² Kuyashqay masitakuna, kananqam Dyuspa wambrangunana kanchiqllapa. Piru manaraqmi yach'anchiqchu: ¿Imashinaraq rinchiqllapa kaq? nishpaqa. Piru kaytaqam yach'anchiqna: Jisukristu shamuptinmi, payta rikaptinchiq, Tayta Dyus rin kambyawaqninchiq, Jisukristushina kananchiqllapa, nishpa. ³ Chaymi yumbayninchiq Jisukristuta munashpa rikayta, uchanchiqkunata dijaykanchiqllapa, Jisukristushina limpyu shunqoyuq kananchiqllapa.

⁴ Piru uchata ruraqkunam mana kasuykanchu Dyus kamachikushqandaqa. ⁵ Kanan qamkunaqam yach'angina: Jisukristu mana nima uchayuq kashpam, kay pachaman shamurqan, uchanchiqkunamanda washawananchiq, nishpa. ⁶ Chaymi Jisukristupi kriyiqkunaqa manana kawsanchiqllapachu uchakunata rurashpaqa. Piru chay uchata ruraqkunagaq Jisukristupi mana alliptaqa kriyinllapachu, ni riqsinllapachu paytaqa shunqonllapapi.

⁷ Chayri ijitukuna, amakish dijakangillapachu, ni pipis ingañashunanqa. Chaqa allita rurashpa kawsaqam allin runana. Paymi Jisukristushina shumaqtana kawsaykan.

⁸ Piru uchata rurashpa kawsaqkunagaq dyablupa wambranguna. Chaqa Tayta Dyus wichukushqan diyamandapacham dyablupa uchata rurashpalla kawsan. Chaymi Dyuspa Churin Jisukristu shamurqan chingachiq dyablu chay mana alli rurashqanda.

⁹ Dyusqam washawashqa kanchiq, wambranguna kananchiqllapa. Chaymi Santu Ispiritun shunqonchiqpi tiyaptin, manana atinchiqchu kawsayta uchakunata rurashpa. ¹⁰ Ancha riqsiyapaqllam Dyuspa wambranguna, dyablupa wambrangunaqa. Chaqa chay dyablupa wambrangunaqam mana allikunata rurashpa kawsanllapa. Kanan runa masin-dapismi mana kuyanllapachu.

Kuyanakushunllapa suqwan suqwan

¹¹ Chaqa Dyusmi kamachiwanchiq, kuyanakunanchiq suqwan suqwan. Chaytaqam unaymandapacha uyashqallapa kangli. ¹² Chayri ama chay unay Kayinshinaqa kashunllapachu. Paymi dyablupa kargan. Chaymi masanda wanchirgan. Mayá, ¿imapagtaq masandaqa wanchirganqa? Chaqa chay Kayinmi mana allikunata rurashpa kawsaq. Chay masan Abilqam allikunata rurashpa kawsaq. Chaymi chay Kayinqa imbidyashpa, masan Abilta wanchirgan.

¹³ Kuyashqay masitakuna, Jisukristupi mana kriyiqkuna ch'iqnishuptinllapaqa, ama yuyayllapachu: ¿Imapagraq ch'iqniwan? nishpaqa. ¹⁴ Chaqa noqanchiqpismi Dyuspi manaraq kriyishpa, chingananchiq karganchiqllapa. Piru kanangam suqwan suqwan kuyanakunchiq. Chaymi yach'anchiqllapa: Mushuq bidamannam yaykushqa kani, nishpa. Piru suqkunata mana kuyaqkunagam wafushqashinaraq. ¹⁵ Chaymi suqkunata ch'iqniqkunaga rinllapa chingaq. Chaqa Dyuspaqqam paykunaga suq matansyrushina. Kanan qamkunagam yach'angi: Mayqan matansyiru kashpaqam, mana rinchu washakaq, tukuy tyimpu Dyuswan kawsanambaq, nishpa. ¹⁶ Piru Jisukristum yach'achiwanchiq imashina kuyanakunanchiq. Chaqa paymi kuyawaqninchiq wafurqan washawananchiq. Chaymi noqanchiqkunapis kriyiq masinchiqkunata kuyashpa, listu kashunllapa wafunanchiq, paykunata washananchiq. ¹⁷ Piru mayqanninchiq kriyiq masinchiqta mana nimayugta rikashpa, mana yanapashpa imanchiqwanqam, mana nimatapis Tayta Dyustaqa kuyaykanchiqchu. ¹⁸ Kuyashqay wambrakuna, amar shim-inchiqwanllaga kuyashunchu runa masinchiqkunataqa. Ashwanri allipta kuyashpa, paykunata yanapashunllapa.

Allitar rurashun, ama penqakunanchiq

¹⁹ Chayshina kuyanakushpaqam yach'anchiqna: Dyuspa allip wambranmi kani, nishpa. Chaymi paypa ñawpanman ch'ayashpaqa, manana rinchiqllapachu penqakuq. ²⁰ Chaqa mana allita rurashpaqam, das syintinchiq shunqonchiqpi: Ama chaytaqa ruranaytachu, nishpa. Piru Tayta Dyusqam noqanchiqmanda mas pwidiq kashpa, masta yach'an. Chaymi payqa tukuy ima rurashqanchiqta yach'ashpapis, atin pirdunawayn-inchiqta. ²¹ Chaymi kuyashqay masitakuna, allita kawsashpaqa, shunqonchiqpi manana nimata syintishpachu, atinchiqna kushikuyta Dyuspa ñawpambi. ²² Chaqa Dyus kamachikushqanda kasushpa, pay munashqanda ruraptinchiqmi, mafakushqanchiqta rin qowaqninchiq. ²³ Paymi kamachiwashqa kanchiq, Churin Jisukristupi kriyianchiqllapa, suqwan suqwan kuyanakunanchiq, pay niwashqanchiqshina. ²⁴ Chaymi Dyus kamachikushqanda kasuqkunaga paywanna kawsanchiqllapa. Kanan Dyuspismi shunqonchiqpi kawsan. Mayá, ¿imashinam yach'anchiq? Tayta Dyusmi noqanchiqpi kawsan, nishpaqa? Chaytaqam yach'anchiq, Santu Ispiritunda qowaptinchiq.

4

¿Pim Dyuspa Santu Ispiritunwan, pim dyabluwan?

¹ Kuyashqay masitakuna, kay mundupiqam Dyuspaq achka rimaq tukuqkuna puriykanllapa: “Dyus niwashqandam rimani” nishpa. Amakish dijakangillapachu ingañashunambaq. Ashwanri paykunataqa allita mallipayllapa yach'anayki: ¿Allipchu Dyuspa Santu Ispiritunwan ichu mana? nishpa. ² Kayshinam atingillapa riqsiyta: Kay runam Dyuspa Santu Ispiritunwan, nishpa. Dyuspa Ispiritunwan puriqkunagam ninqallapa: “Siñurninchiq Jisukristum Dyusmanda shamushpa, kay mundupi nasirqan noqanchiqshina kwirpuyuq”, nishpa. ³ Piru mayqan rimaq: “Jisukristuqam mana kwirpuyuqchu shamushqa”, nishpaqam, mana Dyuspa Santu Ispiritunwanchu. Chaykunagam dyablupa ispiritunwan. Chaqa chay dyabluqam Jisukristuta kuntran. Qamkunagam uyashqa kangli: “Chay dyablupa ispiritunmi rin shamuy” nishpa. Chayqam allip kashqa. Kananqam allipta kay mundupina puriykan.

⁴ Ijitukuna, qamkunagam Dyuspa wambranguna kangillapa. Chaymi Dyuspa Santu Ispiritunqa qamkunapi tiyan. Payqam mas pudirniyuq chay llullakuqkunapa ispiritunmandaqa. Chaymi qamkunaga binsishqallapa kangli kay mundupi llullakuqkunata. ⁵ Chay llullakuqkunagam kay mundupa imangunapi yuyakushpalla rimanllapa. Chaymi Dyuspi mana kriyiqkunaga paykunata ancha allita uyanllapa. ⁶ Piru noqanchiqkunagam Dyuspa wambranguna kanchiqllapa. Chaymi yach'achikuptinchiq, Dyusta kasuqkunaga ancha allita kasuwanchiq. Piru dyablupa kaqkunagam mana munanllapachu kasuwayn-inchiqta. Chayshinam atinchiq riqsiyta: Mayqanmi Dyuspa wambran kashpa, allip kaqta riman; mayqanmi dyablupa wambran kashpa, llullakun, nishpa.

Tayta Dyusmi yumbayta kuyawanchiq

⁷ Kuyashqay masitakuna, Dyusmi ancha kuyawanchiq. Chayri noqanchiqkunapis suqwan suqwan allita kuyanakushun. Chayshina yumbaywan kuyanakushpaqam, Dyuspa wambranguna kanchiqllapa. Paytaqam shunqonchiqpi allita riqsinchiq. ⁸ Tayta Dyusqam ancha kuyakun. Chaymi mana kuyakuqkunaga mana paypa wambrangunachu. Chaga shunqombiqam mana paytaqa riqsinllapachu. ⁹ Tayta Dyusmi suq Churiyuqlla kashpapis, chay Churinda kach'amurqan kay munduman, uchanchiqrayku wafunambaq, Dyuswan tukuy tyimpu kawsananchiqllapa. Chaymi yach'anchiq: Dyusmi ancha kuyawanchiq, nishpa. ¹⁰ Chaga manam noqanchiqkunachu Dyusta puntata kuyashqachu kanchiq. Ashwanmi Dyusqa noqanchiqkunata puntata kuyawashqa kanchiq. Chaymi kach'amurqan Churin Jisukristuta kay pachaman, wafushpa, uchanchiqkunamanda pirdunawananchiq.

¹¹ Chayri kuyashqay masitakuna, chayshina Tayta Dyus ancha kuyawaptinchiqqa, noqanchiqkunapis suqwan suqwan kuyanakushun. ¹² Manam pipis Tayta Dyustaqa rikashqachu. Piru kuyanakupinchiq suqwan, suqwanqam, Dyuspa Santu Ispiritun shunqonchiqpi tiyashpa yanapawanchiq, mas allita kuyanakunanchiq. ¹³ Chaga Santu Ispiritunda qowaptinchiqmi, yach'anchiqllapa: Dyuswannam allipta kaykanchiq. Paypismi allipta noqanchiqwan, nishpa. ¹⁴ Noqaykuna kikiymi rikashqallapa kani Dyuspa Churindaq. Chaymi tistigununa kashpa, allipta niykillapa: Dyusmi Churinda kay munduman kach'amurqan, yumbayta washawananchiq. ¹⁵ Kanan mayqan yuyakuqmi: "Jisukristuqam Dyuspa Churin" nishpa, payqam Tayta Dyuswan. Dyuspiismi paywan.

¹⁶ Kanan yach'anchiqmi: Dyusmi ancha kuyawanchiq. Chaga paymir ancha kuyakuqqa. Chaymi yumbay allita kuyakuqqa Dyuswanna. Dyuspiismi paykunawanna. ¹⁷ Chayshinam noqanchiqkunaga kay mundupi kawsashpaqa, yach'akuykanchiq Jisukristushina kuyanakushpa kawsayta. Chaymi jwisyu diya ch'ayamuptingqa, mana manchashpachu rinchiqllapa kushikuq. ¹⁸ Chaga noqanchiqkuna Tayta Dyuswan kuyanakushpaqam, manana manchanchiqchu: Paych'i rin kastigawaq, nishpaqa. Piru chay kastiguta shuyaqkunagaqam ancha manchashpa, llakishpa kawsaykanllapa. Chaymi chay manchagkunagaq manaraq allitaq yach'akushqachu kuyanakuyta.

¹⁹ Tayta Dyusmi puntata noqanchiqkunata kuyawashqa kanchiq. Chaymi noqanchiqkunapis paytaqa kuyanchiqllapa. ²⁰ Piru chay mayqan rimaq: "Noqaqam Dyusta kuyani" nishpa, piru runa masinda ch'ignishpaqam, llullakuykan. Chaga runa masinda rikashpa mana kuyaqqaqam mana Dyustaqa atinmanchu kuyayta mana rikashpaqa. ²¹ Chaymi Jisukristuqa kayshina kamachiwashqa kanchiq: "Dyusta kuyaqkunagaq runa masingunatapis kuyanqallapa", nishpa.

5

Dyuspir allita yuyakushunllapa, ama uchayuykunashina kawsananchiq

¹ Dyuspa yumbay lijitimu wambrangunaqam kriyinchiqllapa: Jisukristum Dyus Akrashqan Washadur, nishpa. Chayri Tayta Dyusta allipta kuyashpaqa, wambrangunatapis kuyashun. ² Chayshina Dyusta kuyashpa, kamachikushqanda kasushpaqam, yach'anchiqna: Dyuspa wambrangunatapismi kuyaykanchiq, nishpa. ³ Chaymi Dyusta kuyashpaqa, kamachikushqanda kasunchiqllapa. Kanan chay kamachikushqanqam mana trabajuschu kasunanchiqqa. ⁴ Chaga Dyuspa wambranguna kashpa, paypi kriyishpaqam, binsinchiq kay mundupi tiyaqkunapa mana baliq yuyayningunata. ⁵ Atinanchiq binsiytaqam ancha allita kriyishunllapa: Sifurninchiq Jisukristum Dyuspa Churin, nishpa.

Kaykunam yach'achiwanchiq Jisukristupaq

⁶ Kimsa tistigu layakunam yach'achiwashqa kanchiq: Jisukristum syilumanda shamurqan, nishpa. Puntata Jisukristu yakupi shutikuptinmi, suq tistigushina karqan. Chaymandaqam kruspi wafushpa, yawarninda ich'aptin, suq tistigushina karqan. Dyuspa Santu Ispiritumbismi Jisukristupa faburninda rimarqan. Chay Santu Ispiritumbismi mana llullakuq tistigu karqan. ⁷ Jisukristupaqqam syilupipis, kimsa tistigukuna kan. Suqmi Tayta Dyus. Suqqam Jisukristu kikin. Suqqam Dyuspa Santu Ispiritun. Chay tistigukunagaq kimsa kashpapis suqlla. ⁸ Chay nishushqayshinam kay pachapipis kimsa tistigu layakuna yach'achiwanchiq Jisukristupaq. Suqmi Dyuspa Santu Ispiritun, suqqam chay shutikushqan yaku, suqqam kruspi ich'ashqan yawarnin. Chay kimsandinmi suq yuyaytalla Jisukristupaq yach'achiwanchiq. ⁹ Chaga allin runakuna niwashqanchiqtam kriyinchiqllapa, ¿manachu? Piru Dyus niwaptinchiq Churin Jisukristupaqqa, masta kriyishunllapa. Chaga Dyusqam mas allin tistigu chay allin runakunamandaq. ¹⁰ Jisukristupi kriyiqkunagaq tukuy shunqo yuyakunchiq: Allibmi Jisukristuqa Dyuspa Churin, nishpa. Piru suq runa Jisukristupi mana kriyishpaqam, Tayta Dyuspiipi mana kriyinchu. Chaga Tayta Dyus Churin Jisukristupaq nishqandaqam mana kriyinchu.

Chaymi Tayta Dyuspaq alabis niykan: “Yanqam llullakun” nishpa. ¹¹ Chaqa Dyusqam niwashqa kanchiq Churimbaq: “Churiy wañushqanraykum rini washashuqllapa, tukuy tyimpu noqawan kawsanaykillapa”, nishpa. ¹² Chaymi Dyuspa Churimbi kriyishpaqam, tukuy tyimpu rinchiqllapa kawsaq. Piru Dyuspa Churimbi mana kriyishpaqam, mana tukuy tyimpu rinchiqllapachu kawsaq Dyuswanqa.

San Jwanmi kartanda ushyashpa, kayshina kriyiq masingunata kunarqan

¹³ Kay kartatam ishibriyki qamkuna Dyuspa Churimbi kriyiqkunaman, yach'anaykillapa: Dyuspa Churimba shutimbi kriyishpam, tukuy tyimpu Dyuswan rinchiqllapa kawsaq, nishpa.

¹⁴⁻¹⁵ Kananqam ancha yuyakunchiqllapa Dyuspi. Chaqa yach'anchiqmi: Dyus mu-nashqanda mañakuptinchiqam, payqa uyawaqninchiq, rin qowaqninchiq, nishpa.

¹⁶⁻¹⁷ Masitakuna, kanmi ishkay laya uchakuna. Suq layaqam runakunata dañachin wañunambaq. Suq layaqam dañachin, piru mana wañunambaqchu. Yumbay laya mana alli rurashqanmi uchakuna. Piru suq laya uchaqam runakunataqa ancha dañachin wañunanllapa. Chay wanchikuq uchapaqqam mana nimata niykillapachu. Piru chay suq laya uchata ruraqkunapaqmi niyki: Dyusmanri mañakuylapa chay masaykikunata pirdunanambaq, nishpa. Qamkuna mañakuptiqam, Dyusqa paykunata uchangunamanda rin pirdunag.

¹⁸ Dyuspa wambrangunaqam manana kawsanchiqllapachu uchakunata rurashpaqa. Chaqa Jisukristuqam ancha allita noqanchiqtaqa kwidawanchiq, dyablu ama uchata rurachiwananchiq.

¹⁹ Chaymi yach'anchiqllapa: Dyuspa kanchiqllapa, nishpa. Piru Dyuspi yumbay mana kriyiqkunaqam dyablu kamachishqanda ruranllapa.

²⁰ Noqanchiqkunaqam yach'anchiq: Dyuspa Churinmi shamushqa, nishpa. Chaqa payqam yach'achiwashqa kanchiq, riqsinanchiq Tayta Dyusta shunqonchiqpi. Paymi allip Dyusqa. Kananmi Jisukristupi yuyakushpa kawsanchiqllapa. Chaqa paypismi allip Dyus kashpa yanapawanchiq, tukuy tyimpu kawsananchiqllapa.

²¹ Chayri ijitukuna, kwidakayllapa, ama yuyakunayki yanqa amitu layakunapi. Chayshina kanqa. (Chaytallam ishibriykillapa.)

APUSTUL SAN JWANMI KAY SIGUNDA KARTATA ISKIBRIRIRQAN (2 JWAN)

¿Pitaq karqan San Jwanqa? San Jwanqam Jisukristupa dusi apustulninmanda suqnin karqan. Liyishunllapa chay punta parti San Jwanda, masta yach'ananchiq San Jwambaq. **¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaga?** Wakin yach'ayniyuqkunam yuyanllapa: Kay kartatam iskibrirqan suq kriyiq masin warmiman, tukuy ayllundinman. Piru wakingunaqam yuyanllapa: Kay kartataqam iskibrirqan suq ilgisyaman. Chaymi mana allitaqa yach'ananchiqchu: Pikunamanmi iskibrirqan, nishpa.

¿Imaraykam iskibrirqan kay librutaga? Jwanqam iskibrirqan, Jisukristupi kriy-iqkunata kunanambaq, kuyanakushpa kawsananllapa; llullata yach'achikuqkunamanda kwidakananllapa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

2 Jn 1.1-6 niwanchiqllapa, allip kaqta kriyishpa, kuyanakushpa kawsananchiq.

2 Jn 1.7-11 niwanchiq, kanmi ancha achka llullata yach'achikuqkuna. Paykunaqam yach'achikun: "Dyuspa Churin Jisukristuqam mana kwirpuyugchu kay mundu-manqa shamurqan", nishpa. Chayri chay ingañakuqkuna mayqanninchiqman ch'ayawaptinchigqa, ama pusadataqa qoshunllapachu.

2 Jn 1.12-13 niwanchiq, Jwanmi yuyarqan chay kriyiq masingunata das rinan watukuq, nishpa.

Allip kaqta kriyishpa, kuyanakushun

¹⁻² Ancha rrispitashqa panisita, Tayta Dyusmi qamta, wambraykikunata akrashushqallapa, paypa wambranguna kanaykillapa. Chaymi qamkunaqa noqapa masaykunashina kangillapa. Chayraykum noqa yach'achikuq ansyanu kashpa, kay kartata iskibrirkillapa chaypi yumbay tandakaq kriyiq masinchikunaman. Chaqa qamkunapismi noqaykunashina allip kaqta kriyishqallapa kangi. Chaymi noqaqa kriyiq masinchikunawan alipta kuyaykillapa. Chaqa yumbayninchigmi allip kaqta tukuy tyimpu rinchiqllapa kriyiq. ³ Chaymi mañakuni Tayta Dyusman, Churin Jisukristuwan tukuy imapi yanapashunan, ama manchashpa, ashwan kushikushpa, kuyanakushpa, allip kaqta kriyishpa, shumaqta kawsanaykillapa.

⁴ Wakin wambraykikunatam tarishqa kani allip kaqpi kriyishpa, kawsaykaqta. Paykunaqam Dyus kamachikushqanda kasushpa, shumaqta kawsaykanllapa. Chaymi ancha kushikuni. ⁵ Chayraykum kuyashqa panisita, kananga qamkunata rrugaykillapa, noqaykunawan shumaqta kuyanakunanchiq. Manam mushuq yuyashqaytachu kamachiykillapa. Chaytaqam unaymandapacha uyashqallapa kanchiq. ⁶ Chaqa Tayta Dyusmi kamachiwashqa kanchiq kuyanakunanchiq. Chaymi Dyusta alipta kuyashpa, mana shaykuq rinchiqllapa kasuq chay niwashqanchiqta.

Achka llullakuqkunam puriyan

⁷ Chaqa kay mundupiqam achka llullakuqkuna puriyanllapa. Kwidawkish qamkunata ingañashungiman. Chay llullakuqkunaraqam mana munanllapachu kriyiyta: Jisukristuqam allip kwirpuyugchu runa kashpa, shamushqa kay munduman, nishpaqa. Chay layata yuyaqkunagaq ingañakuq runakuna. Jisukristutam kuntranllapa. ⁸ ¡Kwidakayllapa! Qamkunaqam Dyuspaq allita yach'achikuykangi. Chay llullakuqkunata kasushpakish, mana ch'askingimanchu Dyusmanda yumban irinsayaykita. Amakish chayshinaqa kanchachu. Munanin Dyusmanda yumbay irinsayaykita ch'askinaykillapa.

⁹ Mayqan runa ichu warmi Jisukristu nishqanda dijaqgam manana Dyuswanchu. Piru Jisukristu nishqanda yach'achikuqgam Tayta Dyuswan, Jisukristuwambis. ¹⁰ Chay llullakuqkuna munapin ch'ayashuyta, chay mana baliq duktrinanda yach'achikunanga, ama ch'ayachiylapachu wasikimanga ni "Dyus yanapashunga" niyllapachu. ¹¹ Chaqa mayqan chayshina ch'ayachiqgam nanpaykan, masta ingañakunallapa.

San Jwanmi kayshina kartanda ushyarqan

¹² Mastam munani willashuyta. Piru munanim shamuyta qamkunaman, chaypi parlashpa, masta kushikunanchiq. Chaymi mana munanichu kay kartapilla masta par-lachishuyta.

¹³ Kaypi tiyaq kriyiq masinchikuna qamkunapa masaykikuna. Chaqa Tayta Dyusmi paykunatapis akrashqa, paypa wambranguna kanambaq. Chaymi kaypi tandakaqkunapis napaykushungillapa. Chayshinalla kanqa. (Chaytallam iskibrirkillapa.)

APUSTUL SAN JWANMI KAY TIRSIRA KARTATA ISKIBRIRQAN (3 JWAN)

¿Pitaq karqan San Jwanqa? San Jwanqam Jisukristupa dusi apustulninmanda suqnin karqan. Liyishunllapa chay punta parti San Jwanda, masta yach'ananchiq San Jwambaq.

¿Pipaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Jwanqam iskibrirqan kay kartataqa kriyiq masin Gayupaq. Gayuqam Jisukristupaq yach'achikuqkunata yanaparqan, pusadata, mikunata qoshpa.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Jwanqam kay kartataqa iskibrirqan kuyashqa kriyiq masin Gayuta alabashpa, kunashpa, animachishpa, kriyiq masingunata mana shaykuq yanapanambaq.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

3 Jn 1.1-8 niwanchiqllapa, chay runa Gayum suqkunata yanapashpa, ancha shumaqta kawsashqambaq.

3 Jn 1.9-11 niwanchiq, suq runa Diwtrifis shutiqmi mana yanaparqanchu payman shamug kriyiq masingunata. Kanan San Jwamba washandam rimarqan. Niwanchiqpis ama chay Diwtrifisshinaqa kananchiqllapa.

3 Jn 1.12 niwanchiq, suq ancha allin runa Demetruq.

3 Jn 1.13-14 niwanchiq, Jwanmi ancha munarqan das shamuyta, Gayuta watukuq, nishpa.

San Jwanmi alabarqan Gayuta

¹ Kuyashqay kriyiq masita Gayu, noqa yach'achikuq ansyanu kashpam, kay kartitata iskibriyki. Chaqa alliptam kuyayki.

² Kuyashqay masita, yach'anim, ancha allitash kawsaykangi Tayta Dyuswan, nishpa. Chaymi ancha mañakuni, allilla kashpa, ancha kushikushpa kawsanayki. ³ Wakin kriyiq masinchikunam ch'ayamushpa, niwarqan: Chay Gayum Sifurninchigta ancha allita kuyashpa, kasun. Allip kaqpi kriyishpam, shumaqta kawsan, nishpa. Chayshina niwaptinmi, ancha kushikushqa kani. ⁴ Qamkunaqa noqa yach'achishuptiy Dyuspi kriyishpaqam, wambraykunashina kangillapa. Kanan tukuy imamandam masta kushikuni yach'ashpa: Yumbay wambrayshina kaqkunam Dyusta kasushpa, allip kaqpi kriyishpa, kawsaykanllapa, nishpa.

⁵ Kuyashqay kriyiq masita, imapipis yanapashpa kriyiq masinchikunataqam, ancha allita ruraykangi. Chay karumanda shamug kriyiq masinchikunata yanapashpaqam, mas allita ruraykangi. ⁶ Chay yanapashqaykikunaqam tandakaq kriyiq masinchikunapa ñawpami parlashqallapa: Chay masanchiq Gayum noqaykunata kayshina ancha kuyawashqa, nishpa. Ancha allitach'i rurangiman masita, chay shamugkunata imawambis yanapashpa, ñanda rinambaqqa. Chayshina yanapaptikim, Dyusninchigqa ancha kushikun. ⁷ Chaqa chay kriyiq masinchikunam Jisukristu nishqanda yach'achikushpa puriyanllapa. Chaymi paykunapa iman faltaptinqa, kriyiq masinchikunamandalla imatapis ch'askinllapa. Manam ch'askinllapachu chay mana kriyiqkunamandaqa. ⁸ Chayraykur noqanchiqpis paykunata yanapashun, paykunawan pulla Dyusta sirbinanchiq, allip kaqta yach'achikushpa.

Diyutrifismi mana allikunata rurarqan

⁹ Kach'amushqam kani suq kartata qamkunaman. Piru chay runa Diyutrifismi munashpa kamachiyta kriyiq masinchikunata, mana munanchu kasuwayta. ¹⁰ Chaymi payqa llullakushpa, yanqakunata noqapaqqa riman. Manam kuntintakanchu yanqakunata rimashpapis. Ashwambam mana ch'ayachinchu qamkunaman shamugkunata. Ashwambam chay suq kriyiq masinchikunatapis kamachin, ama ch'ayachinanllapa. Mayqan ch'ayachiqtaqam qatin tandakashqan kriyiq masinchikunamanda. Chaymi shamushpa, chay Diyutrifistaqa qagllambi rini anyaq.

¹¹ Kuyashqay masita, ama kawsaychu chay mana allin runakunashinaqa. Ashwanri kawsay chay allin runakunashina. Chaqa allin runakunaqam Dyuspa wambranguna. Piru chay mana allita ruraqkunaqam Dyustaqa mana rigsinllapachu shunqombiq.

Demetrum allita rurarqan

¹² Masanchiq Demetruqam mana chay malukunashinachu. Payqam ancha allita kawsan. Yumbaymi paypaqqa ninllapa: "Ancha allinmi" nishpa. Chay nishqangunaqam

allip. Noqaykunapismi tistigu kashpa niykillapa: “Payqam ancha allin masanchiq”, nishpa. Chaqa qamqam yach'angi: Manam nunka llullataqa rimanillapachu, nishpa.

Kayshinam ushyakan kay karta

¹³⁻¹⁴ Mastam munani willashuyta. Lukismi yuyani shamuyta watukushuq. Chaymi chaypina parlashun. Chayraykum kay kartapi mana munanichu masta willashuyta.

¹⁵ Mayá, Dyus yanapashunqa, shumaqta kawsanaykillapa. Kaymanda yumbay kriyiq masinchikunapis qamkunata napaykushungi. Nogapa shutiypir napaykuy yumbay yanasuykunata (yanasaykunata). Chayshina kanqa. (Chaytallam iskibriykillapa.)

APUSTUL SAN JUDASMI KAY KARTATA ISKIBIRIRQAN (JUDAS)

¿Pitaq karqan San Judas? Kinsapch'i kay Judasqa Jisukristupa, Santyagupa masan karqan. (Chay Santyagullam Jakubupis shutirqan.) (Liyishunllapa San Matiyu 13.55.) Payqam mana chay Judas Iskaryutichu karqan. Ashwanmi Jisuspi ancha allita kriyiq karqan.

¿Pikunapaqmi isikibirqan kay librutaqa? Isikibirqanqam Jisukristupi yumbay kriyiqkunaman.

¿Imaraykum isikibirqan kay librutaqa? Chay tyimpupiqam achka llullata yach'achikuqkuna karqan. Suqkunatam yach'achirqanllapa, uchata rurashpa kawsananllapa. Chaymi Judasqa kriyiq masingunata kay kartapiqa kunarqan, chay llullata yach'achikuqkunamanda kwidakashpa, ama Jisukristumanda akrakananllapa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

Jud 1.1-2 niwanchiqllapa, Judasmi Dyuspi kriyiqkunaman kay kartata isikibrishqambaq.

Jud 1.3-16 niwanchiq, kwidashunri yumbay llullakuqmanda. Chaqa paykunaqam kayshina ninllapa: “Dyusqam ancha allin. Chaymi mana allita ruraptinchiqpis, mana rinchu kastigawaqninchiq. Chayri munashqanchiqta rurashunllapa”, nishpa. Piru Dyusmi paykunata ancha rin kastigaq.

Jud 1.17-23 niwanchiq, ama Dyusmanda akrakananchiq, shaykuq kriyiqkunata animachinanchiq, Dyuspi tukuy shunqo kriyirinanllapa.

Jud 1.24-25 niwanchiq, ancha pudirniyuq Tayta Dyusninchiqta alabananchiq, washawashqanchiqrayku, nishpa.

San Judasmi isikibirqan Dyus akrashqangunata

¹ Kuyashqay masitakuna, noqam Jakubupa masan Judas kani.

Jisukristupa kriyadunmi kani. Chaymi kay kartata isikibriykillapa qamkuna Dyuspi kriyiqkunaman. Chaqa qamkunatam Taytanchiq Dyusqa akrashushqa, paypa wambran-guna kanaykillapa. Chaymi Jisukristupi yuyakuptikillapa, payqa allita kwidashungillapa. ² Tayta Dyusmanmi mañakuni, ancha llakipashushpa, qamkunata yanapashunambaq, shumaqta kawsanaykillapa.

Kwidakashunri llullakuqkunamanda

³⁻⁴ Kuyashqay masitakuna, ancham munarqani qamkunata yuyachishuyta Tayta Dyus washawashqanchiqpaq. Lukismi yach'ashqa kani: Llullakuqkunash shamushqa qamkunaman ingañashuq, nishpa. Chaymi isikibriykillapa rrugashushpa Dyus nishqandalla qamkuna yach'achikunayki tukuy animuykiwan, binsinaykillapa chay llullakuqkunata. Chaqa Jisukristupa duktrinanaqam mana nunka kambyakanchu. Piru chay malukunaqam Dyuspa duktrinanda dañachishpa, ninllapa: “Dyusmi ancha allin. Chaymi mana allita ruraptinchiqpis, mana rinchu kastigawaqninchiq. Chaymi atinchiq rurayta tukuy ima kwirpunchiq munashqanda”, nishpa. Chayshina rimaqkunaqam Taytanchiq Dyusta, Sifurninchiq Jisukristuta ñiganllapa. Chaymi Tayta Dyusqa paykunapaqqa unaymanda-pacha siñalashqa chinganallapa.

⁵ Chayraykum qamkuna yach'aptikipsis, munani yuyachishuyta imashinam Dyusninchiq kastigan chay mana kasuqkunata, nishpa. Rikayllapa, Tayta Dyusmi isrraylinukunata ljiptu nasyunmanda surqoshpa, paypi mana kriyiqkunata chingachirqan. ⁶ Malu anjilkunatapismi kastigarqan. Paykunaqam karguyuq kashpapis, mana kuntintakashpachu, munarqanllapa Dyuspa kargunda qoch'iyta. Chaypaqmi Dyusqa paykunata prisushpa, kadinakunawan watashpa, tutayaqman wichukurqan, chaypi kanambaqllapa jwisyu diya ch'ayamunangaman. ⁷ Chaymandaqam chay malu anjilkunashina chay Sudumapi, Gumurrapi tiyaqkuna, chay sirkambi tiyaqkunapis malukunapaq tikrakarqanllapa. Chay runakunaqam ullqopura warmiwanshina puñurqanllapa. Tukuy laya mana allikunata rurashpam, animalkunashina kawsarqanllapa. Chaymi Tayta Dyusqa paykunata kastigarqan mana nunka wañuq ninawan. Chayri chay kastigupaq yach'ashpaqa, amana paykunashinaqa kawsashunllapachu. Ashwanri intyindishun: Tayta Dyusqam kastigan uchayuqkunata, nishpa.

⁸ Chay llullakuq runakunaqam musqoyningunapi imata rikashpa, mana nimatapisi intyindishpachu, kwirpun munashqandalla rurallapa. Mana munashpa kasuyta Sifurninchiqtam, asta musyanllapa ancha pudirniyuqkunata. ⁹ Piru ni Dyuspa ancha pudirniyuq anjil Migilqam chayshina maldisyan. Chaymi payqa Muysispa kwirpunda

dyabluwan qoch'inakushpa, dyablutaqa mana musyarqanchu. Ashwanmi kaytalla nirqan: "¡Tayta Dyusri anyashunqal!" nishpa. ¹⁰ Piru chay llullakuq runakunaqam mana intyindishpachu, musyanllapa asta chay mas pudirniyuq ispiritukunata. Chaqa mana intyindi q animalkunashinam kwirpun munashqandalla rurashpa kawsanllapa. Chaymi chay uchangunarayku rinllapa chingaq.

¹¹ ¡Ay, chay llullakuqkunaqa, imananqaraqri! Chaqa paykunaqam Kayinshina uchata rurashqallapa. Balanshinam Dyusmanda akrakashqallapa, qellayta ganananllaparayku. Chay mana kasukuq runa Kurishinam mana munanllapachu Dyus nishqanda ruraytaqa. Chaymi rinllapa wafñuq.* ¹² Kriyiq masipura kushikushpa tandanakuptiki mikuqmi, chay ingañakuqkunaqa mana undaq mikunllapa, upyanllapa. Manam pitapis pengakunllapachu. Chaymi paykunarayku pengakungillapa. Malu michidurshinam paykunalla kwidakanllapa. Mana tamyayuy wayra apaq pukutayshinam mana nimatapis yanapawanchiqchu. Paykunaqam chay mana puqoq plantashina. Chaqa tyimpun ch'ayamuptingqa, yanqa rinchiq maskaq, ¿manachu? Chayshinallam chay llullakuqkunapis wafñushqa, chakishqa, ch'upanmanda pilashqa plantashina. ¹³ Manchú mar yakuqa waqmanda kaymanda maqchikamushpa, babash'kunata wichukun manyaman. Chayshinallam chay llullakuqkunapis kallpatikunllapa, mana allikunata rurashpa. Paykunaqam chay lusiru ishkishpa chingaqkunashina. Chaymi sintinsyadu, tukuy tyimpu mas tuta-yaqpi kawsananllapa.

¹⁴ Chay punta runa Adamba tatara willkamba tatara willkanmi Inuk shutirqan.* Tayta Dyusmi chay Inuktaqa chay llullakuqkunapay kayshina rimachirqan:

—¡Rikay! Siñurninchiqmi ancha achka mil anjilningunawan shamuykan, ¹⁵ yumbayninchiqta jigsawananchiq, allinda, malutapis. Chaqa malukunataqam rin kastigay, yumbay mana allikunata rurashqanrayku, payta kuntrashpa, maldisyashqanrayku, nishpa.

¹⁶ Kanan chay mana alli ruraqkunaqam ancha kijakushpa, tukuy imapaq rimatikunllapa. Kawsanllapam kwirpun munashqandalla rurashpa. Ancha alabakashpam, mishki mishkita yap parlachinllapa runa masinda, iman kaqta munashpa surgoyta.

Judasmi kriyiq masingunata kunarqan

¹⁷ Kuyashqay kriyiq masitakuna, ama qongayllapachu Siñurninchiq Jisukristupa apustulninguna chay tyimpu nishushqanllapata. ¹⁸ Paykunaqam willashurqanllapa: "Jwisyu diya sirkana kaptinmi, burlakuq runakuna rin kaq. Paykunaqam rinllapa kawsaqa mana baliq munashqandalla rurashpa", nishpa. ¹⁹ Rinllapam animachi q kriyiq masinchiqkunata, paykunapura akrakananllapa. Santu Ispiritum paykunapi mana kaptin, rinllapa puriq kwirpun munashqandalla rurashpa.

²⁰ Piru qamkuna, kuyashqay masitakuna, mana shaykuq animachikuy, mas allita Tayta Dyuspi kriyinayki. Santu Ispiritum qamkunata yanapashuptinri, Tayta Dyusman mañakuyllapa. ²¹ Tayta Dyusqam ancha kuyawanchiqllapa. Chayri paymanda ama akrakashpachu, ashwan kushikushpa Siñurninchiq Jisukristuta shuyashunllapa. Chaqa paymi ancha llakipawaqninchiq, shamushpa rin apawaqninchiq, paywan tukuy tyimpu kawsananchiqllapa.

²² Chayri Jisukristupi mana allita kriyiqkunata animachiylapa, paypi tukuy shunqo kriyinanllapa. ²³ Chayshina Dyuspaq suqkunata yach'achishpa, washashpam, alabis rrastraykangimanshina, ama ninaman yaykunanllapa. Kanan suq uchayukunatapis llakipayllapa. Piru chay laya uchakunatakish rurachishungiman. Ay, uchanllapaqar suq millanaypaq kanqa qamkunapaqqa, suq ancha mapa millanaypaq lach'apashina.

Tayta Dyusta alabashunllapa

²⁴⁻²⁵ Kananqa Siñurninchiq Jisukristu yanapawaptinchiq, tukuy tyimpu alabashunllapa ancha yach'ayniyuq Taytanchiq Dyusta. Chaqa payllam Dyus. Pudirninwanmi washawanchiq, ama paymanda akrakananchiq. Ashwanmi ancha kushikushpa, mana nima uchayuyta ruraqaninchiq, ch'ayachiwanchiq paypa lliyyaykaq ñawpanman. Chayri payqa tukuy tyimpu ancha pudirniyuq kanqa. Ancha lliyyanqa. Yumbayta kamachinqa. ¡Chayshinam unaymandapacha ancha pudirniyuq kashqa! ¡Chayshinallam kanambis! ¡Chayshinalla kanqa tukuy tyimpu! (Chaytallam isikibriykillapa.)

* 1:11 Génesis 4.8; Números 31.16; Números 16

* 1:14 Génesis 5.18, 21-24

JISUKRISTU SAN JWANDA RIKACHISHQANGUNA (APUKALIPSIS)

¿Pitaq karqan San Jwanqa? Paymi Jisuspa dusi apustulninmanda suqnin karqan. Liyishunllapa chay punta parti San Jwanda, masta Jwambaq yach'ananchiq. Kay librutaqam iskibrirqan suq ancha padisishqan tyimpupi. Chaqa chay rumanu gubyirnu Sesarqam Jisuspi kriyiqkunata ancha qesachashpa, Jwanda aparqan pinitinsyaman isla allpa Patmus shutiqman. Chay lugarpim kay librutaqa iskibrirqan.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Jwanqam kay librutaqa iskibrirqan prubinsya Asyapa syiti llaqtangunapi tandakaq kriyiq masingunaman.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Jisukristupi wakin kriyiqkunaqam ancha ñakashpa, manana munarqanllapachu sigiyta paypi kriyishpaqa. Chaymi Jisukristu Jwanman rikakushpa, nirqan: "Rikashqaykita iskibriy, noqapi kriyiqkuna yach'anambaq; Kayshinam kay munduqa rin ushyakaq, nishpa, ama shaykunanllapa".

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqlapa kay libruqa? Niwanchiqqam: "Jisukristum rin kutimuq, paypi mana shaykuq kriyiqkunata apawananchiq, tukuy tyimpu paywan kawsananchiqlapa. Piru payta mana kasuqkunataqam rin kastigaq", nishpa.

Apuk 1.1-20 niwanchiqlapa, Jwanmi iskibrirqan Jisukristu rikachishqangunata, nishpa.

Apuk 2.1-3.22 niwanchiq, Jisukristu syiti llaqtakunapi tandakaq kriyiq masinchikunata kunashqambaq.

Apuk 4.1-11 niwanchiq, Jwan musqoyypishina Dyusta syilupi aduraykaqkunata rikashqanda.

Apuk 5.1-6.17 niwanchiq, Dyuspa Uñan syilupi kich'aptin suq rrullushqa libruta, achka kastigukuna llugshishqambaq.

Apuk 7.1-17 niwanchiq, Dyusmi paypi kriyiqkunataqa urkungunapi suq siñalta rurashqambaq.

Apuk 8.1-11.19 niwanchiq, syiti anjilkuna syiti trumpitakunata waqachiptinmi, mas kastigukuna shamushqambaq.

Apuk 12.1-18 niwanchiq, dyabulum Jisukristuta wanchiyta munashqambaq.

Apuk 13.1-18 niwanchiq, suq manchaypaq animalmi payta kasuqkunata siñalashqambaq.

Apuk 14.1-16.21 niwanchiq, Dyuspa anjilningunam syiti kupamanda kastigukunata basyashqambaq.

Apuk 17.1-20.15 niwanchiq, Dyusmi yumbay mana alli ruraqkunata allita jusgashpa, kastigashqambaq.

Apuk 21.1-22.21 niwanchiq, Dyusmi rin ruraq mushuq syiluta, mushuq allpata, Jisukristupi kriyiqkunaqa kushikushpa, chaypi kawsanambaq.

San Jwanmi iskibrirqan Jisukristu musqoyypishina rikachishqangunata

¹ Tayta Dyusmi Jisukristuta puntata nirqan: "Kayshinam das rin kumpli", nishpa. Chaymandaqam Jisukristu anjilninda chaykunata yach'achishpa kach'amurqan, noqa Jwanda yach'achiwanambaq. Chaymi noqapis chay yach'achiwashqanda Jisusta sirbiq masiykunata kay librupi yach'achiykani. ² Chaqa noqaqam tistigu kashpa, Tayta Dyus nishqanda, Jisukristu nishqanda, chay anjil rikachiwashqanda tukuy imata kay librupi iskibriykani.

³ Chay rikashqayqam utqana rin kumpli. Chayri kay iskibrishqayta liyiqkunaqa, chay liyishqanda uyashpa kasuqkunapis ancha kushikunqallapa.

Jwanmi iskibrirqan syiti llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman

⁴ Noqa Jwanmi chay prubinsya Asyapi syiti llaqtapi tandakaq kriyiq masiykunaman iskibriykillapa. Noqam Dyusman mañakuni, ancha kuyashushpa, tukuy imapi qamkunata yanapashunambaq, ancha kushikushpa, shumaqta kawsanaykillapa. Payqam tukuy tyimpu kawsan. Manam nunka nasirqanchu. Suq diyam kay pachaman rin kutimuq. Mañakunipismi, paypa trunumba ñawpambi syiti ispiritu kaqkuna tukuy imapi yanapashunambaq. ⁵ Mañakunipismi Siñurninchiq Jisukristuman, qamkunata ancha yanapashunambaq. Chaqa payqam ancha allin tistigu kashpa, allip kaqtalla riman. Ancha kuyawaqninchiqmi, yawarninda ich'ashpa, yumbay uchanchiqpaq pagarakurqan, Tayta Dyus pirdunawananchiq. Chayshina wafushpaqam, yumbay wafuqkunamanda puntata kawsamurqan. Chaymi payqa kay mundupi yumbay gubyirnukunata atin kamachiyta. ⁶ Jisukristuqam numbrawashqa kanchiq, payshina gubyirnukuna, kurakuna kashpa,

Tayta Dyusninda sirbinanchiqllapa. ¡Chayri payqa tukuy tyimpu ancha alabashqa, ancha pudirniyuq kanqa! Chayshina kanqa.

⁷ ¡Uyawayllapa! ¡Jisukristum pukutaykunapi rin shamuq! Yumbay runakuna warmikunam paytaqa rinllapa rikaq. Asta chay wanchiqkunapismi paytaqa rinllapa rikaq. Chayshina shamuptingam, tukuy llaqtakunapi tiyaq mana kriyiqkunaqa ancha manchashpa, rinllapa waqaq. Ari, chayshinam allipta rin kaq.

⁸ Ancha pudirniyuq Dyusmi yumbaymanda mas pudirniyuq. Tukuy tyimpum kawsashqa. Kanambismi kawsaykan. Suq diyam rin shamuq. Chaymi payqa kayshina nin:

—Chay punta litra “A”shina kashpam, yumbaypa ñawpambi kani. Chay ultimu litra “Y”shina kashpam, noqaqa tukuy imamanda masta rini duraq, nishpa.

Jwanmi musqoypishina Jisukristuta llipyaykaqta rikarqan

⁹ Noqa Jwanmi Jisukristupi kriyiq masikillapa kani. Chaqa Tayta Dyuspaq, Churin Jisukristupaq yach'achikuptyimi, qamkunashina noqapis ancha padisishqa kani. Piru qamkunashinam Tayta Dyusta mana shaykuq kasuykani. Chayraykum prisuwashpa, apawarqanllapa karsilman chay mar yakupa ch'awpimbi isla allpa Patmus shutiqman.

¹⁰ Chayshina chay karsilpi kaykaptiymi, suq diya dumingu rikch'aykaptiylla, Dyuspa Santu Ispiritun noqaman shamushpa, achka layata rikachiwarqan. Puntatam iki laduyipi uyarqay suq rimaqta. Chay rimaqqam suq kurnitashina ancha jwirtita ¹¹ kayshina niwarqan:

—Noqaqam chay punta litra “A”shina kashpa, yumbaypa ñawpambi kani. Chay litra “Y” ultimupi kaqshina kashpam, noqaqa tukuy imata atini ushyayta. Chayri kay tukuy ima rikashqaykita suq librupi iskibrishpa, kach'ay chay prubinsya Asyapa kay syiti llaqtangunapi tandakaq kriyiq masikikunaman: Puntata chay Ifisu llaqtaman, chaymandaq chay Ismirna llaqtaman, chay Pirgamuman, chay Tiyatiraman, Sardisman, Filadilfyanan, Lawdisya llaqtamambis, nishpa.

¹²⁻¹³ Chayta uyashpaqam, ikiyman tikrakashpa chapakurqani yach'anaypaq: ¿Pim chayshina parlachiwaykan? nishpa. Chayshina chapakushpaqam, rikarqay suq runatashina. Chay runashinaqam syiti lampara tiyanamba ch'awpimbi shayaykarqan. Chay tiyanangunaqam urumanda karqan. Chay runashinaqam ch'akingaman kapayuy karqan. Pichungam urumanda rurashqan wach'ukuwan watadu karqan. ¹⁴ Aqchangunaqam yuraq millwashina ichu qasashina ancha yuraq karqan. Ñawingunapismi luyaykaq ninashina karqan. ¹⁵ Ch'akingunaqam bruni jirru urnupi chulluchidu ch'uch'idushina llipyarqan. Kanan rimaptingam, busninqa achka yakushina ancha kunyarqan. ¹⁶ Allin ladu makimbiqam syiti lusirukuna karqan. Shiminmandam llugshirqan suq atun kuchillu ishkandin ladu filuyushina. Qaqlambismi ancha llipyarqan, larrdusi uras rupay ancha jwirtita llipyaqshina.

¹⁷ Chayshina payta rikashpaqam, noqaqa ancha manchashpa wañushqashina ch'akingunapa ñawpambi das piratarqay. Chaymi payqa allin ladu makinda sawayman rurashpa, niwarqan:

—Amar manchaychu. Noqaqam yumbaymanda mas puntapi kashpa, tukuy imata rurashqa kani. Ultimu kashpapismi, mana nunka rinichu ushyakaq. ¹⁸ Tukuy imatam kawsachini. Wañurqaymi piru kanangam kawsamushqa kani, tukuy tyimpu kawsanaypaq. Chaymi wañushqakunapa lugarninda atini kirpayta ichu kich'ayta, chay wañuqkuna kawsamunambaq. ¹⁹ Kay rikashqaykita, kanan pasaykaptin, manaraq pasaptimbis, iskibriy. ²⁰ Kanangam munani intyindichishuyta kay allin ladu makiypi kaq syiti lusirukunapaq, chay syiti lamparakunapa tiyananguna urumanda kaqpaqpis. Chaqa kanangamanmi pakadu kashqa. Chay syiti lusirukunaqam munan nyta chay syiti llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkunapa yach'achikuqninguna, nishpa. Chay syiti lamparakunapa tiyanangunaqam munan nyta chay syiti llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkuna, nishpa.

2

Jwanmi puntata iskibrirqan Ifisu llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman

¹ Siñurninchiq Jisukristum noqa Jwanda niwarqan, Ifisu llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkunapa yach'achikuqningunman kayshina iskibrinaypaq: “Chay allin ladu makimbi syiti lusiruyuy syiti urumanda rurashqan tiyanakunapa ch'awpimbi puriqqam kayshina nishungillapa: ² Noqaqam qamkuna tukuy ima rurashqaykipaq allita yach'ani. Chaqa shayku shaykum noqapaq yach'achikushqallapa kangi. Manam nimatapis yach'akungillapachu chay mana alli ruraqkunamandaqa. Ashwanmi allita mallipashqallapa kangi chay apustul tukuqkunataqa. Chaymi das intyindishqallapa kangi: Paykunaraqm llullakushpalla rimanllapa, nishpa. ³ Noqapaq yach'achikushpa

ancha padisishpapismi, mana shaykuq kuyawashpa, kasuwashqallapa kangi. ⁴ Piru noqaqam rini anyashuqllapapis. Chaqa noqapi chayraq kriyishpaqam, ancha kuyawashpa, qamkunapura allita kuyanakurqayki. Piru kananqam qamkuna manana yaqqa kuyanakungichu ni noqata ancha kuyawangichu. ⁵ Chayri chay punta kuyanakushqaykipaq allita yuyashpa, ancha llakishpa, mushuqmanda kuyanakuriyllapa. Manaqam noqaq qamkunamanda rini akrakaq, chay lamparaykitashina wanchishpa, chay tiyananda lugarninmanda ashushpa (amana noqapaq yach'achikunayki). ⁶ Piru chay Nikulaspa duktrinanda kasukuqkuna rurashqangunatam qamkuna ch'iqningillapa. Noqapismi chay rurashqangunata ch'iqnini. Chaymi chay mana baliq kusaskunata mana ruraptikillapa, atini ashlitatala alabashuyta. ⁷ Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita uyayllapa Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata kay nishqanda. Chaqa dyabluta binsiqkunataqam noqaqa rini qaraq chay kawsachikuq plantapa puqoyinda, tukuy tyimpu kawsananllapa. Chay plantaqam Taytay Dyuspa ancha shumaq wirtambi anaq sylilupi tarikan", nishpa.

Jwanmi iskibrirqan Ismirna llaqtapi tandacaq kriyiq masingunaman

⁸ Siñurninchiq Jisukristum niwarqambis, Ismirna llaqtapi tandacaq kriyiq masinchikunapa yach'achikuqninman kayshina iskibrinaypaq: "Noqa Jisukristuqam yumbaymanda mas puntata kashpa, tukuy imata rurashqa kani. Ultimu kashpapismi, mana nunka rinichu ushyakaq. Chaqa wafushqaymanda kawsamushpa, tukuy tyimpupaq rini kawsaq. Noqaqam kayshina niykillapa: ⁹ Tukuy ima rurashqaykitam allita yach'ani. Chaymi yach'ani: Noqapi kriyiptikillapam, qamkunata ancha gesachashushqallapa, nishpa. Yach'anipismi mana nimayuq kashqaykita. Piru noqapi kriyishpa, kushikushpaqam, tukuy imayuqshina kangillapa. Yach'anipismi wakin isrraylinukuna qamkunapa kuntraykita ancha rimaptinllapa. (Paykunaqam yuyanllapa: Noqaykunallam Dyuspa nasyunninga kanillapa, nishpa.) Piru paykunaqam dyablu munashqanda ru-raykanllapa. ¹⁰ Chayri qamkuna yach'ashpa: Ancham rinchiqllapa padisiq, nishpapis, ama nimata manchayllapachu. Kanan dyablum wakin qamkunata rin karsilachishuq, yumbaynikillapa mallipadu kanaykillapa. Chayshina dyis diyaskunatallam ringillapa padisiq. Piru wafunayki diyakaman noqapi allita kriyiptikillapaqam, noqaqa rini kawsachishuq tukuy tyimpupaq. Chay mushuq bidaykim suq shumaq primyushinaqa rin kaq. ¹¹ Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita uyayllapa Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata nishqanda. Chaqa dyabluta binsiqkunataqam rini yanapaq, suq kutinda amana wafurinanllapa", nishpa.

Jwanmi iskibrirqan Pirgamu llaqtapi tandacaq kriyiq masingunaman

¹² Siñurninchiq Jisukristum niwarqambis, Pirgamu llaqtapi tandacaq kriyiq masinchikunapa yach'achikuqninman kayshina iskibrinaypaq: "Noqa Jisukristum chay ishkaq asyintadu filuyuq atun kuchilluyuq kani. ¹³ Chaymi tukuy ima rurashqaykita allita yach'ani: Dyablu llaqtaykipi tiyashpa ancha kamachikuptimbismi, qamkunaqa noqapi mana shaykuq kriyishpa kawsaykangillapa. Chaqa chay llaqtaykipi dyablu tiyapimbis, chay allin tistiguy Antipas wanchidu kaptimbismi, qamkunaqa mana shaykuq noqapilla yuyakushqallapa kangi. ¹⁴ Piru chayshina alabashushpapismi, rini anyashuqllapa. Chaqa chay Pirgamupim wakinnikikunaqa chay unay Balamba mana baliq duktrinambi kriyiykangillapa. Chay Balanqam nasyun Muwabpa unay gubyirnun Balakta kunarqan, Dyuspi kriyiq isrraylinukunata dafachinambaq: 'Paykunatar inkitay, amitu layakunapa ufrindan mikunata mikunanllapa. Inkitaypisir runa, warmi suqwan suqwan puñunanllapa', nishpa. (Chayshina inkitaptinmi, chay isrraylinukunaqa chay uchakunata rurarqanllapa.)* ¹⁵ Kanan wakinnikipismi chay yach'achikuq Nikulaspa ch'iqnishqay duktrinanda ancha munangillapa kasuyta. ¹⁶ Chayri chay uchaykikunata dijashpa, mushuqmanda noqapi allita kriyiriyllapa. Piru mana munaptikillapa kasuwaytaqam, noqaqa utqa shamushpa, chay mana baliq duktrinayuqkunata rini maqay shimiy-manda llugshiq atun kuchilluywan. ¹⁷ Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita uyayllapa Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata nishqanda. Chaqa dyabluta binsiqkunataqam rini qaraq Dyus kach'amushqan pakadu manaya mikunata. Kanan paykunataqam rini qoq kadunuta suq yuraq rumisituta. Chay rumisitupiqam rini iskibriq suq mushuq shutita. Chay shutitaqam mana pipis rinchu yach'aq. Chay ch'askiqlam rin yach'aqqa", nishpa.

Jwanmi iskibrirqan Tiyatira llaqtapi tandacaq kriyiq masingunaman

¹⁸ Siñurninchiq Jisukristum niwarqambis, Tiyatira llaqtapi tandacaq kriyiq masinchikunapa yach'achikuqninman kayshina iskibrinaypaq: "Noqaqam Dyuspa Churin lumyaykaq ninashina ñawiyuq kashpa, brunsi jirru ch'uch'idu llipyashina

* 2:14 Números 31:16

ch'akiyuq kashpa, kayshina niykillapa: ¹⁹ Noqagam tukuy ima rurashqaykillapata allita yach'ani: Qamkunagam ancha kuyanakushpa, yanapanakushpa kawsaykangillapa, nishpa. Chayshina noqapi allita yuyakushpam, noqapaq yach'achikushqa kangillapa. Padisishpapismi agwantashpa, mana shaykuq kada diya masta noqapaq yach'achikungillapa. ²⁰ Piru chayshina alabashushpam, noqaqa rini anyashuqllapa. Chaqa dijaykangillapa, suq warmi dañachikuq qamkunata yach'achishunam. Chay warmiqam nin: 'Dyuspaq rimaqmi kani', nishpa. Piru manam Dyuspaqqa rimanchu. Ashwanmi noqapi kriyiqkunata inkitan, chay yanqa amitu layakunapa ufrindan mikunata mikunanllapa, runa, warmi suqwan suqwan puñunanllapa. Chay unay gubyirna Jisabil dañachikuqshina kashqa. ²¹ Chaymi noqaqa chay bandulira warmita ancha shuyashqa kani, arripintikashpa, amana chayshina ruranambaq. Piru payqam mana kasuwashpachu, chay uchakunata rurashpa kawsan. ²² Chaymi chay warmitaqa ancha rini kastigaq, nanaykunata qoshpa, kamambilla kanambaq. Paywan yumbay puñuqkunatapismi mana arripintikaptinqa, ancha rini padisichu. ²³ Chay warmita kasuqkunatapismi rini wanchiq. Chayshina ruraptiymi, noqapi yumbay kriyiqkunaga rinllapa yach'aq: Siñurninchiqmi yumbay runakuna, warmikuna shunqombilla yuyashqanda allita yach'an, nishpa. Chayshina tukuy imata yach'ashpam, qamkunatapismi rinijugashuq, uchayuqkunata kastigashunaypaq, allin ruraqkunata kushichishunaypaq. ²⁴ 'Piru wakinniki Tiyyatirapi tiyaqkunagam mana kasungillapachu chay uchayuq warmi yach'achishuqtaqa ni yach'akushqachu kangillapa dyablu pakadu yach'achikushqandaqa. Chaymi mana niykillapachu, achka liykunata kasunaykillapa, llashaqta apaykangimanshina. Ashwanmi kaytalla kamachiykillapa: ²⁵ Noqapi kriyishqaykishina, mana shaykuq allita kriyiyllapa shamunay diyakaman. ²⁶⁻²⁷ Chaqa dyabluta chayshina binsiqkunagam noqa munashqayta mana shaykuq ruranqallapa shamunay diyakaman. Chaymi Taytay Dyus numbrawashqanshina, noqapis paykunata rini numbraq, ancha pudirnuyq awturidarkuna kashpa, achka nasyungunapi kamachikunanllapa. Suq bara jirrumanda kaqtaq paykunataqa rini qoq, yumbay kuntraqkunata binsinanllapa. Chaymi chay kuntraqkunata rinllapa maqag, piti piti ruranangaman, pakishqa allpamanda mangatashina. ²⁸ Kanan yumbay chay binsikuqtaqam rini yanapaq, chay lliypaq yulaqachi (yuraqachi) lusirushina llipyananllapa. ²⁹ Chayri qamkuna rinriyuqkunaga, allita uyayllapa Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata nishqanda", nishpa.

3

Jwanmi iskibrirqan Sardis llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman

¹ Siñurninchiq Jisukristum niwarqambis, Sardis llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkunapa yach'achikuqninman kayshina iskibrinaypaq: "Noqa Jisukristum Taytay Dyuspa chay syiti ispiritungunapa kamachikuqnin kani. Chay syiti lliypaq lusirukunatam makiypi apani. Noqagam tukuy ima rurashqaykita yach'ani: Chaqa achka runakuna alabashungillapa: 'Jisukristupim allita kriyinnllapa', nishpa. Piru noqapaqqam wañushqashinana kangillapa. ² Chaqa puntata allita kasuwashpaqam kawsarqaykillapa. Piru mananam kawsangillapachu unay kawsashqaykishinaqa. Chayri rikch'akashpashina, mushuqmanda allita noqapi kriyirishpa, allita kasuwayllapa. ³ Noqapaq yach'akushqaykita allita yuyashpa, uchaykikunata mushuqmanda dijayllapa. Tayta Dyuspir mushuqmanda kriyirishpa, payta kasurishpa, rikch'akashqashina shuyawayllapa. Manaqam mana yuyashqaykillapa uras suq ladrushina qonqaylla shamushpa, rini kastigashuqllapa. ⁴ Piru chay Sardis llaqtaykipiqam wakinnikiqa allita kasuwaykangillapa. Chaymi qamkunaga manana uchakunata rurashpaqa, limpyu mudanayuqshinana kashpa, ancha balingillapa noqapaqqa. Chaymi suq diya qamkunaga yuraq mudanakunata ch'askishpa, noqawan pulla ringillapa kawsaq. ⁵ Chayshina dyabluta yumbay binsiqkunagam shumaq yuraq bistiduyuqkuna rinllapa kaq. Libruymandaqam mana rinichu burraq shutingunataqa. Chaqa chay libruypiqam wambraykunapa shutingunata iskibrishqa kani, tukuy tyimpu noqawan kawsananllapa. Chaymi Taytaypa ñawpambi, anjilningunapa ñawpambi kayshina rini niq: 'Kay runakunagam noqapa wambraykuna', nishpa. ⁶ Chayri qamkuna rinriyuqkunaga allita uyayllapa Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata nishqanda", nishpa.

Jwanmi iskibrirqan Filadilfya llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman

⁷ Siñurninchiq Jisukristum niwarqambis, Filadilfya llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkunapa yach'achikuqninman kayshina iskibrinaypaq: "Noqa Jisukristum ancha santu mana nima uchayuq kashpa, alliaptalla rimani. Chay unay gubyirnu Dabidshina ancha kamachikuq kashpam, dyabluta atini binsiyta, achka runata warmita noqapaq

yach'achinaykillapa. Chaqa noqam llabi dwiñu kashpa, mayqan punguta atini kich'ayta, yaykunaykillapa. Chay pungutaqam mana pipis atinqachu kirpayta. Chayshinallam suq punguta kirpaptiyqa, mana pipis atinqachu kich'ayta. ⁸ Tukuy ima rurashqaykillapatam allita yach'ani. Chaymi yach'ani: Mana kamachikuqkuna kashpapismi, noqa nishqayta allita kasushqallapa kangi. Manam ñigawashqallapachu kangi. Chaymi suq pungutashina kich'ashqa kani yaykunaykillapa. Kanan manam pipis atinqachu kirpayta chay pungutaqa. ⁹ Chay llaqtaykillapapim wakin isrraylinukuna dyablu munashqanda rurallapa. Ninllapam: 'Noqaykunaqam Dyuspa akrashqa nasyunnin kanillapa', nishpa. Piru manam chayshinachu. Chaymi noqaqa chay llullakuq runakunata ñawpaykillapapi rini qongorichiq, allita yach'ananllapa: Jisukristum paypi kriyiqkunata ancha kuyan, nishpa. ¹⁰ Chaqa noqaqam qamkunata kamachishurqaq, mana shaykuq noqapi kriyinyaykillapa. Chay kamachishushqaytam allita kasuwashqallapa kangi. Chaymi qamkunata rini yanapashuq, chay ñakana tyimpupi ama padisinaykillapa. Piru chay tyimpuch'ayamuptinqam, kay mundupi yumbay mana kriyiqkunata padisichishpa, rini mallipaq: ¿Rinllapachu kriyiq noqapi ichu mana? nishpa. ¹¹ Chaqa noqaqam utqana rini shamuy. Chayri ama nimatapis shaykushpachu, allita kasuwashpa kawsayllapa, ama ni pipis primyuykita pyirdichishunambaq. ¹² Chaqa dyabluta binsiqkunataqam noqaqa Taytay Dyuspa ladumbi tukuy tyimpupaq rini kawsachiq. Dyusniypa adurana wasimba ancha baliq pilarningunashinam rinllapa kaq. Chaymi Dyuspa ladunmandaqa mana pipis paykunataqa atinqachu ashuchiya. Taytay Dyuspa shutinda, noqapa mushuq shutiytapis, Taytaypa llaqtamba shutindapismi paykunapi iskibrishaq. Chay llaqtanqam syilumanda kay pachaman rin shamuy. Shutinmi Mushuq Jirusalin. ¹³ Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita uyayllapa Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata nishqanda", nishpa.

Jwanmi iskibrirqan Lawdisya llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman

¹⁴ Siñurninchiq Jisukristum niwargambis, Lawdisya llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkunapa yach'achikuqninman kayshina iskibrinaypaq: "Noqa Jisukristum allin tistigu kashpa, allip kaqtalla rimani. Chaymi shutinipis: 'Allip kaqla'. Taytay Dyusqam noqawanlla tukuy imata rurargan. ¹⁵ Noqaqam qamkuna tukuy ima rurashqaykita allita yach'ani. Chaymi yach'ani: Manam tukuy shunqo kuyawashpachu kawsaykangillapa, nishpa. Chayraykum suq tibusu yakushinalla kangillapa. ¡Manam nimatapis munanichu, chayshina tiyulla kanaykillapaqa! Mas allim kanman, chiri yakushina kashpa, ama nimatapis kuyawanaykillapa, ichu timbuykaq yakushina tukuy shunqo ancha kuyawanaykillapa. ¹⁶ Piru qamkunaqam mana munangillapachu tukuy shunqo noqata kuyawaytaqa. Chaymi tibusu yakushinalla kaptikillapaqa, mana rinichu ch'askishuqllapa. Ashwanmi millanashushpa, ansyastashina rini sitakushuq. ¹⁷ Chaqa qamkunaqam kayshina ningillapa: 'Noqaqam tukuy imayuq kani. Manam nima faltawanchu. Chaymi bwina bida pasani', nishpa. Piru qamkunaqam mana intyindingichu: Dyuspaqqam noqa suq ancha padisiqshina, ancha pengakuqshina, mana nimayuqshina, sarkushina, mana mudanayuqshinam kani, nishpa. ¹⁸ Chayraykum ancha kunaykillapa, noqamanda ch'askinaykillapa chay lijitimu urutashina. (Chaqa chay yach'achikushqayqam chay urushina.) Chayri noqamanda ch'askiyllapa chay yuraq mudanataashina, ama sipralashina pengakushpa kawsanaykillapa. Ch'askiyllapapisri noqamanda chay ñawi ambitashina yach'achishushqayta, allita intyindinaykillapa, amana sarkushina purinaykillapa. ¹⁹ Chaqa noqaqam yumbay kuyashqayta anyashpa kastigani, mas allita kasuwashpa kawsananllapa. Chayri uchaykikunata dijashpa, tukuy shunqo Tayta Dyusta kuyashpa kawsayllapa. ²⁰ Noqaqam shunqoykiman munani yaykuya. Chaymi wasikipa pungunmandashina qayaykayki. Chayri uyawashpa dijawaptiki, shunqoykiman yaykunaypaq, rini yaykuq, pulla mikuqkunashina kushikushpa kawsananchiq. ²¹ Chaymi qamkuna dyabluta binsishpa kawsaptikiqa, noqaqa rini tiyachishuqllapa noqawan chay kamachikunay trunuypi. Chaqa noqapismi dyabluta binsishpa, Taytay Dyuspa kamachikunan trunupim paywan pulla tiyaykani. ²² Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita uyayllapa Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata nishqanda", nishpa.

4

Anaq syilupi Tayta Dyusta aduranllapa

¹ Chaymandaqam noqa Jwan anaq syilupi rikarqay suq kich'akashqa punguta. Chayshina rikashpaqam, uyariqay chay jwirti klarin laya busta kayshina niwaqta: —Lluqshimuy kayman rikachishunaypaq imam rin pasaq suq tyimpumanda, nishpa.

² Chayshina chay rimaq niwaptinmi, das Dyuspa Santu Ispiritunwan shunqoypi unda kidarqay. Kanan anaq syilupim rikarqay suq kamachikunan trunuta. Chay trunupiqam suq ancha pudirniyuq tiyaykarqan. ³ Paytam rikarqay ancha shumaq rumikunashina

achka kulurwan llipyaykaqta. Suq laya kulurqam llipyarqan chay rumi jaspi shutiqshina. Suq layaqam llipyarqan chay rumi kurnalina shutiqshina. Kanan chay kamachikunan trunumbi tiyaykashqamba rridurnimbim ancha llipyaq inap laya (chirapa laya) kulurniyuq karqan. Chay rumi ismiraldashina ancha llipyarqan. ⁴ Chay mas kamachikunan trunupa tukuy rridurnimbiam karqambis 24 kamachikunan trunukuna. Chay trunukunapiqam tiyaykarqan 24 ansyankuna. Paykunaqam ancha yuraq mudanayukuna karqanllapa. Umambiqam karqan urumanda kurunakuna. ⁵ Kanan Dyuspa trunumandaqam rrilampagukuna shamushpa, ancha kunyashpa, ancha jwirtita lanyakurqan. Rikarqaypismi chay trunumba ñawpambi syiti michakuna miraykaqta. Chay syiti michakunaqam munan niyta: Tayta Dyuspa syiti ispiritunguna, nishpa. ⁶ Chay trunumba ñawpambiqam rikarqaypis suq mar yaku ispijutashina. Chay mar yakuqam kristalshina ancha chuyita karqan.

Chaymandaqam rikarqaypis chay mas kamachikunan trunupa ch'usku ladungunapi ch'usku kamachikuq kawsaqkunata. Paykunaqam ancha achka ñawiyuqkuna ñawpambi ikimbi karqan. ⁷ Chay ch'usku kamachikuq kawsaqmandaqam suqninga liyunshina karqan. Suqningam suq turushina karqan. Suqningam runa laya qaqlayuy karqan. Suqningam suq kuchaq syilupi bwilaykaqshina karqan. ⁸ Kanan ch'uskundinmi kadunu sayis alayuy karqan. Chay ancha achka ñawinllapaqam alangunapa sawambi, warambi karqan. Kanan tutapnindin punchawnindinmi mana shaykuq Tayta Dyusta kayshina alabaqlapa:

jYumbaymanda mas pudirniyuq Tayta Dyus, qamqam ancha santu kang! Manaraq nimapis kaptinmi, qamqa kashqana kang. Chayshinallam kanangaman kawsaykangi. Mushuqmandam ringi shamuriq, nishpa.

⁹⁻¹⁰ Chaqa chay trunupi tiyaqqam tukuy tyimpu kawsan. Chaymi chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunaga kutin kutin rimashpa, payta adurashpa, alabashpa, pagikunllapa. Chayshina paykuna aduraykaptinqam, chay 24 ansyankunapis qonqorikushpa urkunda pambaman ch'ayachinllapa. Chayshina qonqorikushpa, chay mas kamachikunan trunupi tiyaqpa ñawpanman kurunangunata rurashpa, kayshina ancha aduranllapa:

¹¹ Tayta Dyusitu, tukuy imatam qam rurashqa kang. Chaqa qamllam munashqa kang, tukuy ima kanambaqqa. Ancha kamachikuq, ancha pudirniyuq kaptikim, ancha balin alabashqa, rrispitashqa kanayki, nishpa.

5

Jwanmi musqoypishina Dyuspa Uñanda rikarqan ch'askiptin suq rrullushqa libruta

¹ Noqa jwanmi rikarqay chay mas kamachikunan trunupi tiyaykaqpa allin ladu makimbi suq rrullushqa libruta. Chay rrullushqa libruta sawambi ukumbiqam iskib-rishqa karqan. Syiti siramanda sillukunawanmi alli kirpadu karqan. ² Kanan chay rrullushqa libruta rikashpaqam, uyaraqay suq kamachikuq anjil, ancha jwirtita kayshina niptin:

—¿Pim dirichuyuq, kay syiti sillukunata llikishpa, kay libruta kich'anambaqqa? nishpa.

³⁻⁴ Piru manam pipis dirichuyuqchu karqan, chay rrullushqa libruta sillungunata llikishpa, kich'ashpa, ukumbi liyinambaqqa. Chaqa anaq syilupi kaqkunamanda, kay pachapi kaqkunamanda, allpapa warambi kaqkunamandapis mana ni pipis dirichuyuqchu karqan, chay rrullushqa libruta kich'anambaq ni rikanambaqqa. Chaymi noqaqa ancha waqarqani. ⁵ Chayshina waqaykaptiyimi, chay ansyankunamanda suqnin kayshina niwarqan:

—Amar waqaychu. Chaqa chay atun ayllu Judamandam shamuykan suq kamachikuq ancha jwirsayuq liyunshina. Payqam chay unay gubyrinu Dabidpa karu willkan. Yumbay kuntrangunatam binsishqa. Chaymi ancha dirichuyuq chay syiti sillunda llikishpa, chay rrullushqa libruta kich'anambaq, nishpa.

⁶ Chayshina niwaptinqam, rikarqani suq Uñatashina. Chay mas kamachikunan trunupa, chay 24 ansyankunapa, chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunapa ch'awpimbim karqan. Chay Uña wanchidushina kashpapiismi, shayarqan. Kanan payqam syiti waqrayuq, syiti ñawiyuq karqan. Chay syiti ñawingunaqam Tayta Dyuspa syiti ispiritungunapaq yach'achiwanchiq. Chaqa Tayta Dyusmi chay syiti ispiritungunata kach'amun, kay mundupa tukuy lugarningunaman rinanllapa. ⁷ Chay Uñaqam chay mas kamachikunan trunupi tiyaqman rishpa, chay tiyaqpa allin ladu makinmanda chay rrullushqa libruta ch'askirqan. ⁸ Chaymi chay libruta ch'askiptinqa, chay ch'usku kamachikuq kawsaqkuna, chay 24 ansyankunapis chay Uñapa ñawpambi qonqorikushpa, urkungunata pambakaman ch'ayachirqan, payta adurananllapa. Kanan paykunaqam kadunu arpayuqkuna

urumanda kupayuqkuna karqanllapa. Chay kupangunapim insinsyuta apashpa, rupachirqanllapa, mishki qonday llugshinan. Chay mishki qondayqam karqan Dyuspi kriyiqkunapa urasyunninguna. ⁹ Chaymi chay aduraqkuna chay Uñata alabashpa, kay mushuq imnuta kayshina kantarqanllapa:

Qamqam yawarnikita ich'ashpa, wañurqayki, uchayllapamanda pirdunawashpa, washawanayki. Chayshina wañushpam, yumbay kastakunamanda, yumbay rimaykunata rimaqkunamanda, yumbay atun ayllukunamanda, yumbay nasyungunamanda achka runata, warmita washawashqa kang, Taytayki Dyuspa wambranguna kanaypaqllapa. Chaymi dirichuyuyq kang, chay sillukunata llikishpa, chay rrullushqa libruta kich'anaykipaq.

¹⁰ Chaqa qamllam noqaykunata numbrawashqa kang, kamachikuqkuna kanaypaqllapa, kurakunashina Taytayki Dyuspaq trabajanayllapa. Chaymi kay mundupi yumbay tiyaqkunata rinillapa kamachiq, nishpa.

¹¹ Chaymandaqam rikashpa, uyarqani ancha achka anjilkuna alabaykaqta. Chay anjilkunaqam Tayta Dyuspa trunumba, chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunapa, chay 24 ansyanukunapa rridurnimbi karqan. Chay anjilkunaqam ancha achka millunguna karqan. ¹² Paykunaqam ancha jwirtita nirqanllapa:

¡Chay wanchishqa Uñataqa ancha alabashunllapa! Chaqa payqam ancha pudirniyuq kamachikuq, tukuy imayuq, ancha yach'ayniyuq, ancha jwirsayuq. Chaymi ancha balin, payta tukuy shunqo alabananchiqllapa, nishpa.

¹³ Kanan Tayta Dyus tukuy ima rurashqandapismi uyarqay alabaykaptinllapa. Chaqa syilupi kaqkuna, kay pachapi kaqkuna, chay mar yakupi kaqkuna, tukuy wañushqakunapismi ancha alabashpa, kayshina nirqanllapa:

¡Trunumbi tiyaq Tayta Dyusta, chay Uñatapis ancha rrispitashpa, tukuy tyimpu adurashunllapa! Chaqa paykunaqam ancha llipyaqkuna, ancha kamachikuqkuna, nishpa.

¹⁴ Chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunapismi nirqanllapa:

—¡Chayshina kanqa! nishpa.

Chayshina alabaptinllapaqam, chay 24 ansyanukunapis qonqorikushpa, urkunda pam-bakaman ch'ayachishpa, tukuy tyimpu kawsaq, Dyusta ancha adurarqanllapa.

6

Jwanmi rikarqan chay Uñata chay syiti sillukunamanda ch'uskuta llikiptin

¹ Chaymandaqam chay musqoypishina rikarqay chay Uñata chay rrullushqa librupa chay syiti sillungunamanda punta sillunda llikiptin. Chayshina llikishpa kich'aptinmi, chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunamanda suqnin suq lanyaqshina ancha jwirtita rimashpa nirqan:

—¡Shamuy, rikay, nishpa.

² Chayshina niptinmi, rikarqani suq yuraq bistyata. Chay bistyapim suq muntakuq rirqan suq armata piskashpa. Chay armanqam arku karqan. Kanan payqam suq kurunata ch'askishpa, kuntrangunata maqashpa, binsirqan. Chayshinam rirqan, yumbay kuntrangunata binsinambaq.

³ Chaymandaqam chay Uñataqa chay rrullushqa librupa suq sillundapis llikishpa, masta kich'arqan. Chayshina kich'aptinmi, uyarirqay chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunamanda suqnin ancha jwirtita rimaptin:

—¡Shamuy, rikay, nishpa.

⁴ Chayshina niptinmi, rikarqani suq chupika bistyapi syilumanda llugshiykaqta. Chay bistyapipismi suq muntakuq rirqan. Chaytaqam Tayta Dyusqa dijarqan, kay munduman shamunambaq, yumbay nasyumbi tiyaqkunata inkitanambaq, suqwan suqwan pilyashpa wanchinakunanllapa. Chaypaqmi chay chupika bistyapi riqqa ch'askirqan suq ancha atun kuchilluta.

⁵ Chaymandaqam chay Uñataqa chay rrullushqa librupa suq sillunda llikishpa, masta kich'arqan. Chayshina kich'aptinqam, uyarirqay chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunamanda suqnin kayshina rimaptin:

—¡Shamuy, rikay, nishpa.

Chayshina niptinmi, rikarqani suq yana bistyata. Chay bistyapipismi suq muntakuq rirqan. Payqam suq balansata makimbi aparqan. ⁶ Chaymandaqam uyarirqay chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunapa ch'awpinmanda suq rimaq kayshina niptin:

—Dijayna ancha ambruna kanambaq. Chaymi runakunaqa suq diya trabajashqan pagunwan suq kilu trigutalla randinqa. Sibadatapismi kimsa kilustalla suq diya trabajashqan pagunwan randinqa. Piru ama dañachiychu asiytinllapata, binunllapataqa, nishpa.

⁷ Chaymandaqam chay Uñaqa chay rrullushqa librupa suq sillunda llikishpa, masta kich'arqan. Chayshina kich'aptnimi, uyarirqani chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunamanda suqnin niptin:

—¡Shamuy rikay, nishpa.

⁸ Chayshina niptinmi, rikarqay suq qarwa bistyata. Chay bistyapipismi suq muntakuq rirqan. Chay muntakuqqam shutirqan “Wañuy”. Paypa ikindaqam shamurqan wañushqakunapa lugarnimba kamachikuqnin. Chaqa Tayta Dyusmi paykunata dijarqan, kay mundupi kada 4.000 kawsaqkunamanda 1.000ta wanchinanllapa. Chaymi chayshina wañurqanllapa pilyashpa, wanchinakushpa, qeshyashpa, mallaqnashpa, ichu kita animalkuna wanchiptinllapa.

⁹ Chaymandaqam chay Uñaqa chay rrullushqa librupa suq sillunda llikishpa, masta kich'aptinga, rikarqay suq atun pata altarpa warambi achka wañushqa kriyiq masinchiqkunapa almangunata. Paykunataqam Dyusta kuntraqkuna wanchishqallapa karqan, Dyus nishqanda yach'achikuptinllapa. ¹⁰ Chay wañushqakunaqam Tayta Dyusta ancha jwirtita nirqanllapa:

—Ancha allin Tayta Dyus, qamqam ancha pudirniyuq kamachikuq kang. Tukuy nishqaykitam kumplingi. Chaymi tapuykillapa: ¿Ima tyimpukamanmi ringi unayaq, mundupi tiyaq wanchiwashqan runakunata jushashpa, kastiganaykiqua? nishpa.

¹¹ Chayraykum Tayta Dyusqa paykunata suqta suqta yuraq mudanakunata qoshpa, nirqan:

—Ama llakishpachu, ashrita masta samashpa shuyayllapa, wakin kasuwaq masikikunatapis qamkunatashina wanchinangamanllapa, nishpa.

¹² Chaymandaqam chay Uñaqa suq sillu masta llikiptin, kay pacha ancha kuyuqta rikarqay. Rupaytapismi rikarqay ancha yanayashqata mudana lututashina. Killatapismi rikarqani yawarshina chupikapaq tikrakashqata. ¹³ Rikarqaypismi lusirukunata syilumanda kay pachaman ishkimuykaqta, chay yura iguspa puqoynin ancha jwirti wayrawan ishkiqtashina. ¹⁴ Syilupismi chingarqan suq papil rrullukaykaqshina. Chaymandaqam tukuy urqqokuna, tukuy yakupa ch'awpimbi isla allpakunapis kuyushpa lugarninmanda ashurqanllapa. ¹⁵ Chaykunata rikashpam, tukuy laya runakuna ancha manchashpa, mitikashpa, pakakurqanllapa. Chaqa kay mundupa gubyirnunguna, suq kamachikuq runakuna, suldadukunapa kamachikuqninguna, rrikukuna, randishqa kriyadukuna, mana nima patrinniuyqkunapismi mitikashpa, mach'aykunapi ichu atun rumikunapa ch'awpimbi pakakurqanllapa. ¹⁶ Paykunaqam qayach'akushpa, chay urqqokunata, chay atun rumikunata rrugarqanllapa:

—¡Noqaykunapa sawayman bulakamushpa pakawayllapa, chay trunupi tiyaq ama rikawananllapa! Chayshinar pakawayllapa, chay Uña noqaykunata ama kastigawanan. ¹⁷ Chaqa chay manchaypaq jwisyu Diyam ch'ayamushqana. Kanan Dyuspa Uñamba kastigunmandaqam manana ni pipis atishunllapachu washakayta, nishpa.

7

Dyusta kasuq isrraylinukunatam suq anjil rin siñalaq

¹ Chaymandaqam chay musgoypishina rikarqani ch'usku anjilkuna kay mundupa ch'usku kuchumbi shayaykaqta. Paykunaqam ch'usku ladumanda shamuy wayrakunata arkaykarqanllapa, kay pachata, yakukunata, muntikunata ama dañachinamba. ²⁻³ Chaymandaqam rikarqaypismi rupay llugshinan ladumanda suq anjil shamuykaqta. Chay anjilqam Tayta Dyus kawsachikuqpa sillunda apamuykarqan. Chay anjilqam chay ch'usku anjilkunata wayrata arkaykaqta ancha jwirtita nirqan:

—Amaraq dañachiychu kay pachata ni mar yakuta ni muntikunata. Chaqa Tayta Dyusta kasuqkunataqam manaraq siñalashqachu kanchiq urkungunapi, washadu kananllapa, nishpa.

Chaqa chay ch'usku anjilkunataqam Tayta Dyus pirmsuta qoshqa karqan, kay pachata, mar yakuta dañachinanllapa.

⁴ Chaymandaqam uyarqay aykam kan Dyuspa siñalninwan kaqkunaqa. Chay isrraylinukunapa dusi atun ayllungunamandam 144.000 siñalniyuqkuna karqan. ⁵ Judapa atun ayllunmandam 12.000 siñalniyuqkuna karqanllapa. Rrubimba atun ayllunmandam 12.000 siñalniyuqkuna karqan. Gadpa atun ayllunmandapismi 12.000 karqan. ⁶ Asirpa atun ayllunmandam 12.000 karqan. Niptalipa atun ayllunmandam 12.000 karqan; Manasipa atun ayllunmandam 12.000 karqan; ⁷ Simiyumba atun ayllunmandam 12.000 karqan; Libipa atun ayllunmandam 12.000 karqan; Isakarpa atun ayllunmandam 12.000 karqan; ⁸ Sabulumba atun ayllunmandam 12.000 karqan; Jusipa atun ayllunmandam 12.000 karqan; Binjamimba atun ayllunmandapismi 12.000 karqanllapa.

Jwanmi musqoyipishina ancha achka yuraq mudanayuqkunata rikarqan

⁹ Chaymandaqam ancha achka yuraq mudanayuqtapis rikarqay. Paykunataqam mana pipis atirganchu yupayta. Chaqa yumbay nasyungunamanda, yumbay kastakunamanda, yumbay atun ayllukunamanda, tukuy laya rimaykunapi rimaqkunamandam karqanllapa. Paykunataqam Tayta Dyuspa trunumba ñawpambi, chay Uñamba ñawpambi shayashpa, palmapa raprangunata makingunapi apashpa, ¹⁰ ancha jwirtita kayshina kunyarqanllapa:

jTayta Dyus trunumbi tiyaqmi chay Uñawan washawashqa kanchiqllapa! nishpa.

¹¹ Chayshina niykaptinllapam, yumbay chay anjilkuna shayaykarqanllapa Dyuspa trunumba rridurnimbi, chay ansyankunapa, chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunapa rridurnimbi. Kanan chay shayaykaq anjilkunaqam Dyuspa trunumba ñawpambi piratashpa, urkunllapata pachaman ch'ayachishpa, Tayta Dyusta adurashpa, ¹² kayshina nirqanllapa:

jChayshina kanqa! Chaqa Tayta Dyusqam ancha llipyaq, ancha yach'ayniyuq, ancha pudirniyuq, ancha jwirsayuq. Chayri ancha rrispitashpa, ancha pagikushpa, paytaqa alabashunllapa. Chayraykum ancha balin, payta tukuy tyimpu noqanchiqkuna alabananchiq. Chayshina kanqa, nishpa.

¹³ Chayshina aduraptinllapam, chay ansyankunamanda suqninga noqata tapuwarqan:

—¿Riqsingichu chay yuraq mudanayuqkunata? ¿Yach'angichu maymandaraq shamushqallapa? nishpa.

¹⁴ Chaymi nirqay:

—Siñursitu, qam yach'angi: ¿Pikunam paykunaqa? ¿Maymandam shamushqallapa? nishpa.

Kanan chay ansyanuqam niwarqan:

—Paykunataqam suq ancha manchaypaq tyimpupi padisishpa, kaymanna shamushqallapa. Chay Uñam yawarninda ich'ashpa wañurqan, paykunata uchangunamanda pirdunanambaq, limpyu shungoyuq kanambaqllapa. ¹⁵ Chaymi paykunaqa Tayta Dyuspa adurana wasimbi trunumba ñawpambi punchawnindin tutapnindin payta aduranllapa. Kanan payqam paykunawan kashpa, ancha allita rin kwidaq. ¹⁶ Chaymi paykunaqa manana nimatapis rinllapachu mallaqnaq ni yakunaq. Manam ni rupay paykunataqa rupachinqachu. ¹⁷ Chaqa Dyuspa ladumbi tiyaq Uñaqam Jisukristu. Paymi paykunapa Michidurninga rin kaq. Chaymi ancha allita kwidashpa, paykunata rin apaq kawsachikuq yakupa ñawinman, chay mishki yakuta upyashpa, tukuy tyimpu kawsananllapa. Kanan imapaq paykuna waqaptimbismi, Tayta Dyus kikin, ñawingunata rin chakichiq, nishpa.

8

Jwanmi Dyuspa Uñanda rikarqan chay syiti sillunmanda ultimu silluta llikiptin

¹ Chaymandaqam Dyuspa Uñanqa chay rrullushqa librupa syiti sillungunamanda ultimu sillunda llikishpa kich'arqanna. Chayshina kich'aptinmi, anaq syilupi suq midya uratach'i ancha uyaritap karqanllapa. ² Chayshina uyaritap kaptinmi, noqa Jwan rikarqay syiti anjilkunata Dyuspa ñawpambi shayaykaqta. Kanan chay anjilkunaqam kadunu suq kurnitata ch'askirqan.

³⁻⁴ Chaymandaqam suq anjilta rikarqay urumanda kupata apamuqta. Chay anjilqam pata altar urumanda kaqman shamushpa, shayashpa, achka insinsyuta ch'askirqan, chay altarp, chay kupapi rupachinambaq. Chay pata altaraqam Dyuspa trunumba ñawpambi kidan. Chaymi chay mishki qondaynin chay makimbi kaq kupamanda llugshishpa, Dyuspi kriyigkunapa mañakushqanwan taqllukashpa Tayta Dyusman ch'ayarqan. ⁵ Chaymandaqam chay anjilqa chay pata altarmanda puchukunata tandashpa, chay kupanda undachishpa, syilumanda kay pachaman wichukumurqan. Chayshina wichukumuptinmi, ancha lanyakurqan. Suq laya kunyaqkunapismi karqan. Achka rrilampagupismi ancha lliwyarqan. Kay pachapismi ancha kuyurqan.

Syiti anjilkunam kurnitangunata rinllapa waqachiq

⁶ Chaymandaqam chay syiti kurnitanda apaq anjilkunaqa kamakarqan, suqpa suqpa waqachinambaq.

⁷ Chay punta anjilqam waqachirqanna kurnitanda. Chayshina waqachiptinmi, kay pachaman granisu ninawan yawarwan taqludu ishkimurqan. Chayshina ishkimuptinmi, kay pachapa kada kimsa lugarkunamanda suq lugarninda rupachirqan. Chay rupachishqa lugarkunapim yumbay muntikuna, yumbay qewakuna ruparqan.

⁸ Chaymandaqam sigundu anjilpis kurnitanda waqachiptin, suq atun qaqa miraykaqshina mar yakuman ishkimurqan. Chayshina ishkimuptinmi, chay mar yakupa

kimsa partinmanda suq partin yawarpaq tikrakarqan. ⁹ Chaymi mar yakupa chay dañachishqa partimbi kawsaq animalkuna yumbay wañurqanllapa. Chay mar yakupa partinda pasaykaq barkukunapismi yumbay chingarqanllapa. Chayshinam chay mar yakupi kaykaqkunamanda kada kimsamanda suqnin wañurqan.

¹⁰ Chaymandaqam tirsir anjilpis kurnitanda waqachiptin, suq lusiru ancha atun michashina mirashpa syilumanda ishkimurqan kay pachaman, rriyukunaman, yakupa ñawingunaman. Chaymi kada kimsa rriyukunamanda suq rriyuta dañachirqan. Kada kimsa yakupa ñawingunamandapis suq ñawinda dañachirqan. ¹¹ Chay lusiruqam shutiq Ayaq. Chayshina ayaq kashpam, chay rriyukunata, yakupa ñawingunata dañachiptin, ayaq likiduna tikrakarqanllapa. Chaymi achka runakuna warmikuna yakunashpa, chay ayaq yakuta upyashpa, wañurqanllapa.

¹² Chaymandaqam kwartu anjilpis kurnitanda waqachiptin, rupay, killa, lusirukuna kimsa partinmanda suq partin dañakarqan, amana allita achikchakunambaq. Chaymi kada punchawpa kimsa partinmanda suq partin tutallana kidarqan. Chayshinallam kada tutapa kimsa partinmanda suq partimbis tutayaqllana kidarqan.

¹³ Chaymandaqam anaqman chapakushpa, rikarqay suq anjilta syilupa ch'awpimbi bwilaykaqta. Chaytam uyaraqay ancha jwirtita kayshina niqta:

—¡Ay, akakawraq! Faltanraqmi kimsa anjilkuna kurnitangunata waqachinanllapa. ¡Paykuna waqachiptingam, ura pachapi tiyaqkunaqa ancha rinllapa padisiq! nishpa.

9

¹ Chaymandaqam kintu anjilpis kurnitanda waqachiptin, rikarqay suq lusiru layata. Paymi syilumanda kay pachaman ishkimushqa karqan. Chay lusiru layataqam manchaypaq talalamba pungumba llabinda qorqanllapa. ² Chaymandaqam chay llabi qoshqanwanqa chay talalamba pungunda kich'arqan. Chayshina kich'apinmi, chay talalanmandaq suq urnnumandashina ancha achka qonday llugshishpa, syiluta, rupayta arkaptin, limpu tutayarqan. ³ Chaymandaqam chay qondaymanda ancha achka atun churqap (churqa) layakuna llugshishpa, kay pachaman shamurqanllapa. Chay atun churqa layakunaqam atallki kurukunashina kanishpa, bininunwan runakunata ancha padisichirqan. ⁴ Chay churqap layakunatam kayshina kamachirqan:

—Ama dañachiylapachu chay pachapa qewangunata ni muntingunata ni nima laya plantangunatapis. Ashwan rishpa, kaniyllapa Dyuspa siñalninda urkungunapi mana ch'askiqkunata, nishpa.

⁵ Piru chay churqa layakunaqam mana dijarqanchu, runakunata warmikunata wanchinanllapaqa. Ashwanmi dijarqan, sinku killata chay churqap layakuna ancha jwirtita kaninanllapa, chay runakuna, warmikuna nanaywan ancha padisinanllapa. ⁶ Chayshina chay atun churqa layakuna ancha kaniptinllapam, ancha padisishpa, munanqallapa wañuyta. Piru ancha munashpa wañuytapismi, mana atinqallapachu wañuytaqa.

⁷ Chay churqap layakunaqam suldadukunapa bistyangunashina kamakarqanllapa, suqkunawan pilyananllapa. Kanan umamba sawambim urumanda kuruna layakunata rurakuqllapa. Qaqlangunaqam runakunapa qaqlanshina karqan. ⁸ Aqchanllapaqam warmikunapa aqchanshina karqan. Kirungunaqam liyumba kirungunashina karqan. ⁹ Kanan yumbay paykunaqam chilikiyuq layakuna karqanllapa, kwirpunda washananllapa. Chay chilikingunaqam jirrumandashina karqan. Kanan bwilaptinllapaqam, alan-gunaqa ancha kunyarqan, ancha achka kallpaykaq chutana karrukuna bistyandinguna pilyanan lugarman kallpaykaqshina. ¹⁰ Chay churqa layakunapa ch'upangunaqam chay atallkikunapa (alakran kurukunapa) ch'upangunashina karqan. Chay ch'upamba puntangunawanmi atirqanllapa runakunata ancha jwirtita kaniyta bininunwan. Chayshina sinku killa tukuyta kanishpaqam, runakunataqa atiqllapa ancha nanachiya. ¹¹ Chay churqap layakunapa kamachikuqninmi chay manchaypaq talalamba kamachikuqnin karqan. Payqam ibriyu rimaypi shutin Abadun. Grigu rimaypim shutin Apulyun. Chay ishkey shuttingunam munan niyta “Chingachikuq”, nishpa.

¹² Chayshinam chay punta kastigu ushyakarqan. Piru faltanraqmi ishkey kastigukuna kanambaq.

¹³ Chaymandaqam chay sistu anjilpis kurnitanda waqachirqan. Chayshina waqachiptinmi, uyaraqni suq runa rimaqdashina chay urumanda kaq pata altarpa ch'usku waqrashina adurnungunapa ch'awpinmanda rimaptin. Chay pata altaraqam Tayta Dyuspa ñawpambi karqan. ¹⁴ Chay rimaqqam chay sistu anjil kurnitanda waqachiqa nirqan:

—Chay atun Iwfratis rriyupa manyambi ch'usku watashqa anjilkunata kach'ay, nishpa.

¹⁵ Chayshina niptingam, chay anjilqa chay ch'usku watashqa anjilkunata kach'arqanna. Chaymi rirqanllapana ancha achka runata, warmita wanchiq. Kada kimsamandam

suqta wanchirqanllapa. Chaqa Tayta Dyusmi chay anjilkunata unaymandapacha ka-makashqa karqan, chay uras, chay diya, chay killa, chay wata chayshina wanchinanllapa. ¹⁶ Paykunawanmi rirqan ancha achka suldadu bistyapi puriqkuna. Paykunaqam niwarqanllapa:

—Dusyintus millun suldadu layakunam kan, nishpa.

¹⁷ Chay musqoypishinam rikarqay chay suldadukuna layata chay bistyakunata muntakushpa puriqtashina. Paykunapa pichumbiqam karqan jirrumanda chilikikuna ninashina chupika kulurniyuq, safiru llipyaykaq rumishina asul kulurniyuq, asufrishina qarwa kulurniyuq. Kanan chay bistyakunapa umangunaqam liyumba umanshina karqanllapa. Shimingunamandaqam llugshirqan nina, qonday, asufriwan. ¹⁸ Chayshina chay bistyakunapa shimingunamanda chay nina, chay qonday, chay asufri llugshishpaqam, kimsa plagashina ancha achka runakunata, warmikunata wanchirqanllapa. Chaqa kada kimsamandam suqta wanchirqanllapa. ¹⁹ Chay bistyakunaqam shimingunawan, ch'upangunawan atirqanllapa wanchikuyta. Chaqa ch'upangunaqam kulibra laya umayuq karqanllapa. Chaymi chay ch'upangunapa uman layakunawan achka runata, warmita dañachirqanllapa.

²⁰ Piru chay mana wañuqkunaqam chayshina padisishpapis, mana dijarqanllapachu uchangunata. Ashwanmi chayshinalla chay mana baliq kusaskunata rurashpa kawsarqanllapa. Kanan dyablukunata adurashpa, chay urumanda, qellaymanda, brunsimanda, rumimanda ichu qerumanda rurashqa dyuskunata amitu layakunata adurashpam kawsarqanllapa. Piru chay rurashqa dyuskunaqam mana atinllapachu rikakuyta ni uyakuyta ni puriyta. ²¹ Chayshina kaptimbismi, chay uchayuqkunaqa sigirqanllapa wanchikushpa, brujiyakushpa, suqkunawan puñushpa, suwakushpa.

10

Chay musqoypishinam suq anjil suq taksha rrullushqa librituta Jwanda qorqan

¹ Noqa Jwanmi rikarqay suq ancha pudirniyuq anjilta syilumanda pukutaypa ukumbi urangumuykaqta. Chay anjilpa umamba sawambim suq inap (chirapa) karqan. Qaqlanqam रुपayshina ancha llipyarqan. Ch'angangunaqam miraykaq qerukunashina karqan. ² Chay anjilqam suq taksha rrullushqa librituta kich'ashqata makimbi apamurqan. Chayshina shamushpaqam, allin ladu ch'akinwan mar yakupa sawambi sarrukurqan, ichuq ladu ch'akinwanqam allpapi sarrukurqan. ³ Chayshina sarrukushpaqam, payqa atun liyunshina ancha jwirtita qayach'akushpa rimarqan. Chayshina rimaptinqam, syiti lanyakuna ancha kunyashpa, rimarqanllapa. ⁴ Chayshina chay syiti lanyakuna rimaptinqam, noqa Jwanqa chay rimashqanda yuyarqay iskibriyta. Piru chayshina yuyaptiyimi, syilumanda suq rimaq niwarqan:

—Chay syiti lanyakuna rimashqandaqa ama pitapis niychu ni iskibriychu, nishpa.

⁵ Chaymandaqam chay anjil mar yakupi, allpapi shayaqqa allin ladu makinda syiluman alsashpa, ⁶ kayshina nirqan:

—Tayta Dyusqam tukuy tyimpu kawsan. Payqam tukuy imata rurashqa: anaq syiluta tukuy imandinda, kay pachata tukuy imandinda, mar yakuta tukuy imandinda. Paypa shutinwan jurashpam, kay allip kaqtalla rimani: Tayta Dyusmi manana mastachu rin shuyaq, tukuy ima nishqanda kumplinambaqqa. ⁷ Ashwanmi kay syiti anjilkunamanda ultimu anjil kurnitanda waqachiptinqa, Tayta Dyusqa rin kumpli q paypaq rimaqkunata ufrishishqanda. Chaqa Tayta Dyusmi paylla yuyashqanda paypaq rimaqkunata abisashqa karqan, nishpa.

⁸ Chayshina chay kamachikuq anjil niptinmi, chay suq rimaqqa syilumanda noqa Jwanda kayshina niwarqan:

—Chay mar yakupa sawambi, kay allpapi shayaq anjilman rishpa, makinmanda ch'askiy chay taksha rrullushqa libritu kich'ashqata, nishpa.

⁹ Chayshina niwaptinmi, chay kamachikuq anjilman rirqay mañaq chay rrullushqa librituta. Chaymi chay anjilqa qowashpa, kayshina niwarqan:

—Kay librituta mikuy. Mikuptiqam chay myil di abijashina ancha mishki rin kaq. Piru pach'aykipiqam ancha ayappaq rin tikrakaq, nishpa.

¹⁰ Chaymi chayshina chay anjil niwaptinqa, noqaqa chay librituta ch'askishpa mikurqay. Mikuptiyqam shimiypiqqa chay myil di abijashina ancha mishki karqan. Piru pach'aypiqam ancha ayappaqna tikrakarqan. ¹¹ Chaymandaqam chay anjilqa niwarqan:

—Yach'achikuyri: “Kayshinam Tayta Dyus rin ruraq chay achka llagtapi tiyaqkunawan, chay achka nasyumbi tiyaqkunawan, chay achka laya rimaykunata rimaqkunawan, chay achka gubyirnikunawan”, nishpa.

11

Dyuspa ishkay tistigunam kay mundupi tiyaqkunata rinllapa yach'achiq

¹ Chaymandaqam suq shukcha midiq baratashina qowashpa, chay rimaqqa niwarqan: —Chay shukcha barata apashpar, riy, midiy Tayta Dyuspa adurana wasinda, pata altarnindapis. Chaykunata midishpaqar, Dyuspa chay adurana wasimbi payta aduraqkunata yupay. ² Piru amar midiychu chay adurana wasipa sawa patyundaqa. Chaqa Dyuspi mana kriyiq furastirukunam chay pambaman yaykushpa, rinllapa sarruq. Chaymi paykunaga 42 killata Dyus akrashqan Jirusalin llaqtata dwiñukushpa, chaypi wapuyashpa, munashqanda rurashpa, rinllapa kamachikuq. ³ Kanan noqagam ishkay tistigukunata rini kach'aq, noqapaq yach'achikunambaq. Chayshina kach'aptiyimi, chay ishkay tistigukunaga lutu mudanata rurakushpa, 1260 diyakunata noqapaq rinllapa yach'achikuq, nishpa.

⁴ Tayta Dyusmi yumbay kay mundupi tiyaqkunapa kamachikuqninga. Chay ishkay yach'achikuq tistigukunaqam paypa ñawpambi shayanllapa. Paykunagam chay ishkay ulibu plantakunashina, chay ishkay lamparakunapa tiyanangunashina. ⁵ Chaymi Dyusta kuntraqkuna chay ishkay tistigukunata munaptinllapa maqayta, paykunapa shimimanda ninashina llugshishpa, chay kuntraqkunata rupachishpa, limpu rinllapa chingachiq. ⁶ Chaqa chay ishkay tistigukunaqam Dyuspaq rimaykaptin, ancha pudirniyuq kamachikuqkuna rin kaq. Chaymi paykuna kamachikuptin ama tamyamambaqqa, manana atinqachu tamyayta. Yakuta kamachiptin yawarpaq tikrakananmi, yawarpaq rin tikrakaq. Chayshinam paykunaga tukuy laya disgrasyawan atinqallapa kastigayta kay mundupi tiyaqkunata. Munashpaqam, chay disgrasyakunawan kutin kutin atinqallapa kastigayta. ⁷ Piru chay ishkay tistigukuna yach'achikushqan tyimpu ushyakaptinqam, suq manchaypaq animal laya chay ancha jundu talalanmanda llugshimushpa, chay ishkay tistigukunata rin maqaq wanchinangaman. ⁸ Chayshina wanchishpaqam, chay Jirusalin llaqtapa kallingtonapi kwirpungunata rinllapa wichukuq. Chay llaqtapillam chay tistigukunapa Kamachikuqnin Jisukristutapis kruspi wanchishqallapa karqan. Chaymi suq kumparasyunda rurashpa, chay Jirusalimbaqla nalinlapa: “Suduma llaqtashina” ichu “Ijiptu llaqtashina”, nishpa. ⁹ Chaymandaqam kimsa diya y midyapaq achka llaqtamanda kaqkuna, achka kastamanda kaqkuna, achka laya rimaypi rimaqkunamanda kaqkuna, achka nasyunmanda kaqkunapis rinllapa rikaq chay ishkay tistigukunapa wichukushqa kwirpungunata. Chaqa manam rinllapachu dijaq pambananllapaqa. ¹⁰ Kanan kay mundupi tiyaqkunaqam ancha kushikushpa, fyistakunata rurashpa, paykunapura iman-gunata rinllapa rrigalanakuq, chay ishkay tistigukunata wanchishqanrayku. Chaqa chay tistigukunaqam chay disgrasyakunawan ancha padisichishqa karqan kay mundupi tiyaqkunata.

¹¹ Piru chay kimsa diya y midyamandaqam Tayta Dyusqa chay ishkay wañushqakunata kawsachimurqan. Chaymi chay wañushqakunata kawsaqtana rikashpaqa, yumbay chay rikaqkunaga ancha mancharqanllapa. ¹² Chaymandaqam chay ishkay tistigukunaga uyargan syilumanda suq rimaq ancha jwirtita kayshina niptin:

—Kayman shamuyllapa, nishpa.

Chayshina uyashpaqam, chay ishkay tistigukunaga pukutaykunapa ukumbina anaq syiluman rirqanllapa, chay kuntraqkuna rikaykaptinllapa. ¹³ Chay urasllam kay pachaga ancha jwirtita kuyurqan. Chayshina ancha kuyuptinmi, chay Jirusalimbi achka wasikuna bulakarqanllapa. Kada dyis wasikunamandam suq wasi bulakarqan. Chayshina achka wasikuna bulakaptinmi, chay Jirusalimbi tiyaqkunamanda 7000 runa, warmi wañurqanllapa. Chaymi chay mana wañuqkunaga ancha manchashpa, Tayta Dyus syilupi kaqta alabarqanllapa.

¹⁴ Chayshinam rin ushyakaq chay ancha jwirti sigundu kastigu. Piru, jay! Dasmi rin ch'ayamuq suq manchaypaq tirsir kastigu.

Chay syiti anjilkunamanda ultimu anjilmi kurnitanda rin waqachiq

¹⁵ Chay syiti anjilkunamanda ultimu anjil kurnitanda waqachiptinmi, achka rimaqkuna syilumanda ancha jwirtita rimarqanllapa:

Pachapi gubyirrukunaqam manana rinllapachu kamachikuq. Ashwan kay diyamandapacham Tayta Dyusqa Akrashqan Washadur Jisukristuwan tukuy tyimpuna rin kamachikuq, nishpa.

¹⁶ Chaymandaqam chay 24 asyanukunaga Tayta Dyuspa ñawpambi, trununllapamanda atarishpa, qonqorikushpa, kumurashpa, qaqlanllapata pambakaman ch'ayachishpa, Tayta Dyusta adurashpa, ¹⁷ nirqanllapa:

* 11:4 Zacarias 4.1-14

Tayta Dyus, yumbaymanda ancha pudirniyuq kangi. Manaraq nimapis kaptinmi, qamqa kashqana kangi. Chayshinallam kanangaman kawsaykangi. Suq diyam ringi shamuriq. Chaymi kay pachapi tukuy jwirsaykiwan kamachikuptiki, ancha pagikuykillapa,

¹⁸ Achka nasyungunapim chay mana isrraylinu kaqkunaqa qambaq ancha piñakurqanllapa. Chaymi kananqa ch'ayamushqana tyimpu, qam piñakushpa yumbay chay uchayuy wafushqakunata kastiganayki. Piru qambaq rimaqkunata, chay adurashuq wambraykikunatam qamqa ringi qoq primyukunata, kamachikuqkuna kaptin, ichu mana kamachikuqkuna kaptimbis. Piru kay mundupi wanchikuqkunataqam qamqa ringi wanchiq, nishpa.

¹⁹ Chaymandaqam syilupi Dyuspa adurana wasimba pungun kich'akarqan. Chaymi musqoyppishina rikarqani uku adurana wasimbi chay unay tratupa Santu Kajunninda. Kanan rrilampagukunam ancha lliwyarqan. Lanyakunam ancha kunyarqan. Kay pachapismi ancha kuyurqan. Kanan ancha jwirtitam granisarqambis.

12

Jwanmi musqoyppishina suq warmita suq ancha atun qotur layata rikarqan

¹ Noqaqam chay musqoyppishina suq manchaypaq siñata syilupi rikarqay. Chay siñaqam suq warmi kargan. Payqam rupayta rurakushqashina kargan. Kanan payqam killapa sawambi shayaykargan. Umambiqam suq kuruna dusi lusiruyuy kargan. ² Chay warmiqam qeshyanan uras kaptin, nanaywan ancha qayach'akurqan. ³ Chaymandaqam syilupi suq laya manchaypaq siñata rikarqani. Chay siñaqam suq ancha atun chupika animal qotur laya kargan. Chay animalqam syiti umayuy, dyis waqrayuy kargan. Chay syiti umangunaqam kurunayukuna kargan. ⁴ Chay ancha atun animalqam ch'upanwan syilumanda ancha achka lusirukunata rrastramushpa, kay pachaman wichukumurgan. Kada kimsa lusirukunamandam suq lusiruta rrastramurgan. Chaymandaqam chay atun qotur layaqa chay qeshyanaq warmipa ñawpambi shayashpa shuyarqan, qeshyaptin wambranda das mikunambaq. ⁵ Chaymandaqam chay warmiqa suq ullgo wambritunda qeshyargan. Kanan chay wambranqam yumbay nasyungunata ancha allita rin kamachiq jirrumanda baranwan. Chaymandaqam Tayta Dyusqa chay nasiq wambrituta ladunman kamachikunan trununman aparqan. ⁶ Chayshina apaptinmi, chay warmiqa suq chuncha lugarman mitikargan. Chaqa Tayta Dyusqam chaypi suq allin lugarta allichashqa kargan, 1.260 diyakunata chay warmita kwidashpa, qaranambaq.

⁷ Chaymandaqam Dyuspa kamachikuq anjilnin Migil yanapakuy anjil masingunawan tandakashpa, syilupi ancha pilyarqanllapa chay manchaypaq atun qotur layawan, yanapakuy dyablunawambis. ⁸ Chayshina pilyashpam, Dyuspa chay anjilningunaqa chay qotur layapa anjilningunata maqashpa, anaq syilumanda wichukurqanllapa, amana chaypi kawsananllapa. ⁹ Chayshinam chay qotur layata, anjilningunatapis syilumanda kay pachaman wichukumurgan. ¿Pitaq kargan chay qotur layaqa? Payqam kargan chay unay kulibra. Payllam dyablu, Satanaspis shutin. Chay dyabluqam yumbay runata, warmita ingañashpa inkitan, uchata rurananllapa.

¹⁰ Chaymandaqam uyargay syilupi suq rimaqta, ancha jwirtita kayshina niqta:

—Kananqam Tayta Dyus paypi kriyiqkunata washashqa. Chaqa dyablutaqam syilumandaq wichukushqana. Unaymi chay dyabluqa punchawnindin, tutapnindin Dyuspa ñawpambi shayashpa, kriyiq masinchikunata akusarqan. Piru kananqam manana atinchu. Chaqa Tayta Dyusqam ancha pudirniyuq kashpa, pay Akrashqan Washadur Jisukristuwan shumaqta rin kamachiwaqninchiq. ¹¹ Chay kriyiq masinchikunapismi chay dyablutaqa binsishqallapana. Chaqa Dyuspa Uñan Jisukristu wafushpa, yawarninda ich'ashpam, paykunata uchangunamanda pirdunashqa. Chaymi paykunaga yach'ashpa: Rinllapam wanchiwaqninchiq, nishpapis, Jisukristupaq yach'achikurqanllapa. ¹² Chayshina Tayta Dyus chay dyabluta syilumanda wichukushqana kaptinqam, kay syilupi tiyaqkunaqa ancha kushikushunllapa. Piru qamkuna chay allpapi, chay mar yakupi kawsaqkunaqa ancha llakiyllapa. Chaqa chay dyabluqam chay ura allpaman wichukushqana. Kanan payqam yach'an: Dyusmi utqana rin karsilawaq infyirrupi, amana masta munashqayta ruranaypaq, nishpa. Chaymi chay dyabluqa ancha piñakushpa, utqashpa, ancha rin padisichishuqllapa.

¹³ Chayshina chay manchaypaq qotur laya dyablu yach'ashpa: Kay pachaman wichukuwashqana, nishpaqam, chay qeshyashqa warmita ancha maskarqan wanchinambaq. ¹⁴ Chayshina maskaykaptinmi, Tayta Dyusqa chay warmita qorqan suq atun kuchaqpa ishkey alangunata. Chaymi chay warmiqa chay alangunawan bwilashpa, chay dyablumanda mitikashpa, suq chuncha lugarman rirqan. Chay lugarpiqam Tayta

Dyus chay warmita kimsa wata y midyuta rin qaraq. [Nuta: Chay dyabullam atun qoturshina kashpa, maynimbis manchaypaq kulibrashinapis karqan.] ¹⁵ Kanan chayta rikashpam, chay manchaypaq kulibra qotur laya dyabluqa shiminmanda ancha achka yakuta sitakurqan, suq rriyushina chay warmita apaptin, ch'uqashpa wañunambaq. ¹⁶ Piru chayshina sitakuptinmi, chay warmipa ikimbi kaq allpa kich'akarqan chay achka yakuta chupashpa chakichinambaq. Chayshinam chay warmitaqa washarqan. ¹⁷ Chayta rikashpaqam, chay manchaypaq kulibra qotur laya dyabluqa ancha piñakurqan. Chaymi rirqan chay warmipa mirayningunawan pilyaq. Chaqa chay mirayningunaqam Tayta Dyus kamachikushqanda, Churin Jisukristu yach'achikushqanda ancha allita kasushpa kawsanllapa. ¹⁸ Kanan chay atun qotur layam ch'ayarqan mar yakupa manyambi. »

13

Jwanmi ishkay manchaypaq animal layata rikarqan

¹ Noqa Jwanmi musqoykishina chay mar yakupa manyambi shayashpa, suq laya manchaypaq animalta rikarqani, chay yakupa ukunmanda llugshiptin. Chay manchaypaq animal layapismi syiti umayuq dyis waqrayuq karqan. Chay waqrangunaqam kurunayuqkuna karqanllapa. Chay umangunapiqam mana baliq shutikunata isikbrishqa karqan, Dyusta burlashpa. ² Chay rikashqay animalqam suq tigri laya karqan. Ch'akingunaqam usupa ch'akingunashina karqan. Shimingam liyumba shiminshina karqan. Chayshina chay animal mar yakumanda llugshiptinmi, chay atun qotur laya dyablu payta numbrarqan, ancha pudirniyuq awturidar kanambaq, trunumbi tiyashpa, rrimplasun kamachikunambaq. ³ Chay tigri laya animalpa syiti umangunamanda suqninmi ancha chuqridu wañunambaqna karqan. Piru chay chuqriqam allinyashqana. Chaymi chay tigri laya animal kawsamushqata rikashpa, kay mundupi yumbay tiyaqkuna ancha ispantashpa, paytana kasushpa kawsarqanllapa. ⁴ Kanan chay kasuqkunaqam chay atun qotur layata ancha adurarqanllapa, chay tigri laya animalta numbrashqanrayku. Chay animaltapismi ancha adurashpa, kayshina nirqanllapa:

—Manam pipis payshinaqa jwirsayuqchu. Manam pipis paytaqa atinchu binsiyta, nishpa.

⁵ Kanan Tayta Dyusqam dijarqan, chay tigri laya animal ancha alabakashpa, Dyusta ancha kuntrashpa rimanambaq. Djarqambismi, 42 killakunapaq yumbay runata, warmita kamachinambaq. ⁶ Chayshina dijaptinmi, chay tigri layaqa Tayta Dyusta ancha kuntrashpa, musyarqan. Chayshina musyashpaqam, Tayta Dyuspa shutinda, Dyuspa adurana wasinda, syilupi yumbay tiyaqkunatapis ancha maldisyarqan. ⁷ Chayshina maldisyaptimbismi, Tayta Dyusqa dijarqan, kriyiq masinchiqkunata maqanambaq binsinangaman. Djarqambismi yumbay kastakunata, yumbay atun ayllukunata, yumbay laya rimaykunapi rimaqkunata, yumbay nasyungunapi tiyaqkunata kamachinambaq. ⁸ Kanan kay mundupi yaqqa yumbay tiyaqkunam chay tigri laya animalta rinllapa aduraq. Piru wakin runakuna, warmikunaqam paytaqa mana rinllapachu aduraq. Chaqa Tayta Dyusqam manaraq kay pachata rurashpa, paykunapa shutingunata Churimba librumbi isikbrishqa karqan, tukuy tyimpu paywan kawsananllapa. Chay Churinllam Dyuspa Uñambis shutin. Paytaqam runakuna wanchishqallapa karqan.

⁹ Chayri gamkuna yumbay rinriyuqkunaqa kay nishushqayllapata allita uyawayllapa. ¹⁰ Chay karsilakuq runakunatam rinllapa karsilaq. Chay atun kuchilluwan wanchikuqkunatam atun kuchilluwan rinllapa karsiliq. Chayri Dyuspi kriyiqkuna ancha padisishpapis, paypilla mana shaykuq yuyakushpa kawsashunllapa.

¹¹ Chaymandaqam musqoykishina rikarqay suq laya manchaypaq animalta uku allpamanda llugshiqta. Chay animal layaqam ishkay taksha waqrayuq karqan. Chay waqrangunaqam suq taksha karnirupa waqranshina karqan. Piru chay waqrayuq animalqam rimarqan suq atun qotur laya animalshina. ¹² Chay allpamanda llugshiq animalpismi ancha kamachikuq karqan. Chaqa chay tigri layapa rrimplasun kashpam, kay mundupi yumbay tiyaqkunata kamachirqan. Chaymi yumbayta adurachirqan chay allinyashqa chuqriyuq tigri layata. ¹³ Kanan chay suq animalmi manchaypaq milagrukunata rurarqan. Runakunapa ñawpambim ninata ishkichimurqan anaq altumanda kay allpaman. ¹⁴ Kanan Tayta Dyusqam dijarqan, chay milagrukunata chay tigri laya animalpa ñawpambi rurashpa, kay mundupi tiyaqkunata ingañanambaq. Chayshina ingañashpaqam kamachirqan, suq amitu layata rurananllapa chay tigri layapa rritratunwan, chayshina chay allinyashqa chuqriyuq animalta adurananllapa. ¹⁵ Chay amitu layata ruraptinllapaqam, Dyus dijarqan, chay animal ishkay taksha waqrayuqta, chay amitu layata kawsachishpa, rimachinambaq. Kanan chay amitu laya yumbay payta mana aduraqkunatam atirqan wanchichiya. ¹⁶ Chaymandaqam chay animal ishkay taksha

waqrayuqqa kamachirqan, yumbay runata warmita allin ladu makimbi ichu urkumbi siñalanallapa: kamachikuqkunata, mana kamachikuqkunata, qellayniyuqkunata, mana nimayuqkunata, randishqa kriyadukunata, mana kriyadu kaqkunatapis. ¹⁷ Chay mana siñalniyuq kaqkunagam mana atirqanllapachu ni randiyta ni randikuyta. Chay siñalqam kargan chay tigri laya animalpa shutinwan ichu shutimba numirunwan.

¹⁸ Qamkuna kayta intyindinaykiqa yach'ayniyuqkuna kayllapa. Chay shutimba numirungunapi allita yuyashpam, atingillapa yach'ayta chay shutimba litrangunatapis. Chaqa chay animal layapa chay numirunqam suq runapa shutimbaq niwanchiqllapa. Chay numirunqam 666.

[Nuta: Grigu rimaypim litrakuna balirqan numirukunashina. Chaymi litrakunawan yuparqanllapa.]

14

Dyuspi 144.000 kriyiqkunagam mushuq imnuta rinllapa kantaq

¹ Chaymandagam noqa Jwanqa musqoypishina rikarqay Dyuspa Uñanda Siyun lumapa sawambi shayaykaqta. Paywanmi pulla kargan 144.000 paypi kriyiqkuna. Paykunapa urkungunapim chay Uñapa shutinda, Tayta Dyuspa shutinda iskibrishqallapa kargan. ² Chaymandagam kay pachapi kashpa, syilupi ancha jwirtita kunyaqta uyarqay. Chay kunyaqgam achka rriyu kunyaykaqshina ichu ancha jwirti truwinushina ichu ancha achka runakuna arpangunata waqachiykaqshina ancha jwirtita kunyarqan. ³ Jisukristupi chay 144.000 kriyiqkunagam chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunapa, chay 24 ansyanukunapa ñawpambi shayashpa, suq mushuq imnuta kantarqanllapa. Chay kantashqandagam mana pipis atirqanchu kantayta. Chaqa kay mundupi yumbay tiyaqkunamanda, chay 144.000 washadukunallam chay mushuq imnutaqa yach'arqanllapa kantayta. ⁴ Yumbay chay kantaqkunagam warmikunawanqa mana uchataqa rurashqallapachu kargan. Ashwanmi Dyuspa Uñan mayman riptimbi, payta siginllapa. Chaymi kay mundupi tiyaqkunamanda paykuna washadu kashpa, puntata Dyuspa ñawpanman ch'ayarqanllapa. Chaymi paykunaga tarpukushqanchiqmanda punta ufrinda qoshqanchiqshina karganllapa Tayta Dyuspaq, Uñambaqpis. ⁵ Chaqa paykunagam mana yach'anllapachu llullakunata rimaytaqa. Chaymi paykunataqa mana ni pipis atinchu shimbiyta Tayta Dyuspa ñawpambiq.

Kimsa anjilkunam rinllapa yach'achikuq

⁶ Chaymandagam noqa Jwanqa musqoypishina rikarqay suq anjilta anaq syilupa ch'awpimbi bwiylaykaqta. Chay anjilqam listu kargan, Tayta Dyuspa mana nunka ushyakaq nutisyanda yumbay nasyungunapi tiyaqkunata, yumbay kastakunata, tukuy laya rimaypi rimaqkunata, yumbay llaqtapi tiyaqkunata yach'achinambaq. ⁷ Chay anjilqam ancha jwirtita kayshina nirqan:

—Ch'ayamushqanam uras Tayta Dyus yumbayta jugsanambaq. Payqam syiluta, kay pachata, mar yakuta, pukyukunata rurashqa. Chayri payta ancha rrispitashpa, alabayllapa, nishpa.

⁸ Chayshina chay anjil rimaptinmi, suq anjil shamushpa ancha jwirtita kayshina nirqan: —¡Chay ancha atun Babiluña llaqtaqam chingashqana, kay mundupi yumbay tiyaqkunata inkितashqanrayku, uchakunata ruranambaqllapa! Chaqa paykunatam uchangunawan binuwanshina inkitarqan, mach'ashqashina, paywan tukuy laya uchata ruranambaqllapa.

⁹ Chayshina chay anjil rimaptinmi, suq tirsir anjil shamushpa, ancha jwirtita nirqan: —Tayta Dyusqam ancha rin piñakuq chay tigri laya animalta aduraqkunawan, chay animalpa rritratunda aduraqkunawan, chay animalpa siñalninda urkumbi ichu makimbi ch'askiqkunawan. ¹⁰ Chaymi yumbay paykunataqa ancha jwirtita rin kastigaq ninapi chay asufripi rupachishpa anjilningunapa ñawpambi, chay Uñamba ñawpambipis. ¹¹ Chayshinam chay ninapi tukuy tyimpu rinllapa padisiq. Qondaynimbismi mana nunka rinchu ushyakaq. Chaqa chay animal layata, chay rritratunda aduraqkunagam punchawnindin, tutapnindin mana samashpachu, rinllapa padisiq, chay animal layapa siñalninda ch'askishqanllaparayku. ¹² Chayri chaykunata yach'ashpa, Dyuspa wambranguna kashpa, pay kamachikushqanda allita kasushpa, Jisukristupi mana shaykuq yuyakushpa, kawsayllapa, nishpa.

¹³ Chaymandagam noqa Jwanqa uyarqay suq rimaqta syilumanda kayshina niwaptin: —Kay nishushqaykunata iskibriy: “Tayta Dyusmi ancha rin yanapaq Jisukristupi kriyishpa wañuqkunata. Chaymi kananmandapacha anchana rinllapa kushikuq”, nishpa.

Dyuspa Santu Ispiritumbismi niwarqan:

—Allibmi chay nishushqanqa rin kaq. Chaqa Dyusta kasushpa wafuqkunaqam yumbay chay ñakashqanmandaqa rinna samaq. Kanan Tayta Dyusqam mana nunka rinchu qonqaq chay tukuy ima rurashqandaqa.

Tayta Dyusmi anjilningunawan mana alli ruraqkunata rin kastigaq

¹⁴ Chaymandaqam suq yuraq pukutaypa sawambi rikarqay suq runashina tiyaykaqta. Paypa umambim urumanda kuruna karqan. Makimbiqam suq ancha allin ichuna karqan. ¹⁵ Chaymandaqam suq anjil Dyuspa adurana wasinmanda llugshishpa, chay pukutaypa sawambi tiyaykaqta ancha jwirtita kayshina nirqan:

—Ura pachapi tiyaqkunaqam listuna syiganaykipaq. Chayri ichunaykiwan riyna paykunata kuchuq, nishpa.

¹⁶ Chayshina chay anjil niptinmi, chay pukutaypa sawambi tiyaqqa chay atun ichunanwan kay pachapi tiyaqkunata syigarqan.

¹⁷ Chaymandaqam Dyuspa adurana wasin anaq syilupi kaqmanda suq anjil llugshirqan. Chay anjilpismi ancha allin ichunata apamurqan. ¹⁸ Chaymandaqam chay pata altarmanda suq anjil shamurqan. Chay anjilqam ninata kwidaq karqan. Payqam chay ichunayuq anjilta ancha jwirtita nirqan:

—Qambisri chay allin ichunaykiwan ura pachapi tiyaqkunata syigay. Chaqa ubaspa puqoyninshinam listuna kuchunayki.

¹⁹ Chayshina chay anjil niptinmi, chay suq anjilpis atun ichunanwan kay pachapi tiyaqkunata ubaspa puqoynindashina kuchurqan. Chayshina paykunata kuchushpaqam, wichurqan suq atun pusuman, chaypi ubaspa yakundashina yawarninda qapinambaq. Chay kumparasyunmi munan niyta: Tayta Dyusmi chay uchayuqkunawan piñakushpa, ancha jwirtita rin kastigaq, nishpa. ²⁰ Chay atun pusugam chay llaqtapa sawambi karqan. Kanan chay uchayuqkunata chay pusupi qapishpashina kastigaptinllapaqam, yawarninllapaqa 300 kilumitrusta kurrirqan. Chaqa bistyapa shiminmi altukaman ch'ayarqan.

15

Dyuspa syiti anjilningunam syiti disgrasyakunawan rinllapa kastigakuq

¹ Noqa Jwanmi chay musqoyppishina anaq syilupi suq ancha manchaypaq siñata rikarqay. Chaqa syiti anjilkuna syilupi kaqkunam yumbay uchayuqkunata syiti disgrasyakunawan listu karqanllapa kastiganambaq. Chayshina kastigashpaqam, Tayta Dyusqa manana mastaga rinchu piñakuq chay uchayuqkunawanqa.

² Chaymandaqam suq pambapi rikarqay suq yakuyuq ispijutashina ninawan taqluduta llipyaykaqtashina. Chay llipyaykaq pambapa manyambiqam achka runakuna, warmikuna shayaykarqanllapa. Tayta Dyusmi paykunata arpakunata qoshqa karqan. Chaqa paykunaqam mana adurashqallapachu karqan chay tigri laya animalta ni chay animalpa rritratunda. Manam ni ch'askishqallapachu karqan chay animalpa siñalninda ni numirunda. ³ Chay arpayuqkunaqam Dyusta sirbiq Muysispa immunda, Dyuspa Uñamba immunda kantashpa, kayshina alabarqanllapa:

¡Ancha pudirniyuq Taytitu Dyus, tukuy ima rurashqaykim ancha manchaypaq, ancha shumaqkuna! Qamqam ancha allin kashpa, allip kaqtalla rimangi. Kanan yumbay nasyumbi tiyaqkunapa ancha allin kamachikuqninmi kangi.

⁴ Chaymi yumbay runakuna, warmikuna ancha rrispitashushpa, rinllapa alabashuq. Chaqa qamllam ancha allin mana nima uchayuqchu kangi. Chaymi ancha alilita rurashqaykita rikashpa, yumbay nasyumbi tiyaqkuna shamushpa, rinllapa adurashuq, nishpa.

⁵ Chaymandaqam rikarqay anaq syilupi Tayta Dyuspa karpamanda adurana wasimba Ancha Santisimu Kwartun kich'akashqata. ⁶ Chay kwartumandaqam chay syiti kastigakuq anjilkuna llugshirqanllapa. Paykunaqam ancha llipyaykaq yuraq mudanayuq karqanllapa. Kanan pichunllapapiqam urumanda kaq wach'ukuta rurakushqallapa karqan. ⁷ Chaymandaqam chay ch'usku kamachikuq kawsaqqunamanda suqnin chay syiti anjilkunata suqta suqta qorqan urumanda kaq kupakunata. Chaqa Tayta Dyus tukuy tyimpu kawsaqmi uchayuqkunawan piñakushpa, chay kupakunata syiti ancha jwirti kastigukunawan undachishqa karqan. ⁸ Chaymandaqam Tayta Dyus ancha llipyaptin, ancha pudirniyuq kaptin, chay adurana wasin qondaywan undarqan. Chaymi mana pipis atirqanchu yaykuyta chay Ancha Santisimu Kwartumanqa, chay syiti anjilkuna chay syiti kastigukunata ushyanangaman.

16

Chay syiti anjilkunam kupakunamanda kastigukunata rinllapa ich'aq

¹ Chaymandaqam chay musqoypishina suq rimaqta uyarqay, Dyuspa adurana wasin-manda chay syiti kastigakuq anjilkunata jwirtita niptin:

—Riyllapa, chay kupakunapi kaqta ura pachaman ich'aq. Chaqa chaykunawanmi Tayta Dyus chay uchayuqkunata ancha rin kastigaq, nishpa.

² Chayshina niptinmi, chay syiti anjilkunamanda punta anjilqa kupanmanda Tayta Dyuspa kastigunda ich'arqan kay pachaman. Chayshina ich'aptinmi, chay tigri laya animalpa siñalninda ch'askiqkunapa kwirpumbi chuqrikuna rikakurqan. Chaqa paykunam chay animal layapa rritratunda adurashqallapa karqan. Chaymi ancha padisirqanllapa.

³ Chaymandaqam chay syiti anjilkunamanda sigundu anjil kupanmanda suq kastiguta ich'arqan mar yakupa sawanman. Chayshina ich'aptinmi, chay mar yakuqa wafushqapa yawarninshina tikrakarqan. Chaymi yumbay animal chay yakupi kawsaqkunaga limpu wafurqanllapa.

⁴ Chaymandaqam chay syiti anjilkunamanda tirsir anjilqa kupanmanda suq kastiguta ich'arqan rriyukunaman, pukyukunaman. Chayshina ich'aptinmi, yumbay mishki yakukuna yawar layapaq tikrakarqan. ⁵ Chayshina kastigaptinmi, uyarqay suq anjil yakukunata kwidaqta kayshina Tayta Dyusta niptin:

—Tayta Dyusitu, qamllam ancha allin, mana nima uchayuqchu kangi. Manam nunka nasishpachu, tukuy tyimpupaq kawsangi. Chay uchayuqkunata kastigashpam, ancha allin justisyata rurashqa kangi. ⁶ Chaqa chay uchayuqkunagaq qamba wambraykikunapa yawarninda ich'ashpa, qambaq rimaqkunapa yawarninda ich'ashpa, wanchirqanllapa. Chaymi kananqa chay wanchikuqkunata chay yaku yawarpaq tkrashqaykita upyachishqa kangi. Chayshina kastigashpaqam, ancha allin justisyata rurashqa kangi, nishpa.

⁷ Chayshina chay anjil niptinmi, uyarqay chay pata altarmanda suq rimaq kayshina niqta:

—¡Ariri, ancha pudirniyuq Taytitu Dyusitu! Chay ancha uchayuqkunata chayshina kastigashpaqam, ancha allin justisyata rurashqa kangi, nishpa.

⁸ Chaymandaqam chay syiti anjilkunamanda kwartu anjilqa kupanmanda suq kastiguta ich'arqan rupaypa sawanman. Chayshina ich'aptinmi, rupayqa ancha jwirtita rupayashpa, chay uchayuqkunata ancha rupachirqan. ⁹ Chayshina ancha rupachiptimbismi, paykunaga mana munarqanllapachu uchangunata dijayta. Tayta Dyustaqam mana nimatapis munarqanllapachu alabayta. Ashwanmi chay disgrasyakunawan kastigashqanrayku, Dyusta masta maldisyarqanllapa.

¹⁰ Chaymandaqam chay syiti anjilkunamanda kintu anjilqa kupanmanda kastiguta ich'arqan chay tigri laya animal tiyaykashqanman. Chayshina ich'aptinmi, chay animalta aduraqkunapa nasyunningunapi limpu tutayarqan. Chaymi chay animalta aduraqkunaga chay nanaykunawan ancha padisishpa, qallungunata kanirqanllapa. ¹¹ Chayshina ancha padisishpismi, uchangunata mana nimatapis dijarqanllapachu. Ashwanmi mana allikunata rurashpa, Tayta Dyusta ancha maldisyarqanllapa, chay nanaykunawan, puqrkunawambis kastigashqanrayku.

¹² Chaymandaqam chay syiti anjilkunamanda sistu anjilqa kupanmanda kastiguta ich'arqan chay ancha atun rriyu Iwfratispa sawanman. Chayshina ich'aptinmi, chay atun rriyuqa limpu chakirqan, chay achka gubyirnukuna suldadungunawan rupay llugshimunan ladumanda shamushpa, chay rriyuta das pasanallapa.

¹³ Chaymandaqam rikarqay chay atun chupika qotur layapa shiminmanda suq sapu laya dyablu llugshiptin. Chay tigri laya animalpa shiminmandapismi suq sapu laya dyablu llugshirqan. Chay ishkay waqrayuq animalpa shiminmandapismi suq sapu laya dyablu llugshirqan. Chay waqrayuq animalmi Dyuspaq rimaq tukuqpis karqan. ¹⁴ Chay kimsa sapu laya dyablukunagaq manchaypaq milagrukunata rurarqanllapa. Kanan rirqanllapam yumbay nasyungunaman, gubyirnungunata tukuy suldadundinda tandaq, jwisyu diyapi Tayta Dyus ancha pudirniyuqwan pilyananllapa.

¹⁵ Chayshina rikashpaqam, uyarqay Jisukristuta, kayshina niqta:

—Allita uyawayllapa. Mana pipis yuyashqan uraspim suq ladrunshina qonqaylla rini shamuriq. Chaymi kwidakashpa, allita rurashpa shuyawashpaga, ringillapa kushikuq. Piru chay mana kasuwaqkunagaq mana mudanayushina rinllapa penqakuq. Chaqa yumbaypa ñawpambim siprallashina kashpa, ancha rinllapa penqakuq, nishpa.

¹⁶ Chaymandaqam chay kimsa dyablukuna kay pachapa yumbay gubyirnungunata tukuy suldadundinda suq lugarpi tandarqanllapa. Chay lugarqam ibriyu rimaypi Armajidun shutin.

¹⁷ Chaymandaqam chay syiti anjilkunamanda chay ultimu anjilqa anaq altumandapacha kupanmanda ultimu kastiguta wayraman ich'arqan. Chayshina ich'aptinmi,

uyarqay suq rimaqta Dyuspa adurana wasimba trununmanda ancha jwirtita kayshina niptin:

—Kaywanmi yumbay kastigukunata rinina ushyaq, nishpa.

¹⁸ Chayshina niptinmi, ancha achka rrilampagukuna llipyarqan. Lanyakunapismi ancha kunyarqan. Kanan kay pachapismi ancha kuyurqan. Runakuna kay pachapi kashqanmandapacham mana nunka chayshinaqa kuyushqachu karqan. ¹⁹ Chayshina kay pacha ancha jwirtita kuyuptinqam, chay atun llaqta Babiluña kimsa lugarpag partikashpa, ancha dañakarqan. Kay pachapa yumbay atun llaqtangunapi wasikunam bulakarqanllapa. Chaqa Tayta Dyusqam chay Babiluña llaqtapi tiyaqkunapa uchangunataqa mana qonqarqanchu. Chaymi ancha piñakushpa, paykunataqa ancha kastigarqan. ²⁰ Chayshina kay pacha ancha kuyuptinmi, mar yakupa ch'awpimbi isla allpakuna kaq limpu chingarqan. Qaqakunapismi bulakashpa, limpu chingarqanllapa. ²¹ Kanan syilumandam runakunapa, warmikunapa sawanman ancha atun manchaypaq granisukuna ishkimurqan. Chay granisukunaqam asta 40 kilus llasharqan. Chayshina Tayta Dyus ancha jwirtita kastigashqanraykum, chay uchayukunaqa payta maldisyarqanllapa.

17

Suq llaqtam ancha uchayuc bandulira warmishina rin kaq

¹ Chay syiti anjilkunaga kupangunamanda kastigukunata ich'ashpa ushyashpaqam, suqnin shamushpa, noqa Jwanda kayshina niwarqan:

—Shamuy kayman rikachishunaqpaq suq ancha bandulira warmita. Chay warmiqam munan niyta suq atun llaqtapaq. Chay llaqtaqam achka rriyukunapa manyangunapi kidan. Piru Tayta Dyusqam chay llaqtapi tiyaqkunata ancha rin kastigaq. ² Chaqa chay llaqtapi tiyaqkunaqam suq bandulira warmishina inkitashpa, animachishqallapa kay mundupa gubyirnungunata, paykunawan tukuy laya uchakunata rurananllapa mach'ashqa runakunashina, nishpa.

³ Chaymandaqam Dyuspa Santu Ispiritun masta rikachiwarqan. Chaymi chay musqoypishina chay anjil suq chuncha lugarman apawaptin, rikarqay suq warmita suq chupika animal layapi muntakushqata. Chay animal layaqam syiti umayuc, dyis waqrayuc karqan. Kanan tukuy kwirpumbim Tayta Dyusta musyanan shutikuna iskibridu karqan.

⁴ Chay bandulira warmim mudakushqa karqan suq mudana muraduwan chupikata. Allichakashqam karqambis uruwan, ch'anuyuq llipyaykaq rumikunawan, ch'anuyuq per-laskunawan. Makimbiqam karqan suq kupa urumanda kaq. Chay kupandaqam millanaypaq kusaskunawan undachishqa karqan. Chay millanaypaq kusaskunaqam munan niyta, chay warmim achka runayuq kashqa. Ancha fiyu uchakunatam rurashqa, nishpa.

⁵ Chay warmipa urkumbiqam suq shuti mana intyindiypaq karqan. Chay shutingam kayshina munan niyta: “Noqaqam chay ancha kamachikuq Babiluña llaqta kani. Chaqa yumbay bandulirakunapa, yumbay ucha ruraqkunapa mamanshinam kani”, nishpa.

⁶ Chaymandaqam noqaqa allita rikashpa yach'arqay: Chay warmiqam Dyuspi kriyiqkunata ch'iqnishpa wanchishqa karqan, paykuna Jisukristupaq yach'achikushqanrayku, nishpa. Chaqa chayshina yawarninda ich'ashpa wanchishpaqam, ancha kushikurqan suq mach'ashqa warmishina. Chaymi noqaqa ancha ispantashqata kidarqay. ⁷ Chaymi chay anjilqa tapuwarqan:

—¿Imaraykutaq ancha ispantashqa kangi? Noqam rini nishuc, pim chay warmiqa, imam munan niyta chay warmita apaq syiti umayuc dyis waqrayuc animalqa, nishpa.

⁸ Chay tigri laya animalqam unay tyimpupi kawsarqan. Piru chaymandaqam manana kawsarqanchu. Piru suq diya kawsamushpa, manaraq tukuy tyimpupaq chingashpa chay manchaypaq talalanmanda suq tyimpupaq rin lluqshimuq. Chaymi Dyuspi mana kriyiqkunaqa chay animalta rikashpa, ancha ispantashqa, payta rinllapa aduray. Chaqa Dyuspa librumbiqam paykunapa shutingunaqa mana iskibriduchu karqan kay munduta rurashqan diyamandapacha.

⁹ Allita yuyayllapa, kaykunatapis intyindinaykipaq. Chay manchaypaq animalpa syiti umangunagaq munan niyta chay atun llaqtapa syiti lumanguna. Chaqa chay bandulira warmishina llaqtaqam chay syiti lumakunapi kidan. ¹⁰ Kanan chay kikin syiti umangunallam munan niyta syiti gubyirnumandapaq sinkuqa suqnin suqnin kamachikushpa, wañushqana. Kananqam kamachikuykan yaqqa chay ultimu gubyirnuma. Chaymandaqam chay ultimu gubyirnuma suq tyimpitupaqlana rin kamachikuqqa. ¹¹ Chaymandaqam chay warmita apaq chupika animalqa kawsamushpa, suq uktabu gubyirnu rin kaq. Piru payqam manaraq chay punta bwilta wañushpaqa, chay syiti gubyirnumamanda suqnin karqan. Chayshina chay chupika animal laya ultimu gubyirnu kamachikuykashpam rin chinga.

¹²Chay chupika animalpa dyis waqranguna rikashqaykiqam munan niyta dyis gubyir-nukuna. Paykunaqam manaraq kamachikunllapachu. Piru suq diyam chay dyis gubyir-nukunaqa chay chupika animal layawan pulla suq tyimpitupaqla rinllapa kamachikuq.
¹³Chay dyis gubyir-nukunaqam suq yuyayniyuqla kashpa, tukuy imapi chay chupika animal layata kasushpa, ¹⁴Dyuspa Uñanwan rinllapa pilyaq. Piru chay Uñaqam yumbay ka-machikuqkunapa kamachikuqnin, yumbay gubyir-nukunapa gubyir-nun. Chaymi payqa chay chupika animal layata, chay dyis gubyir-nukunata rin binsiq. Kanan chay Uñawan kaqkunataqam Tayta Dyus kikin akrashpa qayarqan. Chaymi mana shaykuq chay Uñata kasunllapa.

¹⁵Chay anjilqam niwarqambis:

—Chay bandulira warmi laya llaqtataqam rikarqayki achka rriyukunapa manyangu-napi qahta, ¿manachu? Chay achka rriyukunaqam munan niyta ancha achka llaqtakuna, achka kastakuna, achka nasyumbi tiyaqkuna, kadunu rimaynimbi rimaqkuna. ¹⁶Chay chupika animal laya chay dyis gubyir-nukunawan chay bandulira warmi laya llaqtata rinllapa ch'iqniq. Chaymi chay llaqtapi tiyaqkunata maqashpa, wanchishpa, tukuy imangunata qoch'ishpa, wasingunata rupachishpa, aychanda mikushpa, tullundallana rinllapa dijaq. ¹⁷Chaqa Tayta Dyusmi pay munashqanda chay dyis gubyir-nukunata rin yuyachiq. Chaymi paykunaga suq yuyayniyuqla kashpa, chay chupika animal layatalla kasushpa, tukuy imapi rinllapa yanapaq. Chayshinam rinllapa ruraq Tayta Dyus nishqanda kumplinangaman. ¹⁸Kanan chay rikashqayki bandulira warmiqam munan niyta chay atun llaqta. Chaqa chay llaqtapa gubyir-nunmi kay mundupa yumbay gubyir-nungunata kamachin, nishpa.

18

Chay Babiluña llaqtataqam rin chingaq

¹Tukuy chaykunata uyashpaqam, noqa Jwan suq ancha pudirniyuq anjilta rikar-qani syilumanda shamuykaqta. Payqam ancha llipyashpa, yumbay kay pachata ancha achikcharqan. ²Kanan payqam ancha jwirtita kayshina nirqan:

—¡Chay atun llaqta Babiluñaqam chingashqana! ¡Rikay, bulakashqanam! Kanan chay llaqtapiqam tukuy laya dyablukuna yaykushpa tiyaykan. Achka ch'iqnishqa millanay-paq pishqokunapismi chaypi tiyaykanllapa. ³Chaqa chay Babiluñapi tiyaqkunaqam kwirpunguna munashqandalla rurashpa kawsarqanllapa. Chaymi limpuna chingashqa. Chaqa paykunagam yumbay nasyumbi tiyaqkunata inkitarqanllapa, uchakunata ru-ranallapa. Suq bandulira warmishinam chay nasyungunapa yumbay gubyir-nunda inkitarqanllapa, mach'ashqa runakunashina tukuy laya uchata ruranambaqllapa. Kay mundupi randikuqkunapismi chay Babiluñapi tiyaqkunata tukuy ima munashqangunata randichishpa, achka qellayta ganaqllapa.

⁴Chaymandaqam uyarqani suq rimaqta, syilumanda kayshina niptin:

—Qamkuna wambraykunaga, chay Babiluña llaqtamanda llugshiyllapa, ama uchata ruranaykillapa paykunashina. Chaqa manam munanichu qamkunatapis kastigashuy-taqa. ⁵Chaqa chay llaqtapi tiyaqkuna ancha uchata ruraptinllapam, chay uchangunaga ancha achkayashpa syilukamanna ch'ayashqashina. Chaymi Tayta Dyusqa manana masta agwantashpachu, paykunataqa ancha rin kastigaq. ⁶Chay llaqtapi tiyaqkunaqam suqkunata ancha padisichishqa. Chayri chay padisichishqan kaqmandaqa ashwan ishkey tantu masta paykunataqa kastigayllapa. ⁷Chaqa chay Babiluñapi tiyaqkunaqam tukuy ima munashqanda rurashpa, randishpa, ancha alabakashpa, kayshina ninllapa: “Kaypim an-cha kamachikuq gubyir-nushina tiyaykanllapa. Chaqa manam nimapipis suq pubri biyu-dashinaqa kanillapachu. Chaymi mana nunka rinillapachu llakiq suq biyudashinaqa”, nishpa. Chayri chayshina ancha alabakaptinllapa, ancha llakichishpa, padisichiyllapa chay Babiluñapi tiyaqkunataqa. ⁸Chaqa Tayta Dyusllam ancha pudirniyuq gubyir-nuqa. Chaymi chay Babiluñapi yumbay tiyaqkunata qonqaylla suq diyapilla rin kastigaq pla-gakunawan, geshyaykunawan, ambrunakunawan, wañuykunawan. Chaymandaqam chay atun llaqtata rupachishpa, limpu rin chingachiq.

⁹Chayshina chay rimaq niptinmi, chay Babiluña llaqtata ancha rupashpa rin qondaq. Chaymi kay mundupa achka nasyunningunapa gubyir-nunguna chayta rikashpa, ancha llakishpa, kunyalla rinllapa waqaq. Chaqa chay gubyir-nukunaqam chay llaqtapi tiyaqku-nawan ancha uchata rurashpa, bwina bidata pasashqallapa karqan. ¹⁰Chaymi chay Ba-biluña rupashpa, qondaptinqa, chay gubyir-nukunaqa chay kastiguta ancha manchashpa, karupilla shayashpa, rinllapa niq:

—¡Ay! ¡Akakaw! Chay kamachikuq babiluñanukunam ancha padisiykanllapa. Chaqa suq rratupillam qonqaylla kastigunqa ch'ayamushqa, nishpa.

¹¹ Kay mundupi randikuqkunapismi chayta rikashpaqa, ancha llakishpa rinllapa waqag, manana ni pipis kaptin chay achka kusasningunata randinanllapa. ¹² Chaqa chay atun llaqtapi tiyaqkunaqam randishqallapa karqan uruta, qellayta, ch'aniyuq lliyyaykaq rumikunata, perlas rumikunata, allin linu traputa, sida traputa, chupika trapukunata, muradu trapukunata, mishki mutkina qerukunata. Randiqllapapismi ilifantipa atun kirungunamanda tukuy icha rurashqangunata, ch'aniyuq qerukunamanda, brunsimanda, jirumanda, chay shumaq marmul rumimanda rurashqangunatapis. ¹³ Randiqllapapismi kanilata, mikuna mishkichaqkunata, insinsyuta, mirrata, ancha mishki mutkina asiytikunata, binuta, asiytita, triguta, trigumanda mas allin ñutu mach'kata, wakakunata, wishakunata, bistyakunata, chutana karrukunata. Runakunata, warmikunatapismi randiqllapa, paykunapaq trabajananllapa. ¹⁴ Kanan chay randikuqkunaqam chay rupaykaq llaqtapaqqa rinllapa niq:

—Chay llaqtapiqam manana kanchu chay ancha ch'aniyuq kusaskunaqa. Chaqa tukuy chay lliyyaykaq kusasningunaqam tukuy tiympupaqna chingashqa, nishpa.

¹⁵ Chay randikuqkunaqam chay atun llaqtapi tiyaqkunata randichishpaqa, ancha achka qellayta ganashqallapa karqan. Chaymi rikashpa chay llaqta rupaykaptinqa, manchashpa, karupilla kidashpa, ancha llakishpa, waqashpa ¹⁶ kayshina rinllapa niq:

—¡Ay! ¡Akakáw! Chay atun llaqtqaqam rupaykanna. Waqpi tiyaqkunaqam ch'aniyuq linu trapumanda mudanayukuna karqanllapa. Chay ch'aniyuq chupika ichu muradu mudanangunatam rurakurqanllapa. Paykunaqam allichakarqan uruwan, ch'aniyuq lliyyaykaq rumikunawan, perlas rumikunawan. ¹⁷ ¡Piru kananqam tukuy chay ch'aniyuq kusasningunaqa suq urapilla ushyakarqan! nishpa.

Chayshina rupapintmi, yakupi puriq barkukunapa yumbay kamachikuqnin, tukuy yanapakuqninwan, chay pasajirungunawan, barkukunapi yumbay trabajaqkunapis chay rupaykaq llaqtata rikashpa, karupillana kidarqanllapa. ¹⁸ Chaymandaqam chay atun llaqta rupashpa qondaptinqa, rikashpa, qayach'akushpa, kayshina nirqanllapa:

—Manam ni suq llaqta chay ancha baliq ancha atun llaqtashinaqa kashqachu.

¹⁹ Chayshina nishpa, ancha llakishpam, umanllapaman allpata ruraraqanllapa. Chaymandaqam ancha waqashpa, qayach'akushpa, ancha jwirtita nirqanllapa:

—¡Ay! ¡Akakáw! Chay ancha baliq atun llaqtqaqam rupashqana. Noqaykuna yakupi puriq barkuyuqkunam tukuy laya kusaskunata chay llaqtapiqa randikushpa, ancha qellayniyuqkuna kidarqayllapa. ¡Piru kananqam chay atun llaqtqa suq urapilla tukuy imandin chingashqana! nishpa.

²⁰ Piru qamkuna syilupi tiyaqkunaqa ancha kushikuyllapa chay llaqta rupashqanrayku. Qamkuna apustulkuna, Dyuspaq rimaqkuna, Dyuspa yumbay wambranguna kushikuyl-lapa. Chaqa Tayta Dyusqam allin justisyata rurashpa, paykunataqa kastigashqana, qamkunata ancha qesachashushqanrayku.

²¹ Chaymandaqam suq ancha pudirniyuq anjilqa suq mulinu laya atun rumita piskashpa, chay mar yakuman wichukushpa, kayshina nirqan:

—Chay atun wichukushqay rumitashinam Tayta Dyusqa chay atun Babiluña llaqtata das rin chingachiq. Chayshina chingachiptinmi, manana ni pipis nunka rikanqanachu.

²² Mananam ni pipis chay llaqtapa kallingunapiqa ni arpakunata ni flawtakunata ni kurnitakunata waqachinqachu. Kanan mananam nima laya trabajaqkuna kanqanachu. Manana ni pipis uyanqanachu kutakushpa kunyachiptinllapa rumitaqa. ²³ Chay llaqtamanda randikuqkunam yumbay randikuqkunamanda mas kamachikuq, mas qellayniyuqkuna karqanllapa. Kay mundupi yumbay tiyaqkunatam bruiyashpa, ingañaraqanllapa. Chaymi chay llaqtapiqam manana ni suq micha achikchakunqachu ni suq kasamyintu kanqachu. Mananam nunka rinllapachu uyaq kasamyintupi kushikuqkunataqa.

²⁴ Chaqa chay Babiluñapi tiyaqkunaqam Dyuspaq achka rimaqkunata, paypi suq kriyikunatapism wanchirqanllapa. Chayshinam kay mundupi tukuy maypi suqkunatapism wanchirqanllapa. (Chaymi Tayta Dyusqa chay llaqtapi tiyaqkunata qonqaylla rin chingachiq.)

19

¹⁻² Chaymandaqam noqa Jwan uyarqay ancha achka rimaqkunata syilupi jwirtita Tayta Dyusta kayshina alabaptinllapa:

¡Biba Tayta Dyusninchiq! Payqam allip kaqta yach'ashpa, chay Babiluña llaqtapi tiyaqkunata ancha allita jugashpa, kastigashqa. Chaqa paykunaqam bandulira warmishina ancha achka runakunata, warmikunata animachishqallapa, uchakunata rurashpa, kawsananllapa. Tayta Dyusta kasuqkunatapismi wanchishqallapa. Chayraykum Tayta Dyus chay wanchikuqkunataqa ancha kastigashqa. ¡Chayri payta ancha alabashunllapa! Chaqa paymi yumbay uchanchiqmanda washawashqa

kanchiq. ¡Paymi ancha llipyayq, ancha kamachikuq pudirniyuq kashpa, tukuy imata atin rurayta! nishpa.

³ Chaymandaqam mushuqmanda nirirqanllapa:

—¡Tayta Dyusta alabashunllapa! Chaqa chay llagtata rupachiptingam, tukuy tyimpu rin miraq. Qondayningam mana nunka rinchu ushyakaq, nishpa.

⁴ Chayshina alabaptinllapam, chay 24 ansyankuna chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunawan qongorikushpa, urkunda pambakaman ch'ayachirqanllapa. Kanan Tayta Dyus trunumbi tiyaykaqtam adurashpa, kayshina alabarqanllapa:

—¡Biba! ¡Tayta Dyusta alabashunllapa! ¡Chayshina kanqa! nishpa.

⁵ Chayshina alabaptinllapam, Dyuspa trununmanda suq rimaqta uyarqay, kayshina niptin:

¡Ariri! ¡Tayta Dyusta yumbay kasuqkunaga paytalla alabashunllapa! Kamachikuqkuna kashpa, mana kamachikuqkuna kashpapis, payta ancha rrispitashpa, alabashunllapa, nishpa.

Dyuspa Uñanmi rin kasaraq

⁶ Chaymandaqam musqoypishina uyarqay ancha achka rimaqtashina. Paykunaqam achka paqchakunashina ichu ancha jwirti lanyakunashina kunyashpa nirqanllapa:

¡Biba Tayta Dyus! Payqam ancha pudirniyuq Siñurninchiq kashpa, tukuy ima kaqta kamachiykanna.

⁷ Chayri ancha kushikushpa, payta alabashunllapa. Chaqa Dyuspa Uñamba kasaranan diyam ch'ayamushqana. Paypa nubyanmi ancha shumaqta mudakushqana chay kasamyintu diyambaq.

⁸ Chaqa Tayta Dyusqam chay nubyata pirmsuta qorqan, ancha finu linu trapumanda limpyu llipyaykaq yuraq mudanata rurakunambaq.

Chay ancha shumaq mudananqam munan niyta: Jisukristupi kriyiqkunam ancha shumaqta kawsashqallapa, nishpa.

⁹ Chaymandaqam chay anjilqa niwarqan:

—Kaykunata iskibriy: “Chay Uñapa kasamyintu fyistanman kumbidashqakunaqam ancha kushikunqallapa”, nishpa.

Chaymandaqam kayshinapis niwarqan:

—Kikin Tayta Dyusmi chay nishushqayta allipta willashungi.

¹⁰ Chayshina chay anjil niwaptinmi, noqaqa paypa ñawpambi qongorikurqay aduranaypaq. Piru payqam niwarqan:

—Amar adurawaychu. Chaqa noqapismi qamshina Dyusta kasuni. Manchu qamqa Dyusta kasuq masikikunawan mana shaykuq rurangillapa jisukristu nishushqanda. Chayshinallam noqapis kasuni. Chayri Dyustalla aduray, nishpa.

Chaqa Jisukristu yach'achikushqanmi ancha animachiwanchiq, paypaq rimaqkunashina Dyus nishqanda yach'achikunanchiq.

Jwanmi musqoypishina rikarqan suq yuraq bistyapi muntakushqata

¹¹ Chaymandaqam rikarqaypis anaq syiluta kich'akashqata. Kanan waqpim rikarqani suq yuraq bistyapi muntakushpa shamuykaqta. Payqam shutiq Ancha Kumlpidur. Shutiqpismi Allipta Rimaq. Chaqa payqam ancha justu kashpa, Dyusta kuntraqkunata allita jugashpa, paykunawan pilyan. ¹² Kanan paypa ñawingunaqam nina miraykaqshina llipyarqan. Umambiqaq achka kurunakuna karqan. Shutinmi pay kikiimbi iskibridu karqan. Piru manam pipis yach'arqanchu: Imam munan niyta chay shutinga, nishpa. Payllam yach'arqanqa. ¹³ Kanan mudananqam ancha yawar likidu karqan, (noqanchiqkunapaq wafushqanrayku). Paymi shutirqan: Tayta Dyuspa Rimaynin. ¹⁴ Chay Rimaynimba ikindam Dyuspa ancha achka suldadunguna yuraq bistyakunapi rirqanllapa. Paykunaqam ancha finu limpyu yuraq linumada mudanayuqkuna karqanllapa. ¹⁵ Chay kamachikuqpa shiminmandam llugshirqan suq ancha filudu atun kuchillu, chaywan yumbay nasyun-gunapi tiyaqkunata chuqrishpa kastiganambaq. Kanan yumbaymanda mas pudirniyuq kashpam, chay nasyun-gunapi kamachishpa, ancha rin rrispitachiq suq bara jirrunandashina kaqwan. Pifiakushpa, Tayta Dyusta ch'iqniqkunatam rin sarruq chay ubaspa puqoyinda ch'akinwan sarrushpa qapiqshina. ¹⁶ Kanan chay kamachikuqpa sawa mudanambi ch'angambipismi kay shutinga iskibridu karqan: “Yumbay gubyirnukunapa gubyirnunmi. Yumbay kamachikuqkunapa kamachikuqninmi”, nishpa.

¹⁷ Chaymandaqam rikarqay suq anjil rupaypa sawambi shayaykaqta. Chay anjilqam anaqpi bwilapq pishqokunata ancha jwirtita qayarqan:

—Shamuyllapa suq fyistapishina ancha achka aychata mikunaykillapa. (Chaqa Tayta Dyusmi yumbay payta kuntraqkunata rinna wanchiq.) ¹⁸ Chayri shamuyllapa achka laya runakunapa aychanda mikunaykillapa: gubyirnukunapa, kamachikuq suldadukunapa,

jiwirsayuq pilyaqqunapa, bistryakunapa, chay bistryakunata purichiqkunapa aychanda mikunaykillapa. Shamuyllapar randishqa kriyadukunapa, mana kriyadu kaqkunapa, kamachikuqqunapa, mana kamachikuqqunapa aychanda mikunaykillapa, nishpa.

¹⁹ Chaymandaqam rikarqay chay manchaypaq tigri laya animal kay mundupa gubyir-nungunata tukuy sultadundinda tandaptin. Paykunagam rirqan pilyaq chay yuraq bistryapi muntakushqawan, sultadungunawan. ²⁰ Piru pilyashpaqam, chay yuraq bistryapi muntakushqa binsishpa, prisurqan chay manchaypaq tigri layata, Dyuspaq chay rimaq tukuqtapis. Chaqa chay rimaq tukuqqam chay tigri layapa ñawpambi milagrukunata rurashpa, achka runata, warmita ingañashqa karqan, chay tigri layapa siñalninda ch'askinanllapa, rritratunda adurananllapa. Chaymi chay yuraq bistryapi muntakushqaqa chay tigri layata, Dyuspaq chay rimaq tukuqnindinda prisushpa, kawsaykaqtalla wichukurqan asufriwan lumyaykaq ninaman. ²¹ Chaymandaqam chay yuraq bistryapi muntakushqaqa shiminmanda chay llugshiq atun kuchillunwan yumbay chay gubyirnukunata tukuy sultadundinda wanchirqan. Chaypinam tukuy chay aycha mikuq pishqokunaqa paykunapa aychanda mikushpa undarqanllapa.

20

Jisukristum kay pachapi mil watakunata rin kamachikuq

¹ Chaymandaqam chay musgoyppishina suq anjilta rikarqay, syilumanda shamuykaqta. Payqam atun talalamba llabinda, ancha atun kadinata piskakushpa shamurqan.

² Chaymandaqam chay anjilqa chay atun manchaypaq qotur layata piskarqan. Chay qotur layallam chay unay uchata rurachikuq kulibrapis karqan. Payllam dyablu, Satanaspis shutin. Kanan chay anjilqam chay dyabluta piskashpa, mil watakunapaq chay atun kadinawan watargan. ³ Chayshina watashpaqam, chay manchaypaq talalanman wichukurqan. Chayshina wichukushpaqam, chay talalanda llabishpa, suq atun silluwan sillarqan, chay dyablu ama llugshinambaq. Chaymi chay dyabluqa mil watakunata mana atingachu ingañayta kay pachapi tiyaqkunataqa. Piru chay mil watakuna pasaptingam, chay dyabluqa chay manchaypaq talalanmanda llugshishpa, rin ingañariq runakunata, warmikunata suq tyimpitupaq.

⁴ Chaymandaqam rikarqay trunukunata. Chay trunukunapiqam kamachikuqquna tiyaykarqanllapa. Chaqa Tayta Dyusmi paykunataqa numbrashqa karqan, suqkunata jusganallapa. Rikarqanipis achka wañushqakunapa almangunata. Paykunagam manaraq wañushpaqa, Tayta Dyus nishqanda, Churin Jisukristupa shumaq nutisyanda allita yach'achikurqanllapa. Chaqa paykunagam mana ni chay tigri laya animalta ni rritratunda adurarqanllapachu. Munaptinllapa siñalayta urkunllapapi makinllapapi chay animal layapa siñalninwambismi, paykunaga mana dijakarqanllapachu siñalanambaqqa. Chaymi chay animal layata aduraqkunaga chay kriyiq masinchiqkunapa umangunata pitishpa, wanchirqanllapa. Piru Tayta Dyusqam chay wanchishqa kriyiq masinchiqkunata kawsachimurqan, chay mil watakunapaq Jisukristuwan pulla kamachikunanllapa. ⁵ Chaqa Tayta Dyusqam manaraq ni pita kawsachimushpa, puntata chay wanchishqa kriyiq masinchiqkunata rin kawsachimuq. Chaymandaqam chay mil watakuna pasaptinraq, chay suq wañushqakunatapis rin kawsachimuq. ⁶ Chay punta kawsamuqqunagam ancha kushikungallapa. Chaqa Tayta Dyusmi paykunataqa akrashqa, paypaqla kashpa, amana nunka wañurinanllapa. Ashwanmi paykunataqa rin numbraq, paypa, Churin Jisukristupa kuranguna kanambaqllapa. Chaymi paykunaga Jisukristupa pullan mil watakunata rinllapa kamachikuq.

⁷ Chay mil watakuna pasaptingam, Dyuspa suq anjilnin chay manchaypaq llabishqa talalanda rin kich'aq. ⁸ Kanan chay dyabluqam chay talalanmanda llugshishpa, kay munduman kutimushpa, yumbay nasyungunapi achka runata, warmita rin ingañaq. Chaymi paykunaga rinllapa tandakaq chay nasyun Gugpi tiyaqkunawan, Magugpi tiyaqkunawambis. Dyabluqam yumbay paykunata ingañashpa, rin tandoq ancha achka sultadukunata, Dyuswan pilyananllapa. Agoshina kaptinmi, mana pipis atingachu yupayta. ⁹ Chayshina tandakashpaqam, chay ancha achka sultadukuna kay mundupa tukuy ladungunamanda rinllapa shamug, Dyusta kasuqqunapa lugarninda, Dyus kuyashqan llaqtanda kurralananllapa. Piru Tayta Dyusqam syilumanda ninata kach'amushpa, yumbay paykunata rin rupachiq. ¹⁰ Chaymandaqam chay ingañakuq dyabluta rin wichukuq chay asufriwan miraykaq ninaman. Chay ninapim punchawnindin tutapnindin tukuy tyimpu rin padisiq chay tigri laya animalwan, Dyuspaq chay rimaq tukuqwan.

Dyusqam atun yuraq trunupi tiyashpa, runakunata warmikunata rin jusgaq

¹¹ Chaykunata rikashpaqam, suq atun yuraq trunuta rikarqay. Chay trunupiqam Dyus tiyaykarqan. Kanan kay pacha syiluwanmi paypa ñawpanmanda limpuna

ushyakarqan. Mananam ni ashlita kidarqanchu. ¹²⁻¹³ Chaymandaqam riqarqay yumbay wañushqa kamachikuqkunata, mana kamachikuqkunata Dyuspa yuraq trunumba ñawpambi shayaykaqta. Chaqa Tayta Dyusqam wakin paykunataqa mar yakupa ukunmanda tandashqa karqan. Wakin paykunataqam wañushqakunapa lugarninmanda tandashqa karqan. Chay lugar Dyus kashqambiqam librukunapis karqan. (Chay librukunapiqam, Tayta Dyus iskiyishqa karqan runakuna, warmikuna tukuy ima rurashqangunata.) Chay librukunatam kich'arqan liyinambaq. Chaymandaqam suq laya librutapis kich'arqan liyinambaq. (Chay librupiqam Tayta Dyus iskiyishqa karqan paypi yumbay kriyikuqkunapa shutingunata, paywan pulla tukuy tyimpupaq kawsananllapa.) Chay libruqam “Kawsaqkunapa Librun” shutin. Chaymi chay punta librukunata liyishpa, Tayta Dyusqa chay runakunata, warmikunata jusgarqan tukuy ima rurashqangunapaq. ¹⁴⁻¹⁵ Chaymandaqam wañushqakunapa lugarninda chay miraykaq ninaman wichukurqan. Wañuytapismi chayman wichukurqan chinganambaq. Kanan runakunapa ichu warmikunapa shutingunata mana triptin chay kawsaqkunapa librubiqam, paykunatapis wichukurqan chay miraykaq ninaman. Chayshina chay ninaman wichukuptingam, ultimu wañuy rin kaq.

21

Mushuq syilu mushuq pacham rin kaq

¹ Chay musqoypishinam mushuq syiluta, mushuq pachata rikarqay. Chaqa kay rikashqanchiq syiluwan pachaqam chingashqana karqan. Mar yakupismi chingashqana karqan. ² Chaymandaqam noqa Jwan rikarqay Tayta Dyuspa ñawpanmanda suq mushuq santu Jirusalin laqta syilumanda shamuykaqta. Chay mushuq Jirusalingam ancha shumaq allichadu karqan, suq china nubyunwan kasarandambaq shumaqta mukushqashina. ³ Kanan uyarqanim syilumandapacha ancha jwirtita kayshina rimaptin:

—Kananmandapacham Tayta Dyusqa kay shumaq laqtapi runakunawan, warmikunawan rin kawsaq, paykunapa Dyusnin kanambaq. Chaqa paykunaqam paypa wambran-guna. Chaymi Tayta Dyusqa, tukuy tyimpu paykunapa pullan rin kawsaq. ⁴ Chaymi Tayta Dyus kikin paykunapa ñawingunata pichashpa, rin chakichiq, amana masta waqananllapa. Chaqa chay mushuq laqtapi tiyaqkunaqam manana rinllapachu wañuq. Manam ni rinllapachu malaganayaq. Manam ni rinllapachu padisiq. Chaqa kay pachaqam tukuy mana baliq imandin limpu rin chinga, nishpa.

⁵ Chaymandaqam Tayta Dyus kamachikunan trunumbi tiyashpa, kayshina nirqan:

—Noqagam tukuy imata mushuqtana rini ruraq, mushuqkunana kanambaq, nishpa.

Chaymandaqam niwarqambis:

—Allip kaqkunatallam niyki. Chayri kay nishushqayta iskiyri, suqkunapis kriyinanllapa.

⁶ Chaymandaqam Tayta Dyusqa niriwarqan:

—Tukuy ima yuyashqaytam rurashqana kani. Chaqa chay punta litra “A” yumbay litrakunata qallarishqinam noqa tukuy imata qallarishqa kani. Chay yumbay litrakuna chay litra “Y”wan ushyakaqshinam noqapis tukuy imata rini ushyaq. Chaymi noqaga yakunaqkunata kawsachikuq yakuya dibaldilla qoshaq, noqawan tukuy tyimpu kawsananllapa. ⁷ Chayshinallam dyabluta yumbay binsiqkunataqa kay shumaq primyuta rini goq. Chaqa noqagam paykunapa Dyusnin rini kaq. Paykunagam wambraykuna rinllapa kaq. ⁸ Piru rinim wichukuq chay asufriwan miraykaq ninaman yumbay kay laya uchayuqkunata: suqkunata manchashpa mana noqata kasuwaqkunata, noqapi mana munaq kriyikuqkunata, ancha fiyu uchata ruraqkunata, wanchikuqkunata, mana rrispitun kaqkunawan puñuqkunata, brujukunata, amitu layakunata aduraqkunata, llul-lakuqkunata. Chayshina chay ninaman wichukuptiyqam, chay uchayuqkunapaqqa ultimu wañuyta rin kaq, nishpa.

Mushuq Jirusalinmi kayshina rin kaq

⁹ Chaymandaqam rikarqay suq anjilta. Paygam chay syiti kupayuq anjilunamanda suqnin karqan. Chaqa paykunaqam chay syiti kupangunapi chay syiti ultimu kastigukunata apamushqallapa karqan. Chay anjilmi noqaman shamushpa, niwarqan:

—Shamuy kayman Dyuspa Uñamba nubyaanda rikachishunapaq, nishpa.

¹⁰ Dyuspa Santu Ispiritun yumbay chaykunata musqoypishina rikachiwaptinmi, chay anjilqa suq atun altu qagaman apawarqan. Chay qagamandaqam rikachiwarqan Tayta Dyuspa santu mushuq Jirusalin laqtanda, syilumanda Dyuspa ñawpanmanda shamuykaqta. ¹¹ Chay mushuq Jirusalinmi Tayta Dyuspa lliyyayninwan ancha lliyyarqan. Chaymi suq ancha shumaq jaspi lliyyaykaq rumishina ichu ancha shumaq basu kristalshina karqan. ¹² Kanan chay laqtapa rridurnimbim karqan suq ancha atun, ancha

altu muralla. Chay murallaqam dusi punguyuq karqan. Suq kwidakuq anjilmi kada pungupi shayaykarqan. Kada pungum suq shutiyuq karqan. Chay shutingunaqam isrraylinukunapa chay dusi atun aylupa shutinguna karqan. ¹³ Chay pungukunamanda kimsaqam karqan rupay llugshinan ladupi. Kimsaqam karqan rupay seqanan ladupi. Kimsaqam karqan ñawa ladupi. Kimsaqam karqan iki ladupi. ¹⁴ Chay atun murallamba simyintunqam dusi ancha atun rumikunawan karqan. Kada rumipim Dyuspa Uñamba dusi apustulningunapa suq shutin iskibridu karqan.

¹⁵ Chay anjil noqawan parlaqqam apaykarqan suq urumanda barata. Chay baraqam suq mitrushina karqan. Chaytaqam aparqan midinambaq chay llaqtata, pungungunata, rridurnimbi kaq murallanda. ¹⁶ Chay llaqtaqam largundin, anchundin altundin suq tamañulla karqan. Chaymandaqam chay anjil midishpaqa, kada ladunda tarirqan 2.200 kilumitrusta. ¹⁷ Chaymandaqam chay anjilqa runakunapa mididanwan chay murallata midishpaqa, anchundaqa tarirqan 64 mitrusta. [Nuta: Manam allitachu yach'anchiq: ¿Altundachu ichu anchunda chayshinaqa midirqan? nishpaqa.]

¹⁸ Chay llaqtapa murallanqam jaspi llipyaq rumimanda ruradu karqan. Piru chay kikin llaqtaqam lijitimu urumanda ruradu karqan. Chaymi ancha llipyarqan ancha limpyu basushina. ¹⁹ Chay murallamba simyintumba chay dusi ancha atun rumingunatam kada rumita suq laya suq laya llipyaq rumikunawan shumagyachishqa karqanllapa. Chay punta atun rumitaqam chay jaspi shutiq llipyaq rumikunawan shumagyachishqa karqan. Chay sigundu atun rumitaqam shumagyachidu karqan chay safiru llipyaq rumiwan. Chay tirsir atun rumitaqam chay agata llipyaq rumiwan. Chay kwartu atun rumitaqam chay ismiralda llipyaq rumiwan. ²⁰ Chay kintu atun rumitaqam chay unisi llipyaq rumiwan. Chay sistu atun rumitaqam chay kurnalina llipyaq rumiwan. Chay siptimu atun rumitaqam chay krisulitu llipyaq rumiwan. Chay uktabu atun rumitaqam chay birilu llipyaq rumiwan. Chay nubinu atun rumitaqam chay tupasyu llipyaq rumiwan. Chay disimu atun rumitaqam chay krisuprasa llipyaq rumiwan. Chay disimu primiru rumipa ladumbi kaqtaqam shumagyachidu karqan chay jasintu llipyaq rumiwan. Chay ultimu atun rumitaqam shumagyachidu karqan chay amatista llipyaq rumiwan. ²¹ Kanan chay llaqtapa dusi pungungunaqam kada pungu suq atun ch'aniyuq perla rumimanda karqan. Kallingunataqam rurashqallapa karqan lijitimu urumanda. Chaymi ancha limpyu basushina llipyarqan.

²² Chay mushuq Jirusalin llaqtapiqam Dyuspa adurana wasinqa mana kanqachu. Chaqa chay llaqtapi tiyaqkunaqam Tayta Dyus ancha pudirniyuqta chay Uñandapis taringallapa chay llaqtapa tukuy partingunapi, chaypi paykunata adurananllapa. ²³ Kanan chay mushuq llaqtapiqam rupaywan killaqa manana rinchu kaq achikchakununaq. Chaqa Tayta Dyus kikinmi llipyashpa, maski rupaymanda rin achikchakuq. Chay Uñambismi chay llaqtapiqa rin achikchakuq suq ancha allin michashina. ²⁴ Chaymi washadukuna yumbay nasyungunamanda shamushpa, chay mushuq Jirusalimba achikninwan rinllapa puriq. Kay mundupa gubyrirnungunapismi ancha ch'aniyuq kusasningunata apamushpa, Dyusta qoshpa, payta rinllapa aduraq. ²⁵ Kanan chay mushuq llaqtapiqam chay pungungunataqa manana nunka rinllapachu kirpaq. Chaqa chay llaqtapiqam manana rinchu kaq tutaqa. ²⁶ Kanan yumbay nasyungunamandam apamungallapa ancha ch'aniyuq kusasningunata, Tayta Dyusta qoshpa, payta adurananllapa. ²⁷ Piru chay llaqtamanqam mana rinchu yaykuq millanaypaq kusaskunaga. Chaqa manam yaykunqallapachu ni uchayuqkuna ni llullakuqkuna. Ashwanmi yaykunqallapaqa chay Uñapa librumbi shutinguna iskibrishqakunalla, paywan tukuy tyimpu kawsananllapa.

22

¹ Chaymandaqam musqoyppishina chay anjilqa suq ancha limpyu rriyuta chuya kawsachikuq yakuta rikachiwarqan. Chay yakuqam basushina llipyaykaq, llugshiykarqan Tayta Dyuspa, Uñamba trununmanda. ² Chayshina chay yaku llugshishpaqam, chay llaqtapa ancha anchu kallimba ch'awpinda kurrirqan. Chay rriyupa kada ladu manyambim suq kawsachikuq planta wiñarqan. Kada killam puqorqan. Chaymi kada wata dusi bwiltasta puqorqan. Kanan chay kawsachikuq plantapa raprangunaqam yumbay nasyungunamanda qeshyaqkunata kach'akachirqan. ³ Chay mushuq Jirusalin llaqtapim Tayta Dyuspa, Uñamba kamachikunan trunun rin kaq. Chaymi uchayuqkunaqa chay llaqtamanqa mana rinllapachu yaykuq. Ashwanmi Tayta Dyusta, Uñanda kasuqkunalla chay llaqtapi rinllapa aduraq. ⁴ Kanan Tayta Dyuspa qaqllandam rinllapa rikaq. Paypa shutimbismi urkungunapi iskibrishqa rin kaq. ⁵ Kanan chay mushuq Jirusalimbiquam manana nunka rinchu tutayaq. Chaymi chay llaqtapi tiyaqkunaqa manana munanqallapachu ni michata ni rupayta. Chaqa kikin Tayta Dyusmi ancha llipyashpa, chay llaqtataqa

rin achikchaq. Kanan chay llaqtapi kawsaqqunaqam Dyuswan gubyirrukunashina tukuy tyimpu rinllapa kamachikuq.

Jisukristum dasna kayshina rin shamuriq

⁶ Chaymandaqam musqoyppishina chay anjilqa kayshina niwarqan:

—Yumbay kay uyashqaykitam atingi kriyiyta, ancha allip kaqqunalla kashqanrayku. Chaqa pudirniyuq Tayta Dyusmi Santu Ispiritunwan paypaq rimaqqunata yanapashqa, pay nishqanda yach'achikunanllapa. Kanan pay kikinllam noqatapis kach'amuwashqa, payta kasuqqunata yach'achinaypaq: “Kay nishushqaykunam utqana rin pasaq”, nishpa.

⁷ Chaymandaqam Jisukristuqa musqoyppishina niwarqan:

—¡Noqagam utqana rini shamuriq! ¡Chayri kay librupi nishqayta kasuqqunaqa ancha kushikunqallapa! nishpa.

⁸ Noqa Jwanmi kaykunata uyarqay, rikarqay. Chaymi chay rikachiwaq anjilpa ñawpambi qongorikurqay, payta aduranaypaq. ⁹ Piru chay anjilqam kayshina niwarqan:

—Noqataqar ama adurawaychu. Chaqa noqapismi Tayta Dyusta sirbiq masiki kani. Dyuspaq rimaq masikikunashina, chay Santu Libruta kasuqqunashinam noqapis kani. Chayri Dyustalla adurayqa, nishpa.

¹⁰ Chaymandaqam chay anjilqa niriwarqan:

—Kay librupi iskibrishqaykitam Tayta Dyusqa utqana rin kumpli. Chayri chay iskibrishqaykita ama nimatapis pakashpachu, allita yach'achikuy. ¹¹ Piru chay malukuna, chay uchakunata ruraqqunaqam paykuna munashqandalla rurashpa kawsanqallapa. Piru Dyusta kasuqquna, uchata mana ruraqqunaqam allitalla rurashpa, kawsanqallapa.

¹² Chaymandaqam Jisukristu kayshina niwarqan:

—Noqagam utqana rini shamuriq, shumaq primyukunata apamushpa, yumbay runata, warmita jusganaypaq: ¿Allitachu rurashqallapa ichu mana? nishpa. Chayshina jusgashpaqam, pagunllapata rini qoq. ¹³ Chaqa chay punta litra “A” yumbay litrakunata qallarishinam noqapis tukuy imata qallarishqa kani. Chay ultimu litra “Y”shinam noqapis tukuy imamanda masta rini duraq.

¹⁴ Chayri Jisukristupi yuyakuqquna, uchangunamanda pirdunadu kashpa, mudananllapata taqshashqashina kashpa, ancha kushikunqallapa. Chaqa paykunam atinqallapa yaykuyta chay mushuq Jirusalimba pungungunata, chay kawsachikuq plan-tapa puqoyninda mikunanllapa. ¹⁵ Piru chay uchayuqquna, chay brujukuna, chay mana rrispitun kaqqunawan puñuqquna, chay wanchikuqquna, chay amitu layakunata aduraqquna, chay llullakuqqunaqam chay shumaq llaqtamanqa mana atinqallapachu yaykuytaqa.

¹⁶ Chaymandaqam Jisusqa nirqan:

—Noqa Jisukristum chay anjilniyta kach'amushqa kani, tukuy kay nishqayta qamkuna noqapi kriyiqkunata yach'achishunan. Chaqa noqagam chay unay kamachikuq gubyirnu Dabidpa karu willkan kani. Chay ancha llipyaq yulaqachi (yuraqachi) lusirushinapismi kani, nishpa.

¹⁷ Chayshina niptinmi, Dyuspa Santu Ispiritunga Jisukristupa nubyanwan kayshina Jisukristutaqa ninllapa:

—Shamuyna, nishpa. [*Nuta: Jisuspa nubyanqam yumbay paypi allipta yuyakuqquna.*]

Kay libruta uyaqqunapisri Jisukristutaqa ninqallapa:

—Shamuyna, nishpa.

Chayri qamkuna Tayta Dyuspi yuyakuyta munaqqunaqa, yakuta munaqqunashina shamuyllapa, kay kawsachikuq yakuta dibaldilla upyanaykillapa.

¹⁸ Chaymi kay librupi Dyus nishqanda uyaqquna kay iskibrishqaytalla yach'achikunqallapa, ama ni masyachishpachu ni minusyachishpachu. Chaqa imatapis yapaptikiqam, Tayta Dyusqa kay librupi iskibrishqay kastigukunata rin yapaq, mas kastigadu kanaykillapa. ¹⁹ Chayshinallam kay librupi Dyus nishqanda iskibrishqayta wakinda burrapitikiqa, Tayta Dyusqa rin burraq shutikita chay kawsaqqunapa librunmanda, ama yaykunayki chay mushuq santu Jirusalin llaqtaman.

²⁰ Siñurninchiq Jisukristum kay librupi iskibrishqayshina niwashqallapa kanchiq:

—Utqanam rini shamuy, nishpa.

Chayshina niptinmi, noqapis nini: ¡Ariri! ¡Chayshinalla kanqa! ¡Utqanar shamuy, Siñur Jisukristu! nishpa.

²¹ Siñurninchiq Jisukristur tukuy imapi qamkunata yanapashunqa. Chayshina kanqa.